Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. — Львів, неділя 1 жовтня 1933. — Ч. 74 (672).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 20 с.
Конто п. Щ. Краків 405.867.

Університет св. Володимира в Харбіні

З Харбіна доносять: Японська влада сфінансувала тут оснування російського університету імени св. Володимира. Се перший російський еміґрантський університет за границею. З того приводу представник японського мін-ва освіти Такаґасі сказав: Сей університет одержить від японської влади всяку поміч тимбільше, що на чолі його організаційного комітету стоїть місцевий православний архиепископ Мелетій. — Так поступає Японія навіть в часі великої кризи та здепреціонування її валюти, бо вона глядить дальше свого носа.

Знести „частинно" університети в Польщі

„Курієр Поранни" під редакцією Стпічиньского пише, що не вистарчає знесення 50 катедр в університетах і політехніках Польщі, треба ще „частинно" позносити університети, а саме: виділ ветеринарії в Варшаві, бо є Академія Ветеринарії у Львові, знести рільничий виділ в Кракові, бо є у Львові, знести виділ лісництва на політехніці у Львові, бо є в Варшаві, знести всі виділи хемії при університетах, бо є при політехніках, знести всі катедри музики, співу і т. п., бо без них можна обійтися, всі теольоґічні виділи перенести до Люблина, де повставби оден великий катол. університет, субвенціонований державою, замкнути медичний факультет у Львові та „частинно" університет у Вильні... Здається, що іншого виходу таки не буде.

Тяжка кара на інтеліґенцію в СССР

Чрезвичайка перемінила всю інтеліґенцію в кріпостних холопів.

Річ ясна, що теперішне нещастя впало на б. Росію головно через її безбожну інтеліґенцію й півінтеліґенцію. То очевидно вона довела там всю суспільність до нігілізму й анархії, серед котрої владу захопили большевики. Одначе тяжка кара не минула винівників, котрі думали, що і при большевиках можна буде сяк так пристроїтися. На днях появився в Москві декрет, котрим всю тамошну інтеліґенцію й півінтеліґенцію позбавлено особистої свободи, поділено на райони і таксамо як середновічних холопів прикріплено до приписаних місць. Половина інтеліґентів має бути перемінена в кріпостних холопів чрезвичайки ще до кінця вересня с. р., друга половина найдальше до 1-го лютого 1934. Котюзі по заслузі.

Спомини монаха Іліодора

сповідника царя Николая II.

В Ню-Йорку появилися спомини монаха Іліодора (Сергія Труфанова), сповідника царя Николая II, про те, як большевики убили царську родину. Докладно оповідала се Іліодорови Ґусєва, котра була присутна при смерти царя і ще один оден очевидець, Анатоль. В р. 1919 Іліодор сам бачив на свої очі покалічену голову царя. Дійшло до того так: Іліодор зустрівся в Москві зі своїм давним знакомим, котрий був уже секретарем Центр. Екз. Комітету Ком. Партії. Розмова зійшла на смерть царя. Коли Іліодор замітив, що народ не вірить в смерть царя, секретар завів його до Кремлю, там взяв пук ключів і казав йому йти за собою. Іліодор ідучи за ним дійшов до якоїсь таємної кімнати, де на столі стояв модель хати. А в тім моделі побачив — покалічену голову царя Николая, котрого знав особисто.

Згадану вище Ґусєву большевики незабаром розстріляли, бо вона всім оповідала, що в Кремлі є покалічена голова царя Николая II. Видно, що боятся царя, навіть мертвого.

Світовий збіжевий ринок

Положення на світових збіжевих ринках приблизно таке: Вивозові краї виказують значне зменшення сегорічного збору, краї привозові виказують збільшення збору. В Америці в сім році зібрано 151 міл. бушлів пшениці (минулого року 265 міл.). В Канаді зібрано сего року 258 міл. бушлів (в мин. році 408 міл.). В Аргентині, типовім краю вивозу пшениці, збір пшениці дуже погіршився наслідком посухи. В Австралії на 240 міл. бушлів пшениці мин. року зібрано в сім році лише коло 150 міл. Натомість в европейських краях сегорічні пшеничні жнива на загал ліпші ніж в минулім році. Пр. в Ромунії на 1.511 міл. тон пшениці в мин. році зібрано сего року 3.100 міл. тон. Те саме відноситься і до інших родів збіжжа. Одначе ціна збіжжа дальше низька.

Як граблять модерні бандити

Вони заосмотрені в ґази, радієві апарати, кольорові огні і т. п.

З Шікаґа доносять: До будинку Федерального Банку підїхав автомобіль зі сторожею, котрий привіз пів міліона долярів. Рівночасно підїхало друге авто, з котрого зараз зачав вибухати густий ґаз. Вся обслуга державного авта, що привезло ґроші, попала в обморок, бо ґаз був найсильнішого сорта. А бандитам він не шкодив, бо вони були в масках. Ослонені густою хмарою ґазу, перенесли вони спокійно свою добичу до свого авта, застрілили одного поліцая, котрий навинувся і відїхали. Погоня показалася безуспішна, хоч авто бандитів виверпулося на самім краю міста. Вони не стратили притомности, при помочи кулемета задержали перше авто, яке надїхало, переладували свої річи на нього і поїхали дальше. В їх оставленім зіпсутім авті знайдено такі річи: дозволи на їзду під ріжними іменами в 5 стейтах Америки, кулеметні ленти з набоями, автоматичні пістолєти, радієві апарати на короткі филі, червоні й зелені огні, прекрасну аптичку і т. п.

Поширюйте католицьку пресу!

Закон дозволяє обезпечувати в „Дністрі" 1/3 частину вартости будинків. **Не зрікайтеся добровільно свойого права і найпізніше до 31. жовтня ц. р. виповіджте в ПЗУВ 1/3 частину та обезпечіть її у свойому власному ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" у ЛЬВОВІ, вул. Руська ч. 20.**

Бандитизм і злодійство

паношаться в цілім краю.

Треба негайно і рішучо противідіяти!

Нема майже дня, щоби часописи не принесли нових вісток про бандитизм і злодійство в краю. Рабункові напади зі зброєю в руках на людей по дорогах і навіть по домах, вдалі і невдалі виступи злодіїв на більшу міру се нині такі вже часті події, що перестають робити враження на читача. Ті рабункові напади звичайно кінчаться трагічно, бо смертю нападених. А виступи злодіїв часто позбавляють обкрадених значної частини їх майна.

Так тільки в останніх часах мали місце бандитські виступи в отсих частинах нашого краю: на Покуттю (ціла банда!), на Поділлю, в Сокальщині, в Жовківщині, в Стрийщині, в Перемищині і т. д. А виступів злодіїв з більшими вломами навіть не зчислити. Їх жертвами впало між ін. кілька церков і костелів, з яких забрали не тільки ґроші але й цінні річи, як чаші, монстранції і т. п. Притім безповоротно пропадають дорогоцінні памятки старого мистецтва, яких не донищила велика війна, бо злодії продають ті памятки всяким маломістечковим невіжам, які не знаючи ціни того, що їм попало в руки, просто перетоплюють твори мистецтва, щоб лекше продати одержане з них золото і срібло.

Та не тільки на провінції паношиться бандитизм і злодійство. Також у столиці краю в останніх часах дуже помітний їх зріст. Читайте уважно львівську щоденну пресу і ви побачите, що буквально нема дня а передовсім ночи, щоб у Львові не поповнено якогось бандитського вчинку або злодійського влому і крадіжи.

Як далеко йде нині сміливість злодіїв, про се свідчить наглядно неймовірний прямо факт, що стався у Варшаві: як повідомляє польська преса, злодії вломилися до замку, в якім мешкає Президент РП і який береже спеціяльна варта, розбили зелізну касу та забрали з неї понад 20000 зл...

В парі зі зростом бандитизму і злодійств у столиці і взагалі по більших містах краю, що їх обрало собі за постійний операційний терен всяке суспільне шумовиння, множаться чим раз більше також ріжні спроневірення, яких допускаються інтелігентні одиниці на становищах.

Зокрема треба згадати про бандитизм і злодійство, що під сучасну пору паношаться по наших місточках і селах. Хто живе постійно або побув хвилево на провінції, той добре знає, що там тепер діється під тим оглядом! Навіть найстарші люди не памятають таких крадіжей у своїх місцевостях, яких

свідками є вони нині. Крадуть у ночі і в білий день. Крадуть по полях, по садах і по подвірях. Крадуть з комор, зі стаєн і хлівів, ба навіть з хат. Крадуть молоді і старі. Крадуть убогі й такі, що мають досить... В деяких околицях бандитизм і злодійство розпаношилися до тої міри, що бандити і злодії прямо терорізують місцеве населення. Поліція не може дати їм ради. Тому населення само організує відповідну самооборону.

Ствердив се виразно командант станиці поліції в Жовтанцях Йосиф Єринь як свідок підчас наглого суду над 22-літним Михайлом Жовтанецьким з Колодна, котрий в ночи з 22 на 23 серпня б. р. убив з кріса жінку Єлисавету Стельмашок і котрого за те наглий суд у Куликові дня 18 вересня б. р. засудив на кару смерти через повішення, яку й виконано на нім 19 вересня б. р. От що читаємо про се в звіті з того суду в ч. 10423 (з дня 20 вересня б. р.) „Газети Поранної“:

„Свідок (згаданий командант станиці поліції Й. Єринь) стверджує далі, що відносини безпеченства в Колодні (Жовківщина — Ред. Н Зорі) й околиці дуже лихі. В останніх часах мало там місце кілька доконаних і намірених убійств. Крадіжки там на порядку дня, злодії бють і терорізують окрадених. В сусідних Пеничихостах люди самі борються і та самооборона функціонує не найгірше. Після вбійства Фельдів мав місце другий морд на особі Йосифа Лоха. Мешканці Колодна в обороні перед бандитами замикають свої вікна при помочи спеціальних віконниць з дуже вузькими отворами, в яких не міститься дуло кріса. В Колодні населення так стерроризоване, що навіть не повідомляє поліцію про випадки крадіжі“.

Такі відносини тепер у нашім краю під оглядом безпеченства життя і майна!

Якаж причина таких відносин? Причин — богато. Та найважніші з них отсі:

1) Тяжкі часи. Виявляються вони передовсім у браку праці. Наслідок браку праці: безробітні. Безробітніж переважно терплять голод. А голод — злий дорадник. Він легко пхає голодних на дорогу злочину.

2) Занепад християнської етики в широких масах. Причина — підірвання релігії. Те підірвання спричинив т. зв. „дух часу“, котрий нині на кождім кроці дає відчувати всім своє легковажне відношення до релігії.

Нема сумніву, що до ослаблення релігії й моралі в народних масах на нашім терені причинилося в великій мірі також форсування схизми і ріжних сект. Ми вже нераз виказували в „Новій Зорі“, з чиєї вини те форсування стало головно можливе, отже тут не будемо того повторяти. Підчеркнемо тільки, те, що те форсування схизми і сектарського руху розсаджує на очах почуття моралі в народних масах і підготовляє грунт під багно, в якім може потонути всякий лад і порядок.

3) Безкарність за злочин. Та безкарність полягає в тім, що богато злочинців не поносить належної кари. Бо їх або зовсім не зловлять, або, коли й зловлять, то вимір і саме відбування кари зовсім не відстрашує їх й інших від нових злочинів. Особливо деморалізуючо впливають увільняючі присуди т. зв. присяжних судів, видавані часто на злочинців, що їх або зловлено на злочині, або вони самі призналися (напр. часте виправдування убийників т. зв. „невідпорними“ причинами). Безкарність злочинів має одно зі своїх джерел також в тім, що їзза масовости політичних переступств держава свої найспритніші поліційні сили й найбільші засоби звертає проти політичних переступників, а злодії та зломники ходять часто безкарно. Так мститься неполагоджування політичних проблемів в краю.

4) Що торкається спеціяльно великоміських злочинів, то як причина їх злочинности, крім поданих вище причин, грає велику ролю також бажання жити, не працюючи. Се відноситься до т. зв. професійних злодіїв, котрі зі злочину зробили собі фах.

5) Вкінці що торкається т. зв. дефравдантів з кругів інтелігенції, то головна причина їх кримінальних вчинків се життя понад стан і легка нагода черпати нелегально засоби на таке життя з доступних їм жерел.

Такі найголовніші причини злочинности, що під теперішню пору заливає наш край. Що такі відносини високо ненормальні, про се не треба розводитися широко. Се відчуває кождий мешканець краю дуже прикро. І відчуваючи се, звертає свої очи передовсім на державні органи публичної безпеки, себто на поліцію і на суд. Також державна влада відчуває ненормальність безпеки в краю і взагалі в державі. Свідчить про се наглядно проголошення в Польщі т. зв. наглих судів, з яких виключені судді присяжні, й які карають в прискоренім темпі й майже завсіди найвищою карою.

Та державні органи публичної безпеки, зокрема суди, виступають і реагують уже по довершенню злочину. Тому їх вплив на зменшення злочинности обмежений. Він побіч унешкідливлення (на завсіди або на час) того, хто вже зробив злочин, відстрашує тільки інших від злочину. Відстрашує — одначе не всіх. Бо професійні злочинці завсіди числять на те, що їх не викриють, отже і гроза кари їх не дуже лякає.

Щож треба робити, щоб не тільки припинити зріст злочинности в нашім краю, але її викорінити?

Відповідь на се питання проста: Треба усунути причини, які викликують злочинність і пособляють їй.

Які головні причини викликують злочинність у нашім краю і пособляють їй, про се говорили ми вище. Тепер скажемо кілька слів про їх усунення. Розуміється, що про повне усунення хочби тільки головних причин пануючої нині злочинности, не можна й мріяти. Та не зважаючи на те, треба зробити все можливе, щоб ті причини усунути як найбільше.

Як першу причину розпаношення злочинности в нашім краю подали ми: тяжкі часи. Усунути ту причину зовсім — переходить наші сили. Бо коріння тої причини лежать у великій мірі поза нами. Вони — загально-польські згл. загально-европейські і навіть загально-світові. Отже вони будуть усунені в нас зовсім щойно тоді, коли їх усунуть у Польщі, в Европі і в цілім світі. Та коли усунути зовсім ту безпосередну причину злочинности не лежить у нашій силі, то всеж таки ми можемо богато причинитися до її злагіднення. Як? — се вказує нам християнська релігія. Зокрема: її накази — любити ближніх та накормити голодних.

Але не тільки через матеріяльну допомогу убогим може християнська релігія мати вплив на зменшення злочинности. Ще більше може вона впливати на усунення злочинности морально. Отже передовсім через вщіплювання в людські серця засади робити тільки добре. А далі: через заборону робити зле. І коли люди будуть щиро переняті християнською релігією, то християнська релігія буде далеко успішнішим заборолом проти злочинности, ніж всі державні заборола: поліція, суди, кари.

Тому кождий, хто бажає, щоби в нашім краю настали і постійно панували під оглядом публичної безпеки нормальні відносини, не тільки не повинен в масах нашого народу підривати християнської релігії і Церкви, але — навпаки — скріпляти їх. Се відноситься в першій мірі до нашої ліберальної інтелігенції, котра під тим оглядом чимало має „заслуг“. Наша ліберальна інтелігенція і взагалі всі чинники противні чи ворожі релігії й Церкві повинні призадуматися глибоко над питанням: Що краще? Чи щоб людей здержувала від злочинів моральна сила релігії і Церкви, чи — і то з меншим успіхом — сила фізична: поліція і суди, тюрми і шибениці?...

Коли повстане наша держава

Німецький голос в тій справі.

Вшехпольський публіцист і політик Станіслав Стронський оповістив в „Курері Львовскім“ цікаву статтю п. з. „В Німеччині про Україну“. В тій статті Стронський твердить, що українська проблема в політичних плянах Німеччини Гітлєра грає значну ролю, але лише в далекій майбутності. При тій нагоді автор цитує цікавий голос німецьких консерватистів, прихильників східної політики Гітлєра. В журналі тих кругів „Дер Рінг“ ч. 34 про українську проблему є отсе цікаве місце (цитуємо за Стронським): „Українська справа не має тепер для Німеччини актуального значіння. Тому не можна її втягати в розважання засадничо можливого управильнення взаємин (Німеччини) з СССР... Однак в кождім разі і російська Україна і заселена переважно Українцями Східна Галичина становлять важну проблему, яка в майбутності може мати ще більше значіння... Підпомаганий Німеччиною підчас війни визвольний український рух під гетьманом Скоропадським заломився, хоч його провідник був чоловіком чистих намірів і шляхотного успосіблення... Головна причина заломання українського руху в Росії безсумніву була ся, що Українці в своїй широкій масі не були обхоплені державною або національною ідеєю... Про авантурничий і не дуже славний епізод т. зв. отамана Петлюри не варто й говорити... Коли прийде український день теперішности, тяжко предсказати. Це може ще тривати десятки літ. Одначе можна приняти як річ певну, що український нарід відограє важну ролю в політиці, економіці й культурі... Прямо тяжко описати, кілько під оглядом національного гнету грішать тепер Росія і Польща. І колиб державна будова обох сих народів нагло мала заломитися, їх румовища потонуть в морі крови“...

Присилайте передплату!

Най більший вибір новіші моделі низші ціни
ФУТРА -- БЕРНФЕЛЬД
Новочасна кушнірська робітня
продажа моделів і шкірок в партері й на І. поверсі
Львів, Легіонів ч. 7.

Безбожність
і психічні недуги

(Конець).

2) В тім находить він життеву радість й охоту до праці. Чоловік самозакоханий втікає в самоту перед самим собою. Він не жие цею істотою, котрої він з жаром шукає та її виглядає, лиш її „ерзацом“, на котрий він кидається з такою жадобою. „Модерний чоловік не може йти на зустріч життю і смерти з відвагою і довірям, не може розпоряджати моральною силою тому, бо його найглибша здібність до посвяти увязнена в нім. Повстає неспокій у всіх ділянках його життя, щоб на місце бракуючої життевої радости і глибшої посвяти створити собі сурогати. До тих сурогатів належить також увільнення всіх низьких гонів. Неспокійний в центрі свого життя, хоче заглушити свій неспокій і заповнити пустку свого серця. Він не щадить своєї „життевої енергії“. Він вичерпується в розтратнім шалі або в погоні за працею. Він може навіть подвоює життеве темпо, щоби втікти від знеохоти у внутрішнім центрі. Збільшений розвиток сил при внутрішній знеохоті: Звідки чоловік в такім стані має черпати спонтанічне, наївне задоволення і безпосередну нештучну радість життя? Ціле його заінтересування йде в тім напрямі, щоби заступити чимсь брак глибшої радости життя“[8]).

Одначе треба сказати, що не лиш фільософічна самопевність, на кождім кроці стає притокою до повставання душевної недуги. Безбожність і безрелігійність саму можна пояснити лише як дуже сильний хоробливий психічний прояв. Се життевий прояв браку відваги і непевности модерного чоловіка. Чи се не прояв найтяжшої душевної недуги, коли віру в Бога тому відкидаємо або тому нею погорджуємо, що вона чоловікови влекшує життя і робить його зносніщим? Чи можна подумати собі більше хоробливий брак недовіря до себе? Або чи є більш нездорова гордовитість як та, що відкидає віру в Бога тому, бо „з принципу“ не хочеться бути ніким обдаровуваним? Самозахопленість атеїстів се щось таке протиприродне, що її можна вияснити і зрозуміти лише як прояв недуги. „Будете рівні Богу бо пізнаєте добро і зло“! (Ген., 3, 5). — Коли наші прародичі дали себе осліпити сею божевільною вірою, то тимсамим положили найживучіший зародок для душевних недуг в людстві. Вони виступили субєктивно з праспільноти з Богом. В тім значінні первородний гріх треба назвати також первородною недугою людського роду. Крім того факт, що невіруючий чоловік не може тривало остати душевно здоровим, стає сильним доказом на істнування Бога й оправдання релігії. Не тому Бог істнує і релігія має сенс, що чоловік їх потребує, але тому вони чоловікови потрібні, що Бог істнує і релігія має сенс. Здоровля душі можливе тільки на ґрунті субєктивного й обєктивного вростання в загальне і співзалежне істнування. (З німецького).

[8]) Runestam, a. a. O. S. 48.

В СССР оплески -- у Франції свисти

Коли Ерріо вернув з СССР до Франції, ґрупа правої молоді приняла його криками і свистами. У звязку з поїздкою Ерріота до СССР „Ле Котідіен“ пише, що Франція має дати СССР нову позичку. Ся вістка стала причиною нападів на Ерріота у правій пресі. „Ля Ліберте“ прямо заявляє, що кожда поїздка Ерріота се чергове позорище для Франції і перестерігає перед уділенням кредитів Совітам.

Загадка смерти Голуфка

Шестий день самбірської розправи належить до дуже сензаційних. Свідок Антін Стефанишин, літ 36, учитель і журналіст, оповідав, як то він як журналіст зацікавився політичним і господарським положенням Великої України під большевиками й поїхав туди. Барановський радив йому їхати туди, а потому вишерся того. — На те встає Барановський і каже що Стефанишин їхав до большевиків, щоби в заміну за шипшунські матеріяли привезти відтам екразиту для ОУН. — Оборонець д-р Шухевич звертається по польськи до Барановського (бо Б—й весь час говорить по польськи) і питає його: Чи ви повідомили комісара Чеховского, що до сенату ОУН належить д-р В. Старосольський? — Б—й: Так! Була така поголоска але я сам її не провірив. — Чи ви знаєте, до якої партії належить д-р Старосольський? — Ні. — Дивне дещо. — Чи ви приготовляли самах в р. 1929 на тодішнього команданта УВО, полк. Сушка? — Барановський мовчить.

Відтак зізнавав як свідок М. Матчак, посол радикальної партії, літ 38, незаприсяжений. Він ще від 1914 р. мав близькі взаємини з полк. Романом Сушком. Догадуючись, що Сушко стоїть близько до ОУН, зговорився з ним в справі убийства Голуфка. Коли висказав підозріння, що се вчинила УВО, Сушко був тим сильно сконстернований і відповів, що зикльо час, щоби того рода приказ між вийти від команди УВО. Сушко навів цілий ряд причин на потвердження свого погляду. І я також знаю, що провід націоналістів за кордоном був заскочений убийством Голуфка. І мої підозріння потвердилися. — Председатель: Але Білас Данилишин, Буній, Гнатів не мали контакту з поліцією? — Се правда. Та вони були тільки безпосередні виконавці, а йде про те, хто був інспіратором убийства. Мені відомо, що провід ОУН приписав був тоді терористичну акцію. Барановський аж до липня сего року тішився повним довірям ОУН. — Вотант Кучера: А як ви поясните, що хоч провід ОУН приписав терор, то в одній тільки Дрогобиччині було тоді 8 терористичних актів. — Св. Матчак: Я думаю, що се був власне вислід оттих містерій що деякі члени ОУН співпрацювали з поліцією. Тай уже стверджено, що деякі акти не були ділом ОУН. Та організація не приписує індивідуального террору до своїх ідейних ворогів, тільки до репрезентантів державної влади, а Голуфко не був репрезентантом влади. — Адвокат Шурлей (польський ендек): Чи й українські легальні партії мали звязок з ОУН? — Св. Матчак: Організаційного звязку нема, але люди з людьми можуть сходитися як одиниці. — Шурлей: Але чи українські політичні організації мали вплив на ділання ОУН? — Св. Матчак: Партії стараються мати вплив на хід подій. Нпр. коли в р. 1930 ворожі чинники змагали до того, щоб не допустити до унормалізовання відносин, то ми змагали до їх унормалізовання. — Шурлей: Що ви називаєте ворожими чинниками? — Св. Матчак: Ті чинники, що ворожо відносяться до змагань українського народу. — Шурлей: А чи УВО се ворожий чинник? — Св. Матчак: Не уважаю суду властивим терепом для видвигання політичних концепцій серед українських організацій. Тому на се питання не відповім. — Адвокат Крайцнавер: Ви казали, що всі саботажі інспірувала влада безпеки? — Св. Матчак: Я не говорив, що жерело всіх саботажів — уряд безпеки, бо я не переводив слідства в кождім окремім випадку. — Адв. Шухевич: Чи ви зможете пришустити, щоб Лужницький був конфідентом комісаря Чеховского? — Св. Матчак: Лужницького знаю добре і я переконаний, що се виключене. — Потому зізнавав як свідок посол УНДА Остап Луцький, котрий весною 1931 р. разом з пос. Загайкевичем і пок. Галущинським вів переговори з президією ББ котру заступали Голуфко і Енджеєвіч. Голуфко осуджував пацифікацію й обстоював територіяльну автономію для Українців, але до порозуміння не прийшло, бо вони домагалися заяви льояльности й вицофання петиції в справі пацифікації, внесеної до Союза Народів. На питання предсідника потверджує, що неправдива вістка про те, що Голуфко був ініціятором пацифікації, могла настроїти молодих ідейних хлопців так, що вбили Голуфка навіть всупереч наказови команди ОУН. Булоб дуже бажанним довідатися, хто пустив ту вістку. — Найцікавіші були того дня зізнання Леона Ґаляса, б. старости у Львові, тепер у Вжесні, літ 44. Він представляє, як конфідент комісаря Чеховского Барановський старався переконати поліцію, що головним справником убийства Голуфка був Коссак і як Барановський ставив дві передумови зловлення Коссака: гроші і згладження зі світа Марії Федусевичівної, дочки апеляційного судді у Львові. Вона, говорив Б., була лучником між проводом ОУН і низами, отже знала, де по убийстві скривається Коссак. Барановський домагався щоб доставити йому авто, яким він хотів поїхати на протульку з Федусевичівною, видобути від неї адресу Коссака і потому вбити її, бо в разі увязнення Коссака Федусевичівна могла видати Б—о. Староста згодився дати гроші Барановському але не згодився на убийство Федусевичівної. Барановський дійсно одержав від ком. Ч. 1500 зл. за Коссака. (Предсідатель трибуналу находить в актах квіт з 29 вересня 1931, а Барановський підтверджує, що в цілости одержав ту суму і підписався на тім квіті своїм псевдонімом „Завадзкі“). Дальше староста Ґаляс зізнає, що не довіряв Барановському, бо він часто ошукував поліцію, баламутив її і т. п. — Предсідатель: Чи ви мали підставу думати, що Б. був контрровідчиком і членом УВО? — Св. Ґаляс: Так, бо Барановський просив раз комісаря Чеховского, вказати йому якогось конфідента, котрого він міґби видати організації УВО. — Предсідатель: Як то було з ґрішми для Б—о, бо він у слідстві нарікав, що не діставав всіх грошей від поліції. — Св. Ґаляс: Зараз при першій стрічі з Б—м перше моє питання було, чи він все дістає. На те Б—й відповів, що дістає правильно 200 зл. місячно і крім того гроші за спеціяльні „заслуги“. — Суддя Купровский: Чи Барановський бувби вбив Федусевичівну так зовсім на зимно? — Св. Ґаляс: Я певний того, коли він відважився виступити так цинічно з таким предложенням перед урядовими чинниками. — Суддя Хшонщевский: Чи причиною видачі Коссака Барановським не могла бути ненависть? — Св. Ґаляс: Виключаю сю можливість. Барановському йшло тут виключно про гроші. — Прокуратор: А чи говорив вам комісар Чеховский, як він сходився з Барановським? — Св. Ґаляс: Говорив, що стрічалися в публичних льокалях і Барановський не крився з тим. — Адв. Крайцнавер: Чи після того як Б—о зачали підозрівати, що він стоїть на услугах ОУН він дальше був на державній службі? — Св. Ґаляс: Конфідент не є на державній службі. Він тільки за гроші продає відомости.

По зізнаннях старости Ґаляса Барановський заперечив, немовби домагався згладження зі світа Федусевичівної.

До найцікавіших належить також зізнання Станіслава Кухарского, начальника відділу безпеки в мін-ві внутр. справ. Він зізнає, що по убийстві комісаря Чеховского казав увязнити Барановського і сам його переслухував в присутности нач. виділу безпеки Соханьского. Барановський на питання, з ким перед смертю зустрічався Чеховский, назвав м. ін. посла Матчака, д-ра Лужницького і священика Білинського. Потому кинув підозріння, що ком. Чеховского убив Сайкевич, висланник Конованця. Б—й був конфідентом поліції від 1929 р. але конкретних інформацій не давав, тільки загальні. Тому я зараз по убийстві Чеховского сказав телефоном до нач. Соханьского: „Треба замкнути того Азева“. Я певний, що Б—й працював на оба боки. — Прокуратор Мітрашевский: Чи він пане начальнику, чував про якісь нитки співпраці між ОУН і комуністами? — Св. Кухарский відповідає, що відомо йому, що в р. 1924 виїхала до Харкова делегація, в котрій взяли участь Індишевський і посол Паліїв. До співпраці не прийшло, бо Розенберґ, один з провідників комуніст. акції в Галичині, присутний тоді в Харкові, спротивився співпраці з націоналістами. Дальше на зїзді УВО в Ужгороді в 1925 р. дійшло до розлому сдятого, що часть членів організації заявилася за комуністичною програмою. Комунізуючі члени УВО виступили з організації й заложили власну ЗУНРО. Вона опинилася в руках петрушевичівців. Нач. Кухарський стверджує дальше, що між долами ОУН і комуністами бувають случаї співпраці. — Відтак зізнавав полїц. аспірант Дмитро Бубен.

Негайно і добре

ділають таблєтки ТОҐАЛЮ при ревматичних болях і рванні в суставах, невральґії і простуді. Вже понад 15 літ з найліпшим успіхом примінюється таблєтки ТОҐАЛЬ при цих недугах. Понад 600 лікарів, між ними богато визначних професорів потвердили успішність ділання таблєток ТОҐАЛЬ. Спробуйте і переконаєтеся самі ще сьогодня! Одначе треба звертати пильну увагу на оригінальне неушкоджене опакування. ТОҐАЛЬ можна набути у всіх аптиках.

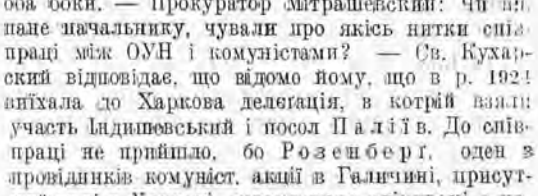

НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНҐРЕС

Замітки „Хліборобського Шляху“*).

„Коли ми, ґетьманці галицько-волинської Землі, можемо прийняти саму ідею скликання Конґресу та установлення одного національного проводу, то всетаки зразуж мусимо ясно висловити наш погляд на можливости реального здійснення цієї ідеї. Безглуздим являється нам передовсім плян скликання всеукраїнського національного конґресу на платформі його внутрішньо-української аполітичности, або — як це деким формулується, — безпартійности. Можемо якнайстроїше осуджувати всі українські політичні угрупования, можемо обвинювати їх і приписувати їм всі наші національні невдачі, але все те не зміпить факту, що вони, а не аполітична, безпартійна маса „народу“, можуть і повинні уладжувати та наладжувати політичне життя нації. Чи зуміють се зробити, це друге питання. На всякий випадок висовування клича „аполітичности“ може свідчити хіба тільки про цілковитий занпк політичної культури серед Українців та зневіру в доцільність політичної організації.

Всеукраїнський національний конґрес може бути тільки тоді доцільний, коли на ньому оберуться дійсні, правдиві провідники нації, що вибилися на свої провідні місця завдяки своїм більшим здібностям та більшій працьовитости на національній ниві. Інакше кажучи, се повинен бути конґрес національної еліти, себто найкращих Українців, що перед нацією відчальні за сповнювання своїх більших громадських обовязків, які вони добровільно взяли на себе.

Натомість безнадійною річю буде, коли такий Конґрес буде спиратися на т. зв. „волі народа“, яка має виявитися в виборах делеґатів і в голосуванні. Помпаючи обставину, що всенародне голосування та вибори делеґатів на всеукраїнський конґрес при теперішнім положенні української нації річ зовсім безнадійна та безвиглядна, мусимо з притиском підкреслити, що и основі вважаємо таке вирішування справи за шкідливе й недоцільне. Чиж нічого не навчили нас Українців ріжні „Центральні“ й „Малі Ради“ в Україні 1917—18 рр., чи не бачимо цілковитої нездарности наших народніх парляментарних представників на західних українських землях, що вийшли з демократичних виборів у всенароднім голосуванні? Відорвання і пережитих методів демократії, що так основно скомпромітувалася й у нас в останніх десятиліттях та ще в часах, коли за прикладом інших европейських країв і на наших землях нуртують серед українського громадянства, а особливо серед його молодшої активної частини, антидемократичні фашистівські ідеї, — се помисл дуже нещасливий.

Скликання всеукраїнського національного конґресу може й повинно мати одну основну й найважнішу мету: зєднання всіх українських сил для боротьби з московським большевизмом що загрожує українському материкові фізичним і моральним знищенням. Під кличем, що узмістовлював ту, головну ціль і завдання Конґресу, повинні йти взагалі приготування й широка пропаганда за його скликанням. Думати, що за одним махом дасться полагодити всі болючі питання розпорошеного в світі українства, або навіть наладити щось в роді перманентного надтериторіяльного українського законодатнього тіла та уряду, се покищо нереальні мрії. Що більше, нудні й наївні міркування деяких авторів в „Ділі“, що розписуються про „національні конечности“ та вичисляють безконечні реєстри завдань Конґресу, не тільки не захоплюють і не заохочують нікого для цієї ідеї, але навпаки відстрашують та зневохочують навіть симпатиків. В обличчю жахливого положення, в якім найшлася зараз наддніпрянська Україна під московським режімом, ідея всеукраїнського національного конґресу, що мав би на меті зєднання всіх українських національних сил для боротьби з Москвою й то під одним проводом, має всі дані для успішної реалізації.“

*) Гл. „Нову Зорю“, чч. 70, 71, 72 і 73.

Союз Народів і -- коршма

Рада Союза Народів розглядала на біжучім засіданні скаргу Німця з Гор. Шлеська Пазельчика в отсій справі: Наслідком піднесення рівня гостинця повстають підчас дощу калюжі, котрі утруднюють доступ до коршми Пазельчика, яка стоїть недалеко гостинця. Позовник домагається від Союза Народів, щоб він примусив польське правительство привернути стан гостинця зперед 100 літ і виплатити йому відповідне відшкодування. Польський уряд в увагах до петиції каже, що система охорони національних меншин досі не має ще впливу на атмосферичні умовини, тому не може перешкодити в повставанні калюж. Рада Союза відіслала сю справу до льокальної процедури (ПАТ).

ВИ ПОМИЛЯЄТЕСЯ КОЛИ КАЖЕТЕ, ЩО ЖИТТЄВІ ОБЕЗПЕЧЕННЯ ЦЕ ЗАЙВИЙ ВИДАТОК. ЖИТТЄВА ПОЛІСА ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДЛЯ ВАШОЇ РОДИНИ НА ВИПАДОК ВАШОЇ СМЕРТИ ГРОШЕВІ ЗАСОБИ, ЯКІ ДАЮТЬ ЇЙ СПРОМОГУ УЛАШТУВАТИ СВОЄ ЖИТТЯ. ТОМУ ПОСТАРАЙТЕСЯ НЕГАЙНО ПРО ЖИТТЄВУ ПОЛІСУ ОДИНОКОГО УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

ВИНО

Які гимни до нього пишуть спрагнені Американці.

„Ню-Йорк Геральд“ пише: „Коли настане пора збору винограду, Божий мир сходить на край виноградників. Навіть недужі підіймаються з ліжок. В сій порі року ні старий ні малий не може ухилитися від роботи і кождий має забезпечене місце в полудне чи при вечері коло миски з горячою зупою. Навіть змовкають острі язички ворогуючих кумошок. Всюди чути дружні і веселі зазиви до праці. В декотрих околицях скрипак ще й досі грає, помагаючи босоногим людям топтати виноградні лози в стоянах (шафликах). В інших околицях зберігся прегарний звичай, що дівчина приносить китицю цвітів господареви виноградника в хвилі, коли відїзжає останній віз нагружений виноградом. А він передає їй за се гроші, за котрі наймають музики для танців того вечера. Так, на протязі віків вино задержало достойне життя! В те життя не вдерлася ніяка механіка. На щастя, сучасна наука лишила виноградництво в спокою. Ніякі винахідники за тисячу літ не ввели до нього ніяких „уліпшень“. Се незмінна область людської праці. В часах дітей Адама витворювали його таксамо, як і тепер, і в розвалинах Ніневії находять такі самі зерна пшениці. Таксамо і вино в 1933 р. у Франції виробляють так як виробляли його за імператора Августа. Повільні і природні процеси ділають в бочках схованих у пивницях. І ось наступає день, коли вино подають на стіл в блеску огнів і зеркал. Ніщо не може бути гарніше від блисків світла в рубіновім вині! Добре вино необхідний додаток всякої більшої краси. При розумнім ужитту воно йде лише в користь умірковапости. Як дійсна приязнь вино удосконалюється з літами, і з ним треба так обходитися, як з дружбою — не треба прибігати до нього за часто і за кріпко“. — До такого захоплення вином дійшли в Америці тому, що там довший час забороняли його пити. А заборонений овоч дуже смакує.

По людях звичайно скоро пізнати, чи їх дух леться з бочки, чи його стягнено до фляшок. — З афоризмів Стефана, організатора почти в Німеччині.

ОСИП НАЗАРУК 11)

ПАЛАТА ДОЖІВ

Вражіння і думки з дороги.

Саля Колеґії, тронова саля дожів.

На мить я здивувався, яким чином міг моїй уяві зявитися темний демон руїни, якраз тут, у найкращій салі найкращої палати середновіччя й епохи відродження, найбільше будуючих періодів історії найбільше конструктивної частини західного людства. По хвилі прийшло на думку, як я міг забути закон контрасту, рівно сильний як закон подібности. І по тім пізнав я степень своєї втоми...

Я глянув крізь вікно тронової салі дожів. Високо вгорі світило погідне сине небо Італії. І здавалося мені, немовби хтось дихав з нього словами: Не станеться ніщо інше, тільки справедливість...

І тут у прегарній салі публичної будівлі далекого нам народа діткнула на мить думка моя того, що називають містикою: воно так успокоює... Думкою про ласку Божу на вид того, що надвигається над всім людством...

Тай вичитав ти, братчику, в тій народній пісоньці те, чого в ній нема, може подумає собі який читач. А я відповім на те: З порожнього не наллеш і нічого не вичитаєш. Ану, прошу щось такого або подібного „вичитати“ з цілих томів поезій деяких наших „учених“ поетів, що мають навіть докторати... Думаю, що навіть найбільше помислова комісія не втне такої штуки власне тому, що з порожнього не наллеш.

Та з другої знова сторони не вільно попадати в телячий восторг: мовляв коли ми маємо аж таких ґеніяльних поетів як автор пісоньки „Ой копав я керниченьку“, — то ми не пропадемо! І на підставі такої „хвилософії“ нічого не робити кромі плянів на „справедливий“ поділ всіх чужих піль і дебрів, щоби в той спосіб „ущасливити“ все людство що до ноги. Бо не треба забувати, що й вигибаючі індіянські племена мають дуже гарні народні пісні. Коли не проявимо організаційної лучности та взаїмного підпирання себе і бодай зменшення ненависти до себе, то очевидно пропадемо як руді миші й ніякі навіть найбільші уми не помогуть нам — з тої простої причини, що найпростіший солдат потрафить розчерепити голову найбільшому фільософови. Отже й нарід нездібний до видавання з себе своєї Влади і шануючих свою Владу рядовиків, може мати безліч Донцових, Паліївих і всяких інших вічно молодечих редакторів „Наших Кличів“ і притім може „відроджуватися“ поки архистратиг Михаїл не затрубить, щоб іти вже на Йосафатову долину. Приклад у вихованні послушних рядовиків може дати передовсім духовний стан. Колиж придивимося його відношенню нпр. до своєї преси, то побачимо, що те відношення оставляє богато до бажання мимо всіх зазивів, від зазивів Голови Церкви почавши! Не тільки в нас, ні. І тому падуть навіть найбільші католицькі видавництва в Европі й тому будучність так ненормально захмарена...

Банкроцтво великих католицьких видавництв імени Ґерреса і Льва XIII. в Німеччині, котрих рахунки виказують, що вони мали пять разів менше клієнтів ніж вимагала їх виплатність і тому оставили по собі грубі міліони довгів — се посередні докази, що католики в Німеччині мали до обняття влади Ґітлером пять разів більший політичний вплив ніж їм належався і відповідно до їх дбалости за вплив свого світогляду. А про те, як є у нас, не хочу писати, бо ми ще мабуть за слабі, щоби стравити всю правду.

Колиж ніколи не скріпнемо до тої міри, щоб вислухати правду без дальшого ослаблення, то пропадемо точно так, як пропадає роса на сонци і як ми любимо співати в нашім гимні, що мовляв „згинуть наші вороженьки“, а ми мовляв ні, бо дежби то?

Та по сій мабуть найбільшій дигресії, яку я колинебудь зробив у своїх описах, час вернути до опису палати дожів. Моє завдання значно влекшене

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець іменував о. Павла Мореллю, дотеперішнього авдітора Ап. Делеґації в Зл. Державах, Ап. Делеґатом у Японії. Одночасно іменував його тит. архиеп. Доклеї.

Від дня 13. 9. (увечері) до дня 17. 9. включно відбулися в церкві св. Хреста Господнього в Римі великі торжества в честь тогож Хреста. Реліквії Хреста, які в тій церкві находяться ще від часів св. Олени, се один із найдорожчих скарбів для душі кождого християнина-католика.

Духовна місія в Курниках. В західньо-північній части Львівської Архідієцезії в селі і парохії Курники, деканату Янівського відбулася в першій половині вересня ц.р. духовна місія під проводом ОО. Василіян. З початку мало людей ходило на науки, допіра від половини місії зачало ходити богато людей і пильно слухати наук так, що до сповіди приступило богато старших і дітей. Парохіяни жалувалися, що про місію ніхто їх не повідомив, ані не знав про місію ніхто з сусідів. Місійні науки голосили: о. Софроній Соколовський і о. Матей Шипітка.

В Асізі відбуваються тепер великі торжества. Отсе минає 600 літ від часу, як папа Климентій VI в окремій конституції поручив синам св. Франціска опіку над св. місцями в Палестині. Те завдання виконують вони аж дотепер, проливаючи нераз свою кров, особливо в обороні Господнього Гробу. Торжества розпочалися дня 24. 9. вечером, скінчаться 4. 10. ц. р.

Найстарший редемпторист в Польщі о. Бернард Лубеньский помер у 87 р. життя. Він походив з родини ґрафів Лубеньских.

На Монте Кассіно вмер у 85 р. життя вчений бенедиктинський ґенерал опат Амвросій Амеллі, віцепрезидент комісії для справленого видання Вульґати.

В м. Бай (Бразилія) відбувся недавно перший нац. Євхаристійний Конґрес бразилійських католиків під проводом кардинала з Ріо де Жанейра. Св. Отець вислав до нього з того приводу відповідний лист.

Методистка Л. Тарбел з Шікаґа, приймила недавно катол. віру в 101 р. життя. Ліпше пізно, як ніколи!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СОВІТСЬКА ВЛАДА наказала всім кореспондентам німецької преси до трех днів опустити територію СССР.

„ФОСІШЕ ЦТҐ“, пишучи про польську заграничну політику, твердить, що зближення Польщі до Радянщини се тільки висліл того, що інтереси Франції у Схід. Европі зосередилися тепер не в Польщі, але в Чехословаччині. Польща, почуваючись безборонною супроти „німецького наступу на Поморя“, почала шукати опори в Радянщині. Одначе „Ф. Ц.“ не вірить у щирість і довготривалість польсько-радянської приязни і підчеркує, що натиск на Польщу з заходу ніколи не міґби бути такий грізний, як розкладовий вплив большевиків на польське громадянство.

IX. КОНҐРЕС НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН в Берні швайц. ухвалив м. і. резолюцію, в котрій домагається територіяльної автономії для суцільно мешкаючих національних меншин в богатьох державах Европи і протестує проти відкладань та обмежень в тій справі, які практикують деякі держави.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ЧАСОП. „ТАЙМС“ пише, що головною причиною заключування договорів про ненапад СССР були: зміна німецької політики супроти СССР, небезпека війни з Японією й український самостійницький рух. Сей рух „Таймс“ називає Ахілевою пятою СССР. Дальше „Таймс“ пише, що мимо заключення сих договорів, СССР зможе здобутися лише на паперовий протест, коли Японія рішиться на виступ і займе Владивосток. Наслідком невдоволення селянських мас СССР не зможе перевести якслід мобілізації своєї армії.

ФОН ПАПЕН, віцеканцлер Німеччини, сказав у Будапешті, що Німеччина і Мадярщина мають такі самі погляди про ревізію договорів. Одначе їх боротьба за ревізію має мирний характер.

150 ШТУК -- 35 СОТ.
ПРІМА АІДА (PRIMA AIDA)
Найдосконаліші тутки

НАЦІОНАЛЬНО-СОЦІЯЛІСТИЧНА ПАРТІЯ Німеччини (гітлерівці) має 3.9 міліонів членів і майже міліон кандидатів на членів. Се найбільша на світі партія, більша ніж комун. партія в СССР.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧІНІ завішено часопис словацьких сепаратистів „Сльовак“, орґан селянської партії о. Ґлінки.

ФРАНЦУЗЬКІ ФОРТИФІКАЦІЇ на німецькій границі вже на укінченні. Вони коштували 5 міліярдів франків! Так заявив голова військової комісії французького парляменту полк. Фабрі.

„МАТЕРІЯЛ ОСОБЛИВОЇ ВАҐИ“. Паризький „Матен“ доносить: Міністр пропаґанди Ґебельс видав інструкції для преси, в котрих заповідає, що розброєнева конференція скінчиться невдачею. За се німецька преса має робити відповідальною Францію. Інструкції Ґебельса мають заголовок: „Матеріяли особливої ваги“. (ПАТ).

СЕНЗАЦІЙНУ ВІСТКУ приніс „Шікаго Трибюн“ про недалекий австро-німецький „аншлюс“ (прилучення Австрії до Німеччини). Покищо буде се лише економічний „аншлюс“. По донесенням сего часопису прочі великі держави погодяться з тим фактом.

ДОВКРУҐИ ПРИЇЗДУ ФОН ПАПЕНА „на полювання“ до Будапешту зосередилося зацікавлення преси. Чеські ґазети твердять, що фон Папен має приєднати Мадярщину для німецької політики в справі розброєння і конфлікту з Австрією. Німецький віцеканцлер впевняв Ґембеша, що Німеччина готова піддержати Мадярщину в справі ревізії кордонів австрійського та чеського.

ВОЖД РЕВОЛЮЦІЇ НА КУБІ МОСКОВСЬКИЙ АҐЕНТ. З Лондону доносять: Тепер вже нема ніякого сумніву, що на чолі революційного руху на Кубі стоїть Мартінез Віллена, котрий останні три роки провів у Москві. На Кубу він вернув безпосередно з Москви. Його матеріяльно піддержує совітське правительство. Він веде тепер сильну комуністичну аґітацію. Досі йому вдалося вже станути на чолі революційних робітників і жовнірів.

В ЯПОНІЇ на місце недужого на невральгію міністра заграничних справ ґрафа Ушїди мікадо покликав Кокі Ґіроту, б. японського посла в Москві. Ґірота уроджений в 1878 р., дипльоматичну службу зачав в 1906 році.

розбором нашої народної пісні, котрий я висше перевів. Отже тепер можу вже бути сухіший. Та заки здебільшого згадаю твори мистецтва в троновій салі дожів, зроблю одну загальну увагу: Коли на кого з читачів сего опису зробив яке враження розбір нашої нар. пісні та приневолив його задуматися, той нехай уявить собі богато разів більше змістовні твори мистецтва, тільки зовсім іншого рода. І тоді зможе бодай у деякій мірі уявити собі той вир вражінь і думок, який викликає величава Саля Колеґії, в котрій кождий кусок стелі та стін аж ґорить Божими іскрами великих талантів, розроблених великанською працею.

Стеля (повала) в Салі Колеґії се безперечно найкраща стеля в цілій палаті дожів. Плян її прикрашення зробив мистець Антоніо да Понте а виконав той плян в цілости мистець Павло Веронезе. Всі його малюнки алеґоричні. Цікаво, що майже в кождого більшого маляра видно сильний нахил до алеґорії. Причини того варт окремо розібрати. Та я щойно зробив велику диґресію, отже робити ще одну булоб за богато. Тому скажу лише, які алеґорії намалював Веронезе на стелі Салі Колеґії.

Над троном дожі чотирокутний образ, на котрім представлена алеґорична постать Венеції зі справедливістю і миром.

В самій середині стелі великий овальний образ, що представляє Віру і Жертву. То значить те, чим стоять суспільности, нації, держави і люди взагалі, оскільки вони хочуть мати забезпечене достоїнство людей.

Тут мимохіть пригадується наш жалю гідний пересічний інтеліґент, котрий думає, що віра призначена тільки „для народу“ мовляв, а для нього самого ні, бо він таксамо „висший понад все“ як і його бляґа про Україну, котрої здійснення не побачить і не може побачити ніяке невіруюче покоління: бо ще не було й не буде держави, яку збудовалиб невіруючі люди (як відомо, большевики руйнують те, що збудував царат).

Таке жалке єство як український інтеліґент ставши безвірком на підставі кількох брошур, вірить у ті брошури до смерти, хоч їх автори або анонімні труси або інша мізерота, котрої імени по смерти одного покоління вже ніхто не памятає, бо нема що памятати. Та найцікавіше те, що коли такому туманковатому типови звернути увагу, що найбільші уми людства, між ними навіть найбільші натуралісти, вірили в Бога, тоді такий тип вправді мовчить, бо на се нема що сказати, але видно по нім, що він десь у якімсь закамарку своєї бідної знищеної душі підозрівае, що ті найбільші уми людства „властиво“ змовилися проти нього, аби йому клин вбити в голову! Признаюся, що в часі дискусій відчувши, як в душі такого типа зачинає родитися таке надзвичайно смішне підозріння, люблю з нього іронізувати. Тоді такий бідний тип розброює заявою, що він — не годен вірити. Розуміється, бо воля в нім вже зломана. А до віри необхідний чинник волі. І тут уже нема що іронізувати, бо з хорого трудно сміятися.

Думаю, що оден зі способів лічення таких хорих: показувати їм образи таких майстрів як Веронезе, присвячені таким темам як віра. Кілько праці вложили ті великі мистці в такі теми!...

Біля алеґорій Віри і Жертви намальовані Марс і Нептун, алеґорії сили Венеції на суші і на морі. Якже льоґічно поставлені вони коло Віри і Жертви та виконані на підряднім місци в порівнанні з вірою і жертвою: бо без віри і жертви нема і не буде ніякої сили ні на суші ні на морі.

А далі на менших полях вісім чеснот і св. Севастіян та св. Юстина.

Поодинокі поля всіх тих малюнків відділені від себе чудовою штукатерією. Вона грубо золочена й надає великого блиску цілій салі, причім становить величаві рами для згаданих образів. А рами рівно важні як зміст, котрий вони обрамовують, як тільки відповідно дібрані.

(Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

РЕЛІҐІЙНІ КНИЖКИ

Ще недавно наші релігійні видання в Галичині давали 14 проц. усеї галицької видавничої продукції. Як справа мається тепер, се певно годі ствердити, бо не всі видавці вважають за відповідне присилати редакціям свої книжки до рецензії.

Є й такі духовні видавці, які не то що не стараються розреклямувати свої видання, а ще взагалі по правилу „християнської покори“ роблять все, щоб ті видання сховати перед недобрим оком. Доходить до того, що видань одної епархії поза тою епархією не знайдете... Навіть в бібліотеці Наук. Тов. ім Шевченка... Розумію бойкот восточницьких писань западниками і навпаки. Та ніяк не можу зрозуміти бойкоту католицьких добрих книжок через те тільки, що написав їх якийсь нелюбий їм чоловік... А вже зовсім ніяк не можу зрозуміти того, що одні стараються не допустити своїх видань в іншу епархію. Чейже якраз загорільцям повинно залежати на поширенню своїх думок в чужім таборі! Просто якийсь Фройдівський комплекс...

Ще одна маленька, зате автентична анекдотка. Отець Х. завідує протисектантським виданням одної епархії. Отець У. з тої самої епархії приїхав до столиці й хоче купити кілька тих книжочок. Та о. Х. не дає: каже внести подання до Ординаріяту сигноване порядковим числом парохіяльного уряду о. У., щоб Ординаріят дозволив вислати ті книжки. „Інакше в нас не буде порядку“. І пять тисяч протисектантського накладу стоїть дальше кріпким „руським муром“, а сектантам сей мур нічого не шкодить. Такого діла вже й сам Фройд не вияснить ніяким комплексом. Сих кілька „злобних“ думок кидаю не на те, аби згадані люди обурювалися, а на те, щоб може пробудилися з галицького рутенства. Воно дуже небезпечна річ спати морякам тоді, коли корабель... іде на дно.

„Я корабель, що бе з гармати,
Йдучи самотній уночі на дно“ —

такі слова якраз підходять до нашого судна в теперішний час тай взагалі до цілого світа. „Лише Христос ділить світ від большевизму“, сказав Сталін. А модерна проповідь Христа се сьогодня добра преса і книжка.

Щоб оминути наведені вище похибки та розглянутися краще в пресово-кольпортажовій діяльности, варт прочитати кілька книжок на сю тему.

Подам тут кілька заголовків. Найважніша книжка, котра відкриває нам весь жах небезпеки від ворожої преси, се твір знаного редактора зразкового католицького тижневика „Шенере Цукунфт“ д-ра Еберле п. з.: Grossmacht Presse. Enthüllungen für Zeitungsgläubige, Forderungen für Männer. — Ст. 348, вел. 8°. Перший наклад сеї книжки вороги викупили і знищили; другий наклад ворожі книгарні бойкотують, отже автор сам продає ту книжку в своїй хаті (адреса: „Schönere Zukunft“ Wien XIX. Nusswaldgasse 14. Oesterreich).

Дальше інформують про ті справи два видання Марійського Т-ва Молоді у Львові: „Модерна преса“ (ціна 0.40 зл.) й „Апостольство преси“ (О.10 зл.) та книжечка видання УКО п. з. „Зброя до оборони й наступу“ (висилається даром, по одержанні почт. значка за 15 гр. на висилку) як також більша праця Д-ра Ос. Назарука „Преса“ (ціна 3 зол.).

З польських видань на сі теми поручаю:

1) Ks. Czesław Stańczak: KATOLICKA AKCJA PRASOWO-KOLPORTAŻOWA (Potrzeba, metody, środki). Bibljoteka Ligi Katolickiej Diecezji Łódzkiej (Łódź, ul. Skorupki 1-a) 1930 St. 60, вел. 8°. Ціна 1.50 зл. 2) A. Lisiecki: KOLPORTAŻ POŻYTECZNYCH PISM I KSIĄŻEK. Poznań, 1909. Księgarnia Św. Wojciecha. St. 16 вел 8°.

А тепер розгляньмо кілька нових українських релігійних видань.

О. Д-р Василь Василик. ПРАВДИВІСТЬ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ. Відбитка з „Доброго Пастиря“. Станиславів 1932. Накладом автора. Ст. 23 + 1 нпг, вел. 8°. Ціна 0.50 зол.

Ся поважна богословська розвідка напевно причиниться до кращого переконання й утвердження в вірі наших ереїв. Розвідка написана так цікаво й легко, що зацікавить і світських інтелігентів.

Мова розвідки чиста й гарна. З помилок замічу одну, сталу в усіх клерикалів: вживання слова проте в значінню отже (проте по українськи значить помимо того, а однак; ніколи отже = ерго.

Подібну тему трактує, та вже зовсім популярно брошура:

(о. М. Дороцький). І БУДЕ ОДНО СТАДО І ОДИН ПАСТИР. „Католицькі читання“. Річник І. Ч. 1. Видає: Редакційний Комітет Равського Деканату. Накладом: „Епархіяльної Помочі“ в Перемишлі. С(екція) VI. Ст. 16, 16°.

Знаний популяризатор о. Михайло Дороцький, парох Потелича, розпочав тою брошурою цикль популярних розвідок-розмов на католицькі теми. Перша брошурка написана з талантом, цікаво (се діяльог селянина-католика зі штундистом на загальну тему едности Церкви), гарною мовою. Продовження розмови і подій має бути в дальших брошурках, та чи вони вийшли, не знаю. Цікаво, що ні в „Бескиді“, ні в інших католицьких часописах не завважав я згадки про сю пожиточну книжочку. Нема її також у львівських книгарнях; з того виходить, що потреба сеї брошури чисто одноепархіяльна... А сеж неможлива річ.

В нас досі думають, що вистарчить випродукувати товар, а вже він сам зачне розходитися. Коли йде про наші книжки, то се деяка правда: їх розходують миші.

о. Михайло Дороцький. САДОЧОК УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ СВЯТИХ. З ілюстраціями. Накладом комітету будови церкви в Потеличі. (Жовква) 1933. Ст. 134 + 1 нпг. 16°. Ціна?

Той же. ПІСНІ ДО УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ СВЯТИХ. Чистий дохід на будову церкви в Потеличі. (Жовква) 1933. Ст. 134 + 1 нпг. малий. 16° Ціна?

Всі західні католицькі нації мають такі „садочки“ (чи се добре слово?...) своїх Святих. На світлих примірах тих католицьких героїв учаться молодь і діти справжнього геройства, християнського життя й чеснот. Се й стверджує автор нашого „садочка“: „Нехай ті життєписи пригадають нам, що і з нашого українського народу вийшло чимало святих Божих Угодників, які своїми чеснотами мають заохотити нас до богоугодного життя і заразом мають нам нагадати і нас упевнити про особливішу опіку Божого Провидіння над нашим народом“.

По гарнім вступі, в котрім автор обосновує правдивість католиц. Церкви, переходить він до начерку історії Церкви на Україні від XII до XVI віку. Зазначує, що наш нарід належав спершу до католицької римської Церкви, описує коротко нашу церковну історію й на тім тлі малює постаті наших героїв-Святих: Ольги, Теодора й Івана, Володимира Великого, Бориса і Гліба, Антонія й Теодозія Печерського, Евфросиній-Предислави та Йосафата Кунцевича. По кождім життєписови слідує коротке розважання, молитва й пісня до даного Святого (ті пісні видані ще окремою брошурочкою).

Книжка писана популярно так, що зрозуміє її й сільська молодь. Мова гарна (помилка: зістав головою, зам. став; зістав відповідає в українськім німецькому er blieb). Араміс.

W OBRONIE UNJI. Ks St. Mystkowski, prof. sem. duchownego. Warszawa 1933. 4°. st. 50.

Серед великої повені газетних статтей і брошур, що трактують про унійні справи, треба поставити на першому місці працю кс. Мистковского задля її обективности. Автор, збиваючи тенденційні й ворожі для церковного єднання погляди відомого польського публіциста Г. Лубеньского, висказані в брошурі: „Дрога на всхуд Ржиму“, дає короткий науковий начерк унії: фльорентійської, берестейської та неоунії. Духа книжечки кс. М—го ілюструють наведені ним на вступі слова одного проповідника, висказані про унію 1883 р.:

„Важко знайти життя подібно страдальне, як життя Унії. Се покутниця за других; і давні прастарі чужі гріхи мусить сплачувати, і нові мусить сполікувати трудом великим, сльозами й кровю. Се подвійна мученица, бо і від своїх і від чужих мусіла терпіти: від ворогів майже тілько, що і від тих, що повинні їй служити, і не одна тільки раз, се є перед смертю, як се звичайно читаємо в мученичих актах, але безперервно від колиски, через всі пасма своїх днів“.

Найслабше оброблена частина про неоунію в відродженій Польщі. Автор на успокоєння Лубеньского, який жаха ється, що „україножільські елементи у Сх. Малопольщі будуть старатися використати унійну акцію для пропаганди своїх кличів і тенденцій на Поділлю і на Холмщині“, дає відповідь ідентичну з аргументацією езуїтського „Орієнсу“: „Небезпеку українізації тих наших земель за допомогою Унії виключає та обставина, що ціла дотеперішня неоунійна акція й утворені нею виховавчі й парохіяльні станиці знаходяться під управою і контролею кресового латинського епископату“. — Се правда. Поляки не мають чого лякатися! Але чи така ситуація і „контроля“ успокоїть православних Українців і попхне їх до зєднинення з катол. Церквою — се для польських авторів питання — отверте і дуже невигідне. Поза тим можемо поручити книжечку кс. М-го нашим читачам. — (к).

„ЧАСОСЛОВ“, Видавництво ЧСВВ., Жовква 1933, апробата Преосв. Йосафата.

Василіянські друкарні в давнині й нинішні мають вже свою усталену славу. Як давні монастирські печатні на Руси й Литві були огнищем літературного руху України, так сьогодня печатні ОО. Василіян в Жовкві й Ужгороді продовжують давну видавничу традицію. Се центри релігійного друкованого слова. Ось і на днях жовківські монахи випустили на книжний ринок „Єрейський часословець“. Часословець для священика се — невідступний товариш в цер-

кві, дома, в полі й дорозі. Узгляднюючи сю обставину, старалися кождочасні видавці часословця дати священикам в руки книжечку — практичну й естетичну. Новий жовківський часословець — понад всі похвали... По формі се не молитвословець, а люксусовий нотесик! Шагренова. мягка обгортка, золочені береги, сильний, кремовий так зв. „індійський-біблійний“ папір. При кишеневому, гердерівському форматі і при одноцентиметровій грубости, обіймає часословець 300 сторінок двошпальтового друку. Словом, сей роскішний молитвословчик се ще один доказ і зразок безнастанно зростаючої нашої української релігійної культури. В історії української книгопечати знаємо лишень один часословець, який щодо приручности можнаби прирівнати до жовківського, іменно часословець архимандрита Варлаама Шептицького, виданий ним в Уневі Р. Б. 1764. Тоді архимандрит, маючи на увазі пануючу моду і смак шляхти та панянок 18. ст., випечатав часословець такого манісенького формату, що можна було його накрити видовженою долонею. Однак нинішний, жовківський часословець перевисшує унівське видання чіткішим друком, догіднішим форматом, модерною технікою й матеріялом. Краска черенок червона й чорна збільшують орієнтацію ока. Вартости нового часословця не зменшують дрібні хиби: Формат можна було ще більше звузити через зменшення маргінесів; при другому виданню треба достроїти крім декотрих ініціялів до черенок тексту і при великій букві „А“ не пропускати знаку придиху. Також уважаємо, що непотрібно пропущено для звязлости друку „Начало обичне“. Мимо сих дрібних ухилень новий часословець се великий культурний набуток нашої церковної книжности. — (к.)

НОВІ ВИДАННЯ

„СВІТЛО Й ТІНЬ“ щомісячник, журнал Українського Фотографічного Товариства у Львові та його філій. Ч. 3—4. Липень—серпень 1933. Ціна 1.50 зол

Зміст. Ст. Щурат: Степан Дмоховський і Олекса Балицький заслужені українські фотоаматори. — Ол. Балицький: Новітні позитиви; процеси. — М. Заготовник: За ідеальний негативний матеріял. — Ст. Щурат: Дещо про жовті світло-фільтри. — Дан. Фіголь: Фотографічний експлібріс. — Дрібні поради. — Огляд журналів. — Нові книжки. — Вісті з УФОТО. — Від редакції й адміністрації.

Зміст сього числа „Світла й Тіни“, цікавий для всякого фотоаматора й навіть званевого фотографа, прикрашують цілосторінкові ілюстраційні вклади та пять образків у тексті. В порівнанні з першим зошитом „С. і Т.“ сей другий зошит випав значно популярніше; безперечний плюс журналу. Українські світлиці повинні всі допомогти істнуванню й поширенню того свого журналу, надсилаючи адміністр. (Львів. ул. Баторія 24) передплату та адреси інших світлиців. Поляки мають щось шість своїх фотожурналів; не випадає й нам позаду оставати.

П. Т. ФІРМА

ФРАЙЛІХ

ЛЬВІВ, ВУЛ. ГОРОДЕЦЬКА Ч. 35,

Від літ я тяжко хорував на пропуклицу. Всі приміновані средства не приносили мені полекші так, що через ті терпіння життя ставало мені немиле. У щасливу хвилину я звернувся до Вашого Заведення, в котрім Ви своєю фаховою і щасливою рукою заложили мені патентовацу опасну і тим вратували мені життя й увільнили від терпінь.

За се складаю Вам сердечну подяку і бажаю довгих літ, щоб Ви могли дальше приносити пільку для тих, що терплять на пропуклину

З поважанням

о. Петро Каламунецький, парох у Святковій. 128 9-10

НОВИНКИ

Найдешевші і методично найкраще опрацьовані підручники до навчання релігії в народних школах: 1) Малий катехизм христ. каток. релігії. 2) Коротка Біблійна Історія Ст. і Нов. Завіта поручає кооператива „Священича Поміч“. Станиславів, Липова 1. 146-6-8

Український Громадянський Комітет Ратунку України вислухав звіт президії з заходів у справі співділання церковної влади Церков грекокатолицької і православної з акцією Комітету; в справі звязку львівського Комітету з українськими комітетами ратунку України в інших краях та з міжнародними гуманітарними організаціями, як Червоний Хрест і т. п. Рішено завізвати громадянство тих повітів, де ще не основано місцевих комітетів, або з яких про основання комітетів не вислано повідомлень до Львова, виконати се в найкоротшім часі.

Читальня „Просвіти“ в Лошневі (пов. Теребовля) відсвяткувала ювилей 30-ліття свого істнування. По Службі Божій, яку відправили о. дек. Волошинський з Козівки, о. Райх з Ілавча і місцевий парох о. М. Кузьма, відбулася святочна академія. В її програму входили: продукції місцевого хору, деклямації. гра трубної орхестри з Теребовлі і реферат про історію читальні. Від філії „Просвіти“ в Теребовлі промовляв о. кан. Мохнацький. У святі взяли участь також численні громадяни дооколичних сіл. Село Лошнів належить до найсвідоміших і найбільше здисциплінованих в повіті й відважно відбиває польонізаційні зазіхання місцевої польонії, особливо відколи стало окремою парохією і коли керму праці взяв у свої руки о. Мих. Кузьма, місцевий парох.

Судова розправа ОУН в Тернополі мала сензаційний перебіг. На лаві обвинуваченых засіло 6 Українців у віці 19—30 літ з Микулинець, Варваринець і Ладичина. Вони обвинувачені в приналежності до ОУН і поширюванні летючок тої організації. При допитах одного з обвинуваченых Шкамбари його оборонець д-р Баран поставив внесок, котрий предсідник назвав „брехливою інсинуацією“. Тоді д-р Баран поставив внесок на вилучення предсідника за образу оборони. Трибунал відмовив внескові д-ра Барана. Тоді д-р Баран почав відчитувати заяву, що зрікається оборони. Підчас відчитування заяви дійшло кілька разів до острих сутичок між оборонцем і предсідником. Вкінці предсідник відібрав голос д-рові Б. й опустив салю. До заяви д-ра Барана прилучилися й інші оборонці. І сим разом прийшло до острих перепалок і відбирання голосу. По сих контроверзіях трибунал оповістив відложення розправи і наложив на д-ра Барана обовязок покрити кошти дводневої розправи. На оборонця д-ра Бриковича наложив гривну 50 зл. за „невідповідне поведення“ в суді.

Мін-во внутр. справ заборонило привозити в Польщу нові мапи видані картографічним інститутом в Берліні, бо вони мають мати фальшиві статистичні дані зі Шлеська.

Радісну несподіванку зробив нам „Комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках“, відкриваючи у Львові **перший український магазин і робітню** мужеських одягів, плащів та шкільних одностроїв — готових і на замовлення. **Магазин під управою ТЕ-КА** міститься у фронтовому льокалі при вул. Трибунальській ч. 1. Треба підчеркнути, що се одиноке у Львові того рода християнське підприємство. Всі одяги виконується у власній робітні, в котрій працюють українські кравці — першорядні сили. — Ціни конкуренційні. 151-2-х

Економічне положення Польщі, як твердить „Банк Господарства Крайового“, дещо покращало. Зазначилася сильна втеча від долярових вкладів. Зросла трохи продукція промислу тяжкого, текстильного і хемічного. Економічне положення рільництва значно погіршилося наслідком знижки цін рільничих продуктів. Білянс заграничної торговлі дальше додатний.

Польський Банк Промисловий у Варшаві (вул. Сенаторська 42) з філією у Львові (вул. 3-го Мая 7) зголосив невиплатність. Се спричинить руїну тисячів родин, котрі в тім банку мали свої ощадности.

Зелізничий рух на польських зелізницях зменшився в другім чвертьріччу на 13.6 проц. в порівнанні з попереднім кварталом. Не треба забувати, що се був час виїздів на літниця, прогульок і прогулькових поїздів.

Сокільське свято відбулося в Пикуловичах, пов. Львів. В святі взяли участь Соколи з Ременова. Вправляло 52 Соколів і 33 Сокілок. До вправ приграваля орхестра з Підборець.

„Союз Українок“ в Ковлі улаштував діточий садок, до котрого ходило 20 дітей. Садок закінчився вдатним пописом.

В Пристані (Жовківщина) обікрали місцевого пароха о. Давосира, в Замочку (Жовківщина) обікрали церкву. Взагалі в цілій Жовківщині поширилася страшна пошесть крадежей.

Спортовий гурток в Жовкві будує свою спортову площу. Над будовою сеї площі працюють студенти, реміснича молодь і навіть студентки.

Пожежі. В Соховчанах на Холмщині згоріло 7 господарств. В Глинську на Волині згоріла сушарня хмелю. В Курганах (Здолбунівщина) згоріло 2 господарства. В Стахові (Ковельщина) згоріла стодола зі збіжжам.

6127 адвокатів в Польщі було 1-го липня 1933 р. З того на львівську округу припадає 2024, на варшавську 1648, на краківську 1040, на познанську 404. любельську 291, виленську 290, катовицьку 240 і на торунську 189 адвокатів.

Увязнено Теодора Жолондка в Любичі, пов. Рава Руська. Увязненому закидають, що намовляв дітей до шкільного страйку і підбурював їх проти учителя Денісевича.

Діточий „наглий суд“. Присуд смерти на бандита Жовтанецького і його виконання так вплинув на уяву кількох 10—12-літних хлопців з Куликова, що вони рішили забавитися в „наглий суд“. Вибрали підсудного, прокуратора і суддів. „Підсудного“ Тірка засудили на смерть через повішення. Заложили йому на шию ремінець і повісили на драбині. На щастя щабель драбини зломився і повішений впав на землю. З тяжким трудом вдалося його очутити.

В сяніцькім процесі за вбийство вшехпольського політичного діяча в Березові Худзіка і ранення майора Овоца, також ендецького діяча, проголошено вже вирок. Романа Яйку засуджено на 2 роки тюрми. Станкевича на 2 роки і 6 місяців тюрми, поліц. комісаря Древіньского на 5 літ тюрми. Всім трьом без завішення кари.

В Діссельдорфі будують першу вулицю зі сталі.

ПОДЯКА

У своїм і моїх дітей імени почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя й ренти „КАРПАТІЯ“ у Львові за виплачення без зайвих трудностів обезпечення по моїм бл. п. мужі Іванові Вовкові. Скоре й акуратне виплачення обезпечення уповажнює мене поручити се одиноке українське Товариство обезпечень на життя й ренти „КАРПАТІЮ“ у Львові найширшим кругам української суспільности.

Ланн. дня 21 серпня 1933.

Катерина Вовк.

Непринятим на університет до відома. Додаткові вписи на курс абітурієнтів приймається щодня в домівці Української Торговельної Школи у Львові, вул. Корняктів 1.

На панахиді за поморлованих і померших з голоду на Вел. Україні, котру відправив о. д-р Вергун, були присутні також представники еміґрації грузинської, азербейджанської і туркестанської.

Підчас „Українського Тижня“ на світовій виставі в Шикагу відбувся м. і. зїзд українських умових працьовників: лікарів, учителів, адвокатів, редакторів і т. п. На зїзді рішено заснувати товариство українських умових робітників. Реферат на зїзді відчитав проф. Боберський.

Капітан шведського корабля Август Андерс посперечався за рахунок вугля з польським урядником Ліпкевичем у Ґдині, виняв револьвер і застрілив його на місци.

У львівській магістраті викрили цілий ряд великих грошевих надужить. У звязку з тим увязнено начальника пожежної сторожі Цецькевича і трьох магістрацьких урядників. Слідство прибирає чимраз ширші розміри. Магістрацька панама заповідається імпонуючо.

Перун вдарив у хату О. Гузара в присілку Бібрки Вилобці. Згоріли хата, стайня та збіжжа.

В „Газеті Польскій“ пише польський письменник Хороманьский, що в Німеччині і Франції скорше можна розмовитися російською мовою ніж англійською або іншою чужою.

Помер у Варшаві кн. Д. В. Мещерський, перший рос. конзуль в Харбіні по рос.-японській війні, в 58 р. життя.

Директор музею в Ґродні відкопав під фундаментами замку з полов, XVI ст. останки будівлі з часів Витовта (1392—1430) і під ними ще старші підвалини. Серед сих підвалин відкривець найшов богато старо-українських памяток з золота, срібла та випаленої глини. На самім споді під сим княжим теремом лежать спалені останки деревляного замку, мабуть з X—XI ст. На се зказує черепя глиняної посуди з питомими для того часу формами та орнаментами.

Увязнено російського князя Трубецького в Катовицях. Причина увязнення: численні грошеві спроневірення.

З Варшави доносять, що там не вмовкають поголоски про замір ліквідації деяких рільничих шкіл.

Аґенція Гаваса доносить з Лондону, що й там під впливом вістей про намірену в Америці інфляцію доляра міняють доляри великими партіями, головно люди з континенту.

Гумор. Кажуть, що японський міністр війни повинен одержати мирову надгороду ім. Нобля, бо так набив Китайців, що ті самі розброїлися.

Амер. доляр поза біржею 5.81 зол.

Ціни збіжжа вдержуються на попереднім рівні.

Усім слід знати, що часопис для дітей і молоді „Наш Приятель“ збільшив кількість чисел у році на дванайцять при незміненій передплаті (два золоті за ввесь рік, платні зараз згори). Розпродавцям дається значний рабат і місячний речинець платности. В першу чергу Впр. Отці Катехити повинні занятися поширенням цеї симпатичної ґазетки між українськими дітьми. Адреса видавництва: „Наш Приятель“ — Львів, скритка почт. 108. 159-1-4

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 15.000 зол. на ч. 21334, 48719; 10.000 зол. на ч. 148590; 5.000 зол. на ч. 17163, 32063, 44902, 77561; 2.000 зол. на ч. 7056, 15427, 16734, 33267, 48141, 49703, 55704, 55759, 56606, 64745, 67929, 72773, 82777, 83220, 84111, 85193, 95237, 97732, 121260, 150932 1.000 зол. на ч. 482, 7293, 11088, 15483, 21658, 34067, 49485, 50461, 53534, 63224, 63622, 66052, 79108, 89831, 91645, 92186, 92034, 93712, 97121, 102038, 102129, 103123, 103157, 107126, 110687, 112904, 113514, 114594, 117452, 125810, 130991 141636, 142680, 147953; 15.000 зол. на ч. 64087; 10.000 зол. на ч. 73173, 108098; 5.000 зол. на ч. 23251, 81867, 93682, 140599, 151139; 2.000 зол. на ч. 10072, 10268, 13895, 14912, 35448, 37712, 37750, 38373, 48557, 60931, 54200, 66758, 71588, 107027, 124397, 125489, 127240, 138789, 138955, 141002; 1.000 зол. на ч. 789, 3829, 7833, 8577, 13832, 16964, 19984, 26777, 27395, 32678, 34272, 43632, 43660, 60635, 50753, 51874, 53128, 56807, 64051, 67661, 76117, 80248, 87402, 97238, 98419, 106666, 132912, 140540, 140741, 144163, 145211, 149334, 150792, 151801, 153163.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металїв і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

Шукаю спільника до дуже рентовного промислового підприємства під Львовом, — у великім стилю. Треба 35.000 зл. готівки. Забезпечення на І-шій гіпотеці обєктів вартости 400.000 зл. Уділ 30%, дасть чистого доходу 25.000 зл. річно. Співпраця вимагана. Мешкання запевнене. Ласкаві зголошення приймає Адмін. „Нової Зорі“ під „100%“.

Готовий шутер

продам оказійно на голді (на купі) до будови доріг. Надається на спідняки до будови міських і шутрования зелізничих доріг — по 2 зл. за 1 ваґон, 1000 ваґонів, при стації недалеко Львова. Зголошення до Адміністрації „Н. Зорі“ під „П. Х“.

Робітня обуви

„Пшишлосьць“ ЛЬВІВ Пл. Домбровского 1.

Новочасна робітня обуви. Спеціяльність анґлійські чоботи, обувя туристична, — спортова мужеська й жіноча, також всякі направки. П. Т. урядникам (урядничкам) догідні сплати.

Знамениту обуву мужеську, жіночу, спортову, лещетарську, анґлійські чоботи, поручає й виконує

АР-КА

УЛ. ХОРУЩИНИ 11 а, ТЕЛ.: 21-10.

Для шкільної молоді 5% опусту від цінника.

ФАБРИКА фортепянів. пянін і гармоній, продажа, виміна, направи, строєння

М. Шкельскі

Львів, Оссолінських 10. Тел.: 87-23. 160.

Й. Яцків і С. Гавриляк

шліфарня скла і фабрика зеркал

ЛЬВІВ, ул. ЛЬВОВСКІХ ДЗЄЦІ 11.

НЕДУГИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза леґенів є неумолима і щорічно, без ріжниці полу, віку і стану, скошує міліони людей. — При поборюванні ґрудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. приміюють лікарі **„Balsam Thiocolan Age“** Ґонсецького, що, влекшуючи виділювання флеґми, скріплює організм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла й усуває кашель. Уживається за порадою лікаря. Продають аптики.

Технічно дентистичне заведення

Кароля Фінклєра

перенесене з ул. Коперника на вул. СИКСТУСЬКУ 38.

Для Впр. Духовенства і т. п. полекші в сплатах.

Всякі артистично-різьбарські праці в дереві — церковні (вівтарі, амвони, сповідальниці, статуї святих, феретрони і т. п.) — артистично-меблеві — доповнювання різьб при антиках — виконує артист-різьбар в дереві

Осип Ромпала

ЛЬВІВ, ГЛИБОКА Ч. 18.

ФУТРА жіночі й мужеські як також всілякі новости футрові найсолідніше

виконані в фірмі

ЕЛЬЖБЄТА СОЛІК

Львів, ул. Собіського 4.

Перерібки виконує старанно.

КІНА

АДРІЯ: В ураганнім огні.
КАСІНО: Ніч в Каїрі.
КОПЕРНИК: Таємниця Зоо.
МАРУСЕНЬКА: Таємниця Зоо.
МІРАЖ: Золоте Мольо і Покуси Европи.
МУЗА: Чемп.
ПАЛЯС: Дочка полку.
СТИЛЄВЄ: Любов артистки і ревія.
УТІХА: Королева підземелля.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 Телєфон ч. 60-04.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів. улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер 5 жовтня 1933. Ч. 75 (673).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ставніца ч. 8. I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., вісячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам.доляр
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Не пускають кореспондентів на Україну

Кореспондент англійського „Обсерверу" доносить: Заграничним кореспондентам заборонено виїздити з Москви на провінцію без дозволу влади. Двох американських кореспондентів, котрі хотіли поїхати на Україну, щоби переконатися про розміри голоду, силою витягнено з поїзду. Від того часу без перепустки нікого не пускали. Тепер вже не дають перепусток ні на Україну, ні на північний Кавказ, ні в полуд.-східні райони Росії. Се обмеження свободи рухів кореспондентів викликане змаганням сов. влади укрити страшні розміри голоду в тих околицях. Кілько жертв потягнув за собою сей голод, годі докладно обчислити. Вісти про голод совітська преса називає фальшивими і провокаційними. Супроти того, пише згаданий кореспондент, нема нічого простішого як дозволити заграничним кореспондентам в Москві на власні очі переконатися про цю брехню і дати їм можність свобідно їздити по СССР".

Ревізії й увязнення Українців в Польщі

Поліція в Бережанах увязнила на днях: Петра Сагайдачного, Осипа Ставничого, Богдана, Тараса й Ольгу Старухів, Ярослава й Евгена Йонаків і Мих. Бідулу. Ревізію переведено в Любомира Бородайка й Ол. Мілянича. — В Юськовичах (Золочівщина) увязнено студ. К. Яцкова, С. Луцишина, Ю. Юрчака, Д. Павлика, Е. Заставного і Ю. Дупелича. — В Ківерцях (Луччина) увязнено 9 селян в віці 18—22 літ. В селі Лище (Луччина) увязнено 3 селян. — Поліція в Чорткові увязнила абс. гімназії Вол. Дідича, К. Добрянського та В. Балацького, Мир. Бачинського, Ст. Онищука і Я. Гніздовського учеників прив. гімназії в Чорткові. Їм закидають приналежність до ОУН і кольпортажу нелеґальщини. — В Сокалі хтось облив чорнилом плякету короля Собеського, вмуровану в будинку учит. семинарії. Увязнено 7 учеників семинарії й гімназії. Ревізії й увязнення відбулися також в селах Теребовельщини і в Сокальщині, в Колитові, Горбкові, Бабятині, Лучицях, Волиці Комаревій, Сільці і Бояничах. Про численні увязнення надходять вісти також з інших сторін краю.

Ukraina idzie! Bij Ukrainę!

„Діло" доносить: „Одна кляса приватної гімназії СС. Василіянок у Львові вибралася під проводом учительки географії на наукову прогульку за місто. Коли дівчата знайшлися під ліском Потулянки, напало на них 6-х 10—12-літніх хлопців, мабуть з передмістя Пасік і почали кидати камінням. Учителька веліла ученицям не звертати уваги на нападників. Однак це тільки скріпило їх агресивність і каміння та цегли посипалися ще густіше. Тій лицарській кампанії дорослих „стрільців" приглядалися спокійно люди заняті при недалекій будові, мабуть їх батьки. Бо коли напасники кликнули з тріюмфом: „Україна ідзе! бій Україне!" — старші люди відповідали окликами „браво" та іншими словами заохоти. Надармо учителька пробувала енергійним виступом прогнати малих хуліґанів. Дістала ще каменем в ногу. Щоби спекатися напасників, всі учениці мусіли ратуватися втечею в сторону Личакова. Вислід був такий, що майже кожна учениця дістала каменем, богато по кілька разів, а одна була ранена каменем в голову". — Цікаво, що ні один польський часопис не тільки не осудив того нападу, але всі промовчали той факт.

Редукції в державних урядах

„Глос Народу" пише: В богатьох державних урядах доручено урядникам письмо з виповідженням праці і то урядникам контрактовим й етатовим. За першою листою прийде друга на 1-го листопада. Сі виповідження стоять у звязку з виконуванням ощадностевої програми. Під знаком сеї програми укладають державний буджет на рік 1934/5. В одній військовій інституції на 30 урядників зредуковано 12. Редукції обіймають переважно ресорт мін-ства скарбу й адміністрації війська. В Банку Краєвого Господарства зредуковано 30 осіб. До сего банку кілька разів взивали каритку поготівля, бо на вістку про редукцію кілька жінок захорувало. Зредукована Левандовска померла на удар серця.

Надходить вік цезарів

Що предсказує нова книжка Шпенґлера?

Нова праця Шпенґлера автора „Упадку Заходу", називається „Рішаючі роки". Під ними розуміє він приблизно оставші роки 20-го століття й може ще перші роки 21-го, котрі мають бути „часом цезарів". Постаті, які тепер бачимо (Гітлер, Муссоліні), се бліді тіни тих, що прийдуть. Будуть се діячі зовсім безоглядні, типу Макіявелія. Нова книжка Шпенґлера се перенесення думок Ніцшого в історичну перспективу. З катол. становища та книжка заслуговує на осуд бо в ній проповідується насилля як промотор історичних подій.

Евангелицька церква „Третьої Держави"...

Агенція Гавааса доносить з Віттенберґа: Синод німецької еванг. церкви вибрав ставленика гітлерівців, пастора Міллера, головою всеї протестантської церкви в Німеччині. Новий єпископ у своїй промові підчеркнув расовий характер еванг. церкви такими словами: „Ми не будемо рвати релігійних звязків з людьми інших рас і народів, але рівність перед Богом не виключає нерівности людей між собою, в їх власнім оточенні. Така воля Божа". — Протестантські єпископи баварський, ганноверський, віртемберґський, турингський, баденський, гамбурґський, ольденбурґський і любекський висказалися проти получення достойнств еванг. епископа Прусії та голови загально-протестантської церкви в особі Міллера. — Протест. церква все служила всяким держ. системам.

Якщо до 31. жовтня ц. р. Ви невиповілили в ПЗУВ обезпечення дозволеної законом 1/3 частини вартости своїх будинків і цьої частини не обезпечили в одинокому українському ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР", то проволічете виконання цього народнього обовязку непотрібно знову на цілий рік.

Національний Зїзд

Чи можливе його скликання?*)

Ми вже передали значну скількість найбільш характеристичних голосів української політичної преси про думку скликання всеукраїнського національного конґресу. Як того й можна було сподіватися, ті голоси дуже розбіжні: починаються горячими закликами до скликання такого конґресу, кінчаться крайно неприхильними висказами з запевнюванням, що такий конґрес бувби навіть шкідливий. Заки прийдемо до відповіди на питання, коли такий конґрес бувби пожиточний і коли шкідливий, треба наперед відповісти на питання, чи такий конґрес взагалі можливий, то значить, чи можливе передовсім його скликання?

Отже наперед треба ствердити, що представників теперішної Наддніпрянської України, котрі тепер приїхалиб відтам, на ніякім всеукраїнськім конґресі не побачимо, бо Наддніпрянська Україна тепер в такій неволі, в якій вона ще ніколи не була і се виключає всяку можливість свобідного вияву думки тамошнього українського населення. Значить, Наддніпрянську Україну мусілиб на тім конґресі заступати орґанізації еміґрантів з Наддніпрянської України. Инакшими словами кажучи: безпосереднє заступництво на тім конґресі для теперішної Наддніпрянської України неможливе.

Та сей невідрадний стан на більшій частині території нашого народу до певної міри влекшує ситуацію в справі заступництва на конґресі інших українських територій. Річ в тім, що той стан на Наддніпрянщині уможливляє іншим територіям розмірно скоро зложити свої заступництва. Річ ясна, що якби прийшлося ждати на прислання заступників з масових, рівних, тайних і безпосередних виборів, то такий конґрес мабуть не вдалосяб скликати з ріжних причин. Передовсім тому, що порозуміння з представниками українського населення в Европі, в Азії (на Зеленім Клині) й Америці в справі виборчої ординації, коли воно взагалі можливе, забралоб так богато часу, що осягнення того порозуміння відбігає в сферу дуже далеку. Та припустім, що воно вже осяг-

*) Отсею статтею зачинаємо в „Новій Зорі" цикль статтей на тему Національного Конґресу. Дальші статті будуть приблизно такі: Які цілі може мати Всеукраїнський Національний Конґрес? — Які орґанізації можуть складати конґрес? — Де той конґрес найлучше відбути? — Хто мавби рішати про його скликання й орґанізацію? — Як довго той конґрес мавби радити? — Над чим конґрес мавби радити? — (які референти на нім потрібні). — Що конґрес мавби по собі лишити? — Які резолюції мавби ухвалити? — Хто і як мавби фінансувати той конґрес?

неве. Щож тоді? Коли є виборча ординація, то треба ще виборчого трибуналу, перед котрим можна булоб заскаржити напр. насильством, підкупством або шахрайством переведені вибори. Чи можливо зложити такий трибунал, котрий знавби відносини в ріжних преріжних краях, де живе український нарід і його еміграція? Та навіть коли се булоб можливе, то як переслухувати поданих свідків пр. на Зеленім Клині або в пралісах Бразилії? І кілько часу на те булоби треба! Се входить вже в обсяг фантастики. Та колиб переведення того було можливе, то кромі розсварення і публичного шкалювання виборчого трибуналу й ріжних котерій між собою не моглоб дати нічого — не лише в нас, але і в кождого іншого народу, розсіяного на таких великанських просторах і позбавленого своєї екзекутиви.

Отже щож остає? А остає зложити конґрес без виборів, на зразок того, як з початком війни складано в нас тай в інших народів т. зв. Національні Ради. То значить погодитися на те, що в конґресі мають право взяти участь вже істнуючі організації та ґрупи.

Які? Се друге важне питання.

Відповімо на се питання в одній зі слідуючих статтей. А тут покищо стверджуємо, що скликання всеукраїнського національного конґресу в недалекім часі можливе тоді, коли буде відкинений прінціп масової виборности і буде принятий прінціп вже істнуючих організацій, на зразок, який ми вже раз бачили при творенні нашого загально-національного представництва з початком війни. Шукати якогось іншого взірця се даремна страта часу й енергії.

Тільки одну поправку треба зробити в тім, що ми вже бачили й пережили під тим оглядом: а саме не можемо на той конґрес допустити ніяких „представників молоді", бо се булоб неповажно і навіть смішно по тих досвідах, які ми досі перейшли. Молодь се не кляса й не партія, а коли якась її ґрупа має доконче амбіцію, мати своїх представників на конґресі, то має на те спосіб: оповістити свою програму, свій провід і свої орґани чи орган і тоді може дістатися на конґрес але не з титулу своєї молодости, бо такий титул дає право до всего іншого, лиш не до нарад над публичними справами й до вирішування таких справ: до сего покликані виключно люди зрілі. Сумна се річ, що в нас треба ще публично пояснювати такі самозрозумілі річи. Та нарешті треба се зробити не оглядаючись на ніяку дематоґію і треба виразно сказати молоді нашого народу: Вчися, а до кермування нацією маеш час тоді, як власне перестанеш бути молоддю. Так є в кождого народу, так мусить бути нарешті і в нас. — А. Ч.

Ватикан і большевики

Кореспондент ІКЦ доносить з Риму: В кругах близьких Ватиканови зачинають постепенно признавати, що слухи про переговори між Ватиканом і большевиками небезпідставні. Переговори ведуться при помочи папського нунція в Варшаві Мармаджія й італійського посла в Москві Аттоліка. Орган Ватикану „Оссерваторе Романо" зараз по заключенні договору приязни між Італією й СССР змінив свій тон і тепер инше про совітські справи в дуже мягкій формі. — (Сі інформації передаємо з публіцистичного обовязку й розуміється на відповідальність жерела. „Оссерваторе Романо" заперечує ті вісти, большевики також заперечують).

Присилайте передплату!

Загадка смерти Голуфка

З таємниць ОУН і поліції

Подаємо обширний звіт з самбірського процесу, бо матерял того процесу лучше представляє страшне нутро підпольної боротьби ніж представлялаб велика книга, написана про ОУН (Організацію Українських Націоналістів) і поліцію.

Найбільше зацікавлення 7-го дня розправи викликала зізнаюча як свідок студентка філософії. Маруся Федусевичівна, молода і дуже гарна дочка радника Апеляційного Суду у Львові, з виразним обличчам і великими очима, котру Барановський представив як таємну кур'єрку УВО, що лучила команду з низами (її мати рідна сестра д-ра Д. Левицького). Вона зізнає помалу і розважно: Барановського пізнала як нареченого своєї товаришки Герасимовичівної, з котрою він потому оженився. Вона, Федусевичівна, мешкала в одній околиці з Барановським отже лучалося, що деколи припадково разом вертали до дому. Раз так зустрілися в трамваю. Свідок мала течку і Барановський мав течку. Він взяв у неї течку, щоби потримати, бо був великий пятоник. Коли вдома отворила течку, побачила зі здивуванням револьвер, завинений в папір. Зараз показала його батькові. А на другий день прийшов лист від Барановського, в котрім він писав, що через помилку вложив револьвер до її течки замість до своєї, але бентежитися нема чого, бо той револьвер „легальний" і приписаний до него одного пана. Батько свідка рішив віддати револьвер тільки самому Б-у або його жінці. Отже коли зголосився якийсь панич листом по револьвер, а ще до того батька не було вдома, вона револьверу не видала. Потому револьвер підобрала жінка Барановського. — На те заявив Барановський, що ніякого револьверу Федусевичівній не вкладав, але вона сама казала йому, що від УВО дістала револьвер марки „Фром", що той револьвер має її батько і просила Б-го, щоби він нічого до її тата й зажадав револьвера як свого. — Федусевичівна перечить — Суддя Кучера: Чи свідок на підставі свого знайомства з Б-м може припускати, що Б. хотів її убити? — Маруся Ф.: Вістка про се дуже мене заскочила. — Барановський заявляє, що не робив поліції предложення, звести її зі світа. — Прокуратор: А що ви говорили з Б при ваших досить частих зустрічах? — Маруся Ф.: Про річи байдужі. — Прок.: А який інтерес має Б. так сильно обтяжувати вас, коли ви з ним жили на добрій стопі? — Маруся Ф.: Я також не вмію собі вияснити тої загадки. — Потому зізнавав батько Марусі Юліян Федусевич, суддя Апеляційного Суду у Львові, в справі револьверу. Його зізнання покриваються з зізнаннями дочки з тим, що він дозволив видати револьвер лиш на підставі виказки дозволу носити зброю. — Прокуратор: А чому ви не довіряли листови до вашої дочки або чому не віддали револьверу на поліцію? — Суддя Федусевич: Сумніви я міг мати, але я не міг зрещтою робити прикрости чоловікови приятельки моєї дочки.

Восьмий день розправи був під засадничим оглядом іще цікавіщий від 7-го, бо на підставі висліхів того дня можна собі виробити поняття про плинність границь між визнавцями націоналізму і комунізму. — Свідок Юрій Місіньский, капітан II відділу Головного Штабу, зізнає, що той відділ одержав був інформацію, що Барановський у хвилі увязнення був членом краєвої екзекутиви ОУН. Та інформація прийшла за кордону. — На те заявляє Барановський, що він вправді був заступником краєвого команданта ОУН, але був ним на приручення начкомісаря Івахова. — Тут відчитано зізнання хорого тепер капітана II відділу Ґен. Штабу Маріяна Бурґардта. Він зізнав, що в 1929 р. той відділ одержав інформацію, що намах по Святі Торґи зорганізував член УВО Барановський. — На те заявляє Барановський, що се помилка і що тут мова про іншого Барановського. — Предсідатель: Про вашого брата? — Барановський: Так. — Найцікавіщого для були зізнання свідка Мих. Юркевича, начальника слідчої поліції в Самборі. Він зізнав, що перед убитим Голуфка в читальні „Просвіти" в Трускавці велася розмова про те, що Голуфко веде переговори з Українцями і що

Най більший вибір
новіші моделі
низші ціни
ФУТРА -- БЕРНФЕЛЬД
продажа моделів
і шкірок в партері
й на І. поверсі
Новочасна
кушнірська робітня Львів, Легіонів ч. 7.

тим угодовим переговорам противний голова ОУН Евген Коновалець. Дальше зізнавав сей свідок про вплив комуністів на українську націоналістичну молодь. До комуністів перейшла націоналістка Ольга Кощіцька, перейшли Кондратів і Яцушко. Також українська соціялістично-радикальна молодь переходить до комуністів і відтам веде кампанію проти ОУН під гаслом: „Геть з Коновальцем, нехай живуть вини ОУН!“ Вплив комуністів проникали до ОУН від 1927 до 1931 р. Потому се устало. — Прокуратор: Чи між конфідентами стрічали ви Гнатова? — Св. Юркевич: Се виключене. Він не був навіть дорівочним інформатором. — Прок.: Як собі поясните, що Гнатів утік, хоч був інвігільований? — Свідок Ю.: Бо він був тільки посередно стереженій. — Оборонець Рогуцький: Коли ви знали, що ОУН полюбре дивиться на Голуфка, то чому ви не дали охорони Голуфкови, коли він приїхав до Трускавця? — Св. Юркевич: Тоді було в Трускавці більше визначних осіб. Всіх охорони не можна дати. Особисту охорону дається тільки на приручення вищих властей. Такого приручення не було. Зрештою комісар Грубер запилував Голуфка в тій справі, але Голуфко застерігся проти всякої особистої охорони. — На запит Юркевич стверджує, що також Гнатів мав опінію комунізуючого націоналіста.

Майже весь девятий день розправи заняли зізнання Казимира Івахова, б. заступника начальника безпеченства у львівськім воєвідстві й начального референта українських справ, тепер радника у воєвідстві келецькім. На своїм становищі у Львові був він від 1925 до 1. V. 1932 р. Підчас убийства Голуфка був на феріях в Равич. Дня 31. VIII. відкликано його телєґрафічно до Львова, на другий день розпочав дохождення в тій справі. — Председатель: Чи ви, пане радинку, звільнені від урядової таємниці в справі Барановського? — Св. Івахів: Так. — Предс.: З якого середовища походили на вашу думку убийники пок. Голуфка? — Св. Івахів: З УОН. Предс.: Які могли бути мотиви їх учинку? — Св. Івахів: Голуфко був визначною особистістю, займався українською справою, був учасником польсько-української конференції. Може бути що хотіли його згладити з огляду на його вплив на ті справи. Коли почала зарисовуватися можливість польсько-українського порозуміння. ОУН постановила поглибити ненависть, щоб унеможливити якенебудь порозуміння. — Предс.: Коли ви пізнали Барановського? — Свідок Івахів: Весною 1925 р. Його тоді увязнено під закидом участи в нападі на почтовий амбулянс під Калушем і на почтовий уряд у Львові. Вдруге говорив я з ним в часі пацифікації. Барановського увязнено тоді про людське око, бо він був уже конфідентом поліції від якого року. Мене цікавив тоді процес переміни УВО на ОУН. Я предложив Барановському написати мені реферат про все, що знає про УВО. Він написав. Та я запримітив у тім рефераті богато неточностей і пробілів. Отже я поручив комісарови Чеховскому, щоби звернув авторови той реферат і сказав йому, що такий визначний член УВО як Барановський може дати лучший реферат. По якімсь часі отримав я ширше опрацьований реферат. Була се вже історія УВО від 1924 р. Потому бачився я з Барановським аж в 1932 р. на два тижні перед убиттям Чеховского. Барановський зголосився у мене телефоном як „Ромцьо“ з тим, що телефонічно говорити не хоче, лиш особисто, в чотири очи. Коли прийшов до моєї кімнати, сказав: „Пане радинку, я більше з Чеховским працювати не буду.“ Я запитав його чому. Відповів: „Бо Чеховский не виплачує мені грошей на час і в належній мені висоті, бо користає з моїх услуг в невластивий спосіб, а само зустрічається зі мною в ресторанах і наражує мене на небезпеку декомпірації“. Дальше говорив мені Барановський, що Чеховский в розмовах з ним говорить про різних Українців в той спосіб, що для нього ясно, що ті люди на услугах поліції. Тому Б. боїться, що Чеховский в розмовах з іншими говорить в той сам спосіб про нього. Б. жалувався вже перед надкомісаром Білоничем, але той не переймається тим. Всі ті свої закиди повторив Б. перед нач. Соханьским, котрий увійшов до кімнати. Тоді С. передав мені Б-о до виключної диспозиції. Від того часу я бачився з Б-м кілька разів. Бачився з ним в ночи перед убиттям Чеховского і бачився з ним в день убиття Ч-о, вже по убийстві, в присутности Соханьского. Щодо убиття Голуфка то Б. на питання, що про се знає, відповів, що поза тим що сказав Ч-у, не знає нічого більше. Ч. ніколи не говорив мені про револьвер, котрим убито Голуфка. — Председатель: А що зробили би, якби вам хтось сказав, що має револьвер котрим когось убито. — Я відобрали від нього оружля злочинну. — Предс.: Чомуж Чеховский мавби бути ліпший в тім від вас? — Свідок мовчить. Предс.: А коли ви зустрілися з Голуфком? — Свідок Івахів: В 1931 р. у Львові. Він прийшов виголосити реферат в українській справі й був у мене. Голуфко відносився до української справи прихильно й 99 проц. свого життя вложив в ту справу.— Предс.: Чомуж не увязнено Гнатова, коли він фігурував між убийниками Голуфка в поліційних протоколах? — Св. Івахів: Бо не було на те доказів. — Предс.: А чи провірено алібі самого Барановського? — Свідок Івахів: Не знаю. — Свідок не знає також нічого про увязнення Барановського в звязку з убийством Голуфка, а коли председатель показує йому дотичний акт, свідок Ів. каже, що в акті є помилка: в наказі Чеховского мало бути „Барановського не треба арештувати“, тимчасом слівце „не“ пропущено. — Председатель: То Барановський давав вам добрі інформації? — Свідок Івахів: Барановський був просто вісткою всеї розвідки. Він все давав позитивні інформації. Доказ: Справа Бібрки, справа Сх. Торгів, справа Головінського, справа Голуфка і т. д. — Предс.: Але про Гнатова подав, що йому на імя Петро. — Св. Ів.: Але подав вище Гнатова. Видав також учасників конгресу націоналістів. — Вотант Кучора: Як міг бути конфідентом поліції чоловік, котрого підозрівали в саботажах і навіть увязнили в часі пацифікації? — Св. Ів.: Тоді Українців арештовано масово, отже Б-го увязнено, щоб відвернути від нього увагу. — Вотант К.: Б-ий предкладав агентови поліції, щоб той їхав з ним до Трускавця удавати там сотника Ярого. Чи се був добрий плян? — Св. Ів.: Мав бути добрий. — Вотант К.: Що на вашу думку спонукало Барановського стати конфідентом? — Св. Івахів: Він чув жаль до команданта УВО Сушка, котрий відкинув його як відкинув всіх прихильників Головінського. Б-ий набавився в тюрмі сухіт, хотів зачати нове життя, оженитися, студіювати. Мав буйний степовий темперамент. — Председатель коротко перериває свідкови й каже йому не розводитися. Вотант К.: Чи можна Б-го уважати чоловіком, що працював на дві сторони? — Св. Івахів рішучо: Ні, обвинуваченій Барановський працював для добра властей безпеченства. Він мав в собі авантурничу жилку але вкінці хотів устаткуватися. — Предс.: Чи Б-ий тоді коли ви з ним говорили при Соханськім в дні убийства Голуфка сказав, що готов виконати всяку „мокру роботу“, якої від нього зажадають? — Св. Івахів рішучо: Ні! Прокуратор Мітрановский: Чи Б-ий говорив вам, що зустрічався з Коссаком і Гнатовим та що Гнатів плянує замахи і напади? — Свідок Ів.: Ні. — Прок.: І ви мимо того що він замовчував такі важні річи піддержуєте свою добру опінію про нього? — Св. Івахів: Так. — Прок.: А те, що говорив староста Галяс, не змінить вашої думки про Барановського? — Св. Івахів: Ні, не змінить. З знання старости не всі вірні, видно його память заводить. — Прок.: Б-ий знав про підготовку Гнатова до різних нападів вже весною а поліції дошло про се в осени. Чи й се не змінить вашого погляду про нього? — Св. Івахів: Ні, не змінить. — Адвокат Шурлей (котрий заступає вдову по пок. Голуфку): Скажіть мені, хто убив пок. Голуфка? — Св. Івахів: ОУН. — Шурлей: Чи комісар Чеховский говорячи з вами про убийство Голуфка міг вам це згадати про револьвер, коли йому про той револьвер говорив Барановський? — Св. Івахів: Міг не згадати, а саме тому, бо боявся, що в разі видачі того револьвера одержавби приказ увязнити Барановського а Чеховский потребував Барановського. — Шурлей: То на вашу думку Чеховскому більше залежало на Барановськім ніж на викритю убийства? — Св. Івахів: Ні, але Чеховский міг бути наставлений на те, що власне при помочи Барановського викриє убийників. — Шурлей: А чи повинен був Чеховский відобрати в Барановського револьвер, котрим застрілено Голуфка. — Св. Івахів: Повинен був. — Шурлей: Значить поступив невластиво, тимчасом ви говорили, що Чеховский був досвідчений. — Св. Івахів: І був досвідчений але помилився. — Прокуратор: Чи ви притакнули, коли Кухарский запитав вас, чи знаєте про справу з револьвером, котрий зголошував Барановський Чеховскому? — Свідок Івахів: Стверджую рішучо, що в часі розмови з Кухарским і Соханьским вони ніколи не питали мене про револьвер. Оба ті панове миляються з правдою, коли говорять, що я сказав: так. — (На салі велике порушення). — Адвокат Рогуцький: А чи вам відомо, що команда УВО видала була тоді заборону саботажової акції? — Св. Івахів: Коновалець говорить одно а робить друге. — Рогуцький: А відомо вам, що писала про вас „Фоссіше Цайтунґ“? — Св. Івахів: Писала, що конфідент поліції з доручення самої поліції довершив ряду актів терору і вкінці так виріс понад голови поліції, що поліція не знала, що з ним зробити. Потому вже конкретно наведено моє призвище як поліційного інспіратора і Барановського як мого конфідента — Азева. Та стаття походила з українських кругів. Автори її лайдаки і каналії. Тому число газети було в Польщі сконфісковане і я не міг вести слідства в тій справі. — Адв. Рогуцький: А чи думали ви над тим, що обидва револьвери, від яких погиб Голуфко, перейшли через руки Барановського? — Св. Івахів: Дивний збіг обставин. — Адв. Шухевич: Чи Голуфко сказав вам свій погляд на пацифікацію? — Св. Івахів: З розмови вичув я, що він ставився до пацифікації негативно. — Шухевич: А ви, пане радинку позитивно? — Св. Івахів: Я уважав пацифікацію за державну конечність. — На тім закінчилися зізнання радника Івахова о год. 3.30. Вони тривали 5 годин. Були дуже інтересні не лише своїм змістом, але також тому, що радник Івахів був фактичним і довголітним правителем Східної Галичини під Польщею.

По 10-мінутовій перерві зізнавав віцевоєвода Мариян Соханьский, котрий виставляє Барановському свідоцтво прямо страшне. Свідок оповідає про конференцію з ним в бюрі Івахова в воєвідстві, коли Барановський говорив до свідка по українськи. Був се трік Б-го, котрий знав, що я не володію українською мовою та що тому не буду в силі основно поговорити з ним про висліди його тривітних услуг в ролі конфідента. Коли він жалувався на Чеховского, я сказав йому: „Я чесно плачу конфідентам, але коли довідаюся конфідента на якім небудь лайдацтві, то кінчу з ним скоро“. Таким язиком я все говорю з конфідентами. Коли за другим разом просив я Барановського дати вказівки, які могли би навести на сліди убийників Чеховского, Барановський відповів: „Арештуйте всіх, треба їх тільки сильно бити, тоді признаються“. Я мусів силою тамувати себе коли почув такі слова особливо з уст Українця. А дня 22. III. 1932 Барановський виразно сказав мені, що на моє бажання може спрятати кождого чоловіка у Львові. Свідок признає, що Барановський був більше інтеліґентний між Чеховским. Одначе се річ виключена, щоби Чеховский злековажив такий важний факт як той з револьвером. Зрештою кождий Б-ий був на тілько інтеліґентний, що знайшов контакт з радником Іаховим коли Ч. не виплачував йому грошей, то напевно булиби знайшов той контакт, аби сказати радникови Івахову, що має револьвер, котрим убито Голуфка.

Тут председатель серед великого напруження на салі зарядкує конфронтацію між свідками Івановом і Соханьским. Председатель до св. Соханьского: Свідок Івахів зізнав, що в часі розмови між вами і Барановським, при котрій був також радник Івахів, Барановський не говорив про спрятування людей. Що ви на те? — Св. Соханьский (виразно і спокійно): Підтримую своє зізнання. — Предс.: Радник Івахів каже що Б-ий давав добрі інформації. — Св. Соханьский: Таж такий чоловік часом мусить давати добрі інформації, аби себе відповідно маскувати. На конференції, на котрій Б-ий радив сильно бити вязнів, устійнено в присутности Б-ого, що він іде до вязниці „для зміцнення його ситуації“. Б-ий не знав, що я вже тоді був рішений не випустити його з вязниці. Коли його раз привели з вязниці для переслухання, я зробив йому закид, що він нічого не дав у справі убийства Голуфка. Тоді Б-ий відповів, що дав річевий доказ — вказав на револьвер. Я зараз дав наказ шукати того револьвера і се довело до вияснення справи. Щодо конфідентів то поведення з ними річ дуже складна і вимагає богато сприту. Конфіденти бувають добрі й лихі. Їх жалиться й кусаються. Річ в тім, щоби поліція орієнтувалася, котрий конфідент продає добрий товар, а котрий ні. Жураківський, засуджений на смерть за участь в нападі у Городку й потім уласкавлений на 15 літ тюрми, був також конфідентом. І Нич був конфідентом, той що зробив напад на комісаря Цесельчука. Барановський був дуже інтеліґентним конфідентом, інтеліґентнійшим від свого шефа Чеховского, але я не мав до нього довіря. Є дві методи розвідки: через конфідентів і через матеріяли, які потому треба аналізувати й компілювати. Розвідка через конфідентів лекша, розвідка через матеріяли певніша. Чеховский працював лекшою методою, але з конфідентом запрязнився і не провірював його. Для мене як б. офіцира II відділу була се річ нечувана, щоб офіцир поліції жив у приязни з конфідентом. Коли я говорив се Чеховскому, він мав слези в очах і просив тільки, щоб його не переносити зі Львова, бо має жінку й дитину. Та я сказав йому рішучо, що він мусить відійти зі Львова. Того самого дня, коли підписано декрет про перенесення Чеховского, його убито... — Адв. Крайценавер: Чи вам, пане воєводо, відомий який факт, що Б-ий зраджував поліцію на користь ОУН? — Св. Соханьский: Характеристичний факт, що на приказ ОУН застрілено конфідента Березинського буцімто припадково в часі нападу в Городку. Барановський подавав поліції цілий ряд відомостей просто видуманих або загальних. Коли Б-ий видав поліції Коссака і радив бити його, бо Коссак „мякший“ і під побоями до всего признається, я пішов до тюрми і сказав се Коссакови. Одначе Коссак уважав се моєю провокацією і не вірив, а мені відповів, що Барановський се чесний ідейний молодець. Щодо контрровідочної служби ОУН то про се було богато сталлої і потаток в українській нелєґальній пресі (свідок наводить заголовки). Щодо співпраці укр. націоналістів з комуністами то перехрещування їх вплівів було дуже сильне. Етична платформа обидвох течій одна. Обидві течії голосили також гасло відірвання земель від Польщі. Був випадок, що летючки ОУН і комуністів печатано на одній машині. Нині той звязок гірший в огляду на змінену політ. ситуацію та політ в СССР. — Адв. Шурлей: Чим різниться аґент від конфідента? — Св. Соханьский: Поліційний аґент се функціонар на державній службі, а конфідентом може бути кождий. Засада вимагає говорити з кождим конфідентом, вся річ полягає на опінії інформаційного матеріялу.

Обв. Барановський держався досі сильно, а в часі зізнавання двох останніх свідків два рази розплакався. По зізнаннях віцевоєводи Соханьского Барановський складав уже заяви голосом несмілим і розбитим*).

*) Б. львівський староста Галяс зізнав ще таке: Коли Чеховский сказав мені, що Барановський вимагає від нього пожертвування йому хоч одного політичного конфідента, щоби він міг його видати орґанізації, я сказав Чеховскому: То покажіть на найвизначніших українських діячів яких своїх конфідентів.

Католицький Зїзд у Відні

Вражіння учасника.

Зміст: Два визначні католицькі торжества у Відні. — Релігійна обнова Відня. — Дві великі річниці. — Чому сторічний катол. зїзд у Відні не був всенімецький? — Міжнародний, дійсно катол. характер зїзду. — Ентузіястичне привітання папського легата. — Зворушлива присяга дітей Відня на вірність Христови. — Стотисячна нічна процесія з хрестом і смолоскипами. — Імпозантне понтифікальне богослужения в Шенбруні при участи бездиельних мас вірних різних народів Европи.

Пройшли, прогомоніли святочні дні великого католицького зїзду у Відні та лишили по собі одно вражіння — що вони незабутні! Давна світла столиця австрійських цїсарів бачила на своїм довгім віку неодно величаве свято. Один хіба Евхаристійний Конгрес з 1912 р. дорівнює йому блеском та ріжниться силою переживань. Причина того — се велика зміна обставин. Тодішний Відень — се столиця могутної імперії, угрунтованої від віків на католицькій ідеї. Нинішний Відень — се лише центр невеликої, бідної держави з роками страшної війни і ще страшнішими революційними днями перед собою. Колись йшло про тріюмф, тепер, по роках упадку і безприкладної зневіри, про ренесанс тої ідеї, про її героїчну обнову.

Розписуючись про католицький зїзд і його перебіг вся тутешня преса без виїмків стверджує його грандіозний, під кождим зглядом імпозантний та при тім зворушливий і до глибини душі проймаючий характер. Правда, належне підготовлення, коштовна рама міста й гарна, просто сіяюча погода, се моменти, які при незвичайній популярности кардинала Інніцера забезпечили до деякої міри його вдалість і успіх. Але, щоб воно було святом загалу, щоб сталося причиною переживання для сотки тисяч з усіх усюдів добровільно прибулого населення, того не могла доконати ніяка, нехайби і ще раз так корисна обстанова або вміла режисерія. Тут передовсім слідна праця, довга, терпелива, постійна праця й особистий примір покликаних до того. Се в першу чергу їх заслуга тих самих католицьких кругів, що їх свято пересунулося перед нашими очима так гарно, немов мрія, немов явлїння, та сталося святом загалу. Католицький зїзд се достойна Відня форма перелому релігійної обнови, явище нової епохи в історії битого недолею краю та його спосібного народу.

Зверхна спонука для відсвяткування зїзду се було 500-ліття завершення вежі св. Стефана, яка з того часу (1433 р.) стала символом Відня, та 250-літний ювилей геройської оборони міста від турецької загрози (1683 р.). Память тої останньої події дала між іншим можність взяти спільну участь у святі Німців також тим народам, яких предки обороняли свою віру й батьківщину перед ісламськими хижаками, радо поспішили на заклик папи Інокентія XI. й австрійського цїсаря Леопольда I. на підмогу безпосередно загроженим мешканцям Відня. Може тим католицький конгрес як релігійне свято мав стати жерелом нової сили в боротьбі в теперішній хвилї та надією на будучі дні.

Пляновний ще кардиналом Піфлем конґрес мав мати всенімецький характер і навязати передовсім до тих часів, коли то в спільнім обході його плекали трохи не всі німецькі генерації без огляду на державні кордони. Ту спільність перервала кривава розправа 1866 р. Сей зїзд мав ту перерву закінчити та рівночасно кинути серпанок забуття на той болючий спомин. Але сему духовому збратанню не судилося бути. Трагізм долі німецького народу став знов на перешкоді. Простягнута в братній любови рука австрійських Німців не найшла відповідного стиснення по тій стороні червоно-білих стовпів. Немов відчуваючи сей трагізм долі та передбачуючи ті трудности, які мимо сподівання могли прийти, кардинал Інніцер візвав рівночасно всі ті народи, які колись історія і спільність завдання лучили з Австрією.

Так поставлено католицький зїзд на широку плятформу спільности західної культури. Те що тому взяла спричинена забороною відсутність католиків Німеччини, себто підчеркнений національний німецький характер, віддала в многократній силі привність многотисячних учасників інших національних груп, надаючи йому не лише передбачених великанських розмірів, але при понаднаціональній дійсно католицькій формі того глибокого змісту, який вчинив його тут трохи не початком нового часу з далекосяглим значінням. Та велика участь чужих національностей і підйомний, гармонійний вислід свята дали вислів новому змаганню, новій збірній волі оборони загрожених культур і релігійних святощів перед новою навалою варварства і безвіри.

Програма свята була дуже богата. Саме наведення поодиноких точок обіймає більше як двацять сторінок офіціяльного провідника. Їх всіх тут годі перечислити. Але згадати треба головніші з них, які силою свого ділання потрясали душу видця. Сюди належить, ідучи хронольоґічним порядком, передовсім ентузіястичне та повне глибокої відданости привітання спеціяльного висланника Св. Отця, кардинала-леґата Ля Фонтена. Триста тисяч австрійських католиків уставилося густим мереживом здовж улиць, якими він переїзджав і переходив, щоби віддати йому належний поклін. Йому на стрічу вийшли всі власти й високі достойники не лише Церкви але й держави. Його вїзд се був один величавий тріюмф. Вже тут кождий мав нагоду переконатися яке насрізь катол. населення Австрії та як воно тісно звязане з катол. Церквою і з хрестом Спасителя як ідеалом людства.

Друге таке явище се був привіт дітей Відня для заступника папи. Велика площа перед церквою Карла встелилася немов маковим цвітом: куди не глянь — усюди голови щебетливої дітвори. Наразі все стихло і за хвилю немов з одного горла хором заговорило море цвітів. Се діти за „Шріфтляйтером“*) повто-

*) Прелат Морцінгер, головний редактор-видавець великого й малого „Кірхенблятту“, особа у Відні, особливо між дітьми незвичайно популярна, носить гордо отсей нїми наданий титул, як вияв незвичайної їх любови і привязання.

ОСИП НАЗАРУК 12)

ПАЛАТА ДОЖІВ

Вражіння і думки з дороги.

Саля Колеґії, тронова саля дожів.

Чому на стелі знайшла місце св. Юстина, пояснює великий образ на стіні Салі Колеґії: се пропамятний образ побідної битви під Лепантом, важної не тільки для Венеції але для всего християнського світа. Та битва відбулася в р. 1571, в день присвячений св. Юстині. А дожа Верніє, за котрого відбулася та битва, називався на імя Севастіян. Тут він і намальований як клячить перед Спасителем, дякуючи за осягнення побіди, а біля нього св. Юстина і св. Марко. Се один з найкращих і найстаранніше виконаних образів Павла Веронезе. Та в той образ треба вдивлятися в відношенні до алеґорій на стелі: побіда неможлива без вісьмох чеснот в житґі народа і провідників його, а чесноти неможливі без віри. Та алеґорія віри, яку дав Павло Веронезе, належить до найблагородніших постатей всего венецького малярства взагалі.

Напроти вікон пишаються чотири образи Тінторетта: дожа Моченіґо молиться, дожа Николай да Понте з Богоматірю і святими, св. Катерина і дожа Франческо Донато (тут алеґорії розуму й уміркування). Між вікнами алеґорія Венеції, котру малював Карліно Каліярі. А дальше знов картини Тінторетта: дожа Андрій Ґрітті молиться перед Богоматірю, біля неї св. Маріна, в день котрої Венеціяни вдруге заняли Падуу, й інші святі.

Все те разом становить незрівнану систему получення патріотизму з любовю традиції й побожністю, причім віра поставлена в центрі всего як чинник найвисший, котрий вдержує при здоровлю цілі народи. Коли взяти під увагу малюнки в Салі Колеґії, то та саля виглядає більше на церкву ніж на салю політичної влади. І то на церкву, котру прикрашували найлучші майстри. І се одна з таємниць розросту сили Венеції, котра при всіх своїх людських немочах і блудах памятала слова Спасителя: Шукайте царства Божого а все інше дасться вам.

До якої міри переняте було релігійністю внутрішне життя провідної верстви Венеції, можна собі уявити зовсім незле нпр. на підставі вотивного образу виготовленого Тіціяном для дожі Ґріттія. Той образ знаходиться також у сій салі (відновляв його по пожежі Тінторетто в р. 1574). На образі є св. Бернард, бо в день того святого Ґріттія вибрано дожею, далі бачимо на тім образі святу Маріну, бо в день присвячений тій святій дожа Ґрітті здобув назад Падуу й окрився славою, далі бачимо на тім образі св. Альойзія, бо так називався на імя приятель того дожі Пізано, котрий зручно вплинув на його вибір.

Не знаючи тісного получення віри з усею психікою Венеціян, не можна зрозуміти ніяких творів їх штуки, навіть в їх світській будівлі, призначеній виключно для політичних цілей.

А тепер подумаймо хвилинку над ріжницею психіки тодішного державного мужа і теперішного. Хоч обидва типи не можуть бути свобідні від людських нераз і великих блудів, але на загал мусів бути духово сильніший тодішний державний муж, що кожду важнішу подію свого життя роздумував у світлі дня, в котрім вона сталася й котрий був призначений якомусь святому. Вже з тим ставали перед його уявою духові вартости і прикмети того святого чи святої. Се не могло оставати без впливу і на того державного мужа і на все його оточення і на весь нарід, бо, як бачимо, представники влади офіціяльно й на офіціяльних місцях казали увіковічнювати важніші події свого життя в світлі передовсім релігійнім, немов нарочно пригадуючи народови постаті з Житій Святих.

А якже виглядає психічне нутро сучасних нам державних мужів, котрі щось зробили і щось осягнули? Се видно по перше з їх власних висказів, нераз цілих книжок, по друге з тих памяток, які для них творять їх приклонники, очевидно засягнувши вперед інформацій від блищого оточення даного державного мужа, щоб довідатися, чи таке або сяке пошанування його булоб йому на руку або по нутру.

Отже що бачимо в тих проявах?

Власні вискази чи спомини держав-

ряють слова обіту на вірність Христови. Вражіння зворушаюче до сліз трохи самого легата не одоліло, коли він їх благословив їм-нем Св. Отця.

А там стотисячна ячна процесія самих мужчин з церкви св. Стефана через „Ринґ“ до „церкви обіту“ (Вотіфкірхе) в супроводі Евхаристійного Спасителя. Хто знає віденську „вія тріюмфаліс“ — Ринґштрассе, дорогу з трьома вулицями для возів, розділених двома алеями дерев і двома хідниками, широку на яких 60 метрів — той нехай уявить собі, як тим потрійним шляхом посуваються рядами тисячні лави мужчин з хрестами, хоругвами, з горючими смолоскипами в руках. Великий історичний хрест Тиролю, свідок їх визвольних боїв, на переді. За ним зелізні ряди самих синів-вірлят Тиролю, многотисячні лави боєвиків в ріжнобарвних одностроях з незідлучним крісом на плечах. Хоч ішли тисячі народу, панувала проймаюча тиша. Навіть зефір не зашелестів листям алеї. Лише чути як тут то там прискали смолоскипи, лиш видно як на темній канві ночі зливаються золоті потоки в одну широку, нескінчену огняну дорогу. А ось і духовенство без числа й ліку, а там і бальдахім... І немов підкошені хиляться лави видців, в порох згинаються коліна і перед Богом грядучим в Евхаристії клоняться в смирности голови...

Але вершком святочних днів було понтифікальне богослуження в Шенбруні. Його описати годі, бо се образ заладто грандіозний в розмірах, єдино величавий в обстанові і незглибимий в переживанню душі, гідний кисти найбільшого мистця. При тім треба було бути, бачити й переживати. Кілько соток тисяч брало в ньому участь, того здається ніхто не скаже. Не поможуть ніякі обчислення мас. Сама фронтова площа замку, на якого тлі відправляли богослуження займає простір четвертини мілїона квадратових метрів. Сей величезний простір, за виїмком грядок з квітками і басейну, його бічні (далі нечитко) алеї і склонені до замку узгіря „Ґльорієтти“ з включенням її самої були встелені народом. Коли перебігалося оком весь сей головами вкритий простір, мимохіть насувалося порівнання з біблійної історії про проповідь на горі. Кажуть, що незабутні лише події душею пережиті. Такою подією був віденський католицький зїзд.

Голод на Україні

З листа присланого до Чехії.

Дорогі! Ми живем дуже гірко. Маємо голод, який не маємо слів описати. Деякі родини, які раніще мали по 9—10 людей, тепер нараховують тільки 2—3, що лишилися живі. Дуже богато людей утікає, щоб тих, що лишаться живими, уберегти від праці копання тробів, і вони або йдуть до ліса, щоб там померти, або не маючи вже сил, умирають десь по дорозі. Сельрада, щодня відвозить мертвих і закопує їх до одної могили без домовин. На полях пси живляться людським мясом. 75 процентів нас мусить померти! В о н и (большевики — Ред.) мають се в своїм пляні.

Позавчора умерло у нас більше як 50 людей, а помочі жадної! Може й прийде, але тоді, коли вже нас не буде! Не маю надії, що колинебудь побачимося. На Зарічю ховають у садках у глибокій ямі, в якій можна поховати цілу родину. Покладуть мертвого на дно, присиплють його трошки землею, а коли помре другий, то ту землю знову викинуть і покладуть мертвого на того першого і знов трохи прикриють землею, і так помалу до одної ями ляже ціла родина, без домовини, бо дощок нема, і нема кому зробити.

Люде їдять сухуконюшину, змішану з картоплею, або печуть чорні коржі і мають потім кольки в жолудку.

В ранці на працю виганяють просто людей з хат, але працювати нема кому, бо женці без сили, ледве ноги волочуть. Кільограм хліба коштує 10 рублів (40 злотих), пуд (16 кільо) картоплі 100 рублів, але де їх взяти, а в колективі дають тільки один раз на день юшку, без картоплі і без хліба, тільки закроплену олійом, від того сили не можна мати. — Буряки місцями так позаростали буряном, що в нім не видно чоловіка стоячого там.

До міста їхати без дозволу Сельради небезпечно, бо потяги межи стаціями задержує Г. П. У. (чека). Вона переглядає цілий потяг, і хто не має урядового дозволу, того зараз же беруть на польові праці. Хто відважиться втікати до пашні, на того стріляють. Те саме робиться, коли потяги йдуть назад, з міста. Хто везе харчі, в того все відберуть: хліб, картоплю, що є у нас тепер найголовніше. Нема ночи, щоб хто небудь не був у нас забитий у садку, люди крадуть картоплю оден у другого.

В цілій околиці страшний голод. Ціла вулиця майже вимерла, здебільшого тут жили ті що були в колективі а потім з колективу виступили, бо там погано годували. Часом ховали в одній ямі по 15 людей без домовин. — Рідко хто шукає своїх рідних. З села родичі везуть дітей до Киева і там кидають їх на стації і їдуть до дому або туди, де сподіваються дістати хліба. Дітей дають до „вихователъні“, де діти дістають пів фунта хліба і трохи кулішу. Так на вулиці батьки віддають дітей ще немовлят...

У нас товчуть кору на муку і качани з кукурудзи або варять тирсу (траву). Моя родина має на столі тільки 1 склянку вареного жита на обід, а хліба вже три тижні не бачила. Тут від самого жалю чоловік гине, не може винести того, що бачить...

Родичі вирікаються сина

Заява родичів Романа Барановського.

В тижневику „Наш Клич“ появилася така заява:

„Заявляємо оцим, що вирікаємося раз на все нашого сина Романа і не хочемо ні ми ні наші діти мати з ним ніяких зносин, а то тому, що він через свою юдину роботу позбавив життя або здоровля неодного Українця. Його поступки негідні не то Українця, але ніякої чесної людини“.

Дорогів, 27. вересня 1933.

Володимир і Мальвіна Б а р а н о в с ь к і разом з дітьми.

них мужів, оскілько вони правдиві, заслугують безперечно на признання. Та в них дуже рідко лучається хочби тільки згадка про Бога так, якби сучасні державні мужі думали, що таким згаданням Висшої Сили зменшать свою власну (якже часто уроєну!) велич. А вже те, що роблять для їх прославлення всякі їх щирі і нещирі приклонники, заслугує просто на кару вязниці й буків, бо вони дуже часто в імя прославлення сучасного діяча руйнують навіть найстарші сліди традиції в народі, хоч для осягнення своєї цілі мають сотки інших способів.

До найбільше злочинних проявів прославлювання сучасних діячів політичних і літературних належить напр. затирання старих імен улиць, площ, дільниць і цілих міст і заміна їх новими, власне „в честь“ хвилево славних діячів. Се оден з найяркіших доказів упадку розуму, думки і смаку сучасної інтеліґенції — пожалься Боже ізза уживання такої гарної назви для предмету, який тій назві не відповідає! Бо треба хіба зовсім здуріти на точці підхлібства й ідолопоклонства, щоби напр. Петроград, оснований царем Петром в часі коли не то Леніна але навіть Ленінового діда не було ще на світі, — назвати „в честь Леніна“ Ленінградом! Та се очевидні кпини а не честь! Кпини з фактів, кпини з історії, кпини з почуття часу й головно кпини з самого Леніна. Бо се пригадує всім, що Ленін як „реформатор“ зовсім не може рівнатися з Петром, на що вказує факт, що треба було аж украсти трохи слави Петра як будівничого, щоби прикрасити назвиско Леніна.

Навіть якби Ленін був більшим будівничим ніж Петро, то й тоді такий поступок осмішувавби Леніна.

В певнім напрямі ще смішніше і ще більше злочинно ділають ті „шановні радні“ ріжних більших і менших міст і місточок, котрі ухвалюють касувати старі назви вулиць і площ у своїх містах, назви, які нераз говорять більше про минуле тих міст ніж усякі їх документи (звичайно загирені), тай натомість дають назви все тих самих людей так, що кожде місто і місточко до найбільше діравих включно мають улиці точно таких самих імен. Та минає кількадесять літ, імена тих політиків і літератів, в котрих „честь“ поназивали вулиці, просто забуваються і виходять з моди, настають нові політики і нові літерати, котрим глупий звичай каже знов віддавати такі самі почести в формі імен і улиць і площ. А тут нема тілько нових улиць. Отже знов касують назви вулиць недавно надані і в той спосіб зневажають непотрібно людей, котрі як перше не заслугували на те, аби в цілих краях всі без виїмку міста надавали своїм улицям стереотипні назви в їх честь, так тепер, коли їм відбирають ті назви, не заслугують на зневагу.

А буває й таке, що навіть за життя нещасних типів зневажають їх, касуючи назви вулиць, надані в їх „честь“...

Сей глупий звичай поширився наперед в цілій Европі, відки перейшов і до інших частей світа немов психічна епідемія глупоти.

З усеї маси назв улиць називаних іменами сучасних діячів якусь рацію можуть мати хіба назви вулиць в їх родинних містах або там де вони довершили якихсь надзвичайних діл. Все, що поза тим, повинно бути знесене і повинні бути привернені старі імена, котрі кождому місту надавалиб властивий йому кольорит.

Се зменшилоб також зарозумілість сучасних діячів і їх внутрішну пустку, котру від них переймають їх суспільности, засліплені ефемерним блеском їх імен, чого примір дає такий пустий Д'Аннунціо.

Отже кінець кінців пересічний державний муж сучасности, як видно з висловів його власних і його оточення, не бачить і не може бачити нікого висшого від себе, тільки всюди бачить себе і тим стає пустий і порожний як мідь брязкаюча. А свої сукцеси розпамятує такий тип не в світлі дня відданого в опіку якомусь святому, — се в такого типа викликалоб тільки регіт, — тільки „в світлі“ обману або подібних йому штучок, які він „показав“ противникам. Ось і все...

Саля Колеґії дає за богато дигресій. Просто насуває їх.

(Далі буде).

Український Савло

300-ліття його смерти

В сім році минає 300 літ від смерти Мелетія Смотрицького. Смотрицький се по Рутському і Потію правдива окраса нашої Церкви. Це наш Савло, що став Павлом. Як передтим у православію виступав проти св. зєднення і цілих 20 літ словом і письмом шкодив нашій Церкві, так по приступленні до тоїж св. Церкви повних 5 літ посвятив для направи того, що передше нашкодив.

Уродився 1578 р. в Смотричі коло Камянця на Поділлі як син ученого Гарасима. Вчився зразу в Острозі під Кирилом Люкарісом, ректором острожської школи, що пізніше був царгородським патріярхом, відтак у Вильні в Єзуїтській Академії слухав фільософії.

1605 виїхав з кн. Соломирецьким для довершення освіти за кордон, де вчився в університетах у Вроцлаві, Липську, Норимберзі й інших. Перший його виступ проти унії припадає на 1608 р., коли він написав відповідь „Антіграфе“ на книжку митр. Потія: Єресі, ігноранції й політика попів і міщан виленського брацтва, написану того самого 1608 року, і на другу книжку Потія п. н. Гармонія альбо согласіе вѣры, сакраментовъ и церемоней святое восточное церъкви съ костеломъ римъскимъ, Вильна 1608. Другим, знаним і в літературі твором См-го, що приніс йому велику славу і симпатію у православних, се Тренос або Плач православної церкви, де він пише про ту церкву: „Колись чудова й богата, тепер ологанена й бідна... Посміховищем світу тепер я є. а колись була я для людей і янголів подивом“.

1621 пише: Верифікацію невинности і другу книжку того самого року: Оборона верифікації.

На світі називався Смотрицький Максим а вступивши 1617 р. до монастиря у Вильні, приняв імя Мелетій.

Як монах був См. учителем монахів і працював над словянською мовою.

1618 написав Граматику словянську, котра довгий час була підручником для науки словянської мови не тільки на Україні, але і в Росії та Сербії. Православні монахи з монастиря св. Духа у Вильні бачучи в нім незвичайний талант і рідку у православних освіту, вибрали його архімандритом а 1621 висвятив його єрусалимський патріярх Теофан, котрому в шкодженню унії підпомагав таки наш Галичанин Конашевич-Сагайдачний. Смотрицький став архієпископом полоцьким і хоч король Жигмонт III не затвердив його вибору та виступив проти нього, то мимо сего См. сповняв обовязки архієпископа і сильно шкодив Унії, ведучи проти неї занеклу боротьбу. Осів навіть у Вильні і відтам висилав на всі сторони монахів з письмами і відозвами, підбурюючими проти св. Йосафата. Смотрицький причинився до убийства св. Йосафата. Мученича смерть уніятського архієпископа Йосафата зробила однакож велику переміну в душі православного архієпископа Мелетія. Він захитався у правдивости і непохитности православія і піддав совісній критиці своє дотогочасне поступованнія супроти унії. Для наочного переконання себе про вартість православія і моральну вартість візантійських засад, їде до самої Візантії.

Якраз тоді на престолі св. Йоана Золотоустого й Ігнатія, засідав колишній учитель Смотрицького з Острога Кирило Люкаріс. Та колишній учитель Смотрицького, хитрий Візантієць Люкаріс, котрого як він був ще молодшим, вислав був александрійський патріярх Мелетій Піґас на Русь, щоби розбивати святе діло унії, то хоч засів на короткий час на патріяршім престолі Александрії, той Люкаріс обіцяв англійському і голяндському послам в Царгороді, що переведе православну церкву на протестантизм, як лиш вони поможуть йому дістатися на царгородський престіл. Сиділи на візантійськім патріяршім престолі аріяни, монофізити й монотелети, не було ще протестантів та кальвіністів. І ось прийшов Кирило Люкаріс і згодився перевести візантійську церкву на кальвінізм. Зрозумів це великий Українець Смотрицький і не пішов дорогою свойого учителя. Вернувши на свою Україну, вже 1627 рішився піти слідами, не бувшого свойого учителя візантійця Кирила Люкаріса, але пішов за вказівками свойого бувшого противника у вірі Українця Йосафата, прийнив ту саму віру, проти котрої недавно ще виступав. Архієпископ Смотрицький став уніятом. Не вважає на те, що будуть з нього насміватися православні, що будуть проти нього виступати і писати. Кидає православне архієпископство а приймає нисше достоїнство в уніятській Церкві: архімандрію в василіянськім монастирі в Дермані і там замешкує. Архімандрію надав йому кн. Ол. Заславський. Митрополит Рутський приймає його до Церкви і доносить про сей важний для Св. Унії факт Апостольській Столиці. Папа Урбан VIII присилає Смотрицькому бреве, в котрім висказує свою радість з приводу так великого і донеслого вчинку Смотрицького. Митрополит Йов Борецький, ставленик Конашевича, виступає з цілим засобом церковних кар проти Смотрицького, підбурює архімандрита Петра Могилу й інших монахів проти нього, але Смотрицький стоїть непохитно при своїх переконаннях, яких набрав придивившися блисше православію на Сході. Щоб показати свою пошану Голові Вселенської, Римської Церкви, Христовому Намісникови, їде до Риму. Папа Урбан VIII іменує його архієпископом гієрополітантським.

Ставши Павлом, Смотрицький працює для слави католицької Церкви, боронить її науки, видає зараз таки в тім самім 1628 році у Львові книжку проти собору, котрий відбувся 1628 р. в серпні в монастирі Київопечерської Лаври. В слідуючім 1629 р. видає в Кракові напімнення до виленського брацтва і до всього руського народу. Того самого року пише Екзетезіс або розправу проти блудів, ересей і брехонь Зизанія, Філялета, Ортольога а Клирика, знаних з полемічної нашої літератури. Все те пише Смотрицький в Дермянськім монастирі. Своїми письмами, своїм примірним життям у дермянськім монастирі направив См. все, що злого передтим заподіяв Церкві. Якже висше стоїть ученик Смотрицький від свойого учителя Люкаріса! Він хоч став при помочі протестантів царгородським патріярхом, то незабаром скинув його синод за кальвінські переконання а турецький уряд заслав його на вигнання на остров Родос. Та се ще не вся заплата хитрому візантійському патріярхови, його обвинуватили опісля в заговорі проти Туреччини. Його задушили на човні й утопили в морі. Синод зібраний в Царгороді викляв усю його науку, яка замикається в його „визнанню віри“ і ще по смерти кинув на нього клятву. Такої „чести“ доступив Кирило Люкаріс.

Великий ум Смотрицького, його глибока віра й пошана для Апостольської Столиці є і для нас наукою, що не в православію, не в українській автокефальній церкві наша майбутність і життя та правдивий поступ, але в вірі Йосафата, Рутського і Смотрицького.

Яка плідніша булаби праця напр. Івана Вишенського, якби й він був пішов за тим світилом як Смотрицький. Український Савло, що став Павлом, спочиває в колишн. василіянськім монастирі у Дермані, що за Рутського приступив до унії 1627 р. і був католицьким майже цілих 200 літ, аж царська Росія забрала його на православіє.

Ще одна замітка про навернення Смотрицького. Він перейшовши на унію не застерігає собі ні „чистоти обряду“, ні якихсь привілеїв, ні автономії церкви, але стає вірним сином Церкви католицької, боронить її перед нападами православія і працює ревно для справи унії. Умирає 10 літ по св. Йосафаті в вірі і Церкві, за котру Йосафат положив життя. Пять літ по мучеництві Йосафата веде з собою боротьбу, освічений ласкою божою рішається приступити до тої ненависної йому унії, признає папу римського, їде до нього з поклоном, бо бачить в Римі правдиву віру св. Петра. Умираючи каже дати собі до рук бреве папи Урбана і з тим письмом каже себе зложити до гробу. Ще й по смерти стає Апостолом Унії.

М. Каровець ЧСВВ.

Найгарніші жнива виростають з малих зерненць насіння, що їх кидається в землю; а з наказів совісти виписаних в серці та з тихо ділаючого почуття обовязку виростає шляхотна квітка характеру. (Смайлс, „Обовязок“).

*

Давні засади влади пережилися, нові з недостачі сили ще не могли накопитися. Серед тих давних і нових засад, серед загального незадоволення, держави вегетують в спосіб гідний пожалування. (Ферреро: „Між минувшиною і тим, що нас жде“).

Лікарський фейлетон

Коли пора обідати

Один лікар зачав таку дискусію. В полудне Німці їдять обід, а Французи й Англійці лише друге снідання, що складається з легких мясних страв, огородовини, овочів і яець. Обід припадає у Французів і Англійців щойно вечером, між 6 і 7 год. разом з вечерою. У Німців слідує по обіді ще около 8 год. вечером або й пізніше вечеря, що відповідає своїм складом приблизно другому снідані Французів й Англійців. Котрий з тих двох звичаїв розкладу пори їдження ліпший?

Се залежить від заняття і від пори року. Хто працює тяжко фізично або умово, може зробить краще, коли буде держатися англійського або французького звичаю. Бо він притім потребує переривати свою працю лише на коротке снідання. Се легке снідання не вимагає потім до травлення довшого відпочинку. Воно вистарчає, щоби заспокоїти голод, але не таке тяжке, щоби зробити чоловіка сплячим і нездібним до праці. Коли хто скінчив свою працю вечером, тоді може з новим, повним апетитом йти на обід, з повним спокоєм його спожити і стравити. Сей спосіб життя особливо добрий зимою; тоді муситься використати безперервно не богато годин короткого дня і вчасно вечером закінчити працю. Одначе не треба за скоро по вечері йти спати. —(З німецького).

ТЕКСТИЛЬНИЙ СКЛАД
СТАХЕВИЧ і ЯБРИСОВСЬКИЙ
пл. Галицька ріг Баторія
поручає по найнищих цінах
модні вовни, шовки і мужеські сукна

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Місія в Волощі, Декан. Лучанського. Нечайно, без ніяких приготувань, зачалася у Волощі дня 30. серпня ц. р. 10-дневна св. Місія, ведена двома оо. Чина Редемптористів в Тернополі: Впр. О. Ігуменом В. Породком і Впр. О. І. Якимовцем, яка тривала до 9. вересня ц. р. Кажу, що „без підготування“, бо ніхто не знав чи і коли ОО. Місіонарі приїдуть. Вони, як кажуть, листовно повідомили тут. о. пароха, коли приїздять, але, з причини спеціяльно тут пануючих місцевих відносин — лист пропав. Місію св. уладив тут. о. парох, в цілі обнови релігійного духа своїх, з малими виїмками, побожних вірних. Участь у св. Місії брали всі парохіяни Українці, місцеві римо-католики і навіть Жиди з зацікавленням прислухувалися прегарним наукам ОО. Місіонарів, які голошено тричі денно. Кульмінаційною точкою св. Місії була перепросьба Евхаристійного Ісуса за зневаги, проведена о. парохом шестого дня св. Місії вечером при гарній ілюмінації, на дворі під церквою, відтак ілюмінація й обхід довкола церкви з образом Матери Божої Неуст. Помочі осьмого дня св. Місії вечером, вкінці похід з Розпятим Спасителем і з Місійним хрестом улицями села. У величавім поході взяли участь всі католики обох обрядів з цілого села і навіть із сусідних сіл. Підчас наук, при тих нагодах голошених, нарід ревно плакав, перепрощуючи Спасителя і Пр. Д. Марію за свої зневаги взглядом Них. 3 рази, з того два рази на цілу добу, в часі св. Місії виїздив оден О. Місіонар до прилученого села Майнич, в цілі голошення наук і принимання св. Сповідей. Сповідалися всі парохіяни, з виїмком кількох засліплених сельробівством, за яких перед кождою наукою молилися ОО. Місіонарі. Їм не поможе навіть та наука, яку дають нашим братам за Збручем червоні кати. Великої Божої ласки треба, щоб вони покаялися. Загалом було понад 2000 св. Причастій. З великою похвалою і признанням треба підчеркнути, що участь у св. Місії брала вся тут. українська інтеліґенція. З польської інтеліґенції є тут лиш учитель відрубної тут. школи з польською викладовою мовою і польський священик, яких св. Місія цілком не цікавила. Цілий час св. Місії панувала гарна погода, легкий дощ, який зачав кілька разів падати, св. Місії не перешкодив так, що науки, з браку місця для численних учасників, мусіли ОО. Місіонарі голосити переважно на дворі, особливо вечерами. Честь і признання най буде від нас, які живемо серед наддністрянських болот, Вам Впр. ОО. Місіонарі за Ваші труди і посвяту, бо підчас св. Місії дуже часто Ви сповідали до півночі. Вдяка населення також і Впр. дооколичним ОО. Духовним, які з посвятою також прибули до нашого села і приймали св. Сповіди від парохіян місцевих з дочерного села і з инших парохій, особливо Впр. ОО. Деканам: Миколі Іванусеву, Іванови Сенечкови, Андрієви Бардахівському, Стефанови Качмареви, а також Впр. ОО. парохам Петрови Погорецькому, Евгенови Адріяновичеви й Олександрови Новосільському. Най Вам Всім Г. Бог за працю над спасенням людських душ щедро заплатить. — Учасник Місії.

Декан колегії адвокатів Римської Курії, Вірджіній Якуччі, вмер недавно в Римі в 81 р. життя. Була це надзвичайно здібна людина.

Еп. Іван Мелє (Люнґро, Калябрія), Ординарій Італьо-Греків в Італії, святкує ц. р. 25-ліття свойого священства. В 1924 р. був він одним зі святителів наших Епископів Преосв. Богачевського і Преосв. Такача.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ГОЛОВА СОЮЗУ УКРАЇНОК У ЛЬВОВІ передала в Женеві відозву Союзу Українок до жінок культурного світа в справі голоду на Вел. Україні англійській делеґатці на конференцію для розброєнь п-ні Корбет Ешбі. Ся делеґатка предложила відозву Союзу Українок Обединаному Комітетови Міжнар. Жіночих Організацій в Женеві. Сей комітет одноголосно приняв внесок п. Корбет-Ешбі та передав окремою делеґацією відповідне письмо президентови Ради Союза.

ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТР ЗАҐРАН. СПРАВ БЕК обговорював у Женеві польсько-німецькі взаємини з німецькими міністрами фон Найратом і Ґебельсом.

БОЛЬШЕВИКИ в своїм центральнім органі місячнику „Большевик“ обстоюють права Польщі до Поморя. Автор статті навіть полемізує з Р. Дмовським, начеб Поморя без Схід. Прусії не мало вартости для Польщі.

ГОЛОВНОКОМАНДУЮЧИЙ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ Тухачевський в половині жовтня приїде до Франції з ревізитою до мін. летунства Ко. В повороті Тухачевський зупиниться в Варшаві.

ПРЕДСІДНИК СОЮЗА НАРОДІВ Норвежець Мовінкель, по словах часоп. „Журналь де Женев“, предложить Раді Союза Народів, щоби на Вел. Україну вислати окрему комісію для прослідження положення голодуючого населення і можности допомоги під опікою Союза Народів.

ФРАНЦІЯ в справі розброєння зовсім осамітнена. Вона домагається створення комісії, котра працювалаб „автоматично“, то значить їздила від держави до держави й контролювала стан озброєння. Анґлія й Америка годяться на те, щоб та комісія контролювала тільки на внесок. А що можна сумніватися, чи котра держава виступилаби з таким внеском, отже в разі приняття анґлосаської тези — справу розброєння можна уважати погребаною.

ШВАЙЦАРСЬКИЙ ҐЕНЕРАЛЬНИЙ ШТАБ мав дістати докази, що німецька верховна команда опрацювала плян перемаршу німецьких військ через німецьку Швайцарію, щоби могти перевести наступ на французькі середземноморські укріплення.

УПРАВА ҐІТЛЄРІВСЬКОЇ ПАРТІЇ в Берліні закликає всіх Німців до боротьби з „сепаратистичним“ правительством Австрії Дольфуса. Всі, що мають свояків в Австрії, мають листовно провести пропаґанду в користь ґітлєрівської Німеччини.

АНҐЛІЯ Й ДОМІНІЇ. На конференції Анґлії та її домініїв в Торонті всі домінії, крім Індії, підчеркнули необхідність вдержання морської сили Вел. Британії. Морські збройні сили Анґлії домінії вважають засадничою умовою оборони й економічної та політичної лучности з імперією.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ЧАСОПИС „Репіблік“ пише, що в Німеччині незабаром зачнеться остра боротьба між ґітлєрівцями та представниками тяжкого промислу й землевласників. На чолі сеї групи має стояти фон Папен. Він хоче при помочі Райхсвери і „Сталевого Шелому“ усунути від влади Ґерінґа, при чому Ґітлєр мавби остати при владі лише як символ.

В ІРЛЯНДІЇ утворено нову партію „Ірляндське Обеднання Партій“. Нова партія повстала зі злуки трьох опозиційних партій. На чолі сеї партії станув ґен. О'Дофі, провідник ірляндських фашистів. В програмовій заяві партії сказано, що вона стремітиме до злучення Ірляндії з Ульстером і до згоди з Анґлією.

НОВИНКИ

Приймаю як давніше в моїм дентистичнім заведенні Сикстуська ч. 17 від 9—1 і від 3—6. **НАСС.** 161 1-3

Справа голодової катастрофи на Вел. Україні найшлася на форумі Союза Народів. Президент Ради С. Н. мін. Мовінкель приняв у Женеві представників Українського Комітету Ратунку України у Львові і перебрав від них меморіял сего Комітету та теку матеріялів про голод на Україні. До акції представників львівського Комітету приєдналися представники такихже комітетів на еміґрації й буковинського комітету. З краю наспіли на руки през. Мовінкля телеґрами про голод на Вел. Україні. Рада Союза Народів на тайному засіданні розглядала справу голоду. През. Мовінкель її горячо боронив. Проти опозиції рішили передати справу Черв. Хрестови

Безробітні друкарі-Українці видали летючку п. з. „Зачинайте від себе“ і роздали її під церквами. В ній звертаються під адресою видавництва п. Тиктора („Новий Час“, „Дзвіночок“, „Наш Прапор“ і „Народня Справа“) з закидом, що воно на своїх сторінках пропагує клич „Свій до свого“, одначе всі свої часописи печатає в неукраїнській друкарні В ній працює 9 Жидів, 5 Поляків й 1—2 Українці тоді, коли „у Львові є десятки безробітних друкарів-Українців, котрі формально гинуть з голоду“.

Новий замах ОУН? Поліційний аґент М. Тендай у Львові хотів вилеґітимувати якогось мущину на вул. Францішканській. Сей виймаючи документи, рівночасно виняв револьвер і стрілив до аґента. Аґент упав ранений на землю, справець утік. Одначе над раном увязнили мущину, який признався до вчинку і пояснив, що він член ОУН. Стріляв згідно з вказівками сеї організації, яка каже боєвикови відповідати револьверовими стрілами підчас леґітимування. Підчас ревізії в увязненого, що, як каже ПАТ є визначним боєвиком, знайдено пістолі та 2 ручні ґранати.

І в Бережанах відбувся процес ОУН. Суд присяглих засудив Василя Сташкова, літ 23 й Осипа Кулинича, літ 21 по 2 роки тюрми за накликування до молитви за діяльність ОУН і зазив збройної революції та за змушування Василя Самбірського до складки 10 зол. на політичних вязнів.

Нова розправа ОУН зачнеться 5-го жовтня бр. у Львові проти Данилова і тов. Акт обвинувачення закидає їм розкидання летючок ОУН.

На почтовий амбулянс, що віз гроші до Майдану Кольбушовського недалеко Комарова, напали три бандити і застрілили постеруншового Маркевича, що конвоював амбулянс. Одначе грошей не зграбували, бо фірман вспів утечи з амбулянсом.

Військова жандармерія переводила ревізію в селах яворівського повіту. Шукаючи за зброєю, переглядала підчас ревізії книжки і папери.

Яворівський магістрат заборонив мешканцям міста перебувати на полях і на вулицях міста між 9 год. веч. і 5. рано. Як причину заборони магістрат подав часті крадежі і полеві шкоди.

Радісну несподіванку зробив нам „Комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках“, відкриваючи у Львові **перший український магазин і робітню** мужеських одягів, плащів та шкільних одностроїв — готових і на замовлення. **Магазин під управою ТЕ-КА** міститься у фронтовому льокалі при вул. Трибунальській ч. 1. Треба підчеркнути, що се одиноке у Львові того рода христіянське підприємство. Всі одяги виконується у власній робітні, в котрій працюють українські кравці — першорядні сили. — Ціни конкуренційні.

„Українська Громада“ в Берліні веде збірку для потерпівших від повені в Галичині.

Нові редукції польських урядників й урядів висять у воздусі. До сего змушують, як пише одна варшавська агенція, буджетові конечности. В першій мірі мають бути скасовані становиска у відділах по міністерствах й окремі виділові канцелярії. Керовники персональних справ у міністерствах матимуть право ангажувати і звільнити урядників до 5 службового степеня. Від 5-го вгору вимаганий підпис міністра.

Марш. Пілсудський вернув по 2-х тижнях з Заліщик до Варшави.

Книжку Гітлєра „Майн Кампф“ гродський суд в Катовицах сконфіскував на підставі 152 арт. кар. код. („зневага польського народу“.)

Увязнення польських людовців. Поліція увязнила б. міністра рільництва Блажея Столярского і ще трьох членів „Стронніцтва Людового“.

Союз рабінів у Варшаві має кинути клятву на рабіна Кестенберґа з Рембертова, бо він має процес за аліменти й удержує звязки з сектарами.

Книжка Гітлєра п. з. „Моя боротьба“ осягнула в Німеччині мілїон прим. накладу. Ще сеї осени вийде та книжка в перекладах на мови данську й анґлійську в двох виданнях: лондонськім і американськім. Французькі видавці вже кілька разів зверталися до Гітлєра, щоб дав їм дозвіл перекласти ту книжку на французьку мову, але Гітлєр не хоче.

„Слово до европейської нації“ називається нова книжка французького автора Жюліена Банда. Він пише в ній, що Европа тільки тоді збереже свою самостійність, коли створить нову систему моральних і естетичних цінностей.

Італію навістив позажний землетрус. Шкоди великі.

За зловживання усунено від урядування судового коморника Стан. Несито з Дрогобича, санаційного діяча і члена місцевого союзу легіоністів. Ревізія виказала брак 3.500 зол. і взагалі великий непорядок в його канцелярії.

Екзекутора завіз до „раю“. Селянин Лукашевич з с. Михайлівки на Вилейщині над совітською границею вивіз екзекутора через кордон до СССР з пімсти за стягання залеглих податків. Совітські пограничники увязнили екзекутора і провірівши справу передали його польській владі.

Ромунська шкільна влада перенесла богато учителів-Українців на ромунську етнографічну територію.

Большевицький суддя і член ГПУ В. Усуюв втік з СССР до Польщі з політичних причин.

Особова зелізнича тарифа має бути обнижена. Одначе проект передбачує знижку щойно від 51 до 200 км, у висоті 5.15%. Від 201 км. вгору знижка виносилаб 20 проц. Доплата за переїзд поспішними поїздами має бути обнижена з 25 на 20 процент.

Волинський музей в Луцьку дістав м. і. такі дари: бронзовий хрест з подобою Христа з XIII. або XIV. ст., олійний портрет з XVII. ст. підкоморія А. Трипільського, фундатора богатьох унійних церков на Волині, кремяні топірці, джаґани і креміння з незнаними знаками, 6 старинних римських срібних монет, 2 мідяні і т. п.

Католицький еспанський щоденник „Ель Дебате“ піднісся до 290.000 прихильників. Католики в Еспанії зачали розуміти вагу своєї преси аж тоді, коли безбожники спалили й ограбили численні церкви, чому мимо по католицьки вихований нарід спокійно приглядався або й сам брав участь...

В складниці Рільничих Кулок в Самборі викрили зловживання на суму до 100.000 зол.

Великі діямантові поля відкрито в Бразилії в стейті Мінас Джерайс в долині ріки Понто. М. і. видобуто діямант ваги 2000 каратів. Се другий у світі щодо величини діямант.

Визначний католицький письменник Честертон видає небаром нову книжку про св. Тому з Аквіну.

Десять літ під землею називається нова книжка. Автор її Кастре прожив 10 літ в печерах гір Піренейських, студіюючи там сліди доісторичних людей.

Доляр, як доносить преса, має власти до висоти 40 центів його давної вартости.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 50.000 зол. на ч. 52888; 15.000 зол. на ч. 14573, 84841; 10.000 зол. на ч. 7229, 62314; 5.000 зол. на ч. 60463, 132698, 139953; 2.000 зол. на ч. 5171, 44092, 45004, 45024, 60301, 77197, 87281, 89214, 91926, 97138, 98342, 120728, 13370, 144623, 152609; 1.000 зол. на ч. 314, 5151, 27455, 36057, 44978, 46063, 55344, 55478, 59720, 67205, 70529, 72216, 73286, 76592, 79119, 80532, 87227, 89621, 93983, 93994, 97435, 100459, 103639, 103798, 106227, 112259, 127101, 126987, 127377, 129372, 133781, 136838, 143606, 144447, 150336, 154253; 100.000 зол. на ч. 139669; 15.000 зол. на ч. 77821, 133332; 10.000 зол. на ч. 67785, 82366; 5.000 зол. на ч. 9613, 13285, 48657, 91962; 2.000 зол. на ч. 7213, 9075, 16957, 24926, 25626, 27574, 34988, 35719, 46707, 55676, 78258, 90660, 98490, 102597, 109211, 111879, 116981, 139016, 150540, 154195; 1.000 зол. на ч. 854, 5180, 6538, 8510, 9577, 9826, 9954, 13395, 17359, 17849, 27063, 29812, 32102, 33636, 33884, 34940, 34976, 35936, 37011, 38357, 42627, 43196, 49538, 52135, 65473, 71340, 73312, 74274, 83453, 94768, 106155, 115689, 116558, 121155, 133413, 152807.

Біржа

ПРОШ. Амер. доляр: Польський Банк платив 5.60, лєва (Аржею 5.61. Золото: Доляри 9.06—9.08; Австр. корони 38.00—38.20; Рублі 47.00—47.50.

ЗБІЖЖА. Ціни льоко Підволочиська. Дріб. пшениця 18.50—19; селянська пшениця 17.50—18; Ячмінь на мливо 11.50—11.75; Горох зелений 20—22; Сіра вика 10—10.50; Гречка 16—16.50; Житній прис 5.75—6. Ціни льоко Львів: Дріб. пшениця 20—20.50; селян. пшениця 19—19.50; Ячмінь 12.75—13. Пшениця, ячмінь, гречка легко потаніли. Тенденція неодностайна.

НАБІЛ: „Маслосоюз“ платив кооперативам: масло десер. й екст. 2.70 за 1 кг., молоко 1 л. 19 сот., сметана 1 л. 70 сот., яйця копа 3.90—4 золоті.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ДЯК З ДОБРИМ ТЕНОРОВИМ ГОЛОСОМ кавалєр, потрафить вести хор, кооперативу, читальню, може давати лекції з нищих кляс гімназійних, шукає посади. Ласкаві зголошення до Адміністрації „Нової Зорі“ під „Трудолюбивий“. 168 1—2

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА. ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

Спеціяліст венеричних та скірних недуг і косметики

Др. ФІШЕР бувший довголітний лікар асистент дерматольог. клініки

в Берліні, Відні й Празі

орд. від 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська 10, II. п.

другий вхід з ул. Собіського 2.

Тел. 51-68 Сепараткові ждальні

Шукаю спільника до дуже рентовного промислового підприємства під Львовом, — у великім стилю. Треба 35.000 зл. готівки. Забезпечення на I-шій гіпотеці об'єктів вартости 400.000 зл. Уділ 30% дасть чистого доходу 25.000 зл. річно. Співпраця вимагана. Мешкання запевнене. Ласкаві зголошення приймає Адмін. „Нової Зорі“ під „100%“.

НЕДУГИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза легенів є неумолима і щорічно, без ріжниці полу, віку і стану, скошує мілїони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan Age“** Ґоисецького, що, влекшуючи виділювання флєґми, скріплює орґанізм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла й усуває кашель. Уживається за порадою лікаря. Продають аптики.

ФАБРИКА фортепянів, пянін і гармоній, продажа, виміна, направи, строєння

М. Шкельскі

Львів, Оссолінських 10. Тел.: 87-23. 160.

Й. Яцків і С. Гавриляк

шліфарня скла і фабрика зеркал

ЛЬВІВ, ул. ЛЬВОВСКІХ ДЗЄЦІ 11.

Технічно дентистичне заведення

Кароля Фінклєра

перенесене з ул. Коперника на вул. СИКСТУСЬКУ 38.

Для Впр. Духовенства і т. п. полекші в сплатах.

ФУТРА жіночі й мужеські як також всілякі новости футрові найсолідніше виконані в фірмі

ЕЛЬЖБЄТА СОЛІК

Львів, ул. Собіського 4.

Перерібки виконує старанно.

КІНА

АДРІЯ: В ураганнім огні.
КАСІНО: Серце великана.
КОПЕРНИК: Пісня лісень.
МАРУСЕНЬКА: Пісня пісень.
МІРАЖ: Золотий Молох і Покуси Европи.
МУЗА: Чемп.
ПАЛЯС: Дочка полку.
СТИЛЕВЕ: Любов артистки і ревія.
УТІХА: Бажана і ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacone ryczałtem.
Рік VIII. Львів, неділя 8 жовтня 1933. Ч. 76 (674).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Стшелецька ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.
Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Політика практичних інтересів

Німецький міністр пропаганди Гебельс і міністр загран. справ Німеччини фон Найрат відбули в Женеві конференцію з представниками преси. На тій конференції не була заступлена совітська і частинно жидівська преса. Про польсько-німецькі взаємини Гебельс сказав: Ми національні соціялісти в заграничній політиці є представниками політики практичних інтересів а не сантиментів. З сеї точки погляду дивимося на всі справи. Лише політика спільних інтересів повинна мати місце. Передовсім треба вийти з теперішних економічних взаємин між обома державами. Найліпший взірець до такого практичного розвязання се заключений недавно договір між Ґданськом і Польщею. Подробиці й тактика сеї справи се річ обох правительств. Сподіюся, що при добрій волі з обох сторін дійдемо до відповідного модусу вівенді. — Впадає в очі, що гітлерівці дійшовши до влади, ставляться до польсько-німецьких справ більше річево ніж попередні німецькі правительства.

ОУН і школи

„Ілюстр. Курер Цодзенни" (ч. 273) пише: З урядових кругів доносять: По селах львівського воєвідства кольпортують масово печатані летючки ОУН. В них накликується до бойкоту польських шкіл, до зневажування державних гербів, портретів і т. д. На підставі одержаних звітів такі летючки розкинено в львівськім воєвідстві в отсих місцевостях: Волків, Скварява, Висоцька Воля, Гартфельд, Дахнів, Мшана, Суховоля і Підбірці. В Підбірцях розкинено летючки в церкві підчас Богослуження і під церквою. В бережанськім повіті появилися летючки в великій скількости в селах: Бишки, Ценів, Потік і Вибудів. В богатьох місцевостях послухано закликів. Поліція перевела масові ревізії й увязнення. — Від себе „І. К. Ц." додає: У звязку з ворохобницькими летючками ОУН, розкиненими по селах в Синевідську Вижнім зірвано портрети Президента РП. і повибивано шиби. — Такі вістки принесла й інша польська преса.

Нові ревізії й увязнення

Ревізії й увязнення в краю тривають дальше. В Товщеві к. Львова поліція перевела ревізію й увязнила Петра і Михайла Думанських. В Бережанах поліція увязнила ґімн. уч. Мих. Вербовецького. В Лісниках (Бережанщина) увязнено студ. теольоґії в Станиславові Іванова. В Бродах увязнено і по кількох годинах випущено м-ра Богдана Садовського. В Жовкві поліція увязнила Степана Хому зі Скваряви та І. Павника. Хому випустили, Павника задержали. В Желдці увязнено студ. Яцуру й кооператора Забаву. Основну ревізію переведено в управителя школи в Протесах (Журавенщина) Василя Гарасима. В селі були також ревізії в кількох селян. На Лемківщині в с. Лося поліція перевела ревізію у Льва Кабанія, активного Українця. Польська преса повідомляє, що невідомі люди поздирали державні герби та портрети през. Мосьціцкого навіть в поліційних станицях у Залісі (пов. Жидачів), Волчатичах, Добрівлянах, Вербиці й Сугрові (пов. Бібрка) та порозвішували афіші протидержавного змісту. Поліція увязнила кількох підозрілих.

Японія про совітські зброєння

Японська аґенція Ренґо доносить з Токія: Представник японського мін-ва війни заявив, що Москва за останних 5 літ перевела великанське озброєння. Се й є одна з найбільше поважних причин, чому японське правительство домагається нових воєнних кредитів в висоті 620 міл. єн. Совітська армія сильніша ніж була царська. Вона має 75 піших і 17 кінних дивізій в силі 1.300.000 людей в часі мира. Кромі того 1.500 танків, 2.200 літаків і велике число відділів для ґазових нападів. Відносини СССР і Японії напружені. Московська влада зосередила на Далекому Сході не менше як 10 дивізій, 300 танків, кілька сот літаків і немало бомбовозів, котрими легко може досягнути японські міста, між ними й Токіо. Се й оправдує зброєння Японії.

Перший український маґазин і робітня

мужеських і хлопячих одягів

Комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках під проводом Пань Наталії Дзеровичевої й Софії Лицинякової урядив в неділю в полудне посвячення льокалю першого українського маґазину й робітні мужеських і хлопячих одягів у Львові при вул. Трибунальській ч. 1, в партері, близько ринку. Посвячення довершив о. Садовський, котрий виголосив також коротку промову такого змісту: Після війни найбільших діл довершили жінки. Одно з таких гарних діл перед нами. За хліб тепер стало нашим людям особливо тяжко. В сій установі знайдуть заробіток наші потребуючі кравці. Суспільність повинна підперти ту нову установу. По короткій але сердечній промові пані Дзеровичевої промовив о. Дзерович іменем т-ва св. Андрея. Священичі організації повинні були подбати про долю вдів і сиріт по священиках. Але чи наша рука була така нещаслива, чи може ми священики більше дбали про загально-народні справи ніж про свої, досить, що наші вдови і сироти в незавидним положенні. Отже вони самі зачали дбати про свої справи. Від яких пятьох літ взяли ті справи в свої руки і вже мають камяницю при вул. Шептицьких а тепер Те-ку. Ті букви означають текстильну конфекцію, а наша публика повинна в них знайти клич, що тут буде товар таний і тривалий. Вся наша суспільність повинна підперти сю нову установу, котра не обрахована на великий зиск. Тут є де розвинутися, як тільки буде поміч від загалу. Отже підпірім се добре діло. — Відтак серед дуже милої атмосфери відбулося скромне приняття присутних гостей. — Нема сумніву, що нова установа повинна знайти загальну симпатію нашої суспільности і загальне підпертя з огляду на вдови і сироти по священиках.

Чи Ваша церква, парохіяльні будинки, школа, кооператива є обезпечені в дозволеній законом 1/3 частині в одинокому українському ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"? якщо ні, то виповіджте обезпечення 1/3 частини в ПЗУВ до 31. жовтня ц. р. і зголосіть її негайно до обезпечення в „ДНІСТРІ" у Львові, вул. Руська ч. 20.

САМБІРСЬКИЙ ПРОЦЕС

КІЛЬКА УВАГ ПРО ЙОГО ПРИЧИНИ.

Самбірський процес ОУН перейде зовсім певно до історії. Він буде становити чорну сторінку передовсім в історії польсько-українських відносин взагалі. А далі він буде становити чорну сторінку зокрема в історії українського підземного революційного руху.

Як розвивався той історичний процес, се наші читачі знають з докладних звітів, які містила „Нова Зоря". Тому не будемо пригадувати ті прикрі річи ще раз подрібно. Тут скажемо тільки кілька слів з приводу того процесу.

Отже передовсім мусимо ствердити і підчеркнути головну причину самбірського і всіх інших подібних процесів. Та причина се в и с о к о н е н о р м а л ь н і в і д н о с и н и, що від 15 літ панують на українських землях при Польщі. Ненормальність тих відносин лежить у неполагодженню українського питання в Польщі. А те полагодження залежить передовсім від господарів Польщі, себто від Поляків. Тому Поляки в першій мірі несуть відповідальність за неполагодження українського питання в Польщі і тимсамим відповідальність за згадані вище високо ненормальні відносини на українських землях при Польщі.

Ті високо ненормальні відносини на українських землях при Польщі хвилюють сильно всіх Українців в краю і навіть на еміґрації. Та особливо сильно хвилюють вони передовсім українську молодь, котра, як молодь завсіди і всюди, найбільш чутлива під тим оглядом. Се зовсім природне і вповні зрозуміле. У висліді тих високо ненормальних відносин на українських землях при Польщі і хвильовання ними української молоді та молодь реаґує на ті відносини. Реаґує так, як реаґує і реаґувала завсіди молодь в подібних становищах. Реаґує так, як реаґувала у свій час в подібних становищах також польська молодь в Австрії (до 1848 р.) і в Росії (до 1914 р.).

Правда, те реаґування української молоді на ненормальні відносини в українських землях при Польщі не завсіди було однаково сильне. Бо коли в першій половині 15-літної приналежности українських земель до Польщі те реаґування було тільки одиничне, то в другій половині стало воно м а с о в е. Причина того та, що в першій половині згаданого вище періоду українська молодь мала змогу ґуртуватися в леґальних і явних організаціях „Пласту", котрий зі своєї діяльности виключав усяку підземну нелеґальщину, тоді як у другій половині того періоду після розвязання державними властями „Пласту" українську молодь загнано в підземні нелеґальні орґа-

нізації, зразу в УВО, відтак в ОУН. Те саме треба сказати і про чим раз частіше в останніх часах розвязування державними властями читалень „Просвіти“ по селах, в котрих досі гуртувалася українська молодь.

Вкінці не без впливу на українську молодь українських земель при Польщі є ще оден польський чинник. Се постійне гльорифікування Поляками польської нелеґальної революційної боротьби з окупантами в добі приналежности Польщі до Австрії, Німеччини і Росії. Зокрема польські повстання з 1831 і 1863 рр. та польська підземна революційна акція в 2-ій пол. XIX і на поч. XX вв. проти Росії се нині предмети особливого культу серед польської молоді і польського старшого громадянства. Той культ бунту проти національного поневолення, культ революції і взагалі нелеґальщини пропагують нині в Польщі навіть офіціяльно в школах і поза школою. Чиж можна отже дивуватися, що українська молодь, перенявшися тим власне культом, витягає з нього прямі консеквенції у відношенню до Польщі?

Та не тільки Поляки загнали і далі гонять українську молодь у підземелля і в нелеґальщину. Не без вини тут і українське громадянство. Отже передовсім слід згадати українську співвину у витворенні нинішних високонормальних відносин на українських землях при Польщі, бо ті відносини могли бути і певно булиб зовсім інакші, колиб українська політика не пішла була під кличем: все або ніщо! А далі слід відмітити безпосередний негативний вплив українського громадянства на українську молодь. Той негативний вплив виявився наглядно в становищі того громадянства до всяких невідповідальних вчинків молоді. Як відомо, становище українського громадянства до всяких невідповідальних вчинків української молоді було довгий час того роду, що не тільки не спиняло українську молодь від згаданих вчинків, але, навпаки, — заохочувало її до них. Свідчить про се наглядно передовсім українська преса, яка невідповідальні вчинки молоді трактувала як геройство. Свідчить про се ще більш наглядно спосіб оборони тих вчинків в судах.

Найменше належить обвинувачувати за невідповідальні вчинки української молоді — саму українську молодь. Бо ті вчинки загал української молоді робить в найліпшій вірі і намірі. Та маючи богато вирозуміння для почувань й ідеалізму загалу молоді, ми всеж таки мусимо вимагати від неї одного: щоб українська молодь своїми невідповідальними вчинками не шкодила українському народови. А так воно, на жаль, є.

Не будемо в отсій статті пригадувати всіх шкід, які досі зробила українська молодь українському народови своїми невідповідальними вчинками. Бо ті шкоди ще кождий з нас добре памятає. Скажемо тільки загально: невідповідальні вчинки української молоді в останніх часах були того роду, що чим раз настирливіше вирипало питання, хто властиво аранжує ті вчинки — Українці чи ворожі Українцям чинники? Бо наслідки тих вчинків були для Українців завсіди дуже шкідливі. А завершенням тих шкід була лихої памяти пацифікація 1930 р., котра завдала українському народови в Польщі удар, з якого він не прийшов вповні до себе по нинішний день.

Нарешті те, на що доси вказували тільки наслідки невідповідальних вчинків української молоді, відкрив в цілій наготі самбірський процес: тими вчинками української молоді кермували законспіровані провокатори!...

Немало тих провокаторів відкрив самбірський процес. Всі вони були в підземній організації української молоді й одночасно — на службі польської поліції як її конфіденти. Найвизначнішу ролю відіграв головний „герой“ самбірського процесу Роман Барановський. Прямо гидь бере від його цинічних зізнань. Навіть представники польської поліції не могли скрити перед судом свого обмерзіння таким конфідентом, як Барановський. І тим провокаторам, зокрема Барановському, свято вірила українська молодь і виконувала їх прикази! Виконувала і — йшла на певну смерть!...

Отсе дотеперішне довіря української молоді до всяких конфідентів і взагалі до всяких анонімних провокацій у виді „революційної“ бібули з одного боку, і недовіря тої молоді до відомих українських громадянських діячів й орґанізацій з другого боку — се найбільш жахливий факт в українськім національнім життю на українських землях при Польщі в останніх часах.

Та нема злого, що не вийшлоб на добре. Самбірський процес повинен отворити очи українській молоді. Вона повинна негайно завернути з дороги, якою йшла досі, ведена несвідомо ворожою рукою. Вона повинна нарешті зрозуміти, що Україні потрібна передовсім позитивна праця. Бо самою неґацією ще ніхто не збудував нічого, тільки валив. Наглядним доказом того якраз — Україна.

Самбірський процес виявив виразно, що українські підземні нелеґальні організації пересякли наскрізь конфідентами і провокаторами. Ті конфіденти і провокатори так законспіровані, що не викликали найменшого підозріння не тільки серед рядових членів українського підземелля, але навіть в його проводі. Тепер провід того підземелля побачив наглядно стан того підземелля в цілій його жахливій наготі. Тому коли той провід справді відчуває якусь відповідальність за свої вчинки, **то він повинен негайно розвязати всі українські підземні організації на всіх українських землях при Польщі і тим способом вирвати українську молодь з обіймів провокації.** Того хіба має тепер право домагатися від проводу ОУН все українське громадянство без огляду на партії!

Скромний конкурс

Союза Русских Письменників.

Весною сего року Адріян А. Морозов зложив у згаданім Союзі 172 зл. для того, хто прищле найлучшу відповідь на питання: „Що Ви сказалиб Вашим однодумцям, котрі томляться в поневоленій Россії?“ Оповіщено конкурс і наспіли відповіди, м. ін. також в українській мові, від еміґрантів з Польщі, Чехословаччини, Ромунії, Югославії, Болгарії, Франції, Анґлії, Канади і ін. На днях жюрі оповістило висліл того скромного конкурсу. Найлучшими *признано* 4 відповіди: Гріна, Ліщинського, Рибкіна і Феодосева та розділено між них надгороду. Кождий одержав по 4β зл. („Молва“).

Важне для молоді

ВПИСИ до Господарсько-садівничої Школи Т-ва „Просвіта“ в Милованю продовжені до 20-го жовтня 1933 р.

Дня 1 листопада 1933 р. розпочинається черговий 11-місячний сільсько-господарський курс Господарсько-садівничої Школи Т-ва „Просвіта“ в Милованю, як це вже попередно в часописах оголошено. На цей курс може бути приняттих ще кілька курсантів, для яких продовжено вписи до 20-го жовтня ц. р. На курс приймається мужчина у віці повище 15 літ, що покінчили найменше народню школу. Вписове виносить 15 зол., які треба переслати разом зі зголошенням до Школи. Крім цього ученики платять місячно по 10 зол., за що дістають приміщення в пригорі, опал та світло. Ученики харчуються в кооперативній харчівні, яку ведуть самі. Прохарчування одного ученика в кооперативній харчівні виносить біля 25 зол. місячно. До зголошення на курс треба долучити: 1. Шкільне свідоцтво, 2. Посвідку родичів, потверджену парохіяльним або Громадським Урядом, якою родичі зобовязуються правильно платити кожного місяця належну оплату за ученика в Школі. Зголошення слати на адресу: Господарсько-Садівнича Школа Т-ва „Просвіта“ в Милованю, почта Стриганці (Stryhańce) над Дністром. *На відповідь долучити почтовий значок на 90 сот.*

Заочні Кооперативні Курси

Надходить осінь і зима. В ревізійнім Союзі вже знову приймають зголошення на Заочні Кооперативні Курси. Курсант не мусить никуди їхати на науку. До нього приходить почтою виклад і задачі, які він має виробити. Коли їх виробить і вишле, то Управа Курсів їх виправить і вишле йому назад до переглиду. Се дуже добрий спосіб навчання і його повинні всі використовувати. Оплата за цілий курс виносить від 25 до 30 золотих, залежить від роду курсу. Ближших інформацій уділює Управа заочн. кооп. курсів. Адреса: Ревізійний Союз Українських Кооператив, Львів, Міцкевича 12.

Є також менші і танші курси для касієрів і членів Надзірних Рад. — Ось вони: 1. Курс для книговодців госп.-споживчих кооператив 34 лекцій — 25 зол.; 2. Курс для книговодців кредитових кооператив 36 лекцій — 25 зол.; 3. Курс для касієрів і членів Надз. Рад: а) госп.-споживчих кооператив 14 лекцій — 10 зол., б) кредитових кооператив 10 лекцій — 8 зол.; 4. Курс для книговодців молочарських кооператив 39 лекцій — 30 зол.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Львів, дня 3. жовтня 1933

Високоповажаний Пане Редакторе!

В Самбірськім процесі як подає преса впали з уст обв. Барановського твердження, нібито я підчас процесу за вбивство бл. п. куратора Собінського мав справцям вбивства, які у мене зголосилися відтрадити ставитися перед Судом і признатися до вчинку. Далі, що я в 1926 році підчас процесу Р. Баранівського і тов. у Львові мав переговорювати з вязнями в справі плянованої утечі, а навіть чи то Р. Баранівському, чи іншим вязням мав постачити револьверів, чи то для ужиття підчас утечі, чи то для якогось атентату.

Прошу Вас, Пане Редакторе помістити ласкаво в інтересі правди слідуючу мою заяву:

„Ніколи ані безпосередно, ані посередно не відраджував я нікому зголоситися до суду і признатися до докопання вбивства бл. п. куратора Собінського. — Відносно другого закиду то я ніколи не виступав в нїякім процесі Р. Барановського, а зокрема в його процесі в 1926 р., а навіть підчас того процесу не було мене в краю бо я повернув з Праги до Львова щойно в липні 1927 р. Для ясности заявляю, що також ніколи в нїякому процесі я з жадним з вязнів не вів нїяких розмов на тему плянованої утечі з вязниці, ані нікому і ніколи не постачав жадних револьверів. — Врешті заявляю, що я звернувся до Союза Українських Адвокатів з проханням розслідити зроблені мені закиди.“

З високим поважанням

Д-р В. Старосольський.

Най більший вибір новіші моделі низші ціни
ФУТРА -- БЕРНФЕЛЬД
Новочасна кушнірська робітня
продажа моделів і шкірок в партері й на І. поверсі
Львів, Легіонів ч. 7.

Загадка смерти Голуфка

З таємниць ОУН і поліції

„Десятий день розправи принїс появи, яких мабуть не чули ще в тіснім судовій салі відколи відбуваються суди. Та ліпім по порядку. День розпочався зізнанням надкомісара Казимира Білевича, нач. слїдчого уряду в Кракові, перед тим у Львові. Він зізнав, що комісар Чеховський помішував інформації Барановського в загальних рапортах і що з тих рапортів було видно, що або Барановський не говорить всього що знав, або Чеховський кепсько передав інформації Барановського. Щодо зізнань радника Іваха, котрі я перечитав у пресі, то вони заскочили мене. Раз, зізнає Білевич, прийшов до мене Чеховський лїкар і сказав, що буде мати в убійників Голуфка й револьвер, котрим його убито. Я не сперечув на те увагу, бо я знав Чеховського як чоловіка, котрий любить говорити про річи, які не мали місця. Отже я відповів: „Чеховський, не говорїть на пусто, дайте наперед револьвер, а якому будемо вірити“. — Предсїдатель: Чи по убийстві Голуфка Чеховський видав які зарядження щодо особи Барановського? — Св. Білевич: Видав аж два, але суперечні. В одним наказав арештувати Барановського, в другім обсервувати. — Проєс.: Які мотиви хотіли по смерти Чеховського? — Св. Б.: Були всілякі. напр. що Чеховський був на услугах УВО. Але се неправда. Ще в 1930 р. говорив Головінський, що УВО хоче спровадити Чеховського. — Проєс.: Чи Барановський був членом УВО? — Св. Б.: Не знаю, — А як припускаєте? Припущень боїся як вогню, для мене Барановський істнує тільки як звичайна розвідка. — Судія Кучера: Чому Барановському залежало на тім, щоб не зустрічатися з Чеховським в публичних льокалях? — Св. Білевич: Мав рацію. Боявся деконспірації. — Судія К.: Чи якби він працював був в порозумінні з ОУН, то було власне хотів, щоб його бачили в товаристві поліційного функціонаря? — Св. Білевич: Тільки люди що стоять на чолі організації можуть знати про евентуальну співпрацю свого члена з поліцією. Отже все треба стерегтися. — Судія К.: Чи вважається такого підступу, що коли конфідент хоче мати цінніші відомости про організацію, то здає їй найлучшого приятеля? — Свідок: Так. — Проєс.: Чи перший лучший може мати доступ до таємниць організації? — Свідок: Ні. — Судія Кучера: А де причина того, що погляди поліційних властей на Барановського такі розбіжні? — Свідок Б.: Бо осьні поліц. функціонарі зустрічалися з Барановським доперва по убийстві Чеховського, інші знали його від богатьох літ. Напр. коли ходить про рік 1929, то не можу сказати, щоб інформації Барановського були водою. А в справі замаху на Ох. Торги то Барановський таки перестеріг нас. — Прокуратор: Чи Чеховський був належно приготований до слїдчої служби? — Св. Білевич: То був дивний чоловік. Хоч богато знав про відносини й людей в ОУН, але часом стрілявбіки. — Прокуратор: Чи се не звернуло вашу увагу, що Барановський зустрічався з Чеховським в ресторанах від 1929 р. а зачав на те жалуватися доперва в р. 1932? — Св. Білевич: Се дійсно застановляє. — Адв. Шухевич: А чи ви знаєте, що в р. 1930 Барановський предложив ОУН, щоб замість на Чеховського урядити замах на вас? — (Тут зривається Барановський і каже, що він говорив що не треба вбивати Білевича). — Св. Білевич: Барановський таксамо говорив і тоді. — Щодо убийства Голуфка то по його довершенні чув я, що провід націоналістів був тим заскочений і навіть з того приводу вів свої дохождення, але потому акцептував той учинок. З того виходило би, що убила Голуфка дрогобицька група за дозволом лише повітового проводу. Проте, хто дав Гнатову приказ убити Голуфка, не можу сказати нічого певного. Не маю також підстави припускати, що підкомісар Чеховський був на услугах УВО. Коли Барановський причинив мені кинення того рода підозріння на Чеховського, то мабуть він так викрутом пояснив собі мій виказ. А саме коли говорилося про те, хто може бути вбийником Чеховського, я сказав, що УВО могло вбити Чеховського, коли він був для УВО небезпечний або коли Чеховський був на услугах УВО і не виконував доручень тої організації. Я в той спосіб хотів льояльно доказати Барановському, що УВО немало інтересу вбивати Чеховського. Зрештою УВО се єдина організація; нїкоси не можна знати, чого від неї можна сподіватися. Напр. (б. краєвий комендант УВО) Головінський сказав мені в справі планованого УВО замаху на Чеховського в 1930 р.: „Так, се правда, бо такі замахи найлекше виконати: Чеховський мешкає за містом“. На те, щоб Барановський працював на два боки, нема ніяких даних, а здогадів я боюся. — Судія Кучера: Але чи се можлива річ, щоб не-член організації довідувався про її таємні справи? — Св. Білевич: Можливе, бо УВО то така організація, що дає відомости кождому, на ліво і на право. — Судія Кучерівський: А як се можливе, щоб Сайкевич робив Барановському як не-членови організації таке предложення, стати заступником краєвого коменданта? — Св. Білевич: Бо його знали як боєвика ще з давніших часів. Зрештою, як я вже сказав, в ОУН все можливе. — Адв. Шухевич: Чи то Барановський подав вам, що Чеховського вбив Сайкевич? — Св. Білевич: Так.

Потому зізнавав Ян Петрі, комісар поліції, наслїдник Білевича на становищі начальника слїдчого відділу у Львові. Каже, що коли вбито комісаря Чеховського, він (Петрі) не орієнтувався ще добре в терені, отже з Варшави вислали на слїдство Білевича. Рішаючі для цілої справи були зізнання Мотики. То він вспомнав і Біласа і всю прускавецьку „пятку“ і всі акти саботажів у Дрогобиччині. Мене дивувало, що Мотика так всіх видавав. Потому я пізнав причину того: між Мотикою и Білаєм панувала завзята на тлі суперництва в ОУН. Тому що ціла та справа була особливо важка, делєґовано до неї апеляційного суддю з Варшави Скаржинського. Зенон Коссак був при конфронтації з Мотикою страшенно охвильований зрадою Мотики але Барановському ще вірив і боронив його навіть тоді, коли теперішний віцевоєвода Сохацький тягнув його, що й Барановський конфідент. При тій нагоді відкрито ріжні справи, які не прийдуть перед суд. — Предс.: Як мотиви Чеховський і Барановський зустрічатися в публичних льокалях? — Св. Петрі: Члени ОУН часто забувають про засадничі правила й роблять дурниці, котрі поліція використовує. — Суддя Кучера: Чи Федусевичівна була куріркою ОУН? — Св. Петрі: Не можу сего стверднти. — Прокуратор: Чи ви мали відомости, що комуністи проникають до ОУН? — Св. Петрі: Ми мали комуністичну бібулу (літературу) зі Станиславова, з котрої вихоцьо, що комуністи взяли курс на низи ОУН. Слїдчий відділ мав докладні відомости про те, що комуністи втискалися до ОУН, а ОУН втискалася до комуністів. — Адв. Шухевич: Ви сказали, що Зенон Коссак був організатором нападу на Голуфка. Маєте на се докази? — Св. Петрі. Се тільки моє особисте переконання. З розмови з Коссаком я виніс враження, що тільки він міг сей напад організувати. — Др. Шухевич Коли фактом є, що Коссак займався в ОУН організаційними справами а не боєвими. В тій організації праця зріжничкована, навіть дуже.

Після перерви Барановський просив свого адв. Крайценавера, щоби сказав адв. Шухевичеви, аби не дуже тягнув його за язик. бо тоді він, Барановський, скаже на розправі голосно, що в р. 1926, коли його судили за напад на почту під Калушем, прийшли до нього до вязниці адвокати Шухевич і Старосольський і хотіли йому давати револьвер, аби він на розправі застрілив предсїдателя суду! Адвокат Барановського переповів се Шухевичеви разом зі словом заявою зложеною Барановському, що коли він, Барановський, буде дальше кидати клевети на адвокатів, то зречеться його оборони.

Встає адвокат С. Шухевич і каже: В актах знаходяться дуже обширні зізнання обв. Барановського, які він зложив перед поліцією. Тих зізнань на розправі не відчитано, отже вони залишилися тайною. Тимчасом деякі подробиці з тих його зізнань вийшли поза мури суду, а одна опинилася навіть на сторінках „Газети Варшавської“. Імення та, що до мене буцімто явилися свого часу підчас розправи проти здогадних убийників Собіньского дві особи й заявили, що то вони убийники і що я буцімто мав відрадити тим особам, зголоситися винними. Ручу моїм словом чести, що се підла клевета. Та ще мало сего! Також підчас сей розправи Барановський хоче мене шантажувати (тут д-р Шухевич переповідав, в чім Барановський звертався до свого адвоката). — На салі небувале враження. Предсїдатель трибуналу звертається до Барановського, щоб заявився на те, що йому закинув др Шухевич. Барановський встав і каже, що знав від самих убийників, Романа Шухевича і Підгайного, що то вони вбили Собіньского та що вони хотіли признатися але їм відрадженo. Чи відрадив Шухевич, того не знав. Щодо шантажу на особі д-ра Шухевича, то він, Барановський, говорив д-рові К., що коли сидів у вязниці, в його келії були три револьвери. Д-р Ш. не принїс тих револьверів, але дав йому компас і лїхтарню. — Д-р Шухевич заперечує під словом чести і сі твердження Барановського. — Адвокат Барановського д-р Крайцнавер заявляє, з обуренням, що з тим шантажем було так як тут представив д-р Шухевич. — Тоді д-р Шухевич вносить: 1) Переслухати д-ра Старосольського на обставину, що він як соц.-демократ не міг належати до ОУН. 2) Переслухати ред. Палієва на обставину, що Барановський ширив вістки, що Роман Сушко провокатор і конфідент і на обставину, що Дм. Палїїв їздив на В. Україну як журналіст, без Індишевського, та пізнавши тамошні обставини, помістив потому в „Н. Ч.“ низку статей проти тамошнього режїму. 3) Переслухати Зенона Коссака для стверджения, що всї акти саботажів, які Барановський приписує Коссакови в Дрогобиччині, вчинював сам Барановський. 5) Переслухати д-ра Г. Лужницького на обставину, що він не був конфідентом Чеховського. 5) Переслухати суддю для виїмково важних справ Скаржинського, що на довірю більше заслуговує Коссак ніж Барановський. — На те прокуратор: Справою, в який спосіб тайні акти висвітлилися в салі розправ, займуся я сам. Зрештою заявляє д-ра Шухевича годиться з твердженням акту обвинуваченння, що Барановський говорить неправду, отже внеском д-ра Шухевича противиюся. — Адв. Крайцнавер противиться покликанню на свідка д-ра Лужницького, бо Барановський не казав, що Лужницький був конфідентом, тільки вичисляючи особи, котрі заходили до бюра Чеховського, вичіслив між ними й Лужницького. — Трибунал по короткій нараді відкинув всї внески д-ра Шухевича. — Барановський заявив ще на розправі, що д-р Шухевич се членний член ОУН і тому боронить її членів в політичних процесах. Дальше твердить, що в 1926 р. плянувано утечу членів ОУН у Львові й т. д. Адвокати Шухевич і Старосольський конферували в тій справі з вязнями. Тоді Шухевич достарчив йому лїхтарню і компас. Тоді доставлено також три револьвери політичним вязням в тій келії, в котрій я сидів. На дальші провокаційні питання адв. Шухевича не відповім. — Тут встає адвокат Барановського Крайценавер і каже, що він уже перестерігав свого клієнта перед подібними поведеннями.

Того в історії судівництва безприкладного дня цікавий був ще зміст аргументації д-ра Шухевича про відношення українських політичних обвинених у процесах до суду. А саме д-р Ш. сказав: В часі процесу Атамащука оборонці довідалися, що на одного з членів трибуналу чи суддів призначених приготовляється замах, отже заявили рішучо, що на випадок якби комунебудь з суддів щось злого сталося вложать оборону. А знов під час процесу в справі Сх. Торгів оборонці довідалися, що на особу предсїдника трибуналу Ягодзінського приготовляють замах. Тоді я, каже д-р Шухевич, весь час перестояв за кріслом Ягодзінського, думаючи, що прецінь ніхто не буде стріляти коли я за ним стою. Се доказ, як ми поводимося. Отже се річ виключена, щоб ми, політичні оборонці, давали вязням зброю для виконування замахів.„

(Во істину більшої льояльности супроти суду вже не можна проявити).

(Від власного кореспондента).*

Одинадцятий день розправи в самбірськім процесі зачався о год. 9.30 рано при малім залї заповнілої публики. На салї всього 21 осіб (12 мужчин і 9 женок). В суботу, коли зізнавав радник Іваків, сала була переповнена. Також в понеділок були численні „бомби“. Сьогодня на салї не людно. Обжалувані сидять апатично. Перший сидить Бунїй, відтак Мотика і Барановський, „український Азеф“. Перші два виглядають нормально. Бунїй, найнижший з них, шатин, виглядає найменше і найсимпатичніше. Він крутиться найбільше, взагалї рухливий хлопець. Мотика середнього росту, сильно збудований, ясний шатин, захована зрівноважено. Зате Барановський найбільше пригноблений. Сильний брунет з бачками, в чорнім одязі, з хоробливим, скрушеним виразом обличча. Як ідe, відвертається від публики. Мабуть сором показати в очі своїм. З оборонців є тільки д-р Ст. Шухевич і д-р Крайценавер Жид. Один польський журналіст пускав довгі, що мец. К. хоче перемінити своє назвище на Гакенкрайценавер!... Преса заступлена досить численно. З української преси заступлені: „Діло“, „Новий Час“, „Нова Зоря“ (від 3. X.). „Наш Клич“ і місцеві „Підкарпатські Вісти“. З польської преси заступлені: „Ілюстрований Курєр Цодзєнний“, „Курєр Львовскі“, „Вєк Нови“, з варшавських часописів „Курєр Поранни“ і „Газета Польска“, аґенц. ПАТ і „Всхуд“. Велику сенсацію зробив своїм приїздом в полудне посол Малєвіч, редактор „Слова“ у Вильні. — Салї менша від львівської салї розправ. На головній стїні велика плоскорізьба ще з часів Австрії. На ній представлено цісаря Франца Йосифа І. (тепер закрили його червоним суконом!) і жінку з мечем, що має представляти справедливість. На середині сеї плоскорізьби висить маленький польський державний орел. Між 14 суддями присяжними є тільки селянї без крават, решта міщани та міська інтеліґентів. — Предсїдатник заявляє, що доказове поступованння скінчене. Тепер черга на відчитання головних актів і матеріялів (всіх є 9 томів). Наперед відчитано протокол, зроблений на місці вбийства Голуфка. Потому відчитують по черзі різні статті з комуністичних і оунівських видань, статті зі „Сельробу“,

*) Ми вспіли вислати свого кореспондента на несамовитий процес в Самборі щойно 11-го дня розправи, бо до того часу в нашій редакції не скінчилися ще були вакаційні відпустки і ми ледви давали собі раду з редакційною роботою, а листування не могли полагодити. За се просимо вибачити.

150 ШТУК — 35 СОТ.
ПРІМА АІДА (PRIMA AIDA)
Найдосконаліші тутки

„Укр. Голосу“, „Гром. Голосу“ та з органу націоналістів в Парижі „Незалежність“. Відтак до точки КПЗУ, обіжники проводу ОУН, звіти воєвідських дирекцій безпеки в Станиславові й у Львові, інформації з „привзяту“ (розвідки) і т. д. Відчитують ці цікаві річи дуже скоро, дуже монотонно й дуже тихо — так, що не можна всього зловити духом. — Про записування нема мови. Тож журналісти відпочивають по вчорашнім горячім дні. На салі чимраз менше публики. О год. 10,40 вже тільки 4 особи (2 м. і 2 ж.) Після майже годинної перерви відчитують дальше матеріяли про діяльність ОУН, як про справу бомбового замаху на Східні Торги, про напад під Вібрівкою і т. д. Особливо в зізнаннях рас. Іваха виринає цілої кривава історія ОУН. На її тлі просто жахлива роля Барановського. Цікава стаття у „Фоссіше Цайтунг“ про Барановського.

Прочитано найважніші місця з 9 томів матеріялів процесу. Вкінці відчитало промову міністерства Бадянського про Голуфка. — Відтак прокуратор Мітрашевський домагався відчитати цілий ряд актів, документів, відозв, статтей і т. д. для вияснення деяких справ. — Д-р Шухевич противиться майже всім вимогам прокуратора. Заявляється за відчитанням грипсів (тюремних листів) Барановського до його жінки на доказ, що його діяльність була односторонна. — Д-р Крайценавер противиться відчитуванням деяких статтей на домагання прокуратора, бо вони нічого не доказують. — Прокуратор вияснює свої домагання та підтримує їх дальше. Грипси Барановського се властиво еляборати про його відношення до поліції. — Відтак Трибунал удався на нараду. По нараді принято майже всі внесення прокуратора, м. ін. в справі відчитання записки Чеховського, поліційних реляцій про Барановського і т. п. Натомість внесення д-ра Шухевича, щоб відчитати грипси Барановського, відкинено. Розправу перервано о год. 4 попол.

Агенти Комінтерна везуть наркотики

З Берліна доносять: На німецько-швайцарській границі знов увязнено двох агентів комінтерну (комуністичного інтернаціоналу), Арнольда Берсона і Макса Рейда. При них знайдено кілька кільограмів опіюму й інших наркотиків, котрі вони, як видно з листів, знайдених при них, мали передати в Марсилії. Кромі їх оригінальних легітимацій, знайдено при них також фальшиві польські паспорти. Досі майже всі увязнені комуністичні агенти мали при собі ріжні фальшиві польські документи, з котрих видно, що вони розпоряджають великою скількістю напечатаних в Польщі паспортових книжечок і печаток ріжних воєвідств і поліційних станиць. (Щож. використовують союзника поки час).

Присилайте передплату!

Національний Зїзд

Які можуть бути його цілі?

Національний конґрес може й повинен мати за ціль: не ослабити наш національний організм, тільки скріпити його. Та поняття „скріплення нації“ се поняття дуже загальне. Воно вимагає докладнішого означення.

Правдива нація складається з трох чинників: з фундаменту, котрий становить хліборобська верства, зі всіх інших кляс чи станів — та з проводу. Оскільки той провід має суверенність на якійсь території, маємо перед собою державну націю. Оскільки провід такої суверенности не має, але все таки істнує бодай у завязку, бодай час до часу проявляє себе у важних хвилях і звертає на себе очи своїх і чужих як якийсь авторитет, нехай лише моральний, — остілько можна говорити про націю недержавну. Коли й такого авторитету не можна створити навіть в дуже грізній порі, тоді очевидно нема що дурити себе, що істнує якась нація, бо се тільки розкинений етнографічний матеріял на націю, який до кінця світа може остати матеріялом і дуже вигідним підложжам до всяких досвідів і спекуляцій для чужих і своїх, для перших — спекуляцій вівісекційних і погноєвих, для других спекуляцій деморалізаційних і платно-шпіонських І чим більше крику серед такого стовковища про те, що воно мовляв „нація“, тим більше безвиглядна стає його ситуація, бо з самообману і самодурства одиниць ніякі нації не повстають: до того треба далеко більше даних. Не помагає тоді навіть найздоровіший фундамент, бо й він розложиться, коли його довший час лишити без накриття. Зрештою навіть найлучший фундамент не становить будови і богато було тай ще є добрих і навіть знаменитих фундаментів, на котрих з ріжних причин не піднеслася ніяка будова. Згаданим висше тром чинникам нації відповідають три функції: економічна, культурна й політична, причім кожда з тих функцій властива в меншій або більшій мірі кождому з тих чинників. Діяння, вплив і значіння тих чинників і тих функцій переплітаються, ломляться і переймають себе взаїмно в найріжніших формах, в залежности від найріжніших причин. Чим нище наверствування, тим більше безоглядно й виключно виступає в нім економічний, господарський чинник як його властива функція нормального часу: се не виключає ярких несподіванок в часах бурливих, але не зміняє загального природного стану. Чим висше наверствування, тим більше гармонійно проявляються всі три згадані функції в його найлучших представниках, що в свою чергу зовсім не виключає різких противенств, котрих так залюбки вживають ріжні аґітатори в цілі викликування хаосу, в якім їм найвигідніше пливеться.

Найнище наверствування становить, як сказано, фундамент, без якого неможлива ніяка культурна й політична праця на більшу мету, але сам той фундаментальний чинник ніякої культури й ніякої політики ніде й ніколи не творить, тільки що найвисше приймає їх і консервує, зберігає. Та хоч той фундаментальний чинник ніякої культури й ніякої політики ніде й ніколи не творить, то він дуже важний і для культури і для політики і що найважніше для цілого національного орґанізму, бо зі знищенням того підставового чинника весь орґанізм переходить в стан паразитарний, хоробливий, який скорше чи пізніше мусить викликувати небезпечні забурення довкруги, чим утруднює та згодом нищить суспільне життя взагалі.

Отже життя й орґанізм нації можна скріпити, скріпляючи її функції на трох висше згаданих областях: економіки, культури й політики. Найконечніша з тих областей і функцій — економічна, найтривкіша — культурна, найвисша — політична*). Хоч всі ті области й функції надзвичайно тісно з собою переплетені, то нема нічого шкідливішого для нації як мішати їх в невідповідний спосіб і нпр. свідомо уживати кождого крамику до політичних цілей, або нагинати до них кожду культурну установу. Бо добре поставлені й добре обслужені економічні й культурні діла й установи самі заважать і то сильно заважать також на політичнім значінні нації, але власне тоді, коли їх не мішається в політику.

*) Релігійна справа се справа зовсім іншої категорії. Про ту справу буде мова окремо.

ОСИП НАЗАРУК 13)

ПАЛАТА ДОЖІВ

Вражіння і думки з дороги.

Саля Колеґії, тронова саля дожів.

Якже богато можнаб писати про образи в Салі Колеґії та з приводу тих образів! Але годі, досить і того, що написане. Боюся, що супроти зовсім інакшої системи виховування молоді вже слідуюче по моїм покоління не зможе читати сих описів про речі, які інтересують мене і моє покоління, бо тут нема нічого ні про мяч, який суперника вдарив в ніс так аж свічки йому в очах засвітилися, ні про бокс, ні про стусани під ребра.

Та мимо всего не можу не спинитися ще над деякими дрібнішими але дивнішими алеґоріями в тій салі, котрі — се признає навіть такий знавець як Фоголярі, королівський генеральний інтендант мистецтв у Венеції — тяжко зрозуміти. Нпр. коло матрональної вірности поставлено як символ — пса, коло уміркування — орла з вирваними крилами, коло щасливости — чародійну паличку з крилами, коло щедроти — полумисок повний дарів і шестистінну кістку до гри і т. п. Зате сторожкість правильно схарактеризована журавлем.

Особливо звертає на себе увагу восьма алеґорія, котра має представляти діялектику, штуку вимови і переконування. Се роскішна жінка, в повнім і масивнім одязі, тільки руки по лікті нагі, в сидячій поставі. Ті руки піднесла вона вгору й держить ними до світла трикутник немов з павутиння, гарно поперетяганий тоненькими ниточками, котрі в тім трикутнику уложені в еліпсу але ломану відповідно до перегород. Сама вдивляється в той овоч свого мистецтва, немов подивляючи його, немов приглядаючись йому в цілі евентуального доповнення. Образ той на тлі неба й облаків пронизаних сонцем.

Простий нарід, котрий найчастіше дається ловити в сітку діялектики і то майже все на свою шкоду, не розуміючи сеї глибокої алеґорії, уважає сей образ просто образом пильної жінки, котра працює над виробленням делікатної коронки (кружева).

Якби так ми Українці відбудовали нарешті свою державу й у репрезентаційній палаті нашої влади наші мистці мали представляти алеґоріями нашу націю, її прикмети та її історію, то піддаю їм тут помисл, як на мою думку найлучше булоби представити довгий період демаґорії в нашій історії: намалювати ряд сцен, котрі представлялиб, як цигани ловлять живцем великого медведя в горах, без ніякої боротьби з ним.

А саме так: Наперед підглядають його леговище. Потому мочать бохонець хліба в сильній горілці і мастять його гарно пахучим медом тай підкидають коло леговища медведя. Медвідь приходить з прогулки й занюхавши мід, жадібно хапає бохонець хліба і скоро його зїдає. Незабаром опановує його сонність, бо цигани постаралися, що в той хліб всякла найменше літра порядної горілки. Отже медвідь твердо засипляє, так твердо, що не чує навіть того, як йому проколюють ніс і запихають в той ніс зелізне кільце з причепленим до нього ланцом. Коли алькоголь вивітріє йому з голови і він будиться, відчуває в носі страшний біль. Кождий його рух лапою в напрямі носа тільки збільшає той біль, отже бідний медведиско, хоч іще чує в собі порядну силу, поводиться зовсім пасивно і послушно йде туди, куди хоче той циган, що держить кінець ланца в руці. Та цигани все таки не довіряючи спокоєви медведя, „на всякий випадок“ беруть його сараку на стислу дієту, котра триває доти аж поки медведиско зовсім не присмирніє і не навчиться за найменший кусок показаного йому хліба чи якогось гнилого стерва скакати так, як того хоче циган, котрий його зловив і робить з ним, що хоче, аж поки не стягне з нього шкури й не продасть кому схоче...

(Далі буде).

Всеукраїнський національний конґрес може заслугувати на таку назву, коли він зверне підготовану увагу на всі три згадані области і функції національного життя, н е м і ш а ю ч и їх. І нічого іншого той конґрес зробити не може, тільки власне звернути увагу. Та се булоб дуже богато, бо щоби звернути увагу на ті три области і функції, треба передовсім підготовити фактичний матеріял, факти і статистичні дані, оскільки взагалі можна їх зібрати. Навіть якби той конґрес не встів довершити нічого більше і навіть якби той фактичний матеріял був далеко неповний, то вже се малоби для нас велике значіння як перша того рода спроба збірного зусилля на величезних просторах. І вже така спроба скріпилаб наш національний організм самим зацікавленням нашої публичної думки тим фактичним матеріялом про нас, який удалосяб зібрати. Річ зовсім певна, що якийсь фактичний матеріял можна зібрати так з области нашого економічного, як і культурного та політичного життя на всіх землях, де живе український нарід. Треба тільки заздалегідь випрацювати й оповістити відповідні, по можности короткі, к в е с т і о н а р і, на котрі з притиском треба домагатися відповіди від будучих учасників конґресу й докладніші квєстіонарі, на котрі відповідь булаб пожиточна.

Отже, як сказано, вже сам прилюдний перегляд матеріялу про фактичний стан нашого народу на всіх його областях і на еміґрації, матеріялу, якого досі ніколи не було, бувби великим успіхом конґресової акції. Закид, немовби такий матеріял „можна“ зібрати і без зїзду, виглядає слушний тільки на перший погляд. Бо, колиб так було, то такий матеріял вже бувби зібраний з тої простої причини, що кождий розуміє потребу такого матеріялу і маємо орґани преси, які радо такий матеріял печаталиб. Тимчасом такого матеріялу ніколи в нас не було, нема і не буде — без такого репрезентативного тіла, на котрім сама присутність вимагає від тих, що прибули, сказати загалови, від кого і з чим вони приїхали, кого і що репрезентують.

На основі такого фактичного матеріялу, котрий у звязку з підготовуванням конґресу вже й передтим може бути частинно оповіщуваний в нашій пресі (що дуже скріпилоб заінтересування конґресом), можна буде намітити оцінку стану нашого народу і напрямні дальшого ділання. Річ ясна, що під тими оглядами вже будуть дуже розходитися представники ріжних напрямків і груп, але й ті їх розходження матимуть своє інформативне і всяке інше значіння, не кажучи вже про велике пропаґандистичне значіння такого зїзду і такої праці.

Дальша ціль такого конґресу повинна бути д е к л я р а т и в н а. Річ ясна, що під тим оглядом тільки небогато думок булоби спільних у такім ріжнонанітнім конґресі, яким з природи річи мусівби бути український національний конґрес. Але коли буде спільна хочби одна думка — а таких думок булоб напевно більше — то конґрес і під тим оглядом бувби значним успіхом.

Вкінці мавби той конґрес на цілі оставити по собі якесь невеличке п о с т і й н е т і л о з означеним кругом ділання. Розуміється, тільки дуже наївні типи в роді редакторів (!) з „Нашого Клича“ чи „Нашого Фронту“ можуть думати і писати, що се малоб бути „сво го рода правительство“, якого вони, розуміється, не хочуть, бо вони не признають взагалі ніякого правительства... Про се в порядку річей поговоримо в окремій статті. — А. Ч.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

Хортиця чи лисиця?

З днем 1-го жовтня появився у Львові новий „політичний двотижневик“, „За Україну“, котрий видає нова кооператива „Хортиця“. На чолі редакційного комітету тої ґазети стоїть знаний офіцир II-го Інтернаціоналу, Володимир Дорошенко, той сам, що в 154 ч. „Діла“ зідентифікував українську армію з погромщиками і горлорізами. На другім місци підписаний старий соц. дем. Андрій Жук, на третім теперішний соціялдемократ Вол. Темницький. Вже з того ясно, що то старі недобитки соціялдемократії, котрі не можуть вже спромогтися на орґан під власною дуже змарґанною фірмою. Отже спробували хитро підійти український загал і здобутися на політичний орґан під безпартійною маркою. Чи можуть соціялдемократи під політичним оглядом голосити інакші політичні засади ніж соціялістичні, — лишаємо до відповіди кождому читачеви, котрий уміє думати. А які ті старі марксисти хитрі — як діти! Чи знаєте, за який соціяльно-економічний устрій хочуть вони тепер „боротися“? Знаючи, що по тім, до чого довела наш нарід головно їх партія за Збручем, вже не богато знайшлиб таких типів, котрі повірилиб їм в марксівські небилиці, оповістили, що будуть „воювати“ лише за такий соціяльно-економічний устрій, який має сприяти „зростові національного багатства і добробуту населення“. За інакший устрій ані вам пальцем не рушать, лиш за такий! По коміці, яка виринає з того „схоплення“ головної точки їх політичної програми їх не менше політичної ґазети пізнати „львиний пазур розуму“ В. Вікторовича. Се оден „основний напрям“ видавництва! А другий „основний напрям“ того будьщо будь небувалого своєю наївністю „трійку“ такий сам як був той „основний напрям“, що завалив нашу державність: а саме „принципи демократії та народоправства“. Тільки ще скотилися вниз, бо пишуть так якби „народоправство“ могло бути чимсь іншим ніж славною „демократією“... Просто з диву трудно вийти, як такі дурниці міг підписати Андрій Жук, котрий тому близько 20 літ не зле провадив „Союз визволення України“ разом з його орґаном, бо Темницькому й В. Дорошенкови ніхто не подивується. Вони вже не такі нонсенси писали! Одначе та славна „програма“ соц.-дем. про „багатство“ для нації і „добробут“ для населення — тільки початок коміки, яка виблискує в тім орґані. Бо властива його коміка полягає на тім, що туди далися впрячи люди з найріжнішою шерстю, нпр. гетьманець Ігор Лоський, котрий своїм іменем скріпив аґітацію за „народовластям“, добрий в серци своїм д-р Дмитро Левицький, голова УНДА, котрий зрештою навіть большевикам не поскупив свого часу довіря, що таки збудують нам прекрасну державу за Збручем, — дальше хитрий як синиця Остап Луцький, котрий дивним дивом дався сим разом взяти на такі давно небувалі комічні нісенітниці в політичній програмі безпартійних соціял-демократів, — дальше Уенерівець Шульгин, котрий чомусь в частині накладу того орґану Хортиці чи Лисиці дав себе підписати повним іменем, а в другій частині лише скромненько одною буквою „Ш“, — може для заощадження смаровила, бо тоді відповідно до програми тих політичних а безпартійних партійників соціялдемократії можна буде скріпити „багатство“ нації й „добробут“ населення. Дальше машерує в тім товаристві Богдан Лепкий і то з віршом, в котрім приходять такі дивні теорії про голод на Україні:

У лісі виє звір,
У хмарах кряче круk,
Знімається в простір
Міліон худих рук:
Хліба! Хліба!

Спосушені лани,
Згоріла сіножать,
Крізь сиві тумани
Мов лебеді ячать:
Їсти! Їсти!

З того ясно і недвозначно виходить, що шановний Ювилят погоджується з большевиками, котрі також кажуть, що причина голоду на Україні посуха і всякі інші нещастя, а не їх прекрасний режім. Зрештою не інакше говорить і наш приятель Ерріо, котрий „тлумачить“ всему світови дві річи: першу, що на Україні ніякого голоду нема, а другу, що як голод є, то винні тому миші і посуха, а большевики в тій справі своєю невинністю пригадують ангелів. І такі вірші пускають наші соціялдемократи, заповідаючи, що будуть поборювати большевиків! Зовсім так як робили в часі істнування нашої державности: говорили народови, що будуть поборювати большевиків і рівночасно на внесок їх провідника Порша розпускали армію в хвилі коли большевики йшли наступом на Україну. Се не шутка, а історичний факт. Інші смішности того підприємства Володимира Вікторовича і компанії обговоримо при нагоді. Покищо кождому, хто хоче переконатися, як велике національне нещастя нічого не навчило доктринерів, радимо купити собі перше число того „політичного орґану“, котрий зачала видавати Лисиця з хитрістю дуже ослабленою. Думаємо, що той орґан на жаль не вдержиться навіть при помочи гетьманця Ігоря Лоського, — хіба що здобуде якусь субвенційку, може від ГПС або відтам, відки й вона в потребі черпає, від старенького II Інтернаціоналу, коби жив і здоров був на многі літа! А „на жаль“ кажемо тому, бо той орґан такий веселий, що може суперничати навіть з лучшими числами „Комаря“.

Нова податкова ординація

Незабаром має бути оповіщений розпорядок президента РП про нову податкову ординацію. Найважніша зміна се усунення горожан від впливу на вимір податку. Нова ординація знає тільки два орґани, що виміряють податок: скарбовий уряд і скарбову палату: I і II. інстанція. Колиж виїмково деякі справи рішатиме скарбова палата в I інстанції, тоді II істанцією буде мін-во скарбу, комісії з податників вже не матимуть впливу на вимір податку, тільки будуть полагоджувати відклики (рекурси) при скарбових палатах. Ті комісії будуть покликувані на 2 роки, але міністр скарбу матиме право кожду таку комісію розвязати коли схоче або продовжити їй урядування на дальші два роки. Така комісія буде складатися з голови (президент скарбової палати), його заступника (урядник палати), 24 членів і 24 заступників. З них половина буде відразу іменована з податників податку промислового або доходового, а друга половина — буде також іменована, але вже з тих 36, котрих предложать орґанізації свобідних фахів (Палати адвокатські, лікарські й т. п). Міністр скарбу матиме право звільнити з обовязків кождого члена комісії. — Нема сумніву, що положення податників буде тепер далеко гірше ніж було. Головна річ — відразу не занедбувати відклику, бо як раз затягнуть податок, то потому вже не буде можна зменшити його.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З НОВИН ЧУЖОГО ПИСЬМЕНСТВА

Цікава повість-автобіографія шведського лікаря.

На основі розвідки Петра Ліпперта Т. І. у «Stimmen der Zeit».

Шведський лікар Аксель Мунте описав своє життя у книжці, яка в німецькій мові має наголовок: „Das Buch von San Michele"[1]). В сій автобіографії описав він все, що в його житті приключилося; всі обставини, серед яких довелося йому жити: діла, сни, веселе й сумне, історійки людей всяких суспільних ступнів: аристократів гроша та з уродження, жебраків, слуг, монахинь, зломаних пацієнтів, спокійних старців, злочинців і святих, яким Бог мало-що не обявив, що вони святі. Оповідання звучать жартівливо, інколи глумливо, але тут і там серед филь сміху можна почути десь далеко приглушений плач. Оглядаючись назад як півсліпий чоловік, Аксель Мунте, що мешкає у високій вежі Матеріти, переглядає *своє життя:*

„Добре то проходжуватися серед лагідного світла під очинками Матеріти; добре то сидіти на високій вежі та слухати мрії; се мені більш все, що я ще можу робити. Вежа стоїть на заході, де сонце заходить. Ще хвилька й сонце втопиться у морі, тоді прийде сумерк і по нім ніч. Се був гарний день."

Ось фінал людського життя: „Се був гарний день". А се вечірне визнання звучить і радісно й жалісно. І се мусить робити на читачів сильне вражіння, бо як пояснити собі, що сю книжку так розривають[2]). Ся книжка дійсно виховуюча й будуюча, та лише для того читача, що вміє читати не лише те що написане, але й те, що під ним у глибині криється. — Та, чи багато є таких читачів?

„Се був гарний день". Чи в дійсности так було? Чи дійсно так все було, як написано? Чи се дійсний чоловік, що так незасмучено оповідає про себе, свою душу, працю і власну доброту? Чи дійсно існував такий лікар, що на Анакапрі побудував власними руками фантастичний дім як захист для тисячів перелетних птиць? Чи дійсно жив такий добряга чоловік, приятель птиць, псів, малп — і людей, про якого оповідає та книжка? Чи дійсно існував сей модний лікар богатих чужинців в Парижі й заразом батько дифтерією заражених вірменських міст і неустрашимий борець з холерою в Неаполі. Хто може повести в сій книжці граничну лінію між дійсною історією життя, пережитою дійсністю та пустим романом, а може й глумливою видумкою?

Та — вартість книжки не залежить від позитивної чи негативної відповіди на се питання. — Коли герой повісти не історична особа, то в ним взагалі відбивається душа людства, він представляє модерне людство. Хоча правда, Аксель Мунте се не пересічний чоловік, тому не може служити за мірку оцінювання других людей. Та він представляє собою тип модерного чоловіка, який не вглиблюючись у релігійну сторінку життя, сам дошукується цілі життя; йому здається, що він зглибив проблему життя, що він вичерпав до дна все, що життєва загадка криє й дає розвязку... зовсім не модерну, але давно вже знану, оперту на принципі давнього альтруїзму в модерній формі писань Камберленда, Мілля, Спенсера, Павльзена й інших, а саме: ціль чоловіка, яка заразом приносить йому щастя, се *ущасливлювання інших людей*. У щасті других знайдеш своє щастя й свою ціль, кажуть альтруїсти. Людство, яке представляє Аксель Мунте, се неначе образова синтеза трох постулятів й аксіом модерного життєвого питання: 1) Також на нашому темному світі ще є світло і щастя; 2) доброта се не пуста мрія; 3) добро та і ясне щастя се одне й те саме. Абстрагуючи від світогляду автора, можна тут і там знайти в його книжці дуже цінні і глибокі гадки, які перенесені на релігійний ґрунт стоять у повній згоді з католицькою вірою.

Аксель Мунте, так назвім нашого великого незнакомого, представляється нам у тій книжці у тисячних постатях. Він був веселий та все сміявся. Він заглянув у глибінь життя у всіх його формах: убогість, гріх, шал, глупота, смерть. А смерть пізнав у всіх можливих видах: у шпиталі, на полі битви, серед розпуки, серед дитячого спокою, і т. д. *При тім всім* — веселість людського життя. Дійсно: сей сміх людини, се щось поганішого чим її склонність до зла. Як Боже сотворіння може так вічно сміятися! Та — хто не заломлюється *на веселості сміху людей?! Все* таки Аксель Мунте потрафив встоятися перед сміхом спів-жителів та перед своїм власним і залишитися на далі лагідним, добрим і... розумним, бо він посідав *велике знання*. А воно таке: „Вода сего жерела ясна і студена, як правда. Та її смак гіркіший від сліз".

Аксель Мунте носив у собі світло. Тому він завсіди світляно-спокійний, та чулий на світло. Дивно лише, що сей чоловік, котрий так любив ясне, спокійне світло острова Капрі і котрий вірив, що його очі не зможуть випити всього чару того світла, — сам при кінці таки осліп... На нім сповнилися його власні слова: „Стережися світла, стережися світла! За богато світла — се не для людських очей!" Та чи се можливе, щоби світла, щастя й радости могло бути більше ніж чоловік може се знести? Людські очі й змисли — мають границі у приниманні зовнішних вражінь. А душа? — Вона може опертися напливови зовнішної світлости, коли вона всилі протиставити йому ще сильніше світло, яке носить у собі; коли вона має в собі більше радости, ніж зовні може приплисти. Так було з Акселем Мунте. Він був душею щасливий, тому й щастя, яке приходило зовні, не могло заколотити спокійного плеса його внутрішної радости. Він оцінює зовнішну красу й радість і приходить до заключення, що найбільшу радість може чоловік набути тільки даром, коли лише чуйний на її стукання. Він досвідчив сего.

„Все, що нам потрібне, можемо набути за марний гріш; лише зілляні річи коштують дорого. А того, що справді гарне, не можемо купити: се дається нам в дарі. Без тіньої заплати можемо приглядатися, як сонце сходить і заходить, як пливуть по небі хмари, можемо тішитися деревами, полями й величавим морем. Даром співають нам птиці, без заплати можемо збирати дикі придорожні квіти. Нікому не заборонений вступ до салі зіздяної ночі. Кілька приятелів, кілька книжок і одного пса — більше не потребуєш мати, як довго посідаєш сам себе. Та не забувай, що ти маєш жити на з е м л і. Коли першого міста відкинув чорт, тому Бог збудував вавил. вежу".

В іншому місці Аксель Мунте ще більше ограничає потреби життя:

„Чоловік може богато перенести, як довго сам себе в силі стерпіти. Він може жити без краси, без приятеля, без книжок, без музики, як довго він у власній думці може підслухувати спів пташки перед вікном, або далекий шум моря. Вони (военні англійські слідчі) говорили мені, що чоловік може жити навіть без світла — та се були герої."

Сегодні кладемо велику вагу на суспільну нужду, що нас тисне. Дійсно можнаб думати, що серед голоду, безробіття і нужди наших днів не можливе веселе життя. Ся біда вистарчає, щоби згасити богато світел у людських душах. Але — такий чоловік як Аксель Мунте й серед біди може бути веселий. Аксель не терпів ніколи матеріяльної біди. „Все було подостатком гроша, коли я потребував його", очевидно для бідних, опущених людей. Аксель Мунте не знав також, що таке голод: не їв хіба тоді, коли не мав часу на те, бо забогато було хорих на холеру (він лікар). Навіть сегодні може бути веселе безжурне життя. Святість нашого життя, можливости щасливих хвиль, які можемо використати, світла, якими можемо запалити, радісні зітхання звернені в сторону блакитного неба — вони незалежні від господарських, суспільних і соціяльних умовин, бо вони не всилі їх ні створити ні знищити. Носи в собі самім пісню, сонце — і життя буде для тебе ясне, хочби судилося тобі проводити тяжкі дні серед нужди.

Так, доброта се не пуста мрія... Се можлива річ, що й сегодні може бути добрий чоловік. Аксель Мунте посідає ту доброту прямо в харизматичному степені. Доброта се брама душі, через яку все може перейти: справедливе й ложне, молоде і старе, мудрі й немудрі люди, звірята, птиці, квіти, малпи, пси, — але також біль і смерть. Аксель Мунте не годен всего докладно написати про доброту хочби тому, що він сам мало що, або й нічого не знав про свою власну доброту. Справді: і святі в небі не здають собі справи зі своїх добрих діл; вони знають лише докладно своїх співмешканців — святих; а Бог знає їх всіх.

Хоч Аксель Мунте не знає докладно нічого про свою доброту, всюди між його рядками вона стоїть, вона світить на зовні добрими його ділами, вона *промовляє до нас*, хоч подекуди дуже розвеселюючо. Бо його доброта повна правдивого гумору. Його доброта се критична і строга доброта, яку не обходить слабість, ординарність і веселість людий. Вона ділає все і всюди, без огляду на те, чи її узнають чи ні; тому він не знає нічого про свою доброту: вона як квітка росте й цвите серед погоди і серед дощу. Вона не рефлектує над собою, лише кладе поодинокі акти своєї форми спонтанічно. Його доброта се не овоч повторюваних актів любови, се ласка, се покликання згори. Всяка ласка потребує співділання й готовости піддання себе під її вплив. Сі умовини має Аксель Мунте. Він іде за покликом ласки. Він дійсно хоче добра для всіх сотворінь. Такій душі, що все зберігає в собі готовість ділати добро іншим, Бог напевно не відмовляє своїх ласк. Та чи дає спеціяльні ласки кождому готовому їх приняти? Се таємниця Божа.

Його доброту характеризують: веселість, діточа безжурність і лагідна делікатна мелянхолія.

А все таки доброта Акселя Мунте лишилася природною: вона була в нім як дика чудова квітка в густім лісі. Такі цвіти можна ублагороднювати. Се могла зробити лише релігія, доброта зглядом Бога й особливша Божа доброта зглядом душі. Та Аксель Мунте не був релігійний, — бож хіба скромної й тихої участи в сільській процесії в честь св. Антонія й більш нічого — не назвемо правдивою релігійністю. Тому й його доброта, хоч проявлялася в ріжних формах, при ріжних нагодах, у тисячних нещасливих випадках, хоч його жертвенність збуджувала подив у всіх людей, — його доброта не перейшла природної мірки, хоч так мало до сего бракувало: одного акту віри, одного акту совершенної любови зглядом Бога...

(Кінець буде).

---

[1]) Лайпціґ, 1932, Пауль Ліст.

[2]) Перший наклад 75.000 прим. вже вичерпаний. — Є вже й польський переклад.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Високі відзначення за побожність. Св. Отець наділив австрійського президента Вільгельма Мікляса найвищим ордером Христа, а канцлера Енґельберта Дольфуса ордером „Сперон д'Оро“. В часі недавних торжеств так Мікляс, як і Дольфус проявили надзвичайну побожність. Вони перші витали заступника св. Вітця, перші були у стіп Евхаристійного Ісуса, перші благали Божої помочи на Каленберґу, перші в своїх промовах підносили, що Христос має запанувати не лише в родиннім і суспільнім, але також в державнім житті. Словом, вони дали надзвичайно добрий приклад не лише своїм горожанам, але й усім, що мали нагоду подивляти їх побожність і глибоке релігійне вироблення. Честь таким державним мужам!

Браття Пресв. Серця. Так називається нове Згромадження, що повстало недавно у Франції. Його ціль навертати магометан. Його члени носять білу рясу, на грудях хрест з палаючим Пресв. Серцем. Недавно в паризькій базиліці Монматр кардинал Вердіє одягнув перших пятьох новиків в чернечу рясу. Вони відчитали притім по французьки й по арабськи акт посвяти Пресв. Серцю. Незабаром їдуть вони на місійну працю в Африці.

Від 15—22. X. ц. р. відбудеться в Мадриті суспільний тиждень еспанських католиків. Предметом зїзду буде: „Моральна, суспільна й економічна світова кріза“. Зложаться на це отсі лекції: Суспільні директиви Пія XI; Засади й реалізація суспільної услуги; Відступство мас; Право стоваришень; Кріза свободи; Економічна кріза й організація продукції; Робітничі організації; Проблєма безробіття; Рільничі проблєми й організація хліборобів; Комунізм; Націоналізм та інтернаціоналізм у світлі катол. науки; Праця матери поза домом; Корпоративні орієнтації законодавства праці; Проблєми середніх кляс; Ляїцизм; Розвід; Власність і її обовязки. Крім того відбуватимуться вечірні конференції на актуальні теми.

Нова Нунціятура повстане незабаром в Естонії, котра також матиме представника при Ватикані. Заступник Ап. Престола не матиме покищо титулу нунція. Дотепер естонські католики (є їх ледви понад 2 тис.) в церковних справах належали до інтернунціятури в Ризі.

„Журналь де Женев“ приніс сенсаційну вістку, що кардинальська комісія для реформи календаря згодилася на святкування Великодня в стало означенім дні. Коли згодиться на се ще й св. Отець, то стала дата Великодня малаб десь за 2 роки увійти в життя. „Оссерваторе Романо“ заперечує ту вістку з цілою рішучістю. Не лише, що нема згоди, але навіть нема ніякої вище згаданої кардинальської комісії. А св. Отець висказав уже свою думку щодо святкування Великодня.

Росвелт і „Квадрагезімо анно“. „Тге Кетолік Юніверс Бюлєтин“ з Клівленду подає слова катол. священика Кофліна: „Я сидів близько президента Росвелта і прочитав йому енцикліку Папи Пія XI „Квадрагезімо анно“ слово в слово“.

Китайське паломництво, що було ц. р. в Римі, вернуло домів надзвичайно вдоволене.

ВИ НИНІ ЗДОРОВІ, ЩО БУДЕ ЗАВТРА З ВАМИ — НЕ ЗНАТИ. ТОМУ ВЖЕ НИНІ ПОДБАЙТЕ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВАШОГО МАЙБУТНЬОГО І МАЙБУТНЬОГО РІДНІ В ОДИНОКІМ УКРАЇНСЬКІМ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

РАДА СОЮЗУ НАРОДІВ розглянувши українські петиції в справі голоду на Вел. Україні признала себе некомпетентною забирати голос в тій справі. Мовляв, справа допомоги голодуючому населенню Радянської України не належить до Ради Союза Народів, але сею справою повинен занятися Міжнар. Червоний Хрест.

В СОЮЗІ НАРОДІВ була недавно обширна дискусія над питанням національних меншин. Представник Швеції заявив, що се питання дуже пекуче і 6-а комісія Союза Народів повинна застановитися над його перебудовою.

„ДЗЄННІК ЛЮДОВИ“ пише: „На терені Львова і Схід. Галичини появилися відписи зізнань Барановського, кольпортовані УНДО-м, котре в сей спосіб бореться зі своїми противниками. Именно в зізнаннях Барановського находиться матерял, що компромітує ряд осіб з кругів крайних націоналістів, які виступають проти УНДО-я“.

ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТР БЕК заявив по приїзді в Женеву, що „позитивний розвиток польсько-совітських взаємин се одна з підставових гарантій удержання мира“.

ПОЛЬСЬКА ЛЮДОВА ПАРТІЯ проголосила рільний страйк у західних і середущих воєвідствах. Селяни мали здержатися від довозу харчів до міст і містечок. Одначе, як пишуть польські ґазети, страйк не вдався.

ПРО ПОТРЕБУ ЗАКЛЮЧЕННЯ КОНКОРДАТУ між Францією і Ватиканом пише тепер французька преса. І то не лише католицька, але й радикальна. (Франція зірвала конкордат 1905 р. по переведенні закона про розділ між церквою і державою. По світовій війні устaлено між Апост. Столицею і Францією лише „модус вівенді“).

СОВІТСЬКИЙ ОФІЦІОЗ „ІЗВЄСТІЯ“ пише, що полагоджування справи розброєння в рамах договору 4-ох а не на загальній розброєневій конференції, СССР уважатиме за звернене проти себе і тому буде противділати такому полагоджуванню.

РАДЯНСЬКО-ЯПОНСЬКИЙ КОНФЛІКТ з причини східно-китайської зелізниці заострюється з кождим днем. Амбасадор СССР в Токіо Юренєв вложив рішучий протест проти увязнення радянських службовиків східно-китайської зелізниці. Юренєв твердить, що се увязнення становить вступ до загарбання згаданої зелізниці у виключне манджурсько-японське посідання.

ЕРРІО напечатав статтю в „Ажан Економік Фінансієр“. В ній заявляє, що на Україні нема (!) голоду. На його думку вісти про голод на Україні се клевета (!) гітлерівців, котрі підготовляють ґрунт під свої пляни на Сході... — Той уміє брехати, як з нот...

ЕРРІО по повороті з СССР поважно занедужав на нирки.

В ЖЕНЕВСЬКИХ РОЗМОВАХ на теми розброєння цікаве те, що Італія годиться на французький плян контролі зброєнь в т. зв. пробнім часі, одначе жадає дозброєння Німеччини. Позатим справа розброєння на женевській конференції представляється цілком безнадійно і так сі справи представляє англійська преса.

НА КАНЦЛЄРА АВСТРІЇ Дольфуса виконав замах гітлерівець Дертіль. Канцлєр легко ранений. Замаховця і його родичів увязнено. Крім них увязнено ще 7 товаришів Дертіля.

РОСІЙСЬКУ ПАРТІЮ НАЦІОНАЛ-СОЦІЯЛІСТІВ т. зв. (Ронд) у Прусії розвязано. Ґуґенберґівський „Таґ“ пише, що сталося це під натиском СССР.

НОВИНКИ

Приймаю як давніше в моїм дентистичнім заведенні Сикстуська ч. 17 від 9—1 і від 3—6. **НАСС.** 161 1-3

У Львові було зґасло в цілім місті електричне світло і станули трамваї через 1 годину. Причина: зіпсуття мотору в електрівні. З темноти скористали деякі покупні й утікли з крамниць не заплативши за товар. Також деякі „гості“ чмихнули тихцем з каварень не заплативши за каву, чай і т. п. Злодії теж користали з рідкої нагоди і вирівали на вулицях пакунки прохожим жінкам.

Львівська Шкільна Кураторія відповіла Голов. Управі „Рідної Школи“, що навчання української мови в І кл. польських ґімназій нового типу наступить в найблищім часі, коли мін-во освіти устійнить програму навчання того предмету.

Повітов. Союз Кооператив у Жовкві був досі опанований сельробами, на чолі котрих стояв відомий сельробівський діяч Гумен. На останніх Загальних Зборах Союзу перемогла національна ліста управи. Вона одержала 120 голосів проти 75 сельробівських.

Попис „Лугу“ відбувся в Ясниськах. Вправи Луговиків і Луговичок випали бездоганно. Публики було 700 осіб.

Сокільський вечір відбувся у Зборові. Вправи і співи випали добре. Одначе мали сентиментально-плаксивий тон. Голова й секретар місцевого „Сокола“, запросивши других на попис, самі не явилися.

Вже й мін-во освіти має за богато ріжних історичних свят по школах. Тому видало розпорядок, щоби замість уряджувати такі свята, освідомлювати відповідно молодь на науці історії та рідної мови. Коли школа конче хоче обходити якесь свято особливо врочисто, нехай перенесе його на святочний день або пополудні.

Субскрибція польської внутрішної позички, розписаної на суму 120 міліонів, перейшла вже суму 246 міліонів. Польська преса вважає се великим успіхом.

Грошеві збірки по школах, які так докучали родичам дітей і перешкаджали в педаґоґічній праці, будуть на підставі розпорядку мін-ва обмежені. Молодь народних і середних шкіл буде могти записуватися лише на членів Т-ва Підпомагання Будови Народних Шкіл і другого т-ва, яке вибере управа школи.

Увязнено магістратського урядника у Львові Рибакова, котрий заряджуючи майном магістрату, мав здефравдувати коло 13.000 зол.

Вуґіль дорожіє. Ґуртівники вуґля підвисцили ціну вуґля на 1—2 зол. за тону тому, що копальні відкликали рабат на зимовий час.

Діямантове весілля, себто 60-літні роковини спільного життя, обходив з дружиною п. Петро Матвійців дяк в Озірній, пов. Зборів. Ювиляти дали нашій армії кількох фронтовиків, між ними 5 старшин УҐА.

Одна Жидівка в Надвірній залюбилася в богатому парубкови і перейшла на християнство та повінчалася з парубком. Вона ходить тепер у селянській ноші.

ТЕКСТИЛЬНИЙ СКЛАД
СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ
пл. Галицька ріг Баторія
поручає по найнищих цінах
модні вовни, шовки і мужеські сукна

Росвелт натискає на банки. „Нає Фрає Прессе“ доносить: На конгресі банкирів в Ню-Йорку несподівано зявився непрошений представник Росвелта Джонс. Він заявив зібраним: Правительство візьме управу банків у свої руки й усуне директорів, коли банки свій плинний капітал не схотять позичити на догідних умовах і не підпруть „Національного Пляну Відбудови“ („Найра“).

Зменшують податки, але не в нас. В Німеччині появився закон про редукцію податків грунтового й оборотового рільників. Також нові доми мають бути звільнені від податків. Нові власники домів (нових і старих) також увільнені від податків. В цілій Німеччині йде перебудова великих помешкань на малі. Се має дати працю 1 мілионови безробітних.

Німецьке правительство змінило дотеперішну збіжеву політику. Нову політику вестиме на таких основах: 1) Заграничного збіжжа недопустить на ринок; 2) стремітиме до вирівнання цін між краєвими і заграничними рільними продуктами; 3) припинить грошеву акцію для подешевіння збіжжа; 4) змагатиме до збільшення консумції.

Лондонське видавництво Ловренса видало цікаву збірку дрібних оповідань сучасних японських белетристів. Більшість тих оповідань представляє кепські сторони европейської цивілізації, яку переняли Японці.

Новий рекорд скорости лету 500 км. на годину осягнув англійський летун В. Петерсон молодший.

Б. президент Мехіка Каллес заражений страшною недугою прокази й опущений всіма знайшов притулок у оо. Єзуітів... Се той сам президент, котрий так не по людськи переслідував катол. Церкву.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 20.000 зол. на ч. 9671; 10.000 зол. на чч. 111404, 114317, 132682; 5.000 зол. на чч. 527, 67671,; 2.000 зол. на чч. 4431, 25844, 27451, 27204, 29870, 21172, 34397, 50331, 56728, 61461, 74170, 75804, 104726, 110836, 131319, 133137, 136781, 147330, 153658; 1000 зол на чч. 119, 2804, 2668, 5030, 6327, 10468, 11395 11557, 421148, 15265, 35937, 40548, 43193, 50971 57068, 64543, 83299, 83719, 88391, 86161, 87807, 113535, 115046, 122704, 123700, 124986, 129200, 129893, 131033, 131592, 135424, 136484, 143124, 146727, 154910; 20.000 зол. на чч. 3100, 123519; 15.000 зол. на чч. 133196; 10.000 зол. на ч. 18722. 5.000 зол. на чч. 38610, 83665, 84333, 149762; 2.000 зол. на чч. 4431, 25849, 27541, 27204, 29870 32274, 55631, 58386, 65907, 82446, 89504, 83486, 112635, 121468, 136120, 140440, 153336; 1.000 зол. на чч. 7110, 9184, 9721, 16959, 17142, 26053 30993, 33238, 48181, 48701, 48199, 51901, 53218, 60947, 66169, 66500, 68497, 81390, 82067, 85557, 91861, 95234, 97733, 100398, 101870, 108167, 11742, 117117, 149078, 149476, 151522, 154976; 20.000 зол. на чч. 144672; 15,000 зол. на ч. 29386; 10,000 зол. на ч. 84657; 5,000 зол. на чч. 3904, 22257, 58453, 100032, 115311, 137905; 2,000 зол. на чч. 7217, 7879, 10664, 3170, 32856, 38869, 45590, 47386, 51309, 60858, 68810, 68935, 85689, 88828, 10781, 109218, 111918, 128181, 131603, 141018 151473, 1,000 зол. на чч. 5525, 5382, 5151, 18405, 21975, 22092, 23064, 29538, 30904, 37632, 42106, 42214, 45103, 46870, 47638, 55098, 55510, 59258, 66481, 69762, 72448, 73110, 77181, 81809, 84027, 86197, 87361, 88305, 89613, 93521, 96642, 99737, 110941, 112911, 116733, 125873, 126894, 130605, 139816, 151498.

Біржа

ГРОШІ: Амер. доляр поза біржою 5.64—5.67; Золото: дукати 83.40—83.75; австр. корони 38.00—38.20; рублі 47.00—47.50.

ЗБІЖЖА: Ціни назагал незмінені. Тенденція вичікована.

НАБІЛ: „Маслосоюз“ платив кооперативам: масло десер. і екст. 2.90, молоко 19 сот., сметана 70 сот.; яйця за копу 3.90—4.00 зол. Тенденція звишкова. У Львові плачено в гурт. ціні десер. масло 3.10 зол., формоване 3.30 зол., сметана 1 л. 80 сот., молоко 1 л. 20 сот., яйця копа 4.90 зол.

Радісну несподіванку зробив нам „Комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках“, відкриваючи у Львові **перший український магазин і робітню** мужеських одягів, плащів та шкільних одностроїв — готових і на замовлення. **Магазин під управою ТЕ-КА** міститься у фронтовому льокалі при вул. Трибунальській ч. 1. Треба підчеркнути, що се одиноке у Львові того рода христіянське підприємство. Всі одяги виконується у власній робітні, в котрій працюють українські кравці — першорядні сили. — Ціни конкуренційні.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ДЯК З ДОБРИМ ТЕНОРОВИМ ГОЛОСОМ, кавалер, потрафить вести хор, кооперативу, читальню, може давати лекції з нищих кляс гімназійних, шукає посади. Ласкаві зголошення до Адміністрації „Нової Зорі“ під „Трудолюбивий“. 168 1—2

Робітня обуви
„Пшишлосьць“ ЛЬВІВ Пл. Домбровского 1.
Новочасна робітня обуви. Спеціяльність англійські чоботи, обува туристична, — спортова мужеська й жіноча, також всякі направки. П. Т. урядникам (урядничкам) догідні сплати.

НЕДУГИ ЛЕГЕНІВ. Туберкульоза легенів є неумолима і щорічно, без ріжниці полу, віку і стану, скошує мільони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan Age“** Гонсецького, що, влекшуючи виділювання флегми, скріплює орґанізм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла й усуває кашель. Уживається за порадою лікаря. Продають антики.

ФАБРИКА фортепянів, пянін і гармоній, продажа, виміна, направи, строєння
М. Шкельскі
Львів, Оссолінських 10. Тел.: 87-23. 160.

Й. Яцків і С. Гавриляк
шліфарня скла і фабрика зеркал
ЛЬВІВ, ул. ЛЬВОВСКІХ ДЗЄЦІ 11.

Технічно дентистичне заведення
Кароля Фінклєра
перенесене з ул. Коперника на
вул. СИКСТУСЬКУ 38.
Для Впр. Духовенства і т. п. полекші в сплатах.

Спеціяліст венеричних та скірних недуг і косметики
Др. ФІШЕР бувший довголітний лікар асистент дерматольог. клініки
в Берліні, Відні й Празі
орд. від 9—1, 3—7.
Львів, пл. Марійська 10, II. п.
другий вхід з ул. Собіського 2.
Тел. 51-68 Сепараткові ждальні

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також віднозляє чаші, монстранції і т. п.

ФУТРА жіночі й мужеські як також всілякі новости футрові найсолідніше
виконані в фірмі
ЕЛЬЖБЄТА СОЛІК
Львів, ул. Собіського 4.
Перерібки виконує старанно.

Всякі артистично-різьбарські праці в дереві — церковні (вівтарі, амвони, сповідальниці, статуї святих, феретрони і т. п.) — артистично-меблеві — доповнювання різьб при антиках — виконує артист-різьбар в дереві
Осип Ромпала
ЛЬВІВ, ГЛИБОКА Ч. 18.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На осінний і зимовий сезон.
КАПЕЛЮХИ ШАПКИ
поручає
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 4—? Вибір великий

КІНА

АДРІЯ: В ураганнім огні.
ҐАСІНО: Серце великана.
КОПЕРНИК: Пісня пісень.
МАРУСЄНЬКА: Пісня пісень.
МІРАЖ: Золотий Молох і Покуси Европи.
МУЗА: Мата Гарі.
ПАЛЯС: 12 крісел.
СТИЛЄВЄ: Любов артистки і ревія.
УТІХА: Бажана і ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.
РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана
ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45
Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ
Львів, улиця Собіського ч. 3

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 Телєфон ч. 60-04.

Памятайте в жовтні за віднову передплати!

Видає й редагує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. — Львів, четвер 12 жовтня 1933. — Ч. 77 (675).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Стшіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Велика гра на Сході Европи

ЩОЙНО ЗАЧАЛАСЯ.

Кореспондент „Курєра Познанського" Юрій Дробнік пише з Берліна, що німецька преса почала „велику гру". Нею підготовляє ґрунт під німецько-польське зближення. На доказ Дробнік цитує статтю „Фосіше Цайтунґ", в котрій м. і. пишеться: Заграничпа політика теперішних правлячих кругів у Польщі виказує велику незалежність від французької політики і видно стремління до наладнання польсько-німецьких взаємин по лінії спільних інтересів обох держав. І тому в санаційній політиці дальше істнує, хоч наразі придавлена, ідея творення буфорних держав на Сході, що треба вважати, каже „Фосіше Цтґ", найліпшою розвязкою супроти загроження Польщі українською і білоруською ірредентою. На Сході богато річей ще пливких і богато можливостей стоїть на роствір. Велика гра в Східній Европі щойно зачалася.

ОУН на Волині

Польська преса доносить: ОУН розпочала також наступ на Волинь. Свою акцію веде ОУН головно серед української молоді по селах і поширює її чимраз більше. Тепер були випадки биття шиб в польських школах, нищення державних гербів, розкидання летючок і накликування до бойкоту шкіл. Такі виступи повторяються чимраз частіше. Недавно члени ОУН повибивали шиби в школах на терені волостей олицької, піддубецької і ківерецької (повіт луцький). — Нема сумніву, що поширення підпольної акції ОУН на Волині йде тому так скоро, бо там закривають явні українські організації...

Нові ревізії й увязнення Українців

В с. Чижичах поліція по переведенні ревізій увязнила Мацюняка Мих., Заставного Вас. і Кусяка Гриця. В м. Вибранівці поліція увязнила Фурикевича Ром., гімн. уч. і Сороколіту Мик. В Бринцях Церковних увязнено селян Корпана Ів., Процкова Мик. і Федорака Івана. Першого з них звільнено. В Бринцях Загірних увязнено селян: Хомина Мих. і Вуціка Мих., першого звільнено. В с. Вільхівці увязнено селян Старика Гр. і Яремка Мих. В Озимині (Самбірщина) увязнено: Федика Д., Товстяка Стаха, Гурія Миколу, Орищака Д., і Тершовського Миколу. В Луці шляхотській увязнено Сороківського і Городиського. В Бучачках (Гвоздеччина) увязнено 4 людей. В Бірчі (Сяніччина) увязнено Зенона і Волод. Команицьких та Костишина. Прокуратор веде доходження за розкидування летючок. В Сольці, пов. Дрогобич, увязнено коваля Д. Айдукевича під замітом, що в ночі ушкодив у школі портрет през. Мосціцкого та державного орла. Ревізії й увязнення відбуваються також в інших повітах.

Антисемітизм росте

Також італійські фашисти проти Жидів.

Офіційний фашистівський орґан „Пополь д'Італія" помістив статтю свого нач. редактора п. з.: „Вибраний нарід". Автор навязуючи до ухвали Жидів на своїй світовій конференції в справі бойкоту Німеччини пише: Жиди довго хотіли погорджувати іншими народами, бо вважали себе вибраним народом. Щоб заволодіти світом для своїх темних плянів, вихісновували холодну та темну зброю міжнародних фінансів, щоб викликати війну, або фінансувати революцію, все у власнім інтересі й часто проти інтересів усіх. Жиди зуміли заволодіти демократією та большевизмом. — Річ ясна, що таке становище італійських фашистів скріпить становище Гітлера.

Кінець чотирокогого міліонера

Преса принесла таку вістку: Від переїдження помер найбогатший на кулі земній пес Тоббі. То був французький пудель, власність жидівки-міліонерки в Ню-Йорку, старої ексцентричної панни Ведель. Той її пес став славний вже кілька літ тому, а саме тоді, коли панні Ведель давали два міліони долярів за будівельну площу в центрі того міста, а панна Ведель не хотіла продати тої площі, бо — так вона була переконана, — її улюблений пес якраз там любив бігати. Коли панна Ведель вмирала, її пес не здох з туги за нею. А вона оставила в тестаменті такий величезний маєток на утримання того пудля, що самі проценти від готівки виносили грубі десятки тисяч долярів. Кромі того була в тестаменті постанова, що коли Тоббі скінчить своє життя, має бути похоронений в фамілійній гробниці родини Ведлів на жидівськім кладовищі Ервінтон і в память йому має бути поставлений великий мармуровий монумент. Ось до чого доходить ексцентричність, коли людина не має висших ідеалів.

Wyciąg z protokułu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S. O. A. Jagodziński jako przewodniczący i Dr. J. Locker jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 73 czasopisma pt „Nowa Zorja" z daty Lwów, dnia 28/9 1933 do Sygn. VI. I. Pr 456/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 2. października 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 27. września 1933 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Nowa Zorja" Nr. 73 z daty Lwów, dnia 28/9 1933 zawierającego w artykule „Ternystym szlachom" na str. 2 od słów „A bida" do słów „rozprawy" i od słów „Prymitka" do końca artykułu znamiona występku z artykułu 127 i 170 kodeksu k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. drk. z 17.XII. 1862 Dzpp Nr 6 ex 1863 tj zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu tendencyjnem rozszerzaniem nieprawdziwych wiadomości o położeniu gr-kat. duchowieństwa oraz o postępowaniu władz bezpieczeństwa publicznie te władze znieważyć i wywołać niepokój publiczny. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: W. Medyński w. r. Protokułant: Turkiewicz w.r. Za zgodność: Lipanowicz st. sekretarz.

Не відкидайте виповідження 1/3 частини обезпеченої вартости Ваших будинків у ПЗУВ на пізніше, тільки зробіть це найдальше до 31. жовтня ц. р. і цю 1/3 частину зголосіть негайно до обезпечення в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

Проблеми неоунії

Довкруги унійної конференції в Пінську.

Вже появилися в польській і навіть українській пресі довші й коротші звіти про IV. Унійну Конференцію в Пінську. І я хочу поділитися з читачами деякими спостереженнями про сю важну тему. Не так хочу як мушу, бо шан. редактори не ласкаві мене звільнити з даного їм слова, що „щось напишу".

Важко писати про сю справу. Бо відбута унійна конференція се не тільки замкнена в собі сума виголошених, як се звичайно буває, ліпших і гірших рефератів та відбутих над ними дискусій. Зовсім ні! Четверта Унійна Конференція се нова свіжо записана сторінка обемистих анналів сучасної нам історії, якій на імя: „неоунія". А зміст сего слова такий важний, що інтересується ним богато чинників, які можна поділити на три ґрупи: Церква й церкви, держава й рація стану, народи й нації.

Ся церковно-державно-національна проблема криє в собі цілу масу незвичайно ускладнених питань, які випливають одні з других, перехрещуються і взаїмно на себе відділовують. Дотеперішна унійна полеміка ясно виказала, що хто підійде до справи унії прм. з чисто католицького становища, той легко може наразитися як не визнавцям православя, то напевно державникам, в яких найвищий закон — рація стану. Насвітлиш унію з суто державної точки, легко попадеш в колізію в церковними законами або оскорбиш національні меншини. Заговорить про унію Українець або Білорусин — обидиться націоналіст-Поляк... Тому не диво, що мимо розмірно широкої унійної літератури, велика проблема унії ще нині теоретично нерозбудована, а практично викликує великі конфлікти. Одначе життя націй, заінтересованих віроісповідним питанням, не стоїть, а нестримно пре вперед й витворює щораз то нові обставини, які конечно домагаються негайного полагодження сеї палючої справи в імя справедливости і любови ближнього. Отже річ самозрозуміла, що трудно в ґазетній статті насвітлити всебічно праці та настрої останної пінської конференції, бо і в ній перехрещувалися в утаєному стані вгорі натяжені проблеми. Крім сего учасники зїзду з важних рацій обовязані зберігати мовчанку в деяких справах, що були предметом конференційних розважань.

Тому кидаю на папір одно-друге власне спостереження та кілька загальних критичних уваг, стараючись зберечи як найбільшу обективність.

На самому вступі годиться вдячним словом згадати про господарів і протекторів IV. Унійної Конференції. Пінський

Ординарій Ексц. Букраба і його помічник Ексц. Немира зеднали собі гостей цілковито вітцівською добротою. Можна певно сказати, що між численними учасниками зїзду не знайшовся ніхто, хтоб з найвищим признанням не висловлювався про щиру й жертвенну гостинність господарів. Впадало в очі, що згадані Пастирі і їх помічники в особливший спосіб зазначували свою зичливість для Галичан і передовсім для наших ОО. Василіян.

Однак треба вже відразу зазначити, що господарі, в яких домі відбувалася унійна конференція, не надавали нарадам ні власного тону ні витичних ліній. Конференція відбувалася після програми, згори назначеної комітетом, за яким стояли властиві керманичі унійного руху на півн.-східних землях Польщі.

Учасників Унійної Конференції зявилося сего року далеко менче ніж попередних літ. З Галичини прибуло вісім священиків, між ними чотири ОО. Василіяни. Вони, кромі представників львівської дух. академії, не були чинно заангажовані в працях унійного конґресу, а їх приявність обмежилася радше до ролі обсерваторів.

На вступному засіданні відчитано між иншими зредаґовану в українській мові в теплому тоні депешу з побажаннями хорого Протоігумена ЧСВВ та привітну телеґраму по латині одного Василіянина з Дрогобича. До конференційної президії увійшов також о. ігумен Пушкарський ЧСВВ з Варшави. Однак по дискусійних виступах василіянських делеґатів (о. Скрутня і о. Полішка) можна було легко пізнати, що їх погляди різко розходяться з методикою унійного світогляду подавляючої більшости учасників конґресу. Один з присутних схарактеризував в приватній розмові становище ОО. Василіян на конференції уживаним в політиці терміном „splendid isolation“. Чи таке відосібнення наповнило ОО. Василіян смутком чи радісним почуттям слушности власних концепцій — годі сказати.

Сталі бувальці унійних конґресів немило були заскочені відсутністю Білорусинів на IV. пінській конференції, які дотепер богато вложили трудів в унійну акцію. Хто як хто, але білоруське духовенство — латинське, уніятське і православне — має найбільше даних до плідної місійної праці на теренах заселених Білорусинами. В декотрих східних місцевостях релігійна праця для чужинця прямо безвиглядна. Там вистарчить прм. вимовити слово „Поляк“, щоб відогнати білоруського хлопа на сто миль від унійної справи.

Передовсім ріжні толкування викликала неприявність на конференції білоруського діяча о. др. Кулака, співробітника бл. п. еп. Лозинського й організатора попередних унійних зїздів. Чому не прибули Білорусини — не знати. По кульоарним поголоскам чулися вони ображені кимсь чи чимсь у своїх національних почуваннях. Видно однак, що справа неприсутности Білорусинів на зїзді не виринула в останній хвилі перед конференцією, коли „Беларуская Криніца“ вже на місяць перед пінським зїздом замістила була осьтаку нотатку:

„IV. Пінська Унїятська Конференція має відбутися 7—9. IX. — також після „нового польського курсу“. Ладять ій Кацуцин-Голиндець і Поляки: Кс. Потрапі і Кс. Кривіцкі. В організаційний К—т не входить ні один Білорусин. Не входить до нього навіть ініціятор тих конференцій і церковник перших трох Кс. др. Казимир Кулак“[1]).

Автентичних пояснень сеї справи не маємо, але уважаємо, що усунення Білорусинів від організаційної праці може бути зловіщою прогнозою для унійних змагань.

А тепер возьмім в руки печатану програму праць IV. унійного зїзду і приєвятім трохи уваги матеріялові, котрий перероблено на конференціях. Навіть ляїк в духовних справах як кине побіжним поглядом на наголовки виголошених рефератів, скаже, що добір тем має мало практичного і життевого змислу. Бо яку практичну вартість для актуальної праці представляють прм. такі розправи: Чи можливий вселенський православний собор? — Візантинізм як форма культури. — Релігійний світогляд Соловєва... Ті замашисті теми ледви здалека торкають проблему загального зєдинення Церков. Кромі сього ті питання вже давно й достаточно перемолочено в літературі так католицькій як і православній. Тимчасом реферати й дискусії на сі теми забрали богато дорогоцінного часу з кривдою для палючих життевих квестій церковного життя. Мабуть ті теми були причиною, що між иншим ухвалено резолюцію, щоб „на майбутній конференції присвячено більше уваги питанням практичного душпастирства“.

Справді, нинішні віроісповідні відносини на окраїнах Польщі, релігійно-національні рухи й унійна акція видвигують на денне світло такі життєві питання, що вони своєю актуальністю й огромою прислонюють всяку найбільше блискучу паперову реторику.

От хочби питання про церковно-правний устрій неоунії. Се підставове питання, без вирішення котрого унійна праця все буде будовою на піску. Не входжу в се, чи дискусія над тою справою належить до компетенції унійних зїздів. Стверджую тільки, що се питання — оден з найперших закидів, звернених проти унійного руху. Яку радоньку дасть собі місіонар ось з такими закидами, ставленими навіть простим хлопом: Чому ми не маємо своєго єпископа? Де нам скаржитися на душехватство урядника чи священика шовініста? Куди нам звертатися в наших обрядових справах?[2]) А нині вже не такі часи, щоб переконати навіть простолюдина словами: Цить! — по сему бить! Він з подиву гідною швидкістю орієнтується сьогодня в справах, що торкаються його життя.

Або таке: Вже давно відсвятковано десятьліття форсовної неоунійної праці за сокальським кордоном А чи потрафить хто сказати, який правний стан уніятських парохій і яке їх матеріяльне забезпечення? Сеж конечна й найпримітивніша вимога істнування унії! Тут знов уніятський працьовник мусить мати готову відповідь на такі евентуальні запити своїх вірних: Що сталося з поуніятськими вже ревіндикованими церковними й монастирськими добрами? В чиїх вони руках? Чому не віддають їх нам, уніятам? З таких закидів кує православна преса дуже успішну зброю проти зєдинення, доказуючи православним, що неоунія се латинізація і польонізація населення. Думаємо, що унійні зїзди католицьких достойників і працьовників моглиби щось в тій мірі як не зробити, то бодай сказати.

А яка корисна й таки вдячна булаби перевірка (підчас унійних зїздів) нинішних настроїв православного населення супроти неоунії! Бо навіть людина, яка стоїть оподалік від релігійного процесу на кресах, не може надивуватися деяким подіям нинішної хвилі. Ось прм. католицьке духовенство ріжних обрядів в днях 7—9 вересня біжучого року нараджується в Пінську над великою справою зєдинення православних з катол. Церквою. В тому самому часі (від 3.—9. IX.) відбувається в Почаєві протиунійний „Всепольскій Православний Миссіонерскій Сезд“, в якому беруть участь делеґати румунського патріярхату і бесарабської митрополії...[3]) В тому муж місяці кентерберійський архієпископ, представник анґліканської церкви, шле дружний привіт митрополитові Денисові, висловлюючи при тому бажання, щоб якнайскорше дійшло до зєдинення православних церков з анґліканською! Впрочім річ се не нова, бо митр. Денис вже нераз брав участь в унійних православно-протестантських зїздах в Швайцарії та Швеції.

Беручи під увагу приведені факти, не можна не писати сатири. Бо чомуж католицькі зїзди не займуться такими небуденними подіями та не витягнуть з них відповідних заключень? Прецінь се справи, що досадно ілюструють настрої визнавців православя у відношенні до католицьких унійних змагань! Се немаловажна річ, знати, що православні роблять, говорять, пишуть і як реаґують на неоунію. Якими полемічними засобами воюють проти католицизму? Що їх болить і що їх так зражує по нашому боці, що аж до протестантизму втікають? Тимчасом про них ані чичирик! Зате богато витрачується часу на такі банальні комунали як „Візантийська культура“ і т. д.[4])

На релігійному тлі віроісповідань в Польщі зарисовуються чимраз виразніше національні, культурні й суспільні аспірації поодиноких націй. В православю вже з великою натугою нуртують сі національні струї, що змагають до витворення свого церковного центру, устрою й богослужебних форм. І неоунія, оскільки має бути притягаючою силою, в поширюванню своїх високих релігійних ідей, мусить займити реальне й справедливе становище супроти національних проблємів. Віра й національність йдуть нині в парі — й католицизм все шанує національний побут тих народів, котрим несе світло своєї правди. Прецінь зачинаючи вчити й малу дитину

[1]) „Белорусская Криніца“, Вільня, 10. Жнівня 1933.

[2]) Гр.-католики в Галичині стоять під охороною рідної єрархії, конкордату і ріжних декретів Ап. Столиці, а мимо сего мусять вводити важку боротьбу з латинянами за свої церковні права. Недавно тому (28. IX.) о. Г., свящ. станисл. епархії, змалював в „Н. Зорі“ нескравими красками тернистий шлях священика, якому церковні закони й сумління велять стояти на сторожі прав свого обряду.

[3]) На Правосл. місійному зїзді в Почаєві виголошено реферати: „Сучасна унія й наше до неї відношення“; „Сучасне сектанство серед правосл. суспільности в Польщі“; „Сектанство на Волині“; „Про нові методи й засоби боротьби зі сектанством“; „Безбожність і методи та середники боротьби з нїм“; „Православний пастир-місіонар в нових умовах життя Хр. Церкви“; „Про церковну проповідь в наших днях“; „Способи, як оживити церковне життя“. — Не знати на якому рівні стояли сі доклади, однак треба признати, що теми дуже практично дібрані.

[4]) В „Ділі“ (12. IX. с. р.) помістив непідписаний дописувач звіт про IV. Унійну Конференцію в Пінську. Сей звіт се властиво вихваления патетичними суперлятівами відчиту о. д. Слїпого: „Візантинізм як форма культури“. Можнаби з побажливою усмішкою на устах перейти до денного порядку над вираженими похвалами, бо такі „рецензії“ се людська, дуже людська річ... Одначе і в шанегіриках треба зберегти певне поміркування, бо інакше вводиться в блуд прихильну опінію. Бо чи справді читачі „Діла“ вже такі наївні, щоби повірити, що на кількакацять сторінках пінського аматорського реферату можна подати такі „революційні“ речі, які часи просвітити польську „інтеліґенцію“. контра — мимоходом кажучи — висилав на історичні зїзди цілу плеяду істориків, між ними й фахових візантинольогів? Правда, один польський духовник поставив внесок, який навіть ухвалено, щоб реферат випечатати в польській мові. Але й се правда, що зміст реферату дуже добре гармонізував з намірами тих польських кругів, які бажають притримати неоунію на „польсько-російських торах“. (Окреслення „Нива“ про неоунійний напрямок, ужите з приводу польського „Унійного Тиждня“). Про реферат буде ще нагода поговорити, як його в цілости випечатають, але вже доповнений і „випраний“ переведеною над ним дискусією в Пінську.

„Отченашу“, вже треба вирішити її національну приналежність.

„Обі ті питання — як слушно завважив Віктор Пйотрович — лучаться з собою стисло, майже нероздільно. Зв'язало їх життя. Не Версайський Договір, котрий в арт. 93 спряг зі собою ті проблеми, зобовязуючи Польщу до охорони раси, мови й релігії меншин, не Конституція наша, котра в арт. 95, 109, 110 і дальших обняла ті питання, споюючи їх в цілість, але життя звязало національні й віроісповідні справи, творячи з них надбудову культурного буття кождого народу, кождої суспільности. Такий стан річи вимагавби одночасного трактування тих проблемів в одній конструкційній цілости.“[5])

На дотеперішних унійних зїздах боязко оминано й ніколи мериторично не розглядано унійних питань в їх звязку з національними проблемами. І в програмі IV. Унійної Конференції нема ні одної тези, яка бодай здалека доторкалаб якенебудь національне питання. Мимо сего учасники зїзду вичували, що провідники неоунійного руху мають витичену лінію й вироблені та усталені своєрідні методи трактування національних проблемів у звязку з унійними цілями.

Хоч автори рефератів нарочно й свідомо уступали з дороги національним проблемам, то однак ті питання самочинно голосилися до слова. Так прм. непомітно виринуло національне питання навіть при такій невинній справі як реферат про вселенський православний собор. Справді блискучі були виводи референта, однак автор свідомо чи несвідомо пропустив одно: Не взяв під увагу української православної думки про „соборне начало“, себто участь мірян в синодах. За респектуванням української науки уймився присутний Василіянин о. Скрутень і зачалася культурна дискусія над питанням: Чи є яка українська думка в тій справі, чи нема?[6])

Мабуть і національними взглядами руководився один польський священик східнього обряду (!), коли поставив внесок, щоби виелімінувати українську (!) мову з нарад конференції в Пінську. В такому самому дусі поставлено й слідуючу справу:

„В дискусії піднесено дуже трудне положення вірних, вертаючих до єдности з Церквою, для котрих нема віроісповідньої рубрики в офіціяльних схематах тому що міродайні чинники не хочуть їх записувати як уніятів ані як католиків словянсько-візантійського обряду. Посередно змушується їх в сей спосіб до подавання себе або за православних, або за греко-католиків, що для декого рівнозначне в признанням до української народности.“ (Наше підчеркнення).[7])

Польські справоздавці постійно пропускають в сім місци знамениту відповідь дану на сей внесок Редемптористом о. Величковським. Промовець з притиском зазначив, що винуваті в сьому баламуцтві лишень ті унійні працьовники, що не вміють освідомити своїх вірних хто вони: католики чи православні. Також доказав, що уніяти дуже добре розріжняють поняття греко-католицизму від українства, бо навіть корінні Москалі і Білорусини, котрі самочинно приступають до Унії, голосяться в урядах як греко-католики.

Подані тут моменти се наглядні докази слушности щойно наведеної тези Пйотровіча, що віроісповідання й національність се справи нерозривно звязані.

На закінчення зіставляємо поруч дві характеристичні події, що ясно ілюструють великі трудноші розвязання релігійного питання на північно-східних землях Польщі.

Нинішний протоігумен ОО. Єзуїтів словянсько-візантійського обряду о. Домбровский мав на першій унійній конференції 1930 р. реферат під нагл.: „Co przemawia dzisiaj za przyjęciem rosyjskiej (synodalnej) formy obrządku dla nawracających się prawosławnych“ [8]). Спираючись на раціях висловлених в тому рефераті, провідники унійного руху пропагують неоунію й нині власне синодальними формами, уважаючи їх найдогіднішим приступом до психіки православних.

Також закінчення IV. пінської конференції пішло по сій лінії. Священики й монахи ріжних націй, але спільного синодального обряду, як: ОО. Редемптористи, Студити, Кармеліти, Єзуїти (Німець о. Швайгель Т. І. був церемоніярем) з представниками львівської духовної академії відправили торжественну Сл. Божу в тому синодальному обряді, ба навіть російським виговором і акцентом. Торжество закінчили польські алюмни могучим: „Многая лета, лета, лета“... Приявні на Богослуженні Поляки й Українці приглядалися відправі з піетизмом гідним катол. святині.

На другу днину (10. IX.) православне духовенство закінчувало в Почаєві протиунійний „Всепольскій Православний Миссіонерскій Сезд“ богослуженням в таких самих синодальних формах і російським „многолетствієм“. Тільки епільог свята — як відомо — був трагічний. Зібраний многотисячний український народ підніс могутній протест проти російськости в Церкві...

Думаю, що шан. читачі, коли спокійно розважуть зміст нинішної статті, витягнуть властиві заключення і прийдуть до того самого переконання, в якому і я кидав на папір сі стрічки, а саме: що велика і свята ідея церковного зєдинення се незвичайно важка й ускладнена проблема, і що до її розвязки можуть причинитися лише люди з чистими Божими намірами, люди високого розуму, великого такту і передовсім взнеслих християнських чеснот[9]).

Галичанин.

Псальми і чоботи

„Курер Виленський“ (ч. 250) містить у фейлетоні „Глибоке — Березвеч“ поетичний опис вакаційної мандрівки по кресах пера Г. Ромера. Тут згадка і про василіянський монастир над озером Березвеч. Подаємо в перекладі відносний уривок.

„...Чемна команда Копу[1]), якому віддано церкву й монастирські забудовання, позволяє нам увійти поза мур сеї сучасної кресової форталіції. Травники, цьвіти й корчі оточують білу святиню, цілковито пусту внутрі...

Березвеч се дуже давна оселя, згадують про неї в літописах з 1519 р. Була тут 6-клясова школа фондації Осипа Корсака, котрий в зрозумінню потреб білоруського населення, поселив ОО. Василіян в 1638 р., даючи їм великанські монастирські будинки, огород і найгарнішу церкву, оточену муром гейби форт. Від 1779 р. існував тут василіянський новіціят, виховуючий майбутних піонірів східнього католицизму на тих окраїнах, де вже промінювало римське ісповідання поширюване ОО. Кармелітами.

По 1831 р. все те було знівечене й „русскій“ дух розсівся всевладно на загарбаних царинах[2]).

Чому тепер, коли ті скарби вернули до наших рук, відправляється богослуження лише „часами“ й раз в рік відпуст? Чому ся така гарна святиня, так старанно удержувана польськими жовнірами, не має свого сталого священика, який щоденно інтонувавби у зверненому Польщі й католицизмові костелі „Боже цось Польскен“ й відправляв благодарні мольби за се військо, завдяки котрому і сей і всі костели нашого краю зістали божими домами, замість стати як там... так недалечко, кінами або музеями безбожництва?

Так здається — ще недавно вештались там ряси ОО. Василіян, так ще тямимо, як заглядаючі зі знудженою нехіттю зпід чорних клобуків, снували інтрузки-монашки, „черниці“, промінюючі православям з католицької фондації.

А нині стукають охочо по коритарах й подвірях підкуті чоботиська наших Копістів... По василіянських псальмах і по русских панахидах — жовнірські пісоньки й солодка пісня „Коли ранні встають зорі“...[3]). — Подав К. П.

[1]) КОП — Корпус охорони пограничча.

[2]) Березвецкий монастир Різдва Пресв. Богородиці „возсоединено к православію“ 1839 р. Опісля рос. уряд скасував монастир 1874 р., церкву переміняв на парохіяльну, майно переписав на пожайський монастир.

[3]) В подібному положенню як описаний вище монастир знаходяться й инші полуйні будівлі. Навіть в історичній церкві, в котрій заключено Берестейську Улію 1596 р., нині „охочо стукають підкуті чоботиська“, бо храм переміснено на гарнізоновий костел, а стару поліхромію церковної пресвитерії заступлено модерним мальовилом, держаним в стилізованих орієнтах...

---

[5]) Wiktor Piotrowicz: Z zagadnień wyznaniowych w Polsce. Przedmowa. Wilno 1929 r. — В. Пйотрович займав уряд начальника Православного Відділу в Міністерстві Віроісповідань й Освіти.

[6]) Коли в Пінську Єзуїт з Василіянином спорили про „соборне начадо“, — в Почаєві розіслано відозву: „До православних Українців в Польщі“, в якій була мова також про „соборність“, бо напечатано: „А в основі такої ролі Церкви лежав... прадідами нашими збережений і розвинений соборний устрій Укр. Православ. Церкви“. В тому самому часі редакція російського часопису: „В Ограді Церковной“ (Варшава) гадила до друку статтю Арсенія Спасского про участь світських людей в соборах, покликуючись при тому на повагу українських учених. Статтю напечатано 22. IX. с. р. Якеж се характеристичне!

[7]) Na drodze do zjednoczenia; Prawda katolicka, miesięcznik, nr. 9. Sandomierz 1933.

[8]) Pamiętnik 1-ej konferencji kapłańskiej w sprawie unji kościelnej w Pińsku. Pińsk 1931.

[9]) По зложенні нинішньої статті до друку дістали ми 5-ий зошит „Орієнсу“, журналу, посвяченого апольогії унійної праці ОО. Єзуїтів на Сході. Подано там звіт і про IV. Унійну Конференцію в Пінську. Хоч звіт „Орієнсу“, як і другі справоздання польської преси, зладжений в шабльоні короткого інформаційного начерку, що гладко й поверховно проховзується по темах підбутої конференції, то однак вишитовуємо відтам дві думки, котрі пояснюють в дечому зміст нашої статті. Про непринятність о. др. Кулака пише „Орієнс“ так: „В Пінську зайшли в останному році зміни. Нестружений керовник — технічний, що так виразимося — попередних конференцій, кс. др. К. Кулак покликаний до Варшави, звідки по короткому побуті вернув до виленської архідієцезії, до котрої належить, і обняв парохію в Ляндварові... Будь-що-будь очі многих сталих учасників пінських зїздів оглядалися за кс. др. Кулаком, жалуючи, що очевидно не міг прибути на сю конференцію, яка в дальшому тягу здійснювала його помисл“.

Приводнимо і таке ще речення, яке свідчить в якому дусі переповадлякувано останню конференцію: „Сьогорічна (конференція) стояла гейби під знаком візантинізму“... (ст. 143).

Най більший вибір
новіші моделі
низші ціни
ФУТРА -- БЕРНФЕЛЬД
продажа моделів
і шкірок в партері
й на I. поверсі
Новочасна
кушнірська робітня Львів, Легіонів ч. 7.

Папа робітників

В 30-ліття смерти св. Вітця Льва XIII.

Дня 20 липня с. р. минуло 30 літ від смерти Папи Льва XIII, що перейшов до історії Церкви і взагалі до історії під іменем: „Папа робітників“. Великий сей папа довершив за Божою ласкою незвичайних річей. Коли 1878 р., по смерти папи Пія IX, покликано Його на Петрів престол, Церква була в дуже важкому положенні. По людськи беручи, що міг зробити старенький вже кардинал — Йоахим Печчі, котрий в дні вибору на папу як Лев XIII, мав вже 68 літ? І до того слабенького здоровля.

Та сей, позірно лиш сідоглавий, папа кермував умілою рукою Петровим кораблем 25 літ і своїм мудрим кермуванням довів до того, що Його понтифікат належав до найсвітліших.

Тому сміло міг сказати вожд німецьких католиків Віндтгорст, що „моральний авторитет Папи ніколи не був більший, як за папи Льва XIII.“

Як сей папа добре орієнтувався в тогочасності та як далеко глядів у майбутнє, — доказують Його енцикліка — про робітниче питання („Рерум новарум“ з 15. V. 1891 р.); сею енциклікою справедливо зеднав собі назву папи робітників, — дальше енцикліки про соціялізм і комунізм („Квод Апостоліці мунеріс“ з 28. XII. 1878 р.), — про християнську державу („Іммортале Деї“ з 1. XI. 1885 р.), — про головні обовязки християнських горожан („Сапієнціє хрістіяне“ з 10. I. 1885 р.) і — про святість християнського подружжа („Арканум дівіне“ з 10. II. 1880 р.).

Якби вилита з батьківського серця енцикліка „Прекляра гратуляціоніс“ з 20. VI. 1894 р. Вже більше як 80 літний старець, не хотів вступити до гробу, поки не відізветься ще до всіх — так вірних — як і іновірців і навіть до поган. І звертається в тій енцикліці з зазивом до них і до володарів держав, до князів, щоби в імя любови Христа Господа зединилися в одно стадо й так виповнили бажання нашого Спасителя, яке пронизувало ціле Його туземне життя.

Дуже прихильно віднеслися до сеї енцикліки майже всі іновірці з виїмком православних. Їх тогочасний царгородський патріярх виступив проти того зазиву Папи та старався підчинених собі епископів дальше задержати в блуді й недопустити, щоби вони повернули до правдивої катол. Церкви.

Мимо сего Батько народів не переставав думати про зединення християн. Тому в сім дусі й для сеї цілі пише дальші свої енцикліки: — „Сатіс коґнітум“ з 29. VI. 1896 р., „Амантіссіме волюнтатіс“ з 4. IV. 1895 р. і „Орієнталіюм діґніталіс“ — 30. XI. 1894 р.

Сею останньою енциклікою Св. Отець Лев XIII старається успокоїти всі східні народи щодо їх церковних обрядів, заявляючи, що ті остануть незмінені: Припоручає також латинському клирови відноситися до них прихильно й не допускатися прозелітизму, с. е перетягання на латинський обряд.

В своїй печаливости за всі народи світа, — не забув св. Отець Лев XIII зосібна й за наш український нарід. При грецькій колеґії в Римі створив він, по знесенні української семінарії у Відні 1894 р., колеґію і для нас.

Отворення в 1883 р. ватиканських архівів для історичних дослідників, — се було великодушне діло папи Льва XIII,що сильно піднесло повагу Церкви в очах цілого світа.

Тому, коли перед 30 роками замкнув свої очі на вічний сон „Папа робітників“ Лев XIII, в першій мірі відчули свою втрату найширші шари людей праці, яких потреби відчув сей Батько християнства й підніс могутний голос в обороні їх людських прав.

Що до втрати, яку понесла катол. Церква, котрої видимим керманичем був покійний через 25 літ, то здавалося, що втрату сю не дасться скоро направити.

Бо й справді, якби не сей муж Провидіння, то Бог знає кілько та ще й які терпіння мусілаб була перенести катол. Церква. Хоч сей Св. Отець не вернув вже Апостольському Престолові власти й світської держави, що їх забрано Йому 1870 р., — але привернув Ватиканові таку повагу й значіння, що голосу й ради папи Льва XIII радо слухав кождий пануючий.

Саме тепер, в ювілейний рік смерти папи Льва XIII, коли розвязка робітничого питання й розвязка питання, в якому дусі треба вести держави та їх господарку — чи в дусі Христа чи з поминенням прав Христа-Бога до володіння над державами, народами — стали найпекучішими, дух великого папи повинен станути перед очима тих, що беруться ті важні питання розвязувати.

І як пануючі з часу папи Льва XIII радо слухали голосу й ради того живого папи та клонили перед ним свої голови, — так і теперішні пануючі повинні склонити свої голови перед Духом папи Льва і взяти за основу політичного, господарського й усякого іншого життя своєї держави форми й засади, виложені в енцикліках папи Льва XIII — „Іммортале Деї“, „Діютурнум іллюд“ і ін.

Згадані останні енцикліки гарно переповів і освітлив і для „начальствуючих“ в народі нашім в чч.: 68 і 69 „Нової Зорі“ о. Т. Галущинський. — О. Мих. Вовчик (Яблінка Нижна).

Хто сильніший: Японія чи СССР?

Французький ґенерал Ніссель пише на сю тему в „Фіґарі“: Військова висшість Японії над СССР се річ певна. Совітське командування має до розпорядимости тільки сибірську зелізницю, яка пропускає лише 4 поїзди на день. Японія має забезпечене повне панування на морі і має до розпорядимости широко розгалужену сіть манджурських зелізниць. Нема також сумніву про моральну перевагу японських військ. На випадок мобілізації Червона Армія заповниться непевними елементами. В додатку Японці на випадок війни напевно поведуть шалену протибольшевицьку аґітацію. З другої сторони большевики постараються використати проти Японії численні відділи Хунхузів і китайських повстанців. Та чи се поможе їм?

ОСИП НАЗАРУК 14)

ПАЛАТА ДОЖІВ

Вражіння і думки з дороги.

Саля Колеґії, тронова саля дожів.

Якийже бувби се вірний алеґоричний образ довгого періоду наших народних рухів! В тім образі містиласяб м. ін. історія зловлення нашого народа тай — пожалься Боже! — значної части його інтеліґенції московськими большевиками на очевидно ідіотичну сивуху їх крепкої в ординарні слова „народної діялектики“. В тім містиласяб історія публичних виступів всяких Вітиків, буковинських Безпалків, галицьких Сіяків, наддністрянських Скрипників і всяких інших Юринців, Гадзінських і Лозинських, котрі уважали себе дуже хитрими і далися перехитрити московським большевикам, що тепер роблять з ними, що хочуть, — а ті лише за порядком вистрілюються.

А якими алеґоріями представити тих галицьких туманів, що приймали ріжних соціял-киринників в роді Володимирів Вікторовичів до національних інституцій, — не знаю. Може найлучше булоб малювати коло них маківки і давати їм на образах голови з маківок з надписом: „Національна Інституція Українців“.

Окремі, менші образочки, по рогах тої головної алеґоричної серії, требаб намалювати, щоби в них представити, як наш дорогий Дмитруньо хоче з тих дезертирів робити „героїв України“, як східний демаґоґ Донцов ловить на ташиш ще дурніший від большевицького наших молодих хлопців і дівчат і як потому наступає таке „рісорджіменто“: під впливом атеїста й нігіліста Донцова появляється на Галицькій Землі група націоналістичної молоді, котра зачала видавати орґан молоді для старших „Наш Клич“. В тім орґані та ґрупа по перше виступила проти католицького свята „Українська Молодь Христові“ й рівночасно предложила нашому католицькому духовенству „співпрацю в справі виховування народу“, по друге зачала нападати на бідного Дмитруня, сухої нитки на нім не лишаючи. Тоді бідний Дмитруньо думаючи, що в той спосіб забезпечиться перед нападами молодих, початкуючих демаґоґів, зачав у „Новім Часі“ хвалити найґіршого демаґоґа Донцова, котрого рівночасно хвалять ті ще молоді демаґоґи. І так „получилася“ картина такого замотання сиріч комплікації, що навіть у Венеції я такої не бачив, хоч є там всякі скомпліковані дива. Як наші будучі мистці зроблять з того алеґорію для науки 40-міліоновому народови, котрий до того часу готов підскочити до 80 міліонів (оскілько видержить тресуру червоних „приятелів людства“. на підставі прекрасної ідеї Карла Маркса), — їй Богу не знаю, тому й читачам не скажу. Може Донцов знайде про се в „цитатах“.

Та вернім до Салі Колеґії.

Вир величавих мистецьких праць у тій салі брався відти, що кождий дожа зараз по своїм виборі казав робити три річи: Свій портрет до салі Великої Ради (котру дальше опишу але вже коротше — О. Н.), оден образ до салі Колеґії та щит зі своїм ґербом, котрий за його життя приміщувано на Буцентаврі*), а по його смерти в церкві св. Марка.

Підчеркую слова: зараз по виборі, то значить зараз як тільки зачинав своє урядування, свою працю на становищі. І се дійсно найбільш відповідний час щоб розпочати поважні заходи в ціли оставлення по собі правдивих памяток для дальших поколінь. З провідників 40-міліонового народу ледви 10-тисячний, раз на кілька століть, оставляє по собі свідомо й нарочно сліди своєї праці. Через те повстало у нас страшне Дике Поле для демаґоґів найріжнішого сорта, яких не то побороти але навіть представити як слід в цілій їх „величі“ неможливо. Демаґоґія від віків поростає Україну головно тому, що дідичі сеї землі не оставляли по собі свідомих памяток своїх змагань і досвіду свого життя. І доки так буде, боротьба з демаґоґією на українській землі буде розуміється безвиглядна: напиток, яким перейматимуть на принаду медведя й медведенят, може бути приряджуваний в найріжніших видах, без кінця. А ґої все знайдуться.

(Далі буде).

*) Так називався чудової краси корабель дожів, весь золочений, котрим кождий дожа виїздив на т. зв. „шлюб з морем.“ і з котрого кидав золотий перстень у морську глибину як символічний жених її.

Загадка смерти Голуфка

Шість гіпотез про те, хто його казав убити.

Is fecit — cui prodest (вробив се той, кому се приносить користь) сказав слушно в своїй промові заступник вдови по убитім, варшавський адвокат д-р Ст. Шурлей.

Але хто?

Сього таки не виявила 14-денна самбірська розправа. Безпосередні справники вбийства Голуфка та їх помічники самі признавалися. Одначе *хто видав приказ* брусі Гнатова, сего на жаль не могли устійнити на розправі — так майстерно укрилися властиві убійники. Акт обвинувачення закидав вину вбивства ОУН, вшехпольський адвокат Шурлей навіть усему українському *громадянству*... В часі *процесу* різні люди підносили різні твердження і здогади, котрі варт перейти по черзі. Бо трускавецька пятка була очевидно тільки — сліпим орудлям. Що до *інспіраторів*, отже властивих *справників* убийства насувається як шість можливостей: 1) Провід ОУН; 2) низи ОУН проти волі головного проводу; 3) провокація (Барановський); 4) особисті порахунки (як писала „Фоссіше Цайтунг“ в 10. ІІ. 1933); 5) політичні порахунки, яких довершили на бл. п. Голуфкови ті шовіністичні чинники між Поляками, котрі відповідно до своєї теорії хочуть винищення Українців; 6) НКВД.

Прокуратор обстоює при тім, що ва трускавецьке вбійство відповідальна ОУН. „Сурма“ з грудня 1932 писала про напад на почту в Городку в *сей спосіб*: „Ті люди мали за собою кілька нападів і завдань“ (яких саме — не подано). Прокуратор зачисляє до тих завдань в цілою певністю і вбивство Голуфка. Одначе відомо, що Коновалець — до часу полагодження справи пацифікації перед Союзом Народів — заборонив всякі замахи. Тому годі напевно сей чин поставити на рахунок головного проводу чи краєвої команди ОУН. Тоді командантом в краю був Р Сушко. Він *був убійством очевидно заскочений*. Всім політично думаючим Українцям було ясне, що в тім часі, 29. VIII. 1931, коли в Женеві рішалася справа пацифікації, сей чин міг пошкодити тільки Українцям а не Полякам.

Другий здогад, що Голуфка мали вбити самі занархізовані низи ОУН. Се могло легко статися, колиб ходило про якогось *місцевого* польського діяча, знаного зі свого ворожого *поведення до Українців*, або про якогось висского і також знаного достойника. Одначе таких випадків не було. Підчас і після пацифікації не було самочинних замахів з низів ОУН ні на авторів, ні на виконавців. Отже чому якраз ті „низи“ ОУН малиб обуритися на бл. п. Голуфка? То цілий рік по пацифікації всі низові організації ОУН не могли знайти собі ні одної інакшої жертви і „солідарно“ ждали на пімсту якраз за *приїзд до Трускавця українському загалови* незнаного Голуфка? Більше наївної теорії хіба не можна придумати. Третий здогад се *провокація Барановського*. Моральних перешкод тут нема, як слушно казав д-р Шурлей. Барановський був на все готовий. Одначе він *буваби* сарая по вбивстві „всипав“ всіх виконавців замаху, щоби заробити добрі трошї (10.000 вол. надгороди). Тимчасом Б-й тих трошей не *заробив. Значить* — *се річ мало правдоподібне*, щоб він знав убійників. А може не знав усіх? І тому не дали йому надгороди. Четвертий здогад напечатала „Фоссіше Цайтунг““. Вбивство Голуфка мавби інспірувати Барановському б. радник воєвідського відділу безпеки, п. Івахів. Тут могли грати ролю особисті порахунки. Покійний Голуфко виступив дуже остро коротко перед смертю проти рад. Івахова та домагався його усунення. *Одначе слідство не виявило в тім напрямі нічого крім невідпертих підозрінь.* Дивні зізнання п. Івахова, що зробили величезну сенсацію, справи не виявили, тільки замотали. Сю справу мав висвітлити оборонець д-р Шухевич, одначе йому перервано промову і д-р Шухевич поїритований тим наглим скінчив в половині свою промову. Згаданий невисвітлений здогад тяжів весь час над процесом.

Пятий здогад треба віднести до політичних ворогів Голуфка між Поляками. Були вістки, що Голуфко мав стати львівським воєводою. Спрятати його українськими руками се значило тоді вбити двох заяців за одним вистрілом, *бо і позбутися* „фантаста-українофіла“ й пошкодити Українцям в Женеві. До вбивства могли використати легко Барановського. Коли він ходив до високих достойників з такими предложеннями, щоби когось „зреферувати“ або вбити Федусевичівну, (річ ясна, що такі предложення *міг робити* Б. тільки з відом, що з того щось буде!), то міг також звязатися з політичними ворогами Голуфка. Хоч як обурювався на се адв. Шурлей (ендек), називаючи се піччемним очорненням, одначе — говорячи його словами — *моральних перешкод тут нема!* Після вбивства першого президента Польщі, бл. п. Нарутовіча, ендеком Невядомським, не можна абсолютно виключити *інспірації* вбивства бл. п. Голуфка зі сторони галицьких шовіністів. Коли д-р Шурлей закидав Українцям, що, мовляв, *правлять* напасти за душі В. Біласа й Д. Данилишина, то хіба забув тоді, що були й такі Поляки, які правили „жалобне набоженьства“ за душу вбійника першого президента відродженої Польщі... (Сей здогад спрямований очевидно не на адресу всіх Поляків).

Оба сі здогади, четвертий і пятий лучать також з особою рад. Івахова. Він смерну відмовив всяких зізнань слідчому суді, заслоняючись службовою тайною. І прокуратор і д-р Шурлей не щадили терпких слів на адресу Івахова, одначе не хотіли з них витягнути дальших консеквенцій.

Шестий здогад, що Голуфка *казало вбити* НКВД (чрезвичайка). Д-р Шурлей пригадав, що 1925 р. вбили в Парижі отамана Петлюру, відтак героя Грузії, Рамішвілія. Оба погибли в рук агентів НКВД. І Петлюра і Рамішвілі і Голуфко стреміли до самостійности земель, що стоснуть під ярмом червоної Росії. Моральних перешкод по стороні чрезвичайки нема ніяких. По смерти Голуфка появилися якби на команду в совітській пресі в *однім дні* в Москві, в Харкові й Київі статті про Голуфка, в котрих пишеться з радістю про вбивство „лацифікатора“, *творця „угоди“* і найзавзятішого ворога СССР“. Прокуратор сказав у промові, що на терені Дрогобиччини перехрещувалися вплини ОУН з комуністичними. Повставали там „антиокупаційні гуртки“. Се річ доказана, що Гнатів, котрий видав приказ убити Голуфка, цікавився комунізмом. Після вбийства він утік до СССР, де його мали розстріляти, як сказав оборонець д-р Рогуцький. Коли Коновалець на час своєї Союзу Народів перервав терористичну акцію, тоді комуністи видали летючку з такими кличами: „Нехай *живе* боєвий союз комунізму і низів ОУН. Геть з фашизмом!“ В тій летючці комуністи намовляли українську молодь не слухати приказів Коновальця і дальше вести терористичну роботу. Відомо також, що на терені нафтового басейну були випадки переходів націоналістів до комуністів і навпаки. *Дві підпільні організації*, що мали спільного ворога, мусіли стрічатися як не з власної волі, то хоч поневолі, в тюрмі. Поїздка націоналіста Стефанишина до СССР також не без значіння. А вислав його Барановський. Цікаво, що особа Барановського виступає у всіх шістьох здогадах як особа того, що видав приказ Гнатову вбити Голуфка.

Голуфко був дуже небезпечний для большевиків зі своїми федералістичними *планами*, зі *стремліннями* до заключення чесної угоди між Поляками та Українцями в Польщі. І коли д-р Шурлей поставив твердження: „Зробив се той, кому воно принесло користь“, — то очевидно хотів тим підчеркнути, що смерть Голуфка принесла найбільше користи московським большевикам. Розуміється, се йому не перешкодило говорити, що відповідальна за вбивство вся українська *суспільність, бо нема границі* між ОУН і КПЗУ, а одної до другої переходить українська молодь, а леґальні українські партії немов стоять на боці і не протиділають. Одначе се балакання спертє на спеціяльній вшехпольській *льогіці*. На підставі тої самої льогіки можна прецінь сказати: Тому, що два шефи московської чрезвичайки походять з польських шляхоцьких родів і від самого початку большевицької революції *московська* чрезвичайка була лише під командою Поляків, отже всім убийством, які тільки чрезвичайка зробила в Европі, Азії й на цілім світі, винні Поляки...

Франція і зменшення армії

„Еко де Парі“ доносить: Далядіє і Поль Бонкур згодилися під впливом англійського мін. Саймона на зменшення французької армії ще перед закінченням т. зв. пробного періоду. Французька армія малаби бути зменшена до 200.000 вояків. Військова служба малиби бути скорочена до 6—7 або 8 місяців. Крім того Франція обіцяла зробити натиск на Польщу і Малу Антанту, щоби ті держави також поробили такі обмеження. Для рівноваги німецька райхсвера має бути перемінена на армію з коротким речинцем військової служби. Крім того німецькі військові організації мають бути включені в склад регулярної армії. Ся сенсаційна вістка викликала сильне вражіння в цілім політичнім світі. В польській пресі слідне сильне занепокоєння. Агенція Гаваса урядово заперечує сю вістку, одначе так туманно, що се виглядає на її потвердження.

Правдивий стан і виглядні на будуче суспільности найліпше пізнається через основне прослідження родинного життя. (Сжайлс, „Обовязок“).

Національний Конгрес

Дальші голоси на сторінках „Діла“.

Дискусія на тему скликання Всеукраїнського Національного Конгресу триває дальше. Печатаючи наші думки в тій справі, рівночасно реферуємо дальші голоси других. Се на те, щоби наші Читачі мали змогу запізнатися з поглядами ріжних людей на сю преважну справу, порівнати їх і виробити собі свій погляд. Досі ми подали голоси авторів з „Діла“, „Нового Часу“, „Нашого Клича“ і „Хліборобського Шляху“. Тут реферуємо цикль дискусійних статтей, сигнованих буквами В. П. і напечатаних в „Ділі“ у верєсні бр.

В. П. Застановляється над необхідністю створення „Всеукраїнського Національного Проводу“ і при тім виходить з заложення, що товчком до таких думок стали жахливі події на Вел. Україні, які вимагають доцільної реакції цілої нації. Він пише: „Великій Україні[1]) мають помогти західні (українські) землі та еміграція. Фактом є..., що українські території по сей бік Збруча після спанування України большевиками завжди залишались „нейтральним“, наче безучинним, глядачем подій на Вел. Україні. Те саме треба сказати і про заокеанську еміграцію... „Наддніпрянська еміграція, хоч поділена поглядами, завжди була політично активна супроти режіму на Вел. Україні. Але вона малочисельна, розкидана територіяльно і матеріяльно слаба... могла здобутися лише на резолюції, протести, інтервенції до міжнародних чинників...“

Одначе в обличчі голодової катастрофи на Вел. Україні і систематичного винищування українського племени большевиками „...хоч пізно, прийшла переоцінка цінностей. Ясно одно: катастрофа всенаціональна, отже на порятунок мусить стати вся нація. Ворог сильний, він іде на все, не спиняється перед нічим, але й для нас нема виходу: або вмерти або напружити всі зусилля для визволення. І ось в сей момент пробивається думка... що коли одну частину нації нищать, то друга... мусить її боронити.... але вся в цілому і гуртом“. І *тут народжується проблема „всеукраїнського проводу“*. „Проблема „національного проводу“[2]) зводиться до таких „простих“ питань: Коли сьогодні вночі... впаде диктатура, вибухне війна, розгориться повстання, — хто завтра рано поведе українську націю? Чи українська нація на такий випадок уже сьогодня мусить мати готовий національний провід, чи вона буде його шукати, коли події вибухнуться, чи може кожда окрема українська територія і партія має слухати свого окремого проводу? І дальше: чи укр. нація потребує свого проводу лише на випадок якихсь великих міжнародних подій, чи вона мусить мати провід, який би завдалетідь з можливістю тих подій рахувався?“

„Що такий „надтериторіяльний“ провід має робити і яку силу може мати? Недавна історія повстання цілої низки держав, практика керманичення жидівським народом... доказують, яке значіння і яку силу та які можливости таять в собі оті „надтериторіяльні“ проводи, що ніколи й нікого доступу на свою національну територію не мають.“

Такий загальний, соборний найвищий провід *не мусить безпосередно* мішатися в життя окремих територій, осередків. Тут працюють і мають провід давні місцеві чинники. Але коли від окремлена територія чи осередок мають такі справи, *де вони потрібують порозуміння* з іншими частинами нації. Приміром: Збереження єдности і чистоти мови, збірки на національні цілі і т. п.

„...Коли підіймають у нас питання загально-національного проводу, то люди безнадійно махають руками, кажуть, що се в Українців неможливе. При чім в се слово вкладається той зміст, що люди повинні зрезигнувати зі своїх дотеперішніх переконань і пристати до якоїсь одної політичної партії, чи орієнтації... Тимчасом ще непорозуміння. Зовсім не йде про злиття в одну партію, чи підпорядкування однієї ідеольогії, *бо де не потрібне*, шкідливе і головне не можливе... Річ іде не про обєднання ідеольогічне, не про злиття, не про підпорядкування, а лише про політичне *порозуміння на базі всенаціональних конечностей*. ...Вся трагедія нашого національного буття в тім і лежить, що ми, Українці, себто окремі наші території, землі, кольонії, партії, орієнтації та окремі люди протягом 12 літ й не пробували погодитися на ґрунті отих національних конечностей. Увесь цей страшно важний і дорогий час ми промарнували якраз у тім святім переєвідченню, що „обєднання“ між нами не можливе“. І то в часі, коли перед нашими очима відбувалася така маса многоважних і для нас, міждержавних подій!

---

[1]) „Діло“ ч. 227. стаття: „Всеукраїнський національний провід“.

[2]) „Діло“ ч. 228. „Що таке — проблема „національного проводу“.“

Міжпартійні сварки й орієнтації в нутрі державних націй, коли вони переступають певну границю, вкорочує державний апарат і вони йдуть перед суд, „у нас з огляду на недержавний стан шкоду від такої поведінки наших партій та орієнтацій наш загал не дуже добачує і не розуміє, часто не відчувають її й самі ворогуючі партії та орієнтації. Причина тут і в тім, що дуже короткий досвід власного державного ідейні й особисті розходження та територіяльна життя ще не навчив нас думати державницькими категоріями... Основна передумова існування та праці всенаціонального проводу — це державницький спосіб думання наших людей та порозуміння в тому, що нині партійні, класові, ідейні й особисті розходження та територіяльна розмежованість не сміють перешкаджати правильному ходові нашого „ідеального“, „надтериторіяльного“ механізму... Щойно при існуванні ось такої організації-механізму хтось може прийти в нас взагалі до влади при зміні ситуації на Сході Европи. Буде це демократичний президент чи гетьман, чи український Гітлер, се річ другорядна і не страшна. Страшний теперішній стан пустки і хаосу, коли ні один центр не може скинути другого центру і ніякому центрові не може доказати його безсилля чи безпрутгонности“.

...„Українська нація вже дозріла до вищих форм організації: від місцевої територіяльної до — всенаціональної. Але на нещастя, сьогодня 1933 р., діється щось цілком інакше, ніж це було під час революції 1917 р. Тоді українська інтеліґенція... виявила максімум розуміння і зусиль для всенаціональної і державної організації українського народу. На жаль, народ не був готовий. Тепер навпаки, низи в своїй більшости це наче здисциплінована армія, готова до послуху, але зате провідні верстви під оглядом всенаціональної організації виявляють якусь незрозумілу інертність. Над причинами сего тривожного явища треба добре призадуматися... Щодо мільонів українського населення по цей бік Збруча та в Америці, то треба ствердити, що ніхто з наддніпрянських політиків не призадумався ножевно над тим, що в боротьбі за Вел. Україну роля якраз мусить припасти отсьому населенню. Але галицькі та інші місцеві українські політики по цей бік Збруча та в Америці таксамо щиро усвідомлять собі, що справа Великої України — це діло наддніпрянської еміграції Уряду УНР, Гетьмана Скоропадського, коли хочете Чубаря чи Петровського або майбутніх революційних сил на Україні, але не їх. І тут власне головна й основна причина відсутности навіть ідей, плянів та міркувань про створення якогось загально-національного українського центру і проводу, що мавби дбати про визволення України, незалежно від того, звідки воно нічнеться, і яку матиме остаточну ціль... Збруч духовий і фізичний як стояв так і досі твердо і непорушно, стоїть між українськими землями.“

Лікарський фейлетон

Чим кормити підчас горячки?

Коли вдома є горячкуючі особи, треба вважати на дві річи щодо віджив-лювання: По перше треба собі усвідомити, що горячкуючий має велику спрагу. Отже коли йому для гашення спраги дається поживні напитки, як прим. молоко або сок (малиновий і т. д.), тоді усувається почуття спраги і мимо браку апетиту хорий приймає дещо поживи. По друге треба знати, що в найбільше горячкуючих є „передишки“, коли горячка спадає. Прим. горячка правильно по полудни і вечером найвища, вчасно рано і передполуднем найнища. Отже треба використати час обниження температури і старатися в тім часі накормити горячкуючого. Коли підвишка температури ще не висока, треба хорого богато більше до того намовляти, щоби дещо спожив, ніж у хвилині, коли хорий мучиться у високій горячці. Взагалі не треба горячкуючого перемучувати приговорюванням, бо він стає тоді гнівливий і знеохочений. Треба йому богато разів, не питаючись його, від часу до часу, приблизно що дві години, давати по кілька ложок відповідного поживного плину, що він потім звичайно приймає без вагання. Найкраще давати плин, бо хорий не мусить його наперед гризти і кусати, але відразу проковтує. — (З німецького).

Теоретики, мрійники й фантасти — все те уми, в котрих за богато олію а за мало хисту. — З афоризмів Гайнріха фон Стефана, організатора почти в Німеччині.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Новий Прапор Марійських Дружин. Дня 8. с. м. відбулося торжественне посвячення нового прапору Марійських Дружин семінаристок, школи вправ і гімназії СС. Василіянок у Львові при вул. Потоцького ч. 95. О год. 8.30 рано о. Ір. Назарко ЧСВВ відправив Службу Божу в каплиці, переповненій ученицями шкіл СС. Василіянок і представниками старшого громадянства з найблищої околиці. Підчас Сл. Божої співано гарно церковні пісні. До св. Причастя приступило богато нашої молоді. Посвячення прапору довершили оо.: Ю. Дзерович, Бучацький і Назарко. Прапор білий з вишитим руками дівчат гарним образом Пр. Діви Марії. Відтак о. Ір. Назарко ЧСВВ вручив прапор Марійській Дружині та виголосив коротку але сильну проповідь. Зміст: Коли впали княжі прапори Володимира В., Ярослава, відтак козацькі та недавно стрілецькі, остався тільки один прапор, прапор Марії, символ великої ідеї. Він поведе нас до побідного бою з ворогом внутрішним і зовнішним. Впаде царство Антихриста і над Дніпром залопотить знов побідний прапор Марії. Останні слова проповіди, взиваючі до зложення обіту на вірну службу Марії, викликали сльози зворушення на очах приявних. Відспіванням катол. гимну закінчилося посвячення Марійського прапору. — Вечером о год. 5 простора саля семінарії СС. Василіянок при вул. Потоцького ч. 95 наповнилася молодю, їїріднею та запрошеними старшими громадянами. Було около 10 світських священиків та кількох ОО. Василіян. На богату програму академії складалися деклямації, реферат, вокальні та музичні продукції. Численні привіти наспіли від Марійських Дружин і Товариств зі Львова, Бучача, Тернополя, Рогатина, Товмача та ін. Уч. V. кл. Марта Банах відчитала реферат „Марія — ідеал української молоді“. Зміст: Почитання Пр. Д. Марії серед українського народу все було велике. Історія християнства се історія культу Марії. З ким Марія, з тим побіда. Цілі ряди нашої молоді стремлять тепер до ідеалу Марії, бо се примір посвяти й любови. Перша у нас Марійська Дружина повстала 25. XI. 1922 р. Без Марії не осягнемо свого ідеалу. Любов наша до Марії подібна любови дитини до мами. — Реферат був добре опрацьований і з запалом відчитаний. Три деклямації о. Заверухи виголосили зі зрозумінням Зеновій Шепарович, Олександра Сеньків і Марта Ковальська. Остання виголосила вірш „Під Марійським прапором“ з великим декляматорським талантом. З хорів найліпше випали: о. Кишакевича „Маріє Діво“ і Лаврівський-Кишакевич „Услиши Господи“. Одна з найкращих точок се виступ двох сестер Бучацьких: Софії (скрипка) та Олександри (фортепян). Вони відіграли зовсім поправно три ефектовні річи Гречанінова. Гарно випало також форт. сольо Дарії Лукіянович. Зате виступ смичкової орхестри був доволі невданий. Передовсім зле настроєні інструменти, нерівна гра і т. д. творили немилі дисонанси, що псували добрий настрій. Таких „атональних“ виступів треба на будуче уникати. На закінчення — гарний живий образ. Сцена повна дітвори в народних строях. В глибині образ Пр. Д. Марії, коло нього два козаки з витягненими шаблями. На переді хорунжа з новим Марійським прапором. Кінцевий ефект був гарний і робив враження. Хорами та орхестрою проводила п. проф. К. Гладилович. Фортепяновий дострій спочивав в досвідчених руках пп. проф.: К. Литвиненкової і д-ра Б. Кудрика. — Академія випала з малими виїмками зовсім удатно. Тільки була за довга, бо тривала около 3 год. Тому малі діти не могли спокійно висидіти до кінця. Також вентиляція салі полишала до побажання. Одначе праця вложена на підготовку сеї симпатичної академії принесла бажаний вислід. Приявне старше громадянство переконалося, що наша молодь йде під Марійським прапором на осягнення найвищих ідеалів.

Гість.

Катедру св. Юра у Львові по основній віднові вже отворено для богослужебних цілей дня 6. с. м.

В Підлютім ВПреосв. Митрополит Андрей посвятив церкву. При тій нагоді виголосив проповідь про значіння обрядів при посвяченні церкви. СС. Василіянки гарно співали підчас акту посвячення.

Останні дні
самбірського процесу

(Від власного кореспондента).

Дванацятого дня розправи за вбійство Голуфка відчитано ще деякі документи і статті, м. ін. „Декальог українського націоналіста“. Всі внесення оборонців трибунал відкинув. Відтак прокуратор Мітрашевский виголосив двогодинну промову. Вона не внесла нічого нового. Численно зібрана публіка (около 100 осіб) була нею розчарована. Прокуратор представив висліди слідства і процесу. Підчеркнув, що справу „вияснено“. Вся вона паде на ОУН. Барановський був членом ОУН аж до його увязнення та рівночасно конфідентом з рамени ОУН. Він мав довіря деяких поліційних чинників ще навіть тут, в часі розправи. Домагається від присяжних суддів, щоби в імя справедливости потвердили всі питання. — Тринацятий день розправи викликав велике заінтересування промовами заступника вдови по бл. п. Голуфку д-ра Шурлея та оборонців. Двогодинна переважно політична промова д-ра Ст. Шурлея (ендека) звертала на себе загальну увагу. Ідеалізуючи особу Голуфка, адв. Шурлей нападав на все українське громадянство, закидуючи йому моральну вину за вбійство Голуфка. — Оборонці Бунія, д-р Рогуцький і д-р Шухевич, що промовляли безпосередно по д-рі Шурлею, мусіли відпирати його закиди на адресу всіх Українців. Вони старалися скинути з української сторони закид моральної вини та вказували на нетри провокації. Одначе обидвом обороицям перешкоджувано в їх промовах. Д-рови Рогуцькому заборонено відчитати цікаві приписи Б—го, д-рови Шухевичеві заборонено зовсім говорити про Барановського, через що він поіритований перервав свою промову в половині. (Розуміється, польська преса не згадали ні словечком про сей дивний випадок). — Д-р Кміцикевич, оборонець з уряду обж. Мотики, говорив таким страшним „язичієм“, що ледви чи розуміли його присяжні судді. Для прикладу кілька таких „какословій“: „повляти“, „отвічательний“, „захрапувати“, „спіткане“, „нож нич“, „пснеже“, „мнімий“ і т. д. Його промова була формальна, правнича. — Останній, чотирнацятий день розправи зачався промовою д-ра Крайценавера (Жида), оборонця з уряду обж. Барановського. Він виголосив свою півтогодинну промову з пафосом. Виказував, що зі становища польської рації стану Б—ий не заслуговує на засуд. Поліційні чинники, що Б—ого використали і потім увязнили, порівнав до „невдячного Олімпу“, зацитувавши відповідне місце з „Іліяди“. Він старався витворити настрій прихильний для Б—ого і се йому частинно (у Поляків) вдалося. — Обжалувані не мали нічого до сказання. — Присяжні судді по годинній нараді потвердили всіма голосами перше питання відносно співучасти Бунія в убійстві. Друге питання (членство Бунія в ОУН) 9 голосів так, 3 ні. Третє питання відносно вини Мотики 10 так, 2 ні. Четверте питання відносно співучасти Б—ого у вбійстві 8 так, 4 ні. П'яте питання (членство Б—ого в ОУН) 10 так, 2 ні. — Обжалувані вреклися останнього слова. Барановський сказав тільки по польськи: „Прошен о справедлівосць“. — Трибунал по довшій нараді засудив: Бунія на 10 літ, Мотику на 6 літ, Барановського на 10 літ. — Вражіння сего присуду велике передовсім на салі. Бунія і Мотика поводилися зовсім нормально. Виходячи зі салі мали усміхнені обличча. Зате Барановський був видимо пригноблений сим присудом. Він мабуть до останньої хвилі сподівався увільнення. До свого оборонця д-ра Крайценавера Б—ий сказав: „Я невинно засуджений. Знищили мене“. Оборонець Б—ого заповів касацію. Бунія і Мотика приняли присуд. — *Дня 6. с. м. о год. 3.45 закінчилася 14-денна самбірська розправа, котра назавсіди зайде до історії нашого лихоліття як виразний знак тяжких часів.*

Присилайте передплату!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ГОЛОД НА УКРАЇНІ І СОЮЗ НАРОДІВ. *Проти сего, щоби Союз Народів занявся голодом на Україні,* найостріше запротестував представник Франції. До нього прилучився також представник Англії („Бюлетин Польско-Українські“).

„НАЦІЯ, ПРО ЯКУ НІХТО НЕ ЗНАЄ“. Під таким кутом пише про нас в анґл. тижневику „Ансерс“ його голов. редактор. „Є їх, каже, 40 міліонів, а ніхто про них не знає“... Та мимо того автор висказується додатно про Українців.

СОЙМОВА СЕСІЯ в Польщі, як доносить польська преса, буде скликана при кінці сего місяця і буде радити цілий листопад. В грудні наступить перерва на один місяць. Опісля сесія закінчиться 15 березня. Щодо нової конституції, то її проєкт в сім році перейшовби лише через сойм. До сенату увійшовби на другу осінь.

ГРОМАДСЬКІ ВИБОРИ в Польщі на основі нового самоуправного закона відбудуться в листопаді бр. Опісля будуть вибори до міських рад. В тій справі був зїзд воєводів у Варшаві.

ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТР ЗАКОРД. СПРАВ БЕК заявив кореспондентові німецького Телеґрафен Уніону, що польсько-німецькі взаємини покращали і що польсько-німецькі справи дасться полагодити на підставі безпосередних переговорів.

ЗАҐРАНИЧНА ПРЕСА пише на основі оповіщення совітської аґенції, що з початком слідуючого року марш. Пілсудский поїде до Москви на спеціяльне запрошення совітського уряду.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ УНДО осудив т. зв. шкільні саботажі, які в останніх часах устроює ОУН. ЦК Ундо твердить, що такими методами не вів боротьби за школу ніякий нарід у світі.

УЧИТЕЛЬКА Е. ЖУКОВСКА в Лучицях (Перемищина) змушує наших дітей молитися по польськи. Дітей батьків, що протестують проти сего, учителька називає перед дітьми „хамами“. („Новий Час“).

„ДІЛО“ в ч. 264 ст. 2., шпальта 3 пише: „Зізнання Романа Барановського характеризують знаменито відносини в підпіллю без огляду на відсоток правди, який в них находиться“. Панове! Ну, а якби в зізнаннях Барановського було зеро відсотків правди?...

ЧЕХОСЛОВАЦЬКА ВЛАДА припинила чотири комуністичні часописи, що виходили у Празі.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ влада розвязала партію гакенкрайцлерів, увязнила трьох послів тої партії й перевела численні ревізії. Розвязано також тітлерівську партію (обі ті партії були близькі собі, але орґанізаційно незєднинені).

ЮҐОСЛОВЯНСЬКИЙ КОРОЛЬ Олександер стрінувся з болґарським королем Борисом у Варні. Король Олександер предложив болґарському королеви, щоби Болґарія приступила до Малої Антанти. Король Борис поставив домаґання, щоб Югославія відступила Болґарії деякі території.

ВІЦЕКАНЦЛЄР АВСТРІЇ Фей заявив, що засадничі ідеї італійського фашизму можна буде перещіпити до Австрії.

ДВІСТІ „ПРИСУДІВ СМЕРТИ“ дістає денно канцлєр Дольфус. Таке пише французький часопис „Ль' Евр.“

ГІТЛЄРІВСЬКИЙ ПРОЄКТ КАРНОГО КОДЕКСУ в Німеччині передбачує охорону чистоти раси. В тій ціли кодекс впроваджує остру заборону мішаних супруж й уповажнює лікарів скорочувати муки невлічимо хорим.

НІМЕЧЧИНА стремить до порозуміння з Польщею. Свідчить про се заява мін. Ґебельса в Женеві та вступна стаття в однім з останніх чисел „Берлінер Таґеблятту“, котрий на думку „Курера Варш.“ висловлює погляди урядових кругів. Згадана стаття твердить, що й теперішне польське правительство схильне до порозуміння. Проти сего будуть лише ендеки („Курер Варш.“).

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вислало до уряду СССР остру ноту, в котрій протестує проти виселення німецьких журналістів з СССР.

ІТАЛІЙСЬКИЙ УРЯД предложить підписчикам договору чотирьох (Франція, Анґлія, Італія й Німеччина), щоби вони полагодили справу зброєння в рамах сего договору, бо на розбройній конференції сеї проблеми не дасться полагодити.

МУССОЛІНІ сказав представникові „Еко де Парі“: До конституції Італії введу великі зміни. Вони зроблять теперішний устрій Італії *ще більше корпораційним* ніж досі. Контролю над продукцією виконуватимуть корпорації, а не держава. Найвищий час скінчити зі старими ідеями капіталізму.

В ЕСПАНІЇ недавно утворене правительство подалося до димісії.

В КАТАЛЬОНІЇ (автономний край в Еспанії) оповіщено виїмковий стан. Заведено превенційну цензуру, заборонено свободу зборів, страйки, введено доразові суди і т. п.

АНҐЛІЙСЬКІ ФАБРИКИ ЗБРОЇ працюють цілою силою пари, головно над розбудовою анґлійської воєнної фльоти. А розброєнева конференція радить...

В СТОЛИЦІ ІРЛЯНДІЇ Дебліні були кріваві сутички між „синіми сорочками“ (фашисти) і їх противниками. Голова „*синіх сорочок*“ ґен. О'Дофі тяжко ранений.

В СТОЛИЦІ КУБИ Гаванні дійшло до вуличних сутичок між комуністами і поліцією. У висліді 6 вбитих і 22 ранених. Комуністичні аґітатори ведуть горячу пропаґанду серед війська і робітників.

АМЕРИКАНСЬКИЙ СОЮЗ Б. ВІЙСЬКОВИХ висказався проти признання Совітів Америкою.

„ІЗВЄСТІЯ“ напечатали остру протияпонську статтю. В ній закидають Японії стремління до викликання війни з СССР. В дальшій частині „Ізвестія“ стараються переконати Японію, що війна між СССР і Японією принеслаб користь лише їх ворогам.

РЕҐЕНТ МАНДЖУРІЇ, б. китайський цісар Пу-І заявив, що Манджурія влучить Пекін до своєї території.

ПЕКІН ЗАГРОЖЕНИЙ ЗБУНТОВАНИМИ ҐЕНЕРАЛАМИ. Віденська преса доносить: В північнім Китаю три збунтовані військові ґрупи під проводом ґенералів Чіґунґчанґа, Ліюквая і Чанґюліна вдерлися в провінцію Гопеґ і машерують в напрямі Пекіна. Інші знова збунтовані відділи під проводом ґенералів Лічінґчуна і Шіюляна посуваються в трикутнику Люантунґ і загрожують „дорозі мандаринів“. Члени пекінської кольонії чужинців, які перебували на літнищах в Пейтаго, поспішно вернули до Пекіну. Пекін переповнений втікачами. Вони описують страшні плїндрування і різню збунтованих військових банд.

Чесний чоловік, котрий стремить до шляхотних цілей, не привязує великої ваги до похвали чи надгороди світа; він знаходить найгарнішу ціну в одобрену власної совісти і в доконанім ділі. (Смайлс, „Обовязок“).

НОВИНКИ

Овочеві щепи і кущі, певні щодо відміни, гарні та здорові, замовляйте в одинокій українській фірмі А. Терпиляк — Залуква, почта і стація Галич. Телеф.: Галич, ч. 1. Конто ПКО: ч. 500.885. Цінники й оферти безплатно. 171 1-4

Передовицю в сім числі „Нової Зорі“ п. з. „Проблеми неоунії“, містимо в характері дискусійної статті. Евентуальні замітки до неї радо помістимо.

Галицька земля протестує. На поклик Українського Громадян. Комітету Ратунку України скликано в Сяноці повітову нараду в справі жахливих подій на Вел. Україні. Після реферату про систематичне винищування большевиками наших братів на Вел. Україні ухвалено відповідні протестуючі резолюції. Крім того присутні запротестували проти впроваджування на Лемківщині т. зв. лемківського букваря.

„Хліборобський Шлях“, орґан гетьманців Галицько-Волинської Землі з двотижневика переходить на тижневик з днем 1-го листопада б. р.

Президент РП Мосціцкий одружився з п. Марією Добрянською, уродженою в Варшаві 1896 р. Шлюб в замковій каплиці дав їм кардинал Каковський. Подруга президента одержала тому 5 літ уневажнення подружжа через катол. Церкву з майором Наґурним.

В Самборі почався новий політичний процес за участь в нападі на почту в Трускавці. Обвинувачені: Петро Лоцуняк б. уч. 6 кл. ґімн., Мих. Лабавка, салінарний робітник, Мик. Ільків масар, Евген Петрів б. уч. IV. кл. ґімн. В тім нападі брали також участь як каже акт обвинувачення страчені бл. п. Данилишин і Білас.

Академія присвячена памяти здобуття Київа відбулася в Раві Руській. На такуж академію в Утнові староство не дало дозволу, не подавши причин.

В Майдані (Станиславівщина) відбулося свято-концерт в честь гетьмана Івана Мазепи. Саля була битком набита.

Народна Торговля відкрила нову крамницю у Львові на Личакові при площі св. Антонія. Се вже 32 крамниця Народ. Торговлі. З того 5 на Волині. По війні Народ. Торговля заложила 13 крамниць.

Просвітна анкета відбулася в Калуші. Мета анкети: допомогти головному т-ву „Просвіта“ розпродати його книжки.

В Корнах і Вербиці (пов. Рава Руська) відбулися просвітні й економічні анкети. В Корнях на анкеті рішено оснувати кооперативний шпихлір.

Ювилей 25-ліття істнування читальні „Просвіти“ відбувся в Станиславчику (Перемищина).

Кооперативна анкета відбулася в Коломиї. М. ін. обговорювано справу як запобігти сему, щоби кооперативи не збували яєць у приватних купців, лише в Окр. Союзі Кооператив. Окр. Союз Кооператив в Коломиї приступає незабаром до збуту безріг і курей.

Радісну несподіванку зробив нам „Комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках“, відкриваючи у Львові **перший український магазин і робітню** мужеських одягів, плащів та шкільних одностроїв — готових і на замовлення. **Магазин під управою ТЕ-КА** міститься у фронтовому льокалі при вул. Трибунальській ч. 1. Треба підчеркнути, що се одиноке у Львові того рода християнське підприємство. Всі одяги виконується у власній робітні, в котрій працюють українські кравці — першорядні сили. — Ціни конкуренційні.

Памятайте в жовтні за віднову передплати!

До Львова приїхав ґенерал Домініканів о. Мартин Жіле. Він родом Француз, живе постійно в Римі. Приїхав сюди, щоб перевести візитацію Домініканського Чина.

В Калуші відбудеться медична виставa в днях 15—22 жовтня. Уладжує її Українське Гігієнічне Т-во у Львові. На відкритті, в неділю 15. с. м. д-р М. Панчишин виголосить в салі Нар. Дому реферат про туберкульозу.

Нова кооператива „Надія“ повстала в с. Соколики Гірські (Турчанщина). В селі істнує також кружок „Рідної Школи“.

Україна—Другий Сокіл 3:1 (2:0). Ворота для України здобули: Скрегота, Кльош і Воробець. Україна, що попередної неділі перемогла Гасмонею 2:1, заняла друге місце по Лехії в змаганнях за вхід до Окружної Ліги.

В Пасічній (Станиславівщина) відбувся попис діточого садку. Вправи дітей лишили в учасників гарний спомин.

В Підлужжі, пов. Станиславів, відбулося просвітянське свято і посвячення нового читальняного дому.

В Бучачках (Гвоздеччина) поліція опечатала будинок чит. „Просвіти“.

В Рибниках (Бережанщина) згоріло 10 господарств. З огнем пішло збіжжа й мертвий інвентар. Погорільці остались без куска хліба і даху над головою. Селяни 6 дооколичних сіл енергійно помагали гасити пожежу.

Самбірське староство покарало гривною по 30 зол. з заміною на 2 тижні тюрми 6 студентів і 10 сільських хлопців з Бабини за те, що співали на могилах „Не пора“ і „Ми гайдамаки“.

Польська внутрішна державна позичка осягнула в останнім дні субскрипції 325 міліонів зл.

Великий процес проти 88 селян з західної Галичини розпочався в Ряшеві і потривае коло 3 тижні. Селяни обвинувачені за ставлення опору владі і за заворушення викликані в Ґродзіску і Лукавиці повітів ряшівського і ланьцуцкого.

Український правничий зїзд відбувся в Празі на початку жовтня б. р. На зїзді відчитано реферати з права, економії й соціольогії.

„Чесько-українське Товариство“ повстало в Берні Моравським. Головою вибрано проф. Грузу, заступником радника Найвисшого Суду Ліськевича і д-ра Поспішіля, секретарями д-ра Слюсара і відомого письменника О. Земека. До товариства вписалося 200 членів. Одне з перших завдань т-ва поставлення памятника Т. Шевченка в Берні („Сльован. Преглед“ ч. 7, 1933).

Німецька і бельґійська преса обширно описує катастрофу на Радянській Україні. Бельґійська преса оповістила відозву місцевого комітету Допомоги Голодним України та Кубані.

Німецький летун перелетів 10 тисяч км. у 4 днях з Берліна до Шангаю.

Плавне говорення се ще далеко не виголошування промов, таксамо як грающий годинник се ще далеко не співак. — З афоризмів фон Стефана, організатора пім. почт.

Українка. Ілюстрований бруксельський тижневик „Лібера Ілюстре“ приніс фраґмент історичного нарису п. з. „Українська проблема“. Автор нарису Ердаль. — Бельґійський часопис „Ле пе вальон“ помістив статтю п. з. „Іван Мазепа“, попереджену вступом про історію України від X. ст. до найновіщих часів.

Полк. Полтавця-Остряницю, самозванчого кандидата на гетьмана України, увязненого перед пару місяцями, уміщено в тюрмі Гавельберґу к. Берліна. (АТЕ).

Власники віденських каварень відбули врочисте засідання з приводу 250-ліття оборони Відня і вшанували память першого власника віденської каварні Українця Юрія Кульчицького з Кульчиць к. Самбора.

Югославія відсвяткувала великі торжества в память і честь свого письменника Вука Караджіча. Про нього наша „Просвіта“ видала цікаву книжечку ще в часах, коли не мала 14 урядників і видавала книжочки для народу.

Російський ґенерал Юденіч помер в Ніцці у Франції. Він у 1919 р. вів протибольшевицькі операції від сторони Архангельська. В тім часі ґен. Врангель воював з большевиками на Вел. Україні і в полуд. Росії. Большевики кажуть, що се один зі здібніших їх противників.

В Єрусалимі прийшло до кривавої бійки між Жидами ревізіоністами і членами Гістадруту. Ранено 5 осіб. Бійка наступила в хайдері.

Киитайські бандити закопали живцем 1.000 осіб, бо їх родини не доставили їм на час окупу.

Лише діла доказують, чим ми направду є. Слова можуть лише вказати, чим ми повинні бути. Кожда хвилина діяльного життя може бути рішаючою побідою. (Смайлс, „Обовязок“).

Біржа

ГРОШІ: Амер. доляр підскочив: в приватних оборотах 5.83—5.88 зол. Тенденція дальше звишкова. Канад. доляр 5.50; нім. марка 2.12; 100 фр. франків 34.50—35; 100 чеськ. корон 25.50—26 зол.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: Пшениця дворська 18.25—18.75; пшениця сел. 17.25—17.75, жито 13.75; ячмінь на мливо 11.25—11.50; овес 12.25; гречка 18.50; кукурудза 25; фасоля біла 20; фасоля краса 16; горох пільний 21—23; просо 29; лен 32—33; конюшина червона 90; мак сивий 65; рпс пшен. 6.25; рпс жит. 6.50 зол. — Ожившені обороти у всіх родах збіжжа. Тенденція назагал удержана.

НАБІЛ: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла дес. 2.90 зол., за 1 л. молока 19 сот., за 1 л. сметани 80 сот., за 1 копу яєць 3.90—4 зол. Тенденція на набіл сильна.

МІД: Кооп. „Рай“ продає мід: гречаний 2,40 зол., липовий 3, гірський 3.80 зол. за 1 кґ.

ЖИВИНА: Безроги на бекони 72 сот., товщеві 80—85 сот. за 1 кґ. живої ваги льоко вагон. Гуси 2 зол. за штуку. Кури й курята з приводу замкнення німецькой границі не мають збуту. Тенденція дуже слаба.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ВПРАВНИЙ ІНСТРУКТОР візьме лекцію за мешкання. Ласкаві зголошення до Адміністрації „Нової Зорі“ під „Технік“. 170 1-2

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

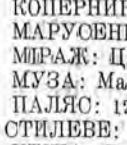

ФАБРИКА фортепянів, пянін і гармоній, продажа, виміна, направи, строєння

М. Шкельскі

Львів, Оссолінських 10. Тел.: 87-23. 160.

Технічно дентистичне заведення

Кароля Фінклєра

перенесене з ул. Коперника на вул. СИКСТУСЬКУ 38.

Для Впр. Духовенства і т. п. полекші в сплатах.

Сальон цвітів АНДРІЯ ПРОЦІДЕМА

ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА Ч. 2.

поручає з власної продукції і спроваджувані цвіти тяті, вазонкові, китиці, вязанки, коші цвітів, вінки похоронні. Спеціяльний відділ декорації саль і столів. — Цвіти екзотичні, ціни крізово низькі. 172-1-5

ФУТРА жіночі й мужеські як також всіляні новости футрові найсолідніше виконані в фірмі

ЕЛЬЖБЄТА СОЛІК

Львів, ул. Собіського 4.

Перерібки виконує старанно.

НЕДУГИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза легенів є неумолима і щорічно, без ріжниці полу, віку і стану, скошує міліони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі „Balsam Thiocolan Age“ Ґонсецького, що, влекшуючи виділювання флеґми, скріплює орґанізм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла й усуває кашель. Уживається за порадою лікаря. Продають аптики.

КІНА

АДРІЯ: Геть з любовю.
АТЛЯНТИК: Наречена з Відня.
КАСІНО: Усміх щастя.
КОПЕРНИК: Пісня пісень.
МАРУСЕНЬКА: Пісня пісень.
МІРАЖ: Ц. к. листонос Врабець.
МУЗА: Мата Гарі.
ПАЛЯС: 12 крісел.
СТИЛЕВЕ: Любов артистки і ревія.
УТІХА: Важана і ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів. улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя 15 жовтня 1933. Ч. 78 (676).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіна ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., вісячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 20 с.
Конто ч. щ. Краків 405.867.

Книжка католика про СССР.

Вона називається „Червона Імперія".

Автор тої праці німецький католик Крамер дійсно совісно студіював на місці, був на Україні, на Кавказі, на Сибірі й т. д. Він пише: Червону імперію можна порівнати з чоловіком, котрий напружав свої сили для осягнення кепсько обдуманої цілі й утратив здоровля тай тепер недалекий від розпуки. Фабрики побудовані не там, де їх треба й вони збудовані так кепсько, що або не працюють або працюють дуже лихо. А селянство зруйноване, лучша його частина прямо винищена, народ знужденів до остаточности і так зненавидів совітську владу, що пізнавши чужинця, кричить навіть при поліції: „Скажіть там у світі, що ми голодуємо!" При такім стані внутрі нема що говорити про силу червоної Москви на зовні. Народ в СССР тільки жде на війну, щоб одержати зброю й кинутися на большевиків та винищити їх.

Лемки не хочуть „лемківського" букваря

В с. Лось новосандецького повіту кількох селян віддало вчительці Польці т. зв. лемківський буквар. Рівночасно заявили, що бажають, щоби їх діти вчилися з букваря, якого вживано давніше. Селян стрінула лайка, але вони найспокійніше заявили, що не прийшли сваритися, лише повідомити, що своїм дітям забороняють учитися з лемківського букваря. Кілька днів опісля поліція перевела ревізію в кількох селян та в читальні „Просвіти". Не знайдено нічого.

Передбачують розрив між Францією і Польщею

Опозиційна французька преса з дневником „Еко де Парі" на чолі сильно атакує премієра Франції Далядієра і міністра загран. справ Поля Бонкура за те, що вони мали згодитися на зменшення збройних сил Франції. Пертінакс з „Еко де Парі" з того приводу передбачує навіть розрив Польщі з Францією. На доказ того він наводить слова, які сказав міністр Польщі Бек в Женеві до представників Франції: „Ви вибрали дорогу, яка веде до самогубства. Не дуріть себе, що Польща піде за вами!" Цікаво, що з того всего вийде...

Японсько-совітська війна зачнеться в 1935 р.

Японський міністр військових справ ґен. Аракі сказав: СССР постійно збільшує свою армію на манджурській границі. Можливо, що наразі СССР не зачне війни з Японією. Одначе се тому, що міжнародне положення і стан армії Японії не дають Совітам нагоди до сего. Та мимо сего СССР шукає якоїсь слабої точки в обороні Японії. Ми не можемо числити на приязні взаємини СССР з Японією. В рр. 1935—36 на Далекім Сході можуть повстати події, які матимуть для нас щасливий кінець тоді, коли ще більше скріпимо нашу армію.

Здемаскування польського провокатора

У Варшаві здемаскували польського провокатора з царських часів, Гаревича. Він має на совісти около 30 Поляків засуджених на смерть, з того половину страчено, і понад 300 осіб засуджених на каторгу. „Наш" провокатор, Р. Барановський, видав понад 200 осіб, яких увязнено на його донос.

Ґенеральний страйк африканських жінок

В африканській країні Ніґерії мужчини займаються головно скотарством і торговлею, жінки хліборобством. Великі маси худоби зачали нищити поля, управлювані в поті чола жінками. Тоді покривджені жінки запротестували проти сего. Коли їх протест нічого не поміг, одного дня зібралися всі жінки з кількох сіл, забрали дітей і покинули свої доми. Тоді заскочені тим мущини признали жінкам слушність і зачали ліпше пильнувати свої стада худоби. Відтоді худоба мущин не тратує вже піль, управлюваних їх жінками і в ніґерійських родинах панує повна згода.—Виходить, що в Африці жінки солідарні.

Нова повість Кнута Гамсуна

Поверх 70-літний скандинавський письменник дав нову повість, „Авґуст" (імя героя), в котрій на диво не видно найменшого упадку сили його таланту. В повісти тій став він на становищі, що технічний поступ не збільшає щастя людей але заводить в сліпу вулицю: цивілізація для Гамсуна се щось таке як біблійна вавилонська вежа: дурна затія. Причина: усунення з неї релиґійности.

Фашистівська Італія охороняє птиць

З приводу празника св. Франціщка Ассизського в Римі відбулася торжественна церемонія, в часі котрої сади Боргезі оповіщено охоронним місцем для птиць. Се головний парк в центрі Риму з прекрасним видом на катедру св. Петра. В день того празника ранком прийшли в сади Боргезі відділи фашистівських пластунів і дівчат з птицями в клітках, призначеними на те, щоб їх випустити на свободу. Оден зі старших провідників фашистів прочитав лекцію про птиць, опісля фашистівська молодь відспівала свої гимни і рядами випускала на свободу пернатих вязнів, котрі з радістю вилітали. Ловля птиць в садах Боргезі буде від тепер тяжко карана. Подібні охоронні місця будуть тепер уряджені в цілій Італії вздовж відомого шляху перелетних птиць.

Памятайте в жовтні за віднову передплати

ЧИ ВИ сповнили свій народній обовязок і ОБЕЗПЕЧИЛИ свої будинки в 1/3 ЧАСТИНІ В ТОВАРИСТВІ Взаїмних Обезпечень „ДНІСТЕР"? Ще ні? ЗРОБІТЬ ЦЕ НЕГАЙНО, БО 31. ЖОВТНЯ КІНЧИТЬСЯ РЕЧИНЕЦЬ виповіджень у ПЗУВ на рік 1934.

За христіянську мораль в публичнім життю.

З приводу самбірського процесу.

Б. львівський городський староста Ґаляс зізнав у самбірськім процесі між ін. таке:

Коли Чеховский сказав менї, що Барановський вимагає від нього пожертвування йому хоч одного політичного конфідента, щоби він міг його видати організації, я сказав Чеховскому: То покажіть на найвизначніших українських діячів як своїх конфідентів.

Польська преса промовчала наведене вище зізнання Галяса. Мабуть зжахнулася від потворности його змісту. Українська преса відмітила його. Та на самім відміченні того зізнання не можна обмежитися. Бо якраз те зізнання се найбільш жахливий момент цілого самбірського процесу. Тому ми, обговорюючи в попереднім числі „Н. Зорі" той процес, нарочно вилучили з нього зізнання старости Галяса, щоб занятися ним в окремій статті.

Не будемо розглядати тут питання: чи українські і то найвизначніші діячі були на службі поліції як її конфіденти? Чому? Не лише тому, що воно несамовите, таке потворне, таке цинічне... Не будемо розглядати того питання також тому, бо зізнання старости Галяса розуміємо в тім місци так: приходить до нього комісар Чеховський з досить скромним домаганням свого конфідента Барановського — видати йому „одного конфідента". Тут важні оба ті слова, бо з них виходить, що Барановський вимагав від Чеховского видачі одного чоловіка, котрий був конфідентом поліції, а вимагав очевидно на те, щоб того конфідента видати УВО (Українській Військовій Орґанізації) й тим способом здобути собі в неї ще більше довіря, коли він був конфідентом УВО, або коли він не був конфідентом УВО, висланим нею для шпіонування поліції, то щоби собі здобути довіря УВО як її будучий конфідент. З тої просьби Барановського до Чеховского, переданої в суді устами б. львівського старости Галяса, можна зробити висновок, що поліційний конфідент і провокатор Барановський бодай в тім часі, з котрого походила його просьба про видачу йому одного конфідента, не скотився ще був на саме дно, бо хотів видачі лише дійсного конфідента. А б. львівський староста Ґаляс, як сам зізнав, поучив Чеховского, що він сам, Чеховский, без скрупулів може собі наіменувати конфідентів кілько хоче і яких хоче і то з найвизначніших діячів між Українцями... Такої поради уділив комісарови поліції розмірно високий державний урядник, бо староста в великім місті, в столиці краю...

Тепер перейдемо до розгляду евентуальних наслідків такої ради-поради б. львівського старости. Робимо се як люди і як христіяни-католики, обо-

вязані до оцінки публичного життя зі становища християнської моралі.

Які наслідки могліб бути, колиб Чеховский справді пішов був за радою Галяса і вказав Барановському на найвизначніших українських діячів як на конфідентів поліції?

Наслідки могліб бути страшні. Вони могли позбавити українське громадянство його найвизначніших діячів. Позбавити — в моральнім розумінню того слова й навіть у фізичнім...

Хто уважно слідив за перебігом самбірського процесу і застановлявся над ним глибше, того не могла не вдарити одна дуже характеристична риса того процесу. Та риса — се прямо перегони поодиноких представників поліції в відкриванні... поліційних конфідентів. Скільки тих конфідентів відкрито в самбірськім процесі завдяки самій поліції! І як різко і рішуче їх відкривали!

Відкрито конфідентів поліції в рядах ОУН, себто в рядах української молоді. Відкрито їх тілько, що мається вражіння, начеби майже вся ОУН пересякла наскрізь поліційними конфідентами і навіть провокаторами. Ті конфіденти, як виказав самбірський процес, були дійсно на службі поліції, яка їх тепер сама здемаскувала.

У висліді: заангажування поліцією конфідентів зпоміж української молоді й відтак здемаскування тих конфідентів тою ж самою поліцією не могло остати без наслідків. Ті наслідки: повстання в кругах української молоді взаїмного недовіря і спараліжування всякої активности української молоді. Бож у кождім навіть найменшім гуртку української молоді може знайтися поліційний конфідент...

Та на молоді, зорганізованій в ОУН, не скінчилося. Менше рішучо й окружною дорогою попробувано кинути насіння недовіря і параліжу також в круги українського старшого громадянства. Видно се виразно з зізнань Барановського. Та найяркіше виявило се наведене на вступі зізнання свідка Галяса.

Демаскування дійсних поліційних конфідентів серед української молоді та вказування на фікційних поліційних конфідентів серед старших українських діячів має на цілі завдати, як сказали ми вище, передовсім моральний удар українській молоді й українському старшому громадянству. Та на самім моральнім ударі справа не кінчиться. Бо крім морального удару може наступити дуже легко також ще інший удар.

Як відомо з історії підземних і взагалі революційних організацій, вони зі всякими поліційними конфідентами не церемоняться. Не толерує їх також і українська підземна організація, чого наглядні докази дала своїми кривавими самосудами над викритими поліційними конфідентами.

І тут приходимо до найжахливішого моменту поступку старости Галяса. Він вказуючи через Чеховского - Барановського українській підземній організації на найвизначніших українських діячів як на конфідентів поліції, видавав на них тимсамим вирок смерти!...

Коли заглянемо до історії підземних і взагалі революційних рухів, зокрема до історії підземного революційного руху в Росії, то побачимо там ріжні методи боротьби поліції з тими рухами: від явної боротьби до боротьби при помочи поліційних конфідентів і навіть провокаторів. Одним з таких провокаторів був саме Азеф, з яким у самбірськім процесі порівнано Барановського. Та всі ті конфіденти і провокатори були ними дійсно. Але нігде, ні на Заході ні навіть у Росії, не знайдемо прикладу, щоби поліція масово видавала або хотіла видавати як своїх конфідентів людей, що з поліцією і службою їй не мали взагалі нічого спільного. Сталося се вперше тут і зробив се перший — староста Галяс.

Отсей вчинок свідка Галяса, що був тоді городським старостою міста Львова й є тепер такимже старостою міста Берестя, отже високим державним урядником, характеризує дуже наглядно відносини, в яких тепер живе український нарід. Як бачимо, ті відносини того роду, що віддають Українців на ласку і неласку... конфідентів. При тім у відношенні до Українців не перебирається у способах, якими їх поборюється.

Що таке відношення представника польської держави до горожан тої держави мусить мати високо негативні наслідки, се річ зовсім ясна. Воно передовсім підриває в населенню довіря до безсторонности державної влади. Воно викликує подразнення і ненависть. Воно у високій мірі підриває в населенні взагалі повагу держави.

Як відмітили ми на вступі отсеї статті, жахливе зізнання старости Галяса не звернуло на себе спеціяльної уваги краєвої преси, ні польської ні навіть української. Се дуже характеристичний симптом. Він свідчить наглядно про притуплення відчування ріжниці між нормальним і ненормальним. Свідчить про те, що ненормальне стає нормальним і вже перестає викликати увагу до себе як до чогось виїмкового. Се дуже грізний симптом, на який повинні звернути особлившу увагу всі, кому залежить на тім, щоби і в нас не запанувала в публичнім житю „мораль“, яка панує в СССР.

Ми Українці з власної вини і з допусту Божого знайшлися в положенні, що не можемо мати впливу на адміністрацію краю, в котрім живемо. Тому кличемо до совісти і до розуму тих, котрі той вплив мають і за котрий Провидіння Боже зажадає колись рахунку. Кличемо: Панове, коли в боротьбі з Українцями затираються у вас вже границі між добром і злом, то памятайте бодай про власну суспільність, про дітей своїх! Бо коли така метода боротьби, яку радив староста Галяс, прийметься, то вона вправді може знищити, зганґринувати український, білоруський, жидівський і німецький національний рух в Польщі, але та ґанґрина не щезне, зробивши своє діло на „інородцях“: вона зачне нуртувати між вами самими і розложить всю вашу суспільність, всю її моральну й матеріяльну силу. Бо зло родить зло. Ми маємо моральний обовязок сказати вам се виразно і без завивання справи в деликатну бавовну. Подивіться в найтемнішу точку самбірського процесу і змініть своє поведення, бо зло сягнуло вже дуже глибоко і високо.

Чесноти і пороки людей часто наглядніше проявляються в дрібних ділах ніж у геройських подвигах. Коротке слово, або жарт часом ліпше характеризує характер людини ніж найбільша битва або найвизначніше діло. (Плютарх).

Українці і Католицький Зїзд

У ВІДНІ

(Від власного кореспондента).

Окремі обходи української кольонії Відня з приводу католицького зїзду стояли під знаком неприязности земляків з Галичини. Та прикра обставина відібрала їм відразу сподіваний блеск і велич. Се невиджалувана шкода, бо серед богатьох тисячів чужих учасників зїзду бракувало потомків колишніх безпосередних оборонців християнства й культури обосованої на його підвалинах західно-европейської. Бракувало тих, котрі обороняючи свою християнську віру, захищали рівночасно весь захід перед воєнним ісламізмом. Хоробра відсіч Відня була лише завершенням тих довгих, дуже довгих боїв, котрих весь тягар несли до тої пори українські племена чорноморського басейну і Подніпровя. Які тяжкі були ті бої за побіду християнства, про се говорить вимовно трагедія самої України. Тоді як за її плечима могли свобідно розвинутися інші народи, український нарід знесилений боротьбою став згодом сам жертвою сусідних народів. Католицькі віденські дні золотою короною величавих обходів завершили славну побіду спереду 250 літ. Одначе на тлі її сяючого блеску бракувало — терновго вінця нашої Батьківщини. Признати ті заслуги української землі для заходу стає на перешкоді одним брак відповідного знання відносин, іншим упередження диктоване політичним чи національним самолюбством. Але помалу проясняється історична правда і разом з тим ростуть співчуття і симпатія чужинців для нашого народу. І прибувші Галичани на свято катол. зїзду до Відня булиб наочно переконалися, яка замітна та зміна, які великі поступи в нашу користь. Німецька пословиця каже: „Die Mühlen Gottes mahlen langsam aber gut“ Щодо нашого народу — то майже кождий день приносить нові докази Божої справедливости. Давна рівнодушність чужинців до Українців і їх справ уступила місця значному зацікавленню. Ще недавний відпихаючий холод перемінився в симпатію, яка густо-часто набирає признак щирої приязни. Під вражінням того зацікавлення і сердечности чужинців до нашого народу відбулися трохи не всі українські обходи. Земляків з Галичини заступали чужинці: Словаки, Хорвати, Словінці, і передовсім Німці. Ті останні вдвоє заповнювали бракуючі ряди і в першій мірі причинилися до того, що наші святочні дні випади величаво. Думка перенесення мощів св. Йосафата з нашої маленької церковці до котроїсь з просторих святинь Відня показалася дуже щаслива. Вибір впав на одну з найблизших церков, ОО. Єзуїтів або університетську. Ся претарна святиня збудована Андреєм Поццом в бароковім стилі з роскішною, по мистецьки коштовною внутрішною обстановою. Вона два дні гостила мощі українського святого і творила дуже достойну раму для його хрустальо-

Най більший вибір
новіші моделі
низші ціни
ФУТРА -- БЕРНФЕЛЬД
продажа моделів
і шкірок в партері
й на І. поверсі
Новочасна
кушнірська робітня Львів, Леґіонів ч. 7.

ної домовини. Вірні тисячами перейшли перед ним з поклоном. Підчас Архієрейської Служби Божої, відправленої Преосв. д-ром Нярадієм і підчас викладу ректора віденського університету о. д-ра Томека про вагу і значіння св. Унії простора святиня була переповнена народом. Видана для інформації досить обемиста брошура про життя, страждання і мученичу смерть святого найшла тисячі цікавих читачів. А перенесення його мощів назад до церкви св. Варвари зі словацьким Епископом з Кошиць Преосв. д-ром Горстким, Оломунецьким Епископом д-ром Ставедльом при участи численного духовенства інших народів, в супроводі тисячів вірних ріжних національностей набрало самочинно форм величавого тріюмфального походу.

Зате далеко скромніше а то просто депримуюче випало внутрішне, чисто національне свято т. зв. Українська Академія. Дуже гарна саля Австрійського Клюбу з дуже гарними клясичними формами, яка так і мерехтить блиском золотом й античних прикрас, була очевидно приготована в першій мірі на привітання дорогих гостей з краю. Вона світила пусткою і разила ярким контрастом супроти скромности фреквенції та вбогости програми. Українська кольонія не дописала, хоч при добрій волі могла й салю заповнити і програму поставити на належній висоті. Реферат виголошений о. д-ром Горникевичем на тему: „Україна, захід і католицька ідея в минулім і теперішнім“, був гідний того, щоб салю вдвоє більшу заповнити вщерть. Його глибокий зміст був для нечисленних зібраних приємною несподіванкою і щирою відплатою за інші недостачі, полишаючи на довший час як найкраще враження з того вечера. Не маючи можности видати той реферат в цілости, хочу з Шановними Читачами „Нової Зорі“ поділитися бодай його змістом:

Коли Українці беруть активну участь в обході свят католицького взїду у Відні, то ся їх участь не припадкова. Короткий погляд на історію розвою українського народу показує, як тісно лучила його доля з тими многоважними подіями на сході, котрих видиме завершення під Віднем набрало епохального значіння. Тут, під Віднем, остаточно заломився розгін побідного ісламізму і напружена християнська віра та побудована на ній культура заходу вийшли побідно з тяжкого двобою. Але та безпосередна стріча заходу з азійсько-монгольськими визнавцями ісляму се тільки короткий хоч повний блеску кінець, це тільки славне завершення тих боїв, яких найтяжчу частину прийшлося українському народови самому перенести на своїх власних плечах. Се змагання ісламізму з християнством йшло силою трагічних обставин в парі з церковним оформленням, котре як глибокий яр рве ділить європейські народи сходу. Як велику вагу мали тодішні події, показує рівнобіжність двох історичних фактів, які лискавкою освічують ту прірву, виказуючи рівночасно небезпеки, що тоді грозили християнському заходови. В хвилі, коли орди наслідника Джінгісхана заливають і нищуть столицю могутнього Київського Князівства, лежить безпомічна і Візантія. Потрясена до основ короткозорою політикою хрестоносців, вона на цілий ряд літ позбавлена не лише всякої ініціятиви, але хочби й найменшого активного відпору. Так подають відразу оба заборола християнського заходу і безпосередно позостає страшна загроза для його самого. — Серед тих повних історичної пратіки подій на долю українському народови випало понести найбільші жертви. Положений на пограниччі двох універсальних культур, римської і візантійської, ляжи двома світами, монгольських мандрівних хижаків і привязаних до сталих осель західно-европейських народів, терпів він у вічнім змаганю двох могутних течій свої сили і відпорність. Сей стан невгасаючих столітних боїв се рівночасно найбільша частина його історії. Про нас говорять ті нечисленні кургани, якими всіяні українські степи. Про них співається у славнім „Слові о полку Ігоревї“ та в козацьких думах, яким Гердер признав почесне місце в історії західно-европейської літератури. Всюди один і той самий зміст: бої з Турками і Татарами. Всюди одна й та сама ідея: оборона рідної землі та християнської віри. З тих дум віє дивний чар поезії, героїчний етос, наскрізь пронизаний заходом і глибока журa — мелянхолія, що стала немов долею того обеадоленного народу.

Від мук до здоровля

через

Togal

Тоґаль ділає скоро при:

Ревматичних болях | Подаґрі | Міґрені
Болях і рваню суставів | Ґрипі | і простуді

Тоґаль усмирює болі й приносить полекші; при тім не має ніякого шкідливого впливу на серце й жолудок.

Вже майже від 15-ти літ уживають таблєток Тоґалю успішно при всіх тих занедужаннях. Тисячі страждаючих відзискали назад своє здоровля через Тоґаль.

Тоґаль стримує призбирування мочевої кислоти й тому вже в зароді поборює ті недомагання.

Спробуйте й переконайтеся самі ще сьогодня: купіть Тоґаль зараз у найближчій аптиці. Але треба добре уважати, щоб оригінальне опакованнє було неушкоджене. Ціна 2 зол. Число реєстру 1364.

Римські папи, на яких плечах спочивала трохи не вся відповідальність за здержанне з розвій християнської ідеї, пізнали заранї грозу, що насувалася зі сходу. Коли під напором сил азійських племен українські князі поступаючи на захід шукали опертя о Карпати, народилася вже тоді, в XII—XIII вв., думка тіснішої злуки галицьких князів з заходом. Притиснений Монголами князь Данило навязує зносини з Римом. Сей радо витає новий союз і як його вимовний вислів папа Інокентій пересилає королівську корону для нашого князя Данила. Та замітна подія се рівночасно зворотна точка нашого культурного напряму, який з того часу набирає рішучо західних форм. Які тісні були ті взаємини та які великі покладано в них надії, свідчить другий факт, друга маркантна історична подія — одружіння сина Данила, Романа, з віденською княжною Ґертрудою з Бабенбергів. Се хіба найкращий доказ того, який рішучий і далекосяглий був той зворот і в політиці. Так турецько-татарська загроза з одної сторони і далековидна політика римської курії з другої причинилися у значній мірі до того, що на Україні перевагу остаточно західні впливи. Найвиразніше виявилося це на церковному полі. Вже перша спроба злуки обох церков у Фльоренції 1439 р. найшла сильний відгомін на Україні. Коли він відтак в час реформації замітно притих, то причина того лежала не так у принціпіяльному розходженні думок, як в тій обставині, що унійні змагання за часто ставали середником для підсилення польських впливів на землях України. Та навіть в тій для Унії такій недогідній хвилі є повно признак переслкання впливів римського католицизму на оформлення культурних стремлінь серед українського народу. Тут вистарчить вказати хочби на визначного київського митрополита Петра Могилу, котрий дуже старався перещепити західні взірці при організації церковної єрархії та української високої школи — Київської Академії. Яку небуденну силу мали на Україні західні впливи виказують наглядно також твори мистецтва. З побідою католицизму над реформацією барок стає і на українських землях пануючою формою. Його впливи так важко зазначилися, що всі важніші міста набирають барокового вигляду. Навіть старі візантійські святині й катедри пишаються в барокових прикрасах. Але хоч як жадібно переймають тут західні взірці, то все таки їх приймом підбувається не в механічний але в органічний спосіб. Все набирає прикмет своєрідного національного характеру. Як католицький організаторський дух пересякає тут засвітовою візантійською містикою, так і бароково-змисловий подув антіки лучиться зі строгим візантійським формалізмом в один вираз національно-українського бароку. І хіба ніде інде не маніфестується історична місія України так виразно й сильно як саме в тім періоді, котрого змістом являється гармонійне зрівноваженнє західно-европейської та східно-візантійської культури. Противенство тих обох універсальних культур, яке остаточно довело до розлому заходу, могло було довести на Україні до їх цілковитого вирівнання, коли не стала була тому на перешкоді Москва. Вона знищенням самостійности України нагло перервала сей многонадійний процес. Яке велике було значіння внутрішнього перероблення перенятої культури заходу через Україну, вказують впливи нової форми української культури на полочасну Росію. Цар Петро був ніколи не докінчав свого діла, коли йому бракло було опертя на вже готових культурних придбаннях України від заходу.

Сей короткий огляд дає нам можність пізнати, яку велику ролю грала католицька ідея на Україні. На тлі тих взаємин всесвітнього значіння, зокрема на тлі змагання ісламізму з християнським світом, де Україна борючись по стороні християнства свої степи кровю поливала, видніє немов заповіт спасення, зворотна точка в історії — відсіч Відня. У вірнім союзі з християнськими народами заходу являються і тут загартовані та в боротьбі з Турками випробовані українські військові частини. Сороля Собіського супроводить як особиста ґвардія сильний відділ українських козаків під проводом полковника Апостола. Численна українська шляхта з почотом бере радо участь у воєнній виправі та головами накладає під мурами Відня. Інші частини козаків переслідують відступаючих Турків на їх відворотній дорозі, завдаючи їм смертельні удари. В почоті короля Собіського находиться наш львівський епископ — пізніше унійний митрополит — Шумлянський. Український шляхтич Кульчицький віддає великі прислуги обложеним обороннцям Відня тим, що перекрадаючись через турецькі ряди приносить важні вісти союзним військам. Все те як і факт, що українські козаки атакують Турків безпосередно в їх краю тоді, коли їх брати з королем спішать проти їх головної сили під Відень, вказує, що участь Українців в освободженні Відня такого великого значіння, що її промовчати годі. Маючи те все на увазі пізніші наслідники цісаря Леопольда І., як цісар Йосиф і передовсім цісарева Марія Тереса, щедро піддержували зусилля Українців Галичан в їх національних змаганнях. Їх реформи, розбудова ріжних національних інституцій, зокрема зрівнання українського клиру з латинським, створили тверді основи для українського національного відродження і розвитку. Нині мається враження, неначеб де-

які випадки, хоч може в іншій формі, хотіли повторитися. Супроти нової інвазії большевизму, котрий гірше турецької неволі приборкує Україну, з вдячністю згадує український народ західних земель, вільних від большевизму — ті хвилі, коли під володінням Габсбургів тішився свободою вільного національного розвою. І хіба ніколи очі українського народу не звертались так жагуче на захід, як в той час великого народнього горя. Католицький зїзд у Відні се подвійне свято для Українців-уніятів. Він нагадує нам наші давні католицькі традиції. Місце його обходу — Відень — викликує у нас почування неодної симпатії й відрадного спогаду. Одно і друге кульмінує у свідомости, що в найблизшій будучности доля України під духовим і релігійним оглядом звязана нерозривно з Заходом.

„Німецький нарід не зачне війни"

Пруський преміер Ґерінґ заявив французькому журналістови: Німеччина не хоче війни. Франція і Німеччина не можуть стреміти до взаїмного знищення. Німецький нарід не зачне війни, бо має мало до витрання а зате богато до стрaчення. За кусень території також не будемо воювати. Одначе з ворогами, які хотіливб нас знищити, будемо битися до останнього жовніра. Я заборонив співати стару німецьку пісоньку: „Зіґрайх воллен вір Франкрайх шляґен". Час уже зліквідувати непорозуміння, що ділять Францію і Німеччину. Відвагу і средства до сего має канцлер Ґітлер. Він може на себе приняти відповідальність за розвязання, яке обовязуватиме весь німецький нарід.

ХОЧ ЯК ЦЕ ПРИКРО, АЛЕ ПРО СМЕРТЬ ТРЕБА ДУМАТИ, БО ВОНА МОЖЕ ПРИЙТИ КОЖНОЇ ХВИЛІ. ТОМУ КОЖНИЙ ПОВИНЕН НЕГАЙНО ОБЕЗПЕЧИТИ СВОЄ ЖИТТЯ В КОРИСТЬ СВОЄЇ РІДНІ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ", ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

Ревізії й увязнення

В Миклашеві к. Львова поліція перевела ревізію в кількох селян. Увязнено Василя Бурака та Матвія Поповича. Відтак випущено їх на волю. В Бібречині поліція перевела ревізії й увязнення в отсих селах: В Романові увязнено селян: Яцка Майовця, Олексу Барабаша й Ілька Стасика. В Підсоснові увязнено студ. Цибрівського М., в Підяркові студ. унів. Дмитра Толопку. В м. Вибранівці субєкта кооперативи М. Яроша. В Равщині були отсі випадки шкільного саботажу й увязнення: В Камінці-Боброїдах хтось вибив вікна в помешканні управителя школи, подер мапу Польщі та портрети. Поліція перевела ревізії й увязнила Турка, Яцка та Михайла Лущиків. В Піддубцях вибито шиби в шкільнім будинку та знищено портрети в шкільних салях. Поліція увязнила Гр. Боднарчука і Гнатейка Ст. В Ульгівку вибито шиби і знищено портрети в шкіль. будинку. Увязнено Яницького Ант., Сидора Ант. і Кухарчука Мик. В Клебанах, присілку Потелича, вибито в школі шиби. У звязку з тим поліція перевела ревізії в чит. „Просвіти" в Потеличі, в о. дек. Дороцького Мих., Федька Дутка та інших. В Корнях вибито шиби і знищено портрети. Увязнено Грицину Н., уч. VIII. кл. ґімн. 4 селян. В Раві Руській увязнено Галаня Гр. і Бакая Теодора. В богатьох громадах равського повіту розкинено летючки протидержавного змісту. У звязку з тим староство зарядило нічну варту, 8—10 селян. Крім того увязнено Мир. Стасіва з Тенетиськ, в Раві Р. Волод. Осідача, Ст. Жовтого, Ст. Галаня та його матір. Всіх підозрівають в приналежності до ОУН. Ревізії й увязнення тривають дальше.

Лише релігійне виховання дає чоловікови духа самовідречення й викликує високі чесноти та шляхотні думки. (Смайлс, „Обовязок").

*

Хто хоче будувати, той мусить навчитися бити молотом. — З висказів Стефана.

З життя Лугів

Дубровиця, пов. Городок. Маємо вправді невеликого „Луга", але доброго: 18 Луговиків та 10 Луговичок. Дня 10 вересня робили ми в себе Лугове Свято. Прибув до нас „Луг" з Вишеньки Великої, з Ясниськ, з Лозини. Разом більше сотки Луговиків і Луговичок. Найкраще враження зробили ритмічні вправи Луговичок до пісні: Накрила нічка. По вправах відбулася дефіляда, яку відібрали голови „Лугів", що прибули на Свято та делеґат „Великого Луга" п. І. Баран.

Вишенька Велика, пов. Городок. Наш „Луг" заложений сего року. Ми виступали з вправами на Луговім Святі у Львові і дістали надгороду за справність. Ми мали як і інші села богато перешкод при заснуванню Луга. Наклепи невідповідальної преси й аґітація деяких молодиків робили своє. Та всежтаки наше село не далося збити з пантелику. 13 вересня б. р. наш „Луг" уладив Луговий попис-фестин на площі. Прибув до нас ще „Луг" з Вишеньки Малої та богато народу з сусідних сіл. Виступив наш „Луг" до вправ, а вся публіка рясно оплескувала вправи Луговиків та Луговичок.

Чорнушовичі, пов. Львів. Наше бідне село заложило в себе „Луг". Село віджило коли побачило стрункі ряди Луговиків та Луговичок. 10 вересня б. р. відбувся у нас перший Луговий фестин-попис. До вправ стануло 120 Луговиків та Луговичок на радість та славу Лугової організації. По переведенню вправ була забава молоді.

ТЕКСТИЛЬНИЙ СКЛАД
СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ
пл. Галицька ріг Баторія
поручає по найнищих цінах
модні вовни, шовки і мужеські сукна

ОСИП НАЗАРУК 15

ПАЛАТА ДОЖІВ

Враження і думки з дороги.

Саля Колеґії, тронова саля дожів.

Гадаю, що читач вже має деяке поняття про незвичайно ситий духовний зміст прегарної Салі Колеґії, де золото суперничає з усіми красками, різьби з малюнками, прекрасна форма з розумним змістом. Та се ще далеко не все: бо се тільки мертві предмети, хоч і дуже гарні та повні думок мов добрі жерела.

Властиву, що так скажу: живу величавість тої салі становила в очах чужих послів, котрі до неї вступали, сама Сіньорія, себто найвисша влада Венеції. Представляв ту владу дожа, що сидів на престолі на тлі червонокармазинового шовку живого але делікатного відтінку, в товаристві шістьох радних у шкарлатних поважних тоґах з широкими рукавами і трьох президентів 40 суддів з карних трибуналів у тоґах пурпурових. Вони всі разом становили Сіньорію. По правій руці від Сіньорії сиділо шість достойників у фіолетних тоґах. Вони називалися „Саві Ґранді"*). По лівій руці сиділо пять достойників у тоґах синих як небо: вони представляли посілости Венеції на суші (Терра ферма) та її военну силу. Між ними пишалися стули прокураторів з червоного оксаміту й золотисті лицарів.

У стіп того цілого трибуналу влади, що сидів на підвисшенні, стояло пять начальників „аґлі ордіні" й сини патриціїв молодечого віку, котрих допускали до таких принять, щоб вони від молодих літ училися достойного поведення в публичних виступах. Розуміється, молодь зберігала весь час повне мовчання і не вчила старших, як вони мають „робити політику", ані не лаяла їх дурнями і хрунями. Тай м. і. тому мала свою державу й велику культуру.

Сам дожа мав на собі величавий золотий плащ.

Посол кланявся тричі. Перший раз на порозі, другий раз на середині салі, третий раз перед троном дожі. Коли се був посол коронованої голови, то вже за його першим поклоном вставали всі присутні з виїмком дожі й відклонювалися йому шапками, в котрих сиділи. Коли се не був посол монарха, то відповідали йому на поклін аж за його другим поклоном або взагалі не відповідали, очевидно в залежности від того, яку силу представляла держава, котра його прислала.

Є стара приповідка, котра каже, що цілком льоґічно вміють думати тільки два стани: правники і купці. Коли та приповідка правдива, то венецькі купці давали в той спосіб пізнати, що тільки монархію вважають правдивою державою першої кляси, хоч самі з взаїмної зависти спромоглися тільки на республику з орґанічним нахилом до монархії: бо хоч дожа був вибираний, то раз вибраний виконував свій уряд аж до смерти. Отже Венецію можна називати й аристократичною республикою й елекційною монархією з тим, що влада дожа була подібна до влади теперішного анґлійського корола: головна вага її полягала на репрезентуванні держави.

По привітах, котрі мимо їх формальности мали глибоке значіння, як зрештою все в тій салі, посол підходив на підвисшення, на котрім сиділа Сіньорія, йому показували місце праворуч дожі, посол сідав і виґолошував промову про те, з чим його прислали. Відповідав йому з достойнством сам дожа, розуміється загально. Щойно по скінченні тої церемонії лишалися „Саві Ґранді", котрі як відповідальні міністри радили вже над конкретною відповіддю.

Вкінці трудно не згадати того, чого провідна верства одного 40-міліонового народу так дуже не любить: в головній салі венецької Сіньорії є гарні й поучаючі надписи про те, що найвисші урядники держави повинні бути сторожами свободи горожан, про фундамент і силу держави і т. п. (Тай насуває се рефлексії, рефлексії, рефлексії! Ба, коли цензор є й червоний олівець посідає).

Так виглядає Саля Колеґії під оглядом формальним. Бо щоб описати й те, що в ній діялося під оглядом політичних і економічних плянів і фактів, на те требаб писати історію Европи та значних частин Азії й Африки протягом цілого ряду століть... (Д. б.).

*) Великі Мудрці (виконуючі владу міні стри).

ЕНЦИКЛІКИ РИМСЬКИХ ПАПІВ

Держава і Церква.

5) Папа Лев XIII перенятий великим післанництвом Церкви до народів світа, намагається у своїх енцикліках ясно поставити питання про становище Церкви до держави. Церква се не припадкова злука християн, а повне, досконале й самостійне стоваришення і в своїому властивому завданні самостійне й суверенне як держава в своїому. Обі ті спільноти ріжняться і походженням і суттю і ціллю.

Ціль Церкви се мир і спасіння душ.

„І до тої цілі має Церква конечні засоби, які вона завдяки Божій доброті одинока посідає; так має свої закони й уряди й у проводі християнських народів має відповідно до цілі своїй методи і свою дорогу" (Енцикл. „Сапієнціє хрістіяне").

Церква мусить у виповнюванні сего завдання мати таку саму повну свободу, яку має держава у виповнюванні своєї, горожансько-політичної цілі. Тому Церква вимагає признання самостійности і своєрідности своєї конституції, свого законодавства, самостійної управи своїми добрами і назначування церковної ерархії, своєї дисципліни і свого права до науки релігії по школах, до основування своїх шкіл, до всенародних богослужень, до виховування клиру, до релігійного й морального виховування народу й до Чинів.

Та хоч обі суверенні спільноти, Церква й держава, мають сущно відмінні цілі, то повне взаїмне ігнорування немисливе. Бо існують области, на яких держава й Церква стрічаються, якими обі інтересуються і мають у них свою участь. Се т. зв. мішані справи. Згадати лиш деякі: супруже законодавство, школа, виховання, суспільні уладження і добродійна акція, почасти також публичні богослуження. — Надто держава й Церква мають до діла з тими самими людьми, на котрих розтягають свої закони. Тим саме дуже близька нагода до далекосяглих у своїх наслідках конфліктів і непорозумінь. Неможливо припустити, що взаїмні поборювання, переслідування і нарушування питомих прав, могліб становити одинокий правильний хід. Се мусілоб довести до замішань, що не принеслоб хісна ні державі ні Церкві. Послідовно, по думці Божого провидіння та правління світом, компетенція обох тих чинників повинна бути належно упорядкована.

„Коли не булоб так — пише Папа Лев XIII — се мусілоб часто спричинювати замішання і боротьбу. Тоді поодинокі люди відчувалиб у великій мірі внутрішне занепокоєння, сталиб нерішені й затривожені, що робити, коли дві влади, для яких чуються у совісти зобовязані до послуху, дають просто противорічні прикази. Та хто міг би так думати про Божу мудрість і доброту? Прецінь той Бог у царстві природи, котре стоїть в далеко нижшім порядку, природні причини й сили злучив так доцільно в подиву гідну гармонію, що ні одна не перешкоджує другій, але всі разом і спільно служать цілям всесвіту."

З того ставить заключення:

„Тому між обома властями мусить бути повна згода, якої взір зовсім слушно вказують у відношенні між тілом і душею" („Іммортале Деї").

Згода основується на тім, що Церква все готова підперти державний авторитет тим, що осуджує всяку революцію і непорядок, а напоминає горожан до послуху правній власти. Держава знова повинна подати Церкві поміч і оборону та вважати на її права в справах культу і помогати її працям на культурній, релігійній, етичній і виховній ділянці. Найлучше сьому зараджується конкордатами, заключуваними між Апостольською Столицею та поодинокими Урядами, бо вони мають характер міжнародних актів.

Тим також зазначене становище Папи до питання розділу держави й Церкви. Коли хто розуміє під розділом держави й Церкви віддержавлення церковної власти й заряду церковних дібр, повну самостійність Церкви на її области, ясний і справедливий поділ компетенції, тоді проти такого розділу, коли він не нарушує ні історичних ні істотних прав Церкви, не дасться нічого замітити. Та се поняття „розділу держави і Церкви" береться звичайно в іншім, далеко більше принціпіяльнім значінні. Се має значити, що держава вважає себе релігійною; вона ігнорує Церкву як довершену суспільність, легковажить її права, ставить на рівні з часовими приватними стоваришеннями. Тим держава стремить до повного відхристіянізування публичного, горожанського й державного життя. Вихідна точка того принціпіяльного розділу лежить у засадах XVI ст., головно Лютра про релігійну автономію чоловіка, про розділ між природним і надприродним життям, між духовим і світським, між вірою і наукою; дальше в засадах державної та релігійної фільософії Канта. Сю ідеольогію приняли у свою програму масонерія, демократичний лібералізм і соціял-демократія. Оден крок дальше пішли большевики. Вони не вдоволяються розділом держави й Церкви, але стремлять до повного знищення Церкви та всякої релігії.

о. Т. Галущинський ЧСВВ.

Наші церковні книги

Чи Варлаам Шептицький жив 117 літ?

Допис з кругів духовенства.

У відділі: Релігійні книжки, в ч. 74 „Нової Зорі" з жовтня с. р. написав автор „к" таке: „В історії української книгопечати знаємо лише один часословець архимандрита Варлаама Шептицького, виданий ним в Уневі Р. Б. 1764. Тоді архимандрит, маючи на увазі пануючу моду і смак шляхти та панянок 18. ст., випечатав часословець такого манісенького формату, що можна було його накрити видовженою долонею".

Автор „к" не знає видно історії нашого видавничого руху, бож не ялося приписувати Варлаамови Шептицькому того, чого він не зробив. Щоби Варлаам Ш. міг був видати в Уневі Р. Б. 1764 часословець, мусів би мати тоді 117 літ, а сумніваємося, чи чоловік в 117 році життя може видавати такі манюсенькі часословці. Впрочім у тім часі як був виданий сей часословець, єпископ Варлаам Шептицький вже давно не жив, вінже вмер ще 1715 р. і спокійно лежав собі аж до Р. Б. 1933, аж Др. Пастернак нарушив його спокій. Автор „к" захвалює лише зверхню форму часословця, про його зміст не говорить, отже не каже, чи той часословець має новіші богослуження як до Пресв. Серця Христового, в честь Христа Царя так, як всі наші Преосв. Ординарії ухвалили на спільній нараді ще здається 1929 р. Не каже автор „к", якими черенками випечатаний сей часословець, чи дуже дрібними, чи трохи більшим, отже чи дуже він практичний також для старших Отців. А повинен був і про се згадати. Нема також поданої ціни сього часословця, а ті всі річи важні. Про той часословчик чули ми вже дещо ще як він друкувався, має він мати здається дві шпальті, подібно як латинські бревіярії, може воно й практичніше, але має здається й деякі недостатки, як прим. нема там приписаного канонічного вступу, так бодай говорено як були в друку перші аркуші.

Дуже добре булоби, якби такі книжки до загального церковного ужитку мали апробату всіх наших Владик, се піднеслоб їх вартість і моральну повагу. Таку апробату мають латинські церковні книги, як прим.: Горе Діюрне, часослов видання у Регенсбургу, котрий має апробату місцевого Ординарія, і покликається на консульторів і цензорів Св. Конгрегації Рітуум, що те видання згідне з давнішим, потвердженим Апостольською Столицею, отже: „кум оріґіналібус новіссімус Рубріціс ак Декретіс Сакр. Рітуум Конґреґаціоніс ад амуссім конкордаре", такі апробати мають церковну повагу і ніхто не може тоді підносити ніяких сумнівів, або критик. У нас справа церковних видавництв ще дуже не упорядкована. Прим. Св. Письмо видане в Жовкві 1921 р. о. Др. Ярославом Левицьким; кілько в нім недостатків, блудів, пропущень, що аж дивно, як міг священик так недбало переводити перегляд тексту і потім коректу. Наведу лиш одно місце для доказу крайнього недбальства: На ст. 346, стих 5. „Він же сказав: Хто ти, Господи! А він: Я Ісус, котрого ти переслідуеш. Але встань і йди до міста, і скажеть ся тобі що маеш робити". Правдивий текст так Вульґати, як і наш словянський має ширший зміст, ось який: „Рече же: кто еси Гди, Гдь же рече: Аз есм Іис, егоже ти гонеши: жестоко тиесть противу рожну прати. Трепеща же и ужасаяся, глаголаше: Гди, что мя хощеши творити, и Гдь рече к нему": В тексті о. Левицького пропущені всі підчеркнені слова. Вульґата має таксамо: дурум ест тібі контра стімулюм кальцітраре (стих 5.) а дальше: Ет тременс, ак ступенс діксіт: Доміне, квід ме віс фацере! Ет Домінус ад еум (стих. 6). Діян. Ап. гл. IX. Таких промахів, недокладностей, пропущень, у наших церковних виданнях дуже богато. Річи дуже поважні пишеться у нас на коліні, без критики внутрішнього змісту, тенденційно, а на тім терпить лише правда. Чому не було взяти до рук таких авторів як: Гарасевич Анналес Екклезіе Рутене, Рудович, де докладно описані життєписи Шептицьких і др. Тоді не писалосяб таких анахронізмів, як отсей з Варлаамом Шептицьким. — М. Я.

Селянські „саботажі" на Україні

ПАТ доносить з Москви: Вступні статті „Ізвестій" і „Правди" потверджують донесення про новий зріст рільного саботажу на Україні, Північнім Кавказі, над долішною Волгою та в полудневій частині центральної чорноземної провінції. В тих частинах СССР достави збіжжа йдуть щораз гірше. Таксамо далеко гірше представляються осінні засіви й орання ніж минулого року. Преса робить з сего приводу великий алярм і домагається острих репресій проти саботуючих селян.

Повстає Чорноморська Унія

„Дейли Телеґраф" пише: Політичні круги приписують велике значіння відвідинам грецького премієра Сальтаріса і Венізельоса в Туреччині. Югославянський король також приїхав в Туреччину, ромун. премієр приїздить 10. жовтня бр. Дня 25 бм. приїдуть до Туреччини: Молотов, Літвінов і Ворошилов. Всі ті візити мають на ціли приготування чорноморської унії. В найблизшім часі будуть заключені умови. Їх вислідом має бути порозуміння 5, коли приступить Болґарія, то 6 держав, що лежать між Морями Балтійським й Еґейським.

Час се найлучший союзник великих ґлянів. — З висказів фон Стефана.

*

Вишколення розуму не дає ще сили характеру. Фільософ дискутує, рішучий чоловік ділає. (Смайлс, „Обовязок").

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З НОВИН ЧУЖОГО ПИСЬМЕНСТВА

Цікава повість-автобіографія шведського лікаря.

На основі розвідки Петра Ліпперта Т. І. у „Stimmen der Zeit“.

2) Аксель Мунте особливо любить і поважає „Малих сестер убогих“. Він подивляє тих монахинь, тих жебручих дітей Бога, що віддали своє життя ще більшим жебракам. Після його думки було б найліпше віддати всі гроші „Малим Сестрам“ замість давати гроші безпосередньо убогим, бо:

„Вір мені, ти не міг безпечніше вложити своїх грошей. Памятай: що задержуєш собі, се стратиш; що даш другим, се буде твоє на завсіди. Ти взагалі не маєш права до гроша, бо се не твоє. Гріш не належить до нікого на землі. Всі гроші належать до чорта, що день і ніч сидить у своїй конторі та мішках золота й торгує людськими душами.“

Аксель Мунте висловлює свої реформаторські пляни про карне право, про гріш, про виховання. Він часом як дитина наївний. Лише правдиво добрі люди можуть щось подібно видумати, бо вони думають, що всі такі, як вони. Та коли доброта стрінеться з дійсністю, то часто розбивається об злобу дійсности. Ті реформаторські пляни могла дійсно створити лише чистота душі та безсумнівна доброта такого чоловіка, як Аксель Мунте.

Аксель Мунте приходить до такого заключення: Доброта і щастя се одно й те саме.

Після него се неправда, що доброта не має на сім світі надгороди. Правда, вона не знайде рівнозначної рекомпенсати, бо таку може дати тільки Бог. Певна се річ, що не всі люди її оцінять, належито зрозуміють — ба, деякі й висьміють. Та на загал доброта все надгороджена. Її надгорода — се найцінніший скарб, який мають люди: любов та довіря. Великій притягаючій силі доброти ніхто не може опертися. Перед добротою всі падуть навколішки. Доброта се одинока сила, що дозволяє нам запанувати над людськими серцями.

„Ти не можеш бути добрим лікарем без доброти і співчуття; ти не можеш бути чимсь для людей, коли в тебе нема доброти.“

Де нема доброти — там може ще бути лише Божа всемогучість. А всемогучість без доброти — се пекло.

Аксель Мунте сам на собі переконався про всевладність доброти. Його всі любили, всі мали до него довіря.

„В чім лежить таємниця успіху? У збудженні довіря. Що таке довіря? Де воно спочиває: в голові чи в серці? В який спосіб уділяється воно іншим: чи воно блестить в очах, чи звучить в лагідних словах? Я сего не знаю. Лише знаю, що довіря не можна набути ні з книжок, ні при ліжку недужого. Се магічний клейнот, що його право уродження одному дало, іншому відмовило.“

„Чому всі ті люди годинами вичікують на мене в розмовницї? Чому всі вони мене слухають? Чому почуваються вони ліпше при порушенні, при дотику моєї руки? Чому вмираючі, що не можуть вже говорити, у смертних судорогах звертали свої мутові очі в мою сторону, радісно, спокійно, коли я клав свою руку на їх холодні чола?“... „Незабаром я пізнав, що я дістав сей неоцінений дар без ніякої заслуги. Я відкрив се ще в пору; я вже починав бути зарозумілий на сей дар“.

Аксель Мунте був щасливий. У відповідь на його безкорисну доброту стрінула його любов і довіря. Мунтови справляли радість також всі бездушні сотворіння: він їх любив, любувався їх красою, тому й вони робили йому тільки добро й радість, кожне на свій лад. Дійсно: світ зі всіми сотвореннями для нас многозначний: всяко можна його оглядати, досвідчувати, оцінювати.

Одному світ представляється як якийсь недорічний, безцільний круговіж припадків, як навала конечностей, а с відразжаюча потвора-звірюка повна їді, злости й хитрости. Для іншого світ повний сонця і краси; він сміється й радіє; для нього світ се весела післанниця Бога, послушна й вірна. Св. Францішок хвалив силу й величавість брата огню, хоч рівночасно просив його, щоб він був більше милосердний і не дуже пік, як лічничий середник в руках лікаря. Воно справді так: добрих людей стрічає всюди доброта; веселих людей стрічає всюди радість; жертвенних людей всі обдаровують і вони радо йдуть життевим шляхом обдаровані, під тягарем любови. Бо: доброта і щастя се те саме.

Ми сказалиб добро і то найвище добро, т. є Бог і щастя се тесаме. Та Аксель Мунте бере щастя в розумінні чисто людськім, тому воно дійсно покривається з добротою. Або радше скажім: чоловік добрий, жертвенний, веселий лекше переносить життевий тягар. Коли він при тім релігійний, то дійсно щиро може сказати на сумерку своїх днів: „Се був гарний день“ І по нім прийде і „гарна вічність“. Таке повинно було бути закінчення сеї книжки й так повинен був підходити до справи Аксель Мунте. Вечірне визнання Акселя Мунте: „Се був гарний день“ не модерне; воно звучить від давних давен. Всі великі Божі слуги і навіть цілком звичайні зірні все мусіли сказати при кінці свойого життя: „Се був гарний день“. Та вони були тільки — слуги Бога. Вони всі посвятили своє життя на службу Господеві та своїм братам, — слугам Бога. Тому життя їх було повне ласки, а надгородою їх ще тут, на землі, був вечірний дарунок Бога: задоволення і свідомість сповненого обовязку. Тому се Божий дар таке вечірне визнання: „Се був гарний день“!

Подав В. Д.

НОВІ ВИДАННЯ

Проф. Д-р Іван Огієнко. РІДНЕ ПИСАННЯ. Частина перша: Український правопис і основи літературної мови. „Бібліотека Рідної Мови“. Видає проф. д-р Іван Огієнко. Ч. 2. Друкарня ОО. Василіян у Жовкві 1933. 16°, ст. 145 + 2 нпг. Ціна 1 зол. Зміст: Передмова. І. Фонетика: 1) Голосні звуки; 2) Приголосні звуки. ІІ. Морфольогія: 1) Іменники; 2) Прикметники; 3) Числівники; 4) Займенники; 5) Дієслова; 6) Прислівники; 7) Прийменники; 8) Сполучники. ІІІ. Правопис чужих слів. IV. Власні імення. V. Ділення слова. VI. Де писати велику букву. VII. Знаки розділові. Показчик до правописних правил.

ДО БОРОТЬБИ. За душу української дитини. Організація Українських Націоналістів. 1933. Сторін 23. Місця видання не подано. Се очевидно підпольне видання ОУН. На ст. 18 написано в тій брошурі таке: „Боротьбу за виховання української дитини, за українську школу треба вести на терені самої школи... З нашої школи ми не сміємо забратися. Ми мусимо з неї викурити все ляцьке й перемінити її на українську. В дні, на котрий визначено день першого виступу, діти приходять до школи, а свідомі вияснюють те, що наступить, менше свідомим. Діти зривають гуртом ляцьких богомазів, „крулів“, герб, ляцькі написи, рвуть білочервоні хоругви й прикраси — а начіпають тризуб, портрет Шевченка, Франка, жовтоблакитні прапорці...“. — Нема сумніву, що такі брошури готові більше наївні одиниці взяти за поважні рецепти в цілі здобуття української школи. І нема сумніву, що коли виконають ради, які є в тих брошурах, то приспішать винищування останків нашого шкільництва і внесуть в родини нашого бідного та знужденілого народа нову порцію терпінь, кар і злиднів.

Kardinal Faulhaber. RUFENDE STIMMEN IN DER WÜSTE DER GEGENWART. Gesammelte Reden, Predigten, Hirtenbriefe. Herder & Verlagsbuchhandlung. Freiburg im Breisgau 1931. Ст. XVII + 1 нпг. + 480, 8°.

Ся книжка промов, проповідей і пастирських листів славного кардинала Фавльгабера виходить отсе вже другим накладом, 6—8 тисячів. Се свідчить наглядно про її почитність і вартість для читачів. Вартість книжки в освітленні актуальних проблемів хвилі як: Чи *релігія се приватна річ.* Війна з релігією в Росії („ми як сусіди Росії не можемо мовчати“). Католицькі засади (бути католиком се значить бути визнавцем, мати характер в дусі християнської моралі, бути апостолом). Християнський життевий порядок. Наша релігійна культура. *Первородний гріх і спасіння.* Евхаристійний конґрес в Шікагу. Марійські церкви й культ Марії. Десять заповідей у житті народа й нації. Совість і її плекання. Бути правдомовним і не брехати. Тайна і гріховний упадок християнського подружжа. Заклики до совісти родичів. *Про сенс терпіння.* З катехізму катакомб. Старохристіянські постаті римських жінок. Петро не вмирає. Петро й Павло. Папство в наших демократичних часах. Католицька акція. Перед свічником Агнця (про місії). Історична година папства (про Чітта Ватікана, папську державу). Великі думки Пія XI. Церква й катехиза: „Паси мої ягнята“. Церква й церковне мистецтво. Розділ Церкви від держави? „Моє царство не від світа сього“. Наша Церква й наш нарід. Родина й суспільність. Нужда німецької дитини. Моя мандрівка до Америки. Преса в службі народньої освіти. Церковний похорон чи поганське паленя небіщиків? Про мир на землі. Над ділом замирення народів. Світова Церква й світовий мир. — Усе те, як бачимо, проблеми цікаві не лише для священика й душпастиря, але і для всякого інтелігентного мірянина. Глибока думок, сила і краса вислову роблять книжку мюнхенського митрополита одним із визначніших творів сучасного католицького релігійного письменства. Вся книжка се один світлий і сильний заклик до пустих сердець сучасної людини: „Назад до Христа“! І сей заклик справді переконує, справді навертає: бо він плід не якогось реторичного фразерства а свідомої цілі праці життя великого чоловіка, небуденного провідника німецьких католиків.

Маленький відскок: чи не варт би видати книжковою формою важніших пастирських листів наших Епископів? У тих листах богато світлих думок і вказівок, котрі й сьогодня дуже придалисяб. А так, розкинені по всяких бюрках, шафках, поміж старими газетами — марнуються і припадають не то порохом, але й забуттям.

А.

Держава то дуже складний, віками або хоч поколіннями вироблюваний соціяльно-господарський і культурний організм. (Стефан Томашівський).

*

Людина без совісти не може мати вищої життевої цілі, лише вдоволення. (Смайлс, „Обовязок“).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Місія в Зеленій к. Бучача відбувалася в днях 13—21 IX. ц. р. під проводом 2-ох ОО. Василіян. Зелена се дочерна громада, що прилучена до парохії Звенигород. Чому не в парох. церкві відбувалася місія, тільки в дочерній? Бо в парохії Звенигород є вправді гарна мурована церква, є приходські будинки, є й ревний, дбайливий душпастир о. Василь Мельник, тільки вірних обмаль. Всього 350 душ греко-катол. а 3/4 населення відцуралися рідного обряду й батьківської віри та й сьогодні будують костел, хоч рідного слова ще не забули в щоденній розмові. — Скажім собі правду в очі, дарма що вона болюча: Вину за цей стан несе попередник-священик. І вся довголітня, мозольна праця о. Стрільбицького й о. Мельника, не вспіла направити лиха, якого накоїла нетактовна одиниця духовника. Зелена — село чисто українське з фільварком оо. Василіян, великим мурованим Народнім Домом, з 3 кооперативами: споживчою, кредитовою й молочарською (районівкою). Простора, мурована церква поміщувала щоденно в своїх мурах до 800 слухачів. Всі науки (а було їх по 3 денно) виголошувано в церкві, бо весь час була осінна слота. Не зважаючи на се народ заповняв церкву так ранком, як і вечером тай з видимим зацікавленням прислухувався Божому слову. Дуже численними й карними показалися шкільні діти; виявили знамените знання катехизму, що дає найкраще свідоцтво для ревности о. пароха в пильнуванні школи. 116 діточок приступило в неділю 17. 9. до св. Причастя, даючи збудування старшим — своїм побожним і карним поведенням. Тай старші парохіяни гідно й чесно держали себе. В місійній св. сповіди помагали отці з сусідних сіл: з Петликовець о. Пельвецький, з Переволоки о. Семенюк, з Оссовець о. Гнатів, з Медведівців о. Гурецький, зі Заривинців і Рукомиша о. Барановський і з Новоставців о. Франчук. З духовною поміччю приїздили й ОО. Василіяни з Бучача. На закінчення місії відправив Службу Божу під голим небом Впр. о. Протоігумен С. Решетило. До св. Тайн приступило 1246 осіб, у трьох останніх днях. Усильні молитви про погоду не були даремні: Закінчення місії відбулося в гарну, сонішну днину храмового празника Різдва Пресв. Богородиці при участи трьох тисяч учасників.

Ватиканський дневник „Оссерваторе Романо“ остро виступив проти атеістичної пропаґанди, яку веде большевицька влада м. і. випускаючи почтові значки з протирелігійними рисунками.

Кардинал гостем в Царгороді. Вертаючи зі св. Землі на чолі паломництва, вступив італійський кардинал Лявітрано з м. Палєрмо до Царгороду. Крім звичайних паломників були з ним також 2 архиепископи і 1 епископ. Витали його сердечно не лише католики всіх обрядів, але також представники турецької власти. На архиерейській Службі Божій було чимало магометан і православних. Вся преса широко розписувалася про сей побут у прихильнім дусі, турецька преса подавала навіть порядок богослужень. Словом, своїм побутом у Царгороді викликав кардинал велике зацікавлення.

Канцлєр Австрії Дольфус виздоровівши по атентаті пішов зі своєї хати пішки до церкви св. Стефана у Відні. Там молився при престолі Богоматери. Йому товаришили міністр скарбу д-р Буреш і два секретарі.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

РАДА МІНІСТРІВ у Варшаві ухвалила кілька проектів декретів. М. і. ухвалено проект декретів будівельного права, в справі побору 10% додатку до податків ґрунтового і промислового та ін.

В ПОЛЬЩІ розвязано т-во „Розвуй“, якого ціль була антисемітська пропаґанда. Розвязано се товариство тому, що воно відступило свій льокаль на збори членів розвязаної вшехпольської орґанізації „Обуз Велькей Польскі“.

УКРАЇНСЬКІ СТУДЕНТИ Перемищини з л. Стаховом на чолі заявили, що участи в Комітеті Ратунку України не візьмуть, бо акція комітету харитативна, а боротьба з большевиками мусить бути виключно політична. Заявивши се, опустили салю нарад. Треба підчеркнути, що сей п. Стахів стипендист Українського Наукового Інституту в Берліні, значить сам користає з харитативної акції сего Інституту, а студенти взагалі дуже часто звертаються за матеріяльною підмогою до укр. громадянства, т. зн. вимагають харитативної акції...

МАСОВІ РЕВІЗІЇ переведено в Любачеві: в студентів, старших інтеліґентів та міщан. За чим шукали, невідомо.

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ВОЄВОДА К. Мошиньский уступив. На його місце іменовано полк. Артура Марушевского.

ШЛЄСЬКИЙ ВОЄВОДА Ґражиньский заявив на зборах металівців: Сили держави не можна спирати на капіталістичнім устрою. Польща мусить оперти свій розвиток на зорґанізованих масах працюючого люду.

РОМУНСЬКИЙ МІНІСТР загран. справ Тітулєску прибув до Варшави. Тут зложив візиту марш. Пілсудскому і Президентови Р. П. Опісля Тітулєску відвідав совітського посла в Польщі Антонова-Овсієнка. До приїзду Тітулєску привязують велику вагу.

ПРИЇЗД ТІТУЛЄСКУ до Варшави мав м. і. на цілі заключення „Пакту Чорного Моря“ між Туреччиною, Ромунією і Польщею.

ЧИСТКА в білоруській компартії дала такі висліди: З рядів партії усунено 18% членів і 19% здеґрадовано до степеня кандидатів і симпатиків.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА також рішилася на обмеження парляментарного устрою. По нараді з през. Масариком премієр Маліпетер рішив створити з представників 5-ти партій, які тепер при владі, комітет 5-ти. Цей комітет буде властивим керовником державних справ. Таким чином Масарик фактично вирікся своїх демократичних засад. (А в нас дальше товчуть про якесь „народовластя“...).

ПРЕДСТАВНИК НІМЕЧЧИНИ в Лондоні заявив міністрови загран. справ Анґлії Саймонови, що Німеччина рішучо відкидає женевські предложення Анґлії, Франції, Італії й Америки в справі розброєння. Вона домагається права зброїтися, коли інші не хочуть розброїтися.

Кождий Українець-Державник
повинен прочитати книжку
д-ра Володимира Левицького
„Українська Державна Путь“
Думки про методу й практику державного будівництва
Богатий зміст. 160 сторін вісімки.
Ціна тільки 90 сот.
з пересилкою 1.20 зл.
Замовляти у д-ра К. Гладиловича („Хліборобський Шлях“) Львів, ул. ТЕРЕСИ 2 ц. або жадати в усіх книгарнях.

НОВИНКИ

Інавґураційна Служба Божа Марійської Дружини Студенток у Львові відбудеться в неділю дня 15. с. м. о год. 8.30 в церкві ОО. Василіян при вул. Жовківській 36. Ширші сходини студенток відбудуться тогож дня о год. 15 попол. в Інституті СС. Василіянок при вул. Длуґоша 17. Проситься Товаришок про численну участь. — Виділ. 176 1-1

Інавґураційну Службу Божу для молоді високих шкіл у Львові відправить Преосв. Іван Бучко в неділю, 15. с. м. о год. 12-ій в архикатедральній церкві св. Юра.

Приймаю як давніше в моїм дентистичнім заведенні Сикстуська ч. 17 від 9—1 і від 3—6. **НАСС.** 161 1-3

Овочеві щепи і кущі, певні щодо відміни, гарні та здорові, замовляйте в одинокій українській фірмі А. Терпиляк — Залуква, почта і стація Галич. Телеф.: Галич, ч. 1. Конто ПКО: ч. 500.885. Цінники й оферти безплатно.

Музей „Бойківщина“ в Самборі виказує приріст предметів від 1. VI.—30. IX. б. р. на 163 катальоґових чисел.

В Гутиських (Станиславівщина) відбулося відчинення нової читальні „Просвіти“.

В Побережжі (Станиславівщина) відбулося сокільське свято. В нім взяли участь соколи і соколиці зі Стриганець, Тязева, Колодіївки, Ганусовець, Добрівлян, Делієва і Рошнева. До вправ разом з дорослом стануло 245 учасників, з того 133 сестер і 112 побратимів. Свято випало дуже гарно.

Староство в Бродах заборонило протестаційне віче проти московських насильств на Великій Україні. З того виходить, що п. бродський староста занадто перенявся союзом з СССР.

Поліція перевела ревізії й увязнення в отсих селах Рогатинщини: в Підгородю в студ. Лісовського та в селян С. Ґудзя, Осипа Муращина, Я Дзюбатого, П. Саса, А. Матвійціва, З. Малецького. Я. Дзюбатого увязнено. В Залипю переведено ревізію в студ. Й. Шпаковича, Д. Гаврилова, В. Палюка. В Дібринові переведено ревізії у 6 селян. В Рогатині увязнено урядника П. С. К. М. Драґанчука.

Згоріла стирта з 600 копами вівса в Брошневі, пов. Станиславів, власність фірми Ґлезінґер. Увязнено Франца Немирівського, підозрілого за підпал.

Балакучий ромунський мін. Тітулєску так заговорився підчас снідання з совітським послом Антоновом-Овсієнком, що просив міністерство комунікації відложити відїзд поїзду на 10 мінут.

У варшавських високих школах підчас інавґурації студенти-ендеки викликали авантуру. Підчас промов ректорів падали протиурядові й антисемітські оклики. Демонстрантів усунули.

Дощ звізд видно було на небі в ночи з 9. на 10. с. м. в ріжних місцевостях Европи. Се буди останки комети, котрої орбіту перетяла земля. Астрономи припускають, що у всесвіті наступила якась катастрофа.

Радісну несподіванку зробив нам „Комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках“, відкриваючи у Львові **перший український магазин і робітню** мужеських одягів, плащів та шкільних одностроїв — готових і на замовлення. **Магазин під управою ТЕ-КА** міститься у фронтовому льокалі при вул. Трибунальській ч. 1. Треба підчеркнути, що се одиноке у Львові того рода христіянське підприємство. Всі одяги виконуеться у власній робітні, в котрій працюють українські кравці — першорядні сили. — Ціни конкуренційні.

За „контрреволюцію“ розвязали в Харкові „Союз українських драматургів і композиторів“.

Найвисший Суд у Варшаві затвердив вирок окружного суду в справі б. берестейських вязнів. Силою того вироку засуджено В. Вітоса на 1½ року тюрми, Баґіньского (Хлопська Партія) на 2 роки, Ліберманa (ППС), Барліцкого (ППС) і Керніка (Хлоп. Партія) по 2½ р. тюрми, Цьолкоша, Праґера, Дібуа, Мастека і Путека (всі члени ППС) по 3 роки тюрми. Ті засуджені, що були послами тратять мандати, ті що були адвокатами (Ліберман, Праґер і Путек) тратять право виконувати адвокатську практику. Крім того Вітос тратить ордер Білого Орла, Баґіньский хрест Віртуті Мілітарі.

Польський Метеорольоґічний Інститут перестав радіом оповіщувати передбачування погоди. Запитаний одним часописом, яка причина сего, відповів, що йому власти заборонили се. Близших вияснень, чому йому заборонено предсказувати погоду, ПІМ не дав.

Безбожницька пропаганда большевиків проти сегорічних свят Різдва Христового зачнеться вже 15 с. м. Атеїстичні аґітатори виголосять того дня тисячі безбожницьких відчитів не тільки своїм в „раю“, але також в ріжних чужих державах і краях. Не минуть ті „хвилософи“ і нашої Галичини.

На зїзді німецьких фізиків і математиків молодий український фізик Олександер Смакула виголосив реферат про вглитування світла металями.

Стабілізація доляра. З Америки наспіли вісти, що доляр буде стабілізований на висоті 5.93 зл.

Сербський православний митрополит Летица помер в 75 р. життя.

Землетрус відчули на острові Халькидике в Греції й у Вірменії.

Ураган спустошив береги Мехіканського заливу і полетів у глибину Америки в північнім напрямі.

Біржа

ГРОШІ: Амер. доляр у приватних оборотах 5.86—5.88 зол. Польський Банк платив 5.80. Золотий доляр 9.04—9.06. Канад. доляр 5.65—5.75; анґл. фунт стер. 27.60; нім. марка 2,12; 100 фр. франків 35; 100 швайц. франків 172.75; 100 чесь. корон 25.50—26 зол.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: пшениця 19; жито 13.75; овес 12.25; гречка 18.50; кукурудза 25; фасоля біла 20; фасоля краса 16; горох пільний 22.50; просо 29; конюшина чер. 90; мак синий 65; ґрис пшен. 6.25; ґрис жит. 6.50 зол.— Оживлені обороти житом, півсом, ячменем, маком, гречкою та конюшиною. Тенденція удержана.

НАБІЛ: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла 3.10 зол., за 1 л. молока 17 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яєць 3.90—4 зол. Тенденція на молоко знижкова, на інші артикули устійнена.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ВПРАВНИЙ ІНСТРУКТОР візьме лекцію за мешкання. Ласкаві оголошення до Адміністрації „Нової Зорі“ під „Технік“. 170 1-2

УЧИТЕЛЬКА БЕЗ ПОСАДИ, особа старша, здорова, знайде заняття в священика-вдівця: приготовити доньку до І. кл. ґімназії нового типу, а в вільних хвилях доглянути господарки. Письма неузгляднені остануть без відповіди, пропорученя побажані.—Іларіон Лущинський, Поміркі, пов. Бучач. 175 1-2

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

ТОВАРИСТВО „Читальня українських студентів богословії ім. М. Шашкевича“ у Львові приготовляє до видання альманах. В його склад входитимуть крім праць теперішних студентів Академії також праці колишніх питомців. В язку з тим звертаємося до давніших Товаришів, до Всч. Отців з просьбою о матеріяли з ділянки літератури, науки і т. п. Ходить нам головно о спомини і світлини, що відносяться до історії Т-ва „Читальня“ та праці богословів зовні Семинарії. Речинець надсилання матеріялів до 15 листопада 1933. — У Льва-городі, дня 11. X. 1933. — За Видавничий Комітет: Олександер Буць, голова; Мирон Іжак, писар. 179 1-2

НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР
першорядних бельських матеріялів
на сезон осінно-зимовий для пань і панів у фірми
Ян Валлях і Син
ЛЬВІВ, РИНОК 33. Телєфон 47-16.
Солідний товар. Ціни безконкуренційні.

РОБІТНЯ ОБУВИ
„ПШИШЛОСЬЦЬ“
Львів, пл. Домбровського 1.
Новочасна робітня обуви. Спеціяльність анґлійські чоботи, обува туристична, — спортова мужеська й жіноча, також всякі направки. П. Т. урядникам (урядничкам) догідні сплати.

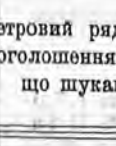
ФАБРИКА фортепянів, пянін і гармоній, продажа, виміна, направи, строєння
М. Шкельскі
Львів, Оссолінських 10. Тел.: 87-23. 160.

Кравецька робітня
Михайла СТЕЦЯ
Львів, ул. Ягайлонська 24.
(в подвірю)
Абсольвента академії крою в Штутґарті і Липську, виконує, для Всч. Духовенства реверенди, папістики, пальта і колпаки. Для Вп. Панів виготовляє всілякі кравецькі роботи швидко, елєґантно, по найновішим взорам і по найнижчих цінах.
Великий вибір матеріялів.

Технічно дентистичне заведення
Кароля Фінклєра
перенесене з ул. Коперника на вул. СИКСТУСЬКУ 38.
Для Впр. Духовенства і т. п. полекші в сплатах.

Спеціяліст венеричних та скірних недуг і косметики
Др. ФІШЕР бувший довголітний лікар асистент дерматольоґ. клінік
в Берліні, Відні й Празі
орд. від 9—1, 3—7.
Львів, пл. Марійська 10, II. п.
другий вхід з ул. Собіського 2.
Тел. 51-68 Сепараткові ждальні

Сальон цвітів АНДРІЯ ПРОЦІДЕМА
ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА Ч. 2.
поручає з власної продукції і спроваджувані цвіти тяті, вазонкові, китиці, вязанки, коші цвітів, вінки похоронні. Спеціяльний відділ декорації саль і столів. — Цвіти екзотичні, ціни крізово низькі. 172-1-5

Всякі артистично-різьбарські праці в дереві — церковні (вівтарі, амвони, сповідальниці, статуї святих, феретрони і т. п.) — артистично-меблеві — доповнювання різьб при антиках — виконує артист-різьбар в дереві
Осип Ромпала
ЛЬВІВ, ГЛИБОКА Ч. 18.

НЕДУГИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза легенів є неумолима і щорічно, без ріжниці полу, віку і стану, скошує міліони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan Age“** Ґонсецького, що, влекшуючи виділювання флеґми, скріплює орґанізм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла й усуває кашель. Уживається за порадою лікаря. Продають аптики.

ФУТРА жіночі й мужеські як також всілякі новости футрові найсолідніше виконані в фірмі
ЕЛЬЖБЄТА СОЛІК
Львів, ул. Собіського 4.
Перерібки виконує старанно.

КІНА

АДРІЯ: Геть з любовю.
АТЛЯНТИК: Наречена з Відня.
КАСІНО: Усміх щастя.
КОПЕРНИК: Пісня пісень.
МАРУСЕНЬКА: Онкель Мозес.
МІРАЖ: Ц. к. листонос Врабець.
МУЗА: Мата Гарі.
ПАЛЯС: 12 крісел.
СТИЛЕВЕ: Дівча з країни бур і ревія.
УТІХА: Бажана і ревія.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 Телєфон ч. 60-04.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.
РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана
ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45
Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ
Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редагує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.
Рік VIII. Львів, четвер 19 жовтня 1933. Ч. 79 (677).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Стшлїца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам.-доляр
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Кракїв 405.867.

Німеччина виступила з Союзу Народів

Райхстаґ розвязаний — вибори 12 листопада бр.

Появився декрет президента Німеччини про розвязання райхстаґу і визначення нових виборів на день 12 листопада. Рівночасно оповіщено рішення правительства про виступлення Німеччини з Союза Народів і з розброеневої конференції. Розвязання райхстаґу і зарядження виборів має на ціли дати населенню можність висказатися щодо тих справ. — Зобовязання Німеччини супроти Союза Народів гаснуть аж з упливом трох літ по виступленні. — Враженя виступлення Німеччини в цілім світі дуже велике. Всі очікують надзвичайних подій. — З виступленням Німеччини повага й позиція Союзу Народів дуже захитані. Можливе навіть його розвязання.

Виключили галицьких учених з ВУАН

З Київа наспіла вістка, що там большевики виключили з ВУАН (Всеукраїнської Академії Наук) чотирох галицьких учених: Михайла Возняка, Філярета Колессу, Кирила Студинського і Василя Щурата. Притім подано дві причини виключення: Перша, що ті вчені „не переймилися комуністичнсю ідеольоґією", друга: що вони перенятї „польським фашизмом". — В цілій нашій Галичині від Збруча по Сян і Попрад не було ніодного Українця, котрий не принявби сю вістку зі щирим сміхом. Сміхом над т. зв. большевицькою владою, котра тим своїм рішенням тай особливо такою безмежно смішною арґументацією осмішила себе остаточно в очах кождої культурної думаючої людини. Тепер хіба вже не буде між нами нікого, хто т. зв. „владу" большевиків бравби поважно й уважавби якимнебудь урядом, а не купкою злочинних блазнів, котрі зломали свою власну програму в національних справах і тепер оповіщують такі дурноваті ухвали. Може хоч тепер прозріють галхахли.

Перед розривом дипльоматичних взаємин

Між Японією та большевиками робиться щораз горячіше.

Японська аґенція Ренґо доносить: Японське правительство вносить ноту протесту проти того, що совітська аґенція ТАСС оповістила підроблені документи, які мають виказувати, немовби Японія хотіла захопити китайську зелізницю. Японське військо домагається, щоб московська влада сама відкликала лож. Вся японська преса називає поведення совітської влади безчесним.

Що доносить аґенція Райтера?

Аґенція Райтера доносить з Токія: Обурення правительства Японії проти совітів росте. Представник японського мін-ва війни заявив, що можливий розрив дипльоматичних взаємин. Ждуть на звіт японського посла з Москви.

Голоси преси.

Большевицькі „Ізвестія" широко розписуються про те, що оповіщені ТАСС-ом документи правдиві та що вони доказують анексіоністичні заміри Японії. В европейській пресі переважає реферуючий тон, але не бракує також голосів, що большевики всюди вносять лож, клевету, роздражнення й заострення та що їм не поможуть якісь таємничі переговори, котрі вони тепер ведуть з Польщею й Ромунією. — Який оборот візьме ся справа, годі предвидіти.

Як про товаришів говорять Японці

Японська аґенція Ренґо оповіщує такий висказ про большевиків, додаючи, що се висказ високо відповідальної особи з яп. мін-ства загр. справ: „Не треба привязувати за велику вагу до шуму, який робить совітська преса у звязку з фальшивими документами Гашікарі. Трусливі собаки лають часом таксамо голосно як хоробрі собаки". — Річ ясна, що за такий висказ в кождій іншій країні поважно зажадалиб сатисфакції. А „товариші" проковтнуть і се.

Американський Союз Народів

Правительство республики Сальвадор в Америці виступило з проектом утворення Союза Народів американського континенту й американського трибуналу справедливости. Правительство Сальвадору зголосило формальний внесок, щоби ся справа увійшла на порядок нарад панамерик. конґресу.

Медведі нападають на людей

Сільський стражник в Ясені, пов. Калуш, Ілько Сник стрінув у лісі Шемлеч медведицю з медведятами, котра його заатакувала. Сник видрапався на дерево і пересидів там 3 години. Перед двома тижнями молодий медвідь напав у лісі Параску Кос і тяжко її потурбував.

Wyciąg z protokułu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S. O. W. Medyński jako Przewodniczący S. O. A. Jagodziń-ki i Dr. J. Locker jako ɫosujący w sprawie konfiskaty Nr. 75 czasopisma „Nowa Zorja" z daty Lwów, dnia 5/X 1933 do Sygn. VI. I. Pr 477/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 6. października 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 4. września 1933 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Nowa Zorja" Nr. 75 z daty Lwów, dnia 5/X 1933 zawierającego w artykule „Zahadka od buły do Polsʌczeju znamioma wyst z art 170 kk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust druk. z 17.XII. 1862 Dzpp Nr 6 ex 1863 tj zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu nieodpowiedniemi komentarzami do zeznań świadków występujących w procesie samborskim szerzyć niepokój publiczny Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione Przewodniczący Medyński w.r. Protokułant Pendyk w. r. Za zgodność: Lipanowicz st. sekretarz.

31. жовтня ц. р. кінчиться речинець виповідження обезпечення 1/3 частини в ПЗУВ на 1934 р. Не зволікайте ні хвилі, а йдіть до аґента „Дністра", зажадайте картки виповідження, виповніть її і вишліть поручено до приналежного відділу ПЗУВ. Виповіджену 1/3 частину обезпечіть негайно в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" у ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Національний Зїзд

Які орґанізації можуть його складати?*)

Відповідь на се питання залежить від того, які ціли визначимо тому конґресови. Коли той конґрес має нашій нації дати загальний образ її стану то мусить обняти всі области її життя, себто економічну, культурну й політичну. В такім разі до обіслання того конґресу булиб управнені наші національні орґанізації економічні, культурні й політичні. Колиж орґанізатори того конґресу рішилисяб обмежити той конґрес і його діяльність до одної або двох областей, то відповідно до того булиб управнені орґанізації з тих областей до обіслання такого конґресу.

Засадою в переведенні конґресу повинно бути: не мішати ріжних областей збірної діяльности. Чому? Бо се річ далеко більше шкідлива ніж виглядає на перший погляд. Сей рак уже від довгого часу їсть наш національний орґанізм, їсть і нищить його з нашої власної вини. Покажемо се на ярких передвоєнних прикладах і потому перейдемо до ще більше ярких повоєнних.

Наші старі громадяни ще певно добре пригадують собі, як у нас за старої Австрії все і вся було захоплене „політикою": від крамнички на мило і шварц почавши, на найвисших інституціях скінчивши. Від ґімназистів аж до професорів університету включно всі, але то буквально всі „займалися політикою". Що сталося з нашою незрілою молоддю, котра „займалася політикою", про се нема ніякої студії, ні статистики. Та се на загал доволі виразно видно по овочах, які видало те розполітиковане покоління. Зате нема і не може бути ніякого сумніву щодо крайної шкідливости, яку приніс нашій нації факт, що й наші в порівнанні з польськими нечисленні професори університету занялися політикою замість присвятити свій час і свій труд тому, до чого були покликані, то значить скріпленню української науки

*) Гл. дві перші статті на тему зїзду в „Н. Зорі", чч. 75 і 76.

Кождий Українець-Державник
повинен прочитати книжку
д-ра Володимира Левицького
„Українська Державна Путь"
Думки про методу й практику державного будівництва
Богатий зміст. 160 сторін вісімки.
Ціна тільки 90 сот.
з пересилкою 1.20 зл.
Замовляти у д-ра К. Гладиловича („Хліборобський Шлях") Львів, ул. ТЕРЕСИ 2 ц. або жадати в усіх книгарнях.

і тим самим культури, одного з найсильніших чинників в розвитку нації.

Таким чином дійшло до того, що хоч ми за Австрії мали на львівськім університеті аж двох професорів української літератури, дійсно по панськи заосмотрених в усякі матеряльні блага, то ні оден з них за довгі літа не дав своїй нації історії нашої літератури[1]), бо оба професори займалися політикою. Тимчасом в політиці могли їх заступити інші інтелігентні люди з таким самим успіхом, але в написанні історії літератури не могли їх заступити інші люди, бо така праця в нових часах вимагає безумовно цілого забезпеченого чоловіка, котрий розпоряжавби всім своїм часом для тої праці, мав змогу ужити до тої праці молодих і метких помічників у своїм власнім семинари і т. п. Все те мали можливість зробити аж два наші професори університету — і не зробив ні оден! Навіть таке природне в людей почування як потреба суперництва не спонукало їх виконати працю, до якої були зобовязані з титулу свого становища. І так дійшло до правдивого скандалу, що „40-міліонова нація“ по сей день не має історії своєї літератури в закінченім циклі. (Приватний учений п. Возняк на жаль не має змоги скінчити свою працю, а т. зв. Історія літератури Єфремова се не історія, тільки публіцистичні нариси. Нескінчена також Історія літератури, котру розпочав проф. Грушевський).

Чи такі річи з професорами, котрі довгими літами „солідарно“ не сповняли свого обовязку, який лише вони могли як слід сповнити, булиб можливі, якби публична опінія суспільности не була хора від верхів аж до самого споду, — хора на п о м і ш а н н я понять... Сей факт в яркім світлі показує всю лож тих, котрі ріжні разячі браки в нашім публичнім житті оправдують тим, що мовляв „обставини і біда“ не дають нам з успіхом працювати. Тимчасом тут маєте приклад, що обставини були знаменити й ніякої „біди“ не було, але з нашої власної вини не зроблено того, що можна і треба було зробити.

Та — слушно чи неслушно, не хочу в те вдаватися — говорять таке: Щож, так зложилося, що оден з тих панів професорів був вправді здібний але лінивий, а другий попав на катедру просто з протекції, отже такого ми вже „пеха“ мали тай тілько... Ба ні! Бо на правничім факультеті бачили ми за Австрії таку ще більше поучаючу подію: Трафився нам професор, котрому вже ніхто не відмовляв ні здібности ні робучости. Той професор називався Станислав Дністрянський і вчив він цивільного права. А мали ми вже тоді в нашій Галичині четвертину всіх суддів української народности, значну скількість адвокатів Українців, матеряльно ситуованих не так як тепер, дальше доволі показну скількість правників в ріжних інших дикастеріях, не кажучи вже про наші громади й інституції, котрі дуже потребували кодексу цивільного права в українській мові! І нема сумніву, що видання такого кодексу булоб у тих часах напевно принесло гарний гріш. Ну і знаєте, як скінчилася справа пекучо потрібного видання кодексу цивільного права в українській мові за часів Австрії? Поверх сто літ обовязував в Австрії той сам, мимоходом кажучи знаменитий кодекс цивільного права, якому рівного не було в Европі, але й Австрія минулася, а українська нація під Австрією таки не діждалася від своїх „дорогих синів“, правників, перекладу того дуже доброго кодексу[2]). Аж мов на іронію якраз тоді коли не стало вже Австрії й того кодексу вже не було треба — проф. Дністрянський видав в українській мові той австрійський кодекс. А чомуж той здібний і працьовитий чоловік не зробив того скорше? Бо займався парляментарною політикою... Що він в тій політиці не зробив і не міг зробити буквально нічого, се ясне. І рівно ясне те, що невиконанням на час того, до чого був покликаний і що добре міг виконати, спричинив він необчислимі шкоди своїй нації, які взагалі вже не дадуться направити.

Одначе всі ті шкоди, які українська нація понесла від наших політикуючих професорів літератури і права, були дійсно дрібничкою в порівнані зі шкодою, яку тій нації заподіяв політикуючий професор історії, Михайло Грушевський. Передовсім щиро і з дійсною пошаною та приємністю підчеркуємо великі заслуги того ученого в области збирання історичного матеряду й оброблювання того матеряду. В тій области проф. М. Грушевський був феномен робучости й орґанізаційного сприту, феномен, якого може нам позавидувати кождий інший словянський нарід тай не тільки словянський. Та як тільки той учений і великий орґанізатор науки вмішався в політику, допровадив до забагнення Наукового Товариства ім. Шевченка в Галичині, допровадив до розброєння нашої молодої держави на Наддніпрянщині, допровадив до морального чи радше до неморального упокорення себе і тих, що пішли за його прикладом й опинилися в руках большевиків.

Не пишемо сего на те, щоб докучити комунебудь, тільки пишемо се для публичного добра, для виказання, які необчислимі шкоди поносить національний орґанізм, коли в нім наступає помішання понять і всі беруться до всего, а публична опінія не тільки не бачить в тім нічого злого, але навпаки, думає, що так повинно бути. Мовляв, то раз здібний „муж“.

На тлі такої опінії витворилися в нас уже прямо нестерпимі типи, котрі рівночасно займаються політикою і стоять буцімто на чолі нашої кооперації тай тягнуть на очах всеї нації високі зиски з одної і другої, хоч не можуть виконувати як слід своїх обовязків ні в одній области ні в другій, просто тому, що не мають на те часу. Так деморалізуються навіть люди, котрі моглиб хосен принести своїй нації, якби не були рівночасно послами чи сенаторами й не засідали в кількох інституціях нараз, займаючи місця іншим — серед неймовірної нужди. Так затрачується вже не тільки сповнювання обовязків в тій мірі, в якій при даних здібностях можна булоби сповнити (ану, нехай хто покаже такого пана посла, занятого рівночасно в кількох економічних інституціях, при орґанізаційній посольській праці, при правильній обіздці виборчого округа, при участи в політично-публіцистичній праці — поза рідкими виймками!), затрачується навіть почуття всякого стиду. І так доходить до того, що найбідніша в світі нація, котрої інтеліґенція дослівно щезає, бо не має де і при чім працювати, „посідає“ на своїх верхах ґрупку людців, перевантажених титулами, достоїнствами, урядами, синекурами і публичними ґрішми до тої міри, що вони вже не в силі що небудь порядно зробити. Бо тільки уявіть собі напр. чоловіка, котрий в одній з наших інституцій побирає поверх тисячі зл. місячно самої емеритури, кромі того провадить ще тепер за окремим винагородженням справи тоїж інституції, кромі того засідає в інших економічних інституціях, кромі того провадить ще свій приватний інтерес. Чи може він щось замітне зробити для свого народу? Таж се річ виключена, бо він мусить б і ґ а т и як день божий по ріжних засіданнях ріжних орґанізацій, в яких ледви чи годен навіть при великій робучости запізнатися докладно зі справами, які має рішати. Вправді трохи не в кождій з тих інституцій є ще його фамілі-янт, котрий також приготовляється „служити“ в той сам спосіб українській нації, поки тої нації стане, але він не в силі поінформувати „свого“ про всі справи, вже хочби тому, що вони не сходяться надто часто: бо він таксамо бігає з засідання на засідання й на ніякім не знає, що діється.

Ми зовсім не промовляємо за тим, щоб обмежити платні публичним працьовникам до тої міри, щоб ні оден з них не мав напр. змоги без затягнення позички направити собі зіпсуті зуби, — бо тоді такі працьовники похоруються на жолудки і згодом розстроять собі орґанізм до тої міри, що взагалі не зможуть працювати. Та знов з другої сторони треба конче боротися з таким ненормальним і деморалізуючим фактом як той, що в нас є люди, котрі з наших убогих інституцій витягають більше платні ніж мають державні міністри. І якраз тому не можуть давати нації того, що давалиб їй, якби мали напр. лише 1000 зол. доходу з неї, бо тоді малиб менше біганини і більше часу обробити яке небудь поле публичної области, що лежить облогом[3]).

Такий стан як тут описаний глибоко деморалізує людей, бо й вони привикають брати великі гроші за роботи, яких вони ізза перетяження виконати просто не в силі, і другі дивляться на се тай собі зачинають в душі „леліяти ідеал“ такої „служби для рідного народу з патріотизму“. На тім тлі спихання виконування своїх обовязків оден на другого належить до річей, які вже навіть нікого не дивують. І так спихають обовязки оден на другого аж ніхто того обовязку не виконає, хоч платний за се. Нпр. такий факт: Союз українських адвокатів уряджує нараду, щоб застановитися над способами оборони прав української мови в судах і урядах. В тій ціли висилає м. і. запросини до наших послів, котрі чейже мають обовязок зацікавитися такою важною справою своєї нації. Та хоч між тими послами значна часть правників, то на нараду в тій справі — не прийшов буквально ні оден!

Такі й інші подібні факти вказують на те, що наша публична опінія хора, бо якби вона була здорова, то такі факти булиб неможливі. А хора та опінія тому, бо ніхто її систематично не провітрював, ніхто систематично не шукав причин наших публичних недомагань, бо просто не було приводу, який приневолювавби застановитися над тим всім. І якби той національний конґрес, про котрий тепер мова навіть не зійшовся, то все таки думка про потребу скликання його викличе в нашій суспільно-

---

[1]) Се могли вони тим лекше зробити, що треба було тільки провірити й доповнити матерял зібраний перед ними в 5 томах історії нашої літератури, котру оставив нам працьовитий о. Омелян Огоновський.

[2]) Мало на думці переклад кодексу в нашій що так скажу модерній, літературній українській мові, бо в давніше уживаній мові маємо кодекс в не злім перекладі радника апеляції К. Коміцкевича з 1868 року.

[3]) Підчеркуємо, що коли старий і заслужений працьовник на полі народної праці має на старі літа лучшу платню чи навіть платні, то се нікого не повинно разити так, як власне повинно разити, коли публичним ґрошем напихається молодиків. Се вже розбишацтво на публичнім майні. А у Львові історично знаний такий випадок (се дійсно „випадок“ в значінні нещастя), що зовсім нічим незаслужений молодик сее щось пять українських інституцій! Нема сумніву, що в тім винні також ті, що дають ссати народні інституції, — в таких тяжких часах!...

сти бодай провітрення дуже тяжкої атмосфери, бодай застанову над ріжними причинами недуг. Може не всі думки і критики, викликані ідеєю конґресу, будуть слушні, бо люди ми всі і по людськи помиляємося, але богато в них буде правди. А одною з тих правд видається пишучому сі стрічки та, що найбільше причинилося до забагнення наших відносин помішання понять, областей і обовязків.

І тому з приводу підготовки конґресу треба підчеркнути думку: Орґанізації, які мають складати той конґрес, мусять бути строго розділені; кожда мусить ясно заявитися, яка вона властиво орґанізація, політична чи неполітична — й відповідно до того приготовити свій виступ. Річ в тім, щоби представники даної орґанізації виступали або як політики, або як економісти, або як культурники, а не як всі *про все рішаючі*, бо в теперішних часах розросту публікацій в кождій області вже й одну область опанувати трудно. Бляґерів, котрі спекулюють на непідготовку публики й оперують для заімпонування їй видуманими цифрами й іншими подібними „цитатами“, — не терпить ніяка солідна праця й ніяка солідна нація.

Не треба думати, що висше описане забагнення відносин є лише в нас. Ні, се поява загальна й у наслідках своїх всюди подібна. Може найяркіше виступає та кумуляція й помішання найріжніших занять на території б. Росії. Се одна з головних причин страшного стану народів під владою большевиків, де кождий партійний чоловік уважається здібним на кожду позицію, від гарбарні шкір почавши, на поетичній критиці скінчивши.

В меншій мірі страшну але все таки велику слабість виказала помішанням ріжних областей діяльности така могутна колись німецька соціялдемократія. Вона, що своїх економічних орґанізацій уживала виключно до політичних цілей без огляду на економіку й інтерес членів, *дійшла вкінці до такого ослаблення*, що навіть пальцем не могла рушити, коли Гітлер конфіскував великанське майно тої партії та всіх її орґанізацій. Чому? Бо в основі всіх тих її богацтв лежала брехня, яку вже бачили її власні члени, лежав обман, в обороні котрого не рушилася ні одна рука робітника. Здорове публичне життя вимагає безумовно чистоти. Без неї нема і не буде здорової нації.

Коли серед могутних державних націй такий стан помішання понять і областей діяльности доводить до дуже сумних наслідків, то щож доперва говорити про наслідки такого стану серед націй слабих і недержавних! Тому вони ще більше уважно повинні берегтися перед усякою неясністю, котра має тенденцію переходити в нечистоту й руїну.

Котрі з істнуючих орґанізацій наших малиб бути допущені і в якій скількости представників та до якої области конґресу — се річ його орґанізаторів.

А. Ч.

Ліквідація демократії

Ліквідувати демократію зачали большевики. За їх прикладом пішли фашисти в Італії. За ними пішли Гітлерівці в Німеччині. За ними зробила тесаме Австрія. А тепер в Чехії мають відобрати право зголошування кандидатів всім нельояльним партіям. Отже демократія з рівним правом голосування стає вже пережитком. Не даром говорив наш хлоп: „Пережили ми панщищину, пережиємо й конституцію“.

ЧИЯ ВИНА?

Наша відповідь „Ґазеті Пораннїй“.

В ч. 76 „Нової Зорі“ помістили ми статтю п. з. Самбірський процес — кілька уваг про його причини. В тій статті вказали ми безсторонно на найважніші причини, котрі викликали той процес. Як головну причину вказали ми високо ненормальні відносини в нашім краю як наслідок неполагодження українського питання в Польщі. А вину за те неполагодження несуть передовсім господарі польської держави — Поляки і також Українці.

На нашу статтю звернула увагу краєва преса. „Діло“ і „Новий Час“ перепечатали її майже в цілости. Звернула на неї увагу також львівська польська „Ґазета Поранна“. Вона в ч. 10445 присвятила їй спеціяльну передовицю п. з. Чия вина? В тій передовиці „Ґ. П.“ намагається скинути вину за неполагодження українського питання в Польщі з Поляків виключно на Українців.

„Ні, панове з „Нової Зорі“ — відповідає „Ґазета Поранна“. — Не вмовите в нікого, що правда по вашій стороні. Заперечить тому дух Сидора Твердохліба, котрий згинув (і після нього богато інших) не з польської руки тому, бо йшов мужно до полагодження української проблеми. Заперечить тому о. Войтаровський, котрий з місією польського уряду їздив до вашого диктатора, щоби покласти кінець анормальним відносинам і щоби зустрінутися з відмовою. Заперечать переговори про вилічення такої болячки, як український університет, котрі ви ударемнили. Заперечать переговори, котрі вів бл. п. Голуфко, а котрі ви розбили. Заперечить тому довгий ряд ваших земляків, котрих ви проскрибували й обкидали болотом за те тільки, що сміли шукати руки, котру витягнула до поєднання польська сторона.

Через 15 літ вперто і терпеливо поновляли ми проби, щоби дійти до порозуміння. Ми йшли на уступки дрібні і на уступки величезні, що прізувалися в наш устрій і засадничу структури держави, на те, щоби покласти край „анормальним відносинам“. Ми не занедбали нічого. Але панове самі признаєте: українська політика голосила клич „всьо або ніщо“. І українська політика тим своїм становищем перетинала всяку дискусію. Воліла „ніщо“ і нехай же нині не оскаржує нас за те, що нічого не осягнула“.

Стільки „Ґазета Поранна“.

Ми нарочно навели відповідь „Ґазети Пораннїй“ в її сутевій частині дослівно. Бо та відповідь се типово польська відповідь на виправдання ненормального положення Українців в Польщі.

В чім суть тої типовости?

Суть тої типовости в тім, що „Ґазета Поранна“, як і взагалі Поляки, коли йде мова про наладнання українсько-польських відносин, покликається тільки на польську теорію, а промовчує зовсім польську практику.

Ми зовсім не заперечуємо того, що Поляки люблять балакати про українсько-польське порозуміння. Та одночасно бачимо наглядно, як Поляки підготовляють те порозуміння ділами.

Чи треба пригадувати ті діла?

Хто памятає положення Українців в Ґаличині зперед 1918 р. і порівнає його з нашим теперішним положенням, той не може не замітити величезної ріжниці на некористь нашої теперішности. Де є ті права які Українці вже мали в Ґаличині? По них нині нема майже сліду. Зокрема що торкається українського університету, про який згадує „Ґазета Поранна“, то де є 10 українських катедр, що до 1918 р. істнували на львівськім університеті?

Польські балачки про українсько-польське порозуміння й одночасне відбирання Українцям прав, котрі ми мали вже як вислід кількадесятьлітної боротьби і розвою, не могли остати без наслідків. Ті наслідки — се недовіря українського громадянства до згаданих вище польських балачок і обіцянок. Недовіря — зовсім оправдане. Бо коли Поляки відбирають Українцям те, що ми вже мали, то чи можна брати поважно обіцянки на адресу Українців?

І не тільки відбирання Українцям того, що ми вже мали, викликало серед Українців недовіря до польських балачок про українсько-польське непорозуміння. Також невиконання Поляками міжнародніх і своїх власних зобовязань відносно Українців поглиблювало ще більше те недовіря. Пригадаємо напр. справу самоуправи для Ґаличини як також справу українського університету, які і досі не введені в життя, не зважаючи на виразні постанови польського Сойму. Все те казало Українцям не привязувати до польських балачок і обіцянок серіозної ваги.

Отсе поступування Поляків з Українцями було й є між ін. причиною того, що українська політика в Польщі стала під знаком максималізму і ніяк не може перейти на шлях реалізму. Воно було й є м. ін. також причиною непопулярности серед українського громадянства тих одиниць доброї волі, котрі пробували довести до українсько-польського порозуміння.

І такому станови годі дуже дивуватися. Бож навіть звірина, коли її одною рукою гладити а другою бити, буде реаґувати не на гладження але на биття...

Тому, коли Полякам дійсно залежить на тім, щоби між ними й Українцями дійшло до якогось порозуміння (а як господарам держави їм повинно на тім залежати), то передумовою того мусить бути припинення політики, зверненої проти Українців. І не тільки треба припинити антиукраїнську політику на майбутнє. Також необхідне як найскорше привернути Українцям все те, що ми вже мали і що нам відібрано в Польщі. Бо тільки діла а не слова з польського боку можуть підготовити ґрунт до українсько-польського порозуміння.

Ще кілька слів про зроблений нам „Ґазетою Пораннною“ докір, начеб „Нова Зоря“ „розгрішувала“ і навіть „заохочувала“ та „благословила“ українську молодь на нелеґальну акцію. Такий докір оперла „Ґ. П.“ на тім, що „Н. З.“ ствердила причини, котрі загнали і далі гонять українську молодь у підземелля (ненормальні відносини в краю, розвязання „Пласту“, за що відповідають Поляки) та згадала як анальоґію польське підземелля.

Дивний той докір „Ґазети Пораннї“! А дивний він тому, що зовсім не відповідає дійсности. Бо не той заохочує українську молодь до нелеґальщини, хто вказує на причини тої нелеґальщини і домагається їх усунення але той, хто ті причини творить і їх виправдує. Може не так?

Тут замітимо, що в „Н. Зорі“ від самого початку засадничо поборювано підпольну акцію, через що були й фізичні напади на льокаль нашої редакції. Але що се шкодить „Ґазеті Пораннїй“?

Вкінці ще одно. „Ґазета Поранна“ ставить до „Нової Зорі“ одно конкретне питання, яке звучить дослівно так:

„В котрій епосі боротьби з окупантом, котрий відбирав нам віру і мову, польська молодь ішла дорогами, утоптаними українськими боєвиками?“

Відповідаємо коротко: Перечитайте, панове з „Ґазети Пораннї“, от хочби видану щойно книжку п. з. Акція под Безданамі, а знайдете в ній докладну відповідь на поставлене нам питання.

Отже не вдавайте наївних, бо се на ніщо не придасться ні вам ні нам. А вічно обіцянками годувати не дасть себе ніякий нарід на світі.

ЕНЦИКЛІКИ РИМСЬКИХ ПАПІВ

6) *Проти такого поняття розділу* виступив рішучо Папа Лев X в енцикліці „Вігементер“ з 11. ІІ. 1906 р. Папа так пише в сій справі:

„Засада, що держава й Церква мають бути розділені, не лише ложна, але у великій мірі шкідлива. Де відхристіянізується публичне життя, де усувається або унеможливлюється публичні Богослуження, проголошується релігію як приватну справу, зовсім усувається всякі права і впливи Церкви з публичного життя, з виховання і школи, з проводу молоді, де в державнім законодавстві при науці молоді не береться під увагу законів церковних, конституції Церкви, ані церковних свят й обходів; де думається, що в законодавстві і правлінню державою можна понехати Божі закони, а на те місце поставити макіявельську політику насильств і успіхів, — там поповняється злочини проти Бога якому ми обовязані служити не лиш у приватному житті але й у публичному. Там заперечується надприродний порядок об'явлення і ласки. ломиться Богом установлений лад, який без сумніву домагається повної згоди між горожанською і релігійною спільнотою; там вкінці приноситься великі шкоди і самій державі. Бо при знехтуванні релігії не може горожанська суспільність процвитати й устоятися на довшу мету. Релігія се найвисша провідниця й учителька людей у совісним заховання та береженню прав й обовязків.“

Коли се правда, — а прецінь перечити годі, що релігійність і моральність се найбільші добра людства та що без них не може устоятися ніяка суспільність, — тоді також правда, що між усіми родами суспільства перше місце мусить заняти Церква, і як довго релігія, совість і мораль мають вплив на серця людей, так довго непохитна та правда. Помимо всяких оправданих чи неоправданих упереджень, помимо поборювання і легковаження Церкви, помимо всяких фільософічних системів, все таки Церква становить першу владу понад всі тому, що вона духова влада. Історія вчить, що явна боротьба проти Церкви та її прав родить тим більшу для неї пошану й одушевлення. Кождий правдивий поступ культури, піднесення моралі, розвій особової свободи постійно побільшує значіння і вплив Церкви та пошану для Церкви. Саме тому, що Церкві не ходить про нічо інше, як дати людству найбільші добра: релігію, мораль і совість — Церква мусить заняти перше місце. Відмовити їй се, значить тілько, що твердити, що три названі добра не мають ніякого значіння, або відняти їм всякий вплив на публичне життя. До чого доходить людська суспільність, коли викине з публичного життя ті три цінности, маємо очевидний доказ на большевії та на нинішнім положенню світа взагалі. Не було може доби в історії людства, коли конечніше булоб, лучити людство й поодинокі народи тим, щоб голосити: совісність, релігія і мораль се прапор під яким мусять єднатися всі, що поважно думають ратувати людство. Треба глибокої релігійности, сильної моралі й непорушимої совісности, щоб на них заломалися грізні филі розвалу й анархії. Конечно належить довести до повної гармонії публичне життя з совістю й релігією, щоб настали лучші часи й відновилася людська суспільність. Іншими словами, треба конечно повернути серед людей пошану для Церкви і повернути її вплив на людство. Тоді доперва наступить повна єдність між Церквою та суспільністю. Кажемо суспільністю, а не державою. Держава се лиш одна частина суспільности й вона головно зі своєї власної вини ту суспільність розбила. Віднова суспільности залежить саме від того, щоб держава вернула до властивих їй границь та щоби прочі члени суспільности увійшли в згоду і співпрацю. Держава й Церква, родина й горожанська суспільність, законодавство й народне господарство, наука і школа, виховання і супружжа; кожде з них повинно заняти своє питоме місце, кождому забезпечити його права й так довести до взаїмної, згідної та приязної співпраці. Перше місце в тій відновi займає Церква й вона дійсно сповняє з подиву гідною послідовністю своє велике й святе післанництво. А коли всі прочі члени людської суспільности у своїм діланню і в своїх законах будуть у згоді з релігією, моралею і совістю, отже в згоді з природним і Божим законом, — тоді доперва людство наближиться до ідеалу, що зветься Боже Царство на землі.

о. Т. Галущинський ЧСВВ.

Папа і Кремль

Під таким наголовком орган наших націоналістів „Наш Клич“, видаваний молодю для старших, приніс в 30 ч. статтю, в котрій явно і недвозначно старається підкопати повагу катол. Церкви та її Голови як також навіть нашого будучого Епископату. М. і. пише він таке:

„...Наші католицькі опортуністи навіть обуряться, що ми допускаємо можливість, що папа „згодився на те, щоби священників з СССР рекрутовано з кол прихильних большевикам“, а це звісно значить, що свідоцтва „благонадьожності“ (як в нас льояльности!) видаватиме їм московська охрана — ГПУ, як звісно й те, що ГПУ видасть їх хіба ударникам з „організації безбожників“.

„...Ще одну безсторонну думку насуває оця політична гра. Большевики певно думають підшукати собі між насадженими колись на східніх землях України католиками чи латинниками вірних владик, які в історії нашої Церкви не будуть вже без прецеденсу. Вони то в поважну рішаючу годину для Церкви й нації не матимуть певно мужности й відваги рішитись на каторгу і Соловки, як це вчинила — треба це з признанням підчеркнути — велика частина українського православного духовенства, з київським митрополитом Липківським, головою Української Православної Автокефальної Церкви на чолі“.

Тут є наглядний доказ, яким духом дише та ґрупка української молоді, котру виховав Донцов, оден з найбільших шкідників, які колинебудь користали з гостинности на Галицькій Землі. В таку пору як ся, та ґрупка не вагається підривати повагу останної кріпости моралі й духа нашого народу, нашої гр.-катол. Церкви та агітувати за цілком розложеною липківщиною. Перед нами мимохіть стає питання, хто властиво фінансує ту газетку, котра в такий вже зовсім отвертий спосіб нищить силу свого власного народу.

Вітер не знає, що він обертає млини. — З висказів Стефана, організатора почт.

*

Доконані добрі твори родять все нові шляхотні діла тепер і в майбутності і творять в той спосіб нерозривний ланцюх, котрого найкрайніші кільця сягають аж у вічність. (Смайлс, „Обовязок“).

ОСИП НАЗАРУК 16

ПАЛАТА ДОЖІВ

Враження і думки з дороги.

Саля Колеґії, тронова саля дожів.

Я спробував тут описати побіжно тільки порожну шкаралущу слимака, котрого вже давно нема. І ще та пуста шкаралуща робить глибоке враження, бо в ній старанно розроблені Божі іскри таланту, який Бог дає людям. Праця над його розробленням становить капітал цілих народів, котрий помагає їм охоронитися перед повним розкладом в дні упадку і поневірки...

Як мушля приложена до вуха гомонить дивними звуками, так кожда навіть мертва річ щось говорить і чогось вчить. А культура вибраних умів цілих народів властиво ніколи не вмирає, бо в ній вічно ділають іскри Божі. Та є ріжні народи. Одні ті Божі іскри розробляють, другі душать своєю байдужністю і горівкою заливають і картами до гри прикривають. Річ ясна, що ті другі не можуть мати рації істнування ні в очах Божих, ні людських, ні власних. Думаю, що пора кождому з нас застановитися, чи причиняється морально й матеріяльно до розроблення культури власного народу, чи тільки животіє як галапас-омела на дереві його...

Так тихо-тихо в троновій салі дожів. Ґрупки чужинців з чічеронами приходять і відходять, а я вступитися з неї не можу. Не можу відірватися від блиску її мистецтва, від її алеґорій. Так тихо-тихо як серед спеки на полі, коли колишеться спіла пшениця. В розпаленім воздусі здається, що хтось тебе кличе по імени. В літні, гарячі дні, коли збіжа дозрівають на полях, нераз здається, що кличуть. Чи дійсно кличуть? Йдім дальше, бо ще є немало кімнат і саль в палаті дожів...

*

І я вийшов з тронової салі дожів, котра більше подібна до церкви ніж до салі політичної влади...

Та переступивши поріг, я оглянувся поза себе — й вернувся. Бо шибнула думка, що вже може ніколи більше не побачу всіх красот її, всего правдивого розуму, спертого на вірі, котрий блистить на стінах, на стелі і на дверах її. Якесь дивне не то прочуття, не то інстинкт немов говорив мені, що коли поспішуся й перед часом опущу чудову салю сю, то вже ніколи не відкриється передi мною ніяка цінна таємниця історії. І я вернув немов тягнений назад. І потрясена тим поворотом думка зачала іскритися так, якби підлягла законови мімікри в дивній салі дожів. І якийсь блиск, що бив зі всіх боків від стін її, від дверей і від повали, немов перейшов і мене, людину з країни верби і недолі. По мозку втомленім навалою вражінь і думок перейшла ґрупа їх у тяжкім неладі і знов усе прояснилося. Як в горах перед тучею.

Так, очевидно, тут билося серце палати Сіньорії, тут билося серце цілого міста сего і держави його, тут билося колись серце Европи, правдиве серце її... Лише тут і ніде инде можна врозуміти те диво, яким способом одна Венеція могла воювати з Европою і з Азією, — і не датися їм. Ой то не рішали кораблі її, не рішали її галябарди і гаківниці, ні велике богацтво її, — тільки рішав дух Венеції, той сам, ізза котрого мешканці так любили її, понад своє життя і здоровля і понад честь свою і понад богацтво своє. А той дух її в сій салі видно найвиразніше, як блистить і говорить навіть до мене, чужого чужениці. А якже він мусів говорити до дітей міста сего! То він виховував їх! І тому вони були такі сильні духом і працею, такі спритні й оборотні на морях і на суші.

Гейби хтось у ґаморі говорив до мене: Зверни увагу, каже, що в цілій Европі — від коли сягає память її — не було й досі нема держави, яка проявилаб таку довговічність як отся! Рахуй... Венеція жила життям своїм, незалежним, державним, століть около 13, жила в промежутку часів, у котрих біля берегів землі її переїхали два найбільші завойовники, що лили кров в Европі: „Бич Божий“ Аттиля й „Бич Божий“ Наполеон. Вона вродилася в блиску вогнів, що били від пожарних заграв страшного вожда Гунів, сина азійської пустині, і вмирала як держава в блиску вогнів таборних Наполеона Великого, сина Летіції Рамоліно, одної з найрозумніших жінок італійської раси. Значить 13 століть істнувала як держава. І не було і нема в цілій Европі такого трівкого державного творива.

(Далі буде)

Загальні Збори

Повіт. Союзу Кружків „Р. Школи“.

Дня 14 с. м. відбулися загальні збори Повітового Союзу Кружків „РШ“ у Львові в салі „Бесіди“. Приявних було 83 осіб, з того 3 священики, 26 делегатів сільських кружків „РШ“, около 20 жінок, кільканадцять студентів і учителів РШ. Збори відкрив голова Пов. Союзу Кружків п. Ластовецький. Загальний звіт з діяльности здав секретар студ. М. Атаманюк. У львівському повіті заложено в р. 1932—33 нових 55 кружків РШ. Всіх кружків РШ. є 90, в того 76 по селах і 14 в самім Львові. Всіх поїздок відбуто 229, з того 119 відбули урядник і члени Ради ПСК і 110 студенти з рамени Кружка РШ ім. П. Могили. Виголошено 104 реферати. Діяльних Кружків було в повіті 80; 10 Кружків щойно зачало свою працю. В львівському повіті є 2869 членів РШ, в місті Львові 1595, разом всіх 4464 членів, пересічно по 38 членів на 1 кружок. (Всіх членів РШ є 52.789). Діточих садків було в літі 1933 р. 20. Вони обіймали 759 дітей. Кошти їх удержання виносили 3.469 зл., пересічно по 4.60 зл. на 1 дитину. Діточі садки тривали 2 місяці. Крім 20 садків РШ були ще 4 діт. садки інших інституцій і кілька захоронок на терені львів. повіту (що має 135 громад, в тому деякі чисто польські або німецькі кольонії). 12 Кружків РШ має діточі бібліотеки, що займаються поширенням діточих видань і „Дзвіночка“. В 5 селах зорганізовано гуртки т. зв. дорослу, від 14—18 літ. — Касовий звіт здав дир. І. Ющишин. Приходи ПСК „РШ“ від 1. X. 1932 до 31. VIII. 1933 р. виносили 2.838 зл. 60 сот. Розходи на адміністрацію виносили 1.937 зл. 49 сот. Разом з колядою і писанкою вплинуло до каси РШ з львівського повіту 4.350 зол. 63 сот. 2869 членів сільських Кружків РШ виплатило 74.40 зол. вкладок, 1595 міських (львівських) членів виплатило 2.870 зл. за вкладки. Удержання 20 діточих садків виносило 3.469 зл. Треба покласти натиск на стягання вкладок від сільських членів. Діяльність Ради ПСК була величава. Члени Ради розвинули максімум енергії. — Організаційний звіт відпав, бо орг. референт, п. В. Полянський запедужав. — В дискусії перший промовив дир. Л. Ясінчук, делегат Гол. Управи РШ: В Гол. Управі були спершу сумніви, чи потрібні Повітові Союзи Кружків РШ. Львівський ПСК виявив максімум праці. Життя оправдало їх існування. Жертвенність на РШ в самім Львові паде. Коли в 1931—32 р. зібрано 31.400 зл., то в 1932—33 р. 24.111 зл. ПСК повинен організувати львівське шкільництво. Орг. справи вже наладнані. Тепер черга дати зміст тим орг. формам. Бурса РШ у Львові має всего 30 дітей. Двоповерховий будинок бурси невикористаний якслід. Селю сторонить від бурси, хоча вона має велике виховне значіння. Започаткований в с. Глуховичі сотиковий фонд дав около 20 зл. Кождий кружок РШ повинен заложити діточу бібліотеку. Кружки РШ повинні покласти крінку гать польонізаційній системі в львів. повіті. — Дир. І. Ющишин: Не обманюймо себе! ПСК „РШ“ се перший етап нашої праці. Другий етап — в ті конкретні форми вливати зміст праці та жертвенности. Матеріяльна жертвенність се вислів почуття обовязку громадянств. Не сміємо терпіти, щоб на 50 членів кружка платило вкладки тільки 5 членів! Мусимо в ім'я виховних мотивів повикидати тих членів, що не платять. Здоровля організації не залежить від скількости, але від якости членів. Хоч нас є 40,000.000 але маленький нарід Фінляндців випередив нас на ріжних полях. Кружок повинен перевести чистку. Висоту вкладки треба устійнити на 1 зл. річно, менше не можна. Наше селянство ще не перенялося тою ідеєю, що тільки спільна праця і жертвенність можуть щось створити. Треба завести орг. податок від усіх кружків по 2.50 зол. місячно. Односотиковий податок, т. зв. „педушне“, має велике виховне значіння. Треба бути взаїмно моральним: Коли інтеліґент їде на село, сам платить білет, то треба йому дати підводу, щоб не йшов пішки, нераз і досить далеко. Не можна занедбувати громадських буджетів. Впертість, консеквенція і навіть нахабність можуть тут богато зробити. Коли львівська інтеліґенція платить правильно 1% на РШ, то сільська інтеліґенція ще не виповняє свого обовязку на 100%. Коли не можна перевести збірки, тоді залишаються ще: коляда і писанка, які все можна перевести, коли хто хоче. Всі наші інституції повинні складати на РШ 10% від своїх імпрез. — Студ. А. Романюк: У звіті подано, що делегати виїздили на села. Коли хтось їде на село, мусить мати відповідне наставлення. Хто і як має виховувати маси? Завважую, що поодинокі члени Ради ПСК „РШ“ мають такі погляди, як от хочби начальний редактор „Учит. Слова“ п. Ющишин, що написав або апробував таку статтю: „За чистий ідеал виховання й ідейного виховника“: *„Держава ставиться обективно до всіх своїх громадян та не вмішується в процеси їх культурного чи національного розвитку. В щоденному житті вона охороняє майно, життя й спокій кількох міліонів українців своїх громадян, не думаючи навіть про те, щоби накидати їм сяку або таку національну термінологію. Навпаки тут розвиваються українські наукові, освітні й економічні товариства, процвітає українська преса, множаться українські видавництва — все це бачить і знає кожна дитина з власного досвіду, від своєї рідні, від своїх батьків. Пощож заперечувати в школі ті з'явища щоденного життя? Пощо вводити дисгармонію між учителя й учнів, невмісні суперечки або й прикріші ще інциденти, що не лежать ні в цілях, ні в інтересах ані держави, ані влади, ані в більшости зрівноваженого впливового громадянства?!!...“*. (Уч. Слово“ ч. 10, жовтень 1933, ст. 230—232). Коли пишеться такі статті, то як можна з такими поглядами їхати на село? Член Ради ПСК, що так думає, їде на село, а Рада на се не реагує. (Тут голова ПСК п. Л. успокоює студ. Р., що на селі ніхто з делегатів РШ не говорить так зле, як дехто думав). У звітах вказано на форми, на можливости праці. Ред. Ющишин звертався тільки до села, хоч місто дає менше, як подав п. Ясінчук. Села удержували 20 садків. Наперед треба звернути увагу на духове виховання. Гріш се тільки засіб до цілі конче потрібний. Коли в селі іде виховна робота, то селяни самі зрозуміють вагу матеріяльних жертв. Та найважніше — виховання характерів і світогляду. (Д. б.).

Між шкільною мудрістю і моралю не істнує ніякий або малий звязок. Само вишколення розуму не має наглядного впливу на характер. (Смайлс, „Обовязок“).

Не жие той, що живе лише для себе. Коли ти щось добре довершив, то будь радий в тім переконанні, що Бог також з радістю бере в тім участь. (Менандер, грецький поет).

ВСІ КУПУЄМО
нагробне світло і лямпки
та всілякі церковні і столові свічки,
господарчі і косметичні артикули
у фабричній складниці мила і свічок
ВАШЕ ОЧКО
вул. Галицька І., ріг Ринку
Ціни стисло фабричні!

Лікарський фейлетон

Лічення виноградом

Виноградний сок дуже стравний і має знаменитий хемічний склад, природний лік на богато терпінь прим. на артретизм, на недуги утроби й нирок, надмірну товстість й ін. недуги, при яких треба поправити переміну матерії й очистити кров. Він має 90% води, богато цукру, алькалічні соли, всі з досі знаних вітамін, олійки, дуже мало білка і товщу. Тому виноград се повновартісний корм. Мінімальна скількість білка й товщів робить виноград знаменитим средством проти тих терпінь, що повстали внаслідок надуживання білкових і товщевих кормів. Коли хто не може зовсім постити в лічничих цілях, нехай їсть лише сам виноград, але тільки в найліпшім ґатунку і дозрілий. Виноград ані не сприкриться ані не зашкодить. Коли хтось не може обмежитися тільки до самого винограду, може їсти: кавуни, мельони, салати, огірки, помідори, моркву, шпінак і бульбу. Розуміється, що ні мяса, ні яєць, ні сира і т. д. їсти тоді не можна, бо тоді не буде бажаних наслідків виноградового лічення. Денно вистарчить пів до 1 кг. винограду, з овочами та огородовиною ще менше. Виноград мусить бути свіжий, тому найліпше лічитися ним в часі його збирання. Хорі на жолудок і на сліпу кишку нехай випльовують лупу з кістками. Тому що виноградовий сезон триває у нас доволі коротко (вересень—жовтень), можна лічитися дальше сливками, а від червня суницями, афінами, полуницями, моредями і т. д.

Золотий Ювилей Архимандрита

Чин св. Василія Великого обходить 50-ліття вступлення до Чина свого Архімандрита о. Діонізія Ткачука. В сім році минуло 50 літ, як теперішний о. Архімандрит вступив до Добромильського монастиря, котрий щойно зачав був відновлятися. Було тоді всього 14 монастирів, і то всі в Галичині. Нині Василіянські монастирі є вже і в Америці і в Канаді і в Бразилії. Коли ще в році вступлення о. Архімандрита василіянські монастирі в Австрії не мали ніякої звязи з кількома монастирями на Угорщині, нині всі василіянські монастирі крім грецько-італійських та Мельхітських в Сирії і на Ливані, між Маронітами, підлягають одному архімандритови, провінції розширюються, повстають нові монастирі, як прим. тепер на Угорщині і в Румунії та в інших краях. Всі монахи Василіяни пересилають в сім році своєму головному Настоятелеви бажання як вираз своєї глибокої пошани і молять Бога, щоби дальше благословив праці і змагання їх Достойного і Всесвітлішого Настоятеля. У львівськім монастирі відправилося в четвер 12 жовтня торжественне богослуження, то є: співана Служба Божа з діяконами, на кінці перед виставленими Найсв. Тайнами відспівано: Тебе Бога хвалим. На службу Божу прийшло богато людей і приступило до св. Причастя, молячи Бога про дальшу небесну поміч так для Достойного Ювилята як і для цілого Чина для праці над св. зєдиненням, та для поборення всяких людських перепон над поширюванням тої св. едности. І редакція „Н. Зорі“ від себе складає отсим найщиріші бажання Впр. о. Архимандритові здоровля і многих літ.

Викинули з театру Л. Курбаса

„Дзенник Познаньскі“ доносить: Московські власти усунули зі становища директора театру на Україні Леся Курбаса, еміґранта зі Схід. Галичини. Його усунули за те, що „ізолював український театр від братнього російського мистецтва“... Треба додати, каже „Дзенник Познаньскі“, що Курбас підчас своєї театральної праці управляв протипольську пропаґанду. — Лесь Курбас, урод. 1887, працював у львів. теарі „Бесіди“, в театрі Садовського, 1917 р. заснував у Києві Молодий Театр, 1922 заснував театр „Березіль“. Як режісер став реформатором театру і наблизився до модерної сценічної конструктивности

Поможіть Українським Інвалідам

Українське Товариство Допомоги Інвалідам отримало дозвіл на переведення прилюдної збірки на терені львівського і станиславівського воєвідства в днях 22, 23 і 24 жовтня ц. р. Маємо запевнення, що речинець збірки на терені тернопільського воєвідства буде назначений на 23—28 листопада. 1933 р. Користаючи з цеї нагоди Управа УКТОДІ пригадує всему Українському Громадянству Його обовязок зглядом інвалідів УГА, що до нинішнього дня віддані на виключну допомогу свого Народу. На їх забезпечення потребує УКТОДІ около 120.000 золотих річно. з того на самі тільки ренти 90.000 золотих для 437 тяжко пошкодованих інвалідів, а поверх 30.000 золотих на ліки, протези, інвалідський захист, адміністраційні видатки і проче.

Не можемо допустити до цього, щоб у нинішні тяжкі часи залишити інвалідів УГА без належного їм забезпечення. На се не дозволяє нам національна гідність і память тих великих днів, в котрих інваліди УГА ділом і кровю своєю дали доказ своєї любови до Рідного Краю.

15 літ несуть інваліди УГА важкий тягар свого каліцтва! Міжтим нинішна господарська руїна загрожує успішному веденню дальшої допомогової акції нашого Товариства. Тому Управа УКТОДІ звертається до Українського Громадянства із закликом:

В днях 22—24 жовтня жертвуйте на інвалідів УГА! Вступайте в члени „УКТОДІ“ і поширюйте ідею допомоги Українським Інвалідам!

— Українське Товариство Допомоги Інвалідам у Львові, св. Софії 25.

З ПРИРОДИ Й ТЕХНІКИ

ДИВНА ЖИТТЄВА СИЛА

(×) Др. Вердерман з Берлінського Ботанічного Музею подає ось такий дивний випадок, що зайшов з південно-африканською ростиною Sarcocaulon rigidum з родини журавцюватих (Geraniaceae).

Один примірник тої екзотичної ростини переховували вже 11 літ в теплярні й показували його, як цікавий оказ тропікальної фльори. Ростина була засушена, без коріння (само собою через 11 літ ніхто її не підливав). Нараз без відомої причини почала „мертва“ ростина випускати більше як 200 листків, з яких розвинулися чудові рожеві цвіти. Можна це пояснити в той спосіб, що галузки саркокавльону покриті 3-міліметровою поволокою живиці, що майже зовсім не дає випаровувати сокам з ростини. І хоч ростину ніхто 11 літ не підливав, то вона не втратила майже нічого зі своїх соків і могла по 11 літах розвинути листки і цвіти. Завдяки грубій верстві живиці можна живі, сирі галузки сеї ростини запалити без найменшого труду. Годиться звернути увагу читачів на добре знану всім товстолисту ростину наших сухих, каменистих збіч з розхідник (також очиток). З розхідника плетуть у нас на Боже Тіло віночки. Ті віночки завішені до сонця, без підливання вкриваються густо жовтим цвітом, бо товсті листки ростини задержують у собі довгий час життедатні соки.

ЗНАЧІННЯ РОСИ ДЛЯ РОСТИНИ

(×) Метеорольогічні стації мірять через цілий рік кількість опадів дощу й снігу. Далеко менше точно реєструють вони росу й тому досі мало просліджена роля, що її відограє роса в природі. Досі панує серед дослідників велика розбіжність думок, чи листки ростини можуть побирати росу чи ні.

Цим вельми цікавим, але невиясненим питанням занявся керівник баварського краєвого заведення для будови й охорони ростин в Монахові Др. Я. Гільтнер. Його праці кинули нове світло на це питання. По довгих спостереженнях, що їх перевів Гільтнер при помочі дуже ніжних, незвичайно помислових інструментів, вдалося зміряти, що й кілько з роси можуть побирати листочками ростини. Показалося, що в деяких випадках побирання води з роси листками може бути навіть дуже велике. І так левконія у водній культурі побирала в протягу 24 годин корінчиками 67,3 грамів води, а найменше 12,5 гр. листками; це 15,5 відсотків цілого її використування води! В однім навіть випадку завважено, що одна левконія побирала своїми листками росу в кількости 37 гр., що творить 46,2 відсотків запотребування води на добу. У інших ростин далося ствердити далеко низші вартости. І так вільха побрала за одну липневу ніч корінцями 62,4 кубічних центиметрів, а листками 6,7 куб. цм. роси.

На основі своїх дослідів приходить Гільтнер до гідного уваги розуміння значіння роси. Роса допроваджує ростинам через листок вільну від солий воду, що ділає внутрі ростини розріджуючо на розчини й тим самим вирівнує всі можливі засильні насичення солями, що їх побирають корінці. Се природне вирівнання конче потрібне для здорового розвитку богатьох родів ростин.

Гільтнер звертає також увагу на те, що вітер ділає у великій мірі висушуючо на росу. Сильно зрошена ростина може при вітрі — головно при фені (Föhn — горячий, сухий, південний вітер, що віє в осені, зимі й на весні на північних збочах Альп) — обсохнути вже в протягу дуже короткого часу. Ліс має спиняти цей вплив вітру. Це здається пояснює нам, чому так важко було заліснити дальматійське побережжа. Як відомо, ще за римських часів Римляни рубали дальматійські ліси на свої кораблі. Донедавна Дальматія була зовсім без лісів. Щойно в найновіших часах стали заліснювати побережжа. Колись ліси хоронили самі себе перед вітрами, що висушували росу. Молоді, щойно насаджені деревця не можуть цього зробити й тому заліснювання або не вдається або йде пиняво. Гільтнер предкладає в таких випадках охорону від обсушуючого ділання вітрів при помочі охоронних стін і плотів з мат.

ЯК ДОВГО ЖИЮТЬ ДЕРЕВА?

На підставі численних дослідів усталено, що буки можуть жити около 500 літ, ялиці до 600 літ, клени до 650 літ, плятани від 800 до 2200 літ, їдомі каштани від 1100 до 1900 літ, кипариси до 2000 літ, баобаби до 5500 літ а смоче дерево до 6000 літ.

22.000 ЗЕМЛЕТРУСІВ В ЯПОНІЇ

За останних 10 літ в Японії сейсмографи замітили 22.000 землетрусів. Загальне число вбитих перевисшає за той час 78.800. На підставі даних токійської центральної обсерваторії в Японії погибає щоденно від землетрусів около 20 осіб. До сеї статистики не зачислено великий землетрус в 1922 р., коли погибло нараз 99.300 осіб.

НАЙВИЩА ТЕМПЕРАТУРА

(×) Найвища температура, що її можемо одержати через довший час на землі, це температура вугляного лукового світла. Має вона 3.600—4000 степенів. Значно висші температури находяться на поверхні сонця. Дослідники однозгідно подають її на 6.000 степенів. Відоме в цілім світі оптичне заведення Цайса в Єні сконструювало спеціяльне параболічне зеркало, що збирає соняшні лучі в одній точці (огнищевій). Температура в тій точці досягає майже 6.000 степенів. В одній з найбільших і найкраще вивінованих обсерваторій на горі Мавнт Вільсон біля міста Пасадена в Злучених Державах Північної Америки будують „піч для топлення при помочі соняшного жару“, що опирається на німецькім відкритті. В тій печі можна буде не тільки топити найбільше відпорні металі як цергор, вольфрам і молібден, але також переміняти їх в пару, так що буде можна їх розслідити спектроскопічно.

НОВІ ТЕЛЄСКОПИ-ВЕЛИКАНИ

(×) Розуміється, що в нинішних важких часах можуть собі позволити на це лиш Американці. — Один з тих нових зеркальних телескопів буде зовсім „малий“, бо його зеркала будуть мати „тільки“ метер в промірі. Зате другий, що має стати на одній горі в західнім Тексасі, буде мати два метри (80 цалів) в промірі. Кошти випродукування цього телескопу покриває американський богач Мек Доналд в сумі 840.000 долярів. Хоч цей новий телескоп не буде найбільший у світі, бо найбільший, се телескоп Гукера на горі Мавн Вільсон, що має в промірі 100 цалів (2.54 м), то здається він віддасть ще кращі прислуги астрономії тому, що при його будові, використають усі дотеперішні досліди.

Ніщо добре не пропадає; ніщо не вмирає; — навіть само життя, воно змінює лише свою форму, щоби в іншу приоблечися. (Смайлс, „Обовязок“).

ЗЕЛЕНІ ПРОМІННЯ

Бразилійський інжинір Антоніо Дуарте Бінто Фільго винайшов т. зв. „зелені проміння“. При їх помочи викликано вибух карабінових набоїв, вибухозих і легкопальних матеріялів, ізольованих стінами з цементу, скла, зеліза, олова, алюмінія та скіри у віддалі кількох кільометрів. Бразилійські вчені прикладають велику вагу до тих смертоносних „зелених промінів“.

ЕЛЄКТРИЧНЕ ПІДНЕБІННЯ

Технік Р. С. Нітхок в Америці побудував апарат до випробовування смаку овочів і консерв при помочі електричности. Як відомо, коли дві електроди помістимо в квасі, повстає електрична струя. Овочі та інші споживчі продукти, що мають кваси, можуть викликати той самий ефект. Новий апарат, що називається „електрінкс“, такий вразливий, що зазначує навіть струї з мільоновою частиною ампера, себто сили 1/10 частини сили крил домашної мухи. Сей апарат, не більший від більярдової кулі, має велике практичне значіння. При його помочи можна порівнати смак двох яблок зовсім їх не кошт уючи. Квасне яблоко має більше мікроамперів ніж солодке. Цитрина має 19 мікроамперів, помаранча лише 5. „Електрінкс“ служить фабрикам консерв до випробовування смаку виробів для задержання їх одностайности. Він працює з більшою докладністю ніж язик і піднебіння людини. Ним можна також досліджувати кваси в людськім організмі.

ЛІТАК, ЩО НЕ ГОРИТЬ

Військовий бельгійський летун, майор Роберт Ван Ролленгайм, винайшов особливий матеріял, що зовсім забезпечує від огню й жару. Сей матеріял легкий і твердий, його можна пристосувати до покриття всіх частин літака. Він покрив літак нововинайденим матеріялом, сів до каюти, казав облити літак бензиною і підпалити. Полумінь обхопив цілий літак. Однак по кількох мінутах огонь погас і комісія побачила цілий літак і винахідника, що весело сміявся. Ся проба викликала велике враження. Винахід має закупити Англія.

В нашій груди живе Бог — наша совість. (Менандер, грецький поет, жив на 300 літ перед Хр.).

Що діється з міліонерами

Преса оповіщує вислід статистики міліонерів. Число їх в Америці наслідком кризи зменшилося з 43.000 на 19.000. В Европі подібно скрізь, тільки в Англії та Франції число міліонерів вдержалося. Найбогатші тепер Гіндуські міліонери, між ними Ага-хан і Нізам з Гайдерабаду. Вони тому не потерпіли в часі кризи, бо не збирали грошей, тільки щире золото й дороге каміння. В Америці найбогатшим чоловіком був Форд, але він утратив так богато, що тепер богатші від нього Рокефелєр і Мельон. В Европі найбогатший Захаров, що живе в Парижі, та його сусід, вірменський мультіміліонер, король нафти Саркіс Гульбелькіян. Найбогатший з англійських міліонерів герцог Вестмінстерський, з жидівських Ротшільд французький, з німецьких Фрідріх Флік, Фріц Тиссен і цісар Вільгельм II. Чи в останних роках появилися нові міліонери, невідомо, — але се певне, що майном 10-х мультіміліонерів можнаб заплатити довги всіх держав на кулі земній.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

В Заболотові відбулося в неділю, 8. жовтня поблагословення угольного каменя під будову церкви. Місце під церкву вибрано фронтове, побіч приходства. Чину благословення угольного каменя довершив Впр. о. Крилошанин і Декан коломийський А. Русин в сослуженні вісьмох священиків. По відправі Молебня до Найсв. Серця Христового в старій церкві процесійний похід перейшов на місце будови, де пишався хрест, закопаний на місци майбутнього Престола, прикрашений цвітами і лентами. Нарід зійшовся численно як з місцевої парохії, так і з сусідних, з Тулукова, Волчковець, бо подібні торжества лучаються рідко. Сам чин відправи зробив зворушуюче враження як своїми обрядами, повними глибокого змісту, так і чудовими молитвами, навязаними до Основання Церкви Хр. на камени Петрі, з запевненням, що сили пекла не переможуть Її. Торжественний і поважний настрій учасників підніс ще більше Впр. о. Крилошанин А. Русин своєю чудовою проповіддю на тему хвилі, в котрій навязуючи до жертви Авеля і Каїна вказав на потребу Святині і жертви та перевів нинішний поділ світа на Каїнів і Авелів у відношенні до справи служення Г. Богу. Під кінець візвав парохіян до спільної праці над такою важною й великою справою та до жертвенности, вказуючи дуже слушно як на жерело фондів на серця людські, які коли отворять свої замки, дадуть обильні суми, потрібні на таке велике діло. Виразив також надію, що парохіяни, свідомі великої задачі і користей, пливучих з Церкви, окажуть також відповідне співділання, а Бог пішле свою поміч. Природа достроїлася до настрою хвилі, бо саме в тім місци легко захмарене небо випогодилося і лагідне сонце освітило своїм промінням св. місце, неначе вказуючи тим на запоруку Божого благословенства для того Божого діла. Зроблена збірка дала 201.43 зл. По скінченні сего акту, відбулося посвячення парохіяльного дому, вибудованого перед кількома літами. З цілого торжества лишилося дуже миле враження. — У ч а с н и к.

Громадянин Знесіння Старого п. Василь Наорлевич подарував площу 550 сяжнів під будову церкви на Новому Знесінні коло Львова.

Новий „супружий закон“ у сербській Церкві. Дотепер у сербській Церкві існував закон, що як одна сторона перейшла з православія на нехристіянське віроісповідання, то церковний суд дозволив православній стороні заключити нове супруже. Тепер видав патріярх Варнава закон, що нове подружжа можна заключити також тоді, коли друга сторона перейде на неправославне християнське віроісповідання (нпр. на катол. віру). Отже відтепер перехід на католицизм уважатимуть за рівночасне з відступством від християнства! Один православний скористав уже з того нового „закону“: 12 літ тому дозволив він жінці (з якою жив уже 18 літ) приймити катол. віру. Згоду дав на письмі й при свідках. Від того часу жив дальше з нею в згоді. А тепер супружий суд першої інстанції в Белграді дозволив йому заключити нове супружжа. Покривджена жінка внесла відклик до св. Синоду. Цікаве, що скаже Синод. В сербській Церкві тепер страшний занепад і віри й моралі й карности серед духовенства.

Нашим злим або легкодушним поведенням щодня робимо довги, які людство скорше чи пізніше мусить заплатити. (Смайлс, „Обовязок“).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРЕЗИДІЯ Української Парляментарної репрезентації (д-р Д. Левицький як голова і Д. Великанович як секретар) оповіщує, що в деяких повітах стверджено вже випадки провокації в справі т. зв. шкільних саботажів. Тому президія УПР доручила послам обговорювати шкідливість саботажних способів боротьби на всіх вічах і нарадах в краю.

УНДІВСЬКИЙ ПОСОЛ Володимир Кохан зрікся свого мандату.

„ЗАВТРА УКРАЇНСЬКОГО ПИТАННЯ. Під таким заголовком „Жице Академіцке“, орган Союзу Польської Демократичної Молоді, розписує анкету. Анкета обіймає отсі питання: 1) Автономія, самоврядування, чи...?, 2) справа українського університету, 3) майбутність української молоді.

ВАРШАВСЬКИЙ „РОБОТНІК“ приніс в 376 ч. статтю, в котрій пише: Польська ендеція тнівається за те, що санація робить те, що вона хотілаб робити. Се одинокий зміст ендецької опозиції. Ще до недавна можна було думати, що є між ними ріжниця в жидівській справі, та по берестейськім засуді санація промовила так по ендецьки, що й та ріжниця зникла.

В РЕДАКЦІЇ жидівського „Нашого Пшеґльонду“ оставив хтось бомбу в валізці.

ОТТО ГАБСБУРГ має оженитися з дочкою італійського короля.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО узасаднює виступлення Німеччини з Союза Народів і розброєневої конференції в той спосіб: Стало ясно, що конференція для розброєнь не виконає свого завдання і не доведе до загального розброєння. Причина: зла воля сильно узброєних держав. Тимсамим унеможливлено виконання признаних жадань Німеччини. Тому відпали заложення, для яких німецький уряд згодився взяти участь у працях конференції. Німецькі представники в Союзі Народів і на розброєневу конференцію вже виїхали з Женеви до Берліна.

ВИСТУПЛЕННЯ НІМЕЧЧИНИ з Союза Народів і розброєневої конференції викликало в Берліні і в цілій Німеччині ентузіязм. Преса називає це потягнення ґеніяльним і пише, що Німеччина має тепер свободу ділання, а великодержави мають тепер отверту дорогу говорити з Німеччиною поза „затроєною атмосферою Женеви“.

В ЦІЛІЙ НІМЕЧЧИНІ відбулися маніфестації на честь правительства з приводу виступлення Німеччини з Союзу Народів і з розброєневої конференції. Начальні орґанізації промислу, торговлі і рільництва вислали адреси до Ґітлера і Ґінденбурґа, в котрих прилучуються до кроку правительства. У всіх німецьких маніфестаціях підчеркується миролюбивість Німеччини.

АМБАСАДОР НІМЕЧЧИНИ в Англії фон Геш ще раз заявив англійському міністрови Саймонови, що Німеччина в жаданнях рівности зброєнь не уступить, бо для неї в тій справі жаден компроміс немислимий.

ДЕЯКІ ЧАСОПИСИ, головно жидівські, пишуть, що з виступленням Німеччини з Союза Народів зросла небезпека війни. Натомість виленське „Слово“ каже, що крок ґітлерівської Німеччини се негрізне „тріскання дверми“ і війни в ніякім разі не викличе. На двоє бабка ворожила...

ЗАМАХ НА РОМУНСЬКОГО КОРОЛЯ. На поїзд, що їхав перед королівським, стріляли з крісів коло Тарґовіште. Увязнено кільканацять осіб. Відкликано перегляд війська, який король мав відбути після подорожі.

РОЗБРОЄНЕВУ КОНФЕРЕНЦІЮ відложено на 1 тиждень. В міжчасі держави мають розпочати переговори з Німеччиною, кожда на власну руку.

В ЕСПАНІЇ розвязано парлямент. Вибори відбудуться 19 листопада б. р.

В МОСКВІ виступлення Німеччини з Союза Народів викликало переполох. Найбільше бояться товариші німецько-японського зближення на тлі подібного відношення до Союзу Народів. В тих державах зросте, так думає Москва вплив військових чинників на правительства.

В УРАЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТИ большевицька влада розстріляла в вересні б. р. 300 осіб. Між розстріляними находяться робітники, техніки й інжинірн. Їм закидали „орґанізацію заговорів, шкідництво і саботажі“.

НАПРУЖЕННЯ між СССР і Манджурією росте. Що 45 мінут відходять транссиберійською зелізницею поїзди повні совітських військ і военного матеріялу. Манджурія також концентрує війська в околиці Гайляру.

СОВІТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО оповістило документи, які мають свідчити про приготування Японії до заняття силою східно-китайської зелізниці в Манджурії.

ЯПОНСЬКЕ МІН-ВО загр. справ називає фальсифікатом тайні документи в справі приготувань Манджурії до переняття східно-китайської зелізниці. Сі документи оповістили Совіти.

СЕРЕД ПАЛЕСТИНСЬКИХ ЖИДІВ панує зденервування у звязку з проголошенням Арабами ґенерального страйку. Жиди бояться, що арабські демонстранти викличуть криваві заворушення в Єрусалимі.

АМЕРИКАНСЬКІ ДЕРЖАВИ Аргентина, Бразилія, Чілі, Угуґвай, Параґвай і Мехіко підписали умову, що осуджує війну і ставить поза правом держави, які нападають на другі або хотять силою відобрати чужу територію.

ЗАВОРУШЕННЯ НА КУБІ прибирають чимраз більше комуністичний характер.

Ревізії й увязнення

Поліція з Потелича (Равщина) перевела ревізію в Г. Козака, у Мастикаші і в фабриці кафлів Льва Іванкевича, де зревідувала всіх робітників. В Камінці-Старе Село переведено ревізію в пароха о. Василя Мигаля. По ревізії увязнено його дочку Ірену абс. ґімн. Поліція з Белза перевела ревізію в Стаха Скиби, в о. Гната Заяця, Козюпи, Луцейка та інших, всіх у Любичі. Равська поліція забрала зі школи підчас науки Василя Зеленого уч. VIII. кл. ґімн. В с. Підґора (Теребовельщина) поліція перевела ревізію в студ. Наболотного, І. Понятишина та Куця. Всіх увязнено. По двох днях Наболотного випущено. В Застіночу увязнено Ястрембського і десять інших, яких уже випустили. В Кровінці увязнено 24 особи, яких по 24 год. звільнили. Задержали лише Евстахія Пасіку й Антона Чорного.

Для лінюхів щастя не цвите. Вдоволення і щастя се овоч тяжкої праці, вони ніколи не припадають в участи легкодушности і байдужности. (Смайлс, „Обовязок“).

Великі діла се великі тестаменти, які приносять лихварські прибутки. (С. Смайлс, „Обовязок“).

Характер проявляється у вірнім виконуванні малих повинностей — в гарних ділах самовідречення, посвяти, любови й обовязковости. (Смайлс, „Обовязок“).

НОВИНКИ

День національної жалоби. Від Ділового Комітету Українського Громадського Комітету Рятунку України довідуемося, що днем національної жалоби й протесту з приводу жахливих подій на Великій Україні призначений день **29. жовтня ц. р.** В тому дні відбудуться по всіх церквах нашої землі богослуження, а крім того по всіх українських установах реферати про положення на Великій Україні. При тій нагоді Комітет просить усе зорганізоване українське громадянство не призначувати на той день ніяких зборів ні нарад.

Важне для льокаторів. Від 1 листопада с. р. на основі § 23 про охорону льокаторів не вільно ексмітувати з 1—2 кімнатних помешкань. Щоб виєднати відложення ексмісії, треба внести відповідне подання до городського суду, залучивши свідоцтво вбожества та евентуально доказ безробіття державного уряду посередництва праці.

Концерт-академія в честь о. Маркіяна Шашкевича відбулася в Дарахові, пов. Теребовля. Присутних було кількасот осіб, переважно молодих селян.

В Войнилові відбулося кооперативно-просвітне свято. Взяло в нім участь 1500 людей. Свято почалося Богослуженням. Опісля відбулася святочна академія. Виступали в ній читальняні хори дооколичних сіл та „Сокіл“ з Калуша і „Луг“ з Підгородка з вправами.

„Нова Скиба“ орган „Сільського Господаря“ в Луцьку, зачав виходити як місячник під редакцією В. Островського.

В Миргороді помер славний український маляр Опанас Сластіон в 88 р. життя.

Розправа за напад на почту в Трускавці вже скінчилася. Обвинуваченого Лоцуняка засуджено на 8 літ тюрми, Лабівку на 9 літ, Ількова на 8 літ, Петрова на 4 роки тюрми. Всіх позбавлено громадянських прав на 5 літ. Оборона заповіла касацію.

Барановського, Бунія і Мотику засуджених в самбірськім процесі за співучасть у вбийстві Голуфка, вивезено з Самбора в невідомім напрямі, правдоподібно до свентокшиської тюрми.

Кольпортерів летючок ОУН з Сокальщини: В. Макара засудив львівський суд на 8 літ тюрми, П. Рака на 7 літ, Г. Бабського на 5 літ, Андрія Глушка на 2 і пів р. тюрми.

На Лемківщині в с. Більцарева, котрого мешканці майже в цілости перейшли на православія, згоріли з невідомих причин господарські будинки гр.-катол. приходства.

Як пан поручник з „Чатів“ надув наші інституції. Недавно якийсь поручник кавалерії ходив по наших установах і жадав в ароґантський спосіб по 100 зл. на оголошення до польського місячника „Чати“, орґану „охрони пограниця“. Перестрашені директори „Центробанку“, „Нар. Торговлі“, „Маслосоюзу“, „Бібльосу“ зложили по 100 зол., „Суспільного Промислу“ 50 зл. Вкінці військова жандармерія увязнила „пана поручніка“, що одного дня зібрав 450 зл. Дивно, що в таких інституціях могли повірити, що якийсь офіцир ходить збирати анонси — і ще дивніше що українським ґазетам не дають так скоро по 100 зл. за анонс як польській ґазеті.

В Тернопільщині увязнили в Цеброві Вол. Бутковського й Осипа Зварича, в Довжанці Ст. Підлісного та Ст. Маркізу.

Зміна фірми: Власники фабрики свічок провадженої під фірмою Інж. К. Котецький і С-ка спілка з обм. порукою змінили з огляду на податки і видатки на соціяльні убезпечення фірму і будуть провадити фабрику як явна спілка під фірмою: Фабрика свічок і других хемічних перетворів „КЕРОС“ власники Павло Дурбак і Сини.

Біржа

ГРОШІ: Американський доляр сильно підскочив. Одного дня доходив вже до 6.42 зол. Тепер платять за нього 6.10 зол. Канад. доляр 5.80; нім. марка 2.12; 100 фр. франків 34.90—35; 100 чеських корон 25.50—26 зол.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: пшениця 19 зол.; жито 13.75; овес 12.25; гречка на мливо 16.50—17; гречані крупи 36—37; кукурудза 25.50—26; фасоля біла 20; лен 48; горох пільний 22.50; конюшина чер. 90; мак синий 65; грис житний 6—6.25; грис пшен. 5.75—6 зол. — Подорожіли кукурудза і гречка, пшен. мука і мак подешевіли. Тенденція неодностайна.

НАБІЛ: Маслосоюз платив кооперативам за 1 кг. масла дес. 3.10 зол.; за 1 л. молока 17 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яєць 4 зл. Тенденція на масло і на сметану вдержана, на молоко сильна, на яйця звишкова.

МІД: Кооп. „Рій“ у Львові продав мід гречаний 2.40 зол., липовий 3, гірський 3.80, з ріжних цвітів 3 зол. за 1 кґ.

ЖИВИНА: Безроги за бекони 73 сот., тощеві 80—85 сот. за 1 кг. живої ваги. Телята 30—40 сот за 1 кґ. живої ваги. На кури, гуси й качки нема збуту. Тенденція слаба.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

АБСОЛЬВЕНТКА 3-річної Торговельної Школи у Львові пошукує канцелярійного заняття в українських установах. Ласкаві зголошення слати до Адмін. „Нової Зорі“ для О. Б. 180 1-2

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

УЧИТЕЛЬКА БЕЗ ПОСАДИ, особа старша, здорова, знайде заняття в священика-вдівця: приготовити доньку до І. кл. гімназії нового типу, а в вільних хвилях доглянути господарки. Письма неузгляднені остануть без відповіди, припорученя побажані.—Іляріон Лушпинський, Помірці, пов. Бучач. 175 1-2

ВПРАВНИЙ ІНСТРУКТОР візьме лекцію за мешкання. Ласкаві зголошення до Адміністрації „Нової Зорі“ під „Технік“. 170 1-2

Технічно дентистичне заведення

Кароля Фінклєра

перенесене з ул. Коперника на вул. СИКСТУСЬКУ 38.

Для Впр. Духовенства і т. п. полекші в сплатах.

ФАБРИКА фортепянів, пянін і гармоній, продажа, виміна, направи, строєння

М. Шкельскі

Львів, Оссолінських 10. Тел.: 87-23 160.

ТОВАРИСТВО „Читальня українських студентів богословії ім. М. Шашкевича“ у Львові приготовляє до видання альманах. В його склад входитимуть крім праць теперішних студентів Академії також праці колишніх питомців. В язку з тим звертаємося до давніших Товаришів, до Всч. Отців з просьбою о матеріяли з ділянки літератури, науки і т. п. Ходить нам головно о спомини і світлини, що відносяться до історії Т-ва „Читальня“ та праці богословів зовні Семинарії. Речинець надсилання матеріялів до 15 листопада 1933. — У Льва-городі, дня 11. X. 1933. — За Видавничий Комітет: Олександер Буць, голова; Мирон Іжак, писар. 179 1-2

ФУТРА жіночі й мужеські як також всілякі новости футрові найсолідніше

виконані в фірмі

ЕЛЬЖБЄТА СОЛІК

Львів, ул. Собіського 4.

Перерібки виконує старанно.

Кравецька робітня

Михайла СТЕЦЯ

Львів, ул. Ягайлонська 24.

(в подвірю)

Абсольвента академії крою в Штутґарті і Липську, виконує, для Всч. Духовенства реверенди, папістики, пальта і колпаки. Для Вп. Панів виготовляє всілякі кравецькі роботи швидко, елеґантно, по найновішим взорам і по найнижчих цінах.

Великий вибір матеріялів.

НЕДУГИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза легенів є неумолимо і щорічно, без ріжниці полу, віку і стану, скошує мільони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan Age“** Ґонсецького, що, влекшуючи виділювання флеґми, скріплює орґанізм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла й усуває кашель. Уживається за порадою лікаря. Продають аптики.

Сальон цвітів АНДРІЯ ПРОЦІДЕМА

ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА Ч. 2.

поручає з власної продукції і спроваджувані цвіти тяті, вазонкові, китиці, вязанки, коші цвітів, вінки похоронні. Спеціяльний відділ декорації саль і столів. — Цвіти екзотичні, ціни крізово низькі. 172-1-5

КІНА

АДРІЯ: Безіменні герої та Франкенштайн.
АПОЛЛЬО: Кавказькі ночі.
АТЛЯНТИК: Наречена з Відня.
КАСІНО: Усміх щастя.
КОПЕРНИК: Пісня пісень.
МАРУСЕНЬКА: Онкель Мозес.
МІРАЖ: Ц. к. листонос Брабець.
МУЗА: Мата Гарі.
ПАЛЯС: 12 крісел.
СТИЛЕВЕ: Дівча з країни бур і ревія.
УТІХА: Поручник маринарки та ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ:

1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.
Рік VIII. Львів, неділя 22 жовтня 1933. Ч. 39 (678).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.
Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Селянські бунти на Великій Україні

„Наша Реч" доносить: В останніх днях чути було над Дністром по совітському боці сильну стрілянину. Втікачі з тих сіл, де була стрілянина, оповідають: Совітська влада зареквірувала все збіжжа в селах Біляївка, Ясска, Незавертайлівка, Глинна, Калаглія, Чобруча, Слобода і ін. Збіжжа звезено до магазинів. Коли збіжжа почали перевозити до Одесси, селяни намагалися не дати того збіжжа. Нападали на транспорти збіжжа вбивали конвоєнтів і відбирали збіжжа. До тих сіл прибуло військо, яке здавило повстання селян і богато з них розстріляло. — Шкода, що Еріо не бачив сих „райських" подій...

Католицькі священики на Соловках

КАП доносить: Недавно перевезено 68 католицьких священиків з концентраційного табору в Ярославі на Соловки. Між ними богато тяжко хорих, виснажених голодом і без теплої одежи. О. Сосіньский, що дістався до неволі підчас польсько-большевицької війни, переслідуваний агентами ГПУ, попав у нервовий розстрій. — Всіх катол. священиків на волі в СССР має бути ок. 20.

Задовження міст у Польщі

Найновіщі статистичні дані виказують, що задовження міст у Польщі перевищає кілька разів їх річні буджети й деколи рівняється вартости їх рухомого і нерухомого майна. І так Варшава мала в 1931 р. довгу 242,278.000 зол. Впливи сего міста з публичних данин виносили 71,144.000 зол., Рівне має довгу 2,812.000 зол., Луцьк 1,661.000 зол., Познань 82,258.000 зол., Краків 39 міл. 286.000, Львів 40,329.000, Дрогобич 8,158.000, Станиславів 9,210.000, Тернопіль 1,143.00 зол. Задовження 269 міст у Польщі виносило 1 квітня 1931 р. 648 міл. 387.000 зол. В тім часі публичні данини дали лише 181 міл. 89.000 зол. Буджетові видатки сягали тоді 205,617.000 зол. Найменше задовжені східні міста. „Рекорд" задовження осягнули міста центральних воєвідств. Воно становить половину задовження всіх міст у Польщі.

Американський посол про близьку війну

Американська преса концерну Герста принесла статтю Моргентава, б. довголітного американського посла в Царгороді й визначного жидівського діяча. Він пише: Війна в Европі вибухне вже в 1934 році. Коли конфлікт не вибух сего року, то тільки тому, що европейські держави бажали спокійно скінчити жнива, щоб поробити запаси на недалеку війну. Кромі того кожда з них хоче звалити вину на другу. Війна зачнеться як тільки котра небудь з европейських держав знайде собі відповідний претекст для т. зв. „оборонної війни". — Можливо, що Моргентав бачить европейську війну вже надто близько, та все таки з думкою того досвідченого знавця міжнародніх взаємин треба числитися. І тому й ми Українці повинні на всякий випадок приспішити скликання Національного Зїзду, а не відкладати його аж на пять літ.

Гітлєрівська орґанізація католиків

Недавно повстала в Німеччині нац.-соціялістична орґанізація під назвою „Арбайтсґемайншафт католішер Дойчер". Її завдання: найтісніша співпраця з нац.-соціялізмом, удержання добрих взаємин між Церквою, правительством і нац.-соціялізмом. Начальний провід обняв віцеканцлер фон Папен. Дотеперішні гітлєрівські католицькі орґанізації „Кройц унд Адлєр" і „Католіше Ферайніґунґ Політік" постановили розвязатися.

В країні де все можливе

Е. Ерго, кореспондент „Курєра Варшавского", відомий з цікавих репортажів з СССР, в одній з кореспонденції з Москви пише: Контрольна бриґада часопису „Комуніст" в Харкові пішла на зелізничу стацію в Харкові, щоби стверднти як там бережуть зелізничого майна. Члени бриґади найспокійніше винесли зі стації цілий ряд річей, як пр.: телефонічний апарат, стінний годинник, кілька скринь з баґажем, ровер, та богато приладів звязаних з обслугою зелізниці як ліхтарні, ключі до електричних трансформаторів і т. п. Ніхто сему не перешкодив, ніхто тим не зацікавився. Члени бриґади оповістили опісля вислід тих відвідин на стації у своїм часописі.

Вовки в Коломийщині

В гірських селах коломийського повіту появилася велика скількість вовків. В Космачі 3 вовки роздерли серну на очах богатьох селян, недалеко господарських будинків. В інших місцях селяни також найшли в лісі останки костей і шкіри з роздертої звірини. Побережник державних лісів доніс, що 200 метрів від надлісництва Шешори вовки роздерли корову.

„Китайський Мур" в Америці

Надзвичайно цікаве відкриття учених у пралісах Перу і Бразилії.

Виправа „Американського Нац. Географічного Т-ва" розслідила при помочи літаків величезні праліси в Перу і Бразилії, де ще не була стопа білого чоловіка. Найцікавіший вислід праць того Т-ва се відкриття великанського муру, подібного до славного „Китайського Муру" в Азії. Нововідкритий мур походить з часів перед панованням Інків. Хто, проти кого і нащо збудував той мур, невідомо. З тих самих часів походять також руїни величезного амфітеатру в тих пралісах. Експедиція привезла з собою 3.000 світлинних знимок з тих див, яких ніхто не сподівався в темних пралісах.

Хочете чи не хочете, Ваші будинки мусять бути обезпечені на повну вартість. Якщо їх добровільно не обезпечите в 1/3 частині в своїому Товаристві Взаїмних Обезпечень „Дністер", то ПЗУВ примусово стягне від Вас премію і від сеї 1/3 частини, отже разом від цілої обезпеченої вартости будинків. Тому СПОВНІТЬ СВІЙ НАРОДНІЙ ОБОВЯЗОК і бодай 1/3 ЧАСТИНУ премії ЗАПЛАТІТЬ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

„VA BANQUE" ЧИ НІ

З приводу рішучого кроку Німеччини.

Виступ Німеччини з Союза Народів потряс опінією цілого світа. Бо се дійсно найважніший політичний факт від часу виповідження світової війни. Найважніший він тому, бо до хвилі виступлення Німеччини з Союза Народів той союз ще сяк-так можна було уважати Союзом Народів, бодай европейских. Але тепер нема вже в нім якраз найбільших народів, зглядно держав: нема в нім Америки, нема СССР, нема Японії, нема й Німеччини. Значить, можна їхати від Рену по Камчатку, від Ню-Йорку по Сан-Франціско й не бачити території Союза Народів. Отже який се Союз Народів? Се вже тільки „рандеву" Франції, Анґлії й Італії, коло котрих держаться їх сателіти тай ті оглядаються на всі боки. А всі три висше названі держави взаїмно себе підозрівають так, що не можна говорити навіть про союз між ними. На добавок усего паризька преса приносить вістку, що й Італія й Угорщина хочуть виступити з Союза Народів.

Річ дуже характеристична, що виступ Німеччини з Союза Народів викликав найбільше занепокоєння в Парижі й Москві. І так московська преса пише з того приводу в такім тоні: „Гітлєризм змагає до повторення 1914 року. Він пре до війни. Берлінські варяти розпалили головню і заграли „ва банк". Навіть ілюзоричні рамці Союза Народів й облудні розмови про розброєння, занадто вязали теперішних володарів Німеччини. Німеччина стала огнищем убийств і неспокоїв (а зате СССР стала огнищем найбільшої культури і благородного мира, аякже). Німецькі боївки вдираються на територію Польщі, Гданська, Австрії, Чехословаччини, Данії та Саарського басейну. Коли підпали гітлєрівців в їх власнім домі показалися небезпечні, то щож доперва говорити про грання з огнем на бочці пороху, якою показалася Европа."

Так тепер пише „Комсомольська Правда", призначена для „революціонной маладьожи". Читаєш і очам не віриш. Таж се стиль і спосіб вислову нпр. краківського консервативного „Часу" і то з тих часів, коли польські консерватисти не журилися ні векслями, ні податками. Та бідкання большевицьких аґітаторів, що гітлєрівці роблять неспокій в Европі, зрозуміє кождий, хто знає, як червоні товариші бояться тепер смертельно всякої війни, бо напевно знають, що коли дадуть зброю в руки „рабочим і крестянам", то нога не остане з червоних товаришів: так їх „полюбив" народ.

Та ще більше сензаційні заяви появилися в деяких органах французької

преси. І так щоденник „Евр“ закидає ні менше, ні більше, „тільки“ те, що Гітлер виступаючи з Союза Народів, ділав в тісному порозумінні з диктатором Італії Муссолінім і з премієром Англії Мек Доналдом. Дальше пише той орган, що супроти того положення Европи й особливо Франції прямо трагічне, бо не знати, на кого можна рахувати.

З тої заяви „Евру“ виходилоби, що гітлеризм зовсім не грає „ва банк“, але підготовив собі ґрунт в заграничній політиці. На се вказувавби також голос представника японського мін-ва маринарки, котрий сказав дослівно таке: „Виступ Німеччини з Союза Народів може мати наслідки величезної ваги не тільки для Европи, але й для всего світа“.

Річ ясна, що виступ Німеччини не може мати таких наслідків, коли Німеччина не порозумілася з іншими державами перед своїм виступом з Союза Народів, бо в такім разі її просто можуть окуповати. Та з заяви японського урядового чинника виходилоби, що Німеччина на щось і на когось мусить спиратися, коли її крок аж такої світової ваги.

Отже що більше правдоподібне? Чи Німеччина грає „ва банк“, чи не грає, але рахує. Певну відповідь на се важне питання принесуть щойно дальші дні і події. Та вже сегодня є підстави до припущення, що гітлеризм не грає „ва банк“, тільки на підставі ріжних даних рахує на зломання гегемонії Франції над Европою. На се вказують не тільки вище наведені голоси з Москви, Парижа і Токія. Се проблискує також з ін. фактів. І так фактом є, що на Німеччині нема чим поживитися: вона не має вже ніяких кольоній а постійна окупація її власної, густо заселеної території булаб занадто коштовна і клопотлива. Зовсім інакше мається річ з Францією. Вона тепер дуже богата в гарно загосподаровані кольонії. Тай вдома має показну скількість золота в новосклепленім підземеллі. Числом свого населення Франція належить уже до другорядних держав, отже всі ті моменти кладуть французьку гегемонію над Европою приблизно в таке положення, в якім була Швеція за Карла XII. Чисельну слабість свою може кождий нарід дуже добре заступити — але тільки одною річю: великою ідеєю. Такої ідеї теперішна Франція не має...

Дальші пляни Мусолінія

Мусолінї сказав кореспондентові „Еко де Парі“: „Я хочу остаточно прийти до корпоративного режіму і я до нього прийду. Се божевілля думати, що можна доконувати все, що захочеться і як захочеться. Таке божевілля веде до катастрофи. Я створю систему корпорації в промислі і сільськім господарстві. Але я йду від етапу до етапу, помалу і спокійно. Застановляюся над кождим кроком. Я не з тих, щоби допустити хоч малу неосторожність. Політичний устрій вже встановлений у нас. Тепер маю руки розвязані для встановлення економічного устрою. Мій експеримент має дещо спільне з тими досвідами, що переводяться в світі, з досвідом Росвелта і навіть з експериментом Сталіна. Ріжниця тільки та, що я стою на твердім ґрунті. В Італії нема горячки. В Італії є тверде господарство, оперте на сильнім селянстві, на тверезости і благорозумію нашого народа. І тому я можу кермувати подіями згідно з потребами часу.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

СУМНІВИ

Вбивство бл. п. Голуфка та його епільог самбірський процес се такі події в нашім „співжитті“ з Поляками, які своїм засягом і понурим тлом набрали значіння трагічного символу і грізного менто. Сей трагічний символ відкриває перед обома народами вид у пропасть, над якою вони у своїому „співжитті“ опинилися. Цей символ-менто своїм зловіщим голосом каже: „Тепер уже за пять мінут дванацята година! Коли ви, відповідальні провідники обох народів, українського і польського, вже н и н і не зміните свого дотеперішного поступованя супроти ваших народів, з а в т р а може вже бути запізно, бо завтра можуть нахлинути буревії, які потягнуть ваші народи у світовий крутіж та кинуть у таку страшну пропасть, якої розмірів ви тепер навіть не всилі собі уявити. Ваші вороги і „приятелі“ лише ждуть на се, щоб вас знеможених у братовбийчій распрі ущасливити своїм „раєм“ і „розємством“.

Треба признати, що проблеск свідомости чи радше підсвідомости, грядучої катастрофи свитає вже і то по обох сторонах. У нас видно се по відгуках преси та по реакції нашого громадянства на явища, які відкрив самбірський процес. І по стороні польській видно такі проблески, одначе, на жаль, значно слабші, хоч повинно бути навпаки. Таким проблеском свідомости по стороні польській, що так дальше бути не може, вважаємо сам перебіг процесу та його вислід. Треба безсторонно і з притиском підчеркнути, що на сім процесі досить високо піднесено рубець урядової заслони так, що остовпілі глядачі і читачі звітів з самбірського процесу мали змогу *побачити часть простору за кулісами*, за котрими „працювали“ конфіденти і провокатори. Через судову салю перед очима обох громадянств передефілював цілий ряд назвиск, виконаних і намірених несамовитих провокаторських учинків і плянів. Рефлєктор судової розправи досить ярко освітив також ролю деяких відповідальних урядових осіб, яких уже усунено з арени їх недавної діяльности. Супроти того всего насувається питання: Що спонукало компетентні чинники зліквідувати Барановського і взагалі конфідентів та провокаторів — „героїв“ самбірського процесу? Нам здається, що посередну відповідь на се питання дає самбірський процес. І що та відповідь ось яка: Рішаючі державні чинники дійшли мабуть до переконання, що боротьби з українським підпіллям та взагалі зі зростаючою українською *стихією не можна зводити до метод* провокації й конфіденції, бо як виказав сей процес, такі методи розкладають не лише тих, проти кого вони звернені, але й тих, хто ними послугується. Коли се дійсно так, то самбірський процес повиненби стати зворотною точкою в польсько-українських взаєминах.

Та з другої сторони, знаючи ментальність наших сусідів і їх відповідальних кругів, не можемо не висловити сумніву, чи вони видержать на раз вибраній правильній дорозі і бодай на пять мінут перед дванацятою здобудуться на ґрунтовну і постійну перебудову польсько-українських взаємин на підставах зовсім протилежних до тих, які довели до самбірського процесу і тільки попередних судових процесів „імже ність числа“... Тут уже сумніваємося—тому, бо в тих сумнівах скріпляють нас сумний *історичний досвід* і відгук в польській пресі, які сей процес викликав.

Історичний досвід, на жаль, каже, що Поляки ніколи досі не були в стані довго видержати на правильній позиції у відношенні до нас, такій, яка моглаб була принести обопільні користи. Все по довших чи коротших „люціда інтервалля“ вони сходили на шлях атавістичних манівців, які остаточно довели Польщу до розборів при кінці XVIII ст.

Ті сумніви ще більше скріпляють у нас відгуки польської преси з приводу самбірського процесу .Мусимо, на жаль, ствердити, що польська преса без огляду на політичний напрям поза одиноким виїмком („Бюлетин Польско-Українські“) не зрозуміла с у т и сего історичного самбірського процесу і не витягнула з нього всіх правильних внесків. Клясичним доказом на се може послужити стаття В. Стпічиньского в проурядовім „Курері Поранніім“ (ч. 279) п. з.: „В сутінках душі малопольських Українців“.

Автор в ній м. і. пише:

„В Самборі шукав я не судового процесу а слідів процесів думки і духа в східно-галицькім (в оригіналі „східно-малопольськім“) українськім громадянстві, які вижолобило в нім безгранічне вбийство бл. п. Т. Голуфка і багно підземного життя українських боївок, яке його зродило... Вислід моєї обсервації незвичайно сумний. В українськім громадянстві я знайшов понуру тишу і густу пітьму („мрок“)... Дивлячися на теперішний день тої суспільної можнаби дійти до меланхолійного висеку, що Голуфко йшов до неї н е о ч і к у в а н и й і н е п о ж а д а н и й. Що чіє йому слово серце і свою ідею братерства п р о т и д і й с н и х п р а ч е н ь т о г о г р о м а д я н с т в а... По трускавецькім злочині... не озвався в тім громадянстві н і р а з у н і о д и н. навіть тепер по поверх двох роках по злочині жаден (!) поважний голос болю із-за страти великого і сердечного приятеля українського народу, не напятновано каїновим пятном вбийника брата“... (Підчеркнення наші).

Наводимо сей голос, бо вважаємо його т и п о в и м для польської ментальности. Він вказує, до яких хибних спостережень і заключень доводить поверховність обсервації і незнання суті польсько-українських взаємин.

По перше, мусимо спростувати твердження п. Стпічиньского, що українське громадянство, його відповідальні представинки і преса не осудили трускавецького злочину. Нехай перегляне нашу пресу з тих часів а переконається, що помиляється. Та ми, здається, розуміємо про що п. Стпічиньскому йде (і не лише п. Стпічиньскому!): Він болїє, що українська преса і громадянство н е д о с и т ь с и л ь н о підчеркнули „біль з приводу страти великого і сердечного приятеля українського народу“.

Отже річ, на нашу думку, має ться так: Бл. п. Голуфко, як і богато інших Поляків, лише с л о в а м и заявляв свою прихильність до Українців. Коли прихолодо діла, то справа нагло змінялася (Гл. пр. його переговори з укр. парляментарними представниками і його статті по тім). І так п о с т і й н о буває в польській політиці супроти Українців: Надзвичайна щедрість у словах й обіцянках — майже ніщо, або таки ніщо на ділі. А коли навіть затягнено якісь зобовязання супроти українського народу, то їх з п р а в и л а не додержувано. Наслідок того такий, що серед Українців виробилося і г л и б о к о в к о р і н и л о с я н е д о в і р я до всяких с л о в е с н и х приятелів. Українці, як зрештою кождий нарід в таких випадках, ждуть і приймають з отвертими раменами як таких лише приятелів д і л а. А таких по польській стороні на протязі нашого історичноного „співжиття“ як кіт наплакав. От і все. Звідси висновок: Найвищий час уже перестати годувати нас гарними словами й обіцянками, бо з а п я т ь м і н у т д в а н а ц я т а! Бо гарні слова без діл, які їм відповідалиб бодай частинно, копають лише дальшу і глибшу пропасть між обома народами.

З дотеперішнього досвіду вносимо, що на лучше мабуть не заноситься і тому в нас родяться отсі сумніви і трівожні думки за дальшу майбутність польсько-українських взаємин.

ЛИСТ

Блаженного і Смиренного Діонізія.

Пишуть нам: До 82 ч. варшавського „Слова“ долучив польсько-православний митрополит Діонізій спеціяльний додаток, в котрім напечатав свою не конче смиренну бештанцію правосл. Українцям за їх „смиренну“ демонстрацію в Почаєві. Та бештанція напечатана в 4-х мовах: на першім місци по польськи, відтак по російськи, українськи і білоруськи. Чому на 2-м місци по російськи, хоч в Польщі нема російського народу кромі нечисленних еміґрантів і напливових б. царських урядників, котрі до того на ґвалт польонізуються, се остане тайною смиренного митрополита Діонізія. Одначе сей факт зовсім не свідчить про його смиренність — власне тому, що й він належить до напливових Росіян і себе та малу ґрупку своїх коннаціоналів ставить вище ніж широкі маси народів українського та білоруського, котрі в той спосіб понижує. Також зміст листа смиренного митрополита Діонізія доволі крепко-нападистий у відношенні до українських православних діячів, котрі зробили відому, досить спокійну демонстрацію в Почаєві. Митрополит Діонізій називає ту демонстрацію „безчинством“ і каже, що те „безчинство“ згіршило простий народ. Так він каже в польськім перекладі чи ориґіналі свого листа, а в українськім перекладі згіршення нема. Далі закидає україн. православним послам, що вміють робити бешкети але голосу їх в обороні церкви в законодатних палатах майже не чути. Що на те відповідять так нападені посли на те треба виждати.

Преса православних

Бюлетень ПІП-а („Православней Інформації Прасовей“ — в польській мові) доносить: Тижневик в українській мові „Православний Селянин“, котрий виходив досі як додаток до органу правосл. митрополії „Слово“, буде виходити самостійно в Кремянці на Волині. Кромі того незабаром виходитиме в Вильні правосл. двотижневик в білоруській мові.

Ромунія -- центр балканської федерації

Аґенція „Радор“ доносить: Лондонський часопис „Рефери“ в статті просвяченій королеви Карлови II і синайській конференції пише, що король Карло II стремить до освободження Ромунії зпід переваги великих держав і хоче перемінити Ромунію в центр незалежної балканської федерації. Така федерація малаби 73 міліони людей і великі економічні можливости.

Ніхто не всилі сказати

чим все те скінчиться.

Б. премієр Франції і б. міністр її фінансів Кайо, одна з найбільших позаг в ділянці теорії і практики з сеї ділянки, оповістив в „Капіталі“ сензаційну статтю. В ній з приводу наглого упадку доляра п. Кайо пише: „Ми нині опинилися в одному з тих періодів, коли потрясення існуючого ладу розширюється з кождим днем і коли ніхто не всилі сказати, чим все те скінчиться.. Трудноші ростуть з кождою годиною. На овиді видно конвульсії“. — Та п. Кайо, ствердивши це, не сказав, чи можна ще уникнути катастрофи, чи вона неминуча.

Лиш совість дає людині тверду поставу; вона освободжує її від неволі її власних пристрастей і нахилів та лучить її з найшляхотнішими інтресами людства.. (С. Смайлс. „Обовязок“).

Від мук до здоровля

через

Togal

Тоґаль ділає скоро при:

Ревматичних болях | Подаґрі | Міґрені
Болях і рваню суставів | Ґрипі | і простуді

Тоґаль усмирює болі й приносить полекші; при тім не має ніякого шкідливого впливу на серце й жолудок.

Вже майже від 15-ти літ уживають таблеток Тоґалю успішно при всіх тих занедужаннях. Тисячі страждаючих відзискали назад своє здоровля через Тоґаль.

Тоґаль стримує призбирування мочевої кислоти й тому вже в зароді поборює ті недомагання.

Спробуйте й переконайтеся самі ще сьогодня: купіть Тоґаль зараз у найближчій аптиці Але треба добре уважати, щоб оригівальне опаковання було неушкоджене. Ціна 2 зол. Число реєстру 1364.

Маємо нову промислову кооперативу

Професійна спілка службовиків Народної Торговлі оснувала продукційну кооперативу „Продукція“. Вона поставила собі за ціль перерібку овочів на фабрикати такі, як мармеляда, повидла, конфітури і т. п. У нас цей промисл був досі в чужих руках, хоч сирівець доставляли Українці. Сего року кооп. „Продукція“ приступила вже до виробу мармеляди. Службовики Народ. Торговлі вложили вже уділами 5000 зол. по 50.— зол. Членами сеї кооперативи можуть бути Повіт. Союзи, кооперативи, купці, урядники, міщани, селяни, робітники і т. д. Адр. „Продукція“: Львів, Ринок 36.

Іменують польську Академію

ЛІТЕРАТУРИ

Рада Міністрів видала розпорядок, яким покликує до життя Польську Академію Літератури. Вона буде складатися з 15 членів. 7 членів іменує міністр освіти прочих доберуть собі іменовані. Ціль Академії м. і. така: „Уможливити письменникам відділовання на суспільність в напрямі скріплення почуття польської державности й улекшити співпрацю з правительством над будовою світлої майбутности польської держави“. Сей розпорядок стрінувся з острою критикою опозиційної преси, яка добачує в нім етатизацію літературної творчости і передбачує упадок польської літератури.

Нова повість славного французького письменника Моруа „Інстинкт щастя“ появилася в Парижі як відбитка з фейлєтонів, значно перероблена.

Незабаром вийде у франц. мові нова збірка політичних статтей п. з. „Ідеї під зброєю“.

„Гуманіст і автомат“ називається нова книжка Жоржа Дюамеля. Це соціяльно-фільософічна аналіза сучасної епохи.

Ще одну книжку про жах війни написав Леон Ріотор по французьки п. з. „Світ в огні“. Він предсказує, що найдальше до 50 літ розгориться нова европейська війна й описує її.

Посмертні згадки

† **Сергій Єфремов,** загально знаний автор публіцистичних нарисів з історії української літератури, засуджений большевиками на довгі літа тюрми за приналежність до Спілки визволення України, помер в невідомім місци. Ся вістка вимагає потвердження. Про нього писала „Нова Зоря“ більше з приводу згаданого процесу.

† **Віктор Піснячевський,** лікар і доцент медицини з Наддніпрянщини, дуже здібний український публіцист і видавець, помер у Братиславі в 50-ім році життя. Покійний оснував у Петрограді „Думські Вісти“ в 1906 р., був співробітником „Ради“ під псевдонімом Горленко, видавав український щоденник російською мовою „Одесскій Листок“ в рр. 1917—19 і на еміґрації у Відні тижневик „Воля“. Покійний був правдиво здібним публіцистом, його перо було найостріше зі всіх пер, якими писали Українці, особливо інтересно, поучаючо і слушно висмівав Галичан за уживання латинських слів в українській мові. До найлучших його концепцій ілюстраційно-сатиричних належить сатира-ілюстрація на Антона Крушельницького в „Волі“. Та мимо великих здібностей покійного з канонізуванням його на „одного з найчільніших українських громадян“ (що пропагує „Діло“) треба почекати аж до висвітлення його взаємин з покійним Васильком як також інших справ. Піснячевський як особистість заслугує на докладну біографію.

А. Ч.

Яка боєздатність Червоної Армії

„Таймс“ доносить: Реввоєнсовіт приняв ряд постанов щодо червоної армії. Перед набором рекрутів вимагатимуть від них „куррікулюм віте“, посвідок від комячейок і від ГПУ. Рекрути складатимуть іспити в окремій політичній комісії. ГПУ пильно глядітиме за селянською молодю. Сі заходи викликані тим, що в червоній армії зросло невдоволення, особливо серед селянських синів, бо хоч їх кормлять досить добре, то вони дістають відомости від рідні, що вона голодує. — Та враз! війни сини селян знатимуть що зробити!

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Марійське Свято в Городку. Дня 15 с. м. принято до Марійської Дружини 32-ох нових членів (дівчат і хлопців). Підчас торжественного принятя виголосив горячу проповідь о. Ір. Назарко ЧСВВ зі Львова. Вечером відбулася в салі т-ва „Поміч“ Марійська Академія. В першій частині виступали діти з Українського Захисту під проводом СС. Служебниць. Вони виконали гарно кілька пісень і три деклямації. П. Оленка Сухa віддеклямувала дуже гарно вірш „О Мати Божа“. П. Марта Банах зі Львова відчитала змістовний реферат „Марія — ідеал української молоді“. В другій частині виступав хор панночок, що під проводом проф. Мельника відспівав поправно псалом „Вскую прискорбная еси“ Бортнянського і „О Всепітая Мати“ Вахнянина. Добре випала деклямація уч. VII кл. гімн. Дармограя 146-ий псалом в переспіві Куліша. Найкраще випав „Гимн в честь Царя Христа“, під проводом проф. Воросюка. На закінчення академії о. Ір. Назарко ЧСВВ виголосив промову про завдання Марійської Орґанізації. Народу була повна салля. Академія полишила наскрізь додатне враження. Богато праці над католицьким вихованням молоді присвячує місцевий катехит о. д-р Ігнатій Цегельський. — М і с ц е в и й.

Окружне свято Українська Молодь Христові відбулося в Лежайську. Торжественність свята збільшила присутність Преосв. Йосафата Коциловського, котрий відправив молебен, виголосив проповідь і сповідав вірних. На процесії з дооколичних сіл влада не дозволила. Таксамо не дозволено на похід містом. Вечером була святочна академія.

Реколєкції для священиків грекокатол. обряду луцької епархії відбулися в Ковлі в монастирі оо. Редемптористів. Взяли в них участь всі (крім двох) священики тої епархії. Реколєкційних наук уділяв о. Р. Бахталовський, редемпторист. Практичні інструкції давав сам Преосв. Чарнецький. По реколєкціях відбулася деканальна конференція під проводом новоіменованого декана о. Василя Додика, пароха в Ожджутичах.

До нових уніятських парохій на Волині прибуло с. Тотовичі (пов. Сарни), де перейшла на унію частина православних. („Діло“).

Смерть кардинала. Недавно вмер Датарій св. Вітця, кард. Рафаїл Скапінеллі. Ур. 25. 4. 1858 в Модені. По скінчених студіях був м. і. секретарем нунція (опісля кардинала) Якобінія в Португалії. авдітором у Голяндії, секретарем св. Конґр. надзвичайних церк. справ, від 1912 р. віденським нунцієм. Папа Венедикт іменував його дня 6. 12. 1915 р. кардиналом-пресвітером. Датарієм став у 1931 р. Належав до девятьох св. Конґреґацій, м. і. до Конґр. для Східної Церкви.

Австрійські Епископи видали недавно інструкцію про прикрасу церков: Престолів не вільно прикрашувати цвітами з паперу, а шовкові цвіти можна терпіти тільки якийсь час. Цвіти ніяк не сміють стояти перед кивотом, або на кивоті. Не за богато цвітів! Свічок не вільно продавати в церкві, ані при вході до церкви. Свічки повинні світитися тільки на престолі. Не вільно світити електричних свічок ані перед Преєв. Тайнами, ані перед мощами святих.

У Штрасбурґу відбувся конґрес місійної унії французьких священиків. Преосв. Сльоскан зясував приявним страшний релігійний, моральний та економічний стан в СССР і змалював терпіння священиків в „червонім раю“. З промови о. Шмідліна приявні могли довідатися, що зацікавлення місійними справами й дух жертви для місій в Альзації надзвичайно великий. Вистарчить згадати, що Альзація видала для кат. місій 13 епископів, 6 Ап. Префектів, 700 священиків - місіонарів, 300 братів і 500 Сестер. На цілі місії зложила Альзація приблизно півтора міліона франків. З приводу конґресу відбулася також місійна вистава. Її відвідало богато людей. Участь в Конґресі взяли не лише ріжні фр. епископи, але також китайські та перший еп.-тубилець з Індокитаю, Тонґ.

Один 29-літний Еспанець був уже 6 разів пішки як паломник в Римі, а раз ходив пішки аж до св. Землі.

Один паломник із Праги ходить пішки по ріжних відпустових місцях у світі ще від 1926 р. Обійшов цілу св. Землю, полудневу й північну Індію. На італійськім кораблі вернув хорий до Риму й пішки до Праги. Опісля знов пішов до св. Землі й через полудневу Европу прибув до Риму. З Риму пішов через полудневу Францію до Еспанії. З Люрду пішов через північну Італію й Югославію до Ромунії й вернув до Праги. М. р. вибрався втретє до св. Землі через грецький архіпеляґ і потім через Царґород прибув до Риму. Звідси піде до Люрду і до відпустових місць у Надренії. На другий рік вибирається четвертий раз до св. Землі. Дивний то паломник (він відбуває свої подорожі для покути) був уже три рази на авдієнції в св. Вітця. Носить бороду й довге волосся. Належить до третього Чина св. Франціска й ходить у рясі. Зовнішним виглядом пригадує Христа пензля Гофмана. Має 26 літ. Скінчив 6. клясу ґімн.; знає 17 мов. Кличуть його братом Альбертом; правдиве його імя закрите перед широким світом.

Д-р Фридрих Шток видав у Злуч. Державах збірку, яка обіймає 742 документів з державного департаменту. Вони кидають світло на дипльоматичні взаємини між Зл. Д. й папською державою від 1848—1868 р. Цікавий м. і. лист архиепископа з Бальтіморе до папи Пія IX, в часі його прогнання, в котрім просить папу, щоби прибув до Америки й там був предсідником вселенського собору.

В Америці недавно охрестилася ціла муринська родина. Старенька бабка вродилася ще як невільниця.

150 ШТУК -- 35 СОТ.
ПРІМА АІДА (PRIMA AIDA)
Найдосконаліші тутки

ОСИП НАЗАРУК 17

ПАЛАТА ДОЖІВ

Вражіння і думки з дороги.

Саля Колеґії, тронова саля дожів.

Навіть старий і могутний Рим видержав як держава лише 12 століть. А блискуча Византія після найлучшого для неї рахунку видержала як держава около 10 століть. А могутна тепер Анґлія датується всего від 1055 року, отже не має ще й 9 століть і т. д. і т. д. — Нема ні одної держави в Европі, котра дорівналаб своєю трівкістю венецькій державі. І ні одна з них не була ніколи в силі боротися сама одна проти Европи і проти Азії. Сего чудадива довершила тільки одна держава: Венеція, держава св. Марка евангелиста. „Мир Тобі Марку, Мій Евангелисте...“

А тут у сій салі било серце її...

В сій салі, котра більше подібна до церкви ніж до салі нарад політичної влади... І тому що ті, котрі будували і прикрашували сю салю, мали глибоку віру в Бога, і тому що вони шанували заповіди Його, — дав їм Бог силу таку велику, що могли з сих маленьких островиків опертися Европі й Азії...! І могли опиратися так довго, як довго ходили в чистоті перед Богом, як довго не було облуди в більшости керманичів їх.

Смішні, очевидно смішні всі теорії про економічні причини занепаду сили Венеції, про перегородження їй Турками торговельних шляхів на схід, про відкриття Америки і звернення торговлі на Атлянтійський Океан і т. д. Бо пре-цінь якраз в боротьбі з Турками виростала і виросла неімовірна сила Венеції, бо преціиь не було непоборимої причини, ізза котрої знаменита фльота Венеції не могла звернутися на Атлянтик у хвилі коли відкрито Америку. Ні, не тут треба шукати причин занепаду могутности її, а в зіпсуттю її, в с ф е р і д у х а. Не даром же сказав оден з останних дожів: „Венеція така хора, що вже не може знести ні хороби ні ліку проти неї“. Річ ясна, що так говориться тільки про недугу духа. Так! Дух її був дуже сильний тоді, коли вона могла вигравати боротьбу проти Европи й Азії, сама одна, розміром невелика містина на ґрупі малесеньких островиків, де тільки дуже богаті люди могли мати малесенькі городці коло дому свого.

Трудно уявити собі більше скромну і тісну підставу під будову держави, — і то не якої будь держави, а першої свого часу, першої силою і культурою. Здається, що на цілій кулі земній нема більше поучаючого міста, котре моглоб більше наочно поучити, що не від величини території залежить могутність народу. Оттут повинен зачинати свою політичну освіту передовсім кождий молодий Галичанин, бо ми занадто легко підпадаємо під ґіпнозу широкого простору над Дніпром і широких ротів тамошних демаґоґів навіть таких зрештою дрібних демаґоґів як нпр. Володимир Вікторович. Тимчасом великий простір се найменше цінна і найменше потрібна зі всіх вимог сильної держави. Зовсім подібно як велике число населення. Ті дві річи імпонують лиш людям, що не вміють думати. Ті дві річи вже тому найменше цінні зі всіх вимог сильної держави, що їх може напевно набути кожда сильна духом нація: маленький анґлійський народець, котрий ще так недавно посідав тільки частину одного з островів коло берегів Европи і мав смішно мале число населення, має сегодня четверту часть земної кулі й значно поверх сто міліонів душ свого власного населення, не кажучи про населення кольорово-кольоніяльне.

Ходить про те, щоб виробити в собі духа, що неможливо зробити без релігійної моралі й на релігії спертих характерів. Оттут первовзір усякої ідеї, всякої вірности, всякого самообмеження, всякої сили. І нема іншого первовзору тай ніколи не було.

І тому тронова саля дожів, більше подібна до церкви ніж до салі політичної влади, була салею найтривкішої зі всіх держав Европи.

Оглядаюся по ній так, якби я тут загубив щось дороге мені, оглядаюся в надії, що знайду його. Оглядаюся за відгадкою загадки, чому наші старі Запоріжці, подібно оточені водою й подібно втікачі як старі Венеціяни не збудовали бодай здалека подібної державної сили, чому, чому, чому?

Мовчить блискуча як церква тронова саля дожів. Тільки тиша в ній така аж в ухах дзвонить. Треба вже таки йти, бо ще жде на мене не одна саля в таємничій палаті дожів. Може де мигне розвязка загадки нашої історії, рівнозначна з розвязкою загадки нашої вдачі...

(Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Українська Загальна Енцикльопедія

30-ий сшиток.

Українська Загальна Енцикльопедія сшиток 30, Гасла: Цитрина — ящурі. В сім сшитку приходять букви: Ц, Ч, Ш, Щ, Ю, Я. Всіх гасел 1793. З того українських церковних, політичних і інших діячів 314, російських 110, німецьких 99, польських 47, чеських 31, англійських 24, французьких 14, римських 7, хорватських 6, італійських, болгарських, шведських, японських по 5, литовських, лужицьких, американських, турецьких по 4, жидівських 8, білоруських, словінських і грецьких по 3, китайських, мадярських і нумідійських по 2, данське, полоцьке, лотишське, арабське, чеченське, румунське та візантійське по одному.

З греко-католицьких церковних діячів є 21, між ними епископи: Ціхановський, холмський еп., Чарнецький, Чехович з портретом, митрополит. А. Шептицький, з портретом, митрополити Атаназій, Лев, і епископи Атаназій перемиський і Лев львівський, Шумборський еп. Холмський, еп. Шумлянський Атаназій. василіянин Ґедеон архіеп. Смоленський. Йосиф і Онуфрій еп. перемиський (та Кирило прав. еп. переяславський) і митрополит Яхимович з портретом. З православних є 3, Четвертинський, Щербацький і Шумлянський Кирило.

Ілюстрацій є в сім сшитку 158, з них 46 українських. Гарніші: Черче, Чортківська церква, Чімборассо, Шери, Шанґай, Шішкіна ранок у сосновому лісі, Шпиці, Щедріна Сорренто, Шасеріо Ст. римська купальня, Ялта.

При гаслі: Черкаський виписано за великі похвали тому рос. князеви, хоч він на такі похвали не заслугує. Він був директором комісії внутр. справ отже й духовних, і як такий мішався до внутрішних справ церкви та богато причинився до знесення унії на Холмщині.

Мильно подано назвисько холмського епископа: Шимборський, бо він називається **Шумборський.**

При Югославії треба було подати, що в Босні є кілька греко-католицьких парохій, бо там живе кілька тисяч Українців-Галичан, що належать до гр.-кат. епископства в Крижевцях.

Цей сшиток мавби бути останнім. Він становить закінчення III тому, та він вийшов скорше як сшитки 24, 25, 26, 27, 28, котрі щойно приготовляються.

Редакція вивязується з принятого на себе тяжкого завдання як на наші відносини дуже добре.

Тут подам деякі проекти поправок:

Ніяк не можна згодитися на дефініцію ч а с у, подану під цим гаслом. В УЗЕ написано що : час, те, що минає, тривання проявів, їх сучасність і чергова наступність. Ся дефініція невластива. Те, що минає, може бути: фіра, поїзд, молодість, приємність, схід сонця, човен на ріці і т. д., те все минає розуміється когось або щось друге, але все тут вичислене не час ;отже час щось інше. У всяких поняттях, особливо відірваних, треба ясно подавати дефініцію, бо добре поставлена дефініція се для розуму те, чим для ока вірна світлина. В дефініції повинен міститися коротко зміст даного поняття чи ідеї. Стисла фільософія після Аристотеля, Платона, св. Томи і др. має на поняття часу інші дефініції, а саме: час се число руху після попереднього і слідуючого. На підставі давно знаного „панта рей“ час, чи властиво його поняття, властиво не і с т н у є, бо він все минає так як плива ріка. Ми міримо неістнуюче: секундами, мінутами, добами чи віками.

При слові часник треба було подати (бодай в клямрі) чосник, бо так називає нарід Зах. України сю ростинку. При гаслі: чернець подано що послушництво є ніби те саме що новіціят, та се не те саме, бо послушник, у православних те саме що у католицьких монахів „брат“, послушник не уживається в католицьких Чинах, бо кождий монах має бути послушним, чи він брат чи клирик, чи священик, на теж він монах. У православних навіть Українців інша термінольоґія як у католиків.

При місточку Черніївці не подано округа Могилівського, давніше Ямпільського повіту, не подано що се місто над р. Мурафа. Недалеко над р. Мурафою бився литовський кн. Свидригайло разом із Українцями проти Поляків.

Литовський князь Витовт старався відірвати Литву від унії з Польщею і стати самостійним князем Литви. Польські пани виступили зараз по смерти Витовта війною проти князя Свидригайла, що правив на Поділлі, яке входило тоді в склад князівства литовського. Над р. Мурафою вище Черніївців прийшло до бою руcько-литовського війська з Поляками і литовсько-руське військо під Свидригайлом і Федьком Острожським було розбите 1432 р.

Ягайло відібрав Поділля від Свидригайла та віддав Зиґмунтови Кейстутовичеви. Від того часу прийшло Поділля і воєвідство Брацлавське (яке належало пізніше, аж до закінчення світової війни, до подільської ґубернії) під Польщу і аж до 1793 р. було під Польщею, з виїмком кількох воєн Хмельницького. Черніївці було торговим містом ;там відбувалися славні ярмарки. Аж за большевиків упали ті ярмарки. За большевиків в р. 1924—1928 оперував тут повстанець Кушнір, що мав свою кватиру в Бабчинцях, загрожений, переходив Дністер коло Ямполя і скривався в Бесарабії.

Під кличем Чернігів (чому не Чернигів?) подано, що се м-о було „від Б. Хмельницького у складі коз. держави“. Мені видається що правильніше було сказати: під гетьманом Хмельницьким, бож тоді була скорше монархія як козацька анархія. Козаки були й перед Хмельницьким, і по нім, але не здобулися на трівку форму держави.

Я вже підносив раз, що забагато чести робиться в УЗЕ для всяких соц.-революціонерів. І в сім сшитку знову їх чествується, ось прим.: Чернов Віктор. За що так часто про них згадується? Їхже бл. п. Росія мала таку масу, і вони приготовили теперішне нещастя Росії, а від них навчилися й наші Українці тої революції, що й досі більше їм пахне, як конструктивна робота. І хоч той рев.-соц. опротивів уже світови, то у нас він ще товчеться, хоч по УЗЕ...

Добре опрацьоване гасло: Чеськословацька Республіка. Гасло: чистилище подане занадто коротко: чистилище, в католицькій релиґії, місце, де душі вмерлих відбувають дочасні кари. Се неясне. Чистилище не місце в катол. релиґії! З науки катол. релиґії випливаючий догмат, що окрім неба і пекла, які є нагородою або карою за добрі згл. злі вчинки то є місце, де душі тих, що відійшли з цього світа з вірою і любовю, але не спокутувавши на сім світі належно кари за свої ґріхи, мусять відбувати ще часові кари, щоби змити свої провини, й аж так можуть бути допущені до оглядання Божої слави.

Коло Шафгавзен треба було подати, що біля сего міста є славний і гарний водопад Рену. При Шевичеви сказано, що він 1861 заснував „воскресну“ школу. Се москвіцизм, повинно бути н е д і л ь н у. Написано в УЗЕ, що шейх се ігумен магом. монастиря, се неправильно, бо ігумен є лиш у християнськім монастирі. Шейх се назва старшого так у світській, як і духовній установі; се в з а г а л і начальник, старшина чи наставник.

Не подано в нашій УЗЕ так важного для німецької і взагалі світової культури, гасла: Штольберґ Фрідріх Леопольд, ґраф, поет і історик. Він був протестантом, послував у чужих державах, перейшов з цілою родиною на католицизм. Написав: Історію релиґії Ісуса Христа в 15 томах, Життя Альфреда Вел. і дуже гарну змістом книжку: Поучення і роздуми про св. Письмо, книжочку про любов. Писав гарні пісні, оди і гимни, де видніє його поетичний талант. Його історія, яка вказує церковним історикам післяйосифінських часів нові церковні напрями, була принята дуже прихильно і причинилася богато до оживлення церк. релиґійного духа. Ще нині має вона велику притягаючу силу для навернення протестантів. На мою думку Штольберґ важніший для німецької і всесвітньої культури, як Шпільгаген або Шпехт, про котрих згадувала УЗЕ, або як інші. А вже напевно більше придаласяб згадка про Штольберґа ніж про 10 московських хаотиків і нігілістів.

Не зовсім удачне слово „небіж“, раз, що його не уживають в Галичині, на Закарпатті, на Буковині, ні у великій части Вел. України, а по друге, що воно для богатьох Українців незрозуміле.

Та хоч знайдеться в УЗЕ неодно недокладне, мильне, слабо опрацьоване, всеж таки на загал се велике діло, кождий Українець має право ним величатися, бо се діло: 1) наше рідне, 2) у нас перше. Сі два поняття оправдують недостатки, які знайдуться в цілім творі.

Польські учені круги, в котрих оглядали се наше діло, висказували признання з приводу появи сего діла, признавали солідність праці положеної у тім виданні, та звернули увагу, що в сій нашій енцикльопедії є і сучасні кличі, навіть польських учених. Питали, хто фінансує таке видання, як отся наша енцикльопедія. Признавали, що се дуже важна річ, мати таку енцикльопедію і подивляли, що у нас знайшлися такі відважні, що піднялися такої праці і коштів, коли тепер державні навіть видавництва переживають матеріяльну крізу.

Без тої нашої книги знання не обійдеться ні оден учений, церковний чи світський історик, бібліоґраф чи літерат публіцист чи який інший. Ся енцикльопедія, перша у нас, викликає потребу осібної книги знання для кождої окремої ділянки в галузі науки. На першім місці відчувається потреба української, католицької, церковної енцикльопедії. На се звернено вже увагу і в тій ціли завязався вже малий кружок, що зачав збирати матеріяли до майбутньої католицької енцикльопедії. Мавби се бути: Український Католицький Лексикон. Думаю що наше католицьке духовенство і католицька суспільність радо прийме сю вістку. В своїм часі подасться до відома блисші інформації в тій справі. — М. К а р о в е ц ь ЧСВВ.

НОВІ ВИДАННЯ

Семен Красицький: Т. Г. ШЕВЧЕНКО. Сей альбом має 20 репродукцій на гарнім папері, з того 16 власноручних рисунків Шевченка. Є 7 портретів Шевченка, з того 5 автопортретів.. Релігійних рисунків 5: „Розпяття“ і 4 старі церкви. Альбом надається до поширення по християнських домах. Ціна його 2.50 зл. Замовляти можна в самого мистця на адресу: Семен Красицький; Жовква, вул. Мєцкевича 9.

Володимир Барагура: МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ (Літературна сильветка). Львів, 1933. 8°. Ст. 62+2 нпг. Ціна 1 зл. — Хоч яке се дивне, та треба ствердити: про визначного письменника Радянської України Хвильового тільки в одній католицькій газеті „Новій Зорі“ була основніша й більша розміром студія. Вперше названа книжечка се відбитка з тої студії. Тому що наші читачі знають її, не будемо її докладніше оцінювати. Зазначимо тільки одно: хоч се початкова, перша праця молодого автора, В. Барагури, одначе вона вироблена солідно. Він опрацював весь доступний тут матеріял і навів розмірно богато виписків з творів Хвильового. На ту працю В. Барагури появилася врешті-решт доволі прихильна рецензія в 225 ч. „Н. Часу“, підписана криптонімом: „Ярос“. Та рецензійка кінчиться так: „Та всеж таки книжка Барагури, як спроба синтетичної монографії (з браку інших) має свою стійність“. На се уважаємо вказаним замітити молодому рецензентови, що всяка річ на світі і всяка діяльність, коли має настільки вартости, що варт про неї писати, — то се тільки з браку інших або з браку ліпших. І так напр. коли Джінгісхан між Татарами вибився на перше місце а Наполеон між Французами в часі революції, то се тільки тому, що не було в тім часі й на тім місці інших людей, подібної або більшої вартости. Бо якби були, то ті інші мали би „стійність“. Таксамо Вам, Товаришу Рецензенте, помістили ту рецензію в „Н. Часі“ тільки з браку інших, ліпших. — А. Ч.

Л. Редкевич. ДЖЕРЕЛО ЗОЛОТА. 300 рад і вказівок як заробляти гроші на виробі дешевих і покупних товарів. Львів 1933. Видавництво „Родина“. Ст. 135 + 1 нпг., 16°. Ціна 1.50 зол.

Отся книжка зладжена на зразок німецьких практичних лексиконів усяких домашних рецепт і хемічно-технічних лексіконів. Підзаголовок вказує на її зміст і ціль. З великої кількости ріжних приписів вибрано найпотрібніші й найбільш легкі до фабрикації, подано вказівки про фабрикацію, спосіб опакування й навіть рекляму тих продуктів. А що продукти справді потрібні й актуально-популярні (прим. синдетікон, церковне кадило, атраменти, сухі дріжджі, „шварц“, мило до плям і т. п.), то не виключене, що покупці отсеї цінної книжки справді готові стати в нас першими піонірами хемічного домашнього промислу. А.

Кождий Українець-Державник
повинен прочитати книжку
д-ра Володимира Левицького
„Українська Державна Путь“
Думки про методу й практику державного будівництва
Богатий зміст. 160 сторін вісімки.
Ціна тільки 90 сот.
з пересилкою 1.20 зл.
Замовляти у д-ра К. Гладиловича („Хліборобський Шлях“) Львів, ул. ТЕРЕСИ 2 ц. або жадати в усіх книгарнях.

Правдива мужеськість полягає на самоопануванні — на підпорядкуванні наших низших сил вищим передумовам нашого єства. (С. Смайлс, „Обовязок“).

*

Самоопанування можна здійснювати наглядно і постійно лише через панування совісти — через живе почуття обовязку. (С. Смайлс, „Обовязок“).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ХЛІБОРОБСЬКА ПАЛАТА у Львові вже розпочала свою діяльність. Та нема в ній Українців, хоч Українці чисто хліборобська нація і хоч та палата на українській етнографічній території. Цікаво, що на те скаже „справедлива“ „Газета Поранна“.

ГАЛИЦЬКІ МОСКВОФІЛИ уряджують у Львові 31 жовтня бр. т. зв. „Талєргофський Зїзд“. В програмі м. і. передбачується похід з „Народного Дому“ на Личаківське Кладовище з урною наповненою землею з талергофських могил. По полудні відбудеться академія, вечером концерт.

ПЕРЕД ЗМІНАМИ В ПОЛЬСЬКІМ ПРАВИТЕЛЬСТВІ. У Варшаві впевняють в санаційних кругах, що премієром має стати полк. Бек, котрий задержить теку нім. загр. справ. Віцепремієром і референтом господарських справ має стати полк. Пристор. Єнджеєвич задержить теку мін. освіти.

ПРИ ВИБОРАХ ДО РАЙХСТАҐУ будуть голосувати тільки на гітлєрівську листу. Всі інші партії розвязано, нові творити заборонено.

НІМЕЦЬКА КОЛЬОНІЯЛЬНА ЛІҐА на своїх зборах зажадала звороту Німеччині кольоній.

ГІТЛЄРІВСЬКА ПРОПАҐАНДА поширюється також в Америці. Там нараховують 2000 гітлєрівських аґітаторів, які розпоряджають значними фондами (ПАТ).

МАДЯРСЬКА ПРЕСА пише про можливість виступлення Мадярщини з Союза Народів.

ПРЕДСТАВНИК ІТАЛІЇ на розбройній конференції заявив, що по виступленні Німеччини Італія не візьме активної участи в конференції.

МУССОЛІНІ заявив французькому журналістови, що війна се вислід браку рівноваги між слабістю одних і силою других. Коли всі сильні, то всі себе поважають, бояться себе взаїмно і тому прямують до порозуміння.

П. ЕРРІОТОВИ, котрий по повороті з „раю“ захлистується від похвал під адресою совітського режіму, пригадують, що він писав про большевиків у 1929 р. Він тоді називав совітський режім „диктатурою злодійства, вбивства і божевілля“. Подібними словами характеризував також Леніна.

ФРАНЦУЗЬКА ПРЕСА дальше остро нападає на премієра Далядіє за те, що він мав скапітулювати супроти натиску великих держав і згодився на зменшення французької армії.

ФРАНЦУЗЬКА ПРЕСА пише про скріплення німецької шпіонажі здовж лінії французьких укріплень в Льотарингії. Кількох шпіонів увязнено. Між ними шпіонку Софію Дрозд.

ШВАЙЦАРСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РАДА ухвалила купно воєнних матеріялів за 15 міл. франків. Крім того Рада домагатиметься від парляменту 85 міл. на доповнення зброєння. Се вказує, що і Швайцарія чується загрожена зі сторони Німеччини.

В БАЛТІЙСЬКИХ ДЕРЖАВАХ (Естонії, Лотві і Фінляндії) росте гітлєрівський рух. „Ізвестія“ пишуть про се в алярмуючім тоні, вказуючи на се, що сей рух матеріяльно підпирає Берлін.

СОВІТСЬКІ РОЗВІДЧІ ЛІТАКИ перелетіли над Манджурією, щоби прослідити її стратегічні пункти. Японська артилерія засипала їх градом шрапнелів, одначе літаки неушкоджені втікли на совітський бік.

В СІЯМІ збунтувалася частина війська. На чолі збунтованих став князь Боварадей, член королівської родини. Ведеться бій.

В АМЕРИЦІ вибух страйк робітників. Досі приступило до страйку пів міліона робітників.

НОВИНКИ

В сім числі „Нової Зорі“ є тому мало статтей, бо переносимо печатання нашого орґану до іншої друкарні і в дотеперішній мусимо зужити в газеті по можности весь зложений матеріял. Слідуюче число „Н. З.“ появиться вже з нової друкарні.

Сніг впав у Скільщині. Гори білі як в зимі. Також в Татрах впав сніг.

Сегорічний календар „Місіонаря“ сконфіскувало жовківське староство і забрало весь наклад аж до судового вирішення.

Овочеві щепи і кущі, певні щодо відміни, гарні та здорові, замовляйте в одинокій українській фірмі А. Терпиляк — Залуква, почта і стація Галич. Телеф.: Галич, ч. 1. Конто ПКО: ч. 500.885. Цінники й оферти безплатно.

Приймаю як давніше в моїм дентистичнім заведенні Сикстуська ч. 17 від 9—1 і від 3—6. **НАСС.** 161 1-3

Пресова конференція з приводу 60-ліття проф. І. Боберського та викупна „Українського Городу“, відбулася 16. с. м. в домівці Сокола-Батька при участи 20 осіб. Звіт з неї подамо в найблизших числах „Н. Зорі“.

Новий історичний Календар-Альманах „Червоної Калини“ на рік 1934 появився вже у продажі. Він присвячений двацятьліттю вибуху світової війни і сформуванні У. С. С. — Календар сей дуже цікавий змістом та ілюстраційно, тому дає запоруку, що матиме великий попит серед читачів, тимбільше, що ціна його знижена, бо коштує не 3 зл., як було досі, лише 2 зл. 1—1

Нові кружки „Рідної Школи“ повстали недавно в отсих місцевостях: Трушевичі (Добромиль); Болехівці, Делява, Михайлевичі, Стебник (Дрогобич); Дроговиже, Пісочна (Жидачів); Гребенці, Махнівці (Жовква); Винятинці (Заліщики); Доброводи, Лубянки (Збараж); Ушня (Золочів); Космач-Рушір (Коломия); Хоросно Старе, Підсадки (Львів); Богатківці (Підгайці); Солова (Перемишль); Тартаків (Рудки); Колинці (Товмач).

Дітячий садок зорганізовано в Плавчі Малій (Бережанщина). Вела його п. Ольга Дудиківна з Бережан. До садку ходило 28 дітей. На закінчення відбувся вдатний попис дітей. Родичі були дуже вдоволені.

В кільканацяти селах теребовельського повіту хтось ушкодив шкільні шильди і державні знаки (орли). Після того невідомі типи напали на чит. „Просвіти“ в Кровінці, (Теребовельщина), вибили шиби, розбили двері і шафу з книжками. Крім того вибито шиби в читальнях Підгора-Зеленче, Іванівка та інших. В Струсові здерто шильд з чит. „Просвіти“ і кооперативи та кинено в ріку.

Будинок чит. „Просвіти“ в Новосілках Костюкових (Равщина), в котрім була й кооператива, забрав повітовий виділ в Раві Руській тому, що він збудований на громадській площі... Сей будинок досі стоїть пусткою, а читальня мусить міститися в приватнім мешканню. Таких випадків відібрання будинків „Просвіти“ збудованих коштом читалень на громадських площах є в повіті більше. З того наука: будувати парохіяльні читальні на церковнім ґрунті.

НЕ ТВЕРДІТЬ, ЩО ВАМ НЕ ТРЕБА ЖИТТЄВОГО ОБЕЗПЕЧЕННЯ. ТАК ГОВОРИЛО ВЖЕ БОГАТО ЛЮДЕЙ. І ТОМУ МІЛІОНИ ВДІВ І СИРІТ ЖИВЕ В НУЖДІ. ПАМЯТАЙТЕ ПРО ЦЕ І ОБЕЗПЕЧІТЬ СВОЮ РОДИНУ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ПОРУЧАЄ ФАБРИКА СВІЧОК
„КЕРОС“ власники Павло Дурбак і Сини
перше: Інж. К. Котецький і С-ка
Спілка з обмеженою порукою
Львів 15, вул. Окружна ч. 108 а.
Телєфон 57-48.

Зміна фірми: Власники фабрики свічок провадженої під фірмою Інж. К. Котецький і С-ка, спілка з обм. порукою змінили з огляду на податки і видатки на соціяльні убезпечення фірму і будуть провадити фабрику як явна спілка під фірмою: Фабрика свічок і других хемічних перетворів „КЕРОС“ власники Павло Дурбак і Сини.

Нові римо-католицькі костели будують в Теребовельщині. Сего року почали будувати костел в Залавю. Всіх сіл в тім повіті є 44, церков є 32+2 каплиці, костелів є 19+1 каплиця. Грекокат. парохій є 20, римо-катол. 13. Скількість сих останніх постійно росте.

Згоріла польська школа в Богатківцях (пов. Підгайці). Також хтось підпалив стодолу зі збіжжам кольоніста Петра Завісьляка в новоутвореній польській кольонії Весолуфка к. Богатковець. Зі збіжжам згорів також мертвий інвентар, ялівка і бичок. Поліція підозріває саботажі. Під замітом підпалу увязнено трьох богатківських хлопців.

Транспорт летючок ОУН, які взивають до бойкоту польських шкіл і польських учителів, сконфісковано в Цешині. Польська преса пише, що летючки надійшли з Чехословаччини.

Зїзд делегатів читалень і філій „Общества ім. Качковського“ відбудеться у Львові 1. листопада б. р.

Язва щурів поширилася в Коломиї. Війну зі щурами веде місцевий магістрат при помочі ратини і ратиніни.

Вовки появилися в гірських громадах коломийського повіту.

На медицину в Познані приняли на 150 всіх принятих „аж“ 5 Українців. На фармацію на 80 принятих приняли „аж“ 4 Українців. Зголосилося 13.

В справі лектури в школах Сенкевича „Огнем і мечем“, котра як відомо глибоко ображує національні почування Українців, на стовпцях польської преси йде дискусія, чи усунути сю лектуру зі шкіл, чи ні. Більшість голосів висказується за усуненням й аргументує чому. Обширну статтю в тій справі оповістив також д-р Ж. Лесьньодорский в „Часі“ ч. 237. В ній річево доказує цитатами з сеї повісти, як вона впливає на розбуджування національної ворожнечі і то серед польської та української молоді.

Почта в Польщі виказує за серпень дефіцит в сумі 530.000 зол.

Наслідком зливи вода в гірських ріках і потоках знов підіймається.

На світовій філятелістичній виставі. яка недавно відбулася у Відні, були також українські експонати: Збірки українських почтових марок і часопис „Український Філятеліст“. Наші експонати дістали надгороду.

Союз письменників в Німеччині постановив приймати в члени тільки письменників арійського походження.

Мін-во освіти в Німеччині оповістило розпорядок, що дозвіл на отвирання приватних шкіл одержуватимуть лиш люди арійського походження. Сей розпорядок не відноситься до шкіл, в котрих мають бути виключно жидівські діти.

Пруський міністр справедливости заявив, що двобої в Німеччині будуть допустимі, „бо в національно-соціяльній державі честь мущини найвище добро“. Як відомо, катол. Церква остро осуджує двобої.

У Франції увязнили 8 німецьких шпигунів.

В Німеччині оповіщено закон про виконування журналістичного звання. Журналістами не можуть бути неарійці і люди звихнені.

Проф. Айнштайн, творець теорії умовности, дістав від гітлерівської тайної організації лист з присудом смерти. Тому Айнштайн переселився з Бельгії до Анґлії.

Бернард Келлерман, автор „Тунелю“, оповіщує в німецькій пресі, що хтось розпускає вісти, немовби він був Жид. Він готов кождому доказати документами, що ні по батьку, ні по матери не було Жида в його роді.

В Берліні появився п. з. „Історія Якова“ перший том великого роману Томаса Мана. Той роман має збірний заголовок „Йосиф і його братя“.

Німецькі актори в бравншвайґськім театрі дістали наказ, щоби, коли їх публика визве оплесками, не кланялися їй на знак подяки, лише поздоровляли її гітлерівським піднесенням руки до гори.

Париж має тепер без передмість 2,891.020 мешканців.

„Напитися в жерелі“ називається автобіографія талановитого французького письменника Сюпервієля, автора „Лісової Красавиці“, уродженого в Ураґваю. Його батьки походили з Франції. Автор належить до тих, що скиталися між обома континентами. Описи того скитальця між Европою й Америкою становлять цікавий зміст книжки, на котрий повинна звернути увагу наша преса за океаном.

Л. Ф. Селін, автор голосної „Подорожі в глибину ночи“, оповістив свою пєсу „Церква“, котрої ні один театр у Франції не важився виставити на сцені.

Цікаві спомини французького посла Нулянса, що був послом в Росії в часі перевороту, появилися в Парижі в двох томах.

В трох мовах, російській, анґлійській і французькій, виходить велика праця Г. Б Сліозберґа п. з. „Дореволюційний устрій Росії“.

Мужеська мода зміняється також хоч не так часто як жіноча. Тепер камізельки роблять коротші ніж досі, талії в одязі висші, поли довші. До чорної візитки вводять сіру камізельку.

В Оксфорді приймив катол. віру б. анґліканський капелян в часі війни Уїллієм Форс Стед (Стеад), визначний поет-лірик.

„Нарід змії“ називається нова книжка Едварда Томпсона про славний амер. нарід Мая, котрий закінчив своє державне життя ще перед приходом білих людей.

Ромунія має 75% неграмотних, себто найбільше в Европі. Рівночасно без посад находиться 8000 учителів і звивають вже істнуючі народні школи.

Рузвелт видав по французьки свою книжку про політичні й економічні завдання сучасности п. з. „Погляд на перед“.

ВСІ КУПУЄМО
нагробне світло і лямпки
та всілякі церковні і столові свічки, господарчі і косметичні артикули
у фабричній складниці мила і свічок
ВАШЕ ОЧКО
вул. Галицька І., ріг Ринку
Ціни стисло фабричні!

Застрілився в Москві польський письменник Бруно Ясеньский той сам, що так тут хвалив життя в большевицькім „раю“. Ну й виїхав туди, але недовго видержав „райські“ благодати. А що червоненькі „брати“ не хотіли його випустити назад до буржуазного пекла, отже Ясеньский пустив собі кульку в лоб і тим закінчив свої сердечні звязки з благородною владою совітів.

Протижидівські заворушення були в Ромунії в м. Браілі. „Зелізна гвардія“ уладила великі демонстрації. Вибили богато шиб в жидівських крамницях і домах. Увязнено богато членів „Зелізної гвардії“.

В Лондоні фірма Гемилтон почала видавати серію життеписів під загальним титулом: „Творці нового світа“. В тій серії появляться біографії ріжного рода діячів від Стюарта Міля до Леніна включно.

Страйкуючі мексиканські студенти підпалили університет. Згоріла велика бібліотека і кілька цінних будинків. (Ті основно зрозуміли студентську „революцію“. Видно, що нема кому дати їм по 50 буків за спалення бібліотеки!)

Католицькі кіна в Японії. ОО. Салезіяни в Японії заложили богато кін. Вони випродукували понад 200 місійних фільмів.

Китайська влада заборонила китайським дівчатам танцювати в кабаретах і замкнула в Пекіні всі льокалі, що ширять неморальність.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Доляр знижкує. Польський Банк платить 6.05, в приватних оборотах платять 6.10 зл. Золотий доляр 9—9.04. Застій в оборотах.

Представники української кредитової кооперації відбули у Львові нараду. Взяло в ній участь 60 делегатів. Вони репрезентували кредитові установи цілого краю. На порядку дня були такі справи: 1) Напрямні валютової політики українських кооператив, 2) Про райфайзенки та дрібну ощадність.

Нові українські кооперативи. Дирекція РСУК приняла 19 кооператив: „Районова Молочарня“, Бережани; „Єдність“, Отиневичі (Бібрка); дві „Українські Райфайзенки“: Пеняки (Броди) і Ворохта (Надвірна); „Українська Споживча Кооп.“, Монастириська (Бучач); „Наше Добро“ Когильно (Володимир на Волині); „Єдність“ Бермешів (Горохів на Холмщині); „Українська Щадниця“, Ролів (Дрогобич); „Сила“, Якимів (Камінка Струм.); „Селянська Каса“, Цапівці (Заліщики); „Гуцульщина“ та „Українська Міщанська Каса“, (Коломия); „Надія“, Чорні Ослави; „Згода“ Вірко (Перемишль); „Єдність“ Косів (Підгайці); „Українська Щадниця“, Межигірці (Станиславів); „Самопоміч“, Ходачків (Тернопіль); „Віра“, Святкова Велика (Ясло на Лемківщині).

Кооперативні анкети відбулися в Турці н. Стр. і Камінці Струмиловій.

Курси куховарства для жінок відбудуться в Калуші в листопаді бр. При тім буде також навчання неграмотних.

Прелімінар буджету Польщі в 1933—34 р. передбачує 2.165,441.340 зл. видатків і 2.117,652.880 зл. доходів, в чім 175,000.000 зл. останків з впливів позички. На думку мін. Завадзкого дефіцит 47,788.460 зл. можна буде легко покрити.

Адміністрація рільної реформи на підставі декрету Президента РП буде злучена з загальною державною адміністрацією. Праці обовязки презесів окружних і повітових земських урядів переймуть воєводи і старости. Головна земська комісія істнуватиме при міністрі рільництва і рільних реформ, котрий буде її презесом з уряду.

За цукор випродукований у Польщі заграниця платить 11 сотиків (словами: одинадцять сотиків) за один кільоґрам, тоді коли в краю платимо 1.50—1.65 зол. за 1 кґ!

В Женеві і Варшаві ведуться переговори між представниками Польщі і Німеччини в справі розбудови економічних взаємин між обома державами. Сі переговори супроводжають прихильні настрої з обох сторін.

„Економічна агонія (завмирання) Жидів“. Так називається праця жидівського економіста Й. Діямента. В ній автор пише, що Жиди в Польщі скорим темпом підупадають економічно. Жидівську торговлю бойкотують: влада, промисл і суспільні організації.

Запас золота в Німецькім Банку збільшився за два останні місяці з 188 до 307 міліонів марок.

Німецькі економічні круги сподіються оживлення економічних взаємин Німеччини з СССР мимо політичної ворожнечі між обома державами.

Наукові інституції, котрі досліджують світову економічну конюнктуру, стверджують значну поправу у світовій економіці. Промислова надпродукція майже уступила. Наступив зріст продукції у всіх краях, безробіття значно змаліло. Загранична торговля майже всіх держав зросла і виказує дальшу тенденцію до зросту. З того заключають, що „дно кризи“ вже осягнене і що вступаємо вперід повільної ліквідації кризи.

Податок від пива в Америці приніс скарбови 16,000.000 долярів за короткий час. Це третя щодо висоти рубрика між державними доходами.

Засіви пшениці в Зл. Державах П. Д. зменшені в сім році на 15 проц. Від зменшення продукції залежатиме премія, яку уряд даватиме хліборобам по 28 цт. за бушель.

Переписка Редакції

ВПр. Автор статті „Проба сил“ (з приводу рідношкільних зборів). — Засадничо не містимо ні статтей ні дописів тих, що залягають з передплатою.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

АБСОЛЬВЕНТКА 3-річної Торговельної Школи у Львові пошукує канцелярійного заняття в українських установах. Ласкаві оголошення слати до Адмін. „Нової Зорі“ для О. В. 180 1-2

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

Сальон цвітів АНДРІЯ ПРОЦІДЕМА
ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА Ч. 2.
поручає з власної продукції і спроваджувані цвіти тяті, вазонкові, китиці, вязанки, коші цвітів, вінки похоронні. Спеціяльний відділ декорації саль і столів. — Цвіти екзотичні, ціни крізово низькі. 172-1-5

Найкорисніше можна набути готовий на міру приписовий ШКІЛЬНИЙ МУНДУРОК І ПЛАЩ, як також студенські матеріяли в дуже великім виборі у фірми
Ян Валлях і Син
ЛЬВІВ, РИНОК 33. Телєфон 47-16.
Солідний товар. Гарантія на першорядне викінчення.

РОБІТНЯ ОБУВИ
„ПШИШЛОСЬЦЬ“
Львів, пл. Домбровського 1.
Новочасна робітня обуви. Спеціяльність анґлійські чоботи, обува туристична, — спортова мужеська й жіноча, також всякі направки. П. Т. урядникам (урядничкам) догідні сплати.

ФАБРИКА фортепянів, пянін і гармоній, продажа, вимінa, направи, строєння
М. Шкельскі
Львів, Оссолінських 10. Тел.: 87-23 160.

Технічно дентистичне заведення
Кароля Фінклєра
перенесене з ул. Коперника на вул. СИКСТУСЬКУ 38.
Для Впр. Духовенства і т. п. полекші в сплатах

НЕДУГИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза легенів є неумолима і щорічно, без ріжниці полу, віку і стану, скошує міліони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan Age“** Ґонсецького, що, влекшуючи виділювання флєґми, скріплює організм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла й усуває кашель. Уживається за порадою лікаря. Продають аптики.

Кравецька робітня
Михайла СТЕЦЯ
Львів, ул. Ягайлонська 24.
(в подвірю)
Абсольвента академії крою в Штутґарті і Липську, виконує, для Всч. Духовенства реверенди, папістики, пальта і колпаки. Для Вп. Панів виготовляє всілякі кравецькі роботи швидко, елєґантно, по найновішим взорам і по найнижчих цінах.
Великий вибір матеріялів.

Спеціяліст венеричних та скірних недуг і косметики
Др. ФІШЕР бувший довголітний лікар асистент дерматольоґ. клініки
в Берліні, Відні й Празі
орд. від 9—1, 3—7.
Львів, пл. Марійська 10, II. п.
другий вхід з ул. Собіського 2.
Тел. 51-68 Сепараткові ждальні

ФУТРА **жіночі й мужеські як також всілякі новости футрові найсолідніше**
виконані в фірмі
ЕЛЬЖБЄТА СОЛІК
Львів, ул. Собіського 4.
Перерібки виконує старанно.

Всякі артистично-різьбарські праці в дереві — церковні (вівтарі, амвони, сповідальниці, **статуї святих,** феретрони і т. п.) — артистично-меблеві — доповнювання різьб при антиках — виконує артист-різьбар в дереві
Осип Ромпала
ЛЬВІВ, ГЛИБОКА Ч. 18.

РІК ОСНОВАННЯ **1878.**
На осінний і зимовий сезон.
КАПЕЛЮХИ ШАПКИ
поручає
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 4—? Вибір великий

КІНА
АДРІЯ: Безіменні герої та Франкенштайн.
АПОЛЛЬО: Кавказькі ночі.
АТЛЯНТИК: Наречена з Відня.
КАСІНО: Усміх щастя.
КОПЕРНИК: Пісня пісень.
МАРУСЕНЬКА: Онкель Мозес.
МІРАЖ: Виклята жінка і П. к. команда сердець.
МУЗА: Мата Гарі.
ПАЛЯС: 12 крісел.
СТИЛЬОВЕ: Королева скорости і ревія.
УТІХА: Поручник маринарки та ревія.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ **КОНСЕРВУЄ ШКІРУ**
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
Телєфон ч. 60-04.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.
РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана
ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45
Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ
Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер, 26 жовтня 1933. Ч. 81 (679).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто П ЩІ. Краків 405.867

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ

В СПРАВІ ДОПОМОГИ ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ

АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ

Божою Милістю і Благословенням Святого Апостольського Престолу Митрополит Галицький, Архієпіскоп Львівський, Епіскоп Камінця Подільського

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Божою Милістю і Благословенням Святого Апостольського Престолу Епіскоп Станиславівський

ЙОСАФАТ КОЦИЛОВСЬКИЙ

Божою Милістю і Благословенням Святого Апостольського Престолу Епіскоп Перемиський, Самбірський і Сяніцький

ГРИГОРІЙ ЛАКОТА

Божою Милістю і Благословенням Святого Апостольського Престолу Епіскоп тит. Данійський, Помічник Перемиський

ІВАН ЛЯТИШЕВСЬКИЙ

Божою Милістю і Благословенням Святого Апостольського Престолу Епіскоп тит. Ададейський, Помічник Станиславівський

ІВАН БУЧКО

Божою Милістю і Благословенням Святого Апостольського Престолу Епіскоп тит. Кадоенський, Помічник Львівський

Всечесному Духовенству і Вірним Божий Мир і Архіерейське Благословення.

Протестуючи недавно проти злочинів большевицької влади на Придніпрянській Україні, а передусім проти злочинів поповнених на сільському населенню — Ми спільним письмом заохочували Вас до посту, жалоби, молитви, до добрих діл для випрошення з неба Божого милосердя для страждучих і умираючих з голоду наших братів.

Ціле українське громадянство нашого краю послухало Нашого зазиву і Комітет Ратунку України установив по порозумінню з Нами на 29 жовтня — день національної жалоби і протесту, звертаючися до духовенства з проханням торжественних богослужень і відповідних проповідей на цей день.

Ідучи назустріч бажанню Комітету, відзиваємося знову сим спільним посланієм до вірних Нашої Церковної Провінції. Відзиваємося спільним посланієм до всіх, щоби всіх зеднати у любові для наших терплячих братів.

Йде про ратування нашого народу, мусимо бути злучені любовю до того народу Христовою любовю в одно. Ця любов розтягається далеко поза границі Нашої Церковної Провінції й обнимає всіх Українців і поза ними всіх терплячих, кривджених і вбогих. Вона обнимає і всіх незединених наших братів, що не мають великого щастя належати до вселюдної Церкви, до того Христом установленого, а по цілому світі розсіяного всесвітнього брацтва любови. Наша любов звертається з особлившим співчуттям і глибоким болем до тих, що там за кордонами терплять невиносимі муки і вмирають з голоду. На вид того, що там діеться, дрож грози і співчуття переходить майже ціле людство. Але те загальне співчуття не ратує голодуючих. Людська поміч при найліпшій волі мало може супроти страшної руїни. Ми майже безсильними свідками нечуваних і небувалих подій.

Всеж таки з великою вдячністю мусимо на цьому місці згадати ті спочування нашій недолі зі сторони многих людей і народів, викликані Нашим першим письмом. З особлившою вдячністю вітаємо започатковану віденським Кардиналом Архіепископом Теодором Інніцером акцію для ратування України через створення у Відні інтернаціонального, міжконфесійного комітету.

А понад все віра кріпить Нас обітницею, що можемо упросити з неба Божого милосердя. Віра кріпить нас обітницею тріюмфу правди і справедливости.

Ми віримо й надіємося, що

„Воскресне Бог і розсиплються вороги Його і втікатимуть від лиця Його. Як щезає дим так і щезнуть, як тає віск від вогню.

Так погибнуть грішники від лиця Божого, а праведники звеселяться".

Першим нашим письмом Ми взивали Вас взагалі до молитви, жалоби й покути, а сьогодні вертаємо до того самого та заряджуємо, щоби в неділю 29 жовтня — в день, коли обходимо празник Христового Царства — відбулися по всіх церквах торжественні богослуження, при яких буде відчитане се Наше письмо з відповідними поясненнями, притім додаємо ще усильну раду покутних діл, посту, сповіди й милостині.

Від травня відбуваються по парохіях торжества, при яких українська молодь прирікає Христові Цареві досмертну вірність. В надії, що та посвята Христові обійме усю нашу молодь — особлившим покликом звертаємося до неї. „Много може молитва праведного" — каже св. ап. Яков. Ми тим словом звертаємося до Тебе, Українська Католицька Молоде: много може молитва невинних і чистих сердець. Прирікаючи Христові-Цареві в день Його празника на ціле життя вірність і послух, памятай про тих, що конаючи в болях, не мають потіхи молитви, св. Тайн і християнського похорону. Ви, невинні душі молодих, принимайте на себе хоч малу частину їх терпінь. Своєю покутою й молитвами сплатіть справедливости Божій за них. Такий закон Церкви — Христового тіла: як Христос муками і смертю заплатив за наші провини, так і ми одні за одних можемо терпіти, надолужувати, жертвувати своє життя та тим приспішувати кінцеву славну побіду Христа.

Благодать Господа Нашого Ісуса Христа і любов Бога Отця і причастя Святого Духа най буде зі всіми вами.

Дано у Львові, Станиславові й Перемишлі дня 17 жовтня Ювілейного Року 1933.

† АНДРЕЙ Митрополит — † ГРИГОРІЙ Епіскоп — † ЙОСАФАТ Епіскоп — † ІВАН Епп. пом. львів. — † ІВАН Епп. пом. стан. — † ГРИГОРІЙ Епп. пом. перем.

31. жовтня ц. р. кінчиться речинець виповідження обезпечення 1/3 частини в ПЗУВ на 1934 р. Не зволікайте ні хвилі, а йдіть до аґента „Дністра", зажадайте картки виповідження, виповніть її і вишліть поручено до приналежного відділу ПЗУВ. Виповіджену 1/3 частину обезпечіть негайно в ТОВАРИСТВІ ВЗАЄМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „Д Н І С Т Е Р" у ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

ДЕ ВІДБУТИ КОНҐРЕС?

Властиво питання повинно звучати: Де найлучше відбути наш національний конґрес?*) Бо з виїмком СССР мабуть ніяка держава не малаб нічого проти того, щоб на її території відбувся такий конґрес. Тим менше проти нашого конґресу може щось зауважити котра небудь з тих держав, котрі тепер посідають українські землі, зновже з виїмком СССР. Чому так? Бо відбуття всеукраїнського національного конґресу на території, котра тепер належить до Польщі, Чехословаччини або Румунії, се перед світом будьщобудь гарна легітимація для тої держави: мовляв, а все таки там Українцям не так зле, коли можуть свобідно відбувати навіть свій загально-національний конґрес. Мовляв, видно, що деінде гірше.

Чи супроти того не булоби вказаним, відбути конґрес на зовсім невтральнім місци? Нпр. у Швайцарії або в Італії?

Правду сказавши, на невтральнім місци булоб дійсно найлучше відбути такий конґрес. Одначе се з практичних причин надзвичайно тяжке, майже неможливе до переведення. Хіба, що той конґрес бувби дуже мініятурний, але тоді нема що говорити про „конґрес", тільки про сходини кільканацятьох людей, сходини, які ми й без того час до часу припадково „уряджуємо". Та не про такі сходини йде мова. Нам ходить про конґрес, про поважний і великий зїзд, котрий вже самою своєю повагою імпонувавби і нам самим і до певної міри чужим. Тай повинно нам про те ходити з ріжних причин моральної й матеріяльної натури, м. і. тому, що тільки дійсно великий конґрес далосяб сфінансувати публичною збіркою, урядженою на більшу міру.

Отже такий конґрес можна урядити найлучше на нашій етноґрафічній території, то значить на землях, котрі тепер належать до Польщі, Чехословаччини або Румунії. З отсих причин:

*) Гл. три перші статті на тему конґресу в „Новій Зорі", чч. 75, 76 і 79.

Wyciąg z protokołu wspólnego. Sąd okręgowy we Lwowie, Wydział VI karny, w składzie: SO. Medyński, jako Przewodniczący, SO. Dr. Locker i Dr. Dworzak, jako Głosujący, — w sprawie konfiskaty czasop. Nowa Zorja, — na posiedzeniu niejawnem dnia 18/X. 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora, postanawia uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 11/X. 1933 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasop. Nowa Zorja Nr. 77 z 12/X 1933 zawierającego w artykule pt. Zahadka smerty Hołówka, w ustępach od słów: Osobysti porachunky... do słów: Ukrainciw... od słów: Czetwertyj zdohad... do słów: konsekwencyj... i od słów: Odnacze. d. do słów: Poljaky... znamiona występku z art. 170 kk. zarządzić zniszczenia całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasop. by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociągu za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. pras. t.j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu nieprawdziwemi komentarzami o śmierci śp. Hołówki zaniepokoić opinję publ. Wedle §§ 487, 489, 493 pk. i 36, 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: Medyński wr. Protokolant: Turkiewicz wr. Za zgodność: (нечитко) st. sekretarz.

1) Відпадають паспортові трудности для тих учасників конґресу, котрі походитимуть з території, на котрій буде уряджений конґрес.

2) Успіх конґресу під оглядом чисельним і до певної міри також під оглядом змісту його нарад можна тоді уважати забезпеченим, розуміється, коли ходить про конґрес на більшу міру.

3) Не пропаде, коли так можна сказати, „безпосередний“ вплив конґресу на місцеве населення, що також має своє значіння.

4) Не пропаде практичний досвід в уряджуванні такого рода великих імпрез, а той досвід пропавби, колиб конґрес уряджено на чужій території, бо там ні своя молодь, ні свій загал не малиб ніякої змоги безпосередно бачити все, що звязане з підготовкою й урядженням такої імпрези.

5) Має також окреме значіння збірний побут учасників конґресу на своїй землі для них самих і для тих, з котрими вони будуть ділитися потому враженнями з тої країни, в котрій будуть.

Річ ясна, що всі ті причини промовлялиб за урядженням конґресу в Галичині і то у Львові, де наше національне життя під кождим оглядом пульсує найдуще і де мимо всіх невзгодин маємо все таки найбільше своїх сил всякого рода.

Та ніде правди діти, є також відворотна сторона медалі. З відомих причин на території, котра не є під українською владою, неможливо радити й ухвалювати резолюції так свобідно як на своїй державній території й до певної міри на території невтральній. Кажу: до певної міри, бо річ ясна, що й на території невтральній ніяке представництво ніякої поважної орґанізації не виголосить нпр. нічого такого, за що моглоб наразити себе і тих, котрих репрезентувалоб, на процес за державну зраду. Отже надто великої ріжниці між нарадами конґресу на території невтральній та на території одної з держав, котрі посідають українську етноґрафічну територію, очевидно не булоб.

Таким чином переважають арґументи за урядженням конґресу на нашій території, котру тепер посідає Польща, Чехословаччина або Ромунія. Практично річ беручи, наші національні представництва повинні звернутися рівночасно до правительств всіх трох згаданих держав з запитом, чи дозволять урядити всеукраїнський національний зїзд, зглядно чи видадуть паспорти на зїзд, коли він не буде уряджений на їх території. Якусь відповідь одержать, а коли не одержать, то се булаб також відповідь і то дуже знаменна та для національного освідомлювання може лучша ніж найприхильніша відповідь.

В разі неодержання ніякої відповіди або одержання відповіди відмовної щодо урядження конґресу на території згаданих держав можна взятися до урядження малих сходин на території невтральній, найлучше в Швайцарії, в Італії або в Ґданську.

Звернутися рівночасно до всіх трох висше згаданих держав, котрі посідають нашу етноґрафічну територію, треба на нашу думку навіть тоді, якби ми мали певність, що вони відмовлять нам місця на конґрес на нашій землі. Треба се зробити з ріжних причин, котрі самі собою насуваються, а про котрі писати в часописах невигідно.

В разі колиб усі три згадані держави дали дозвіл відбути конґрес на їх території, можна булоб вибрати нпр. Львів на головне місце відбуття конґресу й потому учасники його моглиби з ріжних причин головно пропаґандистичної натури відвідати ще ґреміяльно Ужгород і Чернівці як головні осередки нашого національного життя в двох других державах.

Щодо невтральних місць на евентуальні наради нашого конґресу поза нашою територією, то варт іще булоб подумати над вибором такого місця в одній з полудньово-словянських держав. Зовсім невиключена річ, що правительства тих держав з огляду на свої звязки з тими державами, котрі відмовилиб нам пристановиска, зробилиб те саме. Се малоб велике і дуже хосенне значіння на вилічення декого з усяких мрій про „Кирило-Методіївські Брацтва...“

А. Ч.

Замах в консуляті СССР у Львові

Замаховець стріляв на приказ ОУН.

ПАТ доносить: До большевицького консуляту у Львові зголосився в суботу 21 жовтня бр. о год. 11 якийсь чоловік. Його після 15 хвилинного вижидання візвали зі ждальні до кімнати, в котрій урядував начальник канцелярії консуляту Олександер Майлов. Петента впровадив курер консуляту. В хвилі, коли Майлов питався того чоловіка про причину домагання авдієнції в консуля, сей виняв револьвер і вистрілив до Майлова два рази та вбив його на місці. На відгомін стрілів з сусідної кімнати вибіг другий службовець консуляту Іван Джуґай. До нього атентатчик також вистрілив і зранив в обі руки. Рани Джуґаєві розмірно лекші. На відгомін стрілів з галі надбіг возьний Гаврило Мандзій. Замаховець вистрілив до нього також, одначе не вцілив, зате куля збила шибу. Мандзій счинив алярм і рівночасно сховався до пивниці. Віцеконсуль, що тоді був нагорі в своїм кабінеті, відчинив вікно та візвав на поміч поліціянта, котрий виконував службу на вулиці. Поліціянт не міг дістатися до кімнати, бо двері були знутра зачинені, а вікна в партері закратовані. Зааларомована рівночасно поліція прийшла на місце й тоді на приказ консуля ввійшов крізь вікно І поверха аспірант поліції Бартузель з поліцаєм Тшемнальским, потім зійшли до галі і розброїли замаховця крикнувши: „Поліція, руки в гору!“ Замаховець віддав зброю. Коли його спитали, як зветься, подав назвище та додав, що він член ОУН, і замах виконав на приказ своєї орґанізації. Його відвезли до слідчого виділу, де почалося переслухання. Назвища замаховця з огляду на слідство, яке ведеться, не можна виявити. На місці випадку зявився городський староста д-р Клімуф і представник воєвідського уряду референдар Ваґнер. Вони висловили консулеви співчуття з причини трагічної події. Потім прийшли повідомлені про подію представники прокуратури та слідчий суддя. Зогляду на слідство, яке ведеться, дальші подробиці годі покищо подати. — Замах на совітський консулят викликав у Львові сильне враження. У звязку з замахом переведено ряд ревізій й увязнень. Убитий Майлов, літ 23, москвич, має бути високим совітським урядником, тому 3 тижні присланим з Москви на ревізію консуляту. Тіло його забальсамують і відвезуть через Харків до Москви.

Хто такий замаховець

„Слово Польське“ пише: „Виконавець замаху на совітський консулят називається Микола Лемик. Має 18 літ і походить з бережанського повіту, з заможної селянської родини. Він студент першого року математично-природничого виділу львівського університету. Органи безпеки і слідчі орґани працюють в день і в ночі без перерви, щоби викрити посередних справників вбийства. Берлінський „Льокаль-Анцайґер“ приніс назвисько Лемика вже в неділю, коли воно не появилося ще ні в одній тутешній ґазеті. З того польська преса робить ріжні висновки про звязок урядового видавництва гітлерівців з УОН.

Америка визнає совіти

Яка причина того?

ПАТ доносить: Між президентом Росвелтом і головою ВЦІК-а Калініном наступила виміна нот в справі визнання Совітів де юре і започаткування переговорів про навязання дипльоматичних взаємин між обома державами. До Вашинґтону приїде наркоміндел Літвінов. Визнання Совітів Америкою вважають подією першорядної ваги, особливо супроти положення на Далекім Сході, де очікують тому відпруження в найблизшім часі. Крім того американські круги твердять, що американська „Найра“ (Союз Національної Відбудови) має признати СССР значні фінансові і товарові кредити. — Нема сумніву, що причина визнання Совітів Америкою коріниться в бажанні Америки, мати СССР по своїй стороні в разі війни з Японією. Коли большевики програють війну, то режім їх напевне зникне.

Письмо президента Росвелта

Перше письмо президента Росвелта до Калініна з дня 10.X. 1933. виглядає дослівно так: „Від перших днів вступлення в обовязки президента я бачив необхідність спробувати покласти кінець теперішним ненормальним взаєминам між двома богато-міліоновими народами — СССР і Злученими Державами Північної Америки. Гідне найбільшого жалю, що ті нації, звязані між собою більше ніж 100-літною приязню, тепер позбавлені можности безпосередних звязків. Перепони, що викликали се положення, серіозні, одначе на мою думку не непоборні. Перегороди, що розділяють дві великі нації, можна усунути шляхом приязних переговорів. Коли ви поділяєте сю думку, прийму радо вашого представника, щоби в особистій розмові обговорити з ним всі трудноші, які стоять між обома державами. Розуміється та розмова залишить свободу обом сторонам у виборі дальших ділань і лише вкаже на горяче бажання осягнути вдоволяюче розвязання відповідних питань. Сподіюся, що така свобідна розмова може бути хосенна обидвом націям“.

Большевики в передпокоях буржуазії

Загально знаний французький публіцист Пертінакс оповістив в „Еко де Парі“ статтю зі своїм підписом, в котрій м. і. пише: „В серпні дипльоматичний представник СССР у Франції звернувся до Поля Бонкура з просьбою, помогти Сов. Росії проти Японії. Треба припускати, що той сам крок зроблено і в Вашинґтоні, де вислухано голосу СССР.“ З того ясно, що червоні товариші, колись такі бундючні, глибоко вклонилися в передпокоях буржуазії зі страху перед японцями. А що американська буржуазія має в Китаю конкуренційно-купецьку боротьбу з японською буржуазією, отже в Америці звернули увагу на глибокі поклони червоних товаришів і хочуть їх руками бити Японців в Азії. При тім президент Америки Росвелт уже в своїм першім листі застерігає собі свободу ділання й після переговорів з совітами. Товариші 16 літ кланялися, заки буржуї приняли їх оферту...

Нові декрети президента РП.

Варшавська Рада Міністрів ухвалила отсі проєкти декретів Президента РП: 1) митного права, 2) кодексу зобовязань, 3) торговельного кодексу, 4) права про спілки з обм. порукою, 5) промислового права, 6) проєкт декрету про Ремісничі Палати і їх Союзи, 7) в справі управильнення обороту домашними звірятами і дробом, 8) проєкт декрету про ловецьке право і ін. Коби хоч ті декрети видавали в якімсь часі оден по другім, аби був час опанувати їх, бо вже доси видана така маса нових законів, що нема чоловіка, котрий знавби всі нові закони.

Бібліобуси

У Франції на зразок інших країв зорґанізували мандрівні бібліотеки в тягарових самоходах, званих „бібліобусами“. На пробу введено „бібліобуси“ в департаменті Есн. Бібліотеки доставляють книжки до найбільше заказаних закутин сеї частини Франції. Сю нову орґанізацію населення стрінуло дуже прихильно.

До проблєм неоунії

(Голос з Західної Білоруси)

Переклад.

З сердечним зворушенням прочитав я вдумчиву та цікаву статтю „Проблєми неоунії“ („Нова Зоря“ ч. 77 з б. р.). Голос Галичанина як старшого та досвідченого брата знайде в серці кождого Білорусина католика живий і вдячний відгомін. Хотілосяб, щоби Львів виявляв як найбільше прихильного зацікавлення реліґійно-церковними проблємами Білоруси й Литви.

Галичанин коротко але трафно підчеркнув незвичайну замотаність уніоністичного питання, одначе поминув, може через делікатність те, що треба тут назвати proton pseudos.*) Се факт незбитий, незаперечуваний навіть нашими ендеками, що Католицька Церква на Білоруси не була de facto Католицькою, т. зн. загальною, універзальною, але виключно польською (як в Чехії була німецькою). Дух універзалізму від непамятних часів відлетів з Церкви на білоруських землях. Вся її діяльність, почавши від заведення тут Христіянської віри до біжучої хвилі, була пристосована виключно до польських потреб, до цілей і інтересів польського народу й польської держави („польська віра“). Церква була все і нині є слугою ендеції (ancilla endeciae). Найконкретніший вияв знайшло се в ролі, яку *Поляки потрафили накинути* в нас Христовій Обручниці. А саме: вони зробили з Церкви на Білоруси (також і на Литві) величезну фабрику, в котрій Білорусинів (і Литовців) переробляли на Поляків. Цілі століття склалися на збудовання сеї великанської фабрики, що переробляла білоруський (і литовський) сирівець на вже оброблений польський товар. Процес денаціоналізації непольського елєменту назагал ішов справно. Трохи перешкаджали в тім Полякам перед війною Росіяни, трохи в часі окупації Німці, але по війні ніщо більше не перешкаджало тій польонізаційній акції en masse. Очікували що незабаром наступить aurea aetas. Говорили: Дайте нам лише 25 літ так попрацювати, і по Білорусинах католиках не остане навіть імя!

І от серед таких найпринадніших виглядів на найблизшу будучність розпочалася досить неочікувано на білоруських землях акція ..... уніоністична, що заповідала силою річей деяке звільнення Церкви від обтяжуючих її від віків — з очевидною кривдою Білорусинів і Литовців — сервітутів в користь польськости. Сей удар влучив в саме серце ендеції, котра Церкву вважає в нас за свою безспірну домену. Заклекотіло, закипіло на конвентиклях ендеції, але з її леговищ дався чути наразі лише глухий рев звіря, з котрого пащі хтось силоміць вириває жертву призначену на пожертя. Сей придушений голос поясняється тим, що ендецький табор все ще уважається в нас за „найстаршу доньку Церкви“, отже і найвірнішу, що дає можливість корисного політичного дисконта, вигривання у Ватикані ріжних користей.

Загально беручи, стан річей в Церкві на Білорусі (та Литві) був такий, що зовсім уповажнював міродатні чинники дати Ватиканови — на його апель до уніоністичної праці — відповідь менше більше в такім десені: „Beatissime Pater! Ми, Поляки католики, не маємо права перед Тобою скривати, що не маємо ні найменшої охоти ні також переконання до уніоністичної акції у східнім обряді. Тому просимо Тебе, Святий Отче, найпокірніше, не вкладай на нас неможливих тягарів і обовязків. Таж ad impossibilia nemo tenetur“.

Одначе до праці приступлено. На такім ґрунті, серед таких передумов і в такій хвилі суджено було уніоністичній акції ставити у нас перші кроки. Сей морозний північний вітер не перестає віяти й нині на молоді та слабі в наслідок того парости, що виросли, як бачимо, по надзвичайно трудній орці та злій погоді підчас сійби. І дивуватися тому може хіба тільки той, хто не знає і не розуміє польської ментальности. Бо вона захланна, або імперіялістична, вселатинська, шляхотська та псевдо-месіяністична. Мимо своєї протинімецькости Поляки хочуть до нині бути „Herrenrasse“, „Herrenvolk“, а ендеки хотіливи крім сего Білорусинів, Українців і Литовців при помочи Церкви спольщити без решти. Отже який геній потрафить перекинути понад таку пропасть антаґонізму міст порозуміння?! Ніяка компромісовість, ніяка дипльоматія не зеднає тих, котрих шляхи розходяться в зовсім протилежних напрямах? Одначе хто хоче сего довершити, се або маґ або знахор.

Ніхто ніколи ніде не закидав Полякам, особливо кресовим, що не зіткнулися з Німцями, браку гостинности. Отже треба зовсім зсолідаризуватися з Галичанином, що підніс щиру та жертвенну гостинність пінських господарів. Спасибіг їм за хліб-сіль! Та інша річ, чи Пінськ за часів і керми Преосвященого епископа Лозінського і нинішний — той самий в підході до унійного питання. Одначе від смерти бл. п. епископа Зиґмунта зайшло в нім занадто богато *персональних змін і з ними разом* ідеольоґічних, щоб вільно було без ніякої злосливости, але ex ratione ac experientia повторити й тут знаний афоризм: Si duo dicunt idem, non est idem.

Відвідини епископа Букраби в Галичині, котрий має тут серед інсбруцьких товаришів цілий ряд світських і монаших священиків гр.-кат. обряду, малиби безумовно якнайліпші наслідки, як мала їх *свого часу візита бл. п. епископа* Лозінського у Львові, Перемишлі та Станиславові.

Зате помиляється Галичанин, коли пише, що IV унійна конференція в Пінську мала програму точно намічену окремим комітетом. Правда, що такий комітет був de nomine і то зовсім численний, бо широкий, одначе властиву працю над усталенням програми виконав о. д-р Петрані. *Мимо внесення, по III унійній конференції* в 1932 р., до протоколу постанови, що будуча IV конференція присвятить один відчит особі Мелетія Смотрицького, котрого 300-ліття смерти припадає в біжучім році, сеї точки — не знати задля яких причин — не виконано, мимо того, що не було нічого лекшого, бо дотичний відчит о. д-ра К. Кулака був вже готовий на III конференції та його лише відложили на біжучий рік.

Приїзд на сегорічну конференцію до Пінська чотирох ОО. Василіян Білорусини витолкували діяльною участю в пінських нарадах перший раз Станиславова в особі тамошнього епископа-помічника о. д-ра Йоана Лятишевського. Будь що будь участь ОО. Василіян в уніоністичній акції на Білоруси дуже побажана без огляду навіть на окремий підхід ЧСВВ до сеї праці. Нехай тільки сини св. Василія В. не думають, що вони були одинокими в Пінську, що почували себе splendid isolation. Відчували се і світські священики гр.-кат. обряду і приявні в Пінську дуже нечисленні Білорусини, хоч всі на свій спосіб. Одначе були мовчаливі учасники конференції і то зовсім численні, що походили з кругів польського духовенства „на кресах“, назовні укладні, одначе вони непримиримі противники унійної акції у східнім обряді. Що року зїзджають до Пінська на конференції, бо се і дешево коштує і ще ніби вакаційний час і тут можна скріпити протиунійний арсенал новою зброєю, спостерігаючи справді втомлюючу працю і боротьбу щирих уніоністів з польською ментальністю. Ті зовсім не чуються відокремлені в Пінську. О, ні! Звичайно що року ґратулюють о. Почопкови по його рефератах і корефератах впевняючи, що він сказав власне те, що їм всім так дуже лежить на серці. Для них „зразок місіонаря се найбільше пошани достойний о. пралат Любянєц*). Навертає сотки не підходячи в рясі, ні в кудлах, ні в обрядах схизми. Богу дає вірних синів, Польщі — добрих горожан. Праця цінна, вартісна“...

У звіті Галичанина є похибка що до уряду Віктора Пйотровіча. Він був деякий час референтом (не начальником!) департаменту В. Р. і О. П. у Варшаві. а тепер він начальник відділу віроісповідань у виленськім воєвідстві.

Українці як видно прикро вражені пінським виступом о. ректора Домбровського Т. І. з Дубна. Отже не зашкодить ще раз відтворити стан річей. По відчиті о. Величковського, котрий не має бути зовсім печатаний, о. Домбровський (Білорусин) поставив питання: „Чи не можнаб реферати, виголошувані не по польськи, в якийсь спосіб зробити приступними для всіх учасників, навіть для тих, що не розуміють прим. української мови?“ Тільки! — Якраз один священик Литовець в Пінську, що вмів притім по білоруськи, висловив жаль, що не зрозумів добре цінного реферату о. Величковського. Термін „зробити приступним український відчит“ супонує пречінь, що такі відчити є і будуть. Чи справді знамениті василіянські „Записки ЧСВВ“ і „Богословія“ самі не подають коротеньких змістів своїх статтей в мові латинській або французькій?! Лише про такі вступні зміст або кінцеві резіме в латинській мові ходило о. Домбровському, *котрий найкатеґоричніше застерігається* проти всіх здогадів, що жадав цілковитого виключення (так!) українських і всіх непольських рефератів!.. Отже о. Домбровський не ставляв на пінській конференції ніякого домагання недопускання іншої мови крім польської, тимбільше виключення (так!) української мови!..

Дивний знов виступ сандомирського місячника „Prawda Katolicka” дасться хіба витолкувати тим, що старий і тихий Сандомир лежить дальше від битих шляхів і автострад сучасного життя.

Отже не забуваймо ні на хвилину, який високий мур своєрідної темноти, глупоти, нікчемности і ненависти маємо на шляху перед собою. Ось автентичні прібки найновіших закидів, виняті з уст інтеліґентних людей: „Уніяти зі своїми попами Шептицьким і іншими се вороги Польщі.“—„Ґенерал Цікота,**) піп Діонізій***) піп Шептицький — се один чорт в трох особах“ і т. д. і т. д. Без власного східного епископа, майже без власного клиру (Китай, Японія се для нас вже ідеал, бо мають власну Єрархію і початки свого клиру), без урядового апарату, майже без фондів треба вести боротьбу за кожду пядь, коли хочеться поширити уніоністичну акцію. Нині бачимо, з якою невгамованою скаженою пасією вражена до живого в своїм найдражливішім нерві (ґін до винародовлення Білорусинів і Українців) польська ментальність кидається на свою кров з крови і кість з кости, на польських Єзуїтів, що серіозно забралися до уніоністичної праці. Сей exemplum ad oculos повчає нас, що головна причина ворожости польської Церкви до уніоністичної акції у східнім обряді є, була й буде атрофія в ній католицького універзалізму. Горе нам, що ми нині у власти тих, котрі працьовито заслужили собі на імя: Catholici sine catholicitate.

Білорусин.

*) Підставова брехня.

*) Знаний ендек, латинізатор і польонізатор Білорусинів і Литовців.

**) Нововибраний ґенерал ОО. Маріянів, Білорусин.

***) Православний митрополит Діонізій.

В момент народин української нації не було в ній між організаторами й організованими, між провідниками і тими, кому дають провід, релігійної, а значить культурної й духової єдности. І сей факт ліг в основу вікової трагедії української, не закінченої і до сьогоднішнього дня... (В. Липинський, „Релігія і Церква в історії України“).

Конференція в Женеві

Як виглядав направду розрив Німеччини з Союзом Народів.

(Від нашого заграничного кореспондента)

Пресова аґенція „Конті“ оголосила слідуючий комунікат: Канцлер (Гітлер) заявив представникам преси, що Німеччина покидає Союз Народів і опускає Конференцію розброєнь. Німецька держава вважає себе звільненою і зарядить плебісцит над політикою уряду. „Оссерваторе Романо“ додає від себе: Ся вістка зробила велике вражіння в Берліні і в цілім світі. Всі очікують, які се принесе наслідки не лише для Союзу Народів і для справи розброєнь але для Европи й цілого світу.

І дійсно голова німецької делегації Женевської Конференції розброєнь Надольни опустив Женеву й аеропляном полетів до Берліна. Безпосередно по прибуттю до Берліна відбув одногодинну конференцію з Гітлером. З приводу тої конференції „Діпльоматіше Політіше Корреспонденц“ проголосила ноту, яка пояснює німецьку точку погляду на справу розброєнь. Пригадує, що Німеччина льояльно виповнила свої зобовязання про розброєння, санкціоновані Версальським договором. Тепер по 14 роках вже час, щоб виповнено також 5 точку договору, т. є розброєння прочих держав і знесення ріжниці між державами узброєними а безоружними, яка спричинює безнастанно політичні тертя. Ніхто поважно не може перечити сих моральних і законних прав Німеччини тим паче, що ті права найшли торжественний вираз у згідній умові пятьох великих держав з 11 грудня 1932 р. Се ствердже також плян Мек Дональда, який вказує можливість практичної розвязки сеї проблеми з огляду на мир і забезпечення такої великої нації як Німеччина. Німеччина дала свою згоду на сей плян Англії, хоч бачила в нім богато недостач. Тим саме хотіла зазначити свою добру волю і співпрацю для загального мира. Колиж тепер інші держави, ті що мають повне узброєння, не показали тої доброї волі, Німеччина змушена щераз повторити своє бажання: розброєння не можна відсувати більше під ніякою умовиною.

Тимчасом французька преса поспішилася з заповідженням повної згоди в справі розброєнь між Францією—Англією та Зл. Держ. Півн. Америки. Парижська офіціяльна преса заявила навіть, що не лиш дійшло до згоди між трома згаданими державами в справі розброєнь, але що мають в сих днях вислати спільну заяву до Німеччини в тім змислі, що не може бути мови про якусь зміну мілітарного статуту для Німеччини, затвердженого Версальським договором і то в такім тоні, що Німеччина мусить відповісти так або ні. І коли Німеччина спротивиться, тоді на неї впадає повна відповідальність за неудачу Конференції розброєнь. Розуміється, що такі інформації преси викликали у Франції велике вдоволення й оптимістичий настрої. На се вказують заголовки офіційних журналів як: „Німеччина приперта до муру“; „Сердечна приязнь французько-англійська“ і пр. Ті вісти видавалися тим певніші, що мали за собою інформації Бонкура, котрий щойно вернув з Женеви на засідання ради міністрів.

Такий настрій тревав 2 дні, 13 і 14 с. м. Та вже 15 надійшли пригнобляючі вісти з Женеви. Дійсно Сір Джон Саймон і Норман Девис виробили спільну заяву трох держав, Франції, Англії й Америки, та не, щоби приперти до муру Німеччину, але в тій ціли, щоби приєднати Німеччину. Бонкур не мав відваги сам рішитися на підпис такої заяви, тому звернувся о раду до своїх товаришів міністрів у Парижі. Звідтам дістав відповідь, що така заява, як її виробили Джон Саймон і Девис, для Франції не до приняття. На се представники Англії й Америки заявили, що вони також уважають себе звільненими від дальшого спільного ділання з Ф р а н ц і є ю. Розуміється, такий стан річей у Женеві викликав в Парижі сильне пригноблення. Преса зовсім тепер здезоріентована. Се використали французькі націоналісти й закидають Бонкурові, що він хотів використати вплив преси, щоб обманути загальну опінію і так приняти і підписати примирюючу заяву Англії та Франції.

Становище Італії в тій складній проблемі зазначене статтею самого „Дуче“ Б. Муссолінія, яку вперше подала американська пресова аґенція „Юніверзал Сервис“, відтак перепечатала вся італійська преса. Сю знаменну статтю вишлю найблищою почтою в дослівнім перекладі.*) Ситуацію в Женеві так коментує італійська преса: Політика Льондону і Вашінґтону стоїть у повнім противенстві до Парижа. Франція все стоїть на становищи, що Конференція в Женеві має лиш потвердити мілітарний „статус кво“ Версальського мира. Тимчасом Англія й Америка хотять довести до порозуміння і так впровадити повну політичну рівновагу в Европі. Італія стоїть у резерві й чекає догідної хвилі, щоб перешкодити невдачі Конференції та проблему розброєнь повести по думці „пакту чотирох держав“.

Н.

*) Заповіджена цікава стаття наспіла перед замкненням числа. Помістимо її в слідуючім числі „Н. Зорі“. Ред.

Міжнародний Комітет Допомоги

голодуючим на Україні та в СССР.

Католицька Пресова Аґенція доносить: З ініціятиви Його Еміненції Кардинала Інніцера відбулися у Відні збори представників майже всіх народів, котрих співплемінники терплять голод в СССР, щоби застановитися над способами допомоги тим нещасним. На конференцію прибули Українці, Поляки, Чехи, Серби, Греки, Вірмени й Мадяри без ріжниці віросповідання. По представленні справи кард. Інніцером, рішено під його проводом основати міжвіроісповідний і понаднаціональний Комітет допомоги голодуючим в СССР. Заяву співпраці зложили в імени православних Сербів, Румунів і Греків архимандрит Ксірухакіс, в імени Жидів надрабін д-р Файхтванґ, в імени евангеликів надрадник д-р Штек. Комітет оповістив відповідну відозву до людей всего світа. — Від Українців забрав голос на тій конференції безпосередно по промові кард. Інніцера о. канонік д-р Мирон Горникевич. Він подякував кардиналові за його почин і відчитав уривки листів з України, які до живого порушили присутних. Головне діловодство міжконфесійного і понаднаціонального Комітету допомоги голодуючим в СССР. перебрали заступник голови Австрійського Червоного Хреста Рудольф Мітленер і ґенеральний секретар Европейського Конґресу Національностей д-р Евальд Амменде, прибалтійський Німець. В заклику до опінії цілого світа Комітет підчеркує що передовсім на Великій Україні і Кубані масово вмирає населення від голоду, т. зн. на українськім чорноземі й на українській території.

ОСИП НАЗАРУК 18

ПАЛАТА ДОЖІВ

Саля Сенату.

Тут засідала перша в Европі рада зложена виключно зі світських людей.

Хоч яка повна змісту була саля Колегії, найвисшої виконуючої влади Венеції, та під оглядом оживлення думок може з нею сміло рівнатися саля венецького сенату, першої в Европі інституції, зложеної виключно зі світських людей.

Щось доброго зробила побожна Венеція і для радикалів, подумає собі товариш Стахів, слонем званий, коли читає сей опис. А всі вороги старого д-ра Кирила Трильовського врадуються, що не він перший оснував організацію, в котрій не сміло бути ні одного священика.

На жаль тут, де пишу сей опис, не маю змоги ствердити, від коли се було. Знаю тільки напевне, що духовні особи були виключені від урядів основними законами Венеції, себто по теперішному кажучи, конституцією. Які чинники і впливи зложилися на ту особливо в побожнім середновіччі надзвичайно цікаву появу, не знаю, бо я не мав нагоди занятися тою інтересною справою. На підставі того, що знаю з тих часів, припускаю, що головно ділали в тім напрямі три чинники: 1) Перший і найстарший в тім напрямі ділаючий чинник була Візантія. Вже за цісаря Юстиніяна, коли в Венеції ще не було дожів, тільки правили в ній трибуни, що порядкували справами поодиноких островів, Венеція мала живий звязок з Византією. А що в Византії чим далі тим більший вплив на церкву мали її цісарі, котрі по своїй волі обсаджували всі висші церковні місця, отже світська влада Венеції брала собі просто приклад з Византії й робила або старалася робити таксамо. Через те попадала в конфлікти з Апостольською Столицею в Римі, котрі потому доводили й до війни. А що духовенство в Венеції було занадто близьке Апостольської Столиці, щоби державна влада могла його увільнити зпід її впливу так, як се зробила державна влада в Візантії, отже державна влада Венеції перевела законну заборону, приймати духовних до урядів. — 2) Другий чинник, котрий ділав в тім самім напрямі, був уже західного походження. Ще в р. 580 патріярх Аквілеї втік перед Льонґобардами на Венецький остров Ґрадо, відки піддався під протекторат Візантії. Таким чином Венеція мала вже у себе визначного ерарха. Коли в р. 697 вибрано в Венеції першого дожу, він стояв ще в певній залежности від цісаря Візантії. Одначе згодом дожі навіть не зриваючи звязків з Візантією пробували заняти супроти „своїх“ епископів подібне становище як займали візантійські цісарі, що очевидно мусіло доводити до конфліктів. Коли Карло Великий відновив на заході цісарську владу, ставленник Візантії в Венеції був йому не на руку. І він і особливо син його Пепін пробував силою заняти Венецію, що Пепінови й удалося аж до острова Ріяльто, якого не міг здобути. Тоді десятий дожа Анґельо Партічіпаціо в р. 811 осів на тім острові. Від того часу поодинокі острови зачали лучитися мостами й разом оточилися муром: так повстало одно місто, від початку вороже цісарському імперіялізмові Каролінґів. А Каролінґи тому зачали підпирати Рим як противагу Венеції. Все те становило другий з описуваних чинників. — 3) А третій був може найсильніший, бо він був внутрішний: кожде правління аристократії по своїй суті вороже духовенству, хоч зі страху перед народом і монархічною владою доволі часто йде з ним разом. Та се очевидно нещира дружба, бо вона коріниться тільки в страху. І тому де той страх зникає, там зникає й вона. Бо — кажучи словами великого мислителя Церкви — „вельми ріжниться втіха в річах вічних від утіхи в річах минущих, втіха світла нестореного від утіхи світла засвіченого“. Записані в „Золотій Книзі“ могутні роди венецької шляхти не могли прецінь стерпіти того, щоб поруч них мали право виходити до блискучих саль Сіньорії також усякі знайди, котрих може колись в імя милосердя — підняли з ринштока й виховали, а ті знайди потому добилися в Церкві високих достоїнств. Бо Церква при всім своїм ерархізмі має в собі також демократичний принціп, котрий аристократія виключає. Правдивий пан з панів уважає кождого, хто йому родом не рівня, що найвисше за економа як монарх уважає знов кождого правдивого пана за явного або в найлучшім разі за скритого бунтівника. Відси й походить вічний і природний союз простого народа з монархом: вони через шкіру симпатизують з собою, хоч аристократія всіми способами кладе перегороди між ними. І тому в часах коли аристократич-

„NASZA PRZYSZŁOŚĆ“

у відношенні до України.

(Отвертий лист).

Шановна Редакціе!

У відповідь на критичні уваги, поміщені в „Новій Зорі“ ч. 71 з 21. вересня с. р. п. з. „Польський консерватизм у відношенні до України“, котрі відносяться до деяких уступів моєї промови на обідово-дискусійнім зібранні Кола Приятелів „Нашої Пшишлосьці“ в травні на тему російської проблеми, — прошу вічливо приняти на сторінки „Нової Зорі“ слідуюче вияснення:

Не потребую хіба аж запевняти Шановну Редакцію „Нової Зорі“ про інтеґрально прихильне становище, яке займає „Наша Пшишлосьць“ і Коло її прихильників до української справи і глибшої, реально подуманої української рації стану. Бо довгий ряд статтей і навіть окремі видання „Нашої Пшишлосьці“ від 3 літ се аж надто вимовний того доказ.

Тому з немалим здивуванням прочитав я в наведеній статті, що „Нова Зоря“ закидає мені в згаданій промові: 1) рівнодушність для голодуючого українського населення в Совітах, 2) вказання польському інтелєктова, щоби приготовлятися до евентуальної колись ревіндикації українських земель по Дніпро і Чорне Море та звязання їх з Польщею в якійнебудь формі, як одну з польських державних цілей.

Природно, що інакше, докладніше, я висказавсяб у кождій квестії, що торкається української справи, колиб мова була спеціяльно про неї. Та прошу розважити, що на згаданім зібранні була мова про теперішну російську державу, отже що на ріжничкування наших взаємин до її ріжних ґеоґрафічних чи етноґрафічних складових частин не було ні місця ні часу. Отже я мусів, обговорюючи наші взаємини до Росії, мати тільки її на думці й на увазі як актуальну державну цілість. Неможливо було комплікувати дискусію проблємами в тім випадку додатковими, як українською, грузинською і т. д., бо в такім разі не можна оминути розпорошення тем на такім зібранні, що унеможливлювалоб бесідникам витягнення якихось конкретних заключень в головній справі.

Тому то, згадуючи про відємні наслідки комуністичного режіму і про голодові нещастя, котрі він на терені цілої російської держави раз по раз викликає й очивидно ослаблює ту державу, я вправді зазначив обурення кождого християнина й західного чоловіка супроти такої жорстокої системи, але я не потребував хіба додавати, що нас спеціяльно болить, що під тим режімом і голодом терплять також замешкуючі російську державу Українці, Грузини, ну й Поляки. Бо прецінь і Поляків не бракує в Росії й вони переходили там не найменші жорстокости!

Та, повторюю, мова була не про ті етноґрафічні фраґменти, лише про цілість держави Совітів, котру ослаблює комуністична доктрина. І хоч болімо над тим з гуманітарної точки погляду, то одначе можна ствердити, що се політично корисніша обставина для сусідних держав, завсіди загрожених російською експанзивністю, ніж колиби в Росії панували: цар, добробут і порядок.

Тому також автор згаданої статті в „Новій Зорі“ може признає, що підсувати мені з того простого ствердження теперішної російської дійсности — думку, немовби я мав тішитися, що також українське населення в Совітах терпить голод, се хіба надмірно штучне й натягнене.

По друге, вказання для польської думки полуднево-східного напряму — знов оскілько розходиться про наше відношення до цілої системи російського державного кольоса — не пересуджує рішучо в нічому евентуальних концепцій політичного укладу земель України, колиб вони колись мали визволитися зпід панування Москви. Що се моглоби наступити тільки при прихильнім становищі та співділанні Польщі, сего ні один реально думаючий Українець не може заперечити, бо беручи річ щиро, Польща се одинока держава на світі, в котрої інтереси моглоби направду лежати повстання самостійної української держави ва випадок, колиб колись мала тріскати структура російського велитня. Що се прихильне становище Польщі моглоб виявитися лише на тій основі, що повстаюча українська держава буде звязана з Польщею якоюсь унією, се річ також очевидна. Що така унія чи інший якийнебудь сильний союз, булиби для молодої української держави безмірно хосенні, просто — необхідні, сего також правдиво інтеліґентним й образованим Українцям не треба толкувати. Що вкінці трицятьміліоновий польський нарід, навчений довгим досвідом, не мавби найменшого наміру в такім випадку накидати Українцям своїх старостів і поліції, але волівби, щоб Українці полагодили це самі між собою, се річ також ясна й очевидна.

А що в таких умовинах союзу держав, загрожених завсіди від півночи, заходу і сходу, отже признаючих свою рацію стану власне в сильній унії, Поляк мавби легкий доступ до Чорного Моря а Українець до Балтику та що в такім розумнім союзі не булоби вже на щастя мови про взаїмні „кривди“, сего також два такі видавництва, як „Наша Пшишлосьць“ і „Нова Зоря“ не потребують собі довго вияснювати.

З правдивим поважанням

Д-р Ян Бобжиньский

Видавець „Нашої Пшишлосьці“

Примітка Ред. „Н. Зорі“: На основі засади audiatur et altera pars містимо сю відповідь п. Бобжиньского на нашу статтю в 71 ч. „Нової Зорі“. Наші Вп. Читачі знаючи ту статтю, можуть собі тепер виробити погляд на цілу ту справу.

Жиди і фашизм

Чому в Італії нема антисемітизму?

Французький журналіст Анрі Керіллі подорожуючи по Італії хотів переконатися, як фашизм розвязує жидівське питання. В тій ціли відбув розмову з римським рабіном Сачердотієм. Сачердоті сказав: В Італії є лише 40 тисяч Жидів. Одначе не се причина, що тут нема антисемітизму. Властиві причини браку антисемітизму в Італії отсі: 1) Жиди як італійські патріоти численно пристали до фашизму від перших його хвиль. 2) Фашизм се Муссоліні. А сей антисемітом ніколи не був і ним не є. Я, казав дальше рабін, почуваюся Італійцем. Одначе я також сіоніст. Щодня прошу Бога, щоби Він воскресив єрусалимське королівство. Одначе колиби хтось сказав, що я маю дві батьківщини, Італію і Палестину, то се булоб неслушно. В такім разі можнаби сказати, що ви як Француз і католик маєте також дві батьківщини: Францію і Рим. Демократія для Жидів грізніша ніж диктатура, бо демократія зродила асиміляцію. Для Жидів позбавлення еліти грізне тимбільше, що юдаїзм має вічну місію. Пр. французькі Жиди чимраз більше перестають бути Жидами. А фашизм дає щось нове: організацію збірноти (корпорації).

ВИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „НОВУ ЗОРЮ“

на республика св. Марка боролася з цісарями й королями, виключила вона від всяких урядів духовенство, в котрім могли бути аристократи але могли бути й люди з народа. Все одно, чи тоді коли вона се робила, була вже Золота Книга венецької шляхти чи ні, те противенство все було. Як те виключення відбилося потому на всій Европі і на Венеції, говорить дуже виразно історія т. зв. Великої Революції й історія большевизму.

Розуміється, коли в таких побожних часах і такі побожні люди як булі ті, що фундовали і прикрашували палату дожів, виключили духовенство від урядових становищ у тій палаті, то причина мусіла бути також в політиці духовенства. Яка причина? А якаж би інша як недостаточне звертання уваги на слова Спасителя: „Царство моє не от міра сего”. Та про се писав я докладніше в моїй праці „Ідеольоґічні основи УКНП”, отже повторяти того не буду. Зазначу лиш те, що міряни також переступили границю боротьби з духовенством і, як кажуть Німці, з водою вилили дитину. А наслідки помилок обидвох сторін наше покоління щойно зачинає пити. Дальші покоління дістануть правдоподібно ще тящий напиток.

Одначе той світський сенат Венеції, котрий рішав про прикрашування своєї салі, був глибоко релиґійний. На се вказує зміст образів і картин сеї виключно світської салі. Він такий, що тобі здається, що ти в церкві. І так над самим троном дожів образ кисти Долябеллі, на котрім представлено, як дожа Ціконія (1589—1595) почитає Найсвятішу Евхаристію, центр і жерело християнського католицького культу. Коли я вдивлявся в той образ, прийшло мені на думку, чи від часу як наші молоді націоналісти, котрі предкладають нашому духовенству „співпрацю в виховуванні народа”, поздавали свої воєнні й повоєнні матури, очевидно ще слабші ніж воєнні, сповідалися вони хоч раз, чи хочуть „вчити наш нарід” християнського життя без сповіди? Я мимохіть усміхнувся, бо хоч над тим і плакати можна, то все таки подібної гумористики нема на цілім світі. Не дурно старий Барвінський писав у своїх підручниках, що істнує спеціяльний український гумор. Я що правда якось не міг його доглянути, аж тепер бачу, що таки є.

А на престольній стіні, котра найбільше впадає в очи, над троном дожі і найвисших достойників сенату образ, котрий на всю велику салю кидає благородну тінь релиґійного настрою: на тім великім образі представлено, як Ісуса здіймають мертвого з хреста. Довкруги ангели і святі і два дожі скромно клячать віддалені в покорі від центра образу: дожа Маркантон Тревізан, котрого вибрано страстного тижня (відси й ідея того образу) й дожа П. Льоредан. Чому того другого намальовано тут, не знаю. Плян того образу й рисунок його виконав Тінторетто з великою побожністю, але не він викінчував його.

Дальше звертає увагу рівно побожний образ Пальми: Воскресший Спаситель сидить на престолі, біля нього Мати Божа, св. Марко, ангели. Під ним два дожі, Льоренцо й Джіролямо Пріулі, два рідні брати, що займали найвисший уряд Венеції оден по другім.

Ті побожні образи рішучо надають кольорит цілій салі сенату й викликають у ній настрій безумовно релиґійний.

З патріотично-світських образів найбільшу увагу звертає на себе картина, котра представляє мабуть найгрізніший для Венеції час на початку 16 століття, коли проти неї звернулася зі зброєю в руках вся сила культурної Европи на підставі договору заключеного в Камбре дня 10 грудня 1508 р. До камбрейської ліґи проти Венеції належали такі тодішні потентати як папа, цісар, Франція, Еспанія. Коли сили їх двигнулися проти Венеції, вона протягом кількох днів стратила всі свої посілости на суші, які сотками літ здобувала. І не остало їй вже нічо кромі одного міста так притисненого військами могутної коаліції, що з вежі церкви св. Марка в Венеції видно було вогні ворожих біваків. Одначе розумна політика венецького сенату вспіла кусник за кусником відзискати всі втрачені землі. Розуміється тому, бо не мала таких позафронтових паничів зі шпіцрутами й лякерованими холевками, як одна 40-міліонова нація, котрі терроризувалиб її державних мужів і закидувалиб їм зраду ізза відступлення того, чого рішучо не можна було вдержати.

Мені живо пригадався оден старий знакомий Жид у Станиславові, котрий в часі нашої влади говорив до мене раз-у-раз з розпукою:

— „Чи ви знаете, що значить четар за фронтом?”

(Далі буде).

Пресова конференція

в Т-ві „Сокіл-Батько“ у Львові

Недавно відбулася в домівці „Сокола-Батька” у Львові при вул. Руській 20 пресова конференція в справі 60-ліття проф. І. Боберського та викупна „Українського Городу”. Приявних було понад 20 осіб, переважно сокільських діячів. З української преси заступлені були тільки: „Діло”, „Новий Час”, „Нова Зоря” і „Наш Прапор”. Заст. голови Т-ва інж. Свірський відкрив пресову конференцію витаючи приявних. Проф. Ст. Гайдучок відчитав лист проф. І. Боберського до Старшини Сокола-Батька:

Світла Старшино! — Високоповажані Члени й Членині! — Наспіла до мене телеграма зі Львова слідуючого змісту: „Іменем Українського Сокільства засилає Старшина „Сокола-Батька“ як невтомимому Робітникови на полі народного виховання сердечні желання з нагоди Вашого шестидесятиліття.“ — Сокіл-Батько. — Нині, 14-го серпня 1933, маю честь переслати отсим листом відповідь на одержану телеграму: Дякую дуже за желання. Робив я лише те що було в моїй силі. Не хваліть мене за багато. — Організаційна праця тілесними вправами скріпила всі народи, які ужили тілесних вправ, щоби виробити вже в молоді лучність, уміння працювати в гурті, відповідальність, пошану для своїх власних провідників, уміння приказувати, відвагу, витревалість, віру в себе. Життя доказує, що в хвилях небезпеки рішає більше характер чим інтелект. — Руханка і змаг вишколюють не словами, як се робить наука, але дійсним рухом в просторі, гартують здоровля, силу, звинність і виховують характер чоловіка ділом до дійсного діла. Длятого вони є конечним доповненням говореної і читаної науки. — Робота Товариства, яке організує і виховує нарід тілесними вправами, приносить неоцінимі вартости, тому необхідно довершити у Львові закупно землі під „Український Город“, який має уможливити виховання широких мас рухом на сонці, на отвертім полі. — Пересилаю до Світлого Товариства „Сокола-Батька“ 60 долярів на 30 м² землі і прошу доложити труду та припильнувати, щоби Українки та Українці, які почувають себе ще живою частиною українського народу, покрили закупно своїх часток і зажадали вписати своє імя в Золоту Книгу Основників „Українського Городу“ у Львові. Кожде Товариство і кожда місцевість схочуть причинитися до закупна. Хто купив давніше якусь частку, закупить ще, щоби не вирвалася з наших рук земля, де вправляли від 1911-го року Соколи, Січовики, Пластуни, Змаговики, Стрільці.

Дві третини закуплені. Ще одну третину поля приходить сплатити. Це не є гріш, викинений на непотрібну річ, це не є видаток на чужі справи, це вклад на вічну землю, яка принесе нам самим великий хосен. Події послідних двайцяти літ научили нас, що все залежить від нас самих, — в який спосіб працюємо залежить від нас, — чи стаємо рівновартні другим, залежить від нас самих. Будуймо комірку, замешкаємо в комірці, збудуймо дім, будем жити в домі. Кождий нарід є будівничий своєї долі. Видять се щораз ясніше Українці в Европі, Америці, Канаді і длятого поможуть докінчити закупно землі під „Український Город“ у Львові. Колос до колоса дає сніп. Пересилаю щирий привіт Українському Сокільству. Гаразд!

Іван Боберський.

Відтак проф. Ст. Гайдучок представив справу закупна площі Сокола-Батька у Львові. В 1911 р. Сокіл-Батько уладжував перший сокільський здвиг у Львові. Тоді виринула справа площі, на якій можнаб уладити всякі руханкові та спортові виступи. Проф. І. Боберський, тодішний голова С-Б. піднаймив на се площу, котра тепер стала частинно власністю С-Б. По сокільськім здвизі проф. Б-ий кидає думку купити сю площу. Справа була нагла, площу можна було купити, але гроші треба було зараз дати. До того знайшлися конкуренти, наші сусіди. За почином проф. Б-ого зібрався гурт богатших громадян, котрі купили площу разом з реальністю з тим, що в міру припливу грощей до С-Б. зі збірок вони будуть відпродувати свої уділи С-Б. В серпні 1911 р. проф. Б-ий зачав ту акцію вложивши в неї всю свою енергію. В рр. 1911 і 1912 висилає він 33.000 закликів до збірок. За перші два роки зібрано 22.014 к. і 17 сотиків. До 1914 р. зібрано 37.231 к. та закуплено два уділи за 30.000 к. Поведено акцію також на Придніпрянській Україні, в Злучених Державах Півн. Америки і в Канаді. До половини 1914 р. т. зн. до вибуху світової війни, зібрано разом около 50.000 к. і закуплено 4 морги площі. Війна перервала акцію в краю. Та проф. Б-ий не перестає переводити почате діло й на еміграції. В 1917 р. видає він у Відні відзнаки та за одержану готівку разом зі збірками купує третий уділ. В 1920 р. проф. Б-ий веде акцію в Америці, звідки присилає зібрані там гроші на викуп дальших уділів. Повоєнну акцію в краю розпочав в 1926 р. окремий комітет під проводом заст. голови радн. С. Стеблецького. Досі зібрано по війні на дальше викупно площі С-Б 7.000 долярів, за які закуплено дальших 4½ морга площі. Тепер площа С-Б має 8½ моргів простору. На ній тяжить ще довг 2.200 долярів. До викуплення всеї площі остало ще 2½ морга, вартости 90.000 зол. Сего року, в 60-ліття уродин проф. І. Боберського, Українці з західно-українських земель повинні викупити трету частину площі С-Б. Імена жертводавців будуть вписані до „Золотої Книги” на вічну память. Всі руханково-спортові товариства в краю повинні розвинути живу діяльність, щоби зібрати якнайбільше фондів на необхідну ціль. Нехай не буде ні одного Українця, що не зложивби своєї жертви на викуп „Українського Городу” в столиці Галицької України. — По рефераті проф. Гайдучка розвинулася оживлена дискусія, в котрій забирали голос: інж. Свірський, ред. І. Німчук, ред. Баричко, проф. Е. Жарський, дир. Бонковський і проф. Ст. Гайдучок. Бесідники підносили ріжні способи здобування фондів. Вкінці інж. Свірський закінчив пресову конференцію, подякувавши всім за участь. — Колиб усі наші інституції й товариства: спортові, освітні, економічні та ін. закупили хоч по 1 м² (ціна 2 доляри), тоді „Український Город” бувби легко викуплений в цілости.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Повіт. Союзу Кружків „Р. Ш.“*)

2) Проф. І. Крушельницький: Село не дає тілько, що може сказав п. Ющишин. Се твердження трохи за сміле, або п. Ющишин непоінформований. Конкретні факти перечать сему. Я не сказавби, щоб інтелігенція більше давала ніж селяни. Чи можна собі уявити, щоби людина, яка рано пише статтю до „Учит. Слова“ (Гл. ч. 10 з 1933), вечером виголошувала палку промову?

Д-р. Боцюрків: Я працював на провінції в Бучачі. Більше ніж 30 літ працюю вже в наших установах, тож знаю їх недомагання. Саме закладання Кружків „Р. Ш.“ і їх статистика — се за мало. За мало збирати тільки жертви на „Р. Ш“. Треба щоби село почуло і знало, що то є „Р. Ш.“, її ціли та завдання. У львівськім повіті повстало богато кружків „Р. Ш.“ В них гуртується молодь. Чому старший загал тим не інтересується? Буває таке, що приходять люди з ножами і розбивають роботу! Нема кому протиставитися їм, бо загал ще не перенявся ідеями „Р. Ш“. Треба зорганізувати систему викладів разом з іншими товариствами, потрібний Народний Університет. В деяких селах страшна деморалізація, ширується злодійство і т. д., в інших знов самі селяни ведуть працю в селі без помочи інтелігенції. Село вимагає від нас праці, знання, а ми вимагаємо від села жертвенности. — П. Кучер: Тут мало представників зі сіл. Наше село Рудно дуже жертвенне. Ми зібрали в нашім малім селі 3.000 зл. на наші потреби! Коли буде треба, то не відмовимося дати. Кружки „Р. Ш.“ виробляють дозвіл на амат. вистави. Нехай кружки „Р. Ш.“ самі організують амат. кружки, тоді не треба буде посередничити. Рада Пов. Союзу Кружків „Р. Ш.“ повинна що місяця звертатися з письмом до кружків і пригадувати їм їх обовязки. — Дир. К. Малицька: Треба щось селу дати, щоб село нам дало. Як стоїть справа з діточими садками? Чи село давало удержання учителькам? Чи були які перешкоди? — П. Мельник: Тут не говорили нічого про справу державних шкіл. З передвоєнних 3.000 українських державних шкіл тепер вже мало що остало. Вони або польські або утраквістичні. В школах уладжують ріжні „свента“, співають польські пісні і т. д. На ті шко и йдуть гроші з наших податків. Мусимо боротись за ті школи, які ми втратили. На Волині та Холмщині знесемо дослівно всі українські школи. Шкільний плебісцит нічого не поміг. — Дир. І. Ющишин: Помиляються оба панове, коли думають, щоби хтось вибираючись на село, забирав інше становище. Не було випадку, щоби хтось їдучи на село від „Р. Ш.“ не був прихильником національної ідеї. В Раді Пов. Союзу Кружків „Р. Ш.“ не було одного члена, що не мавби національно о, волюнтаристичного та активного світогляду. Я не домагався від селян, щоб вони давали тільки гроші Але я здавав фінансовий звіт. І як тактовна людина я робив свою працю, щоби її виповнити як слід. Де є праця там є і жертвенність. Треба орг. форми виповнити змістом. Та частина інтеліґенції, яку ми охопили, сповняє свої обовязки зглядом „Р. Ш.“ Масова активність се вічний ідеал кождої демократії. — Студ. А. Романюк: Я знаю що кождий делеґат „Р. Ш.“ не вилазив зі своїми поглядами, бо селяни такого якби не вибили то в свисталиб. Як можна інакше говорити й інакше писати? Систематична праця тепер на часі. Треба тільки мати референтів. Село більше працює над собою ніж місто. Селянство ніколи так не співає як „Учит. Слово“ каже (Сміх). Ми працюємо на селі і бачимо, що село теж працює. Ми працею не торгуємо. Кружки „Р. Ш.“ можуть вливати відповідно на вчительство. — Проф. І. Крушельницький: Ми чули тут звіт делеґата з Рудна. Коли делеґат селянин почує тут з уст референта такі річи, то знеохотиться до Пов. Союзу Кружків. Ніколи орган учительства не ширив таких „анаціональних“ поглядів. Згадана вище стаття се компромітація начального редактора. Хто винен, що її помістили? Дир. А. Домбровський: Рада П. С. К. веде підготовну працю. Нехай кождий кружок виконає свій моральний і матеріяльний обовязок. В діточих садках не було випадку, щоби не заплатили учительці. В останнім часі Рада П. С. К. започаткувала акцію рідношкільних опікунів. Багатші одиниці беруть на себе обовязок піддержувати матеріяльно хоч одну дитину в „Р. Ш.“ — П. Олексин: Делеґат Гол. Управи сказав, що має бути самовистарчальність кружків. У Львові є богато кружків „Р. Ш.“ Та є одна аномалія. Одні члени вносять вкладки до кружків, інші відразу до Гол. Управи. Маємо такі випадки. Кажуть нам; „Ми платимо до Гол. Управи“ (Голос: „Бібльос“!). А в дійсности вони не платять і до Гол. Управи. Тому всі вкладки на терені нехай переходять через кружки „Р. Ш.“ Ми не можемо допустити до того, щоби учительство „Р. Ш.“ голодувало. Коли ні воно не має що їсти, ні його родини, то як воно може вчити? (Д. б.)

*) Гл. „Нова Зоря“ ч. 78.

Ревізії й увязнення

Поліція перевела ревізії в мешканнях і канцеляріях адвокатів д-ра Биха, д-ра Лабія та д-ра Чорненка в Станиславові. Кажуть, що ті ревізії переведено в звязку з тим, що ті адвокати зголосилися на оборонців вісімнацятьох обвинуваченых у приналежності до ОУН. Дванацять з них увязнено біля Надвірної в серпні б. р. — У Львові поліція перевела ревізії в Р. Сливки, М. Білика, Г. Пришляка, С. Лавріва, Володимира і Романа Гуків, братів Кульчицьких, Володимира й Осипа Маційовських, П. Валька, П. Завади й І. Пристайка. — В Дібщи стрілив хтось крізь вікно до мешкання вчительки. Поліція увязнила 7 хлопців. По переслуханні чотирьох випустили, а А. Волощука, В. Волощука і М. Шудляка відставили на постерунок в Козовій. Ревізію вже вдруге поліція перевела також в місцевого пароха о. І. Абрагамовського. Увязнено селянина Д. Барилку. В Устриках Долішн. (пов. Ліско) переведено ревізію в Федька Оленчака, урядника філії „Просвіти” в Устриках, у братів Кучмів з Лодини та в інших громадян Устрик й околиці. Оленчака та Кучмів увязнено.

Шкільні саботажі в Ярославщині

„Ілюстр. Курєр Цодз.“ в ч. 293 доносить: В селах Собятин, Сурохів, Ляшки, Лази і Заліська Воля в Ярославщині незнані справники повибивали шиби в шкільних будинках. знищили державні герби, портрети Президента Р.П. Мосціцкого і марш. Пілсудского, шкільні прилади й образи з польськими написами. Староство зарядило виставлювання зміцнених нічних варт в селах ярославського повіту. — В деяких місцевостях діти вправді приходять до школи, але гурмою кричать до учителів безнастанно: „Хочемо української школи!“

Гітлєр про польський коридор

„Ніхто в Німеччині не думає зачинати війни за коридор“.

На зїзді провідників національно-соціялістичної партії Гітлєр виголосив промову. В ній торкнувся також т. зв. поморського коридора. Гітлєр сказав: Ні один нормальний чоловік не буде вважати коридору за велике досягнення мирової конференції. Одначе ніхто в Німеччині не думає зачинати війни з Польщею за коридор. Ми всі надіємося, що оба народи зможуть зговоритися і почати спокійну дискусію на сю тему. Будуччина покаже, чи не знайдеться можливість такого рішення питання, яке вдоволилоб обі сторони.

Церква — це сила духовна; держава — це сила матеріяльна. Не може сила матеріяльна обійтися без сили духовної і не може держава обійтися без церкви, без релігії, без її вищого духовного благословення і моральної санкції для своїх виконаних завдань. (В. Липинський, „Релігія і Церква в історії України“).

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

З приводу 1600 річниці Ефезького собору установив Папа Пій XI. у 1931 р. окреме свято Материнства Пр. Д. Марії. Ц. р. дня 11. X. кардинал Дольчі відправив торжественну Службу Божу в честь тогож Материнства в церкві Марії Маджори в прияві св. Вітця з цілим двором. Були також приявні представники держав при Ватикані.

Недавно св. Отець приймав на авдиєнції 300 учасників міжнар. лінґвістичного конґресу, який відбувся в Римі.

День 22. X. посвячений католицьким місіям. Цілий кат. світ молився в тім намірі та збирав датки на місійні цілі.

Дня 16. X. ц. р. відбулася тайна Консисторія в справі канонізації блаж. С. Марії Вернарди Субіру й блаж. С. Іванни Антиди Туре.

З приводу ювилейного Року виставлено в італійськім м. Торіно до прилюдного почитання св. простирало (плащаницю), в якім зложено Христа до гробу. При виставленні, якого довершив кард. Фоссаті, було приявних 28 епископів, престолонаслідник Гумберт як представник короля Віктора Емануїла та італ. амбасадор при Ватикані гр. Де Веккі як представник правительства.

Недавно було в Римі велике паломництво ромунських греко-католиків. В церкві св. Петра відправлено врочисту архиєрейську Службу Божу.

Венецький кардинал Ля Фонтен святкував тепер 50 ліття свойого священства.

Ірляндське „Стоваришення лицарів св. Колюмбана“, якого завданням є ревно дбати про розвій орґанізацій, що входять у склад Кат. Акції, має вже 7.000 членів; 250 з них були недавно на авдієнції в св. Вітця.

Публична маніфестація віри католиків адвокатів в Еспанії. З приводу відкриття нового судового року еспанські адвокати католики, зорґанізовані в Марійській Содаліції, замовили торжественне богослуження, на котре прибули в тоґах з відзнаками Содаліції. Ся публична маніфестація катол. переконань, — відповідь на ляіцизацію судів й усунення з судових саль хрестів — стрінулася з горячим признанням еспанського громадянства.

В Брукселі відбувся недавно міжнародний кат. конґрес студій над пекучим питанням кат. кіноматоґрафії. Дотепер фільмовий монополь був у некатолицьких, не рідко ворожих, руках. Відтепер ту справу візьмуть у свої руки також католики всіх країн спільними силами.

Німецьке добродійне тов. „Харітас“ видало минулої зими на вбогих 30 міліонів марок у грошах і в натурі.

Накладня Гердера видала шестий том великої кат. енцикльопедії „Дер Гроссе Гердер“. Коштує 34,50 нім. марок.

В Ромунії заборонене існування богатьох протестантських сект, м. і. байбельників і адвентистів-реформістів. Діяльність інших сект досить обмежена.

Росвелт на конференції св. Вінкенкентія а Павльо. На конференції католицьких добродійних товариств, уладженій у звязку з сотною річницею істнування Конференції св. Вінкетія а Павльо, промовляв м. ін. президент Росвелт. Він висловив признання католицьким добродійним товариствам, передовсім конференціям св. Вінкентія а Павльо.

В Персії є тепер 60 тисяч східних католиків і 5 тисяч. католиків лат. обр.

ВСІ КУПУЄМО
нагробне світло і лямпки
та всілякі церковні і столові свічки, господарчі і косметичні артикули
у фабричній складниці мила і свічок
ВАШЕ ОЧКО
вул. Галицька 1., ріг Ринку
Ціни стисло фабричні!
181—3—4

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

МОСКВОФІЛЬСЬКІ АҐІТАТОРИ їздять по селах Східн. Галичини і Волині та аґітують серед селян, щоби вони взяли участь в талєргофському зїзді, який відбудеться у Львові 31 жовтня б. р. о. К. Чайковський з Лемківщини видав навіть „маніфест“ до греко-катол. священиків-москвофілів перемиської епархії з зазивом, щоби всі ставилися на той зїзд. До Львова на зїзд має також приїхати велика прогулька з Закарпаття. Шкільний відділ в Ужгороді дав учителям, що їдуть на зїзд до Львова, тридневу відпустку. Польські і чеські залізниці признали їм велику знижку білєтів. Всі бояться скріпленого українства.

КРАКІВСЬКИЙ „ЧАС“ пише, що у звязку з поліпшенням польсько-совітських взаємин Польща й СССР повинні піднести свої посольства в Москві й Варшаві до ранґи амбасад.

БЮРО КОНТІ в Берліні оповістило комунікат, в котрім каже, що Союз Народів став трибуною жидівських і марксистських реклямацій і протифашистівським збіговищем. Тому стратив право виступати як збірна орґанізація культурного світа.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО, пише „Журналь де Деба“, намірене виселити з Німеччини 100.000 Жидів.

В МАДРИТІ відбулася конференція міжнародного обєднання радикальних партій. На конференції вибрано новий виконуючий комітет.

ТРОЦЬКИЙ предсказує, що Японію жде війна з Амевикою і з СССР та що вона сю війну програє. Поживемо-побачимо.

В БОЛЬШЕВИЦЬКИХ КРУГАХ американсько-совітські переговори в справі визнання СССР викликали небувале захоплення. Вся преса „товаришів“ прямо не може знайти слів похвал для Росвелта й Американців, які ще вчера були для неї „капіталістичними рекінами й інтервентами“.

АМЕРИКАНСЬКО-СОВІТСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ в справі визнання Совітів Америкою стрінулися в Анґлії з холодною резервою. В політичних кругах Анґлії оцінюють крок Росвелта як протияпонське потягнення.

Лікарський фейлєтон

Гігієна вуха

Тому що вухо найбільше наражене на небезпеку через недуги носа, потрібне правильне сікання, щоби запобічи перенесенню завязків недуг до вуха. Дальше треба усунути недуги гортанки, як катари гортанки і галапасування в проводах між носом і гортанкою, бо вони легко переходять на вухо. Також плеканням устної ями і зубів запобігається недугам вуха. Простуди вуха найліпше уникати при помочи гартування. Відмороженням ушних мушель зараджується при помочи навушників. Пробивання дірок для ковтків (сережків), коли сего не робить лікар, — небезпечна річ. — Щоб усунути восковину з уха, не треба ніякого інструменту. У людей склонних до нагромаджування восковини, найліпше зробить це лікар при помочи переполікування. Коли в усі є чужі тіла, треба залишити всі невмілі спроби їх усунення, бо тоді їх заганяється ще глибше, що може довести до найтяжших недуг. Чужі тіла повинен завсіди усувати лікар і то через переполікування. Дещо проволоки не приносить переважно ніякої шкоди. — Удари в лице, також сильні поцілунки, можуть викликати тріснення барабанної болонки в усі. Професійні ушкодження повстають у металівців внаслідок постійного галасу. — Вухо може бути ушкоджене також надуживанням а л ь к о г о л ю й т ю т ю н у. Коли повстає роплення вуха, тоді правильне чищення та поступування забезпечує перед переходом у хронічний стан. — При невилічимих занедужаннях уживається слухової трубки, що викликує поліпшення відчування. Також вартісне відчитування з уст. Треба вистерігатися взагалі перед численними апаратами обманців (як Hörөl, Hörbrillen і т. д.). (З німецького).

НОВИНКИ

Інавґураційну Службу Божу для Українців-студентів високих шкіл у Львові відправив Преосв. Іван Бучко в церкві св. Юра. По Службі Божій Преосв. Іван виголосив відповідну проповідь. Студентів і студенток була майже повна церква.

При Українській Порадні для вибору звання у Львові при вул. Словацького 14.III відчинено відділ порадництва для дітей з неправильною вимовою: гикавих, глухонімих і т. п. Сей відділ веде фаховий учитель кождого четверга від 4—6 год. попол.

Писемний іспит під наглядом для кандидатів на вчителів шкіл середних відбудеться у львівськім університеті 6 і 7 листопада б. р. Опісля зачнуться устні іспити.

На Загальних Зборах кружка „Рідної Школи“ в Вербиці (пов. Рава Руська) рішено м. ін. звернутися до місцевої управи школи з проханням, щоб учителі підчас науки не вживали терміну „руський“ але „український“. Також рішено оснувати захоронку або бодай сезоновий діточий садок.

Шкільний рік у школах Рави Руської почався щойно 1-го жовтня тому, що в місті панувала шкарлятина. Жертвою епідемії впало найбільше жидівських дітей.

В Копичинцях уладжено концерт „Боянів“: з Копичинець і з Чорткова. Виконання всіх точок концерту стояло на високому рівні. Публика виповнила салю по береги. Дохід з концерту призначено на викуплення інструментів орхестри копичинецького Бояна.

Посвячення читальняного дому „Просвіти“ і кооперативне свято відбулося в Яблонові копичинецького повіту. Перед посвяченням відправлено панахиду за померших членів читальні й кооперативи. Акту посвячення довершили оо. Величковський, місцевий парох і Рогошевський, парох зі Сухоставу.

Кара за похід на цвинтар. Староство в Отинії покарало д-ра Ст. Дрогомирецького гривною 15 зл. за „неправне орґанізування маніфестаційних походів“ дня 4.VI. с. р. Також покарано Гната Іванчишина, Юрка Мельницького та Вас. Зеленецького гривною по 10 зл. або карою арешту по 3 дні.

„Наш Клич“ і „Наш Фронт“ припинені. Поліція перевела ревізію в льокалі націоналістичних ґазет „Наш Клич“ і „Наш Фронт“. Відповідального редактора Масляка увязнено, льокаль запечатано.

Того самого дня переведено ревізії в льокалях комунізуючих часописів „Ілюстрована Газета“, „Гарт“ і „Боротьба“. Відповідальних редакторів сих часописів увязнено, часописи припинено, редакційні льокалі опечатано.

Наймолодші „саботажисти“. Пишуть нам з одного села на Західній Україні: Шкільний саботаж відбувся в нас в такий спосіб: В ночи хтось задзвонив шкільним дзвінком. Наляканий директор школи, Українець, вибіг в самім біллю на двір, бо думав, що горить. Огню не було тільки... знайшов розкинені летючки ОУН. В сей спосіб впроваджують українського учителя в великий клопіт. А не богато тих учителів ще остало...

Б. берестейського вязня і б. посла УНДО-я І. Ліщинського увязнено. Крім нього увязнено Жида А. Горовіца. Вони оба заложили спілку для продукції безалькогольного пива. В тій цілі оба мали втягнути богато осіб до інтересу і пібрали від них гроші і векслі, не даючи їм уділів. В сю справу вмішаний також увязнений вже б. секретар суду Шавалюк. Крім них увязнено ще третого їх спільника Семена Тарновського. Пошкодовані мали потерпіти втрату на суму 200.000 зол. („Хвіля“).

Присуд на 46 Українців з Волині за приналежність до ОУН, котрих мин. року засуджено на час від 6 місяців до 8 літ тюрми, Найвищий Суд скасував. Розписано нову розправу, яка відбудеться в Люблині.

З числом 82 „Нової Зорі“ розішлемо чеки П. Щ. і просимо вислати передплату за IV. квартал.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

Тернопільські міщани - ремісники згуртовані в т-ві „Зоря“ відбули нараду в справі збільшення фреквенції в доповняючо-промисловій школі і в справі оснування ремісничої бурси.

До рівня міст підняло мін-во внутр. справ м. ін. отсі громади: Винники к. Львова, Закопане (повіт Новий Торг) і Криницю (повіт Новий Санч). Крім того побільшено 8 міст прилученням до них сусідних сел, між ними Грималів, Броди, Камінку Струмілову і Корець (Волинь).

Пожежа в Бориславі знищила фабрику „Газоліну“. Згоріли варстати, канцелярія і мешкальний дім. Крім того наступив вибух в магазині фабрики.

Міську Раду в Перемишлі розвязано. Правительственним комісарем назначено Леонарда Хжановського б. старосту в Ланьцуті.

Звільняють 230 возьних на терені львівської апеляції. Судові письма буде доручувати почта.

Номіновані члени польської Академії Літератури: Ю. Каден-Бандровський, В. Серошевський, Л. Стафф, З. Пшесмицький, В. Берент, Налковська і Хойновський розіслали листи до намічених ними кандидатів. Як тільки прийде від них відповідь, оповістять повний склад Академії Літератури.

32 польських селян засуджено в Рящеві на тюрму від 3 літ до 3½ місяця за заворушення в Вульці літом с. р.

„Український Тиждень Гостинности“ відбувся у Шікаґу з приводу світової вистави в тім місті. В бенкеті уладженім з того приводу взяло участь біля 200 гостей. Між ними богато радних міста Шикаґа, як А. Соттон, Страйкменс і інші.

Перший сніг впав в італійських Альпах і Абруццах.

Посмертна згадка

† **Кость Лоський,** професор римського права на Українськім університеті в Празі, помер у Празі на удар серця. Покійний уродився 1873 р. на Вел. Україні. Вже перед війною був одним з визначніших і діяльніших Українців на Наддніпрянщині. В 1905 р. як російський урядник на Холмщині засновував „Просвіти“ і дописував до українських часописів. В 1917 р. Покійний був помічником губерніяльного комісаря в Тернополі при Дмитрі Дорошенку за уряду Керенського. Пізніше був головою Холмської Ради. За Центральної Ради був директором департаменту в Генеральнім Секретаріяті Закордонних Справ, за Гетьмана Скоропадського був послом у Фінляндії, за уряду УНР послом у Швеції. В 1920 р. був комісарем земель звільнених від большевиків. На еміграції вибрано його професором Українського Вільного Університету в Празі, де працював аж до смерти. В рр. 1927—28 був деканом факультету права, в 1929—31 проректором того університету. Якийсь час був головою Українського правничого Т-ва в ЧСР. Наукове Т-во ім. Шевченка у Львові вибрало його своїм членом. З його праць, в бібліотеці НТШ у Львові є отсі: 1) Украинскій вопросъ, Россія и Антанта. Гельсингфорсъ 1918, 2) Вишевич К. [Лоський Кость]: Од великого до смішного. Збірка статтей і фелетонів. Гельсінґфорс 1919, 3) Нарис римської історії. Гельсінґфорс 1919, 4) Історія і система римського приватного права. Том I. II. і III. Київ—Відень— Прага 1921—1923, 4) Mandata римських імператорів (без дати). На еміграції під впливом роздумувань на релігійні теми Покійний перейшов з православія на греко-католицизм. Опісля брав живу участь в унійнім русі і навіть був представником Українців на міжнароднім католицькім унійнім зїзді в Велеграді. В. Й. П.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Кооперативний Курс. Дня 1. листопада ц. р. розпочинається пятий з черги практичний Курс „Сільського Господаря“ в Янчині, а саме кооперативний курс, який буде тревати до 14 грудня ц. р. На цьому курсі будуть вчити фахівці Ревізійного Союзу Українських Кооператив, Центросоюзу і „Маслосоюзу“. На курсі буде подаватися найважніші відомости з кооперації при чому головну вагу звернеться на орґанізацію збуту сільськогосподарських продуктів. На цей курс приймається нових учасників. Нові учасники платять 5·— зол. вписового і місячно по 20·— зол. за науку, а 30·— зол. на удержання. Блищі інформації подає на бажання Управа Практичних Курсів „Сільського Господаря“ в Янчині (почта в місці).

Господарсько-садівнича школа Т-ва „Просвіта“ в Милованні. Від 2.III—14.X. 1933 р. відбувся дванацятий з ряду господарський курс в Милованській школі. На сей курс записалося 42 учеників, скінчило його 34. Перед полуднем відбувалася теоретична наука, по полудні практичні заняття. Предмети навчання: релігія, загальноосвітні предмети, кооперативне знання, ветеринарія, білошкірництво. Практичні заняття відбували ученики в городі, шкілках, саді, оборі, хлівні, курниках, пасіці, столярських варстатах, в районовій молочарні. Переведено досвіди зі штучнми погноями на полях і на сіножатях. Ученики пізнали ріжні господарські машини і виконували ними всякі роботи. Курсанти милованської школи повинні стати орґанізаторами нашого національного життя на селі.

На національну позичку в Польщі вплачено досі більше ніж 1/6 задекларованої суми, 93.000.000 зл.

Новий проєкт признає землевласникам право сплати податкових залеглостей землею.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 100.000 зл. на ч. 31897; — 50.000 зл. на ч. 72462; — 20.000 зл. на ч. 6872; — 15.000 зл. на ч. 52822, 75252; — 10.000 зл. на ч. 45733, 100646; 15048; — 5.000 зл. на ч. 137740, 50418, 51136, 110061, 153675, 131672, 153957; 2.000 зл. 10704, 68319, 158999, 23631, 94658, 157489; — 1.000 зл. на ч. 23232, 106379, 131819, 65227, 85696, 126420, 17522, 43947, 119168, 129365, 59190, 124692; 40165, 107048; — 500 зл. на ч. 28564, 28919, 22675, 35884, 123893, 141320, 148698, 162755, 165513, 38554, 64402; 12298, 85862, 105397, 106033, 153563, 169057; — 400 зл. на ч. 12225, 25793, 48405, 80836, 110744, 131808, 164193, 47696, 52653, 65749, 167857, 1810, 6689, 9672, 22991, 66626, 86932, 109002, 115147 118123, 140900, 160643, 868, 28173, 28200, 28933, 51389, 61459, 84053, 102296, 112575, 128257, 155164, 157564, 1311, 1331, 51685, 74086, 114045, 144236, 166522, 167741.

З листів до Редакції

Хвальна Редакціє!

До дописи в „Новій Зорі“ з 1/10. 1933 про св. Місії в Курниках, в імя правди — прошу о поміщення отсего спростування. Правдою є, що в Курниках, декан. янівського відбулися св. Місії **від 10 — 17 вересня**, що з початку нарід не доцінював їх ваги, та що доперва в послідних днях брав численнішу в них участь, а до св. Причастія приступило около 600 осіб.

Та однак неправдою є, будьтоби про св. Місії парохіян ніхто не повідомив, а зі сусідів ніхто про св. Місії не знав. Натомість правдою є, що вже тиждень наперед оголошено людям публично в Церкві, **що 10/9 починаються св. Місії**, а сусідних ОО. Священиків запрошено з духовною помочію в слуханню св. Сповіди на день закінчення св. Місій — і вони дійсно зі своїми людьми прибули, Курники, 2/10. 1933. **о. А. Заяць**, парох.

Зміна фірми: Власники фабрики свічок провадженої під фірмою Інж. К. Котецький і С-ка, спілка з обм. порукою змінили з огляду на податки і видатки на соціяльні убезпечення фірму і будуть провадити фабрику як явна спілка під фірмою: Фабрика свічок і других хемічних перетворів „КЕРОС“ власники Павло Дурбак і Сини. 182-3-3

Біржа

Гроші: Амер. доляр в приватних оборотах 6·12—6.15 зл. Золотий доляр 9·03—9·06. Канад. доляр 5·92; 1 нім. марка 2·12; 100 фр. франків 34·90—35; 100 чеських корон 25·50—26 зл.

Збіжжа: Підволочиська: пшениця 19 зл; жито 13·75; ячмінь на мливо 11·25; овес 12·25; гречка на мливо 18·50; кукурудза 25; фасоля біла 20; фасоля краса 16; горох пільний 22·50; просо 29; лен 35; конюшина чер. 90; мак синій 65; коноп. сімя 25; грис пшен. 6·50; грис. жит. 6·50 зл. Обороти всіми родами збіжжа. Ячмінь подешевів, гречка, лен і грис подорожіли. Тенденція на загал удержана.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 кг. масла дес. 2·90; за 1 л. молока 19 сот., за 1 л. сматани 90 сот., за 1 копу яєць 4—4·10 зл. — Тенденція на масло і сметану удержана, на молоко і яйця сильна.

Мід: Кооп „Рій“ продає мід: липовий 3 зл., гречаний 2·40; з ріжних цвітів 3, гірський 3·80 зл. за 1 кг.

Живина: Безроги на бекони 63 сот., товщеві 60—90 сот., телята 50—60 сот., молоді кури 85 сот., за 1 кг. живої ваги. Гуси штука 2·25 зл. Тенденція слаба, на гуси сильніша.

КІНА

АДРІЯ: Хата дядька Томи.
АПОЛЛЬО: Мушу тебе здобути, (Ян Кепура).
АТЛЯНТІК: Кінґ — Конґ.
КАСІНО: Усміх щастя.
КОПЕРНИК: Пісня над піснями, (Марлена Дітріх).
МАРУСЕНЬКА: Онкель Мозес.
МІРАЖ: Виклята жінка і Ц. К. Команда сердець.
МУЗА: Мата Гарі, (Ґрета Ґарбо).
ПАЛЯС: Мушу Тебе здобути (Ян Кепура).
СТИЛЕВЕ: Королева скорости і ревія.
УТІХА: Поручник маринарки і ревія.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п. 120 36-50

ФАБРИКА фортепянів пянін і гармоній, продажа, вимінa, направи, строєння,

М. ШКЕЛЬСКІ

Львів, Оссолінських 10. Тел.: 87-23 160. 160 9-16

Сальон цвітів АНДРІЯ ПРОЦІДЕМА

ЛЬВІВ, СИКСТСУЬКА Ч. 2.

поручає з власної продукції і спроваджувані цвіти тяті, вазонкові, китиці, вязанки, коші цвітів, вінки похоронні. Спеціяльний відділ декорації саль і столів. — Цвіти екзотичні, ціни крізово низькі. 172-5-5

ФУТРА **жіночі й мужеські як також всілякі новости футрові найсолідніше**

14—16 **виконані в фірмі** 150

ЕЛЬЖБЄТА СОЛІК

ЛЬВІВ, УЛ. СОБІСЬКОГО Ч. 4.

ПЕРЕРІБКИ ВИКОНУЄ СТАРАННО.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ 112-40-50

МАЄ СОЛІДНІ СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ ТАКОЖ ВИКОНУЄ НА ЗАМОВЛЕННЯ ВСЯКІ МЕБЛІ — ПО ПРИСТУПНИХ ЦІНАХ.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ

Едварда КЛЄБАНА

Львів-Знесіння, вулиця Ясна ч. 22. — Телефон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ Львів, улиця Собіського ч. 3

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні „Графія“ Львів, ул. Тиха 5. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя, 29 жовтня 1933. Ч. 82 (680).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто Ч. Пц. Краків 405.867

Скликання Сойму і Сенату

З Варшави доносять: В слідуючім тижні має появитися розпорядок президента РП про скликання сойму і сенату. Перше засідання сойму малоб відбутися 3 листопада, бо перші два дні листопада се дні святочні. На деннім порядку буде перше читання буджетового прелімінара. В звязку з тим сподіваються експозе міністра скарбу Завадзкого. Потому буде дискусія. По тих вступних буджетових працях наступить правдоподібно відрочення соймової сесії на 30 днів.

Фантастичні глупости

Під таким заголовком „Оссерваторе Романо", орган Ватикану, помістив статтю, в котрій категорично заперечує всі поголоски про переговори між Апостольською Столицею і СССР. Стаття кінчиться так: „Думаємо, що бувби вкінці час покласти край тим скінченим дурницям, котрі не спираються на нічім іншім лише на фантастичних і абсурдальних здогадах".

Мертві договори

Англія не думає їх боронити.

Як англійська публична опінія поставилася до справ Женеви, Льокарна і виступлення Німеччини з Союза Народів, свідчить стаття Льорда Бівербрука в „Дейли Експресі". Він пише: Англія не буде воювати ні за Надренію, ні за „польський коридор". Не дамо себе вмотати в конфлікти ізза таких справ і не будемо боронити договорів, які можуть бути цікаві для правників, але нас не обходять. Причина до війни на підставі Льокарна вже наступила. Про се знаємо. Штурмові баталіони Гітлєра явно вправляють в здемобілізованій стрефі. Їх штаб находиться в Келі недалеко Штрасбурга. На підставі договору в Льокарні ми разом з Францією повинні вигнати узброених Німців. Одначе чи хтоть з нас буде за се воювати? Ніхто, тричі ніхто! Пан Болдзин може бити в барабан і трубіти на алярм. Наші міністри можуть грозити, а Французи знаходити вдоволення в тих фанфарах, але англійський нарід не вимашерує!".

На Україні буде ще більший голод

Звичайно добре поінформований кореспондент „Курєра Варшавського" Е. Ерго пише: З комунікатів наркому рільництва в Харкові виходить, що Україні загрожує ще більша голодова катастрофа ніж була сего літа. До 1 жовтня бр. на Україні засіяно всього половину простору прелімінованого в сегорічнім пляні. Причини сего катастрофального стану відомі: ославлений експеримент колектівізації, перед котрим Сталіна перестерігала „права" опозиція і буржуазні критики совітського устрою. Найліпший доказ сего, яке значіння для рільництва має індивідуальна господарка, дають відносини на совітській Білорусі. Плян сегорічного осіннього засіву найгірше виконали совхози і колектіви, найліпше одиничні селянські господарства, бо вони засіяли 99% визначеного їм простору. Навіть богато комуністів вже розуміє, що СССР і головно України вже ніщо не спасе перед неминучим голодом, котрому совітська влада ніяк не всилі запобігти.

Японія пре до війни з СССР

Становище Америки в тій справі.

На сю тему краківський „Час" пише: Японія стремить до конфлікту з СССР і хоче його приспішити. Чому? Бо вважає американську крізу за найліпшу нагоду до того, щоб унешкідливити наперед близшого противника СССР і забезпечити собі плечі на випадок розправи з Америкою. Ся тактика Японії була правдоподібно причиною, що Росвелт рішився піти на зустріч давнішим заходам СССР, подати руку Совітам і показати Японії, що плян порахуватися з противниками по черзі не вдасться та що треба буде числитися з боротьбою на два фронти нараз.

Вже і верблюди у них вигибають

„Социалистическая Земля" пише: В цілім СССР є всего 4 такі совхози, що займаються годівлею верблюдів. Ще тому рік було в тих совхозах 8.000 верблюдів, тепер є лише 4.000, бо половина вигибла. Комісія для розсліду тої справи оповістила такий звіт: „Всі верблюди худі, значна їх часть зовсім вичерпана ізза недокормлювання. Масово виступають в них нагнети, рани, гнійні фістули. В табунах стрічаються верблюди хорі на сухоти і ревматики. Ветеринаря нема. Поведення зі звірятами варварське." — Так червоні товариші догосподарилися і в годівлі верблюдів. Ті сотворіння їдять що будь, навіть сухе бадилля, але й вони не можуть видержати „соціялістичної господарки" і масово вигибають під опікою „марксистів."

Лиш економічно сильні нації сильні політично, тому кожний Українець повинен щадити, щоби скріпити економічно себе і свою націю. Свої ощадности повинен вкладати до Кооперативного Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

Стаття Муссолінія

в справі розброєнь і Конференції в Женеві*)

Лірична атмосфера, що оточувала перші засідання Конференції для розброєнь в лютім 1932 р., майже цілковито розвіялася. Тоді перші бесідники говорили наче натхнені пророки і між народами було велике вичікування. Все те розвіялося за час останніх двацять місяців, що не принесли ніякого пожитку. Се якраз стверджує беззмістовість союзної краснорічивости, що справджується в сих днях у Женеві. На пятьдесятьдві делєгації, що зібралися на Bâtiment Electoral, ніяка не мала нічого путнього до сказання. Парляментаризм вже на склоні свойого значіння, навіть у такому виді, яким є надпарлямент щорічних зборів Союзу Народів. Народи вже не очікують від того Союзу якогось чуда, а спокійно глядять на його засідання, задоволені, коли прийде до якогось компромісу. З вершин поезії, що запалювала надії, сьогодня дійшли ми до прози, опрацьованої політиками при допомозі експертів. Треба здати собі справу з сего нового положення. Кораблик розброєння ще дуже далеко від пристані; він може знов виплисти на море: щоб зачати новий період пливання і то непредвидженого тревання. Що за причини ведуть до сего заключення? Перша з них загального порядку: лежить у зовнішній трудности й комплікації проблєми. Славний морський договір Вашінгтону цікавив пять держав, але не було легко його осягнути: евентуальна майбутня конференція для розброєнь повинна була осягнути згоду всіх держав репрезентованих у Союзі Народів, також таких як З. Д. П. А. та С. С. С. Р., що не є членами женевської інституції. Другий мотив, се ріжна мілітарна конституція поодиноких держав. Бо є держави переважно морські як: Англія та Півн. Америка; — Є переважно континентальні як Росія; вкінці є й такі, що мають визначні сили так морські як і сухопутні та воздушні. В слід за тим йде ріжнобічне оцінювання проблєми. На загал держави показуються уступчиві що до того рода зброї, яка передовсім корисна їх мілітарній системі, а неублагальні у противному случаї. Зовсім ясна й льогічна се річ, що Англія глядить іншим оком на морські збройення як на сухопутні. Позатим відносно проблєм чисто мілітарних є ще й такі, що їх можна назвати „маргінесовими", як н. пр. справа перед- і по військових формацій, резерв і кольоніяльних військ. Все те обтяжує розвязку проблєми. Були спроби залагодити справу через загальне розброєння, підчас коли не повинно бути мови про розброєння, тільки про обмеження і зрівнання збройних сил, бо є границя обмежування воєнних сил, якої держава не може переступити без

*) Сю статтю Муссолінія випечатала перша америк. пресова Агенція: „Юніверсал Сервис". Зараз слідуючого дня перепечатали її всі італійські часописи. В ціли зрозуміння теперішної міжнародної ситуації треба сю статтю читати з великою увагою, не забуваючи, що Муссоліні становить тепер немов язичок на вазі, де важаться надзвичайно поважні справи. — Ред.

Wyciąg z protokołu wspólnego. Sąd okręgowy we Lwowie, Wydział VI karny, w składzie: SO. Medyński jako Przewodniczący, SO. Dr. Locker i Dr. Dworzak, jako Głosujący, — w sprawie konfiskaty czasop. Nowa Zorja, — na posiedzeniu niejawnem dnia 18/X 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora okr. postanawia uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 13/X 1933 przez Starostwo Grodzkie konfiskatę czasop. Nowa Zorja Nr. 78 z 15/X 1933 zawierającego w artykule pt.: „Za Chrystiańsku... i t. d." w całości znamiona wyst. z art. 127 i 170 kk. — zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu tendencyjnem rozszerzaniem nieprawdziwych wiadomości o metodach urzędowania władz bezpieczeństwa w związku z procesem o zabójstwo śp. Hołówki w Samborze — publicznie te władze znieważyć i wywołać niepokój publiczny. Wedle §§ 487, 489, 493 pk. i 3s, 37 ust. druk. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: Medyński w r. Protokolant: Turkiewicz w r. Za zgodność: (нечитко) st. sekretarz.

нараження себе на великі небезпеки. З хвилею, коли поміщено конференцію розоружень в Союзі Народів, (може й інакше годі було справу розвязати), ясна се річ, що збільшення або зменшення престіжу Союзу Народів мусить більше або менше щасливо вплинути на розвій справи розброєння. Між тим, за час останніх двацять місяців Союз Народів зазнав багато тяжких ударів. Між іншими відійшла Японія, її становище загадкове й невне, навіть якби що до розброєнь прийшло до згоди.

Та сі й інші мотиви, які опускаємо, щоб не продовжувати статті, ще не булиб вистарчаючі, щоб вияснити малі, або радше ніякі висліди праці. Та помимо всего можна дійти до цілі, якби існував якийсь інший елємент публичного та морального порядку: взаїмна вирозуміліть, взаїмне довіря між державами й народами. Якраз сего бракує. Скривати се булоб симообманом. Між збережниками договорів і тими, що ті договори приймили, нема ні одної держави, щоб сприяла іншій! У справі розброєнь побіджені держави мають уосновані мотиви тому, що Версальський договір антиципував для побіджених держав се розброєння, яке побідні держави мали у себе здійснити та взяли на себе торжественний обовязок перевести се. А нічо з того не сталося! Деякі держави заявляють, що не можуть виповнити своїх зобовязань, з огляду на нове, непредвиджуване положення в Европі. В міжчасі принято Німеччину до Союзу Народів. Вона одержала постійне місце в Раді; з нею заключено льокарненський договір, вкінці у грудні 1932 р. признано їй рівноправність. Опісля Німеччина заключила Договір Чотирох.

Отже тяжко тепер піддержувати тезу ріжничкування держав (очевидно на побіджених і побідних) з огляду саме на Німеччину. А з другої сторони не можна собі легковажити упереджень інших держав. Щоб перемогти сю подвійну перешкоду, я не подав якогось правдивого й властивого проєкту згоди, як се вже сказано, але я предложив відбути ряд нарад, з ціллю прийти до якогось ограниченого, але практичного заключення. Сі наради стали предметом дійсних дипльоматичних розмов в Римі та Женеві. І вони зможуть привести до згоди, коли дасться тільки усунути сей „моральний чинник“, що робить одних підзорливих та недовіряючих супроти других.

Франція вже має великі засоби для своєї „securitè“ (безпеки), а саме військову силу, як також традицію та вірність свойого війська і народу, що завсігди готові відповісти на зазив, колиб Франція була нападена; в сім випадку ввійшлиби в гру також ручителі Льокарна. — Німеччина, не зважаючи на деякі, не завсіди бурливі маніфестації т. зв. Unterführer-ів, заговорила офіціяльно й торжественно 17 мая перед своїм канцлєром. І вона не може думати про війну, що булаб новою, може й не можливою до направи, катастрофою. „Націзм“ зовсім вистарчаючо занятий проблємами внутрішної політики, щоб мав час думати над авантурами мілітарного характеру. І лише поборюючи моральні перешкоди, що можна осягнути,— також на основі вступу Договору Чотирох — можна прийти до дійсної угоди між французькою й німецькою тезою, а відти до першої угоди щодо розброєнь. Се ще не булоб закінченням сеї справи, але бодай першим відпочинком по всім тім довгім та дразливім розброєневім ході.

Щоби схопити всю силу та ніжність арґументу, треба взяти під увагу також некорисну гіпотезу, а саме упадок Конференції для розброєнь. В сім дні Союз Народів практично перестане істнувати. І тоді зачнуться нові угруповання держав; противенства (антитези) безпосередно стануть острими і тоді зачнеться в історії Европи і світа час повний страшних несподіванок, навіть у соціяльнім ладі.

Ось чому, помимо всего, таки прийде до згоди.“ — Муссоліні.

ВИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „НОВУ ЗОРЮ“

„Ex Oriente Pax“...

Нова фаза большевицького наїзду на Польщу.

Паперові угоди. — Наївний партнер. — Собельзон виходить „з гонором“, задньою фірткою. — Агенція „Іскра“ лякає... „Ронд'ом“. — „Екс Орієнте пакс“ або гітлєроманія. — „Пєсьнь зємі нашей о гандлю зе Совєтамі“. — За „лікі“ векслі — продажа душ. — Польські „Нові Шляхи“ і „нємондри Поляк пржед шкодом“. — Один праведник у Содомі. — Відношення розумного чоловіка до радянської літератури. — Французька і російська революція. — Колєктивна людина або народянської літератури. — Французька і російська революція. — Колєктивна людина або нарадянська антропоїда — ціль большевизму. Два пани Росії: террор і голод. — Нікчемність сучасних снобів. — Про польсько-російське зближення. — Небезпечний труп. — Джінгісханова операційна база. — Примір розкладу Франції. — Совітська приязнь: проказа й нужа. — Сміх у Москві. — Втеча перед Гітлєром. — Гітлєр про Совіти. — З ким Польща повинна була йти в союзі? — „Стхуржилісьми“. — Трієпарі: Б. Б., Н. Д. і П. П. С. перед Сталіном. — „Ми зрадили ідею Польщі“. — „Антемуралє большевітатіс“.

„Нова Зоря“ нераз писала про погубні способи, якими большевизм старається повалити культуру й державність держав Заходу, між ними й Польщі. Писали ми також про угоду большевиків з Польщею, пакт неаґресії й т. п. гарні паперові річи. Кожному відомо що варті такі паперові угоди. Ну й загал думав, що й остання угода з большевиками остане лише паперовим ляканням Гітлєра.

Аж тут на превелике здивування показується, що одна зі сторін бере сю політичну забаву зовсім поважно.

В урядовій „Ґазеті Польській“ (ч. 238) появилася стаття самого Карла Радека (Собельзона) п. з. „Одродзона Польска а Звйонзек Совєцкі“, повна фальшивих компліментів та вихилясів у бік Польщі й доказування, що мовляв самі непогрішимі Маркс, Енґельс, Лєнін ба навіть Сталін були прихильники... визволення Польщі. Правда, вожди большевицької революції, ніколи не скривали, що радо бачилиб інший соціяльний зміст самостійної Польщі — та рішення в тій справі належить виключно до польського світа праці[1]).

Мимо прекрасних поклонів і чаду компліментів начальний редактор урядових большевицьких „Ізвєстій“ Радек всетаки в згаданій статті між стрічками подає щирі визнання. Прим. про державні границі: „Совітський Союз не робить з тих границь фетишів“. Або: „совітське правління не потребує тепер[1])... змінювати основу своєї політики супроти Польщі.“ Або: „приготовлюється нова боротьба за поділ світа“. З того ясно, що большевики застерігають собі виразно напад на Польщу в вигідній для них хвилі.

Польська урядова аґенція „Іскра“ ще перед виходом друком статті Радека подала допис з Москви, в якому є таке: „Можемо з правдивою сатисфакцією ствердити, що Совітський Союз не чує („живі“) в відношенні до Польщі якихнебудь заборчих тенденцій. Нова Росія... совітський режім може стати найбільш могутним союзником проти якоїнебудь націоналістичної Росії, яка з природи річи булаб нашим заїлим ворогом, чого передсмак дають нам вже зоружені еміґраційні відділи під прапорами гітлєрівців.“[2])

Редакція „Газети Польскої“ помістила під статтею Радка своє „На маргінесі.“ Про людське око полємізуючи з несущними місцями Радкової статті, редакція „Ґаз. Польскої“ пише: „Ми, прості люди, вдоволимося ствердженням, що... прийшла переміна психічна[1]) в польсько-російській політиці.“ Своє „на маргінесі“ кінчить словами: „Ex Oriente pax“.

Несамостійна антигітлєрівська політика засліпила до того одну зі сторін пакту неаґресії, що не лише в проурядових ґазетах, але і в шкільних читанках (!) пропагує радянофільство. Ось у читанці „Pieśń o ziemi naszej“ на 275 ст. маємо оповідання ендека (!) Юрія Бандровского п. з. „Ґандель з Совєтамі“.

Здзісь, дитина урядника Міністерства Промислу й Торговлі, слушно спитав батька: „А щож доброго в нашім сусідстві з совітською Росією?“ На те батько — пером ендека в бебецькій читанці — на трьох сторінках друку захвалює користи торговлі з Совітами й кінчить словами: „Сам бачиш. Зі сусідами треба завсігди вдержувати якнайкращі відносини. Особливо коли тим сусідом така великанська країна як Росія і в додатку, що теж має для нас значіння, країна словянська“[3]). Значить за мнимий заробок лодзьких фабрикантів можна дурити навіть дітей „словянською країною“, гітлєрівськими бандами білоґвардейців і подібним „ґаданем австрияцкім“... А всему тому причина — страх перед Гітлєром.

Набирання наївних не обмежується на тому. Півурядова і півбольшевицька (і таке диво в нас буває...) ґазета „Вядомосьці Літерацке“ оголосила анкету між польськими письменниками на три теми: Совітська література — Комуністичний експеримент — Польсько-російське зближення. Визначні польські письменники (і що цікаве, навіть ті, котрі досі були проти большевизму) заявляються в тій ґазеті зовсім в дусі наших „Нових Шляхів“... Значить „ментальність“ польських письменників така пережерта „Всесоюзним товариством для культурних звязків з Заходом“ (ВОКС) і його ріжними криптофіліями, що нагадує й то аж тепер наших галицьких корифеїв з часу народин „Нових Шляхів“. Наша галицька інтеліґентська верхівка вже „уразуміла істину“, що якенебудь зближення до Совітів у майбутньому доводить до самогубства згл. до Соловок. Польську еліту ще треба того навчити, бо „Поляк мондри аж по шкодзє“.

Та треба признати, що й польська інтеліґентна верхівка, навіть та, яка дописує до „Вядомосьці Літерацкіх“, ще не зовсім здуріла. І в тій Содомі найшовся один справедливий. Се професор виленського університету Маріян Здзєховскій. Відповідь того старого чоловіка варт, щоб її перепечатати. Своїм самітним голосом Здзєховский нагадує колишнього Скаргу, ба й теперішний час подібний до часів Скарґи...

„Короткий час, що лишився мені ще прожити, присвячую боротьбі з найбільш грізною небезпекою, яку бачив світ, тим більше грізною для Польщі, що її в нас ані не бачать ані не розуміють. Навпаки, чую, що все що лише має совітську марку тішиться (може не в нас у Вильні, але там, у столиці) особливішим фавором дурненького польського снобізму (гл. К. В. Заводзіньского „Дефетизм культури заходней на дробним пржикладзє“ — „Час“, 1933). На такім тлі мої слова будуть розладдям“.

Дальше проф. Здзєховский хвалить російську літературу: Лєрмонтова, Пушкіна, Герцена, Толстоя. І пише: „Та все те література російська, а не совітська; сеї не знаю й не хочу знати. Дещо з неї знаю зі звітів, з критичних ескізів, і вони саме скріпили мене в переконанні, що все, що лише звідтам родом, повинно бути предметом безоглядного бойкоту. Якби так всі подібно чули й думали, моглиб ми спокійно спати, без журби за майбутнє культури й її найвищих дібр.

„Редакція „В. Л.“ справедливо назвала експериментом совітські справи збудувати комуністичну державу. Тим саме російська революція ріжниться від французької. Французька, хоч не менше жорстока, не була експериментом, бо в противенстві до большевизму мала перед собою ціль реальну, т. зн. розумну, яку можна було осягнути; була ділом буржу-

[1]) Розбивка моя (О. М. М.)

[2]) Дописувач з Москви, а може радше неарійська „Іскра“ зраджують тут чисто семітське засліплення і страх перед вітряками. Чейже саме Гітлєр розвязав російський білоґвардійський „Ронд“, який хотів використати гітлєризм до своїх цілей. А вже лякати державну „моцарствову“ Польщу білоґвардейщиною й рівночасно не бачити большевиків, це вповні по східньому, такий тупет і пересада!

[3]) Як відомо Совіти купують богато, та платять векслями... А викуплювати векслі, се не то в Совітах, але навіть і в Польщі лише „буржуазні предразсудки“.

азії, яка хотіла дістати ті самі привілеї що й шляхта, що осягнувши їх — зіпхнути шляхту на дід силою своєї чисельної переваги і (самій) кермувати Францією. Знов же революція російська поставила собі ціль нереальну, божевільну, зроджену з божевілля ненависти й доктринерського засліплення, під видом фантастично дикого помислу: переміни людства в один величезний автомат, в гидку потвору з тисяччу ніг і рук, потвору названу колєктивною людиною. Совітський мистець Кринський зобразив ту колєктивну людину як величезну машину, зложену з маленьких цеголок, з котрих кожна має подобу людини.

„Та хто згодиться бути лише цеголкою, чи накрученим колісцем без думки й волі? Той, в котрім нема або в котрім згашено почуття безконечности, релігійний змисл, тугу, що підіймається понад змінчивість і суєту, до річей незмінних і вічних. До того забрався большевизм уже від першого дня. Та мало позбавити чоловіка релігії, треба ще вбити в ньому почуття власности, врешті — і се найважніше — вбити думку, потребу, чуття свободи. „Брак почуття свободи — сказав Мережковський[4]) — відбивається на лиці того, котрий її не знає. Він щось зовсім іншого, ріжного, ніж я, не лише духово, але й фізіольогічно, він дихає іншими легенями. Чим я жию, чим горю, що люблю, — те вбиває його; він дуситься в атмосфері свободи. Ми свідки повстання нової породи істот; фізично большевики ніби люди, морально ні; се антропоїди; стоїмо перед страшною загрозою інвазії антропоїдів.“

„Все те — збестіялізування та завтоматизування людини — було і є... ціллю большевизму. Та ціль, коли її ще досі вповні не здійснено, на дорозі до здійснення. Держава, т. зн. особа що має повноту влади, в даний момент Сталін, всевладний пан всього що є, отже також всіх людських душ, оскільки вони дозволили себе позбавити того, що становить вартість і гідність людини.

„У висліді бачимо загальну неволю, поворот до того, що було ганьбою людства і здавалося вже навіки похоронене, видимо воскрешену панщину“.

„Методою здійснювання совітської держави був і надальше остає террор. Террор лежить в самій суті системи, бо й як інакше піднятися того завдання нечуваного досі в історії, як перевствити людину в хижу кровожадну звірюку, щоб заступивши в неї розум — інстинктами й апетитами, вярмити її й мати в руках як послушне знаряддя, або, кажу словами Мережковського, яким іншим як террор способом створити сю нову породу істот, якихсь антропоїдів, означуваних не йменнями а числами: бо чи треба буде імен для тих, що їх позбавлено всяких індивідуальних прикмет і вбито в них те, що є знаменем чоловіцтва: особовість („dieses herrliche und starke Wort: Persönlichkeit“ — Friedrich Muckermann)... Я готов вибачити людині всякі непутности („здрожносьці“); одної річи не прощу ніколи: жорстокости. Та якже змарнів і знікчемнів теперішний повоєнний світ! Затратив вразливість на жорстокість, не зворушать його ніякі прояви звірскости. Міліони людських одиниць конаючих з голоду, міліони мучених у черезвичайках і каторгах — в тім числі так богато Поляків! 70-літній єпископ Малецький! — Все те не викликує відруху милосердя й обурення. Навпаки, ось молодець, прочитавши книжку якогось французького совітохвальника, каже в розмові зі мною, що автор відкрив йому новий світ: „Таж се перші християни!“ До іншого належу покоління й не можу вже ні оком сягнути в глибину такого спідлення думок і сердець, ані думкою їх зглибити.

„Чи пожадана річ — питає редакція — польсько-російське зближення? Чомужби ні, якби Росія істнувала! Та Росії нема, на її місци повстав СССР. А з тим твором всяке зближення вважаю за велику ганьбу й велике нещастя. Природи не можна безкарно насилувати, вона впімнеться за свої права й поверне до них. Совіти, які знасилували людську природу, вже є в стані розкладу. Визначний англійський публіцист Гаррет Джонс, перебувши кілька літ в совітській державі, описав недавно свої враження в „Дейли Експресі“. Короткий їх зміст у словах: „Росією править тепер не совітська влада, а голод“; супроти голоду держава безсильна. Заголоджені а дотепер пасивні маси знайшли врешті активних проводирів і під їх проводом організуються в банди, що нападають на державні склади поживи, на поїзди транспортуючі ту поживу. Щасливих грабіжників, яким грабіж удалася, граблять опісля ті, що їм грабіж не вдалася. І маємо „війну всіх проти всіх“, хаос, бо як охоронити всі поля, склади, залізниці? Ніяка поліція тут не вистарчить, навіть ніяка армія, тож армія складається зі селян, є в постійнім контакті з селом і ворохобиться. Розпочалася боротьба на життя і смерть між заголодженим народом і Г. П. У. Вже не про комунізм і розпалення світової пожежі йде Сталінови й його товаришам, а про те, щоб удержатись при життю і владі! А іншої дороги — крім террору — для них нема. Сталін погорджує комуністами, що вірять у комунізм, в добродійства пятилітки: се дурні або фарисеї; йому треба хамів і готових на все харцизів.

„Словом, совітська Росія в стані розкладу, та сей процес може протягнутися — а й у своїм розкладанні Совіти заєдно грізні. Бо там вироблено нову стратегію, противенство до старих стратегій Клявзевіців і Бюльовів; ся нова стратегія, се поворот до метод Джінгісхана, котрого стратегія полягала на тім, що він мав свою операційну базу не поза а перед собою; се звучить парадоксально, та треба се розуміти так, що заки прийде наїзд, вміла пропаганда мала приготовити всі дороги й стежини в країні призначеній на здобуття користаючи з усіх існуючих у ній політичних і соціяльних недомагань, підюджуючи одних проти других, перекуплюючи сих, обіцюючи тим і в той спосіб ослаблюючи й розбиваючи моральну відпорність населення[1]). Коли познаки розкладу вже стали видні, наступав наїзд, а підбиті і заняті простори ставали джерелом не утруднень, а припливу нових засобів, нових орудників для побільшення армії.

„Які є в нас здобутки совітської пропаганди, яких вона вже довершила спустошень, того не зумію доказати цифрами, не маю їх під рукою[5]). Зате можу навести подробиці з алярмуючої статті, поміщеної в часописові „Ле Драпо“ (грудень 1932). На 125.000 народніх учителів у Франції є 90.000 соціялістів; вони стоять у звязку залежности з двома синдикатами „суспільної дезорґанізації“; їх делєґати на конґресі в м. Клярмон ухвалили на випадок війни бойкот і генеральний страйк. Серед тих 90.000 є аж 16.000 комуністів, котрі скрізь тріюмфально проголошують, що вони пани ситуації, що правительство проти них нічого не вдіє — тим більше в данім моменті, коли міністр освіти явний большевизант Де Монзі[6]), отже незабаром старих дурнів заступлять своїми вихованцями й учительство, опинившись у їх руках, стане орґаном комунізму.

„В нас пропаганда була дотепер тайна[7]), поліція слідила за нею, викривала комуністичні гнізда, слідували масові арешти. Тепер Польща з Совітами в сердечній приязні, проєктується масові прогульки з Совітів до нас і від нас до них; ми згодилися з миленькою чемністю на вщіплювання совітської прокази в наші душі та розплоджування в них нужі. Запитую, чи не зігниє Польща від того червацтва? Совіти, совітофільство стали модні. В „Газеті Польській“ читаємо, що надійшла нова ера, в котрій ті дві концепції, — большевицька і християнська, — ті дві виключаючі себе взаїмно системи та світи, наближаться до себе в дружній співпраці!.. О якже, читаючи ту бридню, сміються вони з Поляків там у Москві, в якій глибокій мають нас погорді!

„Даємо себе осоромити зі страху перед Німеччиною, перед Гітлєром. Я далекий від хвальби метод Гітлєра, та признаю йому се, що вмів глянути на політику не лише зі становища проминаючої хвилини; союз з Совітами Гітлєр признав за „політичний абсурд“, бо „не заключається союзу з партнером, про якого знається, що хоче мене знищити і в тім бачить свій головний інтерес...“ „Війна в союзі з ними викликалаби катастрофальну для нас коаліцію всеї решти світа проти нас, а кінцем тої війни бувби кінець Німеччини“.[8])

„Гітлєр взявся вигубити комунізм у Німеччині. Якаж гарна і згідна з традицією припалаб нам роля, колиб ми в союзі з Німеччиною пішли проти Совітів! Се була моя „idée fixe“ від початку незалежної Польщі. Польща, Мадярщина й Німеччина вже з природи річи передні стежі культури проти варварства і повинні виконати се своє завдання.[9]) Вправді справа коридора витворила прогалину між Польщею й Німеччиною, але се не така пропасть, понад яку не булоб можна поставити якогось мосту; при добрій волі й умілости найшлисяб і способи. Поминаючи Фр. В. Ферстера, котрого погляди, глибоко християнські й понаднаціональні, та виголошувані з рішучістю, що дразнить патріотичні почування, не могли мати відгомону в німецьких серцях, — були серед представників німецької політичної думки люди з широким овидом і менше або більш для нас прихильні: нпр. останній канцлєр Цісарства, кн. Макс Баденський, знаменитий соціольоґ Макс Вебер, неменше знаменитий історик Ганс Дельбрюк. ...Та під гіпнозою Парижа ми не хотіли й чути про них та ще менше говорити з ними.

„І сталося те, що мусіло статися. Французька гіпноза пройшла й ми діждалися вибуху германського націоналізму, який ми необачно самі спровокували; ми налякалися („стхуржилісьми“) будучности, що грізно зарисовується й у божевіллі страху вхопилися Совітів як останньої дошки рятунку. Ми зійшли до понижаючої ролі совітського сателіта, і в покірнім поклоні перед Совітами зустрілися всі наші партії, які так себе в усіх інших речах напрасно поборюють — Б.Б., Н.Д., П.П.С. Дими їх жертвенного кадила доходять до престолу Сталіна. Ми зрадили ідею Польщі.[10]) Кінчу словами мойого приятеля, доцента Станислава Свяневича, словами, котрі я вже нераз цитував: З історичного становища передмуря християнства ми Поляки зійшли, щоби стати ‚антемуралє большевітатіс‘, — проти християнства.“

(Подав О. М. М.)

---

[4]) Порів. статтю Д. Мережковського „Що таке гуманізм“ в 66 ч. „Н. Зорі“.

[5]) До сеї справи повернемо ще в осібній статі.

[6]) Висланець масонерії, провідник „вільнодумного“ антиклерикального руху й недавній премієр Ерріо їздить оглядати патьомкінські села на Україні, щоб їх опісля вихвалювати на ввесь рот у масонських часописах.

[7]) „Тайність“ дуже проблематична: кілька літ істнувала в Варшаві зовсім леґально комуністична книгарня й видавництво „Ксьонжка“; „Вядомосьці Літерацке“ й інші ліберальні часописи зовсім відкрито пропаґують большевицькі „ідеали“, тай до того спираються ще на протекціях „можних сього світу“. Тайною остає хіба вже виразно протидержавна, компартійна пропаґанда, на нашу гадку далеко менше небезпечна від підлазки ВОКС'а й інших висланців „операційної бази перед собою“ нового Джінгісхана.

[8]) Adolf Hitler: „Mein Kampf“ (Монахія, 1930).

[9]) Гл. Маріяна Здзеховского: „Европа, Росія, Азія“ (Вильно 1923).

[10]) „Вядомосьці Літерацке“ ч. 39, ст. 2.

Найкорисніше можна набути готовий на міру приписовий ШКІЛЬНИЙ МУНДУРОК І ПЛАЩ, як також студенські матеріяли в дуже великім виборі у фірми

Ян Валлях і Син

ЛЬВІВ, РИНОК 33. Тел. 47-16.

Солідний товар. Ґарантія на першорядне викінчення.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

Як москвофіли господарять народним майном.

„Діло“ в чч. 277 і 278 принесло на ту тему ревеляції. Зміст:

Від 1896 р. істнує у Львові кредитовий Союз „Защита Землі“. Перед війною обороти „З. З.“ сягали 17 міліонів річно. В 1924 р. вибрано нову управу, а директором „З. З.“ молодого б. урядника „Русского Союзу“, п. Якова Солука. В склад дирекції увійшли п. п. Микола Островський, Жид-біржевик Йосиф Шаєвич та від 1928 р. російський еміґрант М. Лелявський. Синдиком „З. З.“ став брат Шаєвича, Жид д-р Лєон Шаєвич. П. Солук на спілку з обома Шаєвичами пустився на біржеві спекуляції та розпозичав гроші на ліво і на право своїй фамілії, приятелям і своїм знайомим без ніяких формальностей. Ті махінації тягнулися до 1932 р., аж поки Ревіз. Союз не перевів ревізії. Висліди ревізії були ревеляційні. Коли для селян або інтеліґенції вже не було грошей на позички, то в тім часі видано такі позички: дирекції і її родині позичено понад 80.000 зл., ріжним жидівським спекулянтам понад 50.000 зл., з огляду на льояльність ріжним особам понад 50.000 зл., для „русского“ „Регулятора“ — 25.000 зл. і т.д. При клясифікації довжників стверджено, що „З. З.“ має страту на суму понад 200.000 зл. В москвофільськім таборі повстала констернація, бо грозив крах не лише „Защиті Землі“, але й тим товариствам, котрі дали гарантії для кредитів „З. З.“: О-во ім. Качковського на 140.000 зл., Ставропігія на 40.000 зл. й інші кооперативи на суму 50.000 зл. Що ревізори „Русского Ревіз. Союзу“ допустили до сего стану, пояснюється сим, що тим ревізорам „трудно було переводити ревізію у свого шефа, бо Солук був і директором управи в тімже „Р. Р. Союзі“ і крім того позичав ревізорам-директорам „Р. Р. Созу“ гроші на бони“. По ревізії Надзірна Рада мусіла усунути директорів „З. З.“ враз з їх синдиком д-ром Шаєвичем і зробити донесення до Прокураторії. Д-р Шаєвич господарив ось як: про висліди судових справ й екзекуцій і які гроші вплинули на його руки, дирекцію не повідомляв. А він вів понад 800 судових справ без найменшої контролі ні інґеренції дирекції. Селян безоглядно наражував на великі кошти через екзекуції та ліцитації. Зате зі „своїми“ людьми поступав дуже обережно і майже до трьох літ не вносив позвів у векслевих претенсіях. Коли по усуненні з синдикату мусів віддати судові справи, навмисно здекомплєтував судові акти, щоб не можна було зорієнтуватися в положенні. Крім того, що за судові справи казав собі платити з гори, всупереч законним формальностям пібрав щей позичку понад 43.000 зл.

Наглий суд

за невдалий замах на шкільного куратора.

Дня 25 с. м. відбувся у Львові наглий суд над Северином Мадою. Предсідник Трибуналу Мединський, вотанти Дворжак і Ягодзіньский, Прокуратор д-р Ю. Прахтель-Моравяньскі. Боронили д-р Л. Ганкевич і д-р В. Старосольський. Акт обжалування закидав Маді, що він 27.IX. с. р. намагався вбити звідуна („вивядовцу“) Мих. Тендая. Мада має 22 роки. Він високий стрункий блєндин, з рішучим виразом обличча. Говорить спокійно і певно. Скінчив 7 кляс нар. школи і 3 кл. промислової школи. Батька не памятає, мати вмерла тому 2 роки. Він походить з Загіря коло Калуша. До Львова приїхав за працею 22.VIII. с. р. До ОУН втягнув його Ол. Луцький, студ. прав. У Львові пізнав трьох членів ОУН, Іванчука і ще двох. Вони визначували йому стрічі то на Лисій Горі, то коло театру, і там поучували його про ідеольоґію ОУН, про засади конспірації і т. д. Іванчук дав Маді одяг, 3 револьвери і 2 бомби, поучив як має обходитися зі зброєю і виправив його так на вул. Баторія. Там коло перестанку мав чекати знаний вже Маді брунет і він мав показати йому того пана, що його Мада мав застрілити. Від сеї хвилі Мада мав сумніви. Звертав увагу, що він не здібний до таких річей, але Іванчук не звертав на се уваги. На вул. Баторія згаданий бронет показав йому пана в чорнім плащи, в білих рукавичках, котрого Мада мав застрілити. Підчас утечі мав боронитися 3 револьверами і 2 бомбами. Коли пан в чорнім одязі вертав коло 9 год. від каварні Жоржа, Мада йшов за ним аж на Кармелітську вул. З боку йшов один член ОУН, котрий мав йому помагати підчас утечі. Мада боровся сам з собою. Совість не казала йому стріляти до незнаного пана. Він міг до него стріляти, бо йшов кілька кроків за ним. Коли той пан задержався коло брами, Мада перейшов попри него і пішов дальше. На розі вулиці Франціщканської і Ґроттера хтось закликав його і зажадав вилєґітимуватися. Мада дав йому свою військову книжку, потім поденервований вистрілив не міряючи. По стрілі зачав утікати. Вернув до Іванчука й оповів йому все. Той не хотів приняти від него зброї. Тоді Мада вернув до хати, положив на столі всю зброю і пішов спати. В ночи прийшла поліція тай забрала його. — Те все оповів Мада. Потім питали його: предсідник й оборонці на ріжні обставини. — Оборонці поставили внесення, щоб зарядити нове слідство, відложити розправу і перередати звичайному судови. Тут не ходить про Тендая але про шкільного куратора Ґадомского. Обжалований признався до чину. Його зізнання визначують характер злочину та впливають на інший вимір кари. Суд пішов на нараду. — Число приявних на салі збільшується. На початку було около 40 осіб, потім зросло до около 100. Приїхала сестра Мади, вуйко і вуйна, селяни з Загіря. Сестра плаче підчас розправи. Преса заступлена досить численно. З української преси заступлені: „Діло“, „Новий Час“ і „Нова Зоря“. Між публикою нема Українців. Переважно Поляки, правники. — По нараді трибунал відкинув всі внесення оборонців. Д-р Ганкевич питає Маду, чи бачив коли нещастя, трупи і т. д. Яке враження викликав труп його мами? — Мада сильно зворушений не відповідає. Обтирає хусточкою слези довший час. Потім оповів як бачив раз трупа і тому не міг спати ні їсти. Оборонці стараються вияснити, чому Мада не стріляв до пана в чорнім одязі, хоч міг. Мада оповідає про свою душевну боротьбу.

Як свідки виступали два жовніри: К. Смолінський і Б. Стах. Вони чули вистріл і прибігли на місце випадку. Знайшли військову книжечку Мади і передали її звідунови. Мих. Тендай, звідун, зізнавав дуже самопевно. Всю „заслугу“, що не виконано атентату на куратора, приписує виключно собі. Мада як побачив Тендая мав настрашитися і понехати намір виконати атентат. — Оборонці доказують, що давніщі зізнання Тендая ріжняться від теперішних. Мада заявляє, що се неправда, немовби його Тендай настрашив. — Оборонці ставлять внесення, щоб відпати на свідків: Куратора Ґадомского, сторожиху, О. Луцького, Ю. Іванчука. — Одначе трибунал по нараді всі внески оборони відкинув. Тоді д-р Ганкевич домагається всіх актів від 8. X. с. р. до сеї справи. Трибунал і се відкинув. — О год. 12·45 зачав свою промову прокуратор. Вона тривала 5 мінут. Він жадав кари смерти. — Обор. д-р Ганкевич в гарній промові звертає увагу на психольоґічні моменти. Сильне зворушення було причиною стрілу до Тендая. А про се якраз каже 2 § 225 арт., що така справа не належить до компетенції наглих судів. Звертає увагу на наївність Мади. Найліпший оборонець се він сам. Просить передати справу звичайному судови. — Д-р В. Старосольський: Все промовляє, кричить за тим, що Мада стрілив до Тендая необдумано, в стані крайного поденервування. Як він був 5 до 7 кроків за куратором, то міг стріляти до нього 100 разів, особливо тоді, коли куратор стояв під брамою. Мада по такім пережиттю мусів бути в стані ненормальнім. Стан поденервування не дається точно означити. Він стріляв в психічній реакції без наміру убити Тендая. Тому просить увільнити його від вини і кари. — По годинній нараді суд признав вину Мади і засудив його на досмертну тюрму з позбавленням горожанських прав. Як лагодячі обставини признано видання спільників (Луцького та Іванчука, котрих вже увязнено). — Присуд зробив найбільше враження на рідні Мади. Його хора сестра обняла його і з голосним плачем говорила: „Що буде зі мною?“ — На те поденервований Мада відповів: „Маєш опікуна“. Сам Мада був на початку досить спокійний, але від згадки про трупа його мами був вже весь час пригноблений. Присуд приняв доволі спокійно.

Наглий суд зачався о год. 9·10, скінчився о год. 14·15. Мада був членом ОУН всего один місяць. За той час дістав кілька „лекцій“ — і вже був „готовий“... Страшне воно, але правдиве ..

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ

ОСИП НАЗАРУК 19

ПАЛАТА ДОЖІВ

Саля Сенату.

Тут засідала перша в Европі рада зложена виключно зі світських людей.

Якже венецьке мистецтво представило той страшний для Венеції час — на однім образі? В самій середині образу стоїть дожа Льоредан і лівою рукою показує розюшеного бика, на котрім їде алеґорична Европа зі щитом в руці. На щиті герби союзників камбрейської ліги. Дожа Льоредан правою рукою делікатно піддержує Венецію, молоду й дуже милу жінку, котра в правій руці держить невеликий, острий меч, піднесений до удару на Европу, а лівою граціозним, чисто жіночим рухом підіймає злегка верхну одіж, як робить йдучи кожда елеґантна жінка. Вся вона злегка похилена, як звичайно до удару. А перед нею не то йде, не то скаче, не то лагодиться до скоку на Европу лев св. Марка. Дожа Льоредан немов і йому показує, на кого скакати. А Европа в короткій спідничині їде наироти Венеції сидячи так на бику як гуцулка сидить на конику. Венеція в короні, Европа в военнім шоломі, з перами. Весь той образ на тлі краєвиду: на обрію видно легкі сугорби і якусь будівлю з двома струнками вежами.

Одначе й сей світсько-военний образ непозбавлений релігійних мотивів: високо на тлі неба летять у воздусі два ангели, летять лежачи, на весь ріст змальовані, й держать над дожею Льореданом легкий вінок з лаврового листя — вінок побідника. Виглядає, якби великий мистець дуже хотів звернути думку глядача до Бога словами мислителя: „Коли ти справді розумний, на мене Єдиного будеш надіятися: бо нема нікого доброго окрім Бога Єдиного“.

Згадуваний вже Фоголярі, інтендант мистецтва у Венеції, пише, що небезпеку, яка тоді загрожувала Венеції, найсильніше представляє щит Европи, чи радше колекція гербів на тім щиті, гербів держав, котрі увійшли в той, одинокий в історії, зовсім неприродний звязок, — аби тільки зничити Венецію. Та чи одинокий? Тепер бачимо більше неприродних звязків...

Цікаво, якими простими аргументами оперував дожа Льоредан, взиваючи Венецію до боротьби проти Европи: „бо інакше, казав, не буде вже більше Великої Ради і вже не будете стояти на своїй свобідній землі“.

Кромі сего образу кисти Пальми Молодшого є ще праворуч від нього менший образ про дожу Льоредана, як він молиться до Богоматери за поміч для Венеції. Сей образ кисти Тінторетта.

З образів, які мають церковне тло, слід іще згадати образ, на котрім представлений вибір св. Льоренца патріярхом Венеції.

А зі світських картин є в салі сенату картина Тінторетта, що представляє Венецію як царицю моря і поучаюча картина Ґамбарата, як дожа і сенат беруть в опіку учених. Се дійсно потрібна річ, щоби влада занялася людьми, котрі працюють умово, бо інакше перший-лучший четар дасть їм таку школу, що про умову працю неможливо булоб говорити. Коли ми з часів великої війни маємо якісь описи зі стрілецького життя і статистику стрільців, то можемо се завдячувати головно опіці команданта січового коша, дра Никифора Гірняка, котрий ізза того переніс на собі не мало доносів таки наших любих Українців до австрійської влади. А якже моглоб бути інакше?

І Венеція як цариця моря й опіка над ученими представлені на стелі. Там представлені також фінанси Венеції в „Монеті“ Вічелія і військові справи у звязку з „Кузнею Вулкана“ і справи культу в вище згаданім образі Донабеллі.

Та годі все докладніше описувати. Треба ще дати бодай короткий загальний опис салі. Вона велика. Має богато вікон і богато сиджень з дерева, в два ряди. Тут трон дожі кращий ніж у салі колеґії або салі послів. Стеля грубо золочена. Все різьблене і все мальоване.

Ага, є ще в сій салі поучаючий годинник. Він має синє тло і золоті вказівки. А поучаючий він тим, що сей годинник має спільний „верк“, себто спільну машинерію з годинником по другім боці стіни, в салі Колеґії. Се мало пригадувати, що ті, котрі кермують державою, виконуючи владу, і ті, котрі вирішують постанови, себто сенатори — мусять у всім годитися, почавши від часу, бо інакше буде зле і з державою і з ними. Сі два годинники з одною машинерією повинні собі особливо добре затямити провідники одної 40-міліонової нації, коли та „нація“

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ „КЕРОС“
ПОРУЧАЄ ФАБРИКА СВІЧОК
власники ПАВЛО ДУРБАК і СИНИ
перше: Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
СПІЛКА З ОБМ. ПОР.
ЛЬВІВ, 15, ВУЛ. ОКРУЖНА 108 а тел. 57-48.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Повіт. Союзу Кружків „Р. Ш.“

3) Відтак промовляла пані Дорошенкова: Кружки мають ріжні обовязки але які права вони мають? Ми двигаємо всі тягарі удержання шкіл, а не маємо впливу на обсаджування їх учителями. Тут треба ухвалити відповідні резолюції. — Учитель Стефчак: Тут згадували про Народний Університет. Наші селяни не доцінюють вартости своїх дітей. На селі дитина ще досі не представляє більшої вартости. Нехай референти звернуть на се увагу. Треба підбирати такі теми, щоб селяни могли зрозуміти, що їх діти се частина спільноти. Коли селяни не посилають дітей до „РШ“, то се не звільняє їх від національного обовязку. Важна справа це опроцентування своїх власних торгів. Я умовився в склепі, де купую всі річи, що від закуплених мною товарів складає 1% на „РШ“. З таких дрібниць можна мати великий дохід. Діяльність ПСК була значна. — Дир. К. Малицька: Комісія підприємств повинна подбати, щоб видати бльочки. Кождий український купець повинен мати такі бльочки „РШ“. Се було вже перед війною. — П. М. Донцова: Кождий кружок „РШ“ повинен мати діточу бібліотеку. Заки будемо мати всюди свої школи, можемо мати всюди свої діточі бібліотечки. Треба щоби діти від 10 літ сходилися хоч раз на тиждень. Гуртове виховання повино відбуватися в товариській формі. — П. Ластовецький: Справа діточих бібліотек дуже важна. Коли п. Я. Татомир оповістив у пресі статті про діточі бібліотеки, я звернувся до него, щоб він опрацював зразковий реферат про діточі бібліотеки. Такий реферат розішлеться по всіх кружках. Хочемо пустити в рух бльочки, але в порозумінню з нашими купцями. Рада ПСК підготовляє систему рефератів з областей: гігієни, історії української школи, нац. виховання і ін. На селі брак домівок. Поручається творити амат. гуртки при кружках „РШ“. — Відтак принято одноголосно абсолюторію з подякою за жертвенну працю уступаючого виділу. — Комісія Матка намітила листу нової Ради ПСК: п. Ластовецький — голова, дир. Домбровський, Грамяк Мих., Д-р Мармаш, студ. Атаманюк М., Сенів Ольга, Малиш К., Мандзикова К., Смочок А., о. Галянт, Олексин. Заступники: студ. Филипович Е, інж. Заяць В., Коверкова Я. Листу принято. — Студ. А. Романюк: Ставлю внесення, щоби зїзд „РШ“ відбувся не як збори але як конґрес (комісії, 2—3 дні нарад), Крім сего треба скликати Педагогічний Конґрес. Потім принято резолюції дир. Ющишина, п. Олексина, дир. Домбровського, Романюка і п. Скоплякової.

П. Ластовецький: Ніхто з Ради ПСК не жалів труду за ті 2 роки. Велика була праця урядовця п. Костя Єзерського. Він працював як урядовець і як громадянин. Зменшення податку (з 10 на 2·50 зол.) не вистарчать на його удержання. Ми залягаємо п Є-у з платнею. Се анормальне явище. Орг. апарат вимагає ще другого урядовця. Студенти покривають кошти поїздок з власної кишені. Мусимо бути жерцями ідей „РШ“. Коли наша дітвора дістане нац. виховання, будемо спокійні за нашу будучність. — На сім голова Ради ПСК п. Ластовецький замкнув збори.

Заборонили віча і збори

в справі подій на Вел. Україні.

Український Громадянський Комітет у Львові повідомляє: Дня 24 жовтня с.р. начальник виділу безпеки у Львівськім Воєвідстві подав до відома представникам Українського Громадянського Комітету рятунку України, що влада не може дозволити на прилюдні віча та збори, заповіджені з приводу голоду на Україні на день 29 жовтня с. р. За мотив такого рішення влади начальник виділу безпеки подав атентат на урядовця совітського консуляту у Львові. Решта програми дня жалоби остає без змін.

По замаху в консуляті

„Не було приказу стріляти до польської поліції“

„Вєк Нови“ пише: „Кождому мимоволі насувається питання, чому замаховець в совітськім консуляті у Львові, Лемик, маючи в руці револьвер з чотирма набоями і в кишени три запасові магазини з набоями і маючи забезпечений відступ послушно підніс руки до гори на зазив: „Тут поліція, руки до гори“, — коли міг завзято боронитися і стріляти до поліції. На запит в тім напрямі відповів: „Не було приказу стріляти до польської поліції“. З того виходить, що кривавий замах був актом демонстрації, спрямованим виключно проти Совітської Росії.

Всі львівські адвокати боронитимуть Лемика?

„Вєк Нови“ дальше пише: „Наглий суд над Лемиком відбудеться правдоподібно в понеділок. По інформаціям з українських кругів до оборони Лемика зголосяться всі укр. адвокати, що живуть у Львові, без огляду на їх політичні переконання, від адвокатів-соціялістів через УНДО до безпартійних. Се має бути маніфестація негативного відношення українського громадянства до Совітської Росії з виїмком радянофільських кругів і К.П.З.У.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Празник Свята Покрови у св. Юра у Львові. В день перед св. Покровою і в день Празника гр.-кат. священики світські і монахи висповідали велике число прочан і парохіян. Всеночне відправив о. прал. Л. Куницький в асисті діяконів і аколітів. Відтак відправлено акафист до Покрови Пр. Д. М. По проповіди відбулася суплікація. В день Празника Преосв. Кир Іван відправив Архієрейську Сл. Божу і виголосив проповідь.

Апостольський Нунцій у Варшаві. О. Мармаджі має стати кардиналом і перейти на високе становище в Римі.

В Кракові відбувся недавно 5-ий з черги душпастирський конґрес. Його предметом було виховання молоді. Митрополит Сапега звернув увагу, що священик мусить знати наскрізь душу свого народу з добрими і злими прикметами. О. д-р. Мазуркевич (Познань) говорив про священика-виховника, що часто мусить поборювати ліберальні засади світських учителів. О. Ридзи жалувався на брак виховання в родиннім домі. Те виховання мусить доповнити священик. О. Розтворовський Т. І. говорив про реколекції як важний чинник виховання. Належалоб звернути увагу на виховання старшої молоді, на вміле підготування її до родинного життя, на виховання в напрямі пошани чужої власности та рішуче поборювання поганих бесід. Конґрес тривав 4 дні. Слідуючий відбудеться в Варшаві на тему Кат. Акції в душпастирстві.

В Римі відбувся „тиждень церковної штуки“ для священиків.

Міжнародне Бюро кат. публіцистів розпочало видавати бюлетин у фр. мові: „Будучність кат. преси“.

Чотири, ріжні дотепер, організації нім. кат. студентів утворили одну спільну організацію „Католіше Буршеншафт“. На жаль у бюлетині „Дайче Фірербріфе“ нова організація приймає поєдинки, як одиноку оборону чести. Кат. преса поборює цей нездоровий прояв, бо він незгідний з кат. засадами.

В Пекіні охрещено від липня 1932 до липня 1933 р. 7.740 дорослих осіб.

взагалі має мати колись якунебудь державу, бо інакше так її не буде мати, як собака не має своєї хати тільки що найвисше чужу буду.

Якіж властиво були взаїмовідносини між владами, що засідали в сій салі і в попередній? Вони були такі: В салі колегії і в салі сенату мав право засідати дожа, коронований як монарх, що був представником республики св. Марка, її властивий репрезентант, котрого влада була сильніша ніж нпр. влада теперішного короля Великої Британії, але обмежена на час вибору, то значить аж до його смерти, ну й не дідична, не спадкова. В салі колегії радився дожа з Сіньоріею, себто з властивим, виконуючим владу правительством. А в салі сенату засідали, радили й ухвалювали всі важніші влади Венеції, отже: дожа і всі ті, що з ним засідали в салі колегії, то значить радні й „Савї Гранді“ (великі мудрці). Тільки дожа, радні з салі колегії й великі мудрці мали право ставити внески в салі сенату й піддавати їх під голосування. З того ясно, яке значіння мали ті, що засідали в салі колегії, коли взяти під увагу, що вони й виконували ухвали. Далі засідали на великій платформі салі сенату ще т. зв. авоґадори й начальники ради десятьох у шкарлатних тоґах, далі прокуратори, сорок карних суддів, словом в с і важніші влади.

Зразу було тут 60 сенаторів. Їх називали „прегаді“, себто „прошені“, бо їх запрошувано на кожде засідання зокрема і ще впрошувано до сеї салі. Потому до тих 60 сенаторів додано ще 60 і ті другі так і називалися „додані“, або разом називано їх „Джюнта“ (додаток). Та всі вони були тут рівні ранґою. І всі мали право сидіти в пурпурових тоґах, що робило величаве враження. Тому вже старий Петрарка подивляв венецький сенат, розуміється не тільки задля самої одежі. Всіх сенаторів іменувала Велика Рада Венеції (про котру далі) — на оден рік.

Тут перед сенатом кождий венецький посол здавав звіт зі своїх подорожей і помічень, тут відчитувано ріжні важні листи й документи, тут оголошувано ухвали. Особливу славу мають цікаві звіти венецьких послів. Все те, старанно зібране й переховане в архівах, становить тепер і ще довго становитиме жерело до історії всеї Европи. Кромі ватиканського архіву взагалі нема важнішого ніж архів Венеції.

В салі сенату кождий мав повну свободу слова. Та ніхто не смів винести поза двері сеї салі ні одного словечка з того, що тут говорилося. Для такого влада Венеції не знала милосердя, а вязниці для політичних вязнів були страшні. Про них скажу пару слів потому. „Тенере ін консієнца“ голосили тут авоґадори і повторяли ті слова члени грізної Ради Десятьох. Отже се запечатувало уста на завше. І так учило штуки мовчання, якої майже не знають словянські племена. І тому тут діялися такі дивні річи, що довго наперед ухвалювано вироки смерти, а інтересовані не довідувалися про се, хоч про ті вироки знало багато людей: сенат Венеції був великий числом. І се одно з найбільших див Венеції, особливо її Салі Сенату. Атже в його нарадах і ухвалах брало згодом участь коло 300 осіб!... І вміли зберігати тайну. А в нас навіть у кождій „пятці“ виговоряться три „особи“...

В салі сенату запримітив я ще оден годинник кромі висше описаного. Чи й він мав звязок з тою самою машинерією, чи навпаки, власне був призначений на те, щоб не годитися в часі з двома полученими годинниками, — не знаю.

Салю венецького сенату описую тому так коротко, бо я просто пересичений блиском ще попередної салі. Зрештою великої ріжниці між ними нема ні під оглядом коштовности їх мистецького заосмотрення, ні під оглядом старанного виконання творів штуки. Коротко схарактеризую се так: воно таке, що хоч я перший раз в життю бачив красу величавих кімнат в палаті дожів і ледви чи другий раз побачу, то вже за той оден раз їх краса так мене полонила і така для мене близька стала, що я боронивби її перед усяким замахом. Хоч я для Венеції чужий чуженіця... Тут повинні вчитися наші мистці своїми творами плекати в народі нашім любов до своєї бувальщини і своєї Батьківщини взагалі. Бо коли в тій нашій Батьківщині лунатиме тільки рев взаїмної ненависти і паплюження заслужених людей платними аґентами чужих укритих сил, то трудно сподіватися, щоб на такім ґрунті виростала жертвенна любов до нашої нещасної а такої гарної землі...

Так виглядає Саля Сенату, друга тронова саля дожів, і такі будить думки...

(Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Т. К.

„Возсоединеніе” уніятів в Росії 1839 року

„В імя Отця і Сина і Св. Духа. Ми, з Божої ласки Епископи й собор Греко-уніятської Церкви в Росії на богатьох нарадах постановили таке:

„Наша Церква оставала від часу свого повстання в єдності зі Святою, Апостольською, Православно - Католицькою Церквою, заснованою Господом і Богом нашим Ісусом Христом на Сході, зі Сходу світ цілий просвітила й відтоді божественні правди Христової науки непорушно й незмінно переховала без додатків людської мудрости“.

Так починається датований 12 лютого 1839 року т. зв. „Соборний акт“, котрий закріплював на письмі відступлення від Католицької Церкви трьох Епископів ренеґатів: Йосифа Сімашка, Епископа Виленського, Антона Зубка, його суфраґана й Василя Лужинського, Епископа Полоцького (на столиці св. Йосафата Кунцевича). В Полоцьку списано на письмі заяву відступства і на другий день з Витебська, місцевости, де замордовано св. Йосафата, вислано до Петербурга акти „зєдинення“. Крім „соборного акту“, підписаного крім трьома вище згаданими апостатами й іншим вищим духовенством (членами консисторій, ректорами дух. семинарій і секретарями Сімашка й Зубка — разом 22 людей), вислано з Витебська ще просьбу, щоб цар прийняв „соборний акт“, як також деклярації духовенства, що зриває з Римом і „пристає до єдности“ з православям. Підписів було з литовської дієцезії 938, з білоруської 367. Та рівночасно зазначено у звіті, що не дали своїх підписів 116 священиків світських і 95 монахів. Покірна просьба до царя показує найкраще, мимо всіх заперечень і спроб довести „канонічність“ св. Синоду, що в Росії фактичним головою Церкви був цар.

Та се сухі й за сухі дані. Урочисто й офіціяльно проголошено „єдність“ (апостазію), яка прийшла нібито добровільно, згідно з бажанням самого клиру й Епископату. Та вже тих поверх двіста священиків, що відмовили підпису, доказують, що ніякої однодушности не було. І справді, як розгорнути карти історії Унії в Росії за часів царя Миколая І (1825—1855), то бачимо історію мучеництва з одного боку, а підступів і насильства з другого. Погляньмо в недавне минуле перед 1839 роком.

1806 року уніятський Полоцький Архієпископ Лісовський дістав монастир св. Софії в Полоцьку й умістив у ньому духовний семинар для виховання кадрів уніятського духовевства. Також інші уніятські дієцезії добилися під кінець панування Олександра І. (1801 — 1829) своїх семинарій; отже дієцезальні семинарії дістали крім полоцької ще дієцезії берестейська й митрополича виленська. Луцька дієцезія мала дістати семинарію в Почаєві, але до її відтворення таки не дійшло. Крім того ще 1803 року уряд створив при виленському університеті т. зв. головну семинарію для латинської й уніятської молоді. Туди вступали кандидати до духовного стану, що покінчили дієцезальні семинарії й мали набути тут основнішого знання. Та цей семинар, на жаль, винято з-під впливу єпископів і піддано колеґії з трьох професорів університету (теольоґічного виділу). В ньому запанував т. зв. йосифинізм, розповсюджений тоді на Заході Европи (назва від цісаря Йосифа II.), неприязний єдности Церкви і зокрема зверхности Папи. Таксамо малася річ з архідієцезальною виленською семинарією.

В обох заведеннях наука відбувалася лиш по формі в католицькому дусі. Професори були по свому наставленні ліберали, або виразно клонилися до схизми. І так прим. на виленському університеті викладано про примат Папи так, що толковано Старих Отців Церкви по схизматицьки й не подавано католицької арґументації. Професор канонічного права, світська людина, діскредитував цілком науку про власть Папи. Очевидно, що така наука могла виховати хіба апостатів. І так фактично було. З тої школи саме вийшли підписані на „соборному акті“ люди: Сімашко, Лужинський, Зубко й ін. Ось як учено, по спогадам Зубка, „католицької“ теольоґії в тих школах:

„Професор канонічного права, Італієць, людина світська, вчив, що Ізидор*), папський підлесник (!), сфалшував документи, незнані в перших віках християнства, і на них, як на автентичних, оперлася середновічна власть Папи... Професор Капеллі, поясняючи нам декрети тридентського собору**), насміхався з мнимого натхнення Св. Духа, котрому Отці собору приписують свої ухвали й говорив, що таке натхнення давало соборові радше папське золото (!!), як Св. Дух.

„Таким способом“, пише сей вихованок головної виленської семинарії, пізніший Епископ і апостат, „у нас дозрівала думка, що влада, яка находилася над цілою Церквою в руках одної людини (себто Папи), повинна підпадати контролі вселенських соборів і в наших поняттях захитувався фундамент папізму“.

Так вливано отрую в душі вихованків, майбутніх священиків і навіть Епископів. Не диво, що вони виходили на свої становища без твердих засад, склонні до апостазії, тим більше, що в такому случаю їм усміхалася карієра й ласка в урядових кругах — при їх протикатолицькому наставленні. Се виховання дало нарешті такого Сімашка. З походження Українець з київської ґубернії, відбув початкові науки в немирівській ґімназії, пізніше образувався в головній семинарії. Вже замолоду відзначався українським патріотизмом і замилуванням до народньої поезії. Та під впливом ліберализуючого йосифинського духа в виленській семинарії втратив привязання до Унії. 1826 р. цар звернув на нього увагу Блудова, головного діяча в заходах коло знищення Унії. Блудов справді почав з Сімашком переговори, які закінчилися успіхом на користь православя: Сімашко опрацював проєкт знесення Унії та її прилучення до православя 1827 р. В цьому проєкті спершу звертає увагу на перехід уніятів до латинства, далі на справу обряду, врешті дає проєкт „кращої внутрішної орґанізації дієцезій“.

У свому проєкті подає Сімашко наперед, у першій частині, погляд на засоби, яких уживав російський уряд в цілі знищення Унії від часів Катерини II. аж до вступлення на престіл Миколая II. Дальше, у другій частині, подає пропозицію, що треба далі робити, щоби доконати діла Катерини II., себто знищення Унії. У цій другій частині, яка лягла в основу царських розпорядків проти Унії, звертає Сімашко увагу на те, що замість щоб уніяти переходили на православя, бувае навпаки, що православні переходять на Унію. Сімашко вичисляє причини того явища, як прим. залежність руського (білоруського) народу й духовенства від латинників, небезпечний вплив священиків уніятських, яких парохії забрали православні, обряд, не подібний до православного через зміни, пороблені рішенням Замойського Синоду 1720 р. й ін. Щоби запобігти цій утечі від православя, Сімашко радить переорґанізувати т. зв. грецько-уніятську колеґію (начальний орґан над Гр.-кат. Церквою) в той спосіб, щоби вилучити з неї латинян, змінити орґанізацію дієцезій, звернути увагу на Ординаріїв, що бувають „запродані римлянам“, піддати Василіян Епископам, знести уряд протоігумена, щоби ослабити їх звязок, а тим самим силу й т. д.

У цьому проєкті отже плянувалося відділення уніятів від латинян, щоби знищити звязок між ними й уніятів наблизити до православних, далі ослабити Василіян, які були опорою Унії й видавали з-поміж себе твердих у вірі Епископів, — одним словом, „відлатинізувати“ Унію й „рівняти“ її з православям.

Проект Сімашка був принятий, — і продовж останніх дванацять літ, 1827 — 1839, він був пильно прикладаний у життя. Посипалися одні за другими удари. Використовуючи польське повстання 1830-1831 рр., у якому мали бути замішані Василіяни, уряд почав систематичне переслідування. Отже знесено уряд протоігумена (1832), знесено право патронату католицьких панів (1833), заборонено новіціят, накинено схизматицький служебник, де не було згадок про Папу (1831) і т. д. і т. д.

Іменований Епископом-суфраґаном у 1829 р., почав Сімашко свою діяльність уже як вищий єрарх. Його діяльність і її наслідки показує добре стан Унії в 1828 р. в порівнанні зі станом у 1833 р. В 1828 р. ще вийшов указ, яким заборонялося м.ін. Василіянам приймати на новіціят латинників. Се був початок упадку Чину в Росії, а тим самим захитання опори Унії. В тому році, коли вийшов указ, стан Унії був такий. На чолі стояв Митрополит Йосафат Булгак. Дієцезій було в Литві, Білорусі й на західно-українських землях чотири: виленська (литовська), якою управляв сам Митрополит, берестейська, під управою Суфраґана, Епископа Луцького Льва Яворського, далі полоцька під управою Еп. Мартушевича й луцька, під управою Еп. Сиротинського. Крім того був ще другий суфраґан Митрополита, а то Адріян Головня, Епископ Оршанський. Згаданий уже квітневий указ із 1828 р. за порадою Сімашка зніс дієцезії луцьку й берестейську, а залишав лише виленську й полоцьку. Внаслідок того Блудов завісив в урядуванні Еп. Сиротинського й переніс його до уніятської колеґії, зреформованої згідно з проєктом Сімашка, а Еп. Мартушевичеві додано за Суфраґана Сімашка. Яворського й Головню Блудов також усунув від влади й умістив їх у монастирях. Треба сказати, що всі Епископи крім пасивної вдачі Митрополита, „були по дусі й по засадах латинниками (добрими католиками) й не дбали про чисто ту обряду“, або, як се зїдливо висловився був Сімашко про Мартушевича, „були запродані римлянам“.

На місці сих правовірних Епископів засідали ренеґати в роді Сімашка, Зубка, Маркевича, Пільховського, Лужинського, Жарського й ін. До 1833 р. Блудов довів до того, що на епископських і консисторських становищах не засідав уже ніхто з опозиціонерів проти нищення Унії. Головня й Сиротинський померли в 1831 році, а Мартушевич і Яворський у 1833 р. Оставав уже лише старий Митрополит Йосафат Булгак, що не противився „чищенню обряду“. На місце померших Епископів висунено зараз урядові креатури: на виленську столицю Сімашка, на Суфраґанів при Митрополитові й Сімашкові Антона Зубка, Василя Лужинського й Йосафата Жарського, а Митрополита Булгака перенесено до Полоцька.

Вже в 1830 році Сімашко з необмеженими повновластями поїхав на візитацію до полоцької семинарії, в якій мала бути згідно з квітневим указом із 1828 року переведена реформа науки. Приїхавши до Полоцька, Сімашко перевів реформу в напрямі повного зрівнання науки із православними школами. Усунувши католицькі підручники, накинув схизматицькі.

(Далі буде).

*) Ізидор, київський Митрополит із XV. століття, пізніше Кардинал, прийняв Унію на фльорентійському Соборі.

**) Трид. Собор 1545—1563.

З нинішним числом „Нової Зорі“ розсилаємо чеки П. Щ. і просимо вислати передплату за 4-тий квартал і вирівнати довги. АДМІНІСТРАЦІЯ

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРО ПОЛОЖЕННЯ НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ оповістив „Манчестер Ґардіян“ 5 великих статтей на протязі тижня. Написав ті статті кореспондент сего часопису, що тепер за дозволом Москви подорожує по Вел. Україні. Він м. і. стверджує, що жаден край в СССР не потерпів від голоду стільки, що Україна і Кубанщина, але — каже — т е п е р вже голоду нема... Річ ясна, хто йому наказав таке писати, бо не булож ніякої акції, котра могла хочби тільки злаґіднити голод.

ДЕ КОНСЕКВЕНЦІЯ? Як відомо день 29 жовтня бр. призначено днем національної жалоби і протесту проти послідовного винищування голодом наших братів на Вел. Україні большевиками. Комунікати в тій справі поміщують „Діло“ і „Новий Час“. Одначе рівночасно ті часописи в чч. 282 і 232 оповістили б е з к о м е н т а р і в „невтрально - обєктивну“ статтю „Манчестер Ґардіяну“ прислану лондонським „Укрбюром“, в котрій м. і. подається до вірування, що оповідання про вимирання з голоду населення (України)... се видумки, що на Україні „сего року був прекрасний урожай і всякі побоювання голоду безпідставні“. Коли так, то по що писати за уряджуванням дня протесту і жалоби? Т. зв. „Укрбюро“ в Лондоні се власність відомого п. Макогона.

УКРАЇНСЬКА ПАРЛЯМЕНТАРНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ одобрила звіт з поїздки її делеґатів за кордон в справі акції голодуючій Україні і їх участи в Конґресі Національних Меншин у Берні.

НАГЛИЙ СУД НАД ЛЕМИКОМ, котрий убив члена большевицького консуляту, відбудеться у Львові, в понеділок, 30 с. м.

В СТАНИСЛАВОВІ увязнили адвоката д-ра А. Чорненка і його аплікаита О. Бойчука під закидом головної зради.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО Далядієра подалося до димісії. Сталося се у висліді голосування французького парляменту, який повалив правительство більшістю 30 голосів.

ПРИЧИНИ ПОВАЛЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОГО КАБІНЕТУ Далядієра отсі: Буджетовий дефіцит Франції в біжучім році виносить 8 міліярдів. Правительство Далядієра мало до вибору — або зменшити видатки держави (обнизити пенсії урядників, зредукувати скількість урядників, зреформувати суспільні обезпечення і т. д.), або піти на дорогу інфляції франка. Воно вибрало дорогу посередну. Рішилося на малу обнижку платень і збільшення податків. Але і се не помогло. Більшість соціялістів під проводом Блюма голосували проти, разом з правицею і центром та в той спосіб повалили уряд Далядієра.

СЕРЕД ФРАНЦУЗЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ наступив остаточний розлам. Посли Маркет і Ренодей перетягнули на свою сторону 29 послів і створили ґрупу неосоціялістів.

ГІТЛЄРІВСЬКИЙ „АНҐРІФ“ пише, що Америка і Совіти заключили тайний військовий союз проти Японії.

ЧИСЛО БЕЗРОБІТНИХ в Зл. Державах Півн. Америки виносить 10,089.000 осіб.

ЗЄДИНЕННЯ КАТОЛ. ПОЛІТИЧ. ҐРУП В ЕСПАНІЇ. Головний орґан еспанських католиків „Ель Дебат“ повідомляє, що всі еспанські католицькі політичні ґрупи, не зрікаючись своєї самостійности, злучилися для спільної виборчої акції в орґанізації „Confedaracion Espanola de Derechas Autonomas.“ На засіданні ради сеї орґанізації устійнено методи поступования спільно з іншими поміркованими орґанізаціями.

МЕКДОНАЛД, премієр Анґлії, все ще вірить, що йому вдасться корисно розвязати проблему розброєння і погодити становища Франції й Німеччини в тій справі.

В АНҐЛІЙСЬКІЙ ПРЕСІ деякі орґани перервали вже мовчанку в справі недалекого визнання Совітів Америкою і називають акцію Росвелта в сій справі одною з найважніших міжнародних подій від закінчення війни та вважає крок Росвелта додатним. З того виходилоби, що (коли се голос анґл. опінії) Анґлія піде разом з Америкою проти Японії.

„СОВІТИ ПЕРЕСТАЛИ БОЛЬШЕВИЗУВАТИ СВІТ“. „Дайтше Альґемайне Цайтунґ“ пише: Національно-соціялістична (гітлєрівська) революція уможливила Америці навязання взаємин з Совітами тим, що ся революція увільнила світ від страху перед СССР. Совіти покинули (?) плян большевизування світа, бо СССР стає помалу давною Росією.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ПІВН. АМЕРИКИ мають признати Совітам 500 міліонів долярів кредиту. З того 400 міл. мають ужити на закуп машин (чи машинових крісів?), 100 міл. на закуп бавовни (стрільничої?). Се дасть працю 300.000 американських безробітних.

ЯПОНСЬКІ МАНЕВРИ, які зачалися недавно, викликали велике зацікавлення не лише військових кол. Візьмуть в них участь цісар Ґірогіто, ґенеральний штаб, члени правительства та військові атташе чужих держав.

ТЕКСТИЛЬНИЙ СКЛАД
СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ
пл. Галицька ріг Баторія
поручає по найнищих цінах
модні вовни, шовки і мужеські сукна

Знаменні події в Варшаві

Криваві бійки між польськими студентами. — Університет замкнено.

Польська преса доносить: На варшавськім університеті прийшло до кривавої бійки між обвєпольськими (ендецькими) студентами і членами проурядового санаційного „Легіону Млодих“. Бійки повторялися через 2 дні. На першім курсі прав мав відбутися вибір синдика. Ректор сподівався авантури з того приводу, тому заборонив відбуття вибору. Мимо того ендеки вдерлися на викладову салю з окликами на честь „Обозу Вєлькей Польскі“. Присутні студенти І року викинули їх. Почалася бійка. Проурядові студенти вийшовши на подвіря університету стрінулися з ендеками й обвєпольською боївкою ремісничої молоді. В рух пішли палиці й кастети. З льокалю „Братньої Помоци“ впали револьверові стріли. Стріляли Обвєполяки. Один студент ранений в живіт, два в рамена. Одному студентови зломано щоку ударом кастету. По стрілах санаційні студенти вдерлися до „Братньої Помоци“ і знищили льокаль. Опісля висипалися на подвіря, де знов прийшло до бійки. Перед інтервенцією поліції студенти забезпечилися замкненням брам. Щойно дві години пізнійше поліція дісталася до університету, й увязнила 6 осіб. Університет замкнено.

ВСІ КУПУЄМО
нагробне світло і лямпки
та всілякі церковні і столові свічки, господарчі і косметичні артикули
у фабричній складниці мила і свічок
ВАШЕ ОЧКО
вул. Галицька 1., ріг Ринку
Ціни стисло фабричні!
181—4—4

З міліона людей уроджених в одному році половина їх вмирає в 45-ім р. життя а одна третина доживає 60-го року життя. Ви не знаєте до котрої катеґорії належите. Ви можете вмерти і перед 45-им роком життя, вмерти навіть негайно а тому треба Вам заздалегідь обезпечити своє життя в користь своєї рідні. Найкраще можете це зробити через Товариство „КАРПАТІЯ“ Львів, Ринок ч. 38.

Податкові надужиття

православного архиепископства.

Польська преса доносить: В Пінську викрили великі податкові надужиття, яких допустився православний архиепископ Александер. Коли скарбові власти зарядили ревізію книг архиепископської канцелярії, урядники канцелярії Віторський, Житинський і Крилов ставили опір. Тому скарбові власти звернулися до прокуратури. Книги забрано і переведено ревізію. Вислід ревізії тримають покищо в тайні, бо ведеться слідство. Надужиття мали тривати коло 10 літ. („Век Нови“).

НОВИНКИ

Користайте з нагоди! Крізові ціни! З днем 25. жовтня ц. р. обнижуємо ціни на підручники до навчання релігії в народних школах. 1) Малий катехизм коштуватиме зл. 0.60. 2) Біблія прегарно ілюстрована коштуватиме 1.20. Досвідчений катехит знає, що навчання релігії тільки тоді успішне, коли вся дітвора рівночасно закуповує підручники. Тому тільки гуртові закупи доцільні, а ми даємо на сплату. Замовляти „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 184-1-16

„Осс. Романо“ помістив згадку про сумну долю проф. Грушевського. Помістив також в цілості відозву нашого Епископату в справі голоду на Україні. Взагалі цей часопис посвячує тепер немало місця подіям на Вел. Україні.

Доляр знов упав: в приватних оборотах платять 5·95—5·94 зл. За один день, від вівторка до середи, доляр впав на 23 сот.

Польський Банк знижив відсоткову стопу на 1%, т. є до висоти 5%.

Пшениця подешевіла. За селянську пшеницю в краю платять 17—17·50 зл., у Львові 18·50—19 зл.

Семий зїзд аґрономів „Сільського Господаря“ відбувся у Львові при участи 34 аґрономів. По рефераті інж. Е. Храпливого і дискусії принято ряд резолюцій, що взивають до поширення та поглиблення праці аґрономів.

Дотеперішні емерити й урядники, котрих спенсіонують перед 1 лютим 1934 р., задержать емеритури в дотеперішній висоті.

Відпекуються. У звязку з ультральояльною статтею в „Учительськім Слові“ ч. 10 з б. р., (якого нач. редактором є п. І. Ющишин), п. з. „За чистий ідеал виховання й ідейного виховника“, появилася в „Ділі“ ч. 282 заява ем. учит. І. Стронського, в ч. 283 „Д.“ заява п. Мих. Таранька. Вони заявляють, що не годяться зі згаданою статтею і не відповідають за її зміст, бо не мають ніякого впливу на редакцію „Учит. Слова“ і не є в проводі „Взаїмна Поміч Укр. Вчительства“. (Гл. „Н. Зоря“ чч. 79 і 81 „Заг. Збори ПСК „Р. Ш.“).

Овочеві щепи і кущі, певні щодо відміни, гарні та здорові, замовляйте в одинокій українській фірмі А. Т е р п и л я к — З а л у к в а, почта і стація Галич. Телеф.: Галич, ч. 1. Конто ПКО: ч. 500.885. Цінники й оферти безплатно.

Зміна фірми: Власники фабрики свічок проваджевої під фірмою Інж. К. Котецький і С-ка, спілка з обм. порукою змінили з огляду на податки і видатки на соціяльні обезпечення фірму і будуть провадити фабрику як явна спілка під фірмою: Фабрика свічок і других хемічних перетворів „КЕРОС“ власники Павло Дурбак і Сини. 182-3-3

В „Міщанськім Братстві“ в Тернополі перебудовують салю. По реконструкції та саля буде найбільшою салею в Галичині поза Львовом.

Про Українську Загальну Енцикльопедію з признанням висловлюється „Прагер Прессе“ в відділі „Наука“.

Любка Колесса, наша відома піяністка, відбуває концертове турне по Німеччині. Музичні рецензенти висловлюються про її гру з беззастереженим признанням.

Про віденського героя в 1863 р. Українця Кульчицького не богато було згадки в европейській пресі. „Осс. Ром.“ називає його Кольшіцки й каже, що він був українським жовніром, але й додає, що дехто називає його польським, а дехто сербським. Це походить очевидно з браку належних інформацій з нашого боку.

„Український Тижневик“ — „Юкрейнієн Віклі“ почав виходити анґлійською мовою як додаток до щоденника „Свобода“ в Джерзи Ситі в Америці. Він призначений для молодших членів Українського Народного Союзу, вихованих в анґлійській школі.

В Саджавці коло Коломиї ночею з 15 на 16 жовтня б. р. вломилися злодії до парохіяльного дому, коли священик положився спати і винесли всю одіж, білля і начиння священика та взяли 110 зл., зложених на будову каплиці в Кубаївці. Се вже третий влом протягом року до парохіяльного дому в сім селі, в якім верховодять „радикали“.

Пострах Покуття, Андрій Грім Чайковський, що дався добре в знаки мешканцям повітів Городенка, Снятин і Заліщики, погиб застрілений поліціянтом в домі своєї матери, котра вмерла від рани.

Вітос втік до ЧСР. Такі поголоски, як подає польська преса, ширяться між польським селянством.

Картелевий суд у Варшаві, перший раз в Польщі, розглядав справу цементового картелю. Сталося се на внесок мін-ва Промислу і Торговлі. Воно закинуло сему картелеви, що він обмежував продукцію цементу і диктував ціни на цемент неузасаднено високі. Сим утруднював будівельний рух в Польщі і визискував консументів цементу. Розправі прислухувалися також представники заграниці. У висліді розправи суд видав рішення, котрим уневажнює всі умови цементових фабрик, що покликали до життя сей картель. Тепер ціна цементу повиннаб подешевіти.

В Женеві кружляють поголоски, що німецьке правительство хоче виселити з Німеччини в листопаді с. р. 100.000 Жидів.

З червоного „раю“ вернули до Литви 1 епископ і 6 священиків. Вони перебували кільканацять літ в тюрмі ГПУ. З льохів черезвичайки священики-мученики видісталися на підставі виміни політичних вязнів між Литвою і СССР. Повертаючі духовні вязні були обдерті і невимовно вичерпані голодом і знущаннями.

Зїзд Талєргофців, котрий мав відбутися 30 с. м., заборонила влада.

В Будапешті потурбували підчас протижидівських заворушень на політехніці 13 Жидів.

Робітники в еспанській пристані Віпарос не хотіли виладувати товари з німецького корабля „Веста“, котрий приїхав під гітлєрським прапором.

В гірських околицях Еспанії впали сніги. Вчасна зима перешкодила населенню зібрати решту зборів, які частинно вимерзли.

Великі летунські маневри відбудуться в Льомбардії 30 і 31 жовтня с. р. В них візьме участь все місцеве населення. Підчас маневрів буде обовязувати военний стан. Сам Муссоліні буде приявний на маневрах. Словом, лагодяться до вічного мира.

На університеті в Мадриті відбулися студентські демонстрації. Студенти здобули університет і здемольовали його уладження. Відтак винесли лавки на вулицю, облили нафтою і підпалили. Увязнено багато студентів.

Жахлива залізнича катастрофа у Франції. На залізничій лінії Париж — Шербурґ вискочив з шин поспішний поїзд якраз на мості. Машина і 3 вагони впали до ріки Рульон. Погибло 40 осіб, 150 тяжко ранених. Катастрофу мав викликати дефект оси машини.

В Манджурії увязнено 9 Китайців за намаганий бомбовий замах на американський і анґлійський консулят.

Доляр покищо не буде стабілізований. З Вашинґтону повідомляють: Росвелт виголосив до радія промову про господарське положення. Він сказав, що наперед мусять повернути в Америці ціни з 1929 р., а потім прийде девальвація доляра. Уряд буде дальше вести контролю над продукцією золота. Американський уряд іде свідомо в напрямі реґляментації валюти. З того виходить, що Росвелт не думає стабілізувати доляра, але й не йде на дорогу інфляції.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

ВП. Дописувачам: Приймаємо тільки такі кореспонденції, яких у відписі не вислано до інших ґазет.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.
120 37-50

ФАБРИКА фортепянів пянін і гармоній, продажа, виміна, направи, строєння,

М. ШКЕЛЬСКІ

Львів, Оссолінських 10. Тел.: 87-23 160.
160 10-16

КІНА

АДРІЯ: Хата дядька Томи.
АПОЛЛЬО: Мушу тебе здобути, (Ян Кепура).
АТЛЯНТІК: Кінґ — Конґ.
КАСІНО: Біла Лілея.
КОПЕРНИК: Любимець короля.
МАРУСЕНЬКА: Онкель Мозес.
МІРАЖ: Бейбі (Анні Ондра).
МУЗА: Його Ексцелєнція субєкт.
ПАЛЯС: Мушу Тебе здобути (Ян Кепура).
СТИЛЕВЕ: Брати Карамазови (Достоєвського) і ревія.
УТІХА: Пірати степу і ревія.

СПЕЦІЯЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР бувший довголітний лікар асистент дерматольог. клінік

в Берліні, Відні й Празі

орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.

другий вхід з улиці Собіського ч. 2.

Тел. 51-68 Сепараткові ждальні

ФУТРА **жіночі й мужеські як також всілякі новости футрові найсолідніше**

15—16 **виконані в фірмі** 150

ЕЛЬЖБЄТА СОЛІК

ЛЬВІВ, УЛ. СОБІСЬКОГО Ч. 4.

ПЕРЕРІБКИ ВИКОНУЄ СТАРАННО.

РОБІТНЯ ОБУВИ „ПШИШЛОСЬЦЬ“

Львів, пл. Домбровського 1.
163 5-10

Новочасна робітня обуви. Спеціяльність анґлійські чоботи, обува туристична,— спортова мужеська й жіноча, також всякі направки. П. Т. урядникам (урядничкам) догідні сплати.

Всякі артистично-різьбарські праці в дереві — церковні (вівтарі, амвони, сповідальниці, **статуї святих,** феретрони і т. п.) — артистично-меблеві — доповнювання різьб при антиках — виконує артист-різьбар в дереві

140-10-12 **ОСИП РОМПАЛА**

ЛЬВІВ, ВУЛ. ГЛИБОКА 18.

РІК ОСНОВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 4-? **Вибір великий!**

Одинока своєрідна й найліпша паста до взуття

45—50 **„ЕЛЄҐАНТ“** КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51. — Тел. 60-04.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ МАЄ СОЛІДНІ СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ ТАКОЖ ВИКОНУЄ НА ЗАМОВЛЕННЯ ВСЯКІ МЕБЛІ — ПО ПРИСТУПНИХ ЦІНАХ.

112-41-50

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда КЛЄБАНА

Львів-Знесіння, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм.) за текстом 30 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно.

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5. Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер, 2 листопада 1933. Ч. 83 (681).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Знов увязнення Галичан в СССР

Вістка про увязнення в СССР проф. Степана Рудницького, відомого географа, потверджується. Він сидить в тюрмі в м. Рязані чи Калузі на Московщині. Таксамо потверджується вістка про вивезення з Одеси проф. Миколи Чайківського, математика, сина д-ра А. Чайківського. Люди, що приїхали з Харкова, привезли вістку про увязнення Семена Вітика, відомого галицького соціялістичного демагога, що виїхав кілька літ тому в Совітську Україну як переконаний комуніст. Є також непровірена вістка про увязнення Мих. Лозинського, б. редактора „Діла", відомого з анархістичних переконань. Леся Курбаса, директора театру, вивезли з Київа в невідомім напрямі. Вони вірили, що за Збручем істнує „наша гарна держава".

Нова політична орґанізація „Фронт Національної Єдности"

У Львові появився новий часопис, суспільно-політичний двотижневик „Перемога". Се орган нової політичної орґанізації т. зв. „Фронту Національної Єдности". На чолі її стоїть отся орґ. комісія: голова Сильвестер Герасимович, секретар Дмитро Паліїв, члени: о. Михайло Блозовський, Вол. Кохан і інж. Любомир Савойка. Дивно і незрозуміло, що під тою „перемогою" підписався й оден катол. священик. Справу „Перемоги" оцінимо пізніше. Та вже тепер видно, що се „перемога" над розумом.

Десять міліонів самогубств в Европі

Суспільно-політична комісія Союза Народів оповістила потрясаючі статистичні дані про скількість самогубств в Европі. На протязі 30 літ від 1 січня 1901 р. до 31 грудня 1931 р. в Европі записано 10 міліонів самогубств. Найбільше число самогубств припадає на останні роки кризи. Сі цифри жахливо високі.

Святе Письмо в циганській мові

Лондонське Біблійне Т-во видало часть Нового Завіту в мові болгарських Циганів. Се взагалі перша книжка видана в тій мові, якою говорить 130.000 людей. Частина болгарських Циганів замешкує окремі дільниці в ріжних містах, частина веде кочівниче життя. Сі Цигани переважно магометанської віри. В останних літах значна їх частина приняла християнську віру.

СССР мобілізує на Далекім Сході

З Харбіна доносять: Манджурська влада дістала довірочні відомости, що у всіх округах Далекого Сходу правительство СССР зарядило мобілізацію 5 річників. Крім того до війська покликано членів військових колхозів. Одночасно ЦІК вислав на Далекий Схід ряд визначних комуністів. Вони заняли місця політичних комісарів у відділах змобілізованих військ.

Літвінов свариться з Комінтерном

Парижський „Журналь" пише: Між комісарем закордонних справ Літвіновом і управителем III. Інтернаціоналу конфлікт. Інтернаціонал видав брошурку „През. Росвелт виголоджує американський нарід". Брошура взиває фармерів до страйків і демонстрацій. Мали її перекласти на анґлійську мову, та Літвінов спротивився сему з огляду на навязання взаємин із Зл. Державами. Колиж брошуру таки хотіли перекласти, Літвінов загрозив, що не поїде до Вашинґтону. Конфлікт ще не полагоджений. Полагодять його щойно після повороту Літвінова з Вашинґтону. — Т. зн. перекладуть брошурку на анґлійське і засиплять нею „заприязнену" Америку так, як роблять з іншими близькими нам „заприязненими" державами.

Криваві заворушення Арабів в Палестині

В Яффі Араби проголосили ґенеральний страйк на знак протесту проти жидівської еміґрації до Палестини. По скінченні молитви в мечеті два тисячі Арабів походом пішло під палату палестинського уряду, який вже перед тим окружено засіками з кільчастого дроту і військом. Араби підносили оклики проти Жидів і проти правительства. Поліція і військо почали розганяти демонстрантів. Вивязалася стрілянина. 25 Арабів вбито, ок. 100 ранено. Також кількох поліціянтів ранено. Увязнено 40 Арабів. В Яффі оповіщено стан облоги. Заворушення повторялися кілька днів.

Соціялістичне будівництво ціною страшної жорстокости

Преса доносить: Суезький канал, довгий 164 км. будували 10 літ, панамський канал (довгий 82 км) будували 9 літ. А большевики побудували канал Ленінград — Біле Море, довгий 226 км, за 18 місяців. Але якою ціною? Канал копали ненещасні „соловецькі" вязні (селяни й інтеліґенція). Цілих 18 місяців працювали вони щоденно 10—14 годин серед страшних побоїв большевицьких наставників, голодні, напів нагі, перемоклі, дуже часто серед лютої непогоди, або тріскучого морозу, що доходив до 30—40 степенів. На тих примусових роботах було 150.000 людей. При житті остало всего 10 тисяч, а 140 тисяч людей переплатило той канал своїм життям. Так жорстоко не будували навіть найгірші фараони.

Предсказання на рік 1934

Сего року зачинають оповіщувати „предсказання" вчасніше ніж звичайно. Зачав віденський „ясновидець" Астра, котрого як ґрафольога вживають віденські суди до пізнавання письма. Отже він заповідає м. і., що в 1934 р. помре в Европі 5 визначних державних мужів, між ними оден в Польщі, далі заповідає, що сеї зими пропаде большевизм в СССР і зачнеться разом з тим упадок Америки та розцвіт Европи. Цікаво, що „ясновидець" своїй Австрії предсказує лише добрі річи.

НАЙДАЛЬШЕ ДО 25. ГРУДНЯ Ц. Р.

мусите викупити свою будинкову полісу на 1934 рік у приналежній аґенції Т-ва Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

В 15-ті роковини

Начерк проповіди о. Др. В. Василика, віцеректора станисл. дух. семинарії, з приводу 1 листопада.

Сегодня в 15-ті роковини памятного дня в життю українського народу зійшлися ми численно тут до Божого храму, щоб гідно просити у Всевишнього кращої долі для свого народу. І мимоволі линуть гадки на боєвища з часів наших визвольних змагань перед 15-ти роками.... І мимоволі линуть гадки на могили розкинені по наших рідних землях. І пригадуються нам поляглі наші, що з поконвіку зводили постійні боротьби з монґольськими ордами і накладали життям своїм не лише в обороні нашої батьківщини але і в обороні християнської европейської культури.... Мимоволі линуть гадки і в теперішність: перед нашими очима стають також конаючі жертви дикого московського комінтерну.

В нинішній серіозній хвилині, котра закінчує певний протяг часу і змушує нас увійти в себе, насуваються нам ріжного рода рефлєксії. Мимоволі питаємо себе самих у душі, що за причина наших невдач? І чому ми в боротьбі за свої права встоятися не були всилі? Чому нам не судилося стати в рядах на рівні з іншими вільними народами? І що нам робити щоб навязати з державним нашим минулим, щоб показатися ґідними спадкоємцями прав і обовязків свойого народу, — найстаршого з народів руських, що колись порядкував цілою Східною Европою.

Гляньмо в хід історії а запримітимо, що часи й обставини дуже змінилися. В попередних війнах розходилося о рятування цілости території; там малося до діла зі зовнішним отвертим ворогом. В теперішних обставинах знову мається до діла більше з внутрішним — скритим ворогом: тепер іде боротьба за душі. Ворог завзявся, щоби змести нас з лиця землі і то при помочи модерних, найбільше дієвольських середників. Дійсно могутні чинники суспільно-публичного життя як знання, преса, штука, а особливо ґріш, золотий телець, — пішли в обіг та розпочали на нашому національному орґанізмі моральнорозкладову роботу в цілі відхристіянізування його на всіх ділянках життя, в цілі винищення нашого релиґійно-національного духа. Часи теперішні серіозні і тяжкі: гроза велика насувається на нарід наш. „Піти їм на стрічу, заволодіти ними, стреміти до свободи дітей Божих" (Рим. 8, 28 і Гал. 5, 13), стати панами обставин се святий обовязок теперішної хвилі. Маємо звести рішучий бій і то бій в дусі Церкви, якщо тільки можемо віднести перемогу, і стати ґідними спадкоємцями предків наших!

Той бій маємо зводити не з особами: бо наша свята віра наказує нам любити ворогів наших і благословити їм навіть тоді, коли нам лихословлять. Але рішучо мусимо виступити проти неморальних засад, які вороги поширюють на нашому національному орґанізмі, неначе моральну

ганґрину. Се дійсно щось нечуване у світі, в теперішних культурних часах, щось дуже неетичне і нелюдське, що кличе до неба о пімсту, що загрожує знищенням культури християнської, загрожує не лиш нам, але всему людству взагалі! Тому треба великої рішучости до тої боротьби і то в більшій мірі як в якому іншому часі...

Та найперше переможім ворога самі в собі... Є щось такого в життю кождого чоловіка, що трудно йому рішитися самому в собі, щоб відперти ворожі затії зла та перехилитися на сторону добра і стати паном обставин. Тому починаючи з того нутра, ставаймо твердо до боротьби над релігійно-моральною обновою нашого особистого і суспільно-публичного життя. Творім ряди сильних характерів серед мущин і женщин і передовсім молодіжи! Нарід звертається за помічю насамперед до Тебе, молоде наша! В тобі цвіт життя, в тобі повнота одушевлення, в тобі надія будучности. І тому ворог вдерся найбільше в твої круги та спричинив велике знищення серед тебе! Але ти мусиш жити великою, чистою ідеєю. В найповажнішій хвилині, яку колинебудь переживало все людство, ти стояла найближе Христа Спасителя заступлена через св. Євanг. Йоана. Тому серце твоє мусить живіще бити: молода душа мусить жевріти найчистішим огнем чеснот. Наповнена духом християнського лицарства, ти маєш заняти визначне місце в тих рядах в яких мусимо зводити боротьбу в першій мірі за славу Божу та за практичне примінення християнських засад в життю.

Якаж зброя має послужити нам у боротьбі з затіями наших ворогів? Св. Павло в тяжких часах переслідування згадує християнам про шолом віри, надії та про меч духа. (Ефес. 6, 16 — 18). Дійсно нема иншого середника в тяжких невідрадних обставинах понад живу, готову до посвяти надприродну віру. Ми свідомі тої дивної сили у всяких нещастях. Наша св. католицька віра, віра прадідів наших, віра мучеників, вона вказує нам найвищу ціль та має дивний успіх у всіх людських змаганнях. Але та віра має бути дійсно подібна до віри мучеників не тільки що до змісту але й одушевлення.

Другий середник до боротьби зі злом се шолом надії — довіря. Коли приглянемося великій могутности і скількости середників, які примінюють до боротьби наші вороги, то мусимо признати, що від малодушности та повної загибелі може нас вибавити тільки довіря, повне одушевлення. Довіря се пречудна міць, що розбуджує з глибин людської душі дрімучі сили, додає крил відвазі та робить навіть зі слабодуха мужа сильного характеру, відважного героя. Довіря се святий оптимізм, без якого не дасться осягнути ніяких успіхів. Чеснота надії довіря процвитає в тяжких часах переслідування; а ми в теперішних часах, в невідрадних обставинах так потребуємо мужів довіря, мужів надії! Тому скріпім довіря до Бога, до Його Провидіння, що всім кермує, що кермує і нашим народом, довіря до слушности і святости нашої справи. Памятайте, що рятунок в кождій суспільности виходив все від одиниць, від людей повних ідеї й незрушимого довіря, беззастережної посвяти і то навіть посвяти життя, коли потреба. Послідний середник се меч духа, се Боже Слово, Воплочене, Розпяте. А хрест розпяття се знак любови. Любов знова обоснована на хресті то найсильніша зброя; вона все непобідима мимо найбільших перепон і трудощів. Плекаймо отже взаїмну любов у своїй суспільности! Оставаймо в своїх релігійно-національних переконаннях непохитні і тверді як діямант! Носім високо знамя віри, надії, любови а побіда наша певна!

Весь творчий розмах, який родить всяка віра, виладовується дуже скоро, коли ця віра вичерпується здобуттям земного „щастя“ і земних матеряльних благ. Здійснення такої віри в формі завоювання влади приносить людям завжди повне розчарування і кінчиться руїною. (В. Липинський, „Релігія і Церква в історії України“).

В. ТАЛЬКОВИЦЬКИЙ

За новий уклад сил на політичній арені Европи

З приводу виступу Німеччини з Союза Народів.

Виступ Німеччини з Союза Народів заворушив політичною думкою Европи. І вона з того приводу старається здати собі справу з нового укладу сил на її політичній арені.

В сучасній політичній опінії Франції переважає таке очеркнення становища Анґлії й Франції що до Версайського договору: Франція переняла на себе тягарі й ненависть народів, а властиві користи з війни має Англія. Очевидно, тут треба розуміти — користи з поконання Німеччини й упадку Росії, головних противників Анґлії.

І дійсно, такий погляд має за собою досить слушности. Повоенний час заснічений воєнними пристрастями та переповнений ненавистю й недовірям народів до себе, не вмів сповнити свого призначення. Він не угрунтував ладу ні в Европі ні поза Европою, не дав також утриваленої провідної ролі Франції, щоб вона могла відіграти ролю нормативного чинника бодай на европейськім континенті. До певної міри можна навіть квестіонувати вартість побіди.

Бо як ходить про реванж Франції на Німеччині за рік 1870, то ця відплата з огляду на величезні жертви в людях дала Франції дуже слабу сатисфакцію. Як ходить про привернення традиційного передництва Франції в Европі, то слаба його сторона факт, що воно сим разом не було позискане масовим тягарем лише французької людности й її культури, як се діялося давніше, наприклад, за Людвика XIV. Тоді французька інтелектуальність дійсно заливала Европу, тепер вона далеко слабше відділовує на неї.

В останній війні принесли Франції побіду союзники, головно позаевропейська сила, а саме військова техніка Америки та реклямова пропаґанда представника її В. Вільзона свободи й самоозначення народів і т. п.

Та що з того вийшло? Політика Франції та її союзників замість поставити порозуміння з противною стороною на дійсно модерних підставах, згідно з духом часу, вона обґрунтовувала свою перевагу на підставі застарілих, пережитих способів. То значить: побудували нову політичну систему Европи на упокоренні і зубожінню культурної й дуже численної противної сторони. Найфатальніший для сучасної Европи факт розвязання великого економічного орґанізму, яким була Австрія і перед тим, перед всесвітною війною також Туреччина, а на їх місце сотворення всупереч раціональній економії цілого ряду дрібних розсварених адміністративно дорогих політичних орґанізмів, які задля неуправильненого питання національного (меншостевого) дуже тяжко звести до якоїсь дійсної федерації та створити з них життездатне велике тіло.

Показалося, що нові дрібні кліенти Франції, навіть для їх творця стають тягарем через те, що для своєї відбудови вимагають великих фінансових тяжких до покриття позичок, а дають за се лише проблематичні користи мілітарні. Коли теперішня економія — як сказано — для раціональної, дешевої господарки стремить до творення великих політичних тіл, то дотепер фактично не далося сотворити на взір Австрії подібного міцного федеративного звязку з одним спільним законодатним центром. А не довелося, як сказано, задля сильного тертя та колізій народностевих між поодинокими членами.

Як відомо, на нічім скінчилися недавні дискусії в европейській пресі в справі ґальванізації наддунайської кітловини і Балкану, яку так пильно хотіли перевести західні держави. Всі проекти створення федерації одні за другими — розбилися!

Поминаючи вже справу самоозначення народів, припустім, як не актуальну, треба признати, що побідна сторона не вміла створити також нових високих ідей, з великою моральною силою, не вміла перевести перегруповання суспільних сил повоенного громадянства на підставі духової вартости та заслуг працюючої руки. Ще много лишилося останків з доби февдальної. Часи викликані французькою революцією були як на тодішні часи плідніщі в поступові ідеали.

Найважніша причина сьогочасного хаосу та, що Париж поконав противників не своїми власними силами і через це не міг по війні стати регулятивним центром, серцем, не говорячи вже цілого світа, але навіть самої Европи. В тім власне факті вся трагедія сучасного непевного часу. Побідна Франція не має сили, щоб накинути Европі свою волю, а вся її енергія звернена на те, аби якнайтак зручно, уживаючи найріжнородніших штучок з обсягу давної дипльоматії, маскувати свій престіж, в чому А. Бріян був прямо майстром.

Ролю Франції можна в неоднім порівнати з ролею Швеції в 17-ім та на початку 18 ст. Францію переросли або переростають нові політичні величини поза її східною границею і се найбільше утруднює їй держатися на поверхні регуляційної сили. Ще в 18 ст. пропорції густоти населення Франції до населення Німеччини здебільша були собі рівні, тепер, як відомо, Німців є майже вдвоє більше, тай культурно вони не стоять нище від Французів. Таксамо у відношенні до давних століть внаслідок татарської язви українське населення що до чисельности було колись приблизно рівне з польським, коли тепер українське населення майже двічи більше. Таксамо величезний приріст людности виказують Москва й Італія. Рівнож сильно своєю людностевою вагою скріпилися держави, що повстали в стрефі тертя між світом мусулманським і світом европейським, — на Подунавю і на Балкані. Словом, по зліквідованні мусулманського питання в Европі, постійного союзника Франції, віджив і набрав ваги европейський словянський світ. Все те перехилило точку тяжести з Заходу до Середущої Европи з сильним відтяженням оживленої надбалтійської стрефи. Звідси походить звихнення давної рівноваги і баляньсування важок.

Оживлення середземноморської полоси потягнуло за собою також й ті важні наслідки, що артерії руху й торговлі, які давніше були головно направлені в напрямі рівнолежникoвім, то значить, йшли з заходу на схід, — тепер стали сильно помножувати відплив товарів в полудневому напрямі, що вплинуло на скомплікування обігу крови в европейських державних орґанах.

Говорячи про шляхи, мусимо піднести незвичайно важний факт, може найважніший в теперішній добі: величезну революцію, яку переживає людство в области комунікації, а яка починає кидати свою велитенську проекцію на новий розвій матеріяльних і духових дібр в цілому світі.

Перша така революція пребогата в наслідки відбулася в середновіччі десь між 10 а 12 ст. Вона зазначилася тим, що тоді почали сходити на другий плян шляхи сухопутні як чинник комунікаційний, а на їх місце стали брати верх як дешевші дороги морські. Зразу вони вели попри береги, а потім чимраз сміливіще через океани.

Наслідок того був такий, що континентальні держави, які мали сухопутні шляхи, стали підупадати, а на їх місце стали підноситися держави положені біля морських шляхів. Від тої памятної хвилі починають приходити до голосу передовсім держави положені на лінії атлянтійського моря й над частинами сеї лінії. Україна в початкових княжих часах була великим транзитовим шляхом з Азії до Европи. Власне ті часи дали київському

княжому періодови найбільші богацтва і славу. Тоді то в 11 ст. на якийсь час Київ вчинився по Царгороді навіть центром енергії для тодішнього европейського світа. Наші літописці знаменито заакцентували значіння сухопутних доріг для проспераційї Київа й цілої України. Від часу перемоги так званої морської (маритимної) комунікаційної системи як таншої, мусіли держави позбавлені морського побережжа, підупадати аж доки не впали цілком жертвою на річ богатших держав, які дотикали моря. Як знаємо Україна ввійшла тоді в склад польсько-литовської держави. І наша Хмельниччина тому, що не мала енергії добитися ні до шведського ні до турецького (Чорного) моря, мусіла скінчитися банкроцтвом. (Річ ясна, що тут підчеркнено всі ті чисто матеріяльні моменти, не торкаючи важних моральних причин розкладу). І за нашої памяти, після світової війни, якби український визвольний рух, замість чинити своєю мілітарною підставою замкнений центральний Київ, був учинив тою підставою Чорне Море і полудневу Україну з її контактом зі світом, — мігби був подіям обеднання укр. земель надати зовсім інший напрям. Зрештою, момент світової революції і творення нового світа ще не покінчені.

В кождому разі згустіння населення на Україні та на схід від неї в степових полосах і тенденція до сильнішого ожившення комунікації з Азією через континент се велика додатна новість для теперішньої України. З огляду що в теперішню добу починає відогравати в економії значну ролю час, злучений з комунікаційною скорістю з огляду на те, що прості дороги через континенти — найкоротші, зявляється тепер знов поворотна филя зросту значіння континентальної комунікації, а до неї долучується комунікація через опанування воздуха аеротехнікою. Здобуття воздуха причинилося також до лекшого заатакування морських пливучих твердинь кораблів-велитнів і таких оборонних точок як укріплені пристані. Взагалі нова техніка підкопала дотеперішню вищість морських держав. І сей момент — одна з найбільших журб морських держав. Він часто виливається в побоюваннях, чи довго ще удасться під ослоною корабля богатіти та недопускати конкурента ворога до брам своєї держави. Легкість і скорість нової комунікації має великий вплив на витворення нового обличча духового та матеріяльного світа; вона витворює новий тип цивілізації, нові точки сил, нові скуплення енергії, вона утверджує нового рода демократизацію світа, вона витворює нове затіснення між народами і гігантичним своїм летом прискорює дозрівання людського духа.

Нова відмінна „циркуляція крови“ між народами творить нову систематику сил також в політичнім обсязі: одні держави, які відігравали за велику ролю в пропорції до своєї величини — зіпхне до иншої, скромнішої ролі, а видвигне нових велитнів, які досі задля непригожої кон'юнктури були погружені в летарг. Се видимо в Азії й таку саму боротьбу за зміну політичного укладу сил видимо в Европі.

Всі ті явища промовляють за значним скріпленням позиції України на міжнародній арені в порівнанні з нашою позицією в давніших століттях. Нова революція в царині комунікації відбувається на нашу користь.

Сьогодня в часах панування науки і ріжних наукових матеріялістичних теорій, бачимо з одного боку — необмежене і позбавлене всякого містицизму звіряче пожирання богацтв, витворених у попередніх релігійних добах: повну руїну духової і матеріяльної культури, а з другого — такий зріст неопанованого містицизму ріжних фанатичних сект, ріжних соціялістичних пророкувань про грядучий „новий лад“ та „загальне щастя“ і такий розцвіт ріжних спіритизмів, медіюмізмів і т. п. культів таємних сил, якого не було в добі найтемнішого і найбільш забобонного середновіччя. (В. Липинський, „Релігія і Церква в історії України“).

Національний Конґрес*)

В дальшій серії статтей про Всеукраїнський Національний Конґрес п. В. П. („Діло“ чч. 230, 233 і 234) пише: „Сьогодня треба перестати лише деклямувати про соборність. Наддніпрянська еміґрація, яка не збільшується, бо старіється і вимирає, мусить погодитися з тим, що лише міліони народу по сей бік Збруча, які не маліють а все ростуть, є справді певною і реальною базою в боротьбі за визволення Великої України. Знов Україна по цей бік Збруча мусить глибоко перенятися свідомістю, що поліпшення її ситуації тісно звязане з розцвітом води на Вел. Україні. Тому то за „Округлим Столом“, поруч В. України, мають засісти Галичина, Буковина, Підкарпаття, Волинь, Бесарабія, Поліся та Холмщина, мають засісти представники еміґрації з Півн. Америки, Канади, Бразилії, Аргентини, Далекого Сходу й великої української европейської та світової еміґрації“.

Тоді, каже автор, зі здивуванням побачимо, що справа створення всенаціонального центру се „передовсім справа поборення ґеографічної віддалі та розкиданости, а не ідеольоґічного розпорошення“.

„Якже може створитися всенаціональний провід чи центр?“ — Отже відповідаємо: Для сего мусить бути скликаний Всеукраїнський Світовий Конґрес. Сей конґрес... буде компетентний розглянути українську проблему в усій її величі та складности... Се буде справді крок епохального значіння, який започаткує нову еру.

Тут лише коротко наразі зазначимо, що нам дасть Конґрес... Отже, передовсім Конґрес видасть закон про всеукраїнський „надтериторіяльний“ парлямент, або інакше „Центральну Раду“, як постійну установу, до якої будуть вибирати депутатів всюди, де лише мешкають Українці і де се буде можливо. Сей парлямент буде збиратися систематично, буде найвищим авторитетом для Українців цілого світу. Але поки це станеться, Конґрес, що має складатися з 200—300 депутатів, виділить із себе Малий Конґрес або Малу Раду, що буде збиратися в міру потреби. Перший конґрес... вибере також зпоміж себе Всеукраїнський надтериторіяльний Національний Провід, який буде постійно діючим... Національний Провід, чи Всеукраїнський Центр... має складатися з 12 до 15 осіб, які по можливості представляють всі території, землі, кольонії і держави, з яких на сьогодня складається світове українство“.

Які позитивні наслідки принесе з собою скликання Всеукраїнського Конґресу? — Автор вказує на найважніші з них: 1) „Ціла українська нація стане жити і думати категоріями всенаціонального значіння, в неї зросте почуття самоповаги і віри в свої сили, 2) зросте і високо піднесеться престіж української нації й цілої української проблеми в очах усього політичного світу, 3) Конґрес для задоволення найважніших потреб недержавної нації вирішить акт величезного національного значіння — встановить всенародній, для всіх морально обовязуючий національний податок“...

Встановлення всенародного податку буде актом високого політично-виховного значіння. Нація, що свідомо і всенародно зможе обслужити себе, — здає іспит зрілости“.

Автор застановляючись, кілько такий податок може принести річно, бере за основу обчисленнь 8 міліонів Українців, що живуть поза СССР. З того платездібних нараховує він 1/3. Одначе для обережности бере лиш 1/4, себто 2 міліони таких, що можуть платити. Податок виносивби 1 доляр річно, себто 2 міліони долярів річно можнаби зібрати на всеукраїнські ціли. Сі гроші, каже автор, не зараз можнаби зібрати і навіть не за 5 літ, одначе ся сума осягаєма і вона заспокоїлаб найважніші всенаціональні потреби.

*) Гл. „Нова Зоря“ чч. 70, 71, 72, 73 і 77.

Лікарський фейлетон

Як лічити опарення?

Опарення найбільше небезпечні тоді, коли покривають значну частину тіла. Лікарі впевняють, що коли понад 50% скіри опарено, тоді смерть людини майже неминуча. При опаренні повстає нервове потрясення, викликане страшним болем. Жертва опарення дістає спрагу, воніти і навіть конвульсії. Кров опареного гусне так дуже, що йому годі пустити кров. Щоби привернути втрачений плин, опарений мусить богато пити. Підчас розкладу опарених тканок недужий може легко дістати закаження крови, бо до ран дістаються трійливі токсини. Опарення треба ізолювати від воздуху. Тому опарені місця смарується оливою, ріжними мастями, вкінці перевязками з гази або густого полотна, добре перевареного і натовщеного. Перевязки повинні бути вільні, не прилягати до опарених місць, бо при їх зміні недужий дуже терпить. При більших опареннях не вживається перевязок. Тоді леченням мусить занятися лікар-хірург. Опареного треба держати в теплі. Рану треба висушувати алькоголем. Тоді опарення скорше гоїться.

Зі Швеції

В салі Національного Музею у Львові відбулися сходини, на яких пп.: проф, М. Посацький і дир. І. Свенціцький поділилися з приявними своїми враженнями з подорожі по Швеції. Проф. М. Посацький (зміст): Шведів є менше ніж мешканців Лондону. Одначе вартість їх не в масі, а в їх духовій вартости. Скрізь стрічаємо шведські річи: сірники, сталь, футра, лещета, слейд, ґімнастика-Лінґа і т.д. Знаємо Шведів і з історії. Скандинавці під назвою „Вікінґів“ перші відкрили Америку, але се пішло в забуття. Ліндберґ, що перший перелетів океан, се замериканізований Швед. Славна також надгорода Нобля, шведського інжиніра, що доробився на винайденім ним динаміті і з відсотків свого майна уфундував надгороди в области ріжних наук. Шведи мали і мають великі зносини з цілим світом.

Майже ніякий нарід не звязаний так зі своєю землею, як шведський. Щоби зрозуміти його психіку, ментальність, треба пізнати його землю, Шведський нарід се витвір шведської землі, се її плід. Швеція — великий край. Від м. Мальме до Нарвіку так далеко як зі Львова до Єгипту, до Каїра! Велика ріжниця є між урожайною полудневою частиною Швеції, де росте навіть виноград і північною Ляпляндією. Море, ліс і гори складаються на краєвид Швеції. Богато ґранітових скал, записаних старими рунами. Вони походять ще з дилювіяльного часу, коли леди сягали аж до Львова. Цікаво, що шведські знахідки такі самі як на Креті та в Єгипті. Се свідчить, що мешканці Швеції удержували тісні звязки з мешканцями тих далеких країв.

Північ Швеції — самі ліси. Ріки творять численні водопади. Навіть їдучи зелізницею чути шум і гук водопадів. Богато озер і рік на тлі вічної зелені лісистих гір. Стокгольм се Венеція півночі. Ляпляндія має всего кількадесять тисячів мешканців. між котрими, як в цілій Швеції, нема анальфабетів. Ляпляндці кочують зі своїми чередами, не хочуть працювати в копальнях. З того краю віє скрізь: ліс, ріка, озеро, зелень. Віє подихом здоровля, свіжости, сили. Така то Швеція! Чесність панує тут така, що в трамваях нема кондукторів. Кождий кидає сам належний гріш на призначене місце. Брак там охоти критикувати, філософувати, мудрувати. Нема фальшу, нема облуди. Нам Шведи видаються наївні. Шведи мають нахил до фантазування. Ліси повні містичної таємничости впливають на уяву Шведів. Там збереглися старинні заґи в первісній формі. Природа склонює їх до поваги. Шведи мають універзальний дух, котрим обіймають все людство (хоч їх несповна 7 міліонів). Сей нарід хоче обняти своїм духом цілий світ. Недавно була 100-літня річниця уродин інж. Альфреда Нобля, котрий щоби протиділати свому страшному винаходови (динамітови), уфундував надгороду миру. Підчас світової війни шведський Червоний Хрест розвинув велику добродійну діяльність, з котрої скористало богато Українців.

На закінчення проф. Посацький відчитав по шведськи виїмок з поезії найбільшого шведського поета Тейпера і переклав його на українську мову. (Д. б.).

Нова кінова політика.

Висновки нашого співробітника, подані в статті „Нова кінова політика“ (Гл. „Нова Зоря“ ч. 63), а саме, що большевики заключили тісну співпрацю з капіталістичними кіновиробництвами, тепер уже явно потверджуються. І так велике жидівсько - французьке кіновиробництво „Патѐ-Натан“ у Парижі подало до відома загалу, що заключило з Совкіном умову. Одною з точок тої умови буде стале висвітлювання совітських кінових додатків між фільмами „Пате-Натан'а“.

Посвячення домівки

3-ох українських товариств у Львові в городецькій дільниці

Дня 29 жовтня с. р. відбулося у Львові при вул. Городецькій ч. 121 посвячення спільної винайнятої домівки читальні „Просвіти“, Сокола Ill. і Народної Орґанізації Українців міста Львова на городецькім передмісті. О год. 13·30 парох св. Юра о. Л. Куницький довершив посвячення і виголосив відповідний привіт. В нім висловив побажання, щоб на городецькім передмісті скоро повстав власний Народний Дім. Академічний хор Бандурист відспівав Боже Великий. Дир. Похмурський, голова читальні „Пр.“ подякував всім приявним за участь, священикам, делеґатам ріжних установ, членам і гостям. Привіти складали: п. Таранько від матірного т-ва „Просвіти“, п. М. Дужий від філії „Пр.“ на місто Львів, проф. Березовський від Нар. Орґанізації Українців м. Львова, інж. Благітка від т-ва Сокіл-Батько, п. Олексин від кружка Рідної Школи на Городецькім передмісті, п. Русинко, голова т-ва Сокіл Ill. Хор Бандурист відспівав ще: Ми лицарі і Слава героям, чим причинився до піднесення настрою. Вкінці відспівано національний гимн. Після посвячення приявні оглядали гарну виставу вишивок, уладжену рухливим Кружком Р. Ш. ім. Лесі Українки. Посвячена домівка складається з трьох кімнат: одної більшої зі сценою та двох менших. Читальна на Городецькім має свою історію. Незабаром вона обходитиме 30-ліття свого істнування. Був час, що її опанували були комуністи. Тоді ся читальня містилася в забудованнях св. Юра. Потім мала вона домівку при вул. Городецькій 95, в шкільнім будинку. Одначе на жадання влади читальня мусіла її покинути. По тяжкій боротьбі читальню вирвали з рук комуністів і вона тепер має національний характер. Коли зважимо, що Українців на Городецькім є коло 10.000, найбільше зі всіх львівських передмість, тоді зрозуміємо велике значіння сеї національної твердині у Львові. Одначе тяжко зрозуміти, чому села з 500 мешканцями мають свої власні читальняні доми, а Городецьке зі своїми 10.000 Українцями по 30 літах істнування читальні Просвіти ще й досі не здобулося на власний Народній Дім.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

Знаменна промова Гітлера

Гітлер виголосив до радія велику передвиборчу промову. Подаємо її найбільше характеристичні місця: „Між Німеччиною і Польщею установлено коридор. Можна було знайти іншу розвязку, яка задоволила б обі сторони. І Польщі і Німеччини не можна змести з поверхні світа. То чомуж кинено яблоко незгоди між оба краї? Лише тому, щоби викликати ненависть між народами, які мусять з собою співжити. Нема сумніву, що можна було знайти інший вихід. Версайський договір мав лише на ціли вдержання неспокою... Ми працювали для добра народу, а що зробив світ? Зневажав нас, брехав й очорнював. Чому не оставлять нас в спокою? Говорять, що ми допускалися жорстокостей. Алеж найбільшу жорстокість доконано в в імя версайського договору. Німецька революція не коштувала більше як 50 людських жертв, а ті жертви се — лотри. Наслідком версайського договору 20.000 Німців скінчило самогубством, а були се чесні люди... Боронимо прав німецького народу, пригніченого дотепер Жидами. Німецький нарід тепер щасливіщий ніж передтим. Лише переслідує його ненависть ворогів... Ми готові витягнути руку до всего французького народу. Хочемо лише боронити гідности нашого народу. Хочемо мира з Анґлією, Франціею і Польщею... Скорше умру ніж підпишу, якінебудь умовини не до видержання, бо знаю, що мій нарід стоїть за мною. Його гідність се моя гідність.“

Конгрес циганів

В Букарешті відбувся конґрес румунських Циганів. Цигани прибули зі своїми родинами і всім своїм майном. Довкруги салі нарад стояли циганські вози. Конґресом проводив „циганський король“ Лязаріка. Найважніша справа се проблєма постійного осідку. Один Циган сказав, що Цигани не хочуть бути довше дикими звірями, що їх гонять з місця на місце, але хочуть мати власні школи. Домагаються, щоби правительство не давало концесій гіпнотизерам, бо вони роблять конкуренцію циганським ворожкам. Ворожба се відвічний виключний „привілей“ Циганів, головне средство їх удержання, доведене до високого мистецтва. Цигани нарікали, що радіо випирає циганську музику, самоходовий рух підтинає торговлю кіньми (Цигани славні... конокради! Тепер можуть бути... автокради!).

Ревізії й увязнення

У Львові поліція перевела ревізії в адвокатських канцеляріях д-ра Вол. Старосольського, д-ра Ст. Шухевича і д-ра Ст. Федака. В д-ра Старосольського забрали приватні листи і дрібні видання. Відтак увязнено обох синів д-ра Старосольського мґра Юрія і студ. політехн. Ігоря. Увязнено студ. Богдана Ковшевича та кількох інших. В „Фортуні Новій“ увязнено бухгальтера П. Чубатого. В редактора видавництв „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“ Івана Ющишина переведено домашню й особисту ревізію. Шукали за літературою ОУН. Увязнено теж Агатона Добрянського. На жовківськім передмісті поліція перевела ревізії в радн. Купчинського, П. і К. Филипових, Іванни Василець, М. та Н. Костюків, Ол. Хлєбича. Також перевела ревізію в п. Ів. Бедрили, секретаря редакції УЗЕнцикльопедії. Увязнено студ. прав О. Антоновича. В Протесах (Жидачівщина) переведено ревізію в кооперативі. Шукали за аґітаційною бібулою проти польської школи. Увязнено Ат. Федоляка і Гната Балиту учен. VIII кл. ґімн. В Замарстинові відбулася ревізія в чит. „Просвіта“. В Бартатові (пов. Городок) поліція перевела ревізію в Районовій Молочарні, кооп. „Будучність“ і в чит. „Просвіти“. В Лопатині (Радехівщина) переведено ревізію в адвоката д-ра І. Стадника, в лікаря д-ра В. Куцика, в пароха о. дек. Кравціва Миколи, в Романа й Івана Мандриків, в Вас. Саганюка. Увязнено д-ра Куцика, В. Саганюка, Зиновію Кравцівну, Романа й Івана Мандриків. По двох днях двох перших звільнено, решту передано судови. В Тустановичах увязнили студ. Лаврова. В Сокалі поліція перевела ревізії в голови чит. „Просвіти“ мґра В. Стефанишина, п. С. Семенюківної, Соколовської, Баранівної, Борисівної, в учениць учит. семинарії А. Романовської, Кравчуківної, Томчуківної, Я. Свидницької і М. Ганіткевичівної. Увязнили п. Соколовську. В Сокальщині увязнили Вол. Леська, Ст. Трохимчука й Ів. Демчука з Бобятина й Андрія Дячишина з Боянич, Івана Бойка з Тартакова, Вол. Свидницького з Сокаля. В Галичі увязнено кооператора М. Лесіва та М. Загайного. В Острові к. Галича увязнено Й. Жилюка. Ревізії переведено в усіх українських інституціях в с. Бартатів, пов. Городок.

ВИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „НОВУ ЗОРЮ“

ОСИП НАЗАРУК 20

ПАЛАТА ДОЖІВ

Антікіезетта і кіезетта.

Антікіезетта значить передсінок каплиці, кіезетта значить каплиця. По оглянені висше описаних кімнат я був уже такий утомлений, що про антікіезетту не записав ні словечка. А описувати її виключно на підставі провідників не хочу, хоч її варт описати. Щойно в каплиці дожів відпочав я настілько, що міг вже робити записки.

Каплиця дожів, положена зараз за салею сенату (до неї можна зайти попід естраду сенату), робить дуже дивне враженя: по всім тім блеску, який бачилося досі в величавій палаті дожів, по тих грубих золоченнях і по орґіях величавих красок, форм і постатей — тут — ні одної золотої крисочки!... Краски бронзові і слабо-, немов брудно-білі, інших треба аж шукати очима. І дуже мало їх.

Велика, безмежна скромність і покора панують в каплиці дожів. Ориґінальний вівтар Скамоцци, білий камінь, без ніяких фіксифаксів, клясичний стиль. Мати Божа різьблена з мармору, так вигладженого, що виглядає, немовби се була стара слонева кість. Подоба природної величини, біля неї малий Ісус. Божа Мати в поважній фалдистій сукні, на голові хуста, на чолі між волоссям видно три звізди. Сидить. Голова звернена трохи на бік. Вираз обличча, якого я ще не бачив: не то сумний, не то задуманий. Від тої постаті Богоматери віє повага на всю кіезетту дожів. Се твір Сансовіна, призначений до головного порталю катедри св. Марка. Одначе смерть не дозволила йому скінчити ту працю й нескінчену одержав її в спадку син його Франческо в 1583 р. Коли не вдалося йому випроцесувати заплати за неї від прокураторів (мабуть тому що твір не був викінчений відповідно до умови), Франческо подарував ту подобу сенатови. А той примістив її в каплиці дожів: місце почесне й дуже для тої подоби відповідне.

Серед загальної сірости красок звертає увагу невеличка біла лебідка на синім тлі, може герб одного з дожів.

По обох боках вівтаря двоє замкнених дверей. Каплиця простора, можна навіть сказати велика. Чотири вікна з кратами (або, як говорив Шевченко, з решіткою), два малі звернені до антікіезетти. Попід стіни лавки з простого дерева, нерізьблені. Праворуч від входу, ліворуч від вівтаря й подоби Богоматери — молитовний клячник для дожі. Зовсім скромний. Коли дзвінок задзвонив, збиралися тут радні й „Великі Мудрці“, щоб вислухати Служби Божої. Тоді праворуч від вівтаря отвиралися малі двері до таємного переходу, котрий провадив сходами до величавого помешкання дожі на другім поверсі. І кождого ранка входив сюди дожа. Навіть коли був дуже старий, помалу доволікався до свого клячника і вислухував Служби Божої, щоби з Богом зачинати денну працю.

Хоч на дворі була велика спекота, то холодно було у каплиці дожів. І я сів в одній з лавок. А по короткій молитві налягли на мозок дивні, настирливі думки: Як могли виглядати каплиці в численних замках наших князів? Нашого величавого Рурикового Роду, котрим Бог поблагословив велику землю нашу і котрий ми убили, скритоубийчо згладили зі світа, подавши отрую князеви Юрієви ще заки він вспів нам оставити потомство своє... Тай гірко нам від тої отруї по сей день, від границь до границь руської землі, землі батьків наших.

І мов на фільмі пересувала моя уява вигляд наших каплиць в ріжних замках княжих: у Перемишлі і Звенигороді, в Теребовлі й Галичи, в Бакоті й Володимирі Волинськім, в Любомлі, в Холмі й у Львові, в Київі й Путивлі, в Переяславі й Чернигові й ген у далекому Тьмуторокані та ще у граничних городах, у Ярославі й Юреві тай ген далеко на півночі, в землях Суздальських куди сягнуло з Києва золотостременне племя Володимира. Якаж велика ріжноманітність форм і красок мусіла пропасти в тих наших каплицях княжих! Довгим-довжезним хороводом сунули вони перед очима уяви моєї. А здивована думка питала, чому письменники народа, до котрого належу, навіть не пробували відтворити тої пропавшої величі, хоч се річ ясна, що під національним оглядом навіть тінь тої величі нашої бувальщини булаби для молоді нашого народу тим, чим ранний дощик для цвітів в посуху...

СПРАВА ЗАМАХУ

в совітськім консуляті у Львові перед наглим судом

Серед великого зацікавлення публики зачався 30 жовтня 1933 о год. 9·15 наглий суд над 18-літнім боєвиком ОУН Миколою Лемиком, що вбив секретаря совітського консуляту у Львові Сергія Маїлова, родом з Москви. Перед будинком суду поліція переводила докладну контролю білетів. Преса заступлена понад 40 співробітниками. Є представники: „Діла“, „Н. Часу“, „Н. Зорі“, „Правди“, „Гром. Голосу“, „Нашого Прапору“. „Неділі“ і всіх польських львівських часописів, кореспонденти „Газети Варшавської“, „АБЦ“, представники ПАТ-а; численно заступлена жидівська преса. Є також „товариш“ Ковальський (Жид), представник „Ізвестій“ і ТАСС-а. Доставляють окремий стіл, щоби всі могли приміститися. Публики около 200 осіб. Богато високих осіб зі судівництва, два консулі: ЧСР і Румунії, представники всіх консулятів, що є у Львові. Між публикою богато правників, старших і молодших. Жіноцтва мало. Є родина обжалованого; мати, сестра та ще кілька сільських жінок і один господар.

О год. 9 *впроваджують на салю обж.* М. Лемика. Він висший ніж середнього росту, добре збудований, темний бльондин з синими очима. Місце йому не на лаві підсудних, але на спортовій площі, між сільськими хлопцями, котрих він так нагадує. Поводиться зовсім спокійно. Ще публика йому добре не придивилася, а вже загальну увагу звернули лави оборонців, на котрих засіло в чорних тогах 8 українських адвокатів з ріжних політичних груп: д-р Кость Левицький, д-р Ст. Федак, д-р О. Марітчак, д-р Ст. Біляк, д-р О. Назарук, д-р Ст. Шухевич і д-р В. Старосольський. Д-р Л. Ганкевич прийшов пізніше. Серед великого напруження входить на салю о год. 9·15 трибунал: председник д-р Медиський, *ватанти д-р Дворжак і д-р Міхалє. Обвинувачує* прокуратор д-р Ю. Прахтель-Моравяньский. Протоколянт мгр Войтасевіч. Председник відкриває наглий суд і заприсягає стенографа, Жида Ізидора Шперлїнга, котрий присягає в капелюсі з рукою на торі. Відтак д-р Шухевич заголошує 8 оборонців. Прокуратор противиться такому великому числу оборонців, уважає се за демонстрацію, котра не може мати місця на судовій салі. Тоді д-р Шухевич просить допустити всіх оборонців на підставі закону та оречення Найвищого Суду. По 10-мінутовій нараді трибунал допускає тільки двох оборонців, котрі предложили повновласть вже давніше. Д р Старосольський хоче зложити заяву іменем оборони, одначе председник не дає. Тоді оборона *просить о 10 мін. перерви на нараду.*

Після перерви д-р Шухевич заявляє, що боронитя будуть: він і д-р Старосольський, а з огляду на недугу останнього просить допустити д-ра Біляка як субститута, на що председник годиться.

Відтак зізнає обж. Лемик. Він уродж. 4.IV 1915 р. в с. Солова, пов. Перемишляни, в селянській родині. Матуру здав в червні с.р. в філії акад. гімназії у Львові. Відтак записався на мат.-природничий виділ львівського університету. — Председник відчитує акт обжалування. — Лемик до вини не почувається, а до виконання убийства признається. На приказ ОУН пішов до консуляту, щоб виконати замах на представника совітської Росії, котра силою заняла українську землю і терором і голодом нищить український нарід. Револьвер дав йому Ксавер Брудас. Було се так: На початку жовтня приїхав він, Лемик, до Львова, записався на університет. Вол. Маєвський, уч. VIII кл. гімн., сказав йому, що має стрінутися з *одним чоловіком, низьким бльондином.* Сей дав йому револьвер і 30 набоїв. Умовилися, що стрінуться знов 20 жовтня. Тоді Брудас сказав Лемикови, що має виконати атентат на представника совітської влади і вказав на страшні терпіння, в яких живе український нарід за Збручем. Ціль замаху — відкрити очі цілому світови й українському народови на той стан на Вел. Україні. Лемик купив собі мешти, білля і поїхав до хати. Вечером вернув до Львова і переночував в Нар. Гостинниці. О год. 11 знов бачився з Брудасом, котрий описав йому, як входиться до консуляту і як виглядає молодий консуль. Мав 2 рази стріляти до консуля. Він пішов до консуляту о год. 11·30 і задзвонив. Його впустили до середини. Він скинув нагортку й увійшов до ждальні, де переглянув часописи. Коли возьний закликав Лемика до кабінету, він увійшов. Там молодий чоловік спитав його, чого він собі бажає. Лемик сказав, *що хоче їхати на сов. Україну.* Коли Маїлов спитав Лемика, чи хоче прияти совітське громадянство, він витягнув револьвер і віддав до нього два стріли раз-пораз. Потім Лемик вийшов до ждальні і вже не памятає, чи стріляв ще третий раз. (Лемик показав на плані консуляту, де він перебував зараз по замаху).

Через віконце бачив, як надходили поліцияти. Лемик мав приказ від ОУН не стріляти до поліції. Тільки підчас утечі мав стріляти на острах. Не пробував втікати, бо знав, що поліція під дверми. Як було з Джуґаєм, не знає. До ОУН вступив в 1932 р. Втягнув його Вол. Маєвський. Він казав Лемикови прийти на сходини на Високий Замок. Там було їх чотирох: Лемик, Маєвський, *Безхлібний і Сахрия. На запит прокуратора* Лемик оповідає подію з гімназійних часів. Підчас концерту на честь марш. Пілсудского обкидали яйцями ученика Гладія, що грав або співав. Потім було велике слідство. Дирекція викинула тоді Маєвського. Відтак Лемик відповідає на питання оборонців. Д-р Старосольський питається про мотиви вчинку. Лемик відповів, що всі знали з часописів про страшний террор на совітській Україні. Він читав „Новий Час“, „Нову Зорю“ та інші часописи. Замах виконав під впливом ОУН і *своєї душі.*

Д-р Старосольський: Чи ви були психічно приготовані до виконання сего замаху? Чи ви булиб виконали замах, якби він був зовсім чужий *для вас, якби не випливав з вашого переконання?* Председник ухилив се питання. Д-р Ст.: Чи ви знали про те, що ряд українських комуністів в СССР розстріляно або що вони поповнили там самовбийство? Председник ухилив се питання. Др. Ст.: Мені ходить про політичне тло сего замаху. Чи не вільно ставити політичних питань? Председник: Тільки загальні політичні питання і ті, що відносяться до справи.

Суддя Дворжак: Де обж. читав часописи і які? Лемик: У вуйка читав я „Новий Час“, „Нову Зорю“, „Вєк Нови“ і т. д. Вуйко Кутний працює в „Н. Часі“. Д-р Шухевич: Чи ви читали в часописах про переслідування релігії в совітах? Председник ухилив питання. Д-р Шух.: Чи ви *знаєте, як розстрілювали тих українських селян,* що втікали через Дністер? Предс. ухилив питання... Д-р Шух.: Чи ви знаєте про масове розстрілювання Українців в сов. Україні? Предс. ухилив питання... Д-р Шух.: Чи ви знаєте про масову смерть з голоду міліонів Українців і масову смерть дітей на сов. Україні? Предс. ухилив питання... Тоді д-р Шух. відкликався до трибуналу, щоби він дозволив поставити ті питання. Трибунал по нараді затвердив ухилення всіх питань. Д-р Ст.: Чи крім тих моментів ви мали ще якісь інші мотиви, особисті? Лемик: Я стріляв до того чоловіка не як до людини але як до представника Росії... (Тут председник перервав і не дав докінчити).

Зізнання свідків.

О год. 10·50 *зачав зізнавати* віцеконсуль СССР, у Львові Михаїл Ґрігорієвич Голуб, літ 34. Його поява викликала серед всеї публики велике зацікавлення. Голуб мущина низький, присадкуватий, сильний брунет з довгим волоссям. Черти лиця монґольські, виставучі лиця. Убраний зовсім так немов який небудь представник „гнилої буржуазії“. Він блідий, неспокійний, збентежений, немовби очікував нового замаху на себе. Має вигляд перестрашеного чоловіка. Може тому, що побачив нараз аж тільке „контрреволюціонерів“? На питання председника: „Релігії“?— відповідає: „Ніякої!“ Замість присяги складає торжественне приречення. Потім подає руку председникови. *Голуб зізнає по московськи.* Його зізнання перекладає проф. Чурук, заприсяжений знавець російської мови. Дня 21.X. почув 2 стріли, потім ще третий. Коли вийшов зі свого кабінету, побачив молодого чоловіка з револьвером і зараз вернувся. Через вікно закликав поліцията. Маїлов був у Львові 3 тижні. Він є у Львові всего 2 місяці. Оборонці питають Голуба по польськи. Д-р Шух.: Чи ви завважили який звязок між смертю одного урядника консуляту і тим вбивством? Предс.: Ухилям то питанє. Д-р Шух.: Чи панове в консуляті були узброєні? Предс.: Ухилям і т. д. Д-р Шух: Які були замки в консуляті? Предс.: Ухилям і т. д. Д-р Шух. просить о ухвалу трибуналу в справі тих питань. По нараді трибунал *затверджує ухилення тих питань* Д-р Ст. Біляк: *На якім* правнім акті спираються відношення Українців до Росії? Предс.: Ухилям. Д-р Б.: Хто був Хвильовий? Предс.: Ухилям. Д-р Б.: Хто був Скрипник? Предс.: Ухилям. Д-р Старос. Хоче довідатися, хто телефонував з консуляту до поліції, але председник ухилив і се питання.

Другий свідок возьний консуляту СССР Іван Джуґай, літ 40, ур. в Кліцку, пов. Рудки. Він також безвіроісповідний, тому складає приречення, але вже без подання руки председникови. Джуґай низького росту, лисий, відпихаючий тип. Зізнає по українськи. Його зізнання не вносять нічого нового. Д-р Шух. випитує його, як він подав свою адресу, коли телефонував? Свідок каже, що радянський консулят. На те д-р Шух. твердить, що російський консулят. Третій свідок, Гаврило Мандзій, літ 49, возьний консуляту СССР, походить зі Львова. Він релігії гр.-кат., тому присягає по українськи, хоч зізнає по польськи, доволі ломано. В консуляті служить від 1927 р. Переповідає знані вже подробиці замаху. — Оба возьні викликують немиле враження. — Після 15 мінут перерви зізнавав п. Од. Федорович, Поляк, 58 літ, рільник в Камінці, мав справу в консуляті. Показує, як виглядав Лемик, коли виходив з револьвером в руці з кімнати Маїлова до передпокою. — Відтак зізнавали свідки: Ст. Міхаловский, Поляк, електромонтер і Григорій Богачук, механік, що не внесли нічого нового. — *Дальше зізнавав постерунковий поліції* Фр. Томаля що критичного дня стояв під консулятом на стійці.

(Далі буде).

Тут може подумає дехто, що се непрактична річ, відновляти в уяві народу чи його молоді давно минулі річи і події та що практичніше булоб нпр. зужити ту енергію на економічні справи і серед них передовсім на переведення клича „Свій до свого“, бо якби той клич був переведений, то вся наша суспільність інакше стоялаб і т. д.

На се відповім: Якраз після зелектризування нашого загалу тим, чим його з нашої минувшини можна зелектризувати, стає можливим переводження клича „Свій до свого“ та успішніше переводження інших економічних кличів. Бо минувшина була спільна всім членам нації й тому відновлювання її в уяві нових поколінь дає спільну психічну підставу до всякої спільної праці. А є в нашій минувшині що відновляти! Маємо не тільки прояви руїнництва за собою, але й прояви великої цивілізаційної праці під кождим оглядом. Та чому досі наші перовладні люди не використали нашої минувшини, доволі трудно сказати. Здається, що рішав фальшивий напрям думки й амбіцій загалу інтеліґенції, котрий в ліпших часах доводив її до масового картографства та до того, щоб лише добре попоїсти й випити: кухня навіть нашого середного стану, ба навіть наших не конче заможних людей, ще тепер належить до найлучших в світі, про що може переконатися кождий подорожний по чужих краях.

Plenus venter non studet libenter.

Річ ясна, що чим більше було обжирство, тим менше була можлива серіозна думка про висші річи. Ба, не тільки не думалося про висші річи потрібні для загалу, але навіть не думалося про забезпечення власних родин по своїй смерти, хоч були часи, в котрих се доволі легко можна було зробити і було чим легко зробити. Так минули лекші часи. А коли настали тяжші, то вимовитися було тим лекше перед самим собою. Зрештою не туди, як сказано, була звернена думка загалу. Вона від дуже довгого часу не займалася поважними проблемами життя, властиво від упадку власної державности, від 700 літ...

І так ми опинилися серед нових часів, голі, босі, без вінка.

І давні часи вимагали молитви, щоб удержати в здоровлю духа і тіло своє. Тим більше вимагають молитви нові часи, серед далеко більшого накопичення зіпсуття й уже майже масового безвірства. Не можу освободитися від враження, що моральне зіпсуття в нашій старій державі було розмірно більше ніж деінде та що тому вона впала, коли інші вдержалися. Те мое враження кормиться з факту, що польський проповідник Скарґа, ще гетьгеть опісля описуючи зіпсуття провідної верстви свого народу, послугувався майже дослівно описами наших старих письменників (неподавання жерел в часах Скарги ніхто не уважав пляґіятом). А про зіпсуття, яке на великій більшости наших земель панувало безпосередно перед страшним допустом большевизму, свідчить такий поважний мемуарист як Чикаленко. Він пише, що навіть в селах Великої України можна було тоді за гроші знайти фальшивих свідків на що завгодно: все посвідчили і найспокійніше в світі фальшиво заприсягли! Річ ясна, що з такими людьми і з безбожною інтеліґенцією ніхто не годен вдержати навіть вже готової держави, а про здобуття нової шкода й говорити. Зрештою навіть тепер, по таких страшних нещастях, який відсоток українських читачів перечитає сі мої уваги про молитву без глумливого усміху? Але я їх пишу, бо може бодай незначна меншість знайде в них застанову й успокоення.

Атже молився Спаситель, як свідчить евангелист Матей: „І пройшовши троха дальше, припав лицем своїм до землі й молився кажучи: „Отче мій, коли можна, нехай мимо мене йде чаша ся, тільки не як я хочу, а як ти хочеш“...

Молитва се піднесення духа до Бога. Молилася Юдита заки пішла до ворожого табору. А Спаситель сказав: „Все одержите, чого проситимете в молитві, вірующи“... „Просіть і дасться вам“. Нема ніде сказано, що дасться всім з виїмком Українців, але богато Українців так поводиться, якби власне так було сказано. Певно, що не всі, та процентово ми мабуть найслабші в підношенні духа до Бога, особливо в підношенні духа нашого проводу. І через те наші верхи позбавлені духового скріплення в часах, коли того скріплення найбільше треба. Вони нишком сміються з тих, що їм про молитву говорять, але — вони властиво з себе сміються і з невилічимої глупоти своєї... (Д. б.).

З краю

Що діється в Монастириськах

Наше місточко невеличке. Як всюди по містах, так і тут більшість населення становлять Жиди, відтак Поляки; Українців в самому місті не богато. Вони мешкають більше по передмістях і по дооколичних селах, з якими місточко становить одну гр.-кат. парохію. Нарід наш дуже сильно держиться тут своєї віри й своєї народности, мимо великої фабрики тютюну — відки форсується поширення польських впливів. Хто змінить обряд того скорше на роботу приймають, але таких випадків майже не видко і нарід наш всеціло і гарно держиться своєї Церкви й традиції. Релігійна свідомість вірних тут велика; хто поступить вже раненько до місцевої величавої церкви, сей бачить множество вірних, що горнуться до щоденного св. Причастія. В неділі й свята наша велика церква переповнена вірними. При церкві ріжні релігійні стоваришення. Все те вимагає великих зусиль і енергії старшого вже місцевого о. пароха Білинського, котрий свого здоровля зовсім не жаліє і кидає собою у вир душпастирської праці. Сповідаються тут не лише місцеві вірні, але — й в кожному часі сповідаються тут вірні з чужих парохій, що приходять сюди в ріжних справах. По причині, що місцева церква стоїть при шляху, куди літом прочани тисячами прямують до Зарваниці, о. парох сповідає інколи цілими днями, бо о. катехит занятий в школі, яка тут семо-клясова мужеська й жіноча. Розуміється з обуренням муситься напятнувати нікчемну роботу темних типів нинішнього дня, що в своїй крайній злобі, при наскрізь атеїстичному світогляді, ведуть ворожу кампанію проти духовенства взагалі та проти о. пароха зокрема. Хто хотівби бачити, що значить нечесна демагогія, тут найшовби її повний образ. Розсадники морального зіпсуття, втративши ґрунт під ногами між релігійно свідомим громадянством, чіпляються ідейних провідників народа. Є лише два чи три тих киринників, але уживають всюди таких средств, що вони низше чести пересічного чоловіка. Самі ніколи до церкви не ходять, провідниками народа вони не є й не були, а критикують всяку душпастирську працю в народі, ширять непослух і дезорганізацію. З трудом, але сильно розвивається тут всякий культурний прояв життя, чесна справа йде непереможно вперед і видко вже, що нечесна справа негідних одиниць провалиться. Тому не падати на дусі ідейним одиницям, а радше при помочі Божій вести далі начате діло, бо лукаву роботу кількох морально упавших одиниць вже нині бачать всі Українці в Монастириськах і то без виїмку. *Монастирецький.*

Крівава демонстрація ОУН

ПАТ доносить: В понеділок 30 жовтня б. р. (в день процесу над замаховцем в совітськім консуляті Лемиком) коло год. 8 веч. завважано, що на площі проти будинку воєвідства збирається більша скількість підозрілих. Звідун („вивядовца”) зааларумував поліцію, яка пішла в тім напрямі, щоб їх виловлювати і відпроваджувати до палати воєвідства. В часі тої акції супроти опору, який ставили придержані, один зі звідунів ужив зброї та ранив в руку одного з демонстрантів, Пекарського. Потому надійшла поліційна поміч, котра наскочила на ґрупи демонстрантів, що надтягали з ріжних сторін на Ґубернаторські Вали, причому один зі звідунів візвав двох підозрілих, щоб задержалися. Один з них відповів стрілами і ранив Роману Вітеляківну, яка туди переходила. У відповідь звідун стрілив 2 рази, ранив в ногу стріляючого, як виявилося, члена ОУН. Ранений називається Равлик. Загалом придержано 19 осіб. З них деякі мали зброю, інші мали кишені випхані камінням. Серед задержаних було кілька членів ОУН, за якими шукають у звязку з замахом на совітський консулят у Львові. Ранена Равликом Вітеляківна померла.

Японець охрестився

в нашім обряді

Пишуть нам: Рідка врочистість у церкві ОО. Василіян у Варшаві при вул. Медовій 16, відбулася в четвер 5.X б. р. — Того дня охрестився двацятькількалітний Тадей Ючоси, Японець, студент медицини. Акту хрещення, за дозволом церк. Влади в греко-кат. обряді довершив місцевий о. Ігумен, П. Пушкарський, ЧСВВ., при участи ОО. М. Когута й І. Недільського, ЧСВВ. Новохрещений, по гарних і зворушливих обрядах, приступив до св. Причастя, тримаючи запалену свічку в часі цілої Сл. Божої, що її в наміренні новохрещеного відправив о. М. Марків, ЧСВВ. На врочистості були крім родичів запрошені гості.

Ерріо зробив бриляитовий інтерес на голоді

„Берзен Курір“ доносить: Підчас політичних розмов в Москві Ерріо не забув також і про себе. Він обовязався написати книжку про СССР. Совітське правительство зі своєї сторони зобовязалося купити право виданої книжки. В першій мірі воно випустить 500.000 примірників у російській мові, щоби підняти свій авторитет внутрі краю. — Дружба закріплена основно, бо золотим ланцюгом.

Польський прокуратор в обороні Гітлєра

„Дзеннік Людови“ в ч. 243 доносить: В перших днях жовтня б. р. центральний комітет „Бунду“ видав відозву в виді афіша. Ся відозва напечатана по польськи і по жидівськи взивала до бойкоту німецьких товарів. Одначе в друкарні Енґельберґа, де печатано сю відозву, зявилася поліція з наказом сконфіскувати афіш. Конфіската наступила за образу канцлера Німеччини Гітлера.

Вплив гітлєрівського „расизму“

Жидівський „Момент“ пише: Вся Европа зачинає говорити про Арійців і не-Арійців. Навіть в такім культурнім краю як Анґлія великі дневники виступають проти сего, щоб давати заняття Жидам-втікачам з Німеччини. Власне ті часописи, що мають найбільший наклад, як преса льорда Біверброка счинила алярм з приводу сего, що в краю, де 2 міліони безробітних, дається працю чужинцям.

Конфлікт між Італією і Югославією

Югословянський король Олександер вислав особисту ноту до Муссолінія. В ній пише, що югословянська розвідча служба одержала зовсім певні вісти, що Італія думає інтервеніювати в Австрії, котра стоїть над берегом кріза. Ся інтервенція на думку короля знищилаб рівновагу на Балкані і над Адріятиком. Король сподіється, що його особиста інтервенція відверне сю небезпеку над Адріятиком.

Котрих письменників спалити...

За прикладом гітлєрівських кострів, на котрих в Німеччині палять твори неарійських письменників, пішов і французький тижневик в Парижі „Вю“. Він попросив своїх читачів, відповісти на питання, котрих 10 письменників радилиб вони спалити. Слідуючі кандидати на покищо „ідеальний“ костер одержали таку скількість голосів: 1. Леон Доде 1840 голосів — 2. Раймонд Мамар 1560 — 3. Віктор Маргеріт 1480 — 4. Еміль Золя 1420 — 5. М. Шуазі 1240 — 6. Гітлєр 1080 — 7. Клєман Вотель 1060 — 8. Франсуа Коті 1040 — 9. Фел. Шансор 902 — 10. Моріс Декобра 900. — В список 10-х не попали, але значне число голосів одержали: Бордо, Ловренс, Баррес, Анкетіль, Маррас, Вольтер, Рабле, Поанкаре, Ніцше і Д'Аннунціо.

Кождий має своє окреме завдання, свою окрему працю до виконання. Коли він се занедбає, тоді терпить і він сам і терплять також інші з ним. (Смайлс „Обовязок“).

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець установив нову Апостольську Нунціятуру в Естонії. Тимчасовим Ап. Нунцієм став о. пралат Антоніно Арата, що був перед тим Нунцієм в Ковні.

Від 14. III.—16. X. ц. р. іменував Ап. Престіл 19 архиепископів і 53 епископів та затвердив вибір 2 східних архиепископів обряду сирійського й марон. та 1 епископа сирійського.

На тайній Консисторії іменував св. Отець кардинала Генрика Гаспаррія епископом-субурбікарієм м. Веллєтрі (на місце пок. кард. Черреттія).

Папський Орієнтальний Інститут видав збірку документів про кат. халдейську Церкву (ст. 284).

Св. Конґр. Обрядів розпочала розглядати справу двох чуд, які послужилиб до канонізації блаж. Тереси Реді, Босої Кармелітанки.

Під проводом Нунція Мармаджія й Епископату відбулося польське паломництво з 300 осіб до Риму. Епископів було 5 (2 з Пінська, з Тарнова, Влоцлавка, Сандомира, Підляша). Св. Вітцеви привезло дари: церковні ризи; бронзову різьбу, 2 медалі й альбом знимок жертвувала артистка-різьбарка Каміньска.

ОО. Салєзіяни улаштували в Варшаві виставу предметів з екзотичних місійних країв.

У Виленщині поширюють кат. пресу в той спосіб, що возять її по парохіях і показують людям. Таке здалобся завести також у нас.

Кат. Акція для італ. жінок улаштувала в Римі, від 17—23. XI., тиждень добродійно-суспільної й моральної акції. Подаємо програму відчитів (вони можуть послужити для подібних відчитів у нас): Неморальність у сучаснім світі в обичаях і в суспільних та економічних відношеннях — Що можемо чинити для зберігання справедливости і христ. любови в сусп. ладі. — Добродійні установи: підготування й участь — Опіка над хорими, над фабричними робітницями, над дітьми в школі — Добродійні кат. установи (м. і. опіка над дівчатами) — Значіння родини для суспільної добродійности; жінка має вернути до домашнього огнища — Опіка над опущеними, вязнями, й т. п. — Обовязок родини дбати про моральне виховання дітей (уважаючи на їх вік, здібности й т. п.) — Забави, лєктура, мода, зовнішний вигляд — Торгівля „живим товаром“. (Теми, менше придатні в наших обставинах, опускаємо).

Італійська поліція вислідила й увязнила 3 справників, що 25. VI. с. р. підложили були бомбу в передсінку церкви св. Петра в Римі. Злочинці се політичні еміґранти з Італії до Франції і мабуть масони.

Міжнар. протибольшевицька Рада в Женеві заявила, що большевизм треба безпощадно скрізь поборювати, бо він загрожує руїною світови. Се причина страшних терпінь населення СССР та сучасної кріза в світі.

В Парижі відбувся 35 генеральний конґрес доброї преси під проводом кардиналів Вердіє і Лієнара. Учасників було кілька соток. Ствердженo, що число передплатників „Ля Круа“ в останніх літах зросло подвійно. Для робітників рішено видавати безплатне недільне число.

230 Анґлійців відбуло паломництво до Риму в намірі упрошення від Господа ласки навернення Анґлії на кат. віру.

Союз Народів відкликав, на внесок представника Ірляндії, протикатолицькі (й протиприродні) ухвали щодо „збереження життя матери“. Відносні уступи зредагують щераз у відповідний спосіб.

В Еспанії заєрестровано в державних урядах 4.645 рел. стоваришень, які заявили, що хочуть продовжати свою діяльність також під сим правительством.

В Парижі вмер ректор Папської франц. семінарії в Римі, Берте.

Гарний приклад. В іт. м. Боттіно Сера 800 робітників(-ць) у фабриці обуви прилюдно посвятилися в церкві Пресв. Ісусовому Серцю.

З попередним числом „Нової Зорі“ розіслали ми чеки П. Щ. Просимо вислати передплату за 4-тий квартал і вирівнати довги, бо впертим Післяплатникам здержимо часопис а довги примусово стягнемо. АДМІНІСТРАЦІЯ

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

КАТАСТРОФАЛЬНИМ ПОЛОЖЕННЯМ СЕЛА, як доносить польська преса, занялася Рада Міністрів. Останні селянські процеси виявили страшну нужду селян. Вислідом нарад міністрів має бути введення якогось інвестиційного пляну. Сей плян передбачує публичні роботи, які далиб селянам заняття в зимових місяцях. Подробиці пляну вже готові, одначе їх держать в тайні.

МИКОЛУ ЛЕМИКА, що виконав замах на секретаря совітського консуляту, Маїлова, наглий суд у Львові засудив на досмертну тюрму.

ПРОЦЕС БОЄВИКА ОУН Нича відбудеться у Львові 4 листопада с. р. Він виконав невдалий замах на аспіранта поліції Цесельчука.

ПРЕСОВУ КОНФЕРЕНЦІЮ в Берліні відбула пос. Мілєна Рудницька. Вона представила журналістам акцію Українців в обороні винищуваних голодом наших братів на Вел. Україні та підчеркнула байдужність представників західних держав до факту голодової катастрофи на Україні. („Іскра“).

УКРАЇНСЬКА СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТІЯ, як доносить її орган „Вперед“, задумує в найблищому часі скликати свій конґрес. Речинець конґресу ще не устійнений.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКА ВЛАДА заборонила в почтовій комунікації пересилки з наліпками українських національних красок... Нехай живе словянська взаїмність!...

ВИСОКИМ КОМІСАРЕМ у Ґданську іменовано Ірляндця С. Лєстера. Він брав участь в ірляндським революційнім русі і займався журналістикою. Перед іменованням на Комісаря був представником Ірляндії в Союзі Народів.

НА КОНҐРЕСІ СІОНІСТИЧНОЇ ЕКЗЕКУТИВИ на Польщу поодинокі бесідники промовляли, щоб сіоністи покинули останки опозиційного становища до теперішного режіму в Польщі. Ніяке правительство, говорили бесідники, не ґарантувало Жидам таких прав як теперішне. Кожде інше правительство Польщі буде для Жидів богато гірше.

В НІМЕЦЬКІЙ ПРЕСІ часто можна стрінути тепер обективні і навіть прихильні статті про Польщу, Пр. гуґенберґівський „Дер Таґ“ з вдоволенням і признанням підчеркує, що польська загран. політика під кермою полк. Бека висвободилася зпід впливу французької політики і є „повна самопочуття та самостійности“.

ҐІТЛЄР в одній з передвиборчих промов заявив, що великою помилкою було викликання німецьким правительством большевизму в Росії 1917 р.

НІМЕЧЧИНА взяла назад дві скарги внесені до Трибуналу Міжнародної Справедливости в Ґазі проти польського уряду. Сей крок Німеччини звязаний з її виступленням з Союзу Народів.

ФРАНЦІЯ має вже нове правительство. Премієром став Альберт Сарро. Міністром загран. справ Поль Бонкур, війни Далядіє, внутрішних справ Шотан. Політичне обличча нового правительства майже таке саме як попереднього. Переважають в нім радикали.

У ВИБОРАХ ДО НОРВЕЖСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ побідили соціялісти. До 47 мандатів в попереднім парлямент прибуло їм 22 нових.

В МОСКВІ увязнено трьох визначних письменників: Миколу Ердмана, Волод. Масса і редактора ґумористичного відділу в „Комсомольській Правді“ Еміля Кроткія. Увязненим закидають авторство і розповсюднювання сатиричних віршів, які критикують режім і висміюють Сталіна. (ПАТ).

ДО СССР приїхала перша ґрупа французьких „спеців“, які заняли місця по відправлених німецьких спеціялістах.

РІШЕННЯ РОСВЕЛТА ввійти в переговори з СССР в справі визнання Совітів Америкою пояснює лондонський „Морнінґ Пост“ певдачею плянів Росвелта у відбудові краю.

АМЕРИКА відкинула предложення Японії заключити з нею договір про ненапад.

ПРОТИ ВИЗНАННЯ СОВІТІВ Америкою найострійше виступала велика орґанізація робітників т. зв. Американська Федерація Праці, за визнанням заявилися... промисловці і банкірі, себто як товариші кажуть „товстопузі буржуї і рекіни капіталізму“.

ЯПОНСЬКИЙ ПОСОЛ у Вашинґтоні на зазив свого правительства виїхав несподівано до Японії. Ходять чутки, що на його місце ніхто не буде назначений. Преса пише, що се прояв заострення японсько-американського конфлікту. („Молва“).

ПОҐЛИБЛЕННЯ ЯПОНСЬКО-АНҐЛІЙСЬКОЇ ПРИЯЗНИ викликало в Москві поважне занепокоєння. Сей факт вважають большевики відповідю на совітсько-американське зближення.

В МАНДЖУРІЇ знов увязнено 9 совітських урядників східно-китайської зелізниці. Совітський консуль зложив протест.

НОВИНКИ

День жалоби і протесту відбувся у Львові спокійно. У всіх львівських церквах відбулися торжественні Богослуження при дуже великій участи вірних. — Відчитано Пастирський Лист наших гр.-катол. Владик і виголошено відповідні проповіди. Вечером 29. жовтня відбулися у всіх львівських українських установах жалібні сходини.

В останнім числі „Нової Зорі“ прокуратура сконфіскувала в цілости велику статтю на 5 шп. Се вже четверта конфіската в місяці жовтні, на всіх 8 чисел. Значиться, що друге число „Н. З.“ сконфісковане. Се очевидно получене з коштами, просимо отже наших Читачів, приспішити висилку передплати і залеглостей.

Виставу Друкованого Слова за 1917—1933 зорґанізував в Національнім Музею у Львові Ґурток Прихильників Книжки при Т-ві Прих. Освіти. Вистава потриває до 8. листопада с. р. Відкрита щоденно від 9—15 год. Вступ за добровільними датками.

В Тернопільщині увязнено около 100 Українців. Також в Збаражчині увязнено ряд осіб. В Самбірщині увязнили мґ-ра В. Буцика і студентів: П. Гошка, В. Кузя, В. Добрянського, І. Яремка, М. Ґнатова, Ол. Пахолка, ґімн. ученика. — В Калуші перевели ревізії в канцелярії філії „Просвіти“ та в кількох наших громадян. У Войнилові увязнили урядника філії „Просвіти“ студ. Ст. Климишина.

В четвер 2 листопада, година 19·30 в домівці Українського Фотоґрафічного Товариства у Львові, вул. Ходоровських 15, відбудеться відчит п. Олександра Моха п. з. „З історії фотоґрафії“. Вступ вільний, гостям раді.

„Також“ рецензент! В „Свободі“ ч. 42 з 29.X. с. р. в рубриці „З книгарської полиці“ читаємо таке: „Св. Письмо Старого Завіту, переклав о. д-р Ярослав Левицький, стор. 628+28. Книжка написана приступно і разом із тим доброю українською мовою“. Відкрили Америку з тою приступністю біблії. Добре булоб, щоб і редактори „Свободи“ приступно вчилися писати.

Кооператива „Надія“ в Болехові обходила святочно ювилей 25-ліття істнування. Ювилейне свято зачалося торжественною Службою Божою. Відтак була академія.

Пробна ґазова атака на Львів відбудеться в найблищому часі.

Користайте з нагоди! Крізові ціни! З днем 25. жовтня ц. р. обнижуємо ціни на підручники до навчання релиґії в народних школах. 1) Малий катихизм коштуватиме 0·60. 2) Біблія прегарно ілюстрована коштуватиме 1·20. Досвідчений катихит знає, що навчання релиґії тільки тоді успішне, коли вся дітвора рівночасно закуповує підручники. Тому тільки ґуртові закупи доцільні, а ми даємо на сплату. Замовляти „Священика Поміч“, Станиславів, Липова 1. 183-2-16

Студ. Будник Богдан заявив у пресі, що зривае з т. зв. „пролетарською ідеольоґією“.

Українське шкільне товариство в Рівнім дістало дозвіл на отворення народної школи в Рівнім. Школа приготовлятиме молодь до української ґімназії.

В скільських горах масово появилися дики. Вони нищать землеплоди, передовсім бульбу. Селяни мусять ночувати на полі, палити вогні і страшити диків тарахкалами.

Зі слідуючим шкільним роком мінво освіти приступає до основної реформи фахового шкільництва. Проект реформи вже опрацьований.

„Зесполи Праци“. Так будуть називатися відділи молоді, зорґанізовані мінвом суспільної опіки. В тих відділах буде орґанізована безробітна молодь на се, щоб їй дати працю перед і по відбуттю військової служби. Фонди братимуть з „Фонду Праці“ і з буджету мін-ва суспільної опіки.

За відкриття „радіопавукаря“ (радіоабонента, що не зголосив свого радія і не платить оплати) поліціянти діставатимуть премії по 3 зол. Так само листарям поручено виловлювати нелеґальних радіоприймачів і признано їм 3-золотові премії.

54 робітники в Борославі оголосили голодівку і не виходять з копалень воску. Голодівку проголосили як демонстрацію проти виповідження праці.

Новий нотаріяльний закон появиться незабаром. Він обовязуватиме від нового року. Перед тим в переходовому часі можна буде усувати і переносити нотарів. Праці в тім напрямі веде мін-во справедливости. На основі нового закона нотарами можуть бути також особи, що не мають правничих студій.

„Руски Новини“, орган бачванських Українців, печатаний тамошним наріччам, постійно містить вістки про події на українських землях. В найновішім числі „Руски Новини“ написали про нашу участь у світовій виставі в Шикаґу і про самбірський процес за вбивство Голуфка. Сей часопис редаґує о. д-р Франц Дидович, декан і парох в Дяковій (Югославія).

В Українськім Павільоні в Шікаґу відбувся „Французько-Канадійський Український День“. Канадійці виступили зі своїм хором в числі 150 осіб та відспівали старі французькі пісні, що збереглися в східній Канаді.

Тирольський поет Альберт Трентіні помер в 55 р. життя. Він належав до клясиків німецько-тирольської літератури. Писав поезії й більші повісти.

Помер в Парижі Поль Пенлєве, визначний математик і державний муж. Пенлєве прожив 70 літ. Був кілька разів премієром і міністром Франції.

Один бельґійський католик виграв льотерії 5 міліонів бельґів (1 бельґ рівн. 1·25 зол.). З того половину жертвував на будову церкви Пр. Д. Марії в славній місцевости Борен, що претендує на бельґійський Люрд.

Поверхову віллю відпродам лікареві на передмістю Львова — Левандівці, з огляду на перенесення ординації. Практика запевнена, можливість одержання Каси Хорих. Відомість: Др. Ярослав Гинилевич Народня Лічниця, вул. Петра Скарги ч. 4, від 10—12. 185—1—3

Школа для майбутніх супруг. У Варшаві при психо-технічній порадні повстала школа, яка покищо називається скромно „Цикль викладів з обсягу супружого і родинного виховання.“ Викладатимуть отсі предмети: психольоґія (загальна, супружа, супружого і родинного співжиття), виховна педаґоґіка, ґіґієна, супруже право і т. д. Рівень викладів має бути строго науковий. Одначе дуже правдоподібно, що під покришкою „науковости“ в тій „школі“ будуть перепачковувати некатолицьке освітлення проблєми супружжа.

Перший раз дозволила совітська влада виїхати з СССР свому „горожанинови“ за нормальним пашпортом. Сей щасливець називається Коґан, професор Технічного Інституту в Петрограді. Досі, щоби виїхати з СССР, треба було побороти неімовірні труднощі.

Свен Гедін, славний шведський подорожник, вислав з Пекіна лист до шведського правительства з проханням помогти йому в новій подорожи до нутра Китаю.

В німецьких концентраційних таборах є 170.000 політичних вязнів.

Японці закупили в Абісинії від тамошнього правительства великі простори для кольонізації.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Нова українська фабрика. Два молоді інжиніри пп. Фаґієвич і Шуль почали у Львові інсталяцію фабрики крохмалю. В малій каменичці при вул. Кордецького 41 а переводять вже монтаж мотору і машин, будують збірники і сушарки. Запотребування крохмалю в 3/4 покривають у нас заграничним товаром. Тому солідна фабрика крохмалю має вигляди на успіх.

Кооперація чи приватна ініціятива? На сторінках нашої фахової й політичної преси ведеться дискусія на тему, чи обмежуватися в нашім економічнім житті лише до розбудови всякого роду кооператив, чи також підпирати закладання приватних підприємств? Дискусія та щонайменше схолястична, коли не злишня. Чи треба в нас аж доказувати, що кооперація не може охопити всіх ділянок економічного життя і що є такі ділянки, в котрих вона не всилі заступити приватної індивідуальної ініціятиви? Таж власне сеї приватної підприємчивости нам дуже бракує і тому треба її всіма силами розбуджувати та зрезиґнувати з єдиноспасаємости кооперації в піднесенні нашого економічного життя.

Земля за податкові залеглости. На днях появиться розпорядок Президента РП про покривання податкових залеглостей ґрунтом. Податки вважатимуть залеглими, коли вони не будуть сплачені впродовж року від речинця платности. При оцінці вартости кермуватимуться засадами „Банку Рольного“, при чому ґрунт прийматимуть по вартости 2/3 оцінки.

Коли наступить загальна інфляція? Увагу економічного і політичного світа звернув на себе факт, що найважніша валюта „золотого блюку держав“, французький франк захитався. Тому Париж мусів вислати до Льондону 210 міл. золотих франків, щоби рятувати курс своєї валюти. Нема сумніву, що колиби франк направду заломився, то се бувби кінець золотого паритету валют й інших держав „золотого блюку“. Тоді весь світ ставби перед загальною грошевою інфляцією. Одначе знавці твердять, що наразі сего не буде. Не лише тому, що французький франк має покриття банкнотів на 100% (в пивницях Французького Банку лежить золото вартости 82 міліярдів франків), але й тому, що Франція ще не хоче й не мусить пускатися на непевні филі „індексового гроша“ і „пляновоі“ інфляції. Та постійно ростучий буджетовий дефіцит і безсилля кождого парляментарного уряду Франції в приверненні буджетової рівноваги, скорше чи пізніше таки доведе до інфляції франка і вслід за тим інших „золотих“ валют.

Суспільні тягарі за обезпечення піднесено в східних, полудневих і центральних воєвідствах Польщі з 8·7% зарібку на 11·7. Се має дати в сумі коло 100 міліонів збільшення суспільних тягарів. А мали ті тягарі зменшити... Цікаво, коли наступить заломання.

Міжнародне Бюро Праці оповіщує, що тепер найдешевше життя в Естонії, найдороще у Франції та в Італії. Зараз коло Естонії стоїть Польща.

В Данії правительство постановило знищити 117.000 штук худоби на заріз, щоби піднести ціну мяса.

Московський бавовняно - паперовий трест оповіщує, що за перші три квартали сего року має 7.721.000 рублів дефіциту. Видно, що „соціялістична господарка“ не зле рентується.,.

Боротьба доляра з фунтом і франком. Президент Росвельт зарядив скуп золота не лише в Америці але і в Европі. Се доведе до боротьби доляра з анґ. фунтом і фр. франком. Давніше банки Анґлії та Франції скуповували доляри, щоб не допустити до їх знижки. Не виключене, що Анґлія та Франція ще знижать курси своїх валют для конкуренції з доляром.

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в приватних оборотах 6·—5.90 зл. Золотий доляр 9·02—9·06. Канад. доляр 5·80; 1 нім. марка 2·12; 100 фр. франків 34·90—35; 100 чеських корон 25·50—26 зл.

Збіжжа: Підволочиська: пшениця 19 зл; жито 13—14; ячмінь на мливо 11—13; овес 12·25; гречка на мливо 19—20; кукурудза 25; фасоля біла 20; фасоля краса 16; горох пільний 22·50; просо 29; лен 40; конюшина чер. 90; мак синій 65; коноп. сімя 25; грис пшен. 6·50; грис. жит. 6·75 зл. Обороти всіми родами збіжжа. Ячмінь подешевів, жито і гречка подорожіли. Тенденція на загал удержана.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла дес. 2·90; за 1 л. молока 19 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яєць 4—4·10 зл. — Тенденція на всі артикули сильна.

Мід: Кооп „Рій“ продає мід: липовий 3 зл., гречаний 2·40; з ріжних цвітів 3, гірський 3·80 зл. за 1 кґ.

Живина: Безроги на бекони 62 сот., товщеві 80—90 сот., телята 50—60 сот., молоді кури 85 сот., за 1 кґ. живої ваги. Гуси штука 2·25 зл. Тенденція слаба.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

(Ціни в зол.):

Ч. 1. Основи соціольоґії . . . . . 3·—
Ч. 3. Спіритизм . . . . . 2·—
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія . . . 0·80
Ч. 5. Я. Л.: **Секти й сектанти** . . . . . 0·60
Ч. 6. С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси** . 1·50
Ч. 7. Греко-катол. Церква (історія) . . . 0·95
Ч. 8. Д-р О. Назарук: **Преса** . . . . . 3·—
Ч. 9. Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло . 2·—
Ч. 11. Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**. . . . . 0·50
Ч. 12. о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**. . . 0·60
Ч. 13. Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіди про пресу (добров. даток)
Ч. 14. о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас** . . . . . 0·80
Ч. 15. Борці за Церкву. Ч. ІІ. . . . . . 2·—
Ч. 16. Християнське виховання молоді (провідні думки Енцикліки). . . . . 0·40
Ч. 17. Еп. Гр. Хомишин. Пастирський Лист про політ. положення . . . . . 0·40
Ч. 18. О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.** . . . . . 1·80
Ч. 19. Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика** . . 0·50
Ч. 20. о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін** 2·—
Ч. 21. А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині** . . . . . 1·—
Ч. 22. о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї** . . . . . 0·25
Ч. 23. Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)** . . . . 0·40
Ч. 24. А. Ч.: **Українська молодь Христові** 0·60
Ч. 25. о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?** . . . . . 0·30

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назазук: **Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція** . . . . 3·00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови** . 0·20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ українського питання в Польщі** . . . 1·50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки . . . . . 1·00
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику** . . . . . 2·00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість) . . . . 12·00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії** . . . . . 0·50
Проф. Л. Коплєр: **Реліґія й політика** . . 1·80
С. Томашівський: **Історик політик, публіцист** . . . . . 1·00
А. Ч.: **На калиновім мості** (Листи до молоді) . . . . . 0·80
Д-р Осип Назарук: **Католицький журналіст обвинуваченний за державну зраду** . . . . . 1·30
Станислав Лось: **За конструктивну політику на Червоній Руси** . . . . 1·00
Гадяцький Договір. . . . . 0·60

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.
120 38-50

КІНА

АДРІЯ: Під курателею.
АПОЛЛЬО: Мушу тебе здобути, (Ян Кепура).
АТЛЯНТІК: Кінґ — Конґ.
КАСІНО: Біла Лілея.
КОПЕРНИК: Любимець короля.
МАРУСЕНЬКА: Онкель Мозес.
МІРАЖ: Бейбі (Анні Ондра).
МУЗА: Його Ексцеленція субект.
ПАЛЯС: Мушу Тебе здобути (Ян Кепура).
СТИЛЕВЕ: Брати Карамазови (Достоєвського) і ревія.
УТІХА: Пірати степу і ревія.

ФАБРИКА фортепянів пянін і гармоній, продажа, виміна, направи, строєння,

М. ШКЕЛЬСКІ

Львів, Оссолінських 10. Тел.: 87-23 160.
160 11-16

ФУТРА **жіночі й мужеські як також всілякі новости футрові найсолідніше**

15—16 **виконані в фірмі** 150

ЕЛЬЖБЄТА СОЛІК

ЛЬВІВ, УЛ. СОБІСЬКОГО Ч. 4.

ПЕРЕРІБКИ ВИКОНУЄ СТАРАННО.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ МАЄ СОЛІДНІ СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ ТАКОЖ ВИКОНУЄ НА ЗАМОВЛЕННЯ ВСЯКІ МЕБЛІ — ПО ПРИСТУПНИХ ЦІНАХ. 112-42-50

РОБІТНЯ МЕБЛІВ
Едварда КЛЄБАНА
Львів-Знесіння, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм.) за текстом 30 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5. Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя, 5 листопада 1933. Ч. 84 (682).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто П. Щ. Краків 405.867

Як виглядав Львів в часі свята Христа Царя

Свято Царя Христа у Львові обходили Українці сього року торжественно. Не було однообразности, бо в одних церквах правили за померших з голоду Українців панахиди, в других за голодуючих молебни. Людей по всіх церквах було дуже богато. В одних церквах правили при кінці Служби Божої — Тебе Бога Хвалим, в других не було сеї пісні подяки Христу. У нас чомусь і в тій річи нема єдности. В польських костелах відправилося се рідке, бо в 1900-літню річницю смерти І. Хр. припадаюче торжество якнайторжественніше. Були нічні адорації, по півночи зачалися правити Служби Божі — що години. Костели були повні людей, особливо інтеліґенції. По першій Службі Божій були в ночі проповіди, як прим. у ОО. Бернардинів, Домініканів і др. Люди масами приступали до св. Тайн і то аж до полудня. Всюди торжественне виставлення св. Тайн й адорації. Коло Катедри роздавано безплатно образки Серця Христового. На костелах були гарні афіші — в ріжних красках — з надписом: Niedziela, 29 października, Rok Święty 1933. Święto Chrystusa Króla. Najświętsze Serce Jezusa króluj nam. На нічних адораціях по костелах було богато наших людей, що не маючи у себе такого набоженства, йшли до костелів. Поляки випитували наших людей: „Czy i u was jest dzisiaj adoracja w nocy i Msze Święte od północy"? Люди всіляко відповідали. Та легко додуматися, які думки нуртували в їх головах.

Священик.

Боротьба з релігією в СССР

Італієць Ґандольфі вернув недавно з подорожі до СССР й описує в „Коррієре Падано" свої враження. Зміст: Дуже богато осіб є там тої думки, що машина зуміє заступити їм релігію. В кождім місті СССР є протирелігійний музей або й два музеї, де містить мерзенні, безстидні карикатури. Боротьбу з релігією ведуть передовсім воюючі безбожники. До тої боротьби послугуються головно пресою. „Безбожник" має 300.000 передплатників; виходить що 5 днів у 8 ріжних виданнях. Одно видання призначене для шкіл, друге для війська, б для ріжних областей. Журнал „Ілюстрований безбожник для міст" виходить двічи в місяць і має 60.000 передплатників. Місячник „Молоді безбожники" має 40.000 передплатників. Методичний „науковий" місячник „Протирелігія" має 40.000 передплатників. У зменшенім обємі виходить вона також по німецьки та в есперанто. „Безбожник" виходить по жидівськи, татарськи, польськи, українськи, вірменськи, литовськи та в інших мовах. Крім того є чимало переважно ілюстрованих безбожних книжок. Однак вислід тої пропаґанди не дуже великий, бо молоде покоління перестає майже зовсім цікавитися релігійними справами. Та є й ґрупи молоді глибоко релігійні.

Тайний японсько-німецький договір

Червоні володарі в страху.

Жидівській „Гайнт" на підставі інформацій з Москви пише: В Москві панує страх перед японсько-німецьким зближенням і перед тим, що в обох краях побідять військові круги. Також жидівський „Момент" дістав з Лондону депешу, що Німеччина виступила з Союзу Народів по порозумінню з Японією, з котрою Німеччина заключила тайний договір протиСССР. Тим пояснюється, пише „Момент", що Німеччина в останніх часах доставляє так богато зброї й амуніції для японського війська. У звязку з тим в політичних кругах уважають, що небезпека війни близша ніж передтим. Найменша провокація на Сході Европи чи на Далекім Сході може викликати світову пожежу, якої наслідки годі передбачити.

Перегонів у зброєннях вже не скривають

„Не можна предвидіти, що принесе найблища будучність".

„Дейли Телєґраф" пише: В англійських дипльоматичних кругах вже стратили всяку надію доведення розброєневих балачок до конкретних вислідів. Загальний песимізм запанував особливо по вістках з Вашинґтону і з Токія. Японія рішила скріпити свою воєнну фльоту і летунство. Тому Америка також не хоче зменшити своєї збройної сили. Взаємини між Японією й СССР погіршуються з кождим днем. Отже нема мови, щоби СССР розброївся. Через те й сусіди СССР також не схочуть бути безборонні, не зважаючи на се, що заключили з СССР договір про ненапад. Загальне положення на світі таке непевне, що не можна передбачити, що принесе найблища майбутність. — Та се ясне, що майбутня війна буде дуже страшна.

І Літвінов боїться замаху

З Варшави доносять: Плян подорожи Літвінова, комісаря загр. справ СССР, держать у глибокій тайні. До останної хвилі твердили, що він їхатиме до Америки через Ригу, а він переїхав через Варшаву. Його супровожають ґенеральний секретар комісаріяту загр. справ Дівінковський і шеф відділу преси Уманський. Останній заявив отверто. що плян подорожи Літвінова не буде оповіщений, бо бояться замаху на життя комісаря загр. справ Літвінова.

Таємничий лет Цепеліна над Францією

ПАТ повідомляє з Парижа: Над французьким артилєрійськими закладами в м. Сальбіер (між Орлеаном і Бурже) появився в ночи Цепелін. Він перелетів понад третиною Франції і ніхто його не замітив, бо погасив всі світла. Около 1 год. в ночи знизився над артилєрійськими закладами і кружляв пів години освітлюючи їх рефлєктором. Безсумнівно та нічна виправа Цепеліна мала на оці військові цілі.

Листопад се місяць призначений на збірки для наших інвалідів!

НЕ ЗАБУДЬТЕ, ЩО НАЙДАЛІ ДО ДНЯ 25. ГРУДНЯ Ц. Р.

мусите викупити свою будинкову поліси на 1934 рік у місцевій аґенції Т-ва Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Конґрес

V.*)

Хто має рішати і хто не має рішати про час, місце, зміст і спосіб скликання конґресу та про його орґанізацію.

Річ ясна, що майже всі справи звязані зі скликанням конґресу як також деякі важні справи на самім конґресі мусілиб бути вирішені вже перед його скликанням. Хтож мавби се довершити? Той „хтось" мавби вирішити про час, місце, зміст і спосіб скликання конґресу, про його склад і його організацію, про його реґулямін, про підготовку його рефератів і резолюцій, словом — про найважніші справи конґресу. Чому так? Бо як все те не булоб заздалегідь вирішене, то конґрес не мігби вдатися. І навіть замість хісна принісби тільки ще більше розбиття ніж є, то значить принісби ослаблення. Ще конґресу нема і не знати, чи буде можна його склеїти, а нпр. „Новий Час" вже з приводу конґресу робить руїну. Нарахувавши 14 українських менше або більше серіозних і несеріозних політичних „центрів", котрі ділали або ділають на европейськім терені, пише, що одні з тих центрів мають ідейний підклад, а другі це сили чисто спекулятивні. І знаєте, кому „Новий Час" приписує ідейність, а кого від ідейности виключає? Отже після нього тільки націоналісти і п. Макогон репрезентують ідейність, бо вони „заступають і висувають" цілість української справи, а не партикулярні інтереси поодиноких частин української нації, як роблять — після твердження „Н. Часу" — всі інші українські політичні центри!...

Придивімся тому твердженню „Нового Часу". Він передовсім не каже, котрих саме націоналістів має на думці: 1) Чи Донцова, котрий у своїй досі не відкликаній книжці „Підстави нашої політики" віддає Польщі без ніяких застережень Галичину, Волинь, Холмщину, Підляшша, Полісся і т. д., отже чейже не „висуває", ні не „заступає" цілости української справи, бо яка се цілість без тих найважніших українських країв? 2) Чи націоналістів авторамету повітового команданта ОУН Гнатова, котрий не слухає навіть краєвої команди своєї власної організації, але на власну руку наказує вбити пок. посла Голуфка, як не як, а пропаґатора відбудови української державности, — і наказує се зробити дітям, котрі до тої міри не орієнтуються в політичних справах, що не знають навіть того, чи Голуфко посол польський чи український!... 3) Чи націоналістів з „Нашого Клича", котрих голосний крик знаходиться в відношенні відворотно пропорціональнім до знання того, чого вони самі хочуть і кокрі взагалі противляться всему, що тільки конструктивного підіймається серед нашої суспільности, від свята „Українська Молодь Христові" почавши, на всеукраїнськім національнім конґресі скінчивши...

*) Гл. чотири перші статті на тему конґресу в „Н. Зорі", чч. 75, 76, 79 і 81.

Отже котрих же з тих націоналістів має на думці „Новий Час“? І чи взагалі має він що небудь на думці, коли пише свої статті й поучає 40-мільоновий нарід, як „властиво“ треба вести політику на всіх землях України.

Такого хаотичного й макогонічного органу як „Новий Час“ ми ще взагалі не мали. Тому й тому Макогонови треба бодай трохи придивитися, коли він такий виїмково „ідейний“, як се свідчить „Новий Час“.

Хто той Макогон, відки він, як властиво називається, на чиїй він службі і відки він бере грошей на свої бюра, — ніхто напевно не знає. Фактом є тільки те, що те таємниче індивідуум або, як дехто говорить, „осібняк“ — мусить розпоряджати значними грішми, коли в сих часах тяжкої кризи може фінансувати коштовні політично-пропаґандистичні бюра в великих містах західної Европи і після всякої правдоподібности удержувати звязки не тільки з журналістами в тих своїх бюрах. В якій ціли, таксамо нікому невідомо, як невідомо нікому напевно, хто такий пан Макогон і які й о г о ціли. „Новий Час“ відважується свідчити перед нашою суспільністю, що ціли богатого пана Макогона ідеалістичні і що тільки його ціли ідеалістичні — тай ще націоналістів. А що не каже, очевидно нарочно не каже, котрих саме націоналістів ціли виключно ідеалістичні, — отже „на пляцу“ виключного ідеалізму лишає властиво тільки одного-одинокого п. Макогона — зі всіх українських політичних чинників! А що саму думку про потребу скликання Всеукраїнського Національного Конґресу „Новий Час“ уважає здоровою і правильною, т і л ь к и щ е н е н а ч а с і, — отже якаж інша консеквенція з тих поглядів чи радше тверджень „Нового Часу“ може бути як не така: Почекати аж одинокий між Українцями ідеаліст пан Макогон оповістить через свої бюра або через „Новий Час“, — дві рішаючі річи: 1) Що вже наспіла відповідна пора на скликання Всеукраїнського Національного Конґресу і 2) що він, пан Макогон, іменує всіх учасників того конґресу зі всіх земель, де живуть Українці, як ті що живуть ще покищо перед морем, так і ті, що вибралися вже за море. Тай тоді будемо мати „спокій голові“.

Таке повинно бути становище „Нового Часу“ до справи конґресу по виводах у 164 і 165 чч. того орґану.

Та жарт жартом, а нашій суспільности баламученій Бог оден знає, в яких цілях, треба виразно сказати річи, які деінде вже давно відомі: 1) Не вільно взагалі уважати ніяким відповідальним і репрезентативним діячем чоловіка, котрий не відслонює свого правдивого обличча і про котрого невідомо, відки він бере гроші на свою акцію та в яких цілях він ту акцію робить. — 2) Не вільно забувати тяжкої науки, яку нам недавно дали й тепер дають большевики. Як відомо, їм оплатилося свого часу не тільки проголосити клич „Самоопреділеніе вплоть до отделенія“, але й установити в ріжних европейських центрах не лише українські бюра але й цілі українські посольства, чим так обманули наших галицьких націоналістів і патріотів, що ті довгий час вірили й писали, що ми Українці як нація маємо за Збручем свою „гарну державу“, тільки трохи інакших форм ніж у людей держави бувають, отже шануймож ту „гарну державу за Збручем“ разом з рівно гарною чрезвичайкою, котра має свій центр не лише в Москві але і в Харкові. Та прийшов час коли большевики скинули свої таємничі маски, скасували всякі представництва мнимої української держави за границею, скасували всяку тінь автономії та взялися просто фізично винищувати як українську інтеліґенцію так український простий народ. — 3) По такій кривавій і дуже виразній научці крайна пора, щоб не давати в нас ходу ніяким замаскованим агітаторам. Се не значить, щоб уїдати на кого небудь, хто робить українську пропаґанду за кордоном, навіть коли її робить таємничий пан Макогон. Та з другої знов сторони не вільно вмовляти в суспільність, що тільки він оден робить ту роботу „з ідеалізму“, а всі інші з інтересу. Бо ануж покажеться, що річ мається якраз навпаки... Яку міну мають тепер ті легкодушні хахли, котрі свого часу риком радости витали червоних московських агітаторів, що обіцяли добродійства для всего людства без виїмків, а тепер довели наш край над Дніпром до повної руїни й винищують наш нарід так, що орди Джінґісхана не винищували його аж так єхидно. Отже бодай по такій научці бережімся таємничих агітаторів, про котрих не знаємо ні хто вони, ні відки родом, ні чи папери їх в порядку, чи пофальшовані, ні відки вони мають гроші на таку нерентовну річ як українська пропаґанда, ні чого вони хочуть. Хто хоче бути суспільним і політичним діячем, той мусить бути знаний суспільности. Правдиві діячі не скриваються перед суспільністю, в котрій хочуть відограти якусь добру ролю.*)

Так представивши, хто не сміє рішати про наші публичні справи навіть тоді коли може сипати таємничими грішми, розгляньмо коротко те, хто мавби рішати про час, місце, зміст і спосіб скликання конґресу та про його орґанізацію.

Рішати про те мають ті бідні орґанізації, які наша знищена суспільність ще посідає. А що в таких справах як загально-український національний конґрес майоризація неможлива, бо змайоризовані можуть опустити його і тоді він перестає бути загально-українським національним конґресом, отже остає приняти таку засаду: в орґанізаційнім комітеті установляється ключ подібний як установилося при творенні свого часу Національної Ради з тим, що новоповсталі від того часу ґрупи одержують по двох представників. Се мінімум потрібне тому, бо коли оден захорує або не може взяти участи в засіданні, то другий може його заступити. А щоб оба орієнтувалися в ході справ, признається їм право рівночасної присутности на засіданнях.

Щодо права голосів, котрі малиб рішати, то ключ може бути всілякий. Нпр. кожда ґрупа мусить мати мінімум оден голос з тим, що політичні ґрупи, котрі мають представництва в ріжних соймах чи парляментах, одержують більше число голосів. Яке? На всякий випадок таке, щоб не могли змайоризувати ґрупи без парляментарного представництва, бо тоді не треба уряджувати такого конґресу й вистарчить коли УНДО зійдеться з радикалами та з нашими послами з Ромунії й Чехословаччини.

З участю послів в конґресі треба поводитися досить обережно з отсих причин. Передовсім посли як такі вибирані не під кутом погляду, що братимуть участь в у к р а ї н с ь к і м конґресі тільки в парляменті держави, якій вони присягали. Правдою є, що й виключити послів від участи в конґресі не булоби практично та з другої сторони не малоб сенсу дати їм на тім конґресі таку перевагу, щоб вони рішали, бо се люди до певної міри звязані своїм становищем.

Всі ті проблеми виглядають скомпліковано, та вони можуть бути вирішені на пару попередних засіданнях, розуміється при добрій волі тих, що малиб ті проблеми вирішувати. *А. Ч.*

*) Якби на потвердження нашої перестороги вже по написанні сеї статті на пару днів перед 29 жовтня т. зв. Укр. Бюро п. Макогона принесло з Лондону інформацію, що всякі побоювання голоду на Україні просто безпідставні. „Діло“ напечатало ту інформацію в ч. 282, „Н. Час“ в ч. 232, оба без ніякої замітки. З інформації переданої Укрбюром також без коментарів виходилоби, що всі брешуть про голод на Україні, навіть ті, що голодують, а правду пише тільки одноодиноке бюро п. Макогона. Не дивота, прецінь він одинокий ідейний чоловік між Українцями... Кому потрібно було пустити між наш нарід якраз тепер брехню, що на Україні нема ніякого голоду, легко додуматися.

Для богатьох людей релігійність полягає лише на словах. Коли судити по їх говоренню, то вони знамениті люди; — одначе самі гарні слова не витворюють ні діл, ні думок, ні характеру. Вони не дають ні чистоти, ні доброти, ні ретельности. (Смайлс „Обовязок“).

Проблєма неоунії

Де шлях до навертання Сходу?

Я вправді ніколи не мав нагоди бути на Унійній Конференції в Пінську, ані не можу зачислити себе до вчених, щоб забиратися до сего рода справ, одначе праця на Лемківщині спонукала мене заінтересуватися унійними справами на східніх окраїнах Польщі. І тому позволю собі, відносно статті „Проблеми неоунії“, що появилася в „Новій Зорі“ ч. 77., висказати свою гадку.

Щоби зясувати мое пересвідчення в цій справі, наведу слідуючий факт:

Недавно вертав я потягом з Перемишля і в часі подорожі, в переділі того самого ваґону, стрінув я одну жінку з Кремянця на Волині, що вертала зі Львова через Краків домів. По перших словах пізнав я, що се Українка, а що інтересували мене волинські справи, тим більше, що перед кількома роками мав я нагоду в моїй парохії бачити кремянецького православного епископа Сімона, обережно завів я бесіду на церковно-нац. справи.

Жінка пізнавши, що я український гр. кат. священик — розбалакалася на добре. Оповіла мені докладно, як наочний свідок, про перебіг почаївських демонстрацій, сказала, що епископ Сімон і другі, як виразилася „кацапські“ священики лають тепер Українців за те, що ніби в Почаєві „спрофанували“ богослуженння, хоч — як підчеркувала — те все діялося вже по богослуженні, жалілася, що мало мають українських священиків і завидувала нашим гр. кат. вірним, що мають с в о ї х священиків і с в о ю Єрархію.

Те саме мав я нагоду чути сего року в часі ферій від одного нашого вчителя, що працює на Волині, котрий говорив мені, що між українським населенням Волині длятого так ширяться ріжні секти, головно баптисти і штундисти, що тамошне українське населення не має довіря до „русских“ батюшків і через те тамошне українське населення майже до церкви не ходить. Колиж вимкнеться зпід впливу священика і відчужиться від церкви, стає легко добичею ріжних сект.

Длятого вповні погоджуюся з гадкою автора статті „Проблєми неоунії“, що доки українському чи білоруському населенню будуть співати „многая лета“, доки часописи присвячені унії будуть розписуватися над потребою введення до гр. кат. Церкви орґанів,*) — не може бути й мови про якийнебудь поважніший унійний успіх. Треба вже раз погодитися з гадкою, що в добі фашизму чи гітлеризму неможливо вже і в українськім чи білоруськім народі при унійній праці перейти над справою національности до денного порядку. Зрештою українське православне населення Волині сего року в Почаєві виразно заявило, чого йому недостає.

Тимчасом з того всего виходить таке: Католицьке духовенство від ряду літ радить і радить то в Велеграді то в Пінську, предкладає до Риму преріжні проекти і пляни навернення Сходу і не може ніяк справи посунути вперід — а я сам був свідком, як перед кількома роками приїхала з Волиня православна деле ґація до Високопреосвященого Кир Йосафата, гр. кат. епископа в Перемишлі, з п р о с ь б о ю, д а т и ї м г р. к а т. с в я щ е н и к і в, бо вони ще добре памятають, як в них була унія, котру знищив російський уряд і до котрої вони хочуть вернути. Ось де шлях до навернення Сходу. — *Лемко.*

*) Ґляди часопис в польській мові „Унія“, присвячений унії на східних кресах ч. 2 за травень 1928 р.

ТЕКСТИЛЬНИЙ СКЛАД
СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ
пл. Галицька ріг Баторія
поручає по найнищих цінах
модні вовни, шовки і мужеські сукна

о. Д. Ступак

Сівачі безбожности

Се загально знана річ, що частина нашого народу як в Галичині так і за т. зв. сокальським кордоном заразилася по світовій війні безбожністю, сектярством і большевизм м. Ті чираки опанували в деяких околицях більшу, в деяких меншу частину нашого релігійно-народнього орґанізму, залежно від того, чи знайшли для себе більше або менше податливу почву. У нас в Галичині між гр. католиками, завдяки ревній праці нашого духовенства, вище наведені язви не виступають загально, се явища льокальні, що впрочім замічається нині й між иншими народами в кождій державі [1]). Противно між православними в Польщі безбожність, сектярство і большевизм стали вже явищем загальним та—як виразився в р. 1931 оден часопис — „загальним правилом і правдивим божевіллям“. Наша українська галицька преса, чи то католицька, чи націоналістична, ніколи не поминає мовчанкою згаданих релігійно-національних шкідників. А православна преса з правила промовчує безбожницько-сектярські подвиги на православному терені. Про сі подвиги ми мало що зналіб з православної преси і нам здавалосяб, що між православними „все абстаїт харашо“ — як то виразився перед 2 роками оден поважний православний духовник, — колиб сего не відкрила нам чи то наша галицька українська, чи польська преса. — Приперті в сей спосіб до муру містять вже потім православні і в своїй пресі деколи коротку і незамітну згадку про вище згадану ґанґрину, що розїдає їх релігійний орґанізм, однак роблять се звичайно дуже делікатно, заявляючи сейчас при тім, що причиною тих православних боляків .. католицькі священики!

Вистарчить взяти в руки офіціоз правосл. Митрополії „Слово“, ч. 69. з 1933, а там у вступній, непідписаній, статті, під заг.: „Сѣятели безбожія“ читаємо: „Не лиш одні комуністи розсівають зерна безбожности, але — якжеж се страшне — їх помічниками в тім являються декотрі представителі католицького духовенства“. [2]) — А помагають комуністам в сіянню безбожности кат. священики тому, бо „вони голосять антиправославні проповіди, ведуть всюди антиправославну пропаґанду та насаджують Унію“.

Правдою є, що католицькі (чи то греко — чи римо-католицькі) священики, які працюють на терені, де мешкають православні, голосять проповіди, в яких розтрясають православія, виказують його блуди та завзивають православних до повороту на лоно кат. Церкви; а роблять се кат. священики тому, бо се обовязок їх совісти, обовязок, який вложив на них сам Ісус Христос заявляючи: „Ідіть отже, навчайте всі народи..., учіть їх зберігати все, що я вам приказав“. (Мат. 28, 19 — 20), Отже се все роблять кат. священики по вказівкам заповіту Христа, бо колиб відносно православних заховувались пасивно, тоді не булиб дійсними кат. священиками, а лиш якимись релігійними індіферентами, що легковажать собі вище наведений приказ самого І. Христа та признають, немовби кожда віра була добра: з тим ніякий правдивий католик погодитися не може, бо знає, що правда є лиш одна. — Се ясне, як сонце і про се ширше писати не думаю. Я лиш хочу висказати, якою — клеветою оперує вище згаданий правосл. офіціоз, атакуючи кат. священиків, що вони своїми антиправосл. проповідями ширять буцімто безбожність між православними.

Не кат. саященики своїми антиправославними проповідями, але: 1) православна Єрархія своєю рабською і ультральояльною політикою зглядом держави, а русофільською політикою зглядом своїх вірних та 2) частина православного духовенства такоюж самою політикою як його Єрархія і своїм нетактовним, згіршаючим та деморалізуючим поведенням, — стали причиною безбожности, сектярства і большевизму серед своїх вірних.

Доказу на повище твердження не опиратиму на моїм власнім розумованню, щоб мені, кат. священикові, не закинули православні субєктивного представлення справи, але покличуся головно на свідоцтва майже самих православних авторів, поміщені на сторінках доступних мені книжок і преси.

Російський письменник Іван Наживін в своїй книжці під заг. „Кремль“, яка появилася в 1932. р., твердить, що лиш офіціяльна Росія була православна і то формально. І те православіє було їй потрібне лиш до офіціяльних церемоній, а російський нарід все був в душі поганським і православіє не грало в його життю ніякої ролі. Православна Єрархія і її духовенство, внаслідок нетолєранції і жорстокости, як каже Наживін — все були силою, котра ділала розкладово на життя російського народу [3]). — Тому треба льоґічно заключити, що й теперішня правосл. Церква в Польщі, яка має таку саму психіку і структуру, що й давна російська та є нічим иншим, як лиш вірною фотоґрафією і сестрою давної російської правосл. Церкви, — мусить також ділати розкладово на життя своїх вірних.

Православний О. Ковалевський, описуючи в „Ділі“ (ч. 168. з 1929) неґативну ролю православної Церкви в релігійно-просвітно-національному життю україн ського народу, замічає виразно, що „ся Церква, ізза сеї, під кождим оглядом в життю укр. народу, шкідливої ролі, „не мала авторітету і тому її священослужителі так були народом зненавиджені“

Чи такий стан прав. Церкви — питаю — не спричиняв сект і безбожництва?

Російський історик, фільософ і публіцист В. Соловйов у своїому творі „Росія і вселенська Церква“ так схарактеризував правосл. Церкву:

„Духа правди, духа любови, духа життя, духа волі, його спасенного подиху, хибує російській Церкві... Вона не має в собі ніякої підстави буття, сама себе засуджує на неміч і смерть..., нігде нема такого великого сервілізму, як у нашої духовної Єрархії, ніде „спасительна брехня“ не практикується на більші розміри як тут, де від сеї брехні повинні відвертатися з огидливістю.. Крихта і хитка єдність нашої Церкви держиться тільки фалшами і насильством“. [4])

Тому ніхто не подивується, що на орґанізмі рос. правосл. Церкви росли ріжні секти і розкольники так скоро, мов гриби по дощі. Та Церква сама спричиняла розкол, бо — як каже Соловйов — постійною причиною істнування сеї національної схизми є очевидна нестійність російської Церковної управи, злучена з нечуваними претенсіями“. А коли опісля правосл. Єрархія хотіла притягнути розкольників назад до свойого стада, то мусіла до сего діла уживати фізичного примусу і насильства при помочи баґнетів російського війська (Гл. „Православныя Обозрѣнія“, за жовтень, 1887. р).

А хто причинився до розросту большевизму, комунізму і вслід за ними до скріплення безбожництва на території бувшої російської імперії, як не правосл. Церква, т. зн. її Єрархія і духовенство?

---

[1]) Се признають також Поляки що до себе. В „Бунті Млодих“ ч. 45. з 1933. Адольф Бохеньский виражається з признанням про гр. кат. духовенство в Галичині заявляючи, що се духовенство боронить повірений собі нарід перед комунізмом ліпше ніж старости і поліція. Противно православіє — по думці згаданого автора — не є ніякою поважною перепоною для комунізму, який творить правдиву небезпеку для держави. Слова Бохенського наводжу за „Орієнсом“ ч. 5).

[2]) Що у правосл. пресі, головно вступні статті, пишуть самі „грубі риби“, на се вказує замітка „господина“ Вокса в „Воскр. Чтенію“ ч. 25. і 26. з 1933, де між иншим говориться, що православні ґазети номінально підписують зівсім незамітні одиниці, а дійсно пишуть там люди на великих становищах, які „зі зрозумілих причин укривають свої... виступи“.

[3]) Щоб ослабити силу вище наведеного свідоцтва І. Наживіна, православний офіціоз „Слово“ (ч. 42. з 1932) пише: „Наживін перейшов недавно на католицтво і тепер, як католик, має повне право говорити о тім, що російське духовенство відзначалося нетерпимістю і жорстокістю“. Тут „Слово“ нарочно пробрехалося, бо Наживін — православний і ніколи на католицтво не переходив; що сам оголосив в „Русскім Голосі“ ч. 36. з 1933.

[4]) „Спасительна брехня“, якою стало послугується теперішня польська правосл. Церква, загально знана. Сю брехню можна стрінути в кождім числі офіціоза „Слово“ в статтях про католицьку Церкву, як також можна сю брехню почути в численних проповідях православних „місіонарів“. — Як доносить „Орієнс“ ч 2., на правосл. місії в Ковлі арґументи правосл. „місіонарів“ проти Унії були такі: „Уніяти й католики з Папи роблять Бога та вірять, що в Евхаристії знаходиться тіло Папи (про се саме писало навіть „Слово“); редемптористи належать до тої категорії людей, що й Дайбнер, т. з. вони большевицькі шпіони“. Повстання Папства православний „місіонар“ виясняв в слідуючий спосіб: „Коли люципер, стручений з неба летів у пропасть, зачепив по дорові о скалу в Римі і на ній повстало Папство“... І ті люди мають ще лице закидати катол. священикам, що вони у своїй душпастир. праці поступають по засаді: „Ціль освячує середники“!!

Далі буде

ВІД МУК ДО ЗДОРОВЛЯ

ЧЕРЕЗ

Togal

ТОҐАЛЬ ДІЛАЄ СКОРО ПРИ:

Ревматичних болях | Подагрі | Мігрені
Болях і рванню суставів | Грипі | Простуді

Тоґаль усмирює болі й приносить полекші; при тім не має ніякого шкідливого впливу на серце й жолудок.

Вже майже від 15-ти літ уживають таблеток Тоґалю успішно при всіх тих занедужаннях. Тисячі страждаючих відзискали своє здоровля через Тоґаль.

Тоґаль стримує призбирування мочевої кислоти й тому вже в зароді поборює ті недомагання.

Спробуйте й переконайтеся самі ще сьогодня: купіть Тоґаль зараз у найблищій аптиці. Але треба добре вважати, щоб оригінальне опакування було неушкоджене. Ціна 2·— зол. Число реєстру 1364.

СПРАВА ЗАМАХУ

в совітськім консуляті у Львові перед наглим судом.

2) Аспірант поліції Ігнаци Бартузель, літ 32, і звідун (вивядофца) Казимир Тржемжальский перші дісталися через вікно до консуляту й розброїли та увязнили Лемика. Лемик був тоді блідий як труп. — Потому відчитано протокол оглядин тіла Маїлова, лікарське свідоцтво Джугая, опис льокальної візії в консуляті, експертизу Інституту судових оречень у Варшаві, зізнання студента техніки Ст. Зиха, що хотів їхати до СССР з прогулькою польських техніків на Кавказ. Цікаво, що разом з тою прогулькою мав їхати один Поляк що в гр.-католиком (Топольніцкий), але його счеркнули з листи самі Поляки, щоби се не робило вражіння, що між ними є і Українці. — Після перерви д-р Шухевич поставив такі внески: Обв. Лемик сказав, що в слідстві слухали його суддя Валігурский і надком. Петрі. Для пізнання настрою Лемика ставляю внесення переслухати обох згаданих панів як також ком. Міку та Екгарта і перевести льокальну візію в консуляті.— Д-р Ст. Біляк: Обж. Лемик ствердив, що ділав „під впливом душі“. Тому треба розглянути психічні властивости Лемика, перевести психольогічні досліди. В хвилі поповнення вчинку Лемик ділав під впливом афекту. Ставлю внесення переслухати психольогів. На обставину, що Лемик був вразливий і амбітний ставлю внесення покликати його катехита о. д-ра Г. Костельника і проф. Мирона Зарицького. — Дальше вношу покликати на експертів для справ українсько-російських радника Залеского з мін-ства закорд. справ і б. міністра Леона Василевського на обставину, що укр.-рос. політичні, економічні та ін. взаємини дуже напружені. Всі договори, заключені між Україною і Росією, особливо „Союзний договір“ з 28. XII. 1920 р. — цілком недодержані і потоптані московським комінтерном. Зокрема колективізація ведена від 1929 р., національна політика й утиск укр. культури, що зачалися від 1933 р., від часів Постишева, — викликали в душі кождого Українця незвичайно відемні вражіння. На початку 1930 р. відбувся процес Спілки Визволення України. (Прокуратор противиться тому, щоб оборона говорила про відносини на сов. Україні). Прошу відчитати статтю проф. унів. Мірчана Здзеховского в журналі „Вядомосьці Літерацке“ ч. 39 з 1933 р. на обставину, що страшне положення українського народу на сов. Україні викликує протест в кождої культурної людини. Дальше прошу відчитати „Бюлетин Польско-Українські“ ч. 19 з с.р., статтю „Шіснацята весна в СССР“, на обставину, що на сов. Україні є випадки людоїдства. Дальше статтю в „І. К. Ц.“ з 12. VIII. с.р. „Правда про голод в Росії“, статті з „Матену“ з 30 і 31.VIII. і з 27.IX. с.р, про положення на сов. Україні. — Тут предсідник перебиває словами: „Юж вєми о тих стосунках!“ Д-р Б.: Прошу відчитати статтю ген. секр. конґресу нац. меншин д-ра Аменде в „Ділі“, де стверджено господарські та політичні причини голоду на сов. Україні. Дальше статтю п. Барнеса в „Ню Йорк Геральд Трібюн“, де пишеться про смерть міліона людей з голоду. — Предс.: Пан знову о тих стосунках! Юж вєм!“ — Д-р Б.: Ставлю внесення покликати на свідків д-ра Д. Левицького, голову УНДО-я, і сен. І. Макуха голову УСРП, на обставину, що страшні події на сов. Україні викликали велике пригноблення серед галицьких Українців. Гр.-кат, Епископат видав два пастирські листи в тій справі. Прошу переслухати ред. „Діла“ п. В. Мудрого, що має в руках автентичні листи з сов. України, і пос. Мілену Рудницьку, учасницю Конґресу Нац. Меншин на обставину, що також Рада Союзу Народів звернулася до Червоного Хреста, щоби він розпочав ратункову акцію на сов. Україні.

Прокуратор виголосив 7-мінутову промову. За причину замаху вважає бажання викликання демонстрації проти СССР в часі, коли між Польщею і СССР навязуються приязні взаємини. Застерігається проти сего, щоби горожанин демонстрував проти чужої держави і хотів впливати на взаємини між двома державами. Жадав кари смерти.

Перший з оборонців промовляв д-р Ст. Шухевич. Він поставив внесення, щоби справу передати звичайному судови, бо оба замахи виконано в стані великого зворушення. Українська повоєнна молодь успосіблена патольогічно на пункті патріотичму і се каже їй вступати до УОН. Про чин рішають мотиви. Коли на сов. Україні 8 міліонів Українців померло з голоду... (Тут предсідник перервав). Лемик знав про те і тому хотів своїм вистрілом звернути увагу цілого світа, коли не помагали меморіяли і протести. Не можна йому підсувати, що він хотів викликати якісь непорозуміння між Польщею і СССР. Він ділав тільки з патріотичних мотивів. — Прокуратор коротко реплікував. — Другий оборонець д-р В. Старосольський завважив, що сей процес найтрагічніший. Польський суд має сказати своє важке слово у великім віковім процесі між Київом і Москвою. А тут заборонили говорити про політичне підложжа сего політичного процесу. Українські адвокати зголосилися так численно до оборони не для демонстрації, але щоби дати свідоцтво правді. Лемик не ділав з чужого наказу, але зі свого найглибшого переконання. За ним промовляє цілий ряд облекшуючих обставин. Просить суддів відкинути всі політичні мотиви і рішати тільки зі становища права. — Лемик зрікся останнього слова. — По 15-мінутовій нараді серед великого напруження предсідник відчитав присуд, яким Лемика засуджено на досмертну тюрму з позбавленням горожанських прав. Справу замаху на Джугая відложено. — Лемик приняв присуд з усмішкою. Наглий суд закінчився о год. 3·20 по пол.

Найбільший вибір можна набути готовий на міру приписовий ШКІЛЬНИЙ МУНДУРОК І ПЛАЩ, як також студенські матеріяли в дуже великім виборі у фірми

Ян Валлях і Син

ЛЬВІВ, РИНОК 33. Тел. 47-16.

Солідний товар. Гарантія на першорядне викінчення.

Зі Швеції

2) Відтак д-р. Іл. Свенціцький розповів про свої спостереження: Хочу звернути увагу на шведські доми, типи, килими і взагалі народне мистецтво і т. д. Коли приглянутися нар. мистецтву Швеції й потім Естонії, Лотви, Литви, Білоруси, Волині, Галичині, Закарпаттю, Хорватії й Сербії, то побачимо скрізь той самий орнамент. Звязки між Швецією й Кретою були довго треваючі. Знаємо зі старинних жерел, що на півночі жили ріжні народи, котрі описував вже Геродот. Від VII ст. по Хр. появилися в нас Нормани, а перед тим в IV ст. германське племя Ґотів. Ті Нормани йшли на полудне та схід і ширили свою культуру. Наша стара лодка, „дуб“, котрої один зразок найдено в Дністрі, зроблена таксамо як і лодки Варягів. Золоті й срібні окраси з наших находок походять зі Швеції. Нормани се посередники між двома світами: Швецією і Грецією. Є ряд спільних назв, паралелізм між заґами й билинами, устною словесністю і т. д. Наші вчені: Лященко і Тершаковець досліджували „Руську Правду“ як найдавнішу перерібку варяжського права. Між Словянами і Шведами був великий культурний звязок. Ми мали культуру землі, Шведи культуру духа. У нас була культура роблення хліба, там культура ума. — Граніт надає Швеції особливий вигляд. Творчість шведського народу має дуже гарне тло — природну зелень. Шведи великі естети. Шведська хата побудована в угол або на зруб з дилів. Кожда хата помальована, часто на темно-бурачково. Довкруги вікон ясні обвідки. На зеленім тлі лісів ті хати гарно відбивають. В нутрі хати великий смак, богато різьб, сницерської роботи. Великі простори замальовані. В тих малюнках перебивається цілий світ, „orbis terrarum“. Там світиться велике сонце, зовсім інакше ніж в нас. Люди що живуть серед такої природи інакші ніж всі інші. На прегарнім тлі живуть гарні люди. Шведські жінки навіть прості селянки дуже інтеліґентні та делікатні. Шведські танці незвичайно естетичні і чисті. — Внутрішна обстанова селянських хат подібна як у нас. Миски подібні до гуцульських. Тарілки розмальовані як на Київщині. Крісла дуже вигідні, з опертям для плечей і ліктів. Огнище обмуроване квадратово. Довкруги його може приміститися около 24 осіб.

ОСИП НАЗАРУК 21

ПАЛАТА ДОЖІВ

Антікієзетта і кієзетта.

Коли такий сміх запанував у проводі тих, що тут колись правили, сталося з ними те саме, що з нами: вони провалилися. І тоді опустіла кієзетта дожів і стоїть як каплиця-музей на науку тим, що не цінять молитви як підношення духа і скріплювання його в днях смутку і радости, печалі й утіхи.

Якже далекі виглядають перед нами дні радости! Се здається так і видно з сірої каплиці дожів...

І не одна інша річ стає тут видна як на долоні. Видна в контрасті безмежного богацтва в урядженні палати дожів і в сірій скромности її каплиці, котра наочно символізує покору перед Богом. Не скупство, ні, — бо преціньі кілька кроків відси стоїть величава катедральна церква св. Марка евангелиста, що аж горить від іскристого блиску найдорожших мозаїк, що немов капає від золотих прикрас, що міниться найкрасшим самоцвітним камінням, що хапає за очи творами найлучших мистців. Отже про скупство дожів і взагалі горожан Венеції що до жертв на славу Божу ніяким чином говорити не можна. Тут у сій убогій, сірій каплиці та сірість і те убожество тільки глибоко обдумані символи. І які розумні символи! Вони немов кажуть своїм тихим нечутким але виразним голосом: Людина сама в собі се ніщо, буквально ніщо — перед силою Бога, творця свого, ніщо її тіло, ніщо її ум, ніщо навіть талант їй Богом даний, бо і його Бог кождої хвилі віднята може. І тому тут так сіро і бідно, тому тут таке просте, негладжене дерево, без різьб і без малюнків, без інкрустацій, без золочень. І звичайна долівка і стеля звичайна і лавки такі скромні як в мужицькій хаті і вікна без дорогого скла і клячник дожі скромний мов монаха в такім Чині, котрий ще розвивається і не скостенів в богацтві своїм...

Так тихо й холодно у каплиці дожів...

Я діткнув нагої немальованої стіни її та здрігнувся. Не знаю чому. Може тому, що вона була холодна і я тим сильніше відчув викликане втомою розгорячкування. А може тому, що якраз у тій хвилі запримітив я, що краска простих лавок у каплиці дожів зовсім така сама як була краска деяких меблів в домі моїх покійних батьків — вишнева. Наложена на ті предмети більше задля того, щоб вони не ницилися, ніж задля прикраси їх. Зовсім як тут...

Під розпаленим утомою чолом забренів відкись давно забутий уривок розбишацької пісні Мазурів, переробленої одним з польських поетів, чи не Тетмаєром...

Czemuś mi, matulu,
Dobrze jeść dawała?
Równo mi się widzi
Dolina czy skała...

І стала передімною розібрана до нага вся молодість моя з великим капіталом сили, який мені дали на дорогу життя побожні родичі мої і який я так нерозважно кидав і розкидав. А тихо було у каплиці дожів і міг я в ній зробити рахунок совісти й подякувати Богу за Його дивну руку Господню, котра серед найбільших небезпек для душі і для тіла довела мене аж до сеї хвилі. Дійсно, якіж тепер дивні для мене всі ті, котрим здається, що без Божої ласки моглоб хоч трохи істнувати злочинне муравлище людське...

І тут зрозумів я, чому мистці всіх часів і народів так залюбки малюють і в камені різьблять наге тіло людини.

Сильно працює думка у каплиці дожів, так сильно, що боюся передавати висліди її, щоб не викликали без потреби вражінь, яких не хочу викликати.

А розбишацька пісня так бренить у тямці як оса, що бється до шиби вікна. І я вже чую, що мимо величезної втоми по тяжкій недузі таки доїду до Вічного Міста, котрому рівного не знає історія людства. Доїду й огляну найбільші дива його...

Венеція се тільки передсінок його...

Він так положений на боці як домівка сторожа біля великанської палати. А розбишацька пісня так настирливо звучить в тихій каплиці дожів. Се очевидно передсмертна пісня про надмір сил, який без моральної противаги й контролі доводить до злочинів в надмірній буйности своїй...

(Далі буде).

Перевести обезпечення свойого життя значить сповнити моральний обовязок супроти своєї рідні, суспільности й самого себе. Зробіть це в одинокому українському Товаристві обезпечень на життя й ренти „КАРПАТІЯ“, Львів, Ринок ч. 38.

Простота, чистота і краса знаменують шведську культуру. Будова церков в долішній частині подібна до наших. — Стокгольм положений серед води, на скалах, дуже гарно. Шведське мистецтво має протектора в королівськім браті, що сам є добрим мистцем. Королівський замок се музей, доступний для всего народу. Глибокий демократизм получений т/т з аристократизмом духа. — Шведи дуже люблять дітей. Для дітей укладають казки, пісні і т. д. Щорічно уладжують „Діточий День“, в котрім збирають датки для дітей. Шведи дбають про своїх дітей як мало хто. — Вони ввійшли в русло добробуту і тратять вже темперамент і відвагу пускатися на великі й небезпечні підприемства. Шведи за час своїх воєн від VII ст. до початку XIX ст. були прародичами всеї державности в Европі і дальше. Франція, Італія, Еспанія, північні береги Африки, Східна Европа, Англія, — скрізь Нормани засновували держави. Вони вивезли підчас воєн великі богацтва з Візантії, Київа, Німеччини і т. д. Шведи від XIX ст. не ведуть вже воєн. Вони втратили охоту до нових подвигів. Вдоволені тим, що мають. Від нікого більше нічого не потребують. Сей народ, що має около 7.000.000 душ, видає річно около 500.000 зл. на один тільки музей Нордіс. Крім сего є ще Національний Музей, в Ґетеборґу є Музей Вікінґів. Шведська література належить до тих, з яких найбільше перекладають. Шведська наука поставлена дуже високо. Ми мусимо тільки мріяти, щоби бодай колись ми дігнали Шведів. — Шведи дуже вигідний нарід. III - кл. шведської зелізниці така як у нас друга кл. Ніхто не займе чужого місця, ніхто нічого не рушить. Кельнери і послугачі самі беруть гроші з долоні, тільки кілько їм належиться і не возьмуть більше. Треба бути в Швеції, щоб навчитися, бути чоловіком. — Потім прелеґент показав ряд шведських видань з гарними ілюстраціями. Приявні розходилися з бажанням побачити на власні очі чудову батьківщину Варягів.

Рух людности в Галичині

Під таким заголовком виголосив доцент Д-р. Вол. Кубійович виклад на спільнім засіданні Матем. - Природ. Лік. Секції й Геогр. та Статистичної Комісії НТШ. Виклад був дуже поучаючий. Зміст: До війни третина приросту українського населення постійно еміґрувала і постійно падала пропорція українського населення в порівнанні з польським. По війні зменшився приріст але зменшилася й еміґрація. Урбанізація є тепер лише в околиці Львова й Борислава. Дрогобич став мертвим містом. Інші міста Сх. Галичини теж вилюднюються. Тепер від Золотої Липи аж до Збруча се полоса, яка виказує страти, а гірські околиці виказують приріст, особливо Бойківщина й Ґорґани. Інші части Гуцульщини і середна часть Сх. Галичини майже не виказують змін. Долина Прута виказує подвійний зріст, очевидно тому, бо там є літниска. Цікаво, що здовж Збруча убуток. Там і в Збаражчині та в Тернопільщині приріст найслабший в цілій Польщі. Там закорінилася система 2 дітей. Декуди населення навіть меншає. З Волині напливає населення в ті околиці й остає. Малі міста вилюднюються навіть в районах приросту: відпливає елемент головно жидівський. Здовж Сяну видно убуток людности. На Гуцульщині (з названими виїмками) також. Найгірше представляється східне Поділля. Прелеґент ілюстрував свій цікавий виклад мапою руху людности Галичини 1910—1931 і двома меншими мапами. Найцікавіше в тім всім се, що в горах, де нужда найбільша, також приріст найбільший, а в найбогатшій частині нашого краю приріст найслабший.

Ревізії й увязнення

В Українськім Академічнім Домі у Львові поліція перевела в ночи основну ревізію й увязнила 80 студентів. На вістку про се прийшли до Акад. Дому посли М. Рудницька і д-р Макарушка та ствердили фактичний стан. Опісля представники Української Парляментарної Репрезентації д-р С. Біляк і д-р Макарушка були в віцевоєводи п. Соханського і в начальника виділу безпеки п. Стажиньского в справі переведених ревізій й увязнень та ствердженого потім фактичного стану. В Підбірцях к. Львова переведено ревізію й увязнено В. Брезденя, ст. прав, крамаря Вол. Духа й О. Стосика та відставлено їх до Бригідок. В Отинії переведено ревізію в канцелярії філії „Просвіти“ та в її урядника В. Гарасимюка. Його опісля увязнено. Ревізії переведено також в адвоката д-ра Ст. Дрогомирецького, в м-ра Гр. Боднарука, абсольв. семинарії Р. Ковальського, Ярослава Сербина, К. Козловського, Д. Іванціва, М. і В. Бочаків. В Угорниках увязнено м-ра М. Ковальського. В Войнилові увязнено студ. Ст. Климишина. За відомі виступи проти польських державних народних шкіл увязнено в Костільниках (Рудеччина): П. Світого абсол. учит. сем. і селянина І. Світого, А. Онищака, І. Венґра та М. Світого. Увязнено студентів і диріґентів селян. хорів з Чайкович, Хишевич, Коропужа, Загіря, Конюшок і ін. В Болозві увязнено І. Демковського і М. Чуру з Розджалович. Вязниці в Рудках заповнені. В Олешеві переведено ревізію в студентів Скалецького Павла, О. Швайцерівної і в абс. філ. М. Дупелки. Скалецького увязнено. В Палагичах увязнено Д. Кордовського і Шкварка Івана. Причиною ревізій й увязнень були мабуть т. зв. шкільні саботажі. В Надвірній увязнено м-ра К. Бачинського, м-ра Верса, М. Гринішака, ст. прав Ю. Дунця, Ст. Дунця, М. Костика та 2 селян хлопців з Назавизова. В Гвозді (Надвірнянщина) увязнено ст. прав Войткова й одного селянина.

День протесту в Лузі

Львівський Луг відбув 29 жовтня ср. протестаційні сходини. При битком набитій салі Луговиками й Луговичками ред. Анатоль Курдидик відкрив сходини коротким вступним словом, в котрім зясував причини дня жалоби і протесту. На його зазив приявні вшанували память жертв голоду і террору на сов. Україні повстанням з місць і одномінутовою мовчанкою. Відтак Луговик Панкевич відчитав „Лист з України“, з котрого приняті могли пізнати „райські“ відносини на сов. Україні. — Еміґрант з Наддніпрянської України, наочний свідок колективізації й голоду, оповів про жахливе положення українського народу під червоним окупантом. Потім комендант Лугу д-р Р. Дашкевич представив коротко і ядерно 1917—1920 рр. на Україні, коли український нарід слухав більше московських аґітаторів ніж своїх провідників. Вкінці візвав до орґанізації, карности, праці, бо тільки в сей спосіб осягнемо побіду. Сходини закінчилися відспіванням гимнів лугового і національного. На поміч голодним братам зібрано 22 зл. Лугова Орґанізація у Львові мимо неперебірчивої аґітації ріжношерстних противників розвивається чимраз краще. Кілька разів в тижні відбуваються сходини, на яких виголошують реферати зпрошені прелеґенти. Що неділі відбуваються сходини з обширною програмою: рефератами, амат. виставами, концертами і т. д. Під теперішню пору Луг у Львові се чи не одиноке українське товариство, що працює справді інтензивно після наміченого пляну. Завдання Луга переростають значно сучасність і сягають далеко в нашу будучність. Та се тяжко зрозуміти нашим дорослим горе-патріотам, сильним лише в роті і в деструктивній роботі..

ВИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „НОВУ ЗОРЮ“

День 1-го Листопада у Львові

У всіх львівських церквах відправлено в день першого листопада торжественні Богослуження в наміренні українського народу. В архикатедральнім храмі св. Юра Преосв. Іван Бучко відправив Архиєрейську Службу Божу в сослуженні численного духовенства. Парох св. Юра о. Куницький виголосив патріотичну проповідь. Співав дуже гарно хор під управою п. Ів. Охримовича. Церква була переповнена народом. Між численними представниками всіх українських інституцій і товариств сиділи на першім місци: Президент д-р Кость Левицький, перший премієр правительства Західноукраїнської Народної Республики, біля нього Начальний Вождь Української Галицької Армії, ґен. Мирон Тарнавський. Настрій був поважний. При кінці розкинули летючки ОУН. Нікого не увязнили. Також в інших львівських церквах Богослуження відбулися серед піднесеного настрою великих мас вірних.

Прелімінар буджету

Кілько виносить дефіцит?

Маршал польського сойму одержав буджетовий прелімінар на рік 1934/5. У розходах державного буджету преліміновано 2.165.441.340 зл., в приходах 2.117.652.880 зл. непокритий дефіцит виносить 47.788.460 зл. Він в дійсности на 175 міліонів більший, бо тільки вставлено в доходи з впливів внутрішної позички. Проект скарбового закона уповажнює як в попереднім році отвирати кредити необняті буджетом. У видатках платні урядників зменшено на 50 міліонів і вони виноситимуть 853 міл., на військо призначено 761 міл., т. зн. 60 міліонів менше. Доходи з податків такі (в міліонах): грунтовий податок 60 (в мин. році 54), податок від нерухомостей 63 (60), промисловий 177 (187), доходовий 170 (170), податки посередні 150 (155), стемплеві оплати 96 (107), судові належности 66 (71), кари, гривни і відсотки 15 міл., емеритальні оплати 48 міл., оплати за загран. паспорти 6 міл.

Важні зміни в правах інвалідів

Появився декрет Президента РП., який впроваджує великі зміни в законі про заосмотрення інвалідів і вдів по вбитих на війні. На підставі того декрету з днем 31 березня 1934 р. тратять право до рент інваліди б. завойовницьких армій і чужих формацій як пр. армії Петлюри, коли вони стратили лише низше 25% здібности до праці. Всім інвалідам б. завойовницьких армій і чужих формацій, що мають більшу ніж 25% нездібність до праці, зменшуеться інвалідські ренти на 10%. Вдовам по б. військових завойовницьких армій і чужих формацій відбираеться право до заосмотрення, коли мають менше ніж 50 літ і здібні запрацювати на себе. Се не відноситься до тих, що мають хоч одну власну дитину, яка має сирітське заосмотрення.

СПОРТ

Перемога „Сяну“ над „Польонією“. Сян — Польонія 3 : 2 (2 : 1).

З Перемишля пишуть нам: День 29. жовтня ц. р. має в розвою українського спорту Перемишля значіння до певної міри історичне. Український Перемишль пережив в тім дні першу перемогу своєї дружини над „віковічним“ мистцем Перемишля, „Польонією“. Слід відмітити, що львівська „Україна“ може похвалитися ледви одною нерішеною грою з „перемиською Барсельоною“ на тутешнім грунті. Перемога „Сяну“ була наскрізь заслужена; коли взяти під увагу його перемогу в полі — навіть дещо за низька. Тож численно зібрана українська публика вітала гру своєї дружини, а кожний вдаліший її тяг надгороджувала грімкими бравами. Побажатиб тільки, щоб „Сян“ і ва ділі грав так жертвенно й удатно та щоби численними перемогами розславив широко імя українського спорту.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

„Возсоединеніе“ уніятів в Росії 1839 року

2) Подібно зроблено в інших семинаріях, де трудилися вірні Сімашкові помічники. Здібніших клириків висилано до Москви й Петербурга, „щоби краще зазнакомилися з російським духом у вищих православних духовних заведеннях...“ Натомість заборонено висилати уніятських клириків до Риму.

Отсі реформи Сімашко ще поправив у 1834 році. Після цієї візитації упав остаточно католицький дух у цих „католицьких“ семинаріях. Сімашко завів скрізь московську мову на місце польської, заборонив клирикам бувати на читаних Літургіях „яко незгідних зі східнім обрядом“ і дозволив бувати лише на співаній Літургії. Одним словом, як пише зїдливо московський історик, „завдав останній удар латинству й єзуїтизмові в уніятських семинаріях“.

Нарешті накинено уніятам схизматицький служебник, видрукований у Москві 1831 р. Але цього було вже забагато. Проти насильства над совістю посипалися протести з боку парохіян-селян, духовенства і шляхти. Нарід протестував як міг проти насильного вводження православного обряду. Прим. у Пашинках, Овруцького повіту, після відслуження Літургії по православному, селяни замкнули церкву й заявили парохові, що його більше до неї не пустять. В містечку Річиці, пінського повіту, парохіяни самі винесли з церкви іконостас, який впроваджено туди на приказ уряду. В селі Ходаки, овруцького повіту на Волині, прийшло з нагоди зміни вівтаря до бійки й потурбування священиків-апостатів Бушкевича і Красовського. Подібно було й в інших місцевостях, так що нераз мусіла виступати в обороні „чистоти обряду“ аж влада.

За сими народніми протестами пішов протест духовенства новгородського повіту проти накидування схизматицького служебника. Пятьдесятьчотири священики того округа зібрані 2 квітня 1834 р. написали до Сімашка протест проти нового служебника, в якому наводять історичні аргументи з постанов і практики Уніятської Церкви. Сімашко діставши це письмо, застосував репресії: декотрих погрозами змусив до відкликання підписів, а деяких непокірних цар засудив на рік покути в монастирях. Підчас тієї цілорічної покути один із засуджених, парох любешівський, о. Плавський, написав працю про блуди схизматиків і вислав Сімашкові. За те цар засудив його на вивезення до Вятки, на границю Сибіру, щоби там до смерти сповняв ролю паламаря при православній церкві; жінку й дітей забрано від нього й вивезено у глибину Росії, а до того дітей виховано по схизматицьки. Подібна судьба стрінула інших із протестуючих у білоруській (полоцькій) дієцезії (деканати: дзісненський, лепельський і гродненський), котрою управляв рівний у „правовірності“ Сімашкові Василь Лужинський.

Дехто терпів з героїзмом мучеників. Прим. каменецького пароха, о. Мицевича (на Литві), що відказався прийняти схизматицький служебник, на приказ Антона Зубка вкинуто до пивниці жировицької церкви, де продержано його шість місяців на хлібі й воді. Коли й після того відказався від приняття служебника, вивезено його до малого містечка гродненської губернії, Лискова, де терпів нужду. До неї долучилися й моральні тортури, бо довідався, що його парохію обняв православний батюшка, жінка з журби померла, а діти виховано у схизмі. По шістьох роках забрано його і звідти й відвезено до Загорова на Волині, до бувшого монастиря ОО. Василіян, де над ним у нелюдський спосіб знущався священик-ренегат, пяниця Дзюбинський. Вивезений і звідти, закінчив своє мученичe життя в Дермані. Подібні тортури переходили й інші „непокірні“ священики-мученики.

Бачучи це все, шляхта витебської губернії подала до царя просьбу, щоби положив кінець страшним репресіям, які падуть на латинників і уніятів з боку уряду. У тій просьбі шляхта малює засоби, яких уживано до „возсоєдиненія“ уніятів.

„Від якогось часу“, пишеться в просьбі, „але зокрема в біжучому 1834 році вживано ріжних способів, щоби греко-уніятів притягнути до пануючої релігії. Старання ці булиб у тій провінції без наслідків, колиб дозволено руководитися голосом совісти й внутрішнім переконанням. Але засоби, вжиті в тій цілі, наповняють душі жахом. Бо звичайно скликують якусь невеличку частину парохіян без відома інших і наклонюють їх до прийняття пануючої релігії, та не шляхом свобідного переконання, але засобами, проти котрих не можуть боротися. І хоч такий мнимий акт приступлення є ділом лише дуже малої кількости, то всім іншим парохіянам заповідають, що повинні ісповідувати пануючу релігію“. Робилося так нераз. Тому вони просять царя, щоби положив сему край.

Але цар був глухий на ці справедливі просьби. Не взято під увагу також протестів парохій, як прим. любовицької й ушацької, які в 1835 р., протестуючи, просили, щоби їм дозволено держатися віри батьків. „Монарху, борони тих, що терплять за віру!“ — кликала, але даремно любовицька парохія. „Ми собі сказали“, писали парохіяни Ушатич, „що останемо без священиків, будемо відправляти наші молитви дома, помремо без священиків, сповідаючися одні другим, але вашої віри не приймемо. Радше нехай нас стріне судьба блаженного Йосафата, цього саме й бажаємо. Але наших просьб комісія (що була приїхала до парохії) не вислухала. І ми остали як блудні вівці, не маючи куди притулитися“.

Але цих просьб цар не слухав. Він же постанов цілком вигубити Унію. Смерть Митрополита Булгака (лютий 1838 р.) усунула останню перешкоду. Сімашко став на чолі уніятської колегії. І хоч титулу Митрополита не дістав, то йому й не треба було. Аджеж у його голові вже був готовий „соборний акт“, що появився рік пізніше. Перетягали отже на схизму священиків, „непокірних“ переслідували, аж доки не зломили насильством опору. Як уже видко було, що Унія засуджена на загладу, то вірні католицькі священики занесли до царя просьбу, щоби їм вільно було приняти латинський обряд. Але й на це їм не відповіли безпосередно, але дали відчути тяжку руку уряду на головах.

Так мученичо скінчили своє існування литовська й білоруська дієцезії. Розглядаючи її історію, мимоволі повторяється за одним істориком слова св. Письма, які так дуже відповідають моментові нищення Унії:

„А коли отворив пяту печатку, бачив я під вівтарем душі вбитих задля слова Божого і задля свідчення, котре мали. І кликали великим голосом, кажучи: Доки, Господи святий і правдивий, не судиш і не мстишся за нашу кров, над тими, що живуть на землі? І дано кожному з них білу одіж і сказано їм, щоби відпочали ще короткий час, поки не доповнять числа і їх співслуги і їх брати, що мають бути вбиті, як і вони“. (Апокал. VI, 9-11).

Кров холмських мучеників доповнила їх числа небаром. А пімста, страшна пімста прийшла на Росію в наші дні... **Т. К.**

В нас є богато духових здібностей, але нема віри — є богато знання, одначе нема мудрости — повно „культури“, але нема доброти. (Смайлс, „Обовязок“).

НОВІ ВИДАННЯ

О. Колієр Ч. С. Сп. СЛУЖБА БОЖА — НАШЕ ЖИТТЯ. Переклав о. М. К. ЧСВВ. Накладом Кружка Інтронізації Н. Серця Ісусового у Львові 1933. Ст. 27+1 нпг., 32⁰. Ціна?

На добу правиться на світі 300 тисяч Служб Божих, отже на секунду виходять чотири освячення. Кождий чоловік може отже кождої хвилини мати участь у чотирьох Безкровних Жертвах, коли тільки схоче того. Яка вартість тих Сл. Божих, в який спосіб їх бажати й використати — се зміст тої малої та важної книжечки. Вийшла вона безперечно з духа західної Церкви й тому декому з восточників може й не подобається. Та певне одно: сей дух західної Церкви в данім разі напевно тотожний з духом католицтва. А тоді згідний він і з духом Сходу; чого доказом хочби літурґічно-письменська діяльність бл. п. о. Ігумена Дольницького.

С. Б.

РАМІАТКА ІЗ MISSZIJI. Се маленька книжечка видана ОО. Василіянами Марія Повчанського монастира на Мадярщині. На книжечку складаються дві статейки: „Місійні поради“ і „Коротка історія слезающаго образа пресвятой Діви Марії во Маріяповчанской манастирской церкві“. Вони подані тамошнім українським говором, а написані латинкою, мадярським правописом приміненим до того говору. Ось примір: „Cselovicse Bozsij! Podumáj, csto Hospodj Boh záto tebe szotvoriv, cstobö tö jeho poznáv, jeho lyubiv, jemu szluzsiv“. В середині книжечка має шість добре знаних і гарно репродукованих видів з Маріяповчанського монастиря; ті знятки видані і вклеєні як видівки так, що кождої хвилі можна їх ужити до переписки. Примір безперечно дуже практичний і варт його наслідувати нашим відпустовим місцям. *Ар.*

Ks. Alojzy Warol T. J. APOSTOLSTWO POCIECHY. Kraków, 1933. Wydawnictwo Księży Jezuitów — 16⁰ ст. 170.

Книжочка дуже на часі. Порушує життєві питання і вказує на потребу милосердних діл що до душі. Людство має богато тих, що жиють у гріхах, богато невіжів, таких, що сумніваються, сумують, терплять кривду, зневаги, біду, нужду — а нема кому принести нещасним пільгу. Звідси конечне Апостольство потіхи. В усіх вчинках милосердя зразком і вождом для нас Христос.

Великі користи з того апостолування має і той, що сумує — і той що потішає. Автор доказує те примірами з життя Ісуса Христа, Святих, з історії. Цікавий примір як лев у римськім амфітеатрі не роздер християнина, бо пізнав, що той колись лічив йому рану на нозі. Також гарний примір з життя різьбаря В. Ахтермана. Дальше подає автор способи — як переводити Апостольство потіхи. В тім розділі автор розбирає психофізіольогічні наслідки пригноблюючих думок — як для душі так і для тіла — та наслідки почувань радісних, погідних і веселих. Гнів затроює хемічно слину; проступника пізнати по барві його поту, котра є іншої барви як звичайний піт з утоми. Гнів матери, яка кормить, затроює дитину; сильне забурення спричинює ригання, жовтачку; наглий гнів удар серця і смерть. Подібно грижа, жура — все те впливає на мозок. Автор подає спосіб, як обходитися з гнівливими — і також тими, що щось собі уроїли. На всі прояви людських терпінь — особливо душі, ся книжка подає ради, як нести потіху, як поступати з такими нещасними, чого вистерігатися, про що не говорити. Є також вказівки для педагогів. Гарні приміри з життя фільософа Зофіра і Сократа, Наполеона, Колюмба й інших. — У третім розділі автор описує, що приносить потіху: — лише правдива, жива віра. І знов гарні приміри. Де шукати потіхи, розривки? — Чи в театрах, кінах, книжках? Чи у приятелів? Та чи богато

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

З приводу 150-літного ювилею гр.-кат. Духовної Семинарії у Львові відбулася 1 листопада торжественна Служба Божа в церкві Св. Духа. — Дня 5 листопада с.р. відбудеться о 9. год. Архиєрейська Служба Божа, яку відправить Преосв. Кир Йосафат. ВПреосв. Митрополит Кир Андрей виголосить проповідь. О год. 12 відбудеться Святочна Академія в огороді Духовної Академії. На випадок непогоди Академія відбудеться в авлі Духовної Семинарії. Програма Академії: 1. Р. Ваґнер: „Хор Паломників“ з опери „Тангайзер“, Р. Ваґнер: „Молитва перед боротьбою“ з опери „Льогенґрін“. 2. Святочна промова. 3. А. Вахнянин: „Живем, живем“. 4. Р. Дурбак: „Вітай Святине Духа!“ (В 150-ліття істнування Духовної Семинарії у Львові) — декл. З. Нарожняк. 5. Д. Бортнянський: „Радуйтеся Богу“ псалом 1, 3, 5. — Хорові точки виконає хор питомців при ласкавій співучасти Всесв. Отців, бувших питомців під управою Володимира Жолкевича.

Дня 14. грудня ц. р.: 9 год. торжественна Служба Божа з проповідю в роковини архиєрейської Служби Божої в семинарицькім храмі, день обняття в посідання семинарицької церкви львівським владикою еп. Петром Білянським.

В Дрогобичи у ОО. Василіян відбулося в день Христа Царя торжественне богослуження з цілонічною адорацією; Служби Божі правилися від ночі. Людей набита церква. До св. Тайн приступали масово. Вісток з провінції про се рідке Свято ще не маємо.

„Оссерваторе Романо“ ще раз рішучо заперечує вісти про якінебудь переговори між Ап. Престолом і СССР, називаючи ті вісти фантастичним пустомельством („ванільокві фантастічі“).

КАП вислав до „Оссерваторе Романо“ допис про недавну пінську конференцію. З наших згадані поіменно; Преосв. Лятишевський, Преосв. Чарнецький, о. д-р Сліпий і о. Каленюк. Допис чисто інформаційний (головно програма конференції); оцінки рефератів та змісту дискусій не подано.

Новий Ап. Нунцій в Ромунії, Валєрій Валері, обняв своє становище. Король Карло приймив його в своїй резиденції в Сінаї на врочистій авдієнції, щоби прочитати приписані дипльоматичні уповноваження від св. Вітця.

В державнім німецькім вістнику законів появився вже німецько-італійський текст ратифікованого конкордату. Перевести його в практиці поручено мін. внутр. справ.

Недавно було на авдієнції у св. Вітця португальське паломництво (350 осіб) під проводом лісбонського кардинала й кількох епископів.

У Ню Йорку вмер тамошний еп.-пом. Іван Ден. Він за 30 літ зібрав кілька мілл. долярів на кат. місії. Був також визначним співробітником часопису „Тге Католік Нюс“.

Кат. епископат в Болівії відбув недавно конференцію. Рішено заложити спільну дух. семінарію, кат. щоденник, зорґанізувати кат. суспільну акцію в цілім краю та рішучо поборювати всяке змагання завести розводи дорогою болівійського законодавства.

їх? Яка потіха з театрів, кін, книжок? Стало й основно може дати потіху лише віра, бо вона найліпше пояснює тайни, наміри і пляни Божі. Її вияснення й потіха вдоволюючі. Навіть на терпіння. Вона вказує на їх причину: нашу провину, Божу славу і тріюмф Церкви. Книжочка дуже цікава і потрібна для всіх, старших і молодих.

Дуже гарні міркування Наполеона на острові св. Олени, його розмова з ґен. Бертрандом, що не вірив у Божество Ісуса Христа. „Коли ти не розумієш, що Христос Бог, то жаль мені, що я іменував тебе ґенералом“. В чім же потіха і щастя? У спокійній і чистій совісти. — *М. К.*

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

„УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО“, котре виходить на Закарпатті, пише, що москвофільський „Карпаторусскій Голос“ в Ужгороді виходить за гроші чужодержавного посольства. (Не большевицького, отже легко догадатися, котрого). В тім орґані редакційні статті пише консуль чужої держави і тенденційно насвітлює внутрішні відносини в Чехословаччині, зокрема закарпатські питання. На се „Укр. Слово“, оферує докази. Другий орґан, що акомпаніює „Карп. Гол.“ се „Подкарпатске Гляси“. В нім теж пописується тойсам консуль, але явно і „прихильно“ для Чехословаків.

У ЗВЯЗКУ З ЗАМАХОМ на совітський консулят у Львові увязнено кількадцять осіб. Залежно від висліду і терміну скінчення доходжень обвинувачені стануть перед доразовим або звичайним судом („Всхуд“).

„ЗНАХОДИМОСЯ НА ПЕРЕДОДНІ ВІЙНИ щестрашнішої ніж в 1914—18 рр.“ Такий погляд висказав б. бельґійський міністр Бов, узасаднюючи необхідність ухвалення 750 міл. франків на зброєння.

ГІНДЕНБУРҐ по словам „Пті Парізієну“ уступить зі становища президента Німеччини в користь Гітлєра. Станеться се по виборах до парляменту і по плєбісциті.

ПРЕСОВИЙ КОНФЛІКТ між Німеччиною і СССР скінчився компромісом. Німецькі журналісти вернуть до СССР, совітські до Німеччини. Кореспонденти ТАСС-а й „Ізвєстій“ знов дістануть карти вступу на процес в справі підпалу райхстаґу..

ПОДОРОЖ ЛІТВІНОВА до Америки окутана глибокою тайною. Фотоґрафи і журналісти, що ждали на Літвінова в Парижі, розчарувалися, бо Літвінов не приїхав. Совітський амбасадор в Парижі, запитаний, з котрого порту і яким кораблем Літвінов відплине до Америки, сказав, що не знає.

ДВА КОРОЛІ, болгарський Борис і ромунський Карло, стрінулися на Дунаю на чердаку пароплаву. Оба королі причалили наперед до ромунського берега, де відбувся перегляд ромунських військ, відтак відплили на болгарський бік, де в Рущуку відбувся перегляд болгарських військ. Стрічу двох яхтів, що везли королів, сповістили гарматні сальви.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПОСОЛ Чільстон прибув до Москви з жінкою. На двірци очікував на нього весь склад анґлійського посольства. Як відомо, попередник його сер Есмонд Овей покинув був Москву в березні в звязку з процесом анґлійських інжинірів компанії Віккерс.

СЕРЕД ФРАНЦУЗЬКИХ РАДИКАЛІВ, які тепер при владі, йде боротьба двох струй: совітофільської і ґерманофільської. На чолі першої стоїть Ерріо. До сего напряму належать також Поль Бонкур і міністр летунства Кот. Провідником ґерманофільської орієнтації, яка хоче порозуміння навіть з гітлєрівською Німеччиною, є Пфайфер, редактор „Нотр Тану“, особистий приятель Далядієра. Сам Далядіє також належить до сеї ґрупи. Теперішний премієр Сарро також відомий з протикомуністичного наставлення. Його кабінет се спроба компромісу обох тенденцій у французькій заграничній політиці.

В ДЕСЯТИЛІТТЯ ТУРЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛИКИ принесли московські „Ізвєстія“ велику ґратуляційну статтю, в котрій пишуть про приязнь між СССР і Туреччиною. А рівночасно аґенція Гаваса повідомляє з Царгороду, що ціле побережжа Чорного Моря по турецькім боці засипане большевицькою пропаґандою і що турецьке правительство наказало перевести масові увязнення.

В ПАЛЕСТИНІ оповіщено стан облоги. Кораблі, які везли жидівських еміґрантів до Палестини, не причалили до Ґаіфи, бо влада покищо не пускає Жидів на беріг Палестини. Корабель „Польонія“, що віз 800 Жидів з Польщі, мусів задержатися в Порт Саіді.

СОВІТСЬКА ПРЕСА пише, що в найблищих днях зачнуться переговори в справі визнання СССР Чехословаччиною. (АТЕ)

НОВИНКИ

З усіх закутин нашого краю приходять до Львова вісти, що в день жалоби і протесту проти террору і голоду на Вел. Україні спричинених большевиками відбулися богослуження, проповіди, панахиди, сходини членів товариств, реферати і тд.

Приязнь зайшла далеко. З Теребовлі пишуть нам: До місцевого пароха о. декана Ст. Мохнацького прийшов урядник староства в Теребовлі та заявив, що побажанням (!) п. старости булоби, щоби Служба Божа в неділю 29. X. с. р. не була „демонстраційно протибольшевицька“. лише така собі звичайна, як що неділі... По селах Теребовельщини ходили поліціянти до священиків і просили не правити „демонстраційних Богослужень“, щоб не „підбурювати“ народу. Подібно було і в інших повітах.

В Академічнім Домі у Львові перевели ревізію дня 31. X. від год. 1·30 в ночи до 9 год. рано. Увязнили коло 80 наших студентів і вивезли поліційними автами до Бриґідок. Підчас ревізії мали найти нелеґальні видання і відозви ОУН. Також перевели ревізії в Ремісничій Бурсі, де увязнили 10 осіб, та в 10 приватних помешканнях студентів.

Учительки народних шкіл, коли не хочуть стратити „посади“, мусять остати незамужні. Ті, що виходять замуж, контрактові й етатові, тратять становище. Етатові тратять право до емеритури і дістають лише відправу. Висота відправи залежна від літ служби. Такі постанови впровадив новий пенсійний розпорядок.

В Коломиї відбувся корцертово-драматичний вечір з приводу 20-ліття смерти Миколи Лисенка. Вечір уладили спільно товариства „Коломийський Боян“ і Музичний Інститут ім. Лисенка. Публики було коло 2000 осіб, між ними богато не-Українців.

Адвоката д-ра Чорненка в Станиславові увязнено тому, що знайдено в нього документи компромітуючі Теодора Найдича і Віктора Штерншуса, обвинувачених в державній зраді. („Хвіля“).

В Самборі засудили 5 молодих хлопців з Озимини: Дм. Федика, сем. ученика, Евстахія Товстяка, Миколу Гурія, Миколу Тершовського і Дм. Орищака за оклики „ганьба“ коло могили підчас панахиди в липні с. р. Перших 4-ох на 4 місяці, останнього на 3 місяці тюрми.

Самбірський суд засудив студ. Ярослава Городиського з Луки та 1 рік і 4 місяці тюрми за завішення підчас панахиди 5. VI. с. р. на хресті терневого вінця і за протипольські оклики. Проти засуду внесено апеляцію.

В Тустановичах, пов. Дрогобич, поліція увязнила Р. Лаврука. При ньому мали найти 10 кг. летючок ОУН і нелеґальні брошури.

На Волині в Сильні луцького повіту увязнено 4 членів ОУН, котрі як пише „І. К Ц.“, хотіли підпалити польську народну школу в тім селі.

Україна—Гасмонея 1 : 1 (0 : 0). Товариські змагання могла „Україна“ легко виграти при ліпшій грі нападу. Найліпше грали оборонці обох дружин.

До Управи „Рідної Школи“ у Львові вломилися злодії, розпороли зелізну касу і знайшли там... 8 зл., котрі забрали як „гонорар“ за свою тяжку кількагодинну працю.

Розійшлися чутки, що комісар „Народного Дому“ М. Бачинський уступив і що його місце хоче заняти поплечник Бачинського п. Іван Слезюк.

На Поліссі мають на весні повстати рільничі оселі жидівських еміґрантів з Німеччини. „Ілюстр. Курєр. Цодз.“ називає сей проєкт злишнім і шкідливим експериментом.

Поверхову віллю відпродам лікареві на передмістю Львова — Левандівці, з огляду на перенесення ординації. Практика запевнена, можливість одержання Каси Хорих. Відомість: Др. Ярослав Гинилевич Народня Лічниця, вул. Петра Скарги ч. 4, від 10—12. 185—2—3

Користайте з нагоди! Крізові ціни! З днем 25. жовтня ц. р. обнизили ми ціни на підручники до навчання релігії в народних школах. 1) Малий катихизм коштуватиме 0·60. 2) Біблія прегарно ілюстрована коштуватиме 1·20. Досвідчений катихит знає, що навчання релігії тільки тоді успішне, коли вся дітвора рівночасно закуповує підручники. Тому тільки гуртові закупи доцільні, а ми даємо на сплату. Замовляти „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 183-3-16

Перед вигасненням права декретування президента Р. П. в останніх 3 днях оповіщено 78 декретів і розпорядків!

На цілі новоутвореного „Фонду Інвестиційного“ випустять бони на 100 міл. зл. по 25 зл.

Всі польські студентські корпорації розвязав міністр освіти. Вони були переважно під впливом вшехполяків.

Ціна самоходової бензини підскочила недавно на 25%.

800 селянських господарств на Виленщині виставлено на ліцитацію за незаплачені податки...

Волинський музей дістав 2 скарби староримських монет, викопаних на Волині й одну монету з часів цісаря Коммодуса.

Вчасноісторичне городище в Жорнові на Волині в дубенськім повіті старостово забезпечило перед знищенням. Сталося се на внесок проф. Л. Савіцкого з Варшави.

Ромунський король Карло II. як голова православної церкви в Ромунії виступав на богослуженні в церковних ризах.

15-літний хлопець в Торуні Ян Бржуска скінчив самогубством тому, що комісія признала його нездібним до летунської служби.

Магістратська панама у Львові прибирає чимраз ширші розміри. Інкасент електрівні Пшисєнжни присвоїв собі к. 12.000 зл. Директор міського заведення для сиріт Врублевскі також допустився великих надужить. Окрема комісія веде люстрацію книг заведення.

Заряд фундації гр. Скарбка мають перенести зі Львова до Миколаєва над Дністром. В тій справі приїздила до Миколаєва міністерська комісія.

На еміграції обходить 75-ліття своїх уродин працьовитий російський літерат А. А. Плещеєв, приятель Достоєвського, б. член редакції „Современника“, знаний театральний критик й автор більшої праці про рос. балет. Мимо глибокої старости видав він недавно том своїх споминів п.з. „Что вспомнилось“.

За Тибром у Римі будують дуже скоро нову палату для римських Конгрегацій. Дотепер були вони порозкидані по цілім Римі й тому було для кардиналів досить невигідно їздити від одної Конгрегації до другої на безпосередні по собі засідання. Відтепер будуть як не всі, то буде бодай значна частина Конгрегацій в однім будинку й се значно улекшить працю.

Французький психіятр Вуавнель видав книжку про патольогічні типи людей п. з. „Від несміливого до сатира“. В тій книзі особливо інтересні місця про світову літературу з точки погляду психольогії.

Французьке видавництво „Маски“ зачало видавати серію повістей п.з. „Морські леґенди і пригоди“.

В Парижі появилася в франц. мові книга ґрафа Ґобіно „Релігії й фільософія центральної Азії“.

В Англії відбувають проби з радіовим апаратом, що сам автоматично вказує летунови дорогу на летунську площу.

В Ляпляндії відкрили поклади раду.

Овочеві щепи і кущі, певні щодо відміни, гарні та здорові, замовляйте в одинокій українській фірмі А. Терпиляк — Залуква, почта і стація Галич. Телєф.: Галич, ч. 1. Конто ПКО: ч. 500.885. Цінники й оферти безплатно.

З політичного гумору. Гітлєрівець на смертельнім ложі до жінки: Біжи до рабіна! Хочу перейти на жидівську віру. — Жінка: Що? Як? Таж ти антисеміт! — Гітлєрівець: Власне тому, бо як вже маю вмирати, то нехай умирає Жид.

Палестина має тепер всего населення 1,035.821 (в 1922 р. 757.182), з того Жидів 174.610 осіб, отже майже 1/6 частина. Чисто жидівське тільки місто Тель-Авів. (Льондонський „Таймс“).

Сім міліонів долярів зложила одна Американка на протестантську семінарію в Нанкіні.— „Папське Діло Поширення Віри“ могло видати с. р. ледви половину стільки на всі кат. місії на світі.

Кат. унів. у Савтбінді (Індіяна) наділив почесним докторатом природничих наук приявного там італ. сенатора Марконія.

Премієр південноафриканської Унії, ґенерал Герцоґ, поручив населенню улаштувати день всенародної молитви на упрошення дощу і скінчення кріви. Ґен. Герцоґ (Бур) належить до голяндського протест. віроісповідання. Ап. Вікарій радо згодився на предложення видати таке поручення.

Манджурські розбишаки захопили в Харбіні 17-літну польську сироту (вихованку польських Сестер), за яку жадають 20 тисяч кит. долярів окупу.

Французькі історики видали на днях отсі цікавіші твори: „Життя Парижа в середніх віках“ Пєра Шампіона, „Перші взаємини Французів з раджами Індії в 17 ст.“ Адрієна Дуарта і „Шлюб Жерома Бонапарта з Єлисаветою Паттерсон“.

Життєпис цісаря Каліґулі на основі теорії Фройда написав учений Ганс Сакс.

Постійну комунікацію цепелінами між Америкою і Европою приготовляє директор фабрики цепелінів в Німеччині д-р Екенер на спілку з американськими підприємцями.

На японським кораблі „Яшіма Мару“ вибухла пожежа. Кораблі, що прибули на розпучливі сиґнали С.О.С. на місце катастрофи, не знайшли ні одного ратункового човна. Мабуть. затонуло всіх 60 пасажирів внаслідок високої филі.

Доляр в приватних оборотах 5·80 зл. Золотий доляр 9·03. Рух слабий.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **о. Лев Пясецький,** гр.-кат. парох в с. Реклинець, пов. Жовква, помер у Львові в 65 р. життя. В. Й. П.

КІНА

АДРІЯ: 10 відсотків для мене.
АПОЛЛО: Мушу тебе здобути, (Ян Кепура).
АТЛЯНТІК: Кінг — Конг.
КАСІНО: Якого мене бажаєш (Ґрета Ґарбо).
КОПЕРНИК: Шумовиння вулиці.
МАРУСЕНЬКА: Онкель Мозес.
МІРАЖ: Бейбі (Анні Ондра).
МУЗА: Його Ексцеленція субект.
ПАЛЯС: Мушу Тебе здобути (Ян Кепура).
СВІТ: Під Твою милість.
СТИЛЕВЕ: Маски д-ра Фу-Ман-Чу й ревія.
УТІХА: Заборонене предмістя і ревія.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п. 39-50
120

ФАБРИКА фортепянів пянін і гармоній, продажа, виміна, направи, строєння,
М. ШКЕЛЬСКІ
Львів, Оссолінських 10. Тел.: 87-23 160.
160 12-16

РОБІТНЯ ОБУВИ „БУДУЧНІСТЬ“ Львів, пл. Домбровського 1. 163 6-10
Новочасна робітня обуви. Спеціяльність англійські роботи, обува туристична,— спортова мужеська й жіноча, також всякі направки. П. Т. урядникам (урядничкам) догідні сплати.

ФУТРА жіночі й мужеські як також всілякі новости футрові найсолідніше
16—16 **виконані в фірмі** 150
ЕЛЬЖБЄТА СОЛІК
ЛЬВІВ, УЛ. СОБІСЬКОГО Ч. 4.
ПЕРЕРІБКИ ВИКОНУЄ СТАРАННО.

Всякі артистично-різьбарські праці в дереві — церковні (вівтарі, амвони, сповідальниці, **статуї святих,** ферстрони і т. п.) — артистично-меблеві — доповнювання різьб при антиках — виконує артист-різьбар в дереві
140-11-20
ОСИП РОМПАЛА
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГЛИБОКА 18.

РІК ОСНОВАННЯ **1878.**
На осінний і зимовий сезон.
КАПЕЛЮХИ ШАПКИ
поручає
фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 23-? **Вибір великий!**

Одинока своєрідна й найліпша паста до взуття
43—50
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51. — Тел. 60-04.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ МАЄ СОЛІДНІ СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ ТАКОЖ ВИКОНУЄ НА ЗАМОВЛЕННЯ ВСЯКІ МЕБЛІ — ПО ПРИСТУПНИХ ЦІНАХ.
112-43-50
РОБІТНЯ МЕБЛІВ
Едварда КЛЄБАНА
Львів-Знесіння, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45
Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм.) за текстом 30 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно.

Видає й редагує Комітет У. К. О. — Здрукарні „Графія“ Львів, Тиха 5. Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер, 9 листопада 1933. Ч. 85 (683).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Небувалі страйки на Україні

Паризька преса оповіщує такі півофіціяльні вісти з Москви: Минувшого тижня на тлі голоду й товарової кризи в полудневій Росії (таку термінольогію пускають тепер русотяпи) в цілім ряді фабрик і зелізнодорожних майстерень Харкова вибухли робітничі страйки. Мимо скорого увязнення провідників (читай робітничих делеґатів) події розвивалися так, що загрожував ґенеральний страйк. Рівночасно наспіли трівожні вісти з Ростова на Доні про неспокої між робітниками. З Москви наспів наказ сейчас розстріляти 15 робітників, засуджених ГПУ, за підбурювання. В харківській совітській пресі оповіщено вирок на тих розстріляних. Між ними є 4 комуністи. Рівночасно для задобрення населення видано робітникам трохи цукру, бульби і деревного масла. Видно, що вже й робітники не вірять в рабоче-селянський рай.

Велика повінь в Галичині

Два мости зірвані.

З Перемишля доносять: Вода в Сяні знов візбрала й досягла під Перемишлем 440 цм. понад нормальний стан, а в ріці Вирі 550 цм. В Коровниках під Перемишлем Сян зірвав міст. Те саме сталося в Новім Місті на ріці Вирві, допливі Дністра. На цілім просторі Сяну залиті околичні поля. Особливо великі шкоди в Бабичах, повіт Перемишль. Се наслідки вирубання лісів і неуреґульовання рік.

Епідемія страйків в Америці

Пер Доное, кореспондент „Птіт Парізіен", пише з Ню-Йорку: Злучені Держави Північної Америки переживають тепер епідемію страйків, котра все росте. В квітні було 72 страйків, в травні 86, в липні 143, в серпні 177, в вересні 180. Розміри тих страйків такі, що Бюро для примирювання в Вашінґтоні не може справитися зі своїм завданням. Побоюються, що добрі дотеперішні взаємини між робітниками й роботодавцями, спертi на взаїмнім довірю, будуть на довго нарушені.—Нема сумніву, що там ділає укрита „заприязнена" рука.

Японія грозить совітам війною

коли вони не зречуться Далекого Сходу.

Один з японських урядових часописів в Манджурії заявляє: коли совітська Росія зречеться Далекого Сходу, то населення сеї частини земної кулі спасеться від страшних потрясень. Колиж СССР дальше буде вести свою політику, або скріпить свою діяльність на Далекім Сході, Японія мусітиме взятися за остріші міри аж до вжиття зброї включно. —Таких річей не говориться на вітер.

Німеччина признає Манджу-Го

З Харбіна доносять: Німецький консуль в Харбіні повідомив манджурське правительство, що Німеччина по виступленні з Союза Народів не має ніяких перешкод у визнанні манджурської держави. Рівночасно німецький консуль почав переговори з представниками манджурського правительства в справі торговельного договору. — Се доказ щораз тіснішої співпраці Німеччини з Японією.

Союз Народів — живий труп

З Токія доносять: Виступлення Німеччини з Союза Народів в політичних кругах Японії викликало додатне вражіння. Японський міністр заграничних справ в розмові з представниками преси звернув увагу на держави, котрі знаходяться поза Союзом. Се зн. на Америку, Японію, СССР і Німеччину. Сі держави спокійно можуть приглядатися повільному конанню сего „живого трупа", закінчив розмову японський міністр.— Видно, що Німці вийшли з С. Н. в порозумінню з Японією.

Гітлєр фронтом до Сходу

Предкладає порозуміння з Франціею взаміну за вільну руку супроти Сходу.

Аґенція „Радор" доносить: В Лондоні ходять вісти, що по німецьких виборах Гітлер заявить в імени Німеччини, що німецький нарід не буде довше підчинятися постановам версайського договору. Замість нього Гітлер предложить Франції заключення спеціяльного порозуміння. Се нове порозуміння має ствердити, що політичному положенні на Заході не загрожує ніяка небезпека, бо Німеччина не має ніяких аґресивних намірів супроти Заходу. Вона натомість хоче розширитися на Сході. В поінформованих кругах твердять, що Великобританія не противиться сим німецьким плянам. — Не виключено, що Франція піде на се предложення.

Wyciąg z protokołu wspólnego. Sąd okręgowy we Lwowie, Wydział VI karny, w składzie: Wiceprezes SO. Antoniewicz, jako Przewodniczący, SO. Młynarski i Dr. Locker, jako Głosujący, — w sprawie konfiskaty czasop. Nowa Zorja, — na posiedzeniu niejawnem dnia 25/X 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora postanawia uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 20/X 1933 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasop. Nowa Zorja Nr. 80 z 22/X 1933 zawierającego w artykule pt. „Sumniwy" w ustępach od słów: reflektor do słów: dijalnosty i wzahali... od słów: prowokatoriw... „prowokacji" oraz od słów: łysze... do: posłuhujetsia... — znamiona wyst. z art. 127 i 170 kk. — zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. pras. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu tendencyjnemi komentarzami do procesu samborskiego i stosunkach polit. dotyczących współżycia ludności polsko-ruskiej, zaniepokoić opinję publiczną oraz poniżyć autorytet Władz Państwowych. — Wedle § 487, 489, 493 pk. i 36, 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: Antoniewicz wr. Protokolant: Popowiczówna wr. Za zgodność: (нечитко) st. sekretarz.

Листопад се місяць призначений на збірки для наших інвалідів!

Не вистарчить, що Ви виповіли в ПЗУВ обезпечення 1/3 частини вартости своїх будинків і обезпечили її в Т-ві Взаїмних Обезпечень

„Д Н І С Т Е Р"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

ВИ ЩЕ МУСИТЕ НАЙДАЛЬШЕ ДО 25. ГРУДНЯ Ц. Р.

викупити свою будинкову полісу на 1934 рік у приналежній аґенції Т-ва Взаїмних Обезпечень „Д Н І С Т Е Р".

Зміст конґресу

Про найважнішу культурно-економічну справу, якою наш національний конґрес повинен занятися.*)

Між усіми справами, про які наш національний зїзд мігби видати свою опінію, є одна справа особливо цікава. Колиб ту одну справу відповідно поставлено й переведено, — а се очевидно можна зробити і то протягом короткого часу, — то вона змінилаб нашу народну масу до непізнання так під оглядом національного самопочуття, як і під оглядом матеряльної та духової культури. І на ту власне справу Всеукраїнський Національний Зїзд мігби мати великий вплив, я навіть сказавби: вплив фактично (хоч не формально) рішаючий.

Заки представлю саму ту справу, скажу кілька слів про ґрунт, на якім той зїзд мавби „оперувати".

Се мавби бути Національний Зїзд. Поняття нації мимо всіх про неї написаних книг і книжок до сеї пори не устійнене. Тай не тільки теоретичне поняття нації до сего часу не усталене; бо не усталені також самі нації. Як відомо, на границях етноґрафічно-національних територій відбуваються постійні пересування, получені з проковтуванням частин одної нації другою нацією або другими націями. Нпр. ми Українці приблизно від часів гетьмана Хмельницького проковтнули в Европі тілько до того часу не нашої етноґрафічно землі й не нашого етноґрафічно елєменту на сході, як ні оден інший нарід. В порівнанні з тим набутком наші страти на західній границі очевидно менші, хоч те, що ми посідали і стратили на заході, розуміється цінніше.

Та є пересування і пересування. Одні з національної точки погляду нормальні, другі очевидно ненормальні.

До ненормальних пересувань етноґрафічних границь належать ті пересування, які діються очевидно з власної вини даної нації чи кандидатки на націю. І як нема в Европі другої такої нації ні кандидатки на націю, котра протягом останніх століть проковтнулаб тілько не своїх до того часу територій і тілько чужих етноґрафічно елєментів на сході, що проковтнула українська нація, — так нема в цілій Европі другої такої нації, котра з очевидної власної вини утратилаб на своїй західній границі таку розмірно поважну територію і таку велику скількість свого населення, як утратила українська нація. І ще дальше тратить! Тратить безнастанно, тратить кождого дня без виїмку. І все те з власної зовсім очевидної вини, котрої хіба сліпий не бачить! Ми Українці тратимо на користь наших західних сусідів, Поляків і Словаків, кождого року більше людей, ніж би втратили програючи значну битву на полі бою. І так рік-річно спливає кров з української нації. І якби

*) Пять попередних статтей на тему Всеукраїнського Національного Конґресу гл. в „Новій Зорі", чч. 75, 76, 79, 81, 84.

не розмірно значна родючість наших жінок — ми вже давно переставлиб рахуватися до більших числом народів Европи. Та зі скріпленням господарської кризи, з ослабленням впливу релігії, в котру ще таки вірить загал простого народа, а котра вчить, що се тяжкий гріх зганяти плід, — ми скорше чи пізніше зійдемо також чисельно в ряди друго- або й треторядних племен, коли дальше будемо поступати так, як поступаємо.

Та на чім полягає наша висше згадана вина і як ту вину мігби усунути Національний Конґрес?

Наша вина, котра має величезний вплив на ослаблювання і винищування українського народу, полягає на прямо телячім упорі в придержуванні старого календаря. Нехай читач не дивується дійшовши думкою до сего місця, але нехай дочитає до кінця наведені тут аргументи, сперті на довголітних обсерваціях нашого народу тут і за морем. А тоді вже може дивуватися, але з тих, котрі не бачили того або може й кричали проти найбільше пекучо потрібної реформи в нашім передовсім національнім життю.

Отже придержування в нас старого календаря по перше обіднює, павперизує наш нарід.

Де, котрий нарід і як?

Зачнім від найбідніших. Річ ясна, що найбідніші се наші еміґранти, се ті, що мусіли покинути рідну землю і йти в світ за очи, нераз з малими дітьми, нераз в голоді й холоді шукаючи праці під чужими дверми, в чужій країні, не знаючи ні її мови, ні звичаїв. Який невимовний тягар тяжить в далекій чужині на тих наших еміґрантах, сего описати не можна, бо се треба бачити. Отже кінець кінців і ті найбідніші з бідних, коли нема загальної кризи, дістають в широкім світі якусь роботу. Серед чужого моря вони звичайно привязуються душею до відблиску того, що бачили у своїм Рідним Краю, то значить до своєї Церкви. А простолюдин як до чого привязується, то вже звичайно цілою душею. І тут зачинається його трагедія, а з нею також трагедія нашого загального ослаблення. А саме наші робітники в чужих краях дуже часто з завзяттям святкують наші свята, навіть коли за те грозять їм відібранням праці. І часто лучається, що наш робітник утратить роботу в фабриці, а в наше велике свято робити таки не буде. Очевидно раз утрачену добру роботу не легко знов знайти. І так починається такий чоловік помалу павперизувати, потому опускається, ну й часто марно пропадає, навіть не здаючи собі справи з того, де і коли зачався його упадок, хоч розговорившися, сам виразно оповідає, „як то було“.

Таких випадків далеко більше ніж можна припускати. І руйнуються при тім якрав найчесніші і найтвердші характери, руйнуються без власної вини, виключно з привязання до віри і звичаїв батьків своїх. Сумне але правдиве.

Та може дехто подумає собі: Ті наші еміґранти і так пропащі для нашої Церкви і для нашого народу, бо на чужині засимілюються як не вони, то їх діти чи внуки. — Вправді така льоґіка булаб очевидно не в порядку, але оставмо її на боці й займімся дальше вже тим нашим народом, котрий тяжко терпить від старого календаря тут, у нашім краю. Терпить матеріяльно і морально, терпить зовсім без найменшої потреби та з великою шкодою для себе і для національної справи взагалі.

На чімже полягає тут та всесторонна й велика шкода, яку ми як нарід і як одиниці маємо через старий календар?

Отже старий календар, поминувши вже його нонсенсовість, приносить з собою таку велику скількість свят, що подібної не має ні оден культурний нарід на кулі земній. Які наслідки того? Рахуймо! Возьміть олівець в руку й пишіть.

Приймім, що у нас через старий календар святкується лише 15 днів на рік більше ніж у римокатоликів і лише 30 днів більше ніж у протестантів (та в римокатоликів в Америці, котрі там за дозволом катол. Церкви майже всі свята в році перенесли на неділі). І приймім для округлости, що вартість одного дня праці виносить лише 50 сотиків, все одно, чи хто в тім дні оравби, чи сапавби, чи шив чоботи або одяг, чи продавав у крамниці товари, чи складав у друкарні статтю, чи займався якою небудь іншою працею. І приймім знов для округлости, що на тих славних 40 міліонів Українців тільки що осмий годен виконати працю в однім дні, котра варт 50 сотиків.

Отже будемо мати за оден день — два і пів міліона зол. страти, за 15 днів 37 і пів міл. зол., за 30 днів 75,000.000 зол. страти. Помножіть се нпр. через 20 літ, приймість, знове для округлости, що капітал подвоюється що двацять літ — і одержите протягом сто—двіста літ дуже високі суми. А не треба забувати, що тут подані тільки мінімальні страти через надмір свят у нашім календарі. В дійсности ті страти далеко більші. І до того треба ще взяти під увагу, що ритм праці по кождім святі не кріпший але слабший, заки чоловік знов привикне до роботи. Все те ставить наш народ і нашу інтеліґенцію в далеко гірше відношення до праці та її здобутків ніж мають всі інші культурні народи. І якби ми навіть мали весь час свою державу, то не моглиб видержати суперництва з іншими народами на ніякім полі праці лише на підставі того одного очевидного факту, що скількість і якість нашої праці ослаблена віками нашим старим календарем.

В суперництві між народами є тільки релятивні мірила їх вартости і сили. То значить, що ті мірила повстають тільки через порівнання одного народу з другим або з другими. Отже для вдержання позиції не вистарчає т. зв. абсолютний поступ. То значить, не вистарчає, коли можемо ствердити, що в нас тепер „лучше ніж було тому сто літ“, бо треба ще ствердити, чи в нас у такій або хоч приблизно такій пропорції лучше як у інших. Коли ні, то ми вправді абсолютно поступаємо, але релятивно ні, то значить в порівнанні з іншими падемо. Колиж те падання дійде до певної границі, тоді на великій арені народів перестанемо становити замітну позицію навіть в потенції, то значить навіть в сподіванні. А мабуть ніяка інша річ не причиняється так до нашого ослаблення як наш старий календар, чи радше не наш а поганський, установлений ще поганським володарем Риму.

Та хоч які тяжкі страти спричиняє нам старий календар під оглядом господарським і справности в роботі, то ще тяжчі страти поносить наш нарід через той календар під оглядом моральним. Нема іншої річи, залежної від нас самих, котра аж так принижувалаб наш нарід в його самопочутті як принижує старий календар. Бо тільки уявіть собі те почування пониження і внутрішнього стиснення, коли наші діти тай наші дорослі люди бачать, як у наші найбільші свята везуть попід наші церкви всякі тягарі, від возів повних міхів з мукою почавши, на безрогах, що квичать, скінчивши. — „Вйо!“ кричать візники нпр. у другий день нашого Великодня. А між тими візниками бувають і наші люди... І деж серед таких обставин можливий правдиво святочний настрій? Не треба думати, що простий народ тупий і не відчуває сего. Ой ні. Він дуже глибоко відчуває всяке пониження, тільки не вміє точно здати собі справи з того, відки воно походить, бо на те він, як зрештою кождий інший нарід, має свою інтеліґенцію, щоб вона усвідомляла йому, що шкідливе і що пожиточне. Колиж інтеліґенція нездібна виконувати своє завдання, тоді наступає розклад і розтіч в цілім народі. В нас треба дивуватися, що той розклад іде так помалу.

Нема ані одного аргументу за дальшим придержуванням старого календаря, який видержувавби критику. Як низько стоїть аргументація приклонників старого календаря, свідчить нпр. такий їх „аргумент“: „Ось Жиди, нарід розумний — а держаться свого ще старшого календаря.“

На те відповідь: Нещасний жидівський нарід се нарід зовсім інакшого типу ніж інші народи. Він від часу страти своєї землі становить між народами приблизно те, що омела між ростинами. Чи й ми маємо змагати до того, щоб бути таким ненормальним і нещасним народом як Жиди? І де стоїть написано, що для них добрий їх старий календар? Зрештою вони щораз більше всі свої функції виконують після нового календаря, котрий регулює життя в цілім світі.

Цікава річ, що чоловік оперуючий таким „жидівським аргументом“, навіть не подумає, що його „аргумент“ з жидівським календарем свідчить якраз проти нього. Бо се річ очевидна, що коли Жид у свої свята не може піти до своєї божниці, то не піде також ні до християнської церкви, ні до мусулманського мечету, а помолиться Богу вдома, бо він своїм духом занадто далекий від інших віроісповідань. Тимчасом християнин, не тільки нашої народности але й кождої іншої, не маючи змоги піти до своєї церкви, піде і буде постійно ходити до іншої. І тим способом буде асимілюватися тай очевидно пропаде для свого народу. І такої очевидної річи зовсім не бачать люди „з жидівським аргументом“ тай ще до того думають, що вони не знати який „добрий“ аргумент „вишукали“ за — мовляв — батьківським календарем... А наша „патріотична преса“ все напечатає. Нема такої дурниці, якої не напечаталаб. Дійсно нема. Наші слуги по містах заняті в чужих домах буквально плачуть, що не можуть у свої свята ходити до своїх церков — і нарешті масово покидають і свою Церкву і свій нарід, — а ті в пресі виписують „поученія“ про жидівський календар!

І так на очах тане наш нарід, а ті як вчепилися поганського календаря з блудним рахунком, так не попускаються його, хочби все мало провалитися! А як знайшовся Владика, котрий ясно побачив, до чого се веде і спробував перевязати нам століттями триваючу рану, то цькували його останними словами, поки назад не мали змоги заганяти наш нарід до чужої обори й нищити його матеріяльно й морально. Доперва тоді трохи успокоїлися.

Річ ясна, що тепер самі світські чинники повинні видвигнути ту важну справу і просити Владик, щоб завели новий календар, а Владики очевидно зроблять се, бо прецінь нема вже на цілім світі ніякого іншого народу, кромі нашого тут, який державсяб старого і шкідливого календаря як „своєї“ мнимої „святощі.“

Отже всеукраїнський національний конґрес повинен висказати свою опінію про конечність усунення старого календаря й заміни його новим. І з такою просьбою повинен він звернутися до нашого Епископату як чинника в тій справі компетентного і рішаючого.

Колиб наш конгрес відповідно спопуляризував і поставив лише ту одну справу, то поклавби великі заслуги коло дальшого розвитку нашого народу і в історії нашої нації згадувалиб той конґрес століттями, — згадувалиб його як зїзд розумних і думаючих людей. Опінія в справі заміни старого календаря новим повинна бути принята на збірнім засіданні всіх секцій конґресу, бо та справа важна і для нашого господарського і для культурного і для політичного життя і розвитку.

Розуміється, коли на передзїздових засіданнях показалосяб, що новий календар не матиме на зїзді великої більшости опінії за собою, то лучше взагалі не тикати тої справи а занятися типовими „українськими промовами“ про те, що кривда нам, бо й Шевченко помер і Франка на університет не допустили і ПЦС наших есдеків не слухає, — словом, зле тай тільки — і ліпше не буде. *А. Ч.*

Тільки релігія й Церква в стані своєю духовною владою, „не од міра сего“, примусити сильніших та здатніших вживати свою більшу силу і здатність не тільки для себе а й для добра слабших. І тільки вона, обмеживши владу сильніщих обовязуючими всіх законами громадської моралі в стані привчити слабших авторитет влади визнавати. (В. Липинський, „Релігія і Церква в історії України“).

ВИСТАВА ПРЕСИ

з рр. 1917—1923 в „Національнім Музеї“ у Львові.

В останніх роках чимраз частіше чуємо лише нарікання на нашу молодь. Вона хоч назагал ідейна і в імя сеї ідейности готова на все, то ся ідейність проявляється в якімсь хоробливім виді. Всі недостачі молодого віку виступають у нашої молоді з якоюсь ненормально високою натугою. Особливо ярко виступають у неї легковірність, відраза до щоденної муравлиної праці і визнавання „засади“: „ціль освячує засоби“. Хоче дім поставити за одним махом і не признає, що він повстає з малих, доцільно уложених і сцементованих цеголок. Та хоч ся характеристика нашої теперішної молоді на загал вірна, то на щастя є й між нею досить поважні гурти, які усвідомлюють собі, що вигуками й очайдушними, часто непочитальними виступами, не осягається наміреної цілі, але навпаки, від тої цілі чимраз більше віддалюється.

Та нажаль, ся творча, працьовита частина молоді губиться серед крику і гамору „105-процентових“. І тому власне одно з найважніших завдань нашого старшого громадянства, коли воно не хоче бездільно приглядатися самовинищуванні нашої молоді, дати як найширшу змогу проявити себе власне молоді, схильній до „героїзму будня“. Як се робити, се вже окреме дуже важне і дуже трудне питання.

Тут займемося дещо одним з тих рідких, позитивних і висококультурних починів частини нашої молоді: а саме, уряджением вистави преси з часів нашого визвольного зриву і з перших чотирьох літ по його трагічнім висліді, себто з р.р. 1917—1923.

Виставу преси того періоду уладив студентський Гурток Прихильників Книжки при „Товаристві Прихильників Освіти“. Вистава приміщена в Національнім Музеї у Львові при вул. Мохнацького ч. 42.

Добрий помисл урядження такої вистави важний не лише тим, що взагалі таку виставу уладжено, але й тим, що уладжено її с а м е т е п е р в 15-ліття листопадового зриву і заразом в часі всенародного протесту проти того, що діється за Збручем. Се може найбільш доцільний протест, бо наглядно протиставить се, що було, тому, що є тепер. Молоді люди вробили се якраз тепер може й підсвідомо, бо чоловік у хвилі горя мимоволі лине думкою до радісного минулого.

Пригляньмося самій виставі. Вона розміщена в трьох кімнатах старої палати Національного Музею на першім поверсі. В першій кімнаті розміщена галицько-українська преса того часу, в другій преса Вел. України й еміграційна, в третій знимки членів наших начальних урядів, війська на фронті, в запіллі та визначних військових і політичних діячів того часу. В четвертій кімнаті приміщені книжки звязані змістом з тим періодом, призначені на продаж. В окремих ґабльотках розміщені спомини наших діячів про той час і чудові мистецькі ілюстрації афішів, журналів і т. п., роблені еміґрантами, які зворушаючо промовляють до глядача своєю тугою за рідним краєм і надзвичайно старанним викінченням.

При перегляді сеї вистави впадає в очі як з повстанням держави, наче гриби по дощі, росте своя преса. Навіть наші глухі провінціональні місточка мали тоді свої органи. Ось назви тих часописів у самій лише Галичині: Діло, Свобода, Наш Прапор 1917—1923, Пробій, Земля і Воля, Наша Праця 1918, Рада 1919, Нова Рада, Правда 1920, Наша Мета 1919 (жіночий часопис для робітниць), Українське Слово 1918, Українська Думка 1921 (замість Діла), Український Вістник 1921 (також замість Діла). Це все у Львові. На провінції виходили: Стрийський Вістник 1919, Дрогобицький Листок 1919, Товмацькі Вісти 1918, Українська Робітнича Ґазета (Перемишль 1918), Голос Поділля 1918 (Тернопіль), Українські Вісти 1919 (Тернопіль) Український Голос 1919 (Тернопіль), Свобода 1917, Січовий Голос 1918 (Коломия), Покутський Вістник 1919 (Коломия), Новини (щоденник! 1919 Коломия), Учительський Голос 1919 (Коломия), Молода Громада 1922 (Коломия).

На орієнтаційній мапі нашої преси тих часів, зладженій студ. Марком М а л ю ц о ю, по вказівкам його брата маляря Антона, бачимо наглядно, як повстання держави і її упадок впливає на розвій преси. Ось цифри преси Галичини:

в 1917 р.	2	часописи
„ 1918 „	23	„
„ 1919 „	40	„
„ 1920 „	17	„
„ 1921 „	9	„
„ 1922 „	10	„
„ 1923 „	5	„

Преса 1917—1923 по місцевостям представлялася так:

Львів	37	часоп.
Станиславів	17	„
Коломия	7	„
Перемишль	5	„
Тернопіль	4	„
Дрогобич	2	„
Косів	2	„

По одному часописови мали в 1918—1919 р. р.: Камінка Струмилова, Калуш, Збараж, Чортків, Золочів, Самбір і Рудки.

Підчас коли галицька преса того часу заступлена на виставі майже вповні, то преса Великої України лише частинно. Се були, як знаемо, бурливі часи, коли про комплєтування часописів не було кому і не було змоги подбати. Та всеж таки на виставі найшлося коло 350 експонатів сеї преси і коло 200 назв. Вже при поверховнім порівнанні галицької преси з великоукраїнською відразу кидається в очі скромний зверхній вигляд першої і широкий розмах та величезний наклад другої. Преса Вел. України се переважно великі газети, які виходили в сотках тисяч примірників! Та рівночасно з тим ся преса відбиває ненормальні відносини, в яких вона появлялася. Деякі часописи напечатані на грубім пакунковім попеластім, або бронзовім папері так, що часом годі навіть відчитати їх зміст.

Окремий відділ на виставі творить еміґраційна преса галицької і придніпрянської еміґрації. Зокрема треба відмітити часопис „Український Козак“, що виходив у Мінхені 1923 р. і вже тоді мав у наголовку як емблему козака зі... свастикою. Зноваж часопис що виходив у Бересті 1918 р. під назвою „Мир“, має вступну статтю п. з.: „Мир вам братя всім приносим“, саме тоді коли зі зброєю в руці треба було відганяти всяких непрошених „приятелів“ України... І взагалі, колиб ми приглянулися змістови сеї преси, то він значно остудивби наше захоплення її зовнішною стороною. Та при описі вистави преси годі сею справою займатися.

Дуже цікава також для тих, що були свідками тих часів, а ще більше для нашої молоді, яка не тямить їх, збірка знимок нашої Армії з фронту і запілля, нашого проводу політичного і військового. Ся збірка вміло пояснена, саме для шкільної молоді може мати високе виховне значіння.

Як сказано сю виставу, тихо і без шуму, приготовив й уладив гурток наших студентів. Вони працювали по 8 годин денно через три тижні; вибирали примірники з припорошених дублетів в бібліотеці Наукового Товариства ім. Шевченка, сортували й укладали у відповідних ґабльотках.

Та мимо сего, що в часописах в свій час оповіщено про відкриття сеї цікавої і дуже поучаючої вистави, за перших 5 днів по отворенні відвідало її всего 130 осіб... Як на 60.000 Українців в самім Львові, що хочуть мати свою державу, рішучо за мало...

Зокрема слід сю виставу оглянути нашій шкільній молоді.

Вкінці почуваємося до милого обовязку подякувати впорядчикам сеї вистави пп. студ. Борщеві Богданові і Я. Гарматієві за інформації й пояснення.

Ювилей 150-ліття

Гр.-кат. Духовної Семинарії у Львові.

Дня 5. с. м. в церкві Св. Духа Преосв. Кир Йосафат епископ перемиський, самбірський і сяніцький, відправив Архієрейську Службу Божу в сослуженні протоігумена ОО. Василіян Степана Решетила, протоігумена ОО. Студитів Климентія Шептицького, представника ОО. Редемптористів о. Ван де Боозе і крилошан львівської Капітули. Впреосв. Митрополит не міг прибути через непогоду. Його проповідь відчитав Преосв. Никита Будка. ВПреосв. Митрополит представив велике значіння Духовної Академії в релігійно-церковнім і національнім життю нашого народу. Вона виховала вже 5 поколінь священиків. Перші з них поклали основи нашого церковного і національного відродження. Одначе хоч вже минає 150 літ від її повстання, то досі ще її історія не написана. Не опубліковані також документи звязані з її повстанням. Може се станеться в її ювилейнім році. В сій промові ВПреосв. Митрополит порушив також цілий ряд церковно-релігійних проблєм звязаних з істнуванням і діяльністю Академії, надаючи їм символічне оформлення. Перед проповідю Кир Никита відчитав по латинськи й по українськи привіт від св. Отця. Хор питомців під управою богослова Вол. Жолкевича співав дуже гарно. Богослуження і проповідь викликали глибоке враження серед численних вірних, що всі не могли помістити в невеликій церкві Св. Духа. Між ними були представники ріжних українських установ. На почеснім місци сиділи Преосв. Григорій Лакота, перемиський епископ-помічник і ректор перемиської семинарії о. Дмитрасевич. Після Богослуження відбулася святочна Академія в авлі Духовної Семинарії. Саля була переповнена представниками українських установ і преси, священиками, що прибули з провінції та ріднею богословів. Хор питомців при участи священиків, бувших хористів, відспівав дві могутні річи Ваґнера: „Хор паломників“ з опери „Тангайзер“ і „Молитва перед борбою“ з опери „Льогенґрін“ — при фортепяновім супроводі д-ра Б. Кудрика. Відтак ректор о. д-р Й. Сліпий виголосив змістовну промову про 150-літне істнування Дух. Семинарії та її велику ролю на полі релігійної й національної обнови українського народу. Після бадьорої пісні Вахнянина „Живем, живем“ богослов Зиновій Нарожняк віддеклямував з великим декляматорським хистом принагідний вірш молодого поета-богослова Романа Дурбака п. з. „Вітай Святине Духа“. Довго невмовкаючі оплески були надгородою для поета і декляматора. Дальше о. віцеректор д-р Сампара відчитав ряд привітів від духовних і світських осіб і установ. Вкінці хор питомців відспівав удатно псалом Бортнянського „Радуйтеся Богу“. Академія закінчилася відспіванням національного гимну. — Хор питомців під управою п. В. Жолкевича се безсумнівно найкращий український хор у Львові. Ся Академія булаби напевно наповнила українською публикою салю Великого Театру. Одначе влада не дозволила на Академію поза мурами семинарії.

Росвелт і „державний комунізм“

Перле, один з дорадників президента Америки Росвелта оповістив у пресі статтю, в котрій заявляє: Коли теперішний плян Росвелта не поведеться, то Росвелт заведе „державний комунізм“. На основі того пляну всі приватні підприємства мають бути удержавнені. Кождий горожанин Америки матиме запевнений дохід 5000 долярів річно. В міродатних кругах не вірять, що такий плян направду істнує. Представники промислу просили Росвелта виясниги сю справу. Деякі круги вважають, що згадана стаття Перля це спроба натиску на великий промисл, який не хоче приняти „кодексу праці“ і не хоче підпорядкуватися зарядженням Розвелта.

Сойм

Що говорили премієр Єнджеєвич і міністр скарбу Завадзкий.

Варшавський Сойм зійшовся по 7-місячній перерві на короткий час. Не дивота, що посли явилися численно. Перед засіданням сойму відбули свої засідання посольські клюби. Річ зрозуміла, що найбільше зацікавлення викликало засідання клюбу ББ, бо він в соймі рішає. Отже в промові голови того клюбу полк. Славека найбільш інтересна була заява, що ББ возьме участь у виборах до тіл самоурядних і змагатиме до того, щоби в самоуправі знайшлися здібні до праці люди, навіть коли вони не належать до ББ.

На пленумі сойму перший промовив премієр Єнджеєвич. Зміст: Не приходжу з заявами, тільки з означеним дорібком праці. Ваша річ той дорібок зважити, оцінити і скритикувати. Непевність і необчислимість сегодня така велика, що такої історія досі не знала. В світі перестала існувати рівновага подажі й попиту робочої сили і відти взялося потворне нещастя безробіття. Зачали валитися основи богатьох засадничих понять устроєвих. Рівночасно державний і національний еґоізм доведено до абсурду, а необчислима демаґогія почала обходити тріюмфи, які людству не принесуть чести. Техніка поширює в небувалий спосіб необмежені можливости продукції, а рівночасно консумція корчиться застрашаюче, промисл не має для кого працювати, рільництво не має кому продавати свої продукти. В тім всім незадоволений і голодний горожанин слушно може бачити все з виїмком елементів здорового розуму й епоху, в котрій живемо, слушно може краліфікувати як епоху найбільшої світової революції. А над хорим людством провадиться що дня експерименти. Вониж гірші від самої недуги. Та часто не вільно тратити надії, що в життю держав і народів таксамо як в життю одиниць має і буде обовязувати засада співпраці та що фізична перевага не може оправдувати політичного і господарського визиску слабших. Ми Поляки не маємо ні сил ні засобів на те, щоб виступити з плянами, які випровадилиб Европу в її труднощах. Та наші сили мусять вистарчати для забезпечення нашої держави. Політика правительства дала вже ряд конкретних осягнень, які піднесли повагу Польщі. Засадничі точки нашої господарської програми такі: 1) Удержання бюджетової рівноваги. — 2) Сталість і певність гроша, без чого не було б капіталізації й наростання господарських сил краю. — 3) Привернення умов здорової продукційної калькуляції через усунення перероста й відтворення рівноваги між великими областями продукції в Польщі. — 4) Оживлення господарських оборотів через підтримання здорової ініціятиви суспільної та приватної як також через скоординування господарської політики правительства з ініціятивою суспільности. В тій ціли переведено дальшу редукцію видатків й оповіщено національну позичку, чим зрівноважено бюджет. Процентова стопа буде обнижена, штучні картелі будуть поборювані, наступить також знижка особової тарифи на зелізницях. Зі здорових заграничних кредитів не резиґнуємо. І так ми згодилися, щоб мін-во комунікації затягнуло за кордоном позичку 60 міліонів зл. на перебудову й електрифікацію варшавського вузла. З особливою увагою займемося незабаром твореннем раціональних господарств дрібної рільної власности, комасацією та електрифікацією. В податках будуть певні пільги, в цілях уступства в ціли побільшення нашого вивозу за кордон. Творимо фонд інвестиційний, котрий буде вигідною льокатою дрібних капіталів. Видно вже познаки повільної поправи, кріпне рух будівельний, є вже стабілізація впливів податкових, зріст ощадностей і зелізничих перевозів. У внутрішній політиці не зарисовується можливість близьких змін в укладі політичних сил польської нації... „В останніх часах обсервуємо спроби заколоту („віхшеня“) на терені Східної Галичини. Знаємо добре їх ціль і знаємо, де їх треба шукати. Спроби ті зустрілися вже з виразним осудом української суспільности. Вони не зможуть змінити політики правительства в відношенні до українського населення Галичини зате зустрінуться з рішучою і суворою поставою орґанів державної адміністрації.“ (То все, що преса принесла з промови премієра про нас). Дальше говорив премієр про реформу конституції, про піднесення авторитету науки й мистецтва та закінчив свою промову заявою, що бачить Польщу в недалекій будуччині на однім з начальних місць в авангарді, що змагає до ліпшого призначіння людства.

Потому промовляв міністр скарбу Завадзкий. Зміст: Він потвердив все, що про господарські справи сказав його попередник і говорив дальше так: фінансове положення держави ще рік тому представляло досить поважні комплікації, але тепер воно зачинає помалу розмотуватися. Постійно розвивається акція віддовження. Акцептаційний Банк розпочав свою діяльність в червні і досі уділив акцептів на 40 міліонів і 800.000 зл. Розложення всяких залеглостей з титулу довготермінових кредитів на довгі літа (від 20 до 40 літ), переняття оборотовим фондом рільної реформи позичок з виключно аґрарними цілями на суму 50 міл., нормальна діяльність Банку Господарства краєвого і Банку Польського, — все те дозволяє нам спокійно дивитися в будучність. Щодо кредитів середно і короткотермінових то Рільний Банк розкладає декотрі з них на 10 — 15 літ, причім особливо бере під увагу кредити для кольоністів і молочарські. Отже вже устійнюємося на певнім рівени, що правда низьким. Не можна сказати, щоб нам було добре, навпаки, всім нам тяжко, але осягнено утревалення держави. Буджет ми сего року знизили в видатках на суму прелімінарну 2,165.4 міл. зл., то значить знизили о 292.6 міл. або о 11,90%. М. і. наступило зменшення видатків на військо о 61 міл. Видатки на будову пристані в Ґдині збільшено на 6.000.000 зл. Зменшено публичні данини о 51 міл. зл., вплати з монополів о 15.7 міл., вплати з державних підприємств о 44.7 міл.. доходи з адміністрації о 7.1 міл. Міністр підчеркнув, що заряджено податкові пільги, але не для всіх, тільки для платників доброї волі. Вкінці зазначив, що Польща може бути горда з опановування елементів розкладу, викликаних кризою.

Потому представники ріжних клюбів складали свої заяви і сойм відрочено на 30 днів, до 6. XII.

—

З судової салі

Траґедія молодого Українця *)

Дня 4 с. м. відбулася перед судом присяглих у Львові розправа проти Степана Нича за намагане вбивство аспіранта поліції Цесельчука та приналежність до ОУН і працю в її рядах. Склад трибуналу: суддя Яґодзіньский і вотанти Тертіль і Бендажевский. Протоколянтка пані мґр Поповичівна звертає загальну увагу. Прокуратор д-р Мостовський. Боронять: д-р Л. Ґанкевич і д-р В. Старосольський. Лава присяжних складається з самих Поляків, людей інтеліґентних. — Перед 9 год. ввели на салю обвинуваченого Ст. Нича. Се низькій пристійний бльондин з енерґічним виразом обличча. Одягнений в чорний одяг. Йде з трудом, кульгає. Внаслідок пострілу в голову має спараліжовані ноги. Тому весь час розправи сидить на кріслі. Заступлена вся львівська преса. На салі спершу 12 осіб, коло полудня до 80 осіб. Між публикою нема нікого з Українців. Дуже трудно за білети. Переважно сидять судовики і поліційні урядники та їх жінки. В передсінку сидить заплакана мати Нича, візвана як свідок на розправу. Оборонець д-р Л. Ґанкевич хоче приступити до обвинуваченого, щоб порозумітися з ним, але поліціянт не дозволяє на се. Тоді д-р Г. обурений удається до предсідника Яґодзіньского, котрий поучує поліцянта, що оборонець має право говорити з обвинуваченим. О год. 9·10 зачалася розправа. Наперед вильосовано суддів присяжних. Предсідник стягнув ґенералія обвинуваченого. Степан Нич, син рільників Максима й Агафії, ур. 11. III. 1911 р. в Полюгові, пов. Перемишляни. Мама його виїхала до Америки, коли він мав 6 місяців, а тато як мав 1½ року. Він виховувався в селі Вижнянах у тітки. Родичі вернунули в 1928 р. і купили 9 моргів поля у Винниках. Нич студіював в Ґданську, був на II р. політехніки. Не був ще караний. — Відтак предсідник відчитав акт обвинувачення і зачав переслухувати. Нич заявив: Перед законом почуваюся до вини. Та я ділав під примусом, в обороні власної чести. До ОУН я не належав, не працював в ній і не кольпортував її видань. Замах на ком. Цесельчука виконав не з рамени ОУН. Перший раз увязнили мене в с. Чижки 31. VII 1930 р. коли я з товаришем йшов на Білу Гору. М-туру здав я 18. XI 1931 р. До Ґданська виїхав 19. IV 1932 р. і там записався на літний семестр. Перед відїздом до дому 20. III с. р. прийшла до мене пачка книжок: 12 прим. „На вічну ганьбу Польщі“ (про пацифікацію) і „Реальна чи визвольна політика“ з такою запискою: Коли почуваєшся українським патріотом, то завезеш сі брошури до дому, де їх хтось забере... Нич не застановлявся над тим, бо тішився, що їде домів на Великдень. (Тут судді

*) Подаємо докладніший звіт нашого справоздавця з сего процесу з двох причин: 1) Зі всіх процесів, які досі відбулися під фірмою УВО та ОУН, се перший процес, в котрім сильно звеніла струна релігійности в душі підсудного. 2) Сей процес особливо інтересний під оглядом психольоґічним. — Ред.

ОСИП НАЗАРУК 22

ПАЛАТА ДОЖІВ

Антікіезетта і кіезетта.

Та поки життя не взяв Бог, ще час звернути до нього думку і молитву свою. Якийже глибокий зміст в образі злочинців, що вмирають по обидвох боках Спасителя на хрестах. Річ ясна, що ні одна інша релігія не мала й не має такого хосенного образу для вірних своїх. Так, се релігія...

І перевалився по мозку цілий ряд розбишацьких пісень — від наших карпатських аж до надволжанських, де тепер герцюють найстрашніші зі всіх розбишаків, яких знає історія людства. Супроти них Стенька був невинна дитина.

„Есть на Волгѣ утьос,
Диким мохом оброс...“

Так тихо — тихо у каплиці дожів, що чути хід історії людства. Якаж вона дуже розбишацька!... Йду дальше.

Саля Десятьох — саля жаху.

До сеї салі, що проймала жахом всіх горожан Венеції, входиться передсінком остро загненим в формі латинської букви „ль“ (L). Стеля деревляна, зложена з малих піль, вгнутих в середину, що виглядають якби напівокруглі дахівки. Вона темна мимо пятьох вікон. По тій стороні, де є вікна, нема образів. Зрештою, і стіни і стеля покриті мальовилами. На стелі кромі мальовил різьби й золочення. Загальне враження салі неприв'ітне. Може тому, що знаю, які річи тут діялися. Та здається, що навіть, якби не знав, то відчувби се. Здається, що події оставляють свої сліди в атмосфері й на стінах і що ті сліди тревають дуже довго.

Т. зв. Раду Десятьох установлено в Венеції точно 30 літ перед отроенням останнього нашого князя з Рурикового роду, Юрія II. То значить установлено її в р. 1310, по заговорі Тіеполя, вразу як провізоричну палату справедливости. Потому Велика Рада Венеції з року на рік відновляла ту інституцію, хоч були протести проти неї. Коли внутрі заносилося на якийсь небезпечний рух, Рада Десятьох під проводом Сіньорії одержувала необмежені повновласти, без обовязку оглядатися на яку небудь іншу владу, не виключаючи й сенату. І тоді жах ішов понад ляґуни й палати Венеції. І не було в тім могутнім місті серед моря ні одної людини, котра не молиласяб до Бога, щоб охоронив її перед зустріччу з тяжкими руками Ради Десятьох. Бо Рада Десятьох була дійсно страшна, особливо для шляхти. Та з другої сторони справедливість вимагає признати, що без Ради Десятьох і її безоглядного поведення державна влада Венеції ледви чи могла булаб дати собі раду з бутою, честилюбивістю, енерґією та завзятістю богатої венецької шляхти. А Рада Десятьох мала два таємні жерела вістей про все, що діялося в місті й поза ним: доноси з публики, причім Рада Десятьох брала під увагу також анонімні денунціяції, та власних шпіонів. Докладно поінформована про все, чого тільки можна було ужити проти кождого, й заосмотрена в надзвичайну владу, була вона така страшна, що досить було одного її слова, аби бутні роди венецької шляхти як стій затихали.

Раз у венецькім сенаті розгорілася була завзята сварка між двома могутними родами венецької шляхти: Каналі і Да Понте. В тій сварці розходилося про те, котрий з тих родів має старше шляхоцтво. Отже рід Каналі аргументував алеґорично, що „канали були в Венеції перед мостами.“ На те представники роду Да Понте відповідали дотепно, що мости йдуть понад канали. Коли сварка зачинала наражувати на шкоду й державні справи, тоді Рада Десятьох переказала обидвом родам — також алеґорично, — щоби не забували, що вона має силу, канали засипати й мости позносити. Значить, дала їм до пізнання, що зовсім не думає розсліджувати старости їх шляхоцтва, але дасть школу обидвом родам, як тільки не перестануть робити колотнечі. По тім упімненні Ради Десятьох сварка могучих родів таки зараз устала.

Яка шкода, що протягом тих 30 літ, які були між оснуванням Ради Десятьох в Венеції та отроенням нашого останного галицько-волинського князя Юрія II., ні оден з наших купців, що певно доїздили до Венеції, не вспів докладно розвідати, як виглядає і як працює Рада Десятьох в Венеції та не поручив завести подібну установу і в нас, у Львові й Володимирі Волинськім. Вона вже булаб перешкодила нашим отруйникам в їх злочинній роботі. А може й були такі купці, що повідомляли про те нашу княжу владу, тільки не вспіли її вчас переконати...

Якіж картини намальовані в тій найстрашнішій зі всіх саль палати дожів? На стелі пишаються малюнки великого майстра Павла Веронезе й учеників його. Вже тілько разів згадувалося те імя, що воно могло вбитися в тямку навіть такого читача, який з роду-віку не цікавився мистецтвом. Отже в такім разі те імя і йому стає блище й тим самим цікавіше. Тому час щось про нього сказати. (Д. б.)

присяглі кажуть, що добре не розуміють по українськи. Нич не годиться зізнавати по польськи і предсідник перекладає його зізнання на польську мову). У Львові на гол. двірці задержав його аґент Ходань і завів на комісаріят на двірці, зревідував куферок і забрав книжки. Відтак завів його на комісаріят поліції при вул. Казимирівській 30 до кімнати ч. 10. Потім *замкнули його в холодній келії*. Тоді похолодніло дуже, падав сніг і був мороз. Нич мав легкий плащ і дуже змерз. Його зморив сон. Він мав страшний сон, але який, не пригадує собі. Опівночи збудив його поліціянт. На коридорі побачив того комісаря поліції, перед котрим Ходань здавав звіт. Підчас розмови комісар питав, чи він хоче вийти на волю, бо се від него залежить, який маєток мають родичі і т. д. З тої розмови Нич зрозумів, що комісар хоче йому предложити співпрацю з поліцією за ціну випущення на волю, що його дуже обурило. В кімнаті ч. 10 комісар спитав Нича, чи немігби йому постаратися про укр. нелеґальні видання ОУН. Він був тим заскочений і обурений. Хотів дати за те комісареви в лице або порубати шаблею, що лежала на столі, але не був в стані сего зробити. По якімсь часі комісар зачав говорити про гроші, які він (комісар) дістає на закупно нелеґальних видань. Нич зрозумів, що в сей спосіб комісар ловить людей, які люблять гроші. Він не бачив виходу, як вийти з честю. Мова комісаря про гроші дуже обурила його і він мовчав. Потім комісар заговорив про родинні справи, щоби він розговорився. Він пригадав собі, що їде на Великодні Свята до мами. Вона мала кілька разів, як його увязнили перший раз. Його мама дуже релігійна. Увязнення його вважалаб за Божу кару. В його душі зросла душевна боротьба. Нич мав враження, що се Божий палець, так як він се вичитав з біблії. Се уважав знаком перестороги. Він думав, що його сам Бог перестерігає, щоб не робив прикрости своїй мамі. В його душі збудилося хотіння, не бути причиною смерти своєї матери. Він відчував в душі, як *любов до матери* змагалася з його *честю*. Чим довше думав, тим страшніша була боротьба. Його честь немов стала, розіпняла шати і не хотіла пустити любови до матери. Та його честь стала уступати... (Тут схвильований Нич перервав зізнання і зачав плакати. Предсідник: „Нех пан сен успокої“ і казав подати йому воду. По кількох мінутах Нич зізнавав дальше). Коли комісар побачив, що його предложення ділає на нього, зачав йому шептати до вуха. Тоді Нич постановив викрутитися від комісаря, *щоби нічого йому не обіцюючи вийти на волю* і перестерегти родичів, що нічого йому не станеться, як трохи посидять. Він оповів комісареви, що нічого не знає про ОУН, що „Сурму“ підкидали йому на його рисунковім столі, що не має знакомих ні в Ґданську ні в краю. Він був перепрацьований наукою і хотів вийти на волю не для себе але для родичів. Комісар згодився його випустити. За те він мав йому доставити „Сурму“ з грудня 1932 р. і сею внутрішною боротьбою був знеохочений до життя. Він довго боровся з собою. Досі ніхто не підходив до нього з такими предложеннями. Він все відповідав з місця на всі образи. Йому здавалося, що се сон. Вкінці обіцяв дати комісареви „Сурму“. Комісар хотів дати йому гроші на передплату „Розбудови Нації“, але він не взяв їх, бо знав, що се тільки претекст. Коли комісар спитав, чи він хоче вийти на волю тепер (се була 1 год. в ночи) він відповів, що рано. Він ще не здавав собі справи з тої розмови. Сказав собі, що коли не хоче збожеволіти, то мусить забути ту розмову. Був в дивнім стані. О 7 год. рано його пустили. В кімнаті ч. 10 відібрав він свої річи. Там був той комісар, котрий представився йому як „Юревич“. Він умовився, що буде в нього за 3 дні, 26. III с. р. В дома не сказав нічого про своє увязнення. В гарячковім стані став приготовлятися до замаху на комісаря. Може головна причина його почуття пониження була та, що те все діялося в *ночи*. І тому постановив виконати замах на комісаря в бюрі 26. III. Та не був технічно підготований до замаху. Дня 26. III с. р. був він в бюрі комісаря Юревича і зажадав особистого доводу. Комісар обіцяв йому вислати довуд почтою. Спитав, чи знає, що 21. III відбувся конґрес СУСОП-у, (Союз Українських Студентських Орґанізацій в Польщі), що він заперечив. Виходячи сказав Нич, що прийде до Комісаря ще перед виїздом до Ґданська около 21. IV. Грошей на „Розб. Нації“ не взяв. — Потім Нич пішов оглядати склепи зі зброєю, хоч не мав грошей. Хотів вибити шибу вистави і так здобути револьвер.

Після Великодня поїхав коло 20.IV до Ґданська, постановив більше не вертати, щоб все забути. Одначе в Ґданську не міг того забути і переживав душевну боротьбу. Він чув як якась перегорода ділить його від товаришів. Він уважав, що його честь сплямлена, що треба полагодити ту справу в гоноровий спосіб. Його товариші нічого не знали і відносилися до нього як давніше. За 30 ґульденів купив нелеґально револьвер „Ортґеш“ з 22 кулями і випробував його в парку. Дня 26. IV с. р. виїхав з Ґданська і приїхав 27. IV вечером до Львова. Переночував на Вис. Замку. На другий день прийшов рано до бюра і хотів застрілити комісаря. Але там був ще один комісар і тому не хотів стріляти. Дав комісареви „Сурму“ і „Розбудову Нації“. Рівночасно заявив, що мусить мати „Сурму“ на вечер. Умовилися, що зійдуться о год. 6 веч. за янівською рогачкою. Потім Нич пішов оглянути терен стрічі. Там уложив плян утечі: до Ґданська або ЧСР. Свою утечу здавав *на Божу ласку*. Як удасться йому втечи, то видно буде, що повинен був се зробити, як ні, то не повинен був того робити. Потім був на янівськім цвинтарі, на Вис. Замку і в місті. Перед 6 год. *побачив комісаря коло останнього трамваєвого перестанку*. Так як умовилися, комісар пішов наперед, Нич за ним яких 50 кроків. Нич вийшов на гору і бачив аґента, що давав знаки комісареви. На горі сів коло корчів і чекав на комісаря. Коли той зблизився на 10 кроків, Нич встав, витягнув револьвер і змірив до нього. Комісар здивувався, підніс руки до гори, крикнув: „То що?“ і хотів втікати. Нич вимірив і чекав хвилю, хоч сам не знає чому. Потягнув за язичок, але стріл не впав. Потягнув другий і третий раз, але револьвер не вистрілив. Він зарепетував револьвер і тоді почув стріл аґента ззаду. Він хотів вбити комісаря або самому згинути. По стрілі аґента впав на землю. Потім його зливали водою, натирали рукою серце і т. д. Чув як розмовляли коло нього. Підчас операції чув як д-р Островський говорив, що він дістав стріл ззаду. По операції дістав параліж і був смертельно хорий. — На запити предсідника Нич твердить рішучо, що дістав стріл ззаду від аґента а не зпереду від комісаря. Предс. пригадує йому, що він мав сказати мамі в шпиталі, що якби не застрілив комісаря, то в Ґданську чекалоб на нього щось іще страшніше. Тоді Нич *сказав: Моїй вічности і на тім світі могла грозити чорна пляма*. На запити прокуратора Нич заперечує немовби знав когось в Берліні. Він обурився на предложення комісаря тому, бо він український патріот. — На запит прокуратора: „Яка ріжниця між укр. патріотом і членом ОУН?“ Нич відповів: *Український патріот може любити Україну більше як член ОУН*. Він віруючий, ходив до церкви. До сповіди не ходив. Вірить в Божі закони. — Прокуратор: А як погодити се з замахом з премидитацією? — Нич: Я постановив себе *очистити*. Хотів чесно відмстити обиду. Йшов оден на трох і не думав про утечу. Волівби, щоби вони оба згинули. На внесок оборонця предсідник відчитав зізнання Нича в шпиталі. Нич м. і. зізнавав: Я хотів застрілити комісаря, бо він намовляв мене *до зради мого народу*. Підчас того він почервонів (в шпиталі), був зворушений, слези виступили йому на очах.

На запит д-ра Ганкевича, чому зараз не стріляв, Нич відповів, що чекав щоби комісар витягнув свій револьвер і щоби вони станули до поєдинку як джентельмени. Любов до народу треба ставити вище любови до мами. Нич нічого не зрадив, що моглоб пошкодити його народови, тільки дав комісареви „Сурму“. Та саме таке предложення се вже обида. Коли людина стає конфідентом, — стає найбільшим зрадником свого народу. — Слідуюче питання д-ра Старосольського предсідник ухилив. — Зізнання свідків подамо в слідуючому числі.

Лікарський фейлєтон

Вплив холоду

на людський орґанізм. — Як повстає „гусяча скірка“

Коли хочемо огріти холодну кімнату, замикаємо вікна і двері, щоби теплий воздух не виходив назовні. Тіло людини робить подібно. Кров, що пульсує під скірою, під впливом холодного воздуха ззовні охолоджується. Тому людський орґанізм старається якнайбільше зменшити відплив теплоти. Посудини в скірі напрасно корчаться, скірні мязи стягають наскірок ще більше так, що волоски „стають дуба“, малі лоеві комірки переміняються в кульочки. Тоді маємо т. зв. „гусячу скірку“. Але й тепер ще людина віддає своє тепло і то пропорціонально до поверхні тіла — тому корчиться і звивається, щоб ту поверхню по можности зменшити. Се робимо завсіди, коли зимою лягаємо до холодного ліжка. — Відчуваємо холод, коли корчаться наші скірні посудини. — Деякі люди пробують розігрітися алькоголем. Кожної зими читаємо в часописах, що найдено людей замерзлих на смерть, котрі попилися і відтак заснули. При тім не треба навіть, щоби температура тіла знизилася нище зера. Пияк не замерз, він тільки помер внаслідок занадто великого зменшення теплоти тіла, бо по випитті алькоголю посудини в скірі розширилися та отворилися збірники тепла. Колиб алькоголь і сон не зробили людину невражливою на зменшення теплоти, людина мерзлаби але не замерзлаб на смерть. Почуття холоду се перестерігаючий сиґнал природи, що каже: Замкни ворота від зовні, стисни скірні посудини, рухай мязами, глибоким віддиханням роздувай свій огник життя.

Знижка зелізничих білєтів

В міністерстві комунікації вирішено справу знижки особової тарифи на польських зелізницях. Зелізничі білєти подешевіють ще перед новим роком. Знижка виглядати буде так: до 130 км. буде невелика, бо заледви 10%. На більших віддалях знижка зросте поступово до 25%. Ціну додатків за поспішні поїзди мають знижити з 25 на 20% ціни звичайного білету III-ої кл. При обчисленні віддалей за основну одиницю візьмуть 50 кл., а не як досі 100 км., що причиниться значно до збільшення знижки на менших віддалях.

З краю

Судова Вишня.

Від 22 жовтня до 1 листопада с. р. наше місто переживало нобуденні хвилини. Саме в тому часі відбулася тут св. Місія. Проводили ОО. Редемптористи: Породко і Якимович. Нарід через увесь час вщерть заповняв простору парохіяльну Церкву Пр. Тройці та з видимим захопленням брав участь у св. Місії. Вечером 22 жовтня процесійно впроваджено ОО. Місіонарів, відтак відправлено Молебен і виголошено вступну місійну проповідь. Через перші дні тижня було пять наук. Третього дня сповідалися шкільні діти, опісля до кінця Місії відбувалася сповідь для старших. До св. Причастія приступило понад 3.000 осіб. Між ними богато таких, що їх досі уважали за стовпів безбожництва. До глибин душі зворушив усіх момент виставлення Найсвятіших Тайн в часі проповіді про Пр. Евхаристію. Маніфестаційний похід улицями міста з місійним хрестом, що ввесь був уквітчаний квітами, випав незвичайно гарно. В поході начислювано около 5.000 вірних. На кінці його йшло численне духовенство під проводом о. каноніка Гриника. Вершком св. Місії був приїзд Ексцеленції Йосафата. Преосвященний відслужив Архіерейську Службу Божу, в часі котрої виголосив майже двогодинну проповідь про витревання в ласці Божій. Вечером того дня мала відбутися в салі „Народнього Дому“ вистава „Неон“ та *Староство не дало дозволу*. *Рівнож місцевий управитель школи заборонив шкільній дітворі брати участь у привитанні свойого Епископа*. Не бракувало теж численних арештувань. В дні 1 падолиста розсталися парохіяни з ОО. Місіонарами з горячою запорукою що св. Місія принесе бажані успіхи. До новозаснованого „Брацтва Божої Матери Неустаючої Помочи“ вписалося 280 осіб.

Яворів.

В дні св. Покрови в монастирській церкві СС. Василіянок у *Яворові* припадає Христове свято. Треба згадати, що СС. Василіянки підготовляють свято якнайкраще. Тому не дивно, що навіть найдальші околиці спішать сюди дуже радо. Вже сама церква незвичайно привітна. Всюди чистенько, все в найліпшому порядку а над усе точність у відправлюваннях Богослужень. При виході до церкви впадають в очі прекрасні вітражі та дуже гарні образи. В кождому з них зазначена якась величня ідея, чеснота чи спонука. Нема тут візантійських „скелетів“, що своєю суворістю відстрашувалиб глядача. Натомість усе тут миле, любе, приязне. Скрізь домінує дух і глибоке релігійне життя. Внаслідок сего празник св. Покрови відбувається тут напричуд гарно. Сего року хоч погода не допісала, вже в навечерія церква була виповнена вірними. В сам день празника оживлення було дуже велике. Безвпинно відправляються Служби Божі та слухаються сповіди. Через увесь час вельми симпатично співали малі ґімназистки, вихованки СС. Василіянок. Слід підмітити, що вони дуже веселі та усі почуваються тут незвичайно добре. Малося враження, що це співали маленькі ангелята. Співану Службу Божу відправив місцевий о. парох в окруженні двох священиків - діяконів. Потім виголошено проповідь, в котрій підкреслено, що культ Пр. Д. Марії се головне жерело найкраще скристалізованого, найбільш конечного патріотизму, що вносить передусім пошану авторітету та совісне виконування обовязків, далеке від всякої демаґоґії й анархії. На закінчення відбулося водосвяття. Відтак вірні у великому релігійному піднесенні, вдячні СС. Василіянком, розійшлися домів.

Часи без монарха се часи жаху (Фрідріх Шілер, Кешонкова книжечка для пань, 1804).

Що таке більшість? Більшість се глупота. Розум все мали тільки немногі люди (Фрідріх Шілер, „Деметріюс“).

о. Д. Ступак

Сівачі безбожности

2) Читайте книжку професора едінбурського Університету Charles'a Sarolea, під заг. „Враження з совітської Росії“. Згаданий професор жив довший час в Росії й досліджував тамошнє життя. Перед оголошенням друком вище згаданої книжки (яку вже переложено на всі важніші мови світа, між ними й на польську) давав читати — як сам згадує у вступі — її манускрипт многим визначним, наведеним по імени, російським православним діячам, які вповні сю книжку одобрили і заявили, що все в ній представлене—згідне з правдою. В розділі „Трагедія російської Церкви“ згаданий професор пише:

„Російська Церква була одною з важних причин російської трагедії... По Петрі Великім російська Церква знизилася до відражаючої і неморальної угоди. Вона продала душу за миску сочевиці... і стала по просту департаментом царської бюрократії... Рівночасно з незалежністю стратила правосл. Церква також моральну силу й релігійний вплив. Дійсно, ані одна з великих христ. Церков не упала так низько як православна Церква. Пониження пастирів потягало за собою неминучу деморалізацію овечок. В иншихъ христ. Церквах священик, пастор чи иншій духовник був з природи річи провідником народу. В Росії не знаходимо слідів такого проводу: ані політичного, ані інтелектуального ані морального“.

Се все було в Росії перед появою большевизму, а коли вже повстав большевизм, як пише згаданий автор — „пастирі і череда рівночасно, майже без спротиву, позволили провадити себе на большевицькім шнурі. Сто міліонів християн знайшлося під панованням незначної горстки жидівських атеїстів!“

А причину того, чому православні далися так легко взяти під большевицький пантофель, бачить той дослідник в тім, що православна Церква ізза свойого поневолення сама здеморалізувалася і стратила силу впливати морально на своїх вірних, „бо лише в вільній Церкві можуть остоятися життєдайні засади християнства“.

В иншім розділі під заг. „Будучність російської Церкви“ згаданий автор пише: „Причин большевизму належить шукати в самій православній Церкві, в її рабстві й упадку“.[5])

А чимже є теперішня правосл. Церква в Польщі, як не „кость от кости і плоть от плоти“ своєї російської матери? Вони обі: колишня російська і теперішня польська правосл. Церква по духу ті самі, тотожні. А що рос. правосл. Церква причинилася до большевизму і безбожництва, то в її сліди, з природи річи — як бачимо з численних, нище наведених свідоцтв — вступає також її польська дочка.

„Діло“ в ч. 32. з 1932. принесло з Волині допис слідуючого змісту: „Православна митрополія тримає на священичих становищах найгірших покидьків розбитого всеросійського корабля. Це доводить до нечуваних шкандалів“. Описавши відтак подвиги поліційного конфідента батюшки Невівесного, додає „Діло“ від себе: „Річ ясна, що церковні відносини, які докотилися до того, що священики є не тільки офіціяльними, легітимованими агентами поліції, але й зазнають протекції Митрополії, — що такі відносини не можуть вже змінитися на краще. Се процес розкладу, якого вже не зупинять ніякі реформи“.

Православний часопис „За Соборність“ ч. 6, з 1933. доносить, що 2 IV. 1933. відбулися в Луцьку Загальні Збори правосл. Товариства ім. П. Могили. На тих зборах секретар сего товариства І. Власовський ствердив у своїй реферагі, що положення правосл. Церкви в Польщі під сучасну пору дуже хаотичне, а причина сего—московський дух правосл. Єрархії й більшої частини її духовенства. В наслідок сего хаотичного положення ширяться між православними „байдужвість до Церкви і церковного життя, а то й шукання іншої віри, котра задоволилаб активні стремління релігійної душі“. (Д. б.)

[5]) Всі підчеркнення в статті наші. — о. Д. С.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ДР ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ, голова Української Парляметарної Репрезентації, виголосив в соймі промову такого змісту: В сім році протиукраїнська політика в СССР осягнула свій кульмінаційний пункт. В перших початках, коли большевизм був слабий і в нутрі Росії окружений ворожими для себе елементами, коли вся Европа й Азія зі страхом і занепокоенням дивилися на нього, — тоді Ленін поставив Українцям перед очі оманливу ідею національного відродження, ренесансу української культури й науки, проголошуючи на українських землях окрему совітську республику з малощо не суверенними правами. І дійсно сею хитрістю вдалося йому зєднати деякі групи нашого народу, головно з інтелігенції. Одначе весь нарід, навчений віковим історичним досвідом, зрозумів, що між Україною й Москвою не буде поєднання як довго Україна не виборе собі державного життя. Ціла Україна горіла повстаннями. А коли їх здавлено в морі крови, весь нарід перейшов до саботажевої боротьби. Льохи ДПУ заповнилися синами України, десятки тисяч гинули серед страшних тортур, сотки тисяч насильно переселювано на Сибір, а цвіт української інтеліґенції засуджено на смерть або на довголітну тюрму. Привернено давну панщину в найбільш зненавидженій формі колективізації, щоби згнобити визвольний рух селян. А коли й се не зломило українського селянина, хопився большевизм найстрашнішого способу, який колинебудь стосували в історії людства: рішив виголодити місцеве населення. Не наші жерела, а чужі, англійські і французькі, стверджують, що в найбільше родючих землях Европи, на Україні, вимерли з голоду два міліони людей і що там поширилося людоїдство. Все те наслідком свідомої своєї мети большевицької політики. Той страшний голод і дальше розстріл Палащука, самогубство найближчого співробітника Леніна і члена українського уряду Скрипника, самогубство українського письменника Хвильового, масові розстріли української інтеліґенції, в першій мірі Галичан, — ось жахливий образ положення українського народу на Великій Україні. В тій тяжкій хвилі весь український нарід стоїть сконсолідований одним фронтом, без огляду на клясові ріжниці й політичні переконання, без огляду на місце побуту й державну приналежність підносимо голосний протест перед цілим світом проти фізичного винищування міліонів нашого народу і заявляємо, що будемо витревало мобілізувати психічні сили народу до боротьби і до реванжу за ті нелюдські кривди і терпіння аж до повної перемоги. Сего нашого становища не змінить факт, що польська держава заключила дружний договір з СССР. Кождий договір Польщі з Москвою кінчився для Польщі все трагічно і сей договір принесе тільки шкоду Польщі, бо він неприродний — не тільки з причини ріжниць у структурі суспільностей обох держав, але головно тому, що він заключений без третого господаря Східної Европи, без українського народу. Нашого одноцільного становища не змінить також факт, що адміністрація в Польщі забороняє нам висловлювати протест проти страшних фактів на радянській Україні. Заборонено тут Українцям обходити день національної жалоби 29 жовтня с. р., до якого почин дав весь наш Епископат і який піддержав весь нарід. Кожду згадку в українській пресі про теперішні відносини на Україні конфіскують, а в цілім краю йдуть превенційні арешти з остраху перед протирадянськими демонстраціями. Навіть підчас доразового суду над убийником совітського консуляту у Львові, Лемиком, 30. X. с. р., не дозволено оборонцям наводити факти про сучасний стан на радянській Україні, хоч ті факти були необхідною обороною для молодця, що стояв перед обличчам смерти. Коли переходжу до становища українського народу в межах Польщі, яке у всіх ділянках національного життя значно погіршилося за останний рік, то перш за все зазначу, що маємо враження, що польська держава знов робить свою історичну помилку: чим більше наближається до Москви, тим більший бачимо з обох сторін гніт українського народу, що відбувається в надії, що спільними силами можна буде на віки або на довший час усунути з історичної арени 40-міліоновий український нарід, який можна буде зробити навозом і легким кольонізаційним тереном для народів польського й російського. Цю засаду проповідувану від давна вшехполяками, запожичено живцем зі зразку трох держав займанщини. Яка хибна ця засада, доказує історія Польщі. Держави займанщини стряслися у своїх основах аж до румовища, а Польща встала сильніща ніж була перед розділом. Дальше Др Д. Левицький присвятив увагу проєктови нової конституції, справам шкільництва і т. д. — Ціла та його промова визначається сим разом значно лучшим обробленням ніж звичайно. Та є в ній оден великий блуд: твердження, що на радянській Україні цілий наш нарід перейшов до саботажової боротьби. Се твердження передовсім неправдиве, бо щоби вглянути духом в усі закутини великого краю і народу тай ще до того в умовах большевицького життя, на те треба бути пророком, а не політиком. А по друге се твердження високо неполітичне, бо на подібні „свідоцтва“ тільки ждуть русотяпські елементи за Збручем. Нема для них лучшого аргументу для їх становища і ще тяжших переслідувань! А тут якби завзялися давати русотяпам аргументи в руки! Недавно знаний зі свого паплюження української армії Володимир Дорошенко, бібліотекар Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, зорганізував під своєю фірмою ріжношерстне збіговиско, котре почало видавати газету під шумним іменем „За Україну“ і в тій газеті на шкоду власному народови над Дніпром пускає також такі „свідоцтва“ про свідоме шкідництво (гл. статтю Левинського). А тепер голова Української Парляментарної Репрезентації „свідчить“ і собі, що там „цілий нарід“ почав саботувати!.. Та коли над твердженнями в органі такої дрібноти як Дорошенко большевики після всякої правдоподібности перейдуть бодай по менше скріплених переслідуваннях до дневного порядку, то „свідоцтва“ голови УНДА можуть уживати довгий час на оправдування своїх діл супроти українського народу. Соціялдемократови Дорошенкови, котрий армію своєї нації ідентифікує в „Ділі“ з погромщиками, ніхто не буде дивуватися, коли він у своїм органі дає аргументи большевикам для скріплення переслідування свого власного народу, але як може аж такі неуважні помилки робити також голова найбільшої партії в краю? (Д.б.)

ГЕМОРОЇДИ

Гемороїдальні чіпки ГОНСЕЦКОГО

(з когутиком) усувають біль, печення, кривавлення, свербіння, гоять ранки і зменшують ґузи (жиляки). Продають аптики. 198—1-?

НАВІТЬ „ГАЗЕТА ВАРШАВСЬКА“, **орган вшехполяків, відомих з русофільства пише в справі відносин у православній церкві в Польщі: „Положення абсурдальне, православна церква в Польщі має вірних у величезній більшости не-Росіян, одначе зберігає старо-російські традиції...“**

ПЕРЕДВИБОРЧА КАМПАНІЯ В НІМЕЧЧИНІ доходить до вершка своєї натуги. Гітлер, Ґебельс, Ґерінґ, міністр рільництва Дарре і син Вільгельма II Август (званий Ауві) виголошують по кілька промов денно в ріжних сторонах краю. В столиці Турингії Ваймарі, Гітлер говорив перед 50.000 слухачів.

ФОН ПАПЕН, віцеканцлер Німеччини, веде на Балкані політичну акцію спрямовану до віднови давних союзів з Туреччиною і Болгарією.

НІМЕЦЬКОГО АМБАСАДОРА В МОСКВІ фон Дірксена відкликано.

В ПАРИЖІ має істнувати терористична гітлерівська організація, зложена з 15 осіб. Вона має на ціли „прятати“ визначніших еміґрантів з Німеччини, ворогів гітлеризму. На голови декотрих еміґрантів назначено надгороди від 1000 до 10.000 марок. Такі ревеляції приніс франц. тижневик „Воаля“.

МІЖНАРОДНІ СПЕКУЛЯНТИ зaатакували французького франка. Щоб ратувати його курс за границею, вислано за кордон з пивниць Французького Банку 200 міліонів франків в золоті.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ОРҐАН „Же Сюі Парту“ пише, що зближення між Америкою й СССР основується виключно на тім, що Америка шукає союзників до війни з Японією. Всякі економічні „причини“ зближення се найчистіша фантазія, бо пятилітку й без того Америка фінансувала і переводила в життя своїми інжинірами та кваліфікованими робітниками.

ФРАНЦІЯ, БЕЛЬҐІЯ І ЄГИПЕТ оповістили, що вони готові зараз підписати нову конвенцію в справі втікачів з СССР й Вірменії.

ТЕПЕРІШНЕ МІЖНАРОДНЕ ПОЛОЖЕННЯ оцінюють в Італії ось як: Анґлія хоче скликати конференцію підписчиків договору чотирьох і відложити конференцію для розброєнь. Франція хоче продовжування нарад розброєневої конференції. Гітлєр домагається приняття його умовин і готов взяти участь в конференції чотирьох. Америка хоче бути невтральна і чекає, що зроблять европейські держави.

КРАЙ БАСКІВ і Ґаліція, еспанські провінції, домагаються автономії.

БЕЛЬҐІЙСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ устами Вандервельда заявили, що на випадок наїзду Німців на Бельґію, стануть до боротьби, т. зн. поступлять всупереч своїй соціялістичній доктрині.

ВИБОРИ ДО МІСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ в Анґлії виказали зріст лівих настроїв. Консерватисти стратили 131 мандатів, партія праці здобула 114 мандатів, страчених перед 2 роками.

ПРО СКРІПЛЕННЯ АНҐЛІЙСЬКИХ морських і сухопутніх збройнь пише „Дейли Геральд“. Адміраліція і міністерство війни поробили великі замовлення военних матеріялів.

АНҐЛІЙСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА кореспондента „Дейли Телеґрафу“ Неля Пантера увязненого під закидом зради державних тайн вже випустили.

МІЖНАРОДНА ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ радить в Мадриті. Ціль сеї конференції: поборювання фальшивих пресових вістей, які можуть викликати міжнародне занепокоення. Німеччина участи в тій конференції не бере, мотивуючи се тим, що конференція уладжена під авспіціями Союза Народів.

РОСІЙСЬКІ МЕНШЕВИКИ на еміґрації, члени II Інтернаціоналу, зміняють тактику супроти СССР. Досі вони його поборювали, тепер рішили піддержувати. Ся зміна стоїть у звязку з політикою гітлеризму, який поборює марксизм взагалі („Молва“).

ПОПРАВА ДОЛІ втікачів з СССР і Вірменії наступить по принятті конвенції між ріжними державами і т. зв. Бюром Нансена. Праці над нею вже скінчені. Конвенція та м. ін. зобовязує держави не видавати большевикам тих, що втекли з „раю“ ані взагалі не виселювати їх з держави, до котрої втекли, хіба що вони нарушать публичний порядок або стануть небезпечні для даної держави.

АМЕРИКАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вислало ноту до держав, учасників розбройної конференції, з заявою, що Америка тепер не може зменшувати узброєння. Причина: розбудова японських збройнь.

МАНДЖУРСЬКА ПАЦИФІКАЦІЯ. ПАТ повідомляє з Москви: Совітські жерела подають з Мукдену, що від червня с. р. правительство Манджурії урядило 3.000 карних експедицій. В них брало участь понад 30.000 людей. Підчас тих „пацифікацій“ вистріляли 2,500.000 карабінових набоїв і понад 2.000 гарматних стрілен. Погибло 780 манджурських жовнірів.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

На авдієнції у св. Вітця був бельґійський премієр граф Карло де Брокевій; потому св. Отець приймив на авдієнції велике еспанське паломництво (понад 3.000 осіб) і велике французьке паломництво (понад 2.500 осіб).

Дня 29. X. висвятив кард. Фумасоні-Бйонді Ап. Дел. в Японії Мореллю на епископа.

Нунціятуру в Естонії обійме на якийсь час Монс. Ант. Арата з Праги.

Естонія іменувала своїм представником при Ватикані дра Оттона Штравдмана.

В Моґунції відбувся від 25—28.X. ц. р. третій з черги міжнар. Конґрес у честь Христа-Царя. Промовляли там м. і. сараєвський архиеп. Саріч і рос. проф. Пузинов. Головним предметом Конґресу була справа проведення в життя Кат. Акції по думці постанов нім. епископату в Фульді. До комітету, що скликав конґрес, належали м.і. кардинал Бертрам, кард. Інніцер, ректор мілянського кат. унів. Джемеллі, еп. Вайц з Інсбрука та сараєвський архиепископ.

До Риму приїхав епископ-конвертит Мар Теофіль (сиро-малянкарського обряду на малябарськім побережжі в Індії). Він навернув уже тисячі індійських Якобітів до кат. віри. На римській стації витав його в імені св. Конґреґації для Сх. Церкви Монс. Россі, заст. Асесора тоїж св. Конґреґації.

Французький Епископат утворив с. р. „Жіночу Лїґу французької Кат. Акції“. Вона має тепер понад два міліони членів і розвиває велику діяльність.

2300 Ірляндців під проводом свойого кардинала й епископів відбуло паломництво до Люрду. Між паломниками було 250 хорих. Несли їх військові санітети.

Кат. паломництво анґл. безробітних, про яке ми вже згадували давніше, числитиме приблизно 500 осіб. Дотепер зібрано фонди на їзду 350 осіб.

В м. Кембрідж (Анґлія) відбулася недавно процесія вулицями міста з подобою Божої Матери, яку сховали католики ще за часів переслідування Генриха VIII. Подобу віднайдено щойно тепер.

Замість нагробного вінця словар. Французький епископ Дордійон (умер 1888 р.) працював 42 роки між людоїдами на островах Океанії. В тім часі написав він словар мови тамошних людоїдів. Той словар видав тепер парижський етнольоґічний Інститут. Один місіонар, що працює на тих островах уже майже 50 літ, був недавно в Франції та забрав один примірник зі собою на острови Океанії, щоби зложити його на гробі еп. Дордійона...

Як боронитися перед большевизмом? 1) Конечно ужити всіх орудників, щоб збережено кат. характер супружжа; 2) старатися про належне виховання молоді; 3) старатися, щоб суспільне й горожанське життя пересякло засадами евангелія; 4) поширяти кат. думку й христіянські поняття при допомозі кат. часописів, книжок, кіна й радія; 5) звернути велику увагу на місійні справи й на апостолят Кат. Акції — Такі вказівки дав св. Отець для цілого світа з приводу недавних віденських торжеств. („Осс. Ром“, ч. 226).

В Ню-Йорку й м. Мілвоке відкрито окремі школи, в яких переважно світські люди дістають належне вишколення на провідників Кат. Акції.

Росвелт зложив бажання катол.епископови з Бруклину з приводу 25-літного ювилею його священства.

В Сан Павльо (Бразилія) японський ґенер. консуль дозволив приняти своїй донечці св. хрещення. Новоохрещена молиться за навернення своїх родичів. Згаданий консуль був давніше в Варшаві, де мав нагоду познайомитися з теперішним св. Вітцем. „Я дуже ціню католиків, повторяє він часто. У Варшаві я пізнав Вашого Папу“.

Юрій Буцен, дуже популярний автор „Вуйка Джорджа“ в кат. діточім журналі „Юнґ Піпл Мессенджер“ в Шикаґу, вмер у 80 р. життя. Хоч 6 літ тому зовсім осліп, однак щоденно був на Службі Божій у своїй парох. церкві.

Посмертна згадка

† **О. Мелетій Матей Лончина ЧСВВ** помер в неділю 5 листопада в Добромильськім монастирі, проживши 70 літ, з того 50 літ (без трох неділь) в Чині. Покійний мав 27 с. м. обходити 50-ліття вступлення до Чина, та до золотого ювилею забракло всього три тижні. Родився він 19 липня 1863, вступив до Чина 27 листопада 1883. другого року як розпочалася реформа Чина. Перші обіти зложив 7 липня 1885, торжественні обіти зложив 5 серпня а 2 грудня того самого року був висвячений. Як молодий священик їздив на місію по краю. Відзначався великою ревністю в Службі Божій, дбав про красу церковного співу, видав навіть підручник церковних пісень, який вже вичерпаний. Крім того уложив два короткі молебни, оден до Пресв. Серця Ісусового, другий до Матери Божої на місяць май. Ті набоженства приймилися в цілім краю. Коли на підставі декрету св. Конґреґації для розширення віри з 22 вересня 1897 р. дрогобицький монастир прилучено до звязи монастирів добромильської реформи, відійшли старі ОО. Василіяни з Дрогобицького монастиря як знемощілі і неспособні до обслуговання такої великої парохії як дрогобицька і як неспосібні до ведення 4-клясової народної школи. Обняли монастир, парохію і школу в дни 7 жовтня 1897. молоді Василіяни. Се наступило на просьбу парохіян. При передачі монастиря був протоігумен о. Др. Кл. Сарницький і провінціял Єзуїтів о. Михаіл ґраф Мицельский як представник зі сторони реформи. В часі передачі монастиря і парохії та школи в Дрогобичі були чотири старі Василіяни а то: о. Юліян Німилович, ігумен, ректор і завідатель парохії, о. Ігнатій Коссак, о. Юстин Ралько і Діонізій Жуковський. Покійний о. Мелетій став тоді першим ігуменом зреформованих ОО. Василіян. По Дрогобичі був пок. о. Лончина ще ігуменом в Жовкві, відтак 16 літ у Львові і 10 літ в Кристинополі. Відзначався лагідністю, був для всіх чемний і щиро працював у церкві, через що мав загальну симпатію так в Чині як також у світських. Був також консультором Чина за протоігумена о. Філяса. Був веселої вдачі, жартобливий, не зробив нікому прикрости, не підніс навіть голосу. Симпатичний в поведеню зі всіма, мав дуже милий, ніжний голос. Як бувший вихованок Ставропиґійської бурси, знав дуже добре церковний спів і сам компонував церковні пісні. Кілька літ перед смертю був духовником в Добромилі. Ще в сім році написав докладну історію заснування Згромадження СС. Служебниць Пр. Діви Марії, бо добре знав ту історію. Не хотів лише за життя видавати її, бо уникав всякої полеміки. Ще в липні с. р. говорив я з ним і питав його, що думає про мою працю в справі обнови Чина. Покійний тішився дуже, що щось у нас пишеться з історії Чина і признавав, що так було, як написано в тій історії. Похорон відбувся вівторок 7 листопада в Добромилі. В. Й. П.!

о. М. Каровець ЧСВВ.

Японські літаки над СССР

ПАТ повідомляє з Москви: З Владивостоку доносять, що 3 с. м. 25 японських літаків перелетіло над совітською територією, над побережжам Амурського заливу і полетіло вглиб краю. Вже перед тим японські літаки літали понад совітською територією але ніколи в такім числі. Нема сумніву, що були се літаки звідунські, але були між ними і бомбометні.

Америка зірвала переговори з Анґлією

З Ню Йорку повідомляють, що переговори між правительствами Анґлії та Злучених Держав Північної Америки в справі уреґульовання военних довгів не довели до ніякого висліду. Тому їх зірвано. Не узгіднено також становища щодо анґлійської рати, платної 15 грудня с. р.

НОВИНКИ

Різдвяне число „Нової Зорі“ вийде як кождого року в збільшеним обємі. Хто з Вп. Читачів хотівби помогти нам у зложенні того числа, буде ласкав прислати невелику статтю або спомин вже з кінцем сего місяця. Так скоро тому, бо матерял до великого числа треба заздалегідь перечитати, справити і до друкарні дати, а перед самими святами в кождій друкарні завізно.

Найвищий Адміністраційний Трибунал присудом 32.XII. 1932 ч. рей. 3855/29 ствердив, що всі відмовні рішення шкільної Кураторії і Мін-ва Освіти шкільних плєбісцитів — протизаконні у випадках, коли поза важними деклярацією за українською мовою навчання лишилося 20 дітей у шкільному віці, за які ніхто не вносив шкільн. деклярацій. Вслід за тим шкільні власти повинні з власної ініціятиви привернути в тих школах українську мову навчання. Таких протизаконних рішень в літах 1925 — 1933 назбиралося понад 1000. Одначе куратор Гадомський заявив, що батьки повинні ще раз вносити поданя в тій справі. Тут влада має добру нагоду ділом доказати, що дійсно хоче злагіднення польсько-українських взаємин.

За проповідь засудили священика о. Омеляна Ковча, пароха Перемишлян, на 3 тижні вязниці з відложенням на 3 роки. Впр. о. Ковч представляв у своїй проповіди відносини на сов. Україні.

Свято ощадности у Львові заповіджене на 5-го листопада, не відбулося тому, що адміністративна влада їх заборонила.

З життя в домівці УФОТО (Ходоровських 15). Змагання УФОТО — виховати ряди українських фотоаматорів, які своїми працями бодай частинно причинилибся до збільшення цінностей скарбниці української культури та понесли імя української фотографіки в міжнародні круги. Щоб дійти до тих вершин фотографічного мистецтва, „УФОТО“ по своїм скромним силам підготовлює відповідно своїх членів. Крім практики звертається бачну увагу на теоретичну підготовку. Засобом до цього — ряд відчитів, що їх виголошується в домівці Т-ва кожнього четверга. В місяці листопаді відбудуться отсі відчити: 1) 9. XI. Межі доброго насвітлення — Мґр. Д. Фіґоля, 2) 16. XI. Ціянотипія — Мґр. В. Савицького, 3) 23. XI. Монокль та мякорисуючі обєктиви — Р. Совяковського, 4) 30. XI. Сонце — джерелом експозиції — Б. Борща. Початок відчитів точно пів на осму вечером. Гостям раді.

Проф. Мих. Грушевський, як доносить „Діло“ на основі приватного листа, не осліп, лише хорував на очі а на цингу взагалі не хорував. Тепер проф. Грушевський має перебувати на Кавказі.

За намагане вбивство комісаря поліції Цесельчука суд присяглих у Львові засудив 22-літного студента техніки в Гданську Степана Нича на 8 літ тюрми. Оборона внесла касацію.

В с. Губичі, пов. Дрогобич, вивісили в ночи з 31. X. на 1. XI. на бані церкви і на дзвінниці синьо-жовті прапори з протидержавними надписами. Поліція зняла прапори.

На лінії Борислав-Дрогобич між перестанками Губичі — Дережичі невідомі справники перетяли в ночи з 31. X. на 1. XI. с. р. 12 телєграфічних і телефонічних дротів.

В Дневнику Законів оповіщено 52 нових декретів.

Поверхову віллю відпродам лікареві на передмістю Львова — Левандівці, з огляду на перенесення ординації. Практика запевнена, можливість одержання Каси Хорих. Відомість: Др. Ярослав Гинилевич Народня Лічниця, вул. Петра Скарги ч. 4, від 10—12. 185—3—3

„Гайль Гітлєр“ в Бібреччині. В с. Жирава (Бібреччина) на мурах кількох будинків хтось понаписував „Гайль Гітлєр“. За сільськими „гітлєрівцями“ шукає поліція.

Вбитий недавно бандит Грім Чайковський, котрий виступав у Городенщині перейшов підчас світової війни на латинський обряд і служив при легіонах.

Дики і вовки появилися масово в Коломийщині та роблять великі шкоди. Вовки заходять навіть в білий день до сіл і забирають худобу. Староста Склодовський влаштував облаву.

До Москви відлетіла ескадра польських літаків — в гості.

Група кінних совітських пограничників в погоні за селянами, які хотіли видістатися з „раю“, загналася аж під стражницю польського КОП-у. Пригадуються картини з Дядька Томи.

В Німеччині впали сніги. В горах мороз доходить до 8 степенів. Перервана частинно самоходова комунікація.

Адвокатови ромунського короля вкрадено почтову пересилку, в котрій були важні листи і документи королівської родини.

В Аргентині вродилося двоє дітей з одним тілом і двома головами на протилежних сторонах тіла. Діти обох полів. Хоч разом віддихають, сплять тільки на переміну.

Гумор. Дитина: Мамо, чи пес може ще бути поліційним псом, коли вже раз украв мясо?

Спростування помилки. В 84 ч. „Н. Зорі“ на 6. стор. в бібліоґр. нотці подано хибно через недогляд коректора „о. Ігумен Дольницький“ замість „о. Ізидор Дольницький“.

Користайте з нагоди! Крізові ціни! З днем 25. жовтня ц. р. обнизили ми ціни на підручники до навчання релігії в народних школах. 1) Малий катихизм коштуватиме 0·60. 2) Біблія прегарно ілюстрована коштуватиме 1·20. Досвідчений катихит знає, що навчання релігії тільки тоді успішне, коли вся дітвора рівночасно закуповує підручники. Тому тільки гуртові закупи доцільні, а ми даємо на сплату. Замовляти „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 183-4-16

Хто виграв долярівку? При тягненні долярівок виграні впали на такі ч.ч. 12.000 дол. на ч. 489843. — 3000 дол. на ч. 750392, 1114554, — 1000 дол. на ч. 175955, 941762, 528931, 1206063, 107580, 817057, 1194598 — 500 дол. на ч. 504851, 176888, 108245, 140384, 380311, 1185436, 596151, 809710, 25690, 1472592, 153577, 1108337, 251778, 468347, 207316, 1118642, 554947, 48661, 117089, 1073322, 293267. 375489, 576526, 1238754, 1330212, 552340, 552140, 773516, 1463192, 1360208, 257651, 663385, 719990, 1188933, 1317766, 1336781, 1257183, 161741, 317983, 1009921, 447790, 137804, 1221144, 823773, 728389, 832297, 69614, 30185, 1066861, 1387872, 139442, 1321833, 1102474, 735860, 46010, 674837, 520119, 718534, 69495, 1355844, 1029668, 953520, 181120, 1299575, 1494308, 1426278, 1371880, 1366037, 1078809, 859143, 184670, 961997, 1437679, 832330, 846968, 647768, 1227409, 777668, 1361282, 197241, 418682, 1380583, 1305320, 697347, 306728. — 100 дол. на ч.ч.: 153277, 1108337, 251778, 486347, 207316, 1118642, 554947, 48661, 117089, 1073222, 292266, 375409, 576526, 1238754, 13220912, 552340, 773546, 1468192, 1360208, 257651, 663385, 79948, 91990, 1188933, 1317766, 1336781, 1257182, 161741, 317983, 1009921, 440790, 137804, 1221144, 893793, 728389, 823297, 69614, 85943, 184670, 691997, 1361282, 197241, 418682, 1380583, 1305320, 697347, 1437679, 832330, 846968, 647763, 1227410, 777668, 306728, 301165, 1066861, 1387872, 139442, 1321823, 1102474, 735860, 46010, 674837, 520119, 718537, 69795, 1355844, 1029668, 958520, 1161270, 1299575, 1494308, 1426278, 1371880, 1366037, 1078809·

ЖЕРТВИ.

Шкільна молодь в Надвірній зл. 10 на Укр. інвалідів і зл. 10 на голодуючих на Великій Україні. 1—1

Гр. кат. уряд парох. в Яблінці Нижній зл. 10 для голодуючих на Україні (збірка в церкві). 1—1

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·78—5·82 зл. Золотий доляр 9·05—9·08. Канад. доляр 5·60; 1 нім. марка 2·12; 100 фр. франків 34·90—35; 100 чеських корон 25·50—26 зл.

Збіжжа: Підволочиська: пшениця 18 зл; жито 13—14; ячмінь 11; овес 12·25; бульба 4·50; гречка на мливо 18—19; кукурудза 28; фасоля біла 20; фасоля краса 16; горох пільний 22·50; просо 29; лен 40; конюшина чер. 90; мак синій 65; коноп. сімя 25; грис пшен. 6·50; грис. жит. 6·75 зл. Обороти всіми родами збіжжа. Ячмінь подешевів, жито і кукурудза подорожіли. Тенденція на загал удержана.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 кг. масла дес. 2·90; за 1 л. молока 23 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яєць 4·20 зл. — Тенденція на всі артикули сильна.

Мід: Кооп. „Рій“ продає мід: липовий 3 зл., гречаний 2·40; з ріжних цвітів 3, гірський 3·80 зл. за 1 кг.

Живина: Безроги на бекони 60 сот., товщеві 75—80 сот., телята 50—60 сот., молоді кури 85 сот., за 1 кг. живої ваги. Гуси штука 2·25 зл. Тенденція слаба.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІЯ: Два молокососи.
АПОЛЛЬО: Мушу тебе здобути, (Ян Кепура).
АТЛЯНТІК: Кінґ — Конґ.
КАСІНО: Якою мене бажаєш (Ґрета Ґарбо).
КОПЕРНИК: Шумовиння вулиці.
МАРУСЕНЬКА: Онкель Мозес.
МІРАЖ: Програма сімох звізд.
ПАЛЯС: Мушу Тебе здобути (Ян Кепура).
СВІТ: Під Твою милість.
СТИЛЕВЕ: Маски д-ра Фу-Ман-Чу й ревія.
УТІХА: Демон великого міста й ревія.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.
120 40-50

ХТО ХОЧЕ навчитися доброї української літературної мови, пізнати історію своєї мови, довідатися, як де говорить український нарід —
ТОЙ МУСИТЬ ПЕРЕДПЛАТИТИ НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ МІСЯЧНИК
„РІДНА МОВА“
Присвячений всебічному вивченню української мови
Головний Редактор і Видавець Проф. Д-р ІВАН ОГІЄНКО.
ПЕРЕДПЛАТА: 6 зл. річно, 3 зл. піврічно, 1 зл. 50 гр. чвертьрічно. За границею 2 американські доляри або їх рівновартість ув іншій валюті (35 кор. чеських, 180 леїв рум., 5 нім. марок, 30 франків французьких, 65 динарів). ЗРАЗКОВЕ ЧИСЛО 50 ГР.
Конто чекове П. К. О. Нр. 27.110.
Адреса редакції й Адміністрації:
Warszawa ul., Stalowa 25 m. 10 —
ТЕЛЄФОН 10-24-05. 186-1—3

ФАБРИКА фортепянів пянін і гармоній, продажа, вимінa, направи, строєння,
М. ШКЕЛЬСКІ
Львів, Оссолінських 10. Тел.: 87-23 160.
160 13-16

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ МАЄ СОЛІДНІ СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ ТАКОЖ ВИКОНУЄ НА ЗАМОВЛЕННЯ ВСЯКІ МЕБЛІ — ПО ПРИСТУПНИХ ЦІНАХ. 112-44-50
РОБІТНЯ МЕБЛІВ
Едварда КЛЄБАНА
Львів-Знесіння, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45
Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм.) за текстом 20 сот., в тексті 30 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно.

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5. Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя, 12 листопада 1933. Ч. 86 (684).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Св. Отець про католицьку пресу

„Нема іншого орудника, котрим можнаби тілько зробити для Церкви, як католицька преса".

Св. Отець приняв на окремій авдієнції президента католицького союзу журналістів в Америці Рішарда Рейда. Св. Отець дуже цікавився станом католицької преси в Америці й уділив католицьким журналістам і їх праці апостольського благословення. „Нема іншого орудника, говорив Христовий Намісник, котрим можнаби тілько зробити для Церкви, як при помочі католицької преси, особливо в теперішних часах". — А в нас навіть не всі священики мають зрозуміння сеї справи.

Безбожники при роботі

Ганебна зневага церкви в Осердові.

Львівський католицький орган „Правда" оповістив лист з села Осердів коло Белза такого змісту: „Слава Ісусу Христу! Доношу, що вночі з 29. на 30. X. 1933 р. якісь большевицькі злочинці закралися підробленим ключем до церкви в Осердові і все, що в середині (т. є білля, ризи, світло, чаші, монстранцію), разом перемішали, порозкидували по церкві, Найсв. Дари з пушки висипали на підлогу коло головного престола, а пушку положили на своє місце. Се робота большевицька, за 29 жовтня. Нічого не вкрали крім ключа від головних дверий, якого бракує..." — Кінцеві уваги дописувача опущені з відомих причин. Сей небувалий у нас факт — грізне мементо від новонабутого приятеля держави, в котрій жиємо.

Совхозні кладовища на Україні

Большевицьке „Соціялістическое Земледеліе" пише: Подвіря богуславського совхозу, київської області закидане зіпсутими машинами і їх частями. Один трактор і його частини лежать ще від 1923 р., заросли бурянами. Тут стоїть 5 заржавілих копачок бураків, там десять плугів вкрили буряни. Побіч майстерні і кузні лежать купи корпусів плугів, трансмісії, циркулярки, бльоки, розгонові колеса, токарня і т. п. В районі льоговської „Моторно-Тракторної Стації" в 12 великих колхозах викопано на початку жовтня лише незначну скількість бураків. В колхозах „Серп і Молот" та „Красная Дубрава" викопаних бураків не вивозять по 10 днів, а коли перевозять то ненакриті і їх розїдають коні. — Так виглядає „соціялістичне будівництво" ведене „ударним порядком і пляново".

Захід повинен боротися з большевизмом

Так говорить Муссоліні.

Часопис „Ордр" печатає розмову свого співробітника з Муссолінієм про большевизм. Зміст: Я ненавиджу большевизм. В области духа се велика небезпека для нашої цивілізації. Одначе в ділянці справ, які можуть бути спільні для Італії й Росії, я піддержую взаємини з большевиками. Се питання політики. Практично большевизм провалився разом зі своєю пятиліткою. Про се пише італійський інжинір, котрий перебув в СССР два роки як технік в однім з найбільших совітських підприемств. Як доктрина большевизм дальше остає заразою, з якою Захід мусить боротися всіми силами, коли хоче вратуватися перед загибіллю.

Англікани хочуть стати католиками

Анґлійська католицька преса доносить: З Риму вернула делеґація 8 анґліканських духовних і стількиж визначних світських представників анґліканського віроісповідання. Вони їздили до Вічного Міста, щоби „помолитися при гробі св. Апостолів за поворот анґліканської церкви до едности з Римом". Св. Отець приняв делеґацію на окремій приватній авдієнції. Бажання зеднання в Анґлії постійно росте.

Совіти хочуть заморозити Японію

Японська преса бє на ялярм з приводу одного пляну большевиків. З заходу дві морські струї опливають Японію: одна тепла з полудня, друга холодна з півночи, що перепливає коридором між Сахаліном і сушею та шкодить більше Приморю ніж Японії. Сей коридор широкий на 3½ морської милі, глибокий переважно на 7 м. Тому легко получити Сахалін з сушею тамою. Внаслідок повстання такої тами холодна струя з Ледоватого Океану поплилаби в напрямі Японії. Тоді клімат Японії обнизивсяб на кілька або й кількanацять степенів. Північна Японія сталаб полярною країною. Зате Східна Сибір сталаби країною з лагідним кліматом. Японська преса апелює до Союзу Народів (з котрого Японія виступила), щоби не дозволив Совітам виконати сей плян. Та ні СССР ні Японія не є членами Союзу Народів. Але Японія і власними силами не допустилаб до виконання сего пляну.

Музикальні корови

Люблять слухати арій: з „Льогенґріна", „Кармен" і вальси Штравса.

Власничка коровячої фарми в Мілвоке (Америка) Ада Говай ствердила, що корови не люблять неприемних відголосів як прим.: гриміт, туркіт авт і т. п. і що такі відголоси відемно ділають на видайність молока. На підставі того п. Говай прийшла до переконання, що приемні звуки мусять впливати на збільшення скількости молока. Щоби переконатися, навчилася грати на мандоліні і приграваля коровам підчас доєння. Вислід був такий, що не тільки збільшилася скількість молока, але й поліпшилася його якість. Опісля п. Говай почала досліджувати, яка музика найліпше подобається коровам. У висліді переконалася, що корови з приємністю слухали виїмків з опери „Льогенґрін" і „Кармен". Одначе найбільшу приемність справляють коровам вальси Штравса, особливо „Над синім, чудовим Дунаєм". Подібні досліди ведуться також на інших коровячих фармах.

НАЙДАЛЬШЕ ДО 25. ГРУДНЯ Ц. Р.

мусите викупити свою будинкову полісу на 1934 рік у місцевій аґенції Т-ва Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

ПРОВОКАТОРИ ПРИ РОБОТІ

Ми вже добре знаємо ті методи боротьби...

Коли комуністи на Великій Україні хотіли знищити в якійсь установі або в якійсь місцевости українські національні елементи, то пускали в рух провокацію. Вони насилали до тих установ або в ті місцевости своїх конфідентів, які вдавали горячих українських націоналістів, виступали дуже різко проти большевиків й орґанізували протибольшевицькі заговори і навіть повстання. Та коли все вже було готове, тоді ті провокатори або зникали, або скидали свою маску. Тоді виступала на арену ославлена Чека і ліквідувала заговір або повстання. Як? Се загально відомо. Менше визначні Українці йшли негайно „под стенку" (на розстріл) або в кращім разі на каторгу. А визначніших українських діячів ставили перед суд, інсценізували монстр-процеси і засуджували їх на довгі літа тюрми. У висліді комуністи осягали те, чого хотіли: українські національні елементи були „законно" знищені.

Так було й є на Великій Україні.

В останніх часах з ріжних сторін нашого краю надходять вісти, які живцем нагадують відносини на Великій Україні. В ріжних місцевостях, передовсім на Покуттю, якісь чорні духи пруть українські національні елементи, зокрема молодь, до ріжних „революційних" актів: навіть до масового „революційного" зриву. Вони використовують важке положення українського народу в Польщі під національним й економічним оглядом і природний наслідок того положення — загальне невдоволення. Вони вдають великих прихильників українського народу.

Не може бути найменшого сумніву, що всяка проба революційного зриву Українців у Польщі булаби в нинішних умовах жорстоко здавлена. Наслідки її булиби для української справи в Польщі очевидно фатальні. Вона не тільки що не посунулаб розвязки тої справи вперед, але навпаки завернулаб її далеко назад навіть у порівнанні з нинішним станом. Бо „революція" знищилаб до решти ті останки наших прав, які нам у Польщі ще лишилися з того, що ми мали вже перед заняттям нашого краю Польщею. І не тільки се. Такий зрив зруйнувавби нас тут також фізично.

Не знаємо, хто ті чорні духи, що пруть український нарід у Польщі до таких божевільних виступів. Та що се духи чорні, про се свідчить аж надто наглядно їх робота. Се очевидні вороги українського народу можуть хотіти і хочуть його знищення. Те знищення вони хочуть перевести так, щоб вина за то впала не на них але на сам український нарід. Тому намагаються найперше спровокувати український нарід до виступів, які далиб причину й оправдання нищення.

На ту чорну роботу повинно звернути українське громадянство в нашім краю особливо бачну увагу. Воно повинно з місця параліжувати її, розкриваючи її аж надто очевидні наміри і цілі. Воно повинно виступити отверто і сміло до боротьби з замаскованою провокацією й осте-

рігти народні маси перед послухом тій провокації. Остерігати в пресі й устно. Бо коли народні маси повірять провокаторам, тоді всяка оборона тих народних мас буде спізнена.

Зокрема повинна поставитися до тої чорної роботи критично українська молодь. Вона не повинна дати обманути себе „революційній“ фразеольогії провокаторів. Вона повинна оцінювати ту фразеольогію не тільки чуттям але й розумом. І коли її чуття при слуханню або читанню тої „революційної“ фразеольогії буде буритися і кипіти, то її розум повинен одночасно глибоко застановитися над наслідками нерозважних кроків: кому ті наслідки принесуть шкоду, а кому — користь.

Як відомо, положення українського народу на Великій Україні і в Польщі становить буйний ґрунт для всякого роду провокацій. Та всеж таки між СССР., до якого належить Велика Україна, і Польщею є основна ріжниця. Бо коли в СССР всяка легальна боротьба зовсім неможлива і там, як колись у царській передконституційній Росії, боротьба за права і свободу мусить вестися революційним шляхом, то в Польщі ту боротьбу можна ще вести легально. Се й роблять тут українські легальні партії, українське парляментарне представництво, українська преса. Їх, і тільки їх повинно слухати українське громадянство в Польщі і поступати по їх вказівкам. Тоді не будуть мати в нас успіху ніякі ворожі провокації.

В нас часто порівнують поступування Поляків супроти нас з поступованням Прусаків супроти Поляків в часах приналежности Познанщини до Німеччини. Та аж до останнього часу ніхто в нас не звертав уваги на те, як боролися за своє існування Поляки в Німеччині. А та боротьба познанських Поляків з могутньою Німеччиною дуже цікава. Вона цікава передовсім тим, що виключала всяку нелегальщину, була наскрізь легальна. А далі та боротьба цікава своїми вислідами. Ті висліди, не зважаючи на величезний німецький натиск, були для Поляків кінець-кінців корисні. Докладніше про се в окремій статті.

Ліцитація 21 фільварків в Галичині

„Товаржиство Кредитове Земске“ у Львові оповістило ліцитацію 21 земських дібр у Східній Галичині за незаплачені довгоречинцеві гіпотечні довги. Подаємо назви тих дібр і викличну ціну ліцитації: Добра Моранці, пов. Яворів — 527.120 зл., Заріщі (пов. Жовква) — 132.820 зл., „Фільварок Бренів“ (Сокальщина) — 526.810 зл., д. Жуків (Городенщина) — 1.462.970 зл., д. Должка (Калущина) — 55.510 зл., д. Острів (Золочівщина) — 273.500 зл., добра Живачів (Городенщина) — 497.480 зл., сільська реальність Живачів — 72.620 зл., сільська реальність в Рендановичах (пов. Мелец) — 104.080 зл., фільварок Юзефівка (Рогатинщина) — 398.770 зл., д. Велике Село (Бжеське) — 659.410 зл., д. Липиця Горішна (Рогатинщина)—289.990 зл., д. Солина (пов. Ліско)—253.340; д. Крукеничі (Мостищина) — 942.810; д. Теляче (Підгаєччина) — 1.188.330; д. Колодрібка (Заліщиччина) — 811.720; д. Криве — 493.110; Олексинці (Борщівщина)—964.350; Вінцковичі (Самбірщина)—964.800; Вінцковицька Воля (Самбірщина) — 99.500; Шумляни Вел. (Підгаєччина) — 561.440; Бичківці (земські добра і 2 сільські реальности) в Чортківщині — 567.700 зл., 395.510 зл. і 75.650 зл. Ліцитації відбудуться в днях 11, 15 і 18 грудня б. р. у Львові в бюрі нотаря Жигмонта Гроблевського вул. Рутовського ч. 3. — Чи не моглиб наші люди бодай тут і там зорганізовано приступити до купна тих дібр на ліцитації?

Голосів не повиннося рахувати, тільки важити (Фридрих Шілєр у творі „Деметріюс.“).

Перечулення патріотизму

і його вплив на політичний світогляд громадянства.

З приводу публичної думки про потребу Національного Зїзду.

Богато чинників, пожиточних в розбудові й розвитку суспільного життя, в нас як слід не використовується тому, що ми не дивимося на них з точки погляду нормального патріотизму, лише з точки погляду його перечулення. Грають тут ролю сентименти й нервові пориви, а не здоровий розсудок та спокійне, зрівноважене, заздалегідь підготоване примінення наших чинників до вимог часу. Диктують нам свою волю хоробливі, на тлі політичних упосліджень зроджені, психічні нахили до суперництва, а не відчування свого правдивого стану й заходи поправити в першій мірі наше суспільне здоровля.

До тих чинників можна числити всі роди суспільної праці з економічної, освітньо-культурної й політичної области, що вміло й солідно ведені дають суспільности легітимацію практичного патріотизму. На жаль практично ті чинники не представляють собою належної патріотичної вартости, лиш радше звичайну теорію патріотизму. Бо в практиці вони грубо не дописують, або ще й шкодять суспільности. — Щобудь взяти: патріотичні кличі, реклями, пропаґанду, маніфестації, народні свята, обходи, походи, демонстрації, протести, бойкоти, страйки, саботажі, чи що інше. Вправді те все походить з патріотизму, але не все заслугує на назву „патріотизм“.

До тих чинників належать дальше: анкети, збори, віча, зїзди, наради, що обчислені звичайно на великі успіхи, а кінчаться кількома фразами майже все нездійснимих резолюцій, — або взагалі не уряджується їх. Можна сміло сюди додати, як добуток з того всего, й останний зрив до політичної незалежности нашого народу, що з вини надмірного, перечуленого патріотизму перейшов в екстрему максималізму: „Все, або нічо“! І дійсно не дав нічого. Словом, наша засаднича аномалія — перечулений патріотизм обхопив нині всю нашу суспільність і позбавив її змислу застанови, розваги, спокою і зрівноваження, яких вимагає потреба ратунку.

Буває се в нас тому, що ми приступаючи до суспільних справ забогато числимо на власні сили. Ми надто себе певні й не числимося з труднощами, щоби їх тим лекше оминути, чи усунути. Переціньоємо субективні вартости, а недоціньоємо обективних впливів на вислід нашої праці. Головно молодь, що навіть пробує перебрати монополь національного проводу (!) від старшого громадянства, дуже перечулена в патріотизмі — не на хосен, а на шкоду народу.

Свідома невдач всіх дотеперішних проб спровадити національне життя в русло дійсного розвитку, публична опінія видвигнула на сторінках політичної преси думку про потребу скликання Всеукраїнського Національного Конґресу, що давби нам напрям в новій епосі національного життя, після заломання змагань народу до незалежности.

Та на основі дотеперішних голосів української політичної преси про сю справу можна ствердити, що суспільна увага звернена головно на сам зїзд, а мало на його підготування. З великого патріотичного перечулення в психіці сучасного громадянства не береться, як слід під увагу сеї засадничої передумовини Національного Зїзду, без котрої або не прийде до нього, або, як і прийде, то не дасть він бажаного висліду. Дискусії на сю тему на сторінках преси не заступлять реальної підготовчої роботи в дусі здорового патріотизму. Приступати до такої важної справи під впливом нервового перечулення в патріотизмі, себто без відповідної підготовки, лише щоби як найскорше вертати до всіх давніших безуспішних метод, — се не доведе до нічого.

Можна побоюватися, що на тім зїзді повторяться історичні методи незгоди й розбиття й то ще на більше огірчення і згіршення мас та компромітацію.

А ніяк неможливий буде успіх з сього політичного акту, коли щойно на арену Національного Зїзду виступить широка сіть ріжних с п і р н и х проблемів, коли тих проблемів не вирішиться перед зїздом.

Ситуація нашого сучасного положення сама ясно говорить, що всеукраїнський національний конґрес тепер в нас конечний. Та слід памятати, чому. Не тому, що ми зрілі до таких імпрез: нехай видить світ нашу зорґанізовану силу й нехай нас поважає, — се буває в державних, справді сильних народів — лише з огляду на постійний в нас ще брак масової національної свідомости і зрілости, а то й належного патріотизму. Бо коли взяти під увагу, що правдивий патріотизм не в теорії й не в нерозважних поривах, лише в спокійній, повільній але пляновій суспільній роботі, то Національний Зїзд потрібний нам, щоби сю методу в нас завести.

Тому пожиточніше не квапитися з Національним Зїздом, лише радше солідно його підготовити. Обчислити не так по назві, хто в нім має взяти участь, як радше розглянути ідеольогію будучих учасників, їх політичний напрям, програму, світогляд а може й злобну деструктивну ціль. Забезпечити Національний Зїзд перед типовою в нас сварнею, повинно бути головне завдання підготовчої акції. Полеміка в нас на сторінках преси часто ведена легко може пересунутися й на Національний Зїзд, а тоді стріне його доля всіх подібних імпрез.

Лиш тоді буде Національний Зїзд речником всего українського народу, коли повяже розбитий нині нарід. Одначе не в останній хвилі, на Зїзді, лише в повільній спокійній підготовчій роботі відверненням дотеперішньої уваги громадянства від партійних ріжниць, зверненням її в цілости на Національний Зїзд і так опануванням своїм впливом розєднаних. Бо важні епохальні події під мудрим проводом самі єднають нарід.

Коли підготовча праця буде основно переведена, то Національний Зїзд серед спокійних вже обставин відбудеся з чисто формальних оглядів, для надання поодиноким ухвалам одноцільного образу і для п о л и ш е н н я п о с о б і в р а ж і н н я н а р о д н ь о ї е д н о с т и т а з г о д и й д у х а с о л і д а р н о г о с п і л ь н о г о ф р о н т у н а м а й б у т н е.

Так вже тепер розпочата діяльність у справі Національного Зїзду полягалоб на праці громадянства, себто наших орґанізацій, установ, інституцій і повітових приготовчих Комітетів, а реасумуваласяб на льокальних зїздах в їх резолюціях. Ґенеральний Секретаріят з осідком в державі більшої свободи слова, що мавби резолюції льокальних підготовчих зїздів розглядати, затверджувати і збирати в цілість, серед такої діяльности бувби точкою обсервації, чи вже назрів час формального Національного Зїзду, а для громадянства точкою оріентації в сучасній політичній ситуації.

Се загально порушені передумовини майбутнього Національного Зїзду, на які вже заздалегідь треба отворити очи. Богато конкретних особливших труднощів і перепон відслонить щойно підготовча праця, яка їх і усуне.

Круг діяльности Національного Зїзду це щира суспільна сповідь з дотеперішних політичних гріхів, постанова поправи й праведне суспільне життя на майбутнє. Більше субективну, ніж обективну вину слід мати на увазі за сучасний невідрадний стан народу. Тож передумовою Національного Зїзду є саме пізнати наші суспільні гріхи і зробити точний іспит суспільної совісти. Все те повинно бути зроблене ще перед зїздом.

На самім Національнім Зїзді суспільні помилки розбирати вже буде за пізно з огляду на небезпеку переходу нарад в деструктивну сварню.

о. Ілля Братик.

Примітка Ред. „Н. З.“: Містимо сей голос з краю як типовий своїм змістом для голосів з краю і як доказ зацікавлення зїздом на провінції.

ВИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „НОВУ ЗОРЮ“

о. Д. Ступак

Сівачі безбожности

3) „Народня Справа“ ч. 46. з 1931., в „Дописі з Волині“ пише:

„На Волині росте безбожництво, злодійство, шахрайство, духовисвітство. Зайдіть до нашої правосл. Церкви! Там збираються не для молитви, а для лускання зернят, для балачок, для герштикання хлопців з дівчатами. Молоді сміються, їдять цукорки, гризуть зернята, а в задніх рядах навіть курять і як на вулиці говорять! Крім того великого безбожництва, що панує по наших селах, віруючі люди шукають духовного корму в різних сектах“. — А причиною сего лиха є, „крім усяких ворожих аґітацій і баламучень, також більша частина правосл. духовенства Волині, того духовенства, яке говорить і проповідує по московськи та дише чорносотенним духом й тим відчужує від себе народ і творить добрі підстави під таке зіпсуття“.

А тепер наведу деякі свідоцтва, поміщені в „Новім Часі“. В ч. 84. з 1931. бувший православний о. Др. Ружицький пише:

„Переконавшися, яким моральним багном стала нинішня правосл. Церква в Польщі під керуванням премудрої чорносотенної кліки, зірвав я з нею, не бажаючи бути сліпим знаряддям в руках розполітикованої православної Єрархії“.

В ч. 163. з 1932. правосл. Саніїський зазначує: „Ми твердили нераз, що ціла справа православія в Польщі котиться в безодню з причини безлічі ненормального стану річей і з вини чужого й ворожого укр. народови Епископату“.

В ч. 129. з 1933. протоєрей П. Табінський пише:

„Православну Церкву в Польщі під панованням московських Владик доведено до крайного ступня упадку і вона вже стоїть перед формальною катастрофою, яка загрожує їй зі сторони сектанства, релігійної байдужности й активного атеїзму“.

В ч. 24. з 1931. православний Волиняк Г-ій слідуючими словами описує траґедію православія:

„Нема майже села, де не ятрилабся рана на церк. орґанізмі, де між парохом і парохіянами панувалаб згода. Скрізь як довга та широка Волинь чути одно нарікання, одну жахливу скаргу на духовенство, на політику вищих церк. кругів,.. здана на поталу невідповідальних чинників Волинь переживає жахливу траґедію, траґедію душі народу, переживає переломовий момент, коли руками православного духовенства нищиться віковий авторитет та значіння тієїж правосл. Церкви,... православна Церква розкладається руками своїхже провідників, а укр народови взамін за зруйновану віру зістануть: атеїзм, секти, та годурівство, що так ширяться в Холмщині та в західній Волині!.. Тяха Волинь в обіймах страшної траґедії своєї душі голосно кличе: S. O S “!!

Возьміть в руки „Неділю“, пр. ч. 30. з 1932. Православний Л. Чук. замічує, що царське православіє ізза свойого сервілізму та ізза браку внутрішньої, самостійної, життєдайної сили...„убило в народі релігійність та віру в Бога“. А тепер на Волині „православна Церква розвалюється і то тому, що вона сама в собі не має життєвої сили завдяки внутрішньому розкладови, яким наділив її російський царизм... Поступування правосл. клиру (тепер на Волині) стало головною причиною упадку моралі та релігійности в правосл. масах. Православне духовенство само зараз до тої степени здеморалізоване“ і т. д. (Д. б.)

Масові хрестини в Римі

Немов як доповнення масових шлюбів в Римі відбулися надавно в ватиканській базиліці хрестини 40 новонароджених немовлят. Кожда дитина одержала на памятку медалик від Св. Отця. Після хрестин матері з дітьми пішли походом до осідку фашистівської федерації в Римі, де підчас торжества одержали виправи для дітей і грошеві надгороди.

Найкорисніше можна набути готовий на міру приписовий ШКІЛЬНИЙ МУНДУРОК І ПЛАЩ, як також студенські матеріяли в дуже великім виборі у фірми

Ян Валлях і Син

ЛЬВІВ, РИНОК 33. Тел. 47-16.

Солідний товар. Гарантія на першорядне викінчення.

ВІД МУК ДО ЗДОРОВЛЯ

ЧЕРЕЗ

Togal

ТОҐАЛЬ ДІЛАЄ СКОРО ПРИ:

Ревматичних болях | Подагрі | Мігрені
Болях і рванню суставів | Грипі | Простуді

Тоґаль усмирює болі й приносить полекші; при тім не має ніякого шкідливого впливу на серце й жолудок.

Вже майже від 15-ти літ уживають таблеток Тоґалю успішно при всіх тих занедужаннях. Тисячі страждаючих відзискали своє здоровля через Тоґаль.

Тоґаль стримує призбирування мочевої кислоти й тому вже в зароді поборює ті недомагання.

Спробуйте й переконайтеся самі ще сьогодня: купіть Тоґаль зараз у найблищій аптиці. Але треба добре вважати, щоб оригінальне опакування було неушкоджене. Ціна 2·— зол. Число реєстру 1364.

З судової салі

Траґедія молодого Українця

2) Перший зізнавав аспірант поліції Юрій Цесельчук, літ 37, референт українських політичних справ, наслідник убитого ком. Чеховського і по нім Шимчика. Коли Нича увязнили з нелеґальною літературою, казав його звільнити, як сина богатих родичів, про котрого думав, що не втече. Нич мав відповідати з вільної стопи. Потім Нич прийшов по 3 днях за доводом і лишив свій адрес. В квітні зачали масово зголошуватися принагідні інформатори з українських кругів. Подавали ріжні фікційні дані. Вкінці я зарядив не пускати тих інформаторів. Дня 28. IV.ср. прийшов Нич, приніс „Сурму“ і „Розбудову Нації“ і казав, що має щось більше, але тут не може сказати. Ми усталили місце стрічі. Правдивого свого назвища я йому не назвав, тільки „Юревич“, бо уважав се зайвим. На стрічу пішов я з двома аґентами, бо не довіряв Ничови. (На пляні показав докладно свою дорогу і місце стрічі). Коли Нич загрозив йому револьвером, стрілив до нього згори в голову. Потім стрілив в корчі, бо щось шелестіло, і побіг повідомити владу. На запит предсідника свідок заявив, що Ничові не ставив ніяких предложень, бо він має так богато конфідентів, що самі голосяться щодня. Також має богато літератури ОУН. — Нич твердить, що стрілив не комісар, але аґент ззаду. — Ком. Цесельчук зізнав, що одержував часто погрози і присуди смерти. Підчас останньої демонстрації під воєвідством стріляли також до нього. Нич не ділав сам. Його спільники вже увязнені. — По двогодинній перерві зачалася знов розправа о 5 год. попол. — На запити оборонців свідок потверджує свої зізнання. До Нича він стріляв. Інформації приймає від всіх. Назвищ спільників Нича не може подати, бо не має уповноваження. Спільники Нича замішані в справу атентату на прокуратора д-ра Мостовского. (На салі велике зацікавлення). Внесення д-ра Старосольського відложити розправу до виявлення спільників Нича трибунал відкинув. Дальше зізнавали поліційні аґенти: А. Орловський, Сакра, Яніска, Хімяк, Гірни й аспірант Клачиньский. Вони не вносять нічого нового. — Мати Нича, Агафія, покликана на свідка, користає зі свого права матери і не зізнає нічого. Сильно зворушена сідає на лаві і слідить пильно за ходом розправи. В перервах розмовляє зі сином і підбадьорує його. — Відтак відчитано ряд актів: Внесення оборони на покликання свідків: Ю. Сінґалевича, Дм. Штикала, І. Равлика, В. М. Янова, М. Колодзіньского, на обставину, що поліція пропонує співпрацю, трибунал відкинув. Прокуратор заявив, що се переважно знані боєвики ОУН і всі вони увязнені. Відтак поставлено лаві присяжних 2 питання: 1) Чи Нич належав до ОУН (97 §) ? — 2) Чи Нич намагався застрілити ком. Цесельчука (арт. 225, § 1) ? — Оборонці поставили додаткове питання в напрямі арт. 225 § 2 (чин під сильним зворушенням), що трибунал відкинув.

Прокуратор в 25-мінутовій промові старався переконати суддів присяжних, що Нич виконав замах не індивідуально але на приказ ОУН. Д-р В. Старосольський в годинній промові звернув увагу на закон чести, на великий і святий обовязок людини. Йому, оборонцеви, дорога доля української молоді таксамо як і польської і кождої іншої. Молодь всюди подібна до себе. Нич ніколи не був членом ОУН. І сего йому ніде не доказано. Ті брошури, які віз Нич, се не були видання ОУН. Нич був одинокий проти всіх. Тому прошу заперечити перше питання. Се вчинок індивідуальний. Нич говорив правду. Чому його звільнили, коли зловили його „in flagranti“ з нелеґальними брошурами? Длячого проти Нича не внесено внесення до прокуратора зараз в марті, але аж 6. V. с. р.? Стверджено, що комісар Цесельчук сказав по замаху: „Конфідент стріляв до мене“!“ Нич пережив в марті щось таке, що потрясло його цілим. Він був весь в афекті та ділав в обороні своєї чести. Найважніший свідок мати Нича не промовляла тут. Нехай матірна молитва виратує сина так як тоді, коли він стріляв вимолила, що револьвер затявся. Нехай судді присяглі поставлять ще додаткове питання, чи Нич не ділав під впливом сильного зворушення. Д-р Ганкевич не промовляв. — Обв. Нич заявив: Я займався ще в ґімназії історією і фільософією Греків і Римлян. Мене цікавили такі люди, як Аристид, Муцій Сцеволя і і-. Доля Шевченка подібна була до долі вигнанця Овідія. Любов Мойсея до свого народу пізнав я в творі Франка. З польської літератури цінив я Міцкевича, Словацького і Красіньского за їх патріотичні почування. В мене зродилася палка любов до України. Я зрозумів, що за особисту і національну честь треба боротися понад все. В студентськім життю закон чести обовязує понад все. Студент повинен боронити чести не словом але чином. Я постановив так поступати, щоб не заплямити чести українського студента. І я так поступав. Мені зробили кривду. Скористали з мого сентименту, з любови до моєї матери. Мене хотіли опутати і впхнути в моральне багно. Я виступив гідно. Я не стріляв до комісаря ззаду, але один проти трьох, щоби згинути. Я чесно йшов на смерть. Я став жертвою суспільних обставин. Я став жертвою шукання провокаторів. Може колись не треба буде провокаторів. Святих почувань людини не вільно нарушувати. Я мусів ввести велику душевну боротьбу. Се не були бздури, як тут говорив п. прокуратор, се тільки людина без почувань може в той спосіб говорити про почування другої людини. Я чесно витерплю все до кінця і я з сего задоволений. Я скінчив. — (Нич виголосив своє останне слово уривано, сильно зворушений).

О год. 10·50 один з суддів присяглих відчитав вердикт: на перше питання: 8 голосів так, 4 ні. На друге питання: 12 голосів так. Оборона просить узґлядняти облекшуючі обставини: молодий вік, некаральність, окаліченя, ділання в афекті і т. д.

О год. 11·10 в ночи предсідник трибуналу зачав відчитувати присуд, яким Ст. Нича засуджено на 8 літ тюрми і на зворот коштів. Нич приняв присуд спокійно.

О год. 11·20 в ночи закінчилася ся трагічна розправа. Оборона внесла касацію.

Листопад се місяць призначений на збірки для наших інвалідів!

За українську школу!

Протести проти безправної переміни українських шкіл на польські й утраквістичні.

В численних випадках ще й досі не доручено багатьом громадським урядам і представникам батьків українських дітей вирішень шкільних плебісцитів за українською мовою навчання. Натомість ті українські громади, в яких є ще школи з українською мовою навчання, дістали й дальше дістають повідомлення, що школи перемінені на польські утраквістичні, — бо мовляв — до Повітової Шкільної Ради вплинули якісь декларації за поверх 20 дітей з домаганням польської мови навчання. Зі здивуванням довідуються батьки про такі декларації за польською школою, бо село чисто українське, в деяких громадах 2—3 польські чи жидівські родини а їх дітей рівнож кілька, але на всякий спосіб не доходить до 20 і ніхто в громаді не вносив декларацій за польською школою. — Подібний випадок трапився нпр. в Черневі, мостиського повіту, де є 4-клясова народня школа з українською мовою навчання. При перевірці показалося, що попідписувані батьки на шкільних деклярациях за польською мовою навчання тих декларацій ніколи не підписували. Хтось злочинно попідписував їх без їх відома і проти їх волі. Всі батьки внесли своєчасно рекурс проти переміни української школи на утраквістичну. Кромі того батьки „попідписувані“ на деклярациях за польською школою звернулися до Прокураторії з проханням викрити фальшівників підписів та їх примірно покарати. Зокрема внесли відповідну скаргу до повітового Суду в Мостиськах. Не дивлячись на те, що внаслідок рекурсу дотичне рішення Кураторії ЛШО. **неправосильне**, від 20. серпня 1933. перемінено фактично українську школу в Черневі на утраквістичну. Проти сеї протизаконної переміни внесли батьки протест з домаганням привернути українську мову навчання в 4-клясовій школі в Черневі. Сей протест звучить так:

Зразок протесту.

До Кураторії Львівської Шкільної Округи
у Львові
через Повітову Шкільну Раду
в Мостиськах
До ч. I — 14714/33, з 9. VI. 1933.

З огляду на те, що проти рішення Кураторії ЛШО. з дня 9. VI. 1933. ч. I—14714/33, яким змінено дотеперішню українську мову навчання в 4-клясовій народній школі в Черневі на утраквістичний виклад, внесли батьки і правні заступники дітей у шкільному віці української народности в законом приписаному речинці рекурс до Міністерства Освіти згідно з поученням в тому ж рішенні через Кураторію ЛШО. — Зачеплене рішення не є ще правосильне і тому введення утраквістичного викладу в названій школі вже від 20. серпня 1933. р. протизаконне. Тому підписані батьки згляднo правні заступники українських дітей в шкільному віці **протестують проти безправного накидування утраквістичного викладу в тутешній школі і **домагаються негайного привернення української мови навчання** до часу остаточного вирішення через компетентну Найвищу Владу. Черневo, дня 17. жовтня 1933.**
(Слідують підписи батьків)

„Хвіля“ на червоній хвилі?...

В 5254 ч. „Хвилі“ з 7 с. м. зі здивуванням читаємо доволі ризиковну статтю п. з. „16 літ Совітів“. В сій панегіричній для Совітів статті, підписаній криптонімом (Па), читаємо такі „кавалки“, що „СССР... ділиться на 7 **рівнорядних** (?) республик, що на полі упромисловлення краю совіти мали „**сукцеси**(!), що є предметом великої гордости совітського громадянства“ (котре вигибає з голоду в „рівнорядній“ українській Соц. Рад. Республиці). Дальше п. Па. захоплюється поступами на полі освіти, видавничого руху, Дніпрельстаном і т. д. „Від початку створення совітського правительства Росія (На початку статті пишеться так: „Називання Союзу Росією (совітською) нестисле, бо ся назва відноситься лише до одної з 7 республик) веде політику **виразно пацифістичну**. Вкінці автор згадує про пакт неагресії між Польщею і СССР та стверджує, що „істнуючий уклад тих відносин (польсько-совітських) стає одною з міцних запорук удержання мира в Европі“. — Коментарі до сеї статті хіба зайві. Зрештою мабуть і так їх сконфіскувалиб...

Ревізії й увязнення

Численні ревізії й увязнення відбуваються дальше в цілім краю. Подаємо лише повіти, в котрих вони відбуваються, бо вичислювання імен і місцевостей заняло б цілу сторону: Львівщина, Тернопільщина, Городеччина, Коломийщина, Турчанщина, Отинійщина, Луччина, Підгаєччина, Бережанщина, Равщина, Бурштинщина, Куликівщина, Мостищина, Рогатинщина, Зборівщина й інші.

З УСІХ ІНШИХ НАЙКРАЩІ Є ЛИШЕ
ТУТКИ
Пріма АІДА
188 **150 шт. за 35 сот.** 1—4

Всі громади, які внесли рекурси до Міні-ва Освіти проти переміни української мови навчання на польську чи на утраквістичну, а в міжчасі на підставі неправосильного рішення Шкільної Кураторії перемінено дотичні українські школи на польські чи утраквістичні, повинні внести протести по наведеному зразкові. Про всі такі випадки повідомляти своєчасно українську пресу і Правну Оборону при Головній Управі Рідної Школи у Львові, вул. Словацького ч. 14.

З міжнародної політики

„Вашингтон — Москва — Токіо“

Під таким заголовком відомий московський кореспондент „Neue Freie Presse“ М. Бассехес м. і. пише: Се, що діється у Східній Азії — се ніщо інше як велика стратегічна підготовка Японії до війни з Америкою. Військовість Японії бачить у тій війні боротьбу за опанування Тихого Океану, японська політика й економіка — боротьбу за опанування китайського людського муравлища. Японська преса твердить, що Америка заосмотрює Китайців в военний матеріял. Китайці продали недавно Америці значні простори на півострові Фучані. Там Америка будує великі летунські бази, якраз напроти японської Формози. Американсько - японська війна ще далеко, одначе японські военні приготування вже тепер довели до конфлікту з СССР. Військові круги Японії пруть до того, щоби східно - китайську залізницю перебрати у виключне посідання Манджурії й усунути совітських зелізничих урядників. Аргументують се тим, що колиб там не було совітських урядників, то не булоб можливе оповіщення мнимих тайних документів японського посольства в Манджурії. Хоч конфлікт між СССР і Японією находиться вже в острій стадії, то поважна небезпека для мира прийде щойно в слідуючім році. Найважніша для Совітів і Японії не справа Владивостоку, але справа Монголії. Найблищий крок Японії се опанування внутрішної Монголії. Через те буде загрожена т. зв. зовнішна Монголія, в якій правлять монгольські Совіти. Вона ніби „самостійна“, одначе в дійсности се кольонія Москви. З хвилею прибуття американського представника до Москви японсько-американський конфлікт увійде в нову стадію. Се дасть японським військовим кругам аргумент, що перед майбутною японо-американською війною **мусить** наступити превентивна совітсько-японська війна. Через те точкою тяжести світової політики стала Москва. Там буде рішатися питання: світова війна чи мир? В таких обставинах на наших очах проходить найбільший історичний парадокс: найбільш революційна в світі країна, що при помочі свого III Інтернаціоналу стремить до викликання світової пожежі, чимраз більше мусить вести дійсно мирову політику... Тому діяльність і вплив III Інтернаціоналу постійно завмирають.

ОСИП НАЗАРУК 23

ПАЛАТА ДОЖІВ

Саля Десятьох — саля жаху.

Павло Веронезе, голова й головний представник родини мистців тогож імени, називався властиво **Каліярі**, а „Веронезе“ прозвали їх тому, бо та родина мистців походила з Верони. Діяльність тої родини мистців припадає на другу половину 16-го століття і перші три десятиліття 17-го. Без творів кисти Павла Веронезе (1528—1588) трудно собі уявити Венецію й венецьке мистецтво. Він найбільше успішний і найбільше популярний зі всіх малярів Венеції. В його творах аж чути те, що становить суть барокка. Його молодший брат Бенедетто Каліярі (1538—1598) і його два сини, Ґабріеле (1568—1631) і Карльо (1570—1596), вже не осягнули його поводження і його слави.

Отже з цілого роду мистців Каліярі-Веронезе верх творчости осягнув Павло Веронезе, а знов з усеї його творчости один з найвисших і найлучших творів по свідоцтву мистця Пальми молодшого має бути на стелі страшної Салі Десятьох. Се овальний образ знаний під іменем „Старий і молода“. Що властиво має представляти той образ, ніхто напевно не знає. Одні кажуть, що се Плютон і Прозерпіна, другі кажуть, що на тім образі представлений якийсь старий варвар, котрий уважав вказаним взяти собі молоду жінку, треті кажуть, що се просто представлені молодість і старість. Невідомо також, чи Павло Веронезе мав яку специяльну ціль в тім, що той образ намалював якраз для салі страшного трибуналу, чи просто малював собі, аби малювати. Дуже можливо, що й сам Павло Веронезе не міг би дати вдоволяючої відповіди на всі ті питання, бо він не мав ще навіть 26 літ, як скінчив працю над тим твором. Досить, що той образ се доказ, як геній відразу, в молодости, вже може скочити на найвисший верх творчости. Вся сила того образу полягає на його малярськім контрасті й цілім ряді почувань і думок, які той контраст будить. Описувати се трудно — се треба бачити.

З Салі Десятьох казав Наполеон вивезти аж два образи: один що представляє Юнону й Венецію, примістив у Брукселі (Бельґія вигравши велику війну звернула його Італії й він вернув на своє давне місце), другий в паризькім Люврі. Той другий, далеко цікавіщий образ, представляє, як Юпітер бе перуном **бунт, фальшівництво, содомію й головну зраду** — злочини спеціяльно застережені для Ради Десятьох, котра їх основно викорінювала в Венеції. Тої картини ще не звернено й її заступає якась нужденна копія.

На стелі Салі Десятьох особливо богато розвинена алеґорія з грецькими мітольоґічними постатями. Плян розмалювання тої стелі мав придумати учений патріярх Аквілеї, Даніеле Барбаро, в половині 16 століття. Алеґорії тої стелі надзвичайно помотані. Визначне місце займає міт про Афродиту — Венеру, що після повіря старинних Греків, вродилася з морської піни, бо той міт дуже надавався для Венеції, котра повстала серед морських филь.

Тут у Салі Десятьох можна найлекше зрозуміти, чому мистці Венеції так залюбки вживали в своїх творах грекоримської мітольоґії, хоч в початках Венеції не видно буквально ні сліду завмираючої римської цивілізації, котра перенята була грецькою культурою: Венецію будували в її початках тверді моряки, котрі походили з утікачів перед Гунами й котрим ані не снилася клясична цивілізація й культура. Отже як дійшло до того, що в Венеції що крок видно в її мистецтві постаті з грецької та римської мітольоґії?

На се зложилися головно дві причини. Перша полягає на тім, що не народна маса тільки інтеліґенція рішає про вицвіт даної культури (під інтеліґенцією розумію взагалі провідну верству, всіх тих, котрі турбуються публичними справами, все одно чи мають вони „правильну“ освіту чи не мають). А друга причина того на перший погляд дивного факту та, що мистці Венеції (майже всі переняті її льокальним патріотизмом), коли Венеція стала на шлях імперіялізму і зачала займати ріжні землі й острови, знаходили в грецькій і римській мітольоґії готові символи для короткого означення тих набутків Венеції. І так нпр. малювали вони Кандію з орлом Юпітера, Кипр з голубами Венери, Морею з кораблями і т. д. На тім тлі можна зрозуміти також тодішних епископів і патріярхів, котрі не цуралися символів грецької мітольоґії: се був виплив свого рода патріотизму. (Д. б.)

Ще з 82 ч. „Н. Зорі“ вислали ми чеки П. Щ. на се, щоб ними надіслати нам передплату на IV квартал і вирівнати довги. На жаль мусимо аж пригадувати нашим ВП. Передплатникам Їх обовязки супроти видавництва. — Адміністрація.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

В „Газеті Поранній“ ч. 10473 з 9 с. м. пан (а. н.) в передовиці „Польска і Росія“ пише так:

„...На маргінесі випадає ще обговорити українські претенсії... Все що зміцняє й утревалює границі у Східній Европі, не йде по лінії української політики. Дуже дивує нас погляд, що Польща стрінулася з Росією тому, щоби спільно дусити державні аспірації Українців. В такій опінії є і наївність і деякий посмак меґальоманії. Загально світові зміни, що викликали ревізію у польсько-російських взаєминах не мають нічого спільного з українськими справами. Можна запевнити (?), що про ті справи не говориться між Москвою і Варшавою, бо є інші—важніші... Одна з причин польсько-російського зближення се не життєвість української справи, але радше даремність польських проб, щоб її оживити і звязати зі собою. Українська політика не занедбала нічого, щоб нас переконати про ту даремність і до сеї хвилі працює в тім самім напрямі...“

Трудно дискутувати з паном (а. н.), котрий зовсім хіба забув, що Польща граничить не з властивою Росією, але з Україною та Білорусю. І тому всякі договори Польщі з Росією з поминенням українських справ не можуть бути довготривалі в часах, коли нації в цілім світі будяться до життя. А про те як з польської сторони пробувано звязувати українську справу з Польщею, досі ніхто з Поляків не вспів навести ніодного позитивного факту кромі балачок.

На границі увязнили 2 чекістки

Німецька преса пише, що на німецько-польській границі увязнено дві дами, котрі їхали з Варшави. Вони вилеґітимувалися голяндськими пашпортами на імя Іди Енґельс і Марти Бекер. При ревізії в подвійнім дні валізки пасажирок знайдено шифровані записки, адреси й інструкції варшавського резидента Г. П. У. Крім того в них знайдено 1800 зл. і 500 голяндських ґульденів. Пашпорти показалися фальшиві.

Совітсько-китайський договір про ненапад

„Наша Реч“ доносить: Совітське правительство уповажнило свого посла в Нанкіні вести переговори з китайським правительством в справі заключення договору про ненапад між Китаєм і СССР. Стремління СССР до заключення сего договору пояснюється непевним положенням на Далекім Сході і бажанням СССР забезпечити себе від всяких несподіванок зі сторони Китаю на випадок вибуху японсько-совітської війни.

Мирова конференція для Далекого Сходу

„Таймс“ доносить: З ініціятиви японського міністра війни Аракі в найблизшім часі має бути скликана „Мирова Конференція для Далекого Сходу“. Участь в ній малиби взяти Японія, Анґлія, Америка, СССР, Китай, Франція, Індія, Голяндія і Манджурія. Завдання конференції: зміна морських умов, заключених у Вашинґтоні і Лондоні, перегляд пакту Кельоґа у відношенні до Далекого Сходу і заключення договору про ненапад з СССР.

Палестина проти Жидів

Палестинські Араби, котрі становлять велику більшість краю, зорґанізували в Єрусалимі велике протестаційне віче проти напливу Жидів до Палестини. При участи 6.000 осіб ухвалено протижидівські резолюції. Відтак вулицями Єрусалиму відбувся великий маніфестаційний похід. Скріплені поліційні станиці з машиновими крісами стежили, щоб не дійшло до бійок з Жидами. Та всеж таки ранено двох поліцаїв і кілька осіб з публики. Увязнено богато Арабів. Араби ухвалили уладжувати що тижня демонстрації доки англійське правительство не здержить жидівської кольонізації в Палестині.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець приняв на авдієції 2.600 молодих подружих пар, що заключили шлюб одного дня. Кожда пара одержала від Муссолінія 500 лірів премії.

В похороні о. Льва Пясецького, що відбувся в пятницю 3 листопада с. р. взяло участь понад 20 священиків з львівської і перемиської дієцезій. Похоронне богослуження відправлено в церкві св. Ап. Петра і Павла при вул. Личаківській; заупокійну Службу Божу відправив Преосв. Кир Іван в асисті ОО. Каноніків і других священиків. На цвинтарі над гробом промовляв завідатель деканату Вел. Мостенського о. Павлюк, відтак іменем громади Реклинець, де покійний був 27 літ парохом, промовив війт, в імени укр. установ промовив делеґат читальні, в імени молоді дівчина-парохіянка. Від села Стремінь, прилученого до Реклинця — промовляв також селянин. З промови о. Павлюка замітне се, що він підніс слова покійного висказані при пращаню перед 6 тижнями. „Я, говорив покійний, не лишаю ніякого маєтку; я працював на першім місці для церкви, на другім для загалу, а на третім для родини.“ В. Й. П.

В Судовій Вишні відбулося недавно ювилейне свято з приводу 90-ліття смерти о. Маркіяна Шашкевича. Соборну панахиду в парохіяльній церкві Пр. Тройці відправив Впр. с. крилошанин В. Гриник в окруженні духовенства судововишенського й сусідних деканатів. Простора церква була вщерть виповнена представниками всіх місцевих і позамісцевих релігійно-культурно-освітних товариств і вірними. Після панахиди виголошено відповідну проповідь, в котрій підкреслено, що грізний для українського народу час, що його саме переживаємо, домагається іти слідами великих ідей о. Маркіяна та зрозуміти, що визволення народу в першій мірі залежить від його тісної злуки з Богом. Відхилення від Бога се заразом відхилення від боротьби за існування, отже за здобуття своєї держави. Український нарід не перетвориться у вільну незалежну державу доки не зрозуміє, що успішність визвольної боротьби росте й паде передовсім зі зростом чи упадком злуки з Богом. Потім в салі „Народнього Дому“ відбулася друга частина свята — концерт з незвичайно богатою й ріжноманітною програмою. „Заспів Маркіянові“ виконали удатно малі діти. Опісля Впр. о. Крилошанин В. Гриник виголосив з великою ерудицією промову „Про значіння о. М. Шашкевича для Галицьких Українців“. Глибокі гадки промовця поривали, захоплювали. Передовсім підкреслено моменти високо виховуючого характеру. Вказано, що найважніше в о. Маркіяна се Його ідейність сперта на найвищому Божому Авторітеті. Сю ідейність слід здійснювати й втілювати в чин усьому українському народові, коли хоче себе відродити та належно сповнити своє післанництво. Здійснювання ідеї о. Маркіяна се найкраще підготування народу до його державності. Вона є не тільки великою працею, ділами, але й одиноким спричинником нашого воскресення, бо взяла свій початок на Голгофті. Потім співали хори дітей і мішані хори старших, надгороджувані рясними оплесками. З точок мішаних хорів надсподівано гарно випали: „Розвивайся лозо борзо“, „Ой йдуть ідуть тумани“, „Ой умер батько“, „Не згасайте ясні зорі“ та гимн „Всесильний Боже“, що були доказом великої праці і вміння дириґентів пп. І. Молєщія і С. Лялюка. Слідне теж було гарне підготування у виголошенні деклямацій. Треба підмітити, що програма хоч була дещо за обемиста, випала напричуд гарно. Концерт полишив якнайкраще враження, вдоволяючи вповні й найвибагливіших. Не диво, що кожня точка викликувала бурі безупинних оплесків. Гостей була повна саля. Тут безперечно належиться щира подяка аранжерам свята, а передовсім Впр. о. Крил. В. Гриникові, що не жалував ні труду ні праці і звеличав свято ще і своєю прекрасною промовою. Закінчено його відспіванням „Ще не вмерла Україна“. Учасники розходились у вельми святочному настроєві. *Місцевий.*

Станова конституція Муссолінія

Незабаром має бути введена нова „станова“ конституція в Італії. Про сю конституцію появилася в „Нає Фрає Прессе“ стаття Муссолінія. Зміст: Досі італійське громадянство було зорґанізоване в 13 корпораціях. В їх склад входили синдикати, трести, картелі і посередні орґанізації. Нова конституція передбачує 40 корпораційних ґруп. Їх завдання: посередництво між працедавцями і робітниками. Корпорації будуть реґулювати продукцію. Се не буде ні державний соціялізм ні державний капіталізм. Корпорації матимуть законодатні функції, се зменшить значіння палати послів. Сі зміни наступлять постепенно. Муссоліні висказав також погляд, що італійські реформи приймуть всі ті народи, котрі мають розвинене економічне життя. Концепція Росвелта, каже „дуче“, матиме такий самий епільоґ. Італійська концепція се щось посередне між ліберальною і колективною господаркою.

Правда про совітську молодь

В „Ізвестіях“ подано звіт з дискусійних сходин, на яких промовляв також один старший, чоловік з „бувших“. Він сказав: „Не люблю наших дітей. Мій син має 16 літ, ровесник революції. Ходить до школи. Та боюся, чи ви, совітські виховники, не пхаєте молоді в пропасть. Нове покоління виховане вами таке нецікаве й марне. Наша молодь самолюбна, тверда, зарозуміла. Нічого не читала а видає осуди про все. Нас старих трактують з погордою тому, що ми бачили „ґородового“ (поліціянта). В їх понятті се вистарчить, щоб нами погорджувати. Їм здається, що мають переконання. Та чи се справді „переконання“? Колись ми боролися за переконання, боронили їх, проливали за них кров, мучилися розвязуванням „проклятих“ проблем. Нині впоюється переконання молодим людям у школі... Большевицькі ученики се осхлі та простацькі раціоналісти. Вони знають на память всі марки самоходів, будують з кльоцків Дніпрельстани, але ніколи не чули про великого російського поета Блока, не хочуть читати Достоєвського, кплять з терпінь молодого Вертера. Дискутують з ентузіязмом про... схрещування кріликів але не вміють мріяти. Я хотівби, щоб наша молодь навчилася плакати, тужити й сумніватися. Нехай блудить, терпить, нехай шлях її життя буде камінистий і стрімкий. А любов! Недавно совітська молодь ухвалила таку резолюцію: „Забороняється молодим комсомольцам залюблюватися в товаришках, з котрими ходять до школи“ — Може взагалі вичеркнете любов і приязнь з вашої програми?“

НЕДУГИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза легенів є неумолима і щорічно, без ріжниці полу, віку і стану, скошує міліони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan Age“** Ґонсецького, що, влекшуючи виділювання флеґми, скріплює орґанізм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла й усуває кашель. Уживається 189 за порадою лікаря. Продають аптики. 2-х

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З чужих видань

Sigrid Undset. Die heilige Angela Merici. Aus dem Norwegischen übertragen von einer Ursuline. Гердер, Фрайбурґ і. Б. 1933. Ст. VI + 58, 8⁰. Ціна карт. 1·30 Мк, в полотні 2 Мк. З образом Святої.

Ми привикли до того, що Сиґрида Ундсет дає звичайно історичні повісти згл. повісти з родинного життя. Аж тут новість: життєпис Святої. Наче печать, котра доказує правдивість навернення великої норвежської письменниці.

Книжка „Анджеля Мерічі“ поділена на кілька уступів: Мерічі, Св. Анджеля Мерічі, Завіщання Святої. В тих розділах описане життя Христової обручниці, матери безрідних дітей, опікунки бездітних старців, сестри вбогих і хорих, — св. Анджелі. Свята Анджеля Мерічі жила в періоді переходу середньовіччя в ренесанс і реформацію (1474 до 1540). Скоро повдовіла й тоді вступила до третього ордену св. Франциска. Майно роздарувала вбогим, залишивши для себе лиш хатину; дальше жила вже лише з милостині. В часі того благочестивого життя мала чудесну візію: явилася їй померша приятелька та оповістила, що Анджелю покликує Бог заложити корисне товариство в м. Бресчії; і буде се стоваришення наче драбина, котрою богато дів дістанеться до неба. Анджеля не дуже здивувалася тим порученням: атже у середньовіччі була зрозуміла річ, що й жінки могли стояти на передніх місцях. Вони туди не пхалися, але — поставлені — сповняли свою „компанію“ (у військовім значінню) так добре, як і мущини. Анджеля Мерічі здавала собі справу зі свого покликання: заложити стоваришення, котре — під покровом св. Урсулі — занялосяб відновленням релігійного життя в родинах, плеканням убогих і недужих, навчанням дітей і виховуванням молодих матерей майбутніх родів до їх високого покликання: християнських невіст.

Щойно по смерти св. Анджелі повстав з її дивного стоваришення: монахинь без монастиря правдивий церковний монаший закон Урсулянок. Думку Святої Анджелі про жіночий закон без монастирів продовжали дальше св. Жанна Шанталь, оснувателька Ордену Посіщення та св. Вінкентій а Павльо при заложенні Ордену Милосердних Сестер (Шариток).

Та С. Ундсет цікавить нас не лише самим представленням життя св. Анджелі: до сеї своєї книжки як вступ додала С. Ундсет більшу розвідку п. з. „Жінка й культура“. В тій розвідці С. Ундсет згідно з християнським переданням доказує рівність полів і душ перед Г. Богом. Росвіта фон Гундерсгайм, св. Гільдеґарда фон Бінген, св. Ґертруда, Мехтильда з Маґдебурґа, св. Мехтильда фон Гакеборн, Бірґітта, св. Катерина з Сієни, Юліяна фон Норвік і б. і., свідчать про свобідний розвиток духових дарувань жінок середньовіччя й їх велику участь в християнській культурі Заходу.

Простенька та творчо жива книжка Сиґриди Ундсет повинна показати нашому жіноцтву правдиву рівноправність жінок та їх величне покликання. І ще одну річ доказує ся книжка: творчість правдивої поетки може так же добре проявитися в біоґрафії Святої, як і в романі на любовні теми. Справді дивно, що досі не зрозуміли ще того численні католицькі белетристи.

Розділ з книжки п. з. „Жінка й культура“ варт перекласти й випечатати в наших жіночих журналах, замість запаковувати їх усяким „вільнодумним“ барахлом.

Linhardt Robert. Von Menschen und Dingen der Zeit. 1—6-та тисяча. Стор. VIII + 198. 8⁰. Гердер, Фрайбурґ ім Брайсґав. Картон. 3 Мк, в полотні 4 Мк.

Богато людей іде шляхом життя, та не находять його ясним чи цікавим. Бо не знають просвічуючої, визволюючої сили віри й не хочуть, щоб їм її „проповідувано“. Отже Лінгардт розмовляє з такими людьми про всякі речі на часі, про духа часу, про долю нашого моменту, про етику індивідуальну й суспільну, проблему маси, духа економіки, про авторітети, про духа параґрафів і т. п. Матеріял до тих розмов дало цікаве практичне життя. Представлення Лінгардта не виходить поза рямки фільософії, „здорового розуму“. Ідеї Л. виходять поза вузьку політику дня чи партії. Стиль книжки зрозумілий для всякого інтеліґента. Словом: книжка Лінгардта готова переконати неодного сумнівника, що „новий нарід“, нову державу, нове господарство, нову суспільність зможемо осягнути щойно тоді, коли нарід навчиться думати по християнськи також і в ділянці політики, господарства й соціяльного життя. Народови дають сьогодня в руки силу й відповідальність: отже треба його виховати відповідно до них! А виховання в дусі свідомої відповідальности можливе сьогодня лиш на ґрунті реліґії, як того впрочім навчає й сучасна наука про характер (Ферстер, Аллєрс і і.). Се одинока основа, на котрій можна збудувати поняття людської суспільности, поняття, яке малоби претенсію бути загально признаним.

Лінгардт поділив свою книжку на такі розділи й уступи:

Вступ. Про позачасове в людині. Людина душі. Віра в нас самих. Закон гріху. Надчоловік з Бога. Збережений у Христі. Люди часу. Воля до чесноти. Воля до особовости. Воля до подвигу. Боязкий. Нервовий. Пробудження жінки. Про суспільність. Світла часу. Позитивне християнсво. Свідоме християнство. Геройське християнство. Нове відкриття Церкви. Сила місій. Ідея мира. Тіні часу. Інтронізація маси. Єдиноспасаємий засновок господарства. Розклад духа. Дух параґрафів. Інфляція побожности. Кріза авторітету. Відбожения. Відцерковнення. Дні суду.

Świat i życie, zarys encyklopedyczny współczesnej wiedzy i kultury. Redaktor naczelny: Dr Zygmunt Łempicki. Administracja: S. A. Książnica-Atlas, Lwów, ul. Czarnieckiego 12. Zeszyt 1. (styczeń 1933); Zeszyt 2. (luty 1933). Кождий зошит має 4 арк. друку + 1 арк. таблиць-ілюстрацій, великої 8⁰. Пренумерата: місячно 4·80 зл., півріччо 23·30 зл., річно 45·15 зол.

„Світ і життя“ се енцикльопедичний нарис сучасного знання й культури, призначений головно для польської молоді, та треба признати, що і старші дуже гарно можуть ним користуватися. Чотири томи сеї енцикльопедії мають дати найважніші описи понять прим. таких як: амбіція, апостоли, аналіза, Америка і т. п., та не так скорочено як се буває звичайно в енцикльопедіях, а далеко ширше та популярніше. Пятий том видавництва матиме вже чисто енцикльопедичний, „шляґвортовий“ характер; при тім подасться в ньому відсилачі до поодиноких гасел, поданих у перших чотирьох томах. Проспект вичислює 67 співробітників сеї енцикльопедії. Між ними богато визначних учених, але є й „дії мінорум ґенціюм“. Цікаво: на 67 співробітників є 11 Жидів, всього один священик та мабуть один Українець. Серед назвищ співробітників є богато людей, котрих моральна вартість для католика сумнівна. І так: капітан М. Б. Лепецкі, пропаґатор гасла, що в Совітах не переслідують реліґії, Й. Парандовскі, пропаґатор античного поганства, — В. Ржимовскі, перекладчик Макіявелія, воюючий з католицтвом санатор, — др. В. Вітвіцкі, автор сумнівної вартости підручника психольоґії та врешті „шишка“ др. Т. Бой-Желеньскі, основатель протипородової ліґи, автор численних протикатолицьких творів. Отже зі складу тих співробітників годі вносити про добрість змісту задуманої енцикльопедії. Та се покищо моє „пророцтво“, бо два перші зошити сього видавництва не дуже оправдують того мого пророкування: в них обмаль річей, котрим можнаб поважно закинути протикатолицькість. Такі заміти треба піднести проти гасла „амбіція“ пера В. Ржимовского, в якім автор надто явно пропаґує т. зв. „вільну етику“ і то з напрямною обоження держави, згл. суспільности („zmierza ku dobru powszechnemu, które stanowi jedyne dobro rzeczywiste“, шп. 151). Друге гасло з некатолицьким наставленням се „афект“, пера дра В. Вітвіцкого, в котрім находжу чисто матеріялістичні пассуси (шп. 32, 33). — Перші два зошити мають такі гасла: abecadło, absolutyzm, adwokat, afekt, Afryka, akademja, akcent, akcja, aktor, akwarjum, akwedukty i termy, alchemja, Aleksander Wielki, alkoholizm, Alpy, Amazonka, ambasador, Ameryka, Am. Południowa, Am. Północna, analfabetyzm, anarchizm, antarktyda, antropogeografja, antropologja, antyki, apostołowie, apteka, Arabowie. Ілюстрації в тексті легко стилізовані, ілюстраційні таблиці дуже добре виконані. Папір, друк і технічний вилад справді европейські. На мою думку сею енцикльопедією можуть з користю послуговатися наші педаґоги, оминаючи очевидно її похибки. Для нашої молоді вона не надається. *Араміс.*

НОВІ ВИДАННЯ

ЗМІСТ 11-го ЧИСЛА „РІДНОЇ МОВИ“: **П. Кривоносюк:** Мова немовляти. **Г. Ільїнський:** Походження українських слів: 11. Лушпа. **І. Огієнко:** Ще про давальний відмінок на **-ові. В. Виногородський:** Літнище — літник та йще дещо. **Ф. Коковський:** Як змінюються назви наших сіл. **О. Івах:** Які чужі слова в Америці й Канаді нарід найскоріше присвоює. **М. Бабюк:** Наша правнича мова. **М. Топольницький:** З „кутка“ на повне світло. **Дід Огій:** Граматика Малої Лесі: XII. Зміна **о, е** на **і** в відкритих складах. **Іван Крип'якевич:** Мовні статті у львівськім „Ділі“ 1881—1905 рр. Чистота і правильність української мови, відповідь на запитання наших Читачів. **Ів. Огієнко:** Огляд праць для вивчення української мови. Від Редакції й Адміністрації. Різне.—Адреса „Рідної Мови“: Warszawa, ul. Stalowa 25 m. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 3 зл., чвертьрічна 1·60; за границею: в Европі 9 зл., в Америці 2 дол. річно. Нові передплатники, коли того бажають, дістають „Рідну Мову“ від 1. числа.

Василь Мудрий: **Лихоліття України** Львів — 1933. Накладом Українського Громадського Комітету Ратунку України (Львів, ул. Підвалля ч. 7).

„Світло й Тінь“ щомісячник, журнал Українського Фотоґрафічного Товариства у Львові та його філій. Ч. 5—6 за вересень-жовтень 1933 р. Ціна 1·50 зол. Зміст: Ст. Шурат: На маргінесі двох статтей: „Польського Фотографа“. — Ол. Балицький: До гурту! — Ю. Дорош: Antihalo, противідблисковість. — В. Савицький: Фотоґрафування в ночі. — С. Пюпо: Як компонувати портрет (II). — Дрібні поради. — Огляд журналів. — Нові книжки. — Вісті з УФОТО. — Новини фотопромислу. — Від редакції й адміністрації. — Богатий і для всякого світливця цікавий зміст сього числа прикрашують три ілюстрації в тексті та чотири мистецькі образи-вклади. Сей наш фотожурнал виглядає справді по европейськи і змістом і формою. Треба подивляти велику працю його видавців і відвагу взятися до такого ризиковного діла в час загальної крізи. Отже тим більше право мають видавці апелювати до українських світливців, щоби всіми силами підтримали сей свій одинокий журнал. 75 ґрошів місячно невеликий видаток, а проте поміч для журналу.

ТЕКСТИЛЬНИЙ СКЛАД
СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ
пл. Галицька ріг Баторія
поручає по найнищих цінах
модні вовни, шовки і мужеські сукна

Де співають, там сідай спокійно, бо злі люди не знають пісень (Німецька народна приповідка).

Бог, що сотворив залізо, не хотів невольників (Німецький поет визвольної боротьби проти тиранії Наполеона, Моріц Арндт, 1769—1860).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

Д-Р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ, голова Української Парляментарної Репрезентації, в своїй промові в соймі 3 с. м. сказав м. ін., що українські землі уважається польською кольонією. Брак доброї комунікації, неуреґулювання наших гірських рік і потоків, брак публичних робіт, меліорацій та інвестицій відбиваються тяжко на українському селянстві, котре постійно убожіє. Замість земельної реформи маємо військову кольонізацію та осадництво. Полісся мають осушити для польських осадників. На Волині закрито масово українські кооперативи. В Галичині роблять нашим кооперативам ріжні перешкоди, особливо збутови безрог. Заповіджена новелізація закону про кооперацію дає право міністрови знищити всю українську кооперацію. Полісся і Підкарпаття загрожені голодом. Інакше трактується Українців в Галичині, інакше на Волині, інакше на Лемківщині. Твориться штучні барієри. Видається лемківський буквар, розвязується українські товариства, піддержується православя. Для Лемківщини мається призначити окремого гр.-кат. епископа, що мавби підлягати римо-кат. архиепископови в Кракові. Річ мається так, що урядова група Українців з ББ аґітує за українізацією православної Церкви, щоби серед Українців викликати враження, що уряд Польщі хотівби перевести українізацію Церкви але противиться тому православна єрархія під проводом митрополита Діонізія. Тимчасом та єрархія се послушне знарядля в руках польського уряду. Вина за ненормальні відносини в православній церкві і за її русофільський напрям паде виключно на правительство. На збільшену акцію українського підпілля влада відповіла збільшеними репресіями і наглими судами. Се нагадує осінь 1930 року. В Галичині терористична акція, шкільні саботажі. Влада стосує засаду збірної відповідальности супроти Українців. Громади платять відшкодування, ставлять варти від 5—20 осіб. Вязниці переповнені українською молодю. В політичних процесах засуджено Українців на кілька тисяч літ тюрми. Український Клюб (УНДО) стоїть на становищі леґальної боротьби, не тільки не солідаризується з актами саботажу й особистого террору, але отверто їм протиставляється. Польське правительство і громадянство звалюють всю відповідальність за теперішний стан на українські леґальні партії та заповідають репресії супроти українського загалу в урядовій „Ґазеті Львовскій“. Одначе український революційний рух має своє підложжа в польській екстермінаційній політиці супроти українського народу. Українська молодь реаґує революційно, бо не може реаґувати леґально. Польська влада унеможливила леґальну боротьбу за українську школу, учителі зневажають релігійні й національні почування українських дітей. Така шкільна політика створила підложжа під акцію шкільних саботажів. Українська молодь не має доступу до університетів, не може найти для себе праці. Тому молодь вступає до революційних організацій. Тільки засаднича зміна польської політики у відношенні до українського народу може змінити настрої молоді та прихилити її до органічної праці. Ключ до розвязання сеї болючої справи лежить в руках польського уряду. — Останні політичні процеси, зокрема самбірський, виказали масове защеплення провокації в рядах української молоді. Конфідент - провокатор Барановський бере участь у замордуванні бл. п. пос. Голуфка. В нападі на почту в Городку бере участь конфідент поліції, в намаганому замаху на шкільного куратора Гадомского мали бути на 5 замаховців аж 3 провокатори. Маємо безсумнівні дані, що поліція намовляє учеників середних шкіл приймати на себе ролі конфідентів. Не можемо згодитися на те, щоби поліція вживала найбільш неетичного засобу, провокації. А вже просто злочином є вживати молоді до провокаційних цілей. Деправування молодих душ найнікчемнішим засобом провокації за матеріяльні користи се щось таке, перед чим здрігається душа кождої чесної людини. В обороні душі нашої молоді, за охорону її перед найтяжшою моральною заразою ми розпочали боротьбу й віримо, що в тій боротьбі переможемо. Український нарід змобілізує всі свої моральні сили й поборе всі труднощі, бо в історії Сходу Европи має він призначену для себе величню історичну місію. Ми не сумніваємося, що український нарід ту місію виконає.

ЧАСТИНА ПОЛЬСЬКОЇ ОПОЗИЦІЇ (ендеки і людовці) поставили в соймі внесок, щоби речинець виборів до громадських рад на східних окраїнах і в центральній Польщі пересунути на пізніше.

„ЧИ МОЖЛИВЕ ТЕПЕР ТРІВКЕ ЗБЛИЖЕННЯ між Німеччиною і Польщею?“ На сю тему має відбутися анкета. Має її перевести німецький журналіст, відомий ворог Франції Фр. Сібург, який приїхав до Польщі, щоби тут перевести сю знаменну анкету.

„БЕРЛІНЕР ТАҐЕБЛЯТ“ оповістив статтю, в котрій хвалить польського міністра загр. справ Бека за його політичний хист. Такі статті в німецькій пресі появляються тепер чимраз частіше. Вони свідчать про далекойдучу зміну настроїв в Німеччині супроти Польщі. На се і нам слід звернути увагу.

В СПРАВІ ЗАКЛЮЧЕННЯ КОНКОРДАТУ між Ватиканом і Югославією ведуться переговори в Римі. Сподіються скорого корисного закінчення сих переговорів. („Курєр Варш.“)

ГІТЛЄР передав через Ґерінґа письмо з подякою Муссолінієви за його діяльність в користь справедливого вирішення міжнародних справ.

ПРУСЬКИЙ МІНІСТР ҐЕРІНҐ переговорює в Римі з Муссолінієм. Про зміст переговорів є лише здогади. Французька преса пише, що оба державні мужі ведуть коншахти, якби Союз Народів до решти здискредитувати і заступити його новим організмом. Сей новий міжнародний організм мавби вирішити справу розброєння і договорів.

РОЗЕНБЕРҐ, шеф заграничної політики гітлерівців, заявив, що Німеччина хоче жити в згоді з СССР...

МАСОВІ УВЯЗНЕННЯ комуністів в Німеччині тривають дальше.

АМБАСАДОРОМ НІМЕЧЧИНИ в Москві назначений б. представник Німеччини в Союзі Народів Надольни.

РОСКОЛ у французькій соціялістичній партії став довершеним фактом. 30 послів виключено з партії. Се т зв. неосоціяліясти з Реноделем на чолі. Вони заложили нову партію „Народно-соціялістичний Союз“. В давній партії з Блюмом на чолі залишилося 130 послів.

ОБШИРНІ КОМЕНТАРІ дає світова преса до уступлення італійського міністра летунства Бальба. Його як і мін. Ґрандія Муссоліні мав усунути тому, щоб вони не перешкаджали йому в веденню фільонімецької політики. Оба б. міністри прихильники франкофільської політики Італії.

ЕСПАНСЬКА ФАШИСТІВСЬКА ПАРТІЯ повстала недавно. В її проводі стоять: Вальдекарас, Руїз де Альда і Дон Хозе Антоніо Прімо де Рівера.

КОНФЕРЕНЦІЯ БАЛКАНСЬКИХ ДЕРЖАВ відбуває тепер свої наради в Солуні. Вона має на цілі довести до зближення і порозуміння сих держав передовсім в економічній области.

В 10-ЛІТНІ РОКОВИНИ турецької республики німецька преса пише ентузіястичні статті про Туреччину і Кемаля Пашу.

КОРОЛЬ АФҐАНІСТАНУ вбитий. Королем проголошено престолонаслідника.

СОВІТСЬКИЙ КОМІСАР ЛІТВІНОВ зложив візиту президентови Росвелтови у Вашинґтоні.

ПОЛУДНЕВО - АМЕРИКАНСЬКИЙ ПАКТ ПРО НЕАҐРЕСІЮ. підписали делеґати Мексика в м. Ріо де Жанейро. Сей пакт вже підписали: Арґентина, Бразилія, Чілє, Параґвай і Уругвай. Незабаром приступлять до нього Венезуеля й Перу.

В ТОКІО між совітським амбасадором й міністром загран. справ Японії Ґіротою відбулася розмова в справі поліпшення взаємин між обома державами. (ПАТ.)

НОВИНКИ

Попередні два числа „Н. Зорі“ прокураторія сконфіскувала. В ч. 84 сконфісковано два місця в передовиці „Конґрес“ і два місця в статейці „День протесту в Лузі“. В ч. 85 сконфісковано дві новинки про події в краю.

Вибори до міських рад в Станиславові, Коломиї і Стриї, себто в т. зв. виділених містах, відбудуться 10 грудня бр.

Головна Рада Українського Протиалькогольного Т-ва „Відродження“ проголошує речинець продовження Загальних Зборів Т-ва, „Відродження“ (Централі) на день: 19. листопада ц. р. Збори відбудуться в 9. год. рано в домівці Т-ва „Воля“ Львів — Ринок ч. 10/II. п. з таким порядком: 1) Відкриття Зборів. 2) Реферат Дра Івана Раковського — „Перші кадри Відродженців“. 3) Доповнення звіту з діяльности за час від 25. березня ц. р. до 18. листопада ц. р. і евент. звіти з діяльности Кружків і Філій. 4) Вибір Головної Ради та Контрольної Комісії. 5) Вільні внески та запити. В разі неприявности приписаної статутом кількости членів збори відбудуться пів години пізніше з тим самим порядком без огляду на скількість членів. Рішаючий голос в виборі Головної Ради матимуть тільки ті члени та заступники Кружків і Філій, що вирівнали всі свої грошеві зобовязання супроти Т-ва та В-ва.

Нові приписи про випосаження державних урядників в Польщі зносять економічні і мешканеві додатки для тих, що мають на удержанні родини. Тільки для військових зроблено виїмок.

В Сокалі артисти-малярі проф. М. Осінчук і П. Ковжун скінчили малювати церкву св. Петра й Павла. Образи й декорації обох наших визначних мистців приковують до себе увагу всіх, що їх оглядають.

Лугове Свято відбулося недавно в Надвірній. До мішаних вправ стануло 75 Луговиків і Луговичок з Надвірної, 80 з Назавізова і 33 з Пнівя, разом 188 Луговиків і Луговичок. До вправ приграваля Лугова орхестра з Дори. Всі вправи випали справно й гарно.

На Бельведері, передмісті Станиславова, посвячено нововибудовану салю читальні „Просвіти“. Акту посвячення довершив о. крилошанин Лободич, котрий виголосив проповідь. Відтак промовляв д-р Ю. Олесницький, голова філії „Просвіти“ в Станиславові.

Перша розправа за шкільні саботажі відбулася в Стрию проти трьох селян з Комарова. Акт обвинувачення закидав їм, що вони понищили в школі портрети, мапи і вивіску з урядовим надписом на школі. Суд звільнив усіх обвинувачених з браку доказів.

У львівськім магістраті зредуковано в однім дні 42 контрактових урядників (-чок).

Недавно відбувся процес проти б. управителя львів. ратуша Ф. Машталяжа, який присвоїв собі 5.827.50 зол., вписуючи їх як платню неістнуючим робітникам і 7.869.68 зол., які вкрав у 24 осіб, котрі дійсно працювали і котрим він не доплачував.

У Львові така стаґнація в кінах, що кожде кіно можна купити за безцінь.

В Бориславі 54 робітники копальні воску знов проголосили голодовий страйк. В той спосіб вони протестують проти виповідження їм праці.

До почтової аґенції в с. Черляни, пов. Городок, вломилися незнані справники і забрали зелізну касу. В ній не було готівки тільки векслеві блянкети і почтові значки вартости 72 зл. Кілька днів перед вломом в касі були гроші на виплачення пенсій для інвалідів.

На хату реемігранта в Страдчі к. Янова Федя Буда напали бандити, побили прикладами крісів Петра Бонковського, спліндрували все і забрали кільканацять долярів.

З політичного гумору. В Польщі літерати діляться на таких, яких добре читається і на таких, яких добре видиться.

Користайте з нагоди! Крізові ціни! З днем 25. жовтня ц. р. обнизили ми ціни на підручники до навчання релігії в народних школах. 1) Малий катихизм коштуватиме 0·60. 2) Біблія прегарно ілюстрована коштуватиме 1·20. Досвідчений катихит знає, що навчання релігії тільки тоді успішне, коли вся дітвора рівночасно закуповує підручники. Тому тільки гуртові закупи доцільні, а ми даємо на сплату. Замовляти „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 183-5-16

Петро Артимович, передвоєнний диріґент львівського хору „Бандурист“, засланий до Арханґельська, де він тяжко бідує. Артимович працював по війні в київській опері.

На Волині засновано філії і кружки протиалькогольного т-ва „Відродження“ в отсих місцевостях: Луцьк, Піддубці, Шеполі, Спасів, Здолбунів, Якимівці, Радивилів, Гоща, Заставє, Володимир Вол., Рівне, Берестечко і Вишгородок. Одначе влада порозвязувала ті філії і кружки, лишаючи лише три.

Староство в Володимирі Вол. не дозволило на протиалькогольний відчит під фірмою т-ва „Відродження“, *не подаючи причини.* Не позволило також на переведення збірки на цілі товариства.

Як у Варшаві надувають селян. Один Мазур приїхав до Варшави з грубшим грошем на закупно. Пронюхали се спритні „небесні птиці“ і предложили йому... купно великого міського автобусу. Селянин заплатив зараз 1000 зл. і дістав „квіт“. Автобус мали йому прислати — зелізницею. По якімсь часі Мазур зрозумів, що впав жертвою обманців. Приїхав знов до Варшави і доніс про справу поліції.

На Кипрі мають оселити 50.000 німецьких Жидів.

Помер Альберт Кальмет, винахідник протисухітничої сировиці і директор Інституту Пастера в Парижі.

Правдиву „розбудову нації“ переводить консеквентно Муссоліні. Внаслідок широко закроєної акції поборювання депопуляції уладжують тепер в Італії „свято подружих слюбів“. В найблизшій будучности 60.000 пар заключить подружжа. Муссоліні уфундував для новоженців такі подарунки: колиску й виправу для кождої дитини.

В Америці страйки фармерів осягнули такі розміри, що керманичі страйків вже не панують над ситуацією. Виконано богато бомбових замахів на транспорти рільних продуктів і на господарські установи. Між поліцією і фармерами прийшло до кривавих бійок. Се мабуть робота комуністичних аґітаторів присланих з „запризненої“ Москви.

Японські бандити сильно обурені на новий карний кодекс! В старім кодексі було сказано, що нападений не смів боронитися перед бандитами, бо людське життя святе, отже „доробо“ (по японськи вломник) також недоторкаємий як інший чоловік. Коли нападений вбив або зранив бандита, то злочинцем вважали нападеного. Щойно новий карний кодекс допускає самооборону.

ЖЕРТВИ

Дітвора Рідної Школи в Борщеві для голодуючих на Великій Україні 3·50 зл.

о. Дмитро Грабець з Обертина 13·91 зл. для Українських Інвалідів і 10·— зл. для голодуючих на Великій Україні.

КІНА

АДРІЯ: Два молокососи.
АПОЛЛЬО: Мушу тебе здобути, (Ян Кепура).
АТЛЯНТІК: Кінґ — Конґ.
КАСІНО: Якою мене бажаєш (Ґрета Ґарбо).
КОПЕРНИК: Новітний Робінсон.
МАРУСЕНЬКА: Новітній Робінзон.
МІРАЖ: Програма сімох звізд.
ПАЛЯС: Мушу Тебе здобути (Ян Кепура).
СВІТ: Під Твою милість.
СТИЛЕВЕ: Маски д-ра Фу-Ман-Чу й ревія.
УТІХА: Демон великого міста й ревія.

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·65—5·67 зл. Золотий доляр 9·05—9·07. Канад. доляр 5·60; 1 нім. марка 2·12; 100 фр. франків 34·90—35; 100 чеських корон 25·50—26 зл.

Збіжжа: Підволочиська: пшениця 18 зл; жито 14—15; ячмінь 11; овес 12·25; бульба 4·50; гречка на мливо 18—19; кукурудза 28; фасоля біла 20; фасоля краса 16; горох пільний 22·50; просо 29; лен 40; конюшина чер. 90; мак синій 55; конопляне сімя 25; грис пшен. 6·50; грис. жит. 6·75 зл. Обороти всіми родами збіжжа. Ячмінь подешевів, жито і кукурудза подорожіли. Тенденція на загал удержана.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 кг. масла дес. 2·90; за 1 л. молока 22 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яєць 4·30 зл. — *Тенденція на всі артикули сильна.*

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

(Ціни в зол.):

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3·—
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80
Ч. 5.	Я. Л.: **Секти й сектанти**	0·60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1·50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0·95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3·—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2·—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**	0·50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві.**	0·60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0·80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. ІІ.**	2·—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки).	0·40
Ч. 17.	**Еп. Гр. Хомишин.** Пастирський Лист про політичне положення	0·40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1·80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0·50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2·—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1·—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї**	0·25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0·40
Ч. 24.	А. Ч.: **Українська молодь Христові**	0·60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?**	0·30

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук:	**Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3·00
о. Д-р Т. Галущинський:	**Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0·20
Д-р С. Томашівський:	**Десять літ українського питання в Польщі**	1·50
Д-р С. Томашівський:	**Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1·00
Д-р Ст. Томашівський:	**Про ідеї, героїв і політику**	2·00
О. Назарук:	**Роксоляна** (повість)	12·00
О. Н.:	**Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0·50
Проф. Л. Копдер:	**Релігія й політика**	1·80
С. Томашівський:	**Історик, політик, публіцист**	1·00
А. Ч.:	**На калиновім мості** (Листи до молоді)	0·80
Д-р Осип Назарук:	**Католицький журналіст обвинуваченний за державну зраду**	1·30
Станислав Лось:	**За конструктивну політику на Червоній Руси**	1·00
Гадяцький Договір		0·60

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

СПЕЦІЯЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУҐ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР бувший довголітний лікар асистент дерматольог. клінік

в Берліні, Відні й Празі

орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.

другий вхід з улиці Собеського ч. 2.

Тел. 51-68 Сепараткові ждальні

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

120 41-50

ДЛЯ ОДНОГО НАРОДУ — ОДИН ПРАВОПИС!

Вийшла нова книжка для масового поширення серед широкого громадянства та шкільної молоді: Проф. Др. Івана ОГІЄНКА:

„Рідне писання“, ч. 1:

146 ст., ЦІНА 1 зл.

Український правопис і основи літературної мови.

Видання квартальника „Бібліотека Рідної Мови“. Набувати можна від Видавництва: Warszawa, ul. Stalowa 25 m. 10. Конто чекове 27,110 або по всіх українських книгарнях. Ціна науково-популярного квартальника „Бібліотека Рідної Мови“ 3 зл. річно.

Для одного народу — одна літературна мова!

ФАБРИКА фортепянів пянін і гармоній, продажа, виміна, направи, строєння,

М. ШКЕЛЬСКІ

Львів, Оссолінських 10. Тел.: 87-23 160.

160 14-16

РОБІТНЯ ОБУВИ „БУДУЧНІСТЬ“

Львів, пл. Домбровського 1.

163 7-10

Новочасна робітня обуви. Спеціяльність англійські чоботи, обува туристична,— спортова мужеська й жіноча, також всякі направки. П. Т. урядникам (урядничкам) догідні сплати.

Всякі артистично-різьбарські праці в дереві — церковні (вівтарі, амвони, сповідальниці, **статуї святих,** феретрони і т. п.) — артистично-меблеві — доповнювання різьб при антиках — виконує артист-різьбар в дереві

140-12-12 **ОСИП РОМПАЛА**

ЛЬВІВ, ВУЛ. ГЛИБОКА 18.

Одинока своєрідна й найліпша паста до взуття

44—50 **„ЕЛЄҐАНТ“** КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51. — Тел. 60-04.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ МАЄ СОЛІДНІ СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ ТАКОЖ ВИКОНУЄ НА ЗАМОВЛЕННЯ ВСЯКІ МЕБЛІ — ПО ПРИСТУПНИХ ЦІНАХ.

112-45-50

РОБІТНЯ МЕБЛІВ **Едварда КЛЄБАНА**

Львів-Знесіння, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм.) за текстом 20 сот., в тексті 30 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно.

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5. Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер, 16 листопада 1933. Ч. 87 (685).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

НЕ ЗАБУДЬТЕ, ЩО НАЙДАЛІ ДО ДНЯ 25. ГРУДНЯ Ц. Р.

мусите викупити свою будинкову полісу на 1934 рік у місцевій аґенції Т-ва Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Унійний рух в Бесарабії

„Курєр Варшавскі“ доносить: В Бесарабії від довшого часу дається зауважити змагання до злуки з католицькою Церквою. Сей рух прибирає чимраз більші розміри. Справою зацікавилися навіть католицькі часописи поза Ромунією. Треба подивляти витривалість сих 300 священиків (се трета часть православних священиків в Бесарабії), котрі мимо шикан і труднощів зі сторони вищого православного духовенства і властей дальше пропагують ідею злуки Церков серед населення.

Перша українська летунська школа

Гетьманський орган „Січ“ в Шікаґу повідомляє, що недавно основано там першу летунську січову сотню. До неї записалося 26 хлопців і 2 дівчини. В склад старшини сеї першої української летунської школи ввійшли: Володимир Харків, сотник, Ст. Щурко, заступник, Р. Уляницький, касієр, Анна Чуйко, секретарка. Кождий член сотні має вивчити 12 предметів як в американській летунській школі, 4 предмети з елементарних військових наук та історію України. Після скінчення сего курсу кождий курсант має відбути щонайменше 50 годин вправ на літаку в воздусі. Наука розпочалася від 1 листопада с. р.

Сорок міліонів за Гітлєром

Як відбулися вибори і плебісцит в Німеччині.

ПАТ доносить: В Берліні і на провінції день виборів і вся виборча кампанія дуже ріжнилися від давніших. Завзятої виборчої боротьби не було видно. Поліцію в день виборів заступали брунатні сорочки. Перед виборчими льокалями повнили службу пробоевики в остроях. Тим, що входили до середини, пробоевики продавали карточки з написом: „так“. Кували їх всі, симпатики і противники режіму. Виборча процедура тайна. Вибори складаються з двох частин: плебісциту в справі закордонної політики німецького уряду та з голосування на гітлєрівську лісту до райхстаґу. Вибори на провінції також пройшли нормально. Оголошені висліди з малих місцевостей виказують 100-процентову участь виборців.

Вислід виборів і плебісциту.

Бюро Вольфа доносить: У виборах до райхстаґу віддано важних голосів 43,007.577. З того на гітлєрівську лісту впало 39,655.288 (92.2%) голосів. Неважних голосів 3,353.289 (7.8%). В плебісциті віддано загалом 43,464.420 голосів. З того „так“ 40,618.147 (93.4%), „ні“ 2,055.364 (4.4%), неважних 790.910 (1.9%). „Так“ означає одобрення виступлення Німеччини з Союза Народів на знак протесту проти непризнавання їй рівноправности в збройних і т. д.

Увязнення Українців в Чехословаччині

Польська преса повідомляє: В Празі завісили український еміґрантський орган „Розбудова Нації“. Увязнено богато провідників української еміґрації. Підчас слідства мало вияснитися, що увязнені удержували тісний звязок з гітлєрівськими кругами в Берліні. Між увязненими є найблизші співробітники Коновальця.

Ревізії й увязнення в Галичині

В Страшевичах (Самбірщина) переведено ревізії в Ів. Волинця, П. Пелешка, і В. Скіча. В Сулимові (Жовківщина) увязнено: Ів. Рубля, Т. Цвика та Іл. Скришевського. По кількох годинах їх випущено. Натомість увязнено: П. Цвика, П. Бендрика, С. Сушка, І. Дмуховського і С. Шерстила гімн. абс. Крім них увязнено Ст. Цвика, П. і Ст. Паночків та В. Сушка. В Підгаєччині переведено масові ревізії. Увязнено: Н. Королевича, П. Семака, обох з Маркови, О. Пришляка й І. Сулиму з Заставча, Г. Джулинського, О. Барана, О. Рибайла і П. Сухожака, всіх селян з Сільця, гімн. абсоль. Комарницького, В. Морозова, з Носова, М. Гайдукевича з Яблонівки. В Хлопятині (Сокальщина) переведено ревізію в М. Кошужка. Опісля його увязнено й відставлено до Львова. Таке саме діється і в інших повітах.

Вся Америка пє

Кінець прогібіції.

З Ню-Йорку доносять: Побіда „мокрих“ в стейті Юта рішила про знесення прогібіції на цілій території Злучених Держав Півн. Америки. Се викликало радість у загалу Американців. У всіх стейтах відбулися торжества з того приводу. В декотрих містах були сутички між „мокрими“ і „сухими“. В Каліфорнії, країні винниць, явно продають вино масово, хоч офіціяльне знесення заборони продажі алькоголевих напитків наступить аж 5-го грудня б. р.

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd okręgowy, Wydział VI karny, we Lwowie, w składzie: SO. W. Medyński, jako Przewodniczący, SO. R. Tertil i A. Jagodziński, jako głosujący, w sprawie konfiskaty Nr. 82 czasopisma Nowa Zorja, z daty Lwów dnia 29/X 1933 do Sygn. VI. 1 Pr. 544/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 31 października 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia uznać: za usprawiedliwioną dokonaną dnia 27/X 1933 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma Nowa Zorja Nr. 82 z daty Lwów, dnia 29/X 1933 zawierającego w artykule Ex oriente itd. w całości z tytułem znamiona wyst. z art. 108 kk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakązu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. 17/12 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie nagrzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego artykułu ma na celu rozszerzanie wiadomości mogących narazić Państwo Polskie na niebezpieczeństwo zerwania stosunków dyplomatycznych z Z. S. R. R. Wedle § 487, 489, 493 pk. i 36, 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: Medyński w. r. Protokolant: Stec w. r. Za zgodność: (нечитко) st. sekretarz.

—o—

Нові часи — нові блуди

За новий уклад сил на політичній арені Европи.

В першій статті на сю тему представили ми зовнішні геополітичні причини, що ділають відемно на укріплення політичної системи в Европі.*) Сьогодні в сій справі возьмемо під увагу внутрішно-суспільні чинники.

Політична література, що походила від дуже авторитетних учених, під впливом повоенних подій висказувала нераз свої погляди на небезпеку для західньої цивілізації від теперішніх хаотичних в цілому світі умовин і незгоди европейських народів.

Більше обективні політики й обсерватори висказуються отверто, що економічне й духове життя народів мусить піти інакшими дорогами, коли Европа хоче на далі бути розсадником світової цивілізації. Остання світова війна, яка очевидно ще не скінчилася, зродила нові міцні конечности і нову льоґіку, які пхають всі уряди, організувати нові фундаменти для суспільного й політичного життя.

Внаслідок сеї повоенної льоґіки всі народи дізнають непереможного тиску в напрямі напрасного побільшування своїх сил через пересування точок тяжкости у своїому нутрі. Всюди по війні почали усувати решткн давного февдального ладу і на се місце творити суспільности на суто демократичних основах.[1]) Упривилейовані кляси помалу вирівнюються з серединою, а доли видвигаються до вищого рівня й до вищої життевої й культурної стопи. Власне теперішній прикрий час, повен ріжних недомагань для всіх, творить новий народній амальґамат, творить одну більше суцільну масу, з одної форми, одної душі з міцнішими інтересами й цілями. Нова доба має на меті — так сказати — старе життя формоване під пережитками, що відповідали потребам давної природної, февдальної господарки, перемодулювати на модерну форму вирізьблену й викінчену під впливом величезної новочасної техніки й індустріялізації винайденої й керованої творчим ґеніем с в о б і д н о г о горожанина.

А се річ відома, що коли сили і цілі творчости відмінні, то мусять змінитися й форми суспільного та політичного життя, мусить наступити перегрупування сил внутрі суспільностей. Тимсамим сучасна динаміка мусить ввести й нові вартости, як обновлену мораль, нову штуку, нову науку, нові методи праці на всіх полях і т. п. Відмінні умовини існування нового чоловіка надають йому інше обличча й іншу свідомість.

Щож властиво є та модерна демократія, той новий „зелізний великий чоловік“, що хоче так високо підносити свою голову і з таким шумом, стукотом і бренькотом зброї хоче обняти владу?...

---

*) Гл. 83 ч. „Нової Зорі“.

[1]) В цілій сій статті говоримо не про демократію в вульґарнім значінні слова з її „загальним, рівним, тайним правом голосування“ і множеством партій, бо така демократія скрізь паде, — тільки про визволення мас з неволі февдалів і про сперту на тім факті зовсім нову структуру, яка щойно зачинає творитися.

Політичні теоретики реклямують народню демократію як найдосконалішу й найповнішу форму устрою. Вони кажуть: що демократія має високо додатні прикмети „совершенства“ і тому тяжко їх осягнути й перевести.

Суспільности суто демократичні не знають дідичних привілеїв аристократії (звичайна назва „шляхта“). В демократії провідна верства, себто її аристократія рекрутується з народу, вона в своїй діяльности під контролею „народа“. Той „народ“ визначує функції собі й визначує функції своїй аристократії. В аристократичному (шляхотському) устрою дідична аристократія визначує собі фукції і визначує працю народови.

Грецький філософ Аристотель, роздумуючи над можливими устроєвими формами, добачує м. і. скривлену, себто, попсовану форму демократії — охльократію (владу черни). Подібно, як викривленням влади аристократії бувае олїгархія (влада немногих, кліки) викривленням монархії — тиранія.

Дотепер основною підставою на якій творилося суспільне життя, були ріжного рода ґрупи (родина, рід, племя). Наприклад, суспільність середньовічча складалася тільки з ґруп, одиниця мала остільки значіння оскільки була членом якоїсь ґрупи. Були: шляхта, духовенство, міста, що знову розкладалися на цехи, ґільдії, брацтва, організацію університетську і т. д. Тільки за посередництвом своєї організації, тільки в ґрупі одиниця могла брати участь у внутрішньому й міжнародньому житті. Народ знав про організаційну силу класи-групи і вірив їй. І чим якась ґрупа була гарніше зорґанізована, богатша і лучше заосмотрена в середники оборони й боротьби та мала лучший провід, тим більшу пошану мала у всіх. Сам народ стояв низько. До його піднесення недоставало середників, бо наука не вміла пояснювати ще тайн природи й подавала мало вартісні річи. Для теперішнього чоловіка, чи він історик, чи психольоґ-літерат, відреставрувати вірно в уяві душу давнього чоловіка, — се тяжка річ.

Коли в теперішній добі ті розсварені і ненависні супроти себе ґрупи, що задля своїх інтересів були часом в державі силами відосередними (шляхта, робітники і т. д.), обєднано і злучено в одну народню масу, повстав новий велитень з іншими прикметами. Він має почування незвичайної сили, певности себе, відпорности і заразом аґресії супроти ненависних йому. — Річ ясна: коли усунено ограничення слабших і через рівноправність та поширення особистої свободи вичеркнено те, що витворювало пасивність або й параліж народньої енерґії, то тимсамим народньому орґанізмові надано едність свідомости й величезний засіб енерґії.

Демократична маса побуджувана й ґальванізована публичною опінією, може почувати одиноку перешкоду: може ще на разі відчувати недостачу досвіду збірної маси і тому може поповнювати похибки. Одиниця в солідарній обєднаній масі щоправда почуває себе певніше, почуває підем сил, але зате в масі все наступає обниження моралі, дисципліни й терпеливости. Маса хоче відразу мати успіхи, напр. в асиміляції, пацифікації, чи що там. Невироблена маса не має також дару гармонізувати суперечности, не вміе підпорядковувати себе дібраним провідникам. Навпаки, маса склінна улягати демаґоґам, усяким отаманчикам, не вміє здавати собі справи з того, що має вирішувати нарід, а що його провідники. Маса склінна до роблення дурниць на велику міру („де многоголове там безголове“). В царині моральности, віри, штуки небезпека полягає в обниженні рівня, бо дуже тяжко трафити на міру, яка має бути витворена з тої великої розпнятости противенств між динамікою ідеалів маси та почуттям давної більше скромної ґрупи. Величезне завдання припадає м. і. теперішній школі в вихованні маси до рівня якогось етичного тіла!

На піднесення моралі й альтруізму, на ублагороднення людських почувань величезний вплив має релігія в першій мірі, дальше фільософія, особливо фільософія педаґоґічна. А далі впливають на се реформатори і всякі ідеалісти й під впливом релігії й незалежно від неї. Як вони впливають, се вже інша річ. Останні часи виказали ярко, що дотеперішні спорадичні запобігання злу і лагодження терпінь невистарчаючі та що вони не перемінили умовин, які спричинюють зло. А остання війна виказала дуже низький позем альтруістичних почувань, виказала поверховну мораль і дуже недостаточний спосіб запобігання наслідкам браку моралі.

Та як не булоб, кінець 18 і 19 ст. належать до часів, в яких передовсім гуманні ідеї рівности й рівноправности та свободи зробили великий поступ в своїму поширенні й застосуванні. Ті ідеали рівности і свободи вивішували поступовці на свому прапорі, не зважаючи на те, що поняття свободи своїм широким змістом не достроене до фактичних відносин і до політичних цілей в цілій повноті. Ідеал свободи звичайно голосили слабі, які одначе діставши владу в свої руки, майже все топтали свободу. Французький академик Em. Faquet в своїм творі про лібералізм пише, що почуття рівности і рівноправности получені з піднесенням гідности чоловіка, що те почуття запустило в новіших часах глибоко коріння серед усіх суспільностей, бо було головним гаслом всяких теоретиків і партій і під тими ідеалами йде розвиток суспільного життя.

Народня демократія крие в собі нам ще незнані й тяжкі до предвидження несподіванки по свому сформованні. На великі небезпеки і підводні скали наражує демократичний корабель — сей час переходовий, особливо коли центр влади нагло пересувається на сам діл (на охльос) й коли той діл відразу по свойому схоче без приготування виконувати владу та йдучи за інстинктом боязни й ненависти зачне роботу нищення й вигублювання „всього давнього“...

Новоповстала форма цезаризму се наразі охоронний вал перед охльократією з її кровожадними демаґоґами й отаманчиками. Нпр. італійський „дуче“ Муссоліні оточений духовою аристократією це справдішний муж Провидіння, провідник і педаґоґ в вихованні італійського народу до його будучої ролі. Народ далеко скорше викреше з себе любов і довіря до визначної одиниці, ніж до ґрупи. Навпаки, до ґрупи пр. до шляхти народ плекае в собі недовіря і часто ненависть.

Дуже тяжка, може найтяща до розвязання проблєма в добі творення демократії — се становище народа до богацтва, до капіталу. Нічо дивного, що теперішній час се час експериментів і горячих дискусій щодо раціональности господарки індивідуальної і господарки в формаціях збірних та щодо переходу капіталу в руки держави і т. п. Се видно не тільки на сході але й на заході, в експериментах фашизму й гітлеризму. І якраз ця дуже важна внутрішно-суспільна поява звязана з демократизацією влади та з проблемою маси і її впливу.

В очах маси індивідуальне богацтво лекше підлягае вивозови, змарнованню, негосподарному веденню, воно хоч часто дійде до величезних розмірів, то часто таксамо незамітно і зі шкодою для суспільности тане. Індивідуальне майно крім „ідеалу“ збирання й уживання не має за собою нічого більше... Се одна з головних причин того, чому соціяльним аґітаторам розмірно легко впливати на масу в напрямі усуспільнення богацтва. Атже суть їх аргументації звертається в тій справі також до почуття моральности в народі. Вони кажуть: Богацтво народне, де властителем бувби народ т. зн. держава, більше моральне, воно ширше і значить більше. Богацтво народа утотожнюється також з цілим засобом культурних чинників, знаряддя, воно обіймае й вартости ідеальні, обіймае самих членів народа (хеміків, артистів-малярів і т. п.) як витворців. Нарід стремить все свое богацтво кріпко держати у свому посіданні й його помножувати, бо в богацтві бачить м. і. силу народу й держави. Богацтво народне не має призначення, як воно часто є з приватним майном одиниць, до пасивного уживання, не є жерелом лише приемности, предметом подиву але тільки середником до дальшого витворювання чимраз більшого богацтва для піднесення загалу. На такім тлі тип чоловіка, що безнастанно гонить за богацтвом, не маючи часу його уживати, який не є паном богацтва а його невільником, стає бажаною появою: з ним побіджає теперішна цивілізація над біольоґічною природою уживання. Не місце тут розводитися над обороною або опрокиненням рації якоїсь вибраної форми господарки і власности. Зробимо се іншим разом. Тепер підчеркнемо тільки те, що в християнському розумінні життя виключна погоня за богацтвом заслугує на острий осуд, бо гріш здобуваний для самого гроша се ворог Бога і заповідей його.

Не останньою, а сильно вкоріненою хоробою часу, по предках одідиченою являється знаний всім расовий (або національний) імперіялізм. До недавна думали, що з поглибленням засад демократії той імперіялізм упаде і зникне як останок по февдальних часах, по монархізмі і династіях. Так думав нпр. ще Іван Франко. Тимчасом той імперіялізм зі скріпленням новочасної держави також зміцнився, неначеб його коріння виходило з найглибших верств людського інстинкту. Той імперіялізм став правдивою язвою нашого часу і його нещастям.

Він переймае не тільки старі, великі держави, але проявився і щораз більше підносить голову також в новоповсталих, мініятурних державах як Чехія, Югославія, Литва і т. д. Впливае на це декуди і кепський розподіл дібр і зле начеркнення границь Версайським договором, але багато треба класти на рахунок вродженого потягу всякої одиниці до поширення свого „я“ в спосіб просто фізичний, хоч до певної міри входять тут у гру також економічні пляни. Як там воно є — всюди крик за помножуванням населення, за широкою територією, за абсолютною владою над територіями, за мінеральними богацтвами, хочби вони були на чужих територіях, всюди гін до насильної асиміляції та до влучування дібр меншостей на власність пануючого народу з виразним безстидним поминенням навіть інтересів держави як цілости. Тут виразно видно, як з твореннем демократичних націй віджив інстинкт орди до рабунку, до насильного присвоювання собі чужого майна. Той новий формою блуд має старих предтеч. Ця аморальна політична аґресія — се найтяжчий гріх теперішньої демократії, котра зовсім забула 10-ту заповідь Божу і тому щораз більше затрачуе почуття границі між добром і злом, між тим, що справедливе і несправедливе. А з сим замрачуеться також її розум і її льоґіка, що видно на численних прикладах сучасного публичного життя. І так приготовляється кара великій і все збільшуваній вині...

Гітлер хоче згоди з Польщею?

Париж занепокоєний посуненнями німецької дипльоматії.

Під таким богатомовним заголовком „Ґазета Поранна“ подае з Льондону: В політичних кругах Анґлії твердять, що Німеччина звернулася до Польщі з предложенням заключити договір про ненапад. До Польщі прибув по словам „Дейлі Геральду“ головний аґент німецької пропаґанди в Парижі Фр. Сібурґ, щоб висондувати ґрунт для польсько-німецького зближення. Німецький посол у Варшаві фон Мольтке і військовий аташе ґенерал Шіндлер були на послуханні в Гінденбурґа. Польський посол в Берліні Ліпский був разом з мін. Беком на послуханні в марш. Пілсудского. Інформаційний анґлійський бюлетен „Week“ твердить, що гітлерівські дипльомати дуже числять на порозуміння з Польщею. Частина французької преси занепокоена тими потягненнями Берліна. Напр. „Фіґаро“ пише, що Гітлер хоче відгородити Францію від її союзників (з подібним предложенням Гітлер звернувся також до Чехословаччини). Як видно Гітлер почав велику гру на міжнародній арені.

На новий шлях

Про потребу ревізії виховання і навчання нашої молоді.

Від одного з наших найповажніших педагогів одержали ми отсю статтю: Всі народи і держави переводять у себе ревізію виховання і навчання своєї молоді, примінюються до змінених відносин суспільних і потреб життєвих в тій ціли, щоб боротьбу за істнування не лиш улекшити, але в тій боротьбі добути як найбільший успіх. Тому проблема виховання молоді стає нині одною з найбільше актуальних справ. У всіх народів покликують для вирішення сеї проблеми найзнаменитших фахівців, які літами ломлять собі голови над найбільше доцільним приміненням способів виховання і навчання до реального життя і його потреб.

Вже бачимо висліди сих реформ в цілій Европі. От приміром в Данії зреформовані школи для селян, людові університети, видали освічене інтеліґентне селянство, яке піднесло економічно дуже високо не тільки себе, але й державу. В Італії Муссоліні перевів реформу виховання для скріплення фашизму. Большевики через реформу виховання створили кадри комсомольців, головну підпору своєї державної системи.

Коли державні народи з такою великою уважливістю відносяться до сеї проблеми, — то оскільки більше енергії в праці повинні класти недержавні народи для виховання своєї молоді.

Не можна в одній статті розвинути в цілости всеї проблеми виховання і навчання та реформи конечної для нашого народу в цілій ширині. Вкажу тільки на конечну реформу тої ділянки в одній найширшій суспільній верстві, селянській, яка становить 90% нашого народу. Дотепер село давало свою найбільше талановиту молодь, через ґімназії й університети, для міста. Довгі літа місто висмоктувало з села найздібнішу часть населення.

Правда, часть селянської молоді не зривала звязку зі селом, приїздила спорадично до рідного села з міста, де створила собі свій варстат праці, з рефератами, викладами, але на день два.

Поїздки з рефератами на село, навіть найгарнішими, наших інтеліґентів, мають хвилевий вплив — настроєвий. Рідко мають тревалий успіх. „Великих слів, велика сила тай більш нічого“. Нарід зійшовся, послухав, притакнув, покивав головами і на тім все кінчилося. І дальше жило село своїм давним життям, позбавлене свого цвіту, своїх найздібніщих одиниць.

Інтеліґент, опустивши село, зовсім відчужився від середовища, з якого вийшов і став „паном“. Родичі віддаючи дітей до школи, мали на ціли виучити їх на панів, які після думки селян, нічого не роблять, а беруть гроші. І се було найважнішою спонукою селян образувати дітей в школах середніх і високих. Та змінилися часи. Коли давніще не було случаю, щоб по укінченні шкіл хтось не дістав посади, то нині майже 99% наших абсольвентів — безробітні. Майже всі безробітні абсольвенти, виховані під знаком студій для хліба, відчужилися від села, не вміють працювати так як їх рідня, не беруться ні до ціпа, ні до коси, серпа, бо уважають фізичну працю за щось понижаюче для себе. Ще найрадше проводилиб селу.

Через брак практичного знання, подібні до калік, тратять пошану у своїх односельчан. По довшім чи коротшім побуті на селі, переносяться до міста, де блукають мов лунатики. Деякі беруться до торговлі, бо се ще найделікатніща праця, посередництва, або до якогось промислу. А що до того потреба грошей, немилосердно використовують своїх рідних, обіцюють їм золоті прибутки, але на обіцянках все остає.

Радить дописувач в „Новім Часі“, щоб безробітні інтеліґенти йшли на село, вчили девятками і в сей спосіб здобували собі варстат праці й підносили культуру села. Він забуває, що вже нині в деяких селах таким інтелігентам будуть власти відмовляти побуту на селі. Впрочім село зубожіло. Воно потребує освіти, але в іншій формі. Чужий інтеліґент нуждар, який приходить на село, щоб найти можність істнування, не найде її у селян, які мають своєрідну льоґіку, хочби в формі відплати за науку. Ми мусимо до села знайти дорогу, але примінюючись до селянської психіки.

Інтеліґент мусить здобути авторитет у селян і здобуде його, але коли буде від селян незалежний. Нам потреба на селі інтеліґентів ідейних, що малиби с в і й в а р с т а т п р а ц і. Вони і сталиб не тільки учителями громадського життя, але зразком для селян, який селяни наслідувалиб.

Тому що нинішні безробітні інтеліґенти на селі творять своєрідну отаманщину, не числяться з наслідками, тільки з настроями, щоби показати свою діяльність, викликують шкідливий фермент, що приносить великі шкоди для села. Частина тих безробітних люнатиків вперто вижидає конче посад, а щоб дістати, вислуговується нераз в жахливий спосіб і через те приносить народові сором і біль. Показали це останні події, а ще жахливіщі наслідки такої роботи ожидають нас в недалекій будучности.

Так дальше бути не може. Нам треба зреформувати дотеперішний спосіб виховання в школах нашої селянської молоді. Безперечно і виховання нашої міської молоді, також невідповідне, мусить бути змінене, але про се іншим разом.

(Далі буде)

З краю

День жалоби й протесту в Лаврові коло Ст. Самбора

В суботу 28. X. вечером була вечірня зі всеночним, при чому відбулася сповідь парохіян. В неділю 29. X. відправлено торжественну Службу Божу з діяконами. Співав гарно вишколений місцевий хор. В часі Служби Божої виголошено відповідну проповідь і відчитано Пастирський Лист. До св. Причастя приступили майже всі парохіяни. В довгім ряді клячали всі старші громадяни і молодь зі своїм начальником громади на чолі. Треба піднести, що вся шкільна дітвора приступила громадно до св. Причастя. По Службі Божій суплікація і гимн Царя Христа. По полудни була вечірня відтак Панахида, до якої станули три священики. На очах всіх показалися сльози й не з одних грудей вирвався глибокий стогін, не один заплакав над недолею своїх братів за Збручем. Церква була повна народу. Того дня в цілім селі збережено строгий піст і проведено день в правдивій жалобі. Вечером відбулися сходини членів читальні „Просвіта“ й кооперативи, де відчитано відповідний реферат і ухвалено протестаційні резолюції. При кінці треба зазначити, що парохіяни з власної ініціятиви зложили в жертву для голодних братів 36·20 зл.

Учасник.

Бувають добрі люди але кепські музиканти (Клеменс Брентано, 1778—1842).

Новий шкільний плєбісцит

Шкільний плебісцит з 1932 р. ще не закінчився в цілости, а вже приходить час переводити новий плебісцит за українськими школами в цьому (1933) році. Дотеперішна практика показала, що *шкільний плєбісцит за українською мовою навчання треба доконче перевести не тільки по всіх українських громадах, де є польська або утраквістична школа, але також там, де остала ще українська школа.* — Бо в тих громадах, які не вносили деклярацій за українською мовою навчання, опісля переміновала Кураторія Львівської Шкільної Округи українські та утраквістичні школи на польські. У тих школах — мовляв — внесли батьки деклярації з домаганням державної (польської) мови навчання за поверх 20 дітей. Урядова тайна не давала змоги батькам провірити, чи так воно дійсно було. — Одначе, коли всі батьки попідписують і внесуть важні деклярації за своїх дітей у шкільному віці, або бодай за таку скількість дітей, що поза ними не останеться 20 дітей у шкільному віці, то в такому випадку *по закону безумовно має бути в дотичній школі українська мова навчання* і тоді можна буде документально оспорювати евентуальні голословні твердження про те, що внесено якісь деклярації за державною (польською) мовою навчання.

Тому звертаємося з зазивом до українських громадян на всіх українських землях у Польщі, щоби відновили минулорічні чи орґанізували нові Місцеві і Повітові Плебісцитові Комітети і перевели плебісцит за українською мовою навчання. — На підставі переведеного у 1933 р. шкільного плебісциту зміна мови навчання може наступити в 1934 р. тому *можна і треба переводити шкільний плєбісцит там, де останнє правосильне рішення про мову навчання в даній школі має дату з часу до серпня 1927 р. або або вчаснішу (з 1926, 1925 і т. д.)* — Коли останнє правосильне рішення про мову навчання має дату пізнішу (після серпня 1927 р.), то в такому випадку шкільного плебісциту в 1934 р. нема потреби переводити цього року, хіба на слідуючий рік (1934).

Щоби наладнати шкільний плебісцит, треба в кожному політичному, а по змозі і судовому повіті заснувати найдалі до кінця листопада с. р. *Повітовий Плєбісцитовий Комітет* з представників батьків (матерей, опікунів) українських дітей у шкільному віці даного повіту. Цією справою займуться ревно дотичні Повітові Кружки і Повітові Союзи Кружків „Рідної Школи“, а на областях, де ще нема шкільних орґанізацій, самі українські батьки. Завданням Повітового Плебісцитового Комітету є: 1) У відповідний спосіб поінформувати українських батьків про законні постанови та найкращий спосіб, як легально перевести шкільний плебісцит. — 2) Ствердити, в яких громадах є законна змога перевести шкільний плебісцит і там найдалі до 1. грудня 1933 р. заснувати *Місцевий Плєбісцитовий Комітет* і зажадати відповідної скількости деклярацій. — 3) Шкільні деклярації по ціні 3 сот. за штуку купувати в *Книгарні „Рідної Школи“ у Львові, вул. Сикстуська ч. 20, або прямо в канцелярії „Рідної Школи“ у Львові, вул. Словацького 14.* для всіх тих громад у повіті, що переводитимуть цього року шкільний плебісцит. — 4) Після скінчення шкільного плебісциту зібрати звіти з усіх громад своєї области і з потрібним зіставленням переслати найдалі до 15. січня 1934 р. до Головної Управи „Рідної Школи“ у Львові.

Не поминути ніякої правної нагоди для боротьби за українську школу. Не можна допустити до того, щоби через власне занедбання дати притоку до твердження — мовляв — українські батьки погодилися з істнуючим станом і не бажають уже ніякої зміни, бо не вносили своєчасно шкільних деклярацій. Не можна допустити до того, щоби через власне занедбання стратили ми й ті нечисленні українські школи, які ще остали!

У боротьбі за душу української дитини, не сміє бути ніяких хитань, бо це боротьба за життя Нації! Тому всі на шкільний плебісцитовий фронт!

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“.

В щасті не бути гордим, в нещасті не попадати в розпуку, а що конечне, нести з достоїнством (Карло Штрекфус, „Поезії“, Липськ, 1811).

Що буде на сході Европи

В органі російських монархістів „Возрожденіе“ напечатано дві статті П. Н. Муратова, в котрих автор доказує, що в Росії нема такої історичної традиції для повстання фашистівської влади, яка стала підбудовою італійського і німецького фашизму. Тому, каже він, утворення фашистівської влади в Росії по упадку большевизму неправдоподібне. В конструктивній частині статей автор пробує намітити головні риси будучої пореволюційної Росії. На сі міркування відгукнувся в тімже „Возрожденію“ Н. С. Тимашев у статті п. з. „Куда йде Росія“. Тому, що його цікаві міркування мають загальне значіння і що вони відносяться також до території, де стогне під большевицькою кормигою величезна більшість нашого народу, подаємо їх тут в перекладі.

Політичні зміни доконуються і діялють на основі закона протилежности, пише п. Муратов, котрий ту зміну називає „діялектикою подій“. Фашизм повстав в Італії як противенство до безсилля ліберально-демократичного режіму. Гітлєр побідив чужородну і нездарну ваймарську республику. Але й комуністи в Росії прийшли на зміну не царському режімови, лише режімови Тимчасового Правительства, також на засаді противенства.

Таким чином комунізм по думці П. П. Муратова, в російській історії в даних обставинах займає те місце, яке в Італії заняв фашизм, в Німеччині національний соціялізм. Се реакція на демократичне безсилля *попереднього історичного моменту*. Одначе й по суті, каже Муратов, в рухах фашистівського типу є богато рисів, що зближують їх, хочби лише по формі, до комунізму. Випереджаючи свої дальші сумніви, вискажу побоювання, що автор ставлячи таке твердження, дещо захитує свою основну і найбільш подрібно розвинену тезу про брак у Росії історичних передпосилок для рухів фашистівського типу.

Закон розвитку по лінії противенств, твердить П. П. Муратов, буде діяти й дальше. В Росії наступить не нова революція але контрреволюція. Ніякі державно-правні імпровізації не вдержаться в будучій Росії. Росія стремітиме до *правної й економічної реставрації*. В тім розумінні нова Росія знайде себе в старій Росії.

Міркування (коли відкинути одну вищезгадану непослідовність) льоґічні і наче вповні переконуючі. Одначе думаю, що вони основані на трохи упрощенім погляді на історичний процес, через що не можна зрозуміти ріжнородности і неповторимости процесу, який доконується в історії.

Колиб політичний розвиток відбувався на основі противенства, то в Росії дійсно повиннаб прийти контрреволюція, правова й економічна реставрація. Одначе чи історичний розвиток направду йде по лінії противенств? Очевидно, що ні! Колиб він так ішов, то історичний процес можна булоб уподібнити до колибань маятника. Маятник після першого зауваження займає протилежне положення, одначе за хвилину вертає назад і т. д. Яке просте булоб політичне передбачування, колиб подібно довершувався історичний процес! Одначе тої простоти якраз нема, і тому політичне передбачування все таке непевне. Справа мається приблизно так:

В критичні періоди історії історичні діячі, все одно, чи законні правителі типу реформаторів, чи вожди революційних мас, хочуть не протилежного даному, бо се булоб не можливе, лише — „іншого“. Та всяке дане положення безконечно складне і многовиде так, що тих „інших“ можливостей буває безчисленна скількість.

Представмо собі, що в порядку історичного розвитку якесь положення А змінилося на положення Б. Колиб розвиток, як думає П. П. Муратов, йшов по закону протилежности, то Б булоби протилежністю А і дальший розвиток, що мавби здійснити нову протилежність сего Б, вернувби знов до А. За революцією слідувалаб контрреволюція, реставрація.

В дійсності Б лише „інше“ ніж А. І коли розвиток піде дальше, то поворот до А буде лише одною з многих можливостей. Бо по відношенні до Б нове „інше“ буде не лише А, але й якісь ще не бувалі В, Г, Д і т. д.

Здавалосяб, що в таких обставинах будучого взагалі не можна передбачити. Отже ні! В історичнім процесі всеж таки є якась льоґіка, зауважена вже грецькими фільсофами, опісля перебільшено підчеркнена Геґлем, а по нім ще упрощена і викривлена Марксом. Розвиток особливо в критичні періоди, подібні до тих, які переживаємо нині, веде від істнуючого стану через неґацію до орґанічної злуки одного і другого (в сім, а не в розвитку по лінії протилежности лежить — „діялектика подій“). Соціяльно-психольоґічно цей „закон історії“ пояснюється ось як:

В своїм стремлінні до „іншого“ люди нерідко переступають границі диктовані розумом. В даним устрою були такі то недомагання, і їх треба було усунути — реформою чи революцією. Одначе разом з ними усувають та руйнують також такі елєменти, котрі зовсім того не вимагали. Революційний стан се наче повне заперечення передреволюційного.

Помалу життя входить у свої права, часово нарушені революційним чи реформаторським чадом. Старе, нарушене й розрушене розгоном революції або реформи починає оживати і постепенно повстає в в певнім сенсі наче щось новоутворене або й зовсім нове, в чім можна ствердити елєменти дореволюційного стану й елєменти революційної неґації, в орґанічній злуці. Коли це осягнено (а доконується се звичайно не відразу, лише по кількох постепенних перервах і перемінах), — критичний період закінчений. Починається орґанічний період, що визначається малою склонністю до перемін. В тім періоді розвиток подій ціхує переважно закон „соціяльної інерції“. Він іде дорогою повільного накопичування перемін з одним і тимже знаком. У відношенні до орґанічних періодів передбачування у звязку з тим основується переважно на методі „тенденції розвитку“, т. зн. воно виходить з припущення (котре не все справджується), що проявивший себе рух дальше буде розвиватися в тім напрямі.

У відношенні до критичних періодів, на ґрунті питомого для них „діялектичного закона історії“, в певній мірі також можливе передбачування будучности. Одначе воно по суті утруднене тим, що орґанічних сполук між позитивним і неґативним можна представити собі кілька, полишаючи то одні то другі складові „позитиви“ і підбираючи до них відповідні „неґативи“, та що вибір між ними історія доконує при участи припадкових і тому неможливих до передбачення чинників — виступу „сильних“, окреслюючих хід подій особистостей і вмішання в дану історію даного народа, інших історій, історій інших народів (у виді інтервенцій, воєн, заразливих примірів і т. п.).

Коли примінимо ті міркування до майбутности Росії, то можемо сказати, що вихід, який бачить Муратов, себто „контр-

---

ОСИП НАЗАРУК 24

ПАЛАТА ДОЖІВ

Саля Десятьох — саля жаху.

В Салі Десятьох особливо виразно видно мітольоґічні поганські постатті: видно Юнону і Юпітера, видно Юнону і Януса, видно Нептуна і Марса і ще раз Нептуна і розуміється видно Меркура, бога купців, торговлі і злодіїв...

Добре, подумає може дехто, таж не всі вони були уживані як символи занятих Венеціею земель, отже чомуж їх так богато малювали? Відповім: Розуміється, що не всі і навіть взагалі не були, тільки їх знаки (орел, голуби, і т. п.), але думка венецьких мистців, раз пустившися на шляхи клясичної мітольоґії, вже не могла стати при тих голубах і тих орлах та інших символах, не могла тим більше, що клясична мітольоґія має в собі для мистецтва дійсно гарні й богаті мотиви.

І так дійшло до того, що хоч історичний шлях між старинним клясичним світом і Венеціею перегородив страшний король Гунів Аттиля кривавими ордами своїми, — венецьке мистецтво так перенято клясичними мотивами, що без клясичної освіти не можна його взагалі зрозуміти.

А чи клясицизм не бувби в нім побідив навіть тоді, якби не притягав його місцевий патріотизм? Певне, що бувби побідив. Та писати про те не належить уже до мого завдання. На се маємо вже Богу дякувати значну фалянґу своїх не здих мистців, котрі до того, як видно з їх видавництв, лучше обертають пером ніж деякі — пожалься Боже — „фахові“ панове редактори. Аякже.

З історичних картин Салі Десятьох є на стінах образи, котрі представляють як папа Александер III приймає дожу Севастіяна Ціянія по його побіді над цісарем Фридрихом Барбароссою і як папа Климентій VII та цісар Карло V заключають мир в Больонії 1523 р.

А є в тій страшній салі ще один побожний образ, Тріє Царі, кисти маляра Аліезе, котрого правдиве імя має словянський звук: він в дійсности називався Антін Вассілячхі (1556—1629). Добре булоб, якби так наші мистці, котрі мають нагоду студіювати в Венеції, занялися дослідом всіх венецьких мистців і річей, котрі мають словянські звуки в собі. А є там такі! І треба знати, що фашистівське правительство Італії зовсім неподібне до большевицького, котре заманює на Україну нашу галицько-українську молодь і потому там її розстрілюють по тюрмах. Знаю два випадки стипендій уділених правительством Муссолінія українським студентам з Галичини.

Я згадав вище, що Рада Десятьох була дійсно страшна, особливо для шляхти. Та се не була ніяка протиаристократична інституція, тільки власне аристократична, бо вся влада в республиці св. Марка була в руках аристократії, котра заздрісно берегла свою власть, приблизно так, як мужики всіх народів бережуть коней перед злодіями. Мужицькі сини знають, що се значить. А міщанським і панським дітям треба сказати. Селяни бережуть коней перед злодіями в страшний спосіб караючи злодіїв, котрих зловлять на крадежі коней. На сій точці милосердя не знають. Зовсім таксамо, як аристократична Рада Десятьох в Венеції в справі заговорів і бунтів.

Коли кинути оком на відомі з історії системи і способи тортурования людей, то представиться нам дуже ріжноманітна картина. Перед очима нашої уяви пересунуться грізний Ассур і страшний Вавилон і систематичний в карі як у всім іншім Єгипет і таємничий Китай з його „огородами мук“ і Фенікійці і Спартани і старий Рим з елеґантним Суллею та товстогубим Нероном і Византія, де ізза влади мами синам виколювали очи і величезна тюрма народів Росія в двох виданнях: білім і червонім. Інакша жорстокість Европи, інакша Азії, інакша Африки, інакша Америки, інакша Австралії, інакша Полінезії. Кожна з них має в собі щось характеристичне, щось „своє“. Та мабуть найстрашніша жорстокість аристократії грошевої й ідеольоґічної, бо всі її роди згодом спливаються. Жорстокість простого народа, демократична, також до приємности не належить, але вона по перше вибухова, по друге спорадична, по третє значно простіша від жорстокости аристократії. Очевидно найменше далася людям в знаки жорстокість монархів, розуміється оскільки вона не була звязана з жорстокістю аристократії або народа, але тоді вона була тільки параваном чогось іншого. Абстрагуючи від таких очевидно звироднілих типів як Нерон, треба дуже уважно приглядатися свідоцтвам про жорстокости монархів, бо ті свідоцтва клеветничі, як приміром свідоцтва про жорстокости чесного і приличного цісаря Тиберія. Він не любив аристократії — може тому, що вона в тім часі була вже сильно зіпсута, ну й давав їй школу. За те вона й оклеветала його основно як небувалого розпусника і жорстокого тирана.

(Дальше буде).

революція“ мало правдоподібний. Росію жде не контрреволюція, але нова, тим разом національна революція. Зміряючи до сего „іншого“ по нинішній трагічній фазі комунізму, Росіяни найправдоподібніше здійснять щось нове інше від „старорежімного“. Се „інше“ до якоїсь міри буде синтезою старого, сильного, історичного — з якимсь новим, навіяним, що його здійснювано підчас революції. І тому се нове не буде імпровізацією, котру п. Муратов, зовсім слушно вважає нетрівкою. Одначе неімпровізованість лиш органічність й історичність нового, всупереч переконанню П. П. Муратова, буде дана в його змісті, а не в формі його повставання. Не відкидаю можливости Установчих Зборів або Земського Собору, одначе допускаю і третій спосіб закріплювання того, що родиться через „національну революцію“ — мовчазне загальне признання, котре, як віддавна вчать правники, все було останною основою діяння права.

Про суть того нового тяжко покищо говорити. Одначе на закінчення не можу не перестерегти перед одним розповсюдненим ходом думки, котрому підпав і П.П. Муратов, коли занадто зближує хоч лише по формі комунізм з режімами фашистівського типу і тому предсказує відновлення в Росії такого економічного ладу, який бувби повторенням дореволюційного.

В нинішних часах неслушно протиставити порядкови господарської свободи порядок господарської несвободи, утотожнюючи в тім понятті насильний етатизм комуністичного типу з т. зв. „пляновою господаркою“. Вона покищо істнує (і то лише до деякої міри) лише в фашистівській Італії, в злуці з у високій мірі авторитативним і строго особистим державним режімом. Одначе на наших очах елементи того господарства впроваджують навіть в ультрадемократичній Америці. І взагалі „плянове господарство“ проявляє стремління стати новим, третим типом господарства, котре не булоб ні капіталістичним (у вузькім того слова значінні), ні комуністичним, лише органічно лучилоб елемента обох.

Капіталістичне господарство основане на діяльности множества зовсім самостійних підприємств, котрих власники мають необмежену ініціятиву і працюють в умовинах конкуренції т. зн. взаімного антаґонізму. Соціялістичне господарство веде один підприємець — держава — і се підприємство силою факту стає монополістичне так, що особиста ініціятива тут виключена зовсім.

В пляновім господарстві многість підприємств зберігається, так само як ініціятива їх власників, одначе ту ініціятиву реґулюється і через те, обмежується та спрямовується до того, щоби господарства працювали не на основі взаімного антаґонізму, лиш на підставі співпраці. Отже — плянове господарство се не механічна мішанина капіталістичного з соціялістичним, лише переборення протилежностей через органічну злуку їх елементів.

Я зовсім не предсказую, що напевно таке якраз буде господарство будучої Росії. Я лише перестерігаю перед твердженням, що се господарство, переставши бути комуністичним, доконче мусить стати капіталістичне (економічна реставрація, по термінольогії П. П. Муратова). Є ще третий вихід. І він згідний з духом часу. А тому, що те, що відповідає духови часу, особливо легко поширюється через заражування, то вигляди упорядкування будучого російського господарства в тім стилі вважаю немалими.

Пропаґанда се клич нашого часу. Все політичне життя великих держав полягає сьогодня на пропаґанді, все одно, чи при диктатурі чи при демократії, при большевизмі чи при фашизмі... Стара демократія не доцінювала впливу пропаґанди на маси. Церква перша пізналася на тім. (Д-р Штайдле, австр. комісар для пропаганди).

о. Д. Ступак

Сівачі безбожности

4) Як здеморалізував село Борухів (пов. Луцьк) бувший тамошній парох, поліційний конфідент, батюшка Неізвєсний, про се розписуватися не буду, бо се загально знане, а згадаю лише про иншого прав. священика, Евгена Кушпету, котрий, як пише „Неділя“ в ч. 36. з 1933. „робить доноси на своїх парохіян і є найбільшим приятелем поліції“. Його парохіяни з села Варкович і Крилова — по свідоцтву згаданого часопису — написали до Митрополита Діонізія ось що:

„о. Кушпета гуляє по ночах під свята, грає в карти і пиячить до 6 год. ранку по шинках. Напр. 21. V напередодні свята св. Миколи цілу ніч гуляв в шинку на балю, де відбувалися шумні танки, музика й пиятика. Лише о год. 6. ранку пішов відправляти всеночну Службу, а потім Сл. Божу. В таких випадках бував часто, що матушка замикав двері на ключ і каже церковному старості, що батюшка хорий і через те сьогодня Служби не буде. Бували випадки, що люди вмирали без сповіди та що доводилось по кілька разів приходити до настоятеля просити піти чи поїхати висповідати хорих і вмираючих. При видачі метрик постійно бувають з парохіянами суперечки і навіть бійки, при чому не лише священик бє парохіяна, але парохіяни і його бють.. В наслідок наведеного серед парохіян панує велике обурення проти о. Кушпети В цьому році половина парохіян не сповідалася у нього. В Варковичах і Крилові поширюється плітунда, що приймає застрашаючі розміри, а перехід більшости недавно приписного села Зарудця на штундизм є виною головним чином того ж священика Кушпети, який неналежним виконуванням своїх душпастирських обовязків та згіршаючими прикладами довів до того. В парохії молодь, серед якої ніхто виховуючої праці не провадить, а яка бачить такий приклад такого настоятеля, деморалізується і переймається большевизмом“,

Не буду вже ширше згадувати діяльности всяких Міляшкевичів, Лісових, Гобчанських, Трилiських, Боришкевичів, Юхновських, лемківських Грицаїв і много инших „ізвєсних“ і „неізвєсних“. Про їх подвиги писала і пише широко преса. Та думаю, що вище наведених свідоцтв вповні вистарчає до того, щоб переконатися, що якраз православне духовенство своїм нетактовним і згіршаючим поведенням, є причиною большевизму, безбожности і сектярства між нашим народом. — До витворення сеї деморалізації й анархії серед православних помагає православному духовенству і православна Єрархія, бо вона не лиш толєрує промахи підвладного священства, але й сама у своїй пресі поширює деморалізацію.—Чи читав коли хтось, щоби якийсь релігійний, католицький часопис пропаґував серед вірних кат. Церкви пиття алькоголів і курення тютюну, як се робить правосл. митрополичий офіціоз „Слово“ в 21. і 40. ч. з 1933. р.? Згадана ґазета не лиш заохочує православних до уживання тих наркотиків, але навіть подає рацію, чому се православні конче повинні робити, а саме вони повинні якнайбільше курити тютюн і пити алькоголь тому, бо в противнім случаю — чуєте — потерпівби державний монополь... — А пречінь, як відомо, алькоголь се одно з найбільших не лиш фізичних, але й моральних нещасть людства!...

Про анархію та безбожницько-сектярський фермент в деяких православних селах на Лемківщині, фермент, який, спричинили, або толєрують православні духовники, тут ширше говорити не буду, бо про се напишу окрему статтю і згадаю лиш загально, що деякі села на Лемківщині, які до 1927. р. (се є так довго, як довго належали до гр. кат. Церкви) були дуже релігійні й моральні, по переході, внаслідок підступної аґітації й демаґогії, на православіє, — під релігійно-моральним оглядом упали дуже низько.

Нехай проте провідники правосл. Церкви й ті всі, що редаґують „Слово“ і дописують до нього, не оперують фантазією, злобними видумками та звалюванням вини страшного стану православного стада на католицьких священиків, нехай не шукають причини зла там, де її в дійсности нема, але нехай добре сконтролюють свою діяльність і своє поступування. І тоді, коли не схочуть поступити по фарисейськи, мусять вдаритися в груди і самі признати, що жерело і корінь лиха лежить в них самих.

Ніхто сего не перечить, що й між кат. духовенством, яке живе поруч православних, трафиться десь колись якась одиниця, яка в деяких справах поступить менше тактовно в відношенні до православних, але рівнож ніхто зі здорово думаючих людей не скаже, що такий нетакт став причиною широко розлитого большевицько-сектярсько-безбожницького моря між православними... Се можуть сказати й написати хіба закукурічені й палаючі злобою та ненавистю до католицтва редактори й дописувачі „Слова“.

Витягніть наперід грубе поліно зі своїх власних очей, а доперва потім будете мати право забирати голос про тріску в очах ваших ближніх!

Наводячи в сій статті докази на се, що правосл. Єрархія та велика частина її духовенства причиняються до витворення анархії, безбожництва і ріжних сект серед їх вірних, не мав я на думці колоти тим православне духовенство, а зробив я се виключно в ціли оборони нашого катол. духовенства перед несовісними, очорнюючими і брехливими наклепами православної преси. Розумію, що се все православним буде прикро читати. Однак щож? Коли самі православні тягнуть нас за язик, то ми мовчати не можемо.

Публика се така особа, яка все знає й нічого не може (Людвик Роберт, 1778—1832).

Знання і мудрість се далеко не ті самі речі. Вони не стоять з собою в ніякім звязку. (Смайлс, „Обовязок“).

У справі безробіття

Нечуваний зріст безробіття серед українських працівників, яке в останніх часах прибрало розміри стихійної катастрофи, цілковита безвиглядність на яку небудь поправу загальної ситуації та замале зацікавлення українського громадянства справою безробіття, приневолили безробітних започаткувати акцію в справі боротьби з язвою, яка загрожує істнуванню не лише теперішнього, але і грядущого покоління. В тій ціли відбулися дня 24 м. м. ширші сходини львівських українських безробітних умових працівників, де по докладному зясуванні загальних причин безробіття та по розгляненні спеціяльних причин безробіття серед українських умових працівників і по намічению загальних засобів, що малиб послужити до поборювання цього страшного національного лиха, вибрано Тимчасовий Комітет, який має допровадити до створення постійного тіла, що малоб занятися систематичним поборюванням безробіття серед українських умових працівників та перевести реєстрацію всіх українських безробітних працівників як у Львові так і в краю. В звязку з цим, підписаний Комітет взиває всіх українських умових працівників, які ще не зареєструвалися дотепер ні в Нар. Орг. Українців м. Львова, ні в „Новому Часі“, щоб у власному зрозумілому інтересі негайно подали такі дані: 1) Імя і назвище, 2) Точна адреса, 3) Вік, стан, та кого має на удержанні, 4) Освіта загальна і фахова, (з докладним заподанням де і коли набута), 5) В яких установах, чи підприемствах дотепер працював, в якому часі та в якому характері, 6) Відколи є без праці та чому (редукція, ліквідація установи і т. д.) чи може ще взагалі не мав праці, 7) В якій ділянці бажає найрадше тепер працювати, 8) Евентуальні зауваги. Комітет урядує щоденно в домівці Союза Українських Приватних Службовиків „СУПРУГА“ у Львові, при вулиці Коперника 26/1 від год. 10 до год. 12. — Львів, в листопаді 1933. За Тимчасовий Комітет Безробітних: Степан Глембоцький вр. Степан Капустяк вр.

Листопад се місяць призначений на збірки для наших інвалідів!

Необережне потягнення

Уенерівців в справі допомоги голодуючим на Вел. Україні — чи хитрість большевицьких агентів?

Українська агенція УП доносить: Акція допомоги для голодних на Вел. Україні натрафила на міжнароднім терені на поважні труднощі. Причина: політиканство уенерівців. Львівський комітет й емігрантські організації мали вислати до Союза Народів спільне письмо в справі голоду на Вел. Україні. Ся акція мала бути зовсім аполітична. В останній хвилі з таким ставленням справи не згодився міністр еміграційного петлюрівського правительства Шульгин. Се правительство забажало використати нагоду заафішувати себе як одиноке умандатоване представництво всіх Українців, на що не згодилися представники з Польщі ні емігрантські інституції, бо засадничо рішили не давати сій акції жадних політичних акцентів. Вислід був такий, що представники львівського комітету й еміграція вислали одно письмо, а уряд УНР чи його міністр разом з представником лондонського Українського Бюра Макогоном — друге письмо. Се використали ті члени Союза Народів, котрим не дуже вигідно було зачинати акцію допомоги для голодних на Совітській Україні. Представник Франції відразу звернув увагу, що се акція політична. На доказ покликався на письмо Шульгина, котрий там фігурував як міністр петлюрівського правительства. Також представник Англії заявився проти акції, що дуже заскочило Українців. Бо Українське Бюро в Лондоні, як і деякі круги звязані з акцією Гетьмана Скоропадського, думали, що Англія підіпре Українців. — Тут найцікавіще становище Макогона, того самого, котрого бюро пустило вістку через „Діло” і „Новий Час”, що на Україні взагалі нема ніякого голоду. Зроблено се на пару днів перед днем жалоби 29. X., в котрій взяв участь весь наш Епископат. Отже на підставі вістки макогонівського бюра виходило, що наш Епископат бере участь в акції, якої нема потреби вести, бо вся та акція полягає буцімто на неправді, що на Україні панує голод. Тимчасом з другого боку Макогон разом з уенерівцями підписує письмо до Союза Народів в справі голоду на Україні! І в тім письмі каже, що голод на Україні є... А письмо підписує разом з особами уенерівців, котрі вже своїми титулами мусіли звернути увагу, що се акція політична. Супроти тої подвійної гри п. Макогона (є голод і нема голоду) мимохіть приходить на думку, чи п. Макогон не попав в сіти большевицьких агентів, котрі при помочи його бюра викликають хаос між Українцями і шкодять їм на міжнародній арені.

Лікарський фейлєтон

Що робити з холодними руками

Хто має холодні руки, повинен після обмиття добре їх висушити й остати в кімнаті 15—20 мінут. Вечером і рано, коли се можливе, брати змінні купелі: в теплій воді до ліктів і в холодній до ставів руки. Після третої змінної купелі треба руки добре висушити, посипати тальковим порошком (федервайсом) і сильно масувати руку від кінців пальців до ліктя. Перед виходом з хати треба руки посипати тальковим порошком. Рукавички для таких людей повинні бути довгі та підшиті футром. (З німецького).

Водопроводи Понтійського Пилата

Старі водопроводи, побудовані колись в Палестині на приказ римського намісника Понтійського Пилата, показалися зовсім здатні до вжитку. Техніки заявили по спробі, що ті водопроводи можуть працювати так добре, як тому 2.000 літ. Тому рішили тепер пустити їх в рух, щоб забезпечити Єрусалим водою.

З „СОКОЛА БАТЬКА”

Його праця в літнім сезоні 1933 р.

Весну й літо 1933 р. можна узнати в певній мірі за переломові в житті Сокола-Батька у Львові. Праця в Т-ві пішла скоршим темпом і почала обіймати чимраз ширші круги. Поступ бачимо у всіх ділянках сокільської праці і якби не перешкоди деяких чинників вислід цеї праці був би куди величавіший. Бачимо це в сильному зрості вправляючих старших членів. Протягом літа число вправляючих зросло більше як у двоє так, що треба розділити членів на 2 або 3 відділи. Таксамо сильно зросло число членичь. Крім тих чет вправляють ще відділи учасників обох полів. Всіх вправляючих начислює тепер С-Б около 140 членів. Протягом літа вправи відбувалися виключно на площі. В програму вправ входили: руханка, легка атлетика і спортові гри. Рівнож уладив С-Б кілька однодневих прогульок в околиці Львова як Чортівська Скала, Зимна Вода, Винники, Грибовичі і ін. Осібно Спортова Секція С-Б зорганізувала двотижневу прогульку каюками Вереща-цею і Дністром до Заліщик. Гроші на закупно каюків зложили частинно члени, частинно Старшина С-Б. В прогульці брало участь 6 членів. Спорт каюковий найшов між членами С-Б велике признання, і є надія, що з весною 1934 р. число каюків зросте у двоє. Вже тепер плянується велика прогулька на Волинь. Перший раз на українських землях уладив весною цего року С-Б пятизмаг на приладах, який обіймав вправи вільноруч, на поручах, на дручку, на коні й вилаз на линві. Мистецтво сокільського пятизмагу добув побр. О. Москалевич, дальші місця заняли Мр. С. Дицьо і Ю. Корейба. Слідуючі змагання пляновані підчас Краєвого Здвигу в 1934 р., в котрім візьме участь представники цілого краю. Сокіл-Батько брав участь також в сьогорічних легкоатлетичних змаганнях, а саме в краєвих змаганнях і пятизмагу. І може похвалитися немалими успіхами й на тім полі. Побр. О. Семенюк добув мистецтво в пятизмагу, як рівнож заняв 2-ге місце в краєвих змаганнях в кулі й диску. Підчас ферій відбули члени кільканацять поїздок по краю, уладжуючи руханкові курси, або як відпоручники на Загальні Збори чи Сокільські Свята. Вже відбулися руханкові курси два рази у Львові дальше в Зборові, Дрогобичі, Залукві к. Галича, Стрию, Станиславові й Золочеві. Вони будуть відбуватися дальше через зиму й весну аж до Краєвого Здвигу. Приготування до Краєвого Здвигу Українського Сокільства в 1934 р. у Львові з приводу 40-ліття Сокола-Батька поступають вперід. Вже видано друком здвигові вправи для посестер, побратимів й учасників. Здвиговий Комітет складається зі Старшин Сокола-Батька і делегатів з краю. Біжучі справи полагоджує вузший Комітет, який відбуває сталі засідання. Подібні вузші Комітети повстануть по всіх повітових осередках.

У вересні ц. р. обходив С-Б Ювілей 60-ліття свого довголітнього Голови побр. проф. Івана Боберського. Обхід цей був наразі скромний і обмежився лише до засідання Старшини і вислання телеграми, однак з початком грудня ц. р. відбудеться Академія в честь проф. І. Боберського, до якої С-Б пильно приготовляється.

Щоб гідно вшанувати ювілейний рік 40-ліття істнування Сокола-Батька в 1934 р., С-Б постановив повести енергійну акцію за остаточним викупном Українського Города у Львові. Перший крок зробив проф. І. Боберський, котрий з нагоди 60-ліття уродин зложив на ту ціль квоту 60 долярів. Його слідом пішла ціла Старшина С-Б, так, що всі члени Старшини зложили від себе відповідні датки. В жовтні ц. р. відбулася в домівці С-Б пресова конференція. На ній були заступлені всі наші важніші часописи. Ціль її викликати між Українцями більше зацікавлення справою Українського Городу і причинитися до остаточного його викупна. В тій цілі розсилає також С-Б при помочі часописей 30.000 складанок П.К.О. з просьбою о датки.

Новість в житті С-Б є започатковані „Чайні Вечорі“ для членів. В їх програму входять реферати, деклямації, співи, скечі й товариські забави.

Цікаво заповідається зимовий сезон в С-Б. Орґанізується лещетарська секція і вже 12.XI. ц. р. зачалися лещатарські курси. Проектується уладження прогульки лещатами в Карпати, верхами від Сколього до Надвірної. Спортова Секція С-Б відновила рівнож ц. р. важкоатлетичні вправи. Тренінґи відбуваються правильно що суботи й обіймають дужання, підношення тягарів і бокс.

Так представляється дотеперішня праця С-Б. Найблищим пляном до здійснення є Здвиг в 1931 р. і над тим йде праця в краю.

„Революція“ в ОУН?

АТЕ доносить: „Берлінер Фольксцайтунґ” пише: В Берліні, в дільниці Вільмерсдорф є окремий осередок вишколювання українських націоналістів. Ним кермує б. ротмістр австрійської армії Ріко Ярий. Згаданий часопис атакує також нагально ґен. Ґренера, протектора ґрупи Гетьмана Скоропадського, зазначуючи, що вмішування Ґренера в українську політику не відповідає німецьким інтенціям, бо майбутність не належить до ґрупи Скоропадського, лише до „революціоністів” ...ґрупи Ярого. Серед української інтеліґенції ходять слухи, що в проводі ОУН наступив переворот. Полк. Коновальця мали усунути зі становища шефа ОУН. Його функції мав переняти Ярий. Сталося се за апробатою німецьких чинників.

Українці

у львівських високих школах.

Дописувач „Куріера Варшавського” пише: Мин. року студіювало у львівськім університеті 7358 студентів. В тім 2393 жінок. Між ними було римо-катол. 3789, греко-катол. 1025, Жидів 2160. Решта інші віроісповідання. На політехніці було 3033 студентів, між ними 171 жінок. В тім римо-катол. 2188, греко-катол. 308, Жидів 402, решта інші віроісповідання. На ветеринарійній академії студіювало 487 осіб, в тім 9 жінок. Віроісповідання слухачів: 381 римо-католиків, 61 греко-кат., 31 жидів, решта інші віроісповідання (православні й евангелики). Вища школа загран. торговлі мала 343 студентів, в тім понад 20% жінок. Римо-катол. було 204, греко-католиків 45, жидів 77. У всіх високих школах у Львові студіювало мин. року 11.221 осіб, з того 1439 греко-католиків. З трьох народів у сім краю Українці на останнім місци...

Хто буде комісарем „Народного Дому“?

Преса пише, що димісія Мих. Бачинського з комісарства в „Народнім Домі“ се вже справа дефінітивно постановлена. Не рішена покищо справа його наслідника. Зразу урядові чинники мали намір іменувати комісарем п. В. Децикевича, та в останніх днях деякі круги з ББ роблять усильні заходи, щоб комісарем настановлено д-ра Альфреда Говиковича.

Російська еміграційна преса

про українську еміграцію.

Російська преса й агенції пускають час від часу ріжні баламутні вісти про українську еміграцію. Одначе згадана преса навіть не всилі здобутися на те, щоби ті вістки не противоречили собі. І так агенція АТЕ доносить, що на равті російських монархістів в Берліні був присутний Гетьман Скоропадський. В тім равті мало взяти участь також кілька німецьких князів з Йосифом Мекленбурським на чолі. В кругах російської еміграції живо обговорюють проект супружжа кн. Віри Романов, дочки вел. кн. Константина Константиновича, з сином Гетьмана Скоропадського Данилом, котрого на послідним монархістичнім зїзді признали наслідником українського престола. — Натомість „Последнія Новості” в ч. 4612 пишуть про „повний розгром укр. сепаратистичних орґанізацій в Німеччині”. Пляни Розенберґа, шефа гітлерівської загран. політики щодо українських земель зложено вже до архіву. Коростовця, представника Гетьмана Скоропадського в Анґлії, де він видає „Інвестиґатора”, мали... замкнути до концентраційного табору по його прибутті до Берліна. Велика скількість українських еміґрантів сидить в концентраційних таборах Гітлєра на донос своїхже земляків. З представниками наддніпрянської України не хочуть говорити навіть члени гітлерівської партії не то офіціяльні особи. Зацікавлення Гітлерівців обмежується тепер лише до взаемин з Галичанами, що ґрупуються довкруги Коновальця. Так пише орґан Мілюкова...

Гітлерівці і фашисти мусять женитися

Гітлер видав розпорядок, щоби всі державні урядники женилися і тимсамим дали доказ, що годяться на популяційну політику держави. Вразі непослуху будуть звільнені зі служби. — Велика Фашистівська Рада видала до всіх підчинених організацій обіжник, в котрім взиває всіх нежонатих функціонарів партії, щоб оженилися. Коли не зроблять сего, стратять посади. Сей розпорядок вийшов на доручення самого Муссолінія і він обовязуватиме передовсім провідників фашистівського руху, щоби тим дати приклад широким кругам населення.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Українська греко-катол. церква в Шикаґу се наша найбільша і найкраща церква в Америці. Її вартість оцінюють на міліон долярів. Вона тепер під зарядом ОО. Василіян. На ній було 70.000 дол. довгу. ОО. Василіяни сплатили вже половину довгу.

Від 19—25. XI. відбудуться в Ватикані реколекції, в яких візьме участь подібно, як щороку, св. Отець.

Чудотворну подобу Кармельської Божої Матери, яка від 1932 р. була в Римі, перевезено знову дуже врочисто на Кармельську гору в св. Землі. Подоба зроблена з цінного ливанського кедру.

Чин св. Франціска бере визначну участь у місійній праці. В Европі працюють Францісканы на Балкані, в Африці мають 13 місійних областей, в Азії 23. Місійних епископів Францісканів є тепер 41.

Сила сповіди. В італійській місцевості Савона якийсь злодій украв одному панови, в часі, як він вийшов з дому, 16.000 лір. Поліція шукала кілька місяців за невідомим злодієм, однак безуспішно. Аж недавно знайшов той пан пакуночок біля своїх дверей. В нім були всі вкрадені гроші й маленький образець. Видко, що совість мучила злодія, тому він приступив до св. сповіди, а сповідник приказав гроші звернути. Отже сповідь мала успіх там, де поліція була безрадна.

В Арґентині відбуваються величаві епархіяльні Евхар. Конґреси як приготування до міжнар. Евх. Конґр. в Буенос Айрес у 1934 р.

Міжнар. Евхар. Конґрес у 1934 р. відбудеться, як відомо, в м. Буенос Айрес (Арґентина). Окремо виступлять там м. і. Поляки, Чехи й Німці. Зі східних Мароніти, Сирійці й інші. Добре булоб зорґанізувати окрему українську ґрупу з наших переселенців у південній Америці.

Ріжні католицькі стоваришення в Шікаґу оснували окреме стоваришення для мущин некатоликів, які оженилися з католичками.

Вірних малянкарського обряду є вже більше як 12000, священиків 50. Епископи й священики дуже бідують, бо все церковне майно лишилося в руках якобітів. Службу Божу правять у звичайних шопах. Але релігійний запал і взаїмна любов між Малянкарцями подиву гідні.

На зборах ІМКА в Мадрасі (Індія) один визначний Гіндус виголосив промову, в якій підніс думку, шо Індія стане одноцільна щойно тоді, як усі Індійці визнають над собою повагу Христа.

Едвард Крамер з Бальтімори осягнув рідкий рекорд. Продовж свойого життя (має 65 літ) послужив до 50 тисяч Служб Божих (нераз служить 8—9 разів денно). Служив кардиналам, епископам, священикам на цілій майже земській кулі, на суші і на морі. В своїм житті відбув він приблизно 300 тис. миль дороги. В Европі був 25 разів, у Палестині 4 рази. Взяв участь у 8 міжнар. Евхар. Конґресах. Був на авдієнціях у Пія X, Венедикта XV і вже 12 разів у Пія XI. На кождім кораблі, яким їде, сповняв уряд захристіяна. В одній лише південній Америці не був, але хоче й туди поїхати на Евх. Конґрес до Буенос Айрес у 1934 р.

Молодий Мурин і священство. Недавно один Ап. Вікарій у середній Африці дістав листа від питомця малої семінарії, в якім той просить приняти його до великої семінарії. В тім листі пише молодий Мурин м. і. таке: „З початку я думав, що лише білі можуть бути священиками. Опісля я довідався, що й чорні можуть змагати до тої гідности. Але я уявляв собі, що як Мурина висвятять, тоді він стає білий, такий, як місіонарі. В малій семинарії я пильно вчився не лише, щоби сповнити волю батька, але також, щоби колись стати білим. По якімсь часі я довідався, що хоч мене й висвятять, я дальше останю чорний. Однак я не знеохотився, бо священство видається для мене далеко вище й достойніше, ніж краска скіри...“.

З індійських магараджів один є католик: Падікара Мудаліяр з Цейльону.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СЕНЗАЦІЙНИЙ ДОПИС з Праги приносить гетьманський „Хліборобський Шлях“ в ч. 12. В нім говориться, що в кругах зближених до „Українського Бюра“ п. Макогона в Льондоні є велике невдоволення з останніх виступів пос. Мілєни Рудницької на Конґресі Національних Меншин в Берні і на пресовій конференції в Берліні. Ті виступи пос. Рудницької мали піти в розріз з політикою п. Макогона і скомпромітували його в очах його політичних приятелів, які на його доручення помагали пос. Рудницькій. П. Макогон з того приводу рішається занехати свою політичну діяльність та звинути свої пресові представництва в Льондоні, Женеві та Празі. — Дуже се цікава річ: бо що се був за „політичний діяч“, котрого одна особа одним своїм виступом могла так скомпромітувати, що він мусить звивати свої бюра й лишати на леду всіх, що з ним звязалися... Пождім на дальші вияснення тої цікавої таємниці, й може діждемося дуже цікавих ревеляцій.

ПАРИЖСЬКИЙ „МАТЕН“ напечатав розмову своєї співробітниці з головою уенерівського центру А. Лівицьким про події на Вел. Україні.

МАДЯРСЬКІ ПОЛІТИЧНІ КРУГИ оферували Словакам широку автономію з власним соймом і військом, колиб вони згодилися вернути до Мадярщини. Провідник католицької опозиції в Словаччині о. Глінка, на руки котрого вплинула ся оферта, відкинув її й оповістив, що Словаки мають досить поверх 1000-літної практики в пожиттю з Мадярами.

НІМЕЧЧИНА предложила Чехословаччині договір про ненапад. Міністр Бенеш відповів, що до такого договору мусілаб бути влучена Польща. Крім того чехословацьке правительство мусить вперед відбути нараду з французьким правительством. (ПАТ).

ПРЕДСТАВНИЦТВО ЖИДІВ в Німеччині візвало Жидів, щоб вони у виборах до парляменту і в плєбісциті всі голосували за гітлєрівською лістою, не зважаючи на переслідування в Німеччині. („Їдіше Рундшав“).

У ФРАНЦУЗЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ посол Пезет домагався протинімецької інтервенції Франції в середній і східній Европі. Посол Марен жадав інтервенції в справі нарушення невтральности лівого берега Рену. Берлінська преса називає ті виступи божевільними проявами ненависти.

РОСКОЛ СЕРЕД СОЦІЯЛІСТІВ у Франції поглиблюється. Крім ґрупи Реноделя з 35 членами відкололася нова ґрупа 10 послів з Ератом на чолі. Сподіються дальших сецесій. Також серед радикалів заноситься на роскол.

ПАРИЖСЬКІ ЧАСОПИСИ пишуть, що переговори між СССР й Америкою перервані з причини ріжниці думок в справі довгів, признаних Керенським. Аґенція Райтера повідомляє, що взагалі вигляди на порозуміння малі.

СТАЛІН І МОЛОТОВ підписали декрет, яким забороняють свобідну торговлю сільсько-господарськими продуктами, доки не будуть утворені резерви збіжжа. (ПАТ).

ГОЛОВА СОВІТСЬКОГО НАРКОМУ (правительства) Молотов виголосив остру протияпонську промову. На се представник японського мін-ства загран. справ сказав: „Мало нас обходить, що Молотов говорить, бо не можемо вплинути на спосіб його думання“.

АМБАСАДОР С. С. С. Р. В ТОКІЮ Юренєв зложив японському правительству протестаційну ноту в справі перелету японських літаків над територією СССР в околиці Владивостоку. Нота називає сей факт „безцеремоніяльним і безпримірним нарушенням границі“. (ПАТ).

КОЛО КАМЧАТКИ совітський торпедовець затопив 2 японські гарматні судна. Коло стації Манчуля червона армія обстрілювала японську ескадру зложену з 9 літаків. 3 літаки впали на землю. Таке доносить поважна аґенція „Юнайтед Прессс“. Другу вістку Совіти заперечують.

НОВИНКИ

Попередне 86 ч. „Нової Зорі“ прокураторія сконфіскувала в чотирох місцях: цілу передовицю, два місця в дописі про концерт в память Шашкевича в Судовій Вишні та одну новинку про події в краю.

На могилі о. Маркіяна Шашкевича у Львові відправлено панахиду з приводу 40-ліття перевезення його домовини з Новосілок до Львова. В панахиді взяли участь О. О. настоятелі і професори Богословської Академії, питомці, представники українських інституцій і шкіл. Питомець V р. Іван Миронюк виголосив відповідну проповідь.

Увязнили гр.-кат. священика о. М. Ґіля, пароха в с. Яргорів, коло Монастириськ. В дні жалоби і протесту 29. X. с. р. о. Ґіль відправив богослуження і виголосив проповідь. Пополудні тогож дня поліція перевела ревізію в о. Ґіля, увязнила його й завезла до вязниці в Станиславові. Підчас ревізії не найшли нічого.

Ревізії й увязнення були також в Стрийщині, Турчанщині, Любачівщині, в Галичі та в інших повітах.

Українські протестаційні віча і походи проти подій на Вел. Україні відбулися в Филядельфії, Рочестері, Дітройті і Ню-Йорку.

Протестаційні Збори проти голоду на українських землях під большевиками відбулися також в Бельґії в м. Лієж й у Франції в м. Корбей і Омекур.

о. Августин Волошин з Ужгорода подарував дім для українського сиротинця вартости 300.000 чеських корон.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні відбувся виклад д-ра Б. Крупницького на тему: „Теофан Прокопович і Шведи“.

Про знаменитого українського мистця Глущенка, якого твори бачили ми на виставі в Національнім Музеї у Львові, вийшла моноґрафія: Henri Poulaille: Gloutschenko. Editions Le Triangle. 8 Rue Stanislas. Paris 6. 8^0 стор. 16 і 24 таблиць. „Праґер Прессе“ помістила прихильну згадку про ту моноґрафію.

Участь членів УФОТО в міжнароднього сальоні. Недавно відбувся у Кракові VII. Міжнародній Сальон Фотоґрафіки в Польщі. Участь в ньому взяли вперше два члени УФОТО, пп. Олександер Мох і Ярослав Савка. Праці наших дебютантів звернули на себе увагу фахової критики. Львівський фотоґрафічний журнал „Kamera Polska“ відмітив працю п. Моха (Василіянська церква). Паризький „La Revue Moderne“ звернувся до обох авторів з проханням надіслати редакції згаданого журналу свої світлини враз з даними про свою фотоґрафічну працю.

Т-во українських техніків „Основа“ у Львові перенесло недавно свою домівку з Акад. Дому, Супінського 21, до забудовань св. Юра, де дістало безплатно 4 кімнати. З них дві призначено на клюб, дві на студентську харчівню.

В Бурштині ремісниче т-во „Зоря“ проявляє найбільшу рухливість. Т-во має хор. Орґанізується також трубна орхестра.

Увільнений зі служби монтер загального шпиталю в Станиславові Йосиф Нич убив директора того шпиталю д-ра Ляхмунда. Знаного оператора. Кривавий злочин викликав велике вражіння в місті й околиці.

Поліція опечатала читальню „Просвіти“ в с. Сулимів, пов. Жовква, за те, що в тім селі одна особа занедужала на тиф.

У Львові недавно тому погасло електричне світло на 15 мінут. Станули трамваї. Подорожні що їхали на стацію, спізнилися до поїздів. Таке діється частенько...

Вовки появилися масово в Коломийщині. Вони нападають в білий день на селянські господарства і забирають худобу. Староство орґанізує масові лови на вовків.

Коло Космача чотири вовки напали на дві жінки. В останній хвилі жінки вилізли на дерево і в сей спосіб виратувалися від страшної смерти.

Мін-во комунікації повідомило пресу, що при зелізниці нема жадних посад. Тому подання в тій справі безцільні.

Користайте в нагоди! Крівові ціни! З днем 25. жовтня ц. р. обнизили ми ціни на підручники до навчання релігії в народних школах. 1) Малий катихизм коштуватиме 0·60. 2) Біблія прегарно ілюстрована коштуватиме 1·20. Досвідчений катихит знає, що навчання релігії тільки тоді успішне, коли вся дітвора рівночасно закуповує підручники. Тому тільки гуртові закупи доцільні, а ми даємо на сплату. Замовляти „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 183-6-16

Черговий Славістичний Конґрес відбудеться в Варшаві 1934 р. У звязку з тим Український Науковий Інститут в Варшаві уділяє інформацій українським науковим силам, які хотілиби взяти участь в тім Конґресі. Адреса Інституту: У. Н. І. Варшава вул. Служевська 7 м. 4.

Надгороду Нобля в ділянці літератури дістав с. р. російський письменник Іван Бунін, що живе в Парижі на еміґрації й має поверх 60 літ. Надгороди в ділянці фізики одержали: проф. Гайзенберґ з Липська, проф. Шредінґер і проф. Дірак з Оксфорду,

Шість протирелігійних звукових фільмів проти Різдвяних Свят і взагалі проти релігійних культів приготовляють тепер в Москві в кількох мовах. Натомість рідко чуємо про нові релігійні фільми.

Гітлер заповів реформу німецьких театрів. З них мають повикидати всі деморалізуючі або непатріотичні твори.

В Ромунії є 7.000 безробітних учителів народних шкіл і 6.000 безробітних учителів середних шкіл.

Палата Союзу Народів, котру відкрили перед кількома днями, коштувала досі 30 міліонів золотих франків.

Б. російський філянтроп-міліонер Сібіряков помер в нужді в Ніцеї. Він був чи не найбогатшою людиною в царській Росії. Свого часу горячо підпирав шведських подорожників і дослідників, фінансуючи їх наукові виправи. Сібіряков полишив у Росії величезне майно, котре сконфіскували большевики.

Всециганський конґрес відбудеться в Букарешті. В нім возьмуть участь Цигани з ріжних країв. Навіть Цигани нас випереджують.

В Злучених Державах Півн. Америки фармері чотирох стейтів здержали зовсім вивіз рільних продуктів до міст. В той спосіб хочуть вони піднести ціни на свої продукти.

Голівуд столиця продукції фільмів завмирає. Ріжні „звізди“ і „звіздарі“, які колись жили в роскішних віллях, держали штаби служби, покоївок, шоферів, давали заняття фризієрам, кравцям, шевцям і т.п., тепер дуже обмежують свої видатки.

Ґумор. Лікар нотує свої замітки про хору й тихо вимовляє: Сильні болі голови, жовчове каміння, заатаковані нирки.... а кілько пані мають літ? — 22, пане доторе... і заникання памяти, кінчить свої записки лікар.

Американська поліція увязнила відомого французького письменника комуніста Барбюса в хвилині, коли висідав на острові Елис Айленд. Йому закидають, що приїхав до Америки ширити комунізм.

Погляд, що Індіяни в Америці вимирають, показався хибний. Окремий уряд для Індійців у Вашинґтоні „Індіян-Борд“ доказує статистично, що скількість Індіян від рр. 1870 до 1928 зросла з 300.000 на 350.000. Дальші літа також виказують приріст.

Листи писані людською кровю. До трибуналу, який засудив 10 офіцирів маринарки в Японії на 15 літ тюрми за участь у вбивстві премієра Інукаї, надійшло понад міліон листів з просьбою за лагідним виміром кари. Тисячі листів були писані людською кровю.

Ґандія обкидали яйцями. В Наґпурі підчас промови Ґандія противники обкидали його гнилими яйцями. Ґанді перервав свою промову. Так минає слава Ґандія...

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Нові українські кооперативи. Дирекція РСУК-а приняла 9 нових кооператив: дві „Українські Райфайзенки“ в с. Теслугів, пов. Дубно на Волині і в с. Зарайсько, пов. Самбір; Українська Щадниця, Горошова, пов. Борщів; „Селянська Поміч“, Ласківці, пов. Теребовля; „Єдність“, Новосілки; „Селянська Каса“, Стариска; „Зоря“, Грушів, пов. Яворів; „Спілка Ощадности і Позичок“, Ніновичі, п. Ярослав.

Кооперативні анкети відбулися недавно в Тернополі, Золочеві та Ковлі.

Дефіцит Польщі в торговельнім білянсі за жовтень виносить 13 міліонів зл. Привезено товарів за 104 міл. зл.; вивезено за 91 міл. зл.

Польська кооперація. До 5 польських ревізійних союзів, згуртованих в „Обєднанню Рільничих Кооператив Польщі“, належало 30. VI. с. р. 3920 кооператив, з того 2831 кредитових, 135 рільничо-торговельних, 107 сільсько-господарських і 8 господарських централь. Варшавський Союз має 1900 кооператив, львівський 1598, катовицький 209, торунський 167, тешинський 95. Ті всі союзи ведуть переговори в справі злуки в один загальний ревізійний союз рільничих кооператив.

Війна трьох найбільших світових валют. З Лондону доносять: Нова знижка доляра осягнула найнижший курс в повоєннім часі. В однім дні доляр стратив 20 пунктів. Сподіваються дальшої знижки. Причина теперішнього обниження ціни доляра лежить радше у втечі від доляра ніж у скуповуванні золота Америкою. Вислідом утечі від доляра був також упадок курсу американських паперів. В кругах Сіті сумніваються, чи Росвелтови вдасться опанувати упадок курсу доляра і задержати його в відповідній хвилі. Рівночасно дався зауважити рух капіталів з Парижа до Лондону. Наслідком того французький франк впав: за фунт платиться 81.1 (досі 80.50). Англійський Банк відразу прийшов з допомогою Французькому Банкові, урухомивши вирівнуючий фонд.

Росвелт рішив скуповувати золото в в Европі. Економічні круги твердять, що се може захитати рівновагу франка. У звязку з тим міродатні французькі круги заявили що франкови не загрожує ніяка небезпека і що Франція не відступить від паритету золота.

„Король“ американського автомобілізму Форд, який довго опирався заряджженням Росвелта, вкінці підчинився йому і приняв т. зв. кодекс праці.

Японія виказує велику економічну експанзивність в Азії й Африці. Крім дотеперішних ринків збуту в останніх часах Японія здобула ринки Сіяму, Арабії, Іраку, Палестини, Сирії, Полудневої Африки і латинської Америки. Рівночасно з тим корчиться збут Анґлії й Америки. Японський промисл побиває конкурент в дешевизною. Декотрі продукти 10 — 25% дешевші від европейських й американських. Вслід за економічним опановуванням ринків збуту росте в тих краях також культурний і політичний вплив Японії.

ЖЕРТВИ

Впр. о. Іван Крук, Керниця, п. Городок Ягайлонський прислав зл. 53·50 для голодуючих на Великій Україні.

Хв. Греко-катол. Уряд парох. в Новім Санчи зл. 70·— для голодуючих на Великій Україні (збірка в парохії).

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·61—5·59 зл. Золотий доляр 9·05—9·07. Канад. доляр 5·60; 1 нім. марка 2·12; 100 фр. франків 34·86; 100 чеських корон 25·50—26 зл.

Збіжжа: Підволочиська: пшениця 18 зл; жито 14—15; ячмінь 11; овес 11·25; бульба 4·50; гречка на мливо 19—20; кукурудза 28; фасоля біла 26; фасоля краса 22; горох пільний 22·50; просо 29; лен 40; конюшина чер. 90; мак синій 55; конопляне сімя 25; ґрис пшен. 8·50; ґрис. жит. 7·75 зл. Обороти всіми родами збіжжа. Овес подешевів, жито, гречка, кукурудза і ґрис подорожіли. Тенденція на загал удержана.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла дес. 2·90; за 1 л. молока 22 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яєць 4·60—4·80 зл. — Тенденція на всі артикули сильна, на яйця звишкова.

Мід: Кооп. „Рій“ продає мід: липовий 3 зл., гречаний 2·40; з ріжних цвітів 3, гірський 3·80 зл. за 1 кг.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІЯ: Голос пустині.
АТЛЯНТІК: Кінґ — Конґ.
КАСІНО: Тисяча і друга ніч.
КОПЕРНИК: Новітний Робінсон.
МАРУСЕНЬКА: Новітній Робінзон.
МІРАЖ: Конґрес танцює.
ПАЛЯС: Мушу Тебе здобути (Ян Кепура).
СВІТ: Під Твою милість.
СТИЛЕВЕ: Маски д-ра Фу-Ман-Чу й ревія.
УТІХА: Геройство народів. й ревія.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.
120 42-50

ХТО ХОЧЕ навчитися доброї української літературної мови, пізнати історію своєї мови, довідатися, як де говорить український нарід —
ТОЙ МУСИТЬ ПЕРЕДПЛАТИТИ НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ МІСЯЧНИК
„РІДНА МОВА“
Присвячений всебічному вивченню української мови
Головний Редактор і Видавець Проф. Д-р ІВАН ОГІЄНКО.
ПЕРЕДПЛАТА: 6 зл. річно, 3 зл. піврічно, 1 зл. 50 гр. квертьрічно. За границею 2 американські доляри або їх рівновартість ув іншій валюті (35 кор. чеських, 180 леїв рум., 5 нім. марок, 30 франків французьких, 65 динарів). ЗРАЗКОВЕ ЧИСЛО 50 ГР.
Конто чекове П. К. О. Нр. 27.110.
Адреса редакції й Адміністрації:
Warszawa ul., Stalowa 25 m. 10 —
ТЕЛЄФОН 10-24-05. 186-2—3

ФАБРИКА фортепянів пянін і гармоній, продажа, виміна, направи, строєння,
М. ШКЕЛЬСКІ
Львів, Оссолінських 10. Тел.: 87-23 160.
160 15-16

ГЕМОРОЇДИ
Гемороїдальні чіпки ҐОНСЕЦКОГО
(з когутиком) усувають біль, печення, крівавлення, свербіння, гоять ранки і зменшують ґузи (жиляки). Продають аптики. 198—3-?

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ МАЄ СОЛІДНІ СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ ТАКОЖ ВИКОНУЄ НА ЗАМОВЛЕННЯ ВСЯКІ МЕБЛІ — ПО ПРИСТУПНИХ ЦІНАХ. 112-46-50
РОБІТНЯ МЕБЛІВ
Едварда КЛЄБАНА
Львів-Знесіння, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45
Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм.) за текстом 20 сот., в тексті 30 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — Здрукарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5. Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя, 19 листопада 1933. Ч. 88 (686).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Тайний договір Америки з СССР

З Парижа повідомляють: „Харбінское Время“ оповістило сензаційний документ, тайний договір між Злуч. Державами Півн. Америки і СССР. Зміст: 1) Збільшені видатки на зброєння СССР проти Японії покриває Америка. 2) За воєнні кораблі, замовлені Совітами в Італії, заплатить Америка. 3) На випадок війни СССР з Японією Америка доставляє СССР матеріяли, харчі та гроші. 4) СССР признає Америці ріжні концесії та право в першу чергу фінансувати совітські підприємства. Сей тайний договір мали заключити перед початком сего місяця. Таким чином на випадок війни між СССР і Японією Совіти матимуть активного союзника. Крім сего також інші держави поможуть Совітам зброєю і грішми. Японія буде осамотнена. Так пишуть... — Тайний договір може бути фактом. Який буде його вислід, невідомо.

Японсько-совітська війна

се „питання найблищих днів“.

Комунікат японського уряду загран. справ оповіщує: Совітський комісаріят війни наказом з 7 листопада б. р. повідомив всіх вождів червоної армії на Далекім Сході, що війна з Японією се питання найблизших днів. У звязку з тим в міродатних японських кругах підчеркують, що Японія здає собі справу з того, що червоне правительство постійно побуджує своїх горожан до війни. Одначе Японія плекає лише мирові тенденції. Доказом того факт, що в останнім часі забрала з Манджурії цілу дивізію військ. — Серед таких запевнень мира готуються до війни.

Франція на розпутті

У французькій пресі йде тепер дуже важна дискусія на тему: Як Франція має поступити супроти Німеччини по виборах до райхстагу? „Матен“ пише: Тепер Франція знайшлася на перехрестю доріг. Має до вибору три дороги. Перша, се дорога сили, голошена марш. Фошом. Він жадав, щоби Франція залишилася над Реном 50 літ. Друга дорога веде до безпосередних розмов з Німеччиною без участи інших держав. На сю дорогу хотів увійти Бріян. Трета дорога йде в напрямі тісної співпраці за всяку ціну з союзниками з останної війни. Та тут рівночасно треба вести за руку приятелів з повоєнного часу. Се дорога дуже тяжка. Сею дорогою Франція йде 15 літ. Одначе висліди не захоплюючі. „Матен“ каже, що з сих трьох доріг тепер найліпше відповідає спроба безпосередного порозуміння з Німеччиною. Ся дорога небезпечна і вимагає рішучости, одначе вона може ще все вратувати.

Археольогічні роскопки коло Львова

З рамени Археольогічного Інституту львівського університету перевів археольогічні роскопки в околицях Львова проф. Т. Сулімірский. Роскопано 6 передісторичних могил. Знайдено там кістяки в сидячій поставі і глиняні посудини в виді амфор, вигладжені кремінні сокирки і бурштиновий звисничок. Се останки по якімсь мандрівнім племени зперед 1700 літ перед Христом. В Грибовичах Малих д-р М. Смішко (Українець) перевів роскопки земних валів з XII—XIII ст. по Христі. При перекопуванні ровів сеї твердині з княжих часів знайдено сліди осади з молодшої камінної епохи, т. зн. з 2000 літ перед Христом. В ній знайдено в гробі кістяк і чотири посудини, в котрих стверджено останки харчів. Побіч знайдено кремінну сокиру, ніж та бронзову пацьорку. В іншім місці сего городища відкрито кілька передісторичних хат-землянок, відломки глиняних посудин і кремінних знарядів та румовища стін глиняних хат. Стверджено, що на 2000 літ перед Хр. мешкало в околиці Львова рільничо - пастирське племя. По знищенні тої оселі на сім місці ніхто вже не мешкав. Щойно десь коло XII ст. нашої ери заложено там оборонний город. В наступнім році роскопки в околицях Львова вестимуть дальше.

Показчик крізи і нужди

Польський інститут дослідів над цінами і конюнктурою оповістив порівнуючі цифри спожиття предметів першої потреби з передкрізового року 1928 і з біжучого року. Показчик спожиття тих предметів в 1928 р. означено цифрою 100. Отже коли показчик спожиття печива по містах в 1928 р. виносив 100, то сей показчик в б. році обнизився на 78.4 і т. зн. спожиття зменшилося на 21·6%, білетів до кін продано в б. р. на 18% менше ніж 1928 р., показчик спожиття цукру в б. р. виносить 83 (спожиття змаліло на 17%), спожиття пива зменшилося аж на 57%, спотребування тютюну на 17%, нафти на 29%. Спожиття предметів першої необхідности в біжучім році в порівнанні з 1932 роком представляється так:

тютюну	зуживають	менше	на	30%
спірту	„	„	„	50%
сірників	„	„	„	18%
вугля	„	„	„	20%
соли	„	„	„	20%

Коментарі до сих цифр зайвні...

Великі дефравдації в Касі Хорих

Варшавська прокураторія скінчила слідство проти інкасента Каси Хорих Станислава Квятковского, котрий присвоїв собі підчас свого урядування пів мільона зл., стягнених з ріжних інституцій, як обезпеченеві складки для Каси Хорих. Квятковскі допустився дефравдації на спілку з бухгальтером Сохачевским, котрий в книгах затирав сліди надужить. Оба дефравданти вели дуже скромне життя. Гроші так сховали, що не можна їх знайти. Ощадність дефравдантів се рідке явище.

Перший Мурин англійським льордом

Перший раз в історії Англії признано Муринови шляхоцтво й іменовано його льордом. Лінкольн Бун, перший „чорний льорд“, зробив дуже богато добра для чорних горожан Англії в її кольоніях. Він побудував своїм коштом богато шпиталів, позасновував ріжні суспільні та добродійні товариства. Також прислужився богато для скріплення англійської кольоніяльної політики.

Не вистарчить, що Ви виповіли в ПЗУВ обезпечення 1/3 частини вартости своїх будинків і обезпечили її в Т-ві Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

ВИ ЩЕ МУСИТЕ НАЙДАЛІ ДО 25. ГРУДНЯ Ц. Р.

внкупите свою будинкову полісу на 1934 рік у приналежній аґенції Т-ва Взаїмних Обезпечень „ДНІСТЕР“.

Ясно і виразно!

Польський консерватизм і українське питання.

Як ми відмітили в ч. 71 „Нової Зорі“, появився в серпневім випуску головного орґану польського консерватизму „Наша Пшишлосць“ звіт з дискусії на зібранню Кружка прихильників „Н. П.“, в котрім заторкнено також українське питання. Як? — про се поінформували ми наших читачів у статті п. з. Польський консерватизм у відношенні до України, наводячи з „Нашої Пшишлосці“ дослівно (навіть у польськім оригіналі) і буквально все, що відносилося до України. Статтю закінчили ми ствердженням, що висловлений у згаданій дискусії дром Яном Бобржиньским і напечатаний відтак у „Нашій Пшишлосці“ погляд в українській справі мусимо вважати з огляду на його автора і видавництво поглядом польського консерватизму взагалі так довго, поки не появиться рівнож авторитетний інший консервативний погляд на українську справу.

У відповідь на згадану вище нашу статтю напечатав др Ян Бобржиньский в ч. 81 „Нової Зорі“ Отвертий лист, в котрім старався ослабити негативне враження, яке викликав його виступ в українській справі серед Українців і навіть серед деяких Поляків. Він написав там між ін.: „Природно, що інакше, докладніше, я висказавсяб у кождій квестії, що торкається української справи, колиб мова була спеціяльно про неї“.

І на те докладніше сформулованя поглядів польського консерватизму в українській справі не прийшлося ждати довго. Бо вже у випуску за жовтень „Нашої Пшишлосці“ появилася окрема стаття Станьчика (псевдонім) п. з. Боротьба за українську програму, в якій автор, як сам каже, виложив ясно і виразно польське становище взагалі, а зокрема становище польського консерватизму в українській справі в цілім її обемі.

Пригляньмося тому становищу ближче.

Починається стаття Станьчика відміченням, що в останнім часі заатакували „Нашу Пшишлосць“ ріжні українські і польські видавництва з приводу висуваних нею певних програмових тез, котрі безпосередно чи посередно торкаються української справи. Атакуючі старалися підсунути тому спокійному видавництву ріжні україножерні, імперіялістичні погляди. Тому, що редакція „Н. Пшишлосці“ не любить тратити часу і заходу на полеміку, слушно твердячи, що оден дрібний позитивний, конструктивний чин безконечно більше значить ніж усякі критики, зудари і полеміки, то виручає її автор, Станьчик, як дух конструктивної польської думки від чотирьох сот літ, і забирає голос,

„щоби виложити всім заінтересованим ясно і виразно напрям, в якім іде „Наша Пшишлосць“ в українськім питанню пером, словом і чином, не оглядаючись на ніщо, тільки маючи на оці глибшу рацію стану поль-

ської держави й українського народу“ (підчеркнення наші. — „Н. З.“).

Автор аргументує, чому він те робить. Він каже:

„Той, хто серіозно займався польсько-українською проблемою, або якимсь її відтинком, не повинен у своїй акції вуалювати (прислоновати — „Н. З“.) своєї програми, своїх переконань у тій справі також і з точки погляду дальшої перспективи, бо всяке загадкове поступування, котре ставить перед собою всюди знаки запитання на будуче, тільки затемнює проблему, завищує її в повітрі й заострює через те положення.

„В тім власне — каже Станьчик — лежить мимоволі найслабша сторона богатьох розвідок, статтей і проектів, яких від літ є богато в політичній польсько-українській публіцистиці, передовсім з польської сторони. Бо вона кладе дуже дипльоматично натиск на конечність т. зв. згідного співжиття Поляків з Українцями в границях польської держави, поручає далеко йдучу толеранцію і лібералізм Полякам, а Українцям льояльізм і погодження з істнуючим станом річей, але з правила мовчить про найважнішу та найбільше дразливу справу, а то, в імя якої то ідеї, якого обосторонного інтересу має розвиватися те згідне співжиття й як довго? Бо чейже реальний політик не повинен манити себе, що в нинішних умовах загального національного освідомлення на цілім світі й навіть аж надто всюди вибуялого націоналізму, буде можливе на довшу мету здавити чи зігнорувати горячі змагання до власної державности кількадесятьмільонового народу, що безмірно шкідливим може стати для кожної держави постійне істнування в його границях кількамільонової ірриденти. Такі проблеми на довшу мету дуже небезпечні, бо вони мають характер стихійних змагань, можна і треба лагодити і звертати на бажані шляхи тільки висуненням зовсім виразних цілей, хочби осягнення тих цілей не було на разі ні актуальне ні реальне. В дусі тих цілей, хочаб ними офіційяльна політика зовсім не могла займатися, тим менше підпирати їх, повинна одначе настроюватись приватна публична опінія й готовитися так на всякі евентуальности, в історичній еволюції завсіди можливі, щоб не дати заскочити себе несподіваним випадкам.

Пригадавши, що одною з найголовніших причин упадку давної Польщі, крім внутрішньої анархії й ослаблення, був власне упадок всякої державно-творчої ідеї, в наслідок чого Польща програла капітальну балтійську справу, не визискала, як слід, виїмкового ослаблення Німеччини трицятьлітньою війною, програла справи козацьку і кримську, програла кілька разів російську справу, програла справу наполеонську—Станьчик кличе до Поляків:

„Не програймож тепер знов капітальної для нас української справи! Але коли хочемо її колись виграти, то, черпаючи науку з тяжкого досвіду наших предків, треба конче взяти в руки першу ініціятиву і виступити супроти Українців з виразною — хочби цілком неофіційяльною — програмою... Кождий Українець, політик чи неполітик, повинен знати, як принайменше приватні поважні круги польського громадянства уявляють собі евентуальну українську будуччину і в чім булиб готові в даній оказії українським аспіраціям допомогти, а в чім перешкодити. Так ставить справу „Наша Пшишлосць“ — очевидно тільки за себе і за своїх сторонників...*)

Згадавши ще про польсько-російський пакт, заключений літом сього року в Льондоні та заявивши з притиском, що „очевидно не може бути з нашої сторони й мови, щоб ми підпис нашого уряду мали дезавувати якою небудь антиросійською акцією“, пожалівши далі з тої причини Українців, котрі „мусять знати, що поки істнує наше дипльоматичне перемиря з Росією, то й мови бути не може про якінебудь потягнення, навіть з приватної польської сторони, проти тої держави, як контрагента льондонського пакту“ — та заразже розгрішивши себе й польське громадянство від того пакту („але чиж хто небудь з контрагентів того пакту мігби твердити, що він буде вічний“? — а коли ні, то „кождий живий нарід повинен завчасу готовитися на таку евентуальність“...), — Станьчик приступає вкінці до прецизования свого становища в українській справі. Отже:

„Одною з найважніших витичних ліній для Польщі є готування на повстання самостійної великоукраїнської держави але готування таке, щоб воскрешена евентуально Велика Україна була від початку звязана з Польщею сильною реальною унією“.

„Бо згодиться на те — каже Станьчик — коли не голосно, то бодай у глибині переконання кождий розумний Українець, що в данім, істотнім положенню українських земель й української справи:

1) Польща се єдина держава на світі, в котрої щирім інтересі може лежати повстання української держави,

2) те воскресення не може в даній історичній конюнктурі наступити без значної інтеренції Польщі,

3) обі держави, польська й українська, мусять бути відразу звязані сильною реальною унією, бо в разі повної незалежности від себе й розбіжности сусідської політики, котра з того вийшлаб, скервавилибся неминучо в завзятих боях, чи щонайменш ослаблювалисяб постійно в засадничих незгодах — на користь, очевидно когось третього.

„Отсе три аксіоми — математичні істини — польської й української рації стану, яких ясне сформулования вимагає щойно доцільности як згідного співжиття обох народів так і доцільність та конечність згідної їх співпраці на всіх областях, від теоретичної науки аж до практичної політики й господарки.

„Також повинні памятати Українці з сеї і з тамтої сторони кордону, що ніхто для них задурно не буде витягати каштанів з огню. Польща зажадає від них в данім разі тісної унії на основі усталення спільности певних справ, в договорах, переведених на засаді: рівні з рівними. У виспіді повстане могутна сила і польський купець буде мати такеамо легкий доступ до Чорного Моря як український купець до Балтику, а вимріяна торговельна лінія Гдиня — Одесса стане фактом з величезною користю для Унії.

„Не виходить з того одначе зовсім, — каже автор, щоб ковочасна Польща хотіла повторяти похибки минувшини і гнобючи незалежницькі українські тенденції, брати на себе надмірний і архіклопітливий тягар кермувати внутрішньою управою воскресеної України. Ніщо подібне — нехай Українці полагоджують те самі між собою й удаляться, як їм тільки подобається, щоб лише зрозуміли, конечність у спільнім інтересі відповідної лучности обох держав і народів“.

Таке становище автора у відношенню до Великої України.

З черги переходить п. Станьчик до зясування свого становища до українських земель, котрі вже є нині при Польщі.

Отже передовсім Галичина, яку автор назвав „Малопольска Всходня“ згл. Польска Червона Русь. Вона повинна стати Піємонтом в приготованні виложеної вище польсько-української будуччини на терені приватної публичної опінії. Але власне вона становить начеб „найтруднішу“ і „найдразлившу“ тему в польсько-українських відносинах. Що має з нею бути в разі повстання самостійної України? Польський націоналізм лютує на саму думку піднесення такої проблеми, а український націоналізм прилучує згори „Галичину“ до велико-української концепції. Наводить при тім приклад Шлезька.

„Поставлення справи (Шлезька) зовсім фальшиве, каже Станьчик, а зате справа Червоної Руси зовсім проста на тлі дійсної дійсности, а не уроєної!“

Далі Станьчик торкається історії обох згаданих справ. Отже Шлезьк Польща видала Німцям і він у своїй більшости разом зі столицею Вроцлавом зовсім знімчився; до нього, поза частиною опольського округа, жаден тверезо думаючий Поляк не має ніяких ревіндикаційних претенсій.

„Інакше з Червоною Русю. Вона стала від непамятних часів корінною складовою частиною властивої Польщі й то не силою меча, як се ex post український націоналізм силується доказати, але внаслідок певної добре знаної історикам історичної еволюції. Її історія відкололася від історії решти руських земель іще перед якою небудь польською інґеренцією в її долю. Заняв її Казимир Великий як небезпечну тоді для Польщі безпанську землю — res nullius — на котрій бушували Татари, Волохи і Литовці. Хотячи відвернути ту небезпеку, мусів найперше поконати Татарів в битві під Люблином. А потім став мурувати деревляний львівський городок і заснував — церкву св. Юра. (?!! — Ред. „Н. З.“) А відтак, по усуненню Ядвигою угорського губернаторства, благали її представники світського громадянства і клиру Червоної Руси, щоб остала там довше, для — дальшої конечної стабілізації ладу і порядку!

Згадавши далі про польську кольонізацію і денаціоналізацію Червоної Руси — одно й друге автор представляє не як наслідок заборчої політики, але як щось зовсім природне — він переходить до нинішньої Галичини.

„В остаточнім отже історичнім висліді нинішня Польська Червона Русь не є краєм ані чисто польським, ані чисто українським, але визначно двонаціональним, двомовним, звязаним щоправда далеко сильніше всякими вузлами з корінною Польщею ніж з властивою Україною, котрої чейже під Перемишлем, Львовом, а навіть Тернополем і Станиславовом ніколи не було, отже є зовсім спеціяльним твором. Розвязати його проблеми на площині аспірацій націоналізму українського чи польського абсолютно не можна. Сплетення польсько-українських відносин там так скомпліковане і так взаємно повязане, що кожда держава, польська чи українська, котра хотілаб силою розвязати його на свою сторону, натрафить на могутну польську або українську ірриденту, котра завсіди буде їй отруйним тернем на шляху. Ту правду мусять добре упритомнити собі обі сторони.

Якеж заключення робить Станьчик супроти того відносно Галичини?

„Отже супроти того найпростіший вихід з тої ситуації се признання факту, що Червона Русь мусить залишитися безпосередно в границях польської держави, поза обсягом евентуальної самостійної України, в котрій, кажучи правду, відразу почуласяб але й почалаб ґравітувати з поворотом до Польщі. Sic fata tulere. Натомість мусить бути спеціяльним твором (підчеркнення автора) відповідно до свого мішаного характеру й становити поміст між обома державами. Українці повинні памятати, що Львів тільки дуже слабо може промовляти до правдивого українського патріотизму (бо чимже?), натомість промовляє до польського патріотизму рівно сильно, як Краків, Познань чи Варшава. Не можна перейти над тою історичною й актуальною дійсністю до денного порядку. Не можна заступити того якимось поверховним „святоюрським“ кличем і крикливими походами на зразок націоналізму XX-го століття. Але й польське, поверх двомільонове (?) населення Червоної Руси мусить памятати, що то там одначе нецілком Польща, але по справедливости Червона Русь, котра повинна працювати для спільної, польської й української, справи, для будучої — можливої й бажаної політичної упії двох держав. Іншої розумної, для обох сторін корисної розвязки проблеми на довгі часи нема, хіба що націоналізм вибере зажерту боротьбу, котра напевно — ніколи не скінчиться!

Стільки про Галичину.

„На тім повинен я властиво скінчити, — каже Станьчик. Але є ще одна справа, котрої промовчати не хочу і не можу. Оскільки знаю, ніхто її досі не смів порушити голосно, отже власне тому роблю се я, Станьчик.

„Ходить про істотний, нинішний, актуальний напрям українського націоналізму. Той націоналізм, що істнує в границях польської держави й має своє огнище очевидно на Червоній Руси, говорить вправді на вічах, в ґазетах і брошурах про будучу Велику Україну, але трактує ту справу не надто серіозно, як для політичних актуалістів надто далеку, сумнівну, нереальну. Супроти стану річи в Росії і супроти актуального положення українського народу взагалі, оперують великоукраїнською ідеєю може радше як загріваючим кличем для порушування мас і — докучання (!! Ред. „Н. З.“) Полякам (!? Ред. „Н.З.“). Я завважив на поважніших польсько-українських зібраннях, що з тою концепцією виступають сміліше радше Поляки ніж Українці. Натомість вирушив український націоналізм на підбій — Польщі!

„Так! Резиґнуючи на разі з позакордонних мрій, рушив на підбій Польщі двома шляхами, на захід і на північ, послугуючись у своїй експансії всякими положеними на тих шляхах районами, чи навіть тільки розпорошеними оселями, які хочби частинно замешкує руська людність. Іде український націоналізм на захід, через Лемківщину аж під мури Нового Санча, отже в корінно краківські землі, переступаючи Дунаєць. Іде на північ в напрямі Люблина і через Волинь та Полісся, аж мало що не під мури Вильна й може ще вище. Бо там усюди мешкає в більших і менших скупленнях руська людність, там сягають, передовсім на північ, якісь пластарі історичні ремінісценції руського володіння. Те все український націоналізм старається переробити на свій зразок.

„Za pozwoleniem! — кличе Станьчик. — При всій обективній зичливости для справи і долі 30-мільонового українського народу, при цілій повищій програмі самостійної української держави, яку ставлю сміліше від богатьох Поляків і богатьох Українців, ніяк не можу згодитися на таку експанзію українізму в границях польської держави, яку пропаґує український націоналізм з Червоної Руси. Кажу рішучо: stop! Не перебирайте міри, лишіть у спокою Лемків і Білорусинів! Там ніякої вашої інґеренції, ані ваших впливів не хочу і рішуче їм противлюся. А в таких питаннях, опертих на історичнім тлі, польський консерватизм — власне через відому свою ліберальну методу трактования національних справ — може створити поважну запору, коли схоче чомусь перешкодити.

„І ніхто мені того не може взяти за зле. Бо щож сталобся з Польщею, колиб хотіла толєрувати всякі роздуті претенсії чи уроєння до її земель ріжних держав чи народів?...

„Res venit ad absurdum — кінчить Станьчик. — **І тому на експанзію українізму поза границі Східньої Малопольщі ніякий Поляк не може згодитися, а польський консерватизм менше ніж хто небудь інший.** Люблю ставити річи ясно, отже й ту ставлю зовсім виразно!

Таке становище заняв польський консерватизм в українській справі. Наші замітки про те становище подамо в окремій статті.

Кари в новім законі

про суспільні обезпечення

Новий закон остро карає за переступства і працедавців і працьовників. За незголошення занятого кара 500 зол. Коли працедавець подав неправдиві зголошення — 3.000 зл. кари. Є кара навіть за спізнення вплати.

*) Підчеркнення тут і всюди далі наші; підчеркнення автора виразно зазначені.

За консеквентну програму

поступования з Українцями.

В краківськім католицькім орґані „Глос Народу“ ч. 300 п. Фр. Бл. помістив статтю п. з. „Морітурі“. В сій статті криптонімний автор нагородив немало нісенітниць, як прим.:... „австрійська рація стану защепила (!) бактерії „українізму“... (Пора вже скінчити з тим ідіотизмом!),... війна зломала зовсім москвофільський рух, однак дала йому деяку моральну перевагу (?) через Талєргоф і невдачу української ребелії (?) в 1919—19 рр.“ (Отже як то властиво є з тим москвофільським рухом: і зовсім зломаний і має моральну перевагу? Котресь з тих тверджень не відповідає правді, бо оба виключають себе!). Потім автор вичислив всі москвофільські ґрупки: РСО, РАП, „істінно-русскіх“, руских польонофілів, комуністів і т. д. Кінчить: „Однак вони не мають перед собою будучности“. — „Другий відлом „рускеґо“ громадянства се т. зв. „Старорусини“. Вони ні Українці ні Росіяни, лише просто: Русини“. Тут автор знов стрілив нісенітницю, бо до Старорусинів зачисляє Твердохліба, Яцкова й о. Ількова, котрі як відомо виступали все як Українці. До сего староруського табору п. Фр. Бл. зачисляє і т-во „Згода“ в Кракові та львівський тижневик „Селянин“, „котрий видає санація для „рускіх Пілсудчикуф“. Одначе й „Селянин“ підчеркує скрізь, що він український часопис. Дальше польський автор пише так:

Всі вище згадані організації й рухи — се „морітурі“ (на вимерті); вони можуть хвилево відіграти роль диверсії, але позитивних, тривалих чинів вони не створять. А одначе треба би подумати про створення реального, здорового, угодового руху. Се нелегка річ. Розходиться про вирвання великих мас з обіймів „всеукраїнської“ агітації, переконання тих мас, що їм може дати щира льояльність а що мрія про ірриденту. Елемент, з котрим можна переговорювати, се селянські маси з українського табору, бо тільки вони мають перед собою будучність. Переговори треба перевести понад головами їх дотеперішних проводирів, з самим селянином. Коли тим селянським масам промовити до переконання, тоді треба їм унагляднити, до чого доводить політика їх дотеперішних провідників. Треба їм сказати „віз або перевіз“. Така оказія була вже раз в 1919 р., коли Українці програли, другий раз в 1930 р. після пацифікації. Тепер супроти скріпленої діяльности ОУН є трета оказія до того. Рішаючі чинники повинні випрацювати консеквентну програму поступования на випадок приняття руськими масами оферти і програму поступования на випадок її відкинення. Сі обі програми предложити масам і сказати: вибирайте! А потім поступати консеквентно“.

Тож то бо й е: поступати консеквентно. Коли стверджується вище, що москвофіли й Старорусини „морітурі“, то пощож їх підпирати всіми силами? Передвоєнний ендецько-москвофільсько-староруський союз замінено тепер на санаційно-москвофільський всупереч фактам, очевидним навіть для п. Фр. Бл. Колиб „пертрактації зі селянськими масами понад головами їх проводирів“ могли справді мати якийсь успіх, то чому польське правительство не випробує сего „єдиноспасаємого“ способу на... близшім собі польськім селянстві? Тоді не булоб масових процесів польських селян. І як властиво уявляє собі п. Фр. Бл. (і богато інших Поляків, м. і. і бл. п. Голуфко) такі „пертрактації понад голови“? Приїде собі до українського села літаком (отже дійсно понад головами!) п. міністр, побалакає приязно з „поржондним панем вуйцем“ — і вже „діло на колесах“? Дивно дуже, що такі річи говорять і пишуть навіть поважні люди і в поважних часописах. Вкінці п. Фр. Бл. радить предложити „масам рускім“ дві програми: на випадок приняття польської оферти і на випадок її відкинення І тут булоб незвичайно цікаво, якби п. Фр. Бл. або хтось з інших виложив ясно, яка то оферта і що ті нещасні Українці дістануть за приняття польської оферти, але розуміється не загальникові фрази, тільки конкретні точки. Бо досі „рускє маси“ ані не додумуються, яка благодать їх може стрінути. А що буде на випадок неприняття тої оферти, то ми вже знаємо: а саме те, що у нас тепер є. Поступають в тім напрямі справді... консеквентно!

В „Глосі Народу“ ч. 307 п. Фр. Бл. в статті: „Політични візерунек Україньцуф“ характеризує третий відлом „рускеґо сполеченьства в Малопольсце Всходней“,... „ктуре сен мєні Україньцами“. Автор вичисляє такі головні напрями: католики: ґрупа Преосв. Епископа Хомишина з „Новою Зорею“; ґрупа ВПреосв. Митрополита з „Метою“, котра „в політичній ділянці не має власної програми і пишеться на програму Унда“. Після Унда йде „ґрупа „Нового Часу“, або т. зв. „ґрупа Макогона“... „Роля сеї ґрупи неясна, а про її творця Макогона і фінансування тої ґрупи так пише „Мета“: (Тут наводить цитати не з „Мети“ а з „Нової Зорі“ ч. 84 з 5 с. м. з передовиці „Конґрес“ 2 ст. а пише, що цитує з „Мети“!). Потім вичисляє ґрупу б. „Нашого Клича“ як „крайно націоналістичну, фашистівсько — гітлєрівську“. Аж потім вичисляє „Фронт Національної Єдности“, котрий має мати богато подібности, коли не ідентичности з ґрупою „Нашого Клича“, що очевидно свідчить про незнання фактичного стану. Чому п. Фр. Бл. трактує окремо „ґрупу „Нового Часу“ і „Фронт Національної Єдности“, коли се дійсно одна й та сама ґрупа, годі збагнути. Коли інші ґрупи він назагал вірно характеризує, тут виказує повне незнання справи, про котру так авторитетно пише. Дальше автор вичисляє: УСДП, УРСП, Сель-Роб, КПЗУ, „до котрої належить більше Жидків ніж Українців“. Вкінці стверджує, що орієнтація на схід серед Українців ослабла внаслідок останніх подій на совітській Україні. Автор забув вичислити ще ґрупу гетьманців з орґаном „Хліборобський Шлях“ і Українську Селянську Партію з орґаном „Нове Село“.

Пан Фр. Бл. не ріжниться нічим від загалу Поляків (з виїмком редакторів „Польсько-Українського Бюлєтину“), що оперують вже витертими фразами про „австрійську інтриґу“, „переговори з масами понад голови їх проводирів“ і т. д. Одначе мимо своїх хиб статті п. Фр. Бл. треба повитати як спробу схоплення українського питання в Польщі та намагання причинитися до його розвязання на підставі консеквентної програми. Блаженні віруючі в таку програму і в її переведення...

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ І ПОШИРЮЙТЕ КАТОЛИЦЬКИЙ ЧАСОПИС „ПРАВДУ“,
Львів, вул. Сташіца 8/I.

Французьке русофільство

(Від нашого заграничного кореспондента).

Французи не менше як інші народи підпадають екзотичним недугам. Особливож мають вони дві атавістичні недуги: анґльоманію і руссофілізм.

Анґльоманія се питоменність французького лібералізму ще з часів знаного Монтескіе. Князь Chartes, котрий основував у Франції масонерію, походив з Анґлії й по анґлійськи одягався. Його моду приняли відтак всі французькі революціонери. Анґльоманами були також всі визначніші провідники пізнішого французького лібералізму; анґльомани й нинішні лідери націоналістичних стремлінь у Франції.

Та руссофільство у Французів ще тяжша недуга, хоч значно молодша. На короткий час перед світовою війною Росіяни стали численно гостити у Франції. Побіч анґлійської Ніцци, повстає у Франції російська Cannes... Принагідні телеґрами між царським Селом і Парижем, офіціяльні й півофіціяльні візити, прийоми та бенкети то в Парижі то в Петрограді — се головні теми політичних статтей передової французької преси. Літерати пустили в моду „російську душу“ й Толстой тріюмфував у парижських журналах та книгарнях. Також у приватному житті Французів прийшов в моду европейський схід; залишено анґлійський „брекфист“, а його місце заняла російська „закуска“; з сальонів усунено меблі анґлійського типу „a la home“, щоби зробити місце модному уладженню „a la russe“. Паризький амбасадор князь Уруцев став „Князем моди“. Торговельного радника російського консуляту в Парижі Рафаловича уважали за найбільшого европейського фінансового потентата. В театрі домінували російські артисти. Найбогатша артистка Rejane запитана, хто її ювілер; відповідала: „цар“. „Цар“ се було найміліше слово, що надавало тон у всіх паризьких сальонах.

По революції Росіяни, які передтим так дуже імпонували богацтвом, стали популярні через свою траґедію й недолю. Колишні богатирі обслуґують тепер каварні, фризіерські заведення, ґотелі тощо... Притім задержують свої передвоєнні титули, а Париж радіє з тої сензації: ґенерал-кельнер, князь-портіер! Париж любить контрасти. Також Росіянки не перестали бути модні; вправді менше по сальонах, зате більше по ресторанах, парнях, цирках і пр. Зворотна точка в тім моднім руссофільстві се вбиття президента Думера, якого доконав Росіянин Ґурґулов. Та се не значить, що прийшов кінець французького руссофільства. Ні, лиш та недуга прибрала нову форму. Як передтим були популярні білі еміґранти, так тепер червоні „товариші“. Відсувають еміґрантів і захоплюються большевиками. Між французькими політиками можна начислити богато симпатиків нового совітського світа; найбільше знаний се Едвард Ерріо. Останні політичні потягнення, як договір про ненапад і пр. се не чисто політичні маневри: се й овоч французького руссофільства.

Се досить дивний обяв: Франція з усіх країв континенту Европи духово найдальше відсунена від Росії; її історія, політичне положення, суспільна структура, поділ суспільного майна і т. п. все те стоїть в яркім противенстві до царської та ще більше до большевицької Росії. І мимо того, якраз у Франції Москва ясніє мов примір добре наладнених відносин! Причини сього обяву треба дошукуватися хіба у психольоґічнім моменті: Французи любуються в контрастах.

На тій основі пояснюється також руссофільське становище французьких католицьких і церковних кругів в унійній акції. Звідси пояснюється, що се руссофільство, бодай у зовнішних формах, переняли й польські унійні змагання; зате зовсім незрозуміле, як сей модний обрядовий руссофільський курс в церковнім житті міг найти оборонців в досить численних рядах нашого духовенства... (Н.)

На новий шлях

Про потребу ревізії виховання і навчання нашої молоді.

Передовсім у вихованні середньошкільнім мусимо поставити на перше місце високий культ фізичної праці. Під тим кутом мусимо вести виховання і навчання. Зразкуймося в тім на Данцях. Дальше супроти цего, що живемо в нездоровій атмосфері, в якій перехрещуються наші найгарніщі змагання з небажаними впливами, мусимо нашу селянську молодь в часі студій ізолювати від тих впливів.

Теоретична наука, яка різьбить інтелект, мусить бути згармонізована з фаховим знанням, потрібним для села. А саме рільництво, плекання овочевих дерев, щеплення і консервування овочів, пчільництво, лічення домових звірят, гігієна, кооперація, нотний спів, дяківство, церковний ритуал, адміністрація самоуправних установ і навіть ремесло як домашний промисл.

За чотири, пять літ можна дати питомцеві повне теоретичне знання всіх галузей гімназійного знання, віссю якого буде наше письменство, наша історія, наша земля і рівночасно познайомити основно з практичними життевими потребами села, які будуть становити варстат праці питомців, що вернуть у своє село і стануть зразком для своїх односельчан. Так виховані молоді люди в першій мірі стануть незалежними від середовища, в якім будуть жити, а стикаючись зі селянами щоденно в громаді, на полі, в церкві, читальні і кооперативі, на хрестинах, весіллях і поминках, в млині і кузні, словом — всюди, будуть мати нагоду всюди вчити, а передовсім світити своїм приміром і характером.

Питомці мусять бути відповідно наставлені, переняті великою, горячою любовю до нашої віри, яка нам задержала народ і до свого народу, аж до посвяти. Вони в скорім часі здобудуть авторитет і послух, стануть провідниками народу, не формально але фактично. Вони охоронять наш народ від ріжних промахів, від підшептів ріжних провокаторів, які наносять нашому народові тільки біди, й рівночасно будуть сторожами національної чести, піонірами благородности, посвяти для всего того, що приносить честь і гаразд для народу.

Таких шкіл треба нам богато, найменше по одній в кождім повіті.

З кождого села щороку повинен бути вибраний один найздібніщий хлопець, з укінченою семирічною вселюдною школою. Таку школу мусить удержати цілий повіт дрібними жертвами. Обчислив я, що на льокаль і учителів вистарчить одноразовий даток, раз на рік від кождого самостійного господаря, одно решето збіжа. З повіту можна при добрій організації добути сим способом 12.000 зол.

Наука булаб безплатна, удержання в натураліях давалиб родичі, які малиб нагоду що тижня передавати своїм дітям хліб і борошно на їх прохарчування. А що такі школи виховувалиб борців за віру, поборювалиб безбожництво, сектанство й інші пороки, можнаби їх уважати малими семинаріями і піддати під юрисдикцію Ординаріятів, які мають право основувати їх для оборони церкви.

В сей спосіб моглиб ми перевести ревізію дотеперішнього способу виховання нашої здорової селянської молоді.

При однодушній праці, до року, може повстати 50 таких шкіл, треба на се тільки сильної волі і віри. До оптимістів світ належить! Перша зразкова школа для инших повітів мусить повстати в Стрию, як в повіті найбільше свідомім і культурнім. Міщани дадуть льокаль, селяни удержання для збору учительського зі збірок, з яких ще остане на вибудовання школи.

Організація. Щоб не відкладати справи і якнайскорше здійснити її, щоб зібрати потрібні датки, мігби кождий Впр. О. Декан повітового міста покликати організаційну комісію, зложену з пятьох членів, найлучше місцевих, які уконституувавшись в перманентний комітет праці вишукалиб льокаль на школу й інтернат, уладилиб його й засмотрили в потрібні прилади, скомплетували збір учительський і урухомили першу клясу.

Кождий парох в своїому селі мігби уладити комітет з місцевих трех людей, які занялисяб вибором одного 15 до 16 літного питомця, перевелиб одноразову збірку і повідомилиби про се комітет повітовий, подаючи рівночасно замітку, чи родичі годяться давати в натураліях на його удержання.

Повітовий комітет вибравби зі зголошених 30 питомців, перевівши якнайсовісніщу селекцію, даючи першенство найспособніщим, музикальним ученикам і переславби Ординаріятови звіт про стан справи з проханням легалізувати школу.

Педагог.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

„Кидаємо визов Москві“

В проурядовій російській „Молві“, яка виходить у Варшаві, читаємо: „Під тим заголовком в „Амі де Пепль“ напечатана стаття Жака Рено. В ній автор опрокидує твердження Ерріота, що в СССР нема голоду. „Ми кидаємо Москві визов, кличе Жак Рено. — Ми беремо на себе обовязок оповістити правду такою, якою вона на підставі фотографій, оповідань, відчитів, показів, взятих не лише з російських часописів, але здобутих в самій країні. Ми предкладаємо утворення комісії, з представників ріжних націй: Німців, Французів, Англійців, білих Росіян і т. д., які знають російську мову і не потребують перекладчиків. Та комісія нехай поїде в ті місця в СССР, в котрі захоче. Її члени будуть знати, що треба оглянути, кого треба побачити і з ким треба поговорити. Визоз кинений. Ми ждемо відповіди з Москви“...

Чим Росвелт заскочив Літвінова

Зажадав привернення релігійної свободи в СССР.

Лондонські часописи повідомляють з Вашинґтону, що переговори Літвінова з Росвелтом дальше натрапляють на трудноші. Літвінов жде на вказівки з Москви. Він відмовив кабіну, яку був замовив на 15 листопада на кораблі, котрим мав вернути до Европи. Виходить, що він мусить продовжити свій побут у Вашинґтоні. Росвелт зажадав від Літвіноза привернення релігійної свободи і правної охорони для американських горожан.

Гітлєризм ширіться також в Африці

Між Німцями, що живуть в б. німецьких кольоніях в Африці, в скорім темпі ширіться гітлєризм. Пропаґатори гітлєризму закладають гітлєрівські кружки й орґанізують бойкот англійських товарів. Гітлєрівська аґітація в б. полуднево-західній африканській німецькій кольонії осягнула такі розміри, що англійські круги поставили в парляменті внесок, щоби гітлєрівський рух узнати нелеґальним. (АТЕ)

В ВИДУ непевности завтрішнього дня повинен кожний подбати чим скорше про обезпечення свойого життм в одинокому українському Товаристві взаїмних обезпечень на життя й ренти „КАРПАТІЯ“
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

ОСИП НАЗАРУК 25

ПАЛАТА ДОЖІВ

Саля Десятьох — саля жаху.

Пригадую собі з яким переняттям і ненавистю до Романових співав я колись „Дубінушку“. В ній особливше вражіння робило на мене отсе місце:

„Цвет Расеї ідьот,
Кандалами звеніт“...

Та сегодня, коли вже дещо знаємо про поведення большевицького аристократичного режиму з вязнями, поведення царської влади з політичними вязнями мусимо уважати взірцем мягкости і людяности. Що большевицький режім аристократичний в найширшім і найглибшім того слова значінні, того могла не добачити тільки дурна товпа, котра думала, що їй буде лекше жити, коли повалить з природи річи демократичний царат. Річ вельми інтересна, дивитися, як большевицькі держителі невольників страшили і досі страшать народи власне тим, що самі репрезентують в найвисшій мірі: аристократією. Всі чотири найголосніші і — ніде правди діти — найздібніші організатори большевицької влади: Ленін, Троцький, Дзержинський і Чічерін — се аристократи і то зі старої, родової аристократії. Центральний Комітет, котрий буцімто править в СССР, має далеко менше до балакання чи радше до вирішування ніж мав у старім Римі його сенат. А про владу на місцях нема що й говорити.

Та мимо найсправнішого функціонування чрезвичайки вона очевидно не надається до поборення зовнішнього противника. Так було і в Венеції. Надійшло 18-те століття, в котрім дозріло насіння того, що венецька Сіньорія кинула в Европу, коли ще боролася з Апостольською Столицею і з духовенством. Руки народа здолу все підіймають те, що кидають пани згори. На прекрасні долини Паду й Адиґи зачали сходити з Альпейських Гір обдерті і нехлюйні війська французької революції. Були голодні але мали вогонь в очах. А провадив їх малий і сухий як недокормлена дитина ґенерал Бонапарте, що мав літ двацять і кілька. І залунала жива Марселеза поміж виногради залиті сонцем Італії та поміж голодні й обдерті когорти дітвака-ґенерала, котрий сам ішов в перший огонь. Вони як вітри розвівали силу італійських держав. Тоді покотилися в розтіч як колеса без льоників також війська великопанської Венеції. І лявіна військ революції дійшла аж до ляґун Венеції, але не стала перед ними, тільки пустилася вплав. І тоді стратила голову Сіньорія Венеції. І не довго тревало, як на площі св. Марка залунала Марселеза:

Allons enfants de la patrie...

І заблистіли біваки обдертих когорт Бонапарта... На площі св. Марка...

І заболочені ноги чужих вояків вийшли по „Золотих Сходах“ палати дожів й увійшли до чудових покоїв Сіньорії.

Allons enfants de la patrie...

Уявіть собі жах, який в таку пору малювався на обличчах панів з Ради Десятьох, котрі привикли іншим завдавати жаху. Не знаю, чи вони очікували візити жовнірів революції в своїй урядовій кімнаті, чи воліли завчасу дати ногам знати і побігли — вниз по біленьких сходах без сказки. Тай вже деінде довідалися, як чужі жовніри виломали шафи в блискучих кімнатах Сіньорії, як витягнули відтам богатий одяг дожі — і його плащ золотистий і білу як сніг шапку і чобітки з червоного сафіяну і як сягнули навіть по Золоту Книгу венецької шляхти і все те винесли на площу св. Марка, де тілько хвали і торжеств зазнала великопанська республика Марка Евангелиста, і як розпалили на тій площі бівак-огонь і як кинули в нього всі інсиґнії дожі і його богатий одяг і плащ золотий і білу як сніг шапку і чобітки з червоного сафіяну — і навіть Золоту Книгу венецької шляхти...

Allons enfants de la patrie!...

І лунала пісня революції по цілій площі св. Марка евангелиста і по всіх лягунах...

Чи чули ви коли, як обдертий робітник співає Марселезу? Та пісня зовсім не належить до найгірших, бо в ній ще щось шануеться, напр. Рідний Край. Та в слід за нею несе кожда революція й такі пісні, в яких нема вже пошани для нікого і для нічого, напр.:

Отца я зарезал
Мать свою убил..

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ „КЕРОС“
ПОРУЧАЄ ФАБРИКА СВІЧОК
власники ПАВЛО ДУРБАК і СИНИ
перше: Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
СПІЛКА З ОБМ. ПОР.
ЛЬВІВ, 15, ВУЛ. ОКРУЖНА 108а, тел. 57-48.

ШВАЙЦАРІЯ

Зміст: Нові кличі. — „Фронтисти“. — Фашистівський рух. — Його окремі риси. — „Вітчина в небезпеці.“ — „Довга рука“. — Погляд на майбутнє.

(Від власного кореспондента).

Від кількох місяців все більше і більше говориться про нові кличі в Швайцарії. І мешканці Швайцарії щораз більше переймаються тими кличами, що вже перестали бути темою бесід лиш замкнених кругів і вийшли на верх, щоби пробивати собі шлях в маси та оправдати себе перед публичною опінією. Сі кличі це фашистівські гасла. Хто нині приїде до Швайцарії, той часто почує горячі дискусії й бесіди про „фронтистів“ та протифронтистів. Декотрі часописи залюбки розписуються про великі досягнення фашизму у „сусідів“ та радо поміщують бесіди Муссолінія і Гітлєра. Часто можна побачити, як молодь витається піднесенням правої руки.

Що в Швайцарії нові кличі поширюються та кристалізуються, се нині безперечний факт, всеж таки ще завчасу тут говорити про якісь політичні зміни чи перевороти. Що „фронтисти“ не скоро можуть надіятися осягнення влади, на се складається більше причин та своєрідних перепон. Дві головні розберемо тут: 1) Перепони зовнішні. Фронтисти всюди, де лише забирають голос, стрічаються з закидом, що своїм поведенням ставляють Вітчину в небезпеку розриву. Ті закиди клепчуть представники всіх партій без виїмку, від скрайного соціяліста до консерватиста.

Слід згадати, що ся фраза („Вітчина в небезпеці розриву“) повторяється стало кілько разів Европа кипить у війні чи революції. Швайцарія спокійно живе вже більше сотки літ. Вправді кілька разів приходилося їй боронити цілости своїх границь перед затіями Німців, всеж таки годі се назвати інакше як спробою.

Відтак прийшлося Швайцарії переживати світову війну. Се був час, коли направду вітчина була в небезпеці. Швайцарія не брала участи у війні, остала невтральна, але сумна доля невтральної Бельгії змусила Швайцарців станути під кріс так само як ті народи, що шукали щастя в війні. Коли війна минула без жадних внішних сутичок, то внутрішні тертя накоїли лиха немало. Тертя ті виросли на тлі глибокого поділу духа і думок між горожанами одної і тої самої держави. Швайцарія се край трьох націй. Кожда з тих націй має під боком могучу державу рідних братів. Тому не дивно, що коли згадані держави боролися між собою на життя і смерть, Швайцарці своїм братам співчували. Коли Швайцарці з німецькою мовою раділи на вістку, що Німці бравурно йдуть вперід, то Швайцарці-Французи глибоко відчували біль своїх братів. Розуміється, що того рода стан не причиняється до єдности в нутрі Швайцарії.

Та найбільше потерпіла Швайцарія в тій війні — через свою невтральність. Та „невтральність“ стала причиною дуже грізного, загального страйку в 1918 р., який мав на цілі большевицький переворот. Причини його ясні. Швайцарську границю переходило безліч всяких підозрілих осібняків, ріжних шпіонів, зрадників, агітаторів та авантурників. Не звідки інде а з Цірiху виїхав до Росії Ленін на діявольське діло, таке страшне в своїх наслідках. Не деінде, а в Цірiху печаталися ті славні маніфести, які тепер большевики вважають за найбільш історичні дорогоцінности. Щож отже дивного, що і Швайцарія сама відчула отруту, яку на її землі приготовляли для інших народів. Страйк той, хоч енергійно згноблений, сильно потряс управляючими чинниками. Знатоки кажуть, що саме від часу сього страйку сила дотеперішнього уряду заникає щораз більше. В послідовности і теперішну кризу приписують сучасному правлінню, хоча криза загальносвітова. На ділі однак треба признати, що колиб був належний збут на швайцарські вироби, головні молочні продукти і годинники, колиб чужинці надальше замовляли пансіони та дорогі гірські поїзди, то хто знає чи Швайцарці ставилиб собі такі питання, які тепер ставлять. А так нові кличі легко находять послух головно між молодими.

Друге, що закидують фронтистам, се постороння „довга рука“. І саме з тим закидом фронтистам важко боротися. Вони ріжно стараються відповісти. Чому вони, фронтисти, підносять голову щойно по перевороті в Німеччині хоч фашизм в сусідній Італії 11 літ старший? Чому саме в німецькій Швайцарії сей рух найбільше поширюється? Се дійсно насуває деякі думки про походження фронтизму Коли справді ділає тут чужа „довга рука“, тоді буде оправданий закид, що фронтисти ставляють Вітчину в небезпеку.

2) Фронтисти мають також перепони внутрішні. Вони звязані з природою фронтизму з одної та Швайцарії з другої сторони. Коли фронтизм схоче брати примір з сусіднього гітлєризму, якого ціха расовий ексклюзивізм, тоді стає супроти непоборимих трудностей. В Швайцарії він приносиби лише спустошення. Бо Швайцарія се зліпок: а) трьох народів, німецького, французького, італійського, а кожний з них гордий зі своїх традицій та питоменностей, б) 22, кантонів і 25 держав, республик (3 кантони діляться на 2 республики). Всі ті республики це суверенні держави. До злуки приступили в ріжних епохах часу, та рядяться питомими їм законами. В федеральній умові мають забезпечену „незалежність одної держави від іншої“, „вдержання спокою та внутрішнього порядку“, „охорону свободи та прав конфедератів“, відтак „дбайливість за спільне загальне добро“. Деж тут місце на якийнебудь „ексклюзивізм“?

Так отже фронтизм, себто швайцарський фашизм, не буде типу німецького гітлєризму — бо сей „расовий“, а тут у Швайцарії аж 3 „раси“, але не буде також типу італійського етатизму, бо сей супонує централізацію таку, яка в Швайцарії недопускаєма: тут є 25 держав (L'Etat)! Тому коли фронтизм буде лишений власним силам, то буде се своєрідна форма фашизму. Щоби знова він міг в одній формі поширитися по цілій Швайцарії, мусить перейти довгу еволюцію, яка вимагає часу.

Швайцарія се оригінальна країна. Питома її прикмета се згода, яка може ніде немає приміру. Щоби зрозуміти, яка тут згода, вистарчить поглянути на всі причини до незгоди та пливучі з них ріжниці. Швайцарці ріжняться вірою (католики та ріжного рода протестанти), нацією, мовою, поділені границями кантонів а то й держав, одначе все те зливається в гармонійній єдности, що носить офіціяльну назву „Confederatio Helvetica“. Більше в другім листі. *(Вг.)*

З УСІХ ІНШИХ НАЙКРАЩІ Є ЛИШЕ ТУТКИ
Пріма АІДА
188 150 шт. за 35 сот. 2—4

І тоді з каналів, спелюнок і затонів виходить „влада“ твоя, чоловіче... Виходять злодії й убийники, фальшівники і грабіжники, котрі стають владою над народами. І зачинається правдивий танець бісів, над який нема нічого страшнішого на землі. Що здегенеровані драби видумають і тьмутороканські тумани повторять, се темна як ніч маса пробує виконати...

Може вам жаль, естети, за великою красою прегарних одягів дожі й Золотої Книги венецької шляхти? Будьте задоволені, що Наполеон Бонапарте не казав спалити всеї тої величі, яка до сеї пори веселить очи наші. На се треба було тільки одного капраля з двома жовнірами, баньку нафти і кілька сірників. І прекрасно булаб горіла — величава як мрія палата дожів зі всіми касетовими стелями та найдорожшими малюнками! Але Наполеон не казав її спалити.

Чому властиво не казав?

Може пригадався йому рід його, котрий вийшов з Італії, а може рука материнська, від котрої нераз дістав доброго кляпса за збитки свої як був ще дитиною. Бо енергічна була його розумна мати Летіція з дому Рамоліно, очевидно італійського роду. І може тому син її не зробив збитка в Венеції та не післав капраля з пачкою сірників і з банькою нафти до палати дожів. Тожто вона булаб горіла як суха коробка сірників!

Allons enfants de la patrie!...

(Дальше буде).

Найбільший вибір! Можна набути готовий на міру приписовий ШКІЛЬНИЙ МУНДУРОК І ПЛАЩ, як також студенські матеріяли в дуже великім виборі у фірми
Ян Валлях і Син
ЛЬВІВ, РИНОК 33. Тел. 47-16.
Солідний товар. Гарантія на першорядне викінчення.

Нема то як „пляшова господарка“

В Московській „Правді“ оповіщено про збіжеві страти в катеринославськім районі на Вел. Україні. Дані сего листа потверджують побоювання совітських урядових кругів, що зібраного збіжжа не вистарчить на прокормлення краю. Пр. в совхозі Латівка страти в збіжжу підчас жнив дійшли до 20%, в криворіжськім совхозі пропало 37% збіжжа, т. зн. більше ніж 1/3 збору! Комісії ствердили, що збіжжа довго лежало на полі тому, що зіпсувалися машини і їх праці не можна було заступити людськими руками. Працю в декотрих колхозах і совхозах виконують в найпримітивніший спосіб. Дійшло до того, що наслідком зіпсуття машин і тракторів на полях гіґантичних совхозів видко при праці не лише коней але й корів...

Муссоліні про гітлєризм

В розмові зі співробітником французького часопису „Ль'Ордр“ Муссоліні видав про гітлєризм такий осуд: Кілько нісенітниць криється в 24 пунктах програми Гітлєра! І що взагалі означає злука слів націоналізм і соціялізм? Соціялізм це соціялізм. Се поняття точно окреслене. Соціялізм не стає менше небезпечний, коли дочепити до нього епітет „національний“. З соціялізмом може бути лише одна мова: його треба знищити. Націонал-соціялізм намагається створити противорічча і плутанину. Се такий острий осуд, що виглядає неправдоподібно.

Вата що поглощує гази

ПАТ повідомляє з Лодзі: Один промисловець винайшов вату, спеціяльно насичену субстанцією, що поглощує гази й бактерії. Підчас газового атаку помешкання з вікнами і дверми забезпеченими такою ватою, стає зовсім ізольоване. Ся вата забезпечує також помешкання перед холодом і вохкістю ззовні.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З НОВИХ УКРАЇНСЬКИХ ВИДАНЬ

О. Мирослав Ріпецький. Українського краю Заступниця і Мати. Накладом „Брацтва Страждущої Матери Божої на Білостоці“ в Лісках коло Белза. (1933). Стор. 84+1 нпг., мал. 16⁰. Ціна 1 зол.

Книжку видано на те, щоби причинитися до поширення щирої побожности й пошани до Пр. Діви Марії. Рівночасно має ся книжечка стати провідником для почитателів Страждучої Матери Божої. Відповідає тій цілі зміст книжечки: Передне слово. Пречиста Діва Марія-Заступниця і Мати українського народу. Св. Богомільне місце Страждущої Матери Божої на Білостоці в Лісках. Сім Терпінь Божої Матінки (короткі розважання). Віночок для Страждущої Божої Матери. Пісні до Прич. Діви Марії. Устав Брацтва Стражд. Матери Божої на Білостоці в Лісках. — Приступний спосіб писання автора, знаного популяризатора, чиста мова і 20 ілюстрацій се великі плюси тої книжечки. Вона рівночасно й доказ, що й серед нашого духовенства е одиниці, які ставлять свій душпастирський обовязок на справді високім рівні. Може за приміром таких людей помалу вийдемо на шлях справді західнього душпастирювання. — *С. Б.*

В. Л. На ріках Вавилонських... ст. 64. 16⁰. Словянський відділ при друкарні Фр. Вонка. Прага - Сміхов — Duskova 11.

В наш прозаїчний час поява збірничка поезій дуже пожадана. Душа рада, коли може піднестися понад прозаїчні кризи, безробіття й шукання хліба. Та сказав римський поет: Carmina otia quaerunt — пісня шукає спокою. А проте появився новий поет В. Л., він же: Вячеслав Лащенко, наддніпрянець, професор в одній з чеських шкіл у Празі, що поділяє гірку долю еміґранта. Він поет принагідний, та його скромний збірничок ліричних віршів се дуже симпатична поява. Є між творами Лащенка справді цінні перлини. На кождій майже сторінці елегійний настрій, туга за Україною, за широким степом. — Ось як плаче поет;

„Добридень, мій степе, мій любий просторе,
Мов вязень змарнілий з тісної тюрми,
Прийшов я до тебе... Розваж мое горе,
Нудьгу мою люту ти в грудях уйми.
А там, над тобою, мов з Божого раю,
Там пісня натхнена лунає, дзвенить, —
Про те, що царствує весна навкруги,
Про тее, що й горе так зникне на світі,
Як тії безодні, холодні сніги.
Що сонце любови всю землю зогріе
Що правда діждеться не з терну вінця
І мрії справдяться, рожеві ті мрії...
О вірю тобі я, весінний співаче,
О вірю!.. Зневірі моїй поможи!“

Поет потішає притомленого брата і каже:

„О вір мені, друже і брате,
Воскресне, воскресне вона“ (побита правда).
Арена червона лютує,
І мучень за мучнем кона!...
Хай правду неправда змордує,
Воскресне, востане вона!...

То знов западає поет у зневіру безсонної ночи і співає:

„Всеж кінця не має ночи...
Ось шепоче тихо,... Чуеш?
Тьмо бездонна... тьмо глибока...
Що ти серцеві віщуеш?
Біль кохання? Смертні муки?
Щось таємне, щось безкрає...
Тиша... Тіні... темні гуки...
Чом так довго не світає?...

В стишку: „Народові“—говорить поет:

„Той храм, що сам Ти будував
Во ймення правди і свободи,
В крові втопив ти, зруйнував
Сліпий, задурений народе!
На глум і радість ворогам...

Заввага слушна — бо самі Українці звалили Україну. В 1918 р. здобували Київ, але не від большевиків, а від Гетьмана!... І повалили Гетьмана, але й Україну завалили... есери. Підбурили нарід і він не хотів і Гетьмана, не хотів і Петлюри, а тепер плаче...

В поемі „По той бік“ — скаржиться поет:

(Бувшому другові — неукраїнцеві)
Перстні звіяні нам наділи,
Вінчали терном у тюрмі
І спів весільний замінили
Нам наші стогони німі.
І день блиснув до нас в віконце...
Я зняв кайдани, як і ти...
Ти сам збудивши темні сили
Нам Скифів викликав з могили...
Прибравши їх в червоні шати,
Хотів ти світ завоювати...
Чи й нам дивитися з любовю
На царство тьми, де Юда сам,
Щоб гандлювати вільно кровю
Грозить війною небесам?

В стишку: Dies illa — співає поет про Україну:

„Світліе схід... сріблятся квіти —
Твій день всміхається тобі...
. . . Від Ярослава
Вона в руїнах і хрестах...
Новий Батий в червоній шкурі
Баскаки в місті і в селі
В степах далекий гуркіт бурі
Й тіж смерди з потом на чолі.
О, день Її — твій судний, Боже,
Як оживуть отсі хрести!...
Суди в той день діда ворожі...
. . . Їїж прости!...

При кінці сего віршика е невластивий жаль до Бога (чого не наводимо).

В поемі: „Моїй Ненці, що спить над морем“:

Скрилось сонечко за море,
Заховалося в імлі...
Ти не вмерла, ти заснула...
Чую, чую... занімілі
Знов прокинуться гаї.
І червак у цій могилі
Тож метелик у маї!
Те що згасло, що минуло,
Знов засяе, як нове.
Чую мамо, день настане...“

Є в сім збірничку і фільософічні старогрецькі афоризми в стихах і переклади з сучасних чеських поетів, американського поета Дж. Оппенгаймера з нагоди демонстрацій робітниць

„Ми вимагаемо хліба, але й рож також“...

В другій частині збірки вірші сатиричного характеру й гуморески. Цікавий вірш: В похід.

„Кидай книжку, милий сину!
Вже несеться дзвін до хат...
Йде в похід на Україну
Славний лицар Клим Шкурат...
„Спів їх з ленінських в акорді
Дух один і тут і там.
Ми і Пушкина по морді
И Жида Гайне по зубам!
„Ти Коперник... на, по пиці
Бо еси ти родом лях...

На загал можна сказати, що збірник віршів В. Лащенка п. з. „На ріках Вавилонських“ се поява, хоч не першої ваги, то всетаки цінна й небуденна. -Х. У.

Др. Олександер Пеленський. Українська пісня в світі. Світова концертова подорож Української Республіканської Капелі. Спомини учасника. У Львові 1933. Накладом автора. Стор. 168, 8⁰. Ціна 3 зол.

Книжка лежала в мене добрий місяць нечитана. Мені здавалося, що ті спомини про Українську Республіканську Капелю якісь тяжкостравні. Настроїли мене так дві річи, котрі я завважив при побіжнім перегляді книжки. Одна з них се галицизми в мові автора (о цім замісць про те, проте замісць отже, нічо зам. ніщо згл. нічого, здаесь зам. здаеться і т. п.). Друга, ентузіястичний тон усеї книжки. Він здавався мені свого рода реклямою. До того ж завважив я, що добрих ³/₄ всього тексту се властиво рецензії з усяких газет на УРК.

Та обовязок рецензента мусів перемогти неохоту і я взявся до читання. По прочитанні стверджую, що видавець своею книжкою вповні осягне те, що хоче осягнути, очевидно лише тоді, коли його книжка дістанеться в руки масового читача. Якаж ціль видавця й автора в одній особі? „Я вважав конечним мої спомини зібрати і списати на це, щоби вони були наче свідоцтвом зрілости для нашого народу, щоби будуче покоління знало, як то свідоцтво зрілости підчас іспиту на світовій арені добувалось, як той іспит український народ видержав з відзначенням, як навіть ролі при тім перемінились, бо вчителі, які нас питали, стали самі нашими учнями. Дальшою моею ціллю є заохотити теперішне наше молодше покоління, щоби хоронило цей наш найбільший скарб, пісню, його плекало й розвивало, щоби він не став, спеціяльно в нас у Галичині, „заритим талантом“, тільки аби все блестів як найкращі самоцвіти“ (стор. 3).

По вступнім слові про повстання УРК автор оповідає про її успіхи в Чехословаччині, Австрії, Швайцарії, Франції, Бельгії, Англії й Німеччині, про фінансову кризу й розбиття капелі, про її поділ та дальші успіхи її частин у Польщі, Еспанії, Франції, Бельгії, Америці й на Закарпаттю. Подає репертуар концертів, росказуе про щоденне життя членів УРК, про причини її успіхів. Переважно черпає свій матеріял з часописних рецензій та книжок про УРК і — хоч сам був членом капелі — своїх особистих споминів дає дуже мало. Се на мою гадку, найбільша хиба тої книжки, бо д-р Олександер Пеленський має письменницький талант і то неабиякий. Коли людина зуміе з чужого матеріялу зложити річ, котра цікавить і ентузіязмуе, то яку вартну річ дісталиб ми від автора, колиб він так був більше собою! Треба з притиском зазначити, що автор винен іще нашій суспільности другу частину книжки про УРК, частину зложену вже справді з і с п о м и н і в.

Книжку кінчить розділ про значіння діяльности УРК закордоном для української справи. Текст пояснює 10 ілюстрацій, як звичайно в нас, фатально репродукованих. Вінету книжки оригінальну і графічно цікаву виготовив проф. Володимир Січинський з Праги. Наклад — чотири тисячі — вказуе на величезний оптимізм автора щодо вмістимости українського книжкового ринку. Ціна книжки низька; інші видавці взялиб удвое більшу. Нехайже українське громадянство ділом докаже, що автор у своїому оптимізмі не помиляється, коли правда се, що наш нарід справді такий любитель музики, як про нього традиція каже.

Олена Кисілевська. Швайцарія. Коломия, 1933. Накладом власним. Обгортка арт.-мал. В. Дядинюка. Ст. 216, вел. 8⁰ + 30 вкладів з ілюстр. Ціна 6 зол.

Нашій мандрівній літературі прибула нова книжка Олени Галичанки, котра виступила отсе вже під власним іменем. Своїм „жанром“ писання Кисілевська нагадуе дещо мандрівничі книжки дра О. Назарука: вона любить попри поетичний опис своїх вражінь подати також інформацію й науку. Добрі сторони чужого народу показуе так, щоб була з них користь для України й мабуть навіть добирае свідомо такий матеріял. Великою „поетичністю“ не грішить; до її серця більше промовляе доброта, ніж краса. Се безперечно вплив віку: Олена Галичанка була сентиментальніша. Тратить на тім може белєтристика, та зискуе педагоґіка в найкращім значінні того слова.

Правда, ідеали авторки: націоналізм (типу ніяк не 105%), демократія, ліберальна толеранція і под. не пахнуть уже сьогодня ні націоналістам ані „клерикалам“; зате напевно покриваються з галицькою атмосферою.

Авторка поділила свою книжку на кілька частей: Короткі загальні уваги про Швайцарію. На швайцарській землі. Промисл Швайцарії. Люди.

Найсимпатичніше читаються імпресії авторки, поміщені в другій частині „На швайцарській землі“. Їх вартість найбільша і з них саме може не одно ввійти в шкільні читанки. Мова й правопис досить новочасні й чисті, з малими виїмками (неботичні, стор. 34. і под.). Добре дібрані, та всетаки погано репродуковані образки підходять до тексту та якслід його підчеркують.

Як „клерикала“ прикро вражають мене деякі похибки вислову в уступі „Релігійна й загальна терпимість“. Прим. „Повна релігійна толеранція бувае звичайно тоді, коли нам взагалі справи релігійні байдужі“ (стор. 10). Се очевидна по-

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Новий відпуст. Св. Отець з приводу 150-ліття Духовної Семинарії у Львові надав повний відпуст за померших. Його можуть доступити впродовж листопада 1933 р. всі ті, що висповідаються й запричащаються в котрій небудь католицькій церкві, відвідають семинарицьку церкву св. Духа у Львові при вул. Коперника 36 та відмовлять в ній в наміренні св. Отця 5 разів „Отче наш“ і 5 разів Богородице Діво“. Церква св. Духа отворена: в будні від 8:30—10 год. і від 4—6 год., в неділі і свята цілий день від год. 8:30 до 6 веч.

Епископські свячення Ап. Делеґата в Зл. Д., Гамлета І. Чіконянія, б. Асесора св. Конґр. для Сх. Ц., відбулися в Римі надзвичайно врочисто. Святителями були: кард. Рафаїл Россі, Секр. св. Консист. Конґр., архіеп. Піццардо, Секр. св. Конґр. надзв. церковних справ і архіеп. Сальотті, Секр. Пропаґанди. Приявні були: кард. П. Ґаспаррі, кард. Сінчеро, кард. Фумасоні — Бйонді; амер. представник при Квіріналі Кірк; вірм. патріярх; Ап. Делеґат у Японії; гр. еп. Калявассі, італьогрецькі епископи Мелє лі Скіро; всі урядники св. Консист. і Сх. Конґр., ґенерали монаших Чинів, настоятелі колеґій: укр., вірм., маронітської, грецької, рум., російської, абіссинської, америк., англ., шотляндської, ірляндської; ігумен Василіян з Ґроттаферрати І. Кроче, професори Папського Сх. Інституту й богато інших церковних і світських достойників та дуже велике число народу, який не міг у значній скількости навіть дістатися до англ. церкви св. Сусанни, де відбувалися свячення.

† Бонавентура Черретті, Кардинал-еп. Веллетрі. Покійний ур. 16. 6. 1872 р. в м. Орвієто. Вчився в Орвієті, Сполєті й у Римі. Священиком став 1895 р. Надзвичайно здібний, побожний і енерґічний, д-р богословії, церк. права й фільософії, стає 1900 р. урядником пенітенціярії, 1901 р. референтом св. Конґр. надзв. справ, 1903 секретарем Ап. Дел. в Мехіку, 1908 р. авдитором Ап. Дел. у Вашинґтоні. Дня 15. 4. 1914 Пій X. іменує його першим Ап. Дел. в Австралії. 10. 5. того року висвятив його в Римі пок. кардинал Меррі дель Валь на тит. архіеп. Коринту. В 1916 р. теперішній кардинал Пачеллі став Нунцієм у Мінхені. На його місце прийшов Черретті (як Секр. надзв. церк. справ) і разом з Венедиктом XV і кард. П. Ґаспарієм працює над справою мира в світі й помирення Церкви й держави в Італії. В 1922 р. стає Нунцієм у Парижі, де розвинув надзвичайну діяльність. Пій XI іменував його 14. 12. 1925 кардиналом. До Риму вернув 1925 р., де став Префектом найвисшого Трибуналу Ап. Сиґнатури і членом св. Конґр.: Консист., для Сх. Ц., Тайн, Соборів, Пропаганди, Обрядів, Церемоній, надзв. церк. справ, семинарій і університетів. Як архипресвітер капітули М. Маджоре приготовив і улаштував урочисту річницю І. всел. собору в Ефесі. 16. 3. с. р. іменував його св. Отець еп. Веллетрі. В часі інтронізації поважно захорував (перестудився), і тогож дня о год. 10.30 спокійно заснув у Бозі. Похоронено його в церкві св. Кекилії поруч кард. Рамполлі. Заупокійне богослуження відправлено в церкві св. Ігнатія в Римі. Черретті був одним із найвизначніших кардиналів і особливим опікуном поневолених. Тому його смерть дуже болюча для всіх, що знали його благородного духа.

милка: тоді буває не толеранція а індиферентизм. Або: „Громада вибирає священника звичайно до кінця його життя“ (стор. 11). Тут авторка неправильно називає пастора священиком; бож католицьких священиків ніяка громада не вибирає, лише настановляють їх епископи. Авторка в згаданому уступі посередно захвалює безрелігійну школу, бодай я маю таке враження (стор. 11—12). Такі місця, які можнаби фальшиво інтерпретувати, слідби в наступному виданні поправити.

Праця видана люксусово (тут чималу заслугу має печатня ОО. Василіян у Жовкві), ціна рекордово низька. — *А.*

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В ХАДЕЦІЇ (християнсько - демократичній партії) наступив розлом. Краківський заряд хадеції заключив виборчий компроміс з санацією при виборах до міської ради в Кракові. Сталося се всупереч ухвалі начальної ради хадеції, котра як відомо стоїть в опозиції до теперішнього режиму і заключила виборчий союз з ендецією. „Глос Народу“, котрий є власністю голови краківської хадеції п. Буртена, змінив напрям з опозиційного супроти санації на „прихильно-обєктивний“.

В РУМУНІЇ уступило правительство Вайди Воєводи. Новий кабінет утворив Дука, провідник партії ліберальов. Нове правительство має започаткувати острий курс супроти скрайних націоналістів в Румунії.

РОЗВЯЗАННЯ ГІТЛЄРІВСЬКОЇ ПАРТІЇ В ЧСР. Чехословацьке правительство розвязали німецьку національно-соціялістичну партію в ЧСР і сконфіскувало її майно.

В МАНІФЕСТІ ГІТЛЄРА ДО НАРОДУ і в усіх урядових комунікатах після виборів і плебісциту підчеркується головно те, що сильне бажання мира німецького правительства одобрив весь німецький нарід.

НОВИЙ НІМЕЦЬКИЙ РАЙХСТАҐ (парлямент) цифрово найбільший зі всіх дотеперішних парляментів. Він матиме 660 послів, переважно людей молодих в віці 30—45 літ. Наймолодший посол Бальдур фон Ширакс має 26 літ, найстарший ґен. Літцман — 83 роки. Райхстаґ має бути скликаний з кінцем б. м.

НАВІТЬ В РОБІТНИЧІЙ ДІЛЬНИЦІ БЕРЛІНА, ще недавно домені комуністів, Гітлєр дістав при виборах до райхстаґу 90% голосів. При виборах люди стояли в черзі по кілька годин, щоби віддати голос. (ПАТ).

У ФРАНЦУЗЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ КРУГАХ висліди німецьких виборів викликали пригноблення хоч всі сподівалися побіди Гітлєра. „Еко де Парі“ пише, що теперішний стан в Німеччині це приклад масової патольоґічної галюцинації.

АНҐЛІЙСЬКА ПРЕСА без огляду на її політичний напрям признає німецьким виборам далекосягле значіння. „Дайли Експрес“ пише: „Се перший і одинокий випадок в часах кризи, що правительство знайшло таку однодушну піддержку“.

ІТАЛІЯ ТА МАДЯРЩИНА виступили з розбройної конференції за приміром Німеччини. Делеґати тих держав обмежилися лише до ролі обсерваторів.

ГЕНДЕРСОН, предсідник розбройної конференції, заявив, що задумує податися до димісії,. Причини: виїзд анґлійського делеґата, негативне становище Німеччини, Італії, Мадярщини та Японії.

РОСІЙСЬКИЙ МОНАРХІСТ ЗАСТРІЛИВ у Трієнті жінку жидівського етноґрафа і публіциста з Польщі С. Рубінштайна. Сталося це по відчиті, на котрім Жидів названо творцями комунізму. „Хвіля“, пишучи про се, твердить, що російська права еміґрація веде тепер остру протижидівську пропаґанду.

МОСКОВСЬКИЙ КОРЕСПОНДЕНТ „Курєра Варшавського“ доносить: Між комісаріятом комунікації з Андреєвом на чолі і комісаріятом тяжкого промислу з Орджонікідзем на чолі вивязалася остра війна. Орджонікідзе закидає Андреєвові і цифрами доказує повний розвал зелізничої комунікації та фальшування статистичних даних. Се один з проявів пошукування виновників невдачі пятилітки.

АНҐЛІЙСЬКІ ПОЛІТИЧНІ КРУГИ переконані, що головна ціль поїздки Літвінова до Вашинґтону зєднати Америку до спільного виступу з СССР на випадок оружного зудару СССР з Японією. Совіти хочуть в першій мірі відобрати від Японії стратеґічні пункти на східно-китайській зелізниці.

ПО ВБИТТЮ АФҐАНСЬКОГО КОРОЛЯ вибухло в Афґаністані повстання одного племени. Молодий наслідник вислав 10.000-ну армію для його здавлення.

НОВИНКИ

Ґазова атака у Львові відбудеться 24 і 25 с. м. Воєвідський комітет ЛОПП оповістив відозву до мешканців Львова з поученнями одначе тільки в польській мові. Чи Українців не треба поучувати в їх рідній мові як мають поступати підчас ґазової атаки?

В справі віддовження хліборобства відбулася конференція у львівськім воєвідстві. Від українських економічних установ взяли в ній участь през. д-р К. Левицький, дир. д-р Л. Кульчицький і посол О. Луцький.

Доц. д-р В. Кубійович виголосив в салі Музею НТШ у Львові цікавий виклад на тему: „Населення української етноґрафічної території“. Українська етноґрафічна територія обіймає 938.000 км². На ній живе 55,164.000 мешканців, з того 42.824.000 Українців (74%). Українська територія постійно збільшується на сході та зменшується на заході під натиском сусідів.

Новий гумористичний журнал „Жорна“ появився у Львові з датою 15 с. м. Видає його „Діло“. У вступнім вірші „Одним шляхом“ зазначено, що „Жорна“ се продовження „Будяка“, „Масок“ і „Зиза“. Перше сконфісковане число „Жорна“ атакує „Перемогу“ і „Фронт Національної Єдности“.

Першу конкурсову виставу Гуртків Молоді при кружках „Сільського Господаря“ уладжено недавно в Сокалі. Перед виставою Впр. о. декан Нечай відправив Богослуження в місцевій церкві. Власники найкращих експонатів дістали похвальні грамоти. Такі вистави треба уладжувати в кождім повітовім місті.

День книжки в Сокальщині відбудеться в неділю 19 с. м. В Сокалі відбудеться повітове свято і нарада в справі поширення книжки. Також по всіх читальнях Сокальщини відбудуться дні книжки і збірки на читальняні бібліотеки.

Звільняють нотарів. Міністр справедливости звільнив зі становища 5 львівських нотарів, що скінчили 70 літ, між ними Івана Раставецького. Мають розписати конкурс на 7 нотаріяльних посад у Львові. На терені львівської апеляції мають звільнити ще 9 нотарів, м. і. Бодаковського в Станиславові, Савчинського в Новім Селі, Волосянського в Золотім Потоці, Заячківського в Надвірній і Левицького в Підгайцях.

Нова розправа в справі нападу на почту в Городку. Найвищий Суд у Варшаві признав касаційний відклик внесений обороньцем Зенона Коссака і відкинув присуд за проступок намови до нападу на почту в Городку, яким засуджено Коссака на 7 літ тюрми. Львівський суд буде ще раз розглядати ту справу.

Ревізії й увязнення відбулися в Стрийщині в с. Лукавиця Долішна в о. Тарантюка, в Жулині та в Ніневі Дол.; в Городенщині, Солотвинщині, Отинійщині, Підгаєччині та Камінеччині.

В Самбірській тюрмі перебуває 50 наших вязнів, головно з Дрогобиччини.

Старосто заборонило оснувати читальню „Просвіти“ в с. Добровляни, пов. Калуш. За причини заборони подано „побоювання загрози безпеки, спокою і прилюдного порядку“.

Курс переплетництва книжок зорганізувала підгаєцька філія „Просвіти“.

Почтовий уряд в Калуші ввів крім денної також нічну телеґрафічну і телефонічну службу.

НЕДУГИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза легенів є неумолима і щорічно, без ріжниці полу, віку і стану, скошує міліони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan Age“** Ґонсецького, що, влекшуючи виділювання флеґми, скріплює орґанізм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла й усуває кашель. Уживається 189 за порадою лікаря. Продають аптики. 4-х

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтелігенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попереднім надісланням грошей.

Газова атака відбулася 15 с. м. у Варшаві. О год. 10 ударили дзвони й загули сирени. Всі мешканці схоронилися в домах. Стануло трамваї і самоходи. На вулицях кружляли поліційні стежі в масках і дружини поготівля. Ескадра бомбових літаків кинула газові бомби в найважніших точках. Місто вкрилося густою мрякою. Забава в війну тривала до вечера. Вона викликала поважні рефлексії в 15-ліття закінчення світової війни...

Президент Польщі мав виголосити в ночи з 11 на 12 с. м. в радіо промову по англійськи й по польськи для Америки. Деякі польські часописи з неділі навіть напечатали ту промову як вже виголошену. Тимчасом радіослухачі даремно чекали на ту промову, бо її — не виголошено. Відтак вияснювали, що через злу погоду не можна було промову передати до Америки.

День 1-го листопада 1918 р. буковинські Українці святкували торжественно рефератами, панахидами, обходами і т. п.

Український „день цвітів“ в Чернівцях відбувся минулої неділі. Пані з Т-ва „Захоронка“ і молодь зібрали значні фонди в користь сиріт.

Виклади з обсягу українознавства в Українськім Науковім Інституті в Берліні. В біжучому зимовому семестрі 1933/34 академічного року в салі Українського Наукового Інституту в Берліні відбуваються від 15 с. м. крім звичайних публичних викладів ще слідуючі курси з обсягу українознавства в німецькій мові: 1) Доц. д-р В. Крупницький: Політична історія України (XVI—XVIII віки), Середа 19—20 год.; 2) Проф. д-р З. Кузеля: Українське народознавство (матеріяльна культура України) Пятниця 19—20; 3) Доц. В. Леонтович: Історія українського державного права. Понеділок 19—20; 4) Проф. д-р І. Мірчук: Українська культура в її історичному розвитку. Середа 18—19 год.

В Кишиневі в Бесарабії жидівські демонстранти нападали на крамниці християн, що не прилучилися до бойкоту німецьких товарів. Здемольовано кілька християнських крамниць. На жидівських демонстрантів напали студенти-кузисти і зачалися бійки. Поліція завела порядок й увязнила найбільше войовничих демонстрантів. Се мабуть перший погром християн уладжений Жидами.

Зима в Італії. В цілій північній Італії запанувала дуже остра зима, якої не памятають навіть найстарші люди. Сніг впав на 1 м. В провінції Верона сильна сніговія.

Друга весна на Мадярщині. З Будапешту повідомляють, що там зацвили вдруге акації, бов та фіялки. Доспіли другий раз суниці, редьква й салата.

По ліквідації масонерії Гітлєром в Німеччині головний її організаційний осередок перенісся до... Єрусалиму.

Користайте з нагоди! Крізові ціни! З днем 25. жовтня ц. р. обнизили ми ціни на підручники до навчання релігії в народних школах. 1) Малий катихизм коштуватиме 0·60. 2) Біблія прегарно ілюстрована коштуватиме 1·20. Досвідчений катихит знає, що навчання релігії тільки тоді успішне, коли вся дітвора рівночасно закупує підручники. Тому тільки гуртові закупи доцільні, а ми даємо на сплату. Замовляти „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 183-7-16

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·30—5·28 зл. Золотий доляр 9·05—9·07. Канад. доляр 5·40; 1 нім. марка 2·12; 100 фр. франків 34·90; 100 чеських корон 25·50—26 зл.

Збіжжа: Підволочиська: пшениця 17—18 зл; жито 14·—; ячмінь 10·50; овес 12·25; бульба 4·50; гречка на мливо 18·50; кукурудза 25; фасоля біла 20; фасоля краса 16; горох пільний 22·50; просо 29; лен 42; конюшина чер. 90; мак синій 65; коноп. сіми 25; гриc пшен. 8·50; гриc. жит. 7·75 зл. Обороти всіми родами збіжжа. Пшениця і ячмінь подешевіли, жито, гречка, укурудза і гриc подорожіли. Тенденція на загал удержана.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 кг. масла дес. 2·90; за 1 л. молока 22 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яець 4·60—4·80 зл. — Тенденція на всі артикули сильна, на яйця звишкова.

Мід: Кооп. „Рій“ продав мід: липовий 3 зл., гречаний 2·40; з ріжних цвітів 3, гірський 3·80 зл. за 1 кг.

Живина: Безроги на бекони 63 сот., товщеві 75—85 сот., телята 50—60 сот., молоді кури 80 сот., за 1 кг. живої ваги. Гуси штука 2·25 зл. Тенденція слаба.

ЖЕРТВИ:

Для голодуючих на Великій Україні:

Гр.-кат. Уряд парох., Коршів, коло Коломиї, 10 зл. (збірка в церкві).

Впр. о. Осип Стахняк, Поляни Суровичні, п. Яслиська, 2 зл.

Всіх наших ВП. Передплатників і Читачів просимо по можности полагоджувати всі свої орудки у фірм, що оголошуються в „Новій Зорі“.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІЯ: Голос пустині.
АТЛЯНТІК: Кавалькада.
КАСІНО: Тисяча і друга ніч
КОПЕРНИК: Новітний Робінсон.
МАРУСЕНЬКА: Страчений експрес.
МІРАЖ: Конгрес танцює.
МУЗА: Дивний дім.
ПАЛЯС: Мушу Тебе здобути (Ян Кєпура).
СВІТ: Під Твою милість.
СТИЛЕВЕ: Дика дівчина і ревія.
УТІХА: Геройство народів і ревія.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.
120 43-50

СПЕЦІЯЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР бувший довголітний лікар асистент дерматольог. клінік в Берліні, Відні й Празі

орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.

другий вхід з улиці Собеського ч. 2.

Тел. 51-68 Сепараткові ждальні

РОБІТНЯ ОБУВИ „БУДУЧНІСТЬ“ Львів, пл. Домбровського 1. **Новочасна робітня обуви. Спеціяльність англійські чоботи, обува туристична,— спортова мужеська й жіноча, також всякі направки. П. Т. урядникам (урядничкам) догідні сплати.**

163 8-10

ФАБРИКА фортепянів пянін і гармоній, продажа, виміна, направи, строєння,

М. ШКЕЛЬСКІ

Львів, Оссолінських 10. Тел.: 87-23 160.

160 16-16

ДЛЯ ОДНОГО НАРОДУ — ОДИН ПРАВОПИС!

Вийшла нова книжка для масового поширення серед широкого громадянства та шкільної молоді: Проф. Др. Івана ОГІЄНКА:

„Рідне писання“, ч. 1:

146 ст., ЦІНА 1 зл.

Український правопис і основи літературної мови.

Видання квартальника „Бібліотека Рідної Мови“. Набувати можна від Видавництва: Warszawa, ul. Stalowa 25 m. 10. Конто чекове 27,110 або по всіх українських книгарнях. Ціна науково-популярного квартальника „Бібліотека Рідної Мови“ 3 зл. річно.

Для одного народу — одна літературна мова!

РІК ОСНОВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 24-? **Вибір великий!**

Одинока своєрідна й найліпша паста до взуття

45—50

„ЕЛЄГАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51. — Тел. 60-04.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ МАЄ СОЛІДНІ СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ ТАКОЖ ВИКОНУЄ НА ЗАМОВЛЕННЯ ВСЯКІ МЕБЛІ — ПО ПРИСТУПНИХ ЦІНАХ.

112-47-50

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда КЛЄБАНА

Львів-Знесіння, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм.) за текстом 20 сот., в тексті 30 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно.

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5. Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер, 23 листопада 1933. Ч. 89 (687).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

НЕ ЗАБУДЬТЕ, ЩО НАЙДАЛІ ДО ДНЯ 25. ГРУДНЯ Ц. Р.

мусите викупити свою будинкову полісу на 1934 рік у місцевій аґенції Т-ва Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Комуністи про католицизм

Орган французьких комуністів „Ль'Іманіте" так пише про католицьку Церкву: „Поступи католицької орґанізації се найліпша міра її можливости в области практичної суспільної акції. Вартість і значіння переведених катол. Церквою наукових дослідів, спертих на історичних документах, дослідів методичних і совісних, змушує нас признати, що зброї, яку має католицизм, в ніякім випадку не можна легковажити. Зусилля катол. Церкви примінитися до сучасного життя такі розважні, що ми комуністи повинні з неї брати примір".— Се свідчить про чуйність комуністів.

Острі вуличні боротьби

між Українцями і комуністами в Ню-Йорку.

ПАТ доносить з Ню-Йорку: Між Українцями і комуністами прийшло в Ню-Йорку до острої вуличної боротьби. На похід зложений з 7000 українських еміґрантів, протестуючих проти визнання Совітів Америкою, напали комуністи. З великим трудом поліції вдалося зліквідувати боротьбу. Українці опісля відбули віче, на котрім ухвалили резолюцію з домаганням до през. Росвелта, щоби він зажадав від Літвінова окремих ґарантій, що совітське правительство перестане переслідувати український рух. — Острі вуличні бійки наших людей з комуністами за морем се видимий знак, що наше робітництво видужує з большевицького дурману й упоминається за своїм народом, переслідуваним червоними „товаришами".

Як відбулися громадські вибори на Волині

„Діло" приносить: На Волині закінчилися вибори до громадських рад. Майже всюди пройшли проурядові листи. Декуди Українці внесли протест. Вибори скрізь відбулися через аклямацію, т. зн. крім проурядових інших ліст не було. А не було тих ліст тому, що про день і спосіб виборів не було оголошено крім тих сіл, де находяться волосні уряди і постерунки. Та й сі оголошення були такі непомітні, що трудно їх було завважити. Проурядові листи складали війти, секретарі і поліція з самих „порядних" кандидатів. З тих ліст ще вичеркували менше „порядних". Виборці протестували устно проти таких виборів. Писемних протестів не було, бо не було кому їх писати. Лише виїмково у свідоміших селах селяни зголошували й свої листи. Одначе до голосування вони не дійшли. В одному селі голова виборчої комісії дав 5 хвиль часу на зголошення листи! В другому селі ліста була готова й підписана. Але заки її донесли до стола, було сказано, що „вже запізно" і листи під голосування не піддано... Сих вісток в „Ділі" не сконфісковано, отже може й у „Н. Зорі" перейдуть цензуру.

Коли вибухне совітсько-японська війна

На сю тему „І. К. Ц." пише: Японський мілітаризм в обличчі переговорів між СССР й Америкою чимраз більше нетерпеливиться і вважає, що заки прийде до американсько-совітського зближення треба розправитися зі слабшим противником, з СССР. Розгром Совітів, захоплення Уссурійського краю і Владивостока, може й Сибірі до Байкальского Озера, позбавилоб совітську Росію всякого значіння як союзника Америки. Опісля в спорі за верховодство над Китаєм й Азією Японія моглаби зміритися силами з Америкою. Совіти не хочуть воєнного конфлікту та Японія готовиться до неминучого удару. Сей удар наступить не скорше як весною слідуючого року, бо в зимі там не можливо вести воєнних операцій.

Людоїди зїли летунів

Французькі часописи подають, що в португальській Ґвінеї в Африці два французькі летуни мусіли наслідком торнада осісти на території людоїдів, котрі їх вбили і зїли. Потвердили се докладні дослідники влади. При допитах людоїди потвердили, що впав якийсь великий птах і з його нутра вилізло двох людей. Що з ними дальше сталося, дикуни не хотіли сказати, лиш облизувалися.

Вовки і дики в Коломийщині

З ріжних сторін Коломийщини повідомляють про великі шкоди від вовків і диків. В Березові Середнім дики знищили бульбу й овес вартости 1300 зл. Вовки покалічили богато худоби. В Березові Нижнім дики знищили 1850 кг. кукурудзи і 1500 кг. бульби. Дики прийшли з Ключева Малого до Лючі і втікли назад до яблонівських лісів. В Текучі й Космачі вовки вхопили 3 лані, 6 ялівок, 2 баранів і кілька овець. Вовки прийшли з Микуличина тічнями по кільканацять штук і добувалися до гуцульських загород. Вони наробили богато шкід в присілках Медвежа, Клявза, Завояли, Дещини та в Бані Березовій. Коломийське староство від 25 до 28 листопада уладжує велику облаву на вовків і диків в Коломийщині та Надвірнянщині. Подібні вісти надходять і з інших сторін.

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy, Wydział VI karny, we Lwowie, w składzie: S. O. W. Medyński, jako Przewodniczący, S.O. A. Jagodziński, i M. Młynarski jako głosujący, w sprawie konfiskaty Nr. 84 czasopisma Nowa Zorja, z daty Lwów dnia 5/XI 1933 do Sygn. VII. 1 Pr. 564/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 8 listopada 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną, dokonaną dnia 3/XI 1933 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma Nowa Zorja Nr. 84 z daty Lwów, dnia 5/XI 1933 zawierającego w artykule 1). Kongres od słów To wziałysia do słów narod i od słów i wynyszczujut do słów jechydne 2) Deń protestu słowo teroru i od słów pid czerwonym do słów okupantom znamiona zbr. z art. 108 kk zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. 17/12 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu rozszerzać wiadomości mogące narazić Rzeczpospolitą Polską na niebezpieczeństwo zerwania stosunków dyplomatycznych z Z. S. R. R. Wedle § 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36, i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: Medyński w. r. Protokul. Popowiczówna w. r. Za zgodność: (підпис нечиткий) st. sekretarz.

Зеркало Правди

Про Лемківщину і про тих, що боряться за неї.*)

Лемківське православіе, сей боляк нашого релігійно-національного орґанізму на заході, все ще — актуальна тема всякої преси. Пишуть про него українські ґазети (католицькі й націоналістичні), пишуть польські (релігійні і національно - шовіністичні), дуже інтересується ним преса москвофільська і православна. Колиб хтось зібрав всі статті й дописі з преси на тему лемківського православія за останніх 7 літ, то з сего вийшлаб велика книжка. Ріжна преса підходить до сего православія з ріжного становища, залежно від того, який напрямок заступае, згл. яку пропаґуе ідею. Остра полеміка ведеться часто в пресі на сю тему, а то між католиками та православними в релігійній та між Українцями а москвофілами і Поляками в національній площині.

Найбільше полемізують на тему причин появи лемківської схизми. І тут наглядно зарисувалися два противні собі табори: український з одної, а москвофільсько-польський з другої сторони. Всі москвофільські провідники та богато Поляків твердять, що православіе на Лемківщині спричинили Українці, головно греко-католицькі священики, які намагаються „насильно українізувати русского Лемка", а він, мовляв, зі страху перед сею „українізацією" втікає до православія. **) Українці знову заявляють, що православіе спричинили самі москвофільські провідники, які десятками літ виховували Лемка в москвоф. дусі, впоювали в него ідею „единої неділимої", вихваляли перед Лемком „велич русского православія", твердили, що православіе то „русская" віра, — і тим вкорінили в частину Лемків хибний погляд, що хто „русскій" той повинен бути православним.

В сій статті не маю на ціли розводитися над причинами лемківського православія; тих причин є більше (внутрішні, зовнішні, безпосередні, посередні, загальні, льокальні) і вони дуже складні та з собою повязані. Всіх їх навести та докладно представити не можна в одній ґазетній статті. Зроблю се колись пізніше, а тут зверну увагу лиш на одну річ, іменно сю, що москвофільські провідники ввели підступом в блуд публичну опінію, бо неправдою та клеветою є твердження, що гр.-кат. священики - Українці „насильною українізацією та терором" спричинили апостазію Лемків.

1) Богато греко-кат. священиків-Українців, попри свою працю в церкві, трудилося в просвітно - економічних установах. Лемки цю працю дуже цінять і нікому з них ані не сниться переходити на православіе ізза згаданої праці священика. Більшість Лемків вже добре знае, що на Лемківщині і в Східній Галичині живе оден і той сам нарід. Лемки й Українці зі Східної Галичини се два рідні брати, одної і тої самої матери діти, яких вяжуть спільна минувшина, віра, культура, звичаї й

*) Про Лемківщину або з Лемківщини в звязку з аґітацією схизматиків були сего року статті в отсих числах „Нової Зорі": 9, 10, 11, 13, 27, 28, 29, 31, 36, 39, 57, 72, 84, 85, 86, 87.

обичаї та спільна національна ідея. Тут річ не в назві, що Лемко зве себе „руснаком“, чи „русином“, але в однаковій його зі східно-галицьким Українцем душі. Знаю богато случаїв, що поодинокі лемківські села старалися конечно задержати у себе священика-Українця, коли він переносився на иншу парохію, згл. коли його переносили духовні власти. Були і є случаї, що за таким священиком Лемки не лише писали просьби, але навіть їздили до духовних Властей і просили залишити їм улюбленого душпастиря. А чомуж ті села не втікали і не втікають до православія перед зненавидженою „Землею і Волею“ та „Ілюстр. Куріером Цода.“ „українізацією“, хоча знали, згл. знають, що сей священик працював, згл. працює в культурно-освітних установах в українськім дусі? Таж „рація“, що загал Лемків не йде тому в православіе, що не одержить Церков, занадто слаба й натягнена, бо ще минувшого року перейшли на православіе два села в Горличчині, які напевно знали, що разом зі своїм переходом не одержать Церков і яким не грозила ніяка „українізація“ зі сторони їх священика, бо він московофіл, а при тім ревний душпастир.

2) Знаю случаї, що навіть православні Лемки, головно молоді, приходять часто до місцевих гр. кат. священиків-Українців, позичають у них книжки й газети та просять вчити їх українських нац. пісень. Знане мені рівнож одно, в цілости православне село, з якого люди зверталися недавно до гр. кат. священика-Українця з просьбою о поміч при основанню і веденню чит. „Просвіти“. — Чи ті села також перейшли на православіе з боязни перед „насильною українізацією та терором“ гр. кат. священика-Українця? Колиб дійсно так було, то певно не навязувалиб вони ніякого контакту з гр. кат. священиком, про якого знають, що він Українець.

3) Майже в кождім селі на лемківщині є передплатники (не лиш читачі) укр. ґазет. В деяких лемківських селах тих передплатників і читачів є так богато, що завстидалиб не одно східно-галицьке, давно вже свідоме, українське село. Такі передплатники є не лише в гр. кат., але й у правосл. лемківських селах. Загально тут на Лемківщині знані три в цілости православні села (їх добре знають і москвоф. провідники), в яких люди читають 61 (29 + 21 + 11) чисел ріжних укр. ґазет, підчас коли москвоф. преси в згаданих трьох селах є всего 4 числа. В тих 61 числах ріжної укр. преси є 9 укр. католицьких ґазет, які також православні дуже радо читають. — Чи той загал Лемків, які не лиш масово читають, але й передплачують українську пресу, також ненавидить Українців-інтелігентів? Колиб воно так було, то після думки „Землі і Волі“ та „Куріера“ сей загал Лемків вже був давно повинен перейти на православіе. Але він сего не зробив і не зробить, бо він дивиться на світ иншими очима та думає иншими категоріями ніж закукурічений „Куріер“ та його сестра „Земля і Воля“. — А ті три православні, згадані тут села, що так масово читають українську пресу, чи перейшли на православіе також з боязни перед „насильною українізацією“? Коли так, то чи в тім случаю булоб можливим, щоб ті села так ревно горнулися до укр. ґазети і книжки? — Тому лиш хора уява „Землі і Волі“ та „Куріера“ може добачити в „українізації“ причину схизми на Лемківщині.

4) А ті зворушаючі та повні душевного болю сцени, які замічалося по деяких лемківських селах (гр. кат. і православних) наслідком масового перенесення українського учительства, сего року в літі, в корінну Польщу, чи ті сцени — питаю — нічого панам зі „Землі і Волі“ та „Куріера“ не говорять? Колиб Лемки так дуже ненавиділи українську інтеліґенцію, то повинніб радше згаданим перенесенням радуватися, а не боліти й сумувати.

5) Під сучасну пору є на Лемківщині 97 читалень „Просвіти“, які гарно розвиваються та ведуть з успіхом освітну працю. В многих з них працюють священики-Українці. Лемки до тих читалень дуже горнуться, підчас коли читалень Качковського на Лемківщині дуже мало і ті світять пусткою та „до них — як пише московсько-православне „Слово“ ч. 83 з 1933 — „ніхто не ходить, бо не має пощо“. — Колиб Лемки були „русским“ народом, як про се стало пишуть „Русскій Голос“ та „Земля і Воля“, згл. колиб вони були „просто Лемками“ (се є якимсь зівсім осібним собі народом), як сего хоче „Куріер“, та не почувалися до єдности з укр. націею, — тоді певно всюда позакладалиб вони собі читальні Качковського. Та найважніше: сі читальні не світилиб пусткою і в них бувби неабиякий рух, а про читальні „Просвіти“ навіть чути не хотілиб. Що більше: Чомуж ті лемківські села, де є читальні „Просвіти“, в котрих Лемків буцімто „насильно українізують та тероризують“ українські інтелігенти, не втікли і не будуть втікати перед сею „насильною українізацією і терором“ до православія?

6) В многих лемк. селах є кооперативи, які належать до Українського Ревіз. Союзу. Сі кооперативи (не лише в гр. кат. але й у правосл. селах) дуже гарно розвиваються. І навпаки, — „русскі“ кооперативи нидіють та є їх вже на Лемківщині дуже мало. Бувають случаї, що „рускі“ кооперативи (а котрі, то се й москвоф. провідники добре знають) пишуть до Українського Ревіз. Союза і просять приняти їх в члени того нашого Союза. Знаю на Лемківщині села, які публично й отверто заявляють, що ніколи не згодилисяб на се, щоб їх кооперативи належали до Русского Ревіз. Союза. — Чи сі також „ненавидять“ Українців та не зносять українського „террору“?

7) Зі всіх лемківських сіл, які в цілости або в части перейшли на православіе, є 15 сіл таких, в яких підчас переходу на православіе були, а в деяких ще й тепер є — священики москвофіли. Ті села слідуючі: Мшанна, Смерічне, Ропянка, Вільшня, Тиханя, Жидівське, Котань, Бортне, Бодаки, Перегонина, Ізби, Білична, Фльоринка, Вафка й Усте Руське. В тих селах було в хвилі їх переходу на православіе 8 священиків-москвофілів. — Чи ті всі вичислені села перейшли на православіе також зі страху перед „насильною українізацією?“ Таж ся „страшна“ для „Землі і Волі“ й „Куріера“ „насильна українізація“ вище наведеним селам зівсім не грозила зі сторони гр. кат. священиків-Українців, бо таких там не було!

8) Нехай вкінци панове з „Куріера“ та з „Землі і Волі“ заглянуть хочби до лемківського православного календаря з 1932 року, виданого правосл. митроп. офіціозом „Словом“. Там оповіщено заяви про причини переходу на православіе ріжних сіл на Лемківщині. Однак серед тих заяв нема ні одної, де булоби сказане, що се або те село перейшло на православіе тому, щоб охоронитися перед „насильною українізацією і терором“ зі сторони гр. кат. священиків-Українців.

Чомуж проте москвофільсько-польська спілка затроює фальшом публичну опінію та кидає клевету на гр. кат. священиків-Українців, що вони „насильною українізацією і терором“ буцімто заганяють Лемка в православіе? Відповідь коротка: згадана клевета се наслідок злоби й ненависти до української інтеліґенції та до укр. національного руху на Лемківщині. — Польсько-москвофільська спілка хотілаб бачити Лемківщину виключно своєю доменою, на якій моглаби свобідно переводити свої москвоф.-польські експерименти аж до денаціоналізації Лемка включно. Рахунок згаданої спілки перетинає на Лемківщині укр. національний рух, з яким приходиться воювати польським шовіністам і москвофільським провідникам. А щоби до сеї війни мати більший претекст та надати їй більшого розголосу, згадана польсько-москвофільська спілка вбираеться підступно й облудно в тогу мнимих „оборонців гр. кат. Церкви“ на Лемківщині, а противну сторону, се є укр. інтеліґенцію, щоби її скомпромітувати, вяже згадана спілка — з православієм...

Ось в чім причина вище згаданої клевети, киненої на наших священиків.

Про се, як то москвофільські провідники приготовили до православія на Лемківщині запальний матеріял і відтак роздмухали православний огонь, до якого й Поляки долили своєї оливи, поговорю в окремій статті. *Борис Лемківський.*

**) Так стало твердять: „Русскій Голос“ та „Земля і Воля“, яка прим. в 47. ч. з 1932. пише, що перехід на православіе на Лемківщині є „наслідком сильної українізації наших сел.., рускі села переходять на православіе, хочуть в сей спосіб боротись, утікати перед впливом страшно розфанатизованого мазепинського духовенства“. — В слід згаданих москвоф. ґазет виступає й польська преса з краківським „Куріером“ на чолі, який в 154. ч. з 1933. дослівно так горлає: „Православіе ширится тому, що Лемків, які не є Українцями і ними не хочуть бути (уважаються просто Лемками) тероризують гр.-кат. українські шовіністи в священичих рясах. Ізза сего цілі громади зачинають переходити на православіе... Польська держава не може терпіти українізування Лемків, як рівнож не може глядіти радісним оком на наслідки такої українізації в виді православія під Краковом“. — Таку саму пісоньку співає той самий „Куріерок“ також в ч. 160. з 1933. Ніхто не подивується бруковому, україножерному „Куріерови“ та його брехливим, повним гадючої їди „арґументам“, але дуже прикро нам, коли навіть такий поважний і солідний кат. журнал як „Оріенс“ — в першім зошиті пише, що „коли подавляюча більшість руськоі суспільности і клеру в Галичині пішла по лінії української ідеольоґії й на Лемківщину зачали надсилати українських священиків, то се послужило за претекст до ширення православія яко фундаменту правдивої русскости“. — На тім самім становищі стоїть богато латинських священиків (видно, що читають „Куріера“ і перенялись його ідеями!), бо з котрими я лиш говорив на тему причин православія на Лемківщині, то сейчас виїздили з „арґументом“ мнимої „насильної українізації“ Лемків, се є з „арґументом“ краківського „Куріера“ та „Землі і Волі“. Таким самим „арґументом“ далися переконати й державні чинники, пр. один староста з Лемківщини заявив мені виразно минувшого року, що православіе на Лемківщині спричинили грекокатолицькі священики-Українці.

В шкільній справі

Новий устрій шкільництва і ріжні нові закони введені сего року в життя, невідомі більшости батьків, особливо тим, що живуть по селах. Одначе про перехід дітей з народніх шкіл до ґімназії повинні знати всі батьки, які мають дітей в 6 клясі народ. школи, а тим більше повинні знати про се на селі, де нема 6 кляси народн. школи. — З закону знаемо, що по укінченні 6 кляси народньої школи діти можуть вступати до 1 кляси ґімн. нового типу (давна 3 кл. ґімназ.). Отже де нема 6 кляс народн. шк., там діти мусять підготовлятися до 1 кл. ґімназ. приватно. Програми в новій 1 кл. інші як колись і підготовка на селі не далаб бажаних успіхів. — Тому „Учительська Громада“ в Перемишлі в порозумінню з Виділами „У. І. д. Д.“ і „Ґімн. Інст.“ в Перемишлі рішила зорганізувати підготовчий курс для дівчат до 1 кл. ґм. нового типу жіноч. ґімн. „Українського Інституту для Дівчат“ і для хлопців, які бажалиби здавати іспит до 1 кл. держ. ґімн. в Перемишлі.— Курс буде тривати 5 місяців, від 15 січня 1934 р. до 14 червня 1934 р. Приміщення для дівчат давби Дівочий Інститут, для хлопців Бурса ім. св. Миколая, за невеликою оплатою, на найдогідніших умовах. — Сам курс будуть вести фахові учителі за оплатою при 20 ученицях (-ках) по 5 зол. місячно від одної особи. Коли зголоситься більша скількість дітей, то й дешевше. Початок курсу 15 січня 1934 р., для дівчат в „Дівочому Інституті“ вул. Татарська ч. 4, для хлопців в „Ґімназ. Інституті“ вул. Баштова ч. 34. Речинець зголошень до 1 січня 1934 р. Подання о приняття і ріжні запити адресувати для дівчат до „Дівочого Інституту“, для хлопців „Ґімн. Інститут“ вул. Баштова ч. 34, Перемишль. Відповіди надішлеться негайно про приняття до 10 січня 1934 р. — Вкінці звертається увагу, що з огляду на те, що учительські семінарі в стадії ліквідації (істнують лише 3, 4 і 5 роки), а інших середніх шкіл нема, ґімназія нового типу се одинока середна школа, в якій наша молодь може побирати середню освіту. Наука в новій ґімназії буде тривати 4 роки. Щойно по скінченні сеї одинокої середної школи молодь зможе вибирати дальші студії або шукати заняття на основі скінчення сеї ґімназії.

Українська Програма
Польських Консерватистів
Кілька критичних заміток.

I.

В ч. 88 „Нової Зорі“ в статті п. з. „Ясно і виразно“! передали ми зміст статті Станьчика п. з. Боротьба за українську програму, що появилася в жовтневім випуску головного орґану польського консерватизму „Наша Пшишлосць“. Ми передали зміст статті Станьчика в суттєвій її частині дуже докладно, наводячи найважніші її уступи дослівно. Зробили ми се тому, бо автор статті зазначує з притиском, що пише не тільки в своїм власнім імени, але що його становище в українській справі се становище в тій справі також Редакції „Нашої Пшишлосці“ і навіть взагалі польського консерватизму.

Те становище торкається української справи в цілім її обемі. Хронольоґічно: в минувшині, в сучасности і в будучности. Територіяльно: Великої України, Галичини, Волині й інших українських земель.

Вже передаючи зміст статті Станьчика, зазначили ми, що присвятимо тій статті зґл. виложеному в ній становищу до української справи окрему статтю. Одначе стаття Станьчика зґл. його становище насувають стільки ріжних заміток, що подати їх всіх в одній статті неможливо. Тому присвятимо тій справі не одну але кілька окремих статтей.

Відповідно до питань, заторкнених у статті Станьчика, подамо наші критичні замітки у трьох головних статтях. В першій статті обговоримо критично історичні основи становища Станьчика зґл. польського консерватизму в українській справі. В другій статті обговоримо їх становище супроти нас під сучасну пору. В третій — їх пляни супроти України на будуче.

Та заки приступимо до розгляду становища Станьчика зґл. польського консерватизму в українській справі подрібно, передтим кинемо оком на статтю Станьчика як цілість, бо та стаття незвичайно характеристична не тільки своїм становищем в українській справі. Вона не менше характеристична і своєю льоґічною конструкцією. Та конструкція є того роду, що мусить звертати спеціяльну увагу. Звертає увагу — своїми льоґічними контрастами-противенствами.

Перший такий льоґічний контраст-противенство в статті Станьчика впадає в око, коли читаємо теоретичні міркування автора в першій половині його статті і його практичні висновки в другій половині тої статті. Той льоґічний контраст-противенство такий наглядний, що читач має вражіння, начеб статтю складало двох авторів з двох ріжних становищ в українській справі. Перший — автор теоретичних міркувань — займає становище, під яким підпишеться кождий Українець, найбільший навіть український націоналіст; другий — автор практичних висновків — займає становище зовсім противне до поданих вище теоретичних міркувань.

Щоби не бути голословним наведемо приклади.

Перший приклад: На вступі статті автор теоретичних міркувань твердить совсім слушно, що ніякий реальний політик не повинен манити себе, що в нинішних умовах загального національного освідомлення на цілім світі та аж надто вибуялого націоналізму буде можливе на довшу мету зіґнорувати чи здавити горячі змагання до власної державности кількадесятьміліонового народу, що безмірно шкідливим може стати для кождої держави постійне істнування в її границях кількаміліонової ірриденти. А які практичні висновки з наведених теоретичних тверджень робить автор? Ті практичні висновки у відношенню до України якраз діяметрально противні до його теоретичних міркувань. Бо він всупереч своїм теоретичним міркуванням тягне Велику Україну до державного союзу з Польщею і рівночасно Українцям у Польщі, поза Східною Галичиною, не признає навіть права на свобідний національний розвій. Тож він заявляє „ясно і виразно“, що на експанзію українізму поза границі Східної Галичини ніякий Поляк не може згодитися, а польський консерватизм менше, ніж хто небудь інший! Подібне льоґічне противенство бачимо в Станьчика і відносно Галичини чи там Червоної Руси. Бо ствердивши, що Галичина се зовсім спеціяльний твір, що розглядати його проблеми на площині аспірацій націоналізму українського чи польського абсолютно не можна, що кожда держава польська чи українська, котра хотілаб сильно розвязати його на свою сторону, натрафилаб на могутну польську або українську ірриденту, котра завсіди буде їй отруйним тернем на шляху — автор заразже робить таке заключення: отже супроти того найпростіший вихід з тої ситуації се признання факту, що Червона Русь мусить залишитися безпосередно в границях польської держави, поза обсягом евентуальної самостійної України...

Подібних льоґічних контрастів-противенств є в статті Станьчика більше.

Прилюдний запит
до Всч. Отця Михайла Блозовського.

„Мета“ ч. 46 принесла отсю статейку:

Перед кількома днями одержав я перше число „ПЕРЕМОГИ“, офіційного орґану нової партії „Фронт Національної Єдности“. До орґанізаційної Комісії, яка підписала тези цієї партії, належите й Ви, Всч. Отче М. Блозовський. Я не буду в цю хвилю займатися політичною сторінкою цих тез. Це зроблять політичні орґани наших партій. Не буду теж спорити з Вами, священик зі священиком, на тему програми нової партії. Зі становища Церкви, кожна політична програма це „dubium“, а „in dubiis libertas“. Зате порушу тезу, яка займається релігійною сторінкою програми, і поставлю до Вас, Всч. Отче, прилюдний запит, з проханням о автентичне вияснення. Пята точка тез Вашої партії каже так: „За основу Нації визнаємо сімю, оперту на єдино трівких засновках християнської релігії. Релігію вважаємо скарбом Нації і визнаємо конечність релігійного зєднання всіх Українців“. З приводу цієї тези прошу о ясну відповідь: Чи Ви й Ваша партія розуміете її в дусі Католицької Церкви, яка у кожній Службі Божій молиться: „о соєдиненіє усіх церков?“ Якщо так, то чому справи не поставлено ясно і не додано до слів „християнської релігії“ рішаюче слово: „католицької“? Без того слова ця релігійна теза Вашої програми звучить по протестантськи. Бо таку фразу про „конечність релігійного зєднання“ можете сотки разів читати у програмі протестантських церков (диви книжку під заголовком Max Pribilla: Um Kirchliche Einheit). Якщож ні, якщо Ваша партія не розуміє цієї тези в дусі Католицької Церкви, то як Ви, католицький священик, могли таку тезу проголосити, з нею прилюдно зсолідаризуватися з очевидним наміром за її поширення серед Українців-католиків боротися? Бож приналежність до якоїсь партії це намір, а навіть обовязок змагати до її поширення.

У семій точці „Наші тези“ стоїть написано: „В основу господарського життя ставимо працю й право кожного Українця на повне користування здобутками його праці. Тому визнаємо право власности на землю тільки за тими, що на ній працюють“. Правильна перша часть тези, бо „хто не працює, нехай не їсть“ (св. Павло). Але, чи священик, що працює як душпастир, а головне удержання черпає з ерекціонального поля, якого власними руками не обробляє, має бути вивласнений з поля, яке є законною власністю Церкви? Чи не подумали Ви, що ця Вами підписана теза є прямо вказівкою для ворогів Церкви і Народу, як до краю ослабити наше духовенство? Колиб Церква і духовенство мали бути позбавлені своїх дібр, своєї власности, (у програмі не сказано, чи за відшкодуванням чи без нього), то направду, краще булоб, якщоб Ви, Всч. Отче, цю операцію залишили кому іншому і як священик не прикладали своїх рук до цієї справи.

Те, про що я тепер питаю прилюдно, я був би Вам зясував у чотири очі в дружній розмові, якщоб Ви хотіли були зі мною про це порадитися перед Вашим виступом. Тепер, після Вашого прилюдного виступу, питання й відповідь можуть наступити тільки оцією, прилюдною дорогою.

о. Леонтій Куницький.

ПРИМІТКА Редакції „Нової Зорі“: Нема сумніву, що весь зміст статті Впр. о. Л. Куницького вповні слушний. До того треба тільки додати, що недавно Впр. о. Куницький їздив по краю аґітувати за „Новим Часом“ під редакцією того самого п. Д. Палієва, котрий став також редактором „Перемоги“. Отже требаб іще вияснити публиці, чи сей прилюдний запит до Всч. о. Блозовського означає розрив з п. Палієвим, чи—може се значить, що „Перемога“ за мало остра?

„Новий Час“ перепечатавши Отвертий Лист о. Куницького, додав до нього отсе:

На цьому місці тільки замітимо, що о. Куницький є членом УНДА, яке у справах релігійних стало на ліберальстичному становищі, а в соціяльних справах проголосило... конфіскату землі. Шкода, що о. Куницький тоді не порадився когось чи йому до УНДА вступати чи ні. Тай шкода, що тепер когось не порадився, чи такого листа містити. Бо з того готова вийти неабияка халепа і компромітація.

Треба признати, що сим разом замітки „Нового Часу“ влучні й дотепні.

ОХОРОНА
перед ґазовою атакою.

Воєвідський комітет ЛОПП (Ліґи Оборони Повітшней Паньства) у Львові оповістив поучення про те, як населення має поступати підчас пробних ґазових атак, що відбудуться у Львові 24 і 25 листопада 1933 р. Сі поучення, можуть придатися не лише мешканцям Львова, але й инших міст і сіл, де відбудуться подібні ґазові атаки як також на випадок війни. Кождий мешканець повинен приготовити одну кімнату добре ущільнену. Чим більша родина, тим більша кімната. Одна особа зуживає 2 м³ воздуху на годину. Треба бути приготованим на 4 год. побуту в ущільненій кімнаті. В ній треба докладно ущільнити вікна, двері, всі отвори (печі, вентиляційні отвори та ін.). До ущільнення вживається пасків повсти (фільцу), войлоку, коца або глини, кіту, глини з оливою і т. п. Вікна треба добре закітувати. На шиби наклеюється паски грубого паперу (широкі на 3 цм.) здовж і вширш у віддалі около 15 цм. Їх приклеюється на цілій їх довготі. На випадок тріснення шиби заклеена папером шиба не випаде і тимсамим не впустить ґазів. Для ліпшого ущільнення вікон простір між вікнами можна виповнити матерацами, подушками, ковдрами або мокрими коцами. Щоби вікна зовсім забезпечити, можна їх заосмотрити ззовні в щільні зелізні або деревляні віконниці. Таксамо ущільнюються двері. До порога прибивається деревляну листовку та ущільнюється його відповідним матеріялом. Дірку від ключа затикається щільно мокрими шматками або заліплеться глиною або кітом. Печі ущільнюється замикаючи коминові засуви (шубри) і виповнюючи їх отвори мокрими шматами. Дверцята можна заліпити глиною, ґіпсом, кітом і т. д. Всі тріснення і шпари треба докладно заліпити глиною. Підчас ґазової атаки не вільно палити в печах. В ущільненій кімнаті з огляду на зужиття воздуха не вільно курити, світити ні свічками, ні нафтовими лямпами, ходити без потреби, бігати, співати, переховувати продукти й матеріяли з острим і неприємним запахом. В ущільнених помешканнях треба приготовити більший запас води до пиття, шмати, пачки з глиною, пуделко соди, мило і запасове світло. Найліпше вживати кишеневих електричних лямпок. Також домашніх звірят, псів і котів, треба держати в ущільненім помешканні. Підчас ґазової атаки не вільно ні входити ні виходити з ущільненої кімнати. Треба приготувати більшу скількість піску або землі для присипування евентуальної пожежі. Протиґазову маску можна купити за 19 зл. в Воєвідськім Комітеті ЛОПП, вул. Подлеского 1 від 8—15 год. Хто не має маски, нехай приложить до уст і носа хусточку з мокрою землею. Коли зближаться ворожі літаки, населення поінформують про те умовлені сиґнали: ґудіння сирен. Хто знайдеться на вулиці, повинен зараз після алярмового сиґналу скритися до протиґазового „схоронища“. Не вільно перебувати на бальконах, терасах і дахах. Вечером всі світла мусять бути погашені зараз по сиґналі. Світити можна тільки в кімнатах зі щільно заслоненими вікнами. Телєфонувати вільно лише тоді, коли взиває помочи проти ґазів або проти пожежі. Не вільно: збиратися в місци кинення ґазових бомб, переходити зрошеними, мокрими місцями, отвирати вікна і двері, уживати харчів, води і предметів, коли вони пересякли ґазом — аж до часу їх відґазования. В кождій каменици має бути комендант, котрий поучує всіх мешканців і відповідає за строге додержування всіх приписів. Непослушні будуть карані.

Новий голова УНО

Д-р Іван Волянський.

Дня 18 с. м. на зборах скликаних до Станиславова вибрано головою УНО(Української Народної Обнови — передтим УКНП) пана д-ра Івана Волянського.

Д-р Іван Омелян 2-х імен Волянський ур. 6.VII. 1887 в Перемишлі в родині гірничого урядника Омеляна і Марії з Реіндлів. Рід матери походив з західної Чехії. В р. 1895 батька як урядника перенесено до Станиславова, де Іван зачав ходити до школи. Тут скінчив гімназію і здав матуру в р. 1905. Університет у Львові, де й осягнув докторат права. Був конціпієнтом у д-ра Йосифа Партицького, в д-ра Юл. Олесницького і д-ра Льва Бачинського. Відслужив рік в австр. війську, в 1913 був у Босні змобілізований, а в 1914 пішов на війну і контужений в битві коло Янчина над Липою попав в полон та дістався до м. Барнаула на Сибірі, до Новониколаївська, Борків, Томська, Омська і Семипалятинська. В 1919 р. вступив до білої армії ґенерала Анненкова, де служив як правник-авдітор в ранзі полковника („начальник судной части штаба корпуса“). В 1920 р. втік до Галичини через Бесарабію. Утеча відбувалася переважно пішки і тривала від квітня 1920 до січня 1921. В 1924 р. отворив адвокатську канцелярію в Станиславові. В публичнім життю брав участь від своїх студентських часів, від матури, як співробітник пок. д-ра Володимира Яновича, а саме в просвітнім руху, також в кооперативнім, а по війні головно працював в „Рідній Школі“, де від 8 літ постійно виконує обовязки Голови Повітової Орґанізації Рідної Школи. Кілька літ був секретарем філії „Просвіти“ в Станиславові, якийсь час був членом Надзірної Ради повітового Союза Кооператив, від 7 літ є радним міста Станиславова, також від близько 7 літ членом Ради міської Каси Ощадности, від 2 літ членом контр. комісії повіт. Каси Ощадности і від 2 літ членом Надзірної Ради Земельного Банку Ґіпотечного. Знає мови кромі краевих німецьку, російську, французьку, чеську, анґлійську.

Др Іван Волянський се по незабутної памяти раднику Ол. Салякови другий з черги голова УНО (УКНП), вибраний таксамо одноголосно як його попередник.

Настали тепер дні творення нового світа, коли слово знов посідає творчі сили. (Гарт, „Альфред Розенберґ“.).

Чи лише вони винні?

Думки на маргінесі польсько-українських взаємин.

В статті п. з. „Сумніви“, напечатаній у 80 ч. „Нової Зорі“ з приводу самбірського процесу, ми висловили м. і. твердження, що Поляки ніколи не могли на довшу мету видержати на правильній позиції супроти нас і повести таку політику, яка булаб корисна і для них і для нас. Політичні чи військові договори, які Поляки з нами заключували, з правила ломили при найблищій, на їх думку, догідній нагоді. А тепер додамо, що майже всі їх умови, чи почини супроти нас з правила вже в зародку були нещирі й обчислені лише на те, щоби свого контрагента перехитрити й у висліді поширити свій стан посідання на його територію. Докази на се? — Вся історія польсько-українських політичних взаємин від найдавніщих аж до найновіщих часів се один безперервний ланцюх доказів на висловлене вгорі твердження. А наслідок? Наслідок того такий, що в нас Українців виробилося і глибоко вкорінилося недовіря до всіх польських політичних кроків супроти нас. І через те навіть ті нечисленні білі круки серед Поляків, які направду хотіли корисної для обох сторін розвязки вікового конфлікту, в атмосфері нашого недовіря і неохоти своїх земляків — не могли нічого вдіяти.

Сего не заперечив навіть „Бюлетин Польско-Українські“, який реферуючи згадану нашу статтю, загальниково твердить лише у відношенні до бл. п. Голуфка, що „не все, що він зробив в користь України й Українців відоме „Новій Зорі“ і що він не був „в достаточній мірі рішаючим чинником в українській квестії“ й тому „не міг давати того, чого не мав, бо не мав повноти влади“. Натомість „Бюлетин Польско-Українські“ не навів ні одного приміру з минувшини взаємин обох народів, який бодай частинно заперечивби згадане твердження. Не навів, бо не міг навести...

Та мимо ствердження сих фактів се лише половина правди. А половина правди, як сказав один анґлійський мораліст, гірша від брехні. І колиб ми обмежилися лише на сім твердженні, що Поляки ніколи не додержували заключених з нами умов, то даючи замість цілої правди лише її половину, ми усиплялиб національну совість і самокритику, бо звалювалиб усю вину нашого теперішнього стану лише на „лютих воріженьків“. А не треба мабуть доказувати, що таке ставлення справи не тільки, що не причинилосяб до розвязки польсько-українського вікового спору, але й не дозволилоб на викорінення одної з найбільших наших національних хиб.

Неодному, хто усвідомив собі що Поляки не видержували довго на правильній дорозі у відносинах з нами і майже постійно ломили свої зобовязання супроти нас, мусіло насунутися питання: Чому воно так було? Чи ся віроломність се якась спеціяльна прикмета Поляків, чи може вина в тім лежить також по нашім боці? Ясна й отверта відповідь на се питання має засадниче значіння для майбутности взаємовідносин обох народів.

В політичних взаєминах між народами рішали і тепер рішають, на жаль, не етичні норми, але політичний інтерес і політична доцільність, все одно добре чи зле поняті. Нам може се не подобатися, але ми мусимо з тим фактом числитися. Інша справа, що дійсний політичний інтерес народів не стоїть в суперечності з етичними нормами; одначе — в тім то й річ, що хоч в теорії той факт ніби признається і ним часто удекоровується політичне ділання, то практика дуже далека від теорії. Народи й держави і навіть інші збірні орґанізми не дійшли ще до того розвитку, щоби в їх політичнім діланні (в найширшому того слова розумінні) рішали лише етичні норми. Етика збірноти стоїть далеко позаду етики індивідуальної. Тому всякі договори між державами, народами, або їх складовими частинами (партіями і іншими орґанізаціями) мають фактичну обовязуючу силу доти, доки контрагенти мають з них реальні користи, або доки за ними стоїть сила, яка моглаби змусити другу сторону до респектування зобовязань. Колиж того нема, тоді скорше чи пізніше наступає одностороннє зломання зобовязання або його перебудова на менше корисних умовах для слабшої договірної сторони. В історії наших взаємин з нашими сусідами (головно східним і західним) повно доказів на се (пр. люблинська унія, зборівська і білоцерківська умови Хмельницького з Польщею, йогож переяславська умова з Москвою і такаж сама умова його сина Юрася, гадяцький договір з Польщею і т. д. і т. д).

Наші сусіди не додержували умов заключуваних з нами тому, що не мусіли сего робити. Наше внутрішне розладдя: княжі межиусобиці, бунти „татарських“ людей, боярські бунти проти кня-

---

ОСИП НАЗАРУК 26

ПАЛАТА ДОЖІВ

Саля Десятьох — саля жаху.

Коли такі думки переходили мені через голову в Салі Десятьох, зза її одвірка показалася рука з книжкою й дався чути голос:

„Patrz, moje dziecko, to Sala Dziesięciu, sala przerażenia!“...

До салі увійшла пані з хлопчиком. Вона могла мати літ коло 40, він коло 15. Обоє мали інтеліґентний вигляд. І скромний, можна сказати убогий одяг. Чи не з тих Поляків, що на Україні мали маетки і перед революцією втекли на поневірку? Може вертали від якого свояка в Італії, котрий вспів ще в мирних часах урядитися тут, а може кудись їхали в гості. Я зустрічав їх потому ще раз на площі св. Марка як відпочивали сидячи під муром: очевидно та пані не могла позволити собі на видаток кількох лір, щоб разом з дитиною відпочати на кріслі в недалекій каварні. Мені дуже хотілося вияснити її синкови, що то його батьки нерозумним поведенням своїм довели до того, що з половини Европи зробилася „Sala Przerażenia“. Та розуміється не було як навязати знакомства. І я перейшов до оріхової Салі Бусолі зі страшним львом, котрому в пащу кидано письма з таємними доносами і зі ще страшнішими дверми, що крутяться: з одного боку виходилося ними до кімнати, в котрій урядували три державні інквізитори, а з другого боку до кімнати тортур...

Йду, а та пані з хлопчиком не сходить мені з тямки. Поляки се оден з найбільш інтересних народів на світі. Ми рішучо не доцінюемо їх і їх письменства, бо „ми більші числом“. Але не можна думати, що вони належать до народів обдарованих особлившим політичним розумом. Якби так було, то вони при своїм патріотизмі, жертвенности, здібности й положенні між заходом і сходом вже давно булиб мали величезні впливи не тільки на цілім сході Европи, але також на великих просторах Азії.

Od Twego drzewa oderwany liść —
Pędzi duch ludzki i naprzód i wstecz,
Niby garść kurzu porwana cyklonem:
Przed nim i za nim płomienisty miecz
Iskrzy się ostrzem czerwonem..
Przed nim i za nim wstają z swych cmentarzy
Upiory wieków, naznaczone sromem
Winy i grzechu.

Яких вони сильних поетів мають, в патріотизмі очевидно сильніших ніж Німці. І мимо всего раз-у-раз попадають в ті самі блуди! Ну й наслідки наступають ті самі або й гірші, як гірше болить кождий удар в те місце, котре вже раз боліло, бо було тяжко зранене.

O Boże miłosierny, zmiłuj się nad nami!
Twojego gniewu nadszedł wielki czas:
Głos już zabrzmiał hiobowy,
Niebios walą się posowy,
Z owiniętej cierniem Głowy
Rzeką i morzem płynie ciepła krew,
W rzekę i morze krwi Jej ból się zmienia...

З такими враженнями мусіла та пані опускати прекрасну землю України, де мабуть вродилася і виросла. Тай що з тої тяжкої кари — науки? Чи вона година вияснити своєму синкови, чому він разом з нею скитається по чужині і навіть на каві мусять щадити по дорозі? Чи їй коли бодай через тямку перейшло, що її кляса поносить головну вину того, що половина Европи перемінилася в салю жаху? Але е ще хтось дуже винен. Хто? А хтожби як не духовенство, що було на тих просторах. Коли що добре в публичних справах, то його головна заслуга, коли що зле, то його головна вина. Тому з точки погляду життя цілих народів і епох е ще щось страшніше ніж революція: се розклад, гниття духовенства. А воно мусить гнити, коли замість бути духовенством стає нпр. відділом таємної поліції та шпіонажі як се було з духовенством царської Росії. Наслідки того: переміна величезної країни в одну „салю жаху“. В таку або в ще гіршу „салю жаху“ перемінить свою країну кожде духовенство, котре перестає сповняти функції свого покликання та переймається виключно справами міра сего, навіть коли ті справи мають на око дуже високі гасла. Щаслива та нація, котрій не дано бачити як вітріе сіль її землі...

Цікаво, що так богато пишуть про вину православного духовенства на схід від Збруча з приводу подій, які там діються, а ніхто навіть пером не рушить, щоби представити вину римо-католицького духовенства, котре віками сповняло на

зів, руїнницькі виступи козацької черні проти своїх старшин і гетьманів, видавання своїх отаманів в руки ворогів, або їх убивання, зради козацької старшини супроти своїх гетьманів й огидне плазування і доноси перед московськими царями, боротьба претендентів до гетьманської булави, а в наших часах: повстання „свідомої“ інтеліґенції супроти своєї традиційної й легальної гетьманської влади в 1918 р., накликування большевиків на Україну тоюж „свідомою“ інтеліґенцією, ухвалювання закону про демобілізацію армії в хвилі, коли большевики стояли перед ворітьми Київа, партійна закукуріченість (нехай не буде ніякої України, коли не буде соціялістичної!), а ось на днях брак згоди навіть в обличчі голодової трагедії на Вел. Україні — все те і богато інших річей століттями вчило і призвичаювало наших сусідів, що заключуваних з нами умов можна безкарно не додержувати, бо за підписами на папері не стоїть по нашім боці реальна сила орґанізаційної ціпкости і зброї. То ми і лише ми „виховали“ Поляків і Москалів такими, якими вони є супроти нас! І будь на їх місці Анґлійці, Німці, Французи, Італійці чи інші — всі вони таксамо або ще й гірше поступалиб супроти нас, як Поляки й Росіяни.

Висновок з того такий: Коли хочемо, щоби наші сусіди додержували затягнені перед нами зобовязання і взагалі нас респектували, мусимо здобутися на організованість, мусимо через нашу внутрішну сконсолідованість вирости на політичну й економічну силу.

А до сего шлях веде не через „засаду“: „чим гірше, тим ліпше“, не через підпалювання гнилих копиць сіна і вибивання вікон у школах, але через щоденну мозольну працю в розбудові національного орґанізму, послух розумному Проводові і пошану Авторитету! *М. П.*

Коли релігія накидається завойованим силою завойовників, то тоді не релігія служить опорою державі, а навпаки держава служить опорою релігії. Іншими словами: держава не вростає тоді органічно в місцеву національну культуру, в місцеве обєднане церквою громадянство, а прищеплює місцевим масам механічно свою культуру і слабу орґанізацію громадянства винищує сильнішою орґанізацією держави. Повну залежність влади духовної від влади світської бачимо в таких випадках взагалі а в нашій Київській державі зокрема (В. Липинський, „Релігія і Церква в історії України“).

схід від Збруча службу чи не в більшій мірі польському націоналізмови ніж католицькій Церкві... Розуміється, були серед того римо-катол. духовенства також ідеальні постаті, але кілько їх було в порівнанні з тими, що увязнили думки і серця свої — в діла міра сего...

О, там на сході сонця, в великій салі жаху є кілька верств вини, грубої вини, а між ними й наша не найменша. І тому там —

W świątyni Bożej zamilkł święty śpiew,
Już się zasłona rozdarła na dwoje,
Mur się już wali i skała już pęka...
A na piekielnej przełęczy
Siedzi pod złomem niebotycznej grani
Pramatka Grzechu, jasnowłosa Ewa
Z gadziną zdrady u swych białych stóp...

Російське духовенство служило там державі, польське націоналізмови... Се ще велике питання, котре з них більше винно, бо російське було переважно темне як ніч, а польське було переважно освічене. До виїмків між ним належали духові сини Льойолі типу Скарги: вони хотіли дійсно поширення католицької Церкви. І за те їх так лають, не за щось інше. А таким як епископ Бандурський ставить світ памятники й облудно молиться біля них...

Щож, живемо в часах епідемії націоналізму. Як скінчився царат, вже знаємо, а як скінчиться націоналізм, ще будемо знати — або ми або наші потомки, будучі мешканці великої Салі Жаху. Завидувати їм во істину нема причини...

(Дальше буде).

З „ВІДРОДЖЕННЯ“

Дня 19 с. м. відбулося у Львові в салі Т-ва „Воля“, Ринок 10/11 пов. продовження загальних зборів Українського Протиалькоґольного Тов-ва „Відродження“. Попередні заг. збори 25. III. с. р. не могли закінчитися, бо, через опозиційне становище членів-студентів до виділу Т-ва, не можна було вибрати відповідного нового виділу. Збори зачалися тепер о год. 10 при участи 36 членів. Голова Т-ва пані д-р Софія Парфанович відкриваючи збори привитала представників преси (були заступлені тільки „Нова Зоря“, „Наш Прапор“ і „Гром. Голос“) і приявних членів. Головою зборів вибрано дир. І. Герасимовича, секретарями студ. І. Костюка і п. Коржана. До Комісії Матки вибрано проф. Камянецького, інж. Баричка та студ. Богуна. Відтак секретар Т-ва студ. І. Костюк відчитав численні привіти з краю, головно з Волині. Проф. д-р І. Раковський виголосив цікавий реферат п. з.: „Перші кадри відродженців“. Зміст: Говорити буду про тих, що перші в нас зачали думати про абстиненцію та боротися за неї. За часів кріпацтва протиалькоґольне питання зовсім не істнувало. Тільки пани пили і бавилися. Простий народ не смів пити, бо робоча худоба — в панських очах — мусіла бути здорова. Пани дбали про фізичний стан своїх хлопів-рабів і забороняли їм пити. Селяни пили тільки нишком. Протиалькоґольне питання виринуло щойно по французькій революції, коли знесено панщину і народні маси дістали права. З поняттям свободи народ освідомляв собі, що він має також свободу пити. І по знесенні кріпацтва народ зачав пити!.. *Розумні люди зачали тоді протиалькоґольну акцію.* В Америці перше протиалькоґольне т-во повстало в м. Моро в 1808 р. В Бостоні повстало таке т-во в 1813 р. Щойно в 1863 р. повстало загальноамериканське протиальк. т-во. Відтак протиальк. т-ва повстають: в 1826 р. в Шкотії, в 1837 р. в Швеції, в 1850 р. в Норвеґії, в 1853 р. в Росії (приватні кружки), в 1877 р. в Швайцарії повстає міжнародне т-во „Синього Хреста“, в 1883 р. в Німеччині, в 1884 р. в Австрії, в 1890 р. загально-европейське міжнародне т-во. У нас в Галичині почин протиальк. руху повстав 1844 р. Кріпацтво знесено у нас ще в 1782 р. за цісаря Йосифа II; та селяни мусіли ще відробляти панщину. Кардинал Михайло Левицький видав в 1844 р. обіжник з зазивом до священиків, щоб ширили акцію тверезости і закладали брацтва тверезости. Краєва австрійська президія віднеслася до того почину прихильно і поручала піддержувати ту акцію. *Одначе коли перша наша* протиальк. акція тверезости приняла масовий характер, правительство налякалося і видало 1845 р. обіжник, щоби нікого не силувати до брацтв тверезости. Генеральна військова команда заборонила всім у військовім віці належати до брацтв тверезости. В 1857 р. Консисторія видала новий обіжник про закладання брацтв тверезости. Зі всіх сторін краю священики відповідали відмовно, мовляв: Тепер не пора на се, „не на часі“ і т. д. Митрополит Йосиф Сембратович був абстинент з переконання. Дня 3. IV. 1874 р. видав він обіжник до священиків „про достоїнство чоловіка“. Алькоголь понижує се достоїнство. Незабаром, бо дня 4. VIII. 1874 р. видав він новий обіжник про брацтва тверезости і статут тих брацтв. Тоді розвинули живу протиальк. діяльність отсі священики: о. Залозецький Василь, о. Рудольф Мох, о. Йосиф Кобринський, о. Антін Струтинський, о. Іван Скоробогатий, о. Вол. Паук і ін. Вони обїздили край, відбували місії, закладали скрізь брацтва тверезости. Намісництво вислало 9. VII. 1875 р. письмо з невдоволенням і заповіло, що буде карати за вчинки проти закону. Одначе наш Митрополит не угнувся і вів дальше протиальк. акцію. Через те стягнув на себе невдоволення „власть імущих“. Митрополита Йосифа Сембратовича між іншим і за те усунули з краю. Тоді священики налякалися. Світської інтеліґенції в тих часах так якби ще не було. Загал нашої тодішної інтеліґенції переняв звички польської шляхти. А та шляхта пила. Празники, свята, іменини, весілля і т. д. не обходилися без струй алькоголю. Не було кому занятися протиальк. акцією. Так було аж до 1908 р. Нині минає 25 літ, як у нас акція тверезости станула на нових основах. Тоді в Галичині пробудилося політичне життя. Повстали нові політичні партії, нові економічні інституції. Вся інтеліґенція була занята політикою та економікою. На антиалькоґолізм дивилися як на справу „не от міра сего“. На антиалькоґоліків дивилися просто як на диваків і підсміхалися з них. Коли проф. Раковський вислав до т-ва „Просвіта“ рукопис про шкідливість алькоголю, „Просвіта“ звернула йому рукопис з тим, що вважала сю справу „неактуальною“. Такий був дух часу... Дня 19. XI. 1908 р. зійшлися: о. Т. Лежогубський, Олександер Гарасевич, проф. І. Раковський і Вол. Лаврівський і зачали працю. При кінці грудня 1908 р. внесено статут т-ва „Відродження“. По 6 тижнях можна було приступити до орґанізаційної праці. Якраз в тім часі, 1 і 2. II. 1909, „Просвіта“ уладила І-ий Освітно-економічний Конґрес. Зїхалися Українці з цілого світа, з Вел. України, Америки і т. д. Конґрес був дбайливо підготований і переведений. На секції суспільної ґігієни зголосили 4 протиальк. реферати: Вол. Держирука, молодий письменник, „Про абстиненцію від алькоголю“, І. Раковський „Вплив алькоголю на людський орґанізм“, о. Т. Лежогубський: „Історія брацтв тверезости“ і А. Чайківський: „Алькоголізм і законодавство“. Ті 4 виклади зробили велике враження на членах Конґресу, особливо коли подано до відома, що наш народ видавав тоді 120 міліонів корон річно на алькоголь, з чого половина йшла до кишень обшарників. (Звідси ясно, чому правительство Галичини, що було в руках великих обшарників, виступало проти акції тверезости). Прийнято відповідні резолюції, м. і. щоби „Просвіта“ видавала книжочки про шкідливість алькоголізму, щоб основувати при читальнях кружки тверезости, візвати послів, щоби подбали про нове протиальк. законодавство і добилися дозволу від міністерства освіти на закладання кружків тверезости в школах. Ті резолюції прийнято серед горячих оплесків. На перших заг. зборах вибрано виділ в такім складі: голова — Андрій Чайківський, заст. голови І. Раковський, секретар Вол. Лотоцький, касієрка п. Ґерміна Литвиновичева, виділові: проф. д-р Ст. Томашівський, Мих. Тюна Ол. Гарасевич; заступники: п. Олена Охримовичівна (тепер Залізнякова), Вол. Лаврівський і Ю. Балицький. До Контр. Комісії ввійшли: Ярослав Литвинович і студенти унів. Іван Шурак і І. Цапяк. Праця пішла скорим темпом. Від 14—20. IV. 1909 р. відбувся курс протиальк. викладів для інструкторів-аґітаторів. Викладав проф. І. Раковський. Слухачів сего курсу було понад 30. Заложено безалькоґольну ґостинницю, молочарню-ресторан при вул. Бляхарській. Тодішна українська преса: „Діло“, „Руслан“, „Свобода“, „Народне Слово“ та ін. радо удїлювали нам місця на своїх сторінках, більше навіть, ніж можна було настарчити матеріялу. До війни було в Галичині 6 філій і 30 кружків „Відродження“. Для розвитку „Відродження“ найбільше причинилися: Ол. Гарасевич, А. Чайківський, Ю. Балицький, Ґерміна Литвинович, Сидір Кузик, Іван Рихло, Вол. Лаврівський і богато інших. Се були головні діячі „В“. Війна знищила всі орґанізації „В“. Заслугу відновлення сего руху по війні має головно м. Рогатин. В 1929 р. перенесено централю „В“ до Львова. Нові часи вимагають нових метод. Наш рух се найстарший серед усіх українських рухів в Галичині, бо почався ще перед знесенням панщини. Він має вже свою історію і традицію. Новий виділ поведе т-во „Відродження“ на шлях повного розцвіту. (Оплески).

(Д. б.)

Америка визнала СССР

„Дорогий Пане Літвінов! — Дорогий Пане Президенте! — Мир всего світа“...

З Москви доносять: Росвелт і Літвінов обмінялися нотами в справі визнання СССР Америкою і відновлення дипльоматичних взаємин між обома державами. Росвелт вислав до Літвінова отсе письмо: „Дорогий Пане Літвінов! Я дуже щасливий, що можу повідомити Вас, що у висліді наших переговорів з Вами правительство Злучених Держав Півн. Америки рішило відновити нормальні дипльоматичні взаємини з правительством СССР і назначити послів. Ми надіємося, що встановлені тепер взаємини між нашими народами все будуть нормальні і дружні, та що наші народи приступлять від нині до співпраці для взаїмної користи і для привернення мира в цілому світі.

Літвінов на письмо Росвелта відповів так: Дорогий Пане Президенте! Я дуже радий повідомити Вас, що правительство СССР охотно висловлює свою готовість до навязання нормальних дипльоматичних взаємин з правительством Злуч. Держав Півн. Америки. Я також поділяю надію, що навязані тепер взаємини між нашими народами зможуть на все остати нормальні і дружні та що оба наші народи від нині знайдуть шлях до співпраці для спільної користи і для відновлення мира всего світа“. — В тім всім характеристичне хіба те, що Америка визнала большевію в часі коли в Америці знесено прогібіцію й у перших днях по знесенню її мало там тверезих людей.

Лікарський фейлєтон

Як гартуватися під зиму

Вже надходять вістуни зими. Тому треба заздалегідь гартуватися, щоб забезпечитися перед зимовою простудою і катаром. Одначе при тім не треба конечно думати зараз про холодну воду. Ми не водні єства. Живемо серед воздуху. Воздух се наш елємент (живло). Тому треба тепло одягатися, уважати щоб ноги були все теплі й сухі та ходити богато на свіжім воздусі. Треба привикати до свіжого воздуха, щоб зима не заскочила нас непідготованими. На воздусі не треба сидіти, але богато рухатися, щоби кров скоро кружляла. Вечером добре робити воздушну купіль в кімнаті. Перед спанням *добре перейтися босими ногами по* кімнаті, потім постепенно відкрити ціле тіло і так перебувати пів минути, одну або й дві мінути. Не довше! При тім треба виконувати руханкові вправи, або вправи тягарцями, щоб не змерзнути. Так привикається до воздуха. Отже пристаючий одяг, теплі й сухі ноги, богато руху на воздусі, коротка воздушна купіль перед спанням — се прості але гідні поручення приписи на порозі зими. (*З німецького*).

Посвячення

нового дому майбутнього українського шпиталя у Львові.

Дня 19 листопада бр. о год. 12 в полудне відбулося посвячення партеру двоповерхового будинку майбутнього українського шпиталя ім. ВПреосв. Митрополита Андрея Шептицького у Львові, при вул. Петра Скарги 4. Акту посвячення довершив Преосв. Іван Бучко в сослуженні о. прал. Пясецького, о. кан. Лициняка, о. крил. Дзеровича, о. канц. Галянта, о. Семчишина й о. Чайковського. Співали хор Малої Семинарії і дяки. В акті посвячення взяли також участь Преосв. Никита Будка, о. ректор Сліпий, представники оо. Василіян і Студитів. Між представниками установ були през. Децикевич, д-р Т. Бурачинський, радн. Сосновський, радн. Громницький, дир. Заячківський, д-р Копач, голова НТШ д-р В. Левицький, пос. С. Хруцький, інж. Мудрак і ін. Акт посвячення закінчив Преосв. Іван многолітствіями для Св. Отця, Ексц. Митрополита, членів комітету будови шпиталя, лікарів „Народної Лічниці”, інж. Пежанського, будівничого того шпиталю, жертводавців і тих, що будуть лічитися в Народ. Лічниці та для всего українського народу. — По акті посвячення Преосв. Іван виголосив привітну промову. Зміст: По довершенні посвячення здавалобся може, що нема місця на промови. Та всеж таки не можу здержатися від висловлення моїх думок. До сего склоняє мене також доручення Покровителя сеї всенародної інституції, котрий лише духом є між нами, бо тілом прикований до свого фотелю. При посвяченні сего нового здобутку української культури мимоволі повстають в серці радісні почування, хоч серця наші наповнені смутком а очі сльозами. Бо живемо в часах, коли там за Збручем вигибає з голоду велика більшість наших братів, коли рішається питання: бути чи не бути нашому народові. Коли на нашім тернистім шляху Господь Бог дає нам тілько сили, що наш нарід здобувся на таке високо культурне діло, то се доказ, що той нарід мимо людської злоби, яка завзялася його знищити, — не загине, що його чекає краща доля. Се посвячення сходиться з 30-літтям „Народної Лічниці”. Радіємо разом з виділом „Н. Л.” з приводу того досягнення. В імени Покровителя сеї інституції і своїм складаю побажання викінчення розпочатого діла. Нехай Бог благословить Виділови „Л. Н.” Дякую всім ВП. Лікарям за безкорисну працю для добра немічних і вбогих. Прошу Бога, щоби в тім домі розвивалася українська наука, щоб ми могли показати перед світом наші здобутки на тім полі. Віддаю сей дім в опіку Пречистої Діви Марії, всіх немічних Заступниці. Благаю благословенна для всіх тих, що будуть тут шукати пільги в недугах. Благословлю всіх, що причинилися до здвигнення сего дому. Благословлю весь український нарід. — Відтак голова Ради Народної Лічниці през. Децикевич подякував ВПреосв. Митрополитові і Преосв. Іванові за їх допомогу для справи будови шпиталю. Підчеркнув заслуги пок. д-ра І. Курівця, який дуже причинився до здвигнення сеї інституції. Відтак подякував д-рам Т. Бурачинському і Подолинському та іншим Лікарям і Лікаркам, що йдуть слідами пок. д-ра Курівця в праці коло здвигнення і розвитку нашого шпиталю. На закінчення нач. лікар Л. Н. д-р Т. Бурачинський представив досягнення праці Народної Лічниці в її 30-ліття. Зміст: Посвячення домику дарованого ВПреосв. Митрополитом на потреби Л.Н. відбулося 22. IX. 1903. Завдання Л. Н. отсі: нести лікарську поміч убогим хорим без ріжниці віри і національности. Через Лічницю проходить річно 25.000 осіб, т. зн. коло 100 осіб денно. Першим довголітним лікарем Н. Л. був д-р Евген Озаркевич, другим д-р Куровець. Шкільна молодь становить 1/5 частину загалу хорих. Досі видано на будову шпиталю 353.000 зл., на докінчення треба ще 150.000 зл. (без внутр. уладження). На суму 353.000 зложилися 15.000 долярів зібрано давніше, комітет під головуванням Преосв. Бучка зібрав 99.400 зл. Н. Лічниця сама зібрала 44.000. Одна пані записала 3.000 долярів. Шпиталь подуманий на 80 ліжок. Львівський магістрат робив великі труднощі при запроваджуванні електр. кабля для Рентґена, бо зажадав за се 14.000 зл. Щойно на інтервенцію наших радних знижено кошторис на 8.000 зл. Інсталяцію водопроводу, світла і т. п. переводить укр. Кооператива Інжинірських Робіт (КІР). Деякі відділи вже перенесено до нового будинку як дерматольогічний, рентгенольогічний, і ін. Темпо дальшої будови і її закінчення залежить від громадянства і його жертвенности. По промові відбулося приняття для деяких присутних.

Польський Азеф

Чому в Москві розстріляли б. комуністичного посла Сохацкого.

З Москви надійшла вістка, що там розстріляли б. польського посла комуністичної партії Сохацкого. В останнім часі Сохацкий був представником Польської Комуністичної Партії в Комінтерні. На тім становищі його розконспірували як провокатора і негайно розстріляли. Він був колись хадеком, опісля перейшов до Народової Робітничої Партії, відтак до ППС і вкінці до комуністів. Польський сойм видав його судови, одначе Сохацкий втік до СССР і звідтам кермував польською Компартією. В українських справах виступав як „спец“, головно в справах КПЗУ. Сохацкий був тим, що зліквідував на Україні Шумського, Максимовича і цілу т. зв. шумськівську опозицію. Ц. К. Комуніст. Партії Польщі каже в комунікаті, що Сохацкий був „аґентом польської дефензиви і другого відділу польського ґенерального Штабу“. — Всі ті відомости подаємо за несконфіскованими ґазетами. Се дуже цікава й поучаюча річ, що такі люди фактично кермували нашою нещасною молодю, котра попала в КПЗУ і своїх найщиріших людей довго уважала „хрунями“ й „запроданцями“.

Як далеко зайшла приязнь

Большевицька преса зачала вживати назви „Східна Малопольща“.

Московський кореспондент „Ґазети Польської“ Отмар, котрий постійно на сторінках того часопису реклямує і „вияснює“ відносини в „заприязненій“ державі, оповістив чергову статтю в „Ґ. П.“ п. з. „На порозі 17-го року революції“. В ній про відносини на Вел. Україні пише: „На Україні — колиб нині було ще передчасно говорити про „відукраїнізацію“ — істнують поважні прояви загальмування дальшого національного розвитку навіть в области культури. Зовсім виразно СССР зачинає вицофуватися з української проблєми також поза своєю державою, особливо під впливом болісного розчарування, яке спричинили в Харкові націоналістично настроєні еміґранти комуністи зі Східної Галичини. Дрібний, одначе знаменний під тим оглядом прояв се поява у пресі (перший раз від істнування СССР) терміну „Східна Малопольща“, зґл. „Східна Галичина“ — замість сакраментальної досі „Західної України“. — Цікаво, що тепер думають „наші“ хахли в службі „ґарної держави за Збручем“.

Перед порозумінням Польщі з Німеччиною

Ліпський, посол РП в Берліні, відбув розмову з канцлєром Ґітлєром на тему поліпшення польсько-німецьких взаємин, утривалення мира в Европі і заключення договору в справі взаїмного невживання насилля в полагоджуванні спірних питань. Переговори зачалися з ініціятиви польського правительства. В політичнім світі вістка про сі переговори викликала величезне враження. Частина французької преси пише, що полагодження польсько-німецького конфлікту йде по лінії французької політики, одначе не бракує голосів, що сей крок Німеччини лише тактичний і вона хоче ним зашахувати Францію.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

В прияві св. Вітця прочитано в салі Консисторії декрет, яким стверджується 2 чуда, предложені до канонізації блаж. С. Люїзи де Марійяк (Marillak), співосновательки Згром. Доньок Любови (Шариток).

2.400 кат. професорів і студентів із Франції приймив недавно на авдієнції св. Отець.

Надзвичайне чудо св. Януарія в Неаполі. Кров св. Януарія кипить, як відомо, 2 рази на рік: у травні й вересні. С. р. виїмково кипіла 23. 4., як кардинал Аскалєзі виставив її для почитання з приводу побуту в Неаполі 2000-го французького паломництва („Осс. Р.“ ч. 99).

На гробі бл. п. о. Івана Дженокія в церкві Пресв. Діви на пяцца Навона в Римі, поставлено памятник: бронзовою медалею прикрашено камінь (обробленям з 18 віку), на якім крім імени є напис в лат. мові: „Cui vivere Christus fuit“.

В церкві св. Альфонса в Римі відбулися великі благодарственні богослуження з приводу 200-літньої річниці основання Чина Редемптористів. Архієрейську Службу Божу відправив також еп. Чарнецький. Проповіді виголосили м. і. іт. Нунцій Барґонджіні—Дука і кардинал Пачеллі. Участь у богослуженнях взяли крім того кардинали: Маркетті—Сельварджані, Капотості й Леґа. Богато було епископів із Чина Редемптористів.

Славну амвросіянську бібліотеку в Міляні, як також амвросіянську пінакотеку (ґалєрію образів) значно відновлено й побільшено. Чимало цінних творів видали там Черіяні, Ахіль Ратті (Папа Пій XI) і Люїджі Ґрамматіка. Тепер виходитимуть дві серії: з ділянки науки та з ділянки штуки. М. ін. появиться новий артистичний провідник тоїж бібліотеки.

„Офінор“ доносить з Варшави, що з приводу великого зближення між Польщею й СССР, кат. преса в Польщі перестерігає перед такою політикою, бо вона дуже небезпечна. Польська кат. преса перестерігає всіх, що вірять ще в еволюцію большевизму. Радше дасться погодити вогонь з водою, як большевизм з західною культурою. Наводить на се чимало доказів.

На бажання кард. Гльонда вийде в Познані катехизм кард. Ґаспаррія в польськім перекладі пок. о. Кожонкевича.

4 кардинали і 27 епископів взяло участь у нац. конґресі франц. молоді в Ліоні, що радив над христ. орґанізацією мира.

Бюро лікарських стверджень у Люрді дефінітивно признало чудесне подужання воєнного інваліда О. Льоше'та з епархії де ля Рошель. Покликаний до війська в 1914 р., пішов на фронт, де два рази дістався під ділання трійливих ґазів. Вони так зруйнували йому груди (легкі) й серце, що в 1927 р. вже майже конав. Лікарі втратили всяку надію на його подужання. 30.9 1929 приїхав вперве до Люрду. Комісія стверджень оглянула його і сказала, що як подужає, то буде це справді велике чудо пресв. Діви Марії. 2.10 купіль у саджавці не помогла. 7.10 не міг вже майже зовсім рушитися; рішив виїхати. Щось піддало йому гадку відбути ще хресну дорогу. Вона тревала майже пів дня. Сходячи з гори почув, що костеніє; смертний піт виступив на цілім тілі. Вліз ще раз до саджавки: вхопив його надзвичайно страшний біль, на тілі почув наче електричне звено. Напів живого витягнули його з води. Сів на лавку й за хвилину перейшла по нім наче електрична струя. Почув, що став здоровий; тепер працює начеб ніколи не був хорий. Але тому, що орґани не зовсім вернули до давного стану, лише виконують досконало свої функції, треба було цілих 4 роки чекати на осуд лікарського бюра.

Есп. епископ з Віторії вернув по близько 2 літах вигнання на свій престіл. Старався про те Нунцій Тедескіні.

„Наслідування Христа“ переклав один образований поганин на одну з ґіндуських мов п. з. „Іван Сутра“ (Правило життя).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

У СТАНИСЛАВОВІ відбулися дня 18 с. м. збори УНО (Української Народної Обнови, передтим УКНП) з дневним порядком: 1) Нове видання програмової заяви, 2) Вибір нової управи орґанізації. Реферував д-р Осип Назарук зі Львова. По півторагодинним рефераті і дискусії ухвалено нове видання програмової заяви і вибрано нову управу з 12 членів. Лісту їх оповіститься по уконституванні.

В СПРАВІ ВИБОРІВ ДО МІСЬКИХ РАД у Схід. Галичині ЦК УНДО-я пише в комунікаті, що виборчі реґуляміни своєю складністю, короткими речинцями, системою голосування і головно поділом на округи не дають можности українському населенню вибрати належне йому представництво до міських самоуправних тіл. Одначе мимо тих труднощів українське населення повинно взяти масову участь у виборах і доложити всіх зусиль, щоби вибрати належну нам скількість наших представників до міських рад. Місцеві виборчі комітети мають вносити самостійні листи кандидатів і самостійно вибирати. Всякі порозуміння з представниками неукраїнського населення ЦК. УНДО-я виключає. — На нашу думку се політична помилка оповіщувати таке правило на цілий край, бо про евентуальні порозуміння на місцях можуть розумно рішити тільки місцеві люди, котрі докладно знають льокальні відносини. Чейже лучше мати якесь представництво по містах ніж не мати ніякого! Політика „все або нічого", тут особливо непрактична, бож у містах ми при такій „політиці" не будемо мати нічого.

‚ЛИТОВСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ'. Під таким заголовком має появитися в Вильні двотижневик в мовах українській і литовській. Близших подробиць брак (Бюлєтин Польско-Українські).

СІМ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ в Америці вислало до презид. Росвелта меморіял про теперішне економічне і політичне положення Вел. України з апелем до правительства Америки, щоби справдило умовини життя в СССР, заки згодиться на визнання большевицького правительства в Москві.

З ПРИВОДУ ПОЛЬСЬКО-НІМЕЦЬКИХ РОЗМОВ лондонський „Морнінґ Пост" пише: Найважніше засадниче услівя порозуміння між Францією і Німеччиною се невтральність Франції в безпосередних розмовах Німеччини з Польщею і Чехословаччиною. Особливо Німеччина хоче мати вільну руку в полагодженні „коридора" і „Горішного Шлеську".

НЕПРАВДОПОДІБНУ ВІСТКУ приніс лондонський „Морнінґ Пост". Він пише: Можливо що Польща дасться намовити і добровільно відступить коридор, коли дістане вільні порти в Ґданську та на Литві і коли Висла буде уміжнароднена.

ПО ВИБОРАХ В НІМЕЧЧИНІ Ґітлєр рішив оповістити амнестію для політичних вязнів і ліквідацію концентраційних таборів.

ІТАЛІЯ ВИСТУПИТЬ З СОЮЗУ НАРОДІВ. Так пише італійська й анґлійська преса.

„ФРАНЦІЯ наближається до збройного конфлікту. Ґітлєр се витвір трусливости Французів". Так твердить французький політик Френклін Буйон.

В ЕСПАНІЇ були кровавi бійки між фашистами й лівими елєментами.

В РОМУНІЇ, з котрою представники СССР ведуть переговори в справі „заприязнення", викрито широкорозгалужену комуністичну орґанізацію. Вона видавала печатані в тайній друкарні летючки і брошури та приготовляла повстання сеї осени або в зимі. Увязнено 26 осіб з переважно жидівськими назвисками. („Наша Рєч").

КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ зорґанізувала у Владивостоці велику протияпонську маніфестацію. М. ін. ухвалено резолюцію, в котрій говориться, що „війна СССР з Японією може вибухнути кождої хвилі, одначе СССР приготовлений до неї".

В МОСКВІ мають тепер свої посольства або місії отсі держави: Австрія, Анґлія, Афґаністан, Німеччина, Китай, Данія, Естонія, Франція, Фінляндія, Греція, Італія, Литва, Латвія, Японія, Норвеґія, Польща, Персія, Туреччина, Швеція. Посол Єспанії, котра недавно визнала СССР, щойно вибирається в Москву, а Чехословаччина хоч іще не признала Совітів вже давно має в Москві свого уповажненого представника. Чужі кореспонденти пишуть, що доми чужих послів се одинокі в Москві доми, де панує веселість, бо в усіх інших царить жах перед чрезвичайкою.

ЕКОНОМІЧНЕ ЗБЛИЖЕННЯ між Совітами і Мадярщиною має наступити незабаром за посередництвом Туреччини. („Курєр Варш.").

СОВІТСЬКА ПРЕСА досі не забрала голосу в справі польсько-німецьких розмов про полагодження спірних справ.

СОВІТСЬКІ ВОЛОДАРІ числять головно на те, що вслід за признанням Совітів Америкою прийде збільшення американських кредитів для СССР. Без того буде зле.

КОРЕСПОНДЕНТ „ГАЗЕТИ ПОЛЬСЬКОЇ" Отмар, котрий постійно перебуває в СССР, пише, що III Інтернаціонал се завмираюча інституція, якої діяльність йде в розріз з теперішною політикою СССР і з перемінами внутрі сеї держави. Таке саме пишуть й інші заграничні кореспонденти, що перебувають в СССР. Незабаром ряд большевицьких аґентів, котрих Москва удержує за кордоном, опиниться без хліба.

МОСКОВСЬКА РАДІОСТАЦІЯ оповістила: Мимо заперечень Манджурія горячково готовиться до війни. Частина російського населення вже покинула Харбін. Разом з численними транспортами зброї до Манджурії прибули також воєнні кореспонденти японських й американських ґазет.

В АМЕРИЦІ ряд визначних представників республиканської партії вів остру кампанію проти визнання СССР Америкою.

ЗАГРАНИЧНІ КРУГИ в Москві пояснюють, що переговори між Америкою й СССР натрапили на труднощі наслідком закулісових впливів економічних кругів Берліна.

У ЗВЯЗКУ З ВИЗНАННЯМ СОВІТІВ Америкою американським послом в Москві назначений Віліям Буліт. Буліт входив у склад американської делєґації на мирову конференцію в Версаї 1918 р.

ПЕРШИМ АМБАСАДОРОМ СССР в Злуч. Державах Півн. Америки Москва іменувала Трояновського.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА пише, що Америка продала большевикам старі воєнні кораблі. З них має повстати совітська тихоокеанська воєнна фльота, яка матиме свій постій у Владивостоці. Японські моряки знаючи про се, заприсягли, що ані одного з куплених кораблів не допустять до владивостоцької пристані.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКОВІ ВЛАСТИ згодилися на будову фабрик зброї в СССР, які має побудувати американське т-во „Кертис Райт Корпорейшен". Про се доносить бюро Райтера.

ЯПОНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вислало три дивізії на совітську границю. Воєнна фльота також дістала відповідні інструкції. У звязку з тим з Москви відкликано японського посла. В японських кругах твердять, що сей посол вже не верне до Москви і що дипльоматичні взаємини між обома державами будуть фактично перервані.

В ПОЛУДНЕВІЙ АФРИЦІ також є познаки протижидівської акції ґітлєрівців. Богато Жидів дістало присуди смерти тайної орґанізації, в пристанях виладовано ґітлєрівську протижидівську літературу.

ЗАВОРУШЕННЯ АРАБІВ в Палестині відбилося сильним гомоном серед Арабів в Іраку. Арабські часописи в тім краю вийшли на знак жалоби в чорних обвідках. І також в Дамаску почалися арабські розрухи.

НОВИНКИ

Сьогорічні зимові святочні ферії в школах триватимуть три тижні. Зачнуться 22 грудня, скінчаться 15 січня.

В справі шкільних оплат в державних ґімназіях відбулася конференція директорів середних шкіл. Начальник п. Юс іменем Кураторії ЛОШ заявив, що можна заждати з адміністраційною таксою до 2 грудня с. р. Не можна усувати зі школи тих учеників, яких батьки внесли до Кураторії рекурс в справі непризнання їм знижки адміністраційної такси, бо треба виждати на полагодження рекурсу.

Радіостація в Станиславові. „Слово Польске" ч. 319 з 19 с. м. повідомляє, що справа будови радіостації в Станиславові стає актуальна. По скінченні будови радіостації в Торуні при кінці 1934 р. дирекція радія візьме під увагу в першу чергу Станиславів. Се заповів директор Польського Радія А. Хамец. Як прелєкційну мову передбачують також українську. Се залежитиме й від числа радіоабонентів Станиславівщини.

Свято в память о. М. Шашкевича, свого Патрона, уладила ґімназія Рідної Школи в Чорткові. Рано відбулася академія для шкільної молоді, вечером концерт для старшого громадянства. На програму складалися: реферати, деклямації та виступи ґімн. хору.

Просвітянсько - кооперативний курс відбудеться в Підгайцях від 1 грудня б. р. Він триватиме три місяці. Курс получений також з дириґентурою хорів.

На передодні всеукраїнського фотоґрафічного сальону. Пята вистава УФОТО обійме образи виключно мистецької вартости на необмежену тему. Вона відбудеться на весну 1934 р. у місяці квітні або травні. До участи у виставі запрошуємо всіх аматорів і водночас прохаємо заздалегідь виготовлювати праці.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні відбувся виклад в українській мові доц. В. Леонтовича на тему: „До історії поступування в церковнім судівництві на Україні".

100-ліття уродин О. Ю. Федьковича припадає в 1934 р. На Буковині приготовляються до відсвяткування тих роковин. В 1934 р. мають відбудувати греко-катол. церкву в Чернівцях, викінчити „Народні Доми" в Кіцмані та Глібоці.

На виставі словянських ілюстрованих часописів у Празі український відділ звертав на себе загальну увагу відвідувачів. Про українські часописи інформували проф. д-р Ян Слявік і письменник Емеріх Чех. Виставлено 151 назв журналів. З них найкращі були: „Мистецтво", „Нова Хата" і „Світло й тінь".

За повість з українського життя на Закарпатті п. з. „Микола Шугай" чеський письменник Іван Ольбрахт дістав державну літературну надгороду ЧСР.

Невідомі справники підложили вибуховий матеріял під наш „Народний Дім" в Мшанці, пов. Копичинці. Будинок і кооператива, що містилися в тім домі, знищені.

Жовківський староста розписав вибори до міських рад в Жовкві, Куликові і Мостах Великих на 10 грудня б. р.

Емеритований суддя Роман Метик з Підгаєць занедужав поважно на нервовий розстрій. Його привезли в тяжкому стані до лічничого заведення на Кульпаркові.

Чергова виміна політичних вязнів між Польщею і СССР має наступити ще сего року, бо приязнь між ними велика.

Б. берестейських вязнів візвала прокураторія, щоби зголосилися й розпочали відсиджування кари.

Польський священик Бахота виголосив остру проповідь з приводу ювилею Вітоса, в котрій зневажив владу і суд. За те засуджено його на 7 місяців вязниці та 1000 зл. гривни.

Лібермана, Керніка і Праґера счеркнено з листи адвокатів наслідком програння берестейського політичного процесу. Богато людей до останньої хвилі сподівалося, що Лібермана помилують з огляду на його попередну працю і заслуги.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтелігенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попереднім надісланням грошей.

Книгарня А. Мартинюка в Рівному на Волині! А. Мартиник в Здолбунові власник 2 книгарень переносить одну книгарню до Рівного. Вона буде відчинена 25-го листопада б. р., при вул. 3-го Мая ч. 101. 192—1—2

100 осіб потягнено у Варшаві до відповідальности за недодержування приписів підчас ґазової атаки.

З Польщі виемігрувало в жовтні бр. 1079 осіб.

Безробітних в Польщі було в половині листопада бр. 222.045 осіб. Так каже офіціяльна статистика. Одначе в дійсности безробітних богато більше. Не зачислені тут безробітні на селі.

Польські студенти Високої Торговельної Школи в Варшаві кинули клич, щоби на викладах Поляки сідали по правій стороні, лишаючи Жидам ліву. Санаційний „Легіон Млодих“ запротестував проти сего і його члени сіли по лівій стороні.

Новий великий процес проти польських селян зачнеться незабаром в Новім Санчі. На лаві обвинуваченых засяде 200 селян, які брали участь в заворушеннях у вересні б. р.

В Ромунії істнує ще й урядує консулят царської Росії.

В Німеччині появилися с. р. три „наукові праці“, які доказують, що Христос і Апостоли були Арійцями, тільки Юда був Семітом. („І. К. Ц.“ ч. 318.).

В концентраційних таборах в Німеччині находиться 140 баварських католицьких священиків. (ПАТ).

Скількість заключених супруж в Німеччині в біжучім році поважно збільшилася. В великих містах в серпні б. р. заключено 30% більше супруж ніж в тім часі мин. року, в вересні бр. 53% більше. Скількість уродин зросла в серпні на 3½%, в вересні на 7%.

Будова тунелю під Ґібральтаром має незабаром увійти в стадію реалізації. Фінансуванням й експльоатацією сего тунелю займається франко-американсько-англійське товариство. Будова має скінчитися в 1935 році.

Літвінов, совітський комісар загран. справ, походить з Білостоку в Польщі. Його батько ще жие і є торговельним посередником. Дідо Літвінова Сабатай Валлах був рабіном.

Бики і трактори. Московська „Правда“ пише, що один директор совхоза, комуніст Єфімов, заявив: „Давніше селяни працювали добре биками а тепер совхози з тракторами більше сидять ніж працюють“.

Затонув японський корабель „Сеісендару“ коло побережа Лю-Шу. З 30 людей залоги вратовано тільки одну особу.

В Канаді заборонили вступ до кіна молоді нище 16 літ.

Користайте з нагоди! Крізові ціни! З днем 25. жовтня ц. р. обнизили ми ціни на підручники до навчання релігії в народних школах. 1) Малий катихизм коштуватиме 0·60. 2) Біблія прегарно ілюстрована коштуватиме 1·20. Досвідчений катихит знає, що навчання релігії тільки тоді успішне, коли вся дітвора рівночасно закуповує підручники. Тому тільки ґуртові закупи доцільні, а ми даємо на сплату. Замовляти „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 183-8-16

Чума на острові Джава. Від кількох місяців шаліє на острові Джава страшна пошесть чума. Досі померло понад 4.000 осіб. Кільканацять тисяч хорих на чуму лежить по шпиталях. Брак відповідної скількости лікарів і лікарств.

Ніяґара висихає. З Монтреалю повідомляють про висихання ріки Ніяґари. Канал між Козячим Островом і Островом Сестри можна перейти в брід. З канадійської сторони виринули з води скелі, котрих досі не було видно. Се поясняють тим, що східні вітри прогнали воду на озеро Ері та в сей спосіб „осушили“ Ніяґару.

В Абісинії відкрили знану з біблії копальню золота царя Соломона.

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·37—5·35 зл. Золотий доляр 9·05—9·07. Канад. доляр 5·40; 1 нім. марка 2·12; 100 фр. франків 34·90; 100 чеських корон 25·50—26 зл.

Збіжжа: Підволочиська: пшениця 17—19 зл; жито 14·—; ячмінь 10·50; овес 12·25; бульба 4·50; гречка на мливо 18·50; кукурудза 25; фасоля біла 25; фасоля краса 21; горох пільний 22·50; просо 29; лен 42; конюшина чер. 90; мак синій 65; коноп. сімя 25; ґрис пшен. 8·50; ґрис. жит. 7·75 зл. Обороти всіми родами збіжжа. Пшениця дещо подорожіла, жито, овес і фасоля подешевіли. Тенденція на загал удержана.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла дес. 3·10; за 1 л. молока 22 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яєць 4·80—5·00 зл. — Тенденція на всі артикули сильна, на яйця звишкова.

Мід: Кооп. „Рій“ продає мід: липовий 3 зл., гречаний 2·40; з ріжних цвітів 3, ґірський 3·80 зл. за 1 кґ.

Живина: Безроги на бекони 63 сот., товщеві 70—80 сот., телята 50—60 сот., молоді кури 80 сот., за 1 кґ. живої ваги. Ґуси штука 2·25 зл. Тенденція устійнена.

ВИҐРАНІ ДРУҐОЇ КЛЯСИ ДЕРЖАВНОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 50.000 зл. на ч. 23674, 78950; — 20.000 зл. на ч. 56465, 161508; — 15.000 зл. на ч. 54241, 72802, 90558; — 10.000 зл. на ч. 49478, 136638; — 5.000 зл. на ч. 890, 71349, 35252; — 2.000 зл. на ч. 23357, 100474, 149276, 9327, 43046, 87667, 111256, 165376; — 1.000 зл. на ч. 100049, 120569, 152426, 160635, 18074, 21675, 29807, 62886, 69735, 90922, 150239, 155608, 159916, 160706; — 500 зл. на ч. 14518, 35985, 37762, 87460, 105738, 119271, 127924, 140755, 7685, 15186, 27252, 48399, 146028; — 400 зл на ч. 29731, 22039, 38867, 69274, 77859, 96937, 103424, 114461, 139545, 157559, 158457, 13006, 21706, 39034, 40202, 57794, 62504, 66738, 94432, 110067, 117488, 117558, 112114, 126984, 131928, 140308, 142115, 143075, 145965, 156080, 157204, 90668.

КІНА

АДРІЯ: Голос пустині.
АТЛЯНТІК: Кавалькада.
КАСІНО: Тисяча і друга ніч
КОПЕРНИК: Новітний Робінсон.
МАРУСЕНЬКА: Страчений експрес.
МІРАЖ: Конґрес танцює.
МУЗА: Дивний дім.
ПАЛЯС: Мушу Тебе здобути (Ян Кепура).
СВІТ: Під Твою милість.
СТИЛЕВЕ: Дика дівчина і ревія.
УТІХА: Геройство народів і ревія.

Переписка Редакції

Вп. Іван Семенович. Ваша цікава стаття піде незабаром. В найблизшім числі тому не може піти, бо на ту саму тему вже зложені в друкарні три статті. Дякуємо за солідне опрацювання теми.

ЖЕРТВИ

Для голодуючих на Великій Україні: Гр. кат. уряд парох. в Кривій, п. Незнайова, 15 зл. (збірка в церкві); Гр. кат. уряд парох., Яжів Новий, п. Шкло, 10 зл.; Гр. кат. уряд парох. Мельниця н/Дн. 18·80 зл.; Гр. кат. уряд парох. Волоща, п. Лука к. Самбора 2 зл.

Для українських інвалідів: Гр. кат. уряд парох. Вільховець, п. Мельниця н./Дн. 4·50 зл.; Гр. кат. уряд парох. Мельниця н./Дн. 11·45 зл.; о. Михайло Пастушенко, Ляцке, п. Комарівка, 7·50 зл.; (збірка в церкві); Гр. кат. уряд парох. Волоща, п. Лука к. Самбора 1·64 зл.

Всіх наших ВП. Передплатників і Читачів просимо по можности полаґоджувати всі свої орудки у фірм, що оголошуються в „Новій Зорі“.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п. 120 44-50

ПЕРШОРЯДНИЙ САЛЬОН МУЖЕСЬКОГО КРАВЕЦТВА

СТЕПАН МЕЛЬНИК

Львів, ул. Пєнартовича 16. І. пов.

ҐЕМОРОЇДИ

Гемороїдальні чіпки ҐОНСЕЦКОГО

(з когутиком) усувають біль, печення, кріваблення, свербіння, ґоять ранки і зменшують ґузи (жиляки). Продають аптики. 198—5-?

ХТО ХОЧЕ навчитися доброї української літературної мови, пізнати історію своєї мови, довідатися, як де говорить український нарід —

ТОЙ МУСИТЬ ПЕРЕДПЛАТИТИ НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ МІСЯЧНИК

„РІДНА МОВА“

Присвячений всебічному вивченню української мови

Головний Редактор і Видавець Проф. Д-р ІВАН ОҐІЄНКО.

ПЕРЕДПЛАТА: 6 зл. річно, 3 зл. піврічно, 1 зл. 50 ґр. чвертьрічно. За ґраницею 2 американські доляри або їх рівновартість ув іншій валюті (35 кор. чеських, 180 леїв рум., 5 нім. марок, 30 франків французьких, 65 динарів). ЗРАЗКОВЕ ЧИСЛО 50 ҐР.

Конто чекове П. К. О. Нр. 27.110.

Адреса редакції й Адміністрації: **Warszawa ul., Stalowa 25 m. 10** — ТЕЛЕФОН 10-24-05. 186-3—3

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ МАЄ СОЛІДНІ СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ ТАКОЖ ВИКОНУЄ НА ЗАМОВЛЕННЯ ВСЯКІ МЕБЛІ — ПО ПРИСТУПНИХ ЦІНАХ. 112-48-50

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда КЛЄБАНА

Львів-Знесіння, вулиця Ясна ч. 22. — Телефон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм.) за текстом 20 сот., в тексті 30 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно.

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5. Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя, 26 листопада 1933. Ч. 90 (688).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто П. Щ. Краків 405.867

НАЙДАЛЬШЕ ДО 25. ГРУДНЯ Ц. Р.

мусите викупити свою будинкову поліcу на 1934 рік у місцевій аґенції Т-ва Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Спір за навчання релігії

В справі усталення програми навчання католицької релігії в Польщі вивязався знаменний спір між мін-вом освіти й Епископатом.. До усталення програми навчання релігії мін-во освіти запросило визначних представників духовенства, які разом з урядниками мі-ва освіти мали випрацювати програму навчання. Одначе до спільних нарад комісії не дійшло, бо запрошені до неї священики заявили, що Епископат заборонив їм брати участь у працях комісії. Мін-во оповістило друком програму релігії уложену без участи комісії, на правах рукопису. Одночасно по думці приписів передало програму Епископатови для узгіднення. В богатьох школах катехити почали примінювати сю міністерську програму навчання релігії. Супроти того, що ся програма була лише проектом, мін-во заборонило вчити після неї, доки вона не стане обовязуюча. Епископат не згодився на предложений йому проект. Тому мін-во звернулося до Епископату за контрпроектом. Над контрпроектом працює шкільна секція Епископату зложена виключно зі священиків, без участи представників міністерства.

Українська римо-кат. парохія в Ню-Йорку

З Ню-Йорку доносять краєвій пресі, що там орґанізується українська римо-католицька парохія, до якої належатимуть виключно Українці римо-католицького обряду. До сеї нової парохії зголосилося досі понад 30 родин. Парохія ще не інкорпорована, але підготовку до того вже зроблено. Таким чином в Ню-Йорку повстане перша українська римо-католицька парохія в світі.

Воєнні алярми на Далекому Сході

„Юнайтед Пресс“ доносить з Шанґаю: Всі більші китайські часописи жадають скріплення оборони краю, бо нема сумніву, що визнання Совітів Америкою викличе у висліді совітсько-японську війну і що ту війну вестимуть на китайській території. — Представник Манджу-Го в Америці вказав представникам американської преси на небезпеку, яка грозить Америці від СССР. Совіти розпічнуть війну з Японією, в котру втягнуть Америку. Війна на Далекім Сході неминуча. Кожда, навіть найдрібніша, сутичка може там викликати конфлікт.

Що кажуть англійські адмірали

Карло Бітті, головний адмірал Анґлії з часів великої війни, каже, що Анґлія має тепер 35% моряків менше ніж мала перед війною, коли Америка має тепер 60% більше ніж мала, а Японія навіть 74% моряків більше. Тому безпеченство Анґлії та з ним і всего світа — загрожене. — Теперішний шеф анґл. адміралиції Четфилд каже, що до війни давала Анґлія річно на фльоту 3 рази тілько, що видає тепер. Анґлія через те богато заощадила, але ослабилася. — На те голова анґлійського Союза приятелів Ліґи Народів Сесиль Челвуд заявляє, що анґлійська воєнна фльота тепер більша ніж була в 1914 р. і що Анґлія ще має досить сил.

Після признання СССР Америкою

Що на те кажуть японські орґани „Асахі“ і „Нічініче“.

Японська аґенція Ренґо доносить з Токія: Японська публична опінія приняла спокійно вістку про віднову дипльоматичних взаємин між Америкою й СССР. „Асахі“ пише в передовій статті, що навіть заключення між ними договору про ненапад ще не можна булоб уважати загрозою для Японії. А „Нічініче“ пише, що обидвом державам треба поґратульовати такого скорого й успішного закінчення переговорів та що се виглядає на „шедевр міжнародної політики Літвінова“.

Уаргументований противний голос.

„Ню-Йорк Герald“ оповістив лист до редакції з підписом „східний передплатник“, в котрім осуджується віднову дипльоматичних взаємин між Америкою й СССР, бо „не ялося представникам країни свободи і хоробрости приймати у себе висланника країни рабства“. — Річ ясна, що се голос вопіющого в пустині...

Ювилей найстаршого часопису світа

Вія обходив тисячліття свого істнування

Найстарший часопис світа се „Пекінська Газета“. Вона недавно обходила 1000-ліття свого істнування. В величезнім ювилейнім числі сего часопису є цікаві статистичні дані. З них виходить м. і., що на протязі тисячі літ „лише“ 1797 її редакторів було засуджених на смерть і страчених. Частину тих редакторів страчено за те, що прогрішилися проти вроджених Китайцям засад вічливости. Старенька ювилятка м. і. старається доказати, що Китай має найліпшу на світі пресу. А що до вічливости, то повзання на череві не все могли видержати навіть китайські редактори.

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy, Wydział VI karny, we Lwowie, w składzie: S. O. W. Medyński, jako Przewodniczący, S.O. A. Jagodziński, i Dr. J. Locker jako głosujący, w sprawie konfiskaty Nr. 85 czasopisma Nowa Zorja, z daty Lwów dnia 9/XI 1933 do Sygn. VI. 1 Pr. 575/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 13 listopada 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną, dokonaną dnia 8/XI 1933 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma Nowa Zorja Nr. 85 z daty Lwów, dnia 9/XI 1933 zawierającego w artykule 1) W s. Hubyczi w całości z tytułem 2) Na linji w całości z tytułem znamiona wyst. z art. 170 kk zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. 17/12 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu ad 1/2 tendencyjnem podawaniem wiadomości o ekscesach po wsiach w Małopolsce wschodniej zaniepokoić opinję publiczną. — Według § 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36, i 37 ust. prasowej jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: Medyński w. r. Protokul. Popowiczówna w. r. Za zgodność: (підпис нечиткий) st. sekretarz.

Конґрес і азбука

Всеукраїнський Національний Конґрес призначений на скріплення української нації. А до скріплення не доведе ніяке хочби найкраще балакунство, тільки доведуть розумні діла.*)

Якіж розумні діла може зробити конґрес? Ми вже виказали в попередній статті, що конґрес може спричинити велику реформу календаря, з наслідками, що сягнуть глибше і дальше ніж здається. А тепер представимо ще одну справу, якої переведенням можна с к р і п и т и нашу націю і якої непереведення тяжко шкодить нашій нації. Щож се за справа?

Це справа азбуки.

Справа азбуки се поруч справи календаря та друга нога, на котру калікує наша нація і через котру вона повна каліка між культурними націями світа, — каліка з власної вини. Подумаймо спокійно над сею справою.

Передовсім підчеркуємо, що вповні розуміємо тих, котрі дорожать нашою старою азбукою. Се свідчить про них навіть дуже гарно. Бо хтож може заперечити, що се гарна річ, коли хтось шанує те, при помочи чого його батьки освіти набували? Так власне повинно бути. І ми промовляючи за д е б а т о ю в пресі і на конґресі в справі заведення нової азбуки, тої, котру завів у себе цілий світ вже до Японців і Турків включно, — зовсім не думаємо про погорду для нашої дотеперішної азбуки, тільки навпаки, — думаємо про пошану для неї. А саме в такий спосіб: Нову азбуку треба завести в щоденнім ужитку, а дотеперішної азбуки не вирікатися, тільки вживати її в торжественних хвилях, у ювилейних виданнях, у надзвичайних відозвах і т. п.

Чому так?

Заведення в нас для щоденного вжитку загально в світі принятої латинської азбуки конечне для видержання асиміляційного напору наших західних сусідів. Не тільки для видержання напору зі сторони Поляків, але навіть такого малого народця як Словаки, котрі також асимілюють наших людей. Асимілюють тому, бо наша оборона очевидно хибно поставлена.

Ізза інерції думки нашої провідної верстви те, що в інших народів порядкує і влекшує життя, у нас тільки вводить хаос й утруднює життя. Нпр. календар. Він призначений на те, щоб у життю і праці народів було можливо завести лад і порядок для влекшення життя і для розвитку. Так воно й є у інших народів. А в нас календар служить до обіднювання нашого народу, до понижування його і до його асимілювання. Подібно мається у нас справа з азбукою.

Як відомо, письмо належить до найкультурніших винаходів людства. Письмо се головний двигун культури людей і народів. Найбільше утревалює здобутки й досвід людського ума не камінь і не зелізо, тільки письмо. Досить усвідомити собі факт, що навіть найтривкіша будівля

*) Гл. шість попередних статей на тему Українського Національного Конґресу в „Н. Зорі“ чч. 75, 76, 79, 81, 84, 85.

не в силі передати людям так безпечно і так виразно їх досвіду на тисячеліття, як се робить письмо. І тому, в области всіх людських винаходів нема ніннішого винаходу ніж письмо. Воно до неймовірної висоти може піднести вартість одиниць і народів. Може піднести і підносить — всюди, тільки в нас ні. Нам письмо шкодить. І то тяжко шкодить.

Чому?

З тої самої причини, з якої шкодить нам календар, котрого вживаємо.

Бо розвиток, силу і значіння народів можна мірити тільки релятивно, то значить порівнуючи одні народи з другими. Таксамо тільки релятивно можна мірити хосен, який маємо з ріжних винаходів. Коли показується, що якийсь нарід вправді більше освічений сегодня ніж був тому нпр. 500 літ, але далеко менше ніж його сусіди, тоді таку освіту кожда думаюча людина уважатиме за невистарчаючу.

Таксамо коли якийсь винахід одному народови приносить великий хосен, а другому малий, або взагалі ніякого хісна не приносить, тоді думаюча людина буде думкою шукати причини такої дивної появи. І коли ту причину знайде, то буде старатися якнайскорше направити лихо.

Якже річ мається з уживаним у нас письмом? Чому ми написали, що воно нам шкодить?

З отсих причин:

Наше письмо булоби для нас дуже пожиточне, якби ми не були Українці тільки Атлянтиди, — то значить, якби ми жили собі на відокремленім острові серед океану й або зовсім не мали ніяких звязків з іншими народами, або якби ми вправді мали звязки з іншими народами, але якби всі інші народи були менше культурні і слабші від нас. Лише в тім однім-одинокім випадку наше письмо моглоб бути для нас хосенне. А що тих передумов нема, отже наше письмо для нас нехосенне. І тому треба його змінити.

Е, подумає може дехто, а чомуж нашим батькам було воно хосенне? І що таке сталося, що якраз тепер наше письмо стає нараз нехосенне, ба навіть шкідливе?

Відповідь: Так, уживане нами письмо стало для нас шкідливе і буде ставати що раз більше шкідливе в приспішенім темпі, а за часів Володимира Великого і Ярослава Мудрого воно не було шкідливе хоч було ще трудніще від теперішного.

1) Тоді ні розвиток, ні ширення культури не полягали в такій мірі на письмі як полягають тепер. — 2) Тоді ми мали можливість творити самостійний культурний тип в далеко більшій мірі, ніж тепер. — 3) Тоді звязки між народами були без порівнання слабші. — 4) Тоді на всій нашій землі було менше письменних людей ніж тепер в однім селі. — 5) Тоді боротьба за істнування одиниць була зовсім інакшого рода і знання письма не грало в масах взагалі ніякої ролі.

Се щодо минувшини. А теперішність представляється під тим оглядом ось як: На цілій кулі земній є ще вправді кілька окремих культурних кругів чи сфер, що вживають окремих букв, — але латинська азбука поширюється щораз більше. Вона вже виперла уживання попередних азбук у всіх романських народів (у Ромунів сталося се розмірно недавно, головно при помочи нашого земляка Кобилянського), дальше майже у всіх ґерманських народів (у Німців кінчить випирати). Значна часть народів словянських вживала латинки від початку свого письменства. І недалекий той час, коли латинку заведуть на великих просторах Східної Европи та між Словянами на Балкані. Кромі того латинка розпочала вже випирати також ріжні азійські азбуки, нпр. арабську, японську й інші. Нема ніякого сумніву, що латинка в щоденнім життю випре всі інші азбуки.

В тих краях, де латинка вже взяла верх над іншими азбуками, вчитися тих побіджених азбук стало для широких народних мас просто люксусом. Інтеліґенти, котрі постійно мають до діла з книжками, з читанням і писанням, тільки з трудом можуть собі уявити, як до тих справ відноситься загал простих, тяжко працюючих людей. Для них читання і писання се дуже тяжка робота, тяжша від фізичної, бо вони вже призвичаєні до фізичної. Такі люди раді, коли можуть опанувати і якнайтак вдержати в памяти одну азбуку. А другу, менше їм потрібну, коли навіть опанують, то по якімсь часі забувають.

А котраж азбука для простих людей менше потрібна? Річ ясна, що в краях, де побідила латинка, простим людям вона потрібніша ніж усяка інша. Потрібніша тому, бо з латинкою зустрічаються вони всюди і на кождім кроці: і в суді і в старостві і в уряді повітовім і на почті і в уряді скарбовім і на зелізниці і при війську і в місті при шуканню вулиці і в крамницях і коли приходять ріжні папери від усяких урядів, словом — при кождій нагоді. І так помалу витворюється серед нашого простолюддя зрештою льоґічний погляд, що з двох азбук одна потрібна і пожиточна а без другої можна обійтися.

Малу-помалу той — підчеркую се: льоґічний — погляд тягне за собою інший: що те, що потрібне, звязане зі всім, що висше і лучше, що заслугує на увагу й пошану. І так ті округленькі латинські букви й черенки розорюють душу простолюддя і роблять її податливу на чужі впливи, рівночасно замикаючи доступ впливам свого дотеперішного письма.

Так було в нашій Галичині вже перед війною, в старій Австрії. Що більше! Вже тоді латинка в уяві нашого простолюддя вязалася навіть з інтимними родинними почуваннями, бо син писав з війська до дому вправді ще своїм виговором але вже звичайно латинськими буквами. А частенько з чужими буквами лучився вже й чужий виговір то поодиноких слів, то навіть цілих речень. Кому невідомі вже з тих часів такі утерті початки листів наших жовнірів з війська до родини: „Я з ласки Бога здруф, котрого і вам жичу...“ Одно слово українське, друге польське — і так в цілім листі, а букви майже все латинські.

Ніяке „святе обурення“ на такі річи не поможе. На ніщо не придасться також засипування таких людей своєю пресою чи хочби найлучшою літературою, навіть даром. А не придасться тому, що загал таких людей за ґазету чи книжечку печатану латинкою заплатить і перечитає, бо він привик до латинки, з котрою всюди стрічається, — а ґазету чи книжечку печатану „своїми“ буквами навіть даром йому давану не конче радо приймає, бо не має нагоди привикнути до читання „своєї“ азбуки. Вона вже в него не своя, бо своя йому вже латинка тому, що він виріс у сфері її впливу. Ніяка, навіть найбільш горяча і завзята боротьба тут не зробить великої признаки серед широких мас народа: така боротьба щонайвисше захопить здібніших поодиноких людей з нашого простолюддя. На широку масу впливу мати не може і не буде.

Річ зовсім ясна, що струя, яку тут нарисовано, струя непереможного впливу латинки, на землях Західної України ще скріпилася від хвилі, коли державна влада на тих землях перейшла в руки Польщі. Тепер по 15 літах від тої хвилі можна обсервувати вже такі появи у звязку зі справою азбуки і письма: цілі великі полоси нашої етноґрафічної території, як пр. Холмщина, не мають уже дітей, котрі знали б інакшу азбуку як латинку. Ба навіть внутрі нашої етноґрафічної території щораз частіше лучаються села й острови сіл, в котрих щораз менше дітей, які знали б нашу азбуку. А не треба забувати, що се доперва початок „розвитку подій“ і що упадок знання нашої азбуки в нашім народі буде кріпшати. Так булоб на сій території під Польщею навіть тоді якби нам удалося в кождій місцевости зорґанізувати й утримати свою рідну школу. А булоб так тому, бо латинка на цілій кулі земній бере перевагу над усіми іншими азбуками, бере ту перевагу навіть серед народів котрі мають власну державу, нпр. серед Німців, Турків, Японців. Рішають про се просто практичні причини. І так латинка більше округла ніж всі інші азбуки (наша, ґотська, арабська, китайська, японська і т. д.), через те вона приємніша для ока. А що в сих часах щораз більше масового читання книжок і особливо ґазет та щораз більше масового хорування на очи ізза надмірного читання, — людство напевно дасть всюди перевагу округлим буквам над острокінчастими. Се річ ясна.

Друга важна причина, чому латинка братиме і бере перевагу в приспішенім темпі, се те, що більшість культурних народів вже вживає того письма. А що комунікація стає щораз живіша і скоріша, отже й переношення в найдальші закутини письма, котре вже взяло верх між культурними народами, буде відбуватися щораз скорішим темпом аж поки цілковито не випре всі інші письма зі щоденного уживання.

Очевидно в тім процесі нема ніякого національного нещастя, бо письмо призначене для людей а не люди для письма. Отже котре письмо вигідніше, те люди приймуть — і кінець.

Одначе в нації, котрої інтеліґенція не сповняє як слід функції, задля котрої інтеліґенція взагалі істнує, навіть така звичайна справа як справа азбуки може стати національним нещастям. Інтеліґенціяж не сповняє своєї фукції тоді, коли вона взагалі не думає над актуальними справами своєї нації, або коли думає кепсько, або коли думає навіть добре, але занадто інертно, або коли думає добре і бистро, але не переводить на час в життя того, що передумала. У всіх тих випадках шкодить вона свому народови.

Якже оцінити думання української інтеліґенції в обговорюваній тут справі? Як оцінити темпо її думання? Як оцінити переводження в життя того, що вона передумує в справах своєї нації?

Тут просимо кождого читача перервати читання сеї статті й відповісти собі самому на повисші питання, без ніякої суґґестії того, що будемо дальше тут писати...

Думаємо, що по передуманні висше наведених питань майже всі Читачі прийшли приблизно до таких поглядів (бо трудно прийти до інакших):

Вже від яких 60 літ в наших часописах, огнищах думки нашої інтеліґенції, появляються розмірно частіше статті про потребу реформи нашої азбуки. Одначе пальців одної руки мабуть за богато, щоб порахувати авторів, котрі ясно й недвозначно висказалисяб за заведенням у нашім щоденнім життю латинки як для нас особливо практичної. Велика більшість тих, що про ту справу писали, дивилася а дехто ще й досі дивиться на латинку як на якийсь страшний вітріоль, котрий може до решти знищити останну можливість нашого опору проти заливу нашого народа польською пресою і польським письменством. Є в нас люди, котрі з правдивим острахом відкидають навіть усяке предложення подискутувати необовязуючо на тему латинки. Се очевидно люди, котрі не вірять у силу і життездатність нашої національної культури, в її здібність конкурувати з польською і в любов нашого загалу до свого й підпертя того свого без огляду на форму, на костюм, на одяг, в якім те своє виступить.

Ніщо не діється без причини. Отже й поява так думаючих людей на нашім ґрунті має своє узасаднення, а їх думка має свої жерела, котрі ту думку кормлять і в її напрямі пхають. Такі люди навіть не мусять бути недумаючі. Навпаки, вони зовсім не зле обсервують деякі факти з нашого життя і зовсім не зле витягають з тих фактів деякі висновки. Та мимо того їх остаточний висновок хибний.

Щоб виказати се, треба розібрати деякі факти, що стоять у звязку з жерелами зневіри в нашу здатність до боротьби і побіди.

Зроблю се в слідуючій статті.*) *А. Ч.*

*) Примітка: Редакція дасть радо місце також тим, що мають зовсім інакший погляд на справу азбуки.

Що в данім часі звучить найбільше чужо, се якраз на часі, що світові видається найбільше невідповідним, се буде з правила те, чого йому найбільше треба. (Вайс, Вступ до фільософії досконалости).

Українська Програма
Польських Консерватистів
Кілька критичних заміток.
II.
В імя історичної правди.

В своїй статті Станьчик між ін. пише:

„...Рух готування себе до належного визискання евентуальних, корисних історичних кон'юнктур з польської чи української сторони, про котрий мені ходить, не може очевидно вийти з гори від офіціяльних чинників, відповідальних за актуальну державну політику. Він може вийти тільки з приватної еліти обох народів, що діляє рівнорядно, у відповіднім порозумінню. А на чолі приготовного руху мусить стати — як у кожнім поважнім наміренню на дальшу мету — наука, що йде безсторонно, з авторитетом, в імя історичної правди. Правда — але та істотна правда — голошена sine ira et studio, ніколи в остаточнім результаті не зашкодить, але тільки поможе, нищучи шкідливі, ad usum політики короткозорого націоналізму сконструовані леґенди...“

Так зовсім слушно пише Станьчик про вагу історичної правди в політичнім готуванню польського й українського народів до належного визискання грядучих історичних подій. Здавалосяб, що після такого теоретичного міркування автор, покликаючись далі на історію, не піде в представлюванню історичних подій втоптаним шляхом польського націоналізму. Так здавалобся. А що бачимо в його статті?

Наведемо оден—два приклади:

„Інакше (ніж зі Шлезком) з Червоною Русю. Та стала від непамятних часів корінною складовою частиною властивої Польщі і то **не силою меча**, як то ex post намагається доказувати український націоналізм, але внаслідок певної, добре знаної історикам історичної еволюції“.

Так твердить Станьчик.

А що каже правдива історія?

Про похід польського короля Казимира Великого на Галичину й її заняття в 1340 р. маємо кілька тогочасних і пізніших жерел, польських і чужих. Щоб оминути й тіни сторонничости, ми покористуємося виключно польськими жерелами.

Отже передовсім про похід Казимира Вел. на Галичину й її заняття маємо донесення самого Казимира до папи Бенедикта XII, переказане в папським листі до краківського епископа з 29. VI. 1341 р. Як видно з того листа, Казимир доносив папі, що вражений отроєнням останнього галицького князя Болеслава-Юрія та бажаючи пімститися за обиду католицтву, він рушив на Русь з військом, аби завоювати той нарід. Він зробив там великі спустошення... і т. д.

В ориґіналі той лист папи Бенедикта XII. звучить так:

„Ex oblate... petitionis eiusdem Regis (Казимира) serie nuper accepimus, quod, cum dudum gens scismatica Ruthenorum quondam Boleslaum Ducem Russie..., veneno... occidisset, idem Rex huiusmodi scelus abhorrens..., **cum exercitu suo terram Russie dictam gentem expugnaturus intravit: et per ipsum eidem genti multis dampnis illatis...**“

(тут речення в листі урване) — далі йде оповідання про покликання на поміч Татар Дедком, що по смерти кн. Юрія став реґентом Галицької Держави.[1])

Як бачимо, в наведенім папським листі, спертім на донесенню самого Казимира, сказано дослівно: „Король (Казимир)... з своїм військом виправився на Русь з наміром, щоби той нарід завоювати; він зробив тому народови великі шкоди“...

Друге тогочасне польське жерело, що оповідає про похід Казимира Вел. на Галичину та її заняття, се оповідання Яна з Чарнкова, архидіякона з Ґнезна, польського державного підканцлера Казимира Великого. І Ян з Чарнкова також каже, що Казимир, бажаючи пімститися за свого шваґра, з великим військом пішов на Русь... але перемиський воевода Детко з Данилом з Острова вдалися до хана й той вислав військо, щоб разом з Русинами спустошити Польщу.

В ориґіналі уступ оповідання Яна з Чарнкова про похід Казимира на Галичину звучить:

„...Mortuo magnifico principe... dicto Georgio totius Russiae duce, filio Troydeni ducis Masoviae... Kazimirus rex Poloniae praelibatus cum magna potentia gentis suae regnum Russiae potenter ingressus, de nece consanguinei sui vindictam sumere volens“...[2])

Ще третє тогочасне польське жерело: Хроніка Траски.

Казимир на вість про смерть Болеслава-Юрія — читаємо там — коло великодня (16. IV.) звійськом увійшов на Русь, напав на Львів, спалив замок та забрав велику добичу — скарб давних галицьких князів, між тим кілька золотих хрестів — оден з них з великим куснем Христового хреста, дві дорогоцінні корони, дорогоцінну туніку і трон, прикрашений золотом і каміннями...[3])

Вкінці славний польський історіоґраф Ян Длуґош пише:

Довідавшися про смерть Болеслава-Юрія, польський король Казимир, зібравши військо, около Великодня пішов походом на Русь та обляг місто Львів. Якийсь час Львів боронився. Притиснений одначе голодом піддався. Король увійшов з військом до міста та заняв оба замки. На замку у Львові знайшов великий скарб руських князів, як золото, срібло, дорогі каміння, а також два золоті хрести, частину хреста Господнього, дві дорогоцінні корони, дорогу туніку та золотий трон, прикрашений дорогими каміннями. Все те Казимир забрав та вивіз до Польщі.

В ориґіналі оповідання Длуґоша про заняття Казимиром Львова і Галичини звучить:

„Eius (Болеслава—Юрія) morte Kazimirus Rex Poloniae in sui notitiam deducta, ex curiensibus suis et baronibus aliquibus copiis contractis, Russiam concito cursu post Octavas Paschae ingressus, civitatem Leopoliensem obsidionem cingit. Quae cum aliquanto tempore obsidionem tolerasset, pressa tandem et afflicta nimia fame, una cum proceribus Russiae, qui utrumque castrum, altum et bassum, civitatemque defendebant, caducatores ad Regem mittit, deditionem non abnuens, dummodo Rex ritum fidei eorum non se violaturum aut mutaturum repromittat. Quo in hanc conditionem consciente (sciebat enim, si conditionem repelleret, Ruthenos obstinatis animis obsidionem toleraturos et extrema quaeque passuros), apertis portis, Regem cum exercitu in civitatem suscipiunt, eique utroquo castro tradito, fidelitatis praestant homagium et debitae subiectionis iuramentum. Rex castris et civitate Leopoliensi potitus, plura antiquorum Russiae Principum magni valoris in auro, argento, gemmis, lapidibusque, clenodia et deposita illic reperiens, inter quae duas cruces aureas, notabili portione ligni Dominici insignes, duoque diademata lapides et graves censu uniones habentia, tunica et sella auro et gemmis superba monstrabantur, in suum redigit aerarium.[4])

Отсе польські тогочасні та пізніші свідоцтва про те, як Казимир заняв Галичину. Всі вони стверджують однозгідно, що заняв мечем. Так говорить передовсім сам Казимир в листі до папи Бенедикта XII. Так говорить далі підканцлер Казимира Вел. — Ян з Чарнкова. Так говорить третій тогочасний польський літописець Траска. Так говорить вкінці голосний і всім знаний польський історіоґраф Ян Длуґош.

А Станьчик у статті в „Нашій Пишлосці“ їм усім всупереч твердить, що Галичина стала складовою частиною Польщі „не (!) силою меча, як то ex post намагається доказувати український націоналізм“ (!), але внаслідок історичної еволюції... І що сказати про такого „вченого“?

Та йдім далі.

„Заняв її (Галичину) Казимир Великий — каже далі Станьчик — як небезпечну тоді для Польщі безпанську землю — res nullius — на котрій бушували Татари, Волохи і Литовці... А потім... заложив — церкву св. Юра...

Тут кожде речення суперечить історичній правді. Бо:

1) По смерти кн. Болеслава—Юрія II. Галичина зовсім не стала безпанською землею — res nullius. Не стала тому, бо законним і фактичним наслідником кн. Болеслава—Юрія II став кн. Любарт, котрий був одружений з дочкою кн. Болеслава-Юрія II, котрого покликала була по смерти кн. Болеслава-Юрія II на свій престол Галицька Земля і котрий той престол фактично обняв. Тому Казимир мусів воювати з Любартом за Галичину.

2) Таксамо мусів Казимир воювати за Галичину з Татарами. Та Казимир не прийшов до Галичини, щоб визволяти її від Татар, але Татари прийшли до Галичини, щоб боронити Галичину перед Казимиром, бо їх Галичина сама покликала на поміч.

3) Врешті що торкається церкви св. Юра у Львові, то її не міг заснувати Казимир Вел. тому, що та церква істнувала довго перед тим, заки Казимир побачив Божий світ...

„В остаточнім отже історичнім висліді — пише далі Станьчик — нинішня Польська Червона Русь се край ні чисто польський, ні чисто український, але визначно двонаціональний, двомовний, звязаний що правда далеко сильніше всякими вузлами з корінною Польщею, ніж з властивою Україною, котрої чейже під Перемишлем, Львовом і навіть під Тернополем і Станиславовом **ніколи не було**“...

Що сказати на таке „історичне“ твердження Станьчика?

Таж кождий, хто поважно цікавиться історією Галичини, знає добре, що:

1) Вже в X—XII століттях Галичина належала до старої Київської, отже Української, Держави.

2) В XII—XIV століттях Галичина разом з Волинью та іншими українськими землями творила самостійну Галицько-Волинську, отже знов Українську, Державу, котрої столицями були по черзі: Перемишль, Галич, Володимир, Холм і Львів, котра на заході сягала аж поза Ряшів, який і був пограничною твердинею нашої старої Галицької Держави.

3) Втрете Галичина належала до України в 1918—1919 рр., коли творила Західну Область Української Народньої Републики. А столицями тої Області були тоді знов по черзі: Львів, Тернопіль і вкінці Станиславів. Сеж історичні факти.

Отсе історичні періоди, коли Галичина належала політично до України, отже й Україна була в Галичині, бо етноґрафічно Україна була в Галичині від часів розселення словянських племен і є тут по нинішний день.

„Українці повинні памятати,—кінчить Станьчик свої „історичні“ виводи — що Львів тільки дуже слабо може промовляти до правдивого українського патріотизму (бо чимже? — питаю), натомість промовляє до польського патріотизму рівно сильно, як Краків, Познань чи Варшава. Не можна пе-

НЕҐАЙНО І ДОБРЕ

ділають таблєтки ТОҐАЛЮ при ревматичних болях і рванні в суставах, невральгії і простуді. Вже понад 15 літ з найліпшим успіхом примінюється таблєтки ТОҐАЛЬ при цих недугах. Понад 600 лікарів, між ними богато визначних професорів потвердили успішність діляння таблєток ТОҐАЛЬ. Спробуйте і переконаєтеся самі ще сьогодня! Одначе треба звертати пильну увагу на оригінальне неушкоджене опакування. ТОҐАЛЬ можна набути у всіх аптиках.

[1]) Theiner: Monumenta Poloniae historica I, Nr. 566, ст. 434.

[2]) Monumenta Poloniae hist. II, 620—621.

[3]) Monumenta Poloniae hist. II, 860.

[4]) Ioannis Długossii: Historiae Polonicae libri. Cracoviae MDCCCLXXVI. T. III, ст. 196.

рейти над тою історичною й актуальною лінією до денного порядку“.

Відповідаємо: Про те, яким Галичина була, є й повинна бути на далі в житті цілої України та чим вона промовляла, промовляє і буде промовляти до правдивого українського патріотизму, писали ми докладно в „Новій Зорі“ вже кількома наворотами.[5]) Тут скажемо тільки як найзагальніше: Галичина весь час, від XII ст. по нині, була й є Піємонтом України. А нинішні події на Вел. Україні показують наглядно, що велика історична роля Галичини в житті України не тільки не зменшується, але навпаки чимраз більше зростає. Тому Галичина така цінна для кождого правдивого українського патріота.

[5]) Український Піємонт. Чи роля Галичини в процесі формування української нації вже закінчена? I—III („Н. З.“ 1929 чч. 71, 73, 76); 2) Історичне завдання Галицької Землі („Н. З.“ 1930, ч. 38); 3) Червона Русь в її історії і традиції (З приводу „Відкритого листа“ редактора „Нашої Пшшлості“ п. Я. Бобржиньского („Н. З“, 1932, ч. 5); 4) Схід і Захід в житю України (з приводу „Відкритого листа дра Я. Бобржиньского) („Н, З“, 1932, ч. 7); 5) Формування української індивідуальности. Яке на тім тлі завдання Галичини? (З приводу „Відкритого листа“ дра Я. Бобржиньского) („Н. З.“, 1932, ч. 11).

Справлення похибки: В ч. І статті „Українська Програма Польських Консерватистів“ в „Новій Зорі“ ч. 89 з дня 23. листопада 1933 р. ст. 3, друга шпальта, 17 стрічка замість слова сильно: має бути силою.

Небувала подія в англійськім парляменті

в присутности короля Юрія.

Король Великої Британії Юрій відкрив з традиційним церемоніялом сесію парляменту та виголосив престольну промову. На засіданні палати льордів зайшла подія, якої ще не було в історії англійського парляменту. Коли король закінчив мову і хотів відійти, загорілий приклонник Партії Праці Мек Говерн крикнув: „Колиж нарешті знесуть обмеження підмог для безробітних і здержать вічні їх редукції? Ви повинні стидатися та подумати про людей, що вмирають з голоду“. Оклик Мек Говерна був висловом обурення з причини виставности при святочнім відкритті парляментарної сесії в протилежності до нормальної скромности, яка є звичайно в обох палатах. Запитаний Мек Говеря сказав просто, що „не міг стерпіти того та не міг здержатися“ і не висловив жалю з приводу того, що крикнув.

Боронім своїх прав!

Шкільні печатки, вивіски та шкільні свідоцтва в українській мові!

Скрізь по всіх державних школах без огляду на мову навчання на цілому просторі українських земель в Польщі уживають тільки польських печаток. Також вивіски та фірми на оголошеннях і документах виключно польські. Рівнож шкільні свідоцтва виставляють виключно на польських шкільних блянкетах і виповняють виключно по польськи. — Такий стан протизаконний, а саме суперечить рішенням Міністерства Освіти з 10. грудня 1926. року N. I - 13. 236/26. з дня 12. квітня 1927. N. Prez. 2334/27 і з дня 27. грудня 1927. N. I—22140/27, які постановляють, що в державних школах з викладовою мовою українською та утраквістичною має бути: 1) На урядових печатках побіч польського напису напис і в українській мові. — 2) На вивісках, шильдах (godłach) оголошеннях і документах титул школи в українській мові побіч польського напису: - 3) Свідоцтва і шкільні повідомлення на домагання родичів або правних опікунів на формулярах в українській і польській мові і виповнені в обох мовах. (Обіжник Мін. Освіти з 12. квітня 1927. Ч. През. 2334/27.)—Щоби привернути правний стан, звертаємо на се увагу наших міродайних чинників. Для інформації подаємо повний текст згаданих вище міністеріяльних розпорядків, інтимованих Львівською Шкільною Кураторією в урядовім дневнику.

„Dziennik Urzędowy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego N. 5. z 25 травня 1928 р. містить такі постанови в справі печаток, вивісок і свідоцтв:

„Pieczęcie i szyldy szkół dwujęzycznych. Okólnik Kuratorjum OSL. z dnia 14 kwietnia 1928 r. N. O. 2072/27 do wszystkich rad szkolnych powiatowych i Rady Szkolnej Miejskiej we Lwowie. W sprawie ustalenia ruskiego tekstu napisów na pieczęciach, godłach i świadectwach w szkołach dwujęzycznych (polsko-ruskich) Kuratorjum oznajmia — w związku z okólnikami Ministerstwa WR. i OP. z dnia 10 grudnia 1926. N. I-13236/26 (Dz. Urz. Kur. OSL. N. 3/27 str. 109) z dnia 12 kwietnia 1927. N. O-Prez. 2334/29 (Dz. Urz. Kur. OSL. N. 5/27 str. 185) i z dnia 27 grudnia 1927. N. I-22140/27 (Dz. Urz. Kur. OSL. N. 2/2 str. 43) co następuje: 1. Na pieczęciach urzędowych w otoku winien być umieszczony obok polskiego napisu: Kierownictwo publicznej szkoły powszechnej (Nr. lub nazwa (zawołanie) i typ organizacyjny) w..... napis ruskiemi literami: Uprawa publycznoji wseludnoji szkoły ..... w .....

2. Na szyldach (godłach) ogłoszeniach i dokumentach tytuł szkoły w języku ruskim (obok napisu polskiego) winien brzmieć: „Publyczna wseludna szkoła z ewentualnemi dodatkowemi określeniami. — Kurator Okręgu Szkolnego Ign. Pytlakowski wr.“.

Українці в громадських радах, в місцевих шкільних Радах і в Батьківських Кружках і всі батьки українських шкільних дітей повинні подбати, щоби в українських та утраквістичних школах були й українські надписи на всіх вивісках, печатках, оголошенняхта документах (шкільні свідоцтва). Батьки українських шкільних дітей повинні звертатися з домаганням належних їм прав ad 1, 2, і 3 збірним письмом до Управи місцевої школи. В справі вивісок на школах звертатися і до місцевої шкільної Ради та Громадського Уряду.

Взір збірного письма:

До Управи народної вселюдної школи

в .....

На основі обіжника Львівської Шкільної Кураторії з дня 14. квітня 1928. Ч. О. — 2072/27 підписані батьки і правні опікуни українських дітей у шкільному віці домагаються, щоби

1. на урядовій печатці школи був напис і в українській мові,

2. на вивісці (шильді) школи, на оголошеннях і документах школи титул школи був в українській мові побіч польської мови.

3. Свідоцтва і шкільні повідомлення для їхніх дітей у шкільному віці виповнювано на формулярах в українській і польській мові і в обох мовах.

..... дня ..... 1933.

(Підписи батьків і правних опікунів.)

Правна Оборона при Головній Управі Рідної Школи.

Літвінов своє — Комінтерн своє!

В часі, коли Літвінов на всі боки запевнює „заприязнені“ держави про безмежну любов мира Совітів, комуністичний Інтернаціонал, відворотна сторона медалі совітського правительства, видає маніфест до „трудящих всего світа“. Він зачинається так: „Нехай живе майбутній жовтень цілого світа! Ми на передодні нової світової війни. Її ініціяторами будуть японський імперіялізм і німецький фашизм. Анґлійський імперіялізм виступає як головний організатор контрреволюційної війни. Французький імперіялізм скупчує свої сили для оборони грабіжницького-версайського договору“. „Маніфест“ кінчиться закликом до „пролєтарів усего світа“, щоби йшли слідами Леніна і Сталіна, бо лише большевицька революція і здобуття влади пролєтаріятом дадуть працю, хліб, свободу і мир всему світови і повну побіду соціялізму. Преса „заприязнених“ держав повинна сей маніфест напечатати в цілости...

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ

і в того приводу в переписку не входить.

ОСИП НАЗАРУК 27

ПАЛАТА ДОЖІВ

Саля Бусолі

Звана також Салею Кручених Дверей, або Оріховим Передпокоєм Трьох Інквізиторів.

Тай утомлений я, втомлений! Такий утомлений, як давно не був. Та записки роблю, бо власне тут зачинається те, що називаємо — західною цивілізацією. Аякже.

Чи думав ти коли, Шановний Читачу, над тим, що таке західна цивілізація тай чим вона властиво ріжниться від азійського дикунства? І в консеквенції, чи думав ти коли над тим, як ти поступавби зі своїм народом і з його ворогами, якби ти колись здобув владу? Знаеш, братчику, се ще тяжша справа ніж здобуття влади! Коли ти читав Цезара про те, як розмірно легко здобував він Галлію та як дуже тяжко було навіть такій голові як його вдержати й укріпити владу над нею, хоч Галлійці то ріднесенькі брати українських хаотиків по психіці, — то маеш деяке поняття про трудности тих справ.

Є чотири способи правління.

Перший спосіб правління: Безоглядно й не криючись нищити всіх, що йдуть або можуть іти проти правительства. Сей спосіб удається тільки виїмково. А коли не вдасться, тоді таксамо безоглядно буде винищене правительство, котре так поступає і ті, що з ним держали або йому в нищенні не перешкоджували, хоч могли.

Другий спосіб правління: Поступати таксамо, тільки по можности скрито. Сей спосіб звичайно ще менше успішний, ніж перший, бо нищені дуже скоро зміркують, яке те правительство й до чого воно змагає тай до ненависти долучують ще погорду і в разі коли обернеться колесо долі, з правительством і кругами, котрі його підпирають, кінчать таксамо як в першім випадку.

Третій спосіб правління: Не мати ніякого пляну, тільки час до часу в разі яких небудь відрухів опору пацифікувати опірних або тих, що моглиб опиратися. Се найменше розумний зі всіх способів правління, а чому, навіть не треба говорити, бо се ясне.

Четвертий спосіб правління: Правительство почувається до обовязку завести справедливий лад і порядок на землі, котрою править, до обовязку влекшувати людям тягар життя, а не побільшувати його, до обовязку нікого свідомо не кривдити а всім горожанам бути прибіжищем і допомогою.

Також се четверте правительство має обовязок і право нищити тих, котрих по совісти своїй уважае дуже шкідливими. А нищити їх має обовязок тоді, коли не може іншим способом зробити їх нешкідливими. Одначе й тоді дійсно розумне правительство не буде нищити без певних форм нищення, котрі й рішають про висоту його моралі та його дійсної культури, бо се річи майже тотожні. Отже дійсно моральна влада, достойна назви влади, вислухуе посудженого в злочині без злоби і без повзятого згори наміру скривдити або вбити його тай дае обвинуваченому можність дійсної оборони. Така влада має право також бути в потребі страшна, бо справедливість то ще не слямазарність. Одначе строго збережена форма се перша й головна передумова поведення дійсної влади.

Тільки така форма при виступі влади проти життя, свободи і майна горожан рішае про те, чи се влада культурного західного типу чи типу східного. Не твори мистецтва, не глибока фільософія, не велике богацтво, не вигода життя рішають про культурність народів і їх правительства, але виключно рішае про те пошана людського життя і здоровля. Бо коли сі добра в правдивій пошані, тоді можливий всякий інший розвиток.

Заки скваліфікуемо владу Венеції киньмо оком на кімнату, в котрій вона зачинала відріжняти добрих від злих по розумінні свому.

В салі Кручених Дверей всі стіни червоні, такою матерією оббиті, долом темне дерево, стеля золотиста й мальована, долівка в мармурові біло-чорні кістки. Комин гарно різьблений. Дві кариятиди... А в куті чорні Кручені Двері. Над ними алеґорія справедливости з вагою і мечем. Золота корона і герб дожі Ґріманія. І паща льва, в котру кидали таємні доноси...

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

В Луцьку відбувається другий сего року 4-місячний курс для священиків, що перейшли на унію з православія. Ті курси організує римо-кат. епископ Шельонжек.

Перейшов на Унію в Луцьку 6. православний священик 60-літний о. Андрій Вікторовський.

Новий римо-католицький деканат утворив архиеп. Твардовский у Зборові. В його склад увійшли парохії в Озірній, Оліеві, Поморянах, Зборові, Залізцях, Кутківцях, Мільні, Тростянці Вел. і Плавчі. Одночасно утворено нову римо-катол. парохію в Суховолі. До неї належать місцевости вилучені з парохії Броди.

У Римі відбулися с. р. дві врочисті беатифікації: преп. Марії Пеллетіє й преп. Вінкентії Джерози й одна канонізація бл. о. Андрея Фурнета.

Відбулася напів-прилюдна Консисторія в справі канонізації блаж. М. Вернарди Субіру й блаж. Іванни А. Туре. Участь у такій Консисторії беруть крім кардиналів також епископи й інші вищі церковні достойники.

Дня 6. 11. відправлено в Сикстинській каплиці врочисту заупокійну Сл. Божу за кардиналів: Фріверта, Черретія й Скапінеллія.

Еп. Сльоскан проводив недавно в Римі духовними вправами для священиків греко-російського обряду, що зїхалися в тій ціли з усіх сторін Европи. Дня 29.10 відправив Преосв. Чарнецький (на закінчення реколєкцій) торжественну Службу Божу в церкі св. Антонія В. (церква російської Папської колегії). 14 священиків відправило з ним соборову Службу Божу.

Австрійський міністер освіти Рінтелєн зарядив, щоб у школах релігія мала ті самі права, як за часів цісарства, а головно, щоби молодь брала збірну участь у богослуженнях.

45 церков будують на передмістях Парижа. Будують дотеперішні безробітні, яким платить кардинал Вердіє, що затягнув позичку 20 міл. франків, які зложили вірні майже в кількох годинах.

В Альзації й Льотарингії відбуваються протестаційні віча проти скасування науки релігії в школах, що його перевело французьке правительство в тих краях.

На спомин кард. Черретія вибудують у Манлі (Австралія) семинарицьку каплицю Христа-Царя за 30 тис. ф. штерлінгів. Перший даток, 10 тис. ф. штерл., зложила одна кат. пані, гр. Фрігил.

З УНО

Заступниками голови УНО (Української Народної Обнови) вибрані:

Евген Барановський, уродився в Германові 2. січня 1876 р. Гімназійні студії скінчив в домініканській (німецькій) гімназії у Львові, правничий факультет в Чернівцях. Присвятився судейській службі. Працював в пов. суді в Болшівцях, звідки ще перед війною був перенесений до Станиславова, в якім проживає до сегодня. В 1932 р. з нагоди реформи судівництва перейшов на емеритуру. Не відказувався ніколи від громадянської праці. Протягом 15 літ був головою „Станиславівського Бояна“, довгі часи засідав у виділі „Української Бесіди“, був якийсь час головою надз. ради „Народного Базару“, належав до основників першого статутового ловецького товариства „Ватра“. Володіє крім краєвих мов прекрасно мовою німецькою.

Северин Снігурович, уродився 6. лютого 1881 р. в Братишеві товмацького повіту. Вже 6 літним хлопцем переніс ся з родичами до Станиславова, в котрім проживає безперервно по нинішний день. Одержавши визвіл на майстра бляхаря, відкрив бляхарську робітню в Станиславові. Своєю солідною працею здобу всобі з часом почесне місце серед ремісництва у Станиславові. Рівночасно з незвичайним жаром брався до громадянської роботи. Нема в Станиславові товариства, деб п. Снігурович не був членом, виділовим, бувшим, або теперішним головою. В останніх роках відкрив оден з найкрасших склепів з посудою, електричними арматурами і пр. Був основником і довголітнім головою „Ремісничо-промислової бурси“, виділовим „Зорі“, „Української Хати“, директором „Міщанської Каси“, пізніше переіменованої на „Український Кооперативний Банк“. В останнім часі є першим головою одинокого на галицькій земли „Цеху Українських Ремісників“.

Повідомляємо ввічливо **Всеч. Духовенство, що надійшов свіжий транспорт оригінальних, угорських і австрійських,**

БОГОСЛУЖЕБНИХ ВИН

першої якости

Висилаємо, почавши від трох фляшок, за післяплатою по зниженних цінах. Цінники на бажання даром і оплатно.

ВІНІМПОРТ Львів, Краківська ч. 7.

Телефон: 73-60

Торговля вин 193—1—2

Предсказання Уелса

Нова світова війна триватиме 10 літ. — Скінчиться епідеміями, яких ще не було. — Щезнуть здобутки поступу. радія, трамваї, телеґрафи, телєфони, фотографії.

Французький публіцист Моруа пригадує в паризькій пресі предсказання Уелса, а саме: З дуже незначної причини вибухне в р. 1940 нова світова війна, найстрашніша зі всіх, які досі були. Знищення викличе надзвичайні і не скінчиться ніяким миром, бо закінчать її дивні й небувалі епідемії, котрі доведуть до того, що в р. 1950 воєнні операції самі собою перервуться. Зарази, яких не можна буде опанувати, шалітимуть по всій кулі земній і до сімох літ так знищать нашу цивілізацію, що перед роком 1960 люди житимуть приблизно в такім стані як жили старі Галлі і Римляни, хоч зі старих здобутків поступу дещо остане, напр. залишиться якась убога преса. Та не будуть функціонувати ні телеґраф, ні телєфон, умре радіо, забудуть фотографію, електричний трамвай зникне й на його місце знов верне кінний трамвай. Люди вживатимуть роверів навіть до подорожей на велику віддаль. Напр. чемпіон буде, хто найскорше приїде на ровері з Парижа до Риму. По дорозі заплаче він на руїнах Монте Карля. По довшім часі людство знов зачне відроджуватися. І так на великій ріці Міссісіпі появляться малі і несмілі кораблики, а промисл так „поступить“, що продукуватиме річно коло 140 авт. І знов мине якийсь час і появиться великий духом чоловік. Він поведе останки людського роду до нового розвитку, в новій державі, котрою правитимуть учені. Вони рішатимуть про все, не тільки про економічні справи, але і про всі без виїмку справи духового життя. Коли таке життя можна буде ще називати життям... Моруа додає від себе, що пророцтва літератів не справджуються. Та він помиляється, бо дуже дивні на свій час предсказання відомого французького літерата Юлія Верна справдилися майже всі, від винаходів літаків і підводних лодок почавши, на модерній льотерії скінчивши, котру він представив в повісти „Льотерійний білєт число таке то“. Зрештою й сам Уелс предсказав появу танка і ще дожив того, що сам його бачив.

Певно, се високий уряд — бути поставленим на вартівню Господню, та се не є ніяка приємність. (Альберт Вайс, Вступ до фільософії досконалости).

Як зачувати, в нашім краю шириться тепер по селах манія донощицтва до поліції. Се дійсна язва і гангрина, проти котрої требаб виступати в пресі і з проповідниць.

Справедливість вимагає признати, що хоч страшна Рада Десятьох користала також з таємних доносів, але не привязувала до них перворядної ваги.

Час урядування в сій кімнаті поділений був на дві части: Тут тортуровано посуджених найделікатнішою з тортур — жданням на покликання їх перед обличча трьох державних інквізиторів, котрі урядували в сусідній кімнаті. Нема сумніву, що ждати в сій кімнаті не належало до приємностей, бо бідний посуджений мав перед очима Кручені Двері, про котрі в Венеції знала кожна людина, що вони з одної сторони провадять до кімнати трьох інквізиторів, а з другої сторони до кімнати, в котрій відбувалися вже правдиві, фізичні тортури (тої кімнати тепер не показують) і до голосних „Пйомбі“: так називалися страшні оловяні келії для вязнів під самим дахом, де в літі було дуже горячо а в зимі дуже студено. Кождий, хто ждав у Салі Кручених Дверей, знав, що відси може дістатися по вислуханню його трьома інквізиторами або до кімнати тортур або до кімнати оловяної келії. Коли хто в такій перспективі почекав собі кілька годин, то нерви мав достаточно стортуровані. Отже не рідкі були випадки, що три інквізитори на сам його вид — казали йому йти до дому. І коли він навіть був винен, то по перше свою вину спокутував тортурою ждання в Салі Кручених Дверей, по друге часто зривав усякі звязки зі своїми спільниками вини і ставав спокійним горожанином.

Се повинніб вистудіювати сучасні слідчі влади. Користаючи з великого досвіду венецької Ради Десятьох, принеслиб богато хісна кождій державі й кождій суспільности. Та ба! Є чотири способи правління, а не оден...

Дотикаю пальцями найнікчемнішого місця в сій салі й палаті (де донощики кидали свої денунціяції) й дивлюся на образи. На стелі алегорії побід, кисти Павла Веренезе, й копії його твору, що представляв св. Марка, Венецію й чесноти: оригінал Наполеон казав вивезти до Люврy. Варт було й добровільно дати за те, що не спалив цілої палати дожів. На стінах два історичні образи згадуваного вже мистця Аліензе й оден побожний образ Марка Вечеллі, свояка Тіціяна: дожа Донато клячить перед Богоматірю й молиться.

Саля Бусолі дуже поучаюча, особливо для політиків. Вона наочно й намацально показує своїми крученими дверми, як одна необережна заява, одно необережне або навіть обережне але не в свій час вимовлене словечко може довести до кімнати тортур, або до страшних казематів, званих „пйомбі“. Політики своїми необережними словами й виступами нераз доводять цілі народи до тортур або до великих тюрем і знидіння. А ми особливо часто мали таких „політиків“, що робили повстання нпр. на замовлення з Москви, котра потому ті повстання ліквідувала разом з Польщею і страшно мучила тих, що повстали — на її власне припорученння... „Патроном“ тих, що провокували й потому мучили, повинен бути проголошений генерал Кречетніков з 18 століття.

А щож у тім винен нарід, що його політики так по дурному даються брати на бас? Мігби хтось запитати.

Ой винен, іще й як винен! Бо політика се спільне поле найвисшого ділання. Отже кожда суспільність, котра те спільне поле уступає на постійне і виключне герцювання продажним драбам або ідіотам, варт того, що її бють.

Політика се бритва і не вільно її давати в руки ні малим дітям, ні незнаним нікому Макогонам, бо можуть дуже підголити, основно підголити, разом зі шкірою підголити... Макогонічний тип без розваги, котрий хоче віддати справи свого народу в перші лучші анонімні або псевдонімні руки, мусить у нас щезнути з овиду. А як не щезне, то щезнемо ми як нація, щезнемо по довгих і дуже тяжких муках. А хто не хоче слухати доброго слова в такій справі, той буде слухати собачої шкіри, причім принесе великі шкоди сам собі і народови свому.

Делікатна як добра бусоля мусить бути думка політика і остра як добра бритва. Інакше се не політик а пустий зарозумілець, котрий береться до справ, які йому не під силу.

(Дальше буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Недобрі книжки

Книжка може бути погана як недоносок красного письменства і тоді вона — хочби була морально нешкідлива — просто забирає непотрібно час і місце, ну і гроші, котрі викинено на її видання чи купно. Або книжка може бути погана — хочби навіть мала чудову форму — через ідеї незгідні з моралю або через злобно брехливе перекручення правди.

Отже шкода читати погані книжки першого рода, бо вони лубок, вони не літературні. Напевно шкода й дешевого часу на читання морально злих книжок. А вже аксіом: не читати книжок морально злих, котрі вдобавок не мають навіть доброї форми.

Зачнемо від недоносків, скінчимо на гидоті.

Т. Довгаль. Змагання. Поезії. Коломия 1933. Накладом автора. Стор. 32, 26⁰. Ціна?

Автор прочитав Старицького, Грінченка, Грабовського, Франка, Чупринку і богато інших віршів і так ними перенявся, що передає не лише патріотичні ідеали тих поетів, але навіть вбирає свої „поезії” у віршеву форму прочитаних майстрів. Треба отже пригадати авторови, що така поведінка може вбити поезію навіть у визначних талантів. Прикладом хочби Федькович з наслідуванням Шевченка: „кохайтеся, чорнобриві, та не з умерлими“... Наслідувати віршом, „подражати“ можна або рівних собі, або низших від себе; ніколи таких, котрі перевисшають талантом. Бо тоді вийдуть... змагання з поезією, а не поезії змагання.

„Licentia poëtica“ разить нас сьогодня навіть у Шевченка, не то в Довгаля. Тай Шевченко не надуживав того привілею геніїв, як се робить автор „поетичних“ змагань: „Де палка кров“ (21 ст,), чудний замісць чудовий (20 ст.), „Не знає болять як сирітської груди“ (24 ст.), „Україну зам. Украйну (12 ст.) і т. п. Людина, котра змагається з поезією, котра признається до холодного серця (23 ст.), може обі виробити місце в літературі лише майстерністю форми. А така майстерність не признає ніяких ліценцій поета, не признає ніяких банальних і перестарілих повторень (мезозоїчні дієслівні рими, або такі з епохи тріясу як очі — ночі, сонце — віконце) віршарської техніки й ніяк уже витертих, вилинялих порівнань та образів.

Ut desint vires tamen est laudanda voluntas — каже „Граматика латинської мови для середних шкіл“. „Волюнтас“ мабуть дати поезії; в висліді дістав автор лише патріотичні вірші, впрочім зовсім добрі на академію в Великих Очах чи іншій Переднишівці. Дещо з них можна безпечно вписати в альбом семінаристки „в незабудь“.

Мій приятель видав свого часу теж власні поезії власним накладом, хоч не в 1000 примірниках, як се зробив п. Довгаль. Поезії мого приятеля мали банальний зміст, та мали добру форму. А проте критики всіх таборів згодилися і признали їх за лубок.

Не хочу бути таким суворим. Розумію, що людина паде бодай сім разів на день і розумію, що молодість має свої гріхи. Отже признаю авторови „Змагань“ перемогу й підношу на рінґу його руку вгору: в змаганнях з поезією автор виграв — поклав поезію „на лопатки“.

Сергій Даушків. Опанас Тятива. Історичне оповідання. З передмовою Миколи Голубця. „Українська Бібліотека” ч. 6. Накладом Івана Тиктора. Львів 1933. Стор. 127, 16⁰. Ціна 0.95 зл.

Се „історичне” оповідання написав селянин-самоук з Волині. М. Голубець дуже захвалює автора, хоч рівночасно каже: „ми не маємо стільки довіря до нашої літературної критики й тому тривожимося... за самого автора, який, невідповідно прийнятий критикою, мігби злоумитися...” (передмова). А нам так не здається: бо годі зломити те, що вже зломане. Автор пописується в „Громадськім Голосі” безвірницькими фейлетонами, зовсім в дусі большевицького „Безвірника”. Тепер спробував писати „історичне” оповідання. Нема в тім оповіданню дуже злих сторін з морального боку; але не дуже те оповідання й певне, ось прим. автор на 63 стор. пропагує якусь релігійну толеранцію мов „Натан дер Вайзе” Лессінґа. Зате певне одно: оповідання, мимо запевнень п. М. Голубця, ніякого динамізму в собі не має, акція рветься, бо мабуть Шан. Редактор щось повичеркував, та забув те місце чимось другим заповнити. І читач вкінці не знає, що сталося й чому се діється так а не інакше. „Історичність” характеризує ось хочби такий епізод (стор. 38): „Ось і Монголи. Наш князь Данило станув у стременах і гукнув: — За Україну, за її волю, за честь і славу, за народ!”

Князь Данило був великий володар і розумний чоловік. Та досі не знали ми, що він був пророк та ясновидець: сеж Данило живцем цитує Миколу Вороного і то коли! В тринацятому столітті!...

На всякий випадок стверджую, що „Опанас Тятива” се перша безпечна книжка з видань „Української Бібліотеки”: вона з морального боку не шкідлива. Вона навіть корисна для людей, що мають почуття природного гумору. Бо з „історичним” тлом автора получив редактор іще й „пречудну” (галицизм, але тут дуже „пасує”) коректу. Ось приміром на стор. 46, патетичне місце котре можна приложити і до нещасної „Української Бібліотеки” і до ще більш нещасних її авторів і врешті до самої нещасної книжки Даушкова: „Вони (т. зн. автори) впали в обороні свого життя і чести, а ти залишилася дивом-дивним в живих”, бідна книжко Даушкова. Не лише князь Данило був пророк: дар пророцтва має видно й авторська спілка Даушків-Голубець...

Д-р Василь Пачовський. Світова місія України. Перемишль 1933. Видавництво „Краса і Сила” ч. 2. Накладом А. Яцкова. Ст. 16, вел. 8⁰. — Беремо отсю літературу: Ле Бон: Психольогія розвою народів — В. Липинський: Листи до братів хліборобів — R. N. Coudenhove Kalergi: Paneuropa, die Weltanschauung der Zukunft — В. Щербаківський: Основні елєменти орнаментації українських писанок і т. п. коктель. Доливаємо старого вина з часів „Сну української ночі”, розпущеного в воді автореклями „Молодої (тому 25 літ) Музи”. Посипуємо мудрими словечками („космічна місія Української Нації” і т. п.), все з великої букви, самособою, очевидно. Вкладаємо в ум доктора Василя Пачовського, підпалюємо леґендами Михайлика, Марка Проклятого, „Молодої Музи”. Печемо це все як реферат і виголошуємо в „Молодій Громаді” дня 22 січня 1933 року...

Поміж жахливою січкою є в тім рефераті кілька добрих думок; та всі вони переважно від Липинського. Решта тої рвотної мішанини се плід доктора. І сей доктор побив симпатичного поета Василя Пачовського, так побив, що з поета лише „дребезги” осталися.

Коли доктор перестане бути mixer'ом диких коктелів, коли поет знов переможе в ньому, щойно тоді вшануємо наново молодомузника Василя Пачовського.

Дмитро Корбутяк. Живі смолоскипи. Коломия, 1933. Накладом видавництва „Нове Життя”. Стор. 32, 16⁰. Ціна?

Ви думаєте, що „Живі смолоскипи” найдете в тій книжці? Помиляєтеся: автор хоче робити живі смолоскипи ...зі своїх читачів. Признаю, що таку ціль він може осягнути що до молоді. Моє серце по прочитанні славних смолоскипів „було задряснене глибоким болем” (12 ст.). В ньому „зачала витворюватися мертве порожня, якась байронівська закаменілість” і мені здавалося, що автор робить се „либонь свідомо, щоби потерзати ще більше мої рани” (стор. 19). І хоч авторові „листи були потішні” (стор. 22), 22), то „моя ненагаанна вірність” (ст. 23) рецензента казала мені дочитати їх до кінця. Коли я се зробив і, згадав їх красу то наче „локомотив семафором зойкнув” (ст. 27). „Дорошка привезла мене до дому” (25 стор.) непритомного з редакційного льокалю. Коли я прийшов до себе, став горячково під мікроскопом розглядати слово, котре автор — одне в цілій збірці — затер друкарською фарбою. Та годі було вичитати. Я знов став читати збірку, при чім „я чув неминучу потребу зробити собі полекшу... Це мусіло наступити в найближчім часі, бо надмір чуття аж ослаблював мене” (стор. 14). „Я не можу соковитими барвами цього представити — бо рука відмовляє мені послуху, а мої змисли нині божеволіють, як я пригадую собі цей образ” (стор. 22).

Чиж диво, що герой „живих смолоскипів” повісився?! Я тому зовсім не дивуюся. І не дивуюся коломийському судові, котрий покарав автора арештом за неджентельменський учинок. Бо збірка „Живі смолоскипи” має відкривати якісь любовні коломийські історії й кидати тінь на якусь коломийську дівчину. Я в Коломиї не був, отже не визнаюся в ситуації. Та певне одно, що й без того суду збірка заслугує на кримінал як замах на здоровля читачів. А вже в найкращім випадку на більше друкарської фарби, щоб затерти не одно слово, а всі 32 сторінки.

Василь Радич. Максим Залізняк. Історичний роман. З передмовою Миколи Голубця. „Українська Бібліотека” ч. 4, 5. Накладом Івана Тиктора, Львів 1933. Частина І. (128 стор.), частина ІІ. (126 стор. 16⁰). Ціна по 0·95 зл.

Сей „історичний роман” се дальше псевдоісторичне нудне балакання а ля „Кума Марта”. Єзуїти скінчені драні, Поляки теж саме — впевняє нас автор. А се, що сам Радич написав, переконує що й українські гайдамаки не ліпші. Нещасна любов, кров, насилування жінок, трупи, різанина, горівка, гопак, погромницький антисемітизм і т. п. причандали з „Куми Марти” доводять вкінці до того, що з героїв „роману” остають живі — хіба автор та нещасний читач, розуміється одурманений і ледви живий. Книжка звернена проти католицизму, котрого представники в тій книжці — скінчена голота. Зображуванням усякого зла се видання дорівнює „Тайному Детективови”. Коротко кажучи — ціла та книжка належить до того рода „літератури”, який німецькі критики характеризують звичайно трьома словами: „Mord, Totschlag, Vergewaltigung“.

Тай ще одно застереження треба мати. Автор представляє пануючу верству-клясу як непотрібів і садистів а гайдамаків як героїв, котрі визволюють „бідний нарід”. Таке можна було від біди видавати 1908 року в часах М. Петрицького. Та хіба тепер часи змінилися. Чи видавці сеї книжки зовсім не добачують, що таке представлювання сьогодня лише заохота до клясової боротьби, що се чиста вода на млин большевизму? Чи редактор „Української Бібліетеки” не знає, що саме недавно большевики випродукували фільм, у якому представлено Залізняка й гайдамаччину саме виключно як клясових местників? Справді — толеранція має свої межі й не може переходити в цинізм. А як інакше назвати роботу „націоналістичного концерну” п. Тиктора, коли він допускає серед своїх видань таку деморалізуючу бібулу?!

Араміс.

Як величезна ніч котра вбивала і родила, ділить війна вчора від сегодня. Тої ночи настав зворот часу. (Ф. Т. Гарт, „Альфред Розенберґ, чоловік і його твір.“)

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

„УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ“. Під таким заголовком знаходимо статтю в санаційно-консервативнім „Часі“ (ч. 264). Зміст її старечо шабльоновий, типовий для теперішних краківських консерватистів. З повені витертих й оклепаних комуналів можна виловити отсю думку: В українськім громадянстві відбуваються далекосяглі але повільні зміни в напрямі спокійнішого відношення до Польщі. Та покищо стан українських настроїв пливкий, се стан кипіння. Тому Поляки можуть спокійно ждати, бо час працює для них. Що найвисше можна понад голови українських офіційних політиків говорити на актуальні „регіональні“ теми. — Говорила небіженька до самої смерти... Дійсно дивно, як міг упасти до такого степеня орган колись такий повний здорових, розумних думок.

МАЙЖЕ ВСІ ВЕЛИКІ БЕЛЬҐІЙСЬКІ ЧАСОПИСИ принесли в біжучім місяці статті про відносини на Вел. Україні. При тій нагоді згадують також про відозву нашого гр.-кат. Епископату в справі допомоги голодним на Україні.

СТАРОСТВО ГОРОДСЬКЕ у Львові заборонило „з огляду на небезпеку і публичний спокій“ відбуття академії для вшанування роковин вмашерування польського війська до Львова. Академія мала відбутися 22. XI. б. р. у Львові. Заборона адресована на руки дра Яна Перацкого, ендецького посла. („Курієр Львовскі“.)

ТЕПЕРІШНУ ЗАГРАНИЧНУ ПОЛІТИКУ Польщі називає редактор виленського „Слова“ Мацкевич політикою унезалежнювання Польщі від Франції, бо Польща досі була васалем Франції а тепер стає рівнорядним її союзником. Доказом сего вважає Мацкевич заключення договору про ненапад з СССР і розмови з Гітлєром у справі наладнання відносин між Польщею і Німеччиною.

НІМЕЦЬКО-ПОЛЬСЬКЕ ЗБЛИЖЕННЯ на думку „Возрожденія“ се „удар ножем в серце большевиків. Вся їх зовнішна політика побудована на неминучости конфліктів між тими чи іншими буржуазними державами. Та коли навіть Польща і Німеччина знайшли спільну мову, то на яку війну большевики можуть ще числити“?

ЖИДИ В ВАРШАВІ вибили вікна в анґлійськім посольстві і консуляті. До одного з каменів була привязана картка з написом: „Геть з анґлійським антисемітським правительством в Палестині!“. Кількох демострантів увязнено. Показалося, що то сіоністи. Вони жадають вільного візду до Палестини.

НОВИЙ НАЦІОНАЛЬНО — ЛІБЕРАЛЬНИЙ УРЯД Дуки в Румунії створив для справ національних меншин окреме міністерство. Першим міністром став Буковинець І. І. Ністор, професор чернівецького університету. Він недавно написав книжку про українську справу. Досі в Румунії був лише державний підсекретаріят для національних меншин.

РОМУНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ розвязаний. Вибори до палати послів назначені на 20 грудня, до сенату на 28 грудня бр. Новий парлямент буде скликаний 10 січня 1934 р.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА приняла факт визнання Совітів Америкою холодно, підчеркуючи, що головна причина сего кроку Америки положення на Далекім Сході.

АНҐЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО Мекдоналда стоїть перед упадком. Причина: невдача уряду Мекдоналда, головно мін. загран. справ Саймона, на конференції для розброєнь. Передбачують, що до влади прийдуть консерватисти.

ЛІТВІНОВ виїхав уже з Америки і вибирається до Італії.

В МОСКВІ сподіються, що в найблищих днях зачнуться переговори в справі визнання СССР Чехословаччиною. Посол СССР Александровський був на авдієнції у презид. Масарика.

СОВІТСЬКІ КРУГИ сподіються, що Бельґія й Голяндія незабаром зачнуть переговори в справі управильнення взаємин з СССР.

В ЕСПАНІЇ виборча кампанія мала кривавий перебіг. Вбито 38 осіб і 40 ранено. В тім 24 соціялістів. Права опозиція йшла до виборів під кличем „проч з марксизмом“ і в імя оборони релігії. Жінки станули в обороні церков і клиру. Певного висліду виборів досі нема. Одначе вже з дотеперішних обчислень виходить, що католики і праві партії осягнули велику виборчу побіду, яка у висліді спричинилаб упадок лівого уряду. Одначе уряд хоче в більшости округів зарядити другі вибори.

КОРЕСПОНДЕНТ „ДЕЙЛИ ГЕРАЛЬДУ“ пише, що незабаром наступить розрив Полудневого Китаю з нанкінським правительством. Він добачує в тім руку Японії.

ЯПОНСЬКІ ФАШИСТИ відбули свій конґрес в Токію. Вони домагаються сильного уряду, котрий потрафивби зєднати весь нарід і повести його до нових політичних і господарських здобутків. До теперішного уряду премієра Саіто не мають довіря і будуть його поборювати.

З „ВІДРОДЖЕННЯ“

2) Відтак голова Т-ва д-р Софія Парфанович здала звіт з діяльности за час від 25. III — 18. XI. 1933 р. Виділ працював серед фінансових трудностів. Крім внутрішньої, щоденної праці виділ заступав „В“ назовні. І так підчас Свята УМХ приготовлено нічліги і протиалкогольну виставу для членів Т-ва. „В“ дало ініціятиву до організації прогульки на Козацькі Могили під Берестечком 16. V. с. р., однак влада заборонила. Секретаря Т-ва студ. І. Костюка увязнено за участь в ній. Влада дала дозвіл на збірку не на місяць лютий, але в дуже невідповідний час, бо 12.VII. У Львові зібрано 110.85 зл. Представники т-ва брали участь в загальних зборах всіх инших товариств. Всюди перейшли наші резолюції. На лікарсько-природничім зїзді 7.V с. р. голова „В“ виголосила протиальк. реферат. Виділ вів боротьбу з пресою, що поміщує пронікотинні та проалькогольні оголошення. Одначе вислід був мізерний, бо ми не годні давати таких дорогих оголошень як фабрики тютюну чи алькоголю. Ми боролися за безалькогольні імпрези. Організаційна праця поширюється. Волинь скористала з нового закону і заложила філії „В“ в Рівнім, Берестечку й Вишгороді. Одначе в останних часах влада закрила філію „В“ в Луцьку і кілька кружків. Філія „В“ в Володимирі Волинськім не дістала дозволу на ведення протиальк. пропаґанди, викладів. Два числа нашого органу „В“ сконфіскували, що відбилося на фінансах Т-ва. Календарці „В“ на 1934 р. видано в 25.600 примірників. Канцелярія „В“ працювала з самозапертям. Директор канцелярії п. Цюцюра не одержав платні за 3 місяці. Також майже безкорисно працював секретар т-ва І. Костюк. Число членів „В“ зросло від 25.III с. р. на 320 нових членів і виносить тепер всіх 4.557 членів.

Відтак дир. Чубатий здав касовий звіт, В часі від 1. І. до 31.X. 1933 приходи т-ва виносили: стан готівки з днем 31.XII. 1933 р. 22.54 зл., вплати до каси готівкою — 3849.83 зл., стан льокації в ПКО 31.XII. 1933 р. — 126.88 зл., вплати на рахунок в ПКО — 5541.01 зл., разом вплати готівкою 9,540.51 зл. Розходи т-ва виносили: вірителям 4.065 зл., видавництва (журнал, книжки, календарець) 1.487.18 зл., пропаґанда, вистави —107.70 зл., бібліотека 45.50 зл., інвентар 51.50 зл., адміністрація 3568.16 (платня службовиків 1.645 зл., чинш за льокаль 468 зл., світло й опал 148.23 зл. і т. д.). разом — 9.325.04 зл. В касі т-ва остало 215.25 зл. Порівнуючи сегорічні впливи з минулорічнтми виходить, що вони зменшилися с. р. на 1.987.26 зл., або впали на 17.5%. Колиб довжники т-ва виповнювали свої зобовязання, т-во моглоб розвинути широку видавничу і пропаґандову діяльність.—Нову Головну Раду т-ва вибрано в такім складі: голова д-р Софія Парфанович, члени Ради: проф. Юліян Камянецький, дир. Пилип Волчук, дир. Петро Чубатий, о. Мирон Прийма, інж. Іван Прокопів, інж. Василь Баричко, мґр Петро Ісаїв, мґр Роман Гут Кульчицький, студ. Іван Костюк і Михайло Коржан. Заступники: Ярослав Літинський, Роман Щур, Дмитро Сачинський. Контрольна Комісія: д-р Іван Раковський, дир. Іван Герасимович і студ. Дмитро Кузик. — Відтак збори ухвалили ряд резолюцій: 1) висказати подяку і признання за працю дотеперішній Головній Раді: 2) візвати українське громадянство до співпраці з т-вом „В“; 3) впливати на українське громадянство, щоб уладжувати всякі імпрези без алькоголю; 4) візвати пресу, щоб не поміщувала проалькогольних і пронікотинних оголошень; 5) загострити боротьбу з тютюном; 6) змінити відзнаку т-ва; 7) уладити с. р. ювилейне свято з приводу 25-літнього істнування „Відродження“. По вичерпанні денного порядку дир. І. Герасимович закрив загальні збори.

З УСІХ ІНШИХ НАЙКРАЩІ Є ЛИШЕ
ТУТКИ
Пріма АІДА
188 150 шт. за 35 сот. 3—4

НОВИНКИ

Зелізниця подешевіє від 1-го січня бр. На віддаль до 100 клм передбачена знижка тарифи виносить 10%, понад 100 км — 25%.

Кооперативні анкети відбулися в Скалаті, Радехові, Угерцях Незабитівських і Тучапах пов. Городок.

Звільнили 10 нотарів Українців в звязку з реформою нотаріяту. Звільнені: І. Раставецький, Львів; Вол. Левицький, Винники; А. Дідницький, Калуш; А. Базилевич, Чесанів; М. Савчинський, Нове Село; Т. Будзиновський, Добромиль; В. Маковський, Лісько (знаний католицький письменник); А. Волосянський, Золотий Потік; Р. Заячківський, Надвірна; Ст. Левицький, Підгайці.

В Бережанах перед судом присяглих засуджено на 1½ р. вязниці Миколу Іванова з Лісник, студ. II. р. теольоґії, обжалованого за кольпортажу летючок ОУН в шкільній справі.

В Стрию відбудеться 4 грудня с. р. посвячення власного дому „Товариства Слуг“.

Посвячення українського сиротинця СС Василіянок в Ужгороді відбулося на днях. Посвячення довершив Преосв. Олександер Стойка. Поверховий дім для сиротинця подарував о. Августин Волошин. В посвяченні взяло участь кілька тисячів українського громадянства з Ужгороду і провінції. Дім був прикрашений прапорами українським, папським і державним.

Греко-катол. парохія в Чернівцях ще в 1912 р. дістала від управи міста гарну площу, на котрій має повстати гр.-кат. парохія. Одначе досі ще нічого не вибудовано. Тепер черновецький магістрат хоче сю площу заміняти за іншу парцелю на селі або відкупити. Чи допустять до сего Українці греко-католики?

Перший „Народний Дім“ в Бесарабії мають збудувати в с. Старо Козаче. Цікаво, що буковинські Українці, політично й економічно досить рухливі, майже не цікавляться Бесарабією. В буковинській українській пресі майже нема згадок про орґанізаційне життя Бесарабських Українців. Чи й там істнує „сокальський кордон“?..

Виклади з обсягу українознавства в берлінському університеті почалися 10 с. р. Веде їх д-р З. Куэля.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні виступить з двома викладами др. Г. Шпехт, відомий приятель Українців і знавець української культури. Він говоритиме про новішу українську літературу і про українські елєменти в творчости Бетовена.

Мороз на Виленщині доходить до 20 степенів. Пересічна температура в Польщі виносить 5 степенів холоду.

В другім чвертьріччі б. р. вмерло в Польщі 113.153 осіб. Пересічно на 1000 осіб припадає в тім часі 13.7 смертей. Найменша смертність була в західних воєвідствах Польщі, бо 12.6 на 1000, найбільша в Галичині — 15.6 на 1000.

Довголітний суддя у Варшаві, Станислав Лопатто, котрий займав потому становище урядника для спеціяльних доручень при мін-ві скарбу, — обжалований тепер за намагання брати лапівки і за видавання службових таємниць.

В полковій касі 21 п.п. відкрито ведикі надужиття, що доходять до 90.000 зл. Справник пор. Громадзкі вже увязнений. Відповідатиме за брак нагляду також майор Щепковський.

10 офіцирів і підофіцирів 18 полку піхоти обжаловано у звязку зі значними спроневіреннями. Надужиття полягало головно на фальшуванні ліст жолду і виказів т. зв. „чорного фонду“.

Львівські студентські корпорації ректорат університету розвязав.

Бидґоські дотепи. Під таким заголовком „Хвіля“ подає нотатку такого змісту: „Дзеннік Бидґоський“ помістив недільний фейлетон Ст(аніслава) Б(рандовского). „В тім чеснім органі любови ближнього і високих кличів поморської хадеції п. Ст. Б. завидує слави... Малішеви, котрому „добра доля судила, що усмертив одного чоловіка і двох Жидів“...

Користайте з нагоди! Крізові ціни! З днем 25. жовтня ц. р. обнизили ми ціни на підручники до навчання релігії в народних школах. 1) Малий катихизм коштуватиме 0·60. 2) Біблія прегарно ілюстрована коштуватиме 1·20. Досвідчений катихит знає, що навчання релігії тільки тоді успішне, коли вся дітвора рівночасно закуповує підручники. Тому тільки гуртові закупи доцільні, а ми даємо на сплату. Замовляти „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 183-9-16

Радикальна „Репіблік“ невдоволена з авдієнції фон Папена в св. Вітця, помістила клевету на св. Вітця, що мовляв Він глядів байдуже в 1920 р., що большевики зближаються до Варшави, бо ненавидів Польщу й обманював себе що до большевиків. Конференція польського Епископату в Варшаві осудила той нечуваний злобний напад на особу св. Вітця й вислала в тій справі телеґраму до Риму.

Науковий Місійний Інститут університету Пропаґанди дістав від св. Вітця право надавати наукові степені.

Ірляндія видала окремі почтові значки з приводу ювилейного Року.

В Авініоні відбувся 50-ий зїзд правників кат. Франції. Предметом зїзду була небезпека соціялізму в приватнім праві.

Німецьке Т-во орієнталістів видало дуже інтересну книжку проф. Вальтера Андре „Місто Ассур“.

Vom Widersinn des Marxismus. Так називається новий твір професора віденського університету дра Ріхарда Кершаґля. Сей твір заслугує на поширення серед нашої інтеліґенції.

В Москві уряджено виставу творів польських мистців. В організації вистави найбільші „заслуги“ положив професор краківської академії мистців Яроцкий.

о. Ернест Жасмен, місіонар в Манджурії, розпочав пропаґанду між Китайцями, щоби приймали латинку. Китайська азбука дуже трудна, особливо для чужинців, бо має аж 7.000 букв.

Кит. маляр М. Ченґ, конвертит, намалював на шовку прегарний образ „Цариці моря“ з Дитятком Ісусом на руках. Ісус і Марія мають китайський вид лиця й одягнені по китайськи.

Д-р Джон Мек Довел, провідник пресвітеріян у Зл. Д., виголосив промову в університеті в Вірджінії, в якій дуже похвально висказався про енцикліки „Ререрум новарум“ і „Квадрагезімо анно“. В листі до кат. пресової аґенції „Нешіонел Кетолік Уелфар Конференс“ пише він про ті суспільні енцикліки м. і. таке: „Я співрадію з Вами і з Вашою Церквою з тої прислуги, яку Ви вчинили для Божого Царства і для життя світа“. Се велике признання для кат. Церкви з боку протестантського провідника!

В англ. війську (182.552 особи) кождий 8-ий жовнір належить до кат. релігії (всіх католиків служить там при війську 23.357).

Пів міліона Жидів остало ще в Німеччині.

В Палестині є 760 тис. магометан, 175 тис. Жидів і 90 тис. християн. Католиків нема там навіть 40 тисяч.

Горівка і кіна. Американські власники кін сподіються, що знесення прогібіції причиниться до зросту фреквенції кін. Молоді люди вже не будуть тратити часу на вишукування заборонених напитків й уряджування тайних пиятик і тому як давніще будуть ходити масово до кін.

Один Китаєць „продав“ свою донечку СС. Францісканкам за півтора кит. доляра, щоби купити за ту суму ліків для хорої жінки.

Книгарня А. Мартинюка в Рівному на Волині! А. Мартинюк в Здолбунові власник 2 книгарень переносить одну книгарню до Рівного. Вона буде відчинена 25-го листопада б. р., при вул. 3-го Мая ч. 101. 192—2—2

ЖЕРТВИ

Для голодуючих на Великій Україні: Гр.-кат. Уряд парох. в Беньовій, п. Сянки — 10 зл.; о. Білинський Петро в Гнилій, п. Бориня — 3 зл.; о. Мелимука Юрій, Чернелиця, п. в місці — 19 зл.

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·32—5·34 зл. Золотий доляр 9·05—9·07. Канад. доляр 5·40; 1 нім. марка 2·12; 100 фр. франків 34·90; 100 чеських корон 25·50—26 зл.

Збіжжа: Підволочиська: пшениця 17—19 зл; жито 13·25; ячмінь 10·50; овес 11·—; бульба 4·50; гречка на мливо 18·50; кукурудза 25; фасоля біла 25; фасоля краса 21; горох пільний 22·50; просо 29; лен 42; конюшина чер. 90; мак синій 65; коноп. сімя 25; грис пшен. 8·50; грис. жит. 7·75 зл. Обороти всіми родами збіжжа. Пшениця дещо подорожіла, жито, овес і фасоля подешевіли. Тенденція на загал удержана.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла дес. 3·10; за 1 л. молока 22 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яєць 4·80—5·00 зл. — Тенденція на всі артикули сильна, на яйця звишкова.

Мід: Кооп. „Рій“ продає мід: липовий 3 зл., гречаний 2·40; з ріжних цвітів 3, гіреський 3·80 зл. за 1 кґ.

Живина: Безроги на бекони 63 сот., товщеві 70—80 сот., телята 50—60 сот., молоді кури 80 сот., за 1 кґ. живої ваги. Гуси штука 2·25 зл. Тенденція устійнена.

ХТО ВИГРАВ НА ЛЬОТЕРІЇ? В третьому дні тягнення 28 польської державної льотерії виграні впали на слідуючі числа: Перше тягнення: 200.000 зл. на ч. 66921 — 10.000 зл. на ч. 149893 — 5.000 зл. на ч. 84279 — 2.000 зл. на ч. 34859, 164658 — 1.000 зл. на ч. 59508, 120793, 128945, 157125 — 500 зл. на ч. 796, 23421, 29904, 57389, 134023, 153104, — 400 зл. на ч. 1300, 24594, 35153, 39762, 55900, 78036, 94942, 109658, 159599, 167972, Друге тягнення: 10.000 зл. на ч. 16740 — 5.000 зл. на ч. 22763, 119632 — 2.000 зл. на ч. 22863, 106039 — 1.000 зл. на ч. 119121 — 500 зл. на ч. 25828, 80115, 120195, 137676 — 400 зл. на ч. 26394, 32728, 36548, 62895, 78588, 111204, 124512, 141303, 151125, 169943.

Всіх наших ВП. Передплатників і Читачів просимо по можности полаґоджувати всі свої орудки у фірм, що оголошуються в „Новій Зорі“.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п. 120 45-50

КІНА

АДРІЯ: Бен Гур.
АТЛЯНТІК: Кавалькада.
КАСІНО: Тисяча і друга ніч
КОПЕРНИК: Золоті сильця.
МАРУСЕНЬКА: Золоті сильця.
МІРАЖ: Волоцюга та Льорель і Гарді.
МУЗА: Дивний дім.
ПАЛЯС: Гіркий чай ґен. Єна.
СВІТ: Під Твою милість.
СТИЛЕВЕ: Мумія і ревія.
УТІХА: Остров пропавших душ і ревія.

СПЕЦІЯЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР бувший довголітний лікар асистент дерматольоґ. клінік в Берліні, Відні й Празі

ординує від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.

другий вхід з улиці Собєського ч. 2.

Тел. 51-68 Сепараткові ждальні

ДЛЯ ОДНОГО НАРОДУ — ОДИН ПРАВОПИС!

Вийшла нова книжка для масового поширення серед широкого громадянства та шкільної молоді: Проф. Др. Івана ОГІЄНКА:

„Рідне писання“, ч. 1:

146 ст., ЦІНА 1 зл.

Український правопис і основи літературної мови.

Видання квартальника „Бібліотека Рідної Мови“. Набувати можна від Видавництва: Warszawa, ul. Stalowa 25 m. 10. Конто чекове 27,110 або по всіх українських книгарнях. Ціна науково-популярного квартальника „Бібліотека Рідної Мови“ 3 зл. річно.

Для одного народу — одна літературна мова!

НЕДУГИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза легенів є неумолима і щорічно, без ріжниці полу, віку і стану, скошує міліони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan Age“** Ґонсецького, що, влекшуючи виділювання флеґми, скріплює орґанізм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла й усуває кашель. Уживається 189 за порадою лікаря. Продають аптики. 6-х

Найкористнійше можна набути готовий на міру приписовий ШКІЛЬНИЙ МУНДУРОК І ПЛАЩ, як також студенські матеріяли в дуже великім виборі у фірми

Ян Валлях і Син

ЛЬВІВ, РИНОК 33. Тел. 47-16.

Солідний товар. Ґарантія на першорядне викінчення.

РОБІТНЯ ОБУВИ „БУДУЧНІСТЬ“ Львів, пл. Домбровського 1. 163 9-10

Новочасна робітня обуви. Спеціяльність анґлійські чоботи, обува туристична,— спортова мужеська й жіноча, також всякі направки. П. Т. урядникам (урядничкам) догідні сплати.

Одинока своєрідна й найліпша паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

46—50

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51. — Тел. 60-04.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ МАЄ СОЛІДНІ СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ ТАКОЖ ВИКОНУЄ НА ЗАМОВЛЕННЯ ВСЯКІ МЕБЛІ — ПО ПРИСТУПНИХ ЦІНАХ.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ **Едварда КЛЄБАНА**

Львів-Знесіння, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ Львів, улиця Собіського ч. 3

112-49-50

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм.) за текстом 20 сот., в тексті 30 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно.

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5. Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер, 30 листопада 1933. Ч. 91 (689).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Стапіцa ч. 8.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Росвелт взиває до молитви

День 30 листопада щорічно Америка обходить як „День Подяки" („Thanksgiving Day). Президент Росвелт в маніфесті оповіщенім з приводу того дня поручає подякувати Богу за „кінець чорних днів, за відродження духа солідарности, за злуку всіх частин великої держави і за порозуміння, яке наступило між працедавцями і робітниками". Взиває також просити Бога, „щоб інші держави зрозуміли, що Америка не стремить до завоювань, але прагне, щоби всі держави зобовязалися шанувати території і права своїх сусідів". (КАП).

Таємні укріплення Японців

Преса доносить: Злучені Держави Півн. Америки приготовляють велику воздушну виправу над острови полуднево-західнього Пацифіку, положені між Японією та Австралією. Причина: Департамент американської маринарки одержав вісти, що на островах Маріянських, Бонін і Паляос уряджує Японія фортифікації, котрі можуть служити як операційні бази для підводних суден і літаків. А що ті острови перстенем обіймають від сходу американські Філіпіни, отже згадані фортифікації можуть в часі війни відрізати Філіпіни від Америки. Японські власти не допускають до тих островів ніяких чужих кораблів, навіть найменших. Але воздухом можна туди дістатися і ствердити, чи Японія дійсно укріпляє ті острови. Коли так, то булоб се зломанням 19 артикулу вашинґтонської конвенції, котрий забороняє будувати на тих островах нові укріплення або побільшувати давні. Американські літаки, котрі мають се ствердити, вибираються в подорож буцімто в цілях наукових, ґеоґрафічних і т. п. Кошти тої виправи обраховують на 100.000 фунтів штерлінґів. Літаки будуть заосмотрені в спеціяльні апарати, що фотоґрафують на далеку віддаль. — Не знати лише чи Японці допустять до сих „наукових дослідів".

Нова домашна війна в Китаю

З Шанґаю доносять: Маршал Чан-Кай-Шек приготовляє офензиву проти ґен. Сай-Тінґ-Кая, котрий проголосив незалежність провінції Фу-Кіен. Він утворив правительство, котре проголосило деклярацію, яка передбачує повну митну автономію, свободу страйків, релігійну свободу, удержавлення земельної власности і боротьбу з японськими впливами. Фу-Кіен розброїв війська центрального правительства. Числяться з японською інтервенцією, хоч Японці своїм звичаєм заявляють, що інтервенції не буде, доки інтереси японських горожан не будуть в небезпеці. Дуже правдоподібно, що за Сай-Тінґ-Каєм стоїть якась чужа рука.

Гітлєр наркотизує противників Німеччини

Спеціяльному висланникови паризьких часописів Ф. Брінонови Гітлєр сказав: Нема в Европі спору, котрий оправдувавби війну. Істнує Польща повна гідного подиву патріотизму. Коло неї Німеччина таксамо привязана до своїх традицій. Між обома державами нема нічого такого, що оправдувалоби пролив крови. Всі спірні пункти се витвір злих договорів. Зневажають мене, кажучи, що я хочу війни. Чиж я божевільний? Війна лише погіршилаби стан світа. Маю перед собою довгу внутрішну працю. Я вернув народові честь, тепер хочу дати йому радість життя. А ви думаєте, що я буду нищити свою працю новою війною?! Минули вже часи, коли Франція могла угрунтувати свою безпеку на матеріяльній неспроможности Німеччини боронити себе. Колиж Франція хоче запевнити собі безпеку договорами з нами, то я готов вислухати все, зрозуміти все і підприняти все. Наше поняття рівности полягає на морально повній рівноправности; в практиці вона дасться здійснити етапами. Отже про подробиці можна говорити. Сам рішаю про німецьку політику — і коли даю слово, то я звик додержувати його. Маю враження, що до Женеви вже не вернемо, бо Союз Народів се парлямент, в котрім держави взаїмно себе поборюють, замість створити едність. Я все готов навязати переговори з тими, що хочуть зі мною говорити. — Треба підчеркнути, що Брінон се перший французький журналіст, з котрим Гітлєр говорив.

„Молочна битва" під Будапештом

Незвичайна битва між молочарками й поліцією відбулася під Будапештом. Префектура поліції в Будапешті заборонила привозити молоко безпосередно з сіл. Тимчасом молочарки зібралися в більшій ґрупі та рішили мимо заборони дістатися до міста. По дорозі стрінулися з поліцією, яка забарикадувала шлях. Спочатку йшла „гомерична" боротьба на язики. Вкінці молочарки зачали поліціянтів обливати молоком. Битва закінчилася для молочарок утратою 3.000 літрів розлитого молока, а для поліції пранням одностроїв біленьких від молока...

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy, Wydział VI karny, we Lwowie, w składzie: S. O. W. Medyński, jako Przewodniczący, S.O. A. Jagodziński, i M. Młynarski jako głosujący, w sprawie konfiskaty Nr. 86 czasopisma Nowa Zorja, z daty Lwów dnia 12/XI 1933 do Sygn. VI. 1 Pr. 581/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 15 listopada 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną, dokonaną dnia 10/XI 1933 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma Nowa Zorja Nr. 86 z daty Lwów, dnia 12/XI 1933 zawierającego w artykule 1) Prowokatory w całości z tytułem 2) Z religijno cerkownoho żytia od słów otże za zdobuttia do słów z Bohom od słów Zdijmuwania do słów derżawnosti 3) Nowynky od słów Persza rozprawa do słów dokaziw znamiona ad 1) zbr. z art. 108 kk. i 93 § 1 kk. ad 2) zbr. z art. 93 § 1 kk. ad 3) wyst. z art. 170 kk zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. 17/12 1863 Dzpp. Nr. 8 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu ad 1/2 szerzyć nieprawdziwe wiadomości grożące niebezpieczeństwem zerwania stosunków dyplomatycznych między Polską a ZSRR, oraz hasła separatystyczne grożące oderwaniem części ziem jednolitego obszaru Państwa Polskiego. ad 3) przez tendencyjne naświetlenie rozprawy sądowej szerzyć wiadomości mogące stać się przyczyną dalszych podobnych wystąpień będący przedmiotem tejże rozprawy i w taki sposób zakłucić bezpieczeństwo publiczne. — Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36, i 37 ust. prasowej jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: Medyński w. r. Protokul. Popowiczówna w. r. Za zgodność: (підпис нечиткий) st. sekretarz.

Не вистарчить, що Ви виповіли в ПЗУВ обезпечення 1/3 частини вартости своїх будинків і обезпечили її в Т-ві Взаїмних Обезпечень

„Д Н І С Т Е Р"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

ВИ ЩЕ МУСИТЕ НАЙДАЛІ ДО 25. ГРУДНЯ Ц. Р.

викупити свою будинкову полісу на 1934 рік у приналежній аґенції Т-ва Взаїмних Обезпечень „Д Н І С Т Е Р".

У Хвилі Народнього Горя

Пастирське слово до всіх вірних нашої дієцезії в справі погибаючих братів на Великій Україні.

ДОРОГІ В ХРИСТІ!

Вам усім без сумніву відомо, що Велика Україна переживає вже кільканацять літ страшне лихоліття під тиранською владою безбожних комуністів. Московські наїздники, що багнетами насадили свою диктатуру на нашій землі, вже цілий ряд літ винищують наш нарід морально безбожництвом, матеріяльно пятилітками — й усею комуністичною господаркою. — Перед трома роками Голова Христової Церкви, Святіший Отець Папа Пій XI., протестував рішучо проти всього, що в большевизмі противне християнству, Богу та людській природі, перестерігаючи перед страшними наслідками несправедливости, обману, безбожництва й усіх убийчих большевицьких плянів. — Від того часу положення народів під большевицькою тираніею стало без порівнання гіршим. — Світ переповнений жахливими вістями про страхіття неволі-недолі, головно в Україні, поневоленій большевицькою владою. — Московські комуністи нищать найкращих синів українського народу розстрілами, мучать тюрмами і засланнями і масово виголоджують все населення України. — Листи наших братів, які приходять з Великої України до свояків і знакомих, словами розпуки росказують про страшну і болючу правду конання українського народу. — Численні втікачі з большевицької неволі оповідають нечувані досі річи про жахливе народне горе, про голод і людоїдство в найбогатшій колись країні Европи. — З усіх тих листів і оповідань, чується один розпучливий крик: „Ратуйте, бо загибаємо від насильства і голоду".

Цей жахом проймаючий крик погибаючих від большевицької тиранії людей, почула наша Мати св. Католицька Церква і в Галичині вдарила у великий дзвін на трівогу. Всі наші найдостойніші Владики в Галичині виступили однодушно в обороні українського народу, винищуваного безпощадно демонськими большевиками.

Перед судом Всевишнього Бога вони обвинувачують гнобителів. Перед цілим світом протестують проти переслідування малих, убогих, слабих і невинних. Всіх вірних завзивають помагати погибаючим молитвами, постами, жертвами, всенародньою жалобою і всіми можливими добрими ділами, офіруваними Богу в намірі переслідуваних наших братів.

А всіх християн цілого світа, всіх віруючих в Бога, зокрема всіх робітників і селян, а головно всіх наших земляків просять прилучитися до цього протесту і смутку та обявити його цілому світови.

І ми зі свого боку прилучуемося до цього великого протесту наших Достойних Братів Епископів у старім краю, та рівночасно закликаемо всіх вас, дорогі в

Преосвященний Василій Ладика

Епископ Українців-Католиків Канади

Його дієцезія рівна величиною Европі.

Христі Брати і Сестри, як вірних нашої канадійської Дієцезії, щоби ви своїми благаннями і жертвами випрошували в Бога нашим Братям на Великій Україні, погибаючим у большевицькім царстві сатани, скорий ратунок, полекшу та відвернення страшного горя. Благаймо Всемогучого, щоби скоротилися дні народньої скорби і наші брати з Великої України могли чимскорше помолитися Богу на волі, під своєю рідною, українською владою, яка на місце большевицької безбожности і недолі неслаби всім горожанам української держави ліпшу долю і святу Христову правду.

Зокрема поручаємо всім вірним священикам Нашої Дієцезії, щоби по всіх парохіях і церквах старалися уладити в намірі терплячих братів окремі Богослуження з відповідними проповідями й участю вірних у св. Причастю в їх намірі.

А Наймилосердніший Небесний Отець почувши нашу сердечну молитву, змилосердиться над нашим нещасним народом і скоротить дні народнього горя, як се обіцяв Сам словами св. псальмопівця: „Возвозвет ко мні, і услишу его, с ним есьм в скорби і ізму его і прославлю его“.

Вінніпеґ, Ман., 13, вересня 1933.

† ВАСИЛІЙ

Епископ Українців Католиків Канади

На Вел. Україні

розстріли й увязнення.

Паризька преса повідомляє, що на всій совітській Україні шаліє тепер страшний террор. Всего збіжжа зібрано около 60%. Москва обвинувачує місцеві українські орґанізації в бездіяльности й непорадности та погрожує висилкою карної експедиції на Україну. Місцеве ҐПУ вже зачало свою „діяльність“. Зачали від Київщини, котру вважають за найбільше „контрреволюційну“. Відділи чекістів перевели масові увязнення серед колхозників. За два тижні увязнено кілька тисяч осіб, між ними богато жінок і старців. Окрема комісія ҐПУ вела „слідство“, на підставі котрого розстріляли богато осіб. Решту запакували до відкритих ваґонів і вивезли на північ. В Київі переповнені всі тюрми. На Україні всі концентраційні табори вщерть заповнені українськими вязнями.

Нема подвійної моралі. Є тільки оден закон, котрий зобовязує всіх без ніякої сторонничости, держатися його в такій досконалости, в якій тільки кому можливо. Отже хто як найвірніше виповняє найвисший наказ того закона, той не сміє дивитися згори на іншого, що ставить перші непевні кроки через входовий поріг так немовби ставав на інакшім ґрунті, (Вайс, Вступ до фільософії досконалости).

Українська Програма
Польських Консерватистів

Кілька критичних заміток.

III.

Польський консерватизм і Українці в Польщі.

В попередній статті розглянули ми критично історичні основи української програми польських консерватистів, як її представив Станьчик у головнім польськім консервативнім орґані „Нашій Пшиплосці“. Як ми бачили, ті основи, всупереч теоретичним твердженням автора, оперті не на правдивій історії, але на її запереченню. В отсій статті розглянемо становище польського консерватизму супроти Українців у Польщі під сучасну пору.

У висліді історичних подій в 1918—1920 рр. значна частина українських земель опинилася нині в границях Польської Річипосполитої. Ті землі се: Галичина, Зах. Волинь, Полісся, Підляшша, Холмщина і Лемківщина. Під історичним оглядом ті землі належали: 1) в X—XII ст. до старої Київської Держави; 2) в XIII—XIV ст. до старої Галицько-Волинської Держави; 3) в 1918—1919 рр. до відроджених Української зґл. Галицької Держав. Під оглядом етнографічним се землі корінно українські, хоч є в них певний відсоток також польського і жидівського населення. Вони становлять поверх третину цілої території (35%), а їх населення четвертину всього населення сучасної польської держави.

Якеж становище супроти тих українських земель та їх масового українського населення займає польський консерватизм в особі Станьчика?

Щоб відповісти на отсе питання, треба відповісти передовсім на питання: про яке становище ходить? Чи про становище теоретичне, чи практичне? Бо одно й друге становище Станьчика — не одне й те саме.

„Реальний політик не повинен манити себе — каже зовсім слушно Станьчик — що в нинішних умовах загального національного освідомлення на цілім світі й навіть аж надто всюди вибуялого націоналізму, буде можливе на довшу мету здавити чи зіґнорувати горячі змагання до власної державности кількадесятьміліонового народу, що безмірно шкідливим може стати для кождої держави постійне істнування в її границях кількамільонової ірриденти.

Зокрема з приводу Галичини Станьчик каже:

„Розвязати її проблеми на площині аспірацій націоналізму українського чи польського абсолютно не можна. Сплетення українсько-польських відносин там так скомпліковане і так взаїмно повязане, що кожда держава, польська чи українська, котра хотілаб силою розвязати його на свою сторону, натрафить на могутну польську або українську ірриденту, котра завсіди буде їй отруйним тернем на шляху. Ту правду мусять добре упритомнити собі обі сторони.

Таке становище Станьчика в теорії. З такого теоретичного становища льоґічні практичні висновки супроти Українців у Польщі мусять бути тільки слідуючі:

1) Тому, що здавити чи зіґнорувати змагань українського народу до власної державности не можна і тому, що істнування в границях польської держави кількамільонової української ірриденти може стати для тої держави безмірно шкідливим — то належить Українців позбутися з границь польської держави і дати їм змогу створити власну Українську Державу.

2) Тому, що сплетення українсько-польських відносин у Галичині так скомпліковане і так взаїмно повязане, що кожда держава, польська чи українська, котра хотілаб силою розвязати його на свою сторону, натрафить на могутну польську або українську ірриденту, котра завсіди буде їй отруйним тернем на шляху — то Галичина не повинна належати ні до польської ані до української держави, але створити власну Галицьку Державу.

Такі повинні бути льоґічні практичні висновки з теоретичного становища Станьчика у відношенні до Українців у Польщі. Та, як сказали ми, теорія в Станьчика не покривається з його практичними виводами. Тому він не робить наведених вище висновків. Навпаки! Його практичні висновки зовсім противні до його теорії. Вони виглядають так:

1) Відносно Галичини: „Червона Русь мусить залишитися безпосередно в границях польської держави. Натомість мусить бути спеціяльним твором відповідно до свого мішаного характеру й становити поміст між обома державами“ (польською й українською).

2) Відносно решти українських земель у Польщі: „На експанзію земель у Польщі: „На експанзію українізму поза границі Східної Малопольщі ніякий Поляк не може згодитися, а польський консерватизм менше, ніж хто небудь інший“.

Таке становище Станьчика зґл. польського консерватизму супроти Українців у Польщі — в практиці. Пригляньмося тому становищу ближче.

Отже відносно Галичини Станьчик зґл. польський консерватизм стоїть на становищі, що Галичина мусить належати до польської держави, одначе з огляду на свій мішаний характер вона мусить бути в тій державі спеціяльним твором (підчеркнення Станьчика). Як розуміє Станьчик те спеціяльне становище Галичини в границях польської держави, того він не говорить отверто. Та беручи під увагу його становище супроти решти українських земель у Польщі, та спеціяльність становища Галичини лежить ні в чім іншім, тільки в тім, що в Галичині Станьчик зґл. польський консерватизм годяться ласкаво на істнування „українізму“.

Та нехай ніхто з Українців не думає, що отсе признання Станьчиком зґл. польським консерватизмом „українізму“ в Галичині се щось рівнозначне з признанням Українцям у Галичині нпр. національно-територіяльної самоуправи. Нічого подібного! Бо „Українці повинні памятати — каже Станьчик — що Львів тільки дуже слабо може промовляти до правдивого українського патріотизму (бо чимже? — питає), натомість промовляє до польського патріотизму рівно сильно, як Краків Познань чи Варшава“. З того льоґічно ясний вивід: Отже як у Кракові, Познані чи Варшаві абсолютними господарами є виключно Поляки, так е й мають вони ними бути також у Львові й у Галичині.

А щож значить признання Станьчиком зґл. польським консерватизмом „українізму“ в Галичині?

Воно значить зовсім ясно: толерування того становища, яке Українці займають іще в Галичині. Кажемо і підчеркуємо слово: іще. Бо, як загально відомо, становище Українців у Галичині від часу заняття нашого краю Польщею не тільки що не стало кращим в порівнанню зі становищем, яке ми вже мали за Австрії, але, навпаки, наше становище під Польщею ґрубо погіршилося і чимраз далі більше погіршується. Та коли Станьчик зґл. польський консерватизм відносно Галичини ще толерують „українізм“, то їх становище супроти решти українських земель у Польщі се становище повної національної атрофії тих земель.

Бо що значать слова Станьчика, що „на експанзію українізму поза границі Східньої Малопольщі ніякий Поляк не може згодитися, а польський консерватизм менше ніж хто небудь інший“?

Їх значіння зовсім ясне: Ніякий Поляк, а польський консерватизм менше ніж хто небудь інший, не може згодитися на розбудову української національної свідомости на Волині, на Поліссю, на Холмщині, на Підляшшу і на Лемківщині... Особливо обурює Станьчика українська національна акція на Лемкіщині і на Поліссю! Він кличе до Українців рішуче: „Stop“! Не перебирайте міри, лишіть у спокою Лемків і Білорусинів! (?! — Н. З.) „Там ніякої вашої інґеренції, ані

ваших впливів не хочу і рішуче їм противлюся"!

Як бачимо, становище Станьчика згл. польського консерватизму супроти Українців у Польщі вповні покривається зі становищем, яке займає супроти нас від першої хвилі нашої приналежности до Польщі найбільше шовіністична польська ґрупа ендеків. Воно вповні покриваєть ся також з сучасним нашим положенням у Польщі...

Як відомо, Українці з сучасним своїм положенням у Польщі не можуть погодитися і не погоджуються.

Тому і до „Української Програми" польських консерватистів, котра те положення намагається закріпити, Українці мусять поставитися рішуче негативно.

Бо інакше требаб хіба зречися нашого національного істнування взагалі. Щойно тоді можна булоб основно задоволити і вшехполяків і польських консерватистів типу Станьчика... Та на убийство свого народу ми не підемо, бо ми хочемо, аби він жив і розвивався.

В якім стані Рідна Школа

Поклик Головної Управи Рідної Школи.

Громадяни! Серед повені покликів і відозв усяких установ до жертвенности на ріжні потреби, яких вимагає наше щоденне національне життя, серед мобілізування настроїв для звичаєвих дарів, — кидаємо ми, представники Рідної Школи, і наш голос: Дайте Рідній Школі змогу передержати до традиційної збірки, до коляди!

Знаємо важке матеріяльне становище нашого народу: розуміємо, що е безліч місцевих потреб; відчуваємо, що частина громадянства обтяжена всякими зобовязаннями. Але теперішній стан Рідної Школи незвичайно загрозливий. З приводу поширеної й видатної діяльности Рідної Школи на місцях, з приводу зменшення допомоги від наших братів з Америки, зменшуються грошеві впливи до каси Централі. Внаслідок того зросталоб обдовження. Щоб до нього не допустити — каса Централі пильнує точного сплачування зобовязань супроти фінансових і суспільних установ, бо не сміе втратити в них кредитового довіря.

А живі люди? А ті працьовники, що свої сили віддають Рідній Школі? — Їм виплачуеться дрібними частинами тепер, у листопаді, за вересень. І якже можна жити при таких умовинах? Ще місяць, два, але не безнастанно. Місячні видатки Централі стиснені до можливо низьких границь доходять до 14.000 зол. (на львівські школи Р. Ш., підмоги, відсотки й адміністрацію), а нормальний прихід 6—8 тисяч золотих. Без Централі нема Товариства.

Щоб відтяжити нашу відповідальність і наше сумління, ми моглиб обмежитися на звичайне ствердження такого стану й завізвати громадянство до сповнення свого обовязку супроти нашої надійної молоді. Але Рідна Школа така цінна установа, з такими заслугами, надбаннями й будучими завданнями, що ми благаемо Вас — вислухати наш голос. Ми бажалиби в сей час порушити не тільки мізкові клітини, але й струни Вашого серця, щоб голос Вашого громадянського сумління затремтів, щоб рука простяглася з видатним даром, аби втихомирився Ваш внутрішній неспокій.

Крихітка жертвенного почуття, дрібка обмежень у щоденних особистих вимогах уможливить Рідній Школі істнування та бодай наполовину нормальну працю.

Це наш голос прохання й остороги. Доля Рідної Школи у Ваших руках.

У Львові, в листопаді 1933.

ГОЛОВНА УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

СІРІ ДНІ ПАРИЖА

(Від нашого заграничного кореспондента).

Італійські часописи доносять про песимістичні й невеселі настрої, які під сю пору переважають у Франції. Річниця завішення зброї й закінчення світової війни перейшла в Парижі серед загального пригноблення. Паризькі щоденники мелянхолійно згадали світлі дні триюмфу в листопаді 1918 р. Рівночасно ствердили сучасне скрутне положення Франції. Прогомоніли й затихли звуки побідних пісень, з ними розвіялися всі надії „вічного мира", який обіцювали собі необережні ініціятори верзайського диктату. Мир сей, як відомо, полягав на тім, щоб побідникам дати невідкличну перемогу над побідженими. Тимчасом марево ще жахливішої війни появляеться на овиді Европи, а проблема мира вже 15 літ дожидае розвязки в Женеві. Розглядаючи білянс 15-ліття паризька преса доходить до прикрого висновку, що з овочів побіди не остало майже ніщо. На небосклоні міжнароднього життя збираються густі і чорні хмари, грізні вістуни нових неспокоїв, а в самій Франції зникла патріотична єдність думки й серця, яка в 1918 р. принесла такий великий триюмф. Підчас коли економічна кріза деморалізуе й точить сили нації, політичні партії та сторонництва гризуться між собою, а парлямент тратить час на смішні дрібниці. Сей ніби „речник" волі народа, не беручи на увагу тяжкого міжнароднього положення, забув навіть на небезпеку, яка грозить не лиш державним фінансам, але й стійности франка. Супроти деморалізації публичної опінії та парлямептарного розеднання виступае розбудження національної свідомости у вчорашнього ворога — Німеччини.

Згадуючи сумно річницю побіди, віднесеної силою і карністю боевиків, відтак страчену глупотою політиків, французькі патріоти порівнують відносини обох держав (Франції та Німеччини), щоб витягнути для себе науку.

Якіж услівя були перед 15 літами, а які тепер?

На сторінках „Амі де пепль" полковник Біне начеркнув свою розмову, яку мав тому кілька літ з маршалом Фошом. Тоді Фош оповів йому свої переживання і спомини історичного дня 11 листопада 1918 р. Якраз ті повні самопевности й упоєні гордістю слова Фоша кидають правдиве світло на психольоґічний настрій, який спричинив тяжку в наслідках помилку в Верзалю. Сей невмістний договір у тім самім моменті замість щоб бути уложеним на принціпах міжнародньої справедливости, зіпхнув побіджені народи в пониження, глум та повну мілітарну, політичну й моральну залежність від упоених самопевністю побідників. Та помилка стягнула для всіх народів, не менше й для Французів, важкі наслідки, які всеж таки ще можна направити.

„Дня 8 листопада о год. 9 рано — оповідав Фош — був я у своїм вагоні в Ротонді. Був се найкрасший день мого життя. Коли я побачив зібраних по другій стороні стола відпоручників Німеччини, подумав я собі: Отсе передімною цісарство Німеччини. Я почував у собі дивну гордість і завзяття. Я спитав: Хто ви? Відпоручники Німеччини подали свої імена. — Хочемо бачити ваші повновласти; маете їх? Коли вони виказалися повновластями, я спитав: Чого хочете? — Відповіли: Довідатися про умовини перемиря. — Не даю ніяких умовин. — То хочемо знати условини завішення зброї. — Я не ставляю ніяких условин. Тут Ерцберґер хотів перечитати мені ноту Вилсона, та я перервав: Кажіть, чи хочете завішення зброї? — Хочемо, відповіли хором. — Отже добре! В такім разі прочитаю условини, назначені державами антанти... По відчитанню видів я, як відпоручники центральних держав стали пригноблені і зломані. Ерцберґер у довшій промові хотів представити лагодячі обставини, та я перебив йому словами: Ви терпите на недугу побіджених. Такої недуги я не боюся і відкидаю всі ваші предложення... Я бувби продовжав війну — говорив Фош — якби договір не дав нам був Рену. Без Рену ми не могли бути спокійні. Маючи Рен можемо завести мир, якого ми хотіли. Конференція в Ротонді потвердила розгром Німеччини. Я видів, як Ерцберґер нервово рухав пером і з обуренням підписував той історичний акт. Так вкінці ми побідили й могли робити, що хотіли". — Так говорив Фош.

А сьогодня якже далекі ті дні, про які Фош говорив з такою гордістю і захопленням! Самі паризькі щоденники ствердили се, порівнуючи колишню й сьогоднішню Німеччину з колишньою й сьогоднішньою Францією. Перед 15-ти роками Німеччина була розбита, здеморалізована, повна анархії. Сьогодні Німеччина в повнім розквіті й ентузіязмі надій і сил. Франція 1918 р. упоена листопадовою побідою уступила місця новій Франції, яку нищать внутрішні міжусобиці, якій загрожуе беззворотна страта добичі колишньої побіди, яка трясеться над своїм зброєнням, бо в нім бачить одинокий спосіб задержати як найдовше зиски недавної побіди.

У щоденнику „Віктуар" Ґустав Ерве змальовуе зворушаючий образ: Минуло 15 літ. Зміна цілковита. Тут, у державі побідників — настрій побіджених. Там, по стороні побіджених, захоплення і тріюмф побідників! Тут у Франції після десятьлітньої радости крах і заломання в рільництві, в промислі, в торговлі, словом — кріза. А лячніше те, що всяку дорогу направи й поліпшення замикае банда політикантів червоних і трикраскових прапорів (большевики й націоналісти) — [подібно як у нас — прим. Ред.], що взаїмно боряться, щоб наситити свої пристрасти й голод своїх приклонників. За Реном — патріотична солідарність, карність, пошанування авторитету власти і довіря до уряду. Се дае певну запоруку близького відродження німецькій державі.

Ось тому для Франції 11 листопад був сірим днем, найприкрішим, який Французам довелося пережити по побіді. Істнуе клич: „Ве віктіс", та йому відповідае тепер відгомін: „Ве вікторібус!"

Рим, в листопаді, 1933. *(Н)*

Перша Служба Божа в літаку

Паризький католицький щоденник „Ля Круа" повідомляе, що підчас свята Христа Царя відправлено першу Службу Божу в літаку, що летів з Сайґону до Марсилії. Відправив її один французький монах, що вертав з місій на Сході, за окремим дозволом над Середземним Морем між заливами Коринту й Патрасу в Греції. До Служби Божої служив один з подорожних.

Як зменшено буджет освіти

„Рух Педаґоґічни" пише: Буджет на народне шкільництво в 1934/5 виносить 187,381.000 зл. Від 1930—1 видатки на народне шкільництво постійно зменшувано, хоч скількість дітей постійно росла. Тепер буджет 29% менший ніж в 1930-1 р. Буджет зредуковано головно коштом платень учителів. Квоту на будову нових шкіл счеркнено зовсім. Скількість етатів зменшено. Се дуже болюче відчуває шкільництво, бо скількість шкільних дітей від 1931 р. зросла з 4,069.000 на 5,170.000, т. зн. на 1,119.000. Отже на одного учителя випадае 73 дітей при 63 в 1931 р. Як в таких обставинах виглядае праця вчителя, доказувати не треба. Скількість державних народних шкіл в 1934/5 р. маe виносити 24.836. З того випадае на 1-клясові 11.360, 2-клясові 6.095, 3-клясові 2.657, 4-клясові 1.236, 5-клясові 588, 6-клясові 384, 7-клясові 2.513. З того видно, що величезну більшість шкіл творять школи низшого орґанізаційного типу. — Це у відношенні до цілої держави. То що тоді говорити про школи на території етноґрафічно непольській. Зріст неграмотности в XX. ст. — ось наслідки „ощадности" на освіті.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

в „Маслосоюзі“ в справі нововідкритого птахомясарського відділу.

„Навчить біда ворожити“ каже народня мудрість. Ся пословиця як немож краще схоплює одну з наших нац. „прикмет“. Вона особливо правдива, коли примінити її до нашої інтеліґенції. Бо треба було аж такої „поглядової лекції“, яку нам дають наші сусіди і треба було замкнути нашій інтеліґенції доступ до всяких урядових посад та поставити її буквально перед перспективою голоду, щоби примусити її взятися до самостійних звань: промислу, торговлі, кооперації, загально-освітної праці і т. п.

Наша кооперація власне тому вище стоїть від польської, тому також прозябають в нас завязки рідного промислу наче гриби по дощі і то серед небувалої економічної скрути, — що на сі ділянки кинулися тепер наші найздібніші і найрухливіші одиниці.

І тут сповняється друга народня пословиця „Нема нічого злого, щоб не вийшло на добре“...

Такі думки насунулися представникові „Нової Зорі“, коли він разом з представниками прочої української національної преси оглядав нововідкриту промислову станицю „Маслосоюзу“.

Дня 26 с. м. управа „Маслосоюзу“ запросила представників української преси на пресову конференцію в справі нововідкритого птахомясарського відділу „Маслосоюзу“. О год. 10 рано зійшлися в будинку „Маслосоюзу“ при вул. Косцюшка 1а представники отсих часописів: Нова Зоря, Правда, Мета, Неділя, Діло, Новий Час, Народня Справа, Га-Ка-Че, Сільський Господар і Свобода. Там ждали на них оба директори „Маслосоюзу“, інж. Палій й інж. Мудрик та управитель птахомясарського відділу інж. д-р Е. Томашевський. Сей останній попровадив нас, представників преси, до невеликої холодільні, де ми побачили велику скількість убитого, поскубаного і посортованого дробу. Др. Томашевський пояснював: Холодільня для битого дробу має мати — 2 степені холоду. При сій температурі вода внутрі дробу замерзає, через що мясо дробу при розморожуванні крушіє. Одначе се діється лише тоді, коли мясо раз замерзає і розмерзається; коли більше разів, тоді мясо тратить на відживній вартости і на смаку. А се діється, коли вбитий дріб купуємо на торзі. Перед варенням дріб треба вложити на 1 год. до холодної води, (а не теплої бо мясо тратить тоді смак!). Дріб в холодільні посортований після роду (кури, качки, індики і т. и.), після віку і затовщення. Дріб крім пантарок по вбитті скубається і складається у відповідні коритця, щоб відповідно уформувався. Весь дріб загорнений у перґаміновий папір. Старший затовщений дріб вживається як росолове мясо, молодий до печення. В Анґлії дріб на печення платиться 1½ раза дорозше ніж росоловий. В Німеччині ціна однакова. Зубожіння в цілім світі спричинило, що навіть в богатих краях купують тепер дешевші роди дробу і на дорозші нема збуту, хіба лише в Анґлії. Дріб на печення матиме в нас хвіст не обскубаний. Окремо зложені т. зв. пулярди, себто молоді кури, котрі ще не несли яєць. Сей дріб найдорозший, коштує 1.65 зл. за 1 кг. Кожда штука має карточку, на котрій виписана вага, ціна за штуку і пльомбу зі знаком „МС“. Се на те, щоби розношики не підміняли підчас достави. Дріб пльомбується лише в Анґлії й Німеччині і то лише висші сорти. Отже „Маслосоюз“ для вигоди публики і для збільшення ґарантії якости пішов ще дальше.

Замовлення на дріб приймають склепи „МС“ у Львові. Там треба сказати, якого рода дріб має бути доставлений. На другий день дріб доставляється до дому найдальше до 12 год. За доставу розношикам нічого не платиться.

Відтак двома автами поїхали ми до комплєксу забудовань „МС“ при вул. Гловацкого 26 і Лещиньского, де оглянули уладження, в котрих приготовляється дріб до убиття і де його ріжеться. В подвірю в найменшім будинку, приміщено кілька довгих клїток (койців), в котрих було ще живих яких кількасот курей, качок і т. п. Уладження тих клїток таке: На зовні вони мають дротяні щаблі, череч котрі дріб повиставляв свої дзьоби. До клїток приставлені коритця, з яких птиці хапчиво дзьобали якусь мішанку. Д-р Томашевський пояснював: Перед убиттям дріб держимо тут від 2 днів до 2 тижнів і підгодовуємо. Ся мішанка в коритцях то пшенична і вівсяна мука, зароблена пісним молоком. Вона рідка і тому води дробові не треба давати. Дріб у клїтках сидить на бантах а під сподом є висувні дошки, з котрих легко згортається нечистоту. У жидівських годівельників дробу таких уладжень нема. Когутів і курей держиться в клїтках окремо. Мясо дробу від сеї мішанки стає смачніше і делікатніше. Один день перед убиттям дробові не дається їсти, щоби вола і жолудок випорожнилися, бо пожива внутрі псуваласяб.

Відтак повели нас до другої кімнати — різні, де 4 різники вбивають дріб. Один з журналістів зауважує: Се щось ніби льох чрезвичайки! Другий додає: Ні, се мабуть венецька Саля Жаху... Стіни тої салі вилякеровані так, що кождої хвилі можна їх змивати. І в першій і в другій кімнаті взірцева чистота. Дріб убивається, пояснює дальше д-р. Т., на анґлійсько-американський спосіб, себто не перерізується шиї, щоб не кровавити і не занечищувати мяса, лише отвирається дзьоб і там протинається артерію. Вся кров моментально спливає. Відтак скубальниці скубають піря, мясо чистять, завивають в перґам. папір, вставляють до форми з дощинок і відставляють до холодільні. Внутренностей з убитого дробу не усувається (вони порожні, бо дріб виголоджено перед убиттям), щоб евентуально не впровадити туди якихсь бактерій.

Опісля дир. Палій запросив нас до салі управи „МС“, де доповнено наші інформації в тій справі. (Далі буде)

Ревізії й увязнення

в Галичині.

В Косівщині в с. Москалівка перевели ряд ревізій. В Рогатинщині перевели ревізії в Липиці Долішній і Горішній та в Свистільниках. В Дрогобиччині перевели ревізії в Тустановичах в кооп. „Злука“ і в кількох громадян, яких увязнено. В Березові Нижнім перевели ревізії в богатьох осіб. В Скалатщині перевели ревізії в Підволочиськах в д-ра А. Жуковського, в інж. В. Перегінського, мґрів А. Ромільовича, В. Навроцького і М. Ставроцького. Увязнено мґра В. Навроцького. В Заднішівці переведено ряд ревізій.

ОСИП НАЗАРУК 28

ПАЛАТА ДОЖІВ

Саля Трох Начальників.

Розуміється трох начальників Ради Десятьох. Їх кождого місяця вильосовувано з Ради Десятьох і ті три начальники або інквізитори надавали напрям і хід кождій справі. В їх поведенні зі злочинцями можна зауважити одну засаду: звичайних злочинців карали легко, політичних дуже тяжко. До політичних злочинів зачислювано: демаґогію, заговори (змовництво проти державної влади), надужиття урядової власти й фальшування грошей. До заговорів і надужиття власти венецька шляхта як зрештою взагалі всяка шляхта мала особливший нахил. І тут її кріваво лічили з тих гріхів.

Всі образи на стелі пригадували начальникам Ради Десятьох, щоб були невмолимі супроти злочинців. На самій середині стелі представлено, як ангел трафляє страшного смока, алеґорію злочину. Автор того образу невідомий. Припускають, що Павло Веронезе, але се річ непевна. Зате напевно відомо, що він малював два інші образи в сій салі: Покараного фальшівника і Як чеснота підносить заслугу. Дальше є в сій салі Мати Божа з Йоаном Хрестителем і дожа Льоредан кисти Вінченція ді Біяджія Катени (1470—1531) й ковчег Ноя. Останний образ малював Бассано. Котрий Бассано, не знаю, бо так називалася ціла родина мистців Да Понте, котра походила з місцевости Бассано і в половині 15 століття прийшла до Венеції.

Пишучи сей опис і для контролі порівнюючи мої записки з привезеними з Венеції фотоґрафіями убікацій, котрі описую, запримітив я, що почавши від записок, котрі відносяться до Оріхового Передпокою Трох Інквізиторів, скінчивши на записках, що відносяться до сеї салі начальників Ради Десятьох, оскільки ходить о декоративно-кольористичні записки (кольор стін, долівка в біло-чорні кістки) наступило в моїх записках заміщання: я очевидно був уже дуже втомлений, йшов наперед, вертав, записував тут і там і не позначив виразно, що відноситься до одної з тих саль а що до другої. Розуміється, я мігби се справити при помочи підручників і провідників, які маю, але нарочно не справляю, щоб читачі, котрі колись уживатимуть сеї моєї праці до читання перед виїздом в Італію, тим лекше затямили собі, що оглядання памяткових річей дуже втомляє обсерватора і щоби з того витягнули науку. Яку? А щоб перед оглядáнням не волочилися за довго по місті й добре виспалися та прийшли оглядати порядно випочавши.

Якеж загальне вражіння роблять кімнати призначені для карного судівництва в палаті дожів? Беручи під увагу часи, в котрих ті кімнати будовано й уряджувано, треба признати, що вони роблять не зле вражіння мимо страшних річей, які тут рішалися і які потрясали цілими родинами та руйнували їх морально й матеріяльно. До найприкріших річей, які тут сталися, належить нпр. засуд на смерть з руки ката й виконання вироку на невиннім Фоскарінім, котрого страчено як шпіона еспанського посла в 1622 р. Істнують також численні документи, котрі доказують, що політичних вязнів „усувано“ тут також потайки. Правдоподібно кидано їх в канали живцем або убитих.

Нема сумніву, що таке поведення влади, котра в кождій кімнаті казала малювати релігійні картини, то Спасителя, то Матір Божу, то ріжних святих і потайки вимордовувала вязнів, морально далеко гірше від поведення большевицької чрезвичайки, котра бодай не вдає, що вірить в Бога й отверто голосить свою безбожність. Одначе я за мало знаю історію Венеції, щоби сказати, чи та мальована побожність йшла хронольоґічно в парі з таємним мордуванням вязнів. Схиляюся до погляду, що неморальне поведення венецької влади було виїмком в часах зросту й могутности Венеції та стало частіше з її занепадом і що власне таке поведення сильно приспішило той занепад. Бо ніякі злочини не минають безкарно. Та думаю, що коли Провидіння боже дозволило зберегти весь блиск уряджень венецької влади, то історія тої влади не могла належати до найгірших, хоч вона й не вспіла задержатися перед упадком. На те, що венецька влада не була в своїм заложенні найгірша, вказувавби між іншими факт, що переслухування посуджених в карно - політичних, отже найтяжчих справах вели особисто начальники Ради Десятьох, а не спускалися на підрядних референтів, дальше факт, що богатьох навіть сильно пошлякованих випускали по першім переслуханні на свободу, рахуючи на їх поправу, і т. п. Вкінці може найважніше свідоцтво: історія не знає випадку, щоб остала в такій величі оселя влади на місци, де вона робила свої масові злочини і щоб остав народ, котрий видав таку владу.

Про се свідчить вся історія людства від коли її знаємо аж до тих основно знищених осель польської шляхти на українській землі, з котрих походила мабуть і та пані, що говорила до свого синка:

Patrz, moje dziecko, to Sala Dziesięciu, Sala Przerażenia.

(Дальше буде).

Безробіття інтеліґенції

Союз Українських Приватних Службовиків „Супруга“ скликав 20. XI с. р. ширшу нараду в справі безробіття інтеліґенції. О год. 6·30 веч. п. Камінецький, заступник голови „Супруга“, відкрив нараду в приявности 23-ох запрошених осіб. представників центральних установ і преси. Він підчеркнув, що справа безробіття тим страшніша, чим пізніше наша суспільність візьметься до його поборювання. Ліквідувати безробіття можна тільки розбудовуючи нові ділянки господарського життя, або поширюючи істнуючі варстати праці. „Супруга“ вважає, що недоцільно давати безпосередні допомоги. Наші центральні установи можуть дати працю соткам районових книговодців, аґрономів, просвітних організаторів і т. д.,

На предсідника наради вибрано д-ра М. Волошина. Відтак ред. В. Целевич відчитав реферат про „Безробіття взагалі й серед українських умовних працівників зокрема“.

Зміст: Істнує досить поважне безробіття української інтеліґенції. Воно іншого характеру ніж безробіття інтеліґенції інших народів. В світі є надпродукція інтеліґенції. Українці мають мінімальну скількість інтеліґенції. Природної причини кризи у нас нема. Безробіття нашої інтеліґенції се доказ примітивного стану життя нашого народу. До війни наша інтеліґенція була розміщувана на державних посадах. Тепер се скінчилося. Польська держава не приймає української інтеліґенції на державні посади. Частина нашої інтеліґенції се жертва надій на державну посаду. Наша безробітна інтеліґенція се доказ недорозвитку нашого народного життя. Безробіття інтеліґенції се загально національна справа. Поборювання її лежить в загально національнім інтересі. Тут є 2 сторінки: 1) істнуюче тепер безробіття частини української інтеліґенції; 2) зменшення продукції інтеліґенції внаслідок теперішнього безробіття інтеліґенції. В середних школах фреквенція молоді впала на половину в порівнанні з недавними часами. Загрожує нам припинення продукції інтеліґенції. Дійде до того, що український інтеліґент буде рідким круком, так як було за давної Польщі, коли нашим інтеліґентом був тільки священик.

Поборювання теперішнього безробіття інтеліґенції має на меті запобігти безробіттю її також на майбутнє. Творення нових варстатів праці рівнозначне з поборюванням безробіття серед українського народу. Теперішна хвиля хто знає чи не є якраз пригожа до творення нових варстатів праці. Тепер великі підприємства банкрутують, середні й малі держаться. У нас наступає розвиток поодиноких ділянок виробництва. Уважаю, що підхід до праці багатьох наших промисловців зовсім кепський. Мене попросили оглянути нову крамницю „Нової Фортуни“ при вул. Руській 20. Чи не краще написати: „Купуйте цукорки „Нової Фортуни“, бо даєте варстат праці безробітним“? Наші промисловці не вміють добре поставити клича „свій до свого“, котрим поборюється безробіття. Дуже важний чинник се вихованнє молоді. Богато молоді студіює фахи, в яких марнується їх капітал. Серед молоді треба повести пропаґанду, що її будучність в праці серед народу, а не в екзотичних студіях, які ведуть до безробіття. Нинішна нарада має дати практичні вказівки для поборення безробіття. Поборювання безробіття мусить бути тісно звязане з кличем „свій до свого“. Тому що справа безробіття загально національна, треба створити Комітет для поборювання безробіття з представників всіх наших установ. Найкраще було покликати до життя Українську Господарську Раду, яка малаб кермувати цілістю нашого господарського життя, яка стремілаб до пляНової його розбудови. Досі пляновість є тільки в нашій кооперації. Комітет для поборювання безробіття має з одної сторони занятися вишукуванням нових варстатів праці, з другої сторони поширенням клича „свій до свого“ творити ґрунт під нові варстати праці. На „Фонд безробіття“ треба оподаткувати установи та службовиків. Молоде покоління живе відірвано від життя поодиноких наших установ. Колиби хтось хотів запізнатися з поодинокими ділянками життя наших установ, мусівби переводити окремі студії. Треба щоби кожда установа уладила курси, на яких молодь довідаласяб, що є до зроблення в краю. Молоді люди, вислухавши курсів, моґлиби студіювати додатково якусь ділянку життя і найти собі при ній заняття. Поборювати кризу треба в порозумінні з установами, які давалиби вказівки для батьків, що посилають дітей до шкіл, куди їх звернути. Наші центральні установи, як „Просвіта“, „Рідна Школа“, РСУК, Центросоюз, Маслосоюз і т. д. моґлиб завести обовязкову так як військову, однорічну громадянську службу для запізнання з громадянським життям. Молода людина підчас громадянської праці моґлаб створити собі варстат праці Розходиться про фаховий перевишкіл молоді. Деякі з тих справ треба довше розважати. Реасумуючи все вище сказане, треба підчеркнути що: 1) Безробіття се загально національне лихо. 2) Поборювати безробіття треба розбудовуючи господарське життя. 3) Поборювати безробіття треба: а) істнуюче, б) будуче, тих що тепер студіюють. 4) Відновити давний гін до посилання дітей до шкіл. 5) Створити Загальний Комітет для поборювання безробіття з представників централь. Його екзекутива малаб завданнім: а) поширити клич „свій до свого“, б) розміщувати безпосередно безробітних, в) збирати „Фонд Безробіття“. 6) Поодинокі установи малиб опрацювати плян творення нових варстатів праці. 7) Обовязок однорічної громадянської служби молодих людей. 8) Окреме педаґоґічне завдання: перевиховання батьків і молоді, спрямовування молоді до практичних фахів, а не до бюрократичних. Над сими головними точками повинна розвинутися дискусія. (Д. б.)

Америка — Японія — Совіти

„Сов. - японської війни тепер не буде“.

Краківський „Час“ в статті під тим заголовком пише: Головна причина визнання Совітів Америкою се політика Японії супроти тих двох держав. Свідчить про се м. і. іменування А. Трояновського б. амбасадора СССР в Токію, на таке саме становище в Вашинґтоні. Трояновський се найвизначніший совітський знавець справ Далекого Сходу. Трояновський се польський шляхтич, ученик корпусу кадетів, капітан царської ґвардії, пізніше революціонер засуджений на смерть, довірений Сталіна. Се дипльомат найвищої кляси. Він дуже тактовний, опанований, осторожний, скромний, спокійний, працьовитий і дуже здібний. В Японії виробив собі сильну товариську і політичну позицію. По вибуху манджурського конфлікту його холодна кров не допустила до японсько-совітської війни. Жадна провокація не змогла його вивести з рівноваги. Він був прихильником японсько-совітського порозуміння, але все був готов *проміняти японську приязнь за американську*. Коли його зусилля в 1932 р. довести до договору про ненапад з Японією не увінчалися успіхом, покинув Токіо. У Вашинґтоні Трояновський буде систематично працювати над погіршуванням японсько-американських взаємин. Одначе буде се робити дуже обережно і помалу, щоб уможливити компромісове полагодження совітсько-японського спору. Нова фаза далекосхідного конфлікту зміряє до мира а не до війни між тими державами. В теперішній конюнктурі наступ Японії на Совіти бувби більшим нонсенсом ніж колинебудь і тому він мало правдоподібний. Одначе й оба нові партнери ще не готові і не скоро будуть готові на карну експедицію проти Японії, щоби відібрати їй Манджурію. Будуть робити на неї лише дипльоматичний і фінансовий натиск.

Нові російські ревеляції

про Гетьмана Павла Скоропадського

„Знамя Россії“ в ч. 5. пише: У відношенні до Українців кермована фон Розенберґом рада гітлєрівської партії мала рішити спертися головно на Гетьмані Скоропадськім. Інші українські орґанізації в Німеччині мусять або зіллятися з партією Гетьмана Скоропадського або зліквідуватися. В тім напрямі Гетьман розвиває живу діяльність. Одначе на тему сих справ істнує велика розбіжність між фон Розенберґом і німецьким мін-вом загран. справ. Фон Найрат побоюється, що така явноворожа Совітам політика гітлєрівців пхає большевиків в обійми Франції і причиняється до повної політичної ізоляції Німеччини. Одначе при теперішнім стані річей німецьким офіціяльним чинникам не залишається ніщо інше як пасивно приглядатися концепціям й інтриґам ф. Розенберґа. — Сі ревеляції принесла також польська преса без коментарів Подаємо їх на відповідальність жерела.

Кривавий акт розпуки

в червонім „раю“.

Анґлійська преса доносить: В однім з найбільших совітських карних таборів у Вологді вибух кривавий бунт вязнів. Доведені до розпуки вязні вирізали понад 30 осіб сторожі. Заки до табору прибули узброєні відділи ҐПУ, з табору втікло понад 300 вязнів. За втікачами заряджено погоню. Кождого збігця, якого патроля ҐПУ дігнала, на місці розстрілювано. Досі погибло понад 100 вязнів. Погоня триває дальше. Словом, як в „раю“...

„Камміссія па барьбє... с тараканамі“

Московська „Правда” з 27 жовтня с. р. пише: В колхозі „Заповіти Іліча”, Уляновського району, на Північнім Кавказі, повстала спеціяльна комісія для боротьби з тарганами. Ся комісія обходить кожду хату і провіряє її чистоту та культурний стан. Районовий часопис „Пролетарскій Путь” оповістив, що в Улянівськім районі „виповіли швабам колективну війну”. — Товариші бояться, щоби „контрреволюційні” таргани не зірвали пятилітку.

Ґазова війна у Львові

Вже на 10 днів перед ґазовими атаками великі білі афіші на мурах Львова оповіщували як забезпечуватися перед ґазами. Чим ближше до нападу тим більше вікон заклеєних білими пасками в найріжніший спосіб. Мешканці Львова виявили при тім не малу оригінальність. На деяких вікнах видніли вирізані з паперу літаки, свастики, Жиди, ріжні надписи. Один помисловий студент забезпечив навіть свої окуляри, приліпивши на них навхрест паски паперу. Кажуть, що його надмірна чуйність була покарана. По деяких домах ходили і контролювати, чи все забезпечено так, як у приписах написано. В переддень ґазової атаки влада „забезпечила“ богато темних типів перед ґазом, щоби не скористали з доброї нагоди. В пятницю 24 с. м. панувало ґазове поготівля. Рух на вулицях був значно менший ніж звичайно, бо сподівалися ґазового нападу. В суботу 25 с. м. Львів причаївся, від ранку очікуючи нападу „ворожих“ літаків. Рано впав перший сніг з дощем. Відлига і мряка, на дворі неприємно, мокро і хмарно. Під ратушем кількацять ріжних самоходів з жовтими прапорцями і синими ліхтарнями. Що 50 м. надпис „Ту схрон“. У дверах „схронів“ стоять молоді хлопці та дівчата з ратункових дружин з ґазовими масками, перевішеними через плече. На ринку лише кількацять найвідважніших перекупок з печивом і огородовиною. Купці стоять у дверах крамниць, щоби кождої хвилини спустити ролети. Серед такого напруження минає година 9 і 10... Два голосні гарматні вистріли о год. 10.45 заповідають алярм. Радіо заповідає: „Увага! Алярм льотнічий!“ Гудуть фабричні сирени, бють дзвони, стріляють час від часу гармати. Якби не гарматні вистріли, мало хто звернувби увагу на сирени, бо їх мало що чути. В місті горячковий рух. Замикають крамниці, втікають домів, або до „схронів“. Станули всі трамваї, самоходи, завмер весь звичайний рух на вулицях. На місто виходять ратункові дружини в масках і в ясножовтих протиіперитових халатах. Три „ворожі“ літаки зближаються зі сходу. Стрічають їх гармати і машинові кріси. Літаки перелетіли кілька разів високо над містом і осіли в Скнилові. Сильна мряка не дозволила їм знизитися без небезпеки. А тимчасом військові стежі підкладають в ріжних місцях „бомби“: ґазові, вибухові, пальні, слізні, іперитові, димні і т. д. В дійсности се були пушки як від консерв, наповнені легкими ґазовими матеріялами. Підложено „бомби“ на Місіонарській площі, бо Жиди були дуже цікаві і не скривалися до „схронів“. „Бомба“ наробила там богато страху, бо ґаз зачав дусити людей у „схроні“. Подібно було перед новим університетом, де кинули іперитову бомбу, бо студенти хотіли конче побачити ворожі літаки. Зеленавий ґаз всунувся до університету і витискав сльози на очах. „Бомби“ підкинули на площі Галицькій, Бернардинській, на розі Сикстуської й Леґіонів, коло політехніки і т. д. Пальні бомби впали коло товарового двірця, на Зеленій вул., коло міської різні. Там повстали пожежі. Около год. 11.15 на головних площах і вулицях Львова стелився зеленавий, синавий і сірий ґаз.

Протиґазові маски, які повдягали військові, поготівля та журналісти мало що помагали. Плакали всі: в масках і без масок. Хоч маски коштували 19 зл., були нещільні та перепускали ґази' Не бракувало веселих сцен. Ратункове поготівля як тільки стрінуло якогось „цивіля“ без опаски, зараз брало його на ноші, причіпало картку: „заґазований“ або „заіперитований“ і відставляло до санітарних стацій — серед криків і протестів. Справді „заґазовані“ були: інструктор ЛОПП на Бернардинській площі та поліціянт в VI комісаріяті на Новім Світі. Одна особа дістала нервового потрясення на вид ґазів. В „схроні“ при вул. Жовківській 33 одна жінка дістала сильні передпородові болі. Її відвезли до шпиталя. Крім того було „позірно заґазованих“ кількацять осіб, яких відставили до ратункових стацій. Весь час радіо оповіщувало вісти „з поля бою” в доволі песимістичнім тоні. Хто слухав тих звідомлень, мав ілюзію правдивої війни. А в дійсности було богато веселіще. О год. 11·45 відкликали алярм. *Знов загуділи проймаючо сирени і люди висипалися* на вулиці як пчоли з уліїв. У воздусі ще було чути рештки ґазів. Ще кінчили свою роботу протиіперитові відділи в ясножовтих халатах. Вони засипували білим порошком іперитові „бомби“. Назагал люди були розчаровані, що „так мало ґазу“ було. І гуку не було „порядного“.

Вечером мав відбутися другий напад. Всі очікували його коло 7—8 год. Тимчасом о год. рівно 9 веч. знов сиґнал в радіо: „Алярм льотнічи“! Світла по домах і ліхтарнях ґаснуть моментально. Чути гарматні стріли та машинові кріси з усіх сторін. Рефлектори освічують небо і шукають ворога. Одначе його нема... Паде сніг, ґуста мряка. Літакам ані не сниться надлітати! Зате піхота „в змові з ворогом“ і „помагав“ йому підкидати всякого рода „бомби“. Найбільше „бомб“ паде на Підзамче і Ринок. Богато осіб „заґазованих“ і „заіперитованих“ перевезли до ратункових стацій. Поважно „заґазовані“ були і... льви коло ратуша. Один пан, якого алярм заскочив на вулиці, на ґук гарматнього стрілу відкусив собі кінець язика. Кілька осіб зімліло зі страху на вулиці, кілька зломило руку або ногу втікаючи по слизьких вулицях. Точно о 10 год. алярм відкликали. Засвітили знов світла і Львів верНув знов до звичайного життя. — Богато осіб виїхало до підльвівських місцевостей, щоби не денервуватися. Крадіжей майже не було. Найбільше нарікають ті, що сильно позаклеювали вікна паперовими пасками, бо тепер шиби тяжко відмити. Деякі навіть не хочуть „розброювати“ вікон, бо на весні 1934 р. має бути знов „ґазова війна“, але на ширшу скалю. Цілий минулий тиждень Львів жив під знаком „ґазу“. По місті кружляють забавні історії й дотепи на тему „ґазової війни“.

НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНҐРЕС*)

В черговій статті про Всеукраїнський Національний Конґрес п. В. П. (гл. „Діло“ ч. 233) стверджує, що в нас панує „стан загальної безвідповідальности“. Причина того: повна дезорґанізація і розбиття нашого політичного життя. „У нас, — пише п. В. П., — ніхто нічого не мусить робити і за нїщо не відповідає. На сім тлі в нашім житті відбуваються речі, ні в якім іншім суспільстві не можливі“. Як приміри наслідків сеї безвідповідальности подає автор отсі факти: 1) Ніхто не поцікавився тим, кілько є безробітних серед нашої політичної й економічної еміґрації, в яких обставинах вони живуть і як зарадити їх безробіттю. 2) Ніхто навіть не завважив того, що в Празі впав Високий Український Педаґоґічний Інститут. 3) По Парижах, Львовах, Прагах поневіряється, — буквально вигибає, — цвіт нашої нації: молоді письменники, журналісти, мистці, поети, музики, фахівці з високою освітою... Вони гибнуть від недоїдання, від сухіт, марнуються, деморалізуються від голоду, від біди. А хто сему винен? „Очевидно, що ніхто не винен, бо ніхто не мав обовязку тими справами занятися... Остаточно відповідає своєю спиною українська нація“. Сему станови мавби зарадити національний конґрес, покликавши до життя орґани, які тими і тим подібними справами занялисяб і за них відповідалиб.

В статті „Конґрес праці — а не фрази“ („Діло“ ч. 234) автор займається комасацією і зужиткуванням національного податку та застерігається проти фразеольоґії на Конґресі. Він пише: „В новоствореному національному центрі мусять бути відпоручники відповідальні за поодинокі референти, поодинокі ділянки громадянської праці — і фонди, що ту працю уможливлять. Ті люди у взаїмному порозумінні мусять скласти буджет і в його рямцях накласти та стягати національний податок, один, але загальний, який покривавби всі видатки на всі передбачені цїли... Тоді не буде сучасного напів дикунського стану, коли наші люди гибнуть, наші справи валяться не через нашу бідність, не через нашу неохоту, а виключно лише через відсутність елементарної орґанізації“...

„Треба сказати, — пише дальше автор, — що... про дійсну реальну силу українського народу все ще мало говориться, але головний натиск кладеться на голосну фразу і на революційну формулу... Отже в такій великій справі як скликання світового українського конґресу треба відразу застерегтися проти нездорової атмосфери нещирої і силуваної революційности і проти виголошування бомбастичних фраз для самих фраз, тому, що — мовляв — „так лицює“. Мусимо бути наскрізь діловими, мусимо сказати, що Конґрес скликаємо не для когось, а для себе, для власної самоорґанізації. Се має бути головна ціль Першого Всеукраїнського Конґресу. Бо політичні заяви для світу робилися і робляться в нас майже що тижня... Та всі ті заяви лише тоді наберуть реальної сили, коли вони будуть виходити з реальної сили“.

В статті „Мусимо знати, кілько нас і що ми можемо“ („Діло“, ч. 236) автор м. ін. пише: „Трагедія нашої нації в тім, що її справами, як цілости, абсолютно ніхто не займається“... „Світовий Конґрес мусить передовсім намалювати перед собою картину світового українства. Підготовчу працю до сего мусить виконати якийсь спеціяльний орґан, скажім Генеральний Секретаріят для скликання Конґресу... Отже мусимо мати низку статистичних докладів на тему про те, „де ми і кілько нас“... Ми не маємо ще повної статистики Українців... Тимбільше не знаємо, кілько в нас інтеліґенції та яких фахів, що вона робить взагалі, що робить для української справи і кого і на що саме можнаби змобілізувати для своєї справи. Не зупинялися ми ні разу на питанню, яку силу уявляємо собою матеріяльно, хто і що може дати на національну справу... Зокрема... лише Всеукраїнський Конґрес та покликані ним виконавчі орґани, як Всеукраїнський Провід, Всеукраїнська Військова Рада, Економічна, Культурна і т. д. моглиб вирішити і залагодити низку справ“. Для прикладу автор бере культурно-освітну справу... Тут маємо болючі загальні питання — чи наша нація денаціоналізується поза своєю територією, чи ні? Коли так, то хто і як з сим бореться чи має боротися? Чи українське населення наших суцільних територій в ріжних державах піддається впливові ріжних націй чи ні? Коли так, то яких треба вжити способів проти того? Чи Українці у всіх державах і територіях мають свої нижчі і середні націон. школи? Яка мова, підручники, системи виховання в тих школах? Яке наше відношення до наших кількох високих шкіл на еміґрації? Чи вони мають дальше істнувати чи ліквідуватися і т. д. „Світове українство мусить все те розглянути і сказати: що воно вважає найпотрібнішим, що підтримає національно-державними фондами, а що може бути почате лише приватною ініціятивою і на приватні добровільні датки“.

*) Гл. „Нову Зорю“ чч. 70, 71, 72, 73, 77 і 83.

На великих історичних звороткних точках стоять мужі, в котрих видаються зібрані весь змисл і все хотіння новоповстаючого світа думок, противного пануючим досі поняттям. (Ф. Т. Гарт, „Альфред Розенберґ, чоловік і його твір.“).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЗАЦІКАВЛЕННЯ ВИБОРАМИ до міських рад у 82 містах східної й середущої Галичини велике і постійно росте. Вони відбудуться, як ми вже писали, 10 грудня бр. Повстали або повстають українські виборчі комітети, хоч виборча ординація так спрепарована, що вигляди на здобуття належної нам скількости мандатів невеликі.

В ТЕРНОПОЛІ створено два українські виборчі комітети для виборів до міської ради, що означало розбиття виборців на два ворогуючі табори. Одначе розбиття вдалося якось усунути і створити один український виборчий комітет. Головою вибрано проф. І. Бриковича, б.голову одного з попередних комітетів, містоголовою вибрано адв. О. Постригача, б. голову другого зі зліквідованих комітетів.

МІСТО ТЕРНОПІЛЬ так поділено на виборчі округи при виборах до міської ради, щоби всюди запевнити Полякам абсолютну більшість в міській раді. При творенні виборчих округ виривано з поодиноких вулиць поодинокі доми і прилучувано до дальших округ, щоби там запевнити Полякам мандати. Після числа виборців Українці на 32 радних повинні здобути 9 мандатів. Одначе при такій виборчій геометрії се неможливе.

ВИСЛІД ВИБОРІВ до міських рад в Познанщині і на Поморю приніс нобіду проурядовим листам. Листи ББ дістали 53% мандатів. Ендеція стратила на Познанщині, котра була досі її твердинею, 40% мандатів, на Поморю 30%. Інші партії також богато стратили. Особливо богато стратили Німці.

ХТО ПОБІДИВ? Ендецька преса також пише про „ольбжиме звиценство“ при виборах до міських рад в Познанщині і на Поморю. Своє твердження узасаднює тим, що подає лише ті міста, в котрих ендеки здобули більшість і не вчисляє 80 санаційних мандатів, в містах, у котрих всі інші листи скасовано. Дальше ся преса не вчислює мандатів з компромісових міст в пограничних місцевостях. Одначе на загал ендеки таки потерпіли великі страти. Інша річ, якими методами санатори здобули свою перевагу...

ОПОВІЩЕННЯ НОВИХ ВИБОРІВ до ромунського парляменту знов ставить перед Українцями в Ромунії питання: чи йти до виборів самостійно чи входити в компроміси з ромунськими партіями. Дописувач з Чернівець твердить, що тепер самостійна українська ліста малаби при виборах вигляди на успіх, бо українські виборці вже переконалися, що виборчі компроміси з ромунськими партіями не дають сподіваних користей.

УКРАЇНЦІ з Дітройту і Гемтремку в Америці уладили маніфестацію проти виголоджування України. Вулицями Дітройту пройшли походом 4 тисячі мущин і жінок. Відтак відбулося віче, на котрім промовляли 2 Американці. Третий Американець суддя Ралф Лидлі був предсідником віча.

МОСКВА ПРОТИ УКРАЇНЦІВ. Після звіту секретаря КП(б)У Поляка Ст. Косіора про політику тої партії ЦК всесоюзної компартії ухвалив ряд острих резолюцій проти українського націоналізму.

МОСКОВСЬКИЙ КОРЕСПОНДЕНТ „Курєра Варшавського“ Е. Ерґо доносить з Москви, на підставі большевицьких статистичних жерел, що на Вел. Україні населення зменшилося в однім році на 8 міліонів... Ще таких пару літ влади коханих товарищів — і наш нарід стане менший не тільки від польського, але й від чеського... А тут є ще далі такі Українці, що служать вірно виконавцям „прекрасної ідеї Карла Маркса...“

ШЕФ ЗАГРАНИЧНОЇ ПОЛІТИКИ гітлерівської партії Альфред фон Розенберґ заявив в одному відчиті: Хоч в СССР панує голод, то се не загрожує істнуванню совітської влади, бо „в Росії ще й тепер суспільні питання розвязується методою степово-кочівничою, т. зн. засуджується на смерть тих, котрих не можна виживити“.

ТЕПЕРІШНИМ ПОДІЯМ НА ВЕЛ. УКРАЇНІ бельґійська преса дальше посвячує богато місця. Причиняються до сего самі Українці, що живучи в Бельґії зуміли навязати контакт з тамошними журналістами. Статті появилися в отсих часописах: Вільна Бельґія, Провінція (стаття про дітвору на В. Україні), Вальонський Край і інші.

ПО ДОВГІЙ МОВЧАНЦІ совітська преса забрала нарешті голос у справі польсько-німецького зближення. Одначе дуже по пітійськи, бо каже, що „фашистівська диктатура під прапором мирової політики стремить до ревізії версайського договору, щоби його заступити новим грабіжницьким Версалем. Виміна заяв про ненапад з Польщею се один з етапів сего стремління“.

ГОЛОВА ВЦІК-а СССР Калінін виголосив до американського народу промову через радіо. Промова була повна загальників про „світовий мир“, „співпрацю“, про „щастя людства“ і т. п.

„НАРЕШТІ ЛЕДИ ПРОЛОМАНІ“. В такім сенсі коментує берлінська преса розмову французького амбасадора з Гітлєром. Подробиць розмови ще не знають, але догадуються, що обговорювано справу орґанізації нової конференції держав (ПАТ).

НЕДАВНО УТВОРЕНИЙ ФРАНЦУЗЬКИЙ УРЯД Сарота вже уступив. Сталося це у висліді заяви недовіря урядови підчас голосування над його фінансовими проектами. В них передбачувано редукцію урядників і зменшення урядничих платень.

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО У ФРАНЦІЇ, пяте з ряду в сім році, вже утворено. Премієром став Шотан, міністром загран. справ Поль Бонкур, війни Далядіє, фінансів Бонне. Правительство се має радикальне забарвлення. І його життя мабуть також не буде довге. Французи наче завзялися основно скомпромітувати парляментаризм також в останній більшій твердині парляментаризму.

ЛІТВІНОВ підчас побуту в Америці сказав американським журналістам: „Поступи, які робить СССР, се одинокий (!) промінь надії (!) супроти понурого тла зростаючого мілітаризму в Европі“...

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЧАСОПИС „Нью-Йорк Геральд Трибюн“ опрокидує вісти поширені в европейській пресі, начеб Америка заключила з СССР якийсь союзний договір. Америка також не зобовязалася вести фільосовітської політики ні в Европі ні в Азії.

ЯПОНІЯ вислала до Полудневого Китаю політичного діяча Сугінуру. Він наладнює приязні взаємини з кантонським правительством.

Лікарський фейлєтон

Що робити з холодними ногами

Коли надходить зима, треба дбати пильно про ноги, особливо хто має холодні ноги. Передовсім треба носити широке, вигідне взуття, щоби пальці могли свобідно рухатися. Обув повинна мати грубі або подвійні підошви, вкладки з повсті (фільцу), соломи або корка. Ноги треба посипати обильно добрим пудром (федервайсом) і обвивати кождий палець окремо пасками бібули або ґазетного паперу. Носити вовняні скарпитки або панчохи, зверха камаші, підчас поганої погоди кальоші або снігівці. В хаті скидається зараз вогке взуття і скарпитки та вбираєть сухі й теплі скарпитки і пантофлі. Вечером в ліжку огрівати ноги теплою цеглою або фляшкою з теплою водою. Поручається вечером робити змінні купелі ніг: тримається ноги 3 мінути в горячій воді 38 до 40° Ц. так, щоб доходила до половини лидок, потім вкладається ноги скоро на 1/4 або 1/2 мінути до холодної керничної води, але лише до суставів ніг. Так робиться 3 рази. Потому ноги витирається і робиться сильний масаж для приспішення обігу крови і руханку ніг, напр. стояти і ходити на пальцях, на пятах, присідати і т. д. Ноги треба часто мити, найлучше щоденно. Так можна вилічитись з недуги холодних ніг. (З нім.).

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

З приводу 310-ліття мученицької смерти св. Свящ. Йосафата відправлено у Львові в днях 24—26 листопада торжественні Богослуження. В храмі св. Юра Преосв. Никита Будка відправив в неділю 26 с. м. Архієрейську Службу Божу та виголосив проповідь. В церкві ОО. Василіян Преосв. Іван Бучко відправив Архієрейську Службу Божу в сослуженні оо. Крилошан: Л. Лужницького, І. Туркевича і В. Лончини. Проповідь виголосив о. дир. М. Хмільовський. Вечером о. Сеньківський ЧСВВ відправив молебен до св. Свящ. Йосафата, о. Ір. Назарко ЧСВВ виголосив проповідь. Велике число вірних не могло помістится в церкві ОО. Василіян. Ціле подвіря навколо церкви було повне народу. — В каплиці Інституту св. Свящ. Йосафата при вул. Сикстуській 39а Преосв. Іван Бучко відправив в суботу 25 с. м. Архієрейську Службу Божу і виголосив проповідь. В неділю 26 с. м. відбулася в салі Малої Семинарії Академія в память св. Свящ. Йосафата. Прибули Преосв. Іван Бучко, Преосв. Никита Будка, ОО. Василіяни і світські священики. До найкращих точок належали: виступи хору Малої Семинарії під управою п. Д. Котка, тамбуріцової орхестри та деклямація уч. Пшивого.

В с. Ямельна к. Янова посвячено площу під будову церкви. Акту посвячення довершили: Впр. о. радн. Р. Охримович з Вороцева, о. М. Антонишин з Мальчиць і місцевий парох о. М. Вояковський, котрий виголосив відповідну проповідь. Вкінці посвячено хрест на площі. Народ зійшовся численно з дооколичних сіл. Були процесії з Вороцева і Страдча. — Гроші на будову церкви в Ямельній слати на адресу: Греко-кат. Уряд парох., Страдче, п. Янів коло Львова.

В с. Островець, пов. Теребовля, побудували греко-кат. каплицю.

Греко-кат. парохія у Володимирі Волинськім має повстати в найблизшім часі. Парохом її буде о. Ксенофонт Керша. Володимир Волинський се дуже важний центр Волині.

Кардинал Пачеллі дістав від президентів республики австрійської й чілійської великі хрести ордеру заслуги.

1.200 лікарів в Бельгії вписалося в члени тов. св. Луки. Вони практикуючі католики, що лічать людей згідно з кат. засадами. Підпомагають м. і. також катол. місії.

Від 1850 р. вийшло дотепер 2000 випусків цінного римського журналу „Ля Чівільта Каттоліка“, (Католицька Культура), що виходить двічі в місяць. З дотеперішних випусків можна зложити 330 томів.

Краківський митрополит Сапега видав відозву в справі беатифікації королевої Ядвиги, жінки Володислава Ягайла.

В Празі відбувся „літурґічний тиждень“ чеських католиків.

о. В. Піхлер у Відні видав дуже практичний катихизм „Кат. Релігіонсбіхляйн фір ді унтерен Кляссен дер Фолькшуле“ з коліровими малюнками о. Шумахера з Мінхена. Той катихизм видано при допомозі інсбруцької друкарні „Тиролія“ також по японськи.

В Німеччині почав виходити місячник „Кірхе унд Фольк“, орґан новоутвореного центрального бюра Кат. Акції.

Дипльомати в Газі й усякі особи з вищих протестантських кругів Голяндії відбули с. р. реколекції під проводом кат. священика.

Кардинал Мерделейн перевів канонічний процес у Шікаґу в справі 2 чудесних уздоровлень, що послужить до беатифікації С. Фр. Кабріні. Акти процесу, що тривав 7 тижнів, відіслано до Риму.

В Квебеку відбуласа плєнарна конференція канадійського Епископату. Крім кардинала Війнева взяло в ній участь 44 архиепископів і епископів.

391.336 долярів зложили м. р. 94 американські епархії на кат. місії. Найбільше (10%) зложила архиепархія Шікаґо.

НОВИНКИ

На вступі сего числа „Нової Зорі“ помістили ми Пастирський Лист Преосв. Василія Ладики, нашого Епископа в Канаді. Той лист досить довго блукав почтою (через Познань) заки дійшов до нас. Одначе він не стратив своєї актуальности і становить гарний доказ того, як наша Церква на цілім світі відзивається на болі нашої нації.

Перший сніг впав у Львові в суботу 25 листопада рано, одначе він скоро таяв. Тут і там біліли невеличкі клапті снігу. Сніг падав ще того самого дня перед полуднем, підчас першої ґазової атаки. Вечером пустився знову більший сніг, що покрив зовсім землю. Одначе тому що на дворі відлига і мряка сніг скоро щез. Потому знов падав сніг і Львів покрився білою скатертю.

В память Гетьмана Мазепи відбулося в Рогатині велике ювилейне свято. В полудне відправлено панахиду в міській церкві. Відтак відбулася академія з добірною програмою. Вечером відбувся святочний концерт.

Ювилей Союзу Українських Купців. Сего року минає 10 літ від заснування орґанізації українських купців у Львові. Дня 25 грудня с. р. СУК уладжує ювилейне свято. О год. 8 рано в храмі св. Юра Богослуження з проповідю. Відтак в салях „Бесіди“ при вул. Рутовського 22 відбудеться святочне засідання і комерс.

В Тернополі відбувся концерт з приводу 50-ліття смерти Р. Ваґнера. Уладили його спільно філія Муз. Т-ва ім. Лисенка і „Тернопільський Боян“.

За українське фотослівництво. При опрацьовуванні будьяких фахових підручників в українській мові є трудноші ізза браку усталеного українського слівництва. У ділянці фотоґрафії воно взагалі не опрацьоване. Впорядкувати й видати українське фотослівництво се одно з чергових завдань УФОТО. Приступаючи до нелегкого діла, „Українське Фотоґрафічне Товариство“ у Львові (Ходоровських 15) прохає надсилати відповідні матеріяли до використання у згаданому словнику.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні д-р З. Кузеля виголосив виклад про „Українські родинні звичаї“.

Читальня ім. Б. Лепкого в Чернівцях купила площу під будову власного дому. Одначе площа заростає бурянами, а про будову ніхто й не думає.

Підкарпатська Русь на підставі урядової статистики з 1930 р. має 725.385 душ населення. Від 1920 р. населення збільшилося на 20%. Се найбільший приріст в цілій ЧСР. Найбільший приріст на Підкарпатті виказують Українці, понад 20%, Ромуни 17%, Жиди 14.5%, Мадяри 5.6%. Число Чехів і Словаків за 10 літ збільшилося на 71.2%. Видно Жиди записуються як Чехи.

Число безробітних в Польщі зросло в минулім тижні на 7.627 осіб і виносить тепер 229.672 осіб.

Холмські містерії. Недавно в Холмі видали однодневку „Холмський Голос“. По її напечатанні поліція забрала цілий наклад, бо мовляв, староство не розуміє української мови... Цілий місяць перекладили ту однодневку на польську мову та вкінці її сконфіскували. Видавець „Х. Г.“ відкликався до суду в Люблині, котрий ухилив конфіскату „Холмського Голосу“. Одначе й досі не звернено забраного накладу...

У Львові обнизили чинші в декотрих міських домах на 15%.

В Калуші зліквідовано шкільний інспекторат.

Між бухгальтерами в Польщі є 40% безробітних.

Невдалий влом у св. Юрі. Минулої неділі між год. 5 і 5·30 невідомі вломники дістались до бюра митрополитальної курії та розпороли огнетривалу касу. Одначе хтось їх сполошив. Вломники втікли і не тільки нічого не забрали, але ще лишили свої знаряди.

„Відукраїнізовують“! В Харкові святочно відкрили російський театр виставою Гоголевого „Ревізора“. Комісар освіти русотяп Затонський сказав, що „отворення російського театру, се велика побіда в боротьбі з націоналістичними ухилами, що їх толерував попередний провід комісаріяту освіти“... Сей хахол вислугується Москві як ніхто інший. Тому велику сатисфакцію матимуть колись Українці, як Затонський буде колись тягати смереки в сибірських лісах, куди його очевидно запроторять самі русотяпи.

Про положення на Вел. Україні появилася в Дітройті (Америка) книжка писана анґлійською мовою. Написала її п. Марія Струтинська-Ґамбаль з приводу протестаційного походу, що його уладили Українці в Дітройті.

В бруклинськім музеї (Америка) була вистава польського мистецтва. Про ту виставу була згадка в шкільнім часописі „Ричман Нюз“. В тій замітці гуцульські вироби, що були на сій виставі, представлено як польські. Довідавшися про се учениця гайскул Катруся Шуст відвідала сю виставу і написала до редакторки журналу свої замітки. На підставі тих заміток появилося спростування редакції, що на виставі не було польського людового мистецтва, лиш українське.

Поліція увязнила берестейських вязнів, б. послів ППС Дібуа і Мастека. За тими, що виїхали за границю, т. зн. Вітосом, Багіньским, Ліберманом і Керніком розіслано стежні листи.

В „Звйонзку Млодих Народовцуф“ в Познані поліція викрила богато револьверів, амуніції, ґумові палиці, биківці і вибуховий матеріял. Увязнено 31 осіб.

Найбільший совітський літак К 7 розбився під Харковом підчас пробного лету. Він міг помістити 128 осіб. Погибло 14 осіб, між ними інж. конструктори Шкловський і Зарецький, представники авіяційного уряду та летунських фабрик. Причина катастрофи невідома. ҐПУ веде слідство. Мабуть викриють знов „націоналістичних саботажників“ Українців, щоб покарати „контрреволюцію“.

Зелізнича катастрофа в СССР. Під Вітебськом поспішний поїзд наїхав на товаровий. Ранених 46 осіб.

Великий землетрус на Кавказі. На кавказькім побережжі Чорного Моря був страшний землетрус. Море залило велику частину побережжа. Знищена зелізнича лінія між Тифлісом і Батумом. Богато домів завалилося.

Вовки напали в горах Боснії на циганську родину і по довгій боротьбі всіх поїли: 7 дорослих і 10 циганят. Остали лише сліди крови й части одягів.

Царські консулі в Вашинґтоні, яких дотепер американське правительство, признавало, дістали повідомлення, що їх мандати скінчилися. На їх місце прийшли червоні „товариші“. Радість в совітах велика, що товаришів допущено до передпокоїв буржуазії.

В лондонській пристані згорів пароплав „Ямайкапродукт“. Огонь гасило 20 пожежних дружин.

В Ісляндії також знесено прогібіцію на підставі всенародного голосування.

У французьких школах мають завести обовязкове навчання чемности...

Американські летуни до стратосфери побили дотеперішний рекорд проф. Пікарда і совітських летунів. Вони осягнули висоту 20.700 метрів!

Турецький університет відкрили недавно в Царгороді. На нім викладає 40 закордонних професорів, з того 30 з Німеччини, решта з Франції та Швайцарії. Між професорами з Німеччини є богато Жидів.

Анґлійські хеміки Міколь і Бравн ствердили досвідами, що мущини двічи більше вразливі на запахи ніж жінки.

Пригідне для емеритів. Город 600 сяжнів кв., дім, стайня, комірка, при головній вул. в клепарівській дільниці Львова. Автобус і водопроводи на місці. Ціна 9.000 злотих. Ласкаві зголошення до Адмін. „Нової Зорі“ під „600“. 192-1-3

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтелігенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попереднім надісланням грошей.

Користайте з нагоди! Крізові ціни! З днем 25. жовтня ц. р. обнизили ми ціни на підручники до навчання релігії в народних школах. 1) Малий катихизм коштуватиме 0·60. 2) Біблія прегарно ілюстрована коштуватиме 1·20. Досвідчений катихит знає, що навчання релігії тільки тоді успішне, коли вся дітвора рівночасно закуповує підручники. Тому тільки гуртові закупи доцільні, а ми даємо на сплату. Замовляти „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 183-10-16

З днем 25 с. м. переняв я знова провід фризієрського заведення при вул. Бляхарській ч. 11., Теодор Кутковський. 195-1—5.

Як міжнародну мову проф. Зелінський в Варшави, відомий історик класичного світа, предкладає латину. Вона малаб заступити дотеперішні штучні міжнародні мови, як есперанто й інші.

Німецькі соціялісти видають у Празі мініятурний часопис „Наєр Форвертс“. Його довжина виносить 23 цм., ширина 15 цм. Друк дуже дрібненький, одначе читкий. Се на те, щоби сей часопис лекше перепачковувати до Німеччини.

Нову радіостацію на Мадярщині докінчують в м. Лякігедь. Машт антени буде висший від вежі Айфля в Парижі, бо буде мати 314 м. висоти.

Злучені Держави Північної Америки мають тепер 130 міліонів мешканців.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Паневропейський союз скликає до Відня міжнародну економічну конференцію. Вона радитиме під проводом Куденгове Калєргі в днях 2—5 грудня б. р. На порядку дня в першій мірі буде справа тіснішої економічної співпраці держав Східної Европи.

Три нові податки мають завести, а саме від бібулок, вуглевого квасу й соди.

Податок від убою. Оповіщено виконний розпорядок до розпорядку президента РП про державний податок від убою. Від телят до 6 місяців треба буде оплачувати по 50 сот. Понад 6 місяців 3 зл. Не платиться податку за убій звірят на вивіз і пацят, що не перевисшають 30 кг. ваги. Сей податок будуть стягати громади.

Відсоткову стопу в ПКО обнижають до 4%, в комунальних касах на 1%.

Польське правительство рішило вимогти на продуцентах знижку цін цукру, нафти і бензини.

По дотеперішним обчисленням польська національна позичка дала 338 міл.зл. Позичку субскрибовало коло 1.5 міл. людей, т. зн. 5% загалу населення. На місто припадає 93.3% субскрибентів, на село 6.7%. Щодо висоти суми то село дало 3.9%, міста 96.1%. На 1 мешканця випадає 10.50 зл. позички, на 1 субскрибента 237 зл. Ся цікава статистика свідчить, яке велике значіння для держави мають міста.

Вивіз коней з Галичини цілком припинився внаслідок високого цла Франції та Бельгії й упадку шілінґа в Австрії.

Норвеґія оповістила часову заборону привозу вугля з Польщі. Се наслідок норвежсько-анґлійського торговельного договору, на підставі якого Норвеґія зобовязалася 70% запотребування вугля покривати з Анґлії.

Світова продукція збіжжа. Міжнародний Рільничий Інститут в Римі обчислює сегорічну продукцію пшениці на 753 міл. квінталів, з чого на европейські краї припадає 370,8 міл. кв., в тім на Польщу 18 міл. кв. Світова продукція жита виносить с. р. 253 міл. кв., з чого Европа дає 243 міл. кв. На першім місци стоять Німеччина з 87,4 міл. кв. жита і Польща з 63,9 міл. кв. Світова продукція ячменю виносить с. р. 247 міл. кв., Европа дає 137,6 міл. кр. Світова продукція вівса с. р. 342,7 міл. кв., з чого Европа дає 188,8 міл. кв., в тім Німеччина 68,8 міл. кв., Польща 24,5 міл. квінталів.

Весь промисл в СССР працює тільки для потреб армії. Так пише паризька преса.

Анґлія зменшила на 16% привіз беконів з чужих країв.

Анґлійська кооперація має тепер 6,760.432 членів.

В Туреччині повстав сего року перший „Союз господарських збутових кооператив“.

Експерименти Росвелта в области уздоровлення економічних відносин в Америці коштували досі 15 міліярдів долярів.

Японський торговельний білянс виказав додатне сальдо 31 міл. єн.

Японський єн здевалювано від кінця 1931 р. на 60%. Наслідком того поправився платничий білянс Японії, який тепер постійно додатній. Те саме з білянсом вивозу. Найновіщі валютні зарядження Японії вказують, що вона хоче вже устійнити курс свого єна на теперішній висоті.

Від р. 1920 перше місце в експорті шовку заняла Японія. В Китаю, знищенім революцією, продукція шовку підупала.

Найбільші поклади міді є в бельґійськім Конґу, в околиці Катанґа.

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·72—5·68 зл. Золотий доляр 9·05—9·07. Канад. доляр 5·54; 1 нім. марка 2·12; 100 фр. франків 34·90; 100 чеських корон 25·50—26 зл.

Збіжжа: Підволочиська: пшениця 17—19 зл; жито 13·25; ячмінь 10·50; овес 11·--; бульба 4·50; гречка на мливо 18·50; кукурудза 25; фасоля біла 25; фасоля краса 21; горох пільний 22·50; просо 29; лен 42; конюшина чер. 90; мак синій 65; конопляне сім'я 25; грис пшен. 8·50; грис. жит. 7·75 зл. Обороти всіми родами збіжжа. Пшениця дещо подорожіла, жито, овес і фасоля подешевіли. Тенденція на загал удержана.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 кг. масла дес. 3·10; за 1 л. молока 22 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яєць 4·80—5·00 зл. — Тенденція на всі артикули сильна, на яйця звишкова.

Мід: Кооп. „Рій“ продає мід: липовий 3 зл., гречаний 2·40; з ріжних цвітів 3, гіреський 3·80 зл. за 1 кг.

Живина: Безроги на бекони 57—62 сот., товщеві 70—80 сот., телята 35—55 сот., молоді кури 90 сот., за 1 кг. живої ваги. Гуси штука 2·25 зл. Тенденція устійнена.

Посмертна згадка

† Антоніна з Кисілевських Коцюбова, жена о. Йоана, пароха в Тисьменици, упокоїлася дня 20 листопада с. р. заосмотрена Найсв. Тайнами. В. Й. П. 197—1—1

ЖЕРТВИ

1) Гр.-кат. Уряд парохіяльний в Коломиї для голодуючих на Великій Україні (збірка): Збірка в церкві 29. X бр. зл. 120·59, п. Йосифа Рудницька зл. 10·—, Збірка в Шепарівцях 9·55, 2 особи по 1 зл., п. Василина Коцуляк 1 зл., п. Наталія Павлусевич 2·— зл., п. Анна Павлусевич 2·— зл., I, IV і VI кл. укр. держ. гімназ. 8·45 зл., IV. кл. жіночої гімн. Рідної Школи 1·80 зл., о. Н. Вонсуль 3·20 зл. Разом зл. 160·59.

2) Гр.-кат. Уряд парохіяльний в Шляхтовій, п. Щавниця зл. 14·— для голодуючих на Великій Україні.

3) Гр.-кат. Уряд парохіяльний в Турильчу п. Скала н/Збр. зл. 3·— для голодуючих на Великій Україні.

Всіх наших ВП. Передплатників і Читачів просимо по можности полагоджувати всі свої орудки у фірм, що оголошуються в „Новій Зорі“.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п. 120 46-50

ОГОЛОШЕННЯ

Товариство запомоги убогих гр.-кат. Церков ім. св. Ап. Петра у Львові подає до відома членам, що Звичайні Загальні Збори відбудуться дня 8 грудня ц. р. о год. 10·30 в домівці священичої кооперативи „Власна Допомога“ при вул. Корнякгів ч. 1. зі слідуючим порядком нарад:

1. Отворення Загальних Зборів.
2. Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів.
3. Звіт з діяльности а) секретаря, б) скарбника, в) адміністратора дому Т-ва, г) Контрольної Комісії,
4. Дискусія над звітами.
5. Вибір голови.
6. Вибір Виділу.
7. Розподіл готівки.
8. Справа висоти вкладки і залеглих вкладок.
9. Евентуалія.

Коли в означеній годині не збереться відповідне число членів, о год. 11·30 відбудуться другі Звичайні Загальні Збори названого Товариства з важністю ухвал без огляду на скількість членів.

За Виділ:

о. О. Базюк голова — о. Я. Чемеринський секретар

194—1—2

КІНА

АДРІЯ: Бен Гур.
АТЛЯНТІК: Кавалькада.
КАСІНО: Бастер наварив пива.
КОПЕРНИК: Золоті сильця.
МАРУСЕНЬКА: Золоті сильця.
МІРАЖ: Пісня серця і дикі поля.
МУЗА: Дивний дім.
ПАЛЯС: Пат і Патахон на пенсії.
СТИЛЕВЕ: Мумія і ревія.
УТІХА: Остров пропавших душ і ревія.

ГЕМОРОЇДИ

Гемороїдальні чіпки ҐОНСЕЦКОГО

(з когутиком) усувають біль, печення, крівавлення, свербіння, гоять ранки і зменшують ґузи (жиляки). Продають аптики. 198—7-?

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ МАЄ СОЛІДНІ СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ ТАКОЖ ВИКОНУЄ НА ЗАМОВЛЕННЯ ВСЯКІ МЕБЛІ — ПО ПРИСТУПНИХ ЦІНАХ.

112-50-50

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда КЛЄБАНА

Львів-Знесіння, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм.) за текстом 20 сот., в тексті 30 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5. Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя, 3 грудня 1933. Ч. 92 (690).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

НЕ ЗАБУДЬТЕ, ЩО НАЙДАЛІ ДО ДНЯ 25. ГРУДНЯ Ц. Р.

мусите викупити свою будинкову полісу на 1934 рік у місцевій аґенції Т-ва Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Ватикан про признання СССР Америкою

„Ще ніколи злочин не одержав від противників такої моральної піддержки“.

Орґан Ватикану „Оссерваторе Романо” так пише про признання Большевії Злученими Державами Північн. Америки: „Признати після 16 літ безпощадних і справедливих обвинувачень революційну державу — значить признати, що та держава має таку ідею про цивілізацію, якої не можна відкинути серед допустимих доктрин і соціяльних програм. Таке рішення виходить всеціло в користь большевизму. Се його осмілює на дальші напади і на нові зазіхання. Большевизм може тепер говорити народам, що його теорія насильства, заперечення Бога, родини, законів господарства і добрих обичаїв признані рівновартними з ділами правдивого мира й цивілізації. Ніколи ще ніодна революційна сила не одержала від своїх противників такої величезної моральної піддержки”.

Переслідування Українців на Україні

За „сепаратистичну акцію“ Постишев усунув з посад кілька тисяч Українців.

З Москви доносять: На Україні відбувається тепер нова велика „чистка“ з українського елемету в урядових установах. Усунено з урядів і потягнено до відповідальности 2000 Українців. З ріжних інститутів та з високих шкіл усунено 300 професорів-Українців, з ріжних установ— 200 урядників. В економічних орґанізаціях і кооперативах „вичищено“ 3000 Українців, котрі, належачи до комуністичної партії, вели сепаратистичну акцію. З промови повновласника Сталіна на Україні Постишева виходить, що совітські власти дальше будуть вести безоглядну акцію проти націоналістичних елементів. — Так червоні товариші здійснюють клич Леніна „вплоть до отделенія“... Та се властиво слушна кара на тих, що помагали чужинцям валити свою леґальну українську владу й окупувати Рідний Край.

Чому Українці не співають в „раю”?

„Комсомолець України“ в передовиці „Лицем до культурно-масової роботи в колгоспах“ дуже дивується, що не чути пісень в українських колгоспах. Колись в українськім селі і в день і в ночі лунала пісня. Співали при всякій нагоді. Автор закликає орґанізувати хори. Видно, що тупоумний комсомолець впав хіба з якоїсь планети на землю і нічого не знає, що діялося на нещасній Україні. Там тепер нашим людям зовсім не до співу. За українську „контрреволюційну“ пісню можна попасти на Соловки. А той хоче, аби нищені там Українці ще й веселих пісень співали, щоби чрезвичайці було приємніше саджати їх до льохів і розстрілювати...

Надужиття в православній консисторії

ПАТ повідомляє з Варшави: Прокураторія окружного суду в Варшаві спрямувала до слідчого судді X-го реферу внесення, щоби розпочати слідство проти варшавсько - холмської православної консисторії за надужиття влади (арт. 286 кк. з 1932 р.). Православна консисторія давала розводи подружжам, з котрих одно було римо-католицького віроісповідання. Справа заповідається сензаційно.

Військовий союз СССР з Китаєм

Офіціоз китайського правительства „Чайна Пресс“ доносить: Совітська влада готовлячися до війни з Японією доручила свому представникови в Китаї Богомолову предложити китайській владі заключення оборонного союзу між Китаєм і СССР. Обі сторони на основі проєкту обовязуються не нападати на себе і не помагати третій державі, коли вона напалаб на одну з договірних сторін і не доставляти зброї для третої держави. Переговори в тій справі вже зачалися.

Важне рішення про долярові сплати

Найвищий Суд рішив, що всякі долярові вірительности (коли документ або вексель виставлені в долярах) треба платити лише в долярах і то в такій квоті, на яку звучав документ або вексель. Можна сплачувати і в золотих по курсі дня платности зобовязання. Торкається се випадку, коли довжник платить в приписанім речинці. На випадок проволоки, коли довжник не платить в терміні, віритель мав право жадати відшкодування за страту курсу, яка повстала наслідком недодержання речинця платности. Сю справу треба пояснити нашим селянам.

Велика облава на вовків на Гуцульщині

З Коломиї повідомляють: В останних днях відбувалася в Коломийщині велика облава на вовків. Сего року сніг впав в горах вже в половині вересня. Гуцули зігнали вчасно худобу з полонин. Вовки появилися у великім числі в сусідстві гуцульських загород і наробили богато шкід. Переведено ряд успішних облав. В районі Делятина застрілили 5 вовків. В богатьох місцях заложено „вовчі доли“.

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy, Wydział VI karny, we Lwowie, w składzie: S. O. W. Medyński, jako Przewodniczący, S.O. M. Młynarski i Dr. Locker, jako głosujący, w sprawie konfiskaty czasopisma Nowa Zorja, — na posiedzeniu niejawnem dnia 24/XI 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną, dokonaną dnia 22/XI 1933 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma Nowa Zorja Nr. 89 z 23/XI 1933 zawierającego w artykule pt. Newidomi — w całości wraz z tytułem znamiona przest. z § 24 ust. pras. z 17/XII 1862 r. Dz. P. P. Nr. 6 ex 1863, — zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. pras. t.j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego artykułu ma na celu dokładny przedruk wiadomości skonfiskowanej w czasop. Nowyj Czas Nr. 258 z dnia 19/XI 1933. Według §§ 487, 489, 493 pk. i §§ 36, 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: Medyński w. r. Protokul. Popowiczówna w. r. Za zgodność: (підпис нечиткий) st. sekretarz.

о. Т. Галущинський ЧСВВ.

Нація і держава

та їх взаїмовідношення *)

Зміст: — Помішання понять „нарід і держава“ в націоналістичних ідеольоґіях. — Населення, раса, плем'я, нарід. — Патріотизм а поганський націоналізм. — Національні й ненаціональні держави. — Відношення й обовязки держави до поодиноких націй.

1. Жиємо в добі пересадного й остреного націоналізму. Яка се дражлива справа, вказує хочби лиш та обставина, що — поминувши нечисленні виїмки — часто навіть розважні люди науки не в силі спокійно вислухати, коли говориться про нерозум і несправедливість пануючого нині т. зв. принципу націоналізму. Головно тоді, коли прийде бесіда про їх нарід та про їх батьківщину. Сей принцип, недавно видуманий, дає кождій нації право сейчас перетворитися в незалежну державу і то насильно, проти всякого історичного й політичного розвою. Звідси то націоналістичні ідеольоґії утотожнюють поняття нарід і держава як зовсім ідентичні, як се бачимо в обговорюваних статтях „Нового Часу“. Тому вважаємо за відповідне подати ясно ріжниці понять між державою й народом та взаїмне їх відношення. Свідомі того, що в добі національного шовінізму не одно поняття і не один наш вираз буде виглядати з точки погляду націоналістичної ідеольоґії як „єресь“.

2. Всі народи й раси на землі мають оден спільний корінь, бо всі вони від одних і тих самих прародичів, Адама й Еви. Всі вони виростають з того коріня неначе пні й галузи великанського дерева. Так населення землі становить одну велику родину народів, бо всіх лучить та сама кров, те саме походження; всі мають ті самі природні права. Нема на світі шляхотних і нешляхотних рас; нема вартісних і невартісних народів. І т. зв. культурні народи й ті, що стоять на першім степені розвою, мають ті самі основні й істотні права. Тому трактування деяких первісних племен як масу позбавлену всяких прав, се нелюдськість і насильство, хочби се тривало століттями і приносило незнати які матеріяльні користи.

Загалом соціольоґи не годяться, коли ходить про стисле определення поняття „нарід“. Розріжняють тут чотири ріжні назви: 1) „популюс“ т. зн. населення, се якесь число осіб політично злучених в одну цілість, без огляду на їх походження; 2) племя „стірпс“, се певна група родин, які походять від того самого прародича; 3) раса це племена й народи, які специфічно ріжняться від інших і мають питому будову черепа, свою краску тіла, волося, тощо. При тісній злуці тіла з душею мають також характеристичні духові прикмети. Раси це лиш вислід діференціяції спільного людського типу під впливом підсоня, способу відживлювання і

*) Гл. на сю тему статті о. Т. Галущинського ЧСВВ в „Новій Зорі“ чч.: 38, 40, 45, 47, 52, 64, 65, 68, 69, 72, 73, 78 і 79.

способу життя[1]), 4) Нарід знову, по думці деяких соціольоґів, походить від слова „родити“, як і латинське „націо“ від „насці“, се характеристична ґрупа людей з одної якоїсь родини і тої самої раси. Та спільнота обявляється в характері, бесіді і тотожним способом життя. Розуміється бувають також народи, котрі становлять конґльомерат ріжних рас і пород, нпр. Японці або Анґлійці. Тоді їх спільнота полягає більше на основі культурній, історичній, ґеоґрафічній і т. п.

Так отже не одна нинішна нація, навіть тепер дуже одноцільна й свідома, не має за собою спільного походження. Ось така велика й свідома французька нація, се злиття трьох ріжних племен, кельтійського, романського, й германського. Те саме можна сказати й про інші европейські нації, а передовсім про населення Зл. Держав півн. Америки, яке вже нині всі вважають за спеціяльну американську націю. Також сама мова не становить ще нації. Американці, Анґлійці та Ірляндці вживають тої самої мови, а становлять три зовсім відрубні народи; те саме треба сказати про Французів і Бельґійців. Ще цікавіший обяв дає Швайцарія, де існують три головні мови, а мимо того вони становлять націю швайцарську. З того виходить, що простір мови буває часто далеко ширший як простір населення даного народу; хоч звичайно кождий нарід уживає одної мови. Тому деякі соціольоґи подають ось таку характеристику народу: певний степень спільної культури, ті самі звичаї, обичаї, національну свідомість і стремління. В такім змислі ґовориться про національну культуру, національні звичаї, хиби, тощо — і та спільнота се виплив історичного розвою та національної свідомости. Зібравши все разом, націю як таку можна определити приблизно так: Нація се спільнота родин, що мають спільні психічно-фізіольоґічні ціхи, які довгим історичним розвоєм і вживанням тої самої мови та національною свідомістю ріжняться від других народів.[2])

Членів тої самої нації вяжуть звичайно такі річи: спільна історія, спільні звичаї, обичаї, спільні ідеї й бажання, спільна мова.

3. Як кождий чоловік з природи сильно привязаний до своєї рідні, так з любовю і привязанням відноситься до своєї народности.

З тих мотивів родиться національне почуття і національна свідомість, яка проявляється в літературі, в національних піснях, національних гимнах, національних обходах, в одязі, улюблених красках, потравах і проче. Се почуття спільноти й привязання до свого народу тому, що природне, також етично добре. І Церква таку любов признає, похваляє, а надприродне життя ласки її лиш очищує, підносить, ушляхотнює й освячує. Бо надприродний порядок ласки ніколи не усуває природного, але підносить його, просвічує й ублагороднює. Доказ на те дає нам біблійна історія Старого і Нового Завіту. Мало котрий нарід так сильно й ніжно був привязаний до своєї нації як вибраний нарід. „Над вавилонськими ріками там ми сиділи й гірко плакали згадуючи Сіон“ — які глибокі патріотичні почування пробиваються в тій простій, а такій глибоко чутливій псальмі! З яким триумфом проявляється глибоке національне почування Пречистої Діви в її прегарній пісні, коли каже: „Приняв Ізраіля свого слугу й спогадав на своє милосердя, коли говорив до наших вітців, Авраама й його сімени по віки“...

А яка глибока любов до свого народу й батьківщини являється в Ісуса Христа! Ціле своє життя і ділання ставить в рами своєї Батьківщини. Ісус говорить тодішною бесідою свого народу, науки й поучення вбирає в порівнання і притчі, які бере з природи своєї землі й історії та звичаїв свого народу. Він відчуває долю і недолю свого народу, з великим болем душі передсказує йому руїну і плаче гірко над Єрусалимом, що не зрозумів дня свого посіщення. Патріотизм Христа переняла Церква; вона його задержала, вона його боронить, вона його освячує. Церква полишає кождому народові його питомі властивости, вміє розважно і щиро примінитися до кождого народа з'осібна; полишає йому його прадідні літуґічні обряди і звичаї. Завсіди вимагає і боронить сього, щоб народові проповідати евангеліє в його рідній мові. Церква далека від безбарвного пустого інтернаціоналізму соціялдемократів; навпаки, вона найліпше й найвірніше боронить та захоронює національні питоменности народів відданих її опіці. Вона природну любов народа й батьківщини підносить до християнської чесноти. Св. Тома з Аквіну вважає любов до свого народу за обовязковий акт чесноти, справедливости і пієтизму. Тут головно належить вірність свому народові, а зрадників народа, почавши від грецького Ефіяльта аж до новочасних Юдів, що тілько горя і недолі спричинили нашому народові в останніх десятках літ, пятнує і вони належуть там, де вмістив їх безсмертний Данте — в найнисшу нору пекла. Християнство і релігія вимагають серед даних обставин з любови до народу й батьківщини жертви життя у справедливій війні і тому Церква благословить памятники упавших у війні національних героїв.

4. Як кожду добру, пожиточну і святу річ можна зловжити, скарикатурувати й надуживати, так модерний поганський націоналізм зловживає і надуживає правдивої любови народу і часто з прегарної та святої чесноти патріотизму робить дійсну карикатуру; подібно як большевики з християнських свят і обходів роблять богохульну карикатуру. Націоналізм тим неприродний і нехристіянський, що вироджується в матеріялістичну „расовість“, називаючи його „зов крови і раси“, „самопосвячення інстинктам раси“ (ґляди: "Новий Час". 1933 ч. 76). Се по правді чисто звірячорасова омана писати, що „український націоналізм кладе в підставу своїх змагань ...партикулярний принцип крови і раси“ („Н. Час“ 1933 ч. 81). Ще ліпші „квітки“ божевільного націоналізму можна визбирати з книжки Донцова „Націоналізм“. Все те означає поворот до поганського варварства. Вправді тепер не вживають для означення іноплемінників слова „варвар“, та на се місце впровадили слово „раса“. Тепер майже нічим не ріжниться расова ненависть і шовінізм від поганської теорії варваризму. Німці і Французи, Хорвати й Серби, Росіяни, Поляки й Українці, Арійці й Семіти, се слова, які не лиш електризують міліони, але запалюють до чорної ненависти, до всякого рода обид, до пониження, погорди і крівавих насильств. Тому се становище звіринної расовости не дасться ніяк погодити не лише з християнською наукою й етикою, але також зі здоровим розумом.

Національна ідея має свою вартість, але тільки в рамах релігійної ідеї. Вона тоді виробляє в народі свідомі одиниці, правдивих патріотів аж до цілковитої посвяти, дійсних героїв, уможливляє співпрацю з іншими народами, державні народи вчить шанувати, цінити і берегти права національних меншин, а недержавні підносить і розвиває поки не доведе їх до оформування себе у власній національній державі.

Сьогодня в часах панування науки і ріжних наукових матеріялістичних теорій, бачимо з одного боку — необмежене і позбавлене всякого містицизму звіряче пожирання богацтв, витворених у попередніх релігійних добах: повну руїну духової і матеріяльної культури, а з другого — такий зріст неопанованого містицизму ріжних фанатичних сект, ріжних соціялістичних пророкувань про ґрядучий „новий лад“ та „загальне щастя“ і такий розцвіт ріжних спіритизмів, медіюмізмів і т. п. культів таємних сил, якого не було в добі найтемнішого і найбільш забобонного середновіччя. (В. Липинський, „Релігія і Церква в історії України“).

[1]) Gustav Lehmacher S. J. — Rassenwerte (Stimmen der Zeit 1933. Hft. 2. cm. 73—82).

[2]) Victor Cathrein S. J. Filosofia Morale II. ст. 780 — 781.

Лемківська проблєма

Чи Лемки відпорніші проти винародовлення як інші українські племена.[1])

Коли в останніх роках на Лемківщині розгорілася боротьба за душу Лемка, зачало й наше українське громадянство, річ природна, більше інтересуватися цею віткою нашого народу, котра була досі занедбана.

Наші люди зачали частіше заглядати на Лемківщину і вслід за тим частіше можна стрінути статті про Лемківщину в наших часописах, головно в „Новій Зорі“, в „Новім Часі“ й „Народній Справі“.

Крім доброго знатока Лемківщини Петра Смереканича, що пише свої „Ревеляції з української Лемківщини“, інтересні спостереження зі своєї подорожі по Лемківщині подав на сторінках „Нового Часу“ під н. „Перелетні листки“ п. Микола Гнатишак. Тільки треба до них додати деякі застереження, поправки і замітки.

Поминувши те, що п. М. Гнатишак має деяке упередження до безженних священиків, — годі закидати перемиському епископському Ординаріятові, що в своїм шематизмі подав біля назви села Гирова „число душ неусталене задля агітацій“: бо ще й тепер по шістьох роках, коли вже на Лемківщині схизматицька дурійка притихла — не можна твердити, що число гр.-кат. чи православних на Лемківщині „аж надто досадно усталене“ тому, що маємо богато випадків навернення і крім цього не всі православні Лемки перейшли офіціяльно на схизму. Та й тих богато між чужинцями навіть не признається до православної, але до гр.-католицької Церкви.

Рівнож не можна твердити, що на Лемківщині нема зовсім мішаних подруж та щоби з упертістю Лемка числилася аж влада і тому адміністраційні чинники інакше відносяться до лемківського населення, ніж на Сході.

Що адміністраційві чинники інакше відносяться до тутешнього населення, ніж на Сході й навіть позволяють на придорожні двомовні надписи, се правда.—Але причина того не в „упертости“ Лемка, тільки в чімсь іншім: бо коли минулого року адміністраційні власти скасували на Лемківщині громадські печатки з українськими надписами й завели чисто польські,— то не можна довгого життя ворожити й тим двомовним придорожним написам. Треба було скорше дати Лемкові „Łemkowski Bukwar“, щоби в цей спосіб відтяти Лемків не лише від здорового українського, але й від „русского“ пня, а щойно тоді розправитися з придорожними таблицями...

Що до мішаних подруж, то вони на Лемківщині є — і можу навести богато, богато прикладів з життя так лемківської інтеліґенції як і з життя селян чи робітників.

А що Лемківщина задержалася в компактній масі, — то причина в тім, що на Лемківщині не було польських дворів і що ніхто з Поляків не думав пхатися в ці недоступні вертепи й гори.

За те бачимо, що де лише трохи була ліпша земля і доступніше місце, або де лише були в сусідстві польські двори — там не лише стрічаємо богато мішаних подруж, але за Лемками вже й сліди нині затирають...

Ще недавно, по світовій війні в селі Шимбарк (де тому 150 літ стареньку церковцю перероблено на косьцюл) можна було побачити стародавні гр.-кат. метрики бувших наших Лемків. Нині лишилося ще трохи гр.кат. Лемків, по противній стороні ріки Ропи, в селі Долини і в дооколичних недоступних горах — а в урожайній долині Ропи вже не знайдеш ні одного Лемка.

Те саме сталося з селами Чачів, Барновець і Рибень ново-сандецького повіту. Ще добре люди памятають, як в тих се-

[1]) Про Лемківщину або з Лемківщини в звязку з агітацією схизматиків були сего року статті в отсих числах „Нової Зорі“: 9, 10, 11, 13, 27 28, 29, 31, 36, 39, 57, 72, 84, 85, 86, 87, 89.

лах стояли гр.кат. церкви. Нині там на місци наших церков стоять хіба хрести, а з Лемків лишилися лише сліди.

Те саме можна сказати і про сусідне місточко Лабову. Ще до війни були в Лабовій всего два чи три Поляки, що говорили по українськи. А нині е їх вже не змаль половина місточка і навіть вибудували собі цього року гарний костел. А це все зробив вплив недалекого двора з Навойової, що насаджує там кольоністів, котрі саме через мішані подружжа перетягають наших Лемків в чужий табор.

Те саме сталося з містечком Мушина. Ще перед війною гр.кат. парох з Поворозника ходив по Мушині, в часі Богоявлення з колядою по своїх парохіянах— а нині лишилися там лише спольщені лемківські прізвища як Тиліщаки, Яценіки і т. п. Отже асиміляція йде й то скоро.

А треба памятати, що в Мушині була колись церква й навіть декотрі історики твердять, що Мушина називалася колись Ричивіл, а то від великого шуму, що видавала ріка Попрад. (М. Криницький „Іст. сост. нам. муш.“).

Ще гірша доля стрінула чисто українське місточко Тилич. Це місточко звалося давніше Оравою. Збудували його Німці й там мешкали. Вкінци зуб часу змінив його на пустку, що пізнати по розвалених мурах. Та з часом засів те місце український нарід, але троха нище, ніж було старе містечко. І наші вибудували собі церкву. Так було сто літ. Відтак люди просили краківського епископа Тилицкого, свого дідичного пана, щоби їм позволив заложити містечко. Епископ позволив на се радо, дав привілей і назвав те містечко від свого імени Тиличем. Дав до Церкви два лани ґрунту з тим, щоби помогли побудувати костел, як буде для кого. Маючи докладні записки о. П. Камінського ЧСВВ, авдітора гр.кат. митрополії в 1685 р., як також акти слідства в справі гр.кат. Церкви в Тиличі з 4 лютня 1682 р. — Acta Tylicensia, Ms. Nr. 82. в Архіві гр.кат. Капітули в Перемишлі,— можна сміло сказати, що в 14 ст. не було в Тиличі ніодного Поляка, бо доперва в 1682 р. маємо в Тиличі всего дванацять латинників тай то лиш двох осілих на ґрунтах.

А нині е їх в Тиличі понад 300 душ; мають свій костел, свого священика і захоронку.

Така сама доля стрінула також нинішне місточко Криницю-живець і в короткім часі те саме станеться і з Жегестовом селом, котре прилучено до Жегестова-живця як другу дільницю.

Ба, що більше! Нинішна Лемківщина займала в давних часах далеко більші простори. Автор Іван Петрович в своїх істор. замітках „Сандецкая Русь“ твердить, що Краків був колись головним городом наших Лемків. Доперва коли в 1320 р. польський король Владислав Локетек переніс свою столицю з Гнезна до Кракова, почалося гонення гр.кат. обряду і при тім винародовлювання Лемків. Їх просто прогнано з краківських рівнин, а лишилися лише ті, що жили в недоступних горах.

Що так було, свідчать про се чотири села: Явірки, Біла Вода, Чорна Вода і Шляхтова, пов. Новий Торг, що у віддаленні 10 миль від Кракова, окружені зі всіх сторін Поляками, задержали по нинішний день свою мову і гр. католицький обряд. В сусідній купелевій польській місцевості, в Щавниці називають ще до нині один лан землі „поповщина“ а другий „дяковщина“. Рівнож в поблизькій польській оселі Кросценко ще не давно по світовій війні були ще гр. католицькі метрики, за котрими нині вже слід з попелу загинув.

Д-р Шараневич, пишучи в своїй „Галицко рускоя общественной історії“ про село Чорний Потік за Старим Санчем, каже: що в 1568 р. богатий властитель Nicolaus Ligenza Castellanus Zawichostensis, Biencensis etc. capitaneus надав Іванові солтисові з Святковець (Joanno Sculteto de Swiętkowice) просторі землі і пустки по обох сторонах потока Чорного, які прилягали до посілости Петра Гладиша, щоби цей оснував село з назвою Чорний Потік і то по українському праву (villam juris Ruthenici erigere). Цей властитель надає згаданому Іванові солтисові пять ланів, яких границі в грамоті означені. Пятий з цих ланів призначено для Церкви (quintum laneum pro fundanda synagoga, alias na cerkiew). А нині в Чорнім Потоці ані в поблизу нема вже ніякої Церкви...

Отже не можна твердити, що на Лемківщині нема мішаних подруж, бо всі вичислені мною місцевости пропали або й дальше пропадають через кольонізацію і мішані подружжа, що зрештою сам п. М. Гнатишак ствердив в Шклярах і в Надїзді, бо в самих Шклярах 25 проц. населення в порівнанні зі станом з 1914 р. перейшло на римо-католицький обряд.

На кінець хочу зазначити, що головна причина припинення москвофілами агітації за православієм лежить в тім, що православні священики по декотрих лемківських селах закладають читальні „Просвіти“ або коли того не можуть, то потайки ширять українізацію між лемківським населенням.

І тому ті ще недавні, непримиримі вороги Риму, що самі спричинили схизму на Лемківщині, — нині удають великих католиків і стараються в тім „ненавистнім“ Римі про свого „русского“ епископа...

Іван Семенович.

Українська Програма
Польських Консерватистів

IV.

Польський консерватизм і Велика Україна.

Відмовивши Українцям у Польщі з виїмком Сх. Галичини, навіть права на національне істнування, а в Сх. Галичині обмеживши те право до сучасного status-y Станьчик займає ще становище супроти Великої України. Те становище він прецизує так:

„Одною з найважніших витичних ліній для Польщі є готування на повстання самостійної великоукраїнської держави але готування таке, щоб воскреша евентуально Велика Україна була від початку звязана з Польщею сильною реальною унією.

„Бо згодиться на те, коли не голосно, то бодай у глибині переконання кождий розумний Українець, що в даним, істотнім положенню українських земель й української справи:

1) Польща є єдина держава на світі, в котрої щирім інтересі може лежати повстання української держави.

2) Те воскресення не може в даній історичній конюнктурі наступити без зичливої інґеренції Польщі.

3) Обі держави, польська й українська, мусять бути відразу звязані сильною реальною унією, бо в разі повної незалежности від себе й розбіжности сусідської політики, котра з того вийшлаб, скервавилисяб неминучо в завзятих боях, чи щонайменш ослаблювалисяб постійно в засадничих незгодах — на користь очевидно когось третього.

„Отже три аксіоми — математичні істини — польської й української рації стану, яких ясне сформулования вияснює щойно доцільність як згідного співжиття обох народів, так і доцільність та конечність згідної їх співпраці на всіх областях від теоретичної науки аж до практичної політики й господарки.

„Також повинні памятати Українці з сеї і з тамтої сторони кордону, що ніхто для них задурно не буде витягати каштанів з огню. Польща зажадає від них в даним разі тісної унії на основі устадення спільности певних справ, в договорах, переведених на засаді: рівні з рівними. У висліді повстане могутна сила і польський купець буде мати таксамо легкий доступ до Чорного Моря як український купець до Балтику, а вимріяна торговельна лінія Ґдиня — Одесса стане фактом з величезною користю для Унії.

„Не виходить з того одначе зовсім, щоб новочасна Польща хотіла повторяти похибки минувшини і, гноблючи незалежницькі українські тенденції, брати на себе надмірний і архиклопітливий тягар кермувати внутрішньою управою воскресеної України. Ніщо подібне — нехай Українці полагоджують те самі між собою й уладяться, як їм тільки подобається, щоб лише зрозуміли конечність у спільнім інтересі відповідної лучности обох держав і народів“.

Таке становище Станьчика згл. польського консерватизму супроти Великої України.

Пригляньмося тому становищу.

Отже передовсім належить звернути увагу і підчеркнути, що таку виїмкову ролю Польщі в воскресенню Української Держави над Дніпром Станьчик виразно обусловлює часово, кажучи виразно два рази: 1) „в данім істотнім положенню українських земель й української справи“ і 2) „в даній історичній конюнктурі“. Значить, таку виїмкову ролю супроти Великої України Польща грає нині, в нинішнім положенню українських земель й української справи, в нинішній історичній конюнктурі. Таке обусловлення Станьчика вповні зрозуміле. Бо яке буде положення українських земель й української справи та яка буде історична конюнктура завтраї чи супроти завтрішнього положення українських земель й української справи та завтрішньої історичної конюнктури роля Польщі в воскресенню Української Держави над Дніпром буде така сама, як її представив Станьчик, того ні він ні ніхто не знає і не може знати.

Та якраз отсе обусловлення Станьчика перечеркує все те, що він написав про виїмкову ролю Польщі в воскресенню Української Держави над Дніпром. Бо, коли як коли, а якраз нині про яку небудь інґеренцію Польщі в справі воскресення Української Держави над Дніпром не може бути й мови. Навпаки! Саме нині Польща заключила з окупантом Великої України договір про ненапад і живе з ним в якнайкращій приязни.

Тай сам Станьчик, згадавши про польсько-російський пакт, заключений літом сього року в Льондоні, заявляє з притиском, що „очевидно не може бути з нашої сторони й мови, щоб ми підпис нашого уряду мали дезавувати якою небудь антиросійською акціею“, і навіть жаліє з тої причини Українців, котрі „мусять знати, що поки істнує наше дипльоматичне перемиря з Росією, то й мови бути не може про якінебудь потягнення, навіть з приватної польської сторони проти тої держави як контрагента льондонського пакту“.

Отже повторяємо: „в данім істотнім положенню українських земель й української справи“ і „в даній історичній конюнктурі“ про яку небудь ролю Польщі в в воскресенню Української Держави над Дніпром нема і не може бути й мови.

Стверджуючи се, ми зовсім не заперечуємо будучого воскресення Української Держави над Дніпром. Та в яких умовах те воскресення наступить, того нині ніхто не знає і не може знати. Тому і говорити вже нині про інґеренцію, а зокрема про зичливу інґеренцію Польщі в будучім воскресенню Української Держави над Дніпром — передчасно. Отже і встановляти вже нині взаїмні відносини між Польщею і будучою Українською Державою над Дніпром не можна.

НЕҐАЙНО І ДОБРЕ

діланють таблєтки ТОҐАЛЮ при ревматичних болях і рванні в суставах, невральгії і простуді. Вже понад 15 літ з найліпшим успіхом примінюється таблєтки ТОҐАЛЬ при цих недугах. Понад 600 лікарів, між ними богато визначних професорів потвердили успішність діланя таблєток ТОҐАЛЬ. Спробуйте і переконаєтеся самі ще сьогодня! Одначе треба звертати пильну увагу на оригінальне неушкоджене опакування. ТОҐАЛЬ можна набути у всіх аптиках.

Інвалідам і вдовам

треба знати про зміну інвалідського закона отсе:

З початком листопада 1933 р. оголошено в деннику законів зміни інвалідського закону. Вносять вони поважні вкорочення дотеперішніх прав і поборів воєнних інвалідів, вдовиць і сиріт. На основі нового зміненого закону припинює державний скарб з днем 31. березня 1934 р. виплату ренти інвалідам понище 25 прц. утрати працездатности. Від того часу буде обнижена на 10% основна рента всіх інвалідів т. зв. займанських армій (австрійської, німецької, російської), а також рента вдовиць і сиріт по поляглих тих армій. Новий закон передбачує припинення рент інвалідам нижче 45% утрати працездатности, вдовам і сиротам, коли мають понад 5 до 8 гектарів землі першої до четвертої кляси. Деякі відшкодування признає закон інвалідам 15 — 65%-овим тим чином, що накладає на ріжні приватні підприємства обовязок затруднювання на кожних 50 працівників одного інваліда, на кожних 100 працівників принайменше 3 інвалідів. Виповнення цього обовязку підприємств будуть жадати інспектори праці, і тому повинні українські установи заздалегідь приняти до праці інвалідів У. А., щоби пізніше не були примушені давати працю інвалідам, котрі дістають державну ренту.

Військові інваліди, котрі окалічіли, або окалічіють у польськім війську, повинні зголосити свої претенсії на ренту не пізніше як один рік по виступленні зі служби. Воєнним вдовицям буде держ. скарб платити ренту тільки тоді, коли вдова має на удержанні дітей понижче 16 років, або коли бездітна вдова скінчила 50 літ життя. Молодші бездітні вдови мусітимуть до побору ренти виказатися лікарським свідоцтвом, що є нездібні до праці принайменше 66 і ²/₃ прц.

Згідно з постановами нового закону скарбові палати не будуть принимати нових зголошень воєнних вдовиць і сиріт, коли старань на признання за помершого не внесли перед кінцем 1930 р.

Про заповіджене ще в березні 1932 р. виконне розпорядження до інвалідського закону, котрим частинно узгляднено інвалідів Української Армії, ані не чувати. Очевидно, доки це розпорядження не появиться, постанови закону супроти інвалідів Української Армії не обовязують.

Окремим розпорядком міністра суспільної опіки звільнені всі інваліди від громадських варт та шарварків. До видавання звільнень управнені начальники громад та старостинські уряди.

УКРАЇНСЬКЕ Т-ВО ДОПОМОГИ ІНВАЛІДАМ

у Львові, вул. Потоцького 48.

Рідношкільна анкета

Головна Управа „Рідної Школи“ скликала 28 листопада 1933 р. анкету, щоб познакомити представників української преси з теперішним станом Рідної Школи. Заступлені були: „Діло“, „Новий Час“, „Нова Зоря“, „Правда“, „Неділя“, „Наш Прапор“, „Рідна Школа“, „Українська Школа“, „Життя і Знання“ і „Технічні Вісти“. Пов. Д. Великанович відкрив анкету і представив невідрадний стан РШ. Від вересня не виплачується платень урядникам і учителям. Приходиться виплачувати старі зобовязання. Прольонґата векслів стрічає великі труднощі. У Львові РШ. має 17.000 зл. видатків місячно. На те приходить до 5.000 зл. жертв і до 8.000 зл. шкільних оплат. Пересічно місячний недобір виносить 5.000 зл. Старі борги виносять 177.000 зл. Учителі РШ вислали петицію в якій представили їх тяжке матеріяльне положення. Учительство РШ задовжене, мешкає і харчується на кредит. В голоді і холоді працюють учителі РШ, в журбі за долю своїх родин. Тому їх праця не може бути видатна на 100%. В тій справі відбулася щойно анкета кружків й учительства РШ. — Дир. Л. Ясінчук представив циферно теперішний стан РШ. В біжучім році РШ мусіла відновляти свої концесії на підставі нового закону з 11. III 1932 р Ніодна з істнуючих шкіл РШ не втратила своєї концесії. Нові закони вимагають від учительства посвідок льояльности. Досі 7 наших учителів втратило посади, бо влада не видала їм посвідок льояльности. Крім сего 6 учителів не дістало посвідок, що під педаґоґічним оглядом відповідають приписам. Разом 13 учителів РШ мусіло відійти від праці. Нова орґанізація шкіл в Польщі відбилася також на РШ. Гол. Управа РШ розписала анкету, щоби довідатися, які є домагання громадянства. Досі були анкети в 16 повітах. Внесено меморіял до міністерства освіти, була делеґація в куратора.

Тепер РШ має 33 нар. концесіоновані школи з 5897 дітьми і 153 учителями (разом з оо. катихитами). Домашне навчання (збірні лекції) відбувалося в 36 школах з девятковою системою, де 36 учителів вчило 1002 дітей. Тепер істнує 13 середних шкіл РШ, 10 ґімназій і 3 учит. семинарі. РШ закладає тепер захоронярську середну школу. В середних школах РШ було 1808 дітей і 195 учителів. В 5 фахово-доповняючих школах РШ було 414 дітей і 48 учителів. — Діточих садків було в 36 повітах разом 265 з 10.580 дітьми Вони коштували 52.800 зл., тривали пересічно 2 місяці. В садку було пересічно 40 дітей. В Торговельній Школі було 151 учеників і 14 учителів. РШ мала 3 бурси (у Львові, Чорткові й Городенці) з 134 учениками. Місячна оплата в них від 15—55 зол. — Від лютого 1932 р. істнує Порадня для вибору звання. Вона збирає матеріяли. Досі дала вона 27 устних і 21 писемних порад. — Теперішний стан кружків РШ виносить 1395 з 54.500 членами. Членів добродіїв (що зложили найменше 50 доляpів) є 83. Адміністраційна влада розвязує кружки під ріжним претекстом, не допускає до їх основання, мовляв, нема запоруки, що дані особи не будуть переступати статути... Кружки РШ вели курси для неграмотних, освітні, господарські, уладжували амат. вистави, національні свята, творили секції дорослу, діточі бібліотеки і т. д. Підчас шк. плебісциту в 1932 р. в 2500 громадах 250.000 батьків внесло петиції за поверх 300.000 дітей. Такі числа подала також Аґенція „Всхуд“. На північно-західних землях досі не вдалося поширити сітки РШ. В Ковлі староство не дозволило заложити кружок РШ. Внесено рекурс. — Заложено 3 Повітові Союзи Кружків РШ: (Львів, Станиславів і Чортків. — В останнім звітовім році від 31.VIII 1932 до 31.VIII 1933 р. вплинуло до каси Гол. Управи РШ 109.259 зл., з того з Галичини 104.529 зл., з Волині 664 зл., з Полісся 52 зл., заточенці 4.112 зл. Коляда принесла 67.524 зл. З 1%-ового оподаткування вплинуло 89.988 зл. 34 громади вставили до свого буджету разом 1389 зл. на РШ. 11 міських кружків одержало від магістратів 3.589 зл. Дещо вплинуло з сотикового фонду, з ялинок і т. д. РШ піддержує кооперативну ідею. У Львові створено заочний курс для учителів. В школах Р. Ш. є щадничі кооперативи. Вони мають 1800 зл. ощадностей. Лише 446 кооператив (всіх є коло 3000!) зложило на Р. Ш. 27.010 зл. Найбільше дала кооп. „Будучність“ в Тернополі, 8.509 зл. Кооп. в Яворові дала 4.800 зл., в Копичинцях 3.895 зл Зі Злучених Держав Півн. Америки вплинуло 3.585 дол. і 25 ц. (Обєднання 2.500 дол. У. Н. Союз 1000 дол.), з Канади 985 дол. і 52 ц. Разом вплинуло зва моря 4588 дол. і 77 ц. З Ч. С. Р. вплинуло 304 зл. і 47 кч., з Австрії 1076·50 зл., з Франції 15 фр. франків і 122 зл., з Бразилії 8·87 зл., з Китаю 19 зл. — Сам Львів спотребовує річно 233.000 зл. На се Львів складає 108.000 зл., без шкільних оплат 68.000 зл. зі збірок і датків. Решту Г. У. докладала з краю. За останні 3 місяці не виплачено платень учительству Р. Ш. Довги Р. Ш. не перевищають її майна. Одначе Р. Ш. не може зїдати свого майна. Нові шкільні закони вимагають, щоб концесіонарі (кружки) давали ґарантію, що всі приписи будуть збережені. Крім деяких богатих кружків є й бідні, за яких Гол. Управа мусить давати ґіпотечну забезпеку. Тепер тяжко найти новий спосіб здобуття фондів. Клич Рідної Школи дуже популярний по селах. Коляду на Р. Ш. треба вже наперед приготовити, щоб вона випала якнайкраще. (Д. б.).

З МІЛІОНА людей уроджених в одному році половина їх вмирає в 45-ім р. життя а одна третина доживає 60-го року життя. Ви не знаєте до котрої категорії належите. Ви можете вмерти і перед 45-им роком життя, вмерти навіть негайно а тому треба Вам заздалегідь обезпечити своє життя в користь своєї рідні. Найкраще можете це зробити через Товариство „КАРПАТІЯ“

ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

МІСЯЦЬ ГРУДЕНЬ ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ВІДНОВЛЕННЯ ПЕРЕДПЛАТИ.

ОСИП НАЗАРУК 29

ПАЛАТА ДОЖІВ

Зброївня Ради Десятьох.

Рада Десятьок мала спеціяльну зброївню, таки в самій палаті дожів і то зброївню зложену з найлучшої зброї та призначену до ужитку на випадок якби хто пробував замаху стану в самім осередку влади Венеції. Та обережність свідчить очевидно про розум Ради Десятьох, бо закон законом а факт фактом. А найпростіша річ се поставити всяку владу перед доконаним фактом. Навіть сама можливість того перепинює нераз великі річи. Якби так памятала була про се влада Галицької Держави в 1919 р., то ніхто бувби не грозив їй вистріляннем в разі приняття лінії Буг — Стрий і сегодня карта Европи булаб виглядала інакше. Інакша булаб і доля нашого народу.

Отже розумна влада Венеції не дивилася на те, що мала закон, який дозволяв без ніякого суду викинути через вікно кождого, хто увійшовби узброений до Салі Великої Ради (розуміється, викинений через вікно з такої висоти напевно не вийшовби з такої пригоди без зломаного хребта). Не дивилася на те, тільки на всякий випадок мала приготовану таки в палаті прекрасну зброю й відповідних довірених людей до орудування тою зброєю. Тепер та зброя зложена в трьох кімнатах. Вона походить переважно з 15 і 16 століття.

Саля Ґаттамалятти або Саля Коня. Всі три салі, котрі вже від 1532 року становили зброївню Ради Десятьох (передтим була в них тюрма), се просто рай для писателя історичних повістей! В першій з тих саль, званій Салею Ґаттамалятти або Салею Коня, замітні отсі річи: зброя кондотера Еразма Ґаттамалятти на коні і зброя великого приятеля Венеції, французького короля Генрика IV, дальше всякого рода і всякої форми лянци, списи, частини зброї званої „воловими язиками“, галябарди, турецькі фляґи і т. д.

Саля Морозінія. Тут є по мистецьки вироблені дула гармат Альберґеттія, довгі венецькі мечі, котрі дуже рідко можна зустріти в інших музеях Европи, тут їх богато, т. зв. „сикавки куль“, предтечі сучасних кулеметів, мають по 20 дул разом злучених, чудові штилети і взагалі всяка рідка зброя. Тут і бронзовий бюст Франческа Морозінія, від котрого має імя ця саля.

Саля Стрільниць. Тут видно вже не тільки зброю всякого рода, особливо пістолі й пікельгавби в формі птасячих дзюбів, але також трофеї з вигранних битв, головно турецькі.

Втома моя так поступила, що я вже прямо не чув своїх ніг. Одначе зброївню Ради Десятьох переглянув я мимохіть двічі, бо мусів вертати тими самими кімнатами: дальше не було вже ходу. Отже за другим разом побачив я ще ріжні дива, яких за першим разом не запримітив: прототипи сучасних револьверів, мечі в формі вахлярів, сагайдаки повні довжезних стріл, щити з міцно прасованої шкіри, якісь таємничі печатки на зброї, зложені з двох латинських цифр ЦХ, такі самі знаки бачив я й на старих замках дверей. Значіння їх не знаю. Дальше бачив я трикутний турецький прапор здобутий в битві під Лепантом, найважнішій з битв, які взагалі мала Венеція, як також ліхтарні з воєнних турецьких кораблів і їх бунчуки*). Звертає увагу бюст Брагадіна з 16 ст. Чи се той сам, що був венецьким послом до султана Сулеймана Великого й у Царгороді бачив його жінку, нашу Настуню Лісовську з Рогатина тай оставив нам її опис, — не знаю. Здається, що той сам.

В провіднику зазначено, що в зброївні Ради Десятьох є старезний шолом, званий „шоломом Аттилі“. Я шукав за тим шоломом, бо від вчасної молодости моєї притягала мою уяву до себе могутна постать Аттилі, званого „Бичем Божим“. На жаль не міг я знайти його шолома. Може колись вспію написати історичну повість про ґеніяльного дикуна, котрий переходив також нашу землю й було їй тоді приблизно так тяжко як за Леніна й Постишева, двох дикунів сучасности.

Фоґолярі пише, що Рада Десятьох особливо наказувала „массерови“ (майстрови зброї) наоливювати старий „шолом Аттилі“, щоб не нищився і ще більше наказувала що шість місяців на ново набивати тодішні „міномети“, стрільби, що метали більшу скількість куль нараз, як також держати в зброївни достаточний за-

*) Лепанто або Навпактос, грецька пристань для Акарнанії й Етолії, тепер маленька оселя (не цілих 4.000 душ). В р. 1571 воєнна фльота венецько-еспансько-папська побідила тут турецьку фльоту й осводила захід від великої небезпеки.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець іменував кардинала Фумасоні Бйондія покровителем хорватської колегії св Єроніма в Римі.

Перше свято КАУМ. В день св. Архангела Михаїла, Покровителя Католицької Акції Української Молоді, згадана Організація обходила своє перше свято. Преосв. Іван Бучко відправив в храмі св.Юра Архієрейську Службу Божу. Відповідну проповідь виголосив о. пралат Куницький. Відтак відбулися святочні сходини, в яких взяли участь Преосв. Іван Бучко, члени АЕпархіяльної Ради КАУМ, представники львівських кружків КАУМ і гості. Промовляли: голова АЕпарх. Ради КАУМ інж. А. Мельник і Преосв. Іван Бучко. Вкінці приявні зложили поклін ВПреосв. Митрополитові Кир Андреєві.

Преосв. Йосафат, Еп. перемиський, висвятив дня 21. XI. в церкві ОО. Василіян у Кристинополі девятьох василіянських студентів богословії на діяконів.

КАП подав до „Осс. Ром.“ згадку про врочисте святкування 150-ої річниці гр.-кат. Семинарії у Львові (допис має 23 рядків).

Між церковними Властями й генеральною дирекцією польського радія дійшло недавно до порозумінняв в справі трансмісій церковних богослужень, проповідей та конференцій релігійного змісту. — Такі трансмісії будуть відбуватися в усі неділі та свята. Трансмісії для цілої Польщі мусять мати попередну апробату Епископату, місцеві трансмісії попередну апробату місцевого Ординаріяту. Дирекція згодилася не приймати некатолицьких релігійних трансмісій, особливо трансмісій ворожих кат. релігії, як також таких, що не мають апробати Епископа. Під тими умовинами згодився Епископат поручати радіо (при допомозі духовенства) як дуже пожиточний орудник для поширення віри, моралі, штуки, науки та національної (польської) культури.

Новий костел посвятили в с. Йосифівка, пов. Тернопіль.

Тов. св. Єроніма в Загребі існує вже 65 літ і займається поширенням доброї преси. Дотепер видало 406 книжок в більше як 8 міл. примірниках. Членів має 72 тисячі, великий „Дім доброї преси“ і... 200 тисяч динарів надвишки! Як нам далеко до Хорватів!...

У Брукселі повстав комітет оборони кат. прав у Палестині.

пас пороху, куль і льонтів, — розуміється на своїх любих співгорожан, на випадок якби їм захотілося якої небудь зміни в формі влади або хочби лише інакшого її виконування.

Отсе повинні особливо докладно затямити собі будучі шефи української влади й не уважати на ніякі шепти і крики про „трусівство“, тільки передовсім себе відповідно забезпечити перед своїми любими ближніми: бо без того ніяка праця на довшу мету неможлива. А ті „герої“, котрі обережність прозивають „трусістю“, майже все перші втікають і оглядаються притім так трівожно на всі боки, що аж сміх бере, сміх серед найбільше трагічних ситуацій.

Та забезпечування влади очевидно не вимагає посвячування найважніших фронтових позицій, як се було у Львові за часів нашої влади. Я тоді питав одного з наших комендантів, на що він держить сторожу в „Народнім Домі“, коли такій важній позиції як головний двірець загрожувала втрата цілковита (ми ще посідали там свою залогу бодай в його частині). Відповів, що хоче бути близько політичної влади...

Переходячи збройовнею Ради Десятьох, де містяться найбільш вишукані й найхитріші роди зброї, приготовані очевидно і зовсім оправдано на співгорожан, не міг я увільнитися від глумливої думки, що над тою прегарною збіркою всяких знарядів до убивання людей добре булоб помістити надпис: „Мир Тобі Марку, Мій Евангелисте“...

(Дальше буде).

Повідомляємо ввічливо Всеч. Духовенство, що надійшов свіжий транспорт оригінальних, угорських і австрійських,
БОГОСЛУЖЕБНИХ ВИН
першої якости
Висилаємо, почавши від трох фляшок, за післяплатою по зниженних цінах. Цінники на бажання даром і оплатно.
ВІНІМПОРТ Львів, Краківська ч. 7.
Телефон: 73-60
Торговля вин 193—2—2

Безробіття інтеліґенції

2) Після реферату ред. В. Целевича про безробіття серед української інтеліґенції перший забрав голос в дискусії інж. Вітковицький. Він висказався за тим, щоб вибрати окремий комітет, що підготовивби плян праці. — Інж. Творидло: Референт вибрав тільки безробіття інтеліґенції. Та безробіття є також на селі і в місті. На ті дві теми треба окремих рефератів. Одначе ми безсильні супроти безробіття селян і робітників. Щодо інтеліґенції то ми можемо перевести намічений плян праці. Передовсім наша молода інтеліґенція не вміє працювати. Прелеґент сказав, що наші центральні установи повинні брати на практику молодих людей. Показується, що серед великого числа практикантів (понад 100 перейшло практику в Центросоюзі) тільки дуже мале число їх має поняття про роботу. Чи не требаб повести акцію між студентством, як воно має практично приготовлятися? Ми не звертаємо уваги на студентів і на спрямовування їх до практичного знання. Ремісничий світ каже, що ми не маємо освічених ремісників. Інші народи, як прим. Французи, мають дуже богато освічених ремісників. Всі ми знаємо, що Батя, Форд і ін. йшли до практичних фахів і доходили до чудес. В наших містах є зрив до творчости. Одначе майже всі наші ремісники ще розпорошені. Ми інтеліґенти відскочили від села і ще не пристали до міста. Ми висимо в воздусі. Ми не звертали уваги, що в місті криється велике жерело творчости. Свого часу була манія на аґрономів. Нині аґрономи найбідніші! Селяни не хочуть платити аґрономам. Серед моря селянства аґрономи не мають піддержки. Бойкотувати всі державні посади шкідливо. Не можна так сказати, що ми не сміємо йти на державні чи комунальні посади. Не треба поширювати відрази до державних посад, бо і там потрібні наші люди. Падає число наших учеників в гімназіях, але нема зросту в фахових школах. Треба захопити всю суспільність до економічної творчости. Комітет для поборювання безробіття можна створити нині. Його треба зложити не з представників установ, занятих від ранку до ночі, але з діяльних людей з ріжних установ. Не творити фонд безробіття але фонд роботи. В Українськім Технічнім Т-ві повстала ідея створення Промислового Банку. Та досі нема реальних висліджів, бо ніхто не хоче дати грошей. Нині справою безробіття займаються всі стани, народи і держави. — Ред д-р М. Стахів: Треба підійти до справи практично. Чи приявні уважають, що треба вести плянову боротьбу з безробіттям? Коли так, то треба вибрати особистий комітет, але так комбінувати, щоби всі установи були заступлені. На вибір комітету треба назначити друге зібрання. (В міжчасі сходяться представники ріжних установ, головно економічних. Число приявних зросло з 23 на 36 осіб). — Проф. А. Березовський: Нар. Організація скликала безробітних і вони вибрали свій комітет. Безробітні чекають з тривогою на висліди сеї наради. Нам належиться у Львові хоч 15% в самоуправних установах. Треба створити кооп. „Праця“ з низькими уділами (2 зл, + 50 сот. вписове), котра давалаби працю безробітним. Нині треба вибрати комітет для поборювання безробіття. — Інж. Палій (директор „Маслосоюзу“): Тут повинні бути представники всіх установ. Треба докладно передискутувати основи праці. Комітет зберe кілька тисяч і виробить 10 посад — а се мало. Треба лучше підготовити справу. Програма праці комітету мусить бути закроєна на широку міру і з пляном. Нині є місце для всіх безробітних інтеліґентів. Мусить бути опрацьована ширша програма. Треба скінчити з методою службових договорів. Се перешкоджує в приниманні службовиків. Часто чуємо безнадійні нарікання. Треба говорити, як маємо виховувати молодь. Один молодий чоловік написав до нас розпучливого листа: „Ратуйте мене з родиною, бо гину!“ Ми йому дали працю, але щось йому не подобалося і він утік — на другий день! Нам треба школи життевої дійсности. Коли хтось життєва нездаль, звертається до громадянських установ. Деякі наші працівники відстрашують людей від наших установ своїм нетактовним поведенням. Се брак культури. Ми за бідні, щоби позволити собі на люксус удержувати громадянських шкідників. Навіть люди з поважним стажем роблять великі шкоди. Під „стенку“ з такими людьми! Тоді буде місце для порядних людей. Як нація може дивитися на те, що деякі одиниці виступають проти наших установ, щоб повалити їх. Місце для праці є. В нашім „Маслосоюзі“ є 200 посад для аґрономів, 100 для ветеринарів. Вони діставалиби пр. по 200 зл. місячно і велиби працю по селах. Місце для здібних робітників знайдеться, треба тільки вміти і хотіти працювати. „Спілка Аґрономів“ наробила богато шкоди. Я проти творення кооп. „Праця“, щоби хтось знов вибрати комітету, бо ким ми уповноважнені до такого вибору? Треба з признанням підчеркнути ініціятиву „Супруга“. — (Д. б.).

ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

в „Маслосоюзі“ в справі нововідкритого птахомясарського відділу.

2) В кімнаті Управи „Маслосоюзу“ дир. Паліїв сказав: В імени дирекції „МС“ щиро витаю представників нашої національної преси, яка все піддержувала наші економічні установи. Маю також глибоке переконання, що вона щиро й річево віднесеться до нового підприемства „МС“. Ми спросили пресу, щоб запізнати її з нашою працею. Одначе на вступі застерігаємося, що ми не бажаємо пустої слави ні незаслуженої реклями, лише просимо річево інформувати нашу суспільність про нашу роботу. Ми нічого не скриваємо і все вияснимо, про що нас спитаєте. Ми хотілиби, щоби Панове були переконані, що ми трактуємо „МС“ і його аґенди не як інституцію, що служить одиницям, але як добро загалу. Сего нового підприемства не відчиняємо на те, щоби ратувати фінанси „МС“, бо наша інституція сего не потребує. Наш білянс за 3/4 б. року додатний. Не на се також відчиняємо сей відділ, щоби експериментувати і робити якісь роспучливі кроки. Наш кождий крок обдуманий й обережний. Ми рішили лише доказати, що є ще безліч невикористаних ділянок в економічнім житті, які можна використати з успіхом і з хісном для продуцента й консумента. Бо в нас вкорінилося якесь хибне переконання, що вже „все“ зроблено і нема місця на ніяке нове підприемство. Справедливо підмічено в котрімсь з наших часописів, що в нас тяжко рішаються на нову ділянку, лише масово кидаються на ділянку успішно ведену іншими. Приклад: 6 наших пекарень у Львові, хоч є місце що найвище на три! Ще одна річ: українська суспільність мусить вчитися нових ділянок господарства, бо йдуть тяжкі часи на нас, ще тяжчі ніж були досі. Новелізація кооперативного закона глибоко вріжеться не лише в організм нашої кооперації але й нашого освітного та політичного життя... Наша кооперація се загально національне надбання. Одначе є в нас ще люди, які не відріжнюють інституції від осіб, котрі в тих інституціях працюють та через немилі їм особи вдаряють по самих інституціях. В деякнх часописах появилися неточні або тенденційні інформації про Маслосоюз. Сю справу мусимо вияснити. В справі дальших фахових інформацій про птахомясарський відділ уділяю голосу д-рові Томашевському.

Др. Е. Томашевський: Західно-українські землі се типовий край дрібних господарів. Населення годує богато птиці. В буджеті нашого селянина дохід із птиці становить велику позицію. Експорт птахівничих продуктів з Польщі стоїть на третьому місці. Від 1924 р. сей експорт росте. В 1928 році експорт зріс до 170 міл. зл. В останнім році зменшився до 120 міл. На кождих 100 зл. в експорті припадає 80 зл. на яйця, 10 на піря і 10 на птицю. Експорт яець зменшився, птиці збільшився. 60% польського птахівничого експорту походить з українських земель, решту дає Познанщина і Мазури. Перед 4 роками вивозили живу птицю до Німеччини. В Німеччині зараз за кордоном годували і продавали тучену птицю. В 1929 р. зродилася думка експортувати биту птицю, бо се корисніше. Тоді повстала перша фірма для експорту битої птиці в Каліші, але скоро впала. Потім повстали ще дві експортові фірми в Люблині і Ґдині, але по році й вони зліквідувалися, бо нефахово їх ведено. Тоді повстала велика експортова фірма у Варшаві Готгельф. У Львові також була повстала фірма для експорту битого дробу „Дробекс“, але теж зліквідувалася. Експорт за границю тепер не оплачується, бо в тих краях, котрі ввозили дріб, як Франція, Німеччина й Італія, піднесено мито. Лишилася одна Англія. Досі ніхто ще в Польщі не занявся доставою фахово битої птиці краєвому консументови. Сеї справи піднявся Маслосоюз. Тут на внутрішнім ринку торговля живим і битим дробом досі виключно в руках Жидів.

(Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ПОЛЬСЬКА АКАДЕМІЯ ЛІТЕРАТУРИ

На чолі — офіційно — ріжних правительств „диктатора в аксамитних рукавичках“ маршала Пілсудского стояли досі ріжні люди. Свою функцію вони виповнювали досить без рукавичок, більше в дусі військової тресури, ніж „цивільного“ виховання. Майже всі ті правителі журилися більше інжиніріею, ніж фільософією. Щойно теперішний преміер Єнджеевич — хоч теж з полковників — повів зовсім інший курс: звернув від тресури до виховання, від доріг і будинків до культури й душі. І саме з духа того нового напряму виросло нове цікаве явище: Польська Академія Літератури (в скороченні ПАЛь).

Тому 13 літ — щасливе число режіму — визначний польський письменник Жеромський оповістив проект такої Академії. Sero molunt molae deorum, щойно тепер зреалізував той проект преміер Єнджеевич розпорядком Ради Міністрів з дня 29 вересня 1933 року. Академія — як каже сам преміер в інтервю поданім у часописи „Пйон[1]) —

„Се висліз глибокого зрозуміння зі сторони Правительства конечности приступити в черзі головних державних проблемів до проблемів звязаних зі справами духової культури. Се бажаю підчеркнути з особлившим натиском, бо таке моє найглибше переконання, що розвязування політичних і господарських проблемів усе й передовсім мусить служити піднесенню рівня духової культури суспільства, котрої першенство в ієрархії вартостей вбірного життя мав я нагоду нераз підчеркнути“.

1-ий розділ розпорядку про ПАЛь каже:

„Бажаючи забезпечити польській літературі належне їй становище в життю нації, відповідне до її великих заслуг у піддержуванні національного духа в часах боротьби за незалежність, як також вивищити її як знаряддя через котре висказується душа народу в найбільш ідеальних первнях, як також уможливити польським письменникам впливання на суспільність в напрямі скріплення почуття польської державности і співпраці з Правительством над будовою світлої будучности Польської Держави, — установляється Польську Академію Літератури“.

Обовязком ПАЛ-и репрезентувати польське мистецтво, письменство й „виступати з ініціятивою починів, змагаючих до підйому рівня польської літератури“. ПАЛь має дальше співробітничати з правительством в усіх його починаннях для добра польської культури й мистецтва.

Дальше має ПАЛь видавати опінії на желання державної влади в справах що до польської мови, літератури й культури. Має роздавати літературні надгороди, кваліфікувати книжки й відзначати їх заміткою „відзначені ПАЛ-и“, отже бути свого рода провідником у лектурі для суспільности. ПАЛь має право покликувати і зпоміж нечленів Академії особи на почесних членів і давати їм почесні відзнаки, отже може проникати також і в ділянки нелітературні. Таким чином ПАЛь буде свого рода новою капітулою для роздачі почестей творцям польської культури. ПАЛь може покликувати на членів-кореспондентів визначних чужинців, отже буде наче амбасадою польської культури закордоном.

ПАЛь се самостійна установа й не лучиться з іншими подібними Академіями в Польщі. Президію ПАЛ-и вибирається що 5 літ.

Щодо співпраці з правительством, то як примір такої праці преміер Єнджеевич подав бібліотечний закон та проблеми навчання літератури в школах, т. зн. опінювання шкільних програм.

Академію складає 15 членів, з них 7 покликує правительство, решту вибирає тих сім номінатів. Як бачимо, то проект Академії з її статутом дуже гарний і безперечно заслугує на повне признання.

Та, але... Всі людські почини, хоч які нераз реальні в засновках, в житті набирають нераз зовсім іншого вигляду. Так вийшло і з ПАЛ-и. Преміер Єнджеевич послужився — з конечности — в конкретнім творенні ПАЛ-и „патентованим“ пілсудчиком письменником Юліем Каденом-Бандровским, редактором літературного відділу урядової „Газети Польської“. Сей пан Каден-Бандровский дуже дивна людина. Має свою легіонову традицію і вона веде його вгору. Та рівночасно се глибоко розкладовий тип: майже безвірок, вміє лучити похвалу Берестя н. Б. з толеранцією для комуністів[2]). При тім всім Каден-Бандровский зумів поставити себе на становищі sui generis диктатора урядової літератури; не диво, що молодий письменник Uniłowski назвав його „menda literatury polskiej“...

Кажуть, що той саме Каден-Бандровский був інспіратором вибору номінатів ПАЛ-и... Всетаки на місця 7 номінатів ПАЛ-и вийшли люди гідні традицією, зате своїм психічним настроєм надто... сонні. Не диво, що рухливий „бароковий чоловік“ Каден-Бандровский своїм талантом і динамікою зумів загріти їх до вибору деяких менче гідних, зате „своїх“ людей. А ті „свої“ люди не то що не піднесуть авторитету ПАЛ-и, а мабуть сильно його обнижать, коли не осмішать... Хоч з другої сторони можливо, що „сонні авторитети“ ПАЛ-и (злобні язики називають їх „палами“) силою своєї інерції стримають стрімголовість „вільнодумців“. Номінати ПАЛ-и такі:

Вячеслав Берент, *1873, лавреат державної надгороди, повістяр. Головні твори: Fachowiec, Próchno, Ozimina, Żywe kamienie, Wywłaszczenie muz. У всіх творах сего першорядного стиліста „основний мотив краса як ціль, напрям і вираз живого реального істнування.“ Сенс життя бачить Берент-психольог у потребі конфлікту між волею буту, ризика й жертви а інстинктом духової й матеріяльної осілости“. Зі становища католицької критики Берента годі вважати здоровим письменником: у нього богато непотрібного еротизму, неохота до Церкви й деяке ніцшеанство.

Петро Хойновский, * 1885, новеліст і повістяр. Варт поручення його повісти: Kuźnia, цікава Dom w śródmieściu. Інші речі не надто гідні поручення: в них мізогінізм, егоїм, еротизм. Хойновского порівнюють з Мопассаном і треба признати, що се порівнання досить удачне.

Юліян Каден-Бандровский, *1885 лавреат державної надгороди, повістяр, журналіст, спец від політичних повістей. Історик польської літератури Ст. Колачковский так його характеризує:

„В змаганні до ультрареалізму впадає автор в шаржу й ординарність, перетягає рисунок, даючи у висліді не образ дійсности, але накопичені зломи її форм доведених до потворности, в дусі німецького експресіонізму... Внутрішня порожнеча героїв, недостача ідеї, при бароковім надмірі ефектів оставляє по лектурі вражіння двояке: томлячого перевантаження і пустки. Великі повісти Кадена Бандровского нагадують німецькі монументальні будівлі, котрі зразу імпонують своєю величиною й розмахом, та коли їх близше пізнається, зневохочують мілкою поверховністю ефектів і браком смаку. Тим пояснюється також розголос у хвилині появи таких творів і їх скоре потонення в непамяти та недостача охоти другий раз їх читати“. —

А інший польський визначний історик літератури Ст. Лям характеризує повість Кадена-Бандровского ось як:

„Хвилинами маємо вражіння, що ціла повість написана на те, щоби показати справність в аналізі бруду, зіпсуття й тої неморальности, котра межує з розпустою в життю та порнографією в письменстві“.

Шахтарські повіста Кадена-Бандровского се виразна пропаґанда комунізму; совітське правительство видало їх по московськи, отже просто дало своє імпріматур тим творам... Важніші твори: Generał Barcz, Miasto mojej matki, Czarne skrzydła, Mateusz Bigda і б. і.

Міріям (=Зенон Пшесмицкий), *1861, поет, один з орґанізаторів струї „чистого мистецтва“ в польській літературі, перекладчик, літературний критик і видавець творів Норвіда. Сьогодня — „сонна“ велич.

Софія Ригер Налковска * 1886, повісти і драми. — „Письменниця дуже ексцентричних поглядів. Разить її приземність життя, душиться в ній, та не вміє з неї видобутися, бо не має благородних ідеалів, вищих понад дочасність людських змагань. Звідси родом помішання у неї добрих і злих засновків... Занадто богато місця присвячує чорним характерам, примикаючи очі на ясні сторінки життя. Дальше пропагує вільну любов і незалежну моральність, симпатизує з соціялізмом, допускає неомальтусіянство, самогубство й убивство, признається до віри в фаталізм“ — пише про Налковску один польський критик літератури, католицький священик. Важніші твори: Rówieśnice, Charaktery, Romans Teresy Hennert, Niedobra miłość і б. і.

Вячеслав Серошевский, *1858, визначний повістяр і самостійницький діяч. У своїх — переважно екзотичних — творах має нахил до соціялізму й натуралізму. „Вірить лише в людей“. Релігія — на його гадку — неприхильна для поступу знання. Натомісць досить чистий щодо VI. заповіди. Важніші твори: Na kresach lasów, Risztau, Zamorski Djabeł, Małżeństwo, Tułacze, Ol-Soni-Kisań і б. і. На старість ґравітує до „державної“ релігійности, як звичайно польські письменники.

Леопольд Стафф * 1878, визначний поет-лірик, перекладчик і драматург. Одинокий з номінатів ПАЛ-и, що признається тепер до віри в особового Бога й за се йому навіть кілька літ тому не хотіли дати державної надгороди (!). Хоч вийшов з рядів прихильників „чистого мистецтва“, Стафф не має в собі нічого естетизуючого, навпаки — він завсіди повний життєвого еляну і „снів про потугу“. Незвичайно плідний і трудячий, має в своїм поетичнім дорібку богато цінних річей. Найбільш гідний поручення його останній твір: збірка лірик п. з. Ucho igielne, за котрий признано йому державну надгороду. Є в тій збірці богато релігійних віршів, у яких автор порушив своє навернення до Бога, нужди безрелігійного світа і подібні величні теми. (Кінець буде).

[1]) Коротко перед відкриттям ПАЛ-ю появився в Варшаві літературно-суспільний тижневик „Пйон“. Його „лице“ хоч звернене в правительственний бік се дальше потвердження вістки про „ухил“ від інжинірії до культури. Рівночасно „Пйон“ мабуть має бути тараном на комунізуючі „Вядомосьці Літерацке“ й і. подібні їм приватні „вишинки культури“.

[2]) Написав прим. дуже прихильний вступ до большевицької повісти комуніста Ясеньского (Жида) „Palę Ragyź“, котру навіть ультраліберальне французьке правительство сконфіскувало, автора виселено з Франції. Таксамо майже в большевицькім дусі написані повісти Кадена-Бандровского з життя польських шахтарів.

Нові видання

Добрий Пастир. Рік III. 1933 ч.3. Станиславів—Перемишль. Ст. 165 — 244. Зміст: о. Д. Ткачук ЧСВВ: Хто заснував згромадження СС Служебниць Неп. Зачаття Прч. Діви Марії? — о. д-р В. Василик: Почитання Найсв. Серця Ісуса й Апостольства Молитви в посланнях і зарядженнях Високопреосв. Григорія Хомишина. — о. О. Орський: Корпораційний устрій у світлі Енцикліки Пія XI „Quadragesimo anno“. — В. Д.: Статистика католицького Сходу. — На вибрані теми: о. д-р В. Баран: Проблєма „укритого життя“ та її значіння для душпастирства. — о. Л. Бурнадз: Будьмо слугами вірних! Кат. Церква, містичне Тіло Христа і потреба такої проповіди й як її перевести. — Душпастирські питання й випадки. — Церковний огляд. — З нашого церковного і релігійного життя. — Вісти з католицького світа. — Нові книжки й видання. — Книжки й часописи надіслані до редакції. — Се число особливо інтересне статтею Впр. Архимандрита ЧСВВ про основника Згромадження СС. Служебниць. Також дальші статті стоять вповні на потрібній висоті. Особливо цікава стаття Впр. д-ра о. В. Барана: „Проблєми укритого життя“. Богатий відділ рецензій. Вже перші три річники „Доброго Пастиря“ становлять гарний набуток для кождого священика.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

РАДА МІНІСТРІВ ПОЛЬЩІ **незабаром представить соймови 50 законопроектів. Справа нового пресового закону тепер неактуальна. Вона буде полагоджена щойно по переведенню реформи конституції.**

ДЕРЖАВНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ доповнила склад польського сойму, оповістивши, що на місце *померщого посла* Олесницького (УНДО) входить до сойму Ілько Лисий, приватний урядник з Винник к. Львова. На місце б. посла (УНДО) Кохана, котрий зрікся мандату, входить А. Гривнак, радикал селянин з Рогатинщини.

В СПРАВІ ВИБОРІВ ДО РОМУНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ конґрес Української Національної Партії в Ромунії одноголосно рішив: дати президентови партії д-ру Володим. Залозецькому повновласть самому рішати, як У. Н. П. має поставитися до сих парляментарних виборів. Нарада Конґресу тривала 5 годин.

„УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА“. Так називається орґанізація Українців в Шангаю. Вона приміщена на терені французької концесії. Наслідком інтриґ російських еміґрантів французький консулят заборонив був діяльність „Громади“, одначе тепер сю заборону відкликав.

ВИСЛІДИ ВИБОРІВ до міських рад в Познанщині і на Поморю виказують, що побіда санаційного табору не така велика, як подавали перші вісти. Поодинокі виборчі листи здобули отсі мандати (в скобках цифри мандатів з 1929 р.): ББ в обох воєвідствах 924 мандати, т. знач. 49.5% (491), ендеки 651 (728), НПР 108 (365), ППС 24 (125), Німці 53 (163), хадеки 3 (131), безпартійні 17 (72). Людовці не здобули ні одного мандату, стратили 51. До поділу остає ще 80 мандатів.

НІМЕЦЬКИЙ ПОСОЛ в Варшаві фон Мольтке був на послуханні в марш. Пілсудского. Анґлійська преса окреслює сю візиту як продовження розмов польського посла Ліпского з Гітлєром.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА ввела новий термін на означення „Поморського Коридора“ — „Надвислянський Коридор“, зачислюючи до нього також Познанщину.

В ГІТЛЄРІВСЬКІЙ ПРЕСІ проявляється чимраз виразніша ворожість до монархістичних орґанізацій. Розвязано вже кілька льокальних орґанізацій монархістів. Се знак, що рух Гітлєра піде мабуть інакшими шляхами ніж ішов рух Муссолінія.

НАЦІОНАЛІСТИЧНА ПРЕСА Франції особливо озлоблена на Анґлію, що вона пхає Францію в „зрадливі“ обійми Гітлєра, кажучи, що за братання Парижа з Берліном заплатить Франція.

ФРАНЦУЗКО-СОВІТСЬКІ ТОРГОВЕЛЬНІ ПЕРЕГОВОРИ розбилися (АТЕ).

ПО ВИБОРАХ В ЕСПАНІЇ, в котрих побідили праві, хоч при владі є ліві, заносилося на монархістичний переворот. Правительство носиться з думкою уневажнення виборів і зарядження нових. Більше поміркована еспанська правиця зажадала від правительства заключення конкордату з Римом, амнестії для політ. вязнів, звороту сконфіскованих дібр і т. п. Положення в Еспанії дальше непевне.

В ПОРТУҐАЛІЇ мала вибухнути революція. Одначе правительство упередило заговірників й увязнило їх.

„ВОЗРОЖДЄНІЄ“, орґан російських монархістів, напало на головного редактора варшавської російської „Молви“ Філософова за фразу, що „СССР став тепер менше заразливим ніж був тому 15 літ“, закидаючи Філософову проповідування примирення еміґрації з большевиками.

В ХАРБІНІ (Манджурія) увязнено 14 совітських горожан.

БЕРЛІНСЬКИЙ ЧАСОПИС „Райсхварт“ пише, що палестинські Араби удержують взаємини з гітлєрівцями в Берліні. Гітлєрівці поучують їх як вести протижидівську пропаґанду й орґанізувати протижидівські виступи (ЖАТ).

В ЯПОНСЬКИХ ВЯЗНИЦЯХ по словам міністра внутр. справ сидить 12.000 комуністів.

ЦІКАВИЙ ПРОЄКТ полагодження европейських конфліктів висунув льорд Ротермир в "Дейли Мейл". Він предкладає заключення анґльо-німецького оборонного союзу, котрий доповнювавби такийже союз французько-німецький і французько-анґлійський. Заяву Гітлера називає льорд Ротермир найбільш мировою від війни. Порозуміння Англії і Франції з Німеччиною вважає льорд Р. найліпшою ґарантією економічної й політичної відбудови Европи. Німеччині треба піти на уступки, дозволити спрямувати надмір її населення на російську територію, бо Німці, се одинокий нарід, каже автор, котрі можуть завести порядок на території б. Росії.

ЗАГАЛЬНУ УВАГУ ПОЛІТИЧНОГО СВІТА звертає тепер розмова Гітлєра з французьким амбасадором. „Еко до Парі“ *пише, що Гітлєр особливо натискав у* розмові на зрівнання Німеччини у зброєннях і на полагодження справи басену Саари без плєбісциту.

В РОМУНІЇ були криваві заворушення. Викликали їх націоналістичні студенти, члени орґанізації „Зелізна Гвардія“. До них долучилися комуністи. Демонстранти атакували поліцію, військо та вибили шиби в помешканні держ. підсекретаря внутр. справ. Пять студентів ранено. Ранений також прокуратор. Увязнено 115 студентів.

НОВИНКИ

Найлучше для видавництва кождого орґану, коли його передплатники відновляють передплату в місяці грудні. Тоді видавництво може на цілий рік устійнити наклад часопису, дешевше закупити папір і забезпечити собі найлучших співробітників. Просимо всіх наших ПТ. Прихильників взяти се під ласкаву увагу.

Попередне число „Нової Зорі“ прокураторія сконфіскувала в трох місцях. В листопаді були лише 3 числа „Нової Зорі“ несконфісковані...

Делеґація Холмщаків у Львові. У Львові були недавно три делеґати села Ярославця, пов. Грубешів; 70-літний Василь Кулик (б. уніят), молодий селянин Іван Середа і син православного дяка Всеволод Йосафат Демянюк. Ся делеґація просила Преосв. Івана Бучка і ВПреосв. Митрополита Андрея Шептицького, щоби вислали до них греко-католицького священика, який представивби людям, що Унія не приносить з собою латинізації. Делеґати оглянули при тій нагоді Національний Музей, Рідну Школу і т. д.

З приводу 100-ліття уродин О. Огоновського Фільольоґічна Секція НТШ у Львові уладжує дня 3 грудня с. р. о год. 12 впол. в салі Музею НТШ вул. Чарнецького 24 святочне засідання з такою програмою: Д-р І. Свенціцький: Вступне слово. Д-р В. Лев: О. Огоновський як граматик. Д-р К. Чехович: О. Огоновський як історик літератури. Вступ за запрошеннями, які можна дістати в канцелярії НТШ.

Українець доцентом у львівськім університеті. Директор Національного Музею у Львові д-р Ілляріон Свенціцький іменований доцентом львівського університету на катедрі... російської літератури.

Концерт баляд у Львові відбудеться 6 грудня с. р, в салі Муз. Т-ва ім. Лисенка о год. 8 веч. Сей концерт уладжує Т-во „Львівський Боян“ при співучасти мужеського хору „Сурма“ й камерної музики Муз. Інституту і солістів пп. Вишницької та проф. Р. Прокоповича-Орленка. З огляду на добірну програму львівська українська публика повинна заповнити салю по береги.

„Три основники фотоґрафії“. Відчит ред. Олександра Моха під таким заг. буде дня 7. грудня с. р. о год. 19.30 в домівці УФОТО, Львів, Ходоровського 15.

Лікар дентист Ірена Рибачек-Кисілевська, б. лікар дент. Стоматольоґічної Клініки У. І. К. та Укр. Порадні Матерей і Дітей у Львові, ординує у Львові, вул. Потоцького ч. 48 партер від год. 4—6 попол. Тел. ч. 32-87. Прецизійна дентистична техніка.

Парцеляція фільварків. Земський уряд в Тернополі позволив парцелювати частини отсих земельних маєтків. пов. Борщів, Вовківці 50 га, Королівка 13 га; пов. Бережани, Вікторівок, 42 га; пов. Камінка Струмилова: Таданє 23 га; Ясениця Польська 36 га; Неслухів 29 га; пов. Підгайці: Славятин 54 га; Яблонівка 3 га; пов. Радехів: Сушно 121 га, Миколаїв 45 га; пов. Тернопіль: Ладичин 15 га; пов. Заліщики: Торське 16 га, Винятинці 14 га, Жиравка 2 га.

На Український Город у Львові зібрано 26 листопада с. р. 550·70 зол.

В Станиславові має виходити „Український Міщанин“, тижневик присвячений справам фаховим, економічним, культурно-освітним і політичним українського міщанства. Його має видавати п. Теодозій Комісарчук. Адреса: „У. М.“ Станиславів, вул. Короля Яна ч. 43.

Норвежський премієр і українські діти. Недавно діти української захоронки в Подєбрадах в ЧСР вислали збірний лист по українськи до норвежського премієра Мовінкля. В нім дякували йому за те, що він як предсідник Ради Союзу Народів станув в обороні голодуючих на В. Україні. На те відписав премієр Норвеґії: „Любі діти! Ваш милий, маленький лист, що Ви мені прислали, дуже мене зворушив. Я Вам за нього дуже дякую і Ви можете бути певні, що я завсіди думаю про український нарід з найбільшою симпатією. — Ваш приятель П. Мовінкель.“ Таких державних мужів в Европі доволі мало.

Українці в Харбіні одержали від манджурського правительства при піддержці Японії свій Український Національний Дім, який утратили через ворожнечі між собою. В тім великім будинку будуть приміщені: українські школи (народна і середна) педаґоґічні курси, захоронка, бурса, кооператива, банк, редакція тижневика „Манджурський Вістник“, що має тепер виходити двічи в тиждень. Бажаємо харбінським Українцям, між якими є і Галичани, як найкращих успіхів в їх праці.

„Товариш“ А. Крушельницький їде до „раю“. В пресі появилася вістка, що п. Антін Крушельницький приняв совітське горожанство і незабаром виїде з родиною до СССР. Як відомо п. Антін Крушельницький се чоловік виїмково спритний і має в собі самопочуття свого сприту, коли важиться їхати в „гарну“ державу за Збручем під таку пору. Ніде правди діти, треба признати, що п. Крушельницький консеквентний у своїм поведенні: хвалив „рай“ за Збручем і тепер їде туди користати з благодатей того „раю“. Думаємо, що йому там не буде так добре як в буржуазнім „пеклі“, що не буде мати там 7 кімнат — і може навіть опиниться згодом на „дачі“ (літниці) на Соловках. Щож, бувби се дійсно заслужений відпочинок...

На львівськім університеті польські корпоранти побили кількох жидівських студентів. Се „на памятку“ першої річниці вбиття Жидом студ. Гротковского у Львові. Жидів витягали за волосся з саль і на сходах били палицями і кулаками до крови. Жиди кричали розпучливо „поліція“, але їм затикали уста і били ще ліпше. І ніхто корпорантам не перешкаджав в битті Жидів...

Перша жертва совганки. Щойно зачалася зима, а вже діти залюбки совгаються. У Львові 8-літний Осип Боровий побіг совгатися на ставок за Зеленою рогачкою. Лід був тонкий. Хлопець заломився на середині ставку і втопився заки наспіла поміч. Се нехай буде пересторога для всіх.

Водні щурі появилися в великих масах на Поліссі. Вони нищать засіви і молодий нарибок. В пов. Лунинець на терені 4-ох сіл знищено понад 17.000 щурів.

З УСІХ ІНШИХ НАЙКРАЩІ Є ЛИШЕ
ТУТКИ
Пріма АІДА
188 **150 шт. за 35 сот.** 4—4

В Царгороді під підлогою передсінка мечету Ая Софія, колись собору св. Софії, американський археольог Тома Уайтмор знайшов образ Христа з IX ст., золоті хрести з XII. і трон прикрашений золотом, смараґдами і перлами. Сі предмети виставили на прилюдний вид.

Тільки до Бразилії можна еміґрувати з Польщі. Найблизший транспорт до Бразилії відїде 25 січня 1934 р.

З Польщі виселили правного радника православної Церкви Ніколаєва.

Великої краси шантажистка Ірина Вебер, літ 28, має тепер перебувати в Польщі. Вона говорить плавно 6 язиками. Президія поліції в Будапешті повідомила польську поліцію про те, що та шантажистка виїхала в напрямі Польщі й підчеркує, що се особливо небезпечна особа. Вона вже 12 разів „замужна“, розуміється кождого чоловіка ограбить і покидає та їде дальше шукати нових жертв.

Німецька поліція сконфіскувала майно пр фесора Айнштайнв і його жінки. Проф. Айнштайн виступав остро проти гітлєрівської Німеччини.

Загадочний літак перелетів над Парижем і розкинув летючки. В них взиваваться населення до демонстрацій проти республиканського демократизму, що веде Францію до загибелі. Автори тих летючок се або французькі монархісти або фашисти.

Землетрус навістив остров Ельбу на Середземнім Морі.

Жінка хоче бути катом. Наслідком поголосок, що кат у Польщі Бравн хоче уступити, зголосилися сотки кандидатів на становище ката. Між зголошеними є кілька з університетським образуванням. З Вильна зголосилася навіть одна жінка, яка запевняє, що буде вішати „згідно з вимогами і на повне вдоволення орґанів справедливости“.

Мадярські університети замкнено на кілька днів з приводу протижидівських демонстрацій.

Не пускають Жидів до Палестини. ПАТ повідомляе з Єрусалиму: Представники сіоністичної екзекутиви були у Високого Комісаря Палестини в справі жидівської імміґрації. Комісар высказався проти збільшення жидівської еміґрації, бо Палестина густо заселена. Не можна збільшувати відсотка Жидів в краю, де е богато безробітних Арабів. Треба обмежити нелеґальну імміґрацію в формі т. зв. туристики. До Палестини приїхало 22.000 Жидів з Німеччини, котрі по 3-ох місяцях мусять покинути Палестину. Сіоністи обурилися на те становище В. Комісаря та закликають створити одноцільний фронт проти нього. На політику Комісаря вплинули безсумнівно арабські заворушення.

На Атлянтику мають побудувати пять штучних островів з летунськими площами для літаків у звязку з орґанізуванням летунської комунікації Европа—Америка.

Дотеперішні видатки розбройної конференції виносять 1,024.506 швайцарських франків.

Ап. Вікарія на Соломонових островах аґенція „Фідес“ називае жартом адміралом, бо він мае 4 кораблі: „Св. Гавриїл“, „св. Павло“, „св. Рафаїл“ й „Аве Марія“. Пятий знищила буря.

Анґлійці не скривають, що мають найбільш небезпечний ґаз зі всіх дотеперішних.

Єгипетські феміністки піднесли клич: „Жадаємо прав зперед 4.000 літ“.

Пригідне для емеритів. Город 600 сяжнів кв., дім, стайня, комірка, при головній вул. в клепарівській дільниці Львова. Автобус і водопроводи на місці. Ціна 9.000 злотих. Ласкаві зголошення до Адмін. „Нової Зорі“ під „600“. 192-2-3

З днем 25 XI. с. р. переняв я знова провід фризіерського заведення при вул. Бляхарській ч. 11., Теодор Кутковський. 195-2—5.

Користайте з нагоди! Крізові ціни! З днем 25. жовтня ц. р. обнизили ми ціни на підручники до навчання релиґії в народних школах. 1) Малий катихизм коштуватиме 0·60. 2) Біблія прегарно ілюстрована коштуватиме 1·20. Досвідчений катихит знає, що навчання релиґії тільки тоді успішне, коли вся дітвора рівночасно закуповує підручники. Тому тільки ґуртові закупи доцільні, а ми даємо на сплату. Замовляти „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 184-11-16

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·53—5·60 зл. Золотий доляр 9·05—9·07. Канад. доляр 5·54; 1 нім. марка 2·12; 100 фр. франків 34·90—35; 100 чеських корон 25·50—26 зл.

Збіжжа: Підволочиська: пшениця 17—19 зл; жито 13·25; ячмінь 10·50; овес 11·—; бульба 5·25; гречка на мливо 18·50; кукурудза 25; фасоля біла 25; фасоля краса 21; горох пільний 22·50; просо 29; лен 42; конюшина чер. 90; мак синій 65; коноп. сімя 25; гриc пшен. 8·50; гриc. жит. 7·75 зл. Обороти всіми родами збіжжа. Бульба подорожіла. Тенденція на загал удержана.

Набіл: Маслосоюз платив 30.XI. за 1 кг. масла дес. 2·90; за 1 л. молока 22 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яець 4·80—5·00 зл. — Тенденція на масло, молоко і яйця удержана, на сметану слаба.

Мід: Кооп. „Рій“ продае мід: липовий 3 зл., гречаний 2·40; з ріжних цвітів 3, гірський 3·80 зл. за 1 кг.

Живина: Безроги на бекони 57—62 сот., товщеві 70—80 сот., телята 35—55 сот., молоді кури 90 сот., за 1 кг. живої ваги. Гуси штука 2·25 зл. Тенденція устійнена.

Ціни битої птиці з птахомясарні „Маслосоюзу“ за 1 кг. від дня 27. XI. до 2. XII. 1933 р.

Рід:	Добірні:	I-а	II-а
Кури молоді на печення	1·65	1·55	1·45
Кури на росіл	1·65	1·55	1·45
Качки	1·35	1·25	1·15
Гуси	1·25	1·15	1·05
Індики	1·75	1·65	1·55
Пантарки (за штуку)	2·80		

ЖЕРТВИ

Для голодуючих на Великій Україні: 1) о. Василь Лозовий, Ворвулинці, п. Тлусте, зл. 10·—; (збірка); 2) о. Володимир Бибик в Надвірній зл. 7 (збірка в парохії Лоєва); 3) Гр.-кат. Уряд парохіяльний Ролів, п. Добровляни зл. 10·65, (збірка в церкві); 4) Гр.-кат. Уряд парохіяльний Заріче, п. Богородчани зл. 6·13; 5) Гр.-кат. Уряд парох. Рошнів, п. Стриганці зл. 7;

Для українських інвалідів: Гр.-кат. Уряд парох. Заріче, п. Богородчани, зл. 4·04 (збірка).

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідае.

КІНА

АДРІЯ: Бен Гур.
АТЛЯНТІК: Ревізор з Петербурга.
КАСІНО: Бастер наварив пива.
КОПЕРНИК: S. O. S! (Ледова гора).
МАРУСЕНЬКА: S. O. S. (Ледова гора).
МІРАЖ: Пісня серця і дикі поля.
МУЗА: Дивний дім.
ПАЛЯС: Пат і Патахон на пенсії.
СТИЛЕВЕ: Ґен. Чанґ і ревія.
УТІХА: За його ґріхи і ревія.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 9 (в подвірю) виробляе нові річи церковні з металів і срібла як також відновляе чаші, монстранції і т. п.
120 47-50

РОБІТНЯ ОБУВИ „БУДУЧНІСТЬ“ Львів, пл. Домбровського 1.
163 10-10
Новочасна робітня обуви. Спеціяльність англійські чоботи, обува туристична,— спортова мужеска й жіноча, також всякі направки. П. Т. урядникам (урядничкам) догідні сплати.

СПЕЦІЯЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ
Др. ФІШЕР бувший довголітний лікар асистент дерматольог. клінік
в Берліні, Відні й Празі
орд. від год. 9—1, 3—7.
Львів, пп. Марійська ч. 10. II. п.
другий вхід з улиці Собеського ч. 2.
Тел. 51-68 Сепараткові ждальні

ОГОЛОШЕННЯ

Товариство запомоги убогих гр.-кат. Церков ім. св. Ап. Петра у Львові подає до відома членам, що Звичайні Загальні Збори відбудуться дня 8 грудня ц. р. о год. 10·30 в домівці священичої кооперативи „Власна Допомога“ при вул. Корнякгів ч. 1. зі слідуючим порядком нарад:

1. Отворення Загальних Зборів.
2. Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів.
3. Звіт з діяльности а) секретаря, б) скарбника, в) адміністратора дому Т-ва, г) Контрольної Комісії,
4. Дискусія над звітами.
5. Вибір голови.
6. Вибір Виділу.
7. Розподіл готівки.
8. Справа висоти вкладки і залеглих вкладок.
9. Евентуалія.

Коли в означеній годині не збереться відповідне число членів, о год. 11·30 відбудуться другі Звичайні Загальні Збори названого Товариства з важністю ухвал без огляду на скількість членів.

За Виділ:
о. О. Базюк голова — о. Я. Чемеринський секретар
194—2—2

НЕДУГИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза легенів є неумолима і щорічно, без ріжниці полу, віку і стану, скошуе міліони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan Age“** Ґонсецького, що, влекшуючи виділювання флеґми, скріплюе орґанізм і самопочуття недужого, побільшуе тягар тіла й усуваe кашель. Уживаеться 189 за порадою лікаря. Продають аптики. 8-х

Найбільший вибір можна набути готовий на міру приписовий ШКІЛЬНИЙ МУНДУРОК І ПЛАЩ, як також студенські матеріяли в дуже великім виборі у фірми
Яків Валях і Син
ЛЬВІВ, РИНОК 33. Тел. 47-16.
Солідний товар. Гарантія на першорядне викінчення.

РІК ОСНОВАННЯ **1878.**
На осінний і зимовий сезон.
КАПЕЛЮХИ ШАПКИ
поручає
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 25-? Вибір великий!

Одинока своєрідна й найліпша паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
47—50
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51. — Тел. 60-04.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм.) за текстом 20 сот., в тексті 30 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5. Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер, 7 грудня 1933. Ч. 93 (691).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Стшіца ч. 8.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Що буде з Союзом Народів

Важна заява голови женевського правительства.

Голова нового правительства женевського кантону, голосний лівий соціяліст Ніколь, оповістив в орґані „Моман" важну заяву про своє відношення до Союза Народів. Ніколь пише, що соціялісти женевського кантону незадоволені методами Союза Народів і хотіли б той Союз заступити Союзом „дійсно народних держав". Від нині, каже Ніколь, інтернаціональна (читай: большевицька) преса в Женеві буде свобідна. Нове правительство зробить все, щоб улекшити її завдання. Я маю намір зі всіми чужинцями поводитися однаково (то значить допустити масово комуністичних аґітаторів) — з одним виїмком: нове правительство не стерпить тут діяльности таких чужинців, які загрожують робітничій клясі та її безпеченству (то значить не стерпить діяльности т. зв. буржуїв). Протидемократичні й фашистівські аґітатори не зможуть продовжати в Женеві своєї роботи. На всякий випадок нехай всі чужинці знають, що нове правительство вірне доктринам інтернаціоналізму і зробить все для підняття міжнародного значіння Женеви. (Значить, буде старатися мати в себе бодай якийсь відділ III Інтернаціоналу і чрезвичайки). — Як до того дійшло, про те пишемо в нинішній передовиці „Нової Зорі".

Ліцитують майно Народного Дому

Преса доносить: Дня 11 грудня с. р. о год. 13-ій в пол. в канцелярії Зиґмунта Ґроблевского у Львові, при вул. Рутовского ч. 3, будуть продавати на ліцитації добра Народного Дому у Львові, а саме реальности обняті вгч.: 233 і 215 ґрунтових книг Білка, при Окружнім Суді в Бережанах, за 748.390 зл. і реальність обн. вгч.: 217 ґрунтових книг Костенів при Окружнім Суді в Бережанах за 35.040 зл. Коли в тому дні не буде набувців, то на слідуючій ліцитації маєтки сі будуть продані за квоту, яку позичив комісар Народного Дому в „Товаристві Кредитовім Земскім" — себто за безцінь... Так підуть добра, на котрі колись складався весь наш нарід. За се співвідвічальні також ті,що мали тут рішаючий голос, та сему не запобігли.

Голод і зарази в Петрограді

З Петрограду, котрий большевики назвали Ленінградом, доносять: Ціни річей першої потреби підскочили небувало високо. В перечисленні на золоті виносять: 1 кґ муки 4·50 зл., 1 кґ мяса 35 до 65 зл., 1 кґ бульби 5 до 20 зл., сира 65 зл., молока 14 зл., цукру 55 зл. Зимовий плащ 1.300 до 2.250 зл., пара рукавичок найменше 140 зл. Рівночасно лютують зарази. Шпиталі переповнені. Ліків бракує. Словом, „рай". — А наші галхахли дальше хвалять відносини в тім „раю".

Стерилізація 400.000 людей в Німеччині

З днем 1 січня 1934 р. в Німеччині входить в життя закон про примусову стерилізацію психічно-недужих, епілептиків, хронічних алькоголіків, недужих на танець св. Віта, людей сексуально збочених, зроду глухих і сліпих і взагалі сильно дефективних. Се по теорії Гітлера має оздоровити населення і дати краєви здорове потомство. По обчисленням міністерства здоровля за 2 роки мають стерилізувати понад 400.000 мущин і жінок. Та коллективна операція буде коштувати державу коло 14 міліонів марок, але через те заощадиться річно на ліченні недужих лише в державних лічницях коло 50 міл. марок. В Німеччині видають річно на лічення дефективних людей у всіх лічницях і т. д. понад 700 міл. марок. Після стерилізації число недужих повинно зменшитися на 60%. Наперед будуть стерилізувати епілептиків, яких в Німеччині є понад 100.000.

Ріжниці між комунізмом і фашизмом

Альфред Фабр-Люс пише в орґані „Памфлє": І фашизм і комунізм се експеримент, але є між ними великі ріжниці: 1) Економічна програма фашизму вправді також вводить скріплену інґеренцію держави в приватні підприємства, але та програма може еволюціонувати, коли програма комунізму незмінна. — 2) Фашизм опирається на досвіді, комунізм на доктрині. — 3) Фашизм каже ділати оглядаючись на обставини, комунізм каже ділати дивлячись тільки на комуністичну рецепту, яка буцімто важна для всіх часів і народів. — 4) Комуністична революція се повний розрив з минувщиною, фашистівська революція ділає переходовими методами. — 5) Фашистівська революція хоронить економічні й соціяльні кадри країни, комуністична нищить їх. — 6) Фашизм не хоче йти шляхом боротьби кляс, комунізм іде тим шляхом. — 7) Фашизм не хоче зводити ролі чоловіка до виповнювання ним елементарних функцій, комунізм якраз робить се. Отже фашизм охороняє перед комунізмом духову індивідуальність поодиноких людей, оскільки в сих часах взагалі можна се переводити в життя. — На всякий випадок фашизм се лекша форма життя ніж комунізм. (Про фашизм подамо в „Новій Зорі" ряд спеціяльних статтей).

Економічне положення поправляється

Економічний комітет Союзу Народів стверджує поправу світового економічного положення, яка зазначилася в третім чвертьріччі бр. Поправа проявляється головно в збільшенню спожиття на краєвих ринках. Тому зріст продукції в поодиноких краях не мав поважнішого впливу на збільшення міжнародних товарових оборотів. Одначе в европейських краях вивіз в III чвертьріччі зріс досить поважно. Імпорт декотрих країв дещо змалів. Ціна товарів і платні мають тенденцію устійнитися.

МІСЯЦЬ ГРУДЕНЬ ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ВІДНОВЛЕННЯ ПЕРЕДПЛАТИ.

НАЙДАЛЬШЕ ДО 25. ГРУДНЯ Ц. Р.

мусите викупити свою будинкову полісу на 1934 рік у місцевій аґенції Т-ва Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Історична відплата

Цікава й поучаюча подія з міжнародної політики.

Історична відплата, як свідчить досвід ріжних народів, наступає звичайно помалу. Та часом лучаються виїмки від того правила. Оден з таких виїмків власне відбувається на наших очах, а саме у Швайцарії, в її голоснім місті Женеві, в оселі Союза Народів.

Як відомо, Швайцарія, котра від давних давен була колискою свободи, твердо і послідовно не допускала на свою територію найбільших бляґерів того високого гасла — червоних товаришів з Москви. Ніякий совітський „полпред", ніякий червоний „дипльомат", ніякий „торгпред" не мав вступу на швайцарську землю. Бо Швайцарці знали і розуміли, що хто покумається з насильниками свободи, той не довго може тішитися свободою.

І такий стан тривав аж поки Союз Народів не запросив большевиків на свої конференції в Женеві. „З гуком, фуком, з величезним в руках буком" зїхав на першу конференцію з Союзом Народів перший представник червоної матушки Москви — і відразу зачав на новім місци звивати гніздочка перевороту. Він був гостем гостя Швайцарії, бо Союз Народів приняла Швайцарія як гостя. Отже вона думала, що не випадає їй обмежувати свободу рухів свого гостя. Та се була основна помилка Швайцарців, котра сим разом скоро на них пімстилася. Річ в тім, що значна часть швайцарських робітників бачучи як торжественно приймають большевиків найбільші політичні поваги світа і як швайцарський уряд нічого на те не каже, — прийшла до того погляду, що большевизм не мусить бути такий злий, коли з його представниками так возяться такі пани. Отже малу-помалу швайцарське робітництво також заінтересувалося большевизмом і його представниками. А ті лише ждали на такий прояв. Не довго тревало — і при помочи Москви зачало в Швайцарії на очах рости ліве крило соціялістичного руху, особливо в самій Женеві, під проводом Ніколя, очевидно звязаного з Москвою. На днях минув рік від часу коли в листопаді 1932 вибух грізний бунт лівих соціялістів в Женеві під проводом згаданого Ніколя. Як відомо, тоді бунтівники урядили замах на збори швайцарської Патріотичної Ліги і треба було аж війська для здавлення того руху, бо сил поліції не вистарчило. Тай війську не прийшлося легко, бо бунтівники ділали по докладним інструкціям, як поводитися в уличних боях з військом і мало бракувало а булиб розброїли військо й опанували Женеву в ціли її ущасливлення на зразок ущасливленої України. Розуміється, булоб тоді дісталося на оріхи також Союзови Народів і всім його членам та урядникам, котрих тільки булиб імили червоні товариші, бо згадана партія Ніколя зовсім не крилася зі своїми поглядами на Союз Народів. А саме уважала його лиш „органом обману" робітничої

кляси. А що робити з членами такого органу, червоні товариші не булиб у клопоті. Одначе бунт з тяжкою бідою здавлено, при чім полилося не мало крови. Сталося се дня 9. XI. 1932 р. Винов-ників тих кривавих подій судили й засудили, між ними і згадуваного Ніколя. А потому помилували.

В короткий час по тім помилуванні, дня 26 листопада с. р. відбулися вибори державної ради женевського кантону. Та рада, рівнозначна з правительством того кантону, складається з сімох членів. Отже дня 26. XI. с. р. перший раз в історії Женеви ліві соціялісти здобули абсолютну більшість при виборах. Розуміється, одним з членів нового кантонального правительства став Ніколь, загально знаний ставленник червоної Москви. Говорять, що він возьме собі теку справедливости і поліції. Які штуки покаже він тепер Союзови Народів і всім його членам, се вже залежить від його помисловости ну й від інструкцій товариша Сталіна. А Сталінови можна закидати ріжні річи, але не можна йому закинути, щоб не розумівся на тім, як всипати бобу противникові.

Таким чином Союз Народів пожне те, що посіяв. А треба знати, що на території Женеви побудована величезним коштом палата Союза Народів, котру після всякої правдоподібности треба буде покидати, як тільки товариш Ніколь захоче робити ріжні придирки. Бо не мусить же він робити аж такі річи, щоб напр. була причина до війни. Він може без таких річей як шеф поліції дати таку школу і палаті Союза Народів і всім її членам, що вони з очевидною приємністю подякують за гостеприемство. Як тільки схоче Ніколь.

Аж до сего цікавого „пункту“ ціла та справа має більше комічний характер. Та є в тій справі також дуже поважна і немов символічна пересторога для всіх держав і народів, котрі кумаються з большевизмом в якій небудь формі. Наші наддніпрянські брати, котрі свого часу задурманені агітацією большевиків, в значній части помогли їм окупувати свій Рідний Край, несуть тепер тяжку кару за свою нерозвагу. Стара культурна Женева наражена тепер вже за необережність своїх гостей, котрим не мала відваги сказати, що й гостеприемство має свої границі. Тепер на черзі до збирання гірких овочів досвіду — Америка й всі інші краї та народи, заприязнені з червоними товаришами. Вони зберуть овочі свого поведения скорше ніж припускають. А будуть ті овочі дуже гіркі?

Над Уссурі і Амуром великі повстання

Приморя і Забайкалля в огні повстань. — Повстанці спалили 15 літаків. — Гази і літаки проти повстанців.

В останніх часах в ріжних місцевостях совітського Далекого Сходу вибухають разпораз криваві повстання селян. В Благовіщенську і в Хабаровську над Амуром та в околицях були численні революційні виступи. В Хабаровську згоріла велика фабрика пароплавів. На стацію Вяземська на Уссурійськім зелізничім шляху напали несподівано повстанці, вирізали 500 до 600 червоноармійців і спалили 15 літаків. На Петровськім заводі станув на чолі повстання Тимко Ключевий. Се повстання усмиряли війська ГПУ і буріятська кінна дивізія. В великім селі Бічура повстали старообрядці під проводом Микити Качана. Вони розброїли красноармійців, вирізали місцеве начальство і получилися з повстанським відділом Юхна. По трох тижнях кривавого опору покончали їх відділи комсомолців. Хто не втік до ліса, того розстріляли. Повстанці заняли стацію Іман і держалися там довший час. Війська ГПУ розстріляли там около 500 червоноармійців, що пристали до повстанців, а потім піддалися. Проти повстанців большевики висилають літаки, що витроюють цілі села газами. Обі сторони винищують себе безпощадно... Такі вісти приносить паризька преса. А що? Гарну „любов народа“ здобули і здобувають собі „товариші“?

о. Т. Галущинський ЧСВВ.

Нація і держава

та їх взаїмовідношення.

II.

5. Поодинокі народи доперва тоді доходять до трівкости, добробуту й певности, коли вони також політично сконсолідуються у свою національну державу. Нарід сам собою воплочує лиш ідею, а держава дає тій ідеї життя і вираз. Як показує історія, у твореню держав заходять ріжні комбінації. Буває, що один нарід творить кілька держав зовсім самостійних (Німеччина й Австрія); два три й більше народів творять одну державу (колишня Австрія, нинішна Югославія і Чехословаччина); буває, що один і той самий нарід розділений між кілька державних орґанізмів, як се сталося по світовій війні з українським народом. Зате дуже виїмковий випадок, щоб етнічні границі даного народу утотожнювалися з політичними; а нема майже випадку, щоб навіть суто національні держави у своїх границях не мали т. зв. національних меншин у більшім або меншім відсотку. Не дасться заперечити, що національна єдність дає державі деякі користи, головно трівкість і солідарність. Тому оформлення нації в одну політичну національну державу се велике добро, якого кождий нарід має право добиватися етичними і правними способами. І того права ніякий свідомий нарід не може зречися, як не може молоде дерево зречися росту, як дитина не може зречися, що стане зрілою і повнолітною, коли перейде відповідний фізичний і духовий розвій. Але і звязь кількох народів в одній державі має свої добрі й додатні сторони. Політична злука ріжних народів має велике значіння в культурнім розвою. Кождий нарід має свої світла й тіни, свої чесноти і блуди. Добрі й лихі прикмети звичайно так розділені, що блуди одного народу рівноважать прикмети другого. При спільнім державнім співжиттю може постепенно уступити національна вузкоглядність і шовінізм; овид поширюється, одні вчаться шанувати других, що по століттях може довести до повного сконсолідування. Пригадати лиш, як ми чулися привязані до Австрії за тої троха свободи, що ми мали й за спромогу розвою на всіх ділянках нашого національного життя. Взір такого співжиття і сконсолідування се Швайцарія, де три народи жиють спільно в повній згоді та взаїмнім пошанованню так, що нині говориться навіть про осібний „швайцарський нарід“. Те саме можна обсервувати також у Канаді. Що більше, коли в останніх уже днях німецькі націоналісти впоєні побідою у „III. Райху“ висувають постулят політичної злуки в одній націоналістичній державі всіх німецьких племен, — ми свідками, як рішучо боряться проти того Австрія і Швайцарія. Ось що пише про се проф. Альбрехт Ексельберґер:

„В Німеччині панує переконання, що нація і держава се коррелятивні поняття; національна держава на їх думку се ідеал. Думають, що національна єдність вимагає також єдности політичної. З того слідує, що прилучення Австрії до Німеччини, отже т. зв. „Аншлюс“ се самозрозуміле стремління німецької національної політики... Та в Австрії мають зовсім відмінні погляди. Австріець є і хоче лишитися Німцем з кровю і кістю. Він мусівби запезпечити власну велику історію, колиб вирікся духової й історичної звязи з цілим німецьким народом. І в Австрії ніхто навіть на думці не має сеї внутрішньої зради; тому се наскрізь ложне посуджувати про се прихильників австрійського уряду або його членів. Та Австріець у бігу своєї тисячлітньої історії має зовсім інші поняття в справах народу і держави. Націоналістична держава, се для нього не лиш не самозрозуміла річ, але щось зовсім чуже... Спільність мови, національна культура і спільне походження не мусить у всіх випадках бути основою одної держави... Національна єдність ще не є одиноке оправдання становити спільну державу. Держави повстають також ідеєю особлившого історичного післанництва, ірраціональним історичним розвоєм, головно законами господарки, комунікації, укладом землі і простору. Напрями рік і гірські пасма, торговельні шляхи і поділ скарбів землі надають часто зовсім інші політичні границі як етнічні даного народу“ („Шенере Цукунфт“ 1933 ч. 36).

Подібно але ще більше рішуче становище в тій самій справі заняли швайцарські Німці. Вони навіть створили осібну орґанізацію „Швайцер Шуцбунд“ для оборони перед націоналістичними затіями нинішної Німеччини.

Само собою розуміється, що недержавні народи не можуть неетичними й насильними способами розбивати істнуючі державні орґанізми й так творити свою національну державу.

6. Нема сумніву, що нація в державі се могутний чинник в політичнім життю держави, з яким кождий розумний політик повинен числитися, як не хоче спровадити велике замішання, невдоволення і нераз сильне ослаблення своєї держави. Надто народи як такі, чи в цілости, чи поодинокі їх части, мають природне право беречи свої національні прикмети, головно свою мову, свою культуру й економічний розвій. Послідовно не вільно державі тут перешкоджувати або насильно утискати й так винародовлювати національні менішини.

Про се так пише Катрайн Т. І. у своїй ще перед війною виданій „Моральфільософії“: „Росія і Прусія несправедливо поступають, коли насильними способами намагаються видерти Полякам їх народню мову, передовсім у народних школах, примушуючи биттям малих дітей вчитися катехізму й відмовляти молитви в чужій мові“*).

Нація підчинена чужонаціональній державі може мати й позитивні права. Се тоді, коли держава зобовязується міжнародними договорами більшій національній ґрупі віддати самоуправу в рамах своїх політичних границь. Тоді такого зобовязання не можна ні знехтувати ні відкликати без нарушення справедливости.

Про сі обовязки держави зглядом підчинених їй національностей так пише великий соціольог і апольогет Домініканець Альберт Вайс:

„Лиш зіпсутий до ґрунту чоловік забуває і вирікається своєї народности. Тому кождий чесний чоловік всяке оскорблення свого національного почуття вважає за зневагу заподіяну його крові. Коли якась нація не находить у державі того, чого шукає т. є запевненого й достойного національного життя, тоді шукає його деінде і то всякими дозволеними й недозволеними способами. Можна всякі саботажі, іриденти і як там їх назвати осуджувати, та треба також признати, що не ціла вина спадає на запалені голови; але тяжко провинюється й держава, коли вона безоглядно ранить національні почування і тим рівночасно нищить етичну звязь, яка сильніше вяже й укріпляє державну будову ніж звязи крови. Право держави до національностей не є абсолютне, як се розумів Сальманасар або Набуходонозор, як також на жаль розуміють деякі модерні політики. Кожда народність, кожда раса се нова літорость великанського дерева людства, яка в своїм часі випустить своє коріння і розростеться у свою державу... Кілько вона буде мати населення чи буде одноцільна, чи буде замикаги в собі чужі нації, се другорядна річ. Все таки буде тим сильніша, коли при консолідації буде узгляднювати природні й сильні національні почування. Та не се творить державу, лиш порядок, законна справедливість і запевнення спокою та розвою горожанам.., Лиш тоді держава пореможе націоналістичний принцип, коли рішучо посвятить свою увагу етичному завданню, до якого вона покликана“**).

Тому лиш така держава, яка своїм горожанам запевнює свободу віри, совісти і спокій, причиняється до добробуту й певности посідання, шанує національні почування й дає можність повного й всесторонного розвою, словом котрої основою право і справедливість, — лиш така держава має запоруку і можність існування. Колиж замість горожанської свободи панує тиранія, замість послуху рядиться террором: де замість права і справедливости фабрикується закони, де кождий дрожить і непевний свого завтра, де замість пошани авторитету і привязання в серцях горить ненависть, — така держава не устоїться, бо не сповняє того завдання, яке має назначене Божим Провидінням.

*) V. Cathrein S. J. Filosofia mor. II. ст. 782.
**) A. M. Weiss, Soziale Frage und Soziale Ordnung — II. ст. 964 — 965.

І досвід історії показав, що релігія і така власне дисциплінована форма її церковної організації, при такій формі взаємовідношення влади світської і духовної, тимбільше потрібні даній нації, чимбільше вона індивідуалістична; чим менше в ній органічних (родових, клясових, територіяльних і т. п.) сполучень та чим більше серед неї розпорошених одиниць і партій, з яких вона складається, інстинкти та почуття переважають над розумом і над волею. (В. Липинський, „Релігія і Церква в історії Украіни“).

ШКІЛЬНИЙ ПЛЕБІСЦИТ

Наладнання й переведення шкільного плебісциту за українською мовою навчання на підставі закону з 31 липня 1924 р. Д. З. Р. П. ч. 79. поз. 766.

I. Де переводити шкільний плебісцит?

1) Шкільні плебісцити за українською мовою навчання можна і треба переводити на просторі воєвідств: львівського, тернопільського, станиславівського, волинського й поліського. 2) Не вільно переводити шкільних плебісцитів в українських громадах на Холмщині та в тих областях Лемківщини, що належать до краківського воєвідства. 3) Переводити шкільний плебісцит у всіх українських громадах (містах, місточках і селах), де останнє правосильне рішення про мову навчання в даній школі має дату з часу до серпня 1927 р. або вчаснішу (з 1926, 1925 і т. д.). Шкільний плебісцит за українською мовою навчання треба доконче перевести не тільки по всіх українських громадах, де є польська або утраквістична школа, але також там, де остала ще українська школа. Бо в тих громадах, які не вносили декларацій за українською мовою навчання, опісля перемінювала Кураторія Львівської Шкільної Округи українські чи утраквістичні школи на польські — мовляв — в тих громадах внесли батьки декларації з домаганням державної (польської) мови навчання за поверх 20 дітей. Урядова тайна не давала батькам змоги провірити, чи так воно дійсно було. Одначе коли всі батьки попідписують і внесуть декларації за своїх дітей у шкільному віці, або бодай за таку скількість дітей, що поза ними не останеться 20 в шкільному віці, то в такому випадку по закону безумовно має бути в дотичній школі українська мова навчання і тоді можна буде документально оспорювати евентуальні голословні твердження про те, що внесено якісь декларації за державною (польською) мовою навчання.

II. Повітові і Місцеві Плебісцитові Комітети.

1) Рухливіші повіти вже потворили Повітові і Місцеві Плебісцитові Комітети та замовляють шкільні декларації за українською мовою навчання. На жаль — є ще богато таких українських громад, що досі не наладили ще в себе шкільного плебісциту та відкладають цю акцію в останній час. 2) До світської і духовної української інтелігенції та свідомих селян, міщан і робітників тих повітів і громад звертаємося отсим із закликом — негайно потворити рухливі Повітові й Місцеві Плебісцитові Комітети з представників українських батьків, зглядно їх заступників (матерей або опікунів), очевидно зі збереженням приписів про збори і так розпочати вже плебісцитову акцію. 3) Завданням Плебісцитових Комітетів як також всіх свідомих Українців є — подбати, щоб український загал використав плебісцит за українською школою до останніх можливостей. В тій законній боротьбі за українською школою не сміє забракнути ніодної української громади! Не можна поминути ні одного українського батька, зглядно матері чи опікуна.

III. Освідомлення батьків, шкільні наради й віча.

1) Обовязком світської і духовної інтелігенції та свідомого селянина, міщанина й робітника є освідомляти своїх братів, сестер і знайомих про ріжницю між українською чи утраквістичною й українською національною школою та заохочувати, щоб підписували декларації за українською мовою навчання. 2) Підготовляти і переводити шкільні наради й віча зі збереженням приписів про збори з 11 березня 1932. (Д.З.Р.П. ч. 48 поз. 450). Потрібні матеріяли для референтів доставить—на бажання — Правна Оборона при Головній Управі Р. Ш. у Львові, вул. Словацького ч. 14.

IV. Як домагатися української школи?

1) Право домагатися введення української мови навчання прислугує: а) батькові дитини, б) матері, коли батько не жие або не виконує батьківської влади. 2) правному опікунові дитини, коли обоє родичі не живуть або не виконують своєї влади. 2) По закону домагатися української мови навчання в існуючій школі або в тій школі, яка має повстати, можна тільки шкільними деклараціями за дітей, які на 1 вересня 1934 р. будуть у шкільному віці (7 — 14 літ життя) без огляду на те, чи дотична дитина ходила до школи, була звільнена від науки або самовільно залишила науку, чи взагалі ще не ходила до школи. 3) Закон з 31 липня 1924 р. постановляє, що українську мову навчання в існуючій або майбутній школі маєтьси ввести тоді:

а) коли в громаді є щонайменше 25 проц. українського населення,

б) коли батьки української народности, чи їх заступники внесуть важні декларації що найменше за 40 дітей у шкільному віці (від 7 до 14 літ життя, без огляду на те, чи ті діти ходять до школи чи ні) з домаганням ввести українську мову навчання.

Заввага: Хоча закон вимагає внесення шкільних декларацій з домаганням української мови навчання у школі тільки за 40 дітей української народности, одначе доцільно подбати, щоб такі декларації внесли по змозі всі українські батьки чи їх заступники, бо буває, що кілька декларацій уневажнять і тоді не сталоб решти до повного числа 40, як також тому, бо тоді відпаде твердження, що мовляв, за решту дітей внесено декларації з домаганням польської мови навчання, чого нема змоги провірити з огляду на „урядову тайну“.

V. Підписування шкільних декларацій і потверджування підписів.

1) Кожний батько української дитини вносить окрему декларацію за свою дитину або й за більше число дітей у шкільному віці.

Заввага: При виповнюванні шкільних декларацій не вичеркувати польських слів: „ruskiej, rusińskiej“, „powszechny“ та „ruska, rusińska“, щоб не давати притоки до евентуального уневажнення тих декларацій.

2) Правильно виповнені шкільні декларації підписують батьки (матері або опікуни) в громадському уряді. Міністер Внутрішніх Справ обіжником з 19 лютого 1925 ч.ч. III. 1254 („Gazeta Administracji i Policji Państwowej“ ч. 8 з 21 лютого 1925 р.) наказав громадським урядам безумовно (безвзглядне) безплатно потверджувати підписи батьків чи їх заступників на шкільних деклараціях за українською мовою навчання.*)

Неписьменні дають у громадському уряді знак хреста на деклараціях при 2 свідках, з яких один підписує неписьменного і себе, а другий підписує себе також як другий свідок.

VI. Протести проти самоволі.

1) Коли громадський уряд не хотівби потверджувати підписів на шкільних деклараціях або жадав оплати, то в кожному поодинокому випадку треба вносити скаргу до Староства, Воєвідства і Міністерства Внутрішніх Справ, найкраще телєграфічно (до Міністерства з огляду на закон про мову з 31 липня 1931 у польській мові).

Зразок телєграми:

Начальник громади Пикуловичі львівського повіту Ян Мушинські не хоче потвердити підписів на шкільних деклараціях. Прохаємо о відповідне зарядження. Василь Барабаш, Пикуловичі п. Борщовичі.

Після того вислати ще й вичерпуючу письменну жалобу до Староство, Воєвідства й Міністерства з наведенням дати, місцевости, осіб і свідків, а відпис переслати до Правної Оборони при Головній Управі Р. Ш. у Львові, вул. Словацького 14.

2) Коли се не помогло би, то підписи потверджувати у нотара, в суді, або старості.

VII. Кому і як доручувати шкільні декларації.

1) Коли громадський уряд потвердив підписи батьків зглядно їх заступників на шкільних деклараціях за українською мовою навчання, тоді треба їх доручити приналежному окружному шкільному інспекторові. Ані шкільний закон з 31 липня 1924 р. ані виконний розпорядок з 7 січня 1925 р. не забороняють, щоб ті шкільні декларації доручувати разом. Тому бажаючи мати контролю над цілою плебісцитовою акцією та унеможливити евентуальні надужиття шкільних інспекторів— треба шкільні декларації вносити збірно і долучити до них супровідне письмо такого змісту:

До Пана Окружного Шкільного Інспектора

в . . . . . .

Підписаний мешканець громади . . . . повіту . . . . і товариші, всі батьки (матері, опікуни) дітей української народности в шкільному віці вносять . . . . (подати число) шкільних декларацій за . . . . (подати число) дітей у шкільному віці з домаганням української викладової мови в школі.

Про рішення справи просять згідно з постановою § 12 виконного розпорядку повідомити інтересованих батьків до рук підписаного.

. . . . (місцевість) дня . . . . 19 . .

Імя і прізвище підписаного і точна адреса.

2) Батьки мусять мати доказ в руці, що і коли внесли шкільні декларації. Таким доказом є напис (рубрум), на якому шкільний інспектор має потвердити доручення шкільних декларацій. Напис (рубрум) пишеться на половині аркуша так:

Напис (рубрум)

До Пана Окружного Шкільного Інспектора

в . . . . . .

Батьки (матері, опікуни) українських дітей в громаді . . . . . повіту . . . . . складають . . . . (подати число) шкільних декларацій за . . . . (подати число) дітей у шкільному віці з домаганням української мови навчання в школі.

. . . . . (місцевість) дня . . . . 19 . ,

Такий надпис треба остемплювати стемплем за 20 сот. і при передачі шк. декларацій вимагати від шк. інспектора або його урядника в подавчім протоколі потвердження на тім надписі, коли саме доручено ті декларації. Якщо інспектор не хотівби того зробити, то внести проти нього зажалення до приналежної Шкільної Кураторії й до Міністерства Освіти, а шкільні декларації пересилати до Окружного шкільного інспектора порученим листом і рецепіс дбайливо переховати. Все це треба долучити чи післати почтою поручено так, щоби вплинуло до Повітової Шкільної Ради найдалі до 31. грудня 1933.

VIII. Підсумки шкільного плебісциту.

Після скінчення шкільного плебісциту Місцеві Плебісцитові Комітети виповнять „Звіти“**) з переведеного шкільного плебісциту за українською мовою навчання і перешлють приналежному Повітовому Плебісцитовому Комітетові до 5. січня 1934 р., а Повітові Плебісцитові Комітети зладять зіставлення за цілу свою область і перешлють до Головної Управи Рідної Школи вул. Словацького 14 найдальше до 15 січня 1934. Друки таких „Звітів“ вишле — на бажання — Головна Управа „Р. Ш.“.

Додаткові завваги.

1) Комітети пороблять для себе відписи осіб, хто і за котрих дітей вніс шк. декларації і взагалі з кождого письма у справі шкільного плебісциту, яке висилається кудинебудь, треба робити докладний відпис з усіми підписами і дбайливо переховати у себе. 2) Шкільні декларації по ціні 3 сот. за штуку і брошурки: Володимира Целевича: „Про нові шкільні закони“ (ціна 50 сот.) та Льва Ясінчука „Рідна Школа в ідеї і житті“ (ціна 2 зол.) можна набути в Книгарні „Рідної Школи“ у Львові, вул. Сикстуська ч. 20. та в Головній Управі Р. Ш., вул. Словацького 14. — Правна Оборона при Головній Управі „Рідної Школи

*) Dnia 19 lutego 1925. L. Sz. 1254 Minister Spraw Wewnętrznych wystosował do Województw we Lwowie, Stanisławowie, Tarnopolu, Łucku, Brześciu, Nowogródku, Białymstoku i p. delegata rządu w Wilnie pismo następującej treści:

„Doszło do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, że urzędy gminne powołane w myśl postanowień § 8 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7. I. 1925. (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 33), do stwierdzenia własnoręczności podpisów na deklaracjach zawierających żądanie zmiany języka nauczania w publicznych szkołach powszechnych, nakładają opłaty w wysokości od 1 do 2 zł. od każdego stwierdzonego podpisu a w wielu wypadkach wręcz odmawiają wspomnianego stwierdzenia własnoręczności podpisów.

W związku z powyższem Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zaznacza, że związki komunalne mogą na zasadzie art. ustawy z 11. VIII. 1923 o tymcz. ureg. fin. kom. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747), pobierać opłaty za poświadczenia urzędowe, winne to jednak uczynić na podstawie formalnych uchwał, które jak to wynika z p. 3. cyt. art. podlegają kontroli władz nadzorczych.

O ile chodzi o wspomniane opłaty za stwierdzenie własnoręczności podpisu, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych uważa, że wobec konstytucyjnie zagwarantowanej bezpłatności nauczania oraz wobec tego, że opłaty te dotykają w znacznej mierze ludność, pobieranie ich należałoby zaniechać. O ile zaś chodzi o stwierdzenie własnoręczności podpisów, tę czynność należy uważać za obowiązek prawny, któremu urzędy gminne bezwzględnie winne uczynić zadość.

Pan Wojewoda zechce przeto zarządzić dochodzenia w celu stwierdzenia, w których gminach położonych w obrębie podległego Panu Województwa pobierze się opłaty za stwierdzenie własnoręczności podpisu na deklaracjach i w jakiej wysokości, ewentualnie uchwały w sprawie pobierania powyższych opłat znieść, wydać odpowiednie pouczenie niniejszego reskryptu i donieść Ministerstwu Spraw Wewnętrznych w szczegółowym sprawozdaniu o wydanych zarządzeniach“. („Gazeta Administracji i Policji Państwowej“ Nr. 8 z dnia 21 lutego 1925).

**) Зразок „Звіту“ поданий в підручнику „Рідна Школа“ в ідеї і житті“. Там також подані зразки жалоб і рекурсів.

Кілько є студентів на світі?

Студентів високих шкіл є на цілій кулі земській 2,350.000. З того 40%, т. зн. 975.584 припадає на Злуч. Держави Півн. Америки. На другім місці стоїть СССР з 272.125 студентів. Дальші місця займають Німеччина 138.010 студентів, Франція 89.940, Польща 49.770, Італія 47.723, Анґлія 37.438. У відношенні до загалу населення студенти в Америці становлять 7.92%, в Литві 4.98% Естонії 2.97%, Румунії 2.07%, Бельгії 1.36%, Анґлії 0.83, Польщі 1.55%. Відношення скількости жінок до мущин серед студентів представляється так: Найбільше студенток в Америці, бо 52½%, у Фінляндії 33.8%, в Польщі 28.6%, в Італії 13.8%, в Греції 7.5%, в Індії й Єгипті 1.8 — 2%. Найбільше студентів висилають за границю Болгарія, Литва і Мадярщина. Найбільше чужинців студіює в Австрії, бо 34.1% загалу студентів, дальше йдуть Швайцарія 28%, Франція 22%, Бельгія 19%, Чехословаччина 16.1%, Анґлія 10.8%

Памяти Ом. Огоновського

Святочне засідання в Науковім Тов-ві ім. Шевченка.

Фільольогічна Секція Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові відбула дня 3 с. м. святочне засідання з приводу 100-ліття уродин о. О. Огоновського. Приявних було около 100 осіб, найповажніших представників української науки в Галичині. Були також студенти-україністи львівського університету. Заступлена була і преса. Д-р Ілярíон Свенціцький відкрив о год. 12·15 святочне засідання витаючи приявних, передовсім членів рідні Покійного Огоновського. Відтак схарактеризував коротко його наукову діяльність і згадав про його покійних учеників: І. Франка, І. Верхратського, В. Гнатюка, І. Колессу, О. Макарушку, І. Кокорудза. Вкінці візвав повстанням з місць вшанувати його память. Відтак д-р Вас. Лев представив коротко діяльність О. Огоновського як граматика. Виклад його змістом був ядерний, але спосіб виголошення мав той блуд, що прелегент проковтував кінцеві части речень так, що з публики відзивалися голоси: „Що, що”? Потому д-р Кость Чехович представив його працю як історика літератури. Се була безперечно найцікавіша зі всіх трьох промов. Прелегент зачав від наведення крайно ворожої характеристики Огоновського пера Драгоманова й постепенно подавав ріжні голоси критики й загальні оцінки його праці. Сам схарактеризував творчість Огоновського як „наскрізь патріотичну й українську, національну” і власне в тім бачив причину, що космополіт і анархіст Драгоманов так не любив Огоновського і його праці. Історію нашої літератури Огоновського схарактеризував др. Чехович як монументальний твір, в котрім вправді є недостачі, але й до сьогодні можна його з користю вживати і ще довгі часи буде та совісна праця Огоновського цінна для нас. Закінчив свою лекцію цитатом з надгробної промови Верхратського про Огоновського, котрий як сучасник і особистий знакомий Огоновського підчеркнув, що провідною ідеею всеї творчости Огоновського було вдержання духової звязи Галичини з Україною. Віра в будучність української нації одушевляла його творчість і тому він дав такі цінні річи. (Докладну статтю про Огоновського і його працю принесла перша „Нова Зоря” в 1 і 2 ч. сего року).

ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

в „Маслосоюзі“ в справі нововідкритого птахомясарського відділу.

3) Д-р Томашевський говорив далі: Консументи купували переважно живу птицю, бо до битої не мали довіря, якраз тому, що требаб її купувати в Жидів, котрі, як відомо, не грішать чистотою. Жиди займаються також скуповуванням і тученням дробу та перепродуванням. Село тучного промислу не знає. „Сільський Господар“ в мин. році приступив до закладання конкурсових тучарень. Одначе тої справи дуже не форсував, бо не було де збувати тученого дробу. Тепер є вже де збувати такий дріб, бо ось Маслосоюз організує збут дробу на внутрішнім ринку. Тому весь зиск з того промислу, котрий досі йшов у чужі руки, здобуде село. „М. С.“ бере дріб частинно від кооператив і в нас підгодовується його в клітках. Ціна битого дробу в „МС“ тепер така (за 1 кг.):

	Добірний	I сорт	II сорт
кури	1.65 зл.	1.55 зл.	1.35 зл.
качки	1.35 „	1.15 „	1.15 „
індики	1.75 „	1.65 „	1.55 „
гуси	—	1.15 „	1.05 „

Пантарки продається на штуки, по 2.80 зл. Ціни зміняються, можуть обнизитися, або підвисшитися, залежить від подажі й попиту. Наразі дріб призначений на доставу завивається в пергаміновий папір, пізніше доставлятиметься в скринках. Можна замовляти і телефонічно. Число телефону 39-66. З 1-им грудня отвираємо перший склеп продажі дробу при вул. Косцюшка 3. Одначе й дальше доставлятимемо також до домів. Ціна буде однакова і в склепі і при доставі до дому. Поза Львів організуємо доставу наразі лише до Бельська і Катовиць. Я покищо скінчив. Коли хтось має які запити, прошу їх ставити.

Ред. В. Целевич: Які користи для села принесе збут дробу до „М. С.”, особливо що до цін? Яке відношення сего підприемства до збуту живої птиці Центросоюзом? Кілько людей у Вас занятих вже тепер і кілько передбачується на будуче? Які пересуди має кліентеля в тій ділянці? Кілько Львів річно спотрібовує птиці? Яке взаїмовідношення цін дробу на ринку і в „М. С.”? Який зиск може мати селянин з тучення птиць? — Ред. Голіян: Яка ріжниця в ціні між битою і живою птицею? — Ред. Гайдук: Др. Томашевський заявив, що доставцями „М. С.” будуть конкурсові гуртки тучення птиць, зорганізовані „Сільським Господарем”. Де є такі гуртки молоді і кілько їх? Як вони зорганізовані і як зорганізований збут?— Д-р. Храпливий: Кілько птиці тепер вже збуває „М. С.” і які передбачування щодо збуту на зимовий сезон? — Дир. Палій: На деякі питання відповім я, на інші д-р Томашевський як фаховець в тих справах. Експорту за границю не виключаємо, але наперед хочемо задоволити внутрішний ринок. Експортувати нам також не булоб тяжко, колиб се виплачувалося, бо маємо вже наладнані звязки з закордоном при експорті масла. Даємо фірму, а се при експорті дуже важне, бо нас за кордоном вже знають.

Просимо, щоби преса нотувала також наші ціни дробу, бо се також в інтересі консумента. Між Центросоюзом і Маслосоюзом йдуть переговори щодо поділу праці в тій ділянці. Центросоюз посередничить в збуті живого дробу. До Катовиць покищо висилаємо малі посилки в заморожених пачках. Труднощів при збуті нема. Коли газдиня купує „на око” на торзі, звичайно ошукується. Тут у нас має вагу і ціну. Знає за що платить. Зорганізований збут дробу вплине на поліпшення плекання дробу. Коли селянин знатиме, що ліпший рід птиці і старанніше його плекання дасть йому більші зиски, буде старатися уліпшувати товар і дбайливіше буде коло нього ходити. Покищо ми поставили собі за ціль продавати бодай по 100 штук денно. — Ред. А. Курдидик: Чи для провінції також передбачений збут? — Дир. Палій: Ні, бо запотребування провінціональних міст вповні покривають дооколичні села. Наш збут розрахований на захід. — Др. Томашевський: Тут питали, чи тучення птиці оплачується? Розуміється, коли його будеться доцільно вести, село матиме гарні зиски. Мостиська, Броди, Яричів вже довгі літа займаються тученням гусей. Видно, що їм се оплачується. Досі село в нас тим промислом не займалося, бо не було зорганізованого збуту. Конкурсові кружки „С. Г.” продавали свої тучені гуси по 3.50—4.25 зл. за штуку тоді, коли звичайні гуси на ринку коштували 2.25—2.50 зл. Тяжко порівнувати ціну дробу продаваного на штуки і дробу продаваного на вагу. (*Д. б.*)

ОСИП НАЗАРУК 30

ПАЛАТА ДОЖІВ

Кімнати Дожі.

Моя втома в ногах зачала переходити в формальний біль. Отже дальше мое оглядання палати дожів ставало щораз більше побіжне, мої записки щораз то скупіші, хоч предмети оглядання були щораз цікавіші. Та годі! Ту палату творили віками, отже на її оглянення треба далеко довшого часу ніж я міг присвятити. Я взагалі бувби не спинився в Венеції якби не виразний припис лікаря, котрий по операції наказав мені в дорозі з Відня до Риму спинитися бодай двічи. На ті перестанки вибрав я собі Філях в Каринтії й Венецію в Італії. Тай лише тому 40-міліоновий нарід має перший більший опис Венеції, бо передтим не мав.

Станца Шкарлатна. Станца значить те, що в малих галицьких містах, де були школи, називано до недавна „станція”, себто кімната, в котрій держали на харчи учеників спова міста. Станци, дані до розпорядимости кождочасному дожі, були вправді величавіші від станцій наших гімназистів нпр. в Бучачи, але зате дожа, котрий звичайно був уже старим чоловіком, напевне не мав в них тілько радости що ученики, звані колись „студентами”, мали на своїх станціях. Шкарлатна станца називалася від того, що тут одягали дожу в його шкарлатний одяг заки він виходив урядувати. Се гарна саля, з величавою стелею й дуже гарним комином роботи Льомбардіх. Так називано родину славних архітектів і скульпторів, котрої властиве імя було Солярі. Сей комин уважають найкращим зразком того рода праць в стилі ренесансу. Виконав його Петро Льомбардо при помочі одного або двох зі своїх чотирох синів. Вони жили при кінці 15 і на початку 16 ст. У нас на Україні в тім часі прекрасно затісували палі, на котрі ми з Поляками мали себе взаїмно саджати. Можна сказати, що се також був свого рода артизм. Може ні?

Не даром говорить католицький мислитель: „Господь розливає благословення своє там, де знаходить посуд”. В Італії був у тій порі посуд відповідний до приняття величавої мистецької здібности щодо будівництва, малярства, мореплавства і т. п., отже Господь поблагословив Італійців тими здібностями. А в нас і в Поляків були в тім часі посудини відповідні до приняття мистецтва, котре вчило, як „найлучше” маємо себе саджати на палі і здирати з себе взаїмно шкіри, розуміється в артистичний спосіб так, щоби знавець, котрий дивився на ті прекрасні штуки, аж цмокав з задоволення. Отже допуст Божий не поскупив і нам того, що ми так гарно, просто артистично вміли робити. Здається, що на тім ще не кінець... Бо ми ще самі з себе не здирали „порядно” шкіри. По завзятку деяких типів у сварці між собою, по їх „джентельменстві“ супроти противника, по їх напасливости і безоглядности у взаїмних нападах і наїздах — можна собі уявити величину Божої ласки, котра з милосердя для сеї землі і народу її не дає таким типам можливости, розгорнути свої здібности на весь ріст...

Стеля в шкарлатній салі касетована, різьблена й золочена, злегка вгнута. Виконали її два майстри з роду Фаенца, рідні брати. З того видно, що в Італії лучаються такі брати, котрі не тільки не докучають собі взаїмно й не процесуються, але навіть разом працюють. Дивна країна!

Саля Щита. Се велика саля, хоч і попередної не можна назвати малою. Саля Щита мала назву від того, що тут стояв щит кождого дожі доки він жив. По його смерти заносили щит до катедральної церкви св. Марка. Щит з гербом останного дожі Людвика Маніна видно там досі, бо коли в р. 1797 скінчила своє життя венецька республика, він не помер так як лицювало померти дожі в таких обставинах. Отже його співгорожани не уважали вказаним помістити його щит там, де складали щити всіх попередників його, — в церкві Божій, а оставили „на публіку” там, де стояв.

„Саля Щита” називалася також „Салею Мап”, бо в ній були і досі є цікаві мапи ріжних країв. Головнож ізза двох мап виготовлених священиком Антоніем де Льомбарді. Одна з тих мап представляла світ, друга Італію. Венеціяни все брали на свою службу найлучших картографів свого часу, що їм очевидно оплатилося. А які вони були горді на свою Венецію, видно з отсеї події: В 15. ст. оден венецький шляхтич побачив нову карту світа й запитав її автора, де зазначена Венеція. Колиж побачив, що Венеція тільки малесенька точка на мапі, здивувався. Тоді автор мапи зачав перед ним оправдуватися, кажучи, що мусів так зробити з огляду на пропорцію величини світа. Тоді той венецький шляхтич подивився на автора мапи з докором і так його поучив: „Ти власне повинен був весь світ нарисувати малим, а Венецію великою!“ (Д. б.)

Лемківське православіє

і культурно-освітня праця.

Варшавське, православне „Слово“,— яке давніше нераз писало заяви, що не мішається в ніякі політичні та національно-просвітні справи та нікому не накидає ніяких національних і політичних поглядів, лиш хоче на релігійному полі боротися за православну „правду і вечность ея“,— від якогось часу це „Слово“ починає частіше пускати правдиву фарбу та показувати свої московсько-чорносотенні ріжки [1]).

В 83. ч. з 1933. в статті „Оком по Лемковщині“ згаданий митрополичий офіціоз проливає слези над тим, що на Лемківщині блідне й хорує москвофільська ідея, а рівночасно докоряє „Русскій Селяньскій Орґанізації“, що вона на Лемківщині не виказалася належним свідоцтвом зрілости, бо не позакладала по селах своїх орґанізацій, не подбала про належний розвій читалень Качковського, яких на Лемківщині дуже мало та в яких, крім старих календарів і „сочиненій“ Наумовича, нічого нема. Тому до тих читалень ніхто не ходить. Вони істнують лиш на папері і сплять сном блаженних, підчас коли (якеж се для „Слова“ страшне!) „уніятські священики проводять ускореним темпом українізацію краю, і, як бачимо, вже починаються по Лемківщині ревізії в українських діячів (Лосе), а по деяких селах дітвора бігає по улицях (коби хоч „Слово“ не перестрашилося!) з жовто-блакитними фановками“. Однак на тім ще не конець—боліе дальше „Слово“, — бо „спеціяльний укр. комітет засипає Лемківщину безплатно часописами, некорисними для світопоглядів русского Лемка, наводнює читальні книжками, укр. депутати уряджують віча, а „Земля і Воля“, (якже корчиться з болю православне московське серденько „Слова“!) яку, хоча в кождому селі читають, дуже слабо поширена і більше одного примірника рідко де буває“ [2]). Навіть „кооперативних склепів на Лемківщині дуже мало, а й ті, котрі істнують, підлягають (це щось страшне!) по більшій части контролі Ревіз. Союза Укр. Кооператив“.

Внаслідок такого стану загибає „русская Лемковщина“ і тому „Слово“ бє в дзвін тривоги та подає рецепту, після якої треба спасати Лемківщину перед зненавидженою ним українізацією. Тим спасенням для Лемків і то не лише православних, але і гр. католиків — після „Слова“ — не може бути ніщо инше, лиш „русское“ православіе, бо воно є „найповажнійшим і найсильнійшим рухом на Лемківщині... і орґанізація во імя православія і під знаменем православія, може стати найповажнішим фактором на Лемківщині, може занятися справами не тільки церк.-релігійними, но і культ.-освітними, бути провідником читалень, кооператив і взагалі добрих проявів життя Лемківщини“ [3]). А така орґанізація під знаменем і во імя православія може тому—як пише „Слово“ — легко і з успіхом повести культ.-освітну працю на цілій Лемківщині, бо на місци є православні культурні й освітні провідники, себто (не смійтеся!) православні духовники, які лиш одні — як дальше маячить „Слово“ — є в силі і є здібні зорґанізувати і вести Лемківщину не лиш під релігійним, але й культ.-освітним оглядом до кращого завтра...

Читаючи небелиці „Слова“ про те, що одинокі православні священики можуть бути під сучасну пору культурно-освітними провідниками Лемківщини і то як раз тому, бо вони одні можуть найліпше повести читальні, кооперативи, аматорські гуртки, господарські кружки і т. п., приходиться на такі небелиці, чи хоробливі маячення „Слова“, тільки здвигнути раменами зі здивования і зі сміху.

Свобідно працювати серед теперішних обставин на культ.-освітнім полі для добра недержавного народу (в тім случаю для добра нашого народу взагалі і на Лемківщині в особенности) се не така легка справа: за таку працю, хоча вона обертається в рамках закона, приходиться нераз терпіти прикрости і навіть переслідування. Річ в тім, що той самий закон інакше звучить в теорії, а інакше в ріжних околицях тої самої держави примінюють його в практиці. Иншими словами: На що в культ.-освітній праці серед нашого народу в Східній Галичині дивляться деякі чинники крізь пальці і навіть на таку працю дають дозвіл, то того самого не можуть сі чинники стравити на Лемківщині.

Культурно-освітна праця серед нашого народу на Лемківщині повинна йти в першій мірі по релігійно-національній платформі, але ся платформа, хоча її реалізується в рамках закона, не все в практиці згоджується з платформою та з плянами деяких чинників. І тому много наших людей, які дійсно працюють на Лемківщині для добра нашого народу, мусять нераз терпіти не лиш особисті шикани та платити грошеві кари, але навіть (коли вони державні урядники, пр. учителі) працатися зі своєю посадою і в найліпшім разі переносится десь в корінну Польщу. (*Д. б.*).

[1]) Думаю, що „Укр. Нива“, яку видають правосл. Українці в Луцьку добре хіба знає, яким духом переповнені офіціяльні, православні газети, коли в ч. 37. з 1933. написала: „Алеж по сути націоналістично-московський чад „Воскр. Чтенія“ і „Слова“ в той самий, що і „Русского Голоса“. — Той московський чад „Слова“ ще в десятеро скріпився від часу знаних почаївських подій, бо „Слово“ (ч. 77. з 1933.) називає Українців, які 10. IX-с. р. домагалися в Почаєві розмосковлення прав. Церкви, „каїнами“ (!), „пявками“, „комсомольцями“, „сельробівцями“ і т. п. А називає їх так тому, бо вони посміли жадати, щоби в правосл. Церкві в Польщі була — як пише „Слово“ — така власть, яка „положилаб в основу своєї діяльности ненависть до історії православія в Росії і ненависть до величі московського релігійного подвигу“.

[2]) Можу впевнити „Слово“, що його дорогої сестри „Землі і Волі“ нема в десятках сел на Лемківщині. Тому неправдива писанина „Слова“, що „Землю і Волю“ читають в кождім селі Лемківщини. Чейже всі лемківські села не є вже до тої степени темні, щоб читали газетку, яка майже про ніщо инше не пише, лише стало, у всіх своїх числах, накидається лайкою на Українців і то так, мовби ті Українці були найпідлішою креатурою під сонцем. „Земля і Воля“ се, — як відомо, — большевизуючо-москвофільська газетка. До сеї газетки відноситься „релігійно-моральне“ „Слово“ з великою симпатією і безнастанно цитує виїмки з її статтей та всі віроісповідно-національно-просвітні справи Галичини представляє все під кутом „Землі і Волі“. (Свято Укр. Молодь Христові і т. п.). — З насолодою і з великим душевним вдовіллям цитує також безнастанно „Слово“ ворожого нам польського (хоча на жаль писаного укр. мовою!) „Селянина“. За тим „Селянином“ висміває „Слово“ українську мову (себто в двох числах „Слова“) та часто наводить напади „Селянина“ на нашу Єрархію і духовенство. Гратулюємо „чесній“ большевизуючо-московсько-православно-польській компанії!

[3]) Православіє є на Лемківщині „найповажнійшим і найсильнійшим рухом“ хіба в хоробливій уяві „Слова“, бо ми, що живемо на Лемківщині між православними і православію приглядаємося, бачимо в нім лиш хитаючийся, іззя своєї дуже лихої конструкції, корабель з 21 тисяч на силу і хитрістю зібраних, непевних пасажирів. Той корабель іззя своєї, вже тепер цілком попсутої машини не пливе і напевно вже не поплине дальше по лемківському морі. І чи в силі тих 21 тисяч православних, в сути річи, найтемніших Лемків, бути „найповажнішим і найсильнішим рухом“ серед 250 тисячної свідомої маси лемківського гр. кат. населення? — Про се можуть хіба маячити хоробливі меґальомани зі „Слова“!

Лікарський фейлетон

Гігієна в зимі

Як забезпечити обличча.

З природи річи зимою найбільше наражена шкіра лиця, виставлена на безпосереднє ділання холоду й світла. Зимою можна скорше опалитися ніж літом. Сонячне світло відбите від снігу, має богато надфіолетних промінів. Ділання тих промінів разом з холодом ушкоджує лучну й елястичну ткань скіри, одночасно викликуючи надмірний розріст зовнішної зрогованої верства наскірка. Внаслідок сего шкіра на обличчі грубіє, стає шорстка і виглядає старечо. Сі зміни невлічимі. Тому треба перед виходом на двір натерти лице відповідним кремом, що має в собі евцерину, яка береже перед шкідливим ділянням надфіолетних промінів. Одначе найліпше забезпечує людину зимою таки власний здоровий розум, котрий перестерігає її вчас перед небезпекою морозу й вітру, бо за те платиться власною шкірою. —

З Університету

Перший виклад д-ра Іляр. Свєнціцкого.

Д-р Іляріон Свєнціцкий, директор Національного Музею у Львові, дістав дозвіл на відновлення викладів на доцентурі порівняної історії словянських літератур у львівськім університеті. У викладах д-р Свєнціцкий має намір узгляднювати передовсім східно-і полуднево словянські літератури. Перед війною д-р Свєнціцкий як і інші наші професори, викладав українською мовою. Тепер, по 15 літах від скасування українських катедр на львівськім університеті, дозволено д-ру Свєнціцкому відновити свої виклади, але лише в польській мові.

На сей рік д-р Свєнціцкий заповів виклади про Історію російської літератури XIX ст. Перший його виклад відбувся 2 грудня с. р. в новім університеті, в VII салі. Слухачів було 60—70. Між ними було богато старших громадян, наших і москвофілів. Решта були студенти (тки) майже самі Поляки і може два-три студенти-москвофіли. Студентів-Українців на викладі не було, бо, як оповідають, вони рішили на перший виклад демонстративно не прийти, на знак протесту, що се виклади російської літератури а не української, і що вони відбуваються по польськи. В тім що сі виклади започатковано якраз в часі польсько-совітської приязни і що вони торкаються російської літератури, студенти добачують політичний крок.

Свій виклад попередив д-р Свєнціцкий вступом, як сам сказав, особистої на-

„MROZOL“ ГОНСЕЦЬКОГО
масть на відмороження.
Рескр. Мін. Здор. ч. 28.
Запобігає відмороженню, лічить рани з відмороження та усуває сверблячку кінчин.
189 9—х

тури. В нім підчеркнув своє трудне положення як викладаючого: Він Українець викладатиме про російську літературу по польськи. Тому просив вибачення, коли йому може не вдасться вповні віддати в польськім перекладі нюанси думок, почувань й естетичних та літературних вальорів авторів, про котрих буде говорити. На доказ, які труднощі він мусітиме поборювати і що се не є лише його погляд на сю справу, д-р Свєнціцкий зацитував відповідне місце з першого викладу Міцкевича про словянські літератури в паризькій „Колеж де Франс“. Ся його заява зробила на слухачів помітне враження.

Приступаючи до теми підчеркнув, що російська література перша між словянськими, друга по ній польська. Відтак говорив про добросусідські взаємини між обома літературами і взаїмний вплив обох літератур, що проявлялося м. і. в численних перекладах творів російських авторів на польське і навпаки. Підчеркнув також ріжниці щодо тематики, ідей й естетичного оформлення їх в літературах польській і російській. Зокрема підчеркнув окремішність української і білоруської літератур від російської щодо форми, змісту й ідеольоґічного наставлення. Крім того згадав про цей факт, що богато Українців з походження виступали як російські письменники (Гоголь, Данилевський, Короленко й інші), не входячи в се, чому воно так було. Переходячи до методольоґії літературної критики, д-р Свєнціцкий станув на становищі естетичного принціпу в критиці, заявляючи, що про літературну вартість твору рішає не зміст і не ідеольоґія твору, лише його мистецьке оформлення. Весь час у д-ра Свєнціцкого було слідне схвилювання. Може відомі йому були бойкотові наміри українських студентів. Одначе виклад відбувся спокійно.

Милосердя се овоч вічности Бога, се тріюмф Його мудрости, се терпелива витревалість Його любови (Фабер: Творець і сотворіння).

З краю

Кути над Черемошем.

Щоб гідно відсвяткувати ювилейний рік, память 1900-ліття Великої Пятниці і Світлого Воскресення Христа Спасителя, уряджено в Кутах в літі с. р. вісімдневну місію під проводом Впр. О. ігум. Вол. Породка Ч. Ізбавителя. Тисячні товпи народу місцевих і дооколичних парохій тиснулися до слухання спасенних місійних проповідей, які чудово виголошував неструджений о. Місіонар. За час місії приступило понад 4.000 вірних до Святих Тайн. В поході з Крестом взяло участь понад 5.000 вірних. До Брацтва Матери Божої Неуст. Помочи вписалося 415 осіб.

Виявом піднесення та зміцнення релігійних почувань, їх явною маніфестацією і публичним протестом проти безбожництва та руїнницької деморалізації, які в такий застрашаючий спосіб ширяться на наших землях тут (а Велику Україну вже допровадили до повної руїни) — було відсвяткування Торжества Царя Христа в днях 28—29 жовтня с. р. Уряд парохіяльний в Кутах дістав дозвіл від ВПреосв. Еп. Ординаріяту, відсвяткувати те Торжество цілонічною Адорацією. В навечеря Торжества при співучасти пятьох дооколичних священиків відправлено Вел. Вечірню з Всеночним і при звуках дзвонів і величної пісні „Святий, Святий“... виставлено Найсв. Тайни до публичної Адорації. На початку Адорації виголошено проповідь на тему „Христос Наш Цар“. Опісля священики сповідали вірних до півночи. Опівночи відправлено Молебень до Пресв. Серця Христового. Підчас Молебня виголошено проповідь на тему „Переблагання Христа Царя“ за всі зневаги нанесені нашою парохією і цілим народом, і просьба за відвернення моральної і матеріяльної руїни, в яку попав наш нарід через свої провини, а передовсім просьба за відвернення нещастя безбожництва і голоду, в яке попала Велика Україна під большевицьким режімом. Проповідь закінчено приреченням вірної служби Спасителеві. По проповіди відправлено благальну молитву-суплікацію. Відтак продовжувано сповідь вірних, які серед побожних співів і молитов вщерть виповнювали церкву через цілу ніч. Слід додати, що крім церковних брацтв мущин і жінок, молодців і дівчат, які весь час відбували чергові адораційні години по 20 осіб клячучи з горіючими свічками в руках, місцеве спортове Тов. „Сокіл“ взяло офіційно участь в Торжестві відспіванням в церкві між 11—12 год. в ночі цілого ряду релігійних пісень, відбуттям корпоративно адораційної години і держанням дижуру цілу ніч довкола церкви. Цілонічна Адорація закінчилася відправленням читаної Служби Божої місцевим стареньким парохом і відспіванням Молебня до Неп. Зач. Преч. Д. М. о годині 8 рано. О годині 9 відправлено торжественну Службу Божу на інтенцію Українського Народу, підчас котрої виголошено проповідь про наслідки большевицького панування на В. Україні а саме безчисленні жертви безбожництва і голоду. На вступі відчитано спільне послання ВПреосв. Гр. кат. Епископату та візвано вірних до постійного виконування добрих діл і діл милосердя на інтенцію терплячих братів. Зібрано 32 зол. на допомогу голодуючим у большевії братам. Підчас Служби Божої приступило понад 400 осіб до Св. Причастя. Вони сповідалися підчас цілонічної адорації.

Та Велика Ніч була безмежно богата у спеціяльні благодати Преосв. Серця Христового, яких так дуже потребує кожда людська душа.

В дні 1 листопада відправлено Соборну Службу Божу на інтенцію Українського Народу. По Службі Божій відправлено панахиду за погибших героїв за волю України при участи сімох дооколичних священиків. Прегарну проповідь виголосив о. Могильняк, б. поручник Січових Стрільців. Зібрано 36 зол. на Укр. Інвалідів.

Відносини безпеченьства в нашому повіті прямо жахливі. Сельробівські агітатори зовсім безкарно і без ніяких перепон від ряду літ деморалізують населення. Той посів деморалізації видає страшні наслідки. Грабункові напади, крадіжи і навіть душегубства стають нормальним явищем. В січни 1932 р. невідомі дотепер злочинці в грабункових цілях замордували бл. п. о. Антимовича, пароха в Ферескулі, в літі ц. р. підчас місійної праці ОО. Редемптористів в Кобаках місцеві комсомолці камінням обкидали ОО. Місіонарів, члени комсомольських ячейок публично ширять безбожництво і зневажають релігійні почування католиків.

Коли натомість в жовтні с. р. гурток найчільніших наших громадян хотів оснувати місцевий комітет допомоги жертвам большевицької України — то староство заборонило заснування комітету, жадаючи від основників якихсь статутів, а ініціятора цего комітету по переведенню у нього ревізії поліція на приказ влади притримала в арештах 40 годин.

Дня 3 листопада косівський постерунок перевів строгу ревізію в домі о. Могильняка пароха на Москалівці і по переслуханню його в старості відставила до судових арештів в Косові, де його передержано 3 дні. Причиною арештування було закопання на цвинтари коло церкви на Москалівці памяткового Хреста за парохіян з Москалівки поляглих у визвольній війні. Разом з парохом арештовано чотирох парохіян за те, що вони на припоручення свого пароха той Хрест закопали. Хрест викопували шукаючи за назвисками поляглих, відтак закопали назад, однак надпис з Хреста здерто і висипану могилу розрито...

Викупити решту

великої площі Сокола-Батька у Львові!

На ту ціль розіслані окремі чеки з сим числом „Нової Зорі“.

Великі дні свята Українська Молодь Христові у Львові стоять ще живо в памяти всіх, що були його учасниками. Значно поширена площа „Сокола—Батька“ ледви могла помістити 120.000 вірних. Коли просторий Український Город виглядав мов великий людський лан, заквітчаний сотками прапорів, тоді богато приявних відчувало, що тільки на своїй землі могло так виглядати свято УМХ. Подібні думки приходять до голови також підчас ріжних всенародних здвигів і свят. Український Город у Львові потрібний не тільки українському сокільству, молоді „Рідної Школи“, спортовим товариствам, але таком всему українському громадянству Львова й цілого краю. Історію купна Українського Городу у Львові описали ми в „Новій Зорі“ ч. 81. з 26 жовтня 1933 р. у звіті „Пресова конференція в справі Українського Городу у Львові“. Думку купна сего городу кинув перший проф. Іван Боберський в 1911 р. зараз після Першого Сокільського Краєвого Здвигу. Він і надрадник п. С. Стеблецький посвятили богато труду й велику частину свого життя справі викупна площі „Сокола — Батька“. За їх спонукою Українці зі всіх частин краю і світа складали жертви на його викупно. Досі викуплено 8 моргів, себто 51.200 м². На них є ще довг 2.400 амер. долярів. Треба викупити ще 2½ морга землі, т. зн. 16.000 м² за 90.000 зл. Крім сего треба також відповідно уладити цілий майдан. При тім варт знати, що Поляки й Жиди мають у Львові 13 більших майданів — на наш один. — Сего року припадає 60-ліття уродин проф. Івана Боберського. Українське сокільство і громадянство не можуть краще вшанувати сю річницю як тільки зложити відповідну жертву на викупно цілої площі „С—Б“. В червні 1934 р. відбудеться у Львові Сокільський Краєвий Здвиг. До сеї пори повинна бути вся площа „С—Б“ в українських руках. З нинішним числом „Нової Зорі“ розсилаємо складанки (чеки) „Сокола—Батька“ з надписом „Український Город“, які просимо вислати з відповідною жертвою. Думаємо, що всі розуміють добре значіння власного Українського Городу у Львові та виповнять свій обовязок.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Преосв. Григорій Хомишин, Епископ станиславівський, верне з місійної праці 9 грудня с. р. до Станиславова.

В день імянин Преосв. Йосафата, Епископа перемиського, відправив Преосв. Еп. Григорій Лакота в сослуженні духовенства благодарственне богослуження. На богослуженні були також представники українського перемиського громадянства з пос. Др. В. Загайкевичем на чолі і молодь всіх українських шкіл з учительськими зборами. В навечеря імянин представники громадянства зложили свої побажання на руки канцлера Впр. о. Грицеляка. „Бескид“ в ч. 47 приносить довгий спис імен осіб, що складали привіти.

Заходом Марійської Дружини шкільної молоді відбувся в Рогатині концерт в честь св. Йосафата В його програму входили хорові точки, деклямації, реферат і ін.

В Празі відбувся перший „академічний тиждень“ на зразок зальцбурських „Академіше Вохен“. Слухачів було 250. Подаємо програму виголошених конференцій: Й. Папіца (Оломунець): Поняття християн. культури; Г. Пживара Т. І. (Німеччина): 1) Кріза культури, 2) Поняття й проблема культури, 3) Ідея христ. культури; д-р Бенеш (проф. ун. в Празі), Людська душа та її відношення до тіла; о. Габан, ЧСДом. (Олом.): Значіння метафізики; лікар А. Партос: Поняття життя в фізіольогії; проф. унів. Матоха (Олом.): Фідес ет раціонабіле обсеквіюм; Виклади про св. Письмо мали проф. ун.: Гейці, Заплєталь; Скрабаль, ЧСДом. Про вплив богословії на вироблення характеру говорили: Р. Гаррігу-Ляграндж ЧСДом (Анджелікум у Римі).—Три стани дух. життя: проф. ун. Цінек (Олом.) — Служба Божа; С. Браїто, ЧСДом. — Значіння надприродного життя; домінік. генерал Жіле: 1) вироблення ума, 2) вироблення волі, 3) Вплив Церкви на міжнародні відношення; Е. Совкуп, ЧСДом: Супруже; І. Е. Урбан, Ч. св. Фр.: Релігія й молитва, як чинники в людськім житті; проф. ун. Тот.: Вироблення характеру. На тему соціольогії: проф. ун. Лє Руй ЧСДом.: Про опір несправедливим законам, 2) Про націоналізм, 3) про початки сучасної суспільности; Монс. Пфайфер: Засади христ. права народів; д-р Скачель: Св. Тома про управу державою; проф. ун. Вашек (Олом.): 1) Сучасне сусп. положення, 2) „Квадрагезімо анно“, 3) Конечність перебудови сучасного ладу, 4) Церква й моральні сили як суспільні чинники по думці „Квадр. анно“. Про історію й літературу: проф. ун. Цібулька (Прага). Традиція й новості в церк. штуці; проф. ун. Бірнбавм: Артистично-історичне значіння Праги; о. Мукерман Т. І.: Представники всесвітної літератури; проф. ун. Тері: Містична богословія Діонізія Ареопаґіта; інж. Пуйман: Св. Тома й штука; проф.ун. Е. Вінтер: Значіння Больцано для унів. в Празі; Прочитано також конференцію неприявного Павла Кльоделя: Вплив релігії на культуру й на життя. На другий рік знову відбудеться там „Академічний тиждень“.

Митрополит Сапєга видав з приводу „Свята Молоді“ пастирський лист, у якім перестерігає молодь перед впливом новітного поганства, що шириться особливо через злу пресу й неморальні видовища. Подібний пастирський лист видав також еп. Пшездзєцкий.

У Відні виходить уже 39 рік бюлєтин Марійських дружин: „Die Fahne Mariens“, Pulverturmgasse 15, Wien. Річно коштує 3·60 шлінгів (валюта приблизно рівна з польською).

Білянс епарх. місійного союзу в м. Бергамо (Італія) за 1932 рік виносить 654.840 лір. На місії виїхало з Бергама м. р. 17 місіонарів і 47 сестер-місіонарок. За рік улаштував той союз 118 місійних свят, 2 епарх. збори, 10 міс. конференцій, 6 міс. вистав. Союз дбає не лише про загр. місії, але й про рел. піднесення епархії.

В бельгійськім Конґу повстало нове, чисто муринське, згромадження „Дочок св. Тереси“. П кищо має воно 6 новичок і 5 кандидаток.

З Канади виїхало недавно 47 монахів на місійну працю до Японії.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПЕРШЕ ЗАСІДАННЯ СОЙМУ відбудеться 7 грудня с. р. На денному порядку читання урядових законопроектів.

ВАРШАВСЬКИЙ ВІДДІЛ „Zjednoczenia Zachowawczych Organizacyj Politycznych“ уладив дискусійні збори. На них гр. Станислав Лось виголосив відчит п. з.: „Українське питання в Східній Галичині“. Були м. і. присутні: архиепископ Ропп, дир. департаменту віроісповідань гр. Ф. Потоцький, Олександер Ледніцкий, амбасадор Цехановский, сенатор Вельовейский, мін. Л. Василевский, голова Інституту Національних Меншин, амбасадор Філіпович і богато академічної молоді. Довшу промову виголосив мін. Василевский. („Іскра“).

В СПРАВІ ВИБОРІВ ДО МІСЬКИХ РАД у львівськім воєвідстві аґенція „Всхуд“ доносить: Вибори відбудуться 10 грудня в 39 містах. В деяких містах голосування не буде, бо зголошено лише одну лісту, ББ. Голосування не буде: в Винниках, Судовій Вишні, Рудніку, Немирові, Риманові і Куликові. Зголошено отсі листи: у всіх 39 містах листи ББ, крім них зголошено листи: Унда, українську угодову, польсько-руську (?) ендецьку, сіоністичну, Агуди, староруську і „Стронництва Людового“. Листи досліджується під оглядом формальним. Заквестіоновані будуть уневажнені або доповнені.

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ПАРТІЯ в Ромунії рішила йти до виборів до ромунського парляменту в блоку з радикально-цараністичною (селянською) партією Юніяна.

В ХАРКІВСЬКІЙ РАДІОСТАЦІЇ щодня надають авдицію російською мовою про „небезпеку українського шовінізму“ та взивають українських робітників і селян, щоби чинно помагали нищити „гидру української контрреволюції“... Отже вже перестали говорити по українськи.

ОДЕН З ШЕФІВ ПОЛЬСЬКОЇ ПРОПАҐАНДИ за границею К. Смоґожевский так пише про Ґітлєра в „Газеті Польскій“: „Ґітлєр се перший від 1918 р. канцлєр Німеччини, котрий говорить до Польщі мовою, яка може бути спільна. Супроти того істнує можливість вивести польсько-німецькі взаємини на здорові і нормальні тори поправного сусідства“.

НІМЕЦЬКО-ЯПОНСЬКА ПРИЯЗНЬ більшає. В Японії ґрають німецький гимн, в Німеччині японський. Японських офіцирів в Німеччині витають і приймають дуже сердечно. В Берліні говорять про німецько-японський союз і спільну військову акцію проти совітів.

В ПАЛАТІ ЛЬОРДІВ була дискусія на тему протилетунської оборони Анґлії. Льорд Савтерлєнд доказував, що Анґлія в порівнанні з іншими державами має за мало літаків. Тому ворожі летунські ескадри дуже легко можуть збомбардувати Лондон. А се булоби рівнозначне з погромом Анґлії, бо Лондон се її мозок. Анґлія повинна побільшити число своїх летунських ескадр з 42 на 52.

ФРАНЦУЗЬКА ПРАВИЦЯ приступила до енерґійної боротьби з теперішним правительством. Поведено остру кампанію за розвязанням парляменту і розписанням нових виборів.

ІТАЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО опрацювало плян перебудови Союза Народів. По думці сего пляну в Союзі Народів малаби повстати „Рада Чотирьох“, зложена з держав, що підписали „договір чотирьох“. Ся Рада малаби рішаючий вплив на полагоджування справ в Союзі. Інші держави булиб позбавлені того впливу. До Ради Чотирьох малиб увійти потому ще й Совіти так, що ся Рада переминяласяб в „Раду Пятьох“.

З ЧЕРВОНОГО ПЕКЛА втікають наші люди аж до Манджурії. В останнім часі до Харбіна пробралося богато Українців з Зеленого Клина, з ріжних сибірських земель і навіть з Великої України! Вони всі дуже виснажені і голодні. Майже всі — національно свідомі. Видно, наука дана червоними не пішла в ліс.

НОВИНКИ

Морози запанували в цілій Европі. З північного бігуна нахлинула хвиля полярного воздуху. В Польщі температура вагається від 15 до 31 степенів морозу. Найбільший мороз на східних землях. На совітській Україні велика сніговія. Також в Німеччині й Анґлії остра зима.

Перший краєвий зїзд делеґатів філій ремісничого т-ва „Зоря“ відбувся у Львові 3. с. м. Приявних було 54 делеґатів від 14 філій. Преосв. Еп. Іван Бучко відправив в церкві св. Спаса богослуження на інтенцію орґанізації. Підчас нарад виголосили реферати: інж. Е. Храпливий і інж. М. Творидло. Зїзд мав діловий характер. Він причиниться до плянової орґанізації українських ремісників.

Загальний Зїзд Рідної Школи відбудеться 25 грудня с. р.

Камінка Струмілова відсвяткувала гідно память пробудителя Галицької Землі, о. М. Шашкевича. Впр. о. шамб. М. Цегельський відправив рано панахиду і богослуження за душу поета. Вечером відбувся концерт з добірною програмою. Виступав хор Богословської Академії зі Львова.

Тепер у львівських тюрмах є 180 українських політичних вязнів.

Пятнистий тиф шириться в Перемищині. У Волі Кравецькій були 4 смертельні випадки тифу.

Першу українську звукову фільму з Підкарпаття накручують в Празі чеський письменник Іван Ольбрахт, прихильник Українців і режісер д-р Ванчура. Лібретто фільми написав згаданий письменник. Як артисти виступають в тій фільмі селяни з Закарпаття. Головну ролю ґрає 18-літна дівчина, верховинська красавиця, Анна Шкелебей. Вона ґрає добре і природно.

В київській опері большевики також перевели „чистку“. Від 1 листопада дириґує в опері Курт Адлер, декоратором став Соколов з Москви, режісером Форегґер. Директором Джама. (Самі „Українці“!!...) Даватимуть тепер виключно „політаґітку“. „Реорґанізацію“ опери перевели наслідком шаленої нагінки совітської преси на оперу. Мовляв у ній самі „національні ухили, безідейність, еклектизм“ і т. п. Словом, усувають все українське, бо кажуть, що се шовінізм...

Католицький Союз Хліборобів Бельґії має 1.200 парохіяльних кружків з 250.000 членів. Ся орґанізація крім господарських станових справ забезпечує також релігійні та культ.-освітні потреби членів.

Похід голодних на Париж стараються використати комуністи для своїх цілей.

Польським спортовцям, котрі приїхали до Берліна, берлінські Німці урядили ентузіястичне приняття. Се свідчить про наказаний згори зворот настроїв супроти Поляків.

Німеччина — Польща 1:0 (0:0). Перші міждержавні змагання в копанім мячі в Берліні між репрезентативними дружинами обох держав відбулися при участи 50.000 видців. М. і. були і мін. Ґебельс і Бльомберґ. Німці здобули рішаючі ворота в останній мінуті. Ґра була джентельменська.

Ґітлєрівське правительство перевело в Німеччині конфіскату майна членів головних управ партій комуністичної й соціялдемократичної

На Чорнім Морі шаліла велика бурясніговія. В деяких околицях побережжа Ромунії й навіть Стамбулу, старої столиці Туреччини, впали значні сніги. 30 рибальських суден затонуло коло тої одної пристані. Є жертви в людях.

З Самари доносять, що на стаціях тої зелізниці аж до Златоустовська лежить на стаціях 20 міліонів пудів зерна і 2 міл. міхів муки. Хліб засипаний снігом, урагани розкидають міхи з хлібом і все псується. А Україну здерли ті марнотратники до останка.

Пригідне для емеритів. Город 600 сяжнів кв., дім, стайня, комірка, при головній вул. в клепарівській дільниці Львова. Автобус і водопроводи на місці. Ціна 9.000 злотих. Ласкаві зголошення до Адмін. „Нової Зорі“ під „600“. 192-3-3

Користайте з нагоди! Крізові ціни! З днем 25. жовтня ц. р. обнизили ми ціни на підручники до навчання релігії в народних школах. 1) Малий катихизм коштуватиме 0·60. 2) Біблія прегарно ілюстрована коштуватиме 1·20. Досвідчений катихит знає, що навчання релігії тільки тоді успішне, коли вся дітвора рівночасно закуповує підручники. Тому тільки гуртові закупи доцільні, а ми даємо на сплату. Замовляти „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 184-12-16

Релігія й довгий вік. В Голяндії є тепер 2 міл. 890 тис. католиків (36,4%). Один голяндський часопис доносить, що всі Голяндці, що мають більше, як 80 літ, належать до кат. релігії.

Продовж одного року вибудувано в Ватикані велику термоелектричну централю. Недавно відбулася її „інавґурація“ під проводом св. Вітця.

В Ню Брунсвіку (Зл. Д.) згорів університет св. Йосифа. Шкода виносить понад 2½ міл. долярів.

Будемо літати сталевими ракетами. Німецький летун Отто Фішер піднісся недавно в сталевій ракеті до висоти 9.000 м. і щасливо вернув на землю. Сей новий далекосяглий спосіб літання і будову ракети держать у строгій тайні. Приготування до лету, що відбувся на острові Ріген, роблено в найбільшій тайні. Справою кермує німецьке міністерство військових справ. Сей новий німецький винахід викликав велике враження в цілім світі, найбільше в сусідних краях.

Віджила небіжка. На Виленщині в с. Карупішки померла 24 літна Олександра Фунєц. Підчас похорону небіжка підвелася з домовини і зачала говорити. Деякі перестрашилися і зачали втікати. Відважніші перенесли її до ліжка. Якби збудилася була трохи пізніше, вже булоб запізно.

Зуб мамута з ледової доби найшли в копальні глини коло Берна в Швайцарії. Він довгий на 3 м. 15 цм. і має 56 цм. обводу.

Нові книжки. „Анґлія — нація континентальна“. Так називається нова книжка Поля Доттена, котра становить оригінальне доповнення до книги Морана „Лондон“. — В Анґлії появилася книжка п. з. „Перший перелет над Іврістом“ (найвищим верхом на землі). — Німецький поет Ернест Толлер, котрий утік з Німеччини до Анґлії, оповістив книжкою свій життєпис. — Метерлінк оповістив нову працю „Великий Закон“. В ній оцінює значніші винаходи і відкриття від Нютона до Айнштайна включно.

В Подґоріци (Югославія) померла Олена Попович в 123 році життя.

В Яссах в часі погрому розграблено і зруйновано 200 жидівських домів, 1 Жида вбито, кількадесять ранено. Се діло т. зв. „зелізної ґвардії“.

Воздушна фльота Злучених Держав Північної Америки має 1200 військових літаків. Правительство Зл. Держав замовило ще 130 гидроплянів.

Ліндберґ, замериканізований Швед, що перший перелетів Атлянтик, іменований знавцем летунських справ при Союзі Народів.

Проф. Айнштайн запізвав німецьку державу до міжнародного трибуналу за конфіскату свого майна.

В російській пресі поза межами СССР ведеться тепер інтересна дискусія про оснування російської Академії Письменства на еміґрації.

„Риковку“ (горівку) хоче совітське правительство експортувати в Америку, бо там скінчився „сухий“ режім. Сим і пропаґандою „ущасливлять“ товариші Америку.

Вибухла совітська амуніція в Благовіщенську над Амуром на Далекім Сході. Богато жертв в людях, богато домів завалених. Гук того вибуху чути було аж на Сахаліні. У звязку з тим увязнено богато „спецїв“ і червоноармійців, що стояли на варті, підозрілих в саботажі.

З днем 25 XI. с. р. переняв я знова провід фризієрського заведення при вул. Бляхарській ч. 11., Теодор Кутковський. 195-3—5.

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·70—5·66 зл. Золотий доляр 9·05—9·07. Канад. доляр 5·65; 1 нім. марка 2·12; 100 фр. франків 34·90—35; 100 чеських корон 25·50 зл.

ЗБІЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зл. льоко Підволочиська — льоко Львів

Пшениця дворська	17·45—18·25;	19·25—19·75
Пшениця збірна	16·75—17·00;	18·25—18·50
Ячмінь на мливо	9·75—10·—;	11·00—11·25
Гречка на мливо	15·00—16·00;	—·— —·—
Гречані крупи	34·00—36·00;	—·— —·—
Ґрис житний	7·75— 8·00;	7·75— 8·00
Ґрис ячмінний	—·— —·—;	8·50— 8·75
Мука пшен. люксусова	—·— —·—;	36·50—38·50

Набіл: Маслосоюз платив 4.XII. за 1 кг. масла дес. 3·00; за 1 л. молока 22 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яєць 5·00—5·20 зл. — Тенденція на всі артикули сильна.

Мід: Кооп. „Рій“ продає мід: липовий 3 зл., гречаний 2·40; з ріжних цвітів 3, гірський 3·80 зл. за 1 кг.

Живина: Безроги на бекони 60 сот., товщеві 70—80 сот., телята 40—60 сот., молоді кури 90 сот., за 1 кг. живої ваги. Гуси штука 2·50 зл. Тенденція устійнена.

Ціни битої птиці з птахомясарні „Маслосоюзу“ за 1. кг.:

Рід:	Добірні:	I-а	II-а
Кури молоді на печення	1·65	1·55	1·45
Кури на росіл	1·65	1·55	1·45
Качки	1·35	1·25	1·15
Гуси	1·25	1·15	1·05
Індики	1·75	1·65	1·55
Пантарки (за штуку)	2·80		

ЖЕРТВИ

Для Голодуючих на Великій Україні:

1) Гр. кат. уряд парох. в Лівчиці, п. Комарно зл. 13·50 (збірка в церкві). 2) Гр. кат. Церква, в Красній п. Ланчин, зл. 15·40 (збірка). 3) Гр. кат. уряд парох. в Кавську, п. Стрий зл. 14·00 (збірка). 4) Гр. кат. уряд парох, в Молодятині, п. Печеніжин. зл, 16·00 (збірка).

Для Українських Інвалідів:

1) Гр. катол. уряд парох. в Молодятині, п. Печеніжин зл. 7·00 (збірка), 2) Читальня „Просвіти“ при Монастирі оо. Василіян в Кракові зл. 10.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

120 48-50

КІНА

АДРІЯ: Мараду.
АТЛЯНТІК: Ревізор з Петербурга.
КАСІНО: Бастер наварив пива.
КОПЕРНИК: S. O. S. (Ледова гора).
МАРУСЕНЬКА: S. O. S. (Ледова горв).
МІРАЖ: Шлях до раю.
МУЗА: Дивний дім.
ПАЛЯС: Пат і Патахон на пенсії.
СТИЛЕВЕ: Ґен. Ченґ і ревія.
УТІХА: Предивна справа Кляри Дін і ревія.

КОМУНІКАТ

(Важне для родичів і шкільної молоді).

Нова 4-клясова ґімназія є одиноким помостом, що лучить Вселюдну Школу зі школами ліцеального уровня: ліцеєм педагоґічним, загальнообразуючим (нинішня 7. і 8. кл. ґімн.) або школами промисловими чи торговельними ліцеального типу та уможливлює доступ до деяких державних та приватних урядів (якби кому і про це ходило). Позатим дає вона то мінімум середного образування так нині необхідного для кождої одиниці, на якім будь полі вона хотілаби працювати. Тому і вважаємо, що покінчення нової 4-клясової ґімназії являється для кождої молодої людини конечним, якщо вона в будуччині не має бути здана тільки на працю рук.

З огляду однак на те, що доступ до тої ґімназії є для мешканців наших сіл значно утруднений, бо вимагається укінчення 6-клясової Вселюдної Школи зґл. відповідної підготовки, — уважаємо дуже вказаним а подекуди і конечним отвирати при істнуючих заведеннях довших (бодай півріч них) курсів, що помоглиби цю перешкоду усунути, а ініціятиву в цім напрямку за дуже влучну.

Тому доцінюючи вагу такого курсу:

Управа Жіночого Семинаря і Ґімназії СС. Василіянок в Станиславові рішила отворити півріч ний курс приготовляючий до 1. кл. ґімн. (якщо зголоситься відповідна скількість учасниць). Курс буде тревати **від 23. січня до 15. червня 1934 року** і закінчиться вступним іспитом до 1. кл. ґімн. Оплата за науку та за удержання в інтернаті виноситиме 50 зл. місячно. Блищих пояснень уділяє і зголошення (до 15. січня) приймає

Управа Жіночого Семинаря і Ґімназії СС. Василіянок в Станиславові, вул. Петра Скарги ч. 17. 200 — 1 — 2

НАВІТЬ НАЙБІДНІШІ МОЖУТЬ УЖЕ НАБУТИ ВИДАННЯ

„ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ”

ПЕРЕДСВЯТОЧНА ЗНИЖКА ЦІН

Найкраща нагода доповнити читальняні, кооперативні та приватні бібліотеки. Найгарніший Миколаївський і святочний дарунок для рідні та знайомих. Знижка важна лише на місяць грудень.

		давн.	тепер
Антін Вільшенко:	**Життя й пригоди Цяпки Скоропада.** Віршована історія про пор. У. С. С. Цяпку, ст. 270	4·50	—1·50
М. Голубець:	**Історія Львова від найдавн. часів,** ст. 179	3·00	—1·25
Богдан Лепкий:	**От так собі,** ст. 131	1·50	—0·70
	Слота, ст. 27	0·90	—0·30
	Зірка, повість ст. 181	4·00	—1·75
	Вадим, повість ст. 227	4·50	—2·00
Василь Софронів:	**Грішник,** ст. 112	1·50	—0·60
Халіда Едіб:	**В огні,** повість ст. 234	4·50	—3·50
	Берестейський мир, спомини і матеріяли ст. 320.	8·00	—3·50
Роман Купчинський:	**У зворах Бескиду**	3·90	—3·90
Федір Дудко:	**Чорторий,** ст. 180	3·50	—3·00
	Квіти і кров, ст. 192	4·00	—2·00
	На згарищах, ст. 168	4·00	—2·00
	Глум, оповідання, ст. 56	1·20	—0·50
Ґен. В. Петрів:	**Спомини з часів укр. революції:**		
	I. До Берест. миру, ст. 180	3·50	—1·50
	II. До заняття Київа, ст. 184	3·50	—1·50
	III. Кримський похід, ст. 164	3·50	—1·20
	IV. Доба Гетьманщини, ст. 117	3·00	—1·20
Юра Шкрумеляк:	**Чета крилатих,** пригоди з воєнних часів, ст. 262	5·00	—2·00
М. Брилинський:	**Хрестний огонь,** воєнні нариси, ст. 184	3·50	—1·50
В. Лопушанський:	**Перемога,** повість в 2-х т. з визвольної війни	6·00	—2·75
Д-р С. Шухевич:	**Спомини:**		
	II. Від квітня до липня 1919	4·00	—2·50
	III. Від VII. 1919 до I. 1920.	4·00	—2·50
	IV. Від січня до квітня 1920	4·00	—2·00
	V. Від квітня до серпня 1920	4·00	—2·00
С. Шухевич:	**Видиш брате мій,** (8 місяців серед У. С. С.)	4·50	—2·00
М, Галаган:	**З моїх споминів**		
	I. 80-ті роки до світової війни	4·00	—1·90
	II. Світова війна — розвал царату — укр. революція ст. 196	4·00	—1·90
М. Галаган:	III. 3-ий військовий зїзд — делеґація на Кубань — більшовицька навала. — Прихід Німців ст. 176	4·00	—1·90
	IV. Дипльоматична місія в Румунії. Дипльомат. місія на Угорщині	6·00	—2·00
Д. Дорошенко:	**Мої Спомини** II. III. і IV. по 1·50		4·50
Олена Степанівна:	**На передодні великих подій.** Переживання і думки 1912—1914.	2·00	—0·70
Д-р Андрій Чайківський:	**Чорні рядки.** Спомини за час від 1. XI. 1918 — 13. V. 1919	3·00	—1·20
Д-р Іван Максимчук:	**Кожухів** — трагічна доля рештків УҐА, ст. 100	2·80	—1·10
Микола Мельник-Матіїв:	**На чорній дорозі** оповідання	3·50	—1·50
А. Крезуб:	**Партизани** — спом. ст. 358, т. I. і II.	8·00	—3·50
Е. Чикаленко:	**Щоденник** (1907—1917) ст. 496.	14·00	—6·00
Д-р Ганс Кох:	**Договір з Денікіном** — причинки до траґедії УҐА на Вел. Україні 1. XI. — 17. XII. 1919 р.	1·80	—0·80
Ілько Борщак:	**Великий Мазепинець Григорій Орлик,** генерал Людвика XV, ст. 208	7·00	—5·00
І. Калічак:	**Записки четаря** — спомини з Хирівського фронту 1918—1919.	2·80	—1·20
Д-р К. Левицький:	**Великий зрив** — ст. 150.	6·00	—2·50
Т. Ґ. Масарик:	**Світова революція,** I. II. ст. 540.	21·50	—8·00
В. Приходько:	**Під сонцем Поділля** ст. 250.	6·00	—2·50
В. Юрченко:	**Шляхами на Соловки**	5·00	—4·00
„ „	**Пекло на Землі**	5·00	—4·00
В. Леонтович:	**Хроніка Гречок**	3·50	—1·70
О. Бабій:	**Перші стежі,** повість зі стрілецького життя	6·00	—2·80
І, Борщак:	**Мазепа,** життя й пориви Великого Гетьмана	5·80	—4·50
О. Попович:	**Відродження Буковини**	2·60	—1·20
А. Крезуб:	Нарис історії українсько-польської війни		3·50
	Календар — Альманах на рік 1934		2·00

Продажа книжки тільки за ґотівку. При замовленні комплєту облекшуємо сплати. Ґроші слати переказом або чеками П. К. О. ч. 152.514. При замовленнях покликуйтеся на наше оголошення. Замовляти можна також по всіх книґарнях.

„ЧЕРВОНА КАЛИНА”, Львів, вул. Зіморовича ч. 3.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм.) за текстом 20 сот., в тексті 30 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5. Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя, 10 грудня 1933. Ч. 94 (692).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Небувалий заговір проти совітів

Увязнено поверх 10.000 осіб. — Заговір мав сягати й на Україну.

З Москви доносять: ҐПУ викрила небувало великий заговір контрреволюціонерів, котрий сягав з Далекого Сходу аж на Україну. Орґанізація заговірників від 3 місяців нищила державні обекти, головно склади амуніції та поживи, порохівні й т. п. Вибух складів у Благовіщенську се також її діло. В Хабаровську знищила вона корабельні доки, призначені на направу воєнних суден. За Байкалом приключилися до тої орґанізації старообрядовці й селяни, незадоволені з колхозів та взяли участь в боях проти військ совітів. Досі увязнено поверх 10.000 заговірників, в тім поверх 1.000 державних урядників і червоноармійців. При увязненнях богато підозрілих утекло до Манджурії. В Москві оповіщено урядово, що та орґанізація сягала й на Україну. Тому сподіються нової филі террору на Україні.

„Przegląd Katolicki“ заборонено

КАП доносить: Львівська Кураторія оповістила такий розпорядок ч. 593 з 23. XI. 1933: Тому що в „Przeglądzie Katolickim“ появляються статті, які тенденційно перекручують факти з життя сучасної Польщі та впливають на читача в дусі неприхильнім і ворожім до власного Правительства, Мін-во В. Р. й Освіти розпорядком з 15. XI. 1933 заборонило розповсюднювати той часопис на терені шкіл. Про се повідомляє Кураторія підчинені собі школи. — Куратор Ґадомский. — Подібний обіжник оповістив також варшавський куратор Питляковский щодо „Przewodnika Katolickiego“ з Познаня, найбільше почитного тижневика в Польщі, котрий печатається в 250.000 прим. КАП каже, що закиди зроблені обом катол. часописам голословні, без доказів і підчеркує, що заборона їх розповсюднювання збігається з пропаґандою серед молоді „Kuźni Młodych“ і „Państwa Pracy“, органів „Straży Przedniej“ і „Legjonu Młodych“, організацій виразно протикатолицьких. Підчеркує також, що не заборонено поширювати в школах часописи радикальні і вільнодумні, які ширять сензацію й неморальність.

Волинське село перейшло на Унію

Польська преса доносить: В селі Ласки володимирського повіту на Волині велика частина населення разом з парохом Лавренчуком перейшла на лоно греко-католицької Церкви. О. Лавренчук вислав до митроп. Діонізія лист, в котрім м. і. пише: „Ізза переслідування визначніших священиків і з причини політиканства в православній Церкві Ви примусили нас застановитися над грізним станом православної Церкви і шукати ратунку та виходу. В пошукуванні правди Христос поміг мені знайти її в одинокій православній католицькій Церкві під проводом римського Папи.“ Виступлення о. Лавренчука зробило велике враження. Його лист має бути оповіщений в українській східно-галицькій пресі.

Зміна большевицької тактики

„Таймс“ з дня 30 м. м. подає уривки з тайних інструкцій, які видав екзекутивний комітет комуністичного інтернаціоналу (в Москві) до свойого відділу в Злучених Державах. В цих інструкціях говориться, щоб комуністична партія Злучених Держав приготовилася до „негайної зміни всеї тактики“. В короткому часі піде вона „в підземелля“. Те, що відноситься в першу чергу до комуністичного інтернаціоналу, чи краще сказатиб до його філії в Злучених Державах, примінюється також і до других держав, Франції, Велико-Британії, Чехословакії, з якою Совіти стараються заключити подібний договір як і з другими державами. У всіх тих краях „партія мусить приспособитися до підпольної праці, бо як можна вносити, явна праця не буде в тих державах можлива“. Тому екзекутивний комітет наказує, щоб „були створені в тих краях кадри професійних революціонерів“. Вони займуться веденням праці. „Професійний революціонер — каже інструкція — це високо вишколений комуніст. Найкраще, коли імена цих професійних революціонерів не втягається до спису комуністичної партії. Вони повинні мати стале заняття, щоб відвернути увагу від їх дійсного завдання. Коли їм грозить арештування, мають втекти закордон і відтіля вести працю.“ І т. д. (УКБЮРО ЛОНДОН)

Японія предкладає услівя Америці

По інформаціям токійської преси міністр загран. справ Японії Ґірота предложить американському правительству порозуміння на отсих умовинах: 1) Японія признає право Америки до Філіпінських Островів і годиться на вдержання на них панування Америки. 2) Америка признає всі умови заключені між Японією і Китаєм. 3) Японія запевнить Америці певні привілеї в торговлі з Манджуріею. 4) Америка признає право Японії на Далекім Сході, особливо в Монґолії і Манджурії. 5) Америка вестиме політику невтральности на випадок війни між Японією й іншими державами. 6) Америка зрікається підписання якихнебудь політичних й економічних заряджень, звернених проти японської торговлі, виданих іншими державами. 7) Японія готова вести переговори з Америкою в справі заключення умови про розем. 8) Японія й Америка порозуміються що до спільної політики в Китаю. Японське мін-во загран. справ не заперечило тих вісток.

Нова держава в Азії — Монголія

З Токія доносять: З Далайнору наспіла вістка, що Західну Монґолію проголошено незалежною державою. Утворено правительство, котре рішило зірвати всі звязки з Китаєм й особливо з Пекіном. Проголошення монгольської республики йде по лінії японської політики. Японія таким чином придбала собі вже другу буфорну державу (першу — Манджурію). Се чергове звено в плянах Японії.

Не вистарчить, що Ви виповіли в ПЗУВ обезпечення 1/3 частини вартости своїх будинків і обезпечили її в Т-ві Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

ВИ ЩЕ МУСИТЕ НАЙДАЛІ ДО 25. ГРУДНЯ Ц. Р.

викупити свою будинкову полісу на 1934 рік у приналежній аґенції Т-ва Взаїмних Обезпечень „ДНІСТЕР“.

Консерватизм чи націоналізм?

З приводу статті Станьчика п. з. Боротьба за українську програму в „Нашій Пшишлосці“.

В чч. 88—92 „Нової Зорі“ розглянули ми статтю Станьчика п. з. Боротьба за українську програму, поміщену в консервативній „Нашій Пшишлосці“ за жовтень б. р. Ми бачили наглядно, яка та „українська програма“ Станьчика, редакції „Нашої Пшишлосці“ і польських консерватистів, що ґрупуються коло згаданого орґану. Се: 1) суперечне з історичною правдою представлення минувшини, +2) сучасна українська дійсність у Польщі + 3) посягання на Вел. Україну в будуччині.

Така „українська програма“ Станьчика і репрезентованого ним польського консерватизму незвичайно характеристична. Бо вона у всіх своїх точках — різко націоналістична.

Отже передовсім різко націоналістичне становище Станьчика і репрезентованого ним польського консерватизму у відношенні до польсько-української минувшини. Ту минувшину, як се ми бачили наглядно, Станьчик представляє зовсім невірно. Ціль того його суперечного з історичною правдою представлення польсько-української минувшини ясна: таким історичним націоналізмом він хоче оправдати націоналізм сучасний. А робить се Станьчик у супроводі теоретичних міркувань про потребу голосити тільки історичну правду — sine ira et studio...

Таксамо різко націоналістичне становище Станьчика і репрезентованого ним польського консерватизму у відношенні до польсько-української сучасности. Ту сучастність Станьчик і репрезентований ним польський консерватизм вповні апробує і приймає як свою програму. А робить се знов у супроводі теоретичних міркувань про потребу кермуватися в польсько-українських відносинах справедливістю супроти Українців...

Вкінці різко націоналістичне становище Станьчика і репрезентованого ним польського консерватизму також у відношенні до будуччини. Бо навіть у будуччині Станьчик і репрезентований ним польський консерватизм вже заздалегідь хоче Великій Україні диктувати державну унію з Польщею. Також і тут робить він се у супроводі теоретичного визнання великоукраїнської держави...

Як відомо, кожда акція викликує відповідну реакцію. Тому не може бути ніякого сумніву, що таке різко націоналістичне становище Станьчика і репрезентованого ним польського консерватизму в українській справі викличе відповідний відгук по українській стороні. Воно буде водою на млин — українського націоналізму.

Де два бються, там третій користає — каже відома пословиця. І ніде та пословиця не справджується краще, як у

польсько-українськім конфлікті під теперішню пору.

Хто той третій — се добре відомо. Се III-тій Інтернаціонал, котрий, не зважаючи на приязні дипльоматичні відносини між Польщею і СССР, не припиняє своєї розкладової роботи в Польщі. Свідчать про те наглядно відкривані разураз і ліквідовані владою його станиці на території Польщі, зокрема на її українських землях.

Чим загрожує III-тій Інтернаціонал — се також добре відомо. Він загрожує знищенням всего, а передовсім знищенням достоїнства людини. Подібно, як се зробив він уже на землях б. Росії.

Ми згадали вище про боротьбу, яку веде польська влада з III-тім Інтернаціоналом на території Польщі. Та чи сама влада вспіє оборонити населення Польщі перед III-тім Інтернаціоналом, коли населення само не усвідомить собі величезної небезпеки, яка загрожує йому, і коли само не протиставиться тій небезпеці?

Освідомити те населення про небезпеку, котра загрожує йому зі сторони III-тього Інтернаціоналу, се обовязок головно Церкви. Та богато можуть зробити в тім напрямі передовсім консервативні елементи самого населення. Се й є найважніше завдання консерватизму в нинішних часах.

Та чи польський консерватизм свідомий того завдання?

Вже підчас зібрання кружка прихильників „Нашої Пшишлосці“, яке відбулося в маю б. р. і яке було присвячене дискусії над відношенням Польщі до СССР, а з якого звіт поданий в серпневім випуску згаданого орґану, висловлено погляд, що Польща не потребує боятися большевизму, бо большевизм у Польщі не має ґрунту під ногами!...

„Нема сумніву — читаємо там — що зі всього того, що нам Росія коли небудь дала, що нас з її сторони зустрічало, большевизм в відносно ще злом найменшим. А ем тому, бо се доктрина явно революційна, якраз аморальна і здійснювана з голосною жорстокістю, а тому і найменш небезпечна. Прецінь ніхто в Польщі, навіть ширші народні маси, не піде на большевицьку доктрину і тактику, з виїмком хіба тільки останнього суспільного шумовиння, що стоїть просто на большевицькім удержанню. А те шумовиння, на щастя в нас нечисленне, супроти сильного уряду і рішучого становища цілого громадянства нічого іншого не може зробити, крім дрібних льокальних маніфестацій й авантур без ніякого значіння. Польська психіка, вихована від віків на західних зразках, на католицькій і латинській культурі, на глибокім патріотичнім почуттю, не піде на приману московського большевизму.

Чергове свідоцтво недоцінювання польським консерватизмом того, що загрожує нам зі Сходу, се його поринення по самі вуха в націоналізмі, котрий відвертає його увагу від його найголовнішого завдання: берегти не націоналізм але передовсім те, що є в людини найцінніше, а саме — достоїнство людини як людини. Бо націоналізм під оглядом його відношення до людей се рідний брат большевизму. Наглядний доказ того: Німеччина Гітлера, котра своїми методами внутрішньої боротьби дуже нагадує СССР.

І не тільки відвертає націоналізм увагу польського консерватизму від його власного найголовнішого завдання. Націоналізм польського консерватизму дуже утруднює, коли взагалі не унеможливлює, також координацію і кооперацію і навіть контакт консервативних елементів українських з польськими в імя того, що для тих елементів повинно бути важніше, ніж націоналізм. А такі звязки всіх консервативних елементів в Польщі під теперішню пору дуже і дуже потрібні.

Правда, коли заглянемо до історії польського консерватизму, то знайдемо в ній аж надто прецеденсів теперішнього націоналістичного становища польського консерватизму, репрезентованого Станьчиком і „Нашою Пшишлостю“, супроти українського питання. Щоби не сягати в давніші часи, досить згадати XVIII-те століття, коли то польська шляхта своєю віроісповідною нетерпимістю і соціяльною безоглядністю супроти українського населення у значній мірі спричинила упадок старої польської Річипосполитої. А яке було становище представників польського консерватизму супроти українського населення в XIX - XX століттях? На Великій Україні представники польського консерватизму на Правобережжі, в противенстві до представників українського консерватизму на Лівобережжі, не тільки не піддержали національного відродження українського народу, але навіть кидали йому, тому відродженню, колоди під ноги (нпр. заборону російським урядом на Вел. Україні в 1860-тих рр. початків українського народнього шкільництва і популярної української літератури „завдячуємо“ саме представникам польського консерватизму над Дніпром). А яке було становище польських консерватистів супроти національного відродження українського народу у Сх. Галичині від 1848 р. аж по 1914 р. се також добре відоме. Досить згадати такі імена, як гр. Аґенор Голуховский і Подоляки, щоб мати поняття про те становище.

Правда, були й є серед польських консерватистів також одиниці, що ставилися до українського національного руху прихильно. Так ми бачили на Вел. Україні Вол. Антоновича, Т. Рильського, Б. Познаньского в 2-ій пол. XIX ст. і В. Липинського в XX ст., які різко відріжняються від загалу, з якого вийшли. Так ми бачили в Галичині представника краківських консерватистів проф. М. Бобржиньского, котрий розумів вагу українського національного відродження і ставився до нього прихильно. Також і нині є серед польських консерватистів прихильні нам одиниці. Та все те були одиниці, котрих дезавував польський консервативний загал.

Як відомо, польський консерватизм на Вел. Україні завдяки свому пасивному і навіть неґативному становищу до українського народу поставив себе поза скобки того народу і при першій нагоді був зовсім знищений. А польський консерватизм у Сх. Галичині розплився зовсім у місцевім польськім націоналізмі.

На шлях до потонення в націоналізмі вступив, як бачимо, також і сучасний польський консерватизм, бодай той його табор, який репрезентує „Наша Пшишлосьць“. Чи се вийде йому на здоровля, можна дуже сумніватися.

Буде каяття та вороття не буде.

Польська преса про гітлеризм

Які в нім сили ділають і яка буде його будучність.

Інтересний як все Сіґма пише в „Век'у Н.“: З 7 міліонами безробітних, з великанським але на зростаючу бездільність засудженим продукційним апаратом, зі зруйнованою в ґрунті річи валютою — гітлерівська система наставлена з конечности на скорі й великі зовнішно-політичні успіхи, без котрих та система довго не дасться вдержати. Гітлеризм в теперішній формі се початок якогось великого соціяльно-господарського перевороту, про котрий сегодня ще не можна сказати, чи він піде в напрямі крайної правиці, до відбудови февдалізму, — чи в напрямі крайної лівиці, до комунізму. Успіхи в загр. політиці сприятимуть першому напрямови, брак успіхів — другому. Сили, потрібні до здійснювання кождого з тих напрямів, вже сегодня готові на обидвох скрайних крилах гітлерівського табора. На чолі правого, реакційного крила стоїть Ґерінґ, на чолі лівого — найздібніший діяч нац. соціялізму: Отто Штрассер, начальник т. зв. „Чорного фронту“, себто всіх соціяльно-радикальних елементів партії, від комуністичного до католицького пролетаріяту включно. Ґерінґ звязаний з тяжким промислом і східно-полабськими дідичами. Гітлер стоїть по середині, але хилиться більше на право, бо характер його глибоко реакційний. Та аж так на право він не хилиться, щоб утратити можливість перекинутися в потребі на противну сторону. Се й наступить, коли Гітлер не здобуде скорого і значного успіху в заграничній політиці. Тоді й пічнеться II-й розділ історії гітлеризму, Німеччини й Европи: то буде наглий зворот до соціяльної революції, котрий у Німеччині й поза нею витворить зовсім нову ситуацію.

Лемківське православіє

і культурно-освітна праця.

II.

Розуміючи культ.-освітну працю на Лемківщині так, щоб вона була дійсно корисною для нашого народу, а знаючи рівночасно, що деякі чинники такої праці на Лемківщині абсолютно собі не бажають, замічаю, що православні священики до такої праці ніколи не візьмуться і тим самим ніколи не стануть культурно-освітними провідниками Лемка. — Чому?

1). Бо така праця напевно позбавилаб їх марки архильояльних горожан, до чого вони ніколи не допустять, бож вже в природі подавляючої більшости православного духовенства лежить бути рабом (не кажу льояльним горожанином, але виразно: рабом) держави. У них стратити марку архильояльности значить ділати проти своєї природи. Такої жертви православні духовники ніколи з себе не зроблять.

2). Православна Церква — як відомо — се у всіх краях державна інституція, чи там — як висловився В. Соловйов у своїому творі „Росія і вселенська Церква“ — „другорядна галузь бюрократичної адміністрації“. Така сама й польська правосл. Церква. Тим самим її наставники, себто священики, це свойого рода державні урядники. Отже де їм до культ.-освітної праці серед нашого недержавного народу?...

3). Культ.-освітна праця на Лемківщині без перешкод і репресій можлива під сучасну пору лиш по москвофільській ідеольоґії (коли працю на Лемківщині по такій ідеольоґії можна назвати культ.-освітною), бо, як відомо, державні чинники дуже тепер попирають москвофільство серед Лемків, щоби протиділати українській течії, яка залила більше ніж половину Лемківщини. — Щоби правосл. священики працювали на Лемківщині під культ.-освітним оглядом по українській ідеольоґії, про се нема що й говорити, по перше тому, що вони (а є їх щось 17) з виїмком двох—Москалі і москвофіли. А по друге — як згадав я вище — така праця все получена з немалими трудами й перешкодами, а правосл. духовники, навіть Українці, ніколи з себе не зроблять жертви. А працювати на культ.-освітнім полі по москвоф. ідеольоґії, мимо того, що тут не малиб вони перешкод, також не будуть, бо се люди з природи дуже інертні, великі боягузи та отяжілі, їх хата у всім і все з краю. Тому вони не надаються до праці на народній ниві. Впрочім, яка користь булаб для народу з праці по москвоф. ідеольоґії? [4]).

Ні за царської Росії, ні тепер в Польщі 99 процент правосл. священиків ніколи не працювало на культ.-освітній ниві нашого народу, а були вони і є — як зівсім слушно висловився православний Я. Писарівський в 26. ч. „Неділі“ — „лиш казьонні виконавці церковно-обрядових повинностей і поза справами матеріяльними ніщо їх не цікавить“. Се наглядно бачимо також на Лемківщині, бо нема там буквально ні одного правосл. священика, який за цілий час істнування православя, с. є за останніх 7 літ, взявсяб щиро до культ.-освітної праці над своїм стадом. Не лиш тепер нема, але й у будуччині ледви чи буде, бо правосл. священики — як я вже вище згадав — до такої праці не надаються і Лемківщина таких „просвітителів“ не потребує. Вона вже давно вступила на правильний український шлях в культ.-освітній ділянці і тим шляхом, мимо всяких перешкод, піде дальше аж до повної побіди.

4) „Освіта“, котру якась одиниця з правосл. духовенства ширилаб на Лемківщині, булаб ідентична з тою „освітою“, яку вже ширить там „Слово“. Сю „освіту“ „Слова“ характеризує хочби слідуюча гумористична подія: Ідучи одного разу селом стрінув я двох правосл. господарів. Вони запитали мене, як стоїть справа війни Німеччини з Францією, яка має вестися великими канонами. Коли я на них поглянув зі здивованням, вони показали мені 84. ч. „Слова“, де написано: „Германія н а к а н у н ѣ войны съ Франціей“. — А всякі „Русскі Голоси“, „Землі і Волі“, „Слова“ і їм подібні собрати кричать, що Лемки то „русскій“ народ!

Коли православні духовники нездібні і не надаються до культ.-освітної праці на Лемківщині навіть серед своїх одновірців, то щож доперва говорити про таку їх працю на цілій Лемківщині, с. е і між греко-католиками, про що неначе в сні маячить хоре на меґальоманію „Слово“. Ми знаємо, як виглядалаб така „культ.-освітна” праця православія на цілій Лемківщині, бо ми вже були свідками такої праці в тих селах, котрі підступом, брехнею і насильством далися вбрати в ярмо варшавської схизми. Се була праця нападів, розбоїв, знущань, насильств, рабунків, крадежей, словом — праця великої руїни і найгіршого, дикого розперезання і хаосу. Такою самою „культ.-освітною” працею бажає „Слово“ й надальше ущасливлювати Лемківщину. Се бачимо хочби з того, що таку працю паміряє воно — як само каже — вести в „імя і під знаменем православія“. Підступ схизматицької газети тут аж занадто наглядний. Вона хоче дальше втягнути Лемківщину в орбіту релігійної революції. А тому, що свій плян вона не в силі дальше здійснювати під гаслом „батьківської” віри, бо Лемки вже добре пізналися, яку моральну вартість та віра представляє, хоче згадана рептилька (і в слід за тим всі, що за нею криються) ширити православно-московську ґанґрину на лемківськім релігійно-народнім орґанізмі під покришкою мнимої культурно-освітної праці.

Панове! Пишіть: пропало! Лемківщина добре вже розуміється на таких фарбованих лисах, які в делікатних „культурно-просвітних” шкірах, але намочених в московсько-православнім чорнилі, хочуть лізти в її душу!

Борис Лемківський.

Розпорядок про податкові пільги

В дневнику законів ч. 94. поз. 731. з б. р. оповіщено розпорядок про полекші в сплаті податкових залеглостей. Ті полекші обіймають лише податки: ґрунтовий, від нерухомости, промисловий, доходовий, маєтковий, від спадків і даровизн, разом з самоврядними додатками. З комунальних податків полекші обіймають лише вирівнуючий податок для сільських громад, інвестиційний податок, оплати спеціяльні і дорогові. Залеглости будуть розложені з уряду на 20 піврічних рат лише для рільників і власників міських нерухомостей. Промисловим і торговельним підприємствам будуть признані такі самі пільги з ґіпотечним забезпеченням, одначе лише на підставі індивідуального подання, коли буде належно узасаднене і в випадках, що заслугують на узгляднення. Натомість купцям, промисловцям і вільним званням, що не дають ґіпотечного забезпечення для податкових залеглостей, будуть признані пільги по думці 8 статті згаданого розпорядку. Вона звучить: „Платникам, котрі не мають нерухомого майна, на якім можнаб забезпечити припадаючі від них податкові залеглости. окреслені в першій статті сего розпорядку, з уряду уморюється $^1/_4$ частину тої залеглости, під умовиною сплати прочих $^3/_4$ частей в 12 рівних квартальних ратах, почавши від 1 січня 1935 р. За оплатою відсотків за відрочення ½% місячно, числячи від 1 жовтня 1933 р. 2) Коли платник має залеглости в кількох податках, тоді уморення і сплата (передбачена в 1-ім уступі) наступають для кождого з тих податків окремо. 3) Кари за проволоку і відсотки за відрочення, що припадають від сплачуваних по думці 1-го уступу залеглостей за час від дня їх повстання до дня 30 вересня 1933 р. включно, уморюється. 4) Про пільги, що прислугують по думці попереднього уступу, Скарбові Уряди повідомляють платників. Оречення Скарбових Урядів є остаточні. — Сі пільги не будуть примінювані до залеглостей, що повстали наслідком злої волі податника. Оцінка злої волі належить до мін-ва скарбу. Сі пільги відносяться лише до податків платних перед 1 жовтня 1931 р.

Ми повинні розуміти, щоб любити, а не любити, щоб розуміти. (Св. Анзельм).

Від мук до здоровля

через Тоґаль. Тоґаль ділає швидко при: ревматичних болях, подаґрі, болях і рванні в суставах, мігрені, невральгії, ґрипі та простуді. Тоґаль усмиряє болі та приносить пільгу, не викликуючи ніякого побічного відемного впливу на серце й жолудок. Вже понад 15 літ вживається з поводженням при тих занедужаннях таблеток Тоґаль. Тисячі терплячих відзискали своє здоровля при помочі Тоґалю. Тоґаль здержує нагромадження мочового квасу й тому в зародку поборює ті недомагання. Попробуйте й переконайтеся самі ще нині та закупіть негайно Тоґаль в найближчій аптиці. Одначе треба звертати увагу на неушкоджене оригінальне опакування. Ціна 2·— зл.

—o—

Безробіття інтеліґенції

3) В дальшій дискусії забрав голос ред. Ґ. Гладкий: Мушу вияснити справу від „Супруга“. Нинішні сходини скликані не для вибору комітету але для підготовлення ґрунту. Нині всі наші інтеліґенти можуть мати працю. „Супруга“ має около 350 зареєстрованих безробітних. Більшість безробітних се новий доріст умових робітників, не ті що мали вже працю і стратили, отже про таке безробіття інтеліґентів як у інших народів, в нас нема ще мови. В „Супрузі“ на надзвичайних заг. зборах ухвалено резолюції в справі безробіття. В них звертається до всего громадянства за піддержкою, бо безробіття се загально національна справа. — Інж. Крохмалюк: Створення комітету для поборювання безробіття се річ нереальна. Самі безробітні повинні працювати над собою, а не люди, заняті чим іншим. Всяка доразова поміч до нічого не доведе. Безробітні мусять самі братися до праці й до розбудови нашого промислу. Се одинокий шлях. — Дир. Ю. Шепарович (Центросоюз): Становище пп. Палія та Крохмалюка правильне. У нас брак людей до праці. Нам треба зараз 100—200 збутових референтів, що орґанізувалиби хліборобів, щоб весь їх збут був зорганізований. Мусимо створити самовистарчальність української нації. Ми як хліборобська нація мусимо зорґанізувати передовсім збут хліборобської продукції. Наші наймолодші робітники хочуть всі дістати посади в Центросоюзі у Львові, а не на селі. Коли їм кажеться, що треба піти на село, тоді вони викручуються як можуть. На курсах в Янчині сказали курсантам, що вони не дістануть посади, тільки самі мають створити собі варстат праці. Збут сільско-господарської продукції може дати працю для кількасот людей. Продукція вимагає деякого капіталу. Знаю богато примірів, що люди дають варстат праці багатьом умовним і фізичним робітникам. Наше приватне купецтво зачинає щойно тепер розвиватися. В Перемишлі наші безробітні відкрили девять крамниць. Невеликий вклад капіталів, кількасот зл., потрібний на заложення прим. споживчої крамниці. Треба перебути вишкіл до такої праці. Колиб створити відповідне тіло, тоді такі крамниці можнаби творити при помочи фондів самих службовиків. При участи тих фондів можнаб створити торговельні та промислові заведення. Треба творити нові варстати праці. Нехай безробітні не чекають, щоби їм давати запомоги, але нахай самі беруть ініціятиву в свої руки. Чи будемо збирати на тих, що їх викинули з наших установ за — делікатно кажучи — недотягнення? Нам треба людей вишколених до практичної роботи. — Д-р М. Корчинський: Гасло „безробітні самі собі“ — на половину справедливе. Ніхто тут не прийшов з програмою. А треба виробити програму боротьби з безробіттям. „Супруга“ переконаний, що та справа перерастає його сили, бо всіх безробітних має бути до 10.000. Треба притягнути до праці також інші установи. — Ред. В. Целевич: Треба перебудувати психіку нації. Молодь живе в інерції, їй ніхто не вказує, що вона має студіювати. А про се треба говорити і писати, пропаґувати. Хтось мусить се робити. Мусять бути спільні зусилля. Треба винайти спільні завдання всіх: батьків, школи, установ і т. д. Треба завести практику по всіх установах. — Дир. А. Палій: „Супруга“ вибере відповідне тіло, щоб вести дальше працю. Треба зібрати більше людей, безробітних. Всі т. зв. соціяльні здобутки се властиво соціяльна кривда! Конкретно: коли хтось дірветься до жолоба, то має бути до смерти, хоч він нездібний. Чи се соціяльна справедливість, щоб директори інтабулювалися на установи? Або хтось є здібний, то працює, або ні, тоді мусить зробити місце іншим. Ніхто не має права користати з установ, коли не має на те потрібних здібностей і робучости! Коли береться на практику людей, то по двох місяцях вже не вільно їх усунути! Отже нема що дивуватися, коли бояться приймати на практику або взявши, скоро випрошують і практикант не може нічого навчитися. Ми не маємо ким перевиховати й перевишколити людей. Школа мусить вчити культури й чемности. Треба постирати канти, що їх мають наші люди. Не можна перевести трансакції, бо наші люди не мають форм, вони вже занадто „демократичні“. Нехай „Супруга“ виготовить реферат й опрацює тези. Тоді можна приступити до вибору комітету особистого, зложеного з представників різних установ. — П. Камінський: „Супруга“ на підставі дискусії опрацює плян дальшої праці і тези, на яких мігби спертися загальний комітет. — Д-р К. Кобер-ський: Треба ще раз скликати такі сходини. Се правда, що наша інтеліґенція не підготована до самостійного життя. Але се не її вина. Наше окруження — польське, воно стремить до державних посад. Треба ґрунтовної реформи шкільництва. Мимо нашої непорадної інтеліґенції ми дещо таки будуємо. Безробіття поборемо тоді як здійснимо клич „Свій до свого“. — П. Ст. Ґлембоцький (безробітний): Реферат ред. Целевина покривається зі становищем безробітних. Признаємо, що у нас брак добрих робучих сил. Хто має нести відповідальність за се? Хто садить верби, не може вплинути, щоб родилися грушки. Ті що кермують життям нації, несуть відповідальність. Коли ми критикуємо, то критикуймо наперед себе самих. Молоде покоління не має зрозуміння для практичної праці. Чому молоді люди не підготовані до неї? Тепер скрізь страшенна павперизація і пролетаризація. Чи не будуть зліквідовані й ті установи, що тепер істнують? На провінції панують страшні відносини. Щоби виграти війну, треба мати добрий штаб. До боротьби з безробіттям і нуждою треба втягнути всі чинники і їх тим заінтересувати. — Дир. М. Творидло: Нехай „Супруга“ скличе в тій справі молодь і безробітних. — Д-р М. Дзерович: Комітет „Супруга“ повинен взяти „спеців“ від психольоґії. Тепер по лікарнях 75% хорих з причин психольоґічних. До справи безробіття треба підходити передовсім як до психольоґічної кризи. Психольоґія в перевихованні се тут перша річ. — Предсідник д-р М. Волошин реасумує висліди дискусії. — Вкінці ухвалено, щоб „Супруга“ вів дальше орґанізаційну працю та підготовив ґрунт до створення загального комітету для поборювання безробіття.

Навчання релігії в середних школах

Розпорядок міністерства освіти.

КАП доносить: В недавно виданім розпорядку про устрій державних ґімназій є також мова про навчання релігії. Дотичний текст розпорядку каже: Учитель релігії повинен щиро дбати про поглиблення релігійного життя своїх учеників. Програма виховання повинна згідно з суспільно-державною функцією ґімназії та в спосіб примінений до віку і розвитку молоді запевнити її виховання на свідомих своїх обовязків, творчих горожан РП і в звязку з тим дати можливо найвисше релігійне, моральне, умове і фізичне вироблення та найліпше приготування до життя. Ученик приготовляється через виховання й образування в школі на свідомого своїх прав й обовязків творчого горожанина РП, котрий начальним правом уважає добро держави. В тій ціли ученик повинен стреміти до релігійного вироблення, сформувати свій характер, добувати знання і поглибити в собі почуття суспільно-горожанської співзалежности. — Се дуже гарні поучення, каже КАП, але статут ґімназії ні разу не згадує про Бога і про надприродну ціль молоді. А се чейже перша і головна ціль релігійного навчання. Навчанню релігії визначується лише ролю орудника до виховання молоді на горожан Р. П., що підчеркається два рази. Крім того як начальне право ставиться добро держави й релігійне виховання має служити виключно тій ціли. Се хибне розуміння завдання науки релігії. Бо її завдання се навчання про Бога, про надприродну ціль людини і її релігійне освячення.

Справа долярових довгів

Майже вся преса впала жертвою фальшивих інформацій одної з аґенцій, котра подала, що Найвищий Суд видав вирок у справі долярових вірительностей. По тим інформаціям Найвищий Суд мав станути на становищі, що долярові довги можна сплачувати в золотих по курсі дня платности. Коли платник платив по термінї платностей, то по тим фальшивим інформаціям мусів вирівнувати страти на курсі. Тепер виявилося, що такого вироку Найвищий Суд не видавав. В тих справах є кілька присудів Окружного Суду. Одначе вони не спираються на однородних засадах.

Кожда річ є тим, чим вона є перед обличчам Бога і більше нічим. (Фабер: Творець і сотворіння).

Кооп. „Український Театр”

Її Надзвичайні Загальні Збори.

Дня 4.XII відбулися надзв. заг. збори кооп. „Український Театр“ у Львові при участи 12 членів, хоч всіх членів в цілім краю є 2665. Дир. Дрималик відкриваючи збори о год. 5 вечером зазначив, що Надз. Рада скликала їх на домагання дирекції. Нехай Збори вирішать, де льокувати фонди кооп., що складаються з членських паїв, зложені тепер в наших банках. Відтак секретар кооп. ред. О. Боднарович відчитав протокол з останніх заг. зборів 11.VI 1933; о. д-р Й. Застирець виголосив реферат про льокату фондів. Зміст: Від 1½ року скликується часто збори, засідання, анкети і т. д. Одначе не годен вийти з того блудного кола. Площа чекає вже 35 літ на будову нашого театру! Оптимісти хочуть зараз будувати, кунктатори зволікають, відкладають, чекають на ліпші часи. Надз. Рада поручила дирекції вишукати обекти, на які можнаб перенести наші фонди. Курс доляра змінюється що дня. Дирекція намітила одну каменицю та дві парцелі близько театральної площі, досить дешеві. Незалежно від тих заходів дирекція хоче приступати до будови театральної салі. Маємо 5.000 долярів (3.000 в „Дністрі“, 2000 в Зем. Банку) і 9.000 зл. в Центросоюзі, разом около 7.500 долярів. Колиб ми зачали тепер будову, то за ті гроші при ощадности, при власнім заряді, можна поставити будову під дах. Наперед треба побудувати салю і будинок для немічних акторів. Як ми зачалиб будову, то надплинуть гроші з краю на її докінчення. Гімназію СС. Василіянок вибудовано за 16.000 зл. Тепер можна дешево будувати. Вкінці референт поставив такі внесення: Здійснюючи остаточно головну свою ціль: будову театральної салі й дому для акторів, Надзв. Загальні Збори Кооп. „Український Театр“ у Львові: 1) Уповноважнюють дирекцію до негайного виготовлення плянів і розпочаття будови театр. салі й дому для акторів на театр. площі при вул. Льва Сапіги, заінтабульованій тепер на Кооп. „Український Дім“ у Львові з тим, що по вибудуванні театр. салі й згаданого дому ті обекти переходять на власність кооп. „У. Д.“ під услівям, що в тій салі має грати український національний театр, яким тепер опікується Кооп. „Український Театр“. 2) Колиб згадана кооп. „У. Дім“ не згодилася або ставила труднощі проволіканням справи, тоді уповноважнюється дирекцію кооп. „Укр. Театр“ закупити площу під будову театр. салі й дому для акторів, віддалену не більше 10 мінут ходу від театр. площі, виготовити пляни і приступити негайно до будови тих обектів. 3) Колиб у віддалі найбільше 10 мінут ходу від згаданої площі найшовся дім, який можнаб перебудувати на театр. салю з добудівкою, тоді дирекція уповноважнена закупити той обект і його перебудувати. 4) Заг. Збори уповноважнюють дирекцію вужити на повисші цілі фонди, якими диспонує Кооп. „Укр. Театр“ під услівям незатягання довгів. — В дискусії перший забрав голос д-р М. Волошин: На кождих заг. зборах о. д-р Застирець се ревний боєвик за негайною будовою театр. салі й дому акторів. Одначе я мусівби зачислитися до тих других, до кунктаторів. До будови відповідного театру бракує нам фондів. Треба на те коло 40.000 долярів. Нині актуальна справа забезпечення грошей, щоб не девальвувалися. Можна набути відповідну реальність, але не можна вже тепер приступати до будови театру на підставі плину о. Застирця. Чи інституції, в яких маємо доляри на вкладку, зроблять нам кривду? Се покажеться при кінці року, при білянсі. — Ред. М. Рудницький: Нам потрібна зараз театральна саля, щоби приїзджаючі з провінції наші театри могли в ній грати. Будові театру тепер противлюся рішучо. Зате салю можна мати спільно з якоюсь установою. Одначе такі обекти мусять оглянути добрі специ. — Дир. Л. Лісевич: Будова театру лежить тепер у сфері безплодної балаканини. Замість перебудовувати рудеру, платити за ремонт, ріжні такси і т. д., ліпше зачати будову на театр. площі ззаду. Побудувати чиншові доми і в сей спосіб забезпечити фонди. — Д-р Ю. Савчак: Кооп. „Укр. Театр“ не в силі тепер будувати театр. Не купувати площі, тільки пошукати відповідний обект. Ред. Л. Лепкий: Нам треба такого обекту як прим. кіно „Паляс“, в подвірі. Нехай інжиніри вишукають такий дім з подвіррям, котре можна переробити на більшу салю зі сценою. Таких будинків є богато у Львові, але власники їх не годяться, бо тоді муситься замуруваги всі вікна, що виходять на подвірря. Там можна булоби грати. — П. І. Олексин: Я за будовою салі, не театру. Саля потрібна не лише для театру але й для громадянських справ. Нехай дирекція шукає за таким обектом. — Д-р Ст. Людкевич: Чому не перемінитиб долярів на золоті? Ми відступаємо чимраз дальше від нашого завдання. — о. д-р Застирець: Тепер будівельні матеріяли дуже дешеві. Ще ніколи не вибудувано тільки Народних Домів, читалень кооператив і т. д. як тепер. Жиди кажуть, що доляр впаде на 2·20 зл. Тепер на Вел. Україні замкнули всі українські театри. Нехай хоч у Львові буде український театр! — Вкінці ред. М. Рудницький: поставив внесення: Збори уповноважнюють дирекцію в порозумінні з Надзв. Радою зужити фонди Кооп. „Укр. Тетр“ на купно дому або площі, коли найдеться відповідний обект, де можнаб помістити салю на театральні вистави згідно з нашими потребами. Кошти купна й евентуальної кудови не повинніб значно перевишувати фондів Кооп. „Укр. Театр“. — Внесення принято і на тім збори замкнемо о год. 7. веч.

Загроза війни на Далекім Сході

Весь совітський промисл поставлений у воєнний стан.

З Лондону доносять: На Далекім Сході готуються події далекосяглого значіння. З України і Білоруси перевезли в останніх днях на Далекий Схід летунську ескадру з 60 літаків. Літаки призначені до виконування служби безпеки на манджурськім пограниччі, особливо в околиці Хабаровська і Благовіщенська. Сенсацію викликала вістка анґлійської преси, що весь совітський промисл поставлений на воєнний стан, т. зн., що цілу продукцію призначено відтепер виключно для армії.

Котіли вбити Св. Отця, короля і Мусолінія

та висадили у воздух базиліку св. Петра.

Польська преса доносить: Поліція в Італії увязнила трьох виконавців бомбового замаху в базиліці св. Петра в Римі, який виконано в червні б. р. Всі три увязнені зложили сензаційні зізнання. М. і. вони виявили, що тайна орґанізація „Рух справедливости та волі“, до якої належали ті три замаховці, постановила була висадити в воздух базиліку св. Петра в хвилині, коли там було 50.000 паломників і Папа з кардиналами. Декотрі бомби мали бути наповнені ґазами, щоб видусити тих, що вийшлиб ціло зі звалиц катедри. Та сама орґанізація, як зізнали увязнені, приготовляла замах на Мусолінія й італійського короля. Колиб не можна було висадити у воздух базиліки, мали вбити Св. Отця підчас одного з його виїздів до замку Гандольфо, куди Папа часто їздить без асисти, щоб оглянути роботи коло відновлення замку й огороду.

Нові переслідування католиків в Мехіку

„Оссерваторе Романо“ повідомляє: В Мехіку знов відбуваються переслідування католиків. Поліція обмежила скількість шкіл, які вели монахи, та число богослужень, що їх відправляли католицькі священики. В католицьких колах сподіються розпорядку про виселення з краю всіх католицьких епископів. Покищо виселили примусово еп. Мартінеза з Морелії .(ПАТ).

Побожна еспанська жінка побідила

При виборах в Еспанії католицька правиця осягнула велику побіду головно голосами побожних жінок. Соціялістичні експерименти підчас двохлітної еспанської республики обурили до краю віруючих Еспанців. Переслідування Церкви і священиків, палення церков, замикання освітних і добродійних церковних установ та католицьких шкіл, незвичайно строга цензура, драконські присуди в масових процесах — настроїли більшість католицького населення Еспанії ворожо до соціялістичного правительства. Після виборів уступило 5 соціялістичних міністрів. До побіди католицизму в Еспанії причинилися найбільше побожні еспанські жінки, що взяли масово участь у виборах.

ВИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „НОВУ ЗОРЮ“

ОСИП НАЗАРУК 31

ПАЛАТА ДОЖІВ

Кімнати Дожі.

Нема сумніву, що той невчений венецький шляхтич щиро висказав свою думку, сперту на очевидній любови до своєї Батьківщини. Та вона в нього виросла орґанічно. І тому його думка про те, як повиннося рисувати мапи, — весела, але не смішна. Зате смішні ті сучасні націоналісти, котрі малпують патріотизм тих країв, де він орґанічно виріс. А щоб любов до чогось виросла орґанічно й була повна, на те треба, щоб людина в данім оточенні чулася добре не тільки тому, що вона від уродження привикла до того клімату, але й тому, що її людське оточення взаїмно себе любить а не ненавидить: поодинокі люди можуть вправді добре дивитися й на тих, що ненавидять їх і всякі злодійські пакости їм роблять, але величезна більшість людей просто неспосібна піднестися до такої висоти, а бодай неспосібна зробити се в оден час. Консеквенції того ясні.

На великанських мапах в Салі Щита видно Середземне Море, Азію, Африку й навіть береги Америки. Але то не світ представлений, тільки таки Венеція, подібно як хотів згаданий вище невчений шляхтич: бо всі ті краї нарисовані лиш тому й остільки, що Венеціяни їх або відкрили або описали. І так Далекий Схід зазначений тому, бо Марко Польо відслонив його дива (1298), — могутний магометанський світ представлений тому, бо описав його Маріно Санудо Старший (1270-1343) — Сирія, Вірменія й Персія представлені тому, бо дослідив їх Зено, а Русь тому, бо переїхав її Йосафат Барбаро, інші краї тому, бо відкрив їх Альвізе да Мосто. Все те появилося вже на старих мапах венецьких. А ті, котрі тепер бачимо в Салі Щита, скопіював зі старих мап Ґрізелліні в р. 1762 і заосмотрив в ріжні фіґурки й надписи Менескарді. Так, так — ґеоґрафія була здавна улюблена венецька штука, подібно як улюбленою штукою українських інтеліґентів було здавна виривання ініціялів і всяких образків зі старих книг у бібліотеках, або й цілих уступів: замість переписати собі чи відрисувати те, що сподобалося, наш ближній оглядається на всі боки, чи хто не дивиться, ну й переводить операцію нераз на унікаті, який взагалі ціни не має власне тому, що се унікат! І чи не повиннося відновити прилюдну кару буків на такі варварські типи? Бо якже інакше можна боронитися перед їх варварством? Таж вони з усякої проповіді регочуться. Отже що остає? Атже є така кара в високо цивілізованій Анґлії. Отже чому її не можна булоб завести на Балканах і в збалканізованих краях? Таж Донцов ще не таке пропаґує а роскіш від „фільософії“ ножа і крови — і ніхто не кричить проти нього.

Саля Приватних Авдієнцій. Та саля називається також салею дожі Ґріманія (1595—1606), бо він ту салю гарно відновив і урядив. Стеля в сій салі в золотисті кружки на синім тлі, дуже мила, на фризі ріжні алеґоричні фіґури, комин різьбили мистці з відомого роду Льомбардіх. Ся саля з огляду на принимання в ній гостей була колись особливо богато прибирана. В зимі стіни сеї салі покривано золотистими шкіряними тапетами, в літі шовковими ґобелінами, тканими сріблом і золотом. В сій салі є величавий образ, котрий представляє св. Марка в формі крилатого льва. Той крилатий лев непевного погляду і з могутним лобом та довгим хвостом, яким також незле міг засягнути по голові, очевидно лучше надавався до репрезентування сили могутної республики, ніж добротлива особа св. Евангелиста. Отже венецькі мистці радо того льва малювали й різьбили. В самій палаті дожів можна ту бестію зустріти в ріжних місцях. Мабуть найбільш імпозантний лев — у сій салі. Голова його в авреолі, коло голови його на дальшім тлі пишаються палати, коло хвоста море й кораблі на нім з вітрилами повними вітру. А сам лев великанський і немов живий, могутну праву лапу поставив на отвертій книзі, поставленій навпростець, з латинським надписом: „Мир Тобі Марку, Мій Евангелисте“. Сего льва малював мистець Віктор Карпаччіо (1450 — 1527), оден з найцікавіших мистців, що працювали в сій палаті.

Саля Еріццо. І тут гарний комин, різьблений, зі штукатеріями, і тут різьблена та позолочена стеля, і тут лев св. Марка, тільки вже роботи Якова дель Фіоре з 1415 р. (попередний лев намальований точно в сто літ пізніше, одна і друга дата зазначена таки на образі).

Станца Штукатерій. Штукатерії в ній з 18 ст. Тінторетто намалював тут образ Генриха III, короля Франції, а Боніфацію Пітаті трох царів. Тінторетто називався властиво Яков Робусті, а Тінтореттом прозвано його тому, бо був сином фарбаря (1518—1594).

(Дальше буде).

ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

в „Маслосоюзі“ в справі нововідкритого птахомясарського відділу.

4) Пірям оплачуємо адміністрацію. Навіть курячого піря не паримо, лише сухе скубемо і використовуємо його. Конкурсові гуртки істнують в тернопільському воєвідстві, в Перемишлянщині, коло Перемишля (с. Вірка і Коровники), у львівськім повіті і в Жовківщині (Смерекїв). Брошура про орґанізацію конкурсових гуртків тучення птиці вийде незабаром. Перед Різдвом буде уладжена вистава конкурсової птиці. Львів запотребовує річно коло 45 ваґонів птиці. Найбільше вимагаючий консумент у Львові се Українці. Центросоюз виступав досі як посередник у збуті птиці на краевому ринку. Це іншого рода робота, колізії в праці не буде. Наша область се ушляхотнювання товару. Досі занятих у новій ділянці „М. С.“ крім мене 5 робітників і 2 рознощики. Коли підприемство поширилосяб так, що збувалоби 5000 штук тижнево, можнаби дати заняття 70 фізичним робітникам(-цям). В грудні е найбільший збут на гуси і качки, перед Різдвом на індики. На кури збут е цілий рік. — Дир. Палій: В укладанні цін на наш дріб ми кермуємося ринковими цінами. Кошти адміністрації нашого нового відділу мінімальні, бо він лише прибудівок „М. С.“. Книговодство спільне. Тому навіть при розрості нашого підприемства запотрібування на умових робітників буде мале, на фізичних буде велике. Проте, щоби ми богато стратили на сім підприемстві, колиб воно не повелося, нема мови, бо ми зачинаємо на малю скалю. — Д-р Рибак з Перемишля, секретар Надзірної Ради „Маслосоюзу“: Мушу з панами поділитися дуже милим вражінням, яке мене заскочило, коли я побачив солідарність нашої національної преси в її становищі до наших економічних установ. Коли ми на провінції читали політично-полемічні статті поодиноких орґанів преси, то здавалося нам, що вона така розсварена, що яка небудь її співпраця і спільне становище та спільна мова взагалі неможливі. Тимчасом бачу тут річ здавалосяб неімовірну: При однім столі сидять побіч себе згідно представники нашої преси ріжних політичних відтінків. Отже показується, що е ділянки, на котрих можна співпрацювати. Дай Боже, щоби ся платформа співпраці над розбудовою нашого національного життя поширялася! Перед такою солідарністю нашої преси в співпраці з нашими економічними установами тимбільше мило мені висказати свої вражіння про працю теперішної управи „Маслосоюзу“. Як член Надзірної Ради „М. С.“ вже „з уряду“ повинен я знайти якісь недотягнення, якісь недомагання в праці Управи „М. С.“. Одначе члени Надзірної Ради „М. С.“, хоч як докладно провірюють працю управи, то жадного суттевого закиду їй зробити не можуть, лише з радістю стверджують безперервний розвиток „М. С.“. — Ред. Гайдук: Представники преси вже другий раз в сих нових мурах „М. С.“ мали змогу запізнатися зі здобутками „М. С.“. Вся наша національна преса прихильно ставиться до праці наших економічних установ. Одначе на самих похвалах годі спинитися. Коли й появляються часом слова критики, то се позитивна критика. Одначе всетаки треба ствердити, що Маслосоюз вибивається на перше місце в нашім економічнім житті. — п. М. Пасіка: Признаючи заслуги Управи „М. С.“ в поширенні обсягу діяльности „М. С.“, не можемо не згадати про головного орґанізатора сего птахомясарського відділу „М. С.“, інж. д-ра Е. Томашевського. А то з двох причин: Він, як визначний фаховець в тій ділянці мігби легко знайти працю серед чужих; одначе вів рішився працювати серед своїх і для своїх. По друге, треба підчеркнути, що др. Томашевський ставиться до свого діла з ентузіязмом. Треба було бачити, з яким запалом і радістю оповідав він, стрінувши мене на вулиці, про орґанізування сего відділу „М. С.“. Так і видно було, що сей чоловік вкладае душу у свою працю. І се запорука, що справа піде. Бо де ставлять-ся до праці з бюрократичною безучасністю, згори можна сказати, що справа пропаща. А в нас так мало зрозуміння, що наш майбутній спільний дім будуеться не псевдопатріотичними вигуками, але щоденною, послідовною і позірно неефектовною працею. — Др. Томашевський: Дякую за признання. Приїхавши до Галичини, я старався знайти ґрунт для зорґанізування збуту битої птиці. Одначе довго не знаходив я зрозуміння. Щойно „М. С.“ зацікавився сею справою й уможливив мені здійснення мого наміру, хоч се не е справа його безпосереднього заінтересування. На сім місци складаю йому подяку за се. — Дир. Палій: Закінчуючи отсю чергову пресову конференцію щиро дякую в імени Дирекції „М. С.“ представникам нашої преси за її щиру прихильність і річеве становище до нас.

Коли мучать болі — Тоґаль. Ревматичні болі в ставах і мязах, невральґію та болі голови з поводженням усмиряють і усувають таблєтки Тоґаль. Тоґаль здержує нагромадження мочового квасу, поборюючи в той спосіб в зародку ті недомагання. Тоґаль не викликує побічного шкідливого ділання. У всіх аптиках. Одначе треба звертати пильну увагу на оригінальне, неушкоджене опакування.

Рідношкільна анкета

2) По рефераті дир. Л. Ясінчука про теперішний стан Р. Ш. перший забрав голос інж. В. Баричко („Наш Прапор“): Треба числитися з психікою села. Робити непотрібні алярми шкідливо. Для добування фондів треба при Гол. Управі Р. Ш. створити фінансово-торговельний реферат і нові жерела приходів.—Д-р Німчук („Діло“): Тепер не можна богато числити на збірки. Нехай Гол. Управа натисне на кружки Р. Ш., щоб кождий кружок зложив по 10 зл., то буде поважна сума. Нехай кружки Р. Ш. ратують свою централю як можуть.—Ред. А. Курдидик („Неділя“): Кілько принесли книгарня і видавництво Р. Ш.?—Дир. Л. Ясінчук: Книгарня принесла 1672·28 зл. зиску, видавництва 3.752·32 зл. Продано канцелярійного приладдя за 2.468·40 зл. Видавництво Р. Ш. позичило Гол. Управі 19.219·53 зл. з давних ощадностей. — Ред. А. Курдидик: Предкладаю: 1) видати масовий вертеп; 2) аматорську виставу з життя Р. Ш.; 3) уладжувати ялинку і спільне свячене з доходом на Р. Ш.; 4) на Новий Рік висилати дітвору з Р. Ш., щоб „засівала“; 5) затягнути внутрішну позичку ланцюховою системою. Німецький „Шульферейн“ видав карткикореспондентки. Чи Р. Ш. не моґлаб видати святочні картки? — Дир. Л. Ясінчук: Р. Ш. видавала такі картки, але се не оплатилося. — Інж. В. Баричко: „Народна Справа“ видала м. р. вертеп Ю. Шкрумеляка, котрий грали з доходом на Р. Ш. Треба завести бльочковий систем за кару, коли прим. хто говорить у крамниці по польськи, купуе у Жидів і т. д. — Ред. Д. Палій („Новий Час“): Львів спотребовуе на Р. Ш. річно 233.000 зл., з того 35.000 зл. централя. Львів дае 68.000 зл., 125.000 зл. докладае до Львова край. Важна проблема вчительства. З кождим роком меншае число наших учителів. Хочу звернути увагу на один парадокс: Інтерес Львова (централі та шкіл Р. Ш.) е, щоби Р. Ш. не розбудовувалася на провінції. Бо кожда нова школа Р. Ш. в краю зменшуе автоматично жертви з даної місцевости до централі. Централя е під тиском двох тенденцій: З одної сторони Гол. Управа Р. Ш. повинна розбудовувати сітку шкіл Р.Ш. в краю, з другої сторони ту акцію спинюе страх перед зменшенням жертвенности і збільшенням дефіциту. Доки буде тривати сей внутрішний конфлікт, доти акція Р. Ш. буде роздвоена. Вихід один: Львівські школи мусить удержати сам Львів. Тоді край і Америка покриють видатки централі. По крамницях треба завести бльочки, як се вже було до війни. І покупці і купці на се пристануть. Не тільки українські склепи але й чужі радо згодяться на бльочки, бо се збільшить їх клієнтелю. З тих бльочків по крамницях може бути дуже поважний дохід. Вже від 5 літ говориться про ті бльочки, але чомусь їх не заводиться. У Львові е понад 60.000 Українців, а 6.000.000 Українців з краю мусить на них складатися. Львів мусить сам удержати свої школи Р.Ш. — Проф. М. Пасіка („Нова Зоря“): Чи можна устійнити, кілько датків на Р. Ш. дае інтеліґенція, селянство, поодинокі фахи? Маю вражіння, що селяни дають мало на Р. Ш. тому, бо не бачать наглядної користи. Селянин мусить бачити на свої очі школу Р. Ш., діточий садок і т. д. Се замало, що селянин чуе або читае, що десь е наша Р. Ш. 265 діточих садків в Галичині — се дуже мало. Треба наблизити Р. Ш. до села. Найважніше піднести жертвенність серед загалу, переконати його, що Р. Ш. се конче потрібна інституція.—Пос. Д. Великанович, заст. голови Гол. Управи Р. Ш., подякував представникам преси за участь в анкеті та просив піддержати справу Р. Ш. на своїх сторінках.

Посвячення орхестри

Т-ва Українських Дозорців „Воля“.

Минулої неділі відбулося посвячення трубної орхестри Товариства українських дозорців і домашної прислуги „Воля“ у Львові. Акту посвячення довершив Преосв. Никита Будка в сослуженні оо. Лопатинського і Ґорчинського. Се посвячення відбулося в салі Сокола-Батька при вул. Руській. Після посвячення Преосв. Никита виголосив принагідну промову. Зміст: Благословення орхестри Церквою се зовнішна признака злуки тої орхестри з Церквою. Вже в св. Письмі е похвала музики. Музика се гармонізування тонів в одну мельодію, що має веселити душу і серце. В українській музиці виступають сольові інструменти й виконавці: бандуристи, лірники, кобзарі. Вони йшли з військом, козаками, веселили їх музикою і співом та загрівали до бою. Новіші часи створили збірну музику, збірний спів. В орхестрах е ріжні інструменти. Всі вони говорять своєю мовою. І колиб усі заграли без провідника, повставби хаос, дізгармонія. Треба капельмайстра - дірігента. Таксамо в людськім житті. Загляньте в серце людини: яке там побоевище ріжних думок, бажань, пристрастей, яка там дізгармонія! І воно потрібуе дірігента; сей дірігент то розум, а ноти — то воля Божа. Наш нарід також можна порівнати з орхестрою. В нім е ріжні люди: добрі, злі, старі, молоді, великі умом і малі. Є в нас матеріял на орхестру але капельмайстра нема. Та коли ми зачнемо жити по вказівкам Церкви і коли наші національні змагання будуть в згоді з заповідями божими і церковними, то і провідник найдеться. І коли ми його будемо слухати, осягнемо те, до чого стремимо. Нехай ся хвиля посвячення орхестри Т-ва „Воля“ відібеться в серцях нашого громадянства і згармонізуе наші особисті і збірні думки та стремління. Нехай ся орхестра стане цінним вкладом в наше національне життя міста Львова, щоб могла вже незабаром заграти пісню загальної згоди і побіди. — Відтак голова Т-ва „Воля“ Іван Козицький передав символічно батуту дириґентови орхестри п. Я. Ващукови. Опісля орхестра відограла гимн „Боже Великий Єдиний“ й отсі музичні твори: 1) Всі вперед — марш, 2) Моя королева — увертура, 3) Минулося кохання — вязанка народних пісень, 4) Королева лісів — увертура, 5) Скиталець — марш. Всі точки випали надсподівано гарно, зіграно, бадьоро. В міжчасі між поодинокими точками промовив від Народної Орґанізації міста Львова д-р Марітчак й опісля голова т-ва „Воля“. Він подякував Преосв. Никиті й Отцям за посвячення й опіку, передав вислови синівського привязання й пошани ВПреосв. Митрополитові Андрееві, подякував делеґатам товариств і всім присутним за участь в посвяченні. З окрема підчеркнув, що члени т-ва „Воля“ і його провід від самого заснування товариства все йшли і дальше підуть під прапором католицької Церкви, бо Церква вказуючи дорогу до життя вічного, зберігае також нас при українській нації. Богато є в нас, говорив дальше голова, тих, що голосять рай за Збручем. Впевняю. що вони в нас сего переконання не вмовлять (На салі оклики Славно!!!). Українські робітники і робітниці пізнали фарбованих лисів і їх штучки! Нам кажуть: „Пани тоді знають робітника, коли його потрібують“. А я кажу: Се неправда! Наша інтеліґенція і наше священство е тут, з нами. Вони з нами звязані! Пускають кличі: Не треба Церкви, не треба інтеліґенції. Але ті, що так кажуть, самі поставали панами і винищують там за Збручем наш народ! Відтак голова візвав присутних, щоби вписувалися до пропамятної книги товариства. На салі було присутних біля 300 осіб. Між присутними були представники нашої преси, товариств й установ. Свято мало дуже підбадьорюючий характер і вказувало наглядно, що тісна злука нашого громадянства під прапором Церкви без ріжниці станів може чудес доконати.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ПОЛЬСЬКА АКАДЕМІЯ ЛІТЕРАТУРИ

2) Тих сімох номінатів мало вибрати дальших 8 членів ПАЛ-и. Вибрані першим разом повістяр Андрій Струг (недавній Великий Майстер польських масонів) і поетка Казимира Іллакович сеї почести не приняли; перший, бо як ППСівець є тепер в опозиції до правительства, друга, бо... не має часу. По других виборах дібрано врешті 8 академиків, до числа 15. Се були: Тадей Бой-Желеньский, *1874, есеїст, літер. критик, публіцист, перекладчик (понад 100 томів) і... кабаретовий віршун. „Двозначні строфи й дуже фривольні віршики мають заголовок Słówka. Рецензії й фейлетони видано під богатомовними заголовками: Flirt z Melpomeną, Brewerje, Pijane dziecko we mgle, Słowa grube i cienkie, Marzenie i pysk. Спеціяльність Боя се стягати великих людей до рівня звичайних панків, що звикли ходити на ліво. Се зрозуміло, бо людина мірить інших власною мірою, а про себе сам Бой пише, що не знає „czy jestem bożym poetą, czy tylko zwyczajną świnią“. В останніх роках Бой почав відкриту боротьбу з католицькими засновками, головно щодо моралі: він за розводами, за неомальтусіянством, за „свідомим материнством" (дуже добре спарафразовано сей висказ Боя на świadome odmacierzanie), за безрелігійною школою і т. п. В тій ціли заложив навіть осібну „Лігу реформи обичаїв...“ Дуже влучно схарактеризував Боя орган Генеральної Вроньскістів „Зет“: „пропаґатор сексуал-демократії“. Злобні люди кажуть, що до ПАЛ-и Бой трафив головно через пропаганду розводу, — річи, якою грішить богато урядових осіб.

Великий ворог Боя, вибраний його товаришем до ПАЛ-и, се Карло Іржиковский *1873, визначний критик, теоретик літератури й фільму, есеїст і повістяр. „Фільософ літератури, котрий підносить на переломі модернізму спробу психольоґічно-аналітичної повісти й новелі і в своїх творах дає наче приміри для своїх тез і фільософії літератури. Аналітик і інтелектуаліст, що шукає в кождім літературнім творі не так слова й форми, як струї думок автора". Поза кількома томами новель і повісти („Палуба"), видав кілька томів критичних розвідок і есеїв, прим.: Czyn i Słowo, Walka o treść, Dziewiąta Muza (про кіно), Benjaminek (тут розбиває на прах всю мниму вартість Боя-Желеньского) і б. і. З переконання соціяліст, працює в „Роботніку" і ендецькій (!) „АВС", де редагує літературний додаток. Пише звичайно темно як маг.

Болеслав Лесман (псевдонім Лесьмян), *1878, поет настроїв. Попав до ПАЛ-и не знати як. Жие хіба традицією, як Міріям, з часів Молодої Польщі й символізму. „Свідчить про те головно видана тому кілька літ збірка віршів п. з. Łąka, повна типових для минулих часів еґотизму, мрійництва й стилізованого на простоту символізму" — пише про Лесьмяна „Пйон". Вибрали його мабуть тому, що Лесман жидівського роду, отже аби не можна було закинути ПАЛ-и антисемітизму.

Ґраф Карло Губерт Ростворовский, *1877, лавреат державної надгороди, найвизначніший польський драматург. „Починав, як майже всі письменники його покоління, від лірики; та незабаром перейшов до драматичної творчости й осягнув найвищий, по Виспяньскім мистецький рівень. Ділянка його здобутків се психольоґічний натуралізм, посяги до людських джерел символу міту та історичної традиції. З ряду драм, як Żeglarze, Echo, Bratnie dusze, на перше місце заслугують Judasz, Kaligula, Miłosierdzie, Niespodzianka". При тім всім Ростворовский „репрезентує в польській творчости живу струю християнської й національної ідеольоґії".

Другий визначний драматург у ПАЛ-и се Юрій Шанявский *1890, лавреат державної надгороди. „Драматург повний внутрішної культури і правдиво мистецького почуття міри. Відношення Шанявского до дійсности типово поетичне. Оперує він у сфері таких внутрішних переживань, які для самих його героїв обявляються в формі прочуття. Длятого його песи: Lekkoduch, Ptak, Żeglarz, Adwokat i róże, Fortepian, Most і і. мають придушений внутрішний тон і пастелевий кольорит. Для Шанявского не істнує краса боротьби, гра пристрастей... Життевої краси... письменник шукає не поза людьми, а в них самих". Твори Шанявского стоять на високім моральнім рівні, хоч бракує їм сили такого Ростворовского.

До ПАЛ-и ввійшли також два визначні вчені: проф. Тадей Зеліньский і проф. Юлій Кляйнер (вихрест). Зеліньский клясичний фільольоґ і історик грецько-римської культури, *1859, пропаґатор ренесансу клясичної культури, вчений світової слави. Щодо його релігійних принципів можна мати сильні застереження як до представника культу поганства й історичного раціоналізму. Важніші твори: Historja kultury Antycznej, Literatura starożytnej Grecji та і. Другий учений Юліян Кляйнер, професор польської літератури на львівськім університеті, вславився як знавець новішої польської історії літератури, головно епохи Словацкого і Красіньского.

Найбільше здивував усіх вибір до ПАЛ-и Вінкентія Ржимовского, *1883, санаційного публіциста, редактора радикальної Prawdy і півмасонської Epoki. Ржимовского характеризують: плиткість думки та ненависть до католицькой Церкви. Ржимовский переклав на польське Макіявелія й деякі інші твори, між ними й безбожницькі.

Як бачимо, то в склад ПАЛ-и ввійшли 2 учені, 3 поети, 5 белетристів, 2 драматурґи, 2 критики, 1 санаційний публіцист. Нема в ПАЛ-и ні одного представника релігійно-церковного письменства; з вибраних академиків лише три заслугують на почесну назву католицьких письменників. З найвизначніших живих ще польських авторів бракують у ПАЛ-и: проф. Александер Брюкнер (історик літератури й фільольоґ), Олександер Сьвентоховский (повістяр), Марія Родзевичівна (повістярка), Казимир Тетмаєр (поет і повістяр), проф. Едвард Порембович (романіст), проф. Ігнатій Хржановский (історик літератури) та і.

Дехто з вибраних академиків уже кпить собі з ПАЛ-и як прим. Іржиковский. Він поставив внесення, щоб головою ПАЛ-и вибрати... Боя-Желеньского. Та не послухали його й вибрали президентом В. Серошевского, віцепрез. Л. Стаффа, генер. секретаром Кадена-Бандровского. На першім засіданні Академії вибрано на її почесних членів маршала Пілсудского та преміера Й. Єнджеєвича. Ходять чутки, що на почесних членів Академії мають дальше вибрати визначніших письменників, які не ввійшли в склад теперішної Академії.

Нема сумніву, що духове обличча першого складу ПАЛ-и дуже одностороннє, доземне й мало „безсмертне". Нема також сумніву, що склад Академії мало здібний до живої праці, бо забогато в ньому традиційних „сонних" величин, а живі як Іржиковский чи Каден-Бандровский стоять до себе в різкій суперечности. Нема сумніву, що перший склад Академії ніяк не може тішити католиків своєю ідейною вартістю.

Та всетаки... Інерція сонних величин напевно гамуватиме розгін радикалів, отже користь очевидна. ПАЛь напевно виробить всетаки якусь напрямну в вихованні нової польської літератури та може рушить її — гонорами й надгородами — до більше життевих завдань, ніж вона їх держалася по війні.

Більше мабуть ПАЛь не зробить. Та майже всі Академії на цілому світі мало що ліпші. Прим. до складу першої Французької Академії (1645 р.) не могли дістатися ні Корней, ні Декарт, ні Паскаль, ні Рошфуко, ні Моліер, ні Буальо. Тодішні „безсмертні" члени Французької Академії були безсмертні хіба для своїх сучасників. Лиш одного з них знаємо досі, та вся біда в тому, що знаємо його не під власним дійсним назвищем Котена, а як смішну фіґуру Фріссотена... з комедії Моліера. Така видно доля земних авторитетів, хочби їх навіть одягати в золотом гаптований фрак, вартости кількох тисяч франків...

Католики майже на всім світі звикли нарікати на упадок авторитету їх людей майже по всіх установах. І так воно є. Та винні тому не так леґендарні жидомасони, як радше самі католики. Коли 250 польських письменників, що признаються до католицизму, не мають досі навіть статуту свого званевого товариства[3]), то ще добре, що бодай два католики репрезентують їх „сплячу силу" в ПАЛ-и. Бо нині світ числиться з працею й силою, а не з деклямаціями про вартість „народової" традиції. І тому прийшов травень 1926 року...

До цілої справи створення ПАЛ-и маємо ще ось що: та Академія коштуватиме грубі гроші державу і тимсамим також нас Українців, Білорусинів, Німців і Жидів, що живуть на території Польщі. Сама українська етноґрафічна територія становить 35% території Польщі. Отже чомуж з наших податків не малаб іти відповідна сума на скріплення й нашої культури?

Арамік.

[3]) Гл. мою статтейку п. з.: „Мужній голос" в „Новій Зорі" ч. 62 з 1933 р.

Нові видання

Садочок Українських Католицьких Святих (з ілюстраціями) зладив *о. Михайло Дороцький,* гр.-кат. парох потелицький. Накладом Комітету Церкви в Потеличі 1933, ст. 135. Друкарня ОО. Василіян, Жовква.

Пожадана книжечка! Її мета — поширення культу рідних Святих. Після „Загального перегляду, (часть І), що коротко (шкода, що запобіжно) збирає Всч. Автор доказні думки про правдиву Христову Церкву, себто католицьку, про примат св. Ап. Петра й Його правних наслідників римських Папів, з черги дає загальний погляд на історію Укр. Церкви від її початків аж до 1596 р. У ІІ. частині розповідається живо, місцями навіть драматично, з релігійною теплотою про життя Блаженної Десятки наших Кат. Укр. Святих: Св. Ольги, св. Теодора, св. Івана, св. кн. Володимира Великого, св. Бориса і Гліба, св. Антонія Печерського, св. Теодосія Печерського, св. Евфросинії, св. священ. Йосафата. Кождий життепис кінчиться аналізою характеристичних чеснот Святого, приміненим їх до щоденного життя Українців католиків і змістовною молитвою. — При читанні коротеньких життеписних нарисів душа читача чується піднесена й захоплена до Служби Творцеві по прикладу рідних Святих. Книжечка заслугує на загальне поширення між нашим народом! З приводу написання сих рядків-оцінки, насувається послідовно думка: Прославляючи й наслідуючи чесноти рідних святих, що саме є одним із найуспішніших засобів, щоби двигнути духа народу на щаблі кат. звершенности, корисно булоб не забувати й про рідних героїв, мучеників за св. Унію! Чи їх у нас українських католиків обмаль? В часах після берестейської Унії було в нас богато мучеників за св. єдність церков. Жертвою падали так монахи Чина СВВ, як і світське духовенство. Крім св. свящ. Йосафата, схизматики замучили богато інших. Нпр. у Київі в Дніпрі втопили Василіянина Антона Грековича (або Ахремовича) і инших чотирох Василіян-уніятів: О. Олексу Шолдлицького, о. Гната Стопанича й инших чо-

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець іменував р. кат. еп. суфраґана перемиської дієцезії Преосв. Франца Барду — епископом-ординарієм тої дієцезії, а пралата о. д-ра Войцєха Томаку епископом-суфраґаном в Перемишлі.

Загальне засідання св. Конґр. Обрядів розглядало справу двох чуд, що послужать до канонізації блаж. С. Марії Михаїли від Пресв. Тайн, основательки СС. Адорації Пресв. Тайн.

Цикль місійних конференцій в Міляні. Ті конференції відбуваються в кат. університеті. Розпочалися вони дня 25. XI. в прияві кард. Шустера. Вступне слово мав ректор унів., О. Джемеллі, інавґураційну бесіду виголосив Секретар Пропаґанди, архиеп. Сальотті. Програма конференцій: 28/XI „Церковна штука в місійних краях“ (архиеп. Константіні, Ап. Делеґат у Кітаю). — 29/XI „Місії в міжнароднім праві“ (Амедей Джанніні, проф. держ. унів. в Римі, радник міністерства, дипльомат). — 30/XI „Місії у відношенні до богословських наук“ (Д-р Гуґон Бертіні, гол. редактор „Пенсієро Міссіонаріо“ (місійної думки). — 1/XII „Місії, місіонар і етноґрафія“ (Вербіст Мих. Шулієн, віцедиректор Папського лятеранського етнольоґічного музею). — 4/XII „Місії в відношенні до італійської кольоніяльної проблєми“ (Францісканин Берня, ґен. Вікарій у Тріполісі). — 5/XII „Геоґрафія в відношенню до місій“ (Салєзіянин о. проф. Альберт Де Аґостіні). — 6/XII „Проповідування Христової науки й зносини з місійними краями“ (Архиеп. Анкони, Маріо Джардіні). Вище згадані конференції (які вийдуть друком) це перший крок до основання катедри місіонольоґії в кат. унів. Пресв. Серця в Міляні.

„Heiliges Priestertum“, Seelsorge-Institut, Wien, 1933, S. 72, Schilü 3, 20. Під таким заголовком появилася збірка пятьох конференцій (про святість взагалі; про святість священика; про розважання; про вправи в чеснотах, і про душпастирську працю). Книжку можуть читати з великою користю всі священики.

Замість святочного прийому з приводу своєї інтронізації еп. Фюми, Сантін, жертвував обід для 400 убогих в місті.

тирох, що їх митрополит Рутський вислав у Київ в духовних цілях. — О. О. Мелетій Копистинський, Герасим Кульчицький, оба мученики за Унію (Пор. ЗЧСВВ, т. І. ст. 122., у перемиській епархії (1620. р.). Зарубали схизматики в Великодні Свята в Самбірщині о. Антона Рудкевича, ЧСВВ., 1649 р. вбили козаки в Холмі о. Сілецького ЧСВВ підчас відправи св. Літуржії. Шаргородському деканові Матвієві, коли він ішов дорогою, схизматики відрубали голову лише тому, що був уніят (1624 р.). По свідоцтву історика Суші до пол. XVIII в., потерпіло за св. Унію від схизм. козаків найменше 100 світських священиків та 40 василіянських. В 1705 р. підчас ганебної полоцької події (Цар Петро рубав і страшно знущався над полоцькими Василіянами), тоді саме гинуть муч. смертю за св. єдність і почитання св. свящ. Иосафата полоцькі Василіяни: Теофан Кобілчинський, Яків Кизіківський, Кость Заячківський, Яків Книшевич і богато др. — У II-ій половині XVIII в. видав Васил. Чин теж богато мучеників. Нпр. у теребовельськім монастирі вбили гайдамаки ігумена, славного місіонаря о. Іракса Костецького. — Рік 1768. записаний кривавими буквами в історії св. Унії: тоді відбулася Уманська різня. XIX вік видав богато селян мучеників за св. Унію в Холмщині, Волині і Поліссі. Всіх тих названих і не названих мучеників крие пітьма незнання. А були між ними постатті святого життя. Видобути відомости з пожовклих архівних листів — се завдання на часі, коли то відчувається горячу потребу скріплення й поширення кат. світогляду між нашим народом! От, якби то про наших, хоч кількох мучеників, чимскорше появилася книжечка для народу, хочби під таким безпретенсійним написом: „Садочок Укр. Мучеників за св. Унію“.

Й. К. ЧСВВ.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

У СВ. ВІТЦЯ зголосився на авдієнцію міністр Злучених Держав Півн. Америки Джемс Фарлей і заявив, що президент Росвелт поручив йому, вияснити св. Вітцеви мотиви признання СССР Америкою.

ПРИ НАУКОВІМ УКРАЇНСЬКІМ ІНСТИТУТІ У ВАРШАВІ, який є державною інституцією, повстала українсько-польська комісія. Її ціль: орґанізація і ведення наукових дослідів польсько-українських взаємин і впливів (державних, культурних, економічних, релігійних, літературних і т. п.). Головою комісії вибрано проф. Гандельсмана, заступниками проф. Лотоцького і Ст. Шобера, секретарем проф. Романа Смаль-Стоцького, В комісії зорґанізовано вже секції фільольоґічну й історичну. З Українців до управи тих секцій увійшли д-р Р. Смаль-Стоцький і д-р Мирон Кордуба.

ВИБОРИ ДО ГРОМАДСЬКИХ РАД в Польщі відбулися досі в 19.680 місцевостях. На загальне число 273.413 мандатів радних і таке саме число заступників з ліcти ч. 1. вийшло поверх 236.010 радних, т. зн. 86.2%. З ліст опозиційних вийшло 37.403 радних, т. зн. 13.8%. Зміни в пропорції вже не можуть бути значні. Так отже опозиція дуже ослаблена.

НА ЗАКАРПАТТІ відбувся зїзд української соціял-демократичної партії. Зїзд м. і. висказався, що введення автономії на Закарпатті вважає неактуальним, бо в теперішнім політичнім й економічнім положенні краю автономія не принеслаб користи...

РОМУНСЬКІ УРЯДОВІ ЧИННИКИ обходили 15-ті роковини прилученна Буковини до Ромунії. На святі був також польський консуль та делеґація польського населення, яке тому 15 літ без застережень заявилося за прилученням Буковини до Ромунії.

ГОЛОВНИЙ СОВІТСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ Радек (з походження Жид з Тарнова) виступив остро проти признання Німеччині права побільшення зброї.

ЗМІСТ ПЕРЕГОВОРІВ між Літвіновом і Муссолінієм в Римі держать в тайні. В італійській пресі повно статей прихильних для СССР. Зближена до міністерства загран. справ „Джорналє д'Італія“ пише, що Італія все стреміла до того, щоби СССР здобув в концерті народів належне йому місце і щоби „пакт 4-ох“ доповнити співпрацею СССР.

В НІМЕЧЧИНІ викрили дві комуністичні орґанізації. Увязнено 104 комуністів, членів тих орґанізацій.

„НАША РЄЧ“ доносить: Німецьке правительство має намір звернутися до Франції з предложенням заключити військовий союз, який мавби забезпечити мир між обома державами. За те Гітлер домагається згоди на „аншлюс“ Австрії до Німеччини і віддачі Саарської области без плєбісциту. В справі розброєння обидві сторони малиб заключити окрему конвенцію про повну рівність прав у зброєнні. Німецька нота матиме ультимативний характер. Колиби Франція відкинула предложення, Німеччина мусілаб перервати дипльоматичні взаємини.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР ВІЙНИ переносить масово війська в ціли обсадження новозбудованої лінії фортифікацій на сході. Переношення те має характер маневрів.

ПО ЗАКІНЧЕННІ ДРУГИХ ВИБОРІВ В ЕСПАНІЇ оповіщено отсей вислід: правиця 194 мандатів, центр 171, крайна лівиця 94. Нема ще даних щодо 18 мандатів.

ДОМАШНА ВІЙНА В КИТАЮ знов зачалася. Війська нанкінського правительства збомбардували 4 міста збунтованої провінції Фу Кіян, опанованої революційно-націоналістичною армією ген. Тсай-Кін-Кая.

НОВИНКИ

До Кураторії Львівського Шкільного Округа. Священики деканатів сяніцького, буківського і риманівського запитують Кураторію, що є з їх ремунерацією за науку релігії у вселюдних школах, уділювану в серпні, вересні, жовтні і листопаді. Від початку шкільного року ніхто з них не дістав ані сотика за свою працю. Де є ці гроші? Хто ними розпоряджається?

Перші два числа „Нової Зорі“ в грудні с. р. прокураторія знов сконфіскувала, сим разом за вісти з краю.

Відкриття вистави образів і різьб Асоціяції Незалежних Українських Мистців (АНУМ) відбудеться в неділю 10 с. м. о 12 год. впол. в салі Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, вул. Чарнецького 24. Вистава заповідається дуже гарно.

Різдвяні шкільні ферії зачинаються сего року 22 грудня і потривають до 15 січня 1934.

Свій до свого. „Рідна Школа“ видала пера, радирки й листи. Незабаром появляться звичайні та хемічні олівці. На всіх тих виробах є напис „Рідна Школа“. Українці повинні скрізь домагатися й купувати тільки згадані вироби, бо в цей спосіб допоможуть „Рідній Школі“.

Ювилей дир. Й. Стадника. З приводу 35-ліття сценічної діяльности дир. Й. Стадника Театр ім. Тобілевича відіграє 14 с. м. в салі Лисенка у Львові песу Ф. Мольнара „Гра на замку“. Листи й привіти слати на адресу кооп. „Український Театр“ у Львові, вул. Шашкевича 5.

Учениці фахової школи СС Василіянок у Львові уладили в салі ґімназії при вул. Длуґоша академію в 20-літні роковини смерти Лесі Українки. В програму входили вступне слово, (уч. А. Кальбівна), 2 деклямації (уч. Я. Пилипів, і М. Гумінілович), фортепянове сольо (уч. Л. Бережницька), сольоспів (уч. І. Кулик), терцет вокальний (уч. О. Чуйко, З. Левицька і М. Гумінілович) та 2 хорові продукції. Всі точки випали дуже гарно, декотрі захоплюючо. Одначе мимоволі насувається питання, чи добре ширити серед нашої молоді культ Лесі Українки? Сим питанням займемося докладніше, бо це справа поважна.

Сходини членів Т-ва „Плай“ у Львові відбудуться вівторок 12 с. м. при вул. Корняктів ч. 1 о год. 7 веч. Участь членів обовязкова. Гостям раді.

Нова читальня на Лемківщині. В с. Кінське, пов. Березів, відбулося недавно святочне відкриття читальні „Просвіти“ ім. о. М. Шашкевича. Се вислід кількалітної праці місцевого пароха о. Й. Криси. До читальні вписалося зараз 65 членів, з того 25 жінок. Читильня міститься в церковнім домі.

Старостве заборонило свято „Сільського Господаря“, яке мало відбутися в Луцьку з приводу 5-ліття праці сего товариства.

Скажена родина. В Кнігиничах пов. Рогатин занедужала на скаженину ціла родина, 6 осіб. В літі покусав їх пес. Охоронне щеплення відбув тільки Дмитро Жигаль, решта злегковажила собі ту справу. Тепер — всі члени родини дістали скаженину. Справою занялася влада, але вже мабуть запізно. Се нехай буде пересторога для всіх, що не можна легковажити укушення скаженого пса.

На тлі мішаного подружжа. Польська преса доносить, що у Львові при вул. Шептицьких 29 молодий Українець, літ 22, В. Урсин, електромонтер, котрий часто сварився зі своєю мамою, польською шовіністкою, на тлі ріжниць національних, постановив отруїтися, бо не міг видержати атмосфери в дома. Нещасного завезено до шпиталю.

Церкву купають в молоці. Величаву вестмінстерську катедру в Лондоні тепер основно відновляють. Фахівці-консерватори заявили, що молоко найліпше консервує камінь. Тому катедру змивають молоком.

МІСЯЦЬ ГРУДЕНЬ ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ВІДНОВЛЕННЯ ПЕРЕДПЛАТИ.

Користайте в нагоди! Крізові ціни! З днем 25. жовтня ц. р. обнизили ми ціни на підручники до навчання релігії в народних школах. 1) Малий катихизм коштуватиме 0·60. 2) Біблія прегарно ілюстрована коштуватиме 1·20. Досвідчений катихит знає, що навчання релігії тільки тоді успішне, коли вся дітвора рівночасно закуповує підручники. Тому тільки гуртові закупи доцільні, а ми даємо на сплату. Замовляти „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 184-13-16

На сов. Україні відкрили 1 жовтня чотири університети: в Київі, Харкові, Одесі та Дніпропетровську (Катеринославі). Ті університети мають по 4 факультети: фільософічний, літературно-мовний, історичний і економічний. Навчання триває 5 літ. Досі були на сов. Україні тільки Інститути, в яких звертали увагу більше на практику. Перед большевиками було на Україні 5 університетів і 2 Інститути. Отже за 15 літ большевицьких „досягнень“ повстало тепер недавно аж 4 університети.

Велику сензацію викликала ревізія переведена в великім старозаконнім жидівськім шпиталі в Варшаві. Поліція ствердила, що серед персоналу того пшиталю істнувала сильна і добре законспірована комуністична ячейка. Поліція забрала велику скількість комуністичної бібули й увязнила 30 осіб шпитальної обслуги та 9 лікарів. Між увязненими найбільше студенток медицини.

Число безробітних в Польщі збільшилося в останнім тижні на 18.724 і виносить тепер 265.303 осіб. А кілько є незареєстрованих?

Знесення прогібіції в Америці зменшило безробіття. Досі в горівчанім промислі знайшло заняття 300.000 людей. Сподіються, що в тій ділянці ще більше людей найде працю.

Хмара сарани впала в Італії на околиці Падви та знищила озимі засіви. Сарану нищать трійливими газами.

Лебеді примерзли в берлінських ставах. Пожарна сторожа мусіла увільняти їх від леду.

Остра зима запанувала також у Франції. У Версалі замерзли стави й канали.

Морози охопили всю Европу. В Галичині морози доходять тепер до 20 степеєів. В Голяндії позамерзали всі канали та ріки. Кількоро людей замерзло на смерть. На Мадярщині морози доходять до 14 степенів, в горах Болгарії навіть до 32 ст. На совітській Україні та на Сибірі великі снігові утруднюють всяку комунікацію.

З днем 25 XI. с. р. переняв я знову провід фризієрського заведення при вул. Бляхарській ч. 11., Теодор Кутковський. 195-4—5.

ЖЕРТВИ

Для голодуючих на Великій Україні:

1) Читальня „Просвіти“ при Монастирі О.О. Василіян в Крехові зл. 60·—, 2) Гр. катол. уряд парохіяльний в Устечку, зл. 10·—, 3) Гр. катол. уряд парохіяльний в Кобаках, п. Рожнів, зл. 6·—.

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·64—5·69 зл. Золотий доляр 9·04—9·06. Канад. доляр 5·65; 1 нім. марка 2·12; 100 фр. франків 34·90—35; 100 чеських корон 25·50—26 зл.

ЗБІЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зл.	льоко Підволочиська	льоко Львів
Пшениця двірська	17·45—18·25;	19·25—19·75
Пшениця збірна	16·75—17·00;	18·25—18·50
Жито двір.	13·50—14·00;	—·— —·—
Ячмінь на мливо	9·75—10·—;	11·00—11·25
Овес двір.	10·25—10·50;	11·75—12·—
Гречка на мливо	15·00—16·00;	—·— —·—
Гречані крупи	34·00—36·00;	—·— —·—
Фасоля біла	22·00—25·00;	—·— —·—
Бульба	—·— 5·25;	—·— —·—
Грис пшен.	—·— 8·50;	—·— —·—
Грис житний	7·75— 8·00;	7·75— 8·00
Грис ячмінний	—·— —·—;	8·50— 8·75
Мука пшен. люксусова	—·— —·—;	36·50—38·50

Набіл: Маслосоюз платив 6.XII. за 1 кг. масла дес. 3·00; за 1 л. молока 22 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яєць 5·00—5·20 зл. — Тенденція на всі артикули сильна.

Мід: Кооп. „Рій“ продає мід: липовий 3 зл., гречаний 2·40; з ріжних цвітів 3, гірський 3·80 зл. за 1 кг.

Живина: Безроги на бекони 60 сот., товщеві 70—80 сот., телята 40—60 сот., молоді кури 90 сот., за 1 кг. живої ваги. Гуси штука 2·50 зл. Тенденція устійнена.

Ціни битої птиці з птахомясарні „Маслосоюзу“ за 1. кг. від 6. XII.

Рід:	Добірні:	I-а	II-а
Кури молоді на печення	1·65	1·55	1·45
Кури на росіл	1·65	1·55	1·45
Качки	1·35	1·25	1·15
Гуси	1·25	1·15	1·05
Індики	1·75	1·65	1·55
Пантарки (за штуку)	2·80		

Оповістка.

Звичайні Загальні Збори Товариства **Інститут Непорочного Зачатія Преч. Діви Марії** в Станиславові відбудуться в четвер д. 28. грудня 1933. о год. 10. передпол. в кімнатах каси „Власна поміч“ при вул. Липовій ч. 16. з отсим порядком дневним:

1) Відкриття Заг. Зборів предсідателем Т-ва
2) Вибір предсідателя Загальних Зборів
3) Відчитання протоколу послідних Загальних Зборів
4) Звіт з діяльности виділу Т-ва
5) Звіт касовий
6) Звіт контрольної комісії
7) Вибір членів виділу
8) Внесення і запити

Коли о год. 10. не збереться достаточне число членів, збори відбудуться о год. 11. передпол. з тим самим порядком дневним, без огляду на число присутних членів. Тогож дня о год. 8. рано відправиться в тут. катедральній церкві дві Служби Божі за живих і померших Членів Товариства.

За Виділ:

Т. Величко в. р. Секретар — о. Й. Лятишевський в. р. Предсідатель

КІНА

АДРІЯ: Марвду.
АТЛЯНТІК: Ревізор з Петербурга.
КАСІНО: Нині живемо.
КОПЕРНИК: S. O. S. (Ледова гора).
МАРУСЕНЬКА: Сабра — діти Палестини.
МІРАЖ: Шлях до раю.
МУЗА: Таємний остров.
ПАЛЯС: Мертвий дім.
СТИЛЕВЕ: Чемп і ревія.
УТІХА: Предивна справа Кляри Дін і ревія.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п. 120 49-50

Гр. катол. уряд парохіяльний в Лісках, п. Кортів к. Коломиї купить **„Scherer Exempel-Lexikon für Prediger und Katecheton 4 Bde“.** Рефлектуючих продати просить зголоситися. — 202-1-2.

НЕДУГИ ЛЕГЕНІВ. Туберкульоза легенів є неумолима і щорічно, без ріжниці полу, віку і стану, скошує міліони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan Age“** Ґонсецького, що, влекшуючи виділювання флеґми, скріплює орґанізм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла й усуває кашель. Уживається 189 за порадою лікаря. Продають аптики. 10-х

СПЕЦІЯЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР бувший довголітний лікар асистент дерматольог. клінік

в Берліні, Відні й Празі

орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.

другий вхід з улиці Собеського ч. 2.

Тел. 51-68 Сепараткові ждальні

Найкорисніше можна набути готовий на міру приписовий ШКІЛЬНИЙ МУНДУРОК І ПЛАЩ, як також студентські матеріяли в дуже великім виборі у фірми

Яків Валлях і Син

ЛЬВІВ, РИНОК 33. Тел. 47-16.

Солідний товар. Гарантія на першорядне викінчення.

ЗАПРОСИНИ ДО ПЕРЕДПЛАТИ

ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ“ У ЛЬВОВІ

видає від 1 січня 1934

„ДІТОЧУ БІБЛІОТЕКУ“

(яка досі виходила через 14 літ неперіодично)

щомісячними випусками в дорозі передплати

щоби в той спосіб улекшити пропаґанду дитячої літератури по шкільних, читальняних та парохіяльних бібліотеках у цілому краю.

В році 1934 вийде 12 книжечок:

1. Лепкий Богдан: **„Казка про Ксеню і 12 місяців“**, (з 20 образками Михайла Фартуха).
2. Середа Михайло: **„Петрусь Шкода“** — іст. оповідання з часів Дорошенка (з 10 образками М. Фартуха).
3. Тарнько Михайло: **„На Шевченкові Роковини“.** — (Збірка деклямацій, рефератів та промов на Шевченківські свята).
4. Коковський Франц: **„За Рідний Край“** — збірка оповідань про геройські діти з недавно минулих днів (з 20 образками Петра Андрусева).
5. Вільшенко Ярослав: **„Мандрівка Мишки-Гризикнижки по Львові“** — з образками Мих. Фартуха. (Це незвичайно інтересний опис усіх наших інституцій і усганов).
6. Хронович Володимир: **„Іванків День“** — незвичайно цікаве оповідання з життя сільського школярика.
7. Магир Микита **„Казка про Золоту Рибку“** — віршована перерібка Пушкінової поеми, з образками Романа Чорнія.
8. Чмелик Олесь: **„Богданчик - Пустунчик“** — весела казочка віршом про сільського пустія, з образками Антона Манастирського.
9. Таранько Михайло: **„Малий Декляматор“** — перший збірник деклямацій на всякі торжества для дітей.
10. Історія України для дітей — **І. Княжі часи.**
11. Історія України для дітей — **II. Галицько-Володимирська держава.**
12. Історія України для дітей — **III. Козаччина.**

Кожда книжечка матиме найменше 4—5 аркушів друку (це є: 64—80 сторінок), формату 16^0 і буде обильно ілюстрована.

Передплата **цілорічна** на 12 книжок стоїть 5 зл.
„ **піврічна** „ 6 „ „ 3 „
„ **квартальна** „ 3 „ „ 2 „

Для Чехословаччини — 25 корон; для Ромунії — 150 леїв; для Америки й Канади — $1^1/_2$ доляра на цілий рік.

Замовлення посилати на адресу:

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“ Львів, Зіморовича 3.

Конто чекове П. К. О. Львів **ч. 503.330.**

Хто посилає гроші переказами — нехай виразно зазначить: **На „Діточу Бібліотеку“.**

Одинока своєрідна й найліпша паста до взуття

48—50

„ЕЛЄГАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51. — Тел. 60-04.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм.) за текстом 20 сот., в тексті 30 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5. Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер, 14 грудня 1933. Ч. 95 (693).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Кривава революція в Еспанії

Горять монастирі і церкви. — Террор іде з лівої і з правої сторони.

ПАТ доносить з Парижа: З Еспанії надходять вісти про поважні неспокої. В провінціях Гуеска, Теруле, Сарагосса і Барцельона ситуація грізна. В містах опанованих революціонерами повівають червоно-чорні прапори та вибухають бомби і пожежі. Скрізь криваві вуличні бої. Між Барцельоною і Севіллею висаджено міст. Поїзд вилетів з шин, 40 ранених, 5 убитих. Подібна катастрофа наступила коло Бріонес. В Ґранаді товпа хотіла підпалити монастир і три церкви. Поліції вдалося розігнати товпу, але костел св. Людвика таки згорів. На загал в одній провінції Ґранади спалено досі 4 церкви й оден монастир. В Сарагоссі спалено церкву св. Петра. Дальших вістей нема, бо полученя з Франціею зірване. Здається, що террор іде вже з обидвох сторін, лівої і правої. В революції беруть участь і монархісти.

В Еспанії небувале пекло

З Мадриту доносять окружним шляхом: На вулицях столиці вибухають разураз бомби. В місті паніка. З провінції доносять, що в містах Кампель, Матац і Пецальта проклямовано комуну. Вся Барцельона в темряві; бо перервано електричну струю. Революціонери висаджують у воздух фабрики й мости. Міністр внутрішних справ повідомляє радіом, що головні точки революції вже опановані та що в інших ворохобня буде безоглядно здавлена. Одначе з других жерел приходять вісти, що хаос в цілій Еспанії великий та що за комуністами виступають анархісти і кидають ще більше крайні гасла.

Як зброїться Велика Британія

10 нових ескадр, кожда по 120 літаків.

З Лондону доносять: Британійське дозброєння обійматиме 10 нових ескадр, а кожда ескадра матиме 120 літаків, з того 70 боевих і 50 до кидання бомб. Одна така ескадра коштуватиме 850.000 фунтів стерлінґів. Словом, лагодяться до вічного мира. А рівночасно не вгавають облудні голоси про розбройну акцію...

Як зброїться мала Бельґія

Девез, бельґійський міністр національної оборони, виголосив в сенаті промову в справі надзвичайного кредиту 759 міліонів фр. на зброєння. Притім сказав: Великий плян оборони Бельґії, видвигнений в 1931 р., мусить бути доповнений до нових обставин. Головно ходить про те, щоб союзні війська могли воздухом, землею і водою якнайскорше прибути на поміч бельґійським силам, що стоятимуть на границі. Отже шляхи і летунські стації мусять бути уряджені на велику міру. Ґандава буде на ново уфортифікована, таксамо Антверпія. Форти останної будуть так розбудовані, щоб війська союзників Бельґії, які надпливуть морем, могли безпечно вийти на бельґійську землю. Здовж східної границі Бельґії буде збудована нова оборонна лінія, а властиво ціла система оборонних ліній, котру в потребі можна буде залити штучною повінь. Така система потрібна на те, щоби в разі несподіваного нападу бельґійське запілля мало час перевести мобілізацію. — З тої промови ясно, що все те зброєння має бути звернене проти Німеччини.

Новий удар загрожує Галичині

Польська преса доносить, що зі Львова мають перенести до Варшави відділ ЗОДУ (Заведення Обезпечень Державних Урядників). Бувби се новий удар в нашу Галичину, а то з двох причин: 1) старатися тутейшим людям про ренту чи допомогу в тім заведенні буде очевидно трудніше в далекій Варшаві ніж у близькім Львові; 2) згадане заведення дістало в спадку по давнім пенсійнім заведенню для умових працьовників великий фонд резервовий, якого не має ні одна інституція в ніякім іншім місті Польщі. Отже в разі ліквідації львівського відділу ЗОДУ той великий маєток просто перейде з нашого краю до Варшави. Так бідне наш і без того дуже збіднілий край. Тут маємо спільний інтерес з галицькими Поляками.

Ціна харчів в ріжних краях

За оден кґ бульби платиться в Польщі 6 до 8 гр., в Берліні 15 (все в перечисленні на польську валюту), в Римі 20, в Празі 21, в Парижі 35. За 1 л. молока тут 25 гр., в Парижі, Празі і Відні по 46, в Римі 88. За 1 кґ масла тут 3.16, в Празі 4.45, в Берліні 5.85, в Парижі 7.36. За волове мясо тут 1.43, в Берліні 2.90, в Празі 3.30, в Римі 5.02, в Парижі 5.26. Вепровина тут 1.63, в Парижі поверх 6 зл. і т. д. Цікаво, що навіть кава, котра в цілій Европі належить до артикулів імпортованих, тут дешевша. Та біда в тім, що тут нема майже ніяких заробків.

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy, Wydział VI karny, we Lwowie, w składzie: S. O. W. Medyński, jako Przewodniczący, S.O. R. Tertil i S.O. Dr. J. Locker, jako głosujący, w sprawie konfiskaty Nr. 91 czasopisma Nowa Zorja, z daty Lwów, dnia 30/XI 1933 do Sygn. VI 1 Pr. 613/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 4 grudnia 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną, dokonaną dnia 29/XI 1933 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma Nowa Zorja Nr. 91 z daty Lwów dnia 30/XI 1933 zawierającego w artykule Ukraińska Prohrama od słów Z takoho do słów Derżawy, od słów Bo jak zahalno do słów pohirszujetsia i od słów Wono do końca artykułu znamiona zbr. z art. 93 § 1 kk zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/XII 1862 Dzpp. Nr. ex 1863 t.j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu szerzyć hasła separatystyczne zmierzające do oderwania części ziem od Państwa Polskiego. — Według § § 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36, 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: Medyński w. r. Protokul. Popowiczówna w. r. Za zgodność: (підпис нечиткий) st. sekretarz.

НЕ ЗАБУДЬТЕ, ЩО НАЙДАЛІ ДО ДНЯ 25. ГРУДНЯ Ц. Р.

мусите викупити свою будинкову полісу на 1934 рік у місцевій аґенції Т-ва Взаїмних Обезпечень

„Д Н І С Т Е Р“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Німеччина і Польща

Що поставило Польщу у вороже відношення до Сходу?

Сього року появилася на книгарських полицях німецька книжка п. з.: „Deutschland und Polen, Beiträge zu ihren geschichtlichen Beziehungen“, видана в імени співробітників Альбертом Брекманом і Карлом Брандім. München und Berlin 1933. Verlag von R. Aldenbourg.

Та книжка се збірне видання 19-тьох авторів, майже виключно професорів німецьких й австрійських університетів та 2 чи 3 директорів архівів. Отже, як з того видко, се дуже авторитетний твір, хоч розміром невеликий (270 ст.). На кожнього автора припало 10 — 15 сторінок. Денеде у статтях находимо й короткі згадки про Україну; найгарніше й відносно найбільше про нас, особливо про Галицьких Українців, поінформований професор віденського університету Hans Uebersberger (стаття під т. Österreich) ст. 172—183.

Видання сеї книжки по словах видавців викликав намір авторів — кинути на історичні взаємини між Польщею та Німеччиною інше освітлення, відмінне від того, яке в останніх часах запанувало серед польської суспільности, та через це звернути взаємини на інший шлях. За вихідну точку поставлено факт, що оба народи, німецький і польський, майже понад тисячу літ вдержували особливо близькі політичні й культурні відносини й зовсім не полишили за собою такої історії, яка моглаб давати привід до творення напружень, противностей і пристрастей, а навпаки — створили підложжа до порозуміння.

Таке інтересне завваження читаємо на обгортці книжки. А у вступі книжки піднесено ще важний факт, що баламуцтво, ненависть й упередження до Німеччини не тільки поширено в Польщі, але також шириться в заграничній публіцистиці, особливо у Франції. Видані в книжці причинки творять свого рода короткі статті, які мають на меті справити невірні погляди на минувшину, справити похибки й усунути на бік односторонности. Як зазначено у вступі, тими статтями не вичерпується всього матеріялу. Пруський архівальний заряд запроєктував викінчити видавання невиданих ще актів до історії польсько-німецьких взаємин, які мають доповнити дотеперішне знання в дотичній справі.

Не входячи в переповідання поодиноких статтей, піднесемо тут тільки маркантніші місця згаданої книжки.

Географічний терен Польщі має багато з характеристики німецького низу і становить його продовження. Сама вже географія звязала тісно Польщу з Німеччиною та звернула її більше лицем до заходу як до сходу. Територія етнографічної Польщі се дорічча Висли, частина великого низу, положеного між Балтійським морем і замкненого від полудня горами Карпатами, Судетами й середньонімецькими горами. Той низ звужуючися на заході, сягає до Голяндії та Фляндрії. Особливо східня частина того низу

все була тереном великих фільовань і пересувань народів. Вже в ранній історичній добі середньоевропейський низ разом з балтійським побережжам являється місцем імпорту середземно-морської й надунайської культури, і заразом центром, який свої людностеві маси (особливо їх надвишку) висилав на полудне. По думці д-ра Унферцагта (Zur Vorgeschichte des Ost-Europäischen Raumes) у східній части того „німецького“ низу аж по Вислу та здовж балтійського побережжа сиділи не Словяни — а племена німецькі. Словянські народи заняли цю частину після великої мандрівки народів, яка скінчилася около 5 століття по Христі. Імена тих племен голосних з історії мандрівки, що пішли на полудне шукати ліпшої долі: Бастарни, Готи, Бургунди, Вандали, Силінги і Льонгобарди.

На їх місце в проріджену але цілком невипорожнену територію втиснулися ріжні словянські племена: Ваґри, Оботрити (Мекленбурґ), Вілоки, Лютики (Бранденбургія), а на полудне від них всадовилися Серби чи там Сорби, Лужичани. Хоч частину низу проріджену мандрівкою східньо-германських племен заняли вище згадані словянські племена, одначе германські Вікінґи вдержалися на важніщих точках, особливо в гирлах рік Балтійського Моря (Вінета в гирлі Одри, Трузо в гирлі Висли, Зебурґ недалеко Лібави і т. д.). Ті Вікінґи, скріплені припливом нових пришельців, по твердженні німецьких авторів навіть дали початок польській та руській Державі (Мешко — це Вікінґ — Даго, Рурик — то Робрих). Дуже тяжко авторови Німцеви признати існування вже в бронзовій добі в східній частині Німеччини якогось, знаного з археольогії племени під іменем Лужичан (або лужицької культури), ілірійського народу, витисненого опісля також звідтам дальше на полудневий схід.

„Польські дослідники — оповідає д-р Унферцагт — старалися відреставрувати взаємини між Словянами та людьми „лужицької культури“, щоби тим підперти свої далеко йдучі претенсії на східньо-німецьку область. Між Лужичанами та Словянами нема ніяких спільних точок. Східня Германія як правітчина Словян не може входити під розвагу (Ibidem, ст. 4). Побережжа Балтійського моря від Висли аж по Клайпеду, давніше суто німецьке, заняло по германських мандрівках литовське племя, знане в історії під іменем Прусів, голосних опісля з нападів на польське Мазовше та пізнішого підбою їх Хрестоносцями.

Вся та область між Лабою та Одрою й за нею на сході не зазнала спокою й за нових пришельців, Словян. Численні сліди руїн городищ і замків, так від сторони Німеччини, се є від сторони Лаби, як також від сторони Польщі, (вони розсіяні також й в центральній части й числять їх на сотки) свідчать аж надто виразно про часті й дуже завзяті бої за цю землю. Примітивна техніка будови тих замків не дорівнує надренським камінним будівлям і свідчить про нищу культуру. Найінтензивніша боротьба кипіла десь около 10 ст. по Хр. Ті народці взяті між два огні — між Польщу та Німців, вибрали Німців і їм піддалися.

Долішня Варта, Нотець, Одра — це арена боїв Поляків з Лютиками, Поморянами і Сербами-Лужичанами, які боронилися перед Поляками й чомусь не хотіли видіти в них своїх союзників, а навпаки часто лучилися проти Поляків з Німцями. Рівнож Поляки замість мати ті племена по своїй стороні, лучилися проти них з Німцями. З перспективи далеких віків треба висловити здивування й запитання, чому Польща ніяк не могла підійти до тих словянських народів зі згодою й приязнею? Чому не вміла запрягти їх до свого воза? Оскільки тепер можна робити якісь припущення, то це діялося під впливом вищої німецької культури і вищих економічних користей та передовсім німецької військової переваги. А може грала ролю також якась блиця подібність суспільних устроїв.

Отже, як видимо, головну підставу дотеперішніх взаємин між народами в Середущій Европі становить те їх розміщення, котре витворила ще мандрівка народів. Мандрівки, розміщуючи народи на ріжних територіях, тим самим звязали народи з геоґрафічними умовинами й їм приписали на будуче лінії розвою і взаємин.

Політичні, пограничні конфлікти між Польщею та Німеччиною зарисувалися тоді, коли Німеччина зіткнулася безпосередно з Польщею по влученню надодрянських племен в свій політично-культурний круг. Але проти Польщі виступати було Німеччині ще не на руку з огляду на час потрібний до стравлення добичі, або, говорячи інакше, задля „культурного організування“ занятих рідкозаселених і досить просторих надодрянських областей.

На разі ще не відчувалося ні великого голоду земель ні ненависти між народами. Тереном суперництва стало хіба близьке Поморя.

Щоби бігун державної сили, який з 10 століттям став кристалізуватися коло Гнезна й Познаня, міг яко-тако ділати своїм притяганням і відпором, мусів себе скріпити присвоенням тодішніх здобутків західної цивілізації. А були тоді недалеко відти дві активні й творчі культурні струї. Одна була між Реном та Лабою й та була блиця, друга струя — вікінґо-руcько-візантійська — була над Дніпром, її центром був Київ. До 14 століття Польща в Европі як чинник культурної сили ще не відігравала найменшої ролі. І тому не могла рівнятися з тими двома культурними кругами. Словяно-грецька культура мусіла бути для Польщі менше важна просто з огляду на дальше віддалення. Вона до того була збудована на більше демократичних основах, коли Польща мала вже тоді закрій противний. Дальше грецька віра зі своїм обрядом показувалася баріерою не до поконання. А впрочім вже тодішня київська доба, як це підносить д-р А. Бракман, мала величаві культурні набутки, мала високостилеве будівництво (Софійська катедра, Золоті Ворота), мала величаву перекладну літературу і т. ін., коли в сучасній Польщі ще було пусто і глухо, а Болеслав Хоробрий, видячи київського князя, сидячого над книжками міг тільки завдати питання: „Як, Ти, в книжках шукаеш за мудрістю, то дійсно набуваеш тим для душі користь?“ (ст. 33).

Та щож, Польща була далеко на боці від того культурного круга та торговельного шляху, а була близько й тісно прилягала до Німеччини.

До того всього культурна активність Візантії заломалася на Подунавю. Місія Кирила й Методія не дала в середущій Европі успіхів. Рішення за Німеччиною поставило тим самим Польщу у вороже становище до Сходу.

Дальші нові й інтересні виводи німецьких учених подам у слідуючих статтях. *В. І.*

Українські моряки за океаном.

Гетьманський орган „Січ“ в Шикагу доносить: Розпорядком головного отамана гетьманських Січей полковника Олександра Шаповала орґанізується при 2-ому окрузі гетьманських Січей в Шикагу 1-ша українська морська сотня, як складова частина Січової орґанізації. Та сотня має бути рівночасно морською школою, в якій молоді українські хлопці мають дістати науку морської служби. До сотні-школи приймають хлопців у віці від 15—24 літ. Бажане, щоб вони мали освіту бодай 2 роки „гайскул“ (високої школи) або найменше вісім скінчених кляс американської публичної школи. До першої сотні українських моряків має бути принятих 40 хлопців. Курс навчання вестимуть у вечірних годинах, щоби дати змогу студіювати маринарку і тим, що в день працюють. Сотником-інструктором сотні головний отаман призначив п. Василя Гуля. П. Гуль — син теперішнього сотника 15 січової сотні другої округи, Миколи Гуля. Він уродився 1913 р. Має три роки студій в „гайскулі“ і третий рік служить в „Юнайтед Стейтс Нейвел Різерв“.

Правда се краса Бога, а Його краса се повнота правди. (Фабер: Творець і сотворіння).

о. Д. Ступак

Сівачі безбожности

на Лемківщині

В „Новій Зорі“ (ч. 84—87 з 1933), в статті „Сівачі безбожности“, виказав я на підставі численних свідоцтв майже самих православних авторів, що православна Церква (себто її Єрархія і велика частина духовенства) підготовила терен і стала причиною сектарства, безбожництва, большевизму і комунізму серед своїх вірних і то не лиш на території бувшої царської Росії, але також на території Польщі.[1])

Для заповнення і заокруглення сеї теми представлю в сій статті (і то вже на підставі моїх власних досвідів і спостережень) безбожницько-сектарські чираки, які виросли на православно-лемківськім терені. Се буде тим лекше мені зробити, що вже 5 літ перебуваю в однім з центрів лемківського православія. Отже за сей час мав я спромогу прослідити душевну еволюцію многих Лемків, які від католицизму шляхом православія дійшли до безбожництва або сектарства.

Хто був свідком православно-релігійної революції на початку православія в деяких селах на Лемківщині та обсервував силу, запал, екстазу та душевне унесення Лемків, збаламучених православною дурійкою, той ніколи не сказавби, що православний огонь так скоро спалахне, а на його згарищах в многих місцях повстануть новотвори, яким на імя — безбожництво і секти... Се безбожництво і сектарство на лемківськім православнім терені спричинили деякі православні духовні і про се власне хочу ширше поговорити.

І. Вже перші агітаційно-демагогічні проповіди деяких правосл. „місіонарів“, як батюшки Г. і йому подібних були зародком безбожництва і сектярства. Батюшка Г. відчував в тім приемність, щоб несподівано наскочити в неділю або в свято на якусь гр. кат. Церкву підчас богослуження нашого священика і то богослуження перервати. Він ставав звичайно коло тетраподу, де ставив чашу, вино й просфору та диким і несамовитим голосом ревів „Благословенно царство“ і т. д. В таких обставинах серед його приклонників, які прийшли з ним до церкви, повставав регіт і шум. А щож

[1]) На статтю „Сівачі безбожности“ відгукнулась „Українська Нива“ в ч. 40 з 1933 р., де між иншим написано: „Тому і увіятським панотцям радилиб(ми) в імя правди, полемізуючи з писаниною російських офіціозів, не ототожнювати всього православного духовенства з „неізвесними“ і „кушпетами“, бо в серед нього богато пан-отців Українців, які несуть свій хрест мучеництва і служать вірно св. Православній Церкві. Це треба мати на увазі всім, хто дбае про добро укр. народу і тим самим не зневажати православної Церкви в Польщі як цілости“. — На два зроблені мені тут закиди („утотожнювання“ і „зневаги“) відповідаю: В статті „Сівачі безбожности“ не утотожнював я в с е г о православного духовенства з „неізвесними“ і „кушпетами“, але всюди маркував я виразно, що л и ш ч а с т и н а правосл. духовенства спричинила безбожництво, сектярство й большевизм серед своїх вірних. Се зазначено виразно в ч. 84 „Н. З.“, як також в ч. 87 в кінцевім заключенню. Доказовий матеріял на моє твердження черпав я майже з самих правосл. авторів і много справ, які я там видвигнув, знаходимо так само представлених і в „Укр. Ниві“. При чім же тут „зневага“ правосл. Церкви як цілости? Коли я нарушив і то зівсім справедливо лиш частину правосл. духовенства, то консеквентно можнаб говорити хіба про частинну „зневагу“ правосл. Церкви, але в статті „Сівачі безбожности“ нема навіть сеї частинної „зневаги“. Бо чи сю доказану і незаперечену правду, що частина правосл. духовенства спричинила сектярство і безбожність між своїми вірними, правду, яку видвигають на сторінках преси с а м і православні, можна назвати зневагою правосл. Церкви? А я прецінь лиш коротко зібрав те, що вже самі православні на всі боки перемололи. Моя „зневага“ правосл. Церкви в статті „Сівачі безбожности“, ідентична хіба з тою „зневагою“, яку завдае правосл. Церкві сама „Укр. Нива“, коли в ч. 84 з 1933 р. пише, що московське політиканство правосл. Церкви в Польщі стало причиною того, що „штунда на Волині набрала застрашаючих розмірів“, або коли та сама „Укр. Нива“ (ч. 38—39 з 1933) подае резолюцію віча православних в Острозі щодо усунення з Волині московських „місіонарів“, які... „причиняються до поширення штунди, атеїзму, безбожництва і т. ін.“. — Тому завваги „Укр. Ниви“ на мою адресу, хоч написана в делікатнім тоні, для мене прикра, бо переборщена і невгідна з правдою.

тоді робилося в душі віруючого Лемка, який в церкві побачив торговицю, в тій церкві, до котрої він все входив з такою пошаною і піетизмом!... Чи вже тоді не будився в його душі сумнів, що Церкви, священика та вкінци й Бога взагалі не треба, коли в Божім домі можуть відбуватися такі галабурди немов на вічу або на торговиці...

Для характеристики сего, як деякі правосл. духовники ширили на Лемківщині хаос і безбожність, наведу виїмок з письма учителя зі Святкової п. З., котрий був присутний в церкві підчас дикого наскоку православних духовників. В сім письмі, котре на вічну памятку вписав до парохіяльної хроніки, читаємо дослівно:

„На храмовий празник св. Арх. Михаїла в р. 1927 зійшлося, як звичайно, до церкви до Святкової много людей. При великім престолі гр. кат. священик о К. відправляв утреню. Підчас сеї відправи ввійшли до церкви і то з великим шумом 2 православні батюшки, Г. і Ш., зі своїми приклонниками і стали готовитися при столику до Сл. Божої. В самій церкві їзза сего налету шум ще збільшився та замічалося дуже ворожі погляди православних в сторону гр.-кат. священика. По скінченню утрені о. К., не відступаючи від великого престола, зачав співати Сл. Божу. Та в сей мент батюшка Г. заревів дуже високим і пискливим тенором „Благословенно Царство“ і т. д, а його приклонники гукнули „амінь“. Першу ектенію співали обі партії: о. К. при великім престолі, а батюшки при тетраподі. Вкінці о. К. перейшов на читану Сл. Б., по скінченні якої вийшов бічними дверми, а православні правили дальше. Та всіх екцитувало не так саме богослуження, як очікувана проповідь батюшки Г. — І справді. Високим, крикливим, немов на вічу, голосом, зачав він свою проповідь. Цілий зміст тоїж був одною злінкою обид, клевет, висміваць, закидів, реготу та очайдушних лайок і призвищ під адресою всего гр.-кат. духовенства, кат. Церкви та голови Церкви, Папи римського. Батюшка Г., як звичайний демагог, до тогож тупоумний і необразований, не зрозумів, що мішаючи з болотом духовний стан гр.-кат. священиків, копав тим самим яму під основи віри взагалі, підривав повагу правосл. духовенства і тим самим приготовляв дорогу до безбожництва“.

Такі самі галабурди, чито богослуженням чито проповідями, творив батюшка Г. і деякі инші його собрати в многих инших наших церквах на Лемківщині. Чиж те все — питаємо — не був початок безбожництва? Мимо сего те все не перешкоджувало православно-москвофільській пресі, на початку православія на Лемківщині, називати згаданого батюшку Г. і йому подібних „чесними, примірними і ревними місіонарями“...

Зразок безбожництва і сектарства вже на початку православія на Лемківщині вкорінювали між своїми овечками деякі правосл. духовники також явною, публичною брехнею й обманом. Стало у проповідях твердили вони, що всі священичі функції (вінчання, проповіди і т. п.) будуть звершувати безплатно та що православні, коли ціле село „потвердить“ віру, одержать „напевно“ всі гр. кат. церкви, приходства й ерекціональні ґрунти. Легковірний Лемко дався скоро зловити на гачок, але потім гірко розчарувався, бо переконався, що ті обіцянки правосл. духовників се звичайна собі брехня й обман. Православні не лише не одержали церковних і приходських обектів, але мусять, і то грубо, платити за за всі священичі функції та поносити багато инших тягарів у звязи з удержуванням правосл. духовенства[2]). — А чи така свідома брехня і фальш, яким на початку православія оперували на проповіди в церкві много православних духовників, не підкопали не лиш авторітету православія, але й віри взагалі? А тим самим, чи те все не стало підложжам для сект і безбожництва?

Через підкопання свойого авторітету самі православні духовники допровадили нині до сего, що їх овечки цілком їх легковажать, бо часто говорять: „Якщо батюшка нам не подобається і не буде нас слухати, то його наженемо, а постараємось о нашого“. Такої бесіди за гр.-кат. часів на Лемківщині не чути було ніколи. Се вже явний большевицько-безбожницький бунт. — А як назвати се, що минувшого року православні з села Г. і то самі матадори й агітатори православія, прийшли аж на третє село до учителя гр. католика і просили його, щоб написав їм скаргу до самого — як казали — Дионізія на їх батюшку, якого „напевно“ — як категорично заявили — викинуть, як Дионізій його не забере!!. — А чи се воно не безбожництво й большевизм, коли знаний на Лемківщині православний агітатор Ж. з села Ч. напав з ножем в руках — що тут на Лемківщині загально знане і про що доносив "Бескид“ ч. 32. з 1930 р. — на свойого батюшку М. і зачав кричати: „Заріжу... заріжу тебе!“ Відтак зловив батюшку за рясу з криком: „Убю, задавлю!“ В наслідок сеї події батюшка втік на другий день з села Ч. до Р., себто до того села, звідки православні нагнали свойого батюшку С., бо він — як казали — не хотів їх слухати і тому їм не сподобався. Такі большевицько-безбожницькі подвиги православних овечок се плоди вище описаної „ревної, апостольської праці“ самих правосл. духовників. Щось подібне не діялося ніколи на Лемківщині перед православною анархією.

II. Безбожництво і секти ростуть на правосл. лемк. терені не лиш тому, що деякі правосл. духовники демагогічними проповідями й обманом на початку православія підкопали та знищили не лише свою повагу та повагу духовенства, Церкви й віри взагалі. Безбожництзо й секти ширяться також тому, що правосл. духовники ще й тепер промовчують всі важніші промахи своїх вірних та дивляться на те крізь пальці.

Переходячи минувшого року в неділю по полудні через одно православне село, вступив я до крамниці. Там застав я яких 30 людий, що читали „Гарфу Божу“. На мою заввагу, що се книжка шкідлива, підсміхалися і заявили: „Таких книжок в нашім селі богато; про се навіть наш батюшка знає, одначе він на них так дуже не звертає уваги; видно, що сі книжки не такі злі“. — Треба знати, що печатані видання секти „дослідників біблії“ дуже поширені майже у всіх православних селах Лемківщини.

До православного села С. довший час приходив в кількох примірниках „Сельроб“, відтак „Сила“. Православний духовник згаданого села, хоча знав про се, ніколи проти тих ґазет не виступив, не то публично на проповіди, але навіть приватно. А не виступив тому, щоби — борони Боже — не образити своїх парохіян. Борбу проти сих ґазет провадив місцевий гр. кат. священик і вкінци викорінив їх з села, мимо того, що його вірні, яких в селі всего кілька родин, тих ґазет ніколи не читали, а читали їх виключно самі православні. А чомуж сего не зробив православний духовник, який в першій мірі повинен був се зробити? Чи супроти таких фактів православіє на Лемківщині не ширить безбожництва?

Недавно завдав я собі труду і в кількох в цілости православних селах на Лемківщині прослідив скількість незаконнороджених дітей в кількох роках безпосередно перед переходом тих сіл на православіє і по переході. І щож показалося? В деяких селах за гр. кат. часів не було в однім році ані одного случаю незаконно-родженої дитини, а в деяких був оден, найбільше два. По „потвердженню“ віри є в деяких з тих сіл річно 4, або навіть 5 незаконно-роджених дітей. Чи те все можна брати на рахунок загального, повоєнного, морального зіпсуття? Ні! Бо роки 1925—27 (послідні роки греко-католицизму) та роки 1928 — 32 (перші роки православія), з яких я робив вище згадані обчислення, вяжуться з собою та як одні так і другі зачисляються вже до повоєнних років. Тут бачимо наглядно, що на побільшення деморалізації вплинуло православіє.

В деяких гр. кат. селах на Лемківщині був звичай, що публичну забаву в громаді могла урядити молодь лиш за дозволом священика і начальника громади. Коли зі слушної причини священик заборонив забаву, то вона не відбулася і на тім кінець. По „потвердженню“ віри в тих селах вже від 7 літ молодь ніколи не просить у свойого батюшки дозволу на забаву.[3]) А думаєте, що послухалиб його, якби він хотів їм заборонити? Ніколи! Він знає, що за спробу такої заборони, і то зовсім слушної, обірвавби на свою адресу не оден не дуже смачний „епітет“, тому волить мовчати. З сего виходить, що такий духовник не має вже в селі ніякого значіння й авторітету і з його словами ніхто не числиться, дарма, що перед 7-ма роками на руках його носили. А не має він авторітету тому, бо при впровадженню православія знищив сам не лише свій власний авторітет, але також авторітет Церкви і віри взагалі. А знищив його, як вище доказано, своїм обманом, брехливими проповідями (які в многих случаях нагадували американські „мітінґи“, чи большевицькі „сходи“) та своїм нетактовним і згіршаючим поведенням. В консеквенції мусіли прийти: деморалізація, сектярство і безбожність.

Таких як вище і їм подібних примірів мігби я навести богато, але на се нема місця в одній газетній статті.

На закінчення представлю ще такий образок: Що третю неділю відправляю богослуження в дочерній Святківці, а місцевий правосл. священик в тім самім часі в дочерній Свіржовій. Коли я йду на згадане богослуження, тоді православні зі Святківки демонстраційно ідуть до коршми до Святкової. Коли я по богослуженню вертаю, тоді вони знова громадно, демонстраційно з тої коршми виходять. Що вони там роблять підчас Сл. Божої, не знаю. Думаю, що не дармують, бо шинкар має горівку, пиво, вино, карти, доміно, тютюн і богато книжок дослідників біблії. Замічаю, що згадана коршма до 1927. р. (с. е. до часу переходу Святкової на православіє) все була замкнена підчас богослуження і в такій порі ніхто не смів там вступати. А тепер?... Ось до чого довело православіє на Лемківщині!

[2]) Про сей публичний, вище згаданий обман який ширив батюшка Г. і инші правосл. духовники, писало „Діло“ в ч. 174 з 1933 і „Нова Зоря“ в ч. 49 з 1933. — Батюшка Г. написав „спростування“ в „Русскім Голосі“ на згадане нотатку „Нової Зорі“ і „Діла“. Коли я те „спростування“ читав деяким з тих Лемків, які колись слухали проповіди батюшки Г., то вони загально так висловлювалися: „Як добре батюшка Г. брехав і обманював нас на проповіди, так само добре й у ґазеті бреше“. — Щодо священичих функцій то не лиш батюшки кажуть собі за них добре на Лемківщині платити, але й правосл. консисторія свого також не дарує. І так: батюшка Ш. зажадав за саму диспензу від II. ст. споріднення б. л. 120 зол., батюшка К. — 72 зол. від I. ст. посвоячення б. л., а 45 зол. від III. ст. споріднення б. л. — Такси за розводи, яких уділяє правосл. Церква для своїх овечок на Лемківщині, виносять по кількасот золотих. — Як я в многих случаях переконався, то лиш людські згляди та фальшива амбіція не дозволяють апостатам серед таких обставин вернути назад до Унії, а не внутрішне переконання про „правдивість батьківської“ віри. Такого переконання у них нема, бо в противному разі не говорилиб вони тепер публично й загально: „Злі-зме зробили, штосме перейшли на православію, але вертати до Унії не можеме, бо нам гонір не позволят“.

[3]) Гл. брошура „Тилявська схизма на Лемківщині“ стор. 62.

Страх Москви перед Українцями

Польська преса доносить з Москви: Центральний Комітет комуністичної партії України по рефераті Косьора ухвалив острі резолюції проти українського націоналізму. Резолюції підкреслюють, що всі контреволюційні орґанізації на Україні числять на заграничну інтервенцію. Побіда гітлєризму, котрий явно підпирає українських і російських еміґрантів та пропаґує відірвання України від СССР. оживила акцію українських націоналістів. В резолюціях всі українські діячі перебуваючі в Польщі, Німеччині і Чехословаччині названі „зрадниками українського народу“. До ворогів України зачислені Митрополит Шептицький, Епископ Хомишин, Гетьман Скоропадський та всі провідники УНДА, УОН і т. д. в Польщі. Дальше резолюція твердить, що головна небезпека для теперішної системи на Україні се льокальний націоналізм, довкруги котрого скупчуються всі контрреволюційні елєменти і навіть російські елєменти, які стремлять до ослаблення СССР. Кінцевий уступ резолюції заповідає зміну совітської політики в національній ділянці. — Нещасні жертви в червонім „раю“ бодай з тих резолюцій переконаються, що поза червоним кордоном є ще якісь українські сили, котрих бояться на будуче кремлівські можновладці

Монополь триває...

В справі нових шкільних читанок.

Пишуть нам зі шкільних кругів: Міністерство Освіти поручає скрізь перевидання шкільних підручників, змінених відповідно до нової шкільної програми навчання. Богато таких підручників уже появилося по польськи. Як зачуваємо, мають також вийти нові підручники і по українськи.

Шкільні підручники, головнож до науки рідної мови, мають безсумнівно великий вплив на формування душі ученика-дитини. Длятого ми не можемо байдуже дивитися на те, який духовий корм дають нашим дітям.

Досі так у нас водилося, що монополь видавання шкільних читанок для української мови мав п. Антін Крушельницький, б. петлюрівський міністр, опісля комунізуючий видавець „Нових Шляхів“ і безбожницької „Критики“. Вже сам п. А. К. як видавець безвірницьких органів противний майже всій нашій суспільности. Та на диво монополь на видавання читанок у державнім видавництві таки й на дальше остав при тому панови (як кажуть завдяки допомозі п. Квеціньского), так начеб то в Галичині не було вже інших педагогів, більше авторитетних чи хочби йому рівних. Вправді в пресі появилися вістки, що п. Антін Крушельницький має виїхати до „раю“, котрий він тут так довго реклямував, — одначе по перше він ще не виїхав, а по друге при відомих приязних взаєминах він і звідтам може редагувати шкільні книжки для наших дітей в Галичині.

„Нова Зоря“ в ч. 69. з 1931 р. в статті п. з. „Большевицькі письменники в нових українських читанках“ справедливо поставила ряд замітів читанкам укладу п. А. Крушельницького. Ті заміти були головно педагогічного характеру; не диво, що викликали заінтересування й відгук і в нашій і в польській пресі та в Шкільній Кураторії. Та потому справа якось притихла і ті читанки йшли дальше в школах та робили своє погане діло!...

Тепер — при зміні укладу читанок — варт буде пригадати хиби читанок п. А. Крушельницького, щоб не попадати в них при укладі нових підручників.

Просимо порівняти читанки п. А. Кр. хочби з новими виданнями польських читанок, прим. з читанкою на I. кл. гімн. укладу Гертнера - Лемпіцкого. В новій польській читанці зазначено і то виразно вартости християнства, клясичної культури, лицарства, послуху, ладу й інших величних цінностей, зазначено на зразок і заохоту до наслідування молодим школярам. Особливо мило вражає нас, католиків, пошана й любов, котрі автор має до християнства й висказує йому. Католицьким вартостям присвячує польська читанка осібний кінцевий цикль п. н. „Сьвятла всьруд мрокуф“.

Зовсім навпаки робить п. А. Крушельницький. У його читанках царить поганство: замісць старохристіянських молитов у нього поганські, прим. до Озіріса, до „святого“ Нілю і т. п.; замісць любови ближнього приходить у читанках п. А. К. клясова боротьба: прим. комуніста В. Бобинського „Швачка“ і т. п. На місце послуху й поваги до державного ладу, в тих читанках маємо прославлювання опришка Довбуша („То наш Довбуш наша слава...“)! Замісць піднесення регіональних вартостей Галичини в п. А. Крушельницького захоплення землями в відомій гарній державі за Збручем (дехто, правда, вважає ту державу за свою рідну...). Галицьких авторів, навіть таких клясиків як М. Шашкевич, обмежено а то й зовсім виключено в користь... головусих комуністичних авторів, караних тут вязницею.

Таку аномалію годі дальше терпіти і то не лише з українського патріотичного, але взагалі з ніякого становища, з виїмком большевицького. Сподіємося, що наша церковна Влада вгляне в ті дивні й абсолютно для нас незрозумілі містерії та постарається бодай ослабити монополь п. А. Крушельницького.

Зі свого боку домагаємося при укладі нових читанок більшого узгляднення християнських цінностей у тих підручниках та віддання сеї важної справи в руки людей, до яких суспільність малаб довіря зі становища християнського. Хочемо, щоб держава трактувала нас Українців як своїх горожан і як таким давала нашим дітям духовий корм рівної вартости з тим, котрим кормить польських дітей. Головно йде нам про релігійні моменти, такі цінні для нас, головно під теперішню пору загального упадку та моральної кризи.

В наших днях богато людей не говорить, що вони не християни, але вони так говорять і так пишуть якби стояли поза християнством, якби були рівночасно християнами і нехристами. (Фабер: Творець і сотворіння).

Відкриття вистави

творів українських мистців.

Заходом Асоціяції Незалежних Українських Мистців (АНУМ) відбулося в неділю 10 с. м. в салях Музею НТШ при вул, Чарнецького 24 у Львові відкриття IV-ої вистави образів і різьб наших львівських, краєвих і закордонних мистців. Виставлено 141 праць 21 наших мистців в 4-ох салях. Майже всі праці стоять на високому мистецькому рівні. Образи розвішені доволі рідко, що дає змогу оглядати їх з належною увагою. (На попередних виставах образи були порозвішувані за густо, нераз у 3-ох рядах, що було дуже некорисне для їх оглядання). На відкритті було около 100 осіб з мистецьких, наукових і жуналістичних кругів. М. ін. був п. консуль ЧСР д-р Їрасек. З молоді були майже виключно студенти україністи. Відкриття відбулося чомусь без вступної промови, яка пояснилаби в чому вартість сеї вистави, які напрями на ній заступлені і т. д. Вистава потривае до 14. I. 1934. Вона відчинена щоденно від 10—3 год., вступ 1 зл., для молоді 50 сот., гуртки від 10 осіб платять по 20 сот. від особи.

Совітсько - японська війна неминуча

Преса пише: З ріжних донесень можна вносити. що вибух японсько-совітської війни неминучий. Се виходить з вісток про настрої в Японії й СССР. Токійський часопис „Тесай Орай“ в статті визначного дипльомата стверджує, що положення на Далекім Сході цілком подібне до положення Европи перед вибухом світової війни. Морське суперництво між Японією й Америкою нічим не ріжниться від суперництва між Анґлією й Німеччиною перед світовою війною. Масовий наплив японських товарів на м. всі світові ринки можна порівнати з заливом німецьких товарів в британських кольоніях. А се була одна з причин світової війни. Стремління Японії втягнути світові ринки в орбіту своїх впливів можна порівнати з запеклою боротьбою европейських держав за кольонії. А се була друга причина світової війни. До суперництва між Японією й Америкою, котре мусить довести до війни, долучуються острі тертя між Японією й СССР. Німецькі жерела доносять, що „Політбюро“ в Москві дістало довірочне меморандум, яке каже, що треба поважно рахуватися з японською офензивою. Японські війська можуть дійти аж до Байкалського Озера.

ОСИП НАЗАРУК 32

ПАЛАТА ДОЖІВ

Кімнати Дожі.

Саля 12 фільософів. Вона називалася так тому, бо колись були в ній образи 12 фільософів кисти Тінторетта і Павла Вероневе. Шкода, що нема вже тих образів. І шкода, що всі ті салі пусті, без меблів. Кромі тих шістьох саль не мав дожа ніяких інших убікацій до своєї розпорядимости. І так тревало аж до 1620 року, коли дожі Антоніеви Прілі признано в помешканнях каноніків катедри св. Марка салю на уряджування банкетів і пару інших кімнат. Також сю подію записано на стіні Салі Штукатерій. А е один 40-міліоновий нарід, котрого члени не записували навіть подій без усякого порівнання важніших.

Ніякого огороду, в котрий мігби вийти на прохід, дожа не мав — кромі тераси з зеленю над малим подвірям сенаторів. На тій терасі віддихав він вечерами по не легких авдієнційних трудах і всяких засіданнях. А пильнували його так, що як тільки дожа рано виходив зі своїх приватних кімнат, то вже перед Салею Щита ждали на нього члени Сіньорії (правительства) й без них не отвирав він навіть ніякого листа. Дожа мав також законом заборонено денебудь поза палатою прикріпляти свої герби або інші емблеми. Видно заздрісна за власть республіканська шляхта Венеції добачували в тих знаках оден зі способів пропаґанди між народом та впливання на його психіку в напрямі скріплювання влади дожі, в чім зрештою не помилялася.

Надзвичайно інтересна історія боротьби дожів зі шляхтою за скріплення впливу дожів. Не ухилився від тої боротьби навіть оден з найлучших дожів, Леонардо Льоредан, котрого обличча на його відомім льондонськім портреті так і дише батьківською добротою. „Він позбавлений мяса і зовсім дух“, пише про нього Санудо в році його вибору дожею (1501). Хоч інквізитори засудили спадкоємців його попередника Авґустина Барбаріґа (1486—1501) на тяжкі кари за те, що Барбаріґо мав змагати до королівської величі, Леонардо Льоредан відважився в пятім році своєї влади на Марковій Площі відслонити колюмну для прапорів, на котрій були позолочені щити з його обличчам, великої мистецької вартости, долота Александра Леопардія (помер в р. 1522). Цікаво, що за життя того дожі ніхто не відважився виступити за те проти нього. Доперва по його смерти якийсь зварйований республиканець поставив внесок, щоби знищити вище згадані твори мистецтва й обложити грубими карами спадкоємців Льоредана. Треба се порахувати в заслугу венецькій владі, що пошанувала твори мистецтва але другий внесок таки ухвалила.

Леонардо Льоредан був також перший дожа, котрий як дожа фундував перший вотивний образ до салі сенату, немов символічно окупуючи для дожів право рішати в тій кріпости венецької шляхти.

У Шкарлатній Салі е ще горорізьба Петра Льомбарда, котра представляе, як той дожа з виглядом аскета клячить і молиться перед Богоматірю, поклавши щит з гербом своїм біля ніг Пречистої. Та горорізьба була колись мальована й золочена, але й тепер робить вона враження.

Що е над таємними сходами дожі. Я вже згадував вище, що дожа приходив кождого ранку до палатної каплиці таємними сходами. Отже як він тільки виходив зі своїх апартаментів, перший його погляд падав на твір кисти Тіціяна, котрий у великім образі аль фреско представляе на стіні, як велитень ростом, св. Христофор, знаний з народних легенд, угинаеться під тягарем маленького Ісуса, котрий обі ніжки заложив йому на шию й котрого Христофор переносить через воду. Цікаво, що й тут при сім образі повстало передання. Воно оповідае, що сей образ поручив намалювати дожа Андрій Грітті (1523—1538, отже ровесник нашої Роксоляни) як відповідь на погрози маркіза з Пескари, що він скаже відвести на бік ріки, котрих води заповняють венецькі лягуни і довезе своє військо на возах до Венеції. Отже Тіціян представив, що через венецькі ляґуни може перейти лише св. Христофор і більше ніхто.

Старий вірш невідомого походження каже, що хто подивиться на образ Христофора, той того дня не вмре злою смертю. Отже фактом е, що дожа Андрій Грітті, котрий у своїм житті переходив великі небезпеки, був у неволі турецькій і французькій, брав участь у численних битвах — вийшов без ніяких ран навіть з таких кривавих битв, як під Маріняном і Новарою. Той дожа був великим почитателем св. Христофора. (Д. буде).

Українська радіоакція

Цікава анкета в тій справі.

Комітет основників Українського Радіевого Товариства з нашим відомим музиком дир. В. Барвінським на чолі скликав на день 8 с. м. радіеву анкету у Львові з отсею програмою: 1) Звіт з дотеперішньої роботи комітету, 2) виготовлення меморіялу до управи польського радія в справі українських авдицій. 3) Прочитання й одобрення проекту статуту Українського Радіевого Товариства, 4) Перепис українських радіоабонентів, 5) евентуалія. На анкету прибуло кільканацять осіб. З преси була заступлена лише „Нова Зоря“. Предсідником анкети був дир. Василь Барвінський. По відкритті анкети дир. Барвінський сказав: Нинішна анкета має на ціли довести справу українських авдицій в польськім радію до кінця. Коли ми старалися в дирекції львівського радія, щоб воно вставило в програму більше українських авдицій, дирекція заявила, що варшавська дирекція радія обмежила львівські і взагалі провінціональні авдиції до мінімум і що в тій справі треба звернутися до Варшави. Нині маємо також вирішити, чи маємо вислати до Варшави петицію в справі наших радіоавдицій. Ми вже були розписали анкету до наших інституцій в тій справі, але майже ніхто на неї не відповів. Статути нашого Товариства влада кілька разів відкинула. Треба ще раз звернутися до українських інституцій з квестіонарем, нехай вони заявлять, що можуть дати до української радіопрограми. — Канд. інж. Лясевич читає голоси преси про українську радіоакцію: „Діло“, „Газета Поранна“, „Газета Львовска“. Зі статті „Газети Поранної“ виходить, що вона засадничо позитивно ставиться до українських домагань в тій справі. Поляки пишуть, говорив інж. Л., що справа в нас ведеться енергійно, одначе се не зовсім так. Належного зрозуміння для виборення українських авдицій у Львові ще нема. Перепис наших радіоабонентів зроблено, одначе він не вповні вдався. Деякі наші державні урядовці боялися підписувати розіслані квестіонарі. До преси розіслано статті до поміщення. В них говорилося, що Українці повинні домагатися своїх радіоавдицій з двох причин: 1) купецької, — платимо гроші — отже жадаємо наших авдицій, 2) культурно-національної. Українські авдиції повинен надавати не лише Львів, але й Варшава. Коли надавали раз українські авдиції, то зі Львова з польських кругів йшли телефони до Варшави, щоби перервати сі авдиції... Українських абонентів є понад кілька тисяч, докладно ще не знаємо кілько. Отже конкретизую свій плян: 1) внести меморіял до польського радія, підписаний нашими культурно-освітніми установами. Українські авдиції повинен заповідач заповідати українською мовою. (Тут бесідник читає чеські радіеві журнали на доказ, що німецькі авдиції в Чехословаччині заповідають по німецьки). 2) Перевести точний перепис наших радіоабонентів. Часописи нехай помістять купони з квестіонарями для наших радіоабонентів. 3) Прочитати, передискутувати і внести статут проектованого товариства. В нас ще й тепер говорять: Нащо нам радія? Воно нам не поможе а пошкодить, бо се польське радіо і воно буде ще один польонізаційний засіб. Ми без радія обійдемося. Проти такого „становища“ маю такі арґументи: Наше громадянство в місті і на селі вже настільки освідомлене, що пропаганда радія серед широких мас нам не зашкодить, хоч його заряд польський. Нам треба повести широку пропаґанду знання радівництва і радіевої техніки так, як се діється серед інших народів. — Дир. Радловський: Про вагу радія богато говорити не треба. Меморіял нехай уложить вибрана тут комісія. Зле сталося, що українська преса перестала писати про наші домагання, бо тоді як писала, з нами рахувалися і допускали наші авдиції. — п. А. Добрянський: З преси заступлена тут лише „Нова Зоря“. Інші видно не доцінюють справи. Коли на Замарстинові хтось комусь встромить ніж під ребро, то се важне і цікаве, а справа радія видно для неї нецікава. Становище нашої преси в тій справі прямо обурююче. „Новий Час“ счеркнув ту частину статті, де говорилося про комерційний бік справи радія і не пустив тому, бо се мовляв, не годиться з його становищем, але ту частину, де була мова про нашу „кривду“ напечатав. Меморіял до польського радія повинен підписати не лише Львів, але й цілий наш край. — Інж. Маркусь: Ми інжиніри прийшли від Укр. Технічного Товариства. Справу радія для нас доцінюємо, бо вона важна з суспільно-національного боку. Я думаю, що дотеперішна акція не була належно поставлена і тому загал не мав зрозуміння для неї. Богато людей думало, що се приватна акція, обчислена на зиск. Село вже цікавиться радіем. Особливо в зимові вечорі. Коли буде переведена статистика радіоабонентів і вони будуть зорґанізовані, буде більша пресія і з нами тоді будуть рахуватися. Треба нам пробувати всіх способів, щоб добитися наших авдицій. — Канд. інж. Лясевич: Меморіял треба помістити також у пресі, бо се матиме своє значіння. Статистика радіоабонентів відбувалася під фірмою Украдія. В часописах були поміщені купони з квестіонарями. Відповідей насіло кілька тисяч, але се лише мала частина відповіла на квестіонарі. Пр. радіо найбільше поширене серед нашого учительства, бо воно розмірно не зле ситуоване, одначе з учителів мало хто відповів на квестіонарі. Проф. М. Пасіка: Нарікання на пресу. що вона злегковажила радіоанкету і не прислала своїх представників, слушні. У нас є три роди преси: 1) Така, що стоїть на становищі: „чим гірше, тим ліпше“ і „все, або ніщо“ і виразно так пише; 2) преса, що не стоїть на такому становищі, але боїться виразно до сего признатися і 3) преса, котра по можности реагує на всі прояви нашого життя, їх нотує й освітлює. Власне з кругів сеї першої категорії преси чути голоси, що радіо, мовляв, матиме польонізаційний вплив на наші маси. Се доказ, що ся преса не вірить у відпорну силу і свідомість нашого громадянства. Друга категорія української преси настільки збюрократизована й обезчулена на прояви біжучого суспільного життя, що не здає собі добре справи з того, що кругом неї діється, а коли часом і здає собі справу, то з ріжних причин удає, що не бачить і не чує того. І тому представників тих двох категорій преси нема на сій анкеті. Трета категорія преси хоч, такби сказати, „ловить життя на горячім учинку“, зафіксовує його прояви на папері, ставить проблеми і по змозі розвязує їх, здається якраз тому не тішиться великою популярністю. Щодо статистики радіоабонентів то її не можна лише з центра перевести. Треба розіслати квестіонарі пр. до філій читалень „Просвіти“, або прямо до читалень по селах, щоби вони на місцях списали Українців радіоабонентів і списи прислали до централі. Меморіял нехай уложить комісія з трьох людей. Прошу нам сказати, чому не затвердили статуту проектованого товариства. — Канд. інж. Лясевич: Статут відкинули кілька разів ніби з формальних причин, але мабуть в дійсности причини були інші. — П. Курилович, студ. техн.: Наперед треба заложити товариство, а потім вносити меморіял. — Дир. В. Барвінський: Треба скликати ще одну анкету, нехай прийдуть представники преси. Кожда ділянка нашого життя мусить предложити плян, що може дати для нашої радіопрограми. Матеріял мусить бути оцінений відповідною комісією. — П. Товарницький: Наші українські авдиції дають у Празі, в Кошицях, Міляні, Берліні і в Америці, а тут на нашій землі так тяжко добитися їх. Коли наші радіоабоненти домагалися українських ґрамофонових плит, то польське радіо сказало: „Нема українських плит“... — Тому що була спізнена пора, деякі з присутних були за тим, щоби полагодити лише справу меморіялу, а читання статуту відложити до другої анкети, інші знову, щоби статут прочитати. Остаточно рішено статут прочитати. Статут відчитав мґр. Жовнір. Для уложення меморіялу вибрано комісію з трьох членів. Відтак на внесення інж. Раковського ухвалено, що продовження анкети відбудеться 16 грудня, о год. 6 в домівці Народної Організації міста Львова, Підвалля 7.III з отсею програмою: 1) Дискусія над статутом Українського Радіевого Товариства, 2) Прочитання і затвердження тексту меморіялу, 3) Доповнення ініціятивного комітету для ведення української радіоакції, 4) Намічення програми дальшої праці. Анкета тривала 2½ години.

Аскеза се виконування добрих учинків, се безперервна молитва, се опанування пристрастей, гніву і смутку, се виконування чесноти, терпеливости, лагідности, любови ближнього, правдомовносиш, се овоч Божий і діяльна любов Бога, а одинока ціль аскези: спасення душі. — Так учать Созомен, Хризостом і Василій Великий (Вайс: Фільософія досконалости).

Поляк про Лемків

В католицькім орґані „Ґлос Народу“ ч. 328 находимо цікаву статтю „спеца“ від українських справ п. Фр. Бл. п. з. „За душу Лемка“. Вона зачинається так:

„Від Сяну по Попрад в підкарпатських селах жие около 160.000 народу, котрий ще не означив себе національно. Се т. зв. „лемкі“. З походження се волоські пастухи (?), що осіли тут частинно шукаючи нових пасовиськ, частинно утікаючи перед Татарами, врешті частинно спроваджені як кольоністи по татарських нійнах“.

Дальше польський автор згадує про москвофільську агітацію на Лемківщині від половини XIX. ст. Після війни зачали ділати ще інші впливи: українські, сепаратистичні (регіональні) та польські. Одні Лемки вважають себе за „русских“, інші тільки за Лемків, інші за Українців, ще інші польонізуються в мішаних селах і подружжах.

„Гірша траґедія, ніж на національнім тлі, відіграється в душі Лемка на релігійнім тлі“.

Автор переповідає за брошурою „Лемківська Проблема“ релігійну боротьбу на Лемківщині, справу гр.-кат. епископства і т. д. Закінчує так:

„За єдине розвязання справи Українці вважають скріплену агітацію за українізацією Лемків. Як уложаться відносини в будучности, трудно передбачити. Тверезa думка каже: Лемки не вдержаться на довшу мету ні як „русс ий“ остров, ні як „нарід Лемків“. Частину їх проковтне скорше чи пізніше українська агітація, частину засимиліюють польські впливи. В польськім національнім і державнім інтересі лежить, щоби як найбільше скоротити український („рускі“) клин, що нас (Поляків) відтинає від західних Карпат“.

Висновки польського автора не безпідставні, бо Лемки збаламучені „варшавським православієм“ і „лемківським сепаратизмом“ очевидно загрожені польонізацією. При своїй прадідній вірі й народности остануть лише Лемки гр.-католики завдяки ревній праці священиків-Українців, а т. зв. „православні“ згодом спольонізуються подібно як на Холмщині.

Шляхом традиції схизми...

Патріярх Фотій II. проти 1900-ного Ювілею Відкуплення.

Сього року минає 1900 літ від найдорощих кождому християнинові подій, які взагалі були на землі. Смерть Сина Божого, Відкуплення роду людського, Воскресення, Установа св. Церкви, найважніших св. Тайн, Евхаристії, Хрещення, Покаяння, — ось ті неоцінені добродійства, з котрих людство користає продовж многих століть. Тому нічо дивного, що коли Його Святість Папа Пій XI. оголосив з того приводу Ювілейний Рік, всі вірні Христовому завіту, свідомі згаданих добродійств, відповіли ентузіязмом. І не лиш католики приняли сей зазив свого Найвищого Пастиря з одушевленням. Також богато ріжних протестантських віроісповідних спільнот в Европі і в Америці поставилися до нього дуже прихильно.

З незєдинених національних Церков лише югославянський патріярх Варнава візвав підчинених собі вірних до осібних обходів з приводу великої річниці. Цілком інакше поступив „голова православя“, царгородський патріярх Фотій II. Він просто заборонив всякі торжества з того приводу та перестеріг вірних перед „нечуваними на Сході новими практиками“. На його думку не треба ніяких нових „свят“ на спомин Христового Воскресення, бо його памятку обходиться що неділі (!). Задля оживлення віри у вірних подібні ювілеї — каже — злишні, бо вони уряджувані „на взір світських практик“. Що більше — по словам голови „великої“ схизматицької Церкви Христової — того рода торжественні Ювилеї для віри шкідливі!

Ся постанова Фанару супроти Ювилею Відкуплення роду людського дуже характеризує мертвеччину, в яку попала частина християн, відірвана від матірного пня... Вона заразом черговий вияв антироманізму, суттєвої ціхи візантинізму. Поступування противне всему, що пливе з Риму — се ґрунт, на якім візантинізм уродився, виріс та доспів в тім виді, як його бачимо сьогодні. Тому на заяву патр. Фотія годі глядіти як на щось нове; він ступає шляхом традиції схизми, на жаль вже добре втертої його попередниками...

Нема сумніву, що, колиб подібний Ювілей оголошено в Лямбеті, де під сю пору працює комісія над узгідненням правд віри Протестантських та Незєдинених віроісповідань, то спротиву не булоб.[1])

А що мають робити Серби? Їх патріярх взиває до участи в Ювілеї — отже уважає се для віри хосенним та в тім самім часі „екуменічний патріярх“ голосить, що подібні Ювілеї для віри шкідливі.

(Вг.)

[1]) Лямбет се старинна палата анґліканських епископів в Лондоні. Там відбувалися важні унійні наради, яких вислідом було утворення комісії, що складається з членів обох віроісповідань. Цікаво що про се катол. преса здебільша мовчить.

Судовий возьний в тозі судді

судив, карав, радив, годив, гроші брав і до криміналу не попав.

Судовий возьний у Вильні, Кшечковский, приїхав до свого приятеля Мешкуця в Воронянах і привіз з собою судейську тогу. Мешкуць розпустив вістку, що приїхав сам окружний суддя і буде судити за малою оплатою. Люди сходилися з цілої околиці й возьний судив, карав, радив і годив. За кілька тижнів зібрав собі пару тисяч зл. і поїхав. Але справа виявилася й обох спільників поставили перед суд. Одначе всі „пошкодовані“ як один зізнали під присягою, що за все своє життя ще не бачили такого розумного судді як Кшечковский, котрий за маленьку оплату зробив богато добра і ні одної шкоди. Ну — і Кшечковского увільнено на велику радість всіх його клієнтів і на сензацію цілого Вильна.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ

і з того приводу в переписку не входить.

Вислід

самоуправних виборів у Схід. Галичині.

В неділю 10 грудня бр. відбулися вибори до міських рад у трьох східногалицьких воєвідствах. По дотеперішним звідомленням Українці здобули мандати міських радних в отсих містах: ЛЬВІВСЬКЕ ВОЄВІДСТВО: Ярослав 2 мандати, Устрики Дол. 1, Винники к. Львова 6 манд., Судова Вишня 3 Українці й 1 Русин, Немирів 3, Куликів Українці 3, Русини 3, Городок Ягайл.: Українці 3, Русини 1, Риманів Укр. 2, москвофіли 3, Жовква Укр. 1, Русини 1. Любачів Укр. 5, Стрий Укр. 3. СТАНИСЛАВІВСЬКЕ ВОЄВІДСТВО: Болехів: Укр. 7, Русини 1, Кути Укр. 1, Русини 3, Галич Укр. 1, старорусини 4, Отинія: Укр. 3, старорусини 1, Товмач Укр. 1, Скала Укр. 4, Бережани Укр. 1. ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ВОЄВІДСТВО: Борщів Укр. 5, Броди: старорусини 4, Бариш: Укр. 2. Чортків Укр. 5, Камінка Струм. Укр. 3, Глиняни Укр. 2, Радехів Укр. 5, Скалат Укр. 2, старорусини 1, Підволочиська Укр. 1, Грималів Укр. 1, Залізці Укр. 5, Олесько старорусини 2, Сасів: ст.русини 2. Буськ Русини 2. Сі звідомлення подані на основі ПАТ-а. Вони відносяться лише до тих місцевостей, де вибори відбулися без голосування у збльокованих лістах ББ, в котрих мали брати участь також члени УНДО-я. Одначе „Діло“ пише, що УНДО при виборах ніде не блькувалося. Докладні звідомлення з виборів у тих містах де було голосування, наспіють пізніше.

Кілька слів до Ревматиків! Неодин з тих, що терплять на ревматизм, невральгію, подагру і подібні недомагання, випробував вже богато средств без ніякої пільги. Мимо того нема причини до розпуки. Попробуйте ще нині таблеток Тоґаль що знаменито усмирюють болі. Таблетки Тоґаль здержують нагромаджування мочового квасу, поборюючи в той спосіб в зародку ті недуги. Тоґаль не викликує побічного шкідливого ділання. До набуття у всіх аптиках.

Лікарський фейлетон

Про відмороження

Про те, як перед ним хоронитися.

Зимою шкіра часто наражена на відмороження. Крім лиця та вух найчастіше відморожується руки й ноги. В острих випадках підчас морозних вітрів ніс, ухо або пальці нагло біліють. Се знак надмірного звуження кровоносних судин. В наслідок такого звуження доплив крови до тканок затамований, що може викликати їх смерть. Коли відмороження наступає помалу під впливом довготривалого ділання холоду, зазначується сино-червоною закраскою шкіри, повстанням міхурів, постепенним відмиранням і ґанґриною поражених частин тіла. Того рода відмороження, особливо ніг, можуть повстати навіть при не дуже низькій температурі, тоді, коли обіг крови звільнений, прим. в наслідок браку руху, або коли обіг крови утруднений через невідповідне, тісне взуття, за тісні обвивачі, підвязки і т. п. Третий найчастіший рід відмороження пізнати по характеристичнім зачервонінні, легкім спухненні та свербінні шкіри, переважно на горішній поверхні пальців. Особливо небезпечно носити зимою тісні шкіряні рукавички. Щоби забезпечитися перед відмороженням, треба натирати товщем (василіною або кремом) лице, руки й ноги та носити вигідні рукавички і взуття. Крім сего треба дбати про чистоту ніг, що люди часто забувають і через що їх ноги по перше неприємно воняють, по друге легко відморожуються. Ноги вимагають рівно чистого миття як обличча. Перед довшим побутом на морозі треба смарувати стопи товщем, найліпше т. зв. козячим лоєм і напудрувати тальком з саліцилем.

Сусіди про нас

Головний орган санації „Газета Польська“ містить час до часу перегляд української преси. Такий перегляд стрічаємо в ч. 337. Невідомий автор під буквою (х) стверджує, що в звязку з останніми міжнародними подіями немовби пригас „тупет“ української скрайно націоналістичної преси. Рівночасно зросли виразно розумові елементи, що помалу беруть перевагу над емоціями. „Діло“, „Мета“ і „Нова Зоря“ рішучо осудили акцію шкільних саботажів. Дальше пише так:

„Основні міркування на тему польсько-українських взаємин не сходять зі шпальт української преси. Найбільше уваги й місця тій справі посвячує станиславівська „Нова Зоря“, обговорюючи від довшого часу публікації та заяви польських консерватистів взагалі, і погляди гр. Станислава Лося зокрема“.

Потім обговорює полеміку між „Ділом“ і „Новим Часом“ з приводу польсько-німецьких взаємин. Зазначує протисовітське становище майже всеї української преси. Переповідає статті з приводу 1. XI. 1918 і революції на Україні. Коротко переходить плебісцитову акцію „РШ“, розлом в Унді і створення „Фронту Національної Єдности“. Назву органу „Перемога“ переводить по польськи неслушно „Przewaga“ (має бути „Zwycięstwo“). Наводить опінію „Нової Зорі“ про нову партію, що се буде „перемога“ над розумом. Кінчить ствердженням, що „нова ґрупа ще не вспіла виразно виявити своє ідеольоґічне обличча“. — В українській пресі не стрічаємо постійних оглядів польської преси. Може тому, що міські Українці читають польську пресу майже таксамо як українську, а може просто з лінивства.

В краківськім католицькім органі „Глос Народу“ стрічаємо тепер що тижня по дві три статті на українські теми, підписані криптонімом Фр. Бл. В ч. 326 з 3 с. м. є стаття „Українські Народови Конґрес“. Згадавши загально, що в українській пресі в краю і закордоном появляються статті в справі скликання Українського Національного Конґресу, пише так:

„Найбільше й найконкретніше в справах будучого конґресу писала „Нова Зоря“. Вона займалася навіть такими справами, як: хто, кого, і де має скликувати, одначе її уваги решта преси забуває мовчанкою з невідомих причин або відноситься до них неприхильно.. З уваг „Нової Зорі“ дуже цікаві прим. уваги щодо місця будучого конґресу“.

Дальше п. Фр. Бл. подає зміст сеї статті в „Н. З.“ та кінчить так:

„Врешті треба додати й се, що „Нова Зоря“ ставить конґресови радше культурні завдання ніж стисло політичні, натомість ундівці кладуть більший натиск на політичні справи, і на перший плян хочуть висунути відносини на совітській Україні“.

Хочуть перевести доказ правди

що на Україні голод.

Центр. Комітет Рятунку України зі Львова прилучився до акції американсько-українських ратункових орґанізацій і вислав письмо до президента Злуч. Держав Півн. Америки Росвелта. В нім Комітет домагається допущення окремої комісії, котра провірилаб дійсне положення на Україні та ґарантії, що комуністи не будуть дальше виголоджувати українського населення. В тій самій справі вислали до Президента Росвелта депеші каблем або через радіо комітети в Празі, Брюсселі, Берліні і Празі. Комітет в Брюсселі заявив навіть готовість зорганізувати і фінансувати подорож такої міжнародної комісії, яка малаб ствердити або розвіяти ті жахливі вісти, що поширюються про голод на Україні. Рівночасно Комітет згори годиться на всі умовини, які поставить совітський уряд перед своєю згодою на такі розсліди.

Редакційні зміни в „Новім Часі“

Преса доносить, що п. Іван Тиктор, видавець „Нового Часу“, виповів усім членам редакції місце включно з дотеперішним головним редактором „Нового Часу“ п. Дмитром Паліевом. Се він мав зробити тому, щоби зробити свої видавництва виключно інформаційними і не давати їх для ведення політичних порахунків.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

На закінчення ювилейних торжеств відправиться в четвер дня 14 грудня 1933 о 9 годині ранку Архиерейська Служба Божа з проповіддю в церкві Св. Духа у Львові, вул. Коперника 36, в 150-літню річницю обняття того храму львівським Владикою еп. Петром Білянським. По Службі Божій відслонення пропамятної таблиці.

Комітет будови церкви на Новому Знесінні одержав відмовну відповідь з львівського магістрату в справі будови деревляної церкви на площі дарованій п. Наорлевичем. Мотив: На терені Великого Львова не може стануги деревляна церква. Одначе якраз тепер стає деревляний костел на львівськім передмістю Долішні Збоїска, а недавно станув деревляний костел в самім центрі Нового Знесіння, і то в районі мурованих будівель.

Найвищий Суд у Варшаві розглядає ві второк 69 ревіндикаційних справ проти православної Церкви, 24 з дієцезії гродненської, 45 з поліської, як також справу 2 монастирів у Гродні і Жиравицях. Позовником у всіх тих справах римокатолицька курія. До хвилі, в котрій замикаємо число, вислід незнаний.

Богословські студії у Фрибурґу. З Фрибурґа пишуть нам: Зимовий семестер на фрибурськім Університеті зачався 17.X. Вписи тревали до 5.XI. На Богословії є два курси: спекулятивний для тих, що наміряють робити риґорози та практичний, без риґорозів. Священик, що покінчив богосл. студії, може тут у 2 роках (на ділі 2½ або 3) зробити докторат з Богосл. Оплати на Університеті річно 180—200. фр. шв. Удержання середньо дороге. Слід зазначити, що тут можуть студіювати питомці-богослови від початку, а приміщення та відповідний провід знайдуть в осібних конвіктах. Фрибурський Університет має всі відділи з виїмком медицини, якого є щойно початки. Старий будинок замалий. Новий будують. Богосл. факультет ведуть О.О. Домінікани. Студії, як видко з програми, приноровлені до вимог найновішої доби. Пр., на Педаґоґічнім відділі є катедра: „Школа в Росії від 1905 до 1933 р. орґанізація, адміністрація, висліди“. — На історичнім „Справа світового мира і Схід“, або „Три форми сучасної цивілізації, ґітлєризм, фашизм, большевизм, ідея раси, держави (l'etat). Викладова мова: на богосл. латина, на інших відділах французька та німецька. — Фрибурґ місто тихе, невеличке (22.000) положення гірське (632 m), населення 4/5 французьке, 9/10 католицьке. Підсоння тепліше чим в Галичині, часті дощі. — (Вг).

В Будапешті відбувся 25 національний конґрес мадярських католиків. Предметом була Кат. Акція. Кардинал Шерейді підчеркнув, що світські католики повинні здобутися на більшу відвагу виступати скрізь як католики, не зважаючи на людські згляди. Один епископ подав огляд кат. діяльности на Мадярщині, яка є одиноким ратунком для держави й для народу. особливо в часі теперішньої кризи. Посол Петровач підніс велике значіння шкіл, які ведуть монахи та дуже рішучо виступив проти розводів. О. Банґа Т. І. говорив про кат. пресу: Кат. Акція повинна м. і. виховувати добрих письменників і публіцистів і призвичаїти публику до вірности кат. пресі. Католик, який не цінить свойого часопису, лише несправедливо його критикує, а підпомагає ліберальну або протикатолицьку пресу, зраджує віру. Канонік Терек домагався усунення ліберального супружого закону. Порушено також чимало інших дуже актуальних тем. Конґрес випав надзвичайно величаво під кождим оглядом.

Накладом Франца Борґмаєра в Ґільдесгаймі (Німеччина) вийшов твір др. Віссталлія „Папст Бенедікт XV“. 12. ст, 343. Брош., коштує 6 нім. марок, опр. 8 марок.

Три роки тому арештували були большевики ревного римо-кат. пароха з Камінця Подільського, Шишко-Богуша й вивезли його до тюрми в Ярославлю. Тепер вислали його на Соловки.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЗАСІДАННЯ СОЙМУ тривало дуже коротко. Маршалок Сьвітальский відчитав письмо прокураторії про утрату горожанських прав і мандатів Вітоса, Лібермана, Барліцкого, Цьолкоша, Керніка і Дібуа. Маршалок не допустив до заяви пос. Рога зі Стр. Людового проти вигаснення їх мандатів На тім засіданні зложили посольське приречення два нові українські посли: Ів. Лисий з УНДА і А. Гривнак радикал. Найблизше засідання буде 15 с. м.

ГОЛОВА УНДА д-р Дмитро Левицький оповістив у пресі „відкритий лист“ до голови УСРП (радикальної партії) д-ра І. Макуха. В нім пише, що його довготриваюче листування з д-ром Макухом в справі належного Ундови посольського мандату в 55-тій окрузі (Золочів) не довело до успішного полагодження справи. Тут розходиться про мандат опорожнений по бл. п. Олесницькім. Черговим на лісті був п. Гривнак, радикал. Одначе після умови між Ундом і радикалами п. Гривнак мав зречися мандату в користь чергового кандидата на лісті д-ра К. Трояна (УНДО).

УКРАЇНСЬКУ ЛІСТУ кандитатів на радних м. Тернополя уневажнено. Українських кандидатів на радних піддано остромy іспитови з польської мови. 15 кандидатів перепало. Між тими, що перепали при іспитах, були й такі, що скінчили 4 кл. гімназ. і такі, що як фахівці викладали в польській промисловій школі по польськи. Жидів не піддавано іспитови.

РОЗСТРІЛЯЛИ В ХАРКОВІ Потійчука і поета Павлюка. Перший був одним з головних представників совітської місії і головним махером між еміґрантами. Другий був кілька літ оком совітської місії в Празі. Обох розстріляно зараз по їх повороті з закордону.

ПОЛЬСЬКОГО КОНСУЛЯ в Ужгороді Мих. Сьвежбіньского відкликано з Закарпаття. Його місце займе Мечислав Халупчиньский.

ГІТЛЄРІВСЬКИЙ РЕЖІМ уважає себе вже настільки закріпленим в Німеччині, що рішено ще перед Різдвом випустити на волю 5000 політичних вязнів. Коли се покажеться доцільне, то з тюрем випустять дальші партії вязнів.

„ДОГОВІР 4-ОХ“ стратив усяку вартість. Так відповів Літвінов Муссолінієви, коли сей спитав, чи СССР не вступивби до нього.

ЛІТВІНОВ вертаючи з Італії вступив до Берліна. З того приводу шеф. загран. політики гітлєрівської партії Розенберг написав у часописі „Фелькішер Беобахтер“, що Німеччина ставиться до СССР річево і хоче вдержувати з ним поправні взаємини.

СОВІТСЬКИЙ КОМІСАР заграничн. справ Літвінов в переїзді з Берліна через Варшаву до Москви навіть не казав себе збудити в Варшаві. Тому представник польського мін-ва загран. справ говорив лише зі секретарем Літвінова. Сам Літвінов спав спокійно у своїм „сліпінґу“...

БОЛЬШЕВИКИ офіційяльно запросили Муссолінія до Москви.

В ПОЛІТИЧНИХ КРУГАХ Англії твердять, що Муссоліні розчарований вислідом своєї стрічі з Літвіновом.

МУССОЛІНІ хоче зреформувати Союз Народів в той спосіб, що Польща і Мала Антанта втратилиб мандати в Раді Союзу Народів.

БОЛГАРСЬКА КОРОЛІВСЬКА ПАРА прибула до Бельґраду. На двірці витали її югославянський король з жінкою та з членами правительства.

БЕЛЬҐІЙСЬКИЙ МІНІСТР заграничних справ Гіманс виголосив в парляменті промову, в котрій м. і. сказав: Треба дивитися правді в очи. А та правда така, що Німеччина зброїться і творить воєнні організації з сотками тисяч членів. Бельгія в разі війни сама не зробить нічого. Тому треба бути в контакті з Францією, Англією й Італією.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА заявила на предложення Німеччини в справі безпосередних переговорів, що дорога до порозуміння з нею веде через Союз Народів. Польща поступила навпаки, — вступила з Німеччиною в безпосередні розмови про спірні справи.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР загран. справ Поль Бонкур заявив журналістам, що згодиться на зміну лише таких артикулів статуту Союзу Народів, які не нарушують його основ.

ВІСТКА ПРО ПОРОЗУМІННЯ між президентом Росвелтом і представником СССР Літвіновом викликала прямо шалене суперництво в нових збройеннях. Особливо горячково зброяться Японія, Америка, СССР і Китай. Їх слідами йдуть і численні менші держави.

В ЯПОНІЇ чимраз більше находить послух клич привернення національної єдности і знесення політичних партій, бодай на час кризи. Головним пропагатором сего клича став б. представник Японії до Союза Народів.

ПРЕЗИДЕНТ АМЕРИКИ Росвелт не приняв делеґації українських орґанізацій в Америці. Ся делеґація мала вручити йому меморіял в справі вислання комісії на Україну, котра прослідилаб тамошні відносини перед рішенням про визнання СССР. Як причину неприняття делеґації секретар Росвелта подав брак часу і недугу президента.

НОВИНКИ

В грудні тому найлучше відновляти передплату, бо від того залежить якість ґазети в цілім слідуючім році.

В останнім тижні перед різдвяними святами латин. обряду склепи можуть бути отворені до год. 9 веч. В неділю 17 бм. торг дозволений в годинах від 1—6 веч. в суботу 23 бм. до 6 веч. В неділю 24 бм. будуть отворені лише споживчі склепи від 7—10 рано.

Перемиський „Бескид“ появився в новім вигляді формату давного „Українського Голосу“ з назвою зміненою на „Український Бескид“. Редагує його колеґія, за редакцію відповідав мґр прав Ю. Костюк.

Ювилейна вистава дир. Й. Стадника, що мала відбутися у Львові 14 с. м. відложена на другу половину грудня з технічних причин.

Ліцитація частини майна „Народного Дому“ у Львові, себто сіл Білка і Костенів в перемишлянському повіті, ще не вичерпує справи марнування народнього майна. Інші недвижимости „Народнього Дому“ також обтяжені ґіпотечними довгами, яких ком. М. Бачинський не сплачує. Між тими недвижимостями загроженими ліцитацією є також головний будинок „Народного Дому“ при вул. Рутовського 22 і дім бурси „Н. Д.“ при вул. Курковій 11.

„Голод на Україні“. Під таким заголовком почав виходити у Празі тижневик чеською мовою. Він має інформувати чеську суспільність про жахливі відносини, які панують на Вел. Україні. Редактор журналу О. Бочковський. Видає Український Комітет Допомоги Голодуючій Україні.

„Населення совітської Білорусі жадає отворення церков“. Під таким заголовком приносить один з польських часописів мало правдоподібну вістку, що в Минщині, на совітській Білорусі, збирають підписи під петиціями до совітської власти, в яких підписані домагаються, щоби влада отворила святині запечатані досі але ще не перероблені для інших цілей. Досі мали зложити кільканацять петицій зі 100.000 підписів. Орґанізації безбожників мали дістати наказ, щоби вони обмежили свою безбожницьку акцію лиш до замкнених льокалів.

Передсвяточна знижка цін на видання „Червоної Калини“. — Пошукуємо кольпортерів. Інформації: „Червона Калина“ Львів, Зіморовича 3. 207—1—1

Пожежа у львівськім університеті повстала внаслідок хибної будови комина. Занявся бальок внутрі муру. Щойно третього дня возьний завважав пожежу. Пожарна сторожа працювала в масках, бо густий дим добувався в кількох салях зі стель. Довго не можна було відкрити жерела пожежі. Розібрано стелі в трох салях. Шкода виносить около 5.000 зол.

Помер пос. Ігнат Ґлєр у Львові. Він був власником великої друкарні при вул. Сикстуській, видавав „Газету Поранну“ та належав до ґрупи ББ.

40 випадків відморожень носа, вух і рук ствердила ратункова стація у Львові.

Вовки розшарпали робітника Петринюка на полонині коло Шибеного, пов. Косів. Його кінь вернувся до бараку.

Федів, відомий аґітатор протестантів, переноситься з Коломийщини в Тернопільщину.

Населення повітів на зелізничім відтинку Красне—Здолбунів дістане працю. Інвестиційний плян на 1934 р. передбачує будову другого зелізничого шляху на сім відтинку.

Нові здобутки Поляків у Східній Галичині. У Львові при вуд. Задвірянській архиепископ Твардовський посвятив 4-поверховий дім бурси ім. св. Станислава Костки. В Бонишині посвячено новий римо-катол. костел. В Товстолузі (Тернопільщина) посвячено великий „Дом Людови“.

Скількість векслевих протестів в Польщі знов зросла. В жовтні бр. запротестовано 148.7 тисяч векслів на суму 30.8 міл. зл. супроти 141.6 тисячів векслів на суму 28.7 міл. зол. в вересні бр.

На Сяні коло Перемишля заломився на леду 8-літний школяр і пішов під лід. Уратовати його не вдалося.

В Перемишлі зявилася шайка вломників, котра в білий день обрабувала три помешкання.

З банди опришка Чайковського увязнено досі 68 членів на території окр. судів коломийського і чортківського.

Забогато лікарів в Перемишлі, бо аж 140. Се таке число, яке в порівнанні з числом населення Перемишля, навіть в добрих часах булоб за велике. Не дивниця, що серед лікарів переважно гостює біда і часто безнадійна боротьба за істнування.

Польська почта мала в вересні 6,255.000 дефіциту.

Як небувалу сенсацію обговорює варшавська преса два оречення суду в справі признання т. зв. „права вбогих“ в судових процесах, се є звільнення від судових, стемплевих і т. п. оплат. В першім випадку, петент провінціональний староста С. узасаднював просьбу за признання „права вбогих“ тим, що має пенсію лише 500 зол. місячно і тому не може оплачувати судових й адвокатських коштів. Суд його просьбу узглядниv. Натомість, коли таку саму просьбу внесла служниця, Маріянна К., котра дістає 50 зл. місячно, суд її просьбу відкинув.

Цех шевських майстрів у Львові при вул. Скарбківській 16. видає щоденно в год. 10—12 і 5—6 своїм членам шкіри на 25% дешевше від найнижчих цін в приватній торговлі.

Земля за податкові залеглости. Має появитися розпорядок президента РП про покривання землею податкових залеглостей, коли вони не будуть сплачені впродовж року від речинця платности. При оцінці землі будуть обовязувати засади „Банку Рольного“. Ґрунт будуть приймати по вартости 2/3 оцінки.

Делеґація польських ремісників, яка їздила до СССР прослідити можливість збуту виробів польського ремесла (взуття, ґалянтерії, капелюхів), переконалася, що сих товарів в СССР збувати не можна, бо населення таке бідне, що тих товарів набути не може.

В Польщі є 603 судів, 3.528 суддів і прокураторів та 1003 аплікантів.

МІСЯЦЬ ҐРУДЕНЬ ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ВІДНОВЛЕННЯ ПЕРЕДПЛАТИ.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтелігенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попереднім надісланням грошей.

Українці в Аргентині заложили в м. Буенос Айрес „Українську Стрілецьку Громаду“ на зразок таких „Громад“ в Америці та Канаді. Ініціятори заложення сего товариства се бувші вояки українських армій. „Громада“ видала відозву з заявом вступати в її члени.

Друга совітська „пятилітка“, як доносить голяндський „Альгемен Гандельсбляд“, цілком скрахувала. Консумція споживчих артикулів мала в 1933 р. збільшитися на 10.5%, тимчасом в перших 9 місяцях б. р. вона збільшилася на... 0,8%.

Відень відвідало 550 туристів з Польщі. Прогульку ту зорганізував синдикат львівських дневникарів.

В Будапешті замкнено університет і політехніку з причини протижидівських розрухів студентів.

Шведський король Густав V розділив особисто нагороди Нобля сегорічним лавреатам.

Болгарський король Борис відкрив новий зелізничий шлях Пловдів—Панагюріште. Він проводив сам льокомотиву як машиніст.

Німецькі літаки перелітають масово ночами понад поморським коридором.

Проф. Айнштайн виступив як другий скрипак у квартеті на концерті в Ню Йорку. Дохід з сего добродійного концерту призначено на еміґрантів з Німеччини.

Великі морози панують над Волгою і на Сибірі. Волга замерзала на 4 м. глибоко. На Чорнім Морі була велика буря. Пропало 21 рибальських човнів і 50 людей.

Тестамент мадярського редактора. Андор Мікльош, видавець і нач. редактор усіх часописів концерну „Ав Ешт“ записав своє велике майно: жінці, своякам, всім редакторам і співробітникам редакцій і адміністрацій. Він вибився своїм здібностями з адміністраційного службовика на „пресового короля“ Мадярщини.

Хто узброює Німеччину? Французького міністра війни Далядієра заінтерпелювали, за чиїм дозволом французька фірма Шнайдер-Крезо продала Німцям танки за посередництвом Голяндії.

Розбройна Комісія коштувала досі около 3 міліони зол. Денні рахунки самого її президента Гендерсона виносили до 3.000 зол.

„Совітська преса найсвобідніша в світі“. На другій міжнародній пресовій конференції в Мадриті представник совітської преси Розенберґ мав довшу промову. В ній м. і. заявив: Преса капіталістичних держав поширює ложі і клевету про СССР. Та преса залежна від монополістичних груп капіталістів тоді, коли особливости совітської системи роблять совітську пресу найбільше свобідною і найбільше незалежною в цілім світі... („Ізвестія“) „Товарищ“ Розенберґ забув лише додати, що совітська преса „найбільше свобідна“ від... правди.

Дім Наполеона I. на острові св. Олени мають тепер відновити зовні і внутрі. Він буде виглядати так як за часів перебування в нім Наполеона як англійського вязня. Сей дім перемінять на „Музей Наполеона“.

Новий рос. журнал „Встрічи“ зачне незабаром виходити в Парижі під ред. Адамовича й Кантора. Журнал той присвячений літературі, науці й мистецтву.

Користайте з нагоди! Крізові ціни! З днем 25. жовтня ц. р. обнизили ми ціни на підручники до навчання релігії в народних школах. 1) Малий катихиам коштуватиме 0·60. 2) Біблія прегарно ілюстрована коштуватиме 1·20. Досвідчений катихит знає, що навчання релігії тільки тоді успішне, коли вся дітвора рівночасно закуповує підручники. Тому тільки гуртові закупи доцільні, а ми даємо на сплату. Замовляти „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 184-14-16

Гітлерівське правительство оповістило розпорядок, що число жидівських лікарів не сміє бути більше ніж 5% всіх лікарів.

Політичні дотепи письменника Шова. Відомий англійський письменник Бернард Шов виголосив в Лондоні промову, в котрій м. і. сказав: Гітлер повинен оповістити, що буде толерувати Жидів але під одною умовою: коли вони будуть женитися з Німками. Бо німецькі Жиди більші Німці ніж самі Німці — і се робить їх особливо несимпатичними. Про Союз Народів говорив, що він істнує на те, аби всі держави мали де взаїмно собі шкодити й унеможливляти всяке діло. Засада однодушности ухвал, котра обовязує в Союзі Народів, се нічо інше як відоме з історії Польщі liberum veto, котре добило давну Польщу. А що до розброєневої конференції, то ціль її не розброювати, але уможливити вбивання за дешевшу ціну.

В Індії же тепер приблизно міліон прокажених. З них лише невелика частина є під контролею влади.

Комітет національної монетарної політики повстав у Злучених Державах під проводом Кеммерера. Сей комітет видав відозву, в якій осуджує інфляційну політику, поручає поворот до паритету золота і міжнародної співпраці.

Памятник цареві Миколі II поставлять російські монархісти в Харбіні.

Після грипи трапляються в останних часах численні випадки комплікацій. Мужчини дістають після грипи тіпохондрію, жінки істерію. Отже в тій недузі треба вилежатися й вигрітися, а не коли полекшає зараз виходити на вулицю.

На Ісляндії вибухли рівночасно два вулькани.

З днем 25 XI. с. р. переняв я знову провід фризієрського заведення при вул. Бляхарській ч. 11., Теодор Кутковський. 195-5—5.

ЖЕРТВИ

Для голодуючих на Великій Україні:

1) Гр. катол. уряд парохіяльний в Бреку коло Сянока зл. 12 (збірка). 2) о. Леонтій Біхинський в Карлові, п. Залуче-Дворець зл. 18 (збірка). 3) о. Володимир Гоцький, в Колоденції, п. Жовтанці зл. 15 (збірка).

На Рідну Школу:

о. Антін Навольський Тлусте к. Заліщик зл. 2.

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·63—5·66 зл. Золотий доляр 9·04—9·06. Канад. доляр 5·60; 1 нім. марка 2·12; 100 фр. франків 34·86; 100 чеських корон 25·50—26 зл.

ЗБІЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зл.	льоко Підволочиська	—	льоко Львів
Пшениця двірська	17·75—18·—	;	19·25—19·50
Пшениця збірна	16·75—17·00	;	18·25—18·50
Жито двір.	13·75—14·25	;	15·— 15·50
Ячмінь на мливо	9·75—10·—	;	11·00—11·25
Овес двір.	10·25—10·50	;	11·75—12·—
Гречка на мливо	15·50—16·50	;	—·— —·—
Гречані крупи	34·00—36·00	;	—·— —·—
Фасоля біла	22·00—25·00	;	—·— —·—
Лен	39·00—40·00	;	—·— —·—
Бульба	—·— 5·25	;	—·— —·—
Грис пшен.	7·75— 8·50	;	—·— —·—
Грис житний	7·65— 7·85	;	7·75— 8·00
Грис ячмінний	—·— —·—	;	8·50— 8·75
Мука пшен. люксусова	—·— —·—	;	36·00—38·00

Тенденція неустійнена. Пшениця та овес дешевіють, жито, гречка і лен дорожіють. Інші ціни незмінені.

Набіл: Маслосоюз платив 12.XII за 1 кг. масла дес. 3·00; за 1 л. молока 20 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яєць 5·00—5·20 зл. — Тенденція на всі артикули сильна.

Мід: Кооп. „Рій“ продає мід: липовий 3 зл., гречаний 2·40; з ріжних цвітів 3, гірський 3·80 зл. за 1 кг.

Живина: Вепроги на бекони 60 сот., товщеві 70—80 сот., телята 40—60 сот., молоді кури 90 сот., за 1 кг. живої ваги. Гуси штука 2·50 зл. качки 1·30 зл. Тенденція устійнена.

Ціни битої птиці з птахомясарні „Маслосоюзу“ за 1. кг. від 12. XII.

Рід:	Добірні:	I-а	II-а
Кури молоді на печення	1·65	1·55	1·45
Кури на росіл	1·65	1·55	1·45
Качки	1·35	1·25	1·15
Гуси	1·25	1·15	1·05
Індики	1·75	1·65	1·55
Пантарки (за штуку)	2·80		

Всіх наших ВП. Передплатників і Читачів просимо по можности полагоджувати всі свої орудки у фірм, що оголошуються в „Новій Зорі“.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІЯ: Горячка праці.
АТЛЯНТІК: Ревізор з Петербурга.
КАСІНО: Нині живемо.
КОПЕРНИК: S. O. S. (Ледова гора).
МАРУСЕНЬКА: Сабра — діти Палестини.
МІРАЖ: Шлях до раю.
МУЗА: Таємний остров.
ПАЛЯС: Мертвий дім.
СТИЛЕВЕ: Чемп і ревія.
УТІХА: Пісня життя і ревія.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п. 120 50-50

Гр. катол. уряд парохіяльний в Лісках, п. Коршів к. Коломиї купить **„Scherer Exempel-Lexikon für Prediger und Katecheten 4 Bde“.** Рефлектуючих продати просить зголоситися. 202-2-2.

„MROZOL“ ГОНСЕЦЬКОГО

масть на відмороження.

Рескр. Мін. Здор. ч. 28.

Запобігає відмороженню, лічить рани з відмороження та усуває свербячку кінчин. 189 11—х

МЕБЛІ всякого рода найдешевше можна набути лише в новоотворенім магазині **ЛЬВІВ, ВУЛ. ВАЛОВА Ч. 11а.** 206-1-10

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм.) за текстом 20 сот., в тексті 30 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно.

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5. Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя, 17 грудня 1933. Ч. 96 (694).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Сибір стане самостійна

З Харбіну доносять: Тут запанувало велике оживлення на тлі таких думок: Большевики хочуть за всяку ціну довести до війни між Америкою і Японією. І доведуть — на сибірських полях. Ще в лютім, коли признання СССР Америкою видавалося всім неможливістю, появилися були вісти, що Москва переговорює з Вашінґтоном у справі виділення Сибірі від Уралу по Тихий Океан в автономну республику, заосмотрену в свободу совісти, преси, особи, майна і т. д., з законодатним органом, вибираним на основі „чотирохвостки". Та нова держава малаб оставати під протекторатом Москви тільки формально, а в дійсности мавби там правити американський капітал. За те Америка хоронилаб СССР перед Японією, (котрої кремлівські володарі дуже бояться). Тепер ті вісти зачинають потверджуватися. В харбінськім „Русском Слові" вирінають вже й імена осіб, звязаних з тим проєктом, напр. називають відомого сибірського письменника Грибенщикова, котрий має одержати високе становище в новій сибірській державі.

Що пише японська преса.

Японська преса пише, що Америка має одержати від совітів мілітарну базу на Камчатці в формі довголітних концесій. Що се дійсно буде або навіть вже наступило, вказує форсовна будова шляхів на Камчатці. Не бракує також інших познак.

Між Сибіраками кріпшає сепаратизм.

Між Сибіраками поза границями Сибірі кріпшає яркий сепаратизм у відношенні до совітської Росії. В Харбіні особливо визначається в тім напрямі редакція орґану „Гун-Бао" під проводом Головачева. Розуміється, більша часть сибірських діячів хотілаб тісної звязи автономної Сибіри з властивою Росією. Сюди належать такі діячі як батько і син Гризови, Н. Н.Горчаков, полк. Березовський і ин. Справи ті обговорюють на численних зборах і викладах. — Справу автономної самостійности й навіть евентуальної державности Сибірі порушили ми свого часу в цілім ряді цікавих статтей у „Новій Зорі," написаних одним наддніпрянським знавцем тих справ. — Час здається працює в користь того сибірського сепаратизму.

Вифлеємські дзвони в радію

Кількакратні проби передачі в різдвяну ніч в радію звуків дзвонів в базиліці Народження у Вифлеємі сего року будуть здійснені. Гру дзвонів передадуть каблевою дорогою через Каїр до Лондону, звідки через радіо передадуть на цілий світ. Передача розпічнеться дня 24 грудня с. р. о год. 22 місцевого часу (21 година середно-европейського часу) торжественним богослуженням в вифлеємській базиліці. Відправляти буде ерусалимський Патріярх Варлассін.

Вибухають вулькани на Гаваї і в Ісляндії

Гавайці кажуть, що се предсказує кінець світа.

На Гавайських островах вибух з величезною силою вулькан Муона-Лоа, оден з найбільших вульканів на землі, висоти 18.771 стіп. Вибух його такий сильний, що загрожене навіть місто Гонолюлю, положене досить далеко від того вулькану. Околичні дикуни мають старе передання, що коли „Зла Гора" (Муона-Лоа) сягне до Гонолюлю, тоді настане кінець світа. — Рівночасно доносять з Ісляндії, що там в місцевости Одоахруан появився новий кратер. В тій місцевости був вибух ще в 1875 р. Теперішний вибух такий сильний, що відблиски його огненних язиків видно дуже далеко а густі клуби диму того вулькану докотилися вже й до Рейкявіку, столиці Ісляндії. — Рівночасні й дуже сильні вибухи так далеко віддалених від себе вульканів вказують на особливше оживлення нутра нашої планети.

Лазня без води

І таку штуку втяли товариші в „раю".

Московська „Правда" пише: При стації Калуга е лазня. А порядки в тій лазні такі, що робітники не можуть про неї говорити без обурення. Як тільки люди в тій лазні зачнуть митися, нараз зникае вода. Сидять люди без води годину, сидять і дві, розуміється з намиленими головами і порожними посудинами. Тоді зачинають лаяти обслугу на чім світ стоїть. А служба усміхається і каже: „Миж тут ні причім, бо воду пускае місто, міська водокачка". А за той час вже на вулиці створиться черга з тих, що прийшли також до лазні. Накінець — зявляється вода. Але не надовго — і знов зникае. В лазні знов подібні сцени: пусті посудини, намилені люди, лайка, крик, замішання, черга на вулиці росте, в одівальні серед тої суматохи хапають чуже білля і все, що під руки попаде. А ніхто за страти не відповідае тай нікого питати про таке. — Так виглядае порядок в раю на кождім кроці. І ті люди думають, що моглиб вести війну з Японцями! Тожто довелиб її...

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy, Wydział VI karny, we Lwowie, w składzie: S. O. W. Medyński, jako Przewodniczący, S.O. M. Młynarski i A. Jagodziński jako głosujący, w sprawie konfiskaty Nr. 92 czasopisma Nowa Zorja, z daty Lwów, dnia 3/XII 1933 do Sygn. VI 1 Pr. 613/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 6 grudnia 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną, dokonaną dnia 1/XII 1933 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma Nowa Zorja Nr. 92 z daty Lwów dnia 3/XII 1933 zawierającego w artykule Na lwiwskim w całości z tytułem znamiona wyst. z art. 170 kk zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/XII 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 t.j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu przez szerzenie nieprawdziwych wiadomości o zajściach na wyższych uczelniach we Lwowie zaniepokoić opinję publiczną — Według § § 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36, i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: Medyński w. r. Protokul. Popowiczówna w. r. Za zgodność: (підпис нечиткий) st. sekretarz.

—o—

НАЙДАЛЬШЕ ДО 25. ГРУДНЯ Ц. Р.

мусите викупити свою будинкову полісу на 1934 рік у місцевій аґенції Т-ва Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

В німецькім світлі

Як німецько-польські взаємини відбилися на справах Західної України.)*

Представлення історії початкових часів польської державности подае книжка „Deutschland und Polen" на підставі норманської теорії. Як відомо, та теорія реклямована головно німецьким науковим світом з кінцем 18 і з початком 19 століття, й дотепер ще дискусійна. Вона дуже на руку німецькій науці, бо підпирае тезу про конструктивну активність германського світа.

Отже як на Руси Варяг-Рурик дав почин до організування словянських („руських") племен в державне тіло, так в 100 літ пізніще другий такий Варяг-Дагo — Поляки назвали його Мешком — похожденням з Поморя або з Данії, зорганізував державно Польщу та сцементував її едністю церковної організації, до чого дали свою поміч Чехи та Німці. В діяльности тих обох організаторів, Рурика і Дага, добачує д-р Альбрехт Бракман риси схожі з Вікінґами. Одначе згаданий учений скептично дивиться на слова подорожуючого в р. 973 купця Єврея, Ібрагіма ібн Якуба, котрий називае Польщу найпросторнішою словянською державою. В дійсности Польща могла тоді бути другоабо третьорядною державою, Гнезно й Познань були тоді примітивними осадами, а сам начальний князь Польщі не богато ріжнився від звичайного племінного ватажка. Мешко при німецькім маргграфі, до котрого зявлявся в скромній одежі, не важився ніколи сидіти, коли той стояв, хоч влада Мешка розтягалася тоді вже на цілу етноґрафічну Польщу. Деякі землі (як Мазовше) стояли ще в слабій залежности від головного польського центра, а Шлезьк мимо своєї польської людности, вже від історичного зарання ніколи не вмів визволитися зпід чужого впливу. Німецькі учені з натиском підчеркують, що Шлезьк вже в прадавних часах був німецькою краіною. Останніми його жителями до мандрівки були Вандали. А Силінґи — це одно з вандальських племен, що від нього пішла назва Силезії (Шлезька). Поляки поселилися між розріджені рештки полишених Німців десь між 5—6 ст. по Хр. Шлезьк з рації сусідства попавши раз під вплив Чехів, не міг вже ніколи видобутися зпід чеської державности, а Польща якось ніколи не здобулася на успішню експанзію в той закуток, який опісля своїми скарбами став основою багацтва й послужив до розбудови великанського пруського промислу. Ся провінція положена на півн. східних склонах Судетів, була віддавна перехідним пасажем з заходу на схід та з полудня на північ, була полосою перехрестних впливів і культур. Як така все вагалася між чеськими, німецькими і польськими притяганнями. Шлезьк був політично під Чехами, що були ленниками Німців, але культурно й економічно переважував вплив німецький. І Шлезьк все німчився, хоч не можна сказати, аби в

*) Гл. статтю „Німеччина і Польща" в ч. 95 „Нової Зорі".

Польщі не було для нього співчуття і старання позискати його для себе. Та се не було чомусь категоричним, домінуючим бажанням Поляків.

Казимира Великого уважають німецькі історики за приятеля Німеччини. Він в тій ціли аби Чехи не перешкаджали йому в Галицькій імпрезі, зрікся 1335 р. раз на все шлезьких земель на користь короля Чехії, Івана Люксембурга. І було все одно, хто володів в Чехії, чи знімчені Перемишліди, чи Люксембурги, чи Ягайлони, — на Шлезьк постійно йшла німецька навала під ріжними формами кольонізації, торговлі, церкви і т. п. а всьому тому потурали шлезькі знімчені Пясти. Під Чехією Шлезьк був довго, бо аж до 1526 р. З тим роком перейшов на спадщину Габсбургів. І ті докінчували діло „вищої культури“. Питається з іронією історик д-р Гольцман („Schlesien im Mittelalter“): „І хтож властиво відповідальний за те, що Шлезьк в давних часах відпав від Польщі? Чи е в тім вина Німців? — Коли ми вже спинилися над щирим ґестом останнього Пяста в сторону Чехів, то треба пригадати і знане його зречення на річ Хрестоносців Поморя, того лучника польських земель з морем, за яке тепер кипить завзята дипльоматична боротьба і коло чого головно ведеться польсько-німецький спір...“

Д-р Макс Н. Гайн („Ostpreussen“), директор державного архіву в Кеніґсберзі, е тої думки, що Мазовше за князя Конрада не доросло, щоби власними силами могло опертися натискови й нападам литовського племени Прусів. Покликання Хрестоносців і дарування їм на осідок хелмської землі і всіх набутків пороблених на Прусах, свідчить яке важне завдання поручив їм той князь і яким ворогом для Мазовецької землі взагалі були Литовці, особливо Пруси. Хрестоносці не тільки вивязалися зі свого завдання як найгарніше, вони не тільки схристіянізували Прусів, але й підбили їх та взяли в посідання весь їх край і в 14 ст. Орден Хрестоносців являється по татарських нападах на Русь попри Польщу першим найвпливовіщим політичним чинником на европейському Сході.

Спір, що повстав між орденом Хрестоносців і польською короною за його поширювання й еманципацію зпід польської суверенности, нам Українцям здебільша знаний. Як можна сподіватися, обі сторони се е Німці і Поляки стараються представити справу спору в світлі резону і становища своеї державности: Німці признають собі правну рацію, Поляки собі. Певне й те, що велика частина ненависти, яка була між Орденом і Поляками, перейшла на Німців взагалі. — Не бавлючись в історичного суддю, бо не це суть історизму, вискажемо тут свій погляд.

Між Орденом Хрестоносців і нашими Галицько-Волинськими князями з рації географічної льоґіки в 13 і на початку 14 стол. навязувалися все стисліші зносини. Спільним їх інтересом була посередня між обома сторонами перегорода, якою була Литва. Якби татарські напади не були ослабили галицько-волинських князів, булаб Литва улягла мабуть самим українським, тоді сильним, впливам. А вже напевно впливам Українців і Хрестоносців. Нема сумніву, що сильнішу політичну акцію зі сторони Хрестоносців параліжувало оглядання на захід і на факт непопулярної між католиками ідеї лучення ордену зі схизматиками. А був то час коли на соборах католицьких (взяти хочби прешбурський з 1309) видавано острі заборони якої небудь хочби супружої лучби з православними, які стало, очевидно своею тоді ще культурною перевагою, перетягали католиків на свій обряд.

Казимир Великий своїм наїздом і підбоем земель Романовичів спараліжував завчасу небезпечну для Польщі еволюцію німецько-української констеляції, а Хрестоносці вдоволилися відшкодуванням. Се звичайна німецька тактика зглядом союзників. Поляки можуть бути вдячні Хрестоносцям також з іншої причини.

Гроза від заходу, яку Литва все відчувала на собі, ті „райди“ Хрестоносців в литовські „поганські“ землі, були в немалій мірі рішаючими причинами, що Литву загнали в рамена польсько-ягайлонської унії й католицизму.

Через свою схизматицьку віру західні Українці програли також справу політичної унії з Угорщиною, яка вже клеїлася за Мстислава Удалого, тоді князя Галицького, програли й з Литвою за часів останніх Романовичів. — В обох разах Українці випередили Польщу, але Польща послідовніше виконала своє завдання, особливо незвичайно зручно повела справу з Литвою. Як сказано, Хрестоносці богато помогли Польщі в її полученні з Литвою. Хоч деякі історики, як пр. Ян Бобжиньский (про що наші читачі знають з реферату в „Новій Зорі“) незадоволені з Казимира за його щедрі дари, але його сучасники й наслідники, які були під осліплюючим блеском великих здобичей на Сході й виділи наслідки тих починів, не тільки простили свому королеви але окрили його славою героя. В нашому розумінні поступування польського короля йшло по льоґіці Пястів. Пясти починаючи свою історичну ролю під протекторатом Німців, свою ролю скінчили великим актом вдячности також в сторону Германії. Інтересно, що перший найдавніший польський літописець Анонім Галь, репрезентуючи опінію Поляків з часів Болеслава III „Кривоустого“, уважає головними ворогами Польщі не Німців а Чехів. Весь гнів і ненависть звертає він проти Чехів (і Руси також). Чехів обкидае він лайкою й образливими увагами. У нього Чехи — це смертельні вороги Польщі, се розбійники. Вони поміж Поляками сіють незгоду, вони не мають ні слова, ні вірности. І навпаки, акцентують сильно німецькі історики мирність давних польсько-німецьких взаемин. Граничні хвилеві спори за Болеслава Хороброго чи Болеслава III по їх думці зовсім не нарушували ані не псували головної засади згідливого сусідства обох народів. Справа суперечки з Хрестоносним Орденом, то — кажуть німецькі учені — справа внутрішньо-польська. В дійсности від XII ст. аж до розбору Польщі між німецьким царством а Польщею ніколи не приходило до збройної розправи. По прилученні литовських і українських земель Польща з 15 ст. сталася найбільшою державою в Европі і наповняла Німців респектом та боязню.

Доперва по розборах Польщі стала зростати знана горячка ненависти й то йно до протестантських Прусаків, бо Галицька Польща під Габсбургами розвивалася без перешкод. Не розбори закріпили політичну долю Польщі,—кажуть німецькі учені — а ціла Европа, бо аж до світової війни регулятивом европейської політичної систематики був Віденський Конґрес з 1815 р., що зліквідував французьку революцію й наполеонські війни. —

Добрі й коректні сусідські взаемини польського й німецького народу тривають від часів схристіянізування Польщі Чехами і Німцями. — Німеччина від X до XIII ст. за доби Пястівської грала першорядну політичну ролю в Европі, край був густо залюднений, відводнений з мочарів і багон, був досить відліснений, проте міг радо своїми кольоністами засилювати рідко залюднену і культурно запущену Польщу. Німці були учителями Польщі в управі ріллі й городництва, в заведенні гарніщого знаряддя. Німці через свое духовенство причинилися до гарного зорґанізування катол. Церкви і монастирського життя. Німці се творці міського життя, ремесла, штуки і науки в Польщі. Підем Польщі без німецької помочи бувби неможливий.

Німецьких кольоністів дуже радо приймали і польські князі і народ та обдаровували їх виїмковими правами і пільгами. Численні сліди тої німецької праці й впливу видні в Польщі на кожному кроці, а передовсім вони гарно зібрані й унагляднені в польській мові. Християнська віра, орґанізація церкви, монастирського життя чи то в дорозі чеського посередництва чи безпосередно лишили в польській мові масу слів. Запозичено з Німеччини попри реальні здобичі також терміни військової орґанізації, адміністрації, судівництва, терміньоґію торговельну, комунікаційну і т. д. Є богато німецьких слів на назви одежи, матерій, домового і церковного знаряддя, з области школи й образування, мореплавства, корабельної їзди, риболовства — все те взяте з нижньо-німецької мови. Впливів німецьких і то в сильнім обсязі не оминула ні польська література, ні право, ні устрій суспільний. Кольонізація на німецькім праві піднесла Польщу економічно. Та кольонізація найшла також дуже гостинне приняття на Литві й по всіх українських землях, а через Україну дійшла й до Московщини. Німецька реформація розрухала також Польщу. Рушилися брацтва і школи на Руси. Навіть революційний рух Козаччини треба віднести до наслідків тих продуктів, які посіяла Німеччина своїм творчим духовим ферментом. Так виводять німецькі учені у своїй збірній праці.

Найгарніше зрозумів спільність інтересів Польщі з Німеччиною останній Пяст, король Казимир, заключивши славний мир з Хрестоносцями в Каліші в 1343 р., яким узнав цілість і стан посідання Ордену з рівночасним зреченням претенсій до Поморя і зреченням вести протинімецьку політику. Через згоду з Німеччиною і з Орденом створив можливість польської експанзії на Схід, на Червону Русь. Велика політика Ягайлонська, яка зіґнорувала традиційну, мирну, ґерманофільську політику Казиміра, вимірена проти Німців і проти Турків, — принесла Полякам погром під Варною в 1444 р. і 2-й мир з Хрестоносцями, тільки позірно корисний, бо він був в дійсности за дорого окуплений, і став початком ослаблення королівської влади в Польщі на річ шляхетських привилеїв.

За Нішавськими статутами 1454 р. пішов сойм в Пйотркові. Потому радомська конституція Nihil Novi 1505 р. А потому „Pacta Conventa“ і вкінці цілковита перевага шляхти над правами корони й параліж польського державного орґанізму. Жалко, що ні оден з Ягайлонів не посідав скромности Казимира Великого. Ягайлонська експанзія на захід, на північ до моря і на північний схід проти Москви, на полудневий схід проти Туреччини просто не була в пропорції до сили Польщі. Через недосяжність зачеркнених цілей і компромітацію польської корони Ягайлони здавали одну позицію за другою аж до цілковитої затрати влади на річ шляхти, доки не стали мячем в руках сусідів... А зовсім інакше було за Казимира Великого, котрий заняв Галицьку землю...

Так німецький історик Др Бракман, ґенеральний директор пруського державного архіву і професор університету в Берліні, голосить славословія польському королеви, приятелеви Німеччини, за „Drang nach Osten“ і за розвиток „волі до могучости“ кошто м України. Чи це не алюзія до теперішніх бажань? Та забув той професор, що зараз за наслідника Казимира прийшов для Німців Ґрунвальд...

В. І.

Жидівський фашизм

Під таким заголовком п. Б. К. м. і. пише в „Куріері Варшавскім“: Жидівські фашисти е не лише в Польщі. Передовсім вони є в Палестині. Називають себе „ревізіоністами“. Жидівський „дуче“ се Володимир Жаботинський. Він має за собою 20% загалу сіоністів. Офіціяльному сіонізмови Жаботинський закидає: малодушність, дефетизм й обмеженість. Тимчасом сіонізм Жаботинського вибуховий й обіймає боеві і рішучі жидівські елементи. Жидівський фашизм послугується фразеольоґією скопіованою з ґітлеріських взірців. Має військову орґанізацію, сперту на фашистівських взірцях і на культі вождя. Веде протиарабську діяльність, має терористичні боївки. В червні б. р. жаботинці вбили в Тель-Авіві (Палестина) молодого провідника робітничого руху і члена сіоністичної екзекутиви д-ра Хаїма Арльосорофа. Вони теж горячо прагнуть знищення марксизму. Палестинський орган жаботинців хвалить Ґітлера і ґітлеризм як взір патріотизму.

ОРҐАНІЗАЦІЯ МІСТ

З приводу появи „Вістей Народньої Орґанізації Українців Міста Львова“.

Тому приблизно 1000 літ на наших землях зачали повставати перші наші міста. Було їх розмірно небогато: Київ, Коростень, Звенигород, Червень, Перемишль, Бужеськ, Теребовль та інші. Всі вони були в наших руках, хоч не бракувало вже тоді в них чужого елементу. Наші купці торгували з Західньою Европою, із Царгородом, їздили над Волгу, Каспій і дальше на схід аж до Індії. Вони надавали напрям політиці перших наших князів: Олега, Ігоря, Святослава Завойовника, Володимира Великого. За нашими купцями йшли побідні княжі війська. Перші наші торговельні договори з Греками, що збереглися, походять з 911 і 944 рр. з часів Олега й Ігоря. Вони забезпечують нашим купцям торговлю з Царгородом. З того видно, яке значіння мали тоді наші купці а разом з ними наші міста в першій українській державі.

З занепадом нашої першої державности занепадають і міста. Чужа влада насаджує і скріпляє в наших містах чужий елемент постепенно й консеквентно зі шкодою для нас. Дійшло до того, що тепер всі більші міста на наших землях мають велику неукраїнську більшість. Такий стан анормальний. Нема сумніву, що третя українська державність в XX ст. не вдержалася тільки тому, що мала проти себе чужонаціональні, ворожі собі міста. Українське село після перших короткотриваючих успіхів не видержало затяжної боротьби з чужонаціональним містом. Побідили міста. І тому тепер перед нами лежить велике завдання: відробити те, що ми занедбали або втратили за 600 літ. Загально відомо, що духовою і матеріяльною культурою народів кермують міста. Наша духова й матеріяльна культура виростала з потреб села і була призначена майже виключно для села. Наша література була до недавна наскрізь селянська. Наші інституції: культ.-освітні, економічні та інші звертають головну увагу на село. Наша молодь довгі часи цікавилася майже виключно селом, захоплюючись його побутом, давними звичаями, піснями і т. д. Взагалі психіка Українця була наставлена на: „Село — і серце одпочине“...

Треба було аж такого удару, як упадку третьої української державности на наших очах, щоб викликати зрозуміння значіння міста для модерної нації. І тоді зачалася праця над українізацією міст на наших землях.

У Львові повстає в 1923 р. „Народня Орґанізація Українців міста Львова“ з метою: удержувати Українців міста Львова при їх народности і старатися про їх культурне й матеріяльне піднесення. По 10-ох літах своєї праці вона видала свою однодівку „Вісті Народньої Орґанізації Українців Міста Львова“.*)

В передовиці згадується, що ся „орґанізація не була дотепер в силі поліпшити радикально наше положення у Львові“. Се ствердження довголітного її голови, проф. А. Березовського, зовсім слушне. Крім несприятливих зовнішних причин ділали тут і внутрішні, випливаючі з хибних засновків, на яких побудовано ту орґанізацію. В правильнику її читаємо: „Народня Орґанізація є міською орґанізацією на рівних правах з Повітовим Комітетом Українського Національного Демократичного Обеднання на місто Львів“. Отже т. зв. Народна Орґанізація се місцева орґанізація одної партії — Унда. Через таке поставлення справи терпить дуже орґанізація нашого міського елементу. Вона повинна бути поставлена на безпартійній основі, щоб обеднати дійсно все українське населення даного міста. Богато людей старших, а головно молодь, студенство, не можуть в ній працювати з тої простої причини, що не хочуть „працювати для Унда“. Що іншого праця над українізацією міст, до котрої станулиб Українці без огляду на ріжниці поглядів, а що іншого партійна орґанізація. І через те праця сеї орґанізації не дає бажаних вислідів.

За 10 літ Нар. Орґанізація ще не вспіла перевести хоч приблизної статистики Українців у Львові. Зі статті А. Березовського, голови Н. О., п. з. „Дещо з історії та статистики Львова“ довідуємося, що Львів має тепер 63·46 км² простору і коло 340.000 мешканців, з того коло 51.000 Українців.

З інших статтей доволі цікава стаття волинського посла Сергія Хруцького п. з. „Місто і церква“. Тут православний пише про гр. кат. церкви у Львові та їх значіння для нас. Пос. Хруцький порівнує наші львівські гр. кат. церкви з православними на Волині та Холмщині так, що се виходить на користь православних. Автор звертає увагу головно на нутро церков і на церковний спів. Волинські церкви мають бути далеко кращі зовні та внутрі, а їх гарні хори притягають до себе вірних. Львівські церкви доволі скромні внутрі. Треба знати, що на Волині та Холмщині царське правительство дбало про величаві церкви, щоби піднести православя і заразом цареславя та „русскую народність“ в сусідстві з польською. У нас в Галичині мусів про свої церкви дбати сам нарід — і мимо того нпр. у Львові зовсім не маємо причини стидатися їх артизму. Не перечимо, що пос. Хруцькому більше подобався хор в с. Гостинне на Холмщині, ніж в храмі св. Юра, але се річ призвичаєння. У львівських церквах є також гарні хори, але вони не співають підчас всіх богослужень. Зрештою католики не привязують такого великого значіння до церковного хору, як православні, що йдуть до церкви немов до концертової салі. Пос. Хруцький слушно, пише:

...„І тільки одні церкви свідчать про український характер міста... Св. Юр ще боронить українського характеру Львова і своїм справді княжим положенням і своєю незрівняною красою і величчю. Але чим дальше від центра до периферій, тим є сильніша перевага костелів над церквами. Все міцніше облягають княжий св. Юр латинські костели... Здивувалисяб наші прадіди, а особливо ті, при яких повстав св. Юр, колиб побачили нинішний Львів. З докором подивилисяб на нас...“

І тут пос. Хруцький має рацію. Поляки побудували у Львові недавно гарний костел св. Єлисавети, тепер будують величавий костел коло личаківського двірця, а кілько церков у Львові вибудували за той час Українці?

В звіті з діяльности Нар. Орґанізації за час від 1. XII. 1932 р. до 30. X. 1933 р. зазначено, що заходом її повстало Т-во Українських Дозорців Домів і Домашньої Прислуги „Воля“, кооп. українських гастрономічних працівників (кельнерів) „Місто“, зорганізовано Виклади Громадянського Знання.*) Нар. Орг. займається безробітними та орґанізує Комітет Допомоги Українським Безробітним. Крім сего

*) Вісті Народньої Орґанізації Українців Міста Львова. — Однодівка Народньої Орґанізації Українців м. Львова. Львів, грудень 1933. Ст. 24, 8⁰, ціна 20 сот. — Зміст: А. Березовський: На фронт! — А. Добрянський: Значіння міст у державницькій політиці Нації. — А. Березовський: Дещо з історії і статистики Львова. — Пос. С. Хруцький: Місто і Церква. — Д. „Просвіта“ та її змагання. — „Рідна Школа“. — З діяльности Повітового Союзу Кружків „РШ“ у Львові — За масову ощадність. — Чи ми призадумаємся над тим? — Діяльність Народньої Орґанізації Українців м. Львова.

*) Минулого року викладано такі предмети: 1) Наука про державу; 2) Історія української державности; 3) Господарство й географія України та її відношення до держав світа. Сего року мають викладати: 1) Устрій сучасних держав: а) фашизм, б) гітлеризм, в) большевизм, г) демократизм. 2) Історія України XIX — XX ст.; 3) Наука про народне господарство України; 4) Значіння міст в державницькій політиці нації. Викладів буде 15 по 2 лекції по 50 мінут кожда.

Тоґаль ділає швидко

при: ревматичних болях, подагрі, болях і рванні в суставах, мігрені, невральгії, грипі та простуді. Тоґаль усмирює болі та приносить пільгу, не викликаючи ніякого побічного та відемного впливу на серце й жолудок. Вже понад 15 літ вживається при тих занедужаннях таблетки Тоґаль. Тисячі перемучених відзискали своє здоровля при помочі Тоґалю. Тоґаль здержує нагромаджування мочевого квасу й тому в зародку поборює ті недомагання. Попробуйте й самі переконайтеся ще нині та негайно в найблизшій аптиці закупіть Тоґаль. Одначе треба звертати пильну увагу на неушкоджене оригінальне опакування. Ціна 2·— зл.

З Сойму

На засіданні буджетової комісії сойму в дискусії перший забрав голос посол Корнецкий (нд). Він остро атакував теперішне правительство й весь режім, діяльність ПАТ-а й залеглости Адміністраційного Трибуналу. А в зелізничих поїздах, говорив, діється таке: Дівчатам від радія ПАТ-а платять в залежности від проданих слухавок. Отже дівчата „роблять око“ до подорожних, що в державнім підприємстві рішучо не на місци. — Посол Бітнер (хд) закидав партійність в іменуванні членів Академії Літератури, нпр. іменовано авторів писань зближених до порнографії а не іменовано таких як Сьвентоховский і Родзєвичівна. Промовець перестерігав правительство перед оптимізмом, бо оптимізм се річ грізна в такім положенні. До 2 або 3 літ Польщу жде розправа з Німеччиною. — Дотепна була промова жидівського посла Розмаріна, котрий говорив так: Оречення Адміністр. Трибуналу знамениті, але непожиточні, бо той Трибунал зносить неслушний вимір податку аж тоді як скарбові власти вже давно зліцитували платника. — Посол Луцький (УНДО) закидав урядови, що систематично спихає Українців вділ на всіх областях життя, отже українська суспільність з конечности хапається таких способів як шкільний страйк у Синевідську. Польська державна політика нельояльна супроти Українців, її видно і в річах основних і дрібних. Української молоді не допускається до висших шкіл і урядів, польський консуль в Ужгороді помагає москвофілам бити Українців, українські фондації віддається в руки комісарам, котрі їх доводять до руїни і т. д. Отже услівя для льояльізму і леґалізму українського життя в Польщі корчаться щораз більше. — На те відповів віцеміністр Седлецкий так: З промови посла Л. виходилоб, що правительство хоче стерти з лиця землі господарське й культурне життя українського населення. Таких тенденцій правительство не мало і не буде мати. То все. Потому промовляв посол Великанович про те, як Польща забрала маєток Галицького Краєвого Виділу і як українські емерити остають без засобів до життя, — але на те не одержав уже навіть такого голословного заперечення як його попередник...

Різдвяні бажания і коляди в радію

Чехословацьке радіо внесло до Міжнародної Радіофонічної Унії дуже цікавий проект. Розходиться про зорґанізування міжнародного привитання Свят Різдва через виміну бажань і коляд. Кождий край, що прилучиться до виконання проєкту, перешле іншим краям вибрані найбільше характеристичні бажання і коляди. Радіофонічна Унія приняла той проект д-ра Матуски. 25 держав обіцяло взяти участь в його виконанні. Кожда з тих держав награе на плиту різдвяні бажання і коляду. Такі плити будуть взаїмно вимінювати.

Н. О. займається політичними і господарськими справами та суспільною опікою українського населення Львова. Нема сумніву, що така орґанізація як Нар. Орґанізація потрібна, але вона повинна бути безпартійна. Тільки тоді вона зможе виконати свої завдання, бо тільки тоді стане до праці в її рядах вся наша суспільність.

Про євангеликів

Білянс їх кирині на Покутті.

I.

Пишуть нам:*) В провадженій євanг. пасторами полеміці на тему злуки українських євангеликів з польським Варшавським Костелом та усамостійнення укр. еванг. Церкви в Польщі, в 4-тім ч. їх „Віри і Науки“, у статті Пастора В. Федева п. з. „Ні, ще не ясно“, котра є відповіддю його зятеві, пасторові М. Жураковському, читаємо:

„Якби так гладко і легко ішло із фактом заістнування самостійної української єв. Реформ. Церкви, як це знсовує у „Сіячі“ ч. 8. з 1933 р. надуманий (!) на мене, що не хочу вірити його впевненням, дописувач, то воно може булоб ясно „деяким“ з євангеликів і він не псувавби собі крові одножерельними мотивами в „переконуючій критиці“ (Sic!).

Мушу полишити католицьких критиків на боці, бо це їхнє діло відповісти за себе, але мушу, викликаний відповісти на те, в чому зачіплено мене у цій своєрідній екстральогічній анонімній відповіди на мою записку в II-гім числі „Віри і Науки“...

Моя старомодна льогіка, пане льогіку із „Сіяча“, привикла не нагинати тенденційно того, що само собою ясне і просте: В „Jednocie“, органі polskiego kościoła ewangelicko — reformowanego, рік VII. ч: 8—9. з 1932 р. стоїть написано таке: „W dniu 7. b. m. Konsystorz nasz imieniem Synodu przyjął i zatwierdził akces (przyłączenie się) do Kościoła naszego grupy ewangelików ukraińców wyznania ewangelicko — reformowanego ..

W końcu podajemy nazwiska księży pasterzy, którzy się do Kościoła naszego zgłosili: Są to księża: P. Krat, P. Jaremko, H. Żurakowski i L. Buczak, oraz kilku djakonów — ewangelistów...

В цьому самому числі в повідомлення про дві ординації на духовних... „Obydwaj nowowyświęceni księża są narodowości ukraińskiej i pracują wśród ukraińskich ewangelików — reformowanych we Wschodniej Małopolsce. Ordynacja ich dopełniona była w Kościele naszym w Warszawie w następstwie przyłączenia do Kościoła naszego ukraińskich Zborów i stacyj kaznodziejskich ewangelicko — reformowanych...“

Для мене старого воно ясно, коли орган Варшавської єв. Реф. Церкви підписує себе органом „польскего косьцьола реформ.“ а орган „Союзу укр. реф. громад“ стверджує свій акцес до цього польського косьцьола, і боронить цього акцесу („przyłączenia się“)... Тож названия варшавської Церкви польською, а до цього коли вона саму себе так називає і вона на ділі такою й є — не є тенденційною назвою — а істною правдою, котру якраз панове льогіки із „Сіяча“ чогось тенденційно накручують. Чи би не стидались свойого акцесу? Що до польського реформ. косьцьола у Варшаві належать Німці, Французи, Англійці, но й Українці із Союза Укр. Єв. Реф. Громад — це не доказує, що цей косьцьол не є польський... І хочби як не гнівався на нас надуманий (!) пан льогік із „Сіяча“, факт остане фактом, що косьцьол реф. Варшавський є польським катексохен і не треба ніякого тенденційного накручування на те, що акцесом своїм Союз Укр. ев. реф. Громад сам собі причіпив цю марку, котрої так дуже хотів спекатись. Facta loquntl (Блуди лишаємо, бо се цитат. — Ред.).

*) Містимо сей допис так як наспів з тим, що остріші місця ми счеркнули з відомих причин. — Ред. „Н. Зорі“.

Відносно „пункту“ про чесні засоби (щодо здобуття самостійности), то мене дуже тішить ваша заява, непідписаний льогічний критику із „Сіяча“, що керовники з СУЄРГ, добилися вже самостійности і ще в так короткому часі по акцесі, але моїй старій засаді льогіки буде ясно, що Укр. Єв. Реф. Церква самостійна аж тоді, як міністерство затвердить окремі церковні статути. Тепер ще не ясно, бо на заістнування факту мало є ухвали Синоду як гваранції.

Якби нам разом казали „дубці“ і ми учились „нової льогіки“ в окреяговій парафії Зизера, то розуміється, що за одну ніч ми поставилиб і школи і шпиталі і церкви і консисторії і всьо, що би нам на думку приплило, щоби тільки вмовити в людий факт заістнування самостійности. Ми думаємо, що нашим евангел-льогікам із „Сіяча“ вже відай не проясниться...

„Фіналом“ отже, брате льогіку, на вашу роботу к морал: si tacuisses, filosophus mansisses, *в радою, лишіть старого дивака на боці і пошануйте більше четверту Божу заповідь*“. —

Що до т. зв. варшавського акцесу, то його осудила вся наша національна преса, — а отсе осуд євангелика, ще й до того пастора.

II.

Що наслідком злуки з польським костелом українські євангелики пішли в цілковиту залежність від польського костела, доказують найновіші факти: Поставлений Варшавою „суперінтендент“ пастор Василь Кузів відібрав дня 15. жовтня ц. р. офіційно від паст. Володимира Федева збудовану ним у Коломиї церкву і віддав її своїому заступникові, паст. М. Жураковському, назначуючи рівночасно пастором коломийської громади „ординованого“ ним того-ж дня паст. В. Демчишина. Пастор Федів натомість мусить опустити Коломию та перенестися до Тернополя, там зорганізувати собі громаду і там працювати. Рівночасно заборонено п. Федеву видавати „Віру і Науку“, а видає її тепер замість „Сіяча“ п. Демчишин. Паст. Федів знає, що не може спротивитися такому розпорядженню „суперінтендента“ та бажанню Варшави, хоч довгий час в проповідях упевняв своїх приклонників, що він під ніяким услівям не уступить з Коломиї і не піде разом з акцесантами, хотяйби йому навіть мали здержати платню, а тепер сам танцює під такт варшавського „дубці“, віддав церкву і згодився виїхати до Тернополя. І хоча П. Федів має ще час виїхати, бо дістав тримісячну відпустку, вже зліквідував своє мешкання в Коломиї і готов до виїзду. — Тепер хіба всім буде ясно, кілько є ідеї в євангелицьких пасторів, та чи для ідеї їх розкладова робота між нашим народом.

Так скінчилася кількалітня зажерта борба за впливи в укр. еванг. місії, проваджена між пасторами: Федевом з одної сторони, а Кратом і потому Жураковським з другої сторони. Скінчилася вона цілковитою компромітацією євангелицького руху та здемаскуванням всеї тої євангелицької шопки. Наслідком тої борби — Крата цілком усунено з місії, а побідником вийшов той, що оперся на „власть імущих“ та епільог цеї борби ще гірше заострив відносини між вірними й пасторами. А якими ніде непрактикованими способами послугувалися у взаїмній боротьбі — се навіть євангелики осуджують.

Так виглядає в дійсности „євангелицька братня любов“. Проповідують любов ближнього, а жеруться між собою як собаки. Типовими зразками „євангелицького братолюбія“ є любов тестя пастора до зятя також пастора, яка виявляється в поміщуваних в євангелицькій пресі „Осторогах“ одного проти другого. Не даром їх „суперінтендент“ В. Кузів у проповіді дня 15. жовтня ц. р. в Коломиї, як подає „Віра і Наука“ з листопада ц. р., підчеркнув головно ту думку, що „голошені в євангелизмі слова мусять бути тотожні з ділами, бо всяка голошена ідея без реальних діл — це фразеольогія й обман“.

Це нове розміщення „суперінтендентом“ євангелицьких пасторів має двояку ціль: перша, — покарати розсварених пасторів, друга — направити скомпромітований євангелицький рух. „Суперінтендент“ Кузів знає, що тяжше зіпсуте направити, чим з нового зробити. Він знає, що на Покутті наші селяни аж надто добре визнаються вже в киринницькій роботі євангелицьких пасторів, так, що вже нікого не можуть нічим заманити, а й ті, що були колись при них, покинули їх, — тож сподіється, що на новому місці лекше їм піде, там, де ще ніхто не знає їх моральної вартости, де ще мало визнаються в їх розкладовій, руїницькій роботі і там скорше зможуть легковірних заманити. Загально знане, що є й такі євангелицькі пастори, які в своїх проповідях і друку підшиваються під суто-національні патріотичні кличі, туманять людей, що вони „служать ідеї“, та щоби звербувати приклонників для євангелизму покликуються, як знаємо з досвіду, на визначніших громадян інтеліґентів (котрим і не сниться євангелизм), що і вони буцімто також євангелики і цим способом заманюють до євангелизму наївних селян. Так було з початку місії на Покутті і так може бути і на Поділлі. І в Коломийщині євангелицькі пастори протягом кількох літ перетягали легковірних селян з одної євангелицької церкви в другу, з одного еванг. віроісповідання в друге, аж вкінці завели до польського костела. Маючи їх досить, одні з селян вернули знов до католицької Церкви, другі пішли в еванг. секти, а ще інші в безбожники.

Так представляється білянс кількалітної праці євангелицької місії на Покутті. Тепер хіба всім ясно в чийому інтересі є ширення євангелизму між нашим народом та розбивання нашої релігійної і національної єдности.

ВИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „НОВУ ЗОРЮ“

ОСИП НАЗАРУК 33

ПАЛАТА ДОЖІВ

Саля Сорок Суддів.

Про кімнати карних суддів я вже згадував, а треба ще згадати про цивільне судівництво і його приміщення — тай дещо про судівництво і справедливість взагалі.

Приблизно сім століть мала Венеція тільки оден суд, який вирішував всі справи, карні і цивільні. В р. 1179 зорганізовано судейську колеґію зложену з 40 членів і та колегія дальше вирішувала всі справи, очевидно поділена на поодинокі сенати. Щойно в р. 1400 цивільні справи приділено іншій судейській колеґії ніж карні. А в році відкриття Америки (1492) тій колеґії, котра вирішувала цивільні справи в Венеції, приділено також всі справи, які приходили до Венеції з її посілостей в Італії (Терра ферма) та з інших її посілостей „за морем“, напр. з Крети, з Кипру і т. д. З привілею, який мали згадані острови, що кождого місяця мусіла бути вирішена одна з їх справ, можна вносити, що судейські справи мусіли там довгенько залягати, коли треба було аж особливших привілеїв на те, аби на місяць мусіла бути вирішена одна справа немалого краю. Та сему трудно дивуватися, коли взяти під увагу, що така Венеція мала всего на всего 40 цивільних суддів, котрі залагоджували також цивільні справи з її численних і богатих посілостей, очевидно як висша інстанція. Треба тільки дивуватися, як вони собі взагалі раду давали.

В давніших часах держави мали процентово далеко менше урядників ніж мають тепер. Тому тягарі населення були без порівнання менші. Особливож великий і коштовний буває урядничий апарат модерних республик. І чим більше „поступова“ яка республика, тим більший її урядничий апарат і тим самим скорше поступає до руїни, як напр. СССР, збудований „на прекрасній ідеї Карла Маркса“...

В салі 40 суддів є відповідні образи: Мойсей нищить золотого телца і Мойсей карає ідолопоклонників, оба кисти Целестія. Як не як а в теперішних судах таки трудно зустріти мистецький образ. Кому се тепер в голові, аби й суд прикрасити? Він має тепер давати прихід — оплатами, стемплями і т. д., через що вимір справедливости в богатьох випадках стає неможливий. Коли дивитися на те, мимохіть приходить думка, що котимося кудись вниз. А як се скінчиться, Бог оден знає. Після всякої правдоподібности вдаримося в голову і то так, що всі зуби вилетять...

Стою я в тій салі 40 суддів і на думку приходить дивний факт, а саме: Якже часто простий народ говорить про справедливість і якже рідко згадує про те його інтеліґенція! Не тільки в нас, але і в цілім світі. Доходить до того, що поняття справедливости стає радше уживане до глуму й дотепів ніж до поважних розмов. Це оден з ярких знаків сего часу, повного безбожности, неправди і перверзії. Кромі пару приповідок про справедливість і то взятих ще з поганських часів старого Риму я не можу собі пригадати ні одного теоретичного уступу на ту тему в ні однім шкільнім підручнику, ні одної статті в пресі, хоч її читаю вже кількадесять літ. Чи не дивна се поява? Чи се зрештою не ще оден з численних доказів, що інтеліґенція в Европі нехристіянська, хоч в масах ще є християнство. А християнство й особливо католицизм має основно вироблені погляди на справедливість.

Під справедливістю розуміють католики чесноту морального поведення в відношенню до Бога, до інших людей і до себе. А під справедливістю в вузшім того слова значінні розуміють католики постійне й витревале наставлення волі, признати і дати кождому його право, то значить кождому те, що йому належиться (suum cuique). (Д. б.).

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ „КЕРОС“
ПОРУЧАЄ ФАБРИКА СВІЧОК
власники ПАВЛО ДУРБАК і СИНИ
перше: Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
СПІЛКА З ОБМ. ПОР.
ЛЬВІВ, 15, ВУЛ. ОКРУЖНА 108а, тел. 57-48.

Чим кормлять нашу молодь

З педагогічних кругів пишуть нам, що знаний замаховець Лемик ще в гімназії визичив був з гімназіяльної бібліотеки книжку - життепис „Ленін“ пера польського письменника Фердинанда Оссендовського. Се дуже характеристичний факт. Книжка „Ленін” написана під кутом „толеранції“ а ля Спіноца: non iudicare sed intellegere. До того в тій книжці повно порнографічних вставок жорстокостей. Ті обі речі спричинили, що в польській католицькій і навіть у частині ліберальної преси піднесено важкі заміти проти вартости сеї книжки. Поважні рецензенти ствердили, що книжка радше захвалює, ніж ганить Леніна. Ті голоси викликали навіть репліку Оссендовського, котру він видав осібно брошурою. Можливо що в Оссендовського був добрий намір, та всетаки виконання вийшло таке, що критики таки мають рацію.

Передовсім повно в книжці описів усяких революційних жорстокостей, терору, роблених в атмосфері революційної моралі. Книжка шкідлива навіть для старих читачів, а не то для гімназійної молоді. Чомуж ті, що такими описами в стилю Бездан заповнюють шкільні бібліотеки, дивуються опісля, що зпід їх „нової педагогічної руки“ виходять усякі терористи та революційники? Кормити молодь такою отруєю се не „виховане паньствове“, а виховання до ОУН.

Дальші висліди виборів

у містах Сх. Галичини.

На основі дальших звідомлень ПАТ-а Українці здобули ще отсі мандати у виборах до міських рад у Схід. Галичині: Львівське воєвідство: Бібрка 3 мандати, Ходорів 4, Яворів 5; Рава Руська 2, Угнів 3, Комарно 2, Сянік 3, Сокаль 3, Мости Вел. 1. Тернопільське воєвідство: Бережани 1, Козова 2, Тернопіль 3, Микулинці 2, Зборів 3, Поморяни 2 (старорусини). Станиславівське воєвідство: Коломия 2, безпартійні (?) 4, Надвірна 4, Делятин 7. Станиславів 3, Стрий 3, Товмач 2, безп. (?) 1, Тисьмениця 4, Жидачів 3. Щодо загального висліду виборів у Станиславівськім воєвідстві, то дописувач „Слова Польського“ подає: На загальну скількість 348 мандатів Поляки здобули 176, Жиди 105, Українці 67. Щодо українських мандатів, то на 67 мандатів 41 здобуло УНДО, 15 радикали, 7 Старорусини, 3 націоналісти (група Паліева), 1 укр. комуніст. і 1 з УНО.

Таємничий водний смок

появився в однім озері шкотськім.

В англійській Палаті Громад відбулася дискусія в справі появи великанської водної потвори в озері Loch Ness, у Шкотії. 51 свідків зізнало що бачило на власні очі дивну потвору, незнану зоольогії. Вона довга на яких 50 стіп, має довжезну і тонку шию, закінчену малою головою. Краски темно-брунатної, шкіра рапава, непокрита лускою. Дві пані їдучи моторівкою по озері, побачили, як з води піднісся хребет великанської потвори, що плила в воді як вуж. Один пан твердить що той смок має плетви. Береги озера обсіли фотографи, щоби сфотографувати того смока. Власти заборонили його вбивати. „Таймс“ вислав туди свого окремого кореспондента. Справа набрала в цілій Англії небувалого розголосу. Проектують зловити смока у велику і дуже міцну рибальську сіть, інші радять спустити озеро й так імити потвору. Озеро має к. 22 миль довжини і 1000 стіп глибини. Припускають, що та потвора приповзла ночами з моря.

З листів до Редакції

До Хвальної Редакції „Нової Зорі“ у Львові.

Прошу ласкаво подати слідуюче:

Orzeczenie Nr. K.B./232 po przeprowadzeniu rozprawy Starostwa powiatowego w Buczaczu — wydał następujące orzeczenie: Przyjmuję za udowodnione, że ks. Bożak Michał, urodzony w Nowosielicy, pow. Śniatyn, stanu wolnego, z zawodu ksiądz gr.-kat. prob. zam. w Baryszu dnia 3. IX. pod pozorem procesji w czasie święta U. M. Ch. wbrew uwadze zwracanej przez szeregowca P.P. urządził pochód ze sztandarami, w czasie którego zebrani osobno mężczyzni, kobiety i młodzież maszerowali równym krokiem w czwórkach, a nadzór nad zebranymi mieli mężczyzni z opaskami na rękach, maszerując obok szeregów — czynem tym naruszył przepis art. 2. ust. 2. Ust. o zgrom. z 11. III. 1932. (D. U. R. P. Nr. 48 poz. 450). Wobec tego skazuję go na zasadzie art. 25. uwp. k. cyt. u.t. na karę grzywny w wysokości 100 zł. z zamianą w razie zaistnienia warunków przewidzianych w art. 27. rozporządzenia Prez. R. P. z dn. 22. III. 1928 r. o postępowaniu karno-administracyjnem na karę aresztu zastępczego 2 dni.

Дня 3. IX. 1933 р. відбулося повітове свято У. М. Х. в Бучачі, на котре вибралася процесія з Бариша. Після інструкції повітового Комітету мали йти в поході дівчата, хлопці, молодиці, чоловіки. Місцевий Комітет в Бариші вибрав собі впорядників, щоби процесійний похід не виходив на хідник і не спинював комунікації для прохожої публики, як рівнож йшов по одній стороні дороги. Похід не був уряджений з прапорами, а тільки між процесією була одна хоругов з написом У. М. Х. За те, що хтось там в поході йшов рівним кроком, чи чвірками, священик не може відповідати, бо йшов за процесією, цього не бачив і не давав приказу. Постерунковий так зізнав. Неправдою є також, що мущини мали опаски на руках. Не опаски, лиш деякі мали відзнаки У.М.Х. на рукавах. Закидається священикові, що мав надзір над походом. Надзору не міг мати, бо йшов безпосередно за процесією. Надзір не був поручений священикові, а впорядникам походу, яких вибрав місцевий Комітет свята У. М. Х. — На такій неузасадненій підставі і на донесення постерункового — староство в Бучачі без переслухання нище підписаного укарало на гривну 100 зол. або 2 дні арешту. — о. Михайло Божак, Бариш коло Бучача.

Великі морози

На галицькім Підкарпатті морози доходять до 35 ст. По селах позамерзали студні, домашні звірята не хочуть виходити зі стаєн. Є богато випадків відмороження. На Гуцульщині урухомлено окремі санітарні амбулянси, котрі несуть поміч жертвам морозу. В Рівнім, Луцьку та Пинську було 22 ст. морозу. В тих околицях впали великі сніги. На Виленщині морози сягали до 20 ст. На вулицях Вильна уставлено коксові печі. Птички падають з воздуха мертві.

Повстання в Північній Монголії

Воно має протисовітський характер.

З Токія доносять: Військовий міністр дістав вістку, що в північній Монголії, в околиці Урґи і Саннейце, вибухло повстання, викликане діяльністю комуністичної влади. Місцеве населення дуже невдоволене комуністами. Совітська влада в Москві наказала своїм горожанам якнайскорше покинути півн. Монголію. Урґа се столиця Зовнішної Монголії, котра вже 12 літ в руках большевиків і називається „Монгольська Народна Республика“.

Передумови емеритури

інваліда.

З днем 1 січня 1934 увійде в життя закон про суспільне обезпечення. В ним 302 арт. постановляє, що робітники підлягаючі емеритальним приписам, можуть старатися про заосмотрення інвалідів в формі спеціяльної емеритури. До того треба: 1) мати польське горожанство, 2) скінчити 65 літ життя, 3) не посідати конечних до життя засобів, 4) в останних 14 літах перед 1.1. 1934 р. бути 4 роки при роботі, котра уосновує обовязок обезпечення. Наші правники повинні докладно вистудіювати новий закон і пояснити його всім.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Концерт в честь Преч. Діви Марії, своєї Покровительки, уладило Т-во Українських Робітниць „Будучність“ у Львові. Наперед всі хори відспівали разом могутний катол. гимн „О, спомагай нас“. Потому Преосв. Кир Никита виголосив відповідну промову про культ Преч. Діви Марії в українськім народі. Відтак виступали хори робітниць при церквах: св. Юра, св. Пятниць і Николая, св. Петра й Павла, св. Успення і Неп. Зачаття Пр. Д. М. Крім того були деклямації і дует двох робітниць. На закінчення живий образ „Апотеоза Божої Матери“. Всі точки випали гарно. Ті, що не жалували свого труду над підготовкою того концерту, мали велике внутрішне вдоволення, коли бачили повну салю наших робітниць, захоплених і піднесених на дусі.

Релігійний концерт в дні імянин ВПреосв. Митрополита Кир Андрея уладили ученици гімназії й фахової школи СС. Василіянок у Львові при вул. Длуґоша 17. З гостей були священики світські, ОО. Василіяни, голова НТШ, директори і професори українських львівських шкіл, представники преси і рідня учениць. Хор гімназії відспівав „Многая Літа“. Відтак уч. VII кл. гімн. С. Тершаковець відчитала реферат про роки 1914—17 в житті Преосв. Кир. Андрея. Хор гімназії під проводом проф. Матіїва — Мельника виконав: Бортнянського „Отче наш“, Гавптмана „Молитву“ і вязанку колядок в гармонізації Кошиця і Стеценка. Хор фахової школи під проводом пані проф. Гладилович відспівав: Шуберта „Бог мій пастир“ і Лаврівського — Кишакевича „Услуши Господи“. Крім сего уч. гімн. Ір. Селезінка відіграла на фортепяні Мендельсона „Фантазію фіс - моль“ і уч. гімн. М. Лициняк віддеклямувала вірш „Доброму Огородникови“. На закінчення відспівано католицький гимн. — Концерт був доволі скромний. Виконання вокальних точок, навіть колядок, які давали доволі поля до попису, було монотонне, без ніякої динаміки. З того концерту можна вносити, що теперішна наша жіноча молодь не плекає культури співу в такій мірі, як се було донедавна. — Учасник.

Дня 10. XI. відбулася напівпублична Консисторія в справі канонізації блаж. Марії Вернарди Субіру й блаж. Іванни Антиди Турè.

16 нових церков вибудувано в останніх літах у Римі.

В Парижі побудують незабаром окрему церкву для вжитку аеронавтики.

В м. Каміліано (біля Люкки), родинній місцевості блаж. Джемми Ґальґані, 8 тисяч людей взяло участь в богослуженнях у її честь. Приявний був також парох Квілічі, який охрестив був Джемму.

Від 1917 р. голяндське правительство удержує кат. школи так само, як державні протестантські. Кат. народних шкіл є там 2653, школярів(-ок) 475.856, учителів 6227, учительок 7972, з того 1175 монахів і 2927 монахинь. Промислових шкіл є 63, рільничих 33, торговельних 12. Вечірних ремісничих шкіл є 254, рільничих 287, торговельних 44. Кат. університет із 3 факультетами має 400 студентів і 100 студенток. Вища торговельна школа має 140 студентів. В колегіях, які ведуть монахи, вчиться 7661 учеників середних шкіл і 3105 кандидатів на священиків. „Центральне кат. бюро навчання й виховання“ під проводом епископату творить кураторію кат. шкіл. Воно видає дуже точні річні звіти, науково-педагогічні твори й три спеціяльні вістники: для директорів шкіл, для вчителів і для катехитів. В ніякій державі, не лише протестантській, але й католицькій, не стоїть кат. шкільництво так добре, як у Голяндії.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Вечір клясичної літератури

В салі „Бесіди“ у Львові відбувся перший літературний вечір сего сезону, присвячений клясичній літературі. Заст. голови Т-ва Письменників і Журналістів д-р. М. Стахів відкрив той вечір витаючи приявних. Зійшлося коло 40 осіб, професорифільольоги, представники преси, студенти і кількох гімназистів. Д-р Василь Сімович виголосив реферат на тему „Перекладі з клясичної літератури“, ілюструючи їх перекладами з Аристофана. Зміст: Зачинаємо сей вечір від античної поезії. Вона містить в собі богато модерного. Сучасне покоління противне клясичній освіті. Молоді письменники зовсім ігнорують клясичну освіту. У нас клясичне вивкування стоїть дуже здалека. Се хиба, бо антично-клясична творчість Греків і Римлян та клясична творчість Шекспіра, Ґетого, Шіллера вносить спокій і насолоду. Одначе тепер ніхто тим не цікавиться. Українське письменство грішить тим, що властиво не має перекладів з клясичного письменства. Куліш, Франко, Леся Українка старалися прищіпити нам щось з клясичного письменства. Нове покоління не виявляє охоти в тім напрямі. З національного погляду се велика хиба, це скандал. Перекладів з античної поезії в нас обмаль. Руданського „Одисея“ і Ніщинського „Антиґона“ се властиво переспіви, а не переклади. Треба грецьку метрику віддати нашим ритмом. Переклади се незвичайно тяжка річ, добрий переклад вимагає — довгих студій. Треба опанувати стилістику, метафори, короткість вислову, версифікацію і т. д. У нас те все ще не розроблене. Переклад „Жаб“ Аристофана зробив я спільно з проф. Артимовичем. „Жаби“ Аристофана мають зовсім сучасну, просто актуальну тему. Справа мира, патріотизм, права й обовязки громадян, жіноче питання, яка влада краща і в яких умовинах, справа традиції народу. Давне — приносить славу, нове — шкоду. Тяжко перекладати Аристофана. Це базарна мова атенських громадян. Комедія Аристофана перетикана грубими дотепами і лайками. Велика в ній скількість неольогізмів. Зміст „Жаб“ се розуміння тогочасної поезії та її завдання. В Атенах за часів Аристофана розуміння поезії змінилося. Давніше грецька поезія була патріотична. За часів Аристофана поезія давала зло. Боротьба між Айсхилем (старим) і Еврипідом (новим). Після смерти Айсхиля зачалася боротьба за першенство в поезії. Тут прелеґент відчитав ряд виїмків з українського перекладу „Жаб“ Аристофана. Передаємо деякі уривки сего перекладу і підчеркуємо, що буде мати велике вдоволення і немалу науку кождий читач, котрий завдасть собі труду, основно і кілька разів перечитати ті для нас вже старою їх формою непривичні рядки та роздумати їх зміст.

ЕВРИПІД:

(956) *) ...„Я вчив слова тонкі різьбить, рядки вчив вимірять
Вчив думать, бачить, брать на ум, крутить, любить, штукарить,
Нюшить, де зле, все розважать-кметити.

АЙСХІЛЬ:

Правда, правда.

ЕВРИПІД:

Життя буденне ввів, як нам живеться та ведеться,
І знаю, тут сидять знавці, що, як би що й до чого,
Мені досталосяб од них; слів не вживав набряклих
Щоб забивати баки їм, не страшив, не творив їм
Ні Кіknів, ні Мемноиів я дзвіночкобляшкокінно
(963) Хто я і він хто, це пізнать по учнях можна наших“...
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

АЙСХІЛЬ:

(1007) ...„Відповідж ти мені, через що воно слід подивляти поета і за що?

ЕВРИПІД:

За розсудок його, за навчання, за те, що поети, ми, ліпшими робим
По містах громадян.

АЙСХІЛЬ:

Ну, а як ти цього не зробив, навпаки з благородних
Та путящих людей поробив гільтаїщ що-найгірших, то як ти міркуеш,
Що на кару яку заслужив ти?

ДІОНІС:

Геть на смерть в ним, чого тут питать!

АЙСХІЛЬ (до Діоніса):

Поміркуйте, які все це люди були, як їх він перебрав був од мене:
Благороднії всі, із постави — дуби, не пройдисвіти-страхополохи
Не базарники, не ледарі, як тепер, не паливоди, ні — а бувало
Що дихне вам котрий, то все — ратище, спис, шоломи білочубі, сталеві
(1017) Мисюрки, панцирі, прилбиці, гоміяки, все хоробрі серця сьомишкурні...
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

АЙСХІЛЬ:

(1030) ...„Це вам поле творби для поетів. Візьми, подивись як було від початку,
Що то людям добра принесла ті старії поети, ті велетні духа;
Ось Орфей у дива нас містерій увів, гидувати з убивства учив нас;
На недуги шукав нам лікарства Мусай, і пророцтва від нього; ходити
Коло хліба навчав Гесіод, наущав, коли жати, орати; Гомер знов
Боговиний, здобув хіба славу та честь він не тим, що учив, що годяще:
І воєнних чеснот, і у лави ставать, і зброїтись?

ДІОНІС:

А, бачиш, Пантакля,
Того гевала, він не навчив ані — гич: бо в похід як іти мав недавно,
То найперш привязав він шолом, а вже чуба забирався начепити пізніше.

АЙСХІЛЬ:

Затеж инших навчав, і то силу, таких, як герой наш Лямах, і путящих,
Ось відкіль то мій дух брав геройства зразки і творив вам Патроклів та Теккрів
Із одвагою львів, щоб, на них дивлячись, і захоплювавсь наш громадянин,
Та щоб він підростав аж під їх височінь, як засурмлять военнії сурми.
Т'алеж свідком боги, не творив Стенобой, не творив я новій, як та Фойдра,
(1044) І *не знаю, чи я коли в творі якім змалював яку жінку, що любить*“.
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

ЕВРИПІД:

(1052) „Невжеж не видумав я про Фойдру той міст? Не живе він хіба у народі?

АЙСХІЛЬ:

Що й казати — живе, та поетові слід прикривати такую ганебність,
Не про неї співать, чи в театрі її виставляти, бо в хлопців маленьких
Є учитель, що їх наставляє на путь, у дорослих це роблять — поети.
(1056) Тим то дуже нам слід лиш учити того, що годяще.
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

*) Числа означають стрічки в старогрецькім оригіналі.

ХОР:

(1099) Річ небувала! Галас та рейвах! Бій загориться, бій страшний
Тут не легко буть суддею,
Як один напре вам сильно,
Другий вигнеться уміло, й на удар іде удар!
Та чипіти вам на місці
Не пристало — щеж широке для змагань в поле в вас
В сварці цій ні з чим не крийтесь
Нападайте, відбивайтесь
За старе і за нове —
Сміло кидайте дотепні та розумнії слова!
Тількиж не бійтесь, що зрозуміння вам у громаді не найти
Що річей дотепних ваших
Глядачі не розтямкують
Ні, за це страху не майте, бо часи вже не такі
Добру муштру перейшли всі,
Кожний книжку має, з неї набирається ума,
Хитрі зроду та тямущі
Ум тепер свій підгострили..
Страх на бік! Ховатись ні з чим
(1117) Перед глядачем, усе це з головою, бач, народ!
— — — — — — — — — — —

ХОР:

(1482) Щасний чоловік, що свій
Розум нагострив собі,
В світі часто так буває.
Ось він розумом заблисне,
У свій вертає дім:
Щастя буде громадянам
Щастя другам усміхнеться.
Щастя родичам засвітить,
Бо — мудрець між ними!
Слава тим, що не сидять
Із Сократом, не верзуть
Се та те, шанують Муз,
Не погорджують мистецтва,
І траґедії краси.
Кидати слова великі
Метушню пусту збивати —
(1499) Ось що дурні роблять!...
— — — — — — — — — — —

В дискусії перший забрав голос д-р І. Копач: Я подивляю д-ра Сімовича, що він завдав собі тілько праці. Та боюся, чи осягнув свою ціль. Трудно вести дискусію про грецьку поезію вперед 2.300 літ. Хто з нас знає тодішну атмосферу? Що становить єство і вартість поезії? Теперішні відносини нагадують часи Аристофана. Айсхіль представив побіду Греків над Персами, котра була подібна до побіди Японців над Росією в 1904 р. Аристофан написав „Жаби“ коло 311—12 р. перед Христом, підчас пельопонезької війни, що знищила Атени. Ми перебули війну, що тривала 4 роки, пельопонезька війна тривала 31 літ. Сенс тої комедії—шукати життєвих вартостей. Тому та справа все актуальна. Навіть з тих далеких часів моменти з життя людей можуть бути повчаючі. Людське життя можна лучше пізнати з історії, ніж з сучасности: біжуча хвиля за коротка, щоби схопити всі річи. Не годжуся в двох річах: 1) Д-р Сімович заявив, що се скандал, що ми не маємо перекладів з клясичних літератур. Так остро я не оцінювавби. Таж Греки не мали ніяких перекладів і культурно жили. То не значить, щоб вони не мали життєвих звязків з Єгиптянами, Вавилонцями і т. д. Греки уформували свою культуру самі й на підставі досвіду инших. 2) На щастя є і в нас переклади, Руданського і Ніщинського. Я не мігби недоцінювати вартости Ніщинського, тому що се „переспів“. Читаючи в школі грецькі поезії і прозу, я переконався, що поезії властиво не можна перекладати, а навіть прози. Нпр. Тацита не можна перекласти. Віллямовіц, великий фільольог, не переклав всего, бо занадто добре розумів старинних. Не можна вимагати, щоб нині наші поети задержували грецький ритм. При перекладах не йде і не може йти про зверхну форму, але про духову сторону, щоб уприступнити її загалови. Я все подивляв „Одиссею“ Ніщинського.—Д-р М. Рудницький: Нинішна тема призначена для рабінів: фільольоґів і поетів. Справа перекладів дуже тяжка і складна. Входжу в інтенції д-ра С. Кожда література повинна мати переклади з чужих літератур. Чи для розвитку даної літератури і потреб даного громадянства потрібні переклади? Наперед треба вирішити, чи хочемо мати переклад: для спеціялістів, чи для тих, що не знають чужих мов. Постулят перекладати твір вірно і тим самим розміром — не до виконання. Кожда мова має свій дух. Европейські мови можна поділити на дві ґрупи: німецька, англійська, французька, еспанська, польська мають постійний наголос. Мови: українська, російська, італійська мають рухомий наголос. Причина того в тім, що перша ґрупа має переважно короткі слова, друга переважно слова *богатоскладові*. Українські поети мусять рахуватися з наголосом. — В Англії поезії мають наголос на другім складі з кінця. Українська поезія має від 20 літ наголос на 3 і 4 складі від кінця, так як російська поезія. Мови східні, стародавні, мають ґру слів. Англійська мова має дуже богато гомонімів, рівнозначних слів (прим. слово „бокс“ має 15 значінь). З перекладом є так як з жінкою: коли гарна — то невірна, коли вірна — то негарна. Крім ритміки маємо в нашій мові великі ріжниці між шелестівками і голосівками (співзвуками і самозвуками). Кожда мова має ріжні звуки (прим. польські носівки). У нас не можна богато слів складати до купи, так як се роблять Греки чи Німці. Українська мова має інші засоби, віддати ті богатоповерхові слова. Таке накопичення слів, як: „дзвіночкобляшкокінно“, „нагнирозчавсмереки“ „набрякловайломов“ не викли-

МІСЯЦЬ ГРУДЕНЬ ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ВІДНОВЛЕННЯ ПЕРЕДПЛАТИ.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ВИСЛІД САМОУПРАВНИХ ВИБОРІВ у Схід. Галичині. Аґенція „Іскра“ подає, що на 2036 мандатів міських радних в Галичині Українці здобули 166 мандатів, старорусини 15, ББ 1469, інші польські ліста 147, Жиди 239.

В БОРИСЛАВІ Українці здобули 4 мандати радних міста, ППС 17, Жиди 13. Поляки 6.

НАРЕШТІ Й ЕНДЕЦЬКА „ГАЗЕТА ВАРШАВСЬКА“ (ч. 377) дійшла до переконання що „українське питання се одно з найважніших питань в польській політиці“. Одначе се лише був хвилевий проблеск думки, бо кілька рядків низше читаємо: „Ми віддавна перестерігали польську опінію, щоби не мішала руського питання з українським“ і т. д...

ЧЕРНОВЕЦЬКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ „ЧАС“ вияснює, що Українська Національна Партія в Ромунії тому не йшла самостійно до парляментарних виборів, бо вона правдоподібно не дісталаб 2% голосів, потрібних до признання мандату. Вона заключила блок з ромунською радикально-селянською партією і виставила своїх кандидатів в трьох повітах Буковини, т. зн. в Радівцях, Сторожинці і Чернівцях та в Бесарабії в Хотинщині й Акерманщині. Всіх кандидатів Українців виставлено 9.

ПОЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО не могло заплатити рати довгу Америці, яка припадала 15 б. м. В тій справі Польща предложила Америці переговори.

ПРЕЗИДЕНТ СЕНАТУ ҐДАНСЬКА д-р Равшнінґ відвідав марш. Пілсудського і говорив з ним майже дві години. При розмові був присутний мін. Бек.

ПРЕДМЕТОМ НАРАД між марш. Пілсудським і президентом Ґданська д-ром Равшнінґом була цілість спірних політичних питань, досі ще не полагоджених між Ґданськом і Польщею. Польська і німецька преса стрінула ті переговори прихильними коментарями.

МІНІСТР РОМУНІЇ Тітулєску заявив міністрові Чехословаччини Бенешові, що ревізія границь означає війну.

В РОЗМОВІ З АМБАСАДОРОМ ФРАНЦІЇ Гітлєр мав також порушити німецькі аспірації у відношенні до Совітської України. (ПАТ).

В БЕРЛІНІ І ПАРИЖІ відбуваються знаменні політичні візити. Фравцузький амбасадор в Берліні вдруге говорив з Гітлєром, в Парижі німецький амбасадор Кестер говорив з Поль Бонкуром, міністром загран. справ Франції.

БОЛГАРІЯ теж має своїх фашистів. Вони відбули вже треті збори, на котрих вони виступили в темнозелених сорочках і таких самих шапках.

ЕСПАНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ не вгасає. Вся полуднева частина Еспанії обнята революцією. Правительство в Мадриді радить без перерви. Палата правительства окружена кільчастим дротом. З вікон палати виглядають дула скорострілів. На даху сильні рефлєктори освітлюють околицю. Палати береже 5 пробоєвих сотень ґвардії. Члени правительства від кількох днів не покидали палати...

ТРОЦЬКИЙ закладає нову комуністичну партію і IV-ий Інтернаціонал. Він має в західній Европі 15 часописів за собою.

МОСКВА підписала договір з американською летунською корпорацією „Кертис Райт“. Договір той як стій затвердили амер. міністерства війни і маринарки. Видно, пильна справа.

В ЯПОНІЇ асиґновано нові великанські суми міністерствам війни і маринарки.

КНИЖКИ НА СВ. НИКОЛАЯ

РОДИЧІ! Не жалуйте грошей на книжечку для своєї дитини! Нехай під подушкою в день св. Николая кожда українська дитина найде відповідну для неї найкращий і найбільше пожиточний, а для Вас найдешевший. Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“ має великий вибір прегарних книжечок для дітей. Тому звертаємо Вашу увагу на Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“, Львів, вул. Зіморовича 3.

НОВИНКИ

В навечерія св. Андрея зібралися в митрополичій палаті у Львові представники українського громадянства в числі понад 100 осіб і зложили ВПреосв. Митрополитові Андреєві побажання з приводу Його імянин. Від присутних промовив през. д-р Кость Левицький. ВПреосв. Митрополит подякував за побажання і закликав усіх до згоди і невпинної зорґанізованої праці для добра народу.

Чи ви знаєте, що коли пришлете передплату на цілий слідуючий рік, то в той спосіб причинитеся до піднесення якости „Нової Зорі“ на цілий слідуючий рік, а то з тої причини, що відавництво маючи відразу більший запас гроша, може на цілий рік забезпечити собі контрактово найлучших співробітників.

Про науку в часі морозів. Шкільні Кураторії видали розпорядок для середніх і народніх шкіл. В містах і селах, де школи мають добре огрівані салі, науку можна припинити тоді, коли морози перейдуть 20 ст. Цельзія. — Та чи можна на одну дошку ставити малих 6-літних дітей з тими, що мають 18—19 літ?

„Національне питання на останніх міжнародніх наукових зїздах“. Під таким заголовком д-р І. Свєнціцкий виголосить виклад в неділю 17 с. м. о год. 16.30 в Національнім Музею у Львові, вул. Мохнацького 42.

З міліона людей уроджених в одному році половина їх вмирає в 45-ім р. життя а одна третина доживає 60-го року життя. Ви не знаєте до котрої катеґорії належите. Ви можете вмерти і перед 45-ним роком життя, вмерти навіть негайно а тому треба Вам заздалегідь обезпечити своє життя в користь своєї рідні. Найкраще можете це зробити через Товариство „КАРПАТІЯ“ Львів, Ринок ч. 38.

Чи терпиш на подаґру? Подаґричні занедужання повстають як відомо з причини забурення в переміні матерії, котрі появляються на тлі злого складу крови. В ціли усунення з крови шкідливих складників вживається також таблеток Тоґаль, котрі крім того ще здержують нагромадження мочового квасу. Тоґаль не викликує побічного шкідливого ділання. До набуття у всіх аптиках. Одначе треба звернути пильну увагу на оригінальне неушкоджене опакування.

Помер В. Леонтович, відомий наддніпрянський діяч. Його життепис помістимо в слідуючім числі „Нової Зорі“.

Нові українські журнали мають появитися з новим роком. Ред. Осип Боднарович видаватиме ілюстрований літературний двотижневик „На зустріч“. Журналіст Волод. Островський видаватиме в Луцьку ілюстрований популярний місячник „Сьогодні“. Ґрупа авторів, що видає у Варшаві літературний місячник „Ми“, хоче видавати літературний двотижневик на зразок польських „Вядомосьці Літерацкіх“. Крім того має появитися богато ілюстрований журнал „Українська Ілюстрація“ видавництва Ів. Тиктора.

Українська радіопрограма в Берліні. В пятницю 15 с. м. в год. 8 веч. берлінська радіостація надає виклад в українській мові з Українського Наукового Інституту: „Німецька Служба Праці“.

Правне положення унійних церков та Унії в нинішній Польщі. Під таким заголовком д-р Олександер Надраґа зі Львова помістив свою правничу студію в „Zeitschrift für Ostrecht“ чч. 8—9 з 1933 р. ст. 737—755, що виходить в Берліні. В статтю вложено богато праці.

Галицький комуніст Володимир Ґадзінський, поет і журналість, помер 11 серпня 1933 р. Він працював якийсь час в комісаріяті освіти на Україні і в Москві. В останніх часах він попав у неласку большевиків та жив у крайній нужді.

В Італії впали великі сніги. Филя морозів навістила особливо північну і середну Італію.

На Мадярщині морози доходять до 20 ст. Замерзло 5 осіб. В місцевости Кіспешті нічний сторож ошалів внаслідок морозу. Він бігав по ринку, підпалював будки і страґани та кричав: „Аби було тепло!“

У Франції морози від 10—21 степенів. Замерзла ріка Секвана.

43 степенів морозу було в Катеринбурґу (СССР). Такий страшний мороч триває там довший час.

Політичний гумор. Найтрудніше тепер звання в Німеччині се дентистика. — Чому?—Бо там ніхто не сміє отворити губи.

В сім числі „Нової Зорі“ містимо у відділі Література — Наука — Мистецтво спеціяльну річ, до якої наші Вп. Читачі може не всі привикли. Та річ до читання не легка вже ізза розміру та будови вірша, якого в сих часах не вживається. Одначе звертаємо увагу непривичним до такої літератури, що хто завдасть собі труду перечитати сю річ кілька разів і добре її роздумати, той матиме особлившу сатисфакцію з наведених тут зразків глибини й поваги тем та способу їх опрацьовання дуже старинними поетами. Наша рада відноситься особливо до молодих поетів сучасного нам покоління.

Святий Николай принесе мені в дарунку гарну книжечку „Золотої бібліотеки“ Львів, Домініканська 4. Матвійчук. Повний катальоґ діточої літератури задармо. Понадто поручається „Вертеп“ Підгірянки, 70 ґр., Ілюстровану Історію України, Грушевського в оправі 24 зол.

210-1—3

кують в нас такого враження, як у Грека. Українська поезія має рим, що заступає ритм. Кожда мова має в даній добі свої слова. Всі символи відпадають в чужій мові. В Шекспіра кожде слово се образ, символ. Перекладаючи з чужої мови треба знати, які символи викликують дані слова. Перекладаючи комплекс образів з даної мови, мусимо шукати за відповідними образами в нашій мові. Прим. крокодиль в Єгипті се святе звіря, в нас він викликує зовсім інший образ. Таких прикладів богато. Поему Шевченка „Садок вишневий“ я переложив прозою, один французький поет мав зробити з сего вірш. Одначе він заявив, що те, що в Українців викликує поетичні образи, не викликує їх у Французів, прим. у Франції нема вишневих садків, хрущами вони бридяться так як гусеницями і т. д.

Д-р Василь Сімович: Буду говорити про ритм. Сей переклад віддає вірно образи, фразеольоґію. Я маю вухо і знання мови. (Читає деякі виїмки й пише на таблиці ритмічні стопи). З сучасних поетів ніхто не знажає на ритм. Переклад одне, а перевіршування — друге. Російський поет Іванов перекладав в давних грецьких ритмах. Вер - лібр (вільний вірш) базується на грецькій ритміці. Треба творити образи свої на чужих образах. У Греків прим. лошиця се був символ непорочної діви, у нас є інші символи. Треба народні ритми прикладати до перекладів. Техніка перекладу вимагає дуже богато праці та знання. Ми мусимо мати свій скарб, свої переклади клясичної літератури. Розвиток мови полягає на тому, щоб ріжними словами віддавати бажані образи. Наші поети не перекладають з чужих мов. Засядьте за роботу! Не хочемо цвіріньканння! Наші поети не виходять поза російських поетів. За 10 літ нема що читати з поезії! Нам потрібні переклади з античних і клясичних творів, щоб направити смак. Сучасний читач не може читати переклади Ніщинського, бо наша мова вже пішла вперід. Руданський зробив „Іліяду“ українською. У нас до поезії ставляться дуже легенько. Саме цвіріньканння, — а нема образів. Сів собі чоловік і пише... Наша версифікація ще не вироблена. Наші письменники не студіюють поезії, не знають світової літератури. — На тому закінчився сей перший літературний вечір. Приявні розходилися живо дискутуючи над порушеними проблемами. Виклад д-ра Сімовича був призначений передовсім для поетів. Одначе на салі був лиш о д и н зі знаних поетів (можливо, що був ще якийсь незнаний поет). Се сталося може тому, бо в тій самій порі в Акад. Домі був виклад студ. Кальби про сучасну літературу. Вечір клясичної літератури викликав серед його учасників богато нових думок. — Подав І. Д.

Користайте з нагоди! Крізові ціни! З днем 25. жовтня ц. р. обнизили ми ціни на підручники до навчання релігії в народних школах. 1) Малий катихизм коштуватиме 0·60. 2) Біблія прегарно ілюстрована коштуватиме 1·20. Досвідчений катихит знає, що навчання релігії тільки тоді успішне, коли вся дітвора рівночасно закуповує підручники. Тому тільки гуртові закупи доцільні, а ми даємо на сплату. Замовляти „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 184-15-16

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·69—5·72 зл. Золотий доляр 9·04—9·06. Канад. доляр 5·63; 1 нім. марка 2·11; 100 фр. франків 34·90—35·00; 100 чеських корон 25·50—26 зл.

ЗБІЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зл.	льоко Підволочиська	льоко Львів
Пшениця двірська	17·75—18·—;	19 25—19·50
Пшениця збірна	16·75—17·00;	18·25—18·50
Жито двір.	13·75—14·25;	15·— 15·50
Ячмінь на мливо	9·75—10·—;	11·00—11·25
Овес двір.	10·25—10·50;	11·75—12·—
Кукурудза	21·00 —·—;	—·— —·—
Гречка на мливо	16·00—17·00;	—·— —·—
Гречані крупи	34·00—36·00;	—·— —·—
Фасоля біла	22·00—25·00;	—·— —·—
Лен	39·00—40·00;	—·— —·—
Бульба	—·— 5·25;	—·— —·—
Грис пшен.	7·75— 8·50;	—·— —·—
Грис житний	7·65— 7·85;	7·75— 8·00
Грис ячмінний	—·— —·—;	8·50— 8·75
Мука пшен. люксусова	—·— —·—;	36·00—38·00

Тенденція удержана. Інші ціни незмінені.

Набіл: Маслосоюз платив 14.XII за 1 кг. масла дес. 3·00; за 1 л. молока 20 сот., за 1 л. сметани 70 сот., за 1 копу яєць 5·40—5·60 зл. — Тенденція на яйця звишкова.

Мід: Кооп. „Рій“ продає мід: липовий 3 зл., гречаний 2·40; з різних цвітів 3, гірський 3·80 зл. за 1 кг.

Живина: Безроги на бекони 60 сот., товщені 70—80 сот., телята 40—60 сот., молоді кури 90 сот., за 1 кг. живої ваги. Гуси штука 2·50 зл. качки 1·30 зл. Тенденція устійнена.

Ціни битої птиці з птахомясарні „Маслосоюзу“ за 1. кг. від 14. XII.

Рід:	Добірні:	I-а	II-а
Кури молоді на печення	1·65	1·50	1·40
Кури на росіл	1·65	1·50	1·40
Качки	1·45	1·30	1·10
Гуси	—	1·30	1·05
Індики	1·75	1·65	1·55
Пантарки (за штуку)	3·00		

ЖЕРТВИ

Для голодуючих на Великій Україні:

Гр. катол. уряд парох. в Звертові, п. Куликів зл. 7·61 (збірка).

Всіх наших ВП. Передплатників і Читачів просимо по можности полагоджувати всі свої орудки у фірм, що оголошуються в „Новій Зорі“.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Порядок Богослужень у храмовий празник в церкві св. Николая у Львові. — Навечерія празника понеділок 18 грудня 1933. — О годині 16·30 Всеночне, Наука, Суплікація, цілування мира з Мощей св. Николая в Барі. — Второк 19. XII. 1933. Год. 5 рано Утреня, год. 6, 7, 8 і 9 читані св. Літургії, год. 10 торж. співана Служба Божа, год. 10·45 Проповідь, год. 13 Водосвятіе перед церквою і обхід, год. 16 Вечірня, Наука, Акафист до св. Николая, Суплікація, Обхід з Найсв. Тайнами наоколо церкви, Благословення, Панахида і цілування св. Мира. Слухання св. Сповіди вірних в Навечерія від 16—20 і в день празника 19. XI. від 5 — 13 год. — Середа 20 грудня Попразен храма: Год. 7.30 рано читана Служба Божа, — Год. 8.30 рано співана Служба Божа за упокій парохіян з Соборним Парастасом.

211—1—1 свящ. В. Лончина, парох.

ЖІНКА з інтеліґентної родини з трьома нелітними дітьми находиться в крайній нужді. Просить отсею дорогою о ласкаві, хочби найменші датки. Слати до Адміністрації „Нової Зорі“ для „Нещасної“. 209 — 1 — 3

СОЛІЦИТАТОР НОТАРІЙНО-АДВОКАТСЬКИЙ, з дволітною практикою, ПЕРШОРЯДНИЙ ТАБУЛЯРИСТ, пише на українській і польській машині, шукає заняття в нотаря або адвоката. Ласкаві зголошення до Адміністрації „Нової Зорі“ під „Солідний“.

209 — 1 — 2

Б. лікар заграничних клінік і воєв. клініки хоріб жіночих і положничих в Познаню
212 всіх наук лікарських 1-2

Др. ЯРОСЛАВ ШАЛАУТА

отворив канцелярію в Борщеві, дім Ант. Дроздовського.

На цілій кулі земній нема такого народу, в котрім булаб така культурна родина, яка хочби раз на рік не спровадила хоч одної-двох книжок перед Різдвом Христовим. Тим власне стоїть тепер культурна продукція і без того мусить упасти.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

(Ціни в зол.):

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3·—
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80
Ч. 5.	Я. Л.: **Секти й сектанти**	0·60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1·50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0·95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3·—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2·—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті.**	0·50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві.**	0·60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0·80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. ІІ.**	2·—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки).	0·40
Ч. 17.	**Еп. Гр. Хомишин.** Пастирський Лист про політичне положення.	0·40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1·80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0·50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2·—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1·—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї**	0·25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист).**	0·40
Ч. 24.	А. Ч.: **Українська молодь Христові**	0·60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?**	0·30

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук:	**Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3·00
о. Д-р Т. Галущинський:	**Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0·20
Д-р С. Томашівський:	**Десять літ українського питання в Польщі**	1·50
Д-р С. Томашівський:	**Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1·00
Д-р Ст. Томашівський:	**Про ідеї, героїв і політику**	2·00
О. Назарук:	**Роксоляна** (повість)	12·00
О. Н.:	**Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0·50
Проф. Л. Коплєр:	**Реліґія й політика**	1·80
С. Томашівський:	**Історик, політик, публіцист**	1·00
А. Ч.:	**На калиновім мості** (Листи до молоді)	0·80
Д-р Осип Назарук:	**Католицький журналіст обвинуваченний за державну зраду**	1·30
Станислав Лось:	**За конструктивну політику на Червоній Руси**	1·00
Гадяцький Договір.		0·60

СПЕЦІЯЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУҐ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР бувший довголітний лікар асистент дерматольог. клінік

в Берліні, Відні й Празі

орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.

другий вхід з улиці Собєського ч. 2.

Тел. 51-68 Сепараткові ждальні

КІНА

АДРІЯ: Горячка праці.
АТЛЯНТІК: Ревізор з Петербурга.
КАСІНО: Нині живемо.
КОПЕРНИК: S. O. S. (Ледова гора).
МАРУСЕНЬКА: Сабра — діти Палестини.
МІРАЖ: Жінка шпіон.
МУЗА: Таємний остров.
ПАЛЯС: Утеча перед шлюбом.
СТИЛЕВЕ: Ромео і Юльця та ревія.
УТІХА: Чудотворець і ревія.

НЕДУҐИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза леґенів є невмолима і щорічно, без ріжниці полу, віку і стану, скошує міліони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan Age“** Гонсецького, що, влекшуючи виділювання флеґми, скріплює орґанізм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла й усуває кашель. Уживається 189 за порадою лікаря. Продають аптики. 12-х

Найбільший вибір можна набути готовий на міру приписовий ШКІЛЬНИЙ МУНДУРОК І ПЛАЩ, як також студентські матеріяли в дуже великім виборі у фірми

Яків Валлях і Син

ЛЬВІВ, РИНОК 33. Тел. 47-16.

Солідний товар. Ґарантія на першорядне викінчення.

РІК ОСНОВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 26-? Вибір великий!

Одинока своєрідна й найліпша паста до взуття

49—50

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51. — Тел. 60-04.

206-2-10

МЕБЛІ всякого рода найдешевше можна набути лише в новоотворенім магазині

ЛЬВІВ, вул. ВАЛОВА Ч. 11а.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм.) за текстом 20 сот., в тексті 30 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5. Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер, 21 грудня 1933. Ч. 97 (695).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Україна в міжнародних комбінаціях

Жидівський „Момент“ доносить з Москви: В совітських кругах викликала занепокоєння стаття часопису „Дейли Мейл“, яка накликує до військового союзу Англії з Німеччиною і до підпертя плянів Гітлєра. Сі пляни м. і. полягають на відірванні України і Білорусі від СССР. До сего військового порозуміння повинні бути втягнені також Франція і Польща. За можність кольонізації тих просторів Німеччина зрекласяб на все претенсій до Поморя і Познанщини та рурського басейну. Польща малаб дістати частину „німецької добичі“, то зн. часть України з Одессою як портом. — Так все торгують країною, котра не зуміла вибороти собі самостійности.

Проєкт удержавнення торговлі збіжжам

Міністр рільництва Наконечнікоф-Клюковский також за тим.

На засіданні буджетової комісії сойму посол Стройновский (ББ) реферував справу буджету мін-ва рільництва і рільних реформ та оборотового фонду рільної реформи. Референт висказав погляд, що треба знести свобідний оборот рільничими продуктами й установити примусову форму орґанізації збуту тих продуктів. Така орґанізація забезпечилаб рільництву вплив на висоту цін. Притім зниклиб посередники. Річ дуже характеристична, що референт заявився за такою примусовою формою, хоч етатизація в области лісної господарки дала тільки страти, що він сам признав. Погляд на потребу удержавнення торговлі збіжжам знайшов апробату міністра рільництва Наконечнікова-Клюковского, котрий заявив, що правительство розважить проблему сконцентрування всеї збіженої політики в мін-ві рільництва. — Здається, що колиб той проект здійснено, то наслідки його булиб передовсім ті, що наступилоб велике збільшення урядництва.

Як товариші готовляться до війни

З Москви доносять: Рада Народних Комісарів видала декрет про кольонізацію Далекого Сходу. Сей декрет має на ціли скріпити там положення Совітів в передбачуванні війни з Японією. Декрет входить в життя з 1-им січня 1934 р. Він передбачує: 1) густіше заселення Далекого Сходу, 2) увільнення тамошнього населення від всяких тягарів на 10 літ, 3) вихования кольоністів на Далекім Сході в почутті спільности інтересів з СССР. Кольоністи могтимуть набувати землю на приватну власність. Платні інжинірів і техніків підвищується на 30%, платні гірників, учителів і санітарних урядників на 20%, бюрових урядників на 10%. Платню червоній армії підноситься на 50%. — Сей декрет стоїть у звязку з останніми подіями на Далекім Сході. „Московська Правда“ пише, що імперіялістичні держави порозуміваються в справі аґресивних плянів супроти СССР на Далекім Сході. Між Голяндією й Анґлією вже осягнено порозуміння в справі Заґанґесової Індії. Загальне положення на Далекім Сході, пише дальше „Правда“, подібне до положення в 1914 р. Та ледви чи Японія зажде з війною аж товариші там закріпляться.

В Москві згоріла черезвичайка

Вязні горіли живцем. — Пожежу спричинили самі чекісти з пімсти за „чистку“.

З Берліна доносять: Щойно тепер продерлися з СССР вісти, що будинок ГПУ в Москві на Лубянках згорів дня 3 грудня бр. Пожежа тривала від рана до 12 год. вночі. Весь район пожежі окружено військом і міліцією. В огні мало погибнути богато вязнів, котрих мимо пожежі не випущено з тюрми, з боязни, щоб не повтікали. Підчас пожежі час до часу наступали вибухи. Пожежа повстала наслідком підпалу. Як справників підпалу вказують на самих чекістів, серед котрих переведено чистку під проводом всесоюзного прокуратора Акулова. У висліді чистки увязнено 10 чекістів за ріжні зловживання. Вступне слідство мало виявити, що пожежа вибухла наслідком того, що кілька чекістів поспішно палили документи, які могли скомпромітувати їх самих або їх покровителів. Совітська цензура рішучо заборонила заграничним кореспондентам повідомляти заграницю про пожежу. Тому вістка про се наспіла до Берліна окружною дорогою.

Важні наради в Лондоні

Анґлія хоче довести до порозуміння між Францією і Німеччиною.

Аґенція „Райтера“ доносить: В Лондоні відбуваються дуже важні наради. Анґлійське правительство стоїть у безперервнім контакті з Римом і Берліном та докладає всіх зусиль, щоби довести до успішного висліду переговорів між Францією та Німеччиною. Анґлійський уряд уважає, що й італійське правительство допоможе тим зусиллям. Та переговори між Францією і Німеччиною стрічають труднощі.

Війна з мишами в „раю“

Рада „Народних“ Комісарів в Харкові оповістила постанову „про боротьбу з мишами“. В ній пишеться, що в „звязку з незадовільною орґанізацією боротьби з мишами від тресту боротьби зі шкідниками та його місцевих органів, а також майже цілковитою бездіяльністю орґанізацій... треба зосередити заходи в районах, колгоспах, радгоспах, які є основні вогнища значного поширення мишей... У частині районів України миші розмножилися в масовому числі. Місцями 1 мишаче гніздо припадає на 1 м²! Так отже „будову соціялізму“ крім всяких контрреволюціонерів саботують і миши! Предкладаємо совнаркомові УССР заложити на Соловках окремий табор для... мишей. Бо коли зїли котів, то нема кому ловити мишей.

Не вистарчить, що Ви виповіли в ПЗУВ обезпечення 1/3 частини вартости своїх будинків і обезпечили її в Т-ві Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

ВИ ЩЕ МУСИТЕ НАЙДАЛІ ДО 25. ГРУДНЯ Ц. Р.

викупити свою будинкову полісу на 1934 рік у приналежній аґенції Т-ва Взаїмних Обезпечень „ДНІСТЕР“.

За сумління світа

Пресова Конференція у кардинала Інніцера.

Від власного кореспондента.

Як відомо, недавно склався у Відні міжконфесійний комітет для несення помочи голодуючим в совітах. На його чолі станув сам архиепископ Відня, кардинал Інніцер. Недавно тому відбулася в тій справі в митрополичій палаті численно обіслана пресова конференція. Кардинал, застерігаючись проти поширюваних злобних вістей про згаданий комітет, щераз рішучо заявив, що зачата ним акція се чин наскрізь гуманітарний і як така не має з політикою нічо спільного.

Се неоспоримий факт, говорив він, що за останні місяці вимерли з голоду міліони людей на Україні й Кубані. Їх передчасна смерть се в великій части наша вина, вона обтяжує наше сумління, бо ті люди могли бути врятовані, колиб в час була подана їм належна підмога. Та ще більше лихо на переді: тій країні горя і смутку загрожує страшне нещастя саме тепер, в обличчі нового переднівку, який перед нами.

І тому наше завдання і повинність — подвоїти наші зусилля, щоб той час нас знову не застав неприготованими. Ходить про те, щоби потрясти сумлінням світа до глибини людського співчування і змобілізувати людей доброї волі проти великої грози нової голодової катастрофи на Україні.

В найблизших днях відбудеться тут нарада репрезентантів вже істнуючих в ріжних краях комітетів підмоги, щоби дотеперішним відірваним зусиллям надати спільну форму ділання і намітити певні напрямні шляхи. Дотеперішні спонтанні вияви симпатій для зачатого діла, дають нам право числити на деяку підмогу широкого загалу, але щоб та підмога була загальна, як того вимагають просто незмірими розміри загрозливого нещастя, — на те потрібна передовсім випробована зброя новочасної преси.

В вичерпуючім докладі представив ген. секретар д-р Амменде теперішну ситуацію на полудні Росії. Жнива, говорив він, лиш на короткий час злагіднили та не усунули голодової змори на Україні і треба лякатися, що вона незабаром поверне з іще більшою і брутальнішою силою як було дотепер. Теперішна голодова катастрофа обняла знаменним випадком трохи не виключно полудневі полоси совітського Союзу, отже землі, які з давендавна належать до найурожайніших в цілій Европі. Поява тої язви ріжниться від появи з рр. 1921—22 тим, що причина її лежить сим разом поза межами природного явища. Ні катастрофальна посуха не спалала дозріваючого збіжжа на пні, ні зливні дощі не зростили вже зібраного жнива. Навпаки, совітські жерела Москви, відпираючи заграничні ствердження голоду на Україні, вказують на розмірно добрі жнива. А мимо того вимирає Кубань і вимирає Україна! Мимо того з голоду

МІСЯЦЬ ГРУДЕНЬ ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ВІДНОВЛЕННЯ ПЕРЕДПЛАТИ.

натрудоватілі тіла, старечий, зівялий вигляд дітей-кістяків і спорадичні випадки людоїдства до роспуки і божевілля доведеного населення тих країв... Правда в 1921 р. довготриваюча посуха в центрі Росії спалила була на пні дозріваюче збіжжа, викликаючи у висліді явище великого голоду, але не менше правда, що в той час колективізація земельної власности існувала ще тільки в теорії большевицьких проводирів. Зате в 1932 р. по свідоцтву совітських жерел колективізація землі на Україні обняла прискореним, „ударним“ темпом $^{3}/_{4}$ врожайного простору! Такого поспіху не виказала ні одна інша країна Совітського Союзу. І тут причина лиха: там де винна система, не поможуть ані врожаї ані добрі жнива! Форсована індустріялізація землі й то в першу чергу чорнозему України — мусіли скорше чи пізніше довести до неминучої реакції й до катастрофи. З силою елементарного явища природи потрясає се основами країни і грозить загибіллю міліонів.

Та якіб там не були причини голодової катастрофи в Совітськім Союзі, вони нас тепер мало обходять. Що нас під сю хвилю живо інтересує, се факт, існування нещастя, ся болюча дійсність, що невинно гинуть міліони людей, яким можна помочи. Вони можуть бути врятовані, коли тільки ми захочемо того. І в тім наше завдання! Заснований тут недавно заходом кардинала Інніцера міжконфесійний комітет допомоги, повстав як самозрозумілий висновок ідейних заходів і закликів цілого ряду установ і приватних, високопоставлених осіб, як Галицького гр.кат. Епископату, кардинала Інніцера, світового Союзу церковної помочи, Европейського Конгресу Національностей і инших. На жаль тим голосам чоловіколюбної реакції, протиставилися зединені сили політичних чинників, яким політичні цілі і згляди важніші ніж моральної повинности. Високоідейне змагання норвежського президента міністрів д-ра Мовінкля поставити справу голоду на Україні на порядок нарад Союзу Народів і тим проломити леди холодної байдужности, притуплено тим, що ізза політичних зглядів передано ту справу Міжнародному Червоному Хрестови, де вона і застрягла. Крім того в обороні Совітів та посередно проти акції допомоги голодуючим на Україні виступив несподівано бувший преміер Франції Еррio. Сей ніким неочікуваний випад тимбільше прикрий, що той сам по собі чистий характер обтяжив себе великою відповідальністю за страждання міліонів! Та відвічальність видалася і самій французькій пресі завелика. Появилися сумніви що до стислости подорожних реляцій Ерріота, яким послідували звіти немов долею висланих туди очевидців, характеру просто революційного. Стало ясно, що п. Ерріо, котрий задля обмеженого часу вже фізично не був всилі приглянутися близше справдешнім відносинам краю, впав ще крім того жертвою спеціяльно совітських метод, себто правдивої „потемкініяди“.

Все те показує, як тяжко серед сучасних обставин людському почуванню і ділу гуманітарної підмоги помочи до остаточної перемоги. Супроти того може подекуди здаватися, що справа активної підмоги для загрожених голодовою смертю а то й просто з голоду примираючих ізза політичних перепон згори засуджена на невдачу. Однак тому перечить факт, що згадані висше заклики церковних Достойників і инших орґанізацій найшли в цілім культурнім світі широкий і загальний відгомін. Ціла Европа й Америка вкрилися густою сіттю допомогових орґанізацій, які єднає одна думка, одно бажання: понад віроісповідні і національні ріжниці та крізь політичні перешкоди нести негайну підмогу погибаючим від голоду нещасним мешканцям України! І тому нашим завданням взагалі і завданням преси зокрема є не тільки не завести цего благородного стремління тисячів людей доброї волі, але йому по змозі наших сил помогти приєднанню нових міліонів. —Ст.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і в того приводу в переписку не входить.

Морська минувшість
Західних Словян
В німецькім освітленні.

Polen als Seemacht und Seehandelstaat in der Geschichte von Walter Vogel.*)

Верзальським диктатом з 1919 р. Поляки дістали частину західньо-пруського побережжа. В 1920 р., в околиці Пуцка, відбувся святочний акт обняття посідання, причім польська кавалерія на знак злуки Польщі з морем завела своїх коней в морські филі. Цей символічний акт був повторенням подібного випадку з р. 1433; також тоді польські лицарі і шляхта герцювали своїми кіньми на березі („tummelten“) на знак радости з приводу осягнення морського берегу; також папський Нунцій Маляспіна мав на думці таку саму сцену, коли він 1598 р. навів думку Поляків, що їх панування над морем сягає так далеко, як далеко може зайти кінь не втопившися. За щедрою — фінансовою допомогою Франції в 1924 р. при Ґдині на полудне від Пуцка заложено просторий фундамент під пристань і побудовано місто на те, щоби заступити невигідний і непольський Ґданськ і конкуренцію його упокорити або господарчо зломити. Коли покінчено перші стадії цього діла з гідного признання скорістю, уряджено 31. VI — 2. VII 1932 в Ґдині свято моря при незвичайнім припливі людей з Польщі. При тім міністр Квятковський у високопарній промові зясував значіння справи.

Пан міністер говорив, що тут, на побережжі, відбувалися й концентрувалися найважніші питання Польщі, тут за короля Жигмонта Августа витриснули жерела величі, слави й могутности Польщі. Він викликав спомини з минувшини й ось такими патетичними словами, щоби права й інтереси Польщі історично обґрунтувати: „Якби на побережжах сего моря могли до нас промовити улетівші й забуті століття історії, якби тут... сьогодні з филь моря явився привид затоплених кораблів, якби нині могли явитися тіни і духи лицарів і жовнірів, які тут боролися й тут упали від найдавніших замерклих часів Словяно-польської історії, і якби бодай на хвилю вони повернули до життя, ті всі жертви, ті напруження і ті думки і всі люди, які в імени Польщі кріпко держалися й орґанізувалися протягом одного тисячоліття, тут на тих побережжах балтийського моря, — то в день сьогоднішнього „свята моря“ на просторі многих соток кільометрів побережжа залунавби одинокий, могутний, нескінчений клич від Одри аж до Клайпеди: „Най жие Польща!“..

Німецький учений д-р Фогель не погоджується з виводами і представленнями, які польська наука посвятила сьому „Drang zum Meere“ в переконанні, неначеб ті річи дійсно були центральним пунктом польської історії. Наше завдання — говорить німецький автор — предметовою критикою виказати, яка була історична дійсність.

Словянські племена по західному свідоцтву історії й археольоґії доперва між 6 і 7 стол. дійшли до полудневих берегів остзейського побережжа. Були ними Оботрити в нинішній Ваґрії й Мекленбурґу, Лютики над долішньою Одрою й Поморяни між Одрою й Вислою, котрих в вузшім значінні уважається за „мешканців моря“ й котрі пізніше в західній частині з Лютиками злилися в одну цілість. Всі ті Словяни, що не дається заперечити, виказали обізнаність з морем. Німецький автор старається сильно піддержувати переконання, що між Словянами там все жили Німці, що міста там були мішані, що торговля була в руках Німців, та що Ґермани, передовсім скандинавські Ґермани, Вікінґи й Нормани, були учителями Словян в мореплавстві й торговлі.

Всі міста мали там — каже — характер мішаний. А хоч Словяни з острова Ругії виступали як страховиті Вікінґи й нападали на Данію, на норвежську Конґегелю над Катеґатом, на стару Любеку й т. д., то в другій половині 12 стол. данський король Вальдемар Вел. положив раз на все кінець напасливим Ругіянам.

Та що все те має спільного з Польщею? — питає автор. Польська державність в половині 10 стол. вийшла знад середущої Варти. Чи Мешко фактично мав владу над Поморянами, не дається сказати нічого певного. Старалися й другі королі опанувати Поморя, але це їм не вдавалося. Не про море тоді ходило, а тільки про карні експедиції або взагалі про здобуття. Та інтересу господарського ні політичного в посіданні моря вони на оці не мали й ніякого містичного „дранґу“ до моря не виказували. По звідомленням літописців заходи й енерґія Поляків були звернені на полудне, в сторону Чехії й полудневого сходу, отже на континент. Поморя вело своє осібне від Польщі політично-культурне життя й між мореплавними Ругіянами та східними морськими Вендами й між претенсіями Поляків нема найменшого звязку.

Польські історики поповнюють ту невластивість, що все, що відноситься до інших, прибережних, Словян — відносять до Поляків і Польщі. Коли в стрефі балтийській щось змінилося, то се була фактична зміна властивих панів. До 12 ст. над морем панували Данці і Скандинави, а з бігом 12 ст. торговля й мореплавства переходить до рук Саксів і Фризів. В 13 ст. вони всюди здовж побережжя будують міста й торговельно обхоплюють всю ту область. Рідке ще на балтийському побережжі німецьке населення скріпив значно своїми кольонізаторськими здобутками Хрестоносний Орден. І він як третий суперник виступив у спорі Поляків з бранденбурськими володарями за гирло Висли й за Ґданськ. Певно, що для польського купецтва й для уряду залежність їх господарства від Ганзи й Ордену була невигідна. Як супротив цьому підпирав польський уряд примус купців до краківського постою й складу (Stapelzwang), а пруських купців виключив від зносин з галицькими й угорськими торгами.

Виминути в торговлі Ґданськ і хрестоносну Прусію через спрямування торговлі просто на захід через Росток до Фляндрії — Полякам не повелося.

Як відомо, цю неприємну справу польський король Казимир полагодив з Орденом 1343 р. в Каліші, де він просто зрікся прав Польщі до Поморя. Був він тоді занятий окупаціею Галицьких земель і дбав, щоби не допустити туди литовських князів, бо через те могла наступити злука Галицько-Волинських земель з Литовськими.

Балтійська проблема виступає різкіше доперва в 15 ст. Після пораження Ордену і після відпаду пруських станів (міст і шляхти) від Хрестоносців і потім після другого пораження закінченого 1466 р. Західна Прусія і хелмська земля й деякі кусні на схід від Висли злучилися в персональну Унію з Польщею. Одначе Ґданськ і після узнання польської влади (Oberhoheit) казимирівським привилеєм (Privilegium Kazimirianum) з 1457 р. зумів зберігти майже незалежне становище. Мимо ограничення його могутности Ґданськ служив вірно польській короні. І німецькі купці з Ґданська й нідерляндські й англійські отворили західні ринки для польського збіжевого й деревного експорту.

Вибудувати власну національну торговельну маринарку Польща не могла, бо були все якісь труднощі. А були ними — то недостача досвідченого персоналу, то що інше (здається опір Ґданська), досить що й потому Польща не розбудувала своєї власної торговельної фльоти. Вкінці не було се згідне з духом часу, бо торговлю тоді звичайно віддавано приморським містам. Так через Ґданськ переходила половина збіжжа. Другу половину виправляли через свої пристані Прусія і Литва (очевидно й руські землі). Отже се неправда, неначеб через Ґданськ переходив весь експорт й імпорт — що найважніще, до того всього бракувало аж до 16 ст. відповідного державного наставлення. До 16 ст. всюди існують станові держави (міста, шляхта, хлопство) під княжою владою.

Держави територіяльні (Der Territoriale Flächenstaat), які насамперід повстають на Заході (Анґлія й Португалія, на півночі Швеція), вже складаються з етніч-

*) Гл. „Н. Зоря“, чч. 95 і 96.

ної цілости. Від біди на таку етнічну цілість похожі держави зложені з покревних народів під владою спільного володаря. Доперва сильна абсолютна влада дала можливість творити одноцільну націю й сильну державу. Від часів появи однородних держав на княжих дворах та в їх канцеляріях повстають плятформи під загально народньо-державну господарку. Але в 16 ст. ще не треба перецінювати того напрямку в Польщі, бо з заходу все приходило з опізненням. На заході 16 століття витворює підстави до творення корабельної комунікації і зрозуміння вартости торговельної фльоти для міжнародних торговельних цілей. Се пішло від Еспанії й Португалії, а звідтам перейшло на Англію і Нідерляндію і т. д. Данія і Швеція, котрі пізнали вартість торговельної фльоти через боротьбу з німецькою Ганзою, перші з північних держав (за Христіяна III в Данії а за Ґустава Вази в Швеції) створили сталі воєнні й торгові фльоти під владою своїх королів.

Ті всі західньо-европейські розуміння й напрямки доходили до Польщі й доторкували її. Тай конкуренція й тертя на Балтийськім морі між Данією та Швецією, й охота тих країв влізти в територію Ливонського орденў, котрий розпадався, наказували Польщі подумати й собі про оборону побережжа. Найсильніше вразило Польщу опанування Москвою Нарви, бо через те влекшено імпорт до Москви военних артикулів з заходу. Та богато з того не вийшло для Польщі. Як треба було Польщі кораблів, то проти Шведів, що настирливо напирали на балтійське полудневе побережжа, чи проти кого іншого, то Польща поручала ґданським Німцям або Німцям з Прусії, будувати розбійничі, каперські кораблі, беручи їх чинність на свій рахунок і даючи їм свою опіку. А що від таких ризиковних способів боротьби терпіла міжнародня торговля на Балтийськім морі, проте інтересовані в ній Англійці, Голяндці, Французи й навіть сам Ґданськ виловлювали і нищили такі кораблі. Жигмонт Август хоч нерадо мусів залишити таке підприняття. Наслідник останнього Ягайлонця Жигмонт Ваза для боротьби зі Швецією збудував 7 кораблів (1626 р.), але всі вони були заповнені німецькою залогою й німецькою командою. Всю ту невеличку фльоту знищили Шведи в гирлі Висли. Недобитки з доповненням нових одиниць віддав польський король на скріплення цісарської Габсбурської фльоти й так морська военна фльотова творчість Поляків найшла свій кінець.

Неплачена залога розбіглася, а дещо разом з кораблями піддалася 1632 р. Шведам. Ще тільки останній Володислав IV відновив програму будови военної фльоти для створення „польської Генуї“, та Сойм відмовив своєї грошевої помочи а Ґданськ не хотів платити своїх датків з з морського цла — й гарний плян зійшов на ніщо. Опісля вже більш такої спроби не поновлювано...

Отже збираючи свої виводи докупи робить німецький автор такі заключення:

1) При найдавнішім стараннї Польщі поконати прибережних балтийських сусідів не було ніякого ґеополітичного тиску до моря („Drang zum Meere“), бо така думка була поза горизонтом часу а як дещо Польща осягнула з побережжя, то ніколи не йшла з тим в парі дбайливість польських володарів підіймати заморські й мореплавні інтереси; 2) що аж до найновіщих часів ніколи не існувала польська торговельна фльота, з польськими кораблями, польською залогою, під польською флягою (крім кашубських рибацьких човнів), 3) Польська „военна маринарка“ 16 й 17 ст., яка менше складалася з властивих военних кораблів, а більше з кораблів каперських, мала виключно німецький характер. — Автор додає: Нехай з того читачі заключать, що властиво зі споминів минувшини наведених міністром Квятковським треба задержати в памяти.

Якіж властиво були причини, що засудили на смерть маритимну польську політику останніх Ягайлонів і Вазів? Причини полягали на тім, що до успіху не доставало суто народніх і ґеографічних умов, бо Ґданськ умів удержати свою незалежність і свій німецький характер. А по друге міродайна в усьому польська шляхта в своїй більшости не мала зрозуміння й інтересу до морської політики. — І як Іван Собіский, так підносив чар польської „золотої вільности“, який падав також на західньо-пруські стани, а ганив абсолютизм Гогенцолєрнів, то власне та „свобода“ й недостача абсолютизму були причинами, що польська держава не виросла на сильну національну державу. І се було причиною того, що морська ідея не запустила коріння в польськім народі. — *В. І.*

З краю

І Товмацька земля діждалася великого дня, першого Шашкевичівського обходу. Це рухлива Марійська Дружина взяла на себе переведення сього діла. Мимо великої студени в неділю, 3 грудня, саля виповнена по береги, а ті, що їм місце припало коло дверей, ізза студени мусіли піти домів. Публика добірна. Поведення культурне. Як перший виступ Марійської Дружини на Стрітення темні духи приняли нечемними визовами, голосними кпинами, оден навіть свистом, так тепер царювала тиша; всі з запертим віддихом слідкували за точками програми. З вдоволених лиць можна було вичитати запит: Чи се можливе, щоб Товмацькі діти на щось подібне спромоглися?

І слухала своя громада Псальмів Руслановых, виголошених удачно малим школярем Готюдом; в уяві всіх неначе віджив „Бандурист“, що його ніженько і з повним зрозумінням віддав ученик Мелінишин. Великою несподіванкою для слухачів був реферат абітурієнта Яворського на тему: „Значіння Шашкевича для Галичан“. Тема так красно опрацьована і так плавно по мужеськи з памяти виголошена, що заслугує не лиш на повне признання, але й на випечатання.

Хори під умілою рукою п. дир. Дуди відспівали: Заспів, Не згасайте ясні зорі і Ой зза гори камяної. Голоси чистенькі вимова без догани, динаміка природна, а все вказувало, що дириґент і дружина не вигладжували пісень прихапцем, але солідно підготовлялися, заки виступили на сцену. А вже коли хор почав співати трудний псалом „Блажен муж“, тоді ціла саля наче завмерла. Наче вода спокійного Дністра плила пісня мельодійно, гладонько, аж змоглася в могутну фуґу для замаркування Товмацькій области, що Божі вороги будуть застиджені й на цьому місці засіяє святиня Бога! О, якже гарно Дружина віддала той псалом; які красні почування й надії вливала в серце слухачів тої округи, котру доси уважали за нездобуту твердиню всего того, що до Бога не веде, а відводить, що не єднає-лучить, а розєднює. Длятого велика вдяка належиться п. дир. Ворончакові, що з Станиславова доїздив на проби того псальму.

Вечір Маркіяна закінчився сценічною виставою Луцика: „Сироти“. Влучно поступив провідник Марійських Дружин добираючи таку поучаючу штуку, а не модерну. Це факт, що діти збитою лавою облягли сцену і підчас павз між актами самі коментували хід подій і спорили між собою, як акція скінчиться. І переважила в них гадка, що „бідна мати відшукає дитину“.

Дорога Марійська Дружино! І ви, любі Діточки! Працюйте так далі совісно, благородно, чесно і чистонько, як доси, то і ви за Божою допомогою відшукаєте свою матір. — Учасник.

Що тепер найлучше поплачує

З Парижа доносять: Фабрики зброї й амуніції Шнайдера і Крезо оповіщують, що постановили виплатити дивіденду по сто франків від акції, так само як минулими роками. Чистий їх зиск виносить за останний рік 25 міліонів франків. — Факт що тепер найлучше поплачує фабрикація зброї й амуніції свідчить, що мир не може бути довго тривалий.

Зміна конституції

Права президента мають бути значно поширені. — Сенатська „еліта“. — Незайманість послів дуже обмежена.

На засіданні членів соймового клюбу ББ пос. Цар виголосив реферат на тему зміни конституції. В рефераті представив отсі тези: Права президента РП значно поширюється. Він іменує і відкликує презеса Найвищого Суду, презеса Найвищої Контрольної Палати, начального вожда, ґенерального інспектора збройних сил, вказує кандидата на президента, покликує суддів Державного Трибуналу, скликує сойм і сенат та заряджує віддання членів правительства під осуд Державного Трибуналу. Президента РП вибирають так: Одного кандидата предкладає уступаючий президент. Другого вибирають збори елєкторів, зложені з 50 послів, 25 сенаторів, премієра, презеса Найвищого Суду, маршалів Сойму й Сенату. Про вибір між двома кандидатами рішає плєбісцит. Коли уступаючий президент згодиться на кандидата елєкторів, тоді плєбісцит відпадає, а сей кандидат стає президентом. Сенат вибирають на 6 літ. Перший сенат по введенні в життя нової конституції вибере т. зв. еліта, т. зн. власники „Хреста Незалежности“ і „Віртутї Мілітарі“. Сойм має право ухвалити заяву недовіря для правительства, одначе правительство уступає щойно тоді, коли те саме ухвалить сенат. Право посольської незайманости має бути дуже обмежене. Посол не відповідатиме лише за діяльність в соймі. Натомість за діяльність поза соймом суд може потягнути посла до відвічальности так, як кождого іншого горожанина. Коли посол виголосить в соймі промову, що має ціхи державної зради, відповідатиме перед Державним Трибуналом. Сі „тези“ будуть зголошені на соймовій конституційній комісії як матеріял до проєкту зміни конституції, внесеного клюбом ББ.

Велика втрата

† **Володимир Леонтович,** український письменник і громадянський діяч, помер у Празі 10 грудня 1933 р. Леонтович народився 24 липня 1866 р. в Оріховщині на Лубенщині в родині великих землевласників. Ґімназійну науку відбув у Лубнах і Прилуках. Університет скінчив у Москві. Національна свідомість збудилася в нього в студентських часах. Зміцнив її Василь Семиренко, відомий український маґнат, меценат і промисловець. Пок. Леонтович був членом „Старої Громади“ у Київі і ТУП-у (Товариства Українських Поступовців). Перше його оповідання „Солдатський розрух“ появилося в Галичині 1901 р. Відтак слідувало друге „Пани і люди“ та „Per pedes apostolorum“. Співробітничив у „Зорі“, „Київській Старині“, Л.Н.В-у, „Громадській Думці“, „Раді“, „Українськім Голосі“ і ін. Був одним з трьох видавців першого українського щоденника на Наддніпрянщині „Громадська Думка“. В 1918 р. був членом Центральної Ради. В жовтні тогож року був короткий час міністром земельних справ в кабінеті Лизогуба за часів Гетьмана Скоропадського. За кордоном, після окупації України большевиками, видав „Спомини утікача“, „Хроніку родини Гречок“, „Оповідання“ і співробітничив в уенерівськім „Тризубі“ під псевдонімом „Давній“. Залишив у рукописах низку праць і „Спомини“. В Празі був головою Т-ва ім. св. Володимира і до останніх хвиль життя брав живу участь в громадянськім житті. На еміґрації проживав у тяжких матеріяльних обставинах. Найбільшою заслугою Його життя була не так письменнича діяльність, як те, що він при помочі своїх знайомств і посвоячень видобував від знакомих великі гроші на українські культурні цілі. В. Й. П.

Не терпеливість в хоробі, не мовчанка при очорнюваннях, не витревалість в молитві і не ревність в апостольських працях заслугують передовсім на вінець, тільки любов, одна любов. (Фабер: Творець і сотворіння).

Лемківська проблема [1])

Під таким заголовком появилася недавно у Львові брошура „Лемка“. *) Автор, добре обізнаний з фактичним станом на нашій нещасній Лемківщині, представляє коротко й ясно роботу москвофільських недобитків, що доводить вкінці до польонізації Лемків. У вступі автор звертає увагу на демагогічну агітацію москвофілів на Лемківщині. Українське громадянство, бачучи безславну політичну смерть москвофільства у Східній Галичині, не реагувало своєчасно на роботу москвофілів на наших західних окраїнах. Москвофільські демагоги перенесли свою боротьбу з українством на релігійну площину і ведуть її, на жаль при допомозі деяких гр.-кат. священиків, в ім'я російського православя. Відтак автор обговорює неславну минувшину русофільського руху від половини XIX ст. До війни царська Росія піддержувала москвофілів матеріяльно й морально. Головні точки їх „ідеольогії“ се культурна і національна едність „русского“ народу та повна негація національної самостійности українського народу. Після війни й розвалу Росії, з повстанням української державности на українських землях відкрилися очи богатьом галицьким москвофілам. Життя заперечило всі їх теорії. Частина молодих найметкіших москвофілів з Вальницьким, Пелехатим та ін. на чолі станула на українськім ґрунті. Решта москвофілів заснувала РСО й інші ґрупки та пустилася на політичне ґешефтярство. Коли в Східній Галичині москвофільство вже зовсім закостеніло і не має ніякого значіння серед народу, москвофільські спекулянти „хліба ради“ кинулися на темну, „твердо-руську“ Лемківщину. В крайно-демагогічний спосіб переконують Лемків, що то Українці спричинили переслідування австрійської влади в осени 1914 р., хоч всім відомо, що під час сеї австро-мадярської „пацифікації“ терпіли немало й Українці. Москвофільські аґенти впоюють в Лемків, що одинокий їх ратунок перед „українізацією“ се перехід на православя. В сей спосіб хочуть відгородити Лемків від гр.-кат. духовенства, що веде боротьбу за душу Лемка. Одначе сі агітатори православя зовсім забувають, що якраз тепер йде в Польщі сильна боротьба за українізацію православя, котра очевидно доведе до побіди українства. А тут православні агітатори обіцяють Лемкам, що дістануть „істінно-русскіх“ батюшок, що „будуть все дармо робити“. Коли Лемки переконаються, що їх обманули з православям, вернуться знов на католицтво, але вже не на гр.-кат., тільки на римо-католицьке і спольонізуються. Так отже москвофіли пхають Лемків у пропасть денаціоналізації. Коли православний „коник“ не має більшого впливу, москвофіли сідають на „сепаратистичного коня“ і на нім виправляють дикі герці. Не досить їм братовбийчої релігійної боротьби, хочуть штучним „лемківським сепаратизмом“ відгородити Лемка від українського матірного пня. При тім всім москвофіли тішаться підпертям польської влади, котра дивиться крізь пальці на всю їх „роботу“ включно з масовим терором на гр.-католиках і грабіжницькими нападами на гр.-кат. церкви. Коли москвофільські аґенти побачили, що „варшавським православям“ далеко не зайдуть, хіба до безбожництва і комунізму, ловлять Лемка на гачок „лемківської окремішности“. „Істінно-русскій“ учитель з Криниці М. Трохановський зладив „Лемківський буквар“, дуже подібний змістом до польського букваря і з такими самими ілюстраціями. Се оден зі способів в ціли пірвання культурних та згодом всяких звязків з українським матірним пнем. Натомість польська преса зачинає зараховувати Лемків до Поляків, лемківський говір до польської мови як її наріччя.

Сей нещасний „Лемківський буквар“ введено вже до народних шкіл на терені цілої Лемківщини з початком сего шк. року. В Старім Санчи твориться спеціяльний учит. семинар. „Тяжко вчений“ п. М. Трохановський обіймив там „катедру лемківської мови“. Краківський „Курерок“ пише, що краще відразу завести польський буквар, бо Лемки се „спольонізовані(!) Волохи“(!).

Дальше автор обговорює справу лемківського епископства. Москвофіли самі піднесли ту концепцію і за ціну „свого“ епископа обіцяють поворот Лемків на гр. католицтво. Автор уважає, що таке ставлення справи понижує авторитет Церкви. В найблизшім часі можуть зажадати свого епископа Бойки, потому Гуцули і т. д. Нової діецезії з епископом Українцем не треба, каже автор. Коли епископом стане москвофіл, Лемківщина стане бастіоном москвофільства. Можливо, що деяка частина Лемків вернулаб знов на греко-католицтво. Одначе тоді повставби великий хаос, бо в однім лемківськім селі будуть: Лемки „русскі“, гр.-кат. і православні, священик гр.кат. „русский“ і православний священик Українець (з Волині). Можливі ще й інші комбінації. Найґеніяльніший епископ не дасть собі ради з тим хаосом. Концепція розвязання лемківської проблеми через створення нової діецезії крие сама в собі велику небезпеку для наших національних інтересів, каже автор. Краківський „Курерок“ пише, що Лемки хочуть переходити на римо-католицтво через москвофільських гр.кат. священиків. „Газета Косцельна“ ч. 11 з 12.III. 1933 р. домагається, щоби створити „стародруську уніятську суфраґанію при латинськім(!) епископстві в Перемишлі“. Отже наперед пропагують православіе, потім потішають Лемка „русским“ епископом (гр.кат.), врешті доходить вже до „суфраґанії“!

Від „національнаво русскаво єдінства“ через „лемківську окремішність“ з ославленим „лемківським букварем“ аж до... „лемківського наріччя польської мови“. Такий то шлях, яким ведуть Лемка при помочи найдикшої демагогії москвофільські „єдінонеділимсько-регіоналістичні“ махери. Коли з української сторони не буде відповідної протиакції, тоді здезоріентований несовісними людьми та перемучений релігійною і національною боротьбою Лемко зачне переходити на римокатолицтво, щоби мати вже раз спокій. В той спосіб крім Лемків-Українців гр.-католиків і православних, Лемків-„русских“ гр.-католиків і православних, повстануть ще Лемки—римо-католики, що скоро спольонізуються, як більшість Українців римокатоликів в Галичині. Такої саламахи наварили на Лемківщині ніби хитрі, на ділі тупоумні москвофільські політики. Серед такого хаосу, каже автор, трудно творити тепер гр. кат. епископство на Лемківщині, бо воно не принесе хісна, хіба заострить ще тамошні відносини. Українське громадянство мусить рішучо запротестувати проти диких експериментів з душею Лемка і приступити до негайної плянової та систематичної контракції проти дальшої демагогічної пропаганди варшавського православя і „лемківського сепаратизму“. Богато завинила тут наша байдужність. Лемко се жертва баламутних теорій, впоюваних йому літами, і найтемнішої демагогії, яку ведуть ті, котрим він ще вірить. Автор кінчить свою актуальну брошуру так: „Здерти луску з очей Лемка і він стане знову безстрашним борцем за віру і народність, а Лемківщина буде як і досі нашим національним бастіоном на західних границях“.

З брошури видно, що писав її чоловік, який глибоко переболів серцем і душею хаос на Лемківщині й хотівби зробити все можливе для ратування її. Одначе не зі всіми його твердженнями можна згодитися. Та про се колись окремо.

[1]) Про Лемківщину або в Лемківщини в звязку з агітацією незединених були сего року статті в отсих числах „Нової Зорі“; 9, 10, 11, 13, 27, 28, 29, 31, 36, 39, 57, 72, 84, 85, 86, 87, 89, 92, 93, 94 і 95.

*) Лемківська проблема. Написав Лемко. Ціна 30 гр. Львів, 1933. Накладом автора. Ст. 16, 8⁰.

ОСИП НАЗАРУК 34

ПАЛАТА ДОЖІВ

Саля Сорок Суддів.

Справедливість в католицькім понятті робить людей найбільше подібними до Бога і навпаки — несправедливість робить людей найбільше подібними до олицетворення всякого зла, діявола. Тут властиве жерело завзятости опору проти несправедливої влади: то жерело моральної натури.

Та що властиво значить чиесь „право“?

І на се питання католицький світогляд дає відповідь найглибшу зі всіх. Той світогляд каже: Все, що під оглядом чести, поважання, власности, свободи і всякого пошанівку належиться духови, сотвореному Богом, щоб він міг сповнити всі свої завдання природні і надприродні, становить його право. Тут все основно узасаднене, так основно, що основніше не можна того узасаднити: бо тут честь, свобода і майно людини звязані з найвисшими її завданнями, спертими на волі Божій. Всяке інше поставлення сеї важної, дуже важної справи мусить довести до своєволі чрезвичайки, все одно, як та чрезвичайка називається і все одно, чи вона буде мати на шапочці пятираменну звізду, вкрадену в Соломона, чи царського вірла з двома дзьобами. Та з другої знов сторони католицький світогляд не знає ніяких прав без обовязків. Отже він каже: Хто живе в якійсь державі, той обовязаний шанувати її закони, — але тільки тоді, коли ті закони не противні законам Божим, обявленим або природним, які в звичайний спосіб Богом нам даним розумом і совістю можемо пізнавати, що се Божі закони. Над сим нехай добре застановляться ті, котрі глупо і фальшиво „вчать“ народ, немовби католицький світогляд ширив безумовний невільничий погляд супроти кождої держави і кождої влади. Се лож. А правда виглядає так, що нема другого такого світогляду, котрий дававби сильнішу підставу до опору проти несправедливої влади, як світогляд католицький. Бо той світогляд спирає опір проти несправедливої влади на волі Божій і на законах Божих, супроти котрих пліснь і піна всяка хочби найбільша сила сильних міра сего.

Через Салю Сорок Суддів переходить якесь мадярське товариство. Одна молода панночка, кілька муцин і провідник, що говорить по мадярськи. Цікавий нарід і цікаве його прибуття в саму середину Европи. Зачинають виринати теорії, що той нарід не прибув в сам центр Европи так собі, але що його спровадили Німці за Оттонів, спровадили очевидно проти Словян, щоби клином розбити їх одностайну масу. І тисячу літ тривав союз Мадярів з Німцями, не рахуючи розмірно дрібних періодів, коли мадярська орда позволила собі погуляти нпр. здовж прекрасної ріки Рену. Розуміється, се було добре право Німців, шукати собі відповідного союзника і трудно їм з того робити зикиди. Навпаки, треба собі брати приклад з їх вірности союзникам в данім випадку, розуміється, коли союзник заслугує на вірність. Мадяри свого часу доходили в своїх походах досить далеко в глибину Італії, нпр. раз злупили до тла прекрасну Больонію. Перехід їх невеличкого чамбулу через Салю Сорок Суддів викликав у мені цілий ряд думок у звязку з католицьким світоглядом, котрий вчить, що все, що строге в обичаях і моралі своїй, буде вивисшене, а все, що під тим оглядом не стоїть на потрібній висоті, занепаде. Людина живе розмірно коротко, отже та засада справджується на ній розмірно скорше, ніж на племени або народі, бо ті живуть звичайно дуже довго. Та до вічних і вони не належать, хоч так думають ріжні засліплені націоналісти. І племена та народи мають свій хлопячий, молодечий, мужеський і старечий вік. І вони мають свої підйоми і свої упадки, свою вину і свою кару, своє життя і свою смерть. І над ними сповняється вічна справедливість Божа, котру ми в духовім обмеженні нашім не все можемо зрозуміти. Та часом е дуже ясні події в области вини і кари народів.

(Далі буде).

Вісти з Рідної Школи

Важне для Делеґатів на Загальний Зїзд Рідної Школи

Загальний Зїзд Рідної Школя відбудеґься у Львові 25 грудня 1933 р. в понеділок (в салі Реміснічої Палати, при пл. Стрілецькій ч. 8, як це було оповіщене). Довідуємося, що трамваї в той день не будуть у Львові курсувати. Початок Загального Зїзду о 9 заг. 10 годині перед полуднем. Кождий делеґат на Загальний Зїзд має виказатися *перед впорядчиками перед вступом на салю* нарад письменним уповноважненням від дотичного Кружка Р. Ш. Уповноважнення має бути з печаткою й підписом Голови та секретаря дотичного Кружка Р. Ш. В сумнівних випадках можуть впорядчики зажадати ще й іншої легітимації, яка моглаби ствердити ідентичність особи. Делеґатами можуть бути тільки члени Р. Ш. реєстровані в даному Кружку Р. Ш., не можуть бути такі члени Р. Ш., що перебувають на области дотичного Кружка Р. Ш. тільки хвилево, переходово, чи загалом не мають осідку на тій области.

Залізничі знижки

Всі делеґати на Загальний Зїзд Р. Ш., що не є державними службовиками й не мають управнень до зелізничих знижок, мають їхати до Львова довільного дня за оплатою повної ціни залізничого білету. Натомість з поворотом зі Львова 25 або 26 грудня (до півночі) 1933 з котрого небуть львівського двірця до своєї кінцевої стації будуть користати з залізничої знижки на 50%, якщо зі Львова до їхньої стації є бодай 30 км.

Дотичні знижкові карти одержать від канцелярії Головної Управи РШ., що буде в день зїзду урядувати в будинку — при вході на салю.

Останні дні шкільного плебісциту

Ще 10 днів перед нами до наладнання й переведення шкільного плебісциту за українською мовою навчання по тих повітах і громадах, котрі сего року досі не перевели ще на своїй области шкільного плебісциту.

1) Пригадуємо і взиваємо пореводити шкільний плебісцит всюди, де останнє правосильне рішення про мову навчання в даній школі має дату з часу до кінця серпня 1927 р., або вчасніше (з 1926, 1925 і т. п.).

2) Шкільні декларації за українською мовою навчання вносити за дітей, котрі на 1. вересня 1934 р., будуть у шкільному віці (від 7-14 літ життя), а саме котрі роджені між 1. вересня 1920 р. і 31. серпнем 1927 р., зглядно — зогляду на новий плебісцит, шкільний розпорядок з 1933 р., про початок шкільного року, котрі роджені до 15 серпня 1927 р.

3) У всіх випадках, де шкільна влада не вирішила мови навчання на минулорічний шкільний плебісцит за українською мовою навчання, — вносити ще в сьому 1933 році шкільні декларації наново й зазначити се в супровіднім письмі при передаванні чи пересиланні шкільних декларацій до приналежного Окружного Шкільного Інспекторату.

4) Зогляду на короткий час, щоб не запізнити наладнання переведення шкільного плебісциту за українською мовою навчання — слати замовлення шкільних декларацій негайно листовно, телеґрафічно або телефонічно на адресу: Книгарня Рідної Школи Львів, вул. Сикстуська ч. 20. або Рідна Школа, Львів, вул. Словацького ч. 14. — Телефон 77-52.

5) Проти всяких перепон з потверджуванням підписів на шкільних деклярациях за українською мовою навчання чи ріжного роду погроз, зловживань, самоволі та всяких можливих безправств з якої небудь сторони — вносити негайно (зогляду на короткий час по змозі телеґрафічно) жалоби і протести до приналежних староств, воєвідських урядів і міністерства, відписи пересилати по українських посольських клюбів і повідомляти *про все скоро й основно* з наведенням місцевости, часу, фактів осіб і документів Правну Оборону при Головній Управі Рідної Школи у Львові, Словацького 14. та слати дописи до української преси.

6) Повітові й місцеві українські діячі особисто відвічальні за своє вчасне наладнання й переведення плебісциту за українськими школами на своїй области. — У Львові, дня 13. грудня 1933. — Правна Оборона при Головній Управі Рідної Школи.

„Польський тиждень“ в Москві

Кореспондент „Нае Фрає Прессе“ пише, що в Москві наступила велика зміна настроїв в користь Польщі. На доказ поправи взаемин кореспондент подає: „Другий тиждень листопада можнаби назвати „польським тижнем в Москві“. В тім тижні відбулося: торжественне приняття польських летунів, великий концерт польської музики і вистава польського мистецтва в Москві. Калінін і Молотов в часі жовтневих парад відносилися до представників Польщі з великою симпатією. Тухачевський по параді на Червоній Площі довший час говорив з польськими старшинами. Всі в Москві стараються вщіпити масам прихильний настрій для Польщі...

Українська проблєма

Праця Преосв. Григорія Хомишина в освітленні польського католицького журналіста.

В краківськім католицькім орґані „Глос Народу“ в чч. 336 і 337 поміщені дві статті п. Фр. Бл. з Тернополя, референта українських справ, п. н. „Українська Проблєма“. Рецензент пише на вступі так: ...„Подаємо тут головні її думки, бо вона знаменито характеризує українську суспільність“. Відтак доволі докладно, місцями навіть дослівно, переповідає ту працю й кінчить так: „Повисші думки се голос здорового розсудку правдивої любови свого народу. Зрозуміння находять наразі лише в малій ґрупі української інтеліґенції, згуртованої в „УХО“ („Українська Християнська Обнова“), котрої орґаном є „Нова Зоря“...

Се вже „належить до фасону“, що кожда польська стаття про Українців мусить мати більше або менше неточностей або перекручень. І тут п. Фр. Бл. хоч при кінці, але таки „не втерпів“ і поплутав УХО з УНО, первісну Українську Християнську Орґанізацію з теперішною Українською Народною Обновою. Такі плутанини, більше або менше веселі є з правила майже в кождій польській статті про Українців. Цікаво, що рівночасно приніс більшу рецензію про працю Преосв. Григорія та його місію також „Wiek Nowy“.

Ревеляції про польського діяча

як конфідента німецької поліції.

Польська преса пише: Знаний комуніст Станислав Ланьцуцкий оповістив в совітській пресі ревеляції про одного з творців ППС (Польської Партії Соціялістичної), а саме про дра Вітолда Йодка-Наркевича, б. польського посла в Ризі й Анґорі. Отож Ланьцуцкий пише, що знає від б. посла Маліновского, що Наркевич був конфідентом німецької політичної поліції в часі німецької окупації. Маліновский оповідав йому, як він сам, коли вже піднялися підозріння проти Наркевича, дав йому нарочно фальшиві інформації — й потому німецька поліція зробила ревізії скрізь там, де він вказав Наркевичеви. До тих ревеляцій ставиться частина польської преси з недовірям і підчеркує, що Наркевич положив *великі заслуги в часі поневолення* Польщі. До того Наркевич поєднався на смертнім ложі з катол. Церквою. Маліновский заперечив ревеляції Ланьцуцкого.

Лікарський фейлєтон

Як віджившлятися зимою

Коли ми літом стараємося себе охолодити відповідними харчами й напитками, то зимою стараємося помогти нашому орґанізмови живою переміною матерії, щоб лекше зносив зовнішній холод. Кожда переміна матерії се спалювання. Отже зимою мусимо дати нашому тілови більше пального матеріялу і ліпшої якости ніж літом. Чим товстіша пожива, тим вона більше тепла достарчає. Наукові досліди виказали, що білок і вуглеводні (мука. цукор і т. д.) дають 4.1 кальорій*), товщ 9.3. Тому нпр. Ескімоси споживають так богато трану. До товстих харчів належать передовсім: масло, смалець, сало, олива, вепровина, гуска, какао, чоколяда і т. д. До пісних харчів додається в зимі більше масла або смальцю. Особливо треба зимою дбати про товстий харч для дітей. Тут помагає сама природа, бо діти вертаючи з ховзанки, санкування, лещат чи просто зі „снігової війни“, мають знаменитий апетит. Зимою треба пити горяче молоко, чай або каву. Алькоголь огріває лише на короткий час. Потім приходить реакція та ще більше охолодження. Тому пияки так легко замерзають. Лещетарі підчас дальших прогульок не повинні вживати алькоголю навіть у найменшій скількости, бо се ослаблює орґанізм і доводить до нещасливих випадків. — (З німецького).

*) „Кальорія“ се скількість тепла потрібна, щоби температуру 1 кґ. води піднести на 1 степень Цельзія.

БОРОТЬБА З СУХОТАМИ

Відозва до Українського Громадянства!

Серед причин смертности у нас перше місце займає туберкульоза (сухоти). На туберкульозу хорує на наших землях в межах Польщі біля 1/4 міліона людей, з того біля 20.000 вмирає річно на цю хоробу. Смертність від туберкульози перевищає 4 кратно смертність від усіх заразливих хоріб взятих разом. Коли зважимо, що смерть від туберкульози забирає переважно людей в силі віку, між 25-тим і 45-тим роком життя, себто у віку найбільшої активности людини, коли зважимо, що туберкульоза затяжна хороба, що на кошта її лікування витрачуємо річно кільканацять міліонів золотих і друге тілько через втрату працездатности хорих на туберкульозу, стає ясним, що справа боротьби з туберкульозою це суспільна справа. Успіх тої боротьби і остаточна побіда можливі тільки при активній участи цілої суспільности; тому обовязок кождої свідомої одиниці — відповідно до знання і засобів приложити свою руку до цієї справи. В культурних краях світу давно вже зрозуміло громадянство вагу боротьби з таким суспільним лихом, як туберкульоза, і внаслідок того захорувальність і смертність від туберкульози в тих краях зменшилася до 1/5, а незабаром настане хвиля, коли туберкульоза там зникне як суспільне лихо.

Найсильніший засіб боротьби з туберкульозою — це *санітарна освіта*, це — боротьба за здоровий побут, гігієнічне житло, за сонце, чистий воздух і воду, за здоровий харч для людини.

Українське Гігієнічне Товариство, що від самого початку свого існування взяло на себе важкий обовязок нести в народ зрозуміння ваги санітарної культури для здоровля суспільности, проголошує місяць боротьби з туберкульозою від 15 грудня до кінця січня і закликує весь культурний загал, взяти чинну участь у протитуберкульозній пропаґанді. Кличемо Вас: Сповніть свій обовязок супроти власного народу! Нехай у місяці боротьби з туберкульозою відбудуться в кождому селі і містечку виклади, відчити і розмови про туберкульозу, в читальнях, школах, кооперативах, філіях культурних товариств, устроюйте протитуберкульозні виставки, читайте і розповсюднюйте протитуберкульозну літературу Українського Гігієнічного Товариства, закладайте *гігієнічні гуртки при існуючих на місцях* товариствах, засновуйте в повітових містах філії У.Г.Т., вступайте масово в члени У. Г. Т-ва! Наші лікарі, студентська молодь і взагалі свідомі одиниці не відмовляться від співпраці в тім великім ділі для добра народу.

За Виділ Українського Гігієнічного Товариства у Львові

Др. Маріян Панчишин, голова — Др. С. Панкевич, секретар

ФАХОВЕ ШКІЛЬНИЦТВО

Вийшов розпорядок мін-ва освіти про організацію фахового шкільництва в Польщі. Се шкільництво поділено на 4 роди: шкільництво промислове, торговельне, рільниче і домового господарства. Промислове шкільництво ділиться на 19 ґруп: гірничу, металеву, електричну, деревну, ґарбарську, волоконну, папірничу, ґумову, мінеральну, технольоґічно-хемічну, будівництва і мірництва, комунікаційну, споживчу, одягову, ґалянтерії, поліґрафічну, кінову, музичних інструментів, косметичну. Богато ґруп сего шкільництва ділиться на підґрупи, яких є 59. Торговельне шкільництво обіймає 2 ґрупи: купецьку й адміністраційно-торговельну. Рільниче ділиться на 3 ґрупи: рільничу, огородничу і лісну. Шкільництво домового господарства ділиться на 2 ґрупи: родинних господарств і збірних. В фаховім шкільництві будуть ведені для поодиноких ґруп школи рівня ліцейного, ґімназійного і низшого та курси для осіб, що спеціялізуються в певних ділянках даного звання. До ліцейних фахових шкіл прийматимуть кандидатів, що покінчили 4-літню ґімназію і мають 16—20 літ життя. До ґімназійних фахових шкіл прийматимуть кандидатів, що покінчили 6 кляс народної школи і мають 16—19 літ. До низших фахових шкіл прийматимуть кандидатів, що скінчили 4 кл. народ. школи і мають 13—17 літ. Наука в фахових ліцеях триватиме переважно 3 роки (в декотрих 2 роки), в ґімназіях фахових 4 роки, в низших фахових школах 3 роки. Орґанізацію фахових шкіл і спосіб ліквідації тепер істнуючих окреслює окремий розпорядок. Представлений тут розпорядок обовязує від 30 листопада бр.

Тільки в релігії і церкві за часів татарського лихоліття заховалася під татарською державою на Україні механічно прищеплена в попередних століттях культура. (В. Липинський, „Релігія і Церква в історії України“).

Вислід міських виборів

у львівськім воєвідстві.

Польська преса доносить: У львівськім воєвідстві заряджено вибори в 38 містах. З того в 14 містах голосування не було, бо там допущено лише компромісову листу ББ. На загальну скількість мандатів 632 листа ББ здобула 538, себто 85%. Поділ мандатів під національним оглядом представляєтьсь так: Поляки 374, т. зн. 59.2%, Українці 65, т. зн. 10.3%, Жиди 177 (28%), Русини 15 (2.4%). Німці 1 мандат (0.1%). Під політичним оглядом мандати діляться: ББ 319 мандатів, себто абсолютну більшість, аполітичні 46, ППС 24, людовці 8, хадеки 10, ендеки 11, ППС (лівиця) 1, Сіоністи 60, Ортодокси 59, асимілятори 4, дрібні жидівські групи 13, Українці разом 65, з того з листи ББ 24, зі самостійних ліст 41, Русини 15 мандатів. Політичний поділ обіймає мандати з листи 1 (ББ) і зі всіх інших.

Чого хоче Гітлер від Франції

„Дейли Геральд“ доносить: Гітлер заявив, що заключивби з Францією договір на отсих умовах: 1) Франція признає мілітарну рівноправність Німеччини без назначування пробного часу. 2) Франція негайно віддасть Німеччині область Саари без плебісциту і без відшкодування. 3) Франція не буде мішатися, колиб Німеччина зачала переговори з Бельгією в справі Ойпену і Мальмеди.4) Запевнить, що не буде мішатися до безпосередних польсько-німецьких переговорів у справі німецької східної границі. Такі умовини Гітлера, каже „Дейли Геральд“, ставлять безпосереднє французько-німецьке порозуміння під знак запиту.

ЧОМУ МУССОЛІНІ НЕ ЛЮБИТЬ ЖЕНЕВИ

Французька преса обговорює заяву італійської преси про можливість виступу Італії з Союза Народів. З того приводу „Журналь“ подає отсі причини, чому Муссоліні не любить Союза Народів: 1) фашизм ставиться ворожо до всего, що поза ним, 2) фашизм є за ревізією договорів, а їх береже Союз Народів, 3) Англія і Франція мають за великий вплив в Женеві, 4) фашизм се ворог парляментаризму, а С. Народів се великий міжнародний парлямент.

СССР не хоче німецьких Жидів

З Москви доносять: Заступник голови Ісполкому Смідович заявив, що СССР приняви жидівських еміґрантів з Німеччини тоді, коли вони згодилисяб поселитися в Біробейджані, жидівській автономічній республиці. Натомість на дозвіл поселення Жидів в европейській частині СССР правительство не моглоби згодитися.

Ніхто з тих, що терплять на ревматизм, подаґру й нервові болі не повинен сумніватися в можливість свого видоровлення, бо богато тих, що терплять, відзискало своє здоровля при помочи Тоґалю. Бо таблетки Тоґаль здержують нагромадження мочового квасу. Нешкідливі для серця, жолудка й інших органів. Попробуйте й переконаєтеся самі. До набуття у всіх аптиках.

Большевики пускають тумана

про привернення релігійної свободи в СССР.

КАП. (Католицька Аґенція Пресова) доносить: В останніх часах з совітського погранича приходять вісти, що большевики видали розпорядок про обмеження протирелігійної пропаґанди на час Різдвяних Свят. Одначе сі вістки, вмисно поширювані большевиками на польськім пограничі, не находять потвердження в донесеннях з Москви. Мається враження, що сі вістки большевики поширюють лише з огляду на заграницю.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Ювилейні свята Духовної Семинарії у Львові з приводу 150-ліття її істнування закінчилися 14 с.м. Архієрейську Службу Божу відправив Преосв. Никита Будка в сослуженні б. віцеректорів Семинарії оо. Паньківського, Малицького, Лициняка й Ґорчинського, префектів о. д-ра Єрми і д-ра Іщака й б. духовника о. прал. Л. Куницького. Проповідь виголосив о. ректор д-р Й. Сліпий. Після богослуження Преосв. Никита посвятив пропамятну таблицю роботи арт. різьбаря п. А. Коверка з таким надписом: „1783 — 1933. В світлу память стопядесятьлітнього істнування Духовної Семинарії за Понтифікату Пія XI і Митрополитування Андрея Шептицького вмуровано сю таблицю Року Божого тисячадев'ятьсоттрицятьтретого в листопаді дня першого — Ректорат“. — Відтак учасники свята перейшли до митрополичої палати, де промовляли о. ректор д-р Й. Сліпий і Преосв. Никита. Вкінці промовив ВПреосв. Митрополит, порушуючи ріжні проблеми нашого церковного життя.

Преосв. Константин Богачевський, гр.-катол. епископ в Америці, призначив день 24 грудня с. р. на молитву та збірки в користь наших голодуючих братів на Великій Україні. Священики мають того дня відправити відповідні молебні, виголосити проповіди, перевести збірки у своїх парохіях і переслати їх до канцелярії Еп. Ординаріяту в Філядельфії.

В Краснопущі при монастирі ОО. Василіян відбулося недавно величаве Марійське Свято. Зійшлося богато народу з поблизьких сіл. Рівнож приїхав зі Львова провідник М. Т. М. о. І. Назарко ЧСВВ. Він виголосив довшу конференцію про сучасний стан Марійських Дружин у нас. Цікаве передовсім те, що богато хлопців доброохотно зголосилося до Марійської Дружини.

Марійська Дружина при Інституті СС. Василіянок на вул. Длуґоша у Львові уладила виставу з життя Пр. Діви в єрусалим. храмі. Драма перероблена з хорватського. Акція її жива, місцями напружена і зворушаюча, передовсім для молоді прикладна. Виведення рівнож мало оставляло до бажання. Непересічні акторські здібности виказали панни Прокоповичівна, Якубівна й Гумініловичівна. Тільки декорація була аж надто вбога, також невміло освічувано сцену. Зачуваємо, що Марійське Товариство Молоді задумує видати сю драму окремою брошуркою, на що вона вповні заслугує.

Рух серед Марійських Дружин змагається. В найближчих днях основується Марійська Дружина Пань у Дрогобичі та в Золочеві.

Останній (16) том „Історії Папів“ Пастора, доведений до 1799., вийшов з друку.

На місійні цілі зложила Італія м. р. більше як 6½ міл. лір. 9 тис. італ. священиків, братів і Сестер працює в місійних краях.

Кардинал Мунделайн (Шікаґо) святкує 25 ліття свого епископства. З того приводу відбулися на його бажання місії в цілій його епархії, які давали вибрані до того місіонарі.

В Єрусалимі вмер у 49 р. життя Ап. Делеґат Бартольоні, б. Нунцій у Ковні. Литовці з того приводу зложили своє співчуття на руки теперішнього Нунція в своїй державі. Колись було трохи інакше...

В Банґкоку (Сіям) вмер французький місіонар, о. Кольомбе, що працював там 61 літ (ур. 1849 р.).

До православного консистора в Варшаві прибув віцепрокуратор Окружного Суду в Варшаві в товаристві слідчого судді і зажадав актів в справі розводів, які православний консистор давав мішаним супружжам (католиків і православних). Консистор просив проволоки, бо не може видати актів без згоди митрополита Діонізія. Рівночасно консистор зобовязався припинити ведення розводових справ до остаточного залагодження справи (ПАТ).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВЛАСТИ НА ВЕЛ. УКРАЇНІ щойно по 15-ти літах пригадали собі про німецьку окупацію України й урядили в Харкові „свято визволення України від німецької окупації“. Услужна большевицька преса на Україні широко розписується з того приводу про... кривавий террор і грабіжницьку експльоатацію України Німеччиною...

ОПОЗИЦІЙНІ КЛЮБИ: вшехпольський і людовий поставили в соймовій комісії внесок на загальне уневажнення самоуправних виборів до громадських рад в 9 воєвідствах. Внесок відкинено більшістю голосів ББ. Одначе референт ББ ствердив, що з цілого терену виборів вплинуло 3.600 виборчих протестів. До сего ствердження референт додав, що се відносно не богато протестів...

СЕНЗАЦІЙНИЙ ПЕРЕБІҐ мало засідання заграничної соймової комісії в Польщі. Голова сеї комісії князь Радзівіл, посол ББ, скликавши її на домагання опозиційних клюбів, заявив: Є право і звичай комісії вести дискусію над заграничною політикою правительства на підставі міродатної заяви того правительства. Такої заяви нема, тому не маючи денного порядку замикаю засіданпя комісії. На запит, коли наступить експозе міністра загран. справ Бека, кн. Радзівіл відповів: за кілька тижнів. Засідання комісії тривало 3 мінути...

ОРҐАН КРАКІВСЬКИХ КОНСЕРВАТИСТІВ „Час“ переноситься з 1-им січня 1934 до Варшави. Там виходитиме під назвою „Dzień Polski“. Одначе передплатники з Галичини діставатимуть його під давною назвою „Час“.

ПРО УПАДОК ПАРЛЯМЕНТАРИЗМУ свідчать такі факти як те, що в Польщі засідання сойму тревало 10 мінут, а в Німеччині вистарчає вже й 8 мінут...

ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ МІНІСТР Бенеш виголосив остру промову, звернену проти мадярської ревізіоністичної пропаґанди в Анґлії. Він м. і. заявив також, що Чехословаччина ніколи не зречеться Підкарпатської Руси.

ПРЕЗИДЕНТ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ Масарик заявив американському журналістови, що війни в Европі тепер не буде, бо „до війни треба чогось більше ніж зброї“. Масарик вірить, що демократія остаточно побідить і в XX ст.

ПРОТИ РЕВІЗІОНІСТИЧНИХ ПЛЯНІВ Німеччини й Італії почала сильну акцію Мала Антанта. В її імени виїхав до Парижа міністр Чехословаччини Бенеш. Тут дістав він від французького правительства запевнення, що Франція не згодиться на перебудову Союза Народів по думці італійського пляну і що взагалі не піде на ніякі уступки по лінії ревізіоністичних домагань Німеччини й Італії.

ГІТЛЄРІВСЬКИЙ „АНҐРІФ“ оповістив статтю, в котрій горячо виступає в обороні Японії. В ній доказується, що японська політична й економічна експанзія подиктована не імперіялізмом, але життєвою необхідністю Японії. Тому держави у власнім інтересі не повинні перешкаджати японській експанзії.

Б. ВИЗНАЧНИЙ СПІВРОБІТНИК ГІТЛЄРА д-р Отто Штрассер, котрого Гітлер усунув з партії за радикальні суспільні погляди, сказав: Гітлєризм в німецькій революції відповідає Жиронді у французькій революції. Тому система Гітлєра триватиме найдовше три роки. Найтяжший момент для Гітлєра прийде на весні або вчасним літом слідуючого року.

НІМЕЦЬКО - ФРАНЦУЗЬКІ ПЕРЕГОВОРИ в справі розброєння і полагоди спірних справ стрічають великі труднощі. Франція закидає Німеччині, що вона має велику законспіровану армію і домагається міжнародної контролі над німецькими збройовнями. Натомість сама не хоче розброїтися.

НІМЕЦЬКИЙ АМБАСАДОР в Москві Надольни відбув конференцію з Літвіновом в політичних і господарських справах.

ГОЛОВА РОЗБРОЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ Гендерсон виступив в Лондоні рішучо в обороні Німеччини і проти Франції. Одначе, коли про се появилися вістки в пресі, Гендерсон заперечив начеб він мав виступати проти Франції.

ЛЬОРД ЧЕРЧІЛЬ, голова англійського банку, якого капітали заанґажовані в Польщі, додатно висловився про польську фінансову і промислову політику.

АНҐЛІЙСЬКА ПРЕСА майже одностайно признає, що Союз Народів мусить бути перебудований, одначе не так сильно і не в тім напрямі, як сего хоче Італія.

ПОЛІТИЧНІ КРУГИ в Америці висловлюють переконання, що даремні заходи Муссолінія втягнути Америку до Союза Народів.

БОЛЬШЕВИКИ дуже невдоволені повстанням західно-монґольської держави. Ся держава на думку Совітів загрожує туркестансько-сибірській зелізниці, яка має важне стратеґічне значіння. Повстання сеї держави большевики приписують Японії, натомість Японія заявляє, що вона з тим не має нічого спільного.

ЯПОНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ КРУГИ з задоволенням стрінули проект Мусолінія поширити „договір 4-ох“. На думку тих кругів ще ліпше булоби зробити „пакт сімох“. В його склад входилиби крім Англії, Німеччини, Італії і Франції також Америка, СССР і Японія. Так повставби новий Союз Народів, котрий мігби претендувати на провідну ролю в міжнародних взаєминах. Одначе він мавби лише культурні і гуманітарні ціли.

ЯПОНСЬКИЙ МІНІСТР загр. справ Гірото заявив, що Японія взялаб участь в конференції в Вашинґтоні в р. 1935, але тільки з тими державами, що мають свої інтереси на Далекім Сході, то значить з Америкою, Китаєм і СССР.

ЯПОНСЬКА ПРЕСА підраховує модерну зброю совітів так: В січні мали совіти 2500 воєнних літаків і 1500 танків. Тепер коли вони при помочи Америки пустили в рух нову фабрику, число їх літаків і танків очевидно значно зросте. Так зброяться червоні товариші з Москви. А як свого часу йшли окупувати Україну, то рівночасно переконали наших соціялістів, що мовляв се „непоступово“ творити мілітаризм. І ті повірили, що то „непоступово“ й розвязали українську армію...

ЗАГРОЗА ВІЙНИ між Японією і СССР наслідком визнання Совітів Америкою не зменшила, але зросла. Японські військові круги вважають, що війну з СССР треба приспішити, заки Америка і Москва не устійнили стислої співпраці з собою. („Орієнт“).

ПРАВИТЕЛЬСТВО НОВОЇ ДЕРЖАВИ Західної (Внутрішної) Монґолії звернулося до населення Зовнішної (Совітської) Монґолії з зазивом, щоб обі країни получилися в одну державу Великої Монґолії. („Орієнт“).

ПАНАЗІЙСЬКИЙ ЗЇЗД. В Дайрені має відбутися 11 лютого 1934 р. паназійський зїзд представників Японії, Китаю, Манджурії, Монголії, Тибету, Сікіянґа і Кореї. Ціль зїзду: зєднання всіх тих держав. Місце зїзду вказує, що він не має протияпонського характеру.

ЗБРОЄННЯ ДЕРЖАВ дійшли вже до такої висоти, що перевисшили на 2/3 те, що було безпосередно перед великою війною. Се одна з головних причин світової скрути, бо величезні маєтки йдуть на непродуктивні ціли.

Мудра дитина. В товаристві старших панів, що збираються що вечера при тім самім столику в кавярні, відбулася розмова про різдвяні клопоти. Признаюся — говорив п. Петро — що я не дуже мав охоту купувати різдвяні дарунки мойому сестрінкови. Молокосос не хоче вчитися, другий рік ходить до тої самої кляси, а мати й так йому занадто догаджає. Аж тут нині одержую від него лист: „Любий Вуйцуню! Знаю, що журишся, що мені купити на ялинку, бо Ти вже минулого року не знав, як мені сам про те говорив. Стрільби вже не хочу, бо се правда, що не маю де стріляти, а фортепян, котрого бажає мамуся, за дорогий. Знаєш, Вуйцуню, як буде найліпше? Купи мені чвертку льотерійного льосу, виграю напевно богато грошей і тоді Тобі куплю щось гарного“. — Дивіться, що за драбуга! За мої гроші хоче мені купувати подарунки, але чвертку я йому купив, закінчив з гордістю п. Петро.

НОВИНКИ

Український театр у Львові. З приводу ювилею 35 літної сценічної праці дир. Й. Стадника Український Театр ім. Тобілевича ставить в середу 20 с. м. песу Ф. Мольнара „Гра на замку“. Саля Муз. Т-ва ім. Лисенка, год. 8.15. — В четвер. 21. с. м. йде оперетка Р. Штольца „Пепіна“, саля Театру Ріжнородностей (Нар. Дім), год. 7.30. — В пятницю 22. с. м. о год. 7.30 в салі Театру Ріжнородностей траґедія В. Пачовського „Сонце Руїни“.—Українська львівська публика повинна доказати ділом, що вона дорожить своїм театром.

В 10-ліття „Союзу Українських Купців“ відбудеться у Львові 25 с. м. ювилейне свято. О год. 8 рано Преосв. Будка відправить Службу Божу в церкві св. Юра. О год. 9.15 ювилейні збори СУК в салях „Бесіди“, Рутовського 22. Відтак спільний комерс.

Зміна руху поїздів у Станиславівщині. В станиславівській зелізничій дирекції завели деякі зміни від 15.XII. І так урухомлено знов поїзд, що виїзджає зі Станиславова о год. 7.48 до Снятина, поїзд зі Станиславова (відїзд 10.52) до Стрия та зі Стрия (відїзд 9.02) до Станиславова. В святочні дні буде виїзджати поїзд зі Станиславова до Ворохти о год. 3.25, з Ворохти (відїзд 7.26) до Станиславова та зі Станиславова (відїзд 6.20) до Ворохти. Здержується рух поїздів, що курсували між Станиславовом (відїзд 3.18) і Снятином, Ворохтою (відїзд 20.47 і 13.16) та Воронянкою та два святочні поїзди між Воронянкою (відїзд 18.16) і Ворохтою. Уладжують перестанки для поспішних поїздів в Отинії та Заболотові.

Повітова рідношкільна нарада відбулася в Галичі. На нараді були представники 13 округів „Р. Ш.“

Загальні Збори „Сокола“ в Комарові (галицька округа) відбулися на днях. Головою вибрано Дмитра Івасишина.

В Тустані (галицька округа) відбулися Загальні Збори кружка „Р. Ш.“ Головою вибрано Ст. Голубяка.

„Свято книжки“ відбулося на Знесінні у Львові.

Ювилей 30-ліття істнування відсвяткувала читальня „Просвіти“ в Викотах (Самбірщина). Місцевий парох о. Грицкевич відправив богослуження і панахиду за померших членів читальні.

В Підгаєччині зорґанізовано 25 кружків „Рідної Школи“. Тепер повстав Повітовий Союз Кружків „Р. Ш.“ в Підгайцях.

Підгаєцьке староство припинило в діяльности „Соколи“: в Голгочі за підпорядкування „Соколові-Батькові“ у Львові і в Зарваниці за відспівання сокільського гимну „Соколи, соколи“.

В справі закиду д-рови Гр. Лужницькому, співробітникови „Нового Часу“, зробленого Р. Барановським, що він мав бути конфідентом поліції, відбувся громадянський суд. В склад суду входили: д-р Кость Левицький як голова і пп. Волод. Кузьмович і ред. Р. Купчинський. Обвинував ред. В. Мудрий, боронив д-р Ст. Шухевич. У висліді розправи громадянський суд видав оречення, яким звільнив д-ра Гр. Лужницького від посудження щодо конфіденціональної служби. Одночасно суд звернув увагу Раді Т-ва письменників і журналістів у Львові, що поведінка д-ра Гр. Лужницького не відповідала повазі українського журналіста. Тому Рада товариства припинила д-ра Гр. Лужницького в правах члена товариства на один рік.

В справі одного перекладу пишуть нам: В ч. 329 і 330 „Діла“ надрукував п. В. Софронів переклад відомої новелі Мопасана „Чура“. Тимчасом вже в 1899. в збірці „Дика пані“, що вийшла накладом Української Видавн. Спілки появився переклад тої самої новелі п. з. Ординанс п. В. Щурата, переклад далеко кращий і вірніший. П. Софронів відкрив вдруге Америку. — В. Л.

Число безробітних в Польщі зросло в останнім тижні на 17,784 осіб і виносить тепер 283.051 осіб. Се мова про реєстрованих безробітних.

Користайте з нагоди! Крізові ціни! З днем 25. жовтня ц. р. обнизили ми ціни на підручники до навчання релігії в народних школах. 1) Малий катихизм коштуватиме 0·60. 2) Біблія прегарно ілюстрована коштуватиме 1·20. Досвідчений катихит знає, що навчання релігії тільки тоді успішне, коли вся дітвора рівночасно закуповує підручники. Тому тільки гуртові закупи доцільні, а ми даємо на сплату. Замовляти „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1. 184-16-16

Святий Николай принесе мені в дарунку гарну книжечку „Золотої бібліотеки“ Львів, Домініканська 4. Матвійчук. Повний катальог діточої літератури задармо. Понадто поручається „Вертеп“ Підгірянки, 70 гр., Ілюстровану Історію України, Грушевського в оправі 24 зол. 210-2—4

У Львові було тільки одного дня 50 випадків відмороження.

Морози в Москві доходять до 42 степенів. Поїзди з провінції приходять з великим опізненням ізза снігової.

В Північній Америці величезні морози. В Ню-Йорку замерзли 52 особи.

Спеки в Полудневій Америці доходять до 40 ст. Цельзія. Там якраз тепер дуже горяче літо.

Смерть двох учених. Майже рівночасно померли два львівські учені: проф. ґеольоґії Йосиф Семірадзкий, уроджений в Харкові, вихований в Дорпаті, знаний дослідник полудн. Америки й орґанізатор польської еміґрації. Прожив літ 75. Другий — ректор університету проф. медицини Генрик Гальбан. Останний не належав до приятелів української молоді, як нас інформують компетентні особи.

Страшна зелізнича катастрофа була недалеко Познаня. Один поїзд наїхав на другий з причини густої мраки. Два ваґони зі шкільною молодю зсунулися з насипу вділ. На місці погибло 8 осіб, тяжко ранених 20, лекше ранених около 60. В шпиталі померли ще 3 особи, 4 бореться зі смертю. Завинив дорожник, що на час не дав сиґналу другому поїздови.

У Відні помер проф. судової медицини д-р Альбін Габерда в 65 році життя. Він відносився до Українців з дуже великою симпатією. Се був учений світової слави, знаний з доброти і гумору.

Стріляла до наслідника престола Італії його власна жінка Марія Йосифина, дочка бельґійського короля, і зранила його. Причиною того був романс князя з фільмовою артисткою Жанеттою Мек Доналд. Публиці подано до відома, що князь Гумберт зранився при випадку з автом.

Справлення похибки. В 95 ч. „Нової Зорі“ на І-ій стороні, в новинці п.з. Новий удар загрожує Галичині, замість ЗОДУ (Заведення Обезпечень Державних Урядників) має бути: ЗОПУ (Заведення Обезпечень Приватних Урядників), що зрештою видно з самого тексту цілої нотатки.

ВИГРАНІ III-ої КЛЯСИ ПОЛЬСЬКОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 300.000 зл. на ч. 26014; — 100.000 зл. на ч. 37454; — 50.000 зл. на чч. 109572, 131073; — 20.000 зл. на чч. 53162, 91646, 85289; — 15.000 зл. на чч. 49410, 94190, 137420, 11685, 137244, 138078; — 10.000 зл. на чч. 30231, 52303, 23357, 15665, 66097, 110555, 165328; — 5.000 зл. на чч. 45718, 141955, 30091, 12690, 146235, 140418, 145182, 22241, 34141, 80299; — 2000 зл. на чч. 6323, 32141, 33564. 102516, 118160, 125039, 136164, 143099, 161410, 121068, 165785, 140051. 132454, 21014, 35485, 58311, 59675, 64926, 116206, 137401; — 1000 зл. на чч. 33786, 39176, 49462, 93839, 132549, 143426. 154414, 4857, 109437, 93773, 54836, 147645, 146420, 135134, 151985, 6602, 6959, 73218, 46644, 85458, 36998, 90521, 112013, 151064, 150812, 151457, 146965, 126369, 88052, 88576; — 500 зл. на чч. 42522, 5232, 26075, 66718, 67004, 87462, 89691, 99087, 103391, 80391, 8063, 139509, 135183, 141337, 72876, 3022, 159030, 56383, 95282, 134797, 99037, 65791, 59137, 124194, 72263, 15539, 104055, 78232, 3507, 111431, 118278, 168749, 165808, 129303, 43351, 93647, 42323, 39403, 107205, 93520, 25870, 18119, 41885, 48714, 50264, 42715, 55879, 38688, 76640, 78099, 17397, 92751, 101519, 112691, 120114, 140921, 143733, 51379, 166728, 156383, 25064, 18746, 9873, 23154, 36553, 49011, 63660, 102436, 67573, 74967, 108808, 58422, 134210, 123854, 67894, 124585, 143889, 148860, 160977; — 400 зл. на чч. 724, 8671, 12410, 18826, 23363, 34300, 43231, 41486, 47792, 48999, 57341, 63543, 78496, 86408, 90685, 98770, 93816, 105421, 107152, 119653, 110550, 113787, 127172, 146067, 149177, 151073, 153608, 160320, 160420, 160654, 98936, 2661, 13578, 19527, 19940, 39721, 50648, 57288, 71326, 77322, 84682, 89224, 92531, 93269, 93834, 96808, 100408, 117215, 110598, 129488, 125275, 126702, 129108, 123171, 141107, 146046, 165125.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Нові українські кооперативи. РСУК приняв в свої члени 15 нових кооператив: дві „Українські Райфайзенки“, Годиня, пов. Мостиська, і Задвіря, пов. Перемишляни; дві „Українські Щадниці“ Зелена, пов. Копичинці, та Березовиця Велика, пов. Тернопіль; три кредит. кооп. „Ощадність“, Криве, пов. Бережани, Вороблевичі, пов. Дрогобич і Воловин, пов. Сокаль; „Українська Селянська Каса“, Яворів, пов. Бучач; „Єдність“, Джурків, пов. Городенка; „Селянська Поміч“, Доброгостів; „Селянська Щадниця“, Далява; „Згода“ Лдзіне, пов. Калуш; кооп. для виробу і збуту взуття „Дерма“, Коломия; „Кооперативний Гуцульський Банк“, Микуличин, пов. Надвірна; „Районова Молочарня“, Денисів, пов. Тернопіль. — Нові кооперативи переважно щадничо-кредитові, бо наше село відчуває брак гроша й орґанізує самодопомогу.

Українська фабрика крохмалю. У Львові при вул. Кордецького 41 а переводять інсталяцію фабрики крохмалю два молоді інжиніри пп. Фаціевич і Шуль. Досі 3/4 запотребування крохмалю покривали в нас заграничним товаром.

У Львові за бохонець житнього хліба 1 кг. ваги платиться тепер в пекарні 31 сот., в крамницях і страґанах 33 сот. Ціни інших родів печива незмінені.

Маґазин взуття Батя відкрили у Львові при вул. Леґіонів 29. Ся чеська фабрика взуття світової слави уладила свою львівську крамницю по европейськи. В перших днях по її відкриттю львівська публика масово її звиджувала та робила численні закупи. В найблизшім часі відкриють у Львові ще два маґазини фірми Батя.

Цукор не подешевіє. ПАТ подає, що не проєктується ніякої знижки цін цукру. Отже всі поголоски про подешевіння цукру в Польщі не справдилися.

Фабрика оцту в Чорткові урухомлена заходом місцевого Окружного Союзу Кооператив.

Цемент подешевів на 50%.

Ґданськ перший раз замовив 40.000 тон вугля з Польщі. Досі вживав угля бельґійського, голяндського й анґлійського.

Катастрофальний упадок життєвої стопи. Інститут для дослідів конюнктур і цін доносить: Споживання артикулів першої потреби упало в Польщі в застрашуючий спосіб в порівнанні з р. 1928/9. В р. 1932 спожито менше: хліба на 21·6%, цукру на 24%, кави і чаю на 20%, молока, масла і мяса подібно, вугля також на 20%, нафти, електрики і сірників також на 20%, вугля на 50%, соли на 20%. Се найлучший доказ великої скрути, в якій живемо. А та скрута зовсім не меншає.

Совіти купують в Польщі 100.000 тон солонини за 50.000 долярів.

Вивіз товарів з Німеччини зменшився до сих країв: до СССР (на 33%), до Америки, Польщі, Голяндії, Бельґії, Швайцарії, Швеції, Люксембурґу і Китаю.

Оповістка

У днях 27 — 29 грудня с. р. відбудеться у Львові в забудованнях Малої Духовної Семинарії при вул. Сикстуській 39а тридневний курс для Церковних Асистентів і провідників Католицької Акції Української Молоді. У програму входять реферати, присвячені актуальним питанням сеї організації. Початок 27 грудня с. р. о 8 год. рано. АЕп. Рада КАУМ запрошує до участи в цьому курсі всіх Деканальних Церковних Асистентів та прихильників КАУМ зпоміж духовенства й світських. Зголошення слати й по блищі інформації звертатися до Секретаріяту КАУМ, Львів, вул. Сикстуська 39а. Для позамісцевих учасників предвиджене приміщення й удержання в Малій Семинарії за оплатою 2 зл. денно. Рефлектуючі повинні привезти з собою постіль.

Посмертна згадка

† **о. Юліян Ших,** гр. кат. парох в селі Довге, пов. Дрогобич, помер 12 с. м. в 88 р. життя і в 60 р. священства. В. Й. П.

ЖЕРТВИ

Для голодуючих на Великій Україні: 1) Гр. кат. Уряд парохіяльний в Лосю, п. Ропа зл. 20 (збірка). 2) Гр. катол. Уряд парох. в Ковалівці, п. Монастириська зл. 6·55 (збірка).

Для українських інвалідів. Гр. катол. Уряд парохіяльний в Шклі, п. в місци зл. 6·40 (збірка).

На цілій кулі земній нема такого народу, в котрім булаб така культурна родина, яка хочби раз на рік не спровадила хоч одної-двох книжок перед Різдвом Христовим. Тим власне стоїть тепер культурна продукція і без того мусить упасти.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

(Ціни в зол.):

Ч. 1. Основи соціольоґії . . . . . 3·—
Ч. 3. Спіритизм . . . . . 2·—
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія . . . 0·80
Ч. 5. Я. Л.: **Секти й сектанти** . . . . . 0·60
Ч. 6. С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси** . 1·50
Ч. 7. Греко-катол. Церква (історія) . . . 0·95
Ч. 8. Д-р О. Назарук: **Преса** . . . . . 3·—
Ч. 9. Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло . 2·—
Ч. 11. Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті.** . . . . . 0·50
Ч. 12. о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві.** . . 0·60
Ч. 13. Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіди про пресу (добров. даток)
Ч. 14. о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас** . . . . . 0·80
Ч. 15. Борці за Церкву. Ч. ІІ. . . . . . 2·—
Ч. 16. Християнське виховання молоді (провідні думки Енцикліки). . . . . 0·40
Ч. 17. Еп. Гр. Хомишин. Пастирський Лист про політичне положення. . . . . 0·40
Ч. 18. О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.** . . . . . 1·80
Ч. 19. Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика** . . 0·50
Ч. 20. о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін** 2·—
Ч. 21. А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині** . . . . . 1·—
Ч. 22. о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї** . . . . . 0·25
Ч. 23. Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)** . . . . 0·40
Ч. 24. А. Ч.: **Українська молодь Христові** 0·60
Ч. 25. о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?** . . . . . 0·30

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: **Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція** . . . . 3·00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови** . 0·20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ українського питання в Польщі** . . . 1·50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки . . . . . 1·00
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику** . . . . . 2·00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість) . . . . 12·00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії** . . . . . 0·50
Проф. Л. Коплєр: **Релігія й політика** . . 1·80
С. Томашівський: **Історик, політик, публіцист** . . . . . 1·00
А. Ч.: **На калиновім мості** (Листи до молоді) . . . . . 0·80
Д-р Осип Назарук: **Католицький журналіст обвинуваченний за державну зраду** . . . . . 1·30
Станислав Лось: **За конструктивну політику на Червоній Руси** . . . . 1·00
Гадяцький Договір. . . . . . 0·60

Б. лікар заграничних клінік і воєв. клініки хоріб жіночих і положничих в Познаню
212 всіх наук лікарських 2-2

Др. ЯРОСЛАВ ШАЛАУТА

отворив канцелярію в Борщеві, дім Ант. Дроздовського.

БІРЖА

Ґрошi: Амер. доляр в приватних оборотах 5·59—5·61 зл. Золотий доляр 8·99—9·03. Канад. доляр 5·65; 1 нім. марка 2·12; 100 фр. франків 34·90—35·00; 100 чеських корон 25·50—26 зл.

ЗБІЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зл.	льоко Підволочиська	—	льоко Львів
Пшениця двірська	17·75—18·—	;	19·25—19·50
Пшениця збірна	16·75—17·00	;	18·25—18·50
Жито двір.	13·75—14·25	;	15·— 15·50
Ячмінь на мливо	9·75—10·25	;	11·00—11·50
Овес двір.	11·00—11·25	;	12·25—12·50
Кукурудза	21·00 —·—	;	—·— —·—
Гречка на мливо	17·00—18·00	;	—·— —·—
Гречані крупи	35·00—37·00	;	—·— —·—
Фасоля біла	22·00—25·00	;	—·— —·—
Лен	39·00—40·00	;	—·— —·—
Бульба	—·— 5·25	;	—·— —·—
Ґрис пшен.	7·75— 8·00	;	—·— —·—
Ґрис житний	7·65— 7·85	;	7·75— 8·00
Ґрис ячмінний	—·— —·—	;	8·50— 8·75
Мука пшен. люксусова	—·— —·—	;	36·00—38·00

Тенденція удержана. Інші ціни незмінені.

Набіл: Маслосоюз платив 19.XII за 1 кг. масла дес. 3·00; за 1 л. молока 20 сот., за 1 л. сметани 70 сот., за 1 копу яєць 6·00—6·20 зл. — Тенденція на яйця звишкова, на інші продукти удержана.

Мід: Кооп. „Рій“ продає мід: липовий 3 зл., гречаний 2·40; з ріжних цвітів 3, гірський 3·80 зл. за 1 кг.

Живина: Безроги на бекони 58 сот., товщеві 70—75 сот., телята 40—60 сот., молоді кури 90 сот., за 1 кг. живої ваги. Гуси штука 2·50 зл. качки 1·30 зл. Тенденція устійнена.

Ціни битої птиці з птахомясарні „Масло-союзу“ за 1. кг.

Рід:	Добірні:	І-а	ІІ-а
Кури молоді на печення	1·65	1·50	1·40
Кури на росіл	1·65	1·50	1·40
Качки	1·45	1·30	1·10
Гуси	—	1·30	1·05
Індики	1·75	1·65	1·55
Пантарки (за штуку)	3·00		

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІЯ: Горячка праці.
АТЛЯНТІК: Ревізор з Петербурга.
КАСІНО: Нині живмо.
КОПЕРНИК: Білий опир.
МАРУСЕНЬКА: Сабра — діти Палестини.
МІРАЖ: Жінка шпіон.
МУЗА: Льорел і Гарді.
ПАЛЯС: Утеча перед шлюбом.
СТИЛЕВЕ: Ромео і Юльця й ревія.
УТІХА: Чудотворець і ревія.

ЖІНКА з інтеліґентної родини з трьома нелітними ді ьми находиться в крайній нужді. Просить отсею дорогою о ласкаві, хочби найменші датки. Слати до Адміністрації „Нової Зорі“ для „Нещасної“. 209 — 2 — 3

„MROZOL“ ГОНСЕЦЬКОГО

масть на відмороження.

Рескр. Мін. Здор. ч. 28.

Запобігає відмороженню, лічить рани з відмороження та усуває сверблячку кінчин.
189 13—х

МЕБЛІ всякого рода найдешевше можна набути лише в новоотворенім магазині
Львів, вул. ВАЛОВА Ч. 11а.
206-3-10

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм.) за текстом 20 сот., в тексті 30 сот., на першій сторінці 40 сот. *Дрібні оголошення по 10 сот. за слово.* Товстий друк і перше слово подвійно.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5. Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя, 24 грудня 1933. Ч. 98 (696).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Стапіца ч. 8.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто П Щ. Краків 405.867

Що буде в радію на Різдво?

Спільна програма народів Европи.

За почином Зїзду Міжнародної Радіофонічної Унії в Амстердамі зорґанізовано загальноевропейську мирову маніфестацію в перший день лат. Різдва (25 с. м.) В ній візьмуть участь: Австрія, Анґлія, Бельґія, Данія, Еспанія, Голяндія, Ірляндія, Італія, Лотва, Марокко, Німеччина, Польща, Франція, Чехословаччина, Швайцарія та Югославія. Кождий з тих країв приготовив окрему плиту, на якій награні: назва краю, речення „Слава во вишних Богу а на земли мир і во человіціх благоволеніе", характеристичні для даного краю дзвони або фанфари, релиґійна пісня або коляда. Ту збірну програму нададуть поодинокі европейські радіостації дня 25 грудня між 6 і 8 год. веч. Польські радіостації нададуть ту програму о год. 7 веч. Наперед буде польська плита, потім плити інших народів.

Переслідування католицизму в СССР

Підчас теперішної передсвяточної протирелиґійної кампанії большевицькі безбожники звернули свою акцію головно проти католицизму. Дня 23 б. м. відбулися у всіх польських робітничих клюбах протирелиґійні вечорі. Орґан польських комуністів „Трибуна Радзецка" скаржиться на релиґійні „пересуди" серед польського населення в СССР. Польським священикам закидає „Т. Р.", що вони „тайні аґенти буржуазії а часто й шпіони капіталістичних держав". Заострення в біжучім році протирелиґійної кампанії на католицькім відтинку се найбільш рішуче заперечення поголосок про намір злаґіднення курсу супроти католицизму в СССР, який мавби наступити у висліді розмов Літвінова в Римі. (ПАТ).

Перед загальними зборами „Просвіти"

Під таким заголовком „Діло" принесло статтю, в котрій знаходимо отсі дані зі звіту Головного Виділу: Плян санації ухвалений попередними зборами показався нереальний, бо його побудовано на нереальних величинах у прибутковій части. Та мимо того в двох останних роках сплачено 92.663 зл. довгу і 59.495 зл. % від довгу. Ті сплати покрито головно з парцеляції Винявських Угерець (94.096 зл.) і внутрішною позичкою (53.336 зл.). Отже коли „Просвіта" в 1932 р. мала 711.174 зл. довгів, то тепер має 666.937 зл. і з нової позички 59.495, себто разом має тепер 726.432 зл. довгів, але друга частина тих довгів се внутрішна позичка. Філії та читальні винні за книжки 154.537 зл., в маґазинах т-ва є книжок на суму 772.380 зл. Річно треба платити 25.000 самих відсотків. Читальні мають 253.000 зл. готівки. Сего року основано 850 нових бібліотек. На слідуючий рік приготовляє Виділ видавничу діяльність. Плян сеї видавничої діяльности буде представлений Заг. Зборам.

Страшний хмаролом над Венецією

Води сягнули до 2-го поверха камяниць. — 15 жертв в людях.

З Венеції доносять: Венецію навістив страшний хмаролом. Вода в каналах піднеслася нагло на пару метрів понад нормальний рівень, залила всі вулиці і площі міста і сягнула місцями аж до другого поверха камяниць. Рівночасно з хмароломом надтягнула від сторони моря велика буря на місто й відтяла Венецію від світа. Всі получення були якийсь час зірвані. Коло Кіоджорджії потонуло 15 людей. Ще довго по бурі пливали човнами по площі св. Марка.

Велика новина на зелізницях в Америці

Алюмінієві ваґони.

З Америки доносять, що там успішно переведено досвід з алюмінієвими ваґонами. Сю велику новину пустили перший раз на шляху в напрямі Спокійного Океану в формі спеціяльного поїзду, зложеного з трох пасажирських ваґонів прекрасно уряджених. Всі вони разом важили 8 тон (тепер важить більше оден пульманівський ваґон). Той поїзд з легкістю розвинув т. зв. купецьку скорість 170 км. на годину, але може розвинути і значно більшу скорість. По тім досвіді всі більші зелізнодорожні спілки в Америці постановили перебудувати весь запас своїх ваґонів на алюмінієвий. Вже весною зачнеться велика праця. Також льокомотиви будуть з алюмінія. Всі дотеперішні ваґони й льокомотиви підуть на злом. Богато робітників одержить заняття. Отже й винаходи злаґіднюють кризу.

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy, Wydział VI karny, we Lwowie, w składzie: S. O. W. Medyński, jako Przewodniczący, S.O. M. Mlynarski i Dr. J. Locker jako głosujący, w sprawie konfiskaty Nr. 93 czasopisma Nowa Zorja, z daty Lwów, dnia 7/XII 1933 do Sygn. VI 1 Pr. 629/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 13 grudnia 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną, dokonaną dnia 6/XII 1933 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma Nowa Zorja Nr. 93 z daty Lwów dnia 7/XII 1933 zawierającego w artykule 1) Łemkiwske prawosławie od słów I tomu do końca artykułu 2) Dumajemo szczo Ukr. Nywa od słów Gratulujemo do słów kompanji znamiona wyst. z art. 170 i 108 kk zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/XII 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 t.j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu ad 1) szerzenie świadomie fałszywych wiadomości o rzekomem szykanowaniu przez władze państwowe ukraińców pracujących na polu oświatowem i gospodarczem zaniepokoić opinję publiczną, ad 2)ubliżającemu uwagami o stosunkach polsko-sowieckich znieważyć obydwa te państwa i w taki sposób narazić Rzeczpospolitą na zerwanie stosunków dyplomatycznych z Z.S.S.R. — Według § § 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36, i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: Medyński w. r. Protokul. Szarota w. r. Za zgodność: (підпис нечиткий) st. sekretarz.

МІСЯЦЬ ГРУДЕНЬ ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ВІДНОВЛЕННЯ ПЕРЕДПЛАТИ.

НЕ ЗАБУДЬТЕ, ЩО НАЙДАЛІ ДО ДНЯ 25. ГРУДНЯ Ц. Р.

мусите викупити свою будинкову полісу на 1934 рік у місцевій аґенції Т-ва Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Перед Загальними Зборами

„РІДНОЇ ШКОЛИ".

В понеділок 25 грудня б. р. відбудеться черговий Загальний Зїзд „Рідної Школи" у Львові. Початок Зїзду о 9 год. рано, в салі Ремісничої Палати при Стрілецькій Площі 8. З того приводу позволимо собі висловити кілька думок.

„Рідна Школа" се безсумніву одна з наших найважніших національних установ. Можна навіть сказати, що се найважніша зі світських наших установ. Найважніша тому, бо вона має кермувати національним вихованням і навчанням нашої молоді. І хоч лише незначна частина нашої молоді находиться під безпосередним проводом „Рідної Школи", то ся інституція, такби мовити, надає (або бодай повинна надавати) тон і вказує загальні напрямні національного виховання також для інших шкільних заведень, навіть державних, оскільки вони находяться на нашій території і молодь в них українська. Се наче наше міністерство освіти. І тому не дивниця, що ріжні світоглядові ґрупи нашої суспільности стараються і старалися захопити „Рідну Школу" у свої руки, або бодай поширити свій вплив на неї. Се бачимо по їх заходах в терені. Се бачили ми вже нераз на Загальних Зборах „Рідної Школи".

І тому на кождочасних керманичах „Рідної Школи" тяжить велика відповідальність. Вони серед тих ріжних апетитів, колод, підшептів і натисків мусять добре застановлятися і берегтися, щоби не зійти з правильного шляху на манівці і не покермувати вихованням нашої молоді на шлях небезпечний для її майбутности і для майбутности нашого народу.

І тут насувається питання, який шлях у вихованні молоді правильний, чи провід „Р. Ш." йде по тім шляху та чи „Р.Ш." находить належну моральну і матеріяльну підтримку серед нашого громадянства, щоби могти свое завдання виконувати вдоволяючо. Річ ясна, що перша і головна засада у правильнім національнім і моральнім вихованні молоді се співпраця проводу „Р. Ш." з нашою католицькою Церквою. Отже під тим оглядом, мусимо се з притиском підчеркнути, ся співпраця не все була така тісна і щира, якби се на перший погляд могло здаватися. І то мимо того, що у проводі „Р. Ш." находиться представник нашого духовенства. Управа „Рідної Школи" чи підчинені їй орґани допускали нераз до конфлікту з нашою церковною Єрархією. Подруге в доборі учительського збору „Р. Ш." не клала належного натиску на се, чи даний кандидат на учителя не буде ширити серед молоді релиґійного індиферентизму або й безбожности. А се власне належить до тісної співпраці школи з Церквою. Ми розуміємо, що сама „Р. Ш." не рішає про добір учителів, бо співрішає також Куратория, але рівночасно стверджуємо, що вплив „Рідної Школи" тут може бути значний і що того впливу не використовувано. Через те годі увільнитися від вражіння, що дотеперішна співпраця „Рідної Школи" з Церквою була радше зовнішна і такби сказати куртуазійна, що головним мотивом її була не так внутрішно відчу-

та потреба тої співпраці як радше матеріяльні огляди. Мовляв, не треба задиратися з духовенством, бо без його помочі не можна буде зібрати і тих датків на „Р. Ш.“, що досі впливали.

Говориться нераз, що „Р. Ш.“ це найбільш популярна у нас інституція, яку підпирають всі без огляду на партійну приналежність, світогляди і т. п. Нам здається, що се значна пересада. Бо навіть в наших обставинах загальне число членів „Р. Ш.“ 50 тисяч і 1400 кружків се ще замалий доказ популярности. Се хіба доказ мізерії. Найменше популярна „Р.Ш.“ на селі, т. зн. там, де вона власне повинна бути найбільше популярна. І процентово село відносно дає найменше фондів. Та се не тому головно, що воно найбідніше або тому, що найменше свідоме, але тому, що „Р. Ш.“ являється на село переважно лише в ролі збирача датків на цілі для селянина не зовсім наглядні і що воно безпосередно не бачить користи з „Р. Ш.“. Село думає конкретами і хоче власними очима бачити ті школи, садки, захоронки, бурси і т. п., на які воно дає гроші. І тут приходить справа закладання по селах народних шкіл, збірних лекцій, діточих садків і захоронок. Тих кількадесять народних шкіл (33, а з того лише 6 по селах) і 36 збірних лекцій по селах се ніщо супроти вимоги хвилі. Особливо тепер, коли покажеться, що шкільні плебісцити мимо тільки вложеного труду й енергії не привернуть нам утрачених українських державних народних шкіл, треба закладати по селах як найбільше приватних народних шкіл, курсів, збірних лекцій і т. п. Особливо по тих селах, де в державних школах польська викладова мова і де учителі не-Українці та де населення під оглядом національним найбільш загрожене. Ми не сміємо допустити, щоби нашій сільській шкільній молоді систематично затемнювано національну свідомість. Безробітних учителів народних і середних шкіл маємо досить і не сміємо дальше терпіти сего, щоби вони дальше марнувалися в безділлі й нужді, або щоби займалися тим, до чого не мають фахового підготування. Тому, ще раз повторяємо, наказ хвилі диктує „Рідній Школі“ головний натиск положити на закладання також по селах народних шкіл, курсів, збірних лекцій, захоронок і т. п. і то в першій мірі в околицях найбільш загрожених. Тоді щойно село бачитиме, на що дає гроші і тоді посипляться датки на „РШ“ в такій скількости, на яку дозволяє економічна спроможність села. Друга справа се закладання фахових рільничих шкіл, щоби піднести рільничу культуру села. Закладання сего роду шкіл „Р.Ш.“ повинна переводити на спілку з нашими сільсько - господарськими орґанізаціями (споживча кооперація, „Сільський Господар“, „Маслосоюз“ і т. п.). Бо коли „Р. Ш.“ не зверне головної уваги на найнище шкільництво і на його найважніщу базу — село, то тимсамим доведе до ліквідації середних шкіл не лише своїх, але й державних з нашою мовою загально-образуючих, які ще досі веґетують, бо ті школи не матимуть нашого допливу здібної і свідомої молоді з сіл. Це ясне. Навіть колиб масовій акції за закладанням сего роду шкіл ставлено перешкоди, то й се малоби свій виховний й освідомлюючий вплив на село, бо призвичаювалоб його до постійної й затяжної боротьби за найбільш елементарне право XX ст. — право до освіти в рідній мові і в національнім дусі.

Одначе в тих змаганнях „Рідна Школа“ мусить станути щиро і недвозначно на католицькому становищі, коли хоче мати горяче попертя зі сторони нашого духовенства і зі сторони католицькими категоріями думаючої української суспільности. В противному випадку повстане квестія закладання українських приватних шкіл на віроісповідному принципі і „Р.Ш.“ сама себе відсуне від проводу в нашій шкільній области. Педагог.

Кромі области фільософії ніяка інша область не має в собі так богато блудів і таких противорічностей як область містики. (Вайс: Фільософія досконалости).

ВІДПОВІДЬ „ВІЗАНТІЙЦЕВІ“*

Твердять поети, що на світі більше печінок ніж серця й розуму. Що се правда, доказом сего стаття поміщена в „Ділі“ (ч. 285) під нагол.: „Византинізм і IV. унійна конференція в Пінську.“ Богато в ній печінки, поденервування, а мало розуму.

Притокою до сего допису в „Ділі“ була моя стаття під нагол. „Проблєми неоунії“ (Нова Зоря ч. 77). Висловлені мною погляди про IV. пінську конференцію знайшли широкий відгомін в кругах людей, що інтересуються справою зєдинення Церков. Серед словних і друком висловлених мені признань уважаю найщиннішим голос „Білорусина“, напечатаний в „Н. Зорі“ ч. 81 під наг. „До проблєми неоунії“. Ся стаття дуже глибока своїм змістом і дуже болюча висловом життєвих правд. Вона знаменито пояснює, піддержує й доповнює мої думки про унійні справи.

Зате анонімний дописувач „Діла“ ворожо й невідповідно потрактував мій підхід до питання неоунії. Властиво — ні. Для нього каменем образи була дрібненька нотатка, уміщена під моєю статтею. В нотатці зазначено, що звіт „Діла“ про IV. пінську конференцію се не обективне справоздання, а несмачне й підхлібне вихвалення представника львівської духовної академії за його реферат про візантинізм. І наздоптавши мимоходом на сей надутий панеґірикою міхур (с. є звіт) я не сподівався, що так сильно вдарю в дразливу струну дечиїх почувань. Сталося. Одначе нині не жалую мого кроку. Мій натяк на брак поміркування в писанню рецензій може трохи стримав розпаношену в нашому житті писану, мальовану, різьблену антрополятрію, котра достарчає цінних дотепів для „Комарів“ зі шкодою для поваги духовного стану. На такій підставі вже легко збагнути стиль і психічне наставлення зверненої проти мене статті „Діла“, підписаної псевдонімом „Також учасник“.

Ся стаття се їдка й неповажна філіпіка звернена не так проти „Галичанина“ як радше в сторону... ОО. Василіян. Автор мабуть посуджує, що се з василіянських кругів вийшла — стаття або інспірація до моєї статті. Але ОО. Василіяни звичайно мовчать на подібні злословиві, звернені проти них, ріпости. Тому я, „Галичанин“, займуся виводами мого опонента. Очевидно не маю наміру запускатися з ним в дискусію. Дискусія — пожиточна річ, та лиш тоді, коли в противника слідна добра воля й обєктивізм. Того нема в автора з „Діла“. А знова виловлювання кобликів в калабані інвектив і фальшу — неінтересна річ. Одначе роблю виїмок. Зі статті „Діла“ виловлю неодно признання слушности моєї тези, як рівнож користаю з нагоди, щоби ще в дечому пояснити „Проблєми неоунії“.

Мій противник вже на вступі своєї статті дає вираз своєї нечемности. Ось прм. вириває з мого тексту три словечка — „йдуть нині в парі“ — (віра й націоналізм) і робить таке заключення... „цей висказ на сторінках інтеґрально-католицького орґану закроює на єресь!“... Тимчасом з мого контексту наглядно виходить, що націоналізм повинен бути підпорядкований вищій релігійній ідеї, якою є і зєдинення Церков. Я дуже виразно підчеркнув думку, що народи й культури мають свою рацію буття, і ніхто сего ліпше не розуміє як кат. Церква, котра стояла і над колискою і над могилою держав і націй, та що вона шанує національні цінности кождого народу. А ходило мені про те, щоби виказати, що заборчий націоналізм польського шаблону втискається в унійну працю та загрожує великою небезпекою для самої ідеї унії. Кождий розумний читач мусів тільки так зрозуміти мої слова. Згаданий вище „Білорусин“ зілюстрував сю тему навіть досадними примірами з білорусько-литовської дійсности. Не хоче сего зрозуміти тільки „Також учасник“ і в своїм буквоїдстві тикає в очі навіть „єресю“. Чи зробив він се їзза свого духового обмеження, чи з охоти наслідування коломийських євангеликів, що також виривками слів зі св. Письма виказують „єресь“ католицизму — не беруся рішати.

Далі. Се вже у нас стверджений факт, що є такі письмаки, котрі не могучи підважити змісту деякої їм невигідної статті „Н. Зорі“, послугуються тактикою атакування позаредакційних чинників, котрі буцімто „наказують і інспірують згори“, що і як треба писати. Така кваліфікація зустрінула й мої „Проблєми неоунії“, бо ось таке читаємо в „Ділі“:

„Хочемо вірити, що „Галичанин“ з „Н. Зорі“ не пише так, як хотівби, але так, як мусить, до чого отверто признається (?) на початку свого допису, значить на підставі спізненої інспірації „з гори“.

Признаюся, що вичитавши се, попав я в гомерично веселий настрій. Тому з правдивою приємністю заспокоюю цікавість мого підзорливого опонента. Заявляю що: 1) Пишу „так як хочу“ і нема ніякої сили на світі, щоби мене змусити писати проти власного переконання. 2) Стаття „Проблєми неоунії“ не була ніким ані інспірована, ані вимушена, і як появилася друком, то заскочила „гори й доли“. 3) Щойно тиждень по появі статті довідався я, що про неї думає „інспіруюча гора“. Та похвалюся, що моєю статтею заінтересувалася й та „гора“, в котрої тіни ходить і дописувач „Діла“. З вершка її впали слова: „Галичанин добре написав“...

В „Проблємах неоунії“ представив я й умотивував, що наші ОО. Василіяни були на унійній конференції супроти нового її курсу відосібнені. Білоруський автор у своїй знаменитій статті „До проблєм неоунії“ розтягнув моє поміченння і на Білорусинів, бо пише:

„Нехай тільки сини св. Василія В. не думають, що вони були одинокими в Пінську, що почували себе splendid isolation. Відчували се і світські священики гр.-кат. обряду і приявні в Пінську дуже нечисленні Білорусини, хоч всі на свій спосіб“[1]).

Лишень представники львівської академії не були ізольовані. Їх оплескувано, їм ґреміяльно ґратульовано. Становище ОО. Василіян не подобалося дописувачеви „Діла“, ганить їх та іронізує вульґарним способом: добре то — мовляв — по обильному харчі критикувати, а не робити ніякої позитивної роботи... Зате „візантійців“ (так себе і їх прозиває) обділює високими похвалами:

„Саме „візантійці“, на яких ремствує дописувач „Н. Зорі“, роблять позитивну роботу, коли виготовляють солідні реферати, не стидаються читати їх в матірній мові, забирають голос у дискусії та зголошують резолюції корисні для справ віри і народности.[2]) Тому львівські „візантійці“ не можуть занимати вижидаючого становища, бо за таким становищем прогайнують час і будуть викинені поза скобки“.

Ох, ті „скобки“! Псевдонімний автор хіба глухий і сліпий, коли не спостерігає, що в нас говорять про ті перелюбки деяких „візантійців“ з деякими польськими духовниками. Сю опінію можна описово виразити досвідом мореплавців: моряки розпинають вітрила по тій стороні, в котру вітер дує; тоді пливеться гладше — до берега...

Про закінчення VI. унійної конференції написав я дослівно:

„Священики й монахи ріжних націй, але спільного синодального обряду з представниками львівської духовної академії відправили торжественну Сл. Божу в тому синодальному обряді, ба навіть російським виговором і акцентом. Торжество закінчили польські алюмни могучим: „Многая лета, лета, лета“... Приявні на Богослуженні Поляки й Українці приглядалися відправі з піетизмом гідним католицької святині“.

При тім додав я, що торжество закінчення православного протиунійного зїзду

---

*) Сю статтю вже давно надіслано до редакції, одначе печатається її тепер, зберігаючи черговий порядок в печатанню надсиланих статтей.

[1]) Н. Зоря ч. 81.

[2]) „Також учасник“ не сказав цілої правди. Прецінь всі учасники зїзду чули реферат „ряного візантійця“ на „матірній“... польській мові...

також мало російсько-синодальний характер: тільки, що в Почаєві многотисячний український народ остро зареаґував на російщину в Церкві. Ціль того зіставлення тих подій зрозуміла: виказати, що унійні зїзди замість займатися теоретичними питаннями — „банальними комуналами“, повинні радше звернути бачну увагу на нинішну дійсність, прим. на націоналізм, що кристалізується на кресах і достроювати свою місійну працю до змінених обставин.

Львівські візантійці (так самі себе прозивають) схвилювалися сею паралелею, а передовсім виявою, що вони співали і їм співано „Многая лета“. Тому в своїому великому пересердю кваліфікують мої вискази як кепкування з синодальних форм і як критикування... — знаєте чого? — Риму! Такий закид можна назвати лиш нікчемним деляторством! Сей закид взятий з польської преси. І польські візантійці, коли їх приперти до стіни, також звиняють себе викрутом: так Рим велів... Се впрочім звичайне явище у всіх частях світа, що деякі ревниві церковні діячі намагаються надати своїй праці печать не тільки авторитету, але й непомильности Ап. Столиці. Католицька критика називає таку поведінку „переносною непомильністю“. В нюйорському єзуїтському журналі „Америка“ з жовтня 1932. р. помістив Єзуїт Le Buffe статтю під нагл. „Transferred Infallibility“ в котрій здорово прохворостив таких власне людців, що то арроґують собі привілей непомильности. Вчений автор пише:

„Засяг папської непомильности точно определений. Також не може Св. Отець проголошувати непомильних оречень в справі біржевих акцій, в справах летунства чи прилюдної гігієни. Се для католиків самозрозумілі річи. Одначе часто проявляються змагання перенести непомильність на інші области й особи. Перший рід „переносної непомильности“, про котрий треба заговорити, се непомильність душпастира, котрий уважає себе, так сказатиб, за парохіяльного папу.[3])

І з неоунійної праці за сокальським кордоном можнаб навести богато примірів такої „переносної непомильности“. Ось пр. з абсолютною певністю знаємо, що Ап. Столиця від самого початку неоунійного руху в Польщі бажала дати уніятам власного епископа, рідне священство та допускала такий обряд, котрийби не нарушував національних почувань вертаючих до кат. Церкви. Щож бачимо? Серед лат. духовенства віддавна помітне вперте противділання сим намірам Риму! А важишся про се заговорити або писати, зараз зустріне тебе закид, що критикуєш зарядження Ап. Столиці!... Такий аргумент запозичив собі від Поляків і львівський візантієць. Та мій опонент попав у власні сіти, бо скартавши мене за „кепкування“ з рос.-синодальних форм пише:

...„справа прочищення тої чужої нам форми і повороту до старих київських взірців буде актуальна на найближчім неоунійнім синоді“.

Отже синодальні, російські форми — нам чужі і треба їх перечищувати... Незвичайно для нас цінне признання! Дописувач „Діла“ поповнив велику необережність. Сам має коротку память або числить, що другі люди призабули недавне минуле. Таж ті круги, в імени котрих „Також учасник“ пише нині в „Ділі“, що треба чистити неоунійний обряд, ще недавно писали, що се наш „візантійськнй“ обряд, наше „я“ і перещіплювали його до Галичини!... Ніколи їм не могла пролізти крізь горло сутева назва того обряду „рос.-синодальний“. А нині твердять, що се ч у ж и й обряд, котрий незабаром зачнуть чистити на „київський“!.. Закарбуємо собі в памяти се цінне признання...

Кінець статті „Візантинізм і IV. Унійна конференція в Пінську“ такий який її початок. Автор тої статті твердить, що реферат о. ректора Сліпого в Пінську справді такий „файний“, як се в „Ділі“ було вихвалено, що аж польська „інтеліґенція“ ним захопилася і т. д. Га, чужі ґусти не підлягають дискусії! Я однак тримаю з Василіянином о. Полішком, котрий дуже вміло започаткував відоме „прання“ і котрого дописувач „Діла“ чогось так не полюблює.

Галичанин.

[3]) Подано за „Шенере Цукунфт“ 1933. ч. 27.

Від мук до здоровля

через Тоґаль. Тоґаль ділає швидко при: ревматичних болях, подаґрі, болях і рванні в суставах, міґрені, невральгії, ґрипі та простуді. Тоґаль усмиряє болі та приносить пільгу, не викликуючи ніякого побічного відемного впливу на серце й жолудок. Вже понад 15 літ вживається з поводженням при тих занедужаннях таблеток Тоґаль. Тисячі терплячих відзискали своє здоровля при помочі Тоґалю. Тоґаль здержує нагромадження мочового квасу й тому в зародку поборює ті недомагання. Попробуйте й переконайтеся самі ще нині та закупіть негайно Тоґаль в найближчій аптиці. Одначе треба звертати увагу на неушкоджене оригінальне опакування. Ціна 2·— зол.

—o—

Приватна власність

Хто її правдивий властитель?

Теперішний канцлер Австрії Дольфус оголосив підчас недавно відбутого катол. конґресу, що лібералізм в области суспільно-господарській вже пережився; подібно як соціялістична господарська політика. Канцлер заповів впровадження в Австрії християнсько-суспільного ладу.

Ми переживаємо тепер боротьбу двох суспільних світоглядів, що сягають своїм корінням початків Христової Церкви. І нині, як в часі, коли християнство було щойно в початках, людей, що живуть у атмосфері поганського лібералізму й матеріялістичного соціялізму, треба виховувати для справдішнього життя в Христі, в дусі Його засад.

Тому з огляду на таку педаґоґічну ціль добре буде представити старохристіянський погляд на приватну власність у звязку з противними засадами, які панували в поганстві.

Після римського права можна приватною власністю розпоряджатися довільно, оскільки сего не забороняє держава. Таке поняття права власности — се поняття безглядне, бо одиноке його обмеження — заборона держави, — так що власник може уживати і навіть довільно зужити або знищити матеріяльне добро.

Той чинник довільности типово поганський. Таке розуміння приватної власности — індивідуалістичне, еґоїстичне. Та ціха пробивається не лише з можности рядити матеріяльним добром виключно на власну користь так, що навіть надуживання не є пятноване як безправне, але також випливає і з відношення тогочасної фільософічної гадки до чесноти милосердя. Стоїцизм, система найбільше голосна зі строгих етичних засад, що каже усовершування в чесноті, був нечуткий на людську нужду. — Сенека пр. на питання: „Що таке милосердя“? — відповідає: „Це хиба, слабість духа“... Після него всі відважні люди уникатимуть такого сентименту, що становить прикмету малодушних. І якби боячись, щоби цю доктрину так по його думці противну самій людській природі, часом фальшиво не розуміли, Сенека робить практичний внесок: „хіба мудрець не буде оказувати співчуття“. *)

Християнське розуміння власности спирається на тій підставовій ідеї, вже в Старому Завіті голошеній, що одинокий Пан, якому прислугує безоглядна влада над матеріяльними річами, — се їх Сотворитель, Бог. Чоловік тільки володітель, управитель майна і тому може й повинен розпоряджати повіреним йому майном після волі й права Божого. Притчі Христа про таланти (Єв. Мат. XXV, 14—31) і несправедливого управителя (Єв. Луки XVI, 1—13) пригадують нам конечність мудрого уживання одержаних дібр і богацтв, бо всякий складатиме рахунок перед Господом з тих дарів. А св. Павло так пише до ученика Тимотея: „Богатим сього світа прикажи, щоби не горділи, ані не уповали на непевне богацтво, а на живого Бога, який дає нам всего обильно до уживання (I Тим. VI, 17).

Отже матеріяльні добра одержуємо тільки для заспокоення потреб; властителем дібр на дальше остає Господь Бог, до котрого маємо звертатися.

Навіть найстарші документи християнської старини, як „Didache (Наука 12-ти Апостолів)“, що майже в рішучій формі забороняє якенебудь майно називати своєю власністю; за ним письмо з часів Апостольських Отців: „Лист Варнави“ пригадують, що всі добра се дари Божі.

Як видно з документів найдавніших і пізніших часів християнства, розуміння приватної власности в дусі Христа не покривається з поганським розумінням тої самої справи.

Правдивим і одиноким властителем приватної власности є безоглядно Господь Бог, а чоловік лише її управитель, що відповідає перед своїм Паном за управу.

Великий се чинник моральний для посідачів земних дібр.

о. Мих. Вовчик.

*) Staro-chrześcijański pogląd na własność prywatną: Ks. Dra A. Borowskiego.

З сойму

Українські справи.

Ві второк промовляв в буджетовій комісії міністер внутр. справ Перацький. Він м. і. сказав: Минувший рік зазначився рядом відемних явищ в ділянках господарській і публичної безпеки В полуднево-східних воєвідствах ОУН. (Орґанізація Українських Націоналістів) примінює террор до учасників свята моря та веде акцію проти польського шкільництва, виконуючи напади, підпали й побиття польського персоналу. Правительство доволі сильне, щоб усмирити таке поведення, та воно сподівається, що здоровий розум більшости українського населення усмирить ті анархістичні напрямки. — Посол Луцький: Панове не рахуетеся з тим, що Українці в Польщі се окремий нарід. Будуєте новий устрій держави так, щоб весь український нарід відразу усунути від участи в сенаті. Кождий польський уряд причиняється до усування Українців як урядників. Українська молодь в школах знає наперед, що по скінченні шкіл не матиме доступу ні до державних ні до самоурядних урядів. Знаю село, в котрім сидить 20 наших скінчених студентів з іспитами й ні оден з них не може дістати праці. Правда, для таких людей є нове заняття: фах Барановського (посол Полякевич: кого обвинувачуете в тому?). Того, хто платить! Українське населення деклясується на всіх областях: в области віроісповідання, аґрарній, господарській, самоурядній і т. д. А кожде деклясування творить лише вибуховий матеріял. — Посол Матчак: Практики державних урядників підчинених міністрови заперечують голословні твердження про рівноправність. Українські орґанізації ницться систематично. Кождий урядовий щоденник воєвідських урядів у Східній Галичині приносить оповіщення про розвязання тої чи іншої української орґанізації. Поліція дальше бє вязнів, адміністрація дальше не шанує мовних законів. Справи провокації досі не вияснено. Справа убийства комісаря Чеховського досі в слідстві. — Потому посол Стронський жалувався м. і. на те, що Українець зробив замах на консулят заприязненої з Польщею держави а мін. Перацкий відповідав послам так: Коли адміністрація боронить спокійних горожан, то закидається їй, що забороняє бити Жидів, Українці жалуються. що усмирюється боївки (то пацифікація відносилася до боївок? — Ред.), інші жалуються, що перешкоджується їм виголоджувати місто. Я конфідентів не люблю та вони потрібні і я сам уживби конфідента, якби так можна було перешкодити вбийству Голуфка. Потому міністр обговорював ОУН і справу Барановського. (Про се подаємо на іншім місци).

З ЧЕРВОНОГО „РАЮ“

Нові враження з недавної прогульки.

Під таким заголовком професор львівської політехніки, інжинір будови машин, д-р Вільгельм Боровіч (літ понад 40) виголосив в IV-ій салі політехніки двогодинний виклад зі світлинами. Саля була переповнена слухачами обох полів ріжного віку і стану. Се вже другий з черги виклад на ту саму тему. Зміст: Прогулька до СССР 16 польських інжинірів і студентів тривала від половини жовтня до половини листопада 1933 р., 24 дні. Траса прогульки: Шепетівка — Київ — Харків — Дніпрельстан — Харків — Ростов — Грозне — Баку — Батум — Ялта — Севастополь — Одесса — Волочиськ. Вона виносила 6.000 км. Зі Львова до Баку так далеко, як зі Львова до Мадриту. Прогулька вдалася. Нас приймали з російською гостинністю. Враження з переїзду залізницею до Києва дуже ріжні. Давніше в російських вагонах відбувалися живі розмови, диспути, співи, гри на інструментах, сміхи і т. д. Тепер тиша. Ніхто нічого не говорить. Всі заховуються дуже поважно. Нема пияків. Вагони як давніше обширні. Російські залізниці мають ширші тори й вагони. Ми їхали III-ою клясою і могли стрічатися з населенням. Тепер в СССР є дві кляси III — тверда і I — мягка. На далеких лініях, до Москви і на Сибірі є такі „мягкі“ кляси. Населення заховується тихо і спокійно. На обличчах видно резиґнацію і сум. Добре відживлені тільки військові та деякі урядники (ҐПУ). Решта людей помарніла і бліда. Відчувається брак музики і співів, як давніше було в Росії на кожнім кроці. Колись як тільки зійшлося кількох Росіян, зараз був хор. Славні були українські думи. Тепер за весь час довгої подорожі тільки один раз увійшов до вагону сліпий чоловік і справді гарно заспівав. Зникають народні строї та пісні. Одяг тепер однаковий, сірий і з дуже лихого матеріялу. Нами опікувався один урядник з „Інтуріста“ й урядничка. Вона мала такий скромний плащ з волосяниці, що в Польщі таких взагалі нема. Шовкових панчіх в СССР не видно. Жінки ходять в грубих панчохах, в яких тут ніхто не хотівби ходити. Товари по крамницях дуже лихі. Перед магазинами з харчами стоять довгі черги годинами. Часто чекають надармо. Тільки в крамницях „Торґсіну“ є добрі товари. Вони є на те, щоби витягати від чужинців чужу валюту, золото, клейноти і т. д. За російські гроші не можна там нічого набути „Торґсін“ („торговля с иностранцамі“) се виключно „винахід“ для витягання чужих валют, золота, срібла і т. д. Готелі на загал дуже лихі. „Інтуріст“ має окремі готелі для чужинців. Давніші величезні магазини в Київі, Харкові, Одессі — перемінили на бюра. Урядників там більше, ніж... столів. Коло одного стола сидить 4—5 урядників, котрі взаїмно себе штуркають ліктями. Ріжні ремісники: шевці, годинникарі і т. д. працюють колективно. Тепер вже можна працювати самостійно, але не вільно мати челядника. Київ представляє сумний вид. Се інтелектуальний центр провінції, котра носить назву України... (На салі шум). Властива столиця в Харкові, Київ се науковий центр. Всюди біда. Доми в Київі без направи ще від війни. В кождім домі богато вибитих шиб, заклеєних папером. Ніхто їх не вставляє. Держава не інтересується старими домами. Зовнішний вид Києва дуже сумний. Скрізь дуже мало псів. (Бо вже давно їх поїли! — Ред.) При загально блідих обличчах в СССР нема поживи для псів. Нечисленні пси такі худі й нужденні, що валяться від вітру. Славна Київо-Печерська Лавра перемінена на музей. Давні будинки перемінено на склади зі збіжжам, ті будинки вогкі, збіжжа псується. Там є також музейна збірка графа Потоцьково. Він подарував державі всі свої збірки й тепер є їх кустошем. Він пращався з нами по військовому, (видно був колись військовим) але потім зняв шапку. Давніша політехніка в Київі робить фатальне враження. щодо удержання і зовнішнього вигляду. Молодь викликує також сумне враження. Одначе я буду говорити про ліпші враження. (Потім прелеґент показав кілька світлин з Києва: Печерську Лавру з ріжних сторін, доволі знищену. Хрести на банях ще задержалися як „археольоґічна вартість“... Київ освітлюваний рефлекторами на високих сповпах, не лямпами). Прогульковці оглянули один колхоз під Київом, зовсім незразковий. Гостям показують в СССР тільки найліпші річи. Крім колхозів, ніби „приватних“, є ще державні совхози. Згаданий колхоз мав 700 га і 900 душ. Він обеднує 379 дрібних господарств. Побудовали спільні стайні, обори, але худоби там нема! Капусту квасять спільно і се називається „фабрика капусти“... 56% зборів іде до розчислення між робітниками, 44% на „хлібозаґатофку“, заплату за трактори, насіння і т. д. Частина збіжжа йде на продаж, на закупно машин. Худоби мало. Вона тільки частинно спільна. Тепер вільно буде мати одну власну корову, одну свиню, кури, гуси, огородець і т. д. Отже видно зворот на право, поворот до частинної приватної власности. Будинок школи ще передвоєнний. Колхоз має лікаря, ветеринаря, захист для дітей. Домашнього дробу дуже мало. Качок і гусей коло Київа майже не видно. Хліборобство в СССР „розвивають“ в напрямі колективізації. Орка тракторами хоч скорша, але не докладна. Панує незадоволення з колхозів. Власники малих господарств незадоволені тому, бо стали тепер робітниками на своїх нивах. Збір земледілів відбувається на американський спосіб. На поле виїздять комбайни (що відразу косять і молотять збіжжа). Вогке збіжжа всипують в невідповідних місцях, часто в церквах і старих домах. Буває, що вивозять стухле збіжжа закордон і там висипають в море (Се називається „планомірна соціялістична господарка“! — Ред.). Видно, що уряд СССР неприготований до таких великих завдань. Треба побудувати великі сушарні, шпихлірі і т. д. Чи вдасться побороти неохоту населення до колективізації? Не знаю. В інших місцях Росії нема тої неохоти до колективізації. У властивій Росії була здавна община, спільно обробляли землю. Т. зв. „національні меншости“ (Чому не назвати по імени Українців? — Ред.) в Росії невдоволені. Опір селян великий. Коли влади вдасться погодитися з селянством, тоді колективізація вдасться. Як ні, то неповодження неминуче. (Дальше прелеґент показав кілька невиразних світлин з колхозу. Великі, але пусті стайні, „фабрику капусти“ представляє просто — велика, порожна бочка. На салі загальний сміх...).

(Д. б.).

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ

і з того приводу в переписку не входить.

Хто старший?

Чи повітове староство може касувати розпорядок Міністра Внутрішних Справ?

Міністр... внутрішних справ обіжником з дня 19. лютого 1925, ч. III. 125 наказав громадським урядам безумовно (bezwzględnie) безплатно потверджувати підписи батьків чи їх заступників на шкільних деклярациях за українською мовою навчання. Дотичне місце міністеріяльного розпорядку звучить дослівно:

„O ile zaś chodzi o stwierdzenie własnoręczności podpisów, ta czynność należy za obowiązek prawny, któremu urzędy gminne bezwzględnie winne czynić zadość“.

Цей розпорядок оголошений в офіціозі „Gazeta Administracji i Policji Państwowej“ ч. 8. з 21. II. 1925. — Всупереч цьому міністеріяльному розпорядкові повітове староство в Жовкві видало заборону війтам потверджувати підписи на шкільних деклярациях. Ось дослівний текст тої старостинської заборони:

„Starostwo Powiatowe w Żółkwi. L. BP. 2/27 ex 1933 r. Żółkiew, dnia 5. grudnia 1933. Do Pana Wójta gminy w Majdanie. Doszło do tut. wiadomości, że w tamt. gminie wszczęto akcje za podpisywaniem deklaracji szkolnych (plebiscytowych). — Przypominam Panu Wójtowi, że umieszczanie podpisu wójta i pieczęci gminnej może mieć jedynie na takich dokumentach, do których podpisania są Panowie Wójtowie z mocy ustawy upoważnieni (cert. przynal. ubóstwo itp.)

Zechce więc Pan pod osobistą odpowiedzialnością wstrzymać się od podpisywania deklaracji szkolnych. Za starostę powiatowego Andruchowicz wr.

Подаємо до прилюдного відома цей документ старостинської самоволі на доказ, серед яких обставин приходиться українським батькам боротися за законно належну українську мову навчання в школах. — Очевидно ні такі ні ніякі інші перепони й найбільша навіть самоволя старостів чи інших чинників не сміють зменшити в українських батьтів розгону до масового переведення шкільного плебісциту за українською мовою навчання. З такими й тим подібними фактами мусимо боротися завзято і послідовно через всі інстанції аж до Найвищого Адміністраційного Трибуналу включно, доки не виборемо для українських дітей українського шкільництва з українським учительством. — А поки-що про кожну самоволю, надужиття чи зловживання повідомляти негайно українську пресу та Правну Оборону при Головній Управі Рідної Школи у Львові, вул. Словацького ч. 14.

Ревматики й ті, що терплять на нервові болі, повинні у власнім інтересі випробувати таблетки Тоґаль. Тоґаль усмирює болі. Нешкідливий для серця, жолудка й інших органів. Попробуйте й переконайтеся самі, але жадайте у власнім інтересі тільки оригінальних таблеток Тоґаль. До набуття у всіх аптиках.

ОСИП НАЗАРУК 35

ПАЛАТА ДОЖІВ

Саля Сорок Суддів.

Чи можна нпр. уявити собі яснішу вину і яснішу кару, як відбувається тепер з нами, Українцями? В часі коли навіть найменші племена Европи, навіть такі, що ніколи не жили своїм державним життям як пр. Лотиші й Естонці, руками й ногами боронили своєї території перед московськими большевиками, котрі, розуміється, і їм обіцяли їх Україну „вплоть до отделенія“, — в нас наші сити, добре накормлені й озброєні люди купами переходили до московських окупантів свого Рідного Краю, а нашим раненим жовнірам, що боронили Україну перед московським наїздом, води відмовляли на пекучі рани їх, ба й добивали під порогами хат, куди приволіклися вірні діти нашої землі... А все те діялося під впливом московської брехні, „соціялістичної“, що все матимуть „забездурно“, — і земельку і всякі можливі вироби фабричні і податків не треба буде платити ніяких, ще самі, мовляв, будете брати пенсії від справедливої а червоної держави! Ну й Україну вам викроїть, якої самі схочете. А схочете „отделеніе“, як стій будете мати „отделеніе“. Тай чого хотіти ще? Так пішла українська маса на зустріч „прекрасній ідеї Карла Маркса“ в московськім виданні. Тай пішли до бою проти своєї Рідної Землі всякі Таращанські дивізії. А українська інтелігенція як не підійме в тім самім часі „популярний“ крик і то з найповажніших уст: „Не треба нам мілітаризму! То ретроґрадство! Нас, каже, в потребі нарід оборонить!“...

Ну й реготався десь товариш Ленін, коли йому донесли про таке становище найповажніших українських авторитетів з інтеліґенції!...

Чи була коли в історії якогонебудь народу більше виразна вина?

Тай караж наспіла — виразна, бо виразна. Так бити як наших тепер бють — мабуть не бив ще ніхто ніколи і нікого. Та се биття очевидно справедливе, мов на аптичній вазі відміряне. І як сим биттям не вибють з нас порядний нарід, то вже ледви чи хто з нас вибе нарід. Тоді вже на завше останемо „сицилістами“, або „націоналістами“, що зрештою в нашім виданні означає точно те саме: хаотиків.

Ми булиб очевидно пропащі як нарід, колиб продукували тільки хаос. Се бувби нехибний знак нашого розкладу під оглядом раси. На щастя ще так зле не є. Найбільше потішаючий факт, що в нас під сучасну пору видно такий замітний і гарний нарибок молодих мистців на полі малярства, ґрафіки, скульптури. І то в таких невідрадних матеріяльних обставинах, коли нема кому оплатити їх творчости. Поява такої плеяди мистців се доказ, що наше племя не розкладається.

Або й се, що я хоч ледви на ногах держуся можу захоплюватися італійським мистецтвом давно минулих літ. Коли я відчуваю його красу, коли воно до мене так богато говорить на кождім кроці, то все те зовсім певно свідчить і доказує, що племя, з котрого я походжу, має в собі кров рівновартну крови того народу, котрий тут на сих островах творив ті дива краси і думки, від котрих трудно відірвати очи. Якби мій нарід не був близько посвоячений з сим народом, то ні церква св. Марка, ні дивна палата дожів не малиб мені що сказати, ні я про них не мавби що говорити, — а так — я про кожду кімнату її мігби написати брошуру. Се нехибно певний знак чи радше знаки, що й ми здібні до подібної творчости як близькі нам по крови Італійці. А чому ми такої творчости досі не довершили, се вже інше питання, чи радше великий ряд питань.

Та хвилями коли йду кімнатами і салями палати сеї якась дрож мене переходить, коли порівнюю нас і їх. Вони свою душу впихають в хаос і творять з нього чудові форми життя, а ми якісь старі, зужиті, всіми закинені форми нпр. азбуки, календаря, соціялізму впихаємо в свою душу і свій мозок тай паплюжимо себе за ті річи... Від того способу „життя“ мусимо очевидно відвернутися, або — життя відвернеться від нас...

Серед таких думок вийшов я з Салі Сорок Суддів і поволікся дальше. Не памятаю, чи були ще які коридори або кімнати, чи не були. В моїх записках не знаходжу ні стрічки. Досить, що нараз опинився я в найбільшій і в найдивнішій зі всіх кімнат і саль палати дожів, в третій троновій салі дожів, — в Салі Великої Ради.

Тут запримітив я передовсім надзвичайно дивну появу — в собі самім: моя велика втома в очах, в ногах і в цілім тілі так щезла, якби її не було. Я весь оживився як по виході з ранної купелі. Очи сильно розширилися, зовні хлинула в них нова маса небувалих і досі невідчуваних вражінь, а їм на зустріч немов вибухали з голови нові помічення і нові думки.

Та опис того спробую дати вже в слідуючім річнику „Нової Зорі“, в 1934 році.

Дзвонили, тільки не знає де

В „Ілюстр. Курієрі Цодз.“ з 11 грудня 1933 ч. 343 появилася стаття під н. Польське православія, хто його ширив на Лемківщині? — В ній кореспондент цієї ґазети твердить, що властива і децидуюча причина переходу гр. кат. Лемків на православіє се українсько-політична діяльність гр. католицького духовенства, а дрібні льокальні справи се звичайно тільки ті кроплі, що переповняють міру терпеливости народа, як це мало місце в Устю Руськім, де безпосередною причиною переходу на православія була комасація ґрунту, бо парохіяни посудили місцевого пароха о. Соболевського, що надужив свого впливу в Комісії Комасаційній для власної користи. А це все на Лемківщині діється буцімто за прикладом чи з наказу митрополита Шептицького і перемиського епископа о. Коциловського, та що гр. кат. духовенство зриває в цей спосіб лучність з „народом рускім“ і змушує його до шукання інших душпастирів в церкві православній.

Кореспондент „Ілюстр. Курієра Цодз.“ чув, що десь дзвонили, але не знає в котрій церкві. Заки написав ці нісенітниці — повинен був скорше запитатися, в котрій то церкві дзвонили, а тоді певно свою статтю іґакше бувби написав. А так бідолаха впав жертвою грубого незнання, бо подаючи приклад з Устя Руського, навіть цього не знав, що парох Устя Руського ніколи „nie zwalczał ruskości i nie narzucał ukraińskości“, як також ніколи „nie zrywał łączności z ludnością ruską“, бо сам ніколи Українцем не був. Длятого лемківському населенню Устя Руського не грозила зі сторони їх пароха ніяка українізація. Вслід за тим твердження згаданого кореспондента — неправдиве. Рівнож не загрожувала парохіянам зі сторони пароха ніяка небезпека в Мшанні, Смеречнім, Вільшні, Ропянці, Тихані, Жидівськім, Котані, Бортнім, Бодаках, Камяній, Перегонині, Ізбах, Біличній, Фльоринці і Вафці. В тих селах у хвилі переходу на православіє були самі „русскі“, а не українські священики. Тим селам не грозила зівсім зі сторони гр. католицьких священиків Українців українізація, бо таких священиків там не було.

Тому не можна писати брехні і кидати клевету на гр. католицьких священиків-Українців і на католицьку Єрархію, що вони насильною українізацією буцімто змушують Лемків до переходу на православіє! *о. Іван Бучера*

Що роблять москвофіли на Лемківщині

Польська преса доносить, що в Сяноці на Лемківщині відбувся зїзд „мешканців Лемківщини“. На зїзді мало бути понад 200 делеґатів з повітів: Сянік, Лісько, Коросно, Ясло, Горлиці, Новий Санч і Грибів. Зі Львова приїхали на зїзд Михайло Бачинський, відомий з „господарки“ майном „Народного Дому“ у Львові і його поплечник Слезюк. Бачинський, як пише преса, вже погодився з ґрупою „Русского Голоса“. На зїзді Бачинський виголосив реферат „політичний, господарський і культурно-освітний“. Зїзд приняв низку резолюцій. Між ними є теж домагання створити окреме „русске“ епископство для Лемківщини, вести шкільну науку в „лемківській мові“ та оснувати одну середню школу для Лемківщини. Зїзд „затвердив“ діяльність пп. Бачинського і Яворського. Основано нову москвофільську орґанізацію п. н. „Лемківський Союз“. В тім „Союзі“ як „почесні“ члени засіли: Бачинський, Яворський, Слезюк, адвокат Гнатишак, Трухановський (автор „Лемківського Букваря“), адвокат Сьокало, радник Мокрицький, Яворський, адв. Перелім, купець Музичка і Стефанишин зі Сянока та інші. Рішено також видавати в Сяноці часопис по лемківськи. Всі ті резолюції завершила резолюція-донос на українське греко-католицьке духовенство, яке мовляв, використовує Церкву для політичних цілей.

Читайте і поширюйте католицький часопис для народа „ПРАВДА“, Львів, ул. Сташіца ч. 8/I.

З 99. числом „Н. З.“ вишлемо складанки Почтової Щадниці і просимо вислати передплату за I. квартал 1934. Всім післяплатникам висилаємо окремі упімнення, в яких виписана квота довгу. Просимо всі залеглости вирівнати, бо з кінцем року здержимо висилку часопису всім післяплатникам, а залеглости примусово стягнемо.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

На ратунок голодуючим на Вел. Україні

Під проводом кард. Інніцера відбулася у Відні в днях 16 і 17 с. м. міжнародня і міжконфесійна конференція в справі допомоги голодуючим в СССР. В ній брали участь представники майже всіх Комітетів Допомоги Голодним України. Зі Львова були м. і. Преосв. Будка і пос. Мілєна Рудницька. Принято одноголосно резолюцію, в котрій ствердженується істнування голоду на Україні й Кубані всупереч всім запереченням. Впереді лежить дальший зріст голодового нещастя. В обличчі голодової смерти міліонів і загроженого життя міліонів населення найурожайніших частин СССР взиваєтся цілий світ взятися за діло активної допомоги для тих нещасливців. — Вкінці кард. Інніцер дякував представникам ріжних народів і віроісповідань за співпрацю.

Буджетовий дефіцит в Польщі росте

Приходи скарбу Польщі в листопаді бр. виносили 159.600.000 зл. В порівнанні з жовтнем бр. дохід зменшився на 18 міліонів. Видатки в тім місяці виносили 182.700.000 зл. Отже недобір буджету в листопаді 23.100.000 зл. В порівнанні з жовтнем дефіцит зріс на 9 міл. Публичні данини в листопаді в порівнанні з жовтнем змаліли на 3.700.000 зл., мита на 7 міл. Впливи з монополю в листопаді виносили 46.700.000 зл., коли в жовтні дали 61,400.000 зл. Дещо збільшилися впливи зі стемплевих оплат, з надзвичайної маєткової данини та з 10-процентового податку до надзвичайного додатку до публичних данин.

150 штук за 35 сот.

Пріма Аіда

218—1—2 **найкращі тутки**

Ювилей дир. Й. Стадника

Український Театр ім. Тобілевича вшанував 35-ліття мистецької праці на сцені дир. Йосифа Стадника виставленням у Львові веселої пєси Мольнара „Гра на замку“. В головній ролі грав сам Ювилят, що збирав заслужені оплески. Після другої дії д-р М. Рудницький в імени кооп. „Український Театр“ виголосив привіт, підкреслюючи, що дир. Й. Стадник по близько 40 літах сценічної праці повинен бути директором українського театру у Львові. Відтак промовляв дуже сердечно артист п. І. Рубчак в імени артистів. Потім відчитано кількадесять привітів з краю і закордону. Вкінці промовляв сам Ювилят дякуючи всім за бажання. Львівська публика сим разом не дописала. На салі було ще досить вільного місця. Та з другої сторони треба взяти під увагу, що аранжери того ювилею булиб зробили лучше, якби уладили його зараз по першім дні місяця, коли звичайно такі річи робиться, а не тоді, коли люди вже грошей не мають.

Помер Даляй Ляма

ПАТ повідомляє з Лясси: Тут помер Даляй Ляма в 60 р. життя. Він з уряду представляв реінкарнацію Будди. Кермував Тибетом автократично і мав великий вплив на Тибетанців. В останних 20 літах був під впливом Анґлії та відносився до Анґлійців з великою приязню. В Тибеті положив великі заслуги на полі піднесення культури, закладав школи, завів телеґраф. Богатьох Тибетанців висилав до висших шкіл в Анґлії. Недавно дозволив анґлійській науковій виправі перелетіти над Івристом, найвисшим вершком світа.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Дня 8. грудня відбулася в Римі надзвичайно величаво канонізація св. Бернадетти Субіру, подібно, як у 1925 р. канонізація св. Тереси. Церква св. Петра була вечером того дня дуже ясно назовні освітлена. „Оссерваторе Романо“ посвятив тій канонізації кілька своїх чисел подаючи чимало цікавих знимок з життя святої та з канонізаційних торжеств.

Дня 12. грудня відбулася в Римі тайна Консисторія в справі канонізації блаженних: Помпілія Піроттія, Івана Боска, Людовики Марійяк і Михаїли від Пресв. Тайн. Опісля буде ще півпублична Консисторія, по якій усталиться час і порядок канонізацій.

Американський міністр почт, Фарлей, був недавно на авдієнції в св. Вітця. „Осс. Ром.“ помістив його знимку, але змісту розмови не подав. Догадуються, що він оправдував Росвелта за признання СССР, про що ми вже писали в „Н. Зорі.“

о. Іван Фрей, Секретар Біблійної Комісії в Римі, один із найвизначніших кат. біблістів, обіймив недавно уряд ректора фр. колеґії в Римі.

Недавно відбувся в Варшаві зїзд правничої комісії польського Епископату, яка займилася головно справою навчання релігії в школах. Ту справу поставило міністерство освіти не по лінії католицьких, лише чисто державних інтересів.

По довгій надумі рішила конференція австр. Епископату візвати всіх священиків, щоби вони найдальше до дня 15. грудня ц. р. зложили всі свої політичні мандати (послів і радних, навіть громадських). На виконування політичних урядів мусить відтепер кождий священик мати спеціяльний дозвіл свойого епископа. Епископат є тої думки, що теперішне правительство поведе кат. політику без участи священиків. Священики виконали негайно поручення своїх епископів.

Положення католиків в Німеччині, мимо заключеного конкордату, досить прикре. „Оссерваторе Романо“ розпочав містити рубрику „Положення католиків в Німеччині“, в якій подає донесення німецьких часописів про арештування та засуди, на основі вироків цивільних судів, кат. священиків, про переслідування кат. преси й т. п. Намічена стерилізація також незгідна ні з духом Церкви, ні, як можна сподіватися, з духом конкордату. Тому, на нашу думку зірвання конкордату це річ зовсім можлива.

Президент Бюра лікарських ствердженъ у Люрді, д-р Валле, видав разом з одним лікарем наукову розправу про чуда в Люрді. Книжка призначена для кат. пропаґанди. „Осс. Ром.“ висказується про сей твір з великим признанням. Твір виданий у Римі в іт. мові: „Le guarigioni di Lourdes“, tipografia Cappitelli e Palazzotti“.

В Анґлії навернулося с. р. на католицизм понад 12 тисяч осіб.

Ап. Делеґат у Китаю, Константіні, уступив задля поважної недуги зі свойого становища. В Китаю працював від серпня 1922 р. та дуже там заслужився для кат. Церкви. Св. Отець іменував на його місце А. Делеґатом урядника Пропаґанди, Монс. Марія Заніна.

ДАЛЬША ЗНИЖКА ЦІН!
ВАЖНЕ для ВС. ДУХОВЕНСТВА

Оригінальні **ГРОНОВІ ВИНА,** в пачках по 3 і 5 фляшок, висилає просто з вільних складів, знана фірма

ВІНІМПОРТ

ЛЬВІВ, ВУЛ. КРАКІВСЬКА ч. 7.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Чи добрий той кумис?

Петро Дереш. Кумис. Накладом Спілки Українських Журналістів і Письменників в Празі. Ст. 106 + 2 нпг. 8⁰. Обгортка Я. Хмілевського.

Петро Дереш. Оповідання. Львів 1932. Накладом автора. Ст. 55 + 1 нпг. вел. 8⁰. Обгортка Ярослава Гординського. (Відбитка з „Нових Шляхів“).

Кожний літературний твір се не лише витвір самого автора, але почасти й витвір оточення та часу. Так і з обома збірками П. Дереша. Підстава, з котрої вони виростають, зложена з кількох чинників: розпаду могутньої колись Австрії й токсин, що остали по тім трупі: безробітної офіцерні на еміґрації. Богато їх було з галицьких міщан того сорта, що мають у собі просто вроджену „ідею“ жолудкового розуміння життя. Коли таких міщан виховати в драгоманівських кружках, стане очевидне, що вони навіть і в небі не побачать надії. Одиноким провідником тої офіцерні стала „старшиньскі чест — Offiziersehre — то е такий абстрактний Begriff“ (слова одного з німецьких старшин при УГА). Власна моральна підвартість теж мусіла відбитися у творах таких старшин. Отже шукали такого ідеалу, який виправдувавби ту їх нікчемність (в українськім, а не в польськім значінні того слова!) і їх тривогу перед невідомим майбутнім.

І в такому то середовищі большевицька аґітація легко найшла податні одиниці, т. зв. „радянофілів“. Тим лекше, що не самим духом жие чоловік...

З такого підложжа Дереш виріс і еволюціонував: спершу як сатирик (збірка „Кумис“ на еміґрації в Празі), потому як радянофіл (збірка „Оповідання“, відбитка з „Нових Шляхів“, видана вже у Львові).

Безробітний офіцир, один з тих, що то по всяких „Кафе Грайлінґер“ жили наче птиці небесні, Дереш не може в „Кумисі“ відвикнути від старшинського налогу: панувати. А що нема над ким, то бодай викпиває всіх і вся. Чого він не осмішує! І повстання галицької армії, держави, офіцирів („Незабутні промови“); і дипльоматів-шкурників („Дипльомат“); і хитру психіку „навернених“ на українство Жидів („Берко Йоселович“); і всяку, енцикльопедично беручи, еміґрацію („Кафе Грайлінґер“); і політичні чудасії („Платформа“); і „Союзників“, Поляків та Петлюрівців; і еволюцію (пророцький у Вас дух, пане Дереш!...) в безхарактерність поворотців („Кумис“); і врешті виїмок: респект перед анархічною психікою українського села („Фронт до села“), але й тут скрегіт безнадії: з таким селом нічого не збудуеш. І цитат з поеми „У. С. С. Р.“ комуніста Ґадзінського:

„Київська земле чорногрива...
. . . . . .
Хто не хотів тебе забрати,
Кому ти рельсів не зривала,
Кому ти не дала відплати,
Кого — прийняла і прогнала“.

В усіх тих сатирах сама їдь і слина. Нема в них нічого будуючого, ні дрібки любови; все лиш їдь, ненависть, глум. Дереш не відійшов зовсім від Драгоманівського наказу „destruam“; aedificabitis — його зовсім не обходить. Дереш не сатирик в українському традиційному дусі, „сміхом на добро направляти“, прим. Стороженка, Марковича, Модеста Левицького. Ні, він з духа масона Котляревського, для котрого було тільки пекло, і з нових радикала Мартовича („Забобон“)*) і т. п. Одинока тепла нотка в „Кумисі“ се любов до офіцирщини — може се за сильний термін: не любов, а радше вирозумілість — і до гайдамацько-анархічного духа „київської землі чорногривої“.

Дійсність Дереш бачить через офіцирський монокль, запльований еміґрантською слиною; нехай та дійсність і правдива, але монокль псуе вогницеву здорового ока і тільки деякі предмети виходять острі, тут лише все негативне. Є в тім деяке епігонство: сеж таким письменником був Ярослав Гашек, автор славного Швейка, теж: високий ранґово офіцир і... комуніст. Такі „наплевательні“ письменники в жидівській літературі, писаній німецькою мовою: Ґлезер, Беттавер і і.; не диво що їх виметено залізною мітлою з Німеччини. Всіх таких письменників вяже одно: „Dreck, Dreck und zum drittenmal Dreck ist der Kitt“, як каже німецький критик О. Форст де Баталія. (пор. статтю „Боротьба зі смоком“ в 22 ч. „Нової Зорі“ з 1933 р.). Така „література скандалу“ жируе переважно на трупах (Ґабсбурґи, Распутін і под.), котрі вже не можуть боронитися. Автори виходять буцімто з ідеальних мотивів; по правді ті ідеальні мотиви перекуплена „критика“ впирає в наївних читачів як в Жида хоробу; в самих творах годі знайти такі мотиви навіть під мікроскопом... Се література наскрізь розкладова; по стравленні її в душі читача остає гладке — ніщо. А ніщо має свій horror vacui.

Людина мусить мати Бога. Колиж забрав їй хтонебудь правдивого Бога, то вона зі страху створить собі Його намістень: божка. Timor fecit deos тут вповні находить своє оправдання. Так для випраних з правдивої віри циників страх родить божків.

Розмірно найлучше оповідання другої збірки Дереша п. з. „Оповідання“ називаеться „Страх“. Воно має за завдання виказати, як в ліберального українського старшини страх родить комуністичні переконання. Слабим безхарактерним типам з „Кумису“ й „Оповідань“ екстаршин і всякої еміґрантської цинікерії та нужди імпонують сильні большевицькі мнимі „надлюди“. І се зрозуміла річ: таж офіцирови, хочби й він був безробітний, все-таки мусить подобатися сильна рука й дисципліна. А таку найде він не в безхарактерній еміґрантщині, а в большевиків.

„І степовик почав наганяти на нього страх. Він бачив у ньому нову людину, без сантименту, із залізною волею, що кожної хвилі готова на все: збурити памятки з тисячів літ, а на їх місце поставити своє, колективне „Я“. (Оповідання „Автомат“, ст. 7.).

Не диво, що Дереш протиставить сей свій новий ідеал безхарактерним героям „Кумису“, старого світа. Перед такими новими людьми, що навіть в обличчі смерти щиро показують свої переконання і тою цивільною відвагою перемагають смерть, старі люди чують страх („Страх“) і навертаються до комунізму. Особливо бувші офіцири як п. Дереш. Бо їм імпонуе партдисципліна, ну і сила.

Та се їх „навернення“ недійсне; вони в глибині душі відчувають, що їх комуністичні переконання тільки втеча перед силою, тільки худобячий страх слабого. „Ти знаеш? Я навіть деколи не вірю, що я... комуніст... і що це лиш той погляд... страх...“ („Страх“ ст. 24). „Bo gdzie stąpili, szła przed nimi trwoga“ —

„Wrogi ich wabią zdala jak grabarze.“ „Оповідання“ в протиставленні до „кумису“ мають отже свій червоний ідеал. Цікаво як „надлюдина“, вивершення індивідуалізму—в тій мертвій точці свого лету починае спадати стрімголов якраз до свого заперечення: колективізму! „Будете яко бози“ — обіт сатани — перемінюеться в порох брудної вулиці, одиноку страву земних плазунів. Треба признати, що Дереш як прихильник „ВОКС'а“, товариства для еднання інтеліґенції до большевизму і співредактор „Нових Шляхів“, добре й хитро вивязуеться зі свого завдання. Перш за все вогидив усякі святощі („Кумис“), а там уже й захвалюе („Оповідання“) червоний крам своїх хлібодавців. І то не так по дурному як А. Крушельницький: відразу всю порцію на стіл. Дереш робить се хитро, правдиво по воксівськи: непомітними дозами, ще й засолодженими. Дереш навіть підсміхаеться з самих комуністів („Автомат“ — „Васідас“ і і.), але так любляче, мов рідна мати над наївністю дитини. І при тім не забуде додати такої невинної замітки, що — мовляв — радянський консулят платив чесно всі провини й довги радянців („Васідас“, ст. 14.) — Кінь сміявбися з такої гоноровости. Де Ви її, тов. Дереш, бачили? Чи може в Парижі й Лондоні, де саме радянські консулі понатягали дурну буржуазію на фальшиві векслі?... Або пише, що новоприбулі комуністи дивували Німців своею веселістю! Ось бачите, які то на Радянщині веселі люди, не так як пишуть буржуї в часописах... І т. п. Все те неправда, але... „старшиньскі чест... то е такий абстрактний бегріф“... Тай „чогож так відразу пуджати людину“? Ануж... „в найгіршому випадку перейдеш до них на службу“. „На всі сторони забезпечуешся“ (ст. 53).

Для всяких пустоглаголивих націоналістів, бессервіссерів та критиканів вудка Дереша мае дуже вигідний і неболючий гачок. Треба признати, що під оглядом формальним кращого сатирика як Дереш тепер в Галичині ледви чи стрінеш. Мова його творів, особливо в „Оповіданнях“, досить чиста й легкострава для наших інтелігентів. Стиль простий, ядерний. Будова кождої новелі доцільна, переглядна й переконуюча, розуміеться, для недосвідченого. Словом: зрілий письменник, свідомий свого завдання й мистецьких засобів. І в сотеро небезпечніший від усіх стопроцентових комуністів з „Вікон“ і їм подібних покійних або ще животіючих „українсько-пролетарських“ видань,—небезпечніший, бо непомітний у своїм притаенні, наче зелена гадюка в траві.

„Живу я, друже мій, з людського антагонізму й національної глупоти. Клієнтів, слава богу, сила-силенна“... „Я знаю багато. Так багато, що люде платять мені за знання. Одні, щоби щось дізнатися, другі, щоби я щось не пригадав собі більше“. („Кумис“ 66 ст.).

Щож? Їсти треба, а того не дадуть такі „абстрактні беґріфи“ як „старшиньскі чест — оффіцірсере“... І хоч „кумис дуже не добрий“ — як після твердження Дереша писав преп. літописець — то за нього таки платять і їсти дають... Арамис.

*) Твір Мартовича „Забобон“ уважаемо за одну з лучших річей українського гумористично-сатиричного письменства. Не годимося також зі всіми рисами портрету Дереша. Тут богато бракуе для його зрозуміння. Та даемо свободу слова нашому співробітникови з тим, що при вільній хвилі займемося доповненням або справленням. Ґрунт, на котрім виріс Дереш як письменник, уважаемо тут „добре представленим. — Ред. Н. З.“

НОВІ ВИДАННЯ

о. Макарій Каровець, ЧСВВ. Святий Рік 1933. Видавництво ЧСВВ. в Жовкві, книжка CLXX. Стор. 59 + 5 нпг., 32⁰. Ціна ? Це симпатично написаний і гарно виданий популярний підручничок для поширення набоженьства посвяти Найсв. Серцю Христовому. — С. Б.

ІВАН ЗІЛИНСЬКИЙ. Карта українських говорів. З поясненнями. Мірило 1: 4,000.000. Праці Українського Наукового Інституту, том XIV. — Серія фільольоґічна, книга 3. Варшава 1933. Стор. 20—карта, вел. 8⁰. Ціна 2·50. — Отсе видання з прегарною кольоровою мапою українських говорів заслугуе на особлившу увагу. Докладнішу оцінку сподіваемося подати по порозумінні з відповідним референтом.

„РІДНА МОВА“. Зміст 12-го числа: Редакція: Дбаймо всі про культуру своеї мови! Передплата „Рідної Мови“ на 1934-й рік. о. К. Балицький: Духовенство й рідна мова. Г. Ільїнський: Походження українських слів: 12. Шеверногий. І. Киріяк: Українська мова в Качаді. П. Кривоносюк: Мова немовляти. З. Лисько: Говірка села Ракобути. Життя слів, семасіольоґічні нариси. І. Василашко: Хибно пояснені в Словнику Б. Грінченка слова. Дід Огій: Ґраматика Малої Лесі: XIII. Епітети. Говори української мови: о. Ю. Кміт: Колоски. О. Полянський: До Підкарпатського Словника. Чистота й правильність української мови, відповідь на запитання наших Читачів. Від Редакції й Адміністрації. Різне. Зміст першого річника „Рідної Мови“ за 1933 рік. Адреса „Рідної Мови“: Warszawa, ul. Stalowa 25 m. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 3 зл., чвертьрічна 1·60; за границею в Евр пі 5 зл., в Америці 2 дол. річно. Нові передплатники, коли того бажають, дістають „Рідну Мову“ від 1. числа.

Те, до чого змагає досконалість, в основі самозрозуміле й необхідне. (Вайс, Вступ до фільософії досконалости).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

УКРАЇНСЬКА ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ відбулася в Шикаґу. Много-тисячний похід демонстрантів - Українців перейшов улицями Шикаґа під охороною українських штурмових відділів, узброєних в кріси. Штурмовики були одягнені в сорочки одної краски, на головах мали мазепинки. На демонстрантів напали комуністичні боєвики узброєні в кастети. Вивязалася завзята бійка, в якій ранено 25 осіб. Поліція увязнила богато комуністів. Похід дійшов до Народного Дому, де влаштовано протестаційне віче.

ПРОЄКТ ЗМІНИ КОНСТИТУЦІЇ увійшов вже під наради конституційної комісії сойму. Поодинокі конституційні тези мають бути роздані між референтів. Говорять, що в справі зміни конституції проурядовий табор скличе в січні б. р. загальний зїзд ББ. Опісля малиб відбутися подібні зїзди в поодиноких воєвідствах.

ПРО Т. ЗВ. КОНСТИТУЦІЙНІ ТЕЗИ робить замітку проф. Комарніцкий в „Курієрі Варшавськім“. Він питає автора тез, пос. Цара, чому серед 5 „вірилістів“ (маршали сойму і сенату, премієр, предс. Найвищого Суду й ґенер. інспектор армії), котрі бралиб участь у виборі президента РП, нема примаса як представника найвищого морального чинника в католицькій державі та голови Польської Академії Наук, як представника науки.

ДЛЯ ОЦІНКИ ПОЛЬСЬКО-НІМЕЦЬКИХ ВЗАЄМИН, які тепер назрівають, слід занотувати, що в Німеччині появилася книжка Фр. Зібурґа „Die Welt in Warschau“. Автор, визначний гітлєрівський публіцист, недавно був у Варшаві. Вислідом того побуту згадана вгорі книжка, написана в дусі дуже прихильнім для Польщі.

ГІТЛЄР на злість всім, що хочуть в нім і в Німеччиві бачити небезпеку для мира, постійно говорить про мир. Отсе, каже „Дейли Телєґраф“ Гітлєр предложив заключення договору про ненапад всім сусідам Німеччини крім... Австрії. Щоби доказати своє миролюбіє, Гітлєр готов усунути зі шкільних підручників всі натяки на війну під умовиною, що й інші зроблять те саме.

ЛОНДОНСЬКИЙ „ТАЙМС“ пише, що Гітлєр хоче заключити з Польщею договір про ненапад з важністю на 10 літ. Рівночасно „Таймс“ зазначує, що анґлійський уряд горячо бажає такого полагодження німецько-польських взаємин.

НІМЕЧЧИНА ДОВЕДЕ ДО ВІЙНИ, коли її пляни не розібються об рішучий опір. Так твердить французький часопис „Журналь де Деба“.

МІНІСТР ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ Бенеш заявив французьким журналістам підчас побуту у Франції, що Чехословаччина се „найвірніша дочка Франції і вона ніколи не зрадить“.

КОРОЛЬ ЮГОСЛАВІЇ Александер скінчив 45-тий рік життя. Він уродився в Цетинії 17. XII. 1888, студіював в Петрограді й Женеві, в часі великої війни брав участь у всіх сербських битвах.

В ЛАТВІЇ ухвалив парлямент 68 голосами проти 17 припинити діяльність фашистівської орґанізації „Пегрконкруст“.

КОНҐРЕС КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ, що відбудеться в Москві 22 січня 1934 р., має ухвалити програмово-політичні напрямні на час другої пятилітки.

СССР має найбільший військовий буджет. Так каже звіт ґенер. секретаріяту Союза Народів. На другім місці стоїть Франція, опісля йдуть: Америка, Анґлія, Японія, Італія. Німеччина, Бельґія.

З КИТАЮ доносять, що Чанкайшек у трідневній битві побив комуністичну армію в полудневій частині Кіянґсе. На місци остало 5.000 убитих комуністів. — З того видно, що Китайці бороняться проти „раю“ на землі, який і їм обіцяє червона матушка Москва.

ЯПОНІЯ напередодні військової диктатури. На її чолі мають станути міністр війни Аракі та мін. маринарки Осумі.

Відгомін самбірського процесу в соймі

Що сказав мін. Перацкий про ролю Барановського?

На засіданні соймової буджетової комісії пос. Чапіньский (ППС) порушив справу Барановського і провокації. Він сказав, що се найстрашніша річ. Роля Барановського пригадує ролю Азефа. Пос. Чапіньскому відповів мін. внутр. справ Перацкий: Барановського заанґажовано в ролі конфідента, щоби превентивно протиділяти актам террору. Власти не зорієнтувалися, яку вартість представляв Барановський для ОУН і в ролі, яку він грає. Він в дійсности закривав всі важніші виступи ОУН, виявляючи поліції лише дрібні справи. Тому поліція довший час не могла схопити справців більших нападів. Щойно по вбитті бл. п. Голуфка власти зорієнтувалися, що ОУН веде контррозвідку серед поліції і що поліцію постійно впроваджується в блуд. Вбивство комісаря поліції Чеховского у Львові утвердило власти в переконанні, що се вбивство міг виконати лише один з його конфідентів, а останній, з котрим Чеховский стрінувся, був власне Барановський. По зміні орґанів безпеки в Схід. Галичині і по увязненні Барановського зловлено справців нападу на почту в Городку і вбийників бл. п. Голуфка в Трускавці. Дисціплінарні справи проти давних орґанів безпеки ще не закінчені. Не тверджу, що власти безпеки не зробили в тій справі похибки. Тому давних керовників сего орґану перенесено. Одначе є засаднича ріжниця між похибками влади безпеки й інсинуацією провокації.

НОВИНКИ

Закордонним післяплатникам випишемо на опасці ч. 100 „Н. Зорі“ висоту їх залеглости в амер. долярах і просимо відворотною почтою довг вирівнати. — Адміністрація.

Загальні Збори „Просвіти“ відбудуться дня 26 с. м. у Львові в салі Ремісничої Палати при Стрілецькій площі. Початок о год. 9 рано.

Знижка зелізничих білєтів наступить від 1.I. 1934 р. На просторі 100 км. в особових поїздах білєти коштували досі: I кл. 17 зл., II кл. 10.20, III кл. 6.80. Тепер: I кл. 12.40, II кл. 9.30, III кл. 6.20 зл. На просторі 200 км. білєти коштуватимуть: I кл. 20.40 (давніше 34), II кл. 15.30 (20.40), III кл. 10.20 (13.60). На просторі 350 км.: I кл. 32.30 (давніша 54.50), II кл. 24·30 (32.70), III кл. 16.20 (21.80). Знижка є також на поспішних поїздах. Нема знижки для тих, що вертають з лічничих місцевостей та для туристів і лещетарів, що мають окрему тарифу.

На продовженні радієвої анкети у Львові в справі українських авдицій в Польському Радію і поширеннія радіокультури серед Українців переведено обширну дискусію над статутом Українського Радієвого Товариства й усталено його остаточний текст. Справу внесення меморіялу до Польського Радія та внески й евентуалія відложено до слідуючої анкети.

На Загальних Зборах „Народної Орґанізації Українців м. Львова“, котрі відбулися 20 б. м., вибрано нову Осередну Старшину сеї Орґанізації. В її склад входять голова: пос. д-р Ст. Біляк, члени: проф. А. Березовський, о. прал. Л. Куницький, п. А. Добрянський, мґр. В. Жовнір, п. М. Матвійчук, мґр. Б. Бородайко, дир. О. Терлецький, радн. Д. Гординський, д-р І. Боцюрків, пос. д-р Л. Макарушка, о. В. Яценків, п. Антоніна Конрадова, радн. І. Кульчицький, п. П. Гоїн. Звіт зі зборів подамо в „Новій Зорі“.

Марійська Дружина ґімназистів в Теребовлі гідно відсвяткувала память о. М. Шашкевича. Рано відправлено в церкві Службу Божу й панахиду. Вечером відбулася академія. Провідник Мар. Дружини о. Е. Весоловський виголосив вступне слово. Відтак слідували: виступи хору ґімназистів, мандолінової орхестри, дві деклямації та сольо на ксильофоні. Академія полишила гарні враження у приявних.

Концерт в память о. М. Шашкевича уладила в Бродах Бурса ім. М. Шашкевича. Виступи ґімназійного хору й деклямації були дуже гарні.

В Стрию відбулися дві анкети в справі виховання молоді. Дир. ґімназії п. Яцкевич зреферував проєкт створити при церкві т. зв. малий семинар для селянських дітей від 14—18 р. життя. За 4 роки науки селянська молодь одержалаб крім загальної освіти також знання якогось ремесла, хліборобства і т. д.

Українська Кооператива „Шовк“ відбула свої чергові заг. збори. Вона тепер опинилися головно в руках народних учителів, інші стани також мають своїх заступників. Кооперативу перенесено зі Львова до Самбора, де є ткальня кооперативи. Досі кооператива не давала ще приходів. У проводі кооперативи станули пп. Ст. Сілецький, Е. Менцінський та Ів. Стебельський емер. народ. учителі. Головою надзірної ради став проф. Филипчак. Адреса кооперативи „Шовк“, Самбір, ул. Замойського 7.

Школа сільського господарства повстала в Шибалині, пов. Бережани. Концесію на ту школу дістав проф. Мих. Васьків і веде її під фірмою: „Приватні Коедукційні Рільничо-Господарські Курси“. Навчання триває два роки. Приймають молодь обох полів в віці 14—19 р. життя, що скінчила бодай сільську школу. Навчання теоретичне і практичне. Предмети теоретичні: релїґія, історія, ґеоґрафія, природа, хемія, руханка, спів. Фахові предмети: ростинна продукція, тваринна продукція, господарювання, кооперація і т. д. Школа має інвентар, город, сад, пасіку, орне поле. Оплата від 16—20 зол. місячно. Наука зачалася 15 листопада. Вільні місця ще є.

Кооперативне свято відбулося в Літні, пов. Дрогобич.

В Апеляційнім Суді в Варшаві відкинено касацію присуду на Барановського і Мотику, засуджених в самбірськім процесі за співучасть у вбивстві Голуфка на 10 і 6 літ тюрми.

Свято 1-го листопада святкували також Українці в Загребі (Югославія). Службу Божу і панахиду відправив о. д-р Сабов. Відтак відбулися святочні сходини молоді в салі греко-катол. семинарії,

Новий український часопис „Рада“ буде виходити з новим роком в Чернівцях. Він повстане зі злуки „Рідного Краю“ і „Народної Сили“. Сей новий безпартійний ілюстрований тижневик буде редаґувати п. Юрій Сербинюк. Адреса „Ради“: Чернівці, Петровича 4.

На українськім Закарпаттю повстали перші приватні ґімназійні курси в Бичкові Великім. Рівночасно Батьківський Союз робить заходи, щоби в тім місті повстала державна ґімназія.

Вечір української пісні у Стокгольмі відбувся при участи п. Модеста Менцінського, що відспівав 12 українських народних пісень. Вкінці відіграно український національний гимн. Шведська публика вислухала його стоячи.

Деякі шкільні інспектури на Шлеську заборонили шкільній молоді обіжником належати до релїґійних товариств. Збори батьків рішучо запротестували й обіжник знесено. Та мимо того се знак часу...

Фальшиві 5 і 10 золотівки появилили у Львові. Вони дуже подібні до правдивих, ріжняться тільки лекшою вагою та глухим звуком.

Фальшують масло, мід і сушені гриби у Львові. Міський уряд ствердив, що на 249 проб масла в листопаді у 111 випадках була марґарина. Фальшують також мід і гриби.

Будова нових зелізничих шляхів в Польщі зачнеться в 1934 р. М. і. мають побудувати другий зелізничий шлях на лінії Красне—Здолбунів за суму 2 міл. зл.

Уживання слів „Ґорґонова“ і „Гітлєрка“ карає суд у Варшаві як за образу.

В Бендзіні й Шопєніцах на Шлеську викрито фальшування промислової й купелевої соли та перерібку її на сіль їдальну. Досі увязнено 8 фальшівників, котрі на тім заробили великі гроші. Афера сягає до Львова і Станиславова.

У всіх австрійських школах привернено знов молитву перед наукою і по науці.

В архіві Габсбургів у Відні найшли докази, що Талєйран, франц. міністр загр. справ, продав тайну загр. кореспонденцію Наполеона Метерніхови за пів міліона золотих франків.

Помер син Льва Толстого, граф Ілля в 68 р. життя.

Король нафти Рокеффелєр тяжко занедужав. Він має тепер 95 літ.

Мадярським учителям заборонено уділяти приватні лекції.

В Німеччині до 31 березня 1934 р. не вільно буде закладати нові часописи.

Протижидівські заворушення були знов на університеті в Будапешті. Декан обіцяв студентам, що Жиди не будуть ходити кілька днів на університет.

Німецький літак „Гайнкель 70“ летить зі скорістю 365 км. на годину.

Ромунські студенти університетів зачали страйк на знак протесту проти увязнення своїх товаришів, членів „Зелізної Гвардії“.

Третий протирелігійний музей в Петрограді. „Дейли Телєграф“ доносить: Совітські власти переміняють Троїцький Собор в Петрограді на „Дім ілюзій і чуд“, себто на протирелігійний музей. В той спосіб три найбільші церкви в Петрограді: Ісакіївську, Казанську і Троїцьку перемінено на орудники протирелігійної пропаґанди.

До Москви виїхала прогулька 80 польських малярів, різьбарів, письменників і журналістів.

Провідник англійської партії праці Ленсберн занедужав. В тій недузі одержав вислови співчуття від короля і від провідників консерватистів, з котрими завзято боровся. У нас в таких випадках „переказують“ недужому, аби скорше „здох“. Се факт. Очевидно се вплив інакшого виховання й інакшої культури.

Один місіонар на далеких островах сказав раз до свойого помічника-тубильця: „Ваш пес Мок такий огидний, що не хочу його вже більше бачити“. По якімсь часі місіонар кинув в часі вечері кістку своїому псови Нігґерови, однак Нігґер відвернувся від неї. „Занесіть ту кістку Мокови“, каже місіонар. „Мокови? Таж саме Ви їсте його! Ви сказали, що не хочете його більше бачити й тому я сповнив Вашу волю та приладив Вам з нього вечеру“.

Жовта ріка в Китаю своїм страшним виливом ц. р. (такого виливу не було вже 50 літ) спричинила надзвичані шкоди м. і. тамошнім кат. місіям. Понад 20 сіл в кит. населенням змела з лиця землі. Подекуди розлилася вода, що піднеслася на 2 м в гору, на 15 кільометрів.

Повісили, а потім „живо співчували“. В м. Лягоре в Індії був такий випадок, незвичайний в історії англійського судівництва. Суд засудив на смерть одного Гіндуса-терориста. Внаслідок його відклику власти поручили писемно відложити екзекуцію. Одначе через недогляд те письмо відкрили аж на другий день після виконання екзекуції. Власти зарядили строге слідство та висловили своє „живе співчуття“. Та се вже небогато поможе повішеному...

З англійського гумору. Пані при театральній касі: Прошу одно місце, в середині, в переході, здалека від протягів і щоби не було близько якогось закатареного глядача. („Humorist“, London).

Святий Николай принесе мені в дарунку гарну книжечку „Золотої бібліотеки“ Львів, Домініканська 4. Матвійчук. Повний каталюґ діточої літератури задармо. Понадто поручається „Вертеп“ Підгірянки, 70 гр., Ілюстровану Історію України, Грушевського в оправі 24 зол. 210 - 3—4

СЛОВО

до українського жіноцтва.

В історії будови нової церкви в Перемишлі знайдеться світла сторінка і для українського жіноцтва. Нічо дивного, бо й воно складало радо свої лепти чи то в грошах чи в працях злучених з будовою сеї святині. Між іншим підписане Марійське Товариство Пань в Перемишлі, в порозумінні з комітетом будови церкви, звернулося перед двома роками до наших Пань у краю з просьбою о якісь робітки-фанти на томболю й фестини. Гадка була щаслива. Многі з Пань радо пішли на стрічу покликові. Гарних, добірних фантів призбиралося тілько, що довший час спираючись на них можна було устроювати томболі-фестини і їх дохід передавати до рук комітету будови церкви. Бажаючи в той спосіб і дальше помогти будові згаданої святині, підписані осміляються повторити свою просьбу. Грошевої лепти не сміємо просити, бо знаємо, які тяжкі часи — однак кожда з П. Т. Пань (Імостей, Учительок і других) може переслати на ту ціль одну-другу гарну робітку. Не для нас, але для Божої Матери, Котрій на славу будується та святиня! Від себе вже нині засилаємо щире „Спасибіг“ а решту лишаємо Божій Матері. — Фанти-дари слати (до 20 І. 1934) на руки голови Марійського Т-ва у Перем. (Fredry 6).

За Марійське Т-во Пань у Перемишлі

В. Колиняковська секретарка — Дора Секелова голова

217 1—1

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·68—5·66 зл. Золотий доляр 8·99—9·03. Канад. доляр 5·65; 1 нім. марка 2·12; 100 фр. франків 34·90—35·00; 100 чеських корон 25·50—26 зл.

ЗБІЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зл.	льоко Підволочиська	—	льоко Львів
Пшениця двірська	17·75—18·—;		19·25—19·50
Пшениця збірна	16·75—17·00;		18·25—18·50
Жито двір.	13·75—14·—;		15·— 15·50
Ячмінь на мливо	9·75—10·25;		11·00—11·50
Овес двір.	11·00—11·25;		12·25—12·50
Кукурудза	21·00 —·—;	—·—	—·—
Гречка на мливо	17·00—18·00;	—·—	—·—
Гречані крупи	35·00—37·00;	—·—	—·—
Фасоля біла	22·00—25·00:	—·—	—·—
Лен	39·00—40·00;	—·—	—·—
Бульба	—·— 5·25;	—·—	—·—
Ґрис пшен.	7·75— 8·00;	—·—	—·—
Ґрис житний	7·65— 7·85;	7·75—	8·00
Ґрис ячмінний	—·— —·—;	8·50—	8·75
Мука пшен. люксусова	—·— —·—;	36·00—	38·00

Тенденція удержана. Інші ціни незмінені.

Набіл: Маслосоюз платив 21.XII за 1 кґ. масла дес. 3·00; за 1 л. молока 20 сот., за 1 л. сметани 70 сот., за 1 копу яєць 6·20—6·40 зл. — Тенденція на яйця звишкова, на інші продукти удержана.

Мід: Кооп. „Рій“ продає мід: липовий 3 зл., гречаний 2·40; з ріжних цвітів 3, гірський 3·80 зл. за 1 кґ.

Живина: Безроги на бекони 58 сот., товщеві 70—75 сот., телята 40—60 сот., молоді кури 90 сот., за 1 кґ. живої ваги. Гуси штука 2·50 зл. качки 1·30 зл. Тенденція устійнена.

Ціни битої птиці з птахомясарні „Маслосоюзу“ за 1. кґ.

Рід:	Добірні:	I-а	II-а
Кури молоді на печення	1·65	1·50	1·40
Кури на росіл	1·65	1·50	1·40
Качки	1·45	1·30	1·10
Гуси	—	1·30	1·05
Індики	1·75	1·65	1·55
Пантарки (за штуку)	3·00		

Всіх наших ВП. Передплатників і Читачів просимо по можности полагоджувати всі свої орудки у фірм, що оголошуються в „Новій Зорі“.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

СПЕЦІЯЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР бувший довголітний лікар асистент дерматольог. клінік

в Берліні, Відні й Празі

 орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.

другий вхід з улиці Собеського ч. 2.

Тел. 51-68 Сепараткові ждальні

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІЯ: В тенетах зрадників.
АТЛЯНТІК: Ревізор з Петербурга.
КАСІНО: Нині жиємо.
КОПЕРНИК: Білий опир.
МАРУСЕНЬКА: Сабра — діти Палестини.
МІРАЖ: Жінка шпіон.
МУЗА: Льорел і Гарді.
ПАЛЯС: Утеча перед шлюбом.
СТИЛЕВЕ: Ромео і Юльця й ревія.
УТІХА: Чудотворець і ревія.

СОЛІЦИТАТОР НОТАРІЙНО - АДВОКАТСЬКИЙ, з довголітною практикою, ПЕРШОРЯДНИЙ ТАБУЛЯРИСТ, пише на українській і польській машині, шукає заняття в нотаря або адвоката. Ласкаві зголошення до Адміністрації „Нової Зорі“ під „Солідний“. 209 — 2 — 2

ЖІНКА з інтеліґентної родини з трьома нелітними дітьми находиться в крайній нужді. Просить отсею дорогою о ласкаві, хочби найменші датки. Слати до Адміністрації „Нової Зорі“ для „Нещасної“. 209 — 3 — 3

НЕДУГИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза легенів є невмолима і щорічно, без ріжниці полу, віку і стану, скошує міліони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan Age“** Ґонсецького, що, влекшуючи виділювання флеґми, скріплює орґаніям і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла й усуває кашель. Уживається за порадою лікаря. Продають аптики. 14-х 189

КРІЗЬ КРІЗЬОЮ — А СВЯТА СВЯТАМИ!

На забуваймо, що найкращі святочні товари — споживчі й кольоніяльні як також вина — церковне світло — кадило продає від 50-ти літ

„Народна Торговля“

У СВОЇХ СКЛЕПАХ 215 1—1

АДВОКАТ

Др. Степан АНДРУЩИШИН

отворив канцелярію

В ТОВСТІМ коло ЗАЛІЩИК 214—1—1

Одинока своєрідна й найліпша паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

50—50

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51. — Тел. 60-04.

МЕБЛІ всякого рода найдешевше можна набути лише в новоотворенім магазині

Львів, вул. ВАЛОВА Ч. 11а.

206-4-10

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм.) за текстом 20 сот., в тексті 30 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно.

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5. Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер, 28 грудня 1933. Ч. 99 (697).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

ІСТОРІЯ ХРИСТІЯНСТВА НА ФІЛЬМІ

В Америці кінофабрика Бікен Філмс на підставі сценарія о. Франца Талбота, співредактора католицького тижневика „Америка" в Ню Йорку, виготовила фільму „На протязі століть". В ній представлено історію християнства аж до нині: часи Ісуса Христа, переслідування християн, місії в усіх частинах світа і т. д. Ся фільма викликала велике зацікавлення на цілім світі. Вона дійсно пожадана.

Ватикан не признає СССР

Кореспондент „Еко де Парі" доносить з Ватикану: Голова „Комісії про Руссія" епископ Д'Ербіні від довшого часу хорий. Він зголосив димісію. Св. Отець приняв се до відома. В ватиканських кругах побідило переконання, що СССР се наскрізь атеїстична держава. Теоретичний і практичний атеїзм се інтеґральна частина другого пляну пятилітки. Кореспондент твердить, що були спроби навязати взаємини, але вони не повелися. Тепер Ватикан рішений стояти на становищі висловленім мґр. Піццардо'м на ґенуенській конференції, що Апостольська Столиця може визнати лише таку державу, в якій урядово забезпечено релігійну свободу і вона практично істнує. В тих умовинах, твердить кореспондент, Ватикан буде без сумніву останньою державою, котра визнасть СССР. (ПАТ).

Підготовка коляди на Рідну Школу

З огляду на недалеку збірку дару „на коляду" Рідній Школі (у місяці січні 1934), треба вже від тепер почати підготовку. Кружки Р. Ш., або коли вони нерухливі, нечинні, чи нема їх у громаді, інші установи, чи й поодинокі прихильники Р. Ш. — нехай уже тепер зголосять у Повітовому Кружку Р. Ш. чи Пов. Союзі Кружків тих громадян, яких можна наділити довірям і поручити їм переведення збірки. На кожну громаду подати тільки громадян, кілько треба, щоби збірка обхопила цілу громаду й покінчилася по змозі за 3 дні Різдвяних Свят. — Булоби побажане, щоб утворилися Комітети місцевих установ для успішного й справного переведення збірки. — Як тільки наспіють дозволи Воєвідств, Головна Управа вишле негайно всі необхідні інструкції до Пов. Кружків Р. Ш. в повітовому місті. — Коли в повіті є другий повітовий Кружок Р. Ш., він мусить стояти в часі підготовки до збірки в тісному звязку з Кружком Р. Ш. у повітовому місті. — Коли булоби треба устійнювати у старостві речинець збірки на коляду, то цим мусить занятися Кружок у місті осідку староства, або Повітового Союзу Кружків. — Від справности буде залежати вислід збірки. Річ ясна, що „Рідну Школу" треба підперти.

Виключили 10.000 українських комуністів

Анґлійський щоденник „Морнінґ Пост" доносить: З Комуністичної партії (большевиків) України на 65.000 всіх її членів виключено 10.000 з партії й віддано під суд за приналежність до української національної струї (!) й незалежницьку ідею. Такий звіт оповістила офіційяльна комунісична Контрольна Комісія. — Нема сумніву, що велика більшість тих 10.000 українських комуністів, викинена тепер на мороз без шматка хліба, — се були ті, що в часі коли їх Рідний Край боровся за свободу, баламутили наш нарід, що ніде йому не буде так „забездурно" добре, як під владою червоної матушки Москви. Тепер одержали за те заслужену заплату від Москви. Замерзання тих комуністів з родинами се наука для всеї України.

Книжки на Різдво Христове в Німеччині

Головний орґан партії національних соціялістів (гітлерівців) „Фелькішер Беобахтер" оповістив в 331 ч. на двох сторонах заголовки книжок, які поручає Німцям на Різдво Христове. На першім місци — книжки воєнні, нпр. „В воздусі непобідимі", „На фронті непобідимі", „15 літ на фронті", „Зраджена фльота" і т. п. На другім місци — 55 книжок проти Жидів і масонів, нпр. „Протоколи сіонських мудрців" в двох виданнях, дорощім за 3 марки 60 ф. і дешевшім за 90 феників і т. п. На третім місци — 19 книжок проти марксизму і большевизму. Ось деякі титули: „Чума в Росії", „Криваві орґії большевизму", „Марксисти, убийники німецького народу, на удержанні ворогів" і т. п. Дальше 42 книжки про расу, 43 про культуру, літературу й мистецтво й 21 книжок — життєписи провідників гітлерівського руху. З того видно, які настрої панують тепер в гітлерівській Німеччині.

Кріза паризької преси

З Парижа доносять про крізу в пресовім концерні відомого підприемця Коті. З його трьох більших органів оден перестав виходити, другий перейшов в інші руки, а тепер має перестати виходити також „Амі ді Пепль". Щоденник „Евр" пише, що власники „Птіт Парізієн" хочуть врятувати „Амі ді Пепль".

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy, Wydział VI karny, we Lwowie, w składzie: S. O. W. Medyński, jako Przewodniczący, S.O. M. Młynarski i Dr. J. Locker jako głosujący, w sprawie konfiskaty Nr. 94 czasopisma Nowa Zorja, z daty Lwów, dnia 10/XII 1933 do Sygn. VI 1 Pr. 634/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 13 grudnia 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną, dokonaną dnia 8/XII 1933 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma Nowa Zorja Nr. 94 z daty Lwów dnia 10/XII 1933 zawierającego w artykule Łemkiwska od słów kult do Łemkiwszczyzny znamiona wyst. z art. 170 kk zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 497 498 493 pk zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/XII 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 t.j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu zaniepokoić opinję publiczną niewłaściwemi komentarzami o zarządzeniach władz szkolnych na Łemkowszczyźnie. — Według § § 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36, i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: Medyński w. r. Protokul. Szarota w. r. Za zgodność: (підпис нечиткий) st. sekretarz.

—o—

З ДНЕМ 1. СІЧНЯ 1934. р. ВПРОВАДЖУЄ

КООПЕРАТИВНИЙ БАНК „ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Премійні ощадностеві книжочки, які будеться кожного року розльосовувати і яких власники, кромі звичайних відсотків, можуть одержати на випадок вильосования нагороду від 25—100 зол.

Альфред Розенберґ

Головний теоретик гітлєризму.

В самім центрі Европи, в Німеччині, сталася подія, котра може мати великий вплив на важні зміни в житті релігійнім, політичнім і суспільнім не тільки самої Німеччини, але щонайменше цілої Европи, коли не цілої земної кулі. Та подія се побіда гітлеризму. Від хвилі коли це сталося, минуло вже настілько часу, що можна і треба основніше приглянутися тій події. Вправді орґанізаційно центральна фіґура того великого руху се особа Адольфа Гітлера, одначе головний теоретик того руху се Альфред Розенберґ. Його біограф Ф. Т. Гарт пише, що Розенберґ дав добре уосновану духову підбудову в ціли здвигнення нової німецької держави та що богато його думок увійшло не тільки в програму гітлерівської партії, але стало вже спільним добром найбільшого німецького народного руху, який колинебудь був. Нема сумніву, що й українська провідна верства повинна знати основи нового руху в Німеччині, вже хочби тому, що той рух може заважити на будуччині всеї Европи, отже й нашої нації. Тому й зачинаємо отсим освітлювати той рух, починаючи представленням його головного теоретика та його світогляду. А як той рух може заважити на нашій будуччині, се інша річ.

Альфред Розенберґ се російський Німець. Він уродився 12 січня 1893 року як син директора одного з німецьких торговельних домів в місті Реваль, столиці теперішної Естонії (Реваль по естонськи Талін). Се стара пристань, котра в давних часах належала до орґанізації німецьких торговельних міст Ганзи. Тепер Реваль має около 130.000 мешканців, в тім около 8% Німців. Естонія се легко филяста низина (найвисший її горб має 324 м. висоти), котра визначається передовсім вогкістю воздуха і землі. Там часом тижнями без уговку росить дощ, але нема ні сильних опадів, ні потому ясного випогодження неба, а бодай такі появи рідкі. Се треба мати на увазі, щоби зрозуміти вдачу головного теоретика гітлеризму і навіть вираз його обличча: тугий, енергійний, але захмарений і немов демонічний. То відбивається в нім понуре небо й імлиста земля Естонії. Там е коло 1000 озер і ще більше мочарів та багон, там всі шляхи то піднесені насипом греблі, там всі поля мають відводнюючі рови, там рілля становить всего четвертину країни, решта ліси, пасовиска, мочари, багна й озера. А в північній части тої країни давні ледівці ще за ледяної доби так здерли урожайну землю, що на великих просторах видніють тільки нагі скелі. Словом, Естонія то земля мало привітна тай твердих людей видає вона.

Під оглядом етнографічним Естонія від непамятних часів заселена Естами. Се малий народець угрофінського походження, котрий донедавна хибно уважали монґольським. Естів е всего коло півтора міліона, та вони виховані під німецьким культурним впливом вспіли зі зброєю в руці обстояти свою державну незалеж-

ність супроти большевиків, з котрими близько два роки воювали. Культуру сего маленького племени можна оцінити по тім, що воно удержує тепер 60 щоденних газет, не кажучи про тижневики й інші видавництва.*)

Політична історія країни, в котрій уродився Розенберґ, така: По смерти Володимира Великого укріпив там свою владу наш князь Ярослав Мудрий. Та вже в 1219 р. заняли Естонію Данці за Вальдемара II., а в р. 1346 купив ту країну німецький Орден Хрестоносців за 19.000 кольонських марок. Від тоді Німці становили там горішну верству. Ще до недавна 90% великої посілости було в їх руках. В р. 1524 тамошні Німці перейшли на лютеранізм і потягнули за собою Естів але вкорінене там віками католицьке виховання дало їм таки можливість не піддатися большевицьким впливам за наших часів. В 1561 заняли Естонію Шведи, а в р. 1721 Росія. Дня 24 лютого 1918 проголосили Ести свою державність і по довших боях з большевиками обстояли її та 2. II. 1920 замирили з совітами.

В цілій Естонії є тепер коло 2% Німців, а в Ревалі не більше як 12.000. Отже на такій землі й серед такого оточення вродився головний теоретик гітлеризму. Се типово гранична земля, що становить немов перехідну полосу між землями й культурами двох великих племен: ґерманського і словянського.

Перші початки самостійного думання набув Розенберґ в бібліотеці свого батька, заосмотреній в твори історичні й фільософічні. Коли Розенберґ мав літ 15, попав йому в руки дуже почитний тоді твір „Анґлійця з німецькою душею“, Густона Стеварта Чемберлена, „Основи 19-го століття“. В тім творі й коріниться вся духовість Розенберґа. Се основа його дальшого думання і розвитку, потому й політичного ділання.

Твір Чемберлена переконав молодого Розенберґа, що Жиди ведуть розкладову роботу між іншими народами. І се було причиною, що Розенберґ вже в дуже молодім віці зачав звертати на Жидів особлившу увагу та студіювати літературу про них. Якраз тим самим твором Чемберлена захопився в своїй молодости також Гітлер, з котрим Розенберґ опісля зійшовся. На підставі твору Чемберлена виросло в їх душі ідеалізування арійської раси та вся їх діяльність.

В р. 1910 скінчив Розенберґ висшу реальну школу в Ревалі, де залюбки займався також малярством, і записався на техніку в Ризі. Там належав до студенської корпорації „Рубонія“. Попри свої фахові студії не переставав займатися студіюванням фільософії й літератури. Особливший вплив мали на нього Дайсена „Загальна історія фільософії“ та Шредера „Література й культура Індії“. Як студент давав прилюдні виклади. Теми брав переважно з індійської фільософії та з жидівської проблеми.

Велика війна потрясла всею дальшою долею Розенберґа. Він почував себе Німцем, тимчасом держава, в котрій він уродився і виріс, Росія, була у війні з Німеччиною. Молодий хлопець відчував, що Росія його рідний край, але не вітчина. В р. 1914 російське правительство наказало перенести рижську техніку до Москви разом зі всіми професорами. Отже й Розенберґ поїхав туди кінчити свої студії. І в Москві зачали в нім прозябати перші думки до його твору про „міт“. Там переводив він порівнуючі студії над старогрецькою Іліядою й ґерманською піснею про Нібелюнґів та застановлявся над основними вартостями німецької мистецької творчости. В часі тих студій скріпилося в нім переконання, яке в нім засіяла ще книга Чемберлена, іменно, що причину занику даної культури становить помішання тої раси, котра ту культуру створила, з іншою невідповідною для неї расою. Через те й упала велика індійська культура. В тім часі Розенберґ побідив в собі пессимізм Шопенгавера. Зате пізніше захопився ніцшеанізмом.

Нашу Україну знає Розенберґ з особистого побуту. М. і. в році 1917 був він на Криму, де його захопила вістка, що побідна німецька армія наближається до його рідних околиць і вже заняла остров Езель. Розенберґ просив о дозвіл на переїзд до свого родинного міста. Російський офіцир, котрий виставляв паспорти, запитав його, чи не хоче він їхати туди на те, щоб там привітати німецьку армію. Розенберґ мовчав. А російський офіцир докинув: „Я хотівби мати змогу поїхати з вами“. Такі настрої панували тоді в російській армії...

В слідуючій статті представимо дальший перебіг життя головного теоретика гітлеризму. А. Ч.

*) Коли приняти, що Українців в Польщі є б. міліонів (дехто рахує навіть 7), то в пропорції до культурности фінського племени Естонців ми повинні мати в Польщі 240 (двісті сорок) щоденних українських ґазет. А ми маємо дві і то дуже слабі, матеріяльно ледви животіють. Інакше кажучи, ми в порівнанні з фінським племенем Естонців добре поверх 100 разів культурно й національно гірші. Отже і слабші. Або інакше кажучи: оден пересічний Естонець около стодвацять разів цінніший культурно й національно ніж Українець. Розуміється, коли там навіть прості робітники й селяни читають правильно по кілька ґазет, а в нас навіть інтеліґентні родини з незлими платнями не стидаються бути постійно зовсім без ніякої своєї ґазети вдома. До того не можна забувати, що естонська земля значно бідніша від нашої. Коли все те порівнаємо, то не будемо дивуватися, що мале естонське племя вспіло не дати себе перемогти чужій владі, — а нас били як в бубон і дальше бють. „Забездурно“ бють, бо ми хотіливби всего „забездурно“.

Причини світової кризи

Голос американського Епископату.

Недавно відбулися в Вашинґтоні річні збори адміністраційного комітету „Нешіонел Кетолік Уелфар Конференс“. Ті збори дуже важні тим, що приявні там катол. епископи зредаґували й видали заяву, яка кидає сильне світло на причини сучасної кризи. Хоч криза проявилася щойно кілька літ тому, кажуть Епископи, однак підготування до неї йшло цілими літами. Відбувалося воно через підкопування засад права, справедливости й моралі. До кризи булоб не дійшло, колиб держави мали були мудре законодавство й належну опіку правительства. А що того не було, винен сам нарід. Виборці винні тому, що вибрані ними урядники дуже часто ставали синонімом обману, підкупства, дефравдації публичних дібр та спілки злодіїв з поліцією. Правительства викликали кризу через те, що видаючи великі суми на зайві цілі, накладали опісля на нарід прямо нестерпні податки. Несовісна банкова спекуляція підкопала довіря до всякого рода фінансових і промислових інституцій та викликала серед покривдженого народа таке невдоволення, якого не в силі булаб викликати ніяка радикальна чи комуністична аґітація. Нечесність фінансових кругів, несовісність у веденні інтересів, коррупція в політиці, за мало совісне виконування справедливости, вбийства, крадіжи, рабунки та взагалі всякого рода насильства це ніщо інше, як тільки огидний прояв загальної деморалізації, яка засудила міліони й міліони робітників на безробіття, на голод, на терпіння й розпуку. Ця загальна деморалізація проявилася також в занепаді родинного життя, в безчисленних розводах, в неморальних видовищах (кіна й театри) та в безнастанній продукції неморальних книжок і картин, які псують молодь. Це свідчить про дуже низький моральний рівень широких народних мас. І саме в тій загальній деморалізації причина сучасного лихоліття.

Криза вийшла від самого народа, тому й сам нарід повинен її усунути. А станеться це тоді, як привернеться назад християнські засади в приватнім, суспільнім і державнім житті, як усунеться несовісність, несправедливість, неморальну пресу й т. п., словом, як привернеться християнський характер держав та народів. Бо чинники, які викликують занепад віри й моралі, приготовляють також економічну руїну.

Американські епископи мали на думці перш усього американські відносини, однак висказані ними думки можна віднести до всіх країв та народів.

Подав о. І. Л.

Відзначення

українських питомців на Університеті Пропаґанди в Римі.

(Спеціяльна кореспонденція „Н. Зорі“).

Як попередних літ так і сього року дня 14 грудня у великій авлі університету Пропаґанди відбулася торжественна роздача нагород для тих слухачів, що визначилися в науці.

На се торжество прибули три кардинали: Еміненція кардинал Фумасоні-Біонді, префект св. Конґреґації для розширення віри, Емін. кардинал Лявренті і Емін. кардинал Верде. Крім сих найвищих достойників приявні були: теперішний Ректор Пропаґанди Монсіньор Діні, щойно заіменований Апостольським Делеґатом Палестини, Сирії й Египту; Цонґі, президент академії „деї Нобілі“, від Апостольської Камери Монсіньор Тесоріере, Монсіньор Сальотті, секретар св. Конґр. для розширення віри, Апостольський делеґат Китаю, монсіньор Цанін, монсіньор Руфіні, секретар св. Конґр. студій, монсіньор Чезаріні, асесор св. Конґреґації схід. Церкви, Ректори духов. Семинарій представники Чинів і Колеґій, вкінці студенти ріжних семинарів; всіх понад тисячу осіб.

По відспіванню гимну: „Ти еси Петр...“ професор соціольогії о. да Шепер мав реферат про сучасну економічну кризу; відтак слідували музичні й хорові продукції питомців семинара Пропаґанди. Між поодинокими точками роздавано відзначення. І так найбільше відзначення, золоту медалю за богословські студії, одержав питомець нашого Папського Семинара, Іван Всеволод Дурбак, студ. III р. богословії (львів. Епарх.). Сю медалю вручив йому сам Еміненція кардинал Фумасоні-Біонді. Срібні медалі за богословські студії одержали: з Львівської Архіепархії: С. Грат, П. Івахів і П. Дячишин; за фільософічні студії одержали також срібні медалі: В. Дида (перемишльська епарх.); Й. Гірняк і А. Остафіїв (станислав. епархія). Треба зважити, що на число 570 слухачів Пропаґанди наших було лиш 40; а одиноке найвисше відзначення золотою медалю і на 50 відзначень срібною медалю 6 припало нашим питомцям Папського Семинара ім. св. Свщ. Йосафата. Отже се дуже високий відсоток відзначень наших.

По роздачі премій промовив Еп. Сальотті. Він поґратулював відзначеним студентам і відчитав декрет св. Конґр. Студій, котрим св. Отець надав Місійному Інститутові університету Пропаґанди право надавання академічних степенів; Великим Канцлером університету Пропаґанди заіменував Емін. кардинала Фумасоні-Біонді.

На закінчення всі відспівали гимн Христа-Царя при акомпаніяменті орхестри. Була се правдиво гарна хвиля: Представники більше ніж 50 народностей і майже всіх рас зрозуміли себе й відчули глибоко едність великої Божої родини народів. Так Христос-Цар обеднює всі народи в св. католицькій Церкві. *вв.*

Чого домагається Гітлер

Він предкладає заключення договору про ненапад зі всіма сусідами.

Ль'Ордр пише, що Гітлер в німецько-французьких переговорах висунув отсі домагання: Німеччина матиме 300-тисячну армію. Її зброя дефензивна. Франція та її союзники моглиби мати також офензивну зброю, війна хемічна і бомбардування з літаків заборонені. Має бути введена періодична й автоматична контроля збройних сил всіх країв. Сю контролю примінюваноб в Німеччині також до гітлерівських військових формацій. Німеччина готова підписати договір про ненапад на 10 літ зі всіма своїми сусідами. Ся умова малаб санкції проти тих, що хотілиби збурити мир. Пробного часу не булоб, але Німеччина потрібувалаб довгого часу для переформування своєї армії, що в практиці рівналосяб пробному часови. „Дейли Телеґраф“ пише, що сі предложення Гітлера анґлійське правительство вважає можливими до дискусії.

З ЧЕРВОНОГО „РАЮ“

Нові враження з недавної прогульки.

2) Робітники в СССР масово кочують з одної фабрики до другої в пошукуванні за ліпшими умовинами праці, де є кращі помешкання, харчі і т. д. Ті міліони кочуючих робітників дезорґанізують совітський промисл. Безробітних ніхто не числить. Платня робітників дуже низька, від 100—450 рублів (9—45 зл.). Робітники дістають харчі по знижених цінах в державних крамницях на картки. Одначе на чергу треба довго чекати. Нераз совітські горожани стоять годинами і вертають з нічим. Духовні всіх віроісповідань і ріжні т. зв. „ліщенци“, виняті зпід права, мусять купувати на ринку, у вільній торговлі, де пуд (16 кг) муки коштує 100 рублів, 1 кг масла 35 рублів, черевики 150 рублів і т. д. Та на такі ціни мало хто може собі позволити. Духовенство живе з того, що йому дають віруючі. — Офіціяльно платиться 5 зл. за 1 рубель. На чорній біржі за 1 зл. дають 10 рублів (веселість). — В Харкові оглядали ми велику фабрику тракторів. Вона має випускати річно 50.000 тракторів. За 20 мінут урухомили при нас 3 трактори. Робітники працюють по 7 годин на 2 або 3 зміни. В тій фабриці працює 13.000 робітників, з того 25% жінок. В ній є 4 заграничні інжиніри та 165 чужих робітників. Харківська фабрика тракторів працює з великим поспіхом. Тому 50% вироблених в ній тракторів по короткім часі зовсім не до вжитку. Подібно є і з іншими виробами совітського промислу. (Прелєґент показав кілька світлин нових будинків в Харкові, почту, будинок промисловости і т. д. На око виглядають вони по американськи. Одначе їх будували з великим поспіхом. Тому вже по 2 літах потребують основної направи. Прим. будинок промисловости, що має 12 поверхів, мав попсовану вінду. Тому прогулька мусіла йти пішки аж на 12-ий поверх!) — Відтак прогулька поїхала до Запорожа, на „Днепрострой“. Від 1904 р. існував проект його будови. Американський інж. Купер поправив той плян і здійснив. Гребля на Дніпрі довга на 736 м. Вона піднесла воду в Дніпрі на 37 м. „Днепрогіз“ („Днепровой гідро-електріческій завод“) має 9 турбін по 90.000 механічних коней, разом 810.000 мех. коней електричної енергії. Прегарний вид на Дніпро, котрий перепливає через численні слюзи і пінits. Краска води брунатна, бурштинова, через Прип'ять і допливи з Полісся. Вище греблі Дніпро творить величезне озеро. Будова „Днепростроєю“ коштувала 240 міліонів золотих рублів. За 7 літ мають повернутися кошти його будови. Тепер Дніпро сплавний на просторі 2.200 км, від Смоленська. Велику скількість електричної енергії буде вживатися до промислу, хліборобства й до наводнювання піль. Над Волгою будують „Волгострой“, 4 рази більший від „Днепростроєю“. Фантазії большевикам не бракує. На острові серед Дніпра, Хортиці, нисше „Днепростроєю“, де була колись „Січ“, тепер мають побудувати місто. Остров мають получити двома мостами. Коло „Днепростроєю“ є фабрики на просторі 8 км довготи, 4 км ширини. Там є фабрика алюмінія, котра має бути найбільша в світі, як хваляться совітські інжиніри. При існуючій системі Совітській Союз може своєю продукцією перевисшити інші краї, бо робітникови там платять від 9—45 зл. місячно і весь сирівець має держава в своїх руках. Коби тільки совітський товар був того самого ґатунку, що заграничний... Та він ще остає позаду. Є там ще хемічні фабрики, шамоти, високі печі, але нас там не водили. (Прелєґент показав світлини з Дніпрельстану, що роблять справді імпонуюче враження). — Відтак ми поїхали до Ростова над Доном. Тут оглянули велику фабрику рільничих машин. Вона має виробляти річно 30.000 плугів, 13.000 борін, 15.000 косарок, 100.000 кінних граблів, 40.000 возів і 2.000 комбайнів. Дальше поїхали ми на схід до м. Грозне (300.000 мешканців). Нафтовий промисл там розбудований широко, величезне число шибів, котрі все дальше розбудовують. По дорозі до Баку, переїздили ми берегом Каспійського Моря, через пустині. Ростинність чимраз бідніша, степ переходить в горби і гори. Прегарний був схід сонця над Каспієм. (Тут прелєґент показав богато світлин краєвидів, знятих з вікна поїзду або зі стацій. М. і. були два „конкуренти“: осел і... трактор, — (веселість на салі), — види степу, горбів, скель, нафтового шибу серед Каспія і т. д.).

В Баку оглянули ми Вищу Технічну Школу, де узагляднений передовсім нафтовий промисл. Всіх ВУЗ-ів (Висших Учебних Заведень) і ВТУЗ-ів (Вис. Тех. У. З.) в СССР є 286 на 160,000.000 населення. В Польщі на 32,000.000 населення є 10 високих шкіл. Росія потребує на ґвалт інтеліґенції, тому тепер масово її фабрикується. (А кілько розстріляно або вивезено на Соловки правдивих інтеліґентів? — Ред.). Доступ до високих шкіл в СССР обмежений для всіх „непролетарського походження“. Народня школа триває 9 літ. Наука зачинається від 8 року життя. Крім того існують ще „Роб-факи“ (робітничі факультети), на яких студіюють здібніші робітники. Можна також студіювати на кореспонденційних курсах. Здається іспити й дістається дипльом почтою. Наука на високих школах триває 5½ року. Студенти мають стипендії ріжної висоти. Рішає тут робітниче уродження. Там повстала навіть приповідка: „треба бути осторожним у виборі... родичів! (Веселість). Книжки безплатні. При ВУЗ-ах є практика. Студент мусить перейти через всі щаблі, від робітника, бриґадіра, майстра до інжиніра. ВУЗ-и не дають такого загального знання, як на заході. Інжиніри дістають зараз посади. Фабрики просто чекають на молодих інжинірів (Бо старих і добрих інжинірів запроторили там, де козам роги виправляють!) Здібніших студентів висилають на студії до Америки. (Прелєґент показав кілька світлин: нафтові шиби, види міста Баку, старі мечети, лазні, вулиці і т. д.) З мінаретів вже тепер мулли не взивають вірних до молитви, бо молодь їх висмівала. Прогульковці були внутрі мечету (скинувши черевики), де слухали читання корану і сиділи справді, як на „турецькім казанні“. З Баку переїхали до Батуму над Чорним Морем. Се така віддаль, як з Вильна до Ворохти. Показували нам печери, в яких скривався славний Стенько Разін. В Тифлісі оглянули ми Етноґрафічний Музей. Тамошнє гірське населення має богато спільного з Гуцулами, передовсім подібні сорочки. Ми виїхали на гору, звідки був прегарний вид на Тифліс і гори Кавказу. Святині в Тифлісі роблять ліпше враження як в інших містах СССР. Грузини мають богато своїх людей в Москві, почавши від Сталіна, Орджонікідзе, Енукідзе і богато інших. Є така анекдота, що колись цар Павло I прилучив Грузію до Росії, а тепер Сталін прилучив Росію до Грузії... Військо добре одягнене й добре відживлюване. Се „очко“ в голові Москви. Коло Батуму фльора зміняється. Є тут пальми, плянтації чаю і т. д. (Тут прелєґент показав гарні краєвиди околиць Батуму, Чорного Моря і т. д.). Відтак кораблем „Грузія“ прогульковці переїхали до Ялти. Звідси вибралися на прогульку в гори Криму. Загально знана краса Криму, його берегів і гір. (Прелєґент показав кілька світлин, краєвидів з Криму). Відтак переїхали кораблем до Севастополя, Одесси та поїздом до Волочиська. — Вкінці прелєґент подав деякі загальні помічення. На думку інж. Боровіча релігія в СССР на вимерті. Коли родичі не займуться релігійним вихованням дітей, то діти виростуть без релігії. До святинь ходять тільки старші й то переважно жінки, бо мужчини бояться втратити посади. Діти зовсім не ходять до церков. В Тифлісі є „Католікос“, голова грузинської Церкви. В Севастополі ясі церкви замінили на ріжні установи. В Одессі католицький костел зберігся дуже добре. Дзвонити не вільно, бо се „заколочує спокій сусідам“... Прикре враження роблять церкви, позамінювані на клюби, реставрації, магазини і т. д. Найчастіше заміняють церкви на... антирелійний музей, отже на установу з протилежним завданням, щоби зогиджувати релігію. До печерської Лаври заходить молодь з цікавости не здіймаючи шапок. Се називається „совітське виховання молоді“. Зрештою в СССР ніхто ніде не скидає шапки. Навіть робітник як приходить до бюра директора фабрики. Загальна тенденція влади зогидити масам релігійні почування. — Загально слідно в СССР зворот на право. І то навіть в церковній справі, особливо на Кавказі. Вкінці прелєґент підчеркнув, що хоч їм поводилося не зле підчас прогульки по СССР, але коли станули в Підволочиськах, відчули зараз, що вернули до Европи. Наша кріза й ріжні недомагання ще богато разів ліпші від положення в СССР.

Сей виклад інж. Боровіча (котрий був в Росії перед війною і міг порівнати теперішні „райські“ відносини з передвоєнними) дуже повчаючий. Хоч прелєґент обмежився тільки до „ліпших“ вражінь, але тут і там не міг поминути річей, що говорять самі за себе. Шкода, що прелєґент не говорив про всі враження, та сему стоять на перешкоді добросусідські взаємини між Польщею і СССР.

Доки триватиме голод в СССР

Голод в СССР заперечив не лише Еріо, заперечують його також інші радянофіли, як нпр. бельґійський соціяліст Вандервельд. „Журналь де Женев“ помістив два автентичні листи з СССР не лише про голод, але прямо про страшний канібалізм на Сибірі, на Кавказі й на Україні. Від себе додає „Журналь де Женев“ таке: Російські селяни вчинили революцію, щоби здобути для себе землю. Сталін землю відібрав їм і тоді вони в розпуці позбулися свойого капіталу: 85 міліонів штук худоби. З чим виходити на ріллю, хочби вона й зародила? І пощо виходити, коли їм відберуть збіжже? Чимало є доказів, що в богатьох місцевостях полишено збіжже на полі, щоб воно зігнило на місці. Причина голоду не тільки брак збіжжа, але також брак молока, мяса й усього. Голод триватиме в Росії так довго, як довго шалітиме там марксівський режім тому, що ця злощасна система відбирає людині всяку надію на кращу долю та всяку охоту до праці хіба що ту працю виконується під терором“. — Ціла стаття женевського часопису звернена проти Вандервельда.

Коли мучать болі... Тоґаль.

Ревматичні болі в суставах і мязах, невральґію й болі голови усмирюють з поводженням та усувають таблетки Тоґаль. Тоґаль здержує нагромадження мочового квасу, поборюючи в той спосіб в зародку ті недомагання. Тоґаль не викликує побічного шкідливого ділання. У всіх аптиках. Одначе треба звертати пильну увагу на оригінальне неушкоджене опакування.

Українська молодь і Церква

Під таким заголовком п. Фр. Бл. помістив в католицькім краківськім щоденнику „Ґлос Народу“ ч. 340 статтю, котру тут подаємо в перекладі.

Цікава річ, що український народ („рускі люд“) дуже привязаний до своєї церкви, а українська інтеліґенція переважно ареліґійна. Тим драстичніший сей факт, що та інтеліґенція виводиться в першім або другім поколінні з уніятських приходств. Так було серед дозрілого нині покоління, ще гірше є серед дорастаючого. Задалеко нас посунулоб роздумування над причинами того стану річей. Тому обмежимося до ствердження самого лише факту. Зазначимо тільки одну причину, що діває на сучасну українську (Слово „українську“ написане за прикладом вшехполяків в лапках! — Ред.) молодь, се вибуялий націоналізм, що має засаду: ціль освячує средства. Та засада не дається погодити з католицькою ідеольоґією. Звідси розбрат між націоналістично настроєною молодю і Церквою. Щоби не бути голословним, наведу факти. Орган української студентської молоді „Студентський Шлях“ писав: Молоді „не зрозуміє той, хто буде на неї дивитися крізь окуляри своєї вихолодніої, старечо-безсильної душі та промовляти (до неї) про „пошану“, „чесноту“, „справедливість“, „боязнь“ і т. п. чесноти беззубих бабусь“ (ч. 5—6 з 1933 р.). Отже нічого дивного, що така ідеольоґія виховує справників і ґльорифікаторів підпалів, політичних убийників, та в дальшім висліді і зрадників і провокаторів. — На весну б. р. гр.-кат. Епископат уладив велику релігійно-національну маніфестацію під кличем „Українська Молодь Христові“. В тій маніфестації студентська молодь не взяла участи, бо вважала, що католицизм робить молодечу душу невільничою, „хрунівською“, лише націоналізм настроює її боєво. Протиставили яскраво націоналізм католицизмови й казали молоді вибирати („католик не може бути націоналістом“), — молодь повірила й вибрала те, що безпосередно промовляє до неї — скрайний націоналізм. Недавно уладили „день жалоби і протесту“ з приводу подій на совітській Україні. Націоналістична молодь не взяла в нім участи, вважаючи ту акцію за опортуністично-угодову, бо нею кермував в деякій міри і гр. кат. Епископат. А на думку тої молоді все, що має звязок з католицизмом, має звязок з „моральністю невільників“. І ось дивний факт. Коли в нас (Поляків), у Франції, Італії — молодь горнеться до католицизму (і то націоналістична молодь), бо бачить в нім платформу до повного розвитку людського духа й національних сил — українська молодь втікає від него, бо католицизм не може погодитися з їх методою політичної боротьби. Дивний, але зрозумілий факт. Незрозуміла лише короткозорість українського націоналізму. Для хвилевих „користей“ викривлюється і деморалізується душі молодого покоління. Одначе є й початки контракції. У Львові повстало католицьке товариство української студентської молоді під назвою „Обнова“ (польське „Одродзене“) і КАУМ (Католицька Акція Української Молоді). Перша з тих організацій діває на студентськім терені, друга на загальнім терені. Се щиро католицькі організації, але без більшого засягу, бо крайно противні націоналізмови. Нема серед української молоді посередної платформи, яку ми (Поляки) маємо в „національній“ молоді.

Нашим людям, що знають відносини, не треба богато доказувати, що польський автор помиляється, думаючи що відносини серед польської націоналістичної молоді далеко відбігли від наших. Хоч правдою є, що напр. польська націоналістична (ендецька) молодь не позволяє собі на такі виступи проти свого Епископату, як наша проти нашого, одначе се тільки наслідки інакшої тактики. Про націоналізм польської нпр. ендецької молоді й то націоналізм крайної марки свідчить богато фактів. І булоб дивно, якби та молодь не була така як вона є, коли струя, що її виховувала, має таких теоретиків, яких має.

Новини чужого письменства

В Парижі появилася нова повість Анрі Беро „Небо як сажа“, дві повісти Пера Бенуа „Забуття“ і „Кавалер ч. 6“ та Доршелеса „Коли я був мон-мартрцем“. — В Римі видавнича спілка Ардіта видає ряд споминів фашистів; як перший том появилися спомини Фаріначчія, приятеля Муссолінія. — В Лондоні фірма Додд-Мед видала три нові штуки Бернарда Шова: Сільські Соблазни, На камінню і За гарне, щоби було правдиве. — В анґл. перекладі виходить тепер заборонена правительством Ґітлера книжка проф. Банзе „Нарід і простір на війні“. — Ще більше зацікавлення викликає в Анґлії нова праця написана Т.О-Конроем про Японію. Автор 15 літ жив в Японії й жонатий з Японкою. Японців представляє в дуже злім світлі й називає їх небезпекою для всего людства. — Добру гумористику представляють три останні твори анґл. письменника Вудговза.

Перспективи

Важна пересторога на їх тлі.

Анґл. кат. часописи помістили статтю славного письменника Ілярія Беллока. Він каже м. і. таке:

З усіх боків можете почути від інтелігентних кругів загальну думку, що нова війна спричинилаб кінець нашій культурі. Також можете почути з усіх боків оправдану думку, що небезпека такої війни можлива.

Отже ми повинні зрозуміти, що така війна, кажучи щиру правду, булаб кінцем Европи. А бесіда про небезпеку для нашої культури се зовсім не пусті слова. Коли конфлікт потревае коротко й наступаюча сторона буде негайно побіджена, тоді не прийде до такої катастрофи; але як конфлікт продовжиться навіть на кілька місяців, тоді катастрофа неминуча. Тут слід зясувати собі в тім грізнім моменті, ясно й виразно, чому дійшло аж до ступіня небезпеки: Причина та, люди покинули релігію.

Одна тільки релігія тримае разом людські суспільности, а всяка інша сила не зможе їх забезпечити. Правдива релігія дає таке життя світови, якого ніщо інше не всилі йому дати. Навіть ложна релігія се запорука дальшого існування тої культури, яка вміє пошанувати ту релігію. А се діеться тому, що навіть у ложних релігіях е крихітка правди: Також і ті релігії пригадують людині, що вона сама для себе не вистарчае й тому повинна признати над собою вищий моральний закон та вищого Суддю над собою.

Некатолики покинули й те, що лишилося ще в їх ересі найбільш могутне й життеве з католицизму: що людина відповідальна перед Богом, що людська душа безсмертна, що треба зберегти святість родини, супружжа, чужої власности.

Те все було моральною спадщиною цілої Европи аж до наших часів. Воно становило те все, що люди розуміли під християнською Европою. Нині слово „християнин“ се вже поняття неозначене, не віддае належно свойого значіння, але всежтаки воно завсіди злучене з тою моральною атмосферою, яку витворила кат. Церква. І саме та атмосфера була традиціею Европи, якою Европа жила.

Беллок бачить небезпеку для европейської культури в приміненні трійливих газів в часі війни й каже, що як довго Европейці почували себе християнами, вони певно булиб не послугувалися трійливими газами. На доказ того можуть послужити отруї. Давним християнам знані були отруї, однак вони не вживали отруї в часі военних операцій (бо мали почуття людяности). Вину за трійливі гази годі звалювати на розвій новітної хемії, що винайшла гази. Ціле лихо в тім, що між людьми наступило таке моральне зіпсуття, що вони зовсім покинули засади християнської моралі. І саме той занепад морального почуття становить все наше лихо та стане нашою руїною, коли не виступимо проти нього.

Як вибухне нова війна в Европі, тоді Европа заверне 15 століть назад у своїй культурі, себто до стану в тім часі, коли впала греко-римська культура, зачалася мандрівка народів, настала загальна темнота, і т. д. Тепер може бути ще навіть щось гірше: бо тоді варвари не воювали безпосередно з культурою, але за право користати з тої культури. І якби Церква (як слушно завважив св. Єронім) булаби трохи скорше взяла в свою опіку тодішну суспільність, то булаб не впала старинна культура. Але й по тім, навіть у часі найбільшої середновічної темряви, Европа була в щасливішім положенні, як тепер, бо вона жила вірою й тому чекала її світла будучність. Також в часі сумної псевдореформації віра була ще жива в Европі. Культура зменшилася, що правда, але не впала, бо віра спасла народи. Та як тепер зачнеться війна, то Европи вже ніщо не спасе. Се буде не занепад культури, але її загибіль.

Ту страшну катастрофу може спинити одна одинока тільки повага на світі: католицька Церква.

Вона одна може вратувати людей, та на жаль вони не числяться з Нею в своїх дискусіях. А сей загальний бойкот, каже Беллок, одинокого ратунку який ще існуе й се однозгідне мовчання, це найсумніша справа, яка тільки може бути!...

Може хтось подумати, що стаття Беллока се його особисті міркування та міркування його політичних і релігійних однодумців. Тому подаемо ще голос президента женевської розбройної конференції Гендерсона та коментар до того голосу, напечатаний у ватиканськім „Осссерваторе Романо“.

Дня 1. грудня ц. р. видав Гендерсон відозву до всіх християнських Церков, у якій каже, що теперішне грізне міжнародне положення не дозволяе, щоби християнські Церкви оставали байдужі, особливо супроти военних алярмів та супроти погіршення відносин між державами. Християни, які бачать в людстві одну велику родину, повинні злучити всі свої сили, щоби спонукати людей старатися про свою безпеку не при допомозі оружної сили, лише чечерез примінення морального авторитету колективної системи мира, яка опираеться на договорі Союза Народів і паризькім пакті.

Той поклик Гендерсона, каже „Осс. Ром.“, маe одну велику заслугу, але й також одну велику прогалину. Заслуга у тім, що Гендерсон ще раз підносить те, що вчить і завсіди вчила історія, себто; що як людство в своїм поході знайдеться вже в такім невідраднім положенні, з якого вже не годна вирвати його ніяка людська сила, тоді треба мати відвагу пригадати собі те, що призабули людські уми їх життя, їх поняття, чи обичаї, а іменно цінности духові, релігійні чесноти, Боже обявлення. Словом: Бога.

І сей факт щирого упокорення перед Царем царів і Паном панів се перший титул на осягнення Його милости, перша умовина до осягнення Його милосердя.

А прогалина того поклику та, що Гендерсон забув, що Церква, й то католицька Церква, за всі часи, особливож за Пія XI, словом і ділом голосить мир як конечну умовину до перемоги Христового Царства, себто, щоб запанував християнський закон і християнська культура як лік на всяку кризу, навіть матеріяльну, як одинока запорука проти самовбийства Европи й цілого світу: самовбийства морального, суспільного, політичного, економічного. А голосить се Церква силою свойого авторітету; науками, пересторогами, осудженнями. Той авторітет над людьми дістала Вона від Бога, мимо того, що чимало людей удае, що нічого про те не знае та старається ту Церкву упокорити й показати Їй свою байдужність та свою погорду.

Зазначуючи се „Осс. Ром.“ запевняе Гендерсона та всіх щирих приятелів мира, що вище згаданий поклик знайде щирий відгомін у кат. Церкві, бо се рівночасно відгомін безнастанного поклику св. Вітця, Заступника, небесного Царя мира на землі.

А що до колективної системи мира, то та система не може важно спиратися на ніякім людськім договорі, денебудь він бувби підписаний і якаб не була його назва, коли передтим не заключиться такого договору не між самими тільки народами, але між народами й Богом, між душами і Христом під щирою, отвертою, явною запорукою правительств і законів.

Іншими словами мир між державами й народами буде трівкий щойно тоді, як той мир голоситимуть люди переняті засадами Христової науки і правдивої християнської любови та християнської справедливости.

І саме в тій християнській обопільній любови і справедливости лежить ключ до розвязки такої пекучої в нас проблеми польсько-українського порозуміння. Без тих двох річей уважаемо всякі зусилля в тім напрямі за пусті слова без реального значіння.

Подав о. Ізидор Луб, ЧСВВ.

МИСТЕЦЬКІ КИЛИМИ ХАМУЛИ

прикрасять і Вашу церкву! Трівкість килимів Хамули вічна! Напишіть нам! Відвідайте наш склад у Львові Рутовського 1 (біля Марійської площі).

Курси для безробітних матуристів

„Н. Час“ ч.283 приніс отсю статтю:

„Наші безробітні матуристи вже зорґанізувалися і шукають праці“ — отсе слова, що їх приносять часописі. Тільки треба памятати, що робітник, йдучи на роботу, бере з собою й своє знарядля праці: лопату, сокиру, пилу, кліщі, долото, стругач та інше. Безробітні для своєї корисної праці на селі мусять набрати доцільного знання і практики, бо матура не дає ще того всего, чого треба на селі. Вони візьмуть відповідні підручники, перебутий просвітний вишкіл та практику. Не богато буде таких, що вже практикували на селі чи в місті при філії.

Тож, щоби всі мали заокруглене знання, потрібне до їх нового варстату праці, радиби я заложити для матуристів у Львові: „Практичні освітно-господарські курси“. Такий курс повинен бути як найкоротший, яких 2 місяці. Виклади день в день, використати час, як лиш можливо. Курс повинен обхопити всі знання, потрібні на селі.

1) **Читальняна праця:** лекції. реферати, виклади, курс неграмотних, бібліотеки, музей, орґанізація читальняної праці. Товариське життя членів і читалень, прогулки, театр, хор, орхестра, концерти та народні свята. Тут належать і церковні товариства: Апостольство молитви, Марійське брацтво, парохіяльна бібліотека. Статути читальні і других товариств. Важніщі відомості з правної поради.

2) **Рідношкільна праця:** Виховання, методи, шкільні закони. Прикмети доброго вчителя. Статут Р. Ш. Підручники, діточа бібліотека і часописі, українознавство, шк. хроніка, статистика села, дописі про освітний стан села, районізація, діточі товариства, руханка і спів. Як прикрасити село? День садження дерев, день ощадности, книжки, славних людей і т. д. Захоронка і діточий садок. Відомости про наші видавництва, пресу, книгарні (книжковий рух).

3) **Про руханкові і спортові товариства:** Статут, Сокіл чи інші. Впоряд. Практичне гасильництво, сикавка. Імпрези. Ритміка, фестини.

4) **Союз Українок:** статут, курси: шиття варення, перша поміч, аптичка, ратівництво і т. д.

5) **Молочарня.** Про Маслосоюз.

6) **Кооперативні відомості.** Практика. Нові вигляди і почини. Книжка і преса кооп.

7) **Домашний і фабричний промисл.** Наші вироби. Вишивання. Український нац. стрій.

8) **Сільська каса.**

9) **Господарство.** Сільський Господар, статут, підручники, бібліотеки, рільничі машини, досвідні поля, господарські школи і курси по селах, скіоптікон, виклади, вистава господарських плодів. Перерібка овочів, огородництво, нові ярини, лікарське зілля, цвітник при школі і в захоронці, сад.

10. Що ще може помогти прожити на селі: прим. фотоґрафія — і побільшування образів.

До 1. точки послужить книжка: А. Пуховський (Животко): Народня просвіта. Порадник позашкільної освіти. Ужгород, 1927. ст. 96.

По таких курсах матуристи будуть мати ширший овид і погляд на народну працю, а на селі не будуть блукати, лиш успішно працювати. Тоді й село більше скористає від них і радніше їх прийме. — Б. З.

Упадок числа справ у судах

З останньої статистики городських й окружних судів, зладженої мін-вом справедливости, виходить, що число цивільних процесів в біжучім році зменшилося в порівнанні з мин. роком на 25%. Причина сего з одної сторони економічна кріза, з другої високі судові оплати.

Лікарський фейлєтон

Про анґіну

недугу зимових місяців.

Зимою занепадає богато людей, особливо дітей, на анґіну. Ся недуга зачинаетьсв зовсім „невинно“ як простуда, біль горла і т. д., але занедбана й нелічена відповідно, доводить до великих ускладнень, нерідко і смерти, особливо малих дітей. Часто анґіна переходить в дифтерит. Недужих на анґіну лічать у нас переважно домашними средствами, без лікаря, як звичайне „запалення міґдалків“. Лікаря кличуть аж тоді, коли недуга вже задавнена і він мало що може вже помогти, навіть при помочи протиболонної сировиці, успішної на початках анґіни. Найбільше загрожуе життю анґіна тоді, коли доходить до зропнення міґдалків. Тоді недужий може задуситися. Тільки операція міґдалків може усунути небезпеку та приспішити виздоровлення. Анґіна викликуе часто тяжкі наслідки. До них належить передовсім запалення суставів, нирок, серцевих мязів або осердя. Деякі недуги, яких причину трудно устійнити, мають своe жерело в перебутій анґіні. Міґдалки се осідок ріжних бактерій, більше або менше шкідливих. Тому хто склонний до запалення міґдалків, повинен їх дати витяти. Отже не легковажити болю горла, але зараз звернутися до лікаря по пораду.

ЗЇЗД „РІДНОЇ ШКОЛИ“

Дня 25 грудня 1933 р. відбувся у Львові в салі Ремісничої Палати при Стрілецькій площі 53-ий Звичайний Загальний Зїзд „Рідної Школи“. Приявних було понад 300 осіб, з того 272 делеґатів і 35 гостей (послів, представників преси й учителїв „РШ“). Між делеґатами було 26 священиків, 23 жінки, кількох адвокатів. Решта учителі, урядники РШ та студенти (около 100 осіб). Селян майже не було. На салі представник влади. О год. 10·15 о. Мітрат О. Базюк відкрив зїзд і передав провід пос. Д. Великановичеви, заступникови голови Гол. Управи РШ. — Пос. Д. Великанович: Високий Зїзде! На вступі треба згадати тих діячів РШ, що відійшли від нас в останньому році: о. Олександер Стефанович, останний з 13 членів-основників РШ, емер. уч. Корнило Бірецький (що записав 6 моргів ліса на РШ), Василь Пасічняк, Теодор Волян, кондуктор, о. радник Лев Несторович в Перемишлі, Осип Білобрам, Ольга Марія Торонська, учителька РШ, Олекса Запалило, о. д-р Іван Фіголь, Єронім Білинський, Григорій Турко, Ромуальд Перфецький та вкінці д-р Ілля Кокурудз, що записав на РШ у Львові при вул. Моджеєвської двоповерхову каменицю). — (Зїзд вшанував їх память одноминутовою мовчанкою). — В тяжкий час приходиться розпочати нам наради зїзду РШ. Наш нарід розбитий на 4 кордони глядить в сторону лїкаря. Тим лікарем можемо бути ми всі, члени організації РШ. Ліком мають бути ідеали національного виховання, голошені та переводжені в жигті РШ. Нинішний Зїзд став під двома кличами: 1) матеріяльного упорядкування, 2) перебудови середних і фахових шкіл після нових законів. Довги централі виносять 212.000 зл., кружків РШ 260.000 зл. Ходить про те, чи видержимо той тягар. Зобовязання за удержання шкіл тяжить на майні Т-ва. Треба поширити ваґенди РШ при помочи організації дошкільного виховання Перед нами перебудова загального, середного й фахового шкільництва на підставі нових законів про переустрій шкільництва. Життя пливе вперед і Гол. Управа РШ мусить рахуватися зі всіми можливостями. Розбудова кружків і масове членство причиниться до скріплення РШ. Гол. Управа мимо тих труднощів персональних і матеріяльних, зробила по своїй совісти все, що можна було зробити на основі статута. Члени Гол. Управи, урядники, учительство РШ сповнило свій обовязок. Учительство РШ працює в голоді і в холоді. Таксамо організаційні робітники в централі та в краю не занедбали своїх обовязків. Здається, що ніде на світі нема учительства без платні по кілька місяців. Треба висловити вчительству РШ найщирішу подяку за його працю. В останніх тижнях мав місце один факт. РШ найшлася в тяжкім положенні. Гол. Управа відкликалася до нашого громадянства. І громадянство зложилося на РШ так, що в останніх 3-ох тижнях РШ могла вирівнати залеглости за серпень, вересень і частинно за жовтень. Той факт дає підставу заключати, що наше громадянство уважає РШ за необхідну. Окремого звіту не буде, бо всі делеґати мають в руках журнал РШ зі звітом. Прошу, щоби підчас дискусії руководитися повагою хвилі, в якій ми находимося. Прошу щоби всі бесідники говорили річево та вічливо. На члена президії покликую д-ра М. Коновальця, на секретарів прошу: п. Вахнянина, студ. Паладійчука і п. Ліщинського з Дрогобича. — Відтак предсідник відчитав порядок нарад і правильник зїзду. — В міжчасі відчитано телеґраму-привіт від філії РШ в Кракові. — Студ. В. М. Янів: Ставлю внесенн: 1) розділити дискусію над звітами й рефератами; 2) дискусію над звітом перенести перед точкою про ухвалення абсолюторії, бо тоді дискусія безпредметова; 3) вибір Комісії Матки пересунути з 8 точки на 5 точку. — Інсп. В. Кузьмович обстоює первісний порядок нарад. — За внесенням студ. Янова голосує велика більшість. — Д-р К. Троян: Ставлю внесення не відчитувати протоколу, тільки вибрати комісії для провірки. — Внесення принято. — До комісії вибрані: Дир. Даниш і ще двох делеґатів. — До Комісії внесків вибрані: Д-р Никифор Гірняк, о. Ковалюк, І. Герасимович, п. Федорчакова і студ. Я. Старух. Голосовано поодиноко. Чотирох членів вибрано великою більшістю. В справі о. Ковалюка голосування дало такий виспід: 90 за, 84 проти, причім проти голосували радикали й націоналісти.

Представник Контр. Комісії М. Ґебус здав звіт провірки діловодства РШ. Недобір за рік 1932/33 виказує 11.306·90 зл., властиво 111.991·06 зл., бо можна рахувати запас книжок на суму 72.153·48 зл. і ріжні інші річи. Не виплачено платень: за жовтень на 7.441 зл., за листопад 12.641 зл., за грудень 12.743 зл., разом 32.825 зл. РШ звернеться до громадянства за безпроцентовою внутрішною позичкою. Контр. Комісія просить зїзд ухвалити ту позичку. Ставлю внесення на уділення абсолюторії уступаючій Гол. Управі РШ.

Мґр А. Гаєцький (Тернопіль): Як член К. К. не прилучуюся до її внесення, бо мене повідомили про її засідання аж по засіданні. — Предсідник: Стверджую, що мґр Г. був повідомлений тиждень наперед і знав про засідання КК. Се нельояльність виступати тут! Треба було скорше звернутися до Гол. Управи. — Мґр А. Гаєцький: Я дістав письмо запізно і не міг вже бути на засіданні, бо я замісцевий. — Учит. Федорчаківна: Я ще не дістала платні за серпень, а тут було сказано в звіті КК., що вирівнано і за жовтень. Також покійна учителька РШ. Торонська не діставала платні й померла в останній нужді. (Жіночий голос на салі: „Торонська померла з голоду“! — На салі здивування і шум). — О год. 11·25 зачинається дискусія над звітами Гол. Управи РШ. — Перший забрав голос студ. В. М. Янів (Львів): Буду говорити самими ствердженнями. Державна рація наказує, щоби недержавні народи виховувати в державнім дусі. Се відбивається на РШ. Всякого рода концесії, свідоцтва льояльности, буквар (де про Україну нема ні словечка, натомість є про Польщу, Вислу, Краків і т. д.). Історії України не вчиться в школах, вживається слова „руський“, заводиться польську мову в урядуванні і т. д. РШ стає духом чужа. Поверховний глядач мігби дійти до висновку, що така РШ нам непотрібна. Тут треба ствердити, що лише відповідне ведення РШ може зберегти її на відповіднім рівні. Бо чи в порядку є те, що РШ удержує ряд чужонаціональних сил (11 неукраїнських). Сеж коло 10% учительства в середних школах РШ. Давніше були голоси, що нема українських кваліфікованих сил. Тепер вже є досить наших сил. Чому крім Поляків є ще й Жиди? Чому вони мають привілеї в РШ?. (Тут комісар інтервеніює у предсідника. — Предсідник: Делеґат влади просить не порушувати політичних справ.) — Я не завважив тут політичних справ. Я приготований, що кожда частина моєї бесіди може підпасти під параґраф. Я підношу ті справи з педаґоґічних оглядів. РШ повинна занехахати давні методи виховання та ввійти на нові шляхи. Позитивне: 36 збірних лекцій і 255 діточих садків. Та се: пізно, мало, незорганізовано. Треба випрацювати методи навчання. На збірних лекціях треба переводити фаховий вишкіл. Головне як вчити, який зміст влити в науку. Навіть виклади польської історії можуть послужити до навчання української історії. Читаю в звіті, що учительство РШ брало участь в курсах Куратореї. В який спосіб підготовляють на тих курсах до навчання? Польська школа вдарила на державницьке навчання. (Предсідник: Се вимога влади). Треба організувати курси для національного виховання. Треба влити нову кров в жили РШ. Гол. Управа відбула за рік аж 5 засідань, з того 1 присвячене памяти пок. І. Кокурудза. Отже 4 ділові засідання, 1 на 3 місяці. Сего замало! Зі звіту на можна знати, що йде на видатки урядників. Контроля над видатками мусить бути. Дискусія над шкільним плебісцитом безуспішна й безвиглядна. Забогато енергії пішло на плебісцит. Сам плебісцит позитивний тільки тому, бо зрушив народ. Через свою непружливість РШ відійшла від дійсности. В ній розріст бюрократії. З централі 4 делеґати відбули 44 поїздок в краю. В „Просвіті“ поїздки йдуть на сотки. Праця в Гол. Управі йде тільки від години до години. Брак полудневих годин, що дається відчувати для приїзджаючих з провінції. Дехто поводиться нечемно з учителями, та батьками. РШ треба пхнути на нові тори. Тут на зїзді ми перетяжені дискусією над звітами. Треба скликати Освітний Конґрес. Він осягне бажаний звязок РШ з життям і намітить нові шляхи. (Гучні оплески на салі й на галерії). (Д. б.)

Свято українського купецтва

Дня 25 грудня 1933 р. відбулося у Львові Свято 10-ліття „Союзу Українських Купців“ з отсею програмою: І. О год. 8 рано Служба Божа в катедрі св. Юра. Відправив її Преосв. Никита Будка. ІІ. О год. 9·30 члени „Союзу Українських Купців“ і запрошені гості зібралися в кімнатах „Української Бесіди“ у Львові. Тут вписувалися присутні в пропамятну книгу товариства і вбивали цвяшки в купецьку емблему. Відтак відбулися загальні збори товариства з отсим порядком нарад: 1) Іменування почесних членів товариства, 2) вибір почесної президії на час свята, 3) привіти, 4) реферати: а) п. Дм. Конюх: Історія і розвиток „Союзу Українських Купців“ за 10 літ і намічення програми праці на майбутне“, б) пос. д-р Ст. Біляк: „Значіння рідного промислу і торговлі для нації“, в) д-р Р. Зубик: „Історія українського купецтва від найдавніших часів“, г) інж. М. Творидло: „Рекляма в торговлі і промислі під сучасну пору“, д) інж. В. Несторович: „Купецькі книги в світлі податкових приписів і нового торговельного та карного закону“. 5) Дискусія і резолюції. 6) Спільний комерс в українськім кооперативнім ресторані „Вітаміна“. На салі в „Бесіді“ було 104 членів „С. У. К.“ і гостей. Збори відкрив голова „СУК-а“ п. Гр. Ганулик. Він подав до відома, що СУК має нині 10 філій і до 2 тисяч членів. Одначе ще богато купців є поза товариством. Збори вшанували повстанням з місць 10 померших членів товариства. На внесок голови Заг. Збори через аклямацію іменували почесними членами Т-ва: ВПреосв. Митрополита ґр. А. Шептицького, д-ра Костя Левицького, дир. М. Заячківського, д-ра С. Федака, проф. Дениса Коренця і Станислава Лаврова. Почесну президію Свята українських купців вибрано в отсім складі: пп. Олена Левицька, Станислав Лаврів, дир. Мих. Лазорко й І. Івашків зі Стрия.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ

і з того приводу в переписку не входить.

Народна Організація

Українців м. Львова.

Дня 20 грудня 1933 р. відбулися Загальні Збори Осередної Народної Організації Українців м. Львова, в салі Т-ва „Української Бесіди“ у Львові при вул. Рутовського ч. 22. Порядок нарад був отсей: 1) Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів. 2) Звіт з діяльности Народної Організації. 3) Дискусія. 4) Уділення абсолюторії уступаючій Старшині. 5) Вибір Осередної Старшини Народної Організації. 6) Внески і побажання. На зборах були присутні 62 члени Організації, в тім 3 священики. Голова Організації проф. А. Березовський ствердив вистарчаючу скількість присутних для правосильних рішень членів і повстанням з місць поручив вшанувати пямять тих, що впали в бою за визволення Батьківщини та 22 померших членів Організації. Відтак секретар Організації мґр Жовнір відчитав протокол з попередних Загальних Зборів з 27. XII. 1932 р. Звіт з діяльности Осередної Старшини Н. О. У. м. Л. напечатаний в 1 ч. (грудень 1933) „Вістей Народної Організації Українців м. Львова“, відчитав п. А. Добрянський, даючи деякі доповнення. Зміст: Найбільшим успіхом в організаційній ділянці діяльности Н. О. У. м. Л. було заснування Т-ва Українських Дозорців Домів і Домашньої Прислуги „Воля“. Се Товариство повстало в осени 1932 і тепер дуже добре розвивається, має вже коло 700 членів, бібліотеку, льокаль і орхестру. Засновано також кооперативу українських ґастрономічних працівників „Місто“. Кооператива щойно в початкових стадіях. Українських ґастрономічних працівників (кельнерів, буфетових, портіерів і т. п.) є поважний відсоток. Їх треба переписати і зорганізувати, щоби не пропали для своєї народности. Кооператива думає зорганізувати український ресторан, цукорню, каварню і т. п. Між українцями кельнерами є богато таких, що вже не вміють добре по своєму говорити і ліпше говорять по німецьки й по французьки ніж по українськи, та вони признаються ще до своєї народности. Покищо кооператива не має великих осягів. Праця піде скоріше тоді, коли прийде сезон і богато кельнерів, що тепер поза Львовом, верне до міста. При співучасти нашої організації засновано Львівський Громадянський Комітет Рятунку України, який збирає датки й організує поміч нашим голодуючим братам на Вел. Україні. Відпоручник нашої організації підписаний на головнім акті в справі допомоги голодуючій Вел. Україні, на котрім є підписаних 46 наших інституцій м. Львова. Се без сумніву історичний документ часу. Дільничні клітини нашої Організації не виказали належної діяльности. Клич „свій до свого“ все ще остає здебільша лише на папері, бо нема для нього зрозуміння. У звязку з масовим звільненням Українців з Заведення Чищення Міста Львова відпоручник Старшини Організації і наші радні міста Львова інтервеніювали в магістраті, у президента м. Львова п. Дрояновского та в воєвідстві. Нам сказали, що редукції Українців не мають політичного характеру, лиш економічний та що певний процент Українців знов буде принятий до служби. Заходи в тій справі робляться дальше. Тут мушу з радістю підчеркнути, що наші робітники виказали велику людську і національну гідність і то мимо браку засобів до життя. Під тим оглядом вони могліб послужити приміром не одному з наших інтеліґентів, які дуже часто тратять ту гідність. Старшина Організації занялася також одинокою нашою міською вселюдною школою ім. Шашкевича у Львові та поробила заходи, щоб уздоровити ненормальні відносини, які запанували в тій школі. Одначе в тих заходах недописав комітет батьків. На засідання явився лиш один (!) батько і то з провінції! Тому пос. Великанович, що інтервеніював в Кураторії в тій справі, не мав вичерпаючих даних. (Д. б.).

Нова Головна Управа

„Рідної Школи“.

На Загальнім Зїзді „Рідної Школи“ дня 25 грудня 1933 р. вибрано нову Головну Управу сеї інституції в отсім складі: голова проф. Іван Галущинський, члени Головної Управи: о. д-р Василь Лаба, пп. д-р Мирон Коновалець, п. Константина Малицька, проф. Олена Дашкевич, проф. М. Ластовецький, студ. Масляк Ярослав, студ. Марченко Андрій, о. Гриник Василь, о. Бараник Северин ЧСВВ, інж. Семянчук Ілля, пос. Великанович Дмитро, Олексин Іван, д-р Ярема Яким, проф. Каменецький Ю., інсп. Кузьмович Волод., Криса Іван (селянин), Скоплякова Іванна. Заступники членів Гол. Управи пп.: дир. Кривокульський Волод., д-р Дзерович Маркіян, Крилошанський Мих., Полянський Волод. студ. Рутко Василь, Донцова Марія. Контрольна Комісія: Филипович І., Ґебус Методій, Ревюк Вол. студ. Волошин Ростислав, Стернюк Іван. Заступники: Кубаєвич, ревізор, Бонковський Мик., Роземний суд: пп. радн. Кукурудзова Іванна, о. Бучацький Ол., о. д-р Костельник, д-р Рудницький Іван, проф. Павлюх Гнат. Пройшла ліста кандидатів комісії матки з одною поправкою більшістю голосів проти 33.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

У приняві св. Вітця прочитано декрет, що можна безпечно канонізувати блаж. о. Помпілія Марію Піроттія з Чина Піярів (побожних шкіл) і блаж. С. Марію Михайлу від Пресв. Евхаристії, основательку Служебниць Пресв. Евхаристії і милосердя („харітатіс“).

Й. Е. Нунцій Мармаджі був в грудні на авдієнції у св. Вітця.

В 300-ліття смерти Мелетія Смотрицького відбулося святочне засідання Семинару історії української Церкви при Богословській Академії у Львові при вул. Коперника. На тім засіданні проф. М. Чубатий подав загальну характеристику творчости Мелетія Смотрицького. Студенти богословії Б. Побігущий та І. Федишин прочитали два реферати. Перший про Смотрицького як полєміста, другий про С. як уніята. Третий реферат виголосив д-р Кость Чехович про Смотрицького як граматика. На засідання крім питомців запрошено також старших громадян духовних і світських.

З Судової Вишні пишуть нам: Дня 17 грудня після співаної Служби Божої в парохіяльній церкві відбулося посвячення нового фелона. Рідка урочистість стягнула незвичайно велику кількість вірних, що битком виповнили простору церкву. Понад сотня „кумів“, прикрашена синьо-жовтими лентами, уставилася у два довгі ряди, тримаючи в руках горіючі свічки. Кождий з видимою увагою слідкував за глибокими гадками, якими суто переповнений чин посвячення священичої одежі. Неодному стануло перед очима тисячі Служб Божих, що їх відправлять священики в сьому фелоні, сотки тисячів вірних, що будуть приявні на тих Богослуженнях і десятки тисячів приступаючих до св. Тайн. Серця наповнялися спасенними почуваннями. Недаром фелон означає висші дари св. Духа. В часі Служби Божої й акту посвячення вельми симпатично співав мішаний хор інтеліґентної молоді. Виголошено відповідну проповідь, в котрій підкреслено велику вартість маленьких і загальних жертв. Саме завдяки таким сотиковим складкам справлено дуже гарну Дарехранильницю і шаль, визолочено чашу і придбано новоосвячений фелон. — Вечером 18 грудня с. р. заходами „Марійської Дружини“ дітей улаштовано в салі „Народнього Дому“ свят - Николаївський вечір. Велика саля була наскрізь виповнена учасниками. Тут відбулася вистава й після неї слідувала роздача дарунків. Увесь час пройшов дуже весело. Малі артисти-діти вивязалися напричуд гарно. Рясні оплески не уставали. Неодному зроблено милу несподіванку. На підкреслення заслуговують відповідно дібрані епітети та здорова сатира. Декорації і строї були знамениті. У всіх було слідне вдоволення. *Очевидець.*

Унійна акція на Волині. Польська преса пише: З Рівного повідомляють про широкі поступи унії на Волині. Православні Українці, серед котрих є богато церковних діячів, зголошують вже масове приступлення до гр. кат. Церкви. В найблизшім часі мають повстати нові гр.-кат. парафії у Володимирі Волинськім і в Луцьку. 600 мешканців православної парохії в Буських під Луцьком також зголосило приступлення до гр.-кат. Церкви.

Еспанське правительство рішило навязати переговори з Ватиканом. Перед заключенням конкордату має бути створений модус вівенді між обома сторонами. Першим еспанським амбасадором при Ватикані мавби бути Санчес Альборнос, б. міністр закорд. справ. (ПАТ).

В Монпелліє (Франція) відбувся десятий з черги зїзд посвячений священичим покликанням.

Проти знесення науки релігії в школах Альзатії й Льотарингії запротестували не лише католики, але також протестанти тих країв.

В Дженуї вмер тит. херсонський архиеп. Іван Беда Кардінале, Ап. Нунцій у Португалії.

Архиепархія Гоа в Індії святкує 400-ліття свого існування.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ВАРШАВСЬКИЙ „РОБОТНІК“ пише в ч. 468: Конституційний проект п. Цара се найгірший зі всіх санаційних проектів. Президент РП має одержати необмежену владу диктатора, Сойм буде нешкідлива „балакальня“. Вибір президента придумано так, що взагалі не треба буде його вибирати. До того „вибору“ можуть стати тільки два кандидати. З них одного назначує уступаючий президент, а другого „еліта“ з 55 осіб. Та президент може зречися свого права й тоді остає — оден кандидат. З того ясно, що до загального голосування над вибором президента держави може не прийти ніколи, хіба до „плєбісциту“ 55 панів з „еліти“. Та навіть якби прийшло до вибирання одного з двох кандидатів, то річ ясна, що се не будуть кандидати народа, тільки накинені народови згори. Отже з виборів президента таки не остає нїщо... Ще простіше порадив собі п. Цар з вибиранням сойму. Він просто відкинув рівність, безпосередність і пропорціональність виборів, а лишив тільки загальність і тайність — в теорії. Таким способом мілїонові маси населення мають бути зїпхнені до ряду горожан другої і третої кляси. Вони мають бути позбавлені елєментарних горожанських прав. Так — кінчить „Роботнік“ — санація вчить працюючі маси думати й відчувати по „державному“.

ПРИГОТУВАННЯ РЕФОРМИ КОНСТИТУЦІЇ в Польщі йде повільнішим темпом, бо — як доносить польська преса — між премієром Єнджеєвичем і головою клюбу ББ в соймі, полк. Славеком є ріжниця думок. Ходить о те, хто мавби належати до т. зв. „еліти“, котра малаби право, вибирати й поширювати сенат. При тім полк. Славек має займати становище більше консервативне, а премієр більше радикальне. Та, розуміється, до згоди між ними прийде.

Б. БЕРЕСТЕЙСЬКІ ВЯЗНІ Вітос, Кернік, Багіньский і Ліберман оповістили в двох ґазетах у чеській Празі відозву. ПАТ пише, що їх відозва повна інвектив під адресом польських судів, правительства і навіть польської держави. Інші орґани не хотіли помістити тої заяви...

СПРАВА АВТОНОМІЇ ДЛЯ ЗАКАРПАТТЯ. В Ужгороді відбулася нарада партій у справі іменування нового ґубернатора для українського Закарпаття. Між кандидатами згадувано сенатора Е. Бачинського, д-ра Мачика, К. Грабара, й о.Августина Волошина. Рішення в тій справі западе в тих днях. Збори домагалися також здійснення автономії для Закарпаття та вирішення справи границі між Закарпаттям і Словаччиною.

ТОВАРИШ КОСЬОР, секретар компартії України, виголосив сензаційну промову. В ній заявив, що українські комуністи, які займали високі становища в уряді УССР, відігравали головну ролю у всіх змовах за відірванням України від СССР. Косьор по національности Поляк.

БОЛЬШЕВИКИ уладили в Харкові протинімецьку виставу. Виставлено знимки і документи з часів побуту Німців на Україні в 1918 р. Вистава має свідчити про „террор й експльоатацію“ України Німцями в тім часі. — Не знати лише, чи большевики осягнуть намірену виставою ціль, бо проти писаних документів і знимок з України 1918 р. стоїть сучасна Україна, про котру не можна сказати, що в ній нема „террору й експльоатації“. Відвідувачі вистави порівнуватимуть і робитимуть висновки...

КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ уладила в Москві конференцію „національних меншин“ в СССР. В конференції беруть участь представники Китайців, Кореанців, Лотишів, Поляків, кавказьких верховинців, Жидів, Естонців, Циганів, Уйґурів і Дунґанців (середня Азія). Головна точка програми: справи північного Кавказу і Біробіджану (жидівський національний район на Далекім Сході). — Річ ясна, що ті представники „національних меншин“ складалися виключно з самих комуністів.

Мудра дитина

В товаристві старших панів, що збираються що вечора при тім самім столику в кавярні, відбувався розмова про різвяні клопоти. Признаюся — говорив п. Петро — що я не дуже мав охоту купувати різдвяні дарунки моїму сестрінкови. Молокосос не хоче вчитися, другий рік ходить до тої самої кляси, а мати й так йому занадто доґаджає. Аж тут нині одержую від него лист: „Любий Вуйцуню! Знаю, що журишся що мені купити на ялинку, Бо Ти вже минулого року не знав, як мені сам про те говорив. Стрільби вже не хочу, бо се правда, що не маю де стріляти, а фортепіян, котрого бажає мамуся, за дорогий. Знаєш Вуйцуню, як буде найліпше? Купи мені чвертку льотерійного льосу, виграю напевно богато грошей і тоді Тобі куплю щось гарного“. — Дивіться, що за драбуга! За мої гроші хоче мені купувати подарунки, але чвертку я йому купив, закінчив з гордістю п. Петро.

ТРИ ПИТАННЯ поставив Гітлєр Франції: 1) Коли вона зачне розброюватися, 2) Які пункти обійме се розброєння, 3) Як воно виглядатиме в цифрах (ПАТ).

МІНІСТР ПРОПАҐАНДИ НІМЕЧЧИНИ Ґебельс заявив на зборах гітлєрівської партії: Гітлєрівська партія творить не лише нову Німеччину. але вона надасть також духове обличча цілій Европі.

В ПРОЦЕСІ ЗА ПІДПАЛ німецького райхстаґу проголошено вже присуд. Ван дер Ліббе засуджений на смерть. Торглєр і три Болгари Попов, Танев і Дімітров увільнені.

НІМЕЦЬКЕ КОЛЬОНІЯЛЬНЕ ТОВАРИСТВО скликало віче студентів в Берліні, на котрім були також представники уряду загран. справ. На тім вічу висунено домагання звороту німецьких кольоній. Давний ґубернатор кольоній Шнее заявив, що питання відзискання кольоній се справа національної ґідности німецького народу.

ПРИ ВИБОРАХ до ромунського парляменту всюди перейшли кандидатури ліберальної, себто правительственної партії, з виїмком трьох повітів у Семигороді, де вийшли три кандидати з мадярської лісти. Остаточний вислід ще не відомий (ПАТ).

В РИМІ, з приводу відкриття інституту для середущого і далекого Сходу, відбувся великий зїзд студентів Арабів, Єґиптян, Афґанців, Ґіндусів, Сіямців і Японців. Відкриття зїзду відбулося в салі Юлія Цезара на Капітолю.

ПОЛІТИЧНІ КРУҐИ европейських і позаевропейських держав очікують далекосяглих політичних подій. Ті сподівання стоять у звязку з побутом Авеноля в Лондоні і в Парижі та з подорожею Саймона до Риму і на Капрі, де перебуває вождь гітлєрівських штурмівок, капітан Рем. Саймон має говорити теж з Муссолінієм, амбасадор Анґлії Фіпс в Гітлєром. Всі ті поїздки і розмови мають на меті довести до вияснення політичного положення в Европі.

ПРЕСА здоґадується, що Поль Бонкур, мін. загран. справ Франції, і мін. Польщі Бек мають виїхати до Москви.

В ЕСПАНІЇ Й СІЯМІ знесено пресову цензуру...

АНҐЛІЙСЬКА ПРЕСА пише, що більшість французького парляменту затрівожилася заключенням військового союзу Франції з СССР. Права преса повела різку кампанію проти сего союзу.

КОМІСІЯ ДЛЯ РОЗБРОЄНЬ при Союзі Народів коштує досі 3 міл. зол. Рахунки Гендерсона голови комісії, виносили до 3.000 зл. денно.

Вислід виборів до міських рад
в тернопільськім воєвідстві.

Преса доносить: Вибори до міських рад в тернопільськім воєвідстві відбулися в 30 містах. З того вибори без голосування відбулися в 14 містах, а то тому, що або виставлено лиш одну „компромісову“ лісту ББ, або уневажнено всі інші крім ББ. Загальне число мандатів 500. З того Українці здобули 77, Поляки 279, Жиди 144. Політично мандати діляться так: Українці: УНДО 55 (з того 28 з ліст угодових), старорусинів 12, безпартійних 7, радикалів 3; Поляки: вшехпеляки 22, хадеки 9, людовці 4, безпартійні 29, прочі ББ; Жиди: сіоністи 60, ортодокси 44, безпартійні 30, інші 3.

НОВИНКИ

Перед самим замкненням сего числа побачили ми в 342 ч. „Діла“ лист п. Я. Макогона до „Нової Зорі“. Відповідь на нього знайдуть ВП.Читачі в слідуючім числі „Нової Зорі“.

Колядн, колядки й щедрівки на Різдво Христове і Йордан. Видавництво „Криниця“ в Перемишлі в рамах Католицької Акції. Рік І, ч. 1. За дозволом Духовної влади. Ст. 64. Ціна ? — Се книжечка на часі.

Українська Порадня для вибору звання при Рідній Школі (Львів, ул. Словацького 14/III) дає інформації про фахові школи й поради в справі вибору звання впродовж цілого шкільного року. Порадня відчинена кождого дня від 11 до 13 год. При письменних запитах треба надіслати почтовий значок на відповідь.

На сходинах львівської делеґатури Союза Українських Адвокатів у Львові виголошено три інтересні виклади: Др Глушкевич про іммунітет адвоката на основі нового розпорядку про адвокатуру, др Сосюкало про новий закон про зобовязання і др К. Левицький про конверзію довгів на основі розп. про Банк Акцептаційний.

Астрономічний Кружок повстав у Львові при Т-ві Українських Наукових Викладів ім. Петра Могили під проводом д-ра В. Левицького, голови НТШ. Секретаріят Астр. Кружка в Малій Семинарії, Львів, Сикстуська 39а. Інформації дає і вписи приймає мґр Я. Капко.

В память Гетьмана І. Мазепи відбулася академія в с. Красіїв, коло Монастириськ. Вступне слово виголосив місцевий парох о. Танчин, реферат про Гетьмана Мазепу радн. О. Мисевич. Потім був ряд точок хоральних, деклямацій і вистава „Давно те діялось“. Академія полишила гарне враження.

Новий кружок „Рідної Школи“ повстав в Сільці, пов. Дрогобич.

Великий політичний процес української шкільної молоді відбувся недавно в Кремянці на Волині. На лаві обвинувачених засіло 26 учеників і 6 учениць в віці від 17 до 22 літ. В тім: 1 студ. унів. 22 учеників й абсольвентів укр. ґімназії в Кремянці, 4 уч. торговельної школи та 2 ученики народної школи. Акт обвинувачення закидає підсудним приналежність до нелеґальної орґанізації „Юнак“, яка ставила собі за ціль відірвати від Польщі її полудневосхідні простори. Розправа була тайна. З обвинувачених звільнено лише трое, семеро засуджено по 1 році дому поправи з завішенням, 14 по півтора року тюрми з завішенням, 6 обвинувачених на вязницю від 6—2½ літ без завішення і з позбавленням горожанських прав.

В Тернополі засудили за приналежність до ОУН: Богдана Мушку на 6 літ, Осипа Шкамбару на 8 літ, Осипа Фуртака на 3 роки, Олексу Гориня і Михайла Винничука по 2½ р. тюрми.

На Буковині в м. Кіцмань відбулося посвячення угольного каменя під будову Українського Народнього Дому.

В Чернівцях на Буковині розвязано міську раду. На її місце іменовано комісію з 5 членів. В її склад входить Українець проф. Мармелюк. Розвязано також повітову раду в Чернівцях і встановлено комісію, в котрої склад входять також Українці.

„Рідне Слово“, часопис для Українців в Югославії, видає на днях календар. Буде се перший календар в Югославії печатаний чистою українською мовою. Він матиме також літературно-научну частину.

Большевики віддали будову памятника Тарасові Шевченкові в Харкові різьбарям Маніцерові і Ляндбандові. (Як бачимо се „чистокровні“ Українці!) Рівночасно комуністична преса на Україні остро накинулася на український національний табор за те, що він, мовляв, „анектував Шевченка“. Большевики кажуть, що у Шевченка клясова ідеольоґія переважала над національною, отже він буцімто до них „належить“.

Понад міліон зл. коштували вибори до міських рад в цілій Польщі.

З сим числом „Н. З.“ висилаємо складанки Почтової Щадниці і просимо вислати передплату за І. квартал 1934. Всім післяплатникам висилаємо окремі упімнення, в яких виписана квота довгу. Просимо всі залеглости вирівнати, бо з кінцем року здержимо висилку часопису всім післяплатникам, а залеглости примусово стягнемо.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

Вовки зійшли з гір до сіл і добуваються навіть до хат в Коломийщині. В Космачі ходили вовки по селі і добувалися до людських загород. Селяни держать худобу в хатах. Мимо облави вовки роблять дальше шкоду на Покутті.

В „Бібльосі“ відкрили дефравдацію. Увязнили інкасента Арнольда Мільдвурма, що здефравдував, як подає преса, около 7.000 зл. Говорять також, що Мільдвурм мав взяти собі около 12.000 зл. Польська преса описує, на що він зуживав ті гроші.

Гаркавенко, український атлет, здобув мистецтво світа в Берліні. Цікаві описи ріжних пригод з його життя містив свого часу шікаґський тижневик „Січ“.

Дитина втопилася в баняку з кипятком у Львові на Замарстинові. Дволітний син фризієра впав з ліжка в баняк з кипятком. Мати зараз витягнула його але вже було запізно. Тяжко попарена дитина померла в шпиталі.

Новий „Дом Людови“ посвятили у Давидківцях (Чортківщина). Сей дім вибудувано з ініціятиви тернопільського воєводи.

За виставлення в вікні складу образів портрету Вітоса з надписом „Вітос, берестейський вязень“, староство в Тешині покарало ред. Калету, котрий дав той портрет до вивішення, на 100 зл. кари „за демонстраційне легковаження держави й інституцій її“.

Жиди на Волині збирають гроші на військовий літак для Польщі, котрий коштуватиме 70 тисяч зол.

У Вильні відбувся цікавий процес за намагане перекупство судді. Річ малася так: За комуністичну пропаґанду увязнено Г. Шерешевську, студентку мед., дочку дуже богатого жидівського купця. Її родина разом з нареченим постановила за всяку ціну видобути її з тюрми. Отже предложили 15.000 зл. покищо судовому аплікантови, щоби впливав на слідчого суддю Кавецкого. Аплікант позірно згодився, але про все сказав судді. Коли в умовленім часі прийшли: батько увязненої, її наречений Мехель Айдельґайт і його приятель Альпер, у хвилі, коли батько вже вручив аплікантови 15.000 зол., вискочили зачаєні звідуни й увязнили всіх трьох. Тепер їх засуджено так: батько й наречений одержали по року тюрми. Альпер 2 роки, всі три засуджені крім того на грошеву кару 4.500 зл., ну і 15.000 зл. хабара також пропало.

Німецькі пластуни в Польщі зголосили, що хочуть вступити до „Звйонзку Гарцерства Польского“.

Німецьке правительство заборонило ставити памятники Ґітлєрови за його життя.

Німецький винахідник др. Ґерліх винайшов т. зв. ультраскору кулю. Вона робить 40 км на секунду. Ділання її ще страшніше ніж кулі „дум-дум“.

Амнестія в Німеччині. З приводу побідних виборів німецькі власти оповістили амнестію для 5000 вязнів, що перебувають в концентраційних таборах.

Помер Ганс Вайнінґер, знаний німецький фільософ, в 82 р. життя.

Морози в Італії доходять до давно небувалого степеня. І так в Медіоляні нотовано 10^0 низше зера, в Турині 1.2, в Пармі 15, а в Больонії навіть 18.

На оазах Сагари впав сніг навіть в таких місцях, де снігу не бачили найстарші люди.

Молодий Італієць, Ренцо Бертоні, здобувши дипльоматичне вишколення, поїхав до СССР, де перебув рік. Вернувши до вітчини, видав книжку, в якій твердить, що одиноким ратунком для тої нещасної країни є покинути марксизм і завести фашизм. Він пише, що до того справді дійде.

В Бачці і Срімі (Югославія) є 25.000 Українців. Вони говорять говором подібним до словацької мови. Недавно відбулися збори „Руського Просвітного Товариства“ в Руськім Керестурі, на яких було 1500 людей. Збори відбулися в новозбудованім Народнім Домі. Головний орґанізатор сих Українців о. Мих. Фірак видає для них часопис „Руски Новини“. Тепер приступає до друку української історії в бачванско-руськім говорі.

300 літ минає від часу, як у Римі видано твір першого дослідника катакомб, Антонія Бозія: „Рома соттерранеа“ (підземний Рим). Сам автор не дочекався видання своєї праці.

Церква св. Петра в Римі дістала недавно новий величезний і артистично виконаний свічник.

Група молодиків з „Аксіон Франсез“ намагалася вчинити демонстранцію на стації Сен Шарль проти Нунція Маліоне'а, що переїздив туди до Марсилії. Правительство щиро перепросило Нунція й повідомило про це св. Вітця через свойого амбасадора при Ватикані.

В Анґлії горіла ввечір одна церква. Побачив це священик, що вже лежав у ліжку, і якнайскорше побіг до церкви, щоби вратувати бодай Пресв. Тайни. За десять мінут по вратуванні завалилася горіюча церква.

Правительство в Чілє й Перу в мировім договорі 1920 р. зобовязалися поставити спільними силами памятник для Христа Спасителя, як свідка їх мира. Цікаво, що світ довідався про ту точку договору щойно кілька тижнів тому.

Централю безбожницької пропаґанди на Европу мають перенести зі Швайцарії до Штрасбурґа. Населення Альзатії протестує про сего.

Льойд Джордж виїхав на свята в Португалію.

Не зле жити в такім місті. Больш. орґан „За Індустріялізацію“ пише: Вороніж має тепер 250.000 мешканців, та на домах нема чисел і в цілім місті нема ні одної пральні. Всего на все 16% брукованих улиць. Позатим — болото непроходиме. Мешканці виливають нечистоти просто на вулицю. В місті страшний сморід.

Новий Совітський декрет карає найменше 5-літною тюрмою за лиху продукцію товарів. В Київі потягнули до відповідальности начальників тресту пекарень за продукцію лихої якости хліба й начальників Київ-торгу за лихі ковбаси. Управа будівляного тресту буде відповідати за лихі обіди, які дають своїм робітникам. А хто потягне до відповідальности за лиху „пляномірну господарку“ кремлівських „вождів“?

Китай замовив в Анґлії більшу скількість воєнних кораблів ріжного типу. Видно, що з Америки наспіли вже грошенята.

В Туреччині всі страйки й льокавти признано за нелеґальні.

Велика радість в Японії. Дня 23 с. м. цісарева Японії Наґако вродила сина. Він буде 152-им мікадом (цісарем Японії), коли прийде до влади по смерти свого батька. Японська династія панує без перерви від 7 століття перед Христом, отже вже около 2600 літ. Прихід на світ японського наслідника має велике значіння для японської політики. Радісну вістку оповіщують населенню двома свистами сирен. Народини дочки оповіщується одним свистом. Радість в Японії тепер тим більша, що досі цісарева мала вже чотири дочки й у родині втратили вже надію, що вона приведе на світ сина.

Читайте і поширюйте католицький часопис для народа „ПРАВДА“, Львів, ул. Сташіца ч. 8/I.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтелігенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попереднім надісланням грошей.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Світова торговля зросла від квітня до жовтня с.р. на 12%. Статистичний відділ Союзу Народів обчислив господарське життя 60 країв і дійшов до висновків, що господарське життя світа поправляється.

Вивіз товарів з Німеччини, котрий ще в р. 1929 представляв вартість 27 міліярдів марок, впав тепер на 10 міліярдів. В тім часі впало число занятих при експорті з $2^2/_3$ міл. до $1^3/_4$ міл.

Росвелт, президент Америки, затвердив порозуміння в справі срібла осягнене на підставі внеску представника Америки на лондонській економічній конференції. Фахівці уважають, що се перший крок Америки до введення біметалізму. Крім того на заряджения Росвелта зачали бити срібні монети. В тій ціли закуплено вже 23 міл. унцій срібла. Фінансові круги сподіються, що се причиниться до звижки ціни срібла, збільшення торговельних оборотів і злагіднення кризи не лише в Америці.

Заряджения Росвелта в справі закуплення великої скількости срібла для биття срібних монет викликало великий попит на срібло на світових біржах і підвишку його ціни. Крім того се викликало оживлення на ринку акцій і в промислі. Передбачують також, що тепер зросте купча сила тих країв, котрих валюти оперті на сріблі, т. зн. Полудневої Америки, Індії та Китаю. А се означає збільшення набуткової сили 790 міліонів людей. Все те викликає оптимістичний настрій на біржах.

Японський демпінґ зачинає прибирати щораз ширші розміри. Японія вивозить до Европи, Азії й Америки свої неймовірно дешеві вироби. Прим. жарівки по 6—7 сот., „вічні пера“ по 30—40 сот., тузин філіжанок за 12 сот., ровери по 12 зл. і т. д.

Новість на ялинку для чемної дитини! Збірка гарних леґенд про Ісуса Христа і Богородицю п. з. „З небесного городчика“. Ціна книжочки 80 сот. з перес. 95 сот. Замовляти діточки „Наш Приятель“ Львів, ул. Сикстуська 39 а.
223—1—2

Святий Николай принесе мені в дарунку гарну книжечку „Золотої бібліотеки“ Львів, Домініканська 4. Матвійчук. Повний катальоґ діточої літератури задармо. Понадто поручається „Вертеп“ Підгірянки, 70 ґр., Ілюстровану Історію України, Грушевського в оправі 24 зол.
210-4—4

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·68—5·66 зл. Золотий доляр 8·99—9·03. Канад. доляр 5·65; 1 нім. марка 2·12; 100 фр. франків 34·90—35·00; 100 чеських корон 25·50—26 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 27.XII за 1 кґ. масла дес. 3·00; за 1 л. молока 20 сот., за 1 л. сметани 70 сот., за 1 копу яєць 6·40—6·60 зл. — Тенденція на яйця звишкова, на інші продукти удержана.

Ціни битої птиці в птахомясарні „Маслосоюзу“ за 1. кґ.

Рід:	Добірні:	I-а	II-а
Кури молоді на печення	1·65	1·50	1·40
Кури на росіл	1·65	1·50	1·40
Качки	1·45	1·30	1·10
Гуси	—	1·30	1·05
Індики	1·75	1·65	1·55
Пантарки (за штуку)	3·00		

Всіх наших ВП. Передплатників і Читачів просимо по можности полагоджувати всі свої орудки у фірм, що оголошуються в „Новій Зорі“.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІЯ: В тенетах зрадників.
АТЛЯНТІК: Забавка.
КАСІНО: Нині живемо.
КОПЕРНИК: Роскішні турботи.
КОЛІСЕЙ: В тіні хреста.
МАРУСЕНЬКА: Роскішні турботи.
МІРАЖ: Жінка шпіон.
МУЗА: Син Індії (Рамон Новаро),
ПАЛЯС: Прокуратор (Алісія Горн).
СТИЛЕВЕ: Чанду та ревія.
УТІХА: Любов і пімста донського козака і ревія.

ПРЕДСТАВНИКІВ на села, міста прийме „Рух“ *за доброю платнею. Зголошуйтеся Он. Овчар — „Рух“, Ґзупіль.* 219—1-5

„MROZOL“ ГОНСЕЦЬКОГО

масть на відмороження.

Рескр. Мін. Здор. ч. 28.

Запобігає відмороженню, лічить рани з відмороження та усуває свербячку кінчин.
189 15—х

ВЖЕ ПОЯВИЛАСЯ ЗНАМЕНИТА АПОЛЬОҐЕТИЧНА ПРАЦЯ о. НИКОЛАЯ ВЕРГУНА п. з.

„НОВОМОДНІ ПРОРОКИ“ або „БІБЛІЙНІ ДОСЛІДНИКИ“

Дістати можна в Тов. св. Андрея, у Львові, вул. Содова 1 або у всіх українських книгарнях у Львові по ціні 1·50 зл.: з почт. перес. 1·80 зл.

На цілій кулі земній нема такого народу, в котрім булаб така культурна родина, яка хочби раз на рік не спровадила хоч одної-двох книжок перед Різдвом Христовим. Тим власне стоїть тепер культурна продукція і без того мусить упасти.

СПЕЦІЯЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУҐ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР бувший довголітний лікар асистент дерматольоґ. клінік в Берліні, Відні й Празі

 орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.

другий вхід з улиці Собеського ч. 2.

Тел. 51-68 Сепараткові ждальні

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

(Ціни в зол.):

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3·—
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80
Ч. 5.	Я. Л.: **Секти й сектанти**	0·60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1·50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0·95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3·—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2·—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті.**	0·50
Ч. 12.	о. Т. Ґалущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві.**	0·60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Ґалущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0·80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. II.**	2·—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки).	0·40
Ч. 17.	**Еп. Гр. Хомишин.** Пастирський Лист про політичне положення	0·40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1·80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0·50
Ч. 20.	о. Т. Ґалущинський: **Недільний Дзвін**	2·—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1·—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї**	0·25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0·40
Ч. 24.	А. Ч.: **Українська молодь Христові**	0·60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?**	0·30

ИНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук:	**Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3·00
о. Д-р Т. Ґалущинський:	**Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0·20
Д-р С. Томашівський:	**Десять літ українського питання в Польщі**	1·50
Д-р С. Томашівський:	**Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1·00
Д-р Ст. Томашівський:	**Про ідеї, героїв і політику**	2·00
О. Назарук:	**Роксоляна** (повість)	12·00
О. Н.:	**Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0·50
Проф. Л. Коплєр:	**Реліґія й політика**	1·80
С. Томашівський:	**Історик, політик, публіцист**	1·00
А. Ч.:	**На калиновім мості** (Листи до молоді)	0·80
Д-р Осип Назарук:	**Католицький журналіст обвинуваченний за державну зраду**	1·30
Станислав Лось:	**За конструктивну політику на Червоній Руси**	1·00
Гадяцький Договір		0·60

КНИЖКИ НА ЯЛИНКУ

РОДИЧІ! Не жалійте гроша на книжечку для своєї дитини! Нехай під ЯЛИНКОЮ найде кожда дитина відповідну для себе книжечку. Сей дарунок буде для неї найкращий і пожиточний, а для Вас найдешевший. Най Свято Різдва Христового стане в наших РОДИНАХ святом ДУХОВОЇ ОБНОВИ, нехай буде символом народин СВІТЛА І ПРАВДИ, яких видимим знаком є КНИЖКА!

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“ має великий вибір прегарних книжок для дітей. Пишіть за ними на адресу: **„Світ Дитини“, Львів, ул. Зіморовича 3.**

МЕБЛІ 206-5-10 всякого рода найдешевше можна набути лише в новоотворенім магазині

Львів, вул. ВАЛОВА Ч. 11а.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм.) за текстом 20 сот., в тексті 30 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5. Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя, 31 грудня 1933. Ч. 100 (698).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 1 ам. дол.

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Убили архиепископа в церкві

З Ню-Йорку доносять: В часі різдвяного богослуження, котре відправляв архиепископ католицько-вірменської Церкви в Америці Преосв. Туріян, в хвилі коли він з процесією дійшов до вівтаря, з товпи, котра наповняла церкву, висунулися несподівано чотири індувідуа та з великими різницькими ножами кинулися на архиепископа в літургічних ризах і таки при вівтарі заштилетували його на смерть. Всіх чотирох зловлено. Вони зізнали, що як вірменські націоналісти уважали діяльність архиепископа Туріяна шкідливою, бо він мав заявитися за вірменською совітською республикою. Архиепископ Туріян прибув до Америки вже по впровадженні совітського режіму в Вірменії. Його остро поборювали в Америці вірменські націоналісти. Вкінці ненависна агітація, як звичайно буває, виховала „відповідних" замаховців, бо пропаґанда „роскоші ножа і крови" рідко коли кінчиться інакше як ножем і кровю, коли суспільність не протиставляє їй відразу опору.

Новий процес Галичан на Україні

В Московськім ДПУ згоріли Галичани

З достовірного жерела повідомляють: Незабаром відбудеться в Харкові великий політичний процес проти українських комуністів. На лаві обвинувачених м. і. засядуть: Вікул (передвоєнний соціял-демократичний діяч), Озерський (б. керманич т. зв. головнауки в комісаріяті освіти УСРР), Осип Букшований (про нього була вістка, що його ДПУ розстріляло), Березинський (Галичанин), д-р М. Лозинський (Галичанин, б. член ред. „Діла"), Гр. Косак (Галичанин, б. командант УСС) і Федір Бей (Галичанин). Всі вони увязнені в Харківськім ДПУ. Крім того повідомляють, що в часі пожежі в московській тюрмі ДПУ на Лубянці згоріли: Турянський (б. член опозиції КПЗУ), Карло Саврич (б. провідник опозиції КПЗУ) і Орський (теж Галичанин). Сі вісти принесло „Діло". Пригадуємо йому „гарну державу за Збручем..."

Небувала зелізнича катастрофа у Франції

580 жертв: 230 убитих, 350 ранених

В ночи перед лат. Святвечером коло стації Ляні близько Парижа лучилася така страшна катастрофа, що подібної не знає досі історія зелізничого руху в цілім світі. Поспішний поїзд Париж—Штрасбурґ, котрий гнав зі скорістю 105 км. на годину, зустрівся з експресом Париж — Нансі. З обидвох поїздів остали тільки клубовища зеліза й дерева та 580 окрівавлених людських жертв, з того 230 убитих, 350 ранених. Через цілі свята добувано трупи і ранених. Головну салю на Східнім Двірци в Парижі перемінено на жалібну каплицю, де поміщено убитих, котрих тотожности не вдалося ствердити. На місци катастрофи і на двірци відбувалися потрясаючі сцени, коли діти пізнавали своїх убитих родичів, родичі дітей. Кардинал Вердіє особисто відправив молебень на двірци за душі погибших. Прибули також власти Франції з цілим правительством і президентом держави на чолі. Між убитими є два посли і дві особи з Польщі: Сьціґальский і Стефанія Зілинська. Безпосередною причиною катастрофи була густа мрака, серед котрої не видно було сиґналів. Слідство ведеться. Дивно, що передтим ідучі поїзди бачили сиґнали мимо мраки.

Якже добре ходять у ярмі

„Ще лучше ніж батьки ходили"...

Центральний виконуючий комітет Совітської України закінчив наради. В депеші висланій до Сталіна комітет впевняє, що „народні маси України скріплюватимуть узли з іншими совітськими республиками, зґрупованими довкруги світової пролетарської революції Москви, що всяка контрреволюція й інтервенція повинні памятати, що лучність українського народу з СССР непорушна" (!) і що „всякі спроби відірвання України стрінуть рішуче і безпощадне противділання. На кінцевім засіданні Петровський підкреслив вагу приязних взаемин, які лучать СССР з Америкою, Польщею і Франціею. (ПАТ). Якже добре ходять в ярмі „самоотверженні хахли"!

Смерть Анатоля Луначарського

З Парижа доносять: В дорозі до Мадриту помер у Ментоні на склерозу в 69 р. життя Анатоль Луначарський, б. комісар большевицької освіти в рр. 1926—29. Недавно іменовано його совітським амбасадором в Мадриті, але Луначарський вже не міг доїхати на своє нове становище. Він знаний як один з істориків совітського руху. В молодшім віці написав більшу студію про Шевченка, хоч він сам родом Великорос. Тіло його спалять і порох перевезуть до Москви.

Побили півнагих євангеликів

З Ковна доносять: Тут дійшло до поважних забурень на такім тлі. Секта т. зв. танцюючих евангеликів, котру оснував оден православний духовний, відбувала своє „богослуження". Воно полягало на тім, що півнагі члени тої секти обох полів танцюючи — мнимо відтворюють „сцени з евангелія". Се відбувалося на однім з передмість Ковна. Обурений таким „богослуженням" нарід обляг „святиню" танцюючих сектарів і здобув її приступом. У „святині" повстало страшне замішання. Танцюючі „евангелики" зачали втікати в чім хто танцював. Розюшена товпа здемолювала дім основно і тяжко побила півнагих „евангеликів". В улицях Ковна відбувалася дика погоня й ловля утікаючих. Кінець тому всему поклала поліція. Дивовижа погоні за півнагими евангеликами на вулицях Ковна була велика.

Просимо відновити передплату на 1934 рік

Чи чули Ви новість, яку впроваджує з Новим Роком

КООПЕРАТИВНИЙ БАНК „ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Це премійні ощадностеві книжочки, для яких призначені нагороди від 25—100 зол.

„Нова Зоря" в 1933 р.

Перечитайте сю статтю про нашу працю!

На сему сотому числі замикаємо 8-й рік видавання „Нової Зорі", з того 6-й під теперішною редакцією. Принятим звичаєм переведемо підсумки нашої праці за 1933 рік. Передовсім стверджуємо одну відрадну річ: ідеї поширювані „Новою Зорею" 8 літ, здобувають собі чимраз більше права горожанства серед українського громадянства Галичини, Піємонту будучої Української Держави. Католицький світогляд, голошений систематично й послідовно 8 літ, прикладаний до біжучих подій дня, знаходить чимраз більше прихильників серед тверезо думаючих людей доброї волі. Слово „католик", „католицький" гомонить щораз частіше й сильніше між українським населенням в Польщі. Воно вже вкорінилося і здобуло собі в нас право горожанства. Також в політичній области слідна деяка переоцінка вартостей. Найбільша українська політична партія в Галичині та найстарший український щоденник у Львові заняли вже недвозначно в справі автономії Галичини становище „Нової Зорі", за яке давніше відсуджували нас від всякої чести. Тимсамим вони потвердили правильність нашого становища.

Ідучи на зустріч численним голосам наших ВП. Прихильників ми збільшили в 1933 р. четвергове число „Н. З." з чотирох сторінок до вісьмох. В сей спосіб крім постійного, старанно веденого відділу в недільнім числі „Література—Наука—Мистецтво", завели ми ще в міру місця інші окремі сторінки, прим.: Сторінка Молоді (чч. 1, 11), Жіноча Сторінка (чч. 17, 21), Природа й техніка (чч. 3, 15, 49, 79), Медичні справи (чч. 5, 53), Економічна Сторінка (чч. 35, 37), Правничі Справи (чч. 2, 4), Кіно (чч. 9, 13, 63), Театр (ч. 6), Сторінка Статистики (чч. 19, 47) і т. д.

В той спосіб ми наблизилися до щоденника і колиб ми видавали „Н. Зорю" по 4 сторінки, то моглиб її видавати 4 рази на тиждень.

З 8-го річника „Нової Зорі" згадаємо тут лише важніші статті на теми: релігійні, церковні, політичні, економічні, суспільні, культурні, літературні, мистецькі, оригінальні твори, описи подорожей, вкінці звіти з ріжних зборів, зїздів, конференцій, нарад, анкет і т. д. З більших праць були в 1933 р. в „Новій Зорі": 1) Пастирський Лист Преосв. Епископа Григорія Хомишина „Про грозу духової руїни" — чч. 25, 26, 27 і 28. — 2) Архівна праця о. Макарія Карівця ЧСВВ про реформу Чина СВВ в 1882 р. — чч. 1, 2, 4, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24 і 26. 3) о. Теодозія Галущинського ЧСВВ: Націоналістична ідеольоґія „Нового Часу" чч. 38, 40, 45, 47, 52, 64, 65, 68, 69, 72, 73, 76, 79, 92 і 93. — 4) Велике Князівство Руське (про гадяцький договір) чч. 27, 28, 30, 32, 33 і 38. — 5) Статті про польських консерватистів і їх відношення до України — чч. 71, 81, 88, 89, 90, 91, 92 і 94. — 6) „Націоналізм Донцова" — чч. 42, 43, 44, 45, 48, 49, 51. — 7) „Думки про расу" — чч. 40, 42, 43, 44, 45, 47, 50, 52. — 8) На калиновім мості — ч. 21, В домі батька твого —

ч. 23, Родства непомнящі — ч. 25. — 9) О. Огоновський — чч. 1 і 2. — 10) Галицька історична повість XIX ст. чч. 27 і 28. 11) Микола Хвильовий — чч. 46, 47, 48, 50, 51, 52. — 12) Національний Конґрес — чч. 75, 76, 79, 81, 84, 85, 90.

З більше замітних статтей треба згадати: о. Т. Галущинського ЧСВВ: „За днів Ірода, царя юдейського“, чч. 1 і 2, та „Пилат Понтійський” чч. 26 і 27; „Враження учасника в унійній конференції в Пінську“ ч. 70, „Проблеми неоунії” ч. 77 та „Відповідь Візантійцеви” ч. 98 Галичанина, „До проблеми неоунії”, Білорусина ч. 81, „Україна і Росія” 1 ч., цикль статтей В. Ільковицького чч. 83, 87, 95, 96 і 97, про Балтик — чч. 23, 43, 45, 46 і 47. „Воссоединеніе” уніятів в Росії 1839 р. Т. К. — чч. 82 і 84.

Про пресу зі спеціяльним узглядненням католицької преси були статті в чч. 1, 7, 3, 41, 48, 58 і 85.

Справи Лемківщини обговорювано в „Н. З.” дуже часто й обширно, головно з релігійної сторони, в ряді статтей першорядних знатоків лемківських справ в чч. 9, 10, 11, 13, 15, 17, 22, 27, 28, 29, 31, 36, 39, 49, 51, 57, 58, 72, 84, 85, 86, 87, 89, 92, 93, 94, 95, 97 і 98.

Про молодь були статті в чч. 1, 4, 11, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 32, 41, 43, 47, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 65, 76, 87, 88 і 99.

Справу зміни календаря висвітлено докладно в чч. 10, 12 і 85.

Господарське життя краю та світа представлено в ряді статтей і звітів в чч. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 17, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 33, 34, 35, 45, 46, 49, 50, 51, 91, 92, 93 і 94.

Правничі справи обговорювано в чч. 1, 2, 3, 4, 11, 13, 29, 33, 53, 71 і 94. Переважно пояснювано нові закони.

Сего року „Нова Зоря” подавала обширні звіти з судової салі розправ. І так самбірський процес в чч. 72, 73, 74, 75, 76 і 77, процес проти Мади в ч. 82, проти Лемика 83 і 84, проти Нича чч. 85 і 86. Се роблено тому, бо сам перебіг тих процесів освітлював справи ОУН далеко ліпше, ніж се могли зробити теоретичні статті.

Справи „Рідної Школи” освітлено в статті в ч. 98 та в звітах в чч. 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 41, 42, 43, 79, 81, 82, 92, 94 99 і 100. — Учительським справам присвячено докладний звіт зі зборів „Взаїмної Помочі Українського Вчительства” в чч. 46, 47, 48, 49, 51, 54 і 55.

Луговій Орґанізації присвячено докладний звіт з „Історичної Конференції в справі Лугової Орґанізації” 13. І. 1933 р. в чч. 3, 4, 5, 6 і 7 та рубрики „З Лугового руху” в чч. 13, 44, 49, 54, 56, 60, 62, 78 і 84.

Про Сокільську Орґанізацію були статті в чч. 19, 81, 87 і 93.

З відчитової салі подано ряд звітів: „Під знаком апострофу” в чч. 16, 17, „200 помилок в українській мові” — чч. 22, 23, 24, 25, „Українці під Віднем 1683 р.“ чч. 17, 18, „Зі Швеції“ — чч. 83 і 84, „Вечір клясичної літератури” — ч. 96, З червоного „раю” — чч. 98 і 99.

Крім сего подано докладні звіти п. з.: Психотехнічна порадня при РШ — ч. 10, Театральна анкета ч. 31, Ювилейні збори т-ва „Дністер” — чч. 33, 34 і 35, Свято „Сільського Господаря” ч. 36, З'їзд істориків — чч. 68, 69, 70, Збори „Відродження“ чч. 24, 89 і 90, Безробіття інтеліґенції — чч. 91, 92 і 94, Збори кооп. „Український Театр” — ч. 94, Українська радіоакція — ч. 93. — Се тільки важніші звіти. Про них наші щоденники згадали тільки дуже коротенько й загально.

Дописи з релігійного, культурного та господарського життя краю були майже в що другім числі „Н. Зорі”. І так зі Станиславова були дописи в 5 чч., з Теребовлі в 9 чч., з Судової Вишні в 7 чч. Крім сего були ще дописи з ріжних сторін краю в 16 чч.

Українському мистецтву, виставам образів українських мистців, присвячено статті в чч. 1, 15, 16, 20, 24, 27, 32 і 60. Крім сего поміщено богато світлин образів українських і інших малярів.

Театральні рецензії були в чч. 6, 8, 10, 68 і 98.

Доцінюючи значіння кіна, найпопулярнішого сучасного мистецтва, що має великий вплив на загал, присвячено йому ряд статтей і рецензій в чч. 9, 13, 18, 25, 29, 40, 49, 51, 53, 54, 63 і 65.

З белетристичних писань були поміщені: „Пелюстки“ о. Ір. Назарка ЧСВВ в ч. 4, 7, 9 і 17, два принагідні вірші в ч. 27 і 33, девять новель В. Марковецького в чч. 27, 29, 32, 33, 35, 36, 37, 39 і 41, описи подорожей пера д-ра О. Назарука: „Шікаго” — чч. 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, „На Спокійнім Океані” — чч. 27, 28, 30, „До Італії“ — ч. 53, „Венеція“ — чч. 55, 56, 57, 58, 59, 61, 62, 63, „Палата Дожів“ — чч. 64—98.

Того самого автора „Опис походу“ підчас Свята УМХ у Львові 7. V. 1933 р., в чч. 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39.

Крім сего були цікаві дописи з Америки — чч. 15, 44, 45 і 67, Канади ч. 1, Бразилії чч. 1 і 10.

З Закарпаття були дописи в чч. 5, 54, 59, 67, 69 і 71, про Українців в Румунії статті в чч. 29 і 55.

Були в нас голоси й огляди польської преси, переважно про українську справу — чч. 17, 19, 34, 36, 42, 54, 62, 86, 88, 95, 97 і 99.

В кождім четверговім числі був „Лікарський фейлетон”, котрий подавав лікарські поради відповідно до пори року переважно на підставі німецьких жерел.

Як бачимо з того перегляду редакція „Н. З.“ старалася по можности представити життя українського народу на цілім світі та всі його ділянки. Богато уваги присвячено новим струям, що нуртують в повоєнній Европі: большевизмови, фашизмови та гітлеризмови. В ряді більших і менших статтей, поміщуваних систематично, представлено положення українського народу в червонім „раю“. Ті статті мали очевидний вплив на формування протибольшевицьких настроїв в нашім громадянстві. Се стверджено виразно підчас судових процесів.

Ми видали також ряд брошур, що серед убожества нашої літературної продукції сповняють свою культурну ролю.

В останнім році „Нова Зоря” була предметом особлившої уваги п. цензора.

Загалом сконфісковано 19 чисел „Нової Зорі”, отже майже 20%.

Ті конфіскати підірвали матеріяльно наше видавництво.

Тому наші ВП. Післяплатники повинні вирівнати свої зобовязання, щоб адміністрація не була примушена стягати залеглости судовою дорогою.

До матеріяльного скріплення нашого орґану причиняться ВП. Передплатники й Читачі, коли будуть полагоджувати свої орудки в тих фірмах, що оголошуються в „Новій Зорі”. При тім треба все покликуватися на наш орґан, бо в сей спосіб збільшиться число оголошень. Також треба жадати від тих фірм, в яких купуеться, щоб оголошувалися в „Новій Зорі”. Коли се зробить більше осіб, кожда фірма напевно пришле оголошення до „Нової Зорі“.

Місяць січень призначений на „місяць доброї преси“. Наші ВП. Прихильники використають його найліпше тоді, коли пришлють річну передплату і придбають хоч по однім новім передплатнику.

Коли число передплатників подвоїться, тоді буде можливість видавати „Нову Зорю“ навіть щоденно.

Редакція робить зі своеї сторони що в її силах, щоби держати „Нову Зорю“ на рівні, гіднім католицького орґану. Від ВП. Передплатників залежить, чи наші зусилля увінчаються бажаним успіхом.

Признання за нашу працю маємо зі всіх сторін. Та на видавання доброї ґазети треба ще грошей. Просимо взяти під увагу, що живемо в часах, коли пропаґанда рішає про долю цілих народів. Отже суспільність, яка подбає належно про свою добру пресу, може очікувати лучшої будуччини. І тільки така суспільність.

Причинова, кінетична сила епох полягає на великих особистостях, на їх іменах і ділах. Вони стають долею епох. (Ф. Т. Гарт, „Альфред Розенберг, чоловік і його твір.“).

Загальний З'їзд „Просвіти”

На другий день по Загальнім З'їзді Рідної Школи, т. зн. 26 грудня 1933, відбувся в тій самій салі Ремісничої Палати у Львові Загальний З'їзд Т-ва „Просвіта“. В з'їзді взяло участь 166 делеґатів філій і читалень „Просвіти“ та понад 60 гостей. Перед з'їздом о. Д. Лопатинський відправив поминальне богослуження за померших членів Т-ва, сослужили о. крил. Дзерович й о. Василів. На салі в Ремісничій Палаті переважали люди молоді й середнього віку. Старші були рідкістю. Між присутними було лише 5 священиків і також 5 жінок. Прочі майже виключно інтеліґенти. Селян було лише кілька. При вступі на З'їзд подвійна контроля: при вході до палати і при вступі на салю. Деяких делеґатів не впущено на салю, бо читальні, котрі їх вислали, не вирівнали залеглих вкладок. Збори відкрив голова Т-ва др Іван Брик словами: Достойні Збори! Стверджую, що Загальні Збори оповіщено в належнім речинці в пресі та що філіям і читальням „Просвіти“ своєчасно вислано повідомлення про Збори. Стверджую, що на салі є приписане статутом число членів. Тимсамим стверджую, що теперішні Загальні Збори правосильні. Заки перейдемо до ділових нарад вшануймо повстанням з місць померших членів Т-ва „Просвіта“, яких список відчитаю. (Прочитаний список померших обіймав понад 150 осіб. Між ними богато священиків). Тепер подам порядок Зборів: 1) Відкриття Загальних Зборів, 2) Відчитання правильника Загальних Зборів, 3) Приняття до відома протоколу з попередних Зборів Т-ва, 4) Звіт з діяльности Т-ва „Просвіта“ за час від 1. VIII. 1931 до 30. VI. 1933. 5) Звіт Ревізійної Комісії, 6) Вибір Комісії-матки і комісії для обговорення звітів та пляну діяльности Т-ва, а саме: а) адміністраційно-господарсько-видавничої, б) орґанізаційно-культурної, в) редакційної для приготування внесків на пленум, 7) Відчитання внесків і дискусія над ними, 8) Ухвалення абсолюторії, 9) Вибір нових членів Гол. Виділу, членів Ревізійної Комісії та їх заступників, 10) Зміна статуту, 11) Затвердження буджету на найближчий рік і приняття комісійних внесків, 12) Закриття. — Є певна зміна в орґанізації нашого збору. Вона вказана тому, щоб піднести його діловість. Ми маємо перед собою два найважніші завдання: 1) Застановитись над матеріяльним положенням Просвіти та її господаркою, 2) Над освітньо-виховною діяльністю Т-ва. Тому Збори поділено на 2 комісії. Будемо послідовно виступати проти того, щоби „Просвіта“ була теренном особистих чи партійних порахунків, підчас котрих пописується демаґоґія. Намічена також редакційна комісія внесків щоби внески були зрілo передумані, а не випливом настроїв. Сеґорічні Збори сходяться з цілим рядом роковин: 1) 65-ліття істнування „Просвіти“, 2) 100-ліття виступу питомців духовної семинарії з Маркіяном Шашкевичем на чолі. Вони 1834 р. випустили свою книжечку народною мовою, 3) Століття уродин Омеляна Огоновського, довголітнього голови „Просвіти“ і многозаслуженого просвітного діяча та наукового робітника, 4) 100-ліття уродин Юрія Федьковича буковинського поета і просвіт. діяча, 5) 120-ліття уродин Шевченка. Переживаємо тяжкі хвилі, коли на Великій Україні давлять життя українського народу голодом, „стенкою“ і тюрмою. Наша Галицька Земля силою обставин знов стала Піємонтом України, де має дальше горіти дух української нації. Тому на Просвіту звернені очі українського народу, де він лише живе. Апелюю до Загальних Зборів, щоби своєю дискусією і внесками стали гідні тих, котрих ідею носимо в серці і скріпили надії тих, що від нас сподіються великого вкладу праці у відродження української нації. Відтак голова відчитав правильник Заг. Зборів. — Др Когут (Богородчани): Ставлю внесок, щоби счеркнути з програми нарад точку про зміну статуту. Проект зміни статуту дістали ми щойно тепер, він ніде не був досі оповіщений ні передискутований. Його треба оповістити в пресі, передискутувати і тоді щойно поставити на денний порядок слідуючих Загальних Зборів. — Др І. Макух: Ставлю внесок, щоби протоколу на Зборах не читати, лише вибрати комісію в складі 3 людей: проф. Бурко, проф. Зубрицький і студ. Волошин, котра провірилаби протокол попередних Заг. Зборів. — Др Брик: Внеску д-ра Когута не піддам під голосування. Виділ мусить наперед заняти до нього становище, відповідь дам пізніше. — Мец. Корчинський (Львів): Ми передбачували, що точка про зміну статуту стріне труднощі. Тут розходиться головно про справу, чи члени Просвіти і вкладки мають бути однородні чи двородні (Др Макух: Ніякої диктатури! Мусить бути вдержана демократія!) Я предкладаю, щоби точки про зміну статуту не здіймати з порядку нарад, ту справу передискутувати, але над нею не голосувати і її не вирішувати. — Заг. Збори погодились на це. — Др Когут взяв свій внесок назад. (Д. б.)

КІЛЬКА СЛІВ ДО РЕВМАТИКІВ

Неодин, що терпить на ревматизм, невральґію, подаґру та споріднені недомагання, випробував уже богато орудників та не дізнав ніякої пільги. Всеж таки нема причини до розпуки. Спробуйте ще сьогодні знамениті усмиряючі болі таблетки Тоґаль. Таблетки Тоґаль здержують нагромадження мочевого квасу, поборюючи тим способом ті недомагання в зароді. Тоґаль не викликує побічного шкідливого ділання. Набути його можна в усіх аптиках.

ЗЇЗД „РІДНОЇ ШКОЛИ“

2) Д-р І. Новодворський (Коломия): З буджетом велика болячка. Недобір виносить 111,000 зол. На се є майно вартости 67.000 зол. і запас книжок на 72.000 зол. Шкільні підручники тепер часто зміняються, тому ті книжки се макулятура. Отже буджет РШ нереальний. Безіменні герої, народні учителі РШ становлять її основу. Вони працюють від ранку до ночі за 15 зл. місячно. Вони переводять шк. плебісцити, збіркову акцію і т. д. Видатки на адміністрацію Гол. Управи виносять аж 52.360 зл., з чого 31.240 зл. на платні службовиків. Що робить Гол. Упр. та її канцелярія за тих 52.360 зл.? Не треба було допустити до недобору. Буджет Г. У. мусить бути зменшений. Понад 200.000 недобору Г. У. се просто катастрофа. Середніх шкіл маємо досить як на теперішні часи. Треба звернути головну увагу на практичне виховання. В моїм селі Воскресінцях куреи куховарства, уладжені „Союзом Українок“, зараховано як... діяльність РШ. (Оплески). — Б. Кравців (Львів, молодий поет і журналіст): Хочу торкнутися фінансових справ РШ. Довги РШ сягають около 1/1 міліона, одначе в звіті нема їх спису. Також не знати, що склалося на ті довги. У звіті повинні бути подані всі довги централі та кружків. Майже у всіх середних школах РШ, а в їх 13, великі довги, прим. в Городенці 27.108 зл. Один Дрогобич самовистарчальний. Для облекшення фінансів знижується місячно платню на 15%, відмовляється допомог захоронкам і т. д. Обниження платні конечне й зовсім слушне. Але тягарі мусять понести всі, і верхівка і всі вчителі. В 1931/32 р. платня учителів Рідн. Шк. виносила 190.175 зл., в 1932/33 р. вже тільки 143.000 зл. Тимчасом референт середних шкіл в централі взяв в тім році на 1.000 зл. більше ніж в м. р. Референтови фахових шкіл знижено платню на 20 зл. Платня службовиків в централі виносила мин. р. 37.000 зл., сего року 31.240 зл. Громадянство хоче знати, кілько є тих службовиків в централі. Вони беруть платню від 250 зл. місячно, а нар. учительство по 50—60 зл., і то не виплачують. Чому не виплачується платні учителям РШ? В порівнанні з державними учителями вони мають тільки 50—60%. Чому учителі Поляки дістають в РШ більшу платню? В Дрогобичі за 1 год. платять Українцям 2 зл., Полякам 6 зл., в Самборі Українцям платять 2 зл., чужинцям 3 зл. Так само є в Тернополі та ін. містах. Так можна виводити в безмежність. Учительство РШ се дійсно Гельоти праці, як сказав предсідник відкриваючи зїзд. Тягарі мусять нести всі рівно! І службовики й учителі! (Гучні оплески на салі й галерії). — Проф. Д. Бурко (Золочів): Хочу звернути увагу зїзду на болі рідношкільного вчительства. Середні школи РШ не можуть бути самовистарчальні, не можуть спиратися на оплатах батьків. Кружки РШ не інтересуються гімназіями. Учителі гімназій РШ дістають 90—140 зл. платні. Матеріяльна підстава гімназій РШ се датки громадянства і зобовязання батьків. Одначе батьки ігнорують ті зобовязання і викручуються всіми способами. Не хочуть навіть платити 50 сотиків місячно! Деякі батьки спекулюють на кризі. Та се вже проблема характеру наших батьків. Коли молодь бачить несолідність батьків, сама стає несолідна. Так діється коли йде про РШ. Коли йде про чужу школу, тоді наші батьки сповняють свої зобовязання і то дуже солідно. В Стрию батьки винні гімназії РШ 27.000 зл., в Чорткові 19.000 зл., в Станиславові 10.000 зл., в Тернополі 7.000 зл., в Яворові 11.000 зл., в Золочеві 9.000 зл., у Львові 2.000 зл. (Голос на салі: около 20.000 зл.!). Я говорив тут як речник учительства, щоби перевиховати наших батьків. Нехай оплати за навчання стоять на першім місци в буджеті шкіл РШ! Тоді не буде учительство Рідн. Ш. Гельотами! (Оплески). — І. Кіндратів (Добрівляни, пов. Дрогобич): На освітнім фронті відбуваються грізні явища. Ми стоїмо перед винародовленням української молоді. (Комісар просить предсідника, щоби бесідник не рухав політичних справ. Предсідник дзвонить і звертає увагу бесідникови). З 3.000 українських шкіл перед війною маємо тепер около 600. Школи спольонізовано або зутраквізовано, що на одно виходить. РШ має дуже обмежений обсяг діяльности, її розвиток гальмується. В деяких місцевостях самі діти ведуть боротьбу. (Предсідник перебиває: Та справа не належить сюди). Плебісцитова акція хоч зібрала 252.000 підписів батьків на деклярациях, нічого не дала. Мушу ствердити, що і Гол. Упр. і Пов. Кружки безрадні, безсильні, нездібні продовжати боротьбу за РШ, бо н хочуть її. (Комісар домагається відібрати голос бесідникови). РШ повинна повести акцію боротьби за українську мову навчання в державних школах, бо ми їх удержуємо. (Предсідник відбирає голос, бо бесідник говорить вже більше ніж 10 мінут. Рідкі оплески, націоналісти тушують їх „писканням“). — Проф. Ластовецький (Львів): У звіті деякі неточности, які хочу спростувати. (Бесідник простує ряд цифр з діяльности РШ у Львові). Мається враження, що се не звіт діяльности РШ в цілім краю, лиш у Львові. Львівські середні й фахові школи РШ мають загальнокраєвий характер, тому не можна класти весь тягар їх удержання на плечі львівського громадянства. Повіт. Союз Кружків РШ у Львові веде велику працю. Відбуто 229 поїздок на села львів. повіту власним коштом делеґатів, переважно студентів. Емеритів РШ треба так трактувати як інвалідів УГА. Про них повинен дбати не сам Львів, але цілий край. На будуче звіт Гол. Упр. РШ повинен бути докладніший. (Д. б.).

Читайте і поширюйте католицький часопис для народа „ПРАВДУ“, Львів, ул. Сташіца ч. 8/I.

Про що повинні знати всі, що терплять на ревматизм!

Загально відомо, що ревматизм, подаґра і посвоячені терпіння се наслідок нагромадження мочевого квасу в орґанізмі. Творяться з нього остріі, як голки дрібні криштали, котрі осаджуються в мязах або суставах та викликують часто вже при найменшім порушенні страшні болі. Отже є в інтересі терплячого, щоби негайно застосувати такий орудник, котрий усуває мочевий квас з орґанізму. Тому терплячий повинен послухати поради оздоровлених: „Приймайте Тоґаль!“ У всіх краях цілого світа стосується той середник від звиш 15-ти літ з успіхом проти ревматизму, подаґри та споріднених терпінь. Коли так богато прибитих недугою, стосуючи Тоґаль, відзискало здоровля, то прецінь кождий повинен запастися в нього з довірям. Тоґаль запобігає громадженню мочевого квасу і в зароді поборює недомагання. Тоґаль приносить пільгу навіть у затяжних випадках. Також при ґрипі, перестудженні, болях нервових і голови ділають таблєтки Тоґаль негайно і певно. При тім вони нешкідливі для серця, жолудка та інших орґанів. Спробуйте і переконайтеся самі про успішне ділання таблєток Тоґаль. До набуття в усіх аптиках.

ЗАЯВА

Захоплений, як і богато інших в 1925-му році евангельськими кличами перенявся і я евангельськими ідеями, станув в ряди українських евангеликів та працював як краєвий орґанізатор і секретар „Союза Укр. Ев. Реф. Християн“.

Протягом цього часу я мав змогу зблизька пізнати дійсне обличча ширеного на наших землях евангелизму. Переконавшися, що це все лише обман — шопка в цілі витуманювання грошей від евангельського світа — шопка, з якої укр. ев. пастори зробили для себе жерело доходу, а дальше знеохочений безнастанними сварками між пасторами, коли йшло про захоплення впливів в місії та про розпоряджування місійними фондами, та зражений нечесними засобами, якими ев. пастори послуґувалися у взаїмній боротьбі, осуджую безпринціповість ев. керманичів, осуджую цей рух як розкладовий, шкідливий для нашого народу так під оглядом релігійним як і національним — рух, на якім вірні цілковито завелися і який лише здеморалізував вірних.

Тому з нинішним днем зриваю всякі звязки з евангелизмом і його станицею, яка після злуки з Польським Костелом у Варшаві носить назву: „Urząd Okręgowej Ewangelicko - Reformowanej Parafji Z. U. Z. E. R. w Kołomyi, ul. Skupniewicza Nr. 1. ks. pastor Mikołaj Żurakowski“.

Рівночасно заявляю, що з нинішним днем вертаю враз з родиною до прадідної гр.-католицької Церкви.

Коломия, дня 28 грудня 1933.

Василь Червінський, Марія Червінська, Евген Зеновій Червінський, Зеновій Богдан Червінський, Володимир Червінський.

150 штук за 35 сот.

Пріма Аіда

218—2—2 **найкращі тутки**

Продали найстаршу біблію

Найстаршу біблію, звану Codex Sinaiticus, знайшов проф. Тішендорф в 1854 р. в монастирі на горі Синай. Потому набув її царський рід і вона була в приватнім посіданні царя Николая II. Тепер совіти продали ту біблію правительству Англії за 100.000 фунтів стерлінґів (коло 3 міл. зол.). З того 50.000 дасть британській музей, а 50.000 зложать складками. Так помалу виполікують товариші Росію зі всего, що придбали колись царі.

Кріза книжки у Франції

Також Франція переживає тепер видавничу кризу. Кріза викликана там браком потреби масово купувати книжки, головно повісти, головно з двох причин: 1) У Франції дуже поширена преса, котра печатає богато белєтристики (повістей, оповідань і т. п.), 2) там є дуже богато випозичалень. Супроти того пересічна колись ціна 15 франків за примірник повісти впала там тепер до 5 франків і навіть до 1. По знижці публика знов зачала купувати.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець Пій XI постановив скликати вселенський собор. В нім возьмуть участь: 24 кардинали в Римі й 19 епоза Риму, 11 патріярхів, 248 архиепископів, 900 епископів, 38 ігуменів і ґенералів поодиноких Чинів. Собор відбудеться в базиліці св. Петра. Темою нарад собору буде передовсім справа признання за доґму Вознесення Пр. Діви Марії. Вістка про скликання вселенського собору викликала велике враження в цілім світі.

Св. Конґр. Обрядів розглянула недавно справу важности процесів, які переведено в Торіні над одним чудом блаж. свящ. Йосифа Коттоленґа, в Інсбруці над одним чудом бл. Конрада з Парцґаму, брата з Чина Капуцинів. Ті чуда предложать до канонізації.

В університеті в Фрайбурґу (Швайц.) поставлено памятник Пія XI. В 1897 р. був там теперішний св. Отець на міжнар. науковім конґресі й мав відчит про славного швайц. кардинала Мавен Еіннера.

В листопаді минуло 300 літ від часу, як св. Вінкентій а Павльо оснував згромадження СС.Шариток (Сестер милосердя).

Проти закону стерилізації ставлять німецькі католики покищо пасивний опір, бо той закон незгідний з наукою Церкви, поданою в енцикліці „Касті коннубії“. Ординаріят у Моґунції повідомив вірних, що католики зовсім не обовязані проголошувати той закон, а як хтось буде від них того жадати, нехай скажуть, що правительство дало запевнення щодо тої справи.

Накладня Гердера видала твір славного монахійського проф. богословії, о. д-ра Мартина Ґрабмана: „Die Geschichte der Katholischen Theologie seit dem Ausgang der Vaeterzeit“ 8⁰, C. XIV + 368, M. 9'20. Опр. коштує M. 10,60. На цей твір звертаємо увагу всім, що займаються богословськими студіями.

Кат. власники гостинниць у Франції відбули недавно в Парижі свої другі річні збори під проводом кардинала Вердіє, який м. і. заохотив їх, щоби вони виповіли безпощадну війну всякій неморальности.

„Католіше Корреспонденц“ доносить, що в Мехіку розпочалися нові переслідування Церкви з приводу мехіканського паломництва, що недавно було в Римі. Поліція дуже вважає, щоби не було ніяких тайних релігійних сходин. Число священиків, що мають від поліції дозвіл відправляти Службу Божу, ще більше обмежено. Нпр. у м. Мехіку є таких священиків всього десять на півтора міліона душ. Розвязано славну школу Божого Слова для 600 учеників, а 10 Сестер-учительок увязнено. Настоятельці майже чудом удалося втечи й вона прибула до Риму. Прогнано з Мехіка еп. Морелії, Мартінеза (і він в дорозі до Риму). Правительство наміряє мабуть позбутися з краю всіх кат. епископів. Вірні заховуються досить спокійно, щоби не викликати ще лютішого переслідування.

Православним архиепископом на Волині має бути Олексій Громадський. Він походить з Підляшша, ур. 1882 р. Духовну семинарію скінчив в Холмі та в Київі. Висвячений на епископа в 1922 р. був спершу в Луцьку як епископ-помічник. Потім перенесли його до Гродна де перебуває досі. На його призначення окремим волинським архиепископом погодився митрополит Денис і синод православної Церкви у Варшаві — після довгого опору.

Перші політичні кроки Альфреда Розенберґа

головного теоретика гітлєризму.*)

В січні 1918 р. наступила в житті Розенберґа подія дуже характеристична для всеї його вдачі. А саме перед ним станув вибір: чи вертати в сам центр большевицького террору, щоб кінчити свої студії в Москві, чи не їхати туди, але зречися закінчення своїх студій?

Молодий балтійський Німець, котрому до того тяжко в тім часі занедужала на сухоти його перша жінка, яку він любив, — вибрав їзду в сам центр военного террору, аби тільки скінчити свої студії. І поїхав. Приїхав до Москви якраз в часі, коли недавно скінчилася велика вулична битва і на вулицях блистіли ще великі калюжі крови. Але молодий балтійський Німець не дав себе захопити горячці ні з ліва ні з права, тільки пішов здавати іспит і здав його з дипльомом першого степеня. Сей його крок характеристичний для вдачі того твердого чоловіка і може бути прикладом для молоді кождого народу.

Зараз по іспиті наступило друге, рівно характеристичне рішення того молодого чоловіка. А саме між його екзаменаторами був також міський архітект і будівничий Музею царя Александра III. Йому так сподобалися рисунки і відповіди Розенберґа, що предложив йому стати його асистентом і відбути разом з ним подорож в мистецьких цілях. Нема мабуть такого молодого чоловіка, котрому не припалоб до вподоби подібне предложення. Сподобалося воно і Розенберґови. Та почуття обовязку було в нім сильніше. Він пригадав собі, що якраз тепер мусять десь доходити до його батьківщини німецькі війська й уважав своїм обовязком жертвувати їм свою поміч. Отже відмовив гарному предложенню й, не задержавшись у Москві ні одного дня більше, якстій поїхав до свого родинного міста на зустріч своїй армії. Незабаром дійсно увійшло в Реваль німецьке військо, засипуване квітами серед зими. І якстій зголосився в його ряди добровольцем молодий Альфред Розенберґ. Та якеж велике було його здивування і внутрішне терпіння, коли йому сказали в німецькій команді, що в свіжо окупованій країні Німці не думають приймати в свої ряди незнаних їм добровольців. Мало що не вимовили, що бояться просто шпіонажі в своїм нутрі від таких паничів. Іншого булоб се може зразило, але Розенберґ тільки поновив свої старання. І знов надармо! Тоді він став учителем рисунків в ревальській ґімназії ім. Ґустава Адольфа і в місцевій Лицарській Школі при катедрі.

Незабаром наспіли ще більше прикрі для нього річи: надійшли вісти про великий, небувалий відступ німецької армії на заході, в слід за тим про страшні для Німців услівя завішення зброї та про ще страшнішу — анархію в землі батьків його... Се, як пише біоґраф Розенберґа, немов через ніч зробило його політиком. Він постановив собі присвятити всі свої сили Німеччині та причинитися до того, щоб охоронити землю батьків своїх від большевицької руїни, котру пережив і котрій добре приглянувся в Росії. Розенберґ сам називає ту зміну „цілковитим переворотом" в своїм житті. На питання, чи скок від архітектури до політики не відчував як зломання, відповів висказом Ґетого:

„Архітектура не полягає на будованні домів, тільки на відповіднім духовім наставленні".

Перший свій політичний виступ відбув Розенберґ у великій салі „Чорноголовців" в Ревалі. Говорив про марксизм і жидівську проблему. Успіх мав великий. Його оточили офіцири й жовніри німецької армії, стискали йому руки й запевняли, що він говорив якби їм з серця. Було се останнього дня місяця листопада, коли з Ревалю виходили останні німецькі відділи. Разом з ними опустив своє родинне місто й Розенберґ. Поїхав до Берліна, відтам до Монахії в Баварії, де пережив страшні дні большевизму в Німеччині. Там бачив він, як край його батьків зачинала заливати анархія. Маси утративши довіря до своїх дотеперішних авторитетів ходили облудом і безнастанно дискутували. А на вулицях і площах міста раз-у-раз виринали ріжні промовці та захвалювали масам ріжні-преріжні політичні й економічні програми. Горожани цілковито втратили голови, а чернь зачинала вже показувати свої низькі інстинкти: в воздусі чути було атмосферу розруху, котру Розенберґ добре знав з большевицької Росії. Маючи відтам практику в таких справах розумів, що коли повінь анархії раз пічне клекотіти, то ратунку вже не буде. Знав, що прихід тої страшної річи можна здержати тільки одним: поясненням що таке большевизм. Отже наблизився до одної товпи що дискутувала про большевизм і зачав кричати:

— „Чи ви ошаліли?! Ви знаєте, що значить большевизм?! Я знаю, бо я прийшов з Росії!"... Товпа затихла і почала його уважно слухати, далі ставити питання. І все росла. І все спихала його в напрямі площі Матери Божої, аж діпхала до зелізної огорожі, що оточувала подобу Пречистої Діви Марії. Чи на ту огорожу хтось його висадив, чи він сам виліз, того Розенберґ опісля вже не міг собі пригадати. Досить, що тут виголосив свою першу промову в Німеччині до величезної товпи, котрій говорив правду про невимовний жах, який несе з собою большевизм. Говорив чи радше кричав пів години. А був се дуже небезпечний крок в його житті, бо тоді по місті ходили вже червоноармійські патрулі — й Розенберґ тільки з тяжкою бідою уникнув увязнення. Коли зіскочив з огорожі, кілька його слухачів завело його до каварні, де він разом з ними уложив перший свій плякат. Зміст його був короткий: „Проти большевизму — за німецькими робітниками!"

В Монахові одна німецька пані з його околиць познакомила його з Дітріхом Екартом, значно старшим від нього чоловіком (Розенберґ мав тоді 25 літ), котрий був подібно настроений і для ширення своїх думок видавав маленьку газетку. Розенберґ пішов до нього і запитав, чи не потребує він борця проти Єрусалиму? Старий, остро виглядаючий чоловік, засміявся приязно і відповів: „Борця проти Єрусалиму? Певно, що потребую". Розенберґ лишив йому відразу принесені скрипти, в котрих були дві статті й оден його виклад. Старий Екарт, перечитавши ті річи, вже на другий день відвідав Розенберґа і запросив його до себе. Від тоді стрічалися щодня. Коли на старого находила відома людям пера нехіть до писання, тоді Розенберґ заступаючи його писав його тижневик від початку до кінця, нераз число за числом. Рівночасно пильно студіював фільософію, гіндостанську літературу, жидівську справу, масонерію, головно при помочи книг з Баварської Державної Бібліотеки. Денно працював і по 13 годин. А життя мав дуже тяжке, бо жив виключно з пера і до того мусів лічити в санаторіях хору жінку. По її смерти оженився вдруге в 1925 р.

З Гітлером познакомився ще в 1919 р. і від першої розмови став його найблищим співробітником. Коли в р. 1921 партія Гітлера закупила „Фелькішер Беобахтер", маленький орґаник на чотири сторінки, Розенберґ поруч Екарта став його редактором. Колиж старий Екарт щораз більше занепадав на здоровлю, Розенберґ у щораз більшій мірі переймав працю в редакції. В лютім 1923 р. переняв її зовсім. В тім часі орґан став щоденником, бо показалося, що без щоденника на публичну опінію впливати належно не можна. Зріст впливу партії скоро замітили противники і в листопаді тогож року закрили орґан урядово. Заборона тривала до марта 1925 р. Орґан і партія були тоді безвиглядно бідні. Не було чим оплатити співробітників, орґан не розходився дальше як в однім місті Монахові. Кромі Розенберґа працювали в нім лише три співробітники. Розенберґ мусів тоді працювати навіть по 12—14 годин денно. Більшу часть матеріялу давав сам. Та зріст орґанізації скріпляв орґан, він постійно поширювався. В р. 1933 перенесено орґан до Берліна і заанґажовано до нього двацять редакторів кромі великого числа інших співробітників. Розенберґ працював при тім орґані постійно, рівночасно випрацьовуючи теоретичні брошури, важні для уоснования світогляду своєї орґанізації, напр. „Суть, засади і ціли нац. соц. німецької партії робітників" — і беручи участь в антисемітських зїздах та даючи напрям заграничній політиці своєї партії. Так здобув він собі розголос не тільки в Німеччині, але й у цілій Европі, хоч він ще розмірно молодий чоловік. Розуміється, все в тій партії відбувається за апробатою Гітлера, але велику ролю грає в ній Розенберґ. В слідуючих статтях представимо його погляди. *А. Ч.*

*) Гл. „Н. Зорю", ч. 99.

ВЖЕ ПОЯВИЛАСЯ ЗНАМЕНИТА АПОЛЬОҐЕТИЧНА ПРАЦЯ
о. НИКОЛАЯ ВЕРҐУНА п. з.
„НОВОМОДНІ ПРОРОКИ“
або
„БІБЛІЙНІ ДОСЛІДНИКИ“
Дістати можна в Тов. св. Андрея, у Львові, вул. Содова 1 або у всіх українських книгарнях у Львові по ціні 1·50 зл.: з почт. перес. 1·80 зл.

Роскол в Малій Антанті

Югославія покидає франко-фільський табор?

„Райхспост" доносить зі швайцарського Берна: З дипльоматичних кругів довідуємося про нові заходи гітлерівського політика фон Розенберґа відірвати частину Каринтії від Австрії та прилучити її до Югославії. Се малоби влекшити „аншлюс" решти Австрії до Німеччини. Наслідком гітлерівської пропаґанди наступила вже зміна орієнтації в югославянській пресі. Вона тепер пише, що Австрія повинна получитися з Німеччиною, а Каринтія має припасти Югославії. На тім становищі мали вже станути й міродатні югославянські круги. Отже Югославія, котра йшла досі рука в руку з Франціею та Малою Антантою, під впливом гітлерівської пропаґанди зміняє свою політичну орієнтацію. Про це мав широко говорити в Парижі міністр Чехословаччини Бенеш.

Большевики хочуть надути Жидів

Анґлійський часопис „Стар" доносить: Совіти роблять заходи, щоби на Сибір стягнути частину жидівських еміґрантів з Німеччини та при помочи жидівських фінансових інституцій зорґанізувати окрему жидівську республику. Завязок тої республики вже істнує і називається Біробіджан. Та будуча „республика" лежить на манджурській границі. Вона буде остаточно проголошена тоді, коли там поселиться бодай 30.000 жидівських кольоністів. Досі большевики поселили на ріллі коло 200.000 Жидів, найбільше поселено їх на Криму й на Україні. Американська жидівська орґанізація „Аґроджойнт" помогла до поселення на ріллі в СССР 30.000 Жидів. Чи тепер вдасться Совітам стягнути німецьких Жидів на Сибір та роздобути на се фонди жидівських капіталістів, згаданий часопис сумнівається.

ПРИКРАСІТЬ І ВАШУ ЦЕРКВУ
МИСТЕЦЬКИМИ КИЛИМАМИ ХАМУЛИ!
Килими Хамули вироблені з найкращого сирівця. Гарні і тривкі. Склад: Львів — Рутовського 1 (: біля Марійської площі) Взори килимів висилаємо на бажання!
220 2—6

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ

Пан Макогон має голос

В 342 ч. „Діла“ появився лист до „Нової Зорі“ з підписом „Я. Макогон“. У вступі до того листа автор жалується, що він писав і до „Нової Зорі“, але редакція „Н. Зорі“ його листа не помістила. Отже він простує в „Ділі“, що він ніколи не підписував письм до Союзу Народів і що він не большевик. — Відповідаємо: Листа з підписом Я. Макогін одержали ми з Парижа, з якогось готелю, котрого імя виписане так невиразно, що не можна було відповісти авторови, як пишеться спростування. А саме коли поминути важне в публичнім життю питання, чи вказано містити які небудь листи людям в політичних справах, про котрих невідомо, хто вони, то в нашій поміщеній у нас замітці „Необережне потягнення“ головне місце звучить так:

„Найцікавіше становище Макогона, того самого, котрого бюро пустило вістку через „Діло“ і „Новий Час“, що на Україні взагалі нема ніякого голоду. Зроблено се на пару днів перед днем жалоби 29.X., в котрім взяв участь весь наш Епископат. Отже на підставі вістки макогонівського бюра виходило, що наш Епископат бере участь в акції, якої нема потреби вести, бо вся та акція полягає буцімто на неправді, що на Україні панує голод“.

Того п. Макогон зовсім не спростовував ані тепер не спростовує. А що се річ загально відома, що нпр. Еріо і богато інших прихильників большевизму тай аґентів комінтерну заперечують взагалі істнування голоду на Україні, отже се річ самозрозуміла, що насувалася думка, чи п. Макогон не попав в сіти большевицьких аґентів, що ми й написали в 87 ч. „Н. Зорі“. Вістку про підписування меморіялу подали ми за українською аґенцією УП, що ми виразно зазначили. Хоч п. Макогон не спростував вістки розненої його бюром, немовби на Україні не було голоду, і хоч його лист до нас не мав законом приписаної форми спростування, — ми булиб помістили його лист до нас, якби він був того домагався або просив. Булиб ми се зробили навіть не уважаючи на те, що тон того листа не можна назвати дуже чемним і що п. Макогон замість іритуватися на своє бюро, котре розсилає неправдиві вісти, немовби на Україні не було голоду, як також на українську аґенцію, котра твердить, що п. Макогон підписав меморіял до Союза Народів, — іритується на „Н. Зорю“. Та п. Макогон ні словечком не домагався від нас поміщення його листа (що ми кождої хвилі можемо доказати), отже ми приняли до відома те, що він нам у справі свого відношення до большевизму до вірування подав — і кінець. Пожаданим булоб іще якби так п. Макогон спростував вісти, котрі розпускають про нього, а саме, що п. Макогон то „властиво“ не Макогон, але князь Розумовський з відомого гетьманського роду. По нашим інформаціям останній нащадок гетьмана Розумовського помер безпотомно. Подаємо се до відома п. Макогонови з тим, що булоб добре спростувати ширене кимсь баламуцтво серед нашої суспільности, коли п. Макогон також уважає се баламуцтвом.

Таблиці перського короля Дарія

Асистент шикаґівського університету Крефтер підчас розкопок Персеполя, старинної столиці короля Дарія Гістаспа, натрапив на розвалини палати того короля. Палата має вид квадрату, котрого бік виносить 65 метрів. В угловій стіні Крефтер знайшов дві таблиці, золоту і срібну, з отсим надписом в мовах староперській, елямітській і вавилонській: „Великий король Дарій, король королів, син Гістаспа, говорить: Ось царство, над котрим простягається моя власть: від землі Заків до землі Кусь і від Інду до Збарци, — царство дане мені Ормуздом, найбільшим з богів. Нехай збереже його Ормузд для мене і для дому мого!“ Крім того Крефтер знайшов дві золоті монети, чеканені лідійським королем Крезом і кілька інших монет походження перського і македонського. Учені вважають ці знахідки й відкриття найбільш цінними зі всіх дотеперішних для історії старинної Персії.

НА СВЯТА
ПОРУЧАЄМО
ВИНА МЕДИ
ШАМПАНИ
Г. Маковського
В КРУШВИЦІ
224 Велика золота державна медаля. 1—1

ШПІОНИ

Велика міжнародна шпіонська афера.

Вся поліція Франції та численних інших держав поставлена тепер „на ноги“ в звязку з дуже інтересною й сильно розгалуженою аферою міжнародної орґанізації шпіонів. Та справа стоїть очевидно в звязку з великою орґанізацією шпіонів, котру недавно відкрито в Фінляндії, причім голова тої шайки вспів укритися. Отже тепер підозрівають, що тим головою була Лідія Шталь, котра виринула у Франції якраз тоді коли в Фінляндії ліквідовано згадану шайку шпіонів. Вже устійнений звязок Лідії Шталь з її заступницею Марією Люізою Мартен або Мартин, дуже гарною бронеткою, котра звела на бездоріжжа богато залюблених в ній фінських офіцирів. Та пані їздила часто по цілій Европі, все літаками, все казала, що вона Лотишка і все мала канадійський паспорт. Вона була знакома з Арвідом Якобсоном і з Вірою Гамбон, Фінкою. Здається, що то Марія Люіза

Перевести обезпечення свойого життя значить сповнити моральний обовязок супроти своєї рідні, суспільности й самого себе. Зробіть це в одинокому українському Товаристві обезпечень на життя й ренти „КАРПАТІЯ“, Львів, Ринок ч. 38.

була тою таємничою дамою, котра звела з ума також анґлійського офіцира Б. Стюарта, що задля її гарних очей став шпіоном на шкоду своїй батьківщині. Тепер у Франції увязнено 11 членів тої міжнародної шайки шпіонів. Справу веде слідчий суддя Бенон, котрий одержує масу анонімів з ріжних сторін. В сій справі розходиться о шпіонажу в военній морській фльоті. А є ще друга шайка шпіонів, котра крутилася коло якогось Берковича і його спільників Роберта Ґордона Свіца і Марії Мерме. Одначе тотожности сих осіб ще не вдалося ствердити. Увязнено в сій справі досі лише 35 большевицьких аґентів. Цікаво, що всі вони згідно зізнали, що Лідія Шталь була головою також тої другої шайки. Та пані дійсно інтересна особа, бо всюди де вона виступала, орґанізувала передовсім численні культурні імпрези й орґанізації, мистецькі, літературні, наукові і т. д. Вмотана в ту справу також жінка сербського журналіста Душана Нарандіча з дому Сімар, доволі знана скульпторка, в котрої французьке правительство замовило недавно бюст Леона Буржуа за 45.000 франків. А чоловік пані Мартен був як поліґльот 10 літ перекладчиком при міністерстві маринарки. Його також увязнено. За якимсь Марковичем і за Раісою Шварц поліція пошукує. Та чи се їх псевдоніми, чи дійсні назвиска, ніхто напевно не знає. Афера заточує щораз ширші круги.

Кілько дерев у містах

На кождих 100 мешканців мають дерев: Барановичі 17.3, Торунь, 11.5, Бидгощ 11.4, Гірнича Діброва 10.9, Челядь 10.6, Кельце 8.1, Бересте над Бугом 8.3, Томашів 8.1, Грудзьондз 8, Катовиці, Бендзін і Ченстохова по 5, Білийсток і Краків по 4.7, Рівне 4.1, Лодзь 3, Люблин 2.9, Луцьк 2.7, Львів 2.5, Варшава 2.1, Королівська Гута 1.5.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

АВСТРІЙСЬКИЙ ЕПИСКОПАТ з кард. Інніцером на чолі оповістив збірний пастирський лист в актуальних політичних і церковних справах. Епископат осудив різко большевизм у всіх його формах, вказав на потребу державного авторитету та з признанням висловився про напрямну політики австрійського правительства. В справі австро-німецького конфлікту епископат заявляє, що „братню війну Австрії накинено“. Пригадує теж, що німецькі епископи вже давно осудили національний соціялізм (гітлеризм), вичисляє всі принципіяльні помилки гітлеризму та осуджує всі змагання до національної церкви. Вкінці пригадує заборону брати духовенству активну участь в політичнім житті. (Про гітлеризм матимуть читачі серію статтей в „Н. Зорі“ на 1934 рік).

В КРЕМЯНЦІ НА ВОЛИНІ увязнили п. Марію Черкавську, вдову по сенаторі М. Черкавськім, п. Шубську, і б. посла Бориса Козубського. Увязнення стоять у звязку з демонстрацією в честь засуджених студентів у кремянецькому процесі т. зв. „Юнака“.

В ВАРШАВІ увязнено 40 комуністів зібраних на конспіраційнім засіданні.

СЕКРЕТАР ЦІК-у комуністичної партії большевиків України Хатаевич заявив прилюдно: Правительство Совітів має докази, що Коновалець зобовязався дати Німеччині ріжні концесії та право надзору над армією й заграничною політикою будучої української держави, коли Німеччина поможе Українцям здобути самостійність. У звязку з тим совіти постановили дальше „чищення“ України від націоналістів (про що їм і ходило).

СТАЛІН відбув першу розмову з чужим дипльоматом, а іменно з амбасадором Злуч. Держав Півн. Америки Буллітом перед самим його виїздом з Москви. Розмова мала відбутися з ініціятиви Сталіна в приватнім помешканні Ворошилова. Сталін мав запропонувати Америці оборонний союз.

В МОСКВІ увязнено 8 польських комуністів, які займали високі становище в совітських установах.

ПІД ПРОВОДОМ ЛІТВІНОВА відбулася нарада совітських амбадорів, на котрій мали усталити напрямні заграничної політики Совітів.

ФРАНЦІЯ предложила Совітам заключення оборонного союзу (ПАТ).

УРЯДОВИЙ КОМУНІКАТ з Парижа доносить, що анґлійський міністр Саймон і французький Поль Бонкур ствердили повну однозгідність щодо актуальних політичних справ і порозумілися в справі праць розброєневої конференції.

ЗАКОРДОННІ ЖУРНАЛІСТИ в Парижі думають, що міністр Анґлії Саймон зробив великий натиск на французький уряд у справі розброєння та в справі реформи Союза Народів. Висліди того натиску обговорюватимуть з Муссолінієм.

ВІДВІДИНИ ІТАЛІЙСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПІДСЕКРЕТАРЯ Сувіча у Відні вважають підкресленням ворожого відношення Італії до „аншлюсу“.

КОРОЛЬ ЮГОСЛАВІЇ Александер та король Ромунії Карло дістали урядове запрошення до Парижа. Значить, будуть зміни на Балкані.

НОВА СХОДЯЧА ЗВІЗДА на гітлерівськім політичнім овиді називається Бальден фон Ширакс. Він має 18 літ і говорить на зборах з запалом та небувалою в тім віці краснорічивістю.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ розглядають справу кольонізації Абісинії чеськими еміґрантами.

В ЕКВАДОРІ став президентом Йосиф Марія Веляско Ібарра.

Домагайтеся знаменитої, правдивої, щодня свіжої
ГРЕЦЬКОЇ ХАЛВИ КАВУРАСА всюди можна дістати
226 ФАБРИКА — ЛЬВІВ УЛИЦЯ ШПИТАЛЬНА Ч. 42. ТЕЛ. 57-37. 1—2

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

СТЕРНО НА ЕВРОПУ

або „ВАРЯЖСЬКІ УКРАЇНЦІ“.

Ми. Літературний чвертьрічний журнал, книга І осінь 1933 р. Видавництво „Варяг“. Видано під редакцією І. В. Дубицького. Технічне оформлення Модеста Куницького. Окладинка роботи Петра Холодного. Видавець і відповідальний редактор Модест Куницький. Друковано в Варшаві. Ст. 145 + 7 нпг. 8⁰. Ціна 4 зол.

В часі затяжної крізи, котрій і кінця не видати, появляється у Варшаві формою стилевий літературний чвертьрічник з новою „орієнтацією“ — „на Европу“. Таке бодай враження маємо по прочитанні статті М. Рудницького п. з. „Европа і ми“. Се одинока стаття в тім чвертьрічнику, в котрій є натяки на таку саме програму.

„Завдрю Вам, товаришу-редакторе, сміливого літературного почину. Новий український літературний журнал з орієнтацією на Европу це щось таке, як однопрямий лет понад два бігуни, або перехід через Еверест пішки“ (ст. 97).

На гадку М. Рудницького така справа дуже тяжка. Бо нема кому того робити. Досі наша література все мала одну ціль: „навчати, промовляти до совісти, пригадувати забуту славу бувальщини, думати та творити для маси“.

Вислід: „Маємо найрідніщу, найсворіднішу літературу, але не маємо книжок, що йшли би в парі з нашими щоденними переживаннями, з нашим індивідуальним розвитком. Кажу про тих нас, що дивляться на твори рідної літератури, як на книжки, призначені для нас, не для інших, не для тієї незясованої потвори, що досі виступає в нашім політично-літературнім жаргоні, як „загал“, „суспільність“ і „народ“. — Правда, революція відкрила багато Українців, які досі працювали для чужих культур, та незабаром прийшов большевизм і нашій літературі накинено знову ярмо. „В европейських позичених костюмах наша література тягне стару пісню: — пропаганду серед мас. Яка ріжниця, що вчора була се народолюбна, потім національна, нині інтернаціональна або націоналістична місія? Те чим психічно ріжниться наш письменник від европейського, належить до проблеми непереможеної ні ним самим індивідуально, ні соціяльно його верховодами, до проблеми засобів та завдань літератури. — „Наша література не в силі вийти з тої стадії культури, в якій письменники вважають за найвище своє призначення ставати моралістами — допомагати керманичам народу і діячам, священикам і агітаторам“ (ст. 99).

Правду пише. І нам здається, що література писана за диспозицією якоїсь моральної програми відходить від свого сущного завдання: творення добра, але не конечно морального, а мистецького. Таку ціль визначує літературі св. Тома Аквінат. Мистецтво як свобідна обміркована діяльність не може бути вільне від моральних наслідків. Та вязання його програмами підриває йому свободу й так зводить мистецтво з його правильного шляху. Цікаві розважання на сю тему принесла „Нова Зоря“ ч. 60 з 1933 р. статтею проф. дра Ф. Вагнера п. з. „Яка ціль мистецтва: етична чи естетична?“

Отже ми признаємо, що „завжди література від нелітератури ріжнилася тим, що письменники, захоплені суспільними або релігійними ідеями, змагалися з ними у творі таксамо, як із спокусами, жагою, нахилами. Ідеї були для них не прапором, а ферментом, не місцем причалу, а спонукою до мандрівки“. І справді „трагедія нашої сучасної літератури в тому, що наші письменники не доходять до ідей, не виборюють собі світогляду для власної духової потреби, а дістають готовий світогляд, складений з кількох гладких стін, як скринька і добувають з неї ідеї, як партійні резолюції“. — „Нашій літературі завжди бракувало „ідей“ тому, що всі мали ідеї. Наші письменники заступали „загальними ідеями“ особисті переживання та боротьбу за поодинокі моменти свого світогляду“. — „Чому наші письменники починають свою працю від того, чим інші кінчають її — від кількох загальних ідей, які тільки винятково можна добути з творчости нечисленних геніїв?“ — „Досі в літературі переважають у нас автодидакти та дидактики“.

Схарактеризувавши так хиби нашої літератури, М. Рудницький... забувається і сам подає тій літературі нову ціль: орієнтуватися на Европу. Се значить: в першу чергу цікавитися й „брати участь в атмосфері“ загально-европейської літератури... Хтож такі творці тої европейської літератури?

„Без огляду на ріжниці світоглядів, представники европейської літератури се ті, що бунтуються проти стандаризації, нормалізації, соціялізації та націоналізації літературної творчости; найбільші з них відкидають з однаковою рішучістю диктатури маси, одної людини, одної політичної партії або одної релігійної віри.“

Ідеал західньоевропейської літератури се — на думку М. Рудницького — виява індивідуалізму, „свободи“. Самі західноевропейські письменники не мають здебільша скристалізованого світогляду: вони радше і перш за все — бунтарі! „Хто з нас зумів би зясувати світогляд Шова або А. Франса, Уелса або Жіда, Ґ. Гавптмана або Піранделля, Гамсуна або Т. Мана..?“

І на тім — стоп! На критику стало сили, на поправу нема тої сили. Бо М. Рудницький як і вся його „західня Европа“ не мають нічого спільного з якоюсь позитивною волею, хотінням чогонебудь. Се справді „бунтарі“, та „західня Европа“ М. Рудницького, але бунтарі саме проти духа позитивної, хоч старої правдивої Европи. Ся стара Европа довгий час творила культурну едність, в котрої основу лягли позитивні ідеали католицизму. В часах середневіччя Европа творила едність подібну до сучасної едности теперішних поодиноких націй. Спробу вказання тих старих та добрих шляхів европейської культурної едности пробує начеркнути англійський історіограф Чарльз Довзен у книжці „The Making of Europe“. Та саме ту едність, того правдиво европейського духа розбивають хаотики-бунтарі в роді таких „европейців“ як Шов, Франс, Жід, Піранделльо й їм подібні типи, котрих так любить М. Рудницький. Довголітнє підривання основ культурної едности Европи і католицьких ідеалів з одної сторони й рівнодушність до сеї важної справи католиків, рівнодушність головно в справі католицької преси й белетристики з другої сторони — довела вкінці до того, що нині за представників „Европи“ виводять жидівські реклямові газети саме таких каботинів як Бернард Шов чи циників як Анатоль Франс. І літературні сноби готові справді повірити, що се „представники Европи“. І в нас впирає такі погляди п. Михайло Рудницький... Що Европу можуть заступати й інші люди, люди позитивного світогляду, люди які не пишуть „для програми“, але з глибокого пересвідчення — дехто в нас іще й досі не може зрозуміти. Европу наші „европейці“ й „західняки“ (в літературі) чогось то заедно привикли розуміти по рецепті російських літературних способів: як щось виключно бунтарне, негативне. Тимчасом се зовсім не Европа, тільки надволжанська пугачівщина, перепачковувана і в Галичину ріжними наймитами харківських наймитів в роді А. Крушельницького і його співробітників.

Розуміння сенсу літератури Европи в дусі чистого бунтарства заведе в нас молодих письменників просто зі слабих обіймів гнилого декадансу в сильні рамена большевизму.

Література Европи, якої духом Рудницький каже нам перенятися, се слабуватий цвіт багна, се література звиродніло й вимираючої Европи. Ся література — цвіт у теплівні, що виростає в випарах теплого гною. Переносити її атмосферу на схід до нас, де віє то холодом большевизму, то жаром націоналізму, значить засудити творців такої літератури спершу на моральну смерть: покаяння за ухили, а там і на фізичну загибіль. Бо Україна не Франція, де такі письменники мають з чого жити і то часом не зле жити. А брати таку літературу поважно, теж годі. Вже Шопенгавер насміхався з дурників, котрі вірили в песимізм автора фільософічної системи песимізму. А думати, що загал, хочби й який інтеліґентний, потребує жахливо нудних аналітичних історій Пруста, чи тонких (читай: гомосексуалістичних) Жіда й Т. Мана — се помилка, котру може зробити лише літературний критик згл. професор. Коли і є такі інтелігенти, що тою нудотою „захоплюються“, то се лише снобістична самосуґестія.

Повертаючи до початків статті М. Рудницького, тобто до критики наших письменників, мусимо ствердити, що хоч вона слушна в висновках, то несправедлива в поданню причин. Не лише сам Рудницький іритується на вид наших рецепт на українську літературу. Оскільки тямлю, робив се прим. 1927. Л. Нигрицький в нарисі „Сторінка літератури“ („Поступ“ р. VII., 44 і сл. стор.), робило й богато інших критиків.

З ними всіми то так, як з тими людьми, котрим не сила вияснити проблему вільної волі чоловіка, чи хочби того, що не конечно треба старатися за небо, щоб туди дістатися. Св. Тереса з Кармелю висказалася колись, що не дбає про небо, хоче лише любити Бога. Є отже рівнозначні висліди, хоч виходять з неоднакових спонук. Так і з ідеями та світоглядом в літературі. Правда, що ті дві речі псують письменство, а властиво не дають його, коли їх власники письменники вживають їх як рецепти. Та не буде так, коли творці свій світогляд і ідеї вибороли собі, вжилися в них, перенялися ними! Франсуа Моріяк чи Сігріда Ундсет мають у своїх творах і світогляд і ідеї, а проте мабуть п. М. Рудницький не заперечить, що їх твори — справді європейська література. Світогляд та ідеї, коли вони органічно зрослі з талантом письменника, дають в сумі великого письменника! Брак світогляду й ідей робить навіть з талановитого письменника лише другорядного белетриста, от пр. В. Софронів. А щойно брак письменницького таланту вкупі з „ідеями“ і браком світогляду дає „виховуючу літературу“ а ля Филипчак...

Католицька письменниця Гандельс-Маццеті, заки візьметься до писання нової повісти, відбуває замкнені реколекції й загальну сповідь. Сей примір може послужити своїм ярким світлом до прояснення проблеми, чому в нас ідеї так разять у літературі. Бо ті ідеї впроваджують у письменство не великі люди, а дрібні піґмеї. Ті піґмеї не можуть просто зрозуміти і перетравити тих ідей, отже не вносять, а забріхують їх в літературу. Хто знає близше приватне життя ріжних наших літературних корифеїв, той зовсім не подивується тій малечі, яку вони дають своїми творами. Звідси забріхання, конвенанс, глупа дидактична манера, — бо є й розумна дидактика.

Отже поворот до Европи се добрий клич, але до Европи традиційної, католицької. Приняття її світогляду й ідей, але — й життя за їх вказівками! Злука ідей і форми, але злука - злиття в справжнім таланті, а не ґрафоманстві. І гостра, чисто літературна критика творів белетристики, критика, яка не дивилабся на інтерес чи рекляму видавців, лише на моральну і естетичну вартість даного твору. Се буде „making of Europe“, а не наслідування трафарету, браного з підкупних реклямових журналів ліберальної кліки видавців. І се буде будування, а не дефетизм; се буде позитивна культура, а не негативний декаданс. Тому рецепта на Европу п. М. Рудницького, якби взяти її справді до серця, завелаб молодих авторів хіба в заулок Европи, заулок дуже чуткий... цибулею. Ввесь тон збірника „Ми“ противний такому заулкові й тому дидактичний голос у ньому п. Рудницького нагадує дещо Пилипа з конопель. Видавці очевидно непотрібно зголосилися до „майстра“...

Друга програмова стаття в збірнику „Ми“ се вже просто рецепта, хоч правильна, на — варяжську Европу. Написав її відомий поет, автор книжки віршів „Стилет і стилос“, Евген Маланюк. У тій статті Маланюк пробує розвязати „про-

блему” Гоголя. Висновок першого фраґменту статті Маланюка такий: „Мертві Душі“ є найфатальнішою й найглибшою українською книгою, написану про Україну Українцем — же”,

Відомо, що майже вся творчість Миколи Гоголя сатирична, тай ще якась нереальна. „В його артистичних уняттях є щось близьке артистичному кубізмови Пікассо“ (Бердяєв). Коли отже великий мертвяк за життя Гоголь, тип якого родила сонна й масна українська земля, як завершення своєї мистецької діяльности дав книжку „Мертві Душі“, коли се книжка про Україну й Українців, — тоді легко зрозуміти всю ненависть до такої України, ненависть, яку проповідують під впливом Маланюка інші співавтори журналу „Ми”. Андрій Крижанівський, Ю. К., і ще раз сам Маланюк у поезіях. Гасло кинув Маланюк: „тільки Варяги”. І почув відзив: „метальово — розжеврене: Так!”.

Сонну, масну, мертву Україну треба збудити варяжським пеаном сили. Подібні „ідеї” й рецепти проповідує „Вістник” Донцова, а властиво проповідують Маланюк і тов. в тім „Вістнику”. Тепер — видно — переносять вони ту свою програму й до квартальника „Ми”. Я несвідомий укритих причин, чому вони се роблять. Мабуть, щоб одмежуватися дещо від Донцова, котрий для УНР-івців з „Ми” вже надто „галицький” націоналіст, ближший до б. „Нашого Клича” (в „Ми” самі мабуть Придніпрянці, за виїмком одного — Б. Лепкого),

Ідеї пірвання звязків і прочищення атмосфери мертвої України служить у збірнику „Ми” твір Андрія Крижанівського, Міста і Люди”. Новеля перша з циклю „Мертвих Душ”. У тій „новелі” автор пробує протиставити „Мертвим Душам” української землі нових — назвім їх варяжських Українців. Се революціонер — юнак, котрий стріляє невідомо чому якогось типа (якесь УНР-івське УВО) і вмираюча на сухоти Ірена. Діється те все... в Ельдораді. Автор часто повторює „— Ні, ні, я не знаю, я не хочу знати географії”... Ті два „ідеальні” типи Крижанівського, провісники революції малиб здається бути типами нових Варягів.

„ — ...Це оповідання про те, як рвали вітри очеретом бездонного Сибіру, як на обріях вставали світанки і як в темних кутах, в проваллях вулиць, падали час від часу розторощені голови невідомих.“ (ст. 38).

Можливо, що автор хотів Українцям-„мертвим душам” пробити вікно в Европу (бож вона саме — по думці М. Рудницького — „бунтарка”). Та — його новеля — хоч як талановито й по европейськи написана — рішуче близша до московської лівої літератури в фазі „Семеро повішених”, ніж до якогонебудь твору Европи. Хіба до комунізуючих „Німців”, читай Жидів. Може кому той мій погляд здаватиметься невідповідним, бо як УНР-івців підозрівати у комунізмі?! А проте стверджую, що атмосфера чи як се зве Моруа „клімат” у декого прим. зі санації буває нераз близший до большевизму, ніж у соціялістів. Просто, — непереможена досі „бунтарність” і нелеґальщина, ті два пражерела большевизму й рівночасно величезна більшість змісту російської літератури. Подібний клімат і подібне психічне наставлення чи як хто хоче „барва” душі була в двох авторів, спершу націоналістів Антона Павлюка й Юрія Косача. Сегодня вони — оба комуністи...*)

Ще більш підходить до такого психічного наставлення оповідання Ю. К. п. з. „Остання атака поручника фон Гагенав”. Правда, в тому оповіданні більше Европи, головнож Европи Райнера М. Рільке. Але тій Европі близше до псевдонімецького дефетистичного пацифізму, ніж до ґерманської сили Варягів.

„О ні, единим ідеалом — людина. В її імя усе життя. Життя, а не смерть, життя творче й велике, життя для світлого завтра, де не буде насильства і знущання“ (ст. 86).

Такі неясні „ідеали” має Варяг фон Гагенав. Закінчення новелі Ю. К. зовсім нагадує своїм кліматом Ремарка. „Але санітар чомусь довго дивився в обличчя піхотинця, що якось дивно посміхалося, захляпане кровю від рани, від розривної кулі дум-дум”. (88 ст.).

Коли глянути на згадані твори А. Крижанівського, Ю. К., поезії Е. Маланюка й інших, то годі не згодитися, що їх літературна вартість, вартість чисто формальна, справді на европейській висоті. Та своєю моральною атмосферою вони куди близші до передвоєнної Росії чи дефетистичної повоєнної Німеччини перед Гітлером, ніж до ідеалу, котрий ставить їм мабуть видавництво „Варяг“. Европа по формі, по змістови — Росія і то хора. А може се лиш іде в них — за рецептою М. Рудницького — боротьба за світогляд? Не слід відмовляти тим людям доброї волі. І хвилево — ut desint vires, tamen est laudanda voluntas. „Рецепту“ на ті vires поставили ми вище.

В журналі „Ми“ поміщено ще гарну літоґрафію Петра Холодного (молодшого), уривки з писань письменників Радянської України: Миколи Бажана та Миколи Хвильового, поправні вірші Богдана Лепкого й Наталі Лівицької-Холодної й переклад оповідання ірляндського письменника Ляем О'Фляґерті'я п. з. „Громадянська війна“. Це останне оповідання більше підходить під ідеї Варягів навіть зі „Сурми“, разить натомість в атмосфері журналу „Ми“. Технічне викінчення книжки — за виїмком коректи — прекрасне. Ціна — як на 10 аркушів друку — правильна.

Можливо, що хиби, котрі журнал на нашу гадку має, піддавала його співробітникам еміґрантська туга й осінь. Все таки добре, що й такий журнал вийшов: він буде для нашої інтеліґентської верхівки цікавою лектурою, хоч Варягів у ній не збудить. Як би там воно не було вже самі формальні цінности спілки авторів „Ми“ кажуть нам нетерпляче ждати на “Зиму“, „Весну“, „Літо“ і дальші книжки чвертьрічника.

P. S. „Осінь“ не для дітей, ані молоді. Також не стравлять її люди, що привикли „на сон грядущи“ брати книжку до рук — „для відпочинку“... Арамік.

*) А. Павлюка мали недавно розстріляти в Москві. Ю. Косач переходив кілька разів від націоналізму до комунізму. Чим він тепер, тяжко сказати. — Ред. „Н. З.“

НОВИНКИ

Слідуюче число „Нової Зорі“ вийде в найближший четвер з датою неділя, 7. І. 1934 р. Буде се святочне і рівночасно перше число на 1934 р. Воно вийде в значно збільшенім обємі. Хто з ВП. Читачів має знакомого, котрий ще не передплачує „Нової Зорі“, нехай буде ласкав прислати його адресу до аміністрації, щоб можна було йому вислати оказове число.

„Нова Зоря“ за рік дає фактично більше матеріялу, ніж кождий щоденник, бо „Н. З.“ подає саму есенцію всіх інформацій про світові та краєві події, а її репортаж про життя в українських установах докладніший ніж в щоденній пресі. Кромі того „Н. З.“ се орґан, котрий приносить кождого тижня відділ „Література — Наука — Мистецтво“. Того відділу не веде систематично ні один український орґан поза „Н. З.“. Памятаючи про се і про здоровий катол. корм, який приносить „Н. З.“, причиніться до устійнення сего орґану — присилкою цілорічної передплати: бо тільки цілорічна передплата уможливлює забезпечення відповідних сил та устійнення накладу орґану.

До нового виділу „Просвіти“ вибрані на заг. зборах у Львові 26. XII.: о. дир. Ю. Дзерович, інж. М. Творидло, студ. Р. Волошин з Волині, дир. О. Терлецький, д-р М. Дзерович. Заступники: М. Галібей М. Крилошанський, д-р Я. Олексишин, пос. З. Пеленський, Оксана Стахова, д-р Ірена Сімович. До Рев. Комісії: дир. д-р П. Кривокульський, д-р М. Терлецький, д-р І. Ґижа, інж. Е. Храпливий, інж. З. Рудик. Заступники: П. Пасіка і М. Кліш. Всіх їх вибрано одноголосно. Головою „Просвіти“ остав д-р І. Брик, бо сим разом голови не вибирано.

В Тернополі повстав „Місцевий Кружок Союзу Українських Купців“.

ДАЛЬША ЗНИЖКА ЦІН!
ВАЖНЕ ДЛЯ ВСЧ. ДУХОВЕНСТВА
Оригінальні ГРОНОВІ ВИНА, в пачках по 3 і 5 фляшок, висилає просто з вільних складів, знана фірма
ВІНІМПОРТ
ЛЬВІВ, ВУЛ. КРАКІВСЬКА ч. 7.

Увязнення гр.-кат. священика. „Век Нови“ ч. 9761 пише, що гр.-кат. священика о. Осипа Василину, сотрудника в Рунґурах, пов. Коломия, увязнили за ширення ненависти до Польщі на годинах релігії.

За приналежність до ОУН суд в Тернополі засудив студ. мед. І. Флінту на 3 роки тюрми.

Латинське Різдво відбулося у Львові доволі спокійно. Костели були переповнені вірними. Купці не мали великих оборотів. Запаси риби вернули назад, бо не мали збуту. В пекарнях остало богато святочного печива. Великий збут мало спортове приладдя, особливо лещети, совги і т. п. У Львові забракло було ялинок. Ратункове поготівля та поліція мали мало праці. Люди не мали за що пити. Одна жінка дістала тарелем в голову, три авантурники дістали рани ножем, два робітники були зачаджені. Один старець ідучи на свята помер на вулиці. За пияцькі авантури увязнено 5 мужчин і 2 жінки. На вулицях видно було підчас свят богато людей, старших і молодших, мужчин і жінок, з лещетами, що йшли або вертали з прогульок. Вечерами відходила совганка. В театрах, кінах, ресторанах і каварнях було богато вільного місця.

Маршал Пілсудський виходячи з Бельведеру поховзнувся і зрушив собі стегно в одній нозі. Мимо того виїхав до Вильна в урядових справах на кілька днів.

В с. Ременів, пов. Львів, відбулася районова господарсько-кооперативна й освітно-виховна анкета з ініціятиви дирекції районової молочарні. Приявних було 140 делеґатів з 14 сіл. Реферати виголосили: дир. І. Фур, д-р Боцюрків, М. Козланюк, інж. М. Хроновят і д-р Е. Томашевський. По дискусії ухвалено ряд резолюцій у справах освітних і господарських.

В Галичі відбувся триденний повітовий сокільський курс. В нім взяла участь молодь з 16 сіл.

В Судовій Вишні відкрив адвокатську канцелярію мґр. Роман Громницький. Се там другий адвокат Українець на всіх сім адвокатів.

В Березові Нижньому, пов. Коломия, вибухла недавно в ночи пожежа в Народному Домі, власности чит. „Просвіта“. Огонь знищив тільки одну кімнату, в якій була приватна школа РШ. Пожежу скоро погашено й будинок уратовано.

Горять стирти. На фільварку ґр. Потоцького в Потоці, пов. Бережани, підпалено стирти збіжжа при помочи льонту й нафти. Згоріло 200 кіп пшениці.

В Семиківцях, пов. Підгайці, згоріла стирта пшениці коло могили УСС, власність дідича Ліщинського.

Б. начальника пожарної сторожі у Львові п. Шевкевича засудили за зловживання у львівськім магістраті на 6 місяців тюрми з завішенням кари на 2 р., та позбавлення горожанських прав на 2 р. і на 100 зл. гривни.

Новий український тижневик „Самостійність“ буде виходити від 1. І. 1934 р. в Чернівцях, вул. Петровича 4. Новий орган під гаслом „Відвага і власна сила народу“ редаґує комітет молоді. Видає і за редакцію відповідає Петро Григорович.

Помер президент Каталюнії Франческо Мачія в Барцельоні по невдалій операції. Він уродився 1859 р. Як провідник Каталюнців боровся проти диктатури ген. Прімо де Рівери. По упадку монархії в Еспанії Мачія став 20. X. 1932 р. першим президентом автономічної каталюнської республики.

Правительство Гітлєра приступило до розвязання орґанізацій евангелицької молоді.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтелігенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попереднім надісланням грошей.

Величезна сніговія шаліла в Америці. На морі затонуло около 300 рибаків. На шляхах позамерзало около 200 осіб. Сніг цілком засипав богато малих домів. В Ню-Йорку армія безробітних взялася до спрятування снігу.

Небувалі морози панують в Італії. В Медіоляні було 15 степенів, в Турині 13 ст., в Больцано 16 степенів.

На Каспійськім Морі велика бура знищила богато кораблів.

В Сербії вовки появилися у великім числі. Вони нападають навіть в день на людські оселі.

В Амстердамі згоріла в ночи телефонічна централя. Підчас пожежі згорів начальний інжинір. Припускають, що підпалили анархісти. Увязнили одного монтера анархіста.

Помер дослідник Ґренляндії та підбігунових околиць Кнуд Расмуссен, син Ескімоски й Данця. Він доказав, що Ескімоси походять з півн. Азії, відки розселилися довкола півн. бігуна. Расмуссен відбув богато виправ і дослідив Ґренляндію. Ствердив, що Ґренляндія посувається щороку 20 м. на захід. Написав богато творів в данській, англійській і ескімоській мові.

Філія Учительської Громади в Станиславові відкриє дня 1 лютого 1934 р. Підготовчий коедукаційний курс до вступного іспиту до І кл. ґімн. нового типу для хлопців і дівчат, що покінчили або кінчать VI кл. вселюдних шкіл. Оплата 10—5 зл. Убогі дістануть знижку. Діти з провінції найдуть дешеве приміщення в Бурсах та Інститутах. Зголошення приймає П. Мороз, проф. прив. дів. ґімн. Р. Ш. в Станиславові, Липова 82. 225—1—2

Новість на ялицку для чемної дитини! Збірка гарних легенд про Ісуса Христа і Богородицю п. з. „З небесного городчика“. Ціна книжочки 80 сот. з перес. 95 сот. Замовляти діточки „Наш Приятель“ Львів, ул. Сикстуська 39 а. 223—2—2

Якби всі ВП. Післяплатники прислали в січні 1934 р. те, що винні „Новій Зорі“ і „Правді“, ми моглиб за ті гроші пів року видавати щоденник по тій самій ціні, що тепер!

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·68—5·69 зл. Золотий доляр 8·99—9·03. Канад. доляр 5·65; 1 нім. марка 2·12; 100 фр. франків 34·90—35·00; 100 чеських корон 25·50—26 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 28.XII за 1 кг. масла дес. —; за 1 л. молока 17 сот., за 1 л. сметани 70 сот., за 1 копу яєць 6·40—6·60 зл. — Тенденція на масло і сметану слаба, на молоко знижкова, на яйця удержана.

ЗВІЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зл. льоко Підволочиська — льоко Львів	
Пшениця двірська	18·00—18·25; 19·25—19·50
Пшениця збірна	16·75—17·00; 18·25—18·50
Жито двір.	13·75—14·—; 15·— 15·50
Ячмінь на мливо	10·25—10·50; 11·50—11·75
Овес двір.	10·50—10·75; 12·00—12·25
Кукурудза	21·00 —·—; —·— —·—
Гречка на мливо	17·50—18·50; —·— —·—
Гречані крупи	35·00—37·00; —·— —·—
Фасоля біла	22·00—25·00; —·— —·—
Лен	39·00—40·00; —·— —·—
Бульба	—·— 5·25; —·— —·—
Ґрис пшен.	7·75— 8·00; —·— —·—
Ґрис житний	7·65— 7·85; 7·75— 8·00
Ґрис ячмінний	—·— —·—; 8·25— 8·50
Мука пшен. люксусова	—·— —·—; 36·00—38·00

Тенденція удержана. Інші ціни незмінені.

Мід: Кооп. „Рій“ продав мід: липовий 2·50 зл., гречаний 2·30; з ріжних цвітів 2·50, гірський ясний 2·50, темний 3 зл. за 1 кг.

Живина: Безроги на бекони 60 сот., товщеві 70—75 сот., телята 40—60 сот., молоді кури 85 сот., за 1 кг. живої ваги. Гуси штука 3·— зл. качки 1·30 зл. Тенденція устійнена.

Ціни битої птиці з птахомясарні „Маслосоюзу“ за 1. кг.

Рід:	Добірні:	І-а	ІІ-а
Кури молоді на печення	1·65	1·50	1·40
Кури на росіл	1·65	1·50	1·40
Качки	1·45	1·30	1·10
Гуси	—	1·30	1·05
Індики	1·75	1·65	1·55
Пантарки (за штуку)	3·00		

Всіх наших ВП. Передплатників і Читачів просимо по можности полагоджувати всі свої орудки у фірм, що оголошуються в „Новій Зорі“.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІЯ: В тенетах зрадників.
АТЛЯНТІК: Забавка.
КАСІНО: Нині живемо.
КОПЕРНИК: Роскішні турботи.
КОЛІСЕЙ: В тіні хреста.
МАРУСЕНЬКА: Роскішні турботи.
МІРАЖ: Жінка шпіон.
МУЗА: Син Індії (Рамон Новаро),
ПАЛЯС: Прокуратор (Алісія Горн).
СТИЛЕВЕ: Чанду та ревія.
УТІХА: Любов і пімста донського козака і ревія.

ПРЕДСТАВНИКІВ на села, міста прийме „Рух“ за доброю платнею. Зголошуйтеся Он. Овчар — „Рух“, Бзупіль. 219—2-5

НЕДУГИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза легенів є невмолима і щорічно, без ріжниці полу, віку і стану, скошує міліони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan Age“** Ґонсецького, що, влекшуючи виділювання флеґми, скріплює орґанізм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла й усуває кашель. Уживається 189 за порадою лікаря. Продають аптики. 16-х

СПЕЦІЯЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР бувший довголітний лікар асистент дерматольоґ. клінік

в Берліні, Відні й Празі

орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.

другий вхід з улиці Собєського ч. 2.

Тел. 51-68 Сепараткові ждальні

На цілій кулі земній нема такого народу, в котрім булаб така культурна родина, яка хочби раз на рік не спровадила хоч одної-двох книжок перед Різдвом Христовим. Тим власне стоїть тепер культурна продукція і без того мусить упасти.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

(Ціни в зол.):

Ч. 1. Основи соціольоґії . . . . . 3·—
Ч. 3. Спіритизм . . . . . 2·—
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія . . . 0·80
Ч. 5. Я. Л.: **Секти й сектанти** . . . . . 0·60
Ч. 6. С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси** . 1·50
Ч. 7. Греко-катол. Церква (історія) . . . 0·95
Ч. 8. Д-р О. Назарук: **Преса** . . . . . 3·—
Ч. 9. Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло . 2·—
Ч. 11. Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті.** . . . . . 0·50
Ч. 12. о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві.** . . 0·60
Ч. 13. Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіди про пресу (добров. даток)
Ч. 14. о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас** . . . . . 0·80
Ч. 15. Борці за Церкву. Ч. II. . . . . . 2·—
Ч. 16. Християнське виховання молоді (провідні думки Енцикліки). . . . . 0·40
Ч. 17. Еп. Гр. Хомишин. Пастирський Лист про політичне положення. . . . . 0·40
Ч. 18. О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.** . . . . . 1·80
Ч. 19. Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика** . . 0·50
Ч. 20. о. Т. Галущинський: **Неділький Дзвін** 2·—
Ч. 21. А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині** . . . . . 1·—
Ч. 22. о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї** . . . . . 0·25
Ч. 23. Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)** . . . 0·40
Ч. 24. А. Ч.: **Українська молодь Христові** 0·60
Ч. 25. о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?** . . . . . 0·30

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: **Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція** . . . . 3·00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови** . 0·20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ українського питання в Польщі** . . . 1·50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки . . . . . 1·00
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику** . . . . . 2·00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість) . . . . 12·00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії** . . . . . 0·50
Проф. Л. Коплєр: **Релиґія й політика** . . 1·80
С. Томашівський: **Історик, політик, публіцист** . . . . . 1·00
А. Ч.: **На калиновім мості** (Листи до молоді) . . . . . 0·80
Д-р Осип Назарук: **Католицький журналіст обвинувачений за державну зраду** . . . . . 1·30
Станислав Лось: **За конструктивну політику на Червоній Руси** . . . . 1·00
Гадяцький Договір. . . . . . 0·60

МЕБЛІ всякого рода найдешевше можна набути лише в новоотворенім магазині

Львів, вул. ВАЛОВА Ч. 11а.

206-6-10

Одинока своєрідна й найліпша паста до взуття

„ЕЛЄГАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

51—51

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51. — Тел. 60-04.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм.) за текстом 20 сот., в тексті 30 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5. Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Львів
№ 1212